Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Casus lo[n]gi super quinq[ue] libros decretalium a domino bernardo eoru[n]de[m] p[re]cipuo glosatore vtilit[er] [com]pilati.

https://hdl.handle.net/1874/456980

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

Cuz dilectus Caſus. canonici meteñ. talem fecerũt ꝯſtitut õem in eccľia ſua ꝙ in abſentia ſua nihil ꝑciperent. magiſter. O. eiuſdem eccľie canonicus exiſtens in curia romana ĩ ſeruicio dñi pa. petebat ab eis bñficium ſuum ʒ ipſi occaſione dicte conſtitutõis illud denegabant. mandat pa. canonicis meteñ. quatin⁹ nõ obſtãte illa ꝯſtitutõne q̃ facta eſt ꝯtra abſentes. debeant eidẽ magiſtro aſſignare fructus prebende ſue exiſtenti ĩ ſeruicio dñi pa. qꝛ illi qui ĩ ſeruicio pa. cõmorantur non dñt gaudere minori prerogatiua. ꝙ̃ illi qui ĩ eccleſia ꝯmorantur. quia ꝑ ipſos preſenciũ negocia ſepius ꝓmouentur. iſtud intelligo de gracia ꝙ mãdat dari bñficiũ. nõ obſtãte illa conſtitucione. // Nota ꝙ qui eſt in ſeruicio domini pa. eccleſie ſue deſeruire dicitur.

Ad audienciã Caſus. canonici melden. quãdam ꝯſtitutionem fecerunt iuramẽto interpoſito confirmataʒ ꝙ canonici nichil perciperent. niſi in eccleſia reſiderent. illis exceptis qui ꝓpter infirmitatem excuſarẽtur. et qui eſſent ĩ ſeruicio apľice ſedis. epiſcopus qñq3 habebat aliquos ĩ ſeruicio ſuo de canonicis. et capitulum occaſione illius conſtitutionis ſubtrahebat illis fructus p̃bendarum ſuarũ. et ita ep̃us non poterat eos habere qñ volebat vel ſibi expediebat. peruenit hoc ad noticiam dñi pape. ſuper hoc ſtatuit pa. vt duo de canonicis exiſtẽtes ĩ ſeruicio epiſcopi integre percipiant fructus p̃bendarum ſuaruʒ. quia abſentes dici non debent qui in ſeruicio epiſcopi cõmorantur. // Nota ꝙ qui infirmus eſt quaſi deſeruire itelligitur vnde integre percipit prebendam

Item non dicitur abſens qui ĩ ſeruicio ep̃i vel eccleſie ꝯmoratur

Cũ ad hoc Caſus. antiochena eccleſia ꝓpter abſentiam illorum qui ſeruire debebãt in eccleſia deſtituta erat miniſtris occaſione quarũdam indulgenciarum quas ſuper hoc ſe habere dicebãt. peciit patriacha ſuper hoc eccleſie ſue prouideri. vnde mandat pa. patriache quatinus nõ obſtante ſiue obſtãtibus apľicis indulgẽcijs et predeceſſorum ipſius patriarche ſilẽcio. reuocet canonicos abſentes et quoſdam alios qui appellãtur aſſiſſij. i. ꝯtinue reſidentes et ſi non venerint de beneficijs ipoꝝ faciat eccleſie deſeruire dũ ſunt abſentes. et quid ſuperfuerit in vtilitatem eccleſie conuertatur. de iure tamen poterant priuari. ſed pa. voluit in hoc eis facere gratiã. // Nota ꝙ clerici abſentes poſſunt reuocari a prelatis ſuis ꝙ̃uis indulgentia pa. ſint muniti // Itẽ ex cã ceſſat ſiue ꝑditur priuilegium

Clericos Caſus. quidam clerici aſſecuti ſunt beneficia que requirunt reſidentiam in eccleſijs dioc̃. ſue. iſti clerici trãſibãt ad alienã dioc̃. cauſa morandi ſine licencia ſui epiſcopi ꝯſult⁹ pa. quid de talibus ſit agendum. reſpondet ꝙ ſi moniti non redierint ad terminum ſibi datũ ſpoliandi ſunt eccleſijs illis. niſi oſtenderint rationabilem cauſam quare non poſſint redire. // Nota ꝙ qualitercunq3 clerici ſint abſentes de licencia. vel ſine licencia p̃lati ſui ſemꝑ vocandi ſũt // Itẽ anteꝙ̃ procedat̃ contra eos ꝙ̃ ſi cauſam ratõnabilem oſtendãt ꝙ̃ re venire non pñt non puniuntur.

De prebẽdis et dignitatib⁹

Et nullus Caſus. dicit̃ hic ꝙ nullus debet eccleſiaſtica bona q̃re iure cõſanguinitatis. // Nota ꝙ hereditaria ſucceſſio non habet locum in ſpiritualibus

Non liceat Caſus. dicitur hic ꝙ epiſcop⁹ aut nõ faciat clericos. aut ſi fecerit. debet illis ꝓuidere vnde poſſint viuere. // Nota ꝙ epiſcopus debet ꝓuidere ordinatis ab ipſo

Ratio nulla Caſus. dicitur h̃ ꝙ nulla ratõ ſinit vt aliquis ꝓprijs applicet vſib⁹. qđ ꝓ ꝯmuni vtilitate eſt datum // Nota ꝙ nullus rem eccleſie ita ſibi appropriare debet vt ita ſuam reputet. ſ. ꝙ poſſit eã alienare

Ep̃s ſi Caſus. ſtatuit lat̃. cõciľ ꝙ ep̃i nullũ debeãt ordinare ſine certo titulo in diaconuʒ vel p̃ſbiterũ. et idẽ ĩtellige de ſubdiacono qđ ſi fecerit tãdiu miſtrẽt illi neceſſaria donec in aliq̃ eccleſia ſibi ꝯueniẽs bñficiũ aſſignet̃. niſi de ſua vel paterna hereditate ſubſidium vite poſſit habere // Nota ꝙ nullus debet ordinari ſine certo titulo et ſi ordinatus fuerit. debet ei ordinator ꝓuidere // Itẽ ad titulum ſui ꝑimonij pt̃ quis ordinari.

Quia intantũ Caſus. quidaʒ ambitiõe ducti noluũt eſſe ꝯtenti vna vel duab⁹ eccleſijs. aut etiam trib⁹. ſed quodcũ q3 pñt acq̃runt. cũ etiam duab⁹ ſeruire nõ pñt. p̃cipit lat̃. ꝯciľ. ꝙ ambitio iſtoꝝ corrigat̃ ꝑ ep̃os. ĩ quorum iuriſdictõe clerici ꝯſiſtũt. et de bñficijs iſtoꝝ qui obtinẽt ꝯtra canones et ꝑiculũ aĩarum inducũt. ꝓuideat̃ pauꝑib⁹ clericis qui eccĩjs valeãt deſeruire // Nota ꝙ nemo pt̃ habere duas eccleſias ſine periculo aĩe. niſi diſpenſatiue per papam

Item indigẽtib⁹ et deſeruire volẽtibus dñt eccleſie ꝯferri.

Cum teneam̃ Caſus. aliquis habens ſufficiens beneficiuʒ impetrauit lr̃as pro alio bñficio in alia eccĩa obtinendo nec fecit mentionẽ de beneficio qđ habebat. queſitũ fuit a pa. vtrũ teneretur ille cui litere dirigunt̃ prouidere illi auctoritate illarũ lr̃aruʒ r̃ndet papa. ſi mandatũ nr̃m recepe ris ſuꝑ ꝓuiſione illius q̃ habet aliđ ſufficiens beneficiũ. patient̃ ſuſtinebimus ſi non feceris qđ mãdam⁹ niſi de beneficio ſuo in lr̃is nr̃is fiat mentio. vel ſi non potes ei ꝓuid̃re ſine ſcãdalo // Nota ꝙ op tet mãdatum dñi pa. adimplere. niſi ſubſit ratio nõ adimplendi. // Item ſi q̃s habens bñficiũ ꝯpetens lr̃as impetrauerit ad aliud obtinendum. niſi fecerint mentõnẽ de alio beneficõ ñ valent. // Item ꝓpter ſcandalũ multa ſunt dimittenda. que alias fieri deberent

Referente. Caſus. quidã preſbiter in archidiaconatu cuiuſdã archidiaconi hẽbat duas eccleſias. archidiaconus ſpoliauit illuʒ altera illarũ. et aſſiḡuit illam cuidã alij p̃ſbitero. g. nomine ꝓpter quod p̃ſbiter ille appellauit ad metropolitanũ ſuũ. ſ. remeñ. archiep̃ʒ et ſic archiep̃s reſtituit illi eccĩaʒ. poſt hoc archidiacon⁹ vocauit illum p̃ſbiterũ ad p̃ſentiam ſuã et qꝛ ille non venit archidiaconus excoicauit eundem. p̃ſbit̃ ꝯq̃ſtus ẽ dño pa. vñ pa. fecit illum abſolui a ſnĩa qua tenebat̃. mandat ep̃o dio. vt ille p̃ſbiter vnam de p̃dictis eccleſijs eligat quam voluerit. alterã aſſignet p̃dicto. g. cui archidiaconus eam ꝯtulerat ſi non habet aliđ beneficiũ. alioquin ꝯcedat illã alij ꝑſone idonee bñficium nõ habenti.

L. fol.
761

RARIORA

Cm

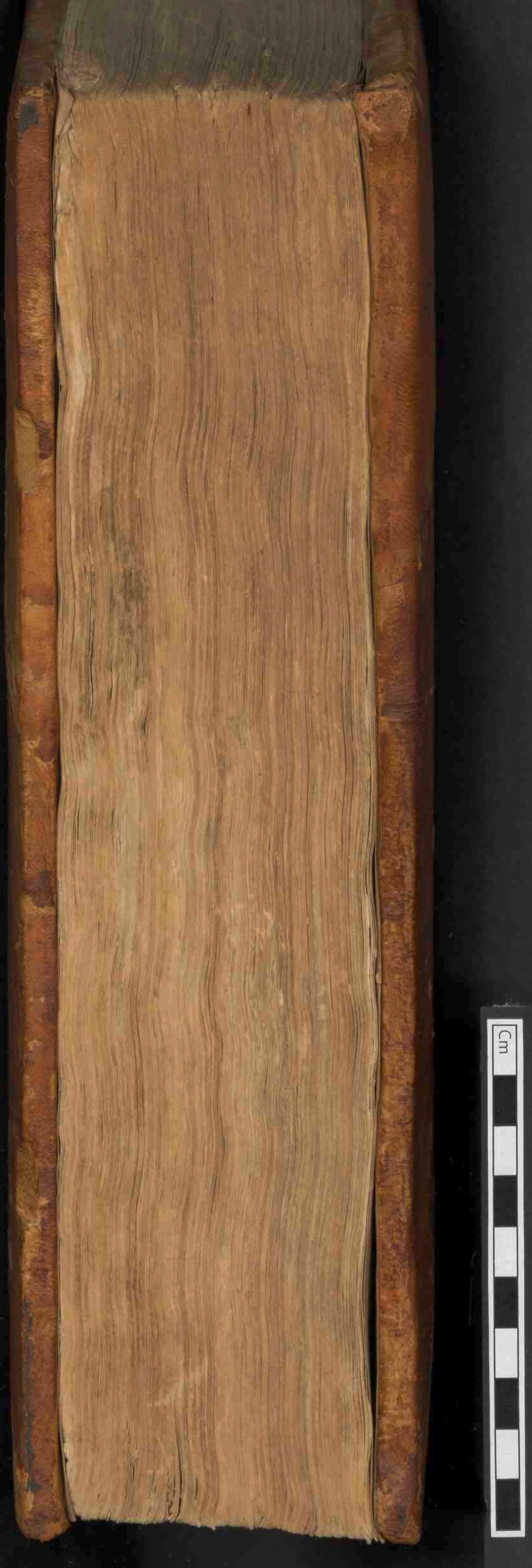
Cm

Cm

Jus poſitivum et Interpretes

Folio nº. 761.

128. **Bernardus** (Bottonus) Parmensis, Casus longi super V ll. decretalium. [Bazel, Michael Wenssler] z. j. 2º. L. 2º. 761

Typen 1b, 2. — HC* 2929. — BMC III p. 727. — Peddie I p. 97. — Pell. 2188.

Op het 1ste bl.: „Ex legato magistri Helye de Noerd canonici quondam ecclesie beate marie Trajectensis". (± 1503).

Caſus lōgi ſuper quinq3 libros de
cretalium a domino bernardo eorū=
dē p̄cipuo gloſatore vtilit̄ ꝯpilati

Rex pacificus
Premiſſa ſalu=
tatiōe. Sic po
ne caſ. In iſta
ꝯſtōe. Rex pa
cificus .i. dn̄s
noſter hieſus xp̄s pia ſua miſeratō
ne ab initō mundi diſpoſuit ſeu p̄ui
dit ſubditos ſuos fore pudicos. pa
cificos et modeſtos. Sed ex aduēſō
ſurrexit effrenata cupiditas ſui ꝓ=
diga. pacis emula. mat̄ litiū. mgr̄a
iurgioꝝ. q̄ quotidie tot litigia ge
nerat. q̄ niſi iuſticia rep̄meret cona/
tus ipſius ſua virtute et explicaret
multiplices q̄ōes ipſius. abuſus li
tigatoꝝ extingueret fedus hūani
gn̄is et cōcordia exularet dato ſibi
libello repudij extra mūdi termios
Et iō ꝯtra iſtam cupiditatē lex ꝓ=
dita eſt. vt noxi9 appetit9 ipſius re
ſtringeret̄ ſub regula iuriū. p quā
humanū genus informatur vt ho=
neſte viuat. alteꝝ nō ledat. ius ſuū
vnicuiq3 tribuat. ſcd̄o in verſu illo

Sane. Ponit dn̄s gregori9 cā3
huius ꝯpilatōnis dicens
q̄ p magiſtrum raymundū capella
num ſuu3 ad communē vtilitatē ſtu
dentium fecit redigi in vnum volu
men diuerſas ꝯſtōes. et decretales
ep̄las ſuoꝝ p̄deceſſoꝝ. q̄ diſperſe
erant per plura volumina et diffu
ſe. quarum alique ꝓpter nimia3 ſili
tudinem. q̄dam ꝓpter ꝯtrarietate3
q̄dam ꝓpter ſui ꝓlixitatē. ꝯfuſiōe3
inducere videbant̄. Quedam ex va
gabant̄ extra volumina ſupradc̄a
de quibus tanq̄ de incertis frequē
ter in iudicijs dubitabat̄. Adijciēs
inſup quaſdā ꝯſtōnes et decreta=
les ep̄las ſuas per quas quedam q̄
in p̄oribus erant dubia declarātur
¶ In fine precipit dominus gre=
gorius papa. vt hac tm̄ ꝯpilatiōe
vniuerſi vtantur in iudicijs et i ſco
lis et diſtricte ꝓhibens ne aliq̄s p̄=
ſumat aliam facere ꝯpilationē ſine
licentia ſedis apoſtolice ſpāli.
Nota formā ſalutatōis hic quā ge
neraliter omnibus facit dn̄s papa
¶ Nota q̄ ſubditi et eccleſiarum p̄
lati pudice. honeſte. ſobrie. et mo
deſte viuere debent ¶ Nota q̄ cupi
ditas eſt mater litium. et magiſtra
iurgiorum. ¶ Nota q̄ per iuſticiam
reprimuntur conatus cupiditatis.
¶ Nota q̄ per iuſticiam queſtiōes
implicite terminantur. ¶ Nota q̄
effectus iuſticie eſt remouere lites.
et ſic per conſequens tollit cupidi
tatem. ¶ Nota q̄ tria ſunt precep
ta iuſticie. ¶ Nota q̄ tribus de cau
ſis iura corriguntur. ſcilicet prop
ter nimiam ſimilitudinem. contra
rietatem. et prolixitatem. et ſic vnū
ius corrigit aliud. et reddenda eſt
ratio quare corrigitur. ¶ Nota q̄
princeps non tantum per ſe poteſt
iura ſtatuere. ſed per alium. ¶ No
ta q̄ communis vtilitas attendi de
bet. tamen ſtudentium diligentius
attendenda. ¶ Nota q̄ licet par in
parem non habeat imperium. tamē
ſucceſſor ſtatutum anteceſſoris cor
rigere poteſt et declarare. et ſic no
ta q̄ per poſteriora p̄ora declarā
tur. ¶ Nota q̄ iſta compilatio ē ca
nonica et i iſto ꝓhemio approbata
et ideo in iudicijs fidem facit.

Ex legato mgri helye de noerd can[onici] ... Traiectensis

DOMEIN ARCHIEF
TE
UTRECHT

Nota ꝙ nemo poſt illā ꝯpilatoꝛ
decretaꝛis alia facere pſumat ſine
licētia ſedis ap·ſpāli

De ſumma trinitate et fide catholica

Firmitˀ credim9
Nota ꝙ poſt ſim=
bolū apoſtoloꝝ
quod ꝺꝛ credo in
deum quatuoꝛ cō
cilia cōdita fuerūt
a ſanctis patribus de ſūma trinita
te et fide catholica contra quoſdā
hereticos· de q̄bus quatuoꝛ ꝯcilijs
legitur ·xv· di· c·i· in q̄bus ꝯdem=
nati ſunt q̄dam heretici· qui de fide
catholica et ſūma trinitate ꝑperā
ſentiebāt· quia de hac fide catholi=
ca legitur ·xxiij· di· c·ij· Eſt et aliud
ſimbolum maius quod cantatur in
miſſa in nicena ſinodo factū ꝓpter
grecos· qui non credebant ꝙ ſpūs
ſanctus ꝓcederet ab vtroq̄ʒ· poſt
modum aliud ſimbolum anaſtaſij ſe
cutum eſt illud· quicūq̄ʒ vult iſtud
ꝯcilium poſſet appellari quartum
ſimbolū· in quo illud qd̄ de fide ca=
tholica et de ſūma trinitate in p̄di
ctis ꝯcilijs et ſimbolis ꝯtinetur· cō
firmatur ⁊ recipitˀ ·vt ergo meli9
intelligas caſum diuide· c· iſtud in
·v· partes ſūmādum ꝙ ſunt ſignate
In p̄ma parte ꝺꝛ ꝙ firmiter cre=
dere debemus et ſimpliciter cōfite=
ri· ꝙ vnus ſolus verus eſt de9 eter
nus· et imenſus· et incōmutabilis·
omnipotens· ineffabilis· ſ· pater et
filius et ſpūs ſanctus tres pſone in
vna eſſentia ſimplex omnino pater
a nullo· filius a patre· ſpūs ſanctus
ab vtroq̄ʒ procedens· abſq̄ʒ initio
ſemper et ſine fine creatoꝛ omnium
viſibilium et inuiſibilium· ſpiritua=
lium et coꝛpoꝛalium· Qui ab initio
tempoꝛis vtrāq̄ʒ de nihilo condi=
dit creaturam ſpiritualē et coꝛpo
ralem· angelicam et mundanam· et
poſtmodum humanam quaſi cōmu
nem ex coꝛpoꝛe et ſpiritu conſtitu=
tam· diabolus autem et alij demōes
a deo creati ſūt boni· ſed ipſi per ſe
facti ſunt mali· homo uero peccauit
diaboli ſuggeſtione· In ſecunda
parte· ſcilicet· Hec ſancta· dicitur
ꝙ hec ſancta trinitas de qua p̄miſ/
ſum eſt iuxta oꝛdinatiſſimam diſpo=
ſitionem tempoꝛum per moyſen et
prophetas· et alios famulos ſuos
humano generi doctrinam tribuit
ſalutarem· et tandem vnigenit9 fi
lius dei a tota trinitate cōuenit in
carnatus ex maria virgine ſpiritus
ſancti cooperatione conceptus ve
rus homo factus eſt· ex anima ratō
nali ⁊ humana carne ꝯpoſitus vna
perſona in duabus naturis· viā vi
te demonſtrans ſecundum diuinita
tem immoꝛtalis· ſecundum humani
tatem paſſibilis et moꝛtalis ſubijci
endo ſex articulos fidei ī perſona ip
ſius domini redditurus in fine ſecu
li· tam repꝛobis ꝙ electis ſecūdum
merita ſua· In tercia parte· Vna·
dicitur ꝙ eſt vna vniuerſalis eccle
ſia· extra quā nullus omnino ſalua
tur· in qua ipſe qui eſt ſacerdos ſa
crificium ieſus chꝛiſtus· cui9 coꝛ
pus et ſanguis in ſacramento alta=
ris veraciter continetur ſub ſpecie
bus panis et vini tranſmutatis pa
ne in coꝛpus et vino in ſanguinem
ꝑtāte dīna ut nos accipiam9 ꝺ ſuo
qd̄ accepit de noſtro· et hʒ ſacrmētū

nemo pt̄ cſicere niſi ſacerdos ſit· q̄ ſm claues eccleſie rite fuerit ordia tus· quas dn̄s conceſſit ap̄lis et eorum ſucceſſoribus ¶ In parte q̄rta videlicȝ ſacr̄m ꝛc̄· dr̄ ꝙ baptiſm⁹ qui eſt ſecūdus articulus fidei· i nomine p̄ris· et filij et ſp̄us ſancti conſecratur in aqua· et ſi in forma ꝯcedatur eccleſie a quocūqȝ ꝯferatur tam puulis q̄ adultis ꝓficit ad ſalutem· et ſi poſt baptiſmū q̄s p pc̄m ꝓlapſus fuerit· p veram potit penitentiā reparari· ¶ Vltimo dicit ꝙ virgines ꝯtinentes et etiam coniugati p fidem rectam et etiaȝ p opationem bonam ad et̄nam beatitudinem merent̄ puenire ¶ Nota iſtam decretalem in examinatiōe heretici ¶ Item nota ex hac l̄ra ꝙ ſimpliciter homo debeat fidem ꝯfiteri· ¶ Item nota ꝙ pater et· f· et· ſ· ſ· idē ſunt ſm ſubſtantiam ¶ Iteȝ nota ꝙ diaboli creati ſunt boni· ſed p liberum arbitriū facti ſunt mali ¶ Item nota ꝙ xp̄s deſcendit in anima· reſurrexit in carne· aſcēdit in vtroqȝ· ¶ Item nota ꝙ in tantū eccleſia eſt extra quam nullus poteſt ſalutari· ¶ Item nota ꝙ ſacerdos rite ordiatus verꝰ conficit corpus xp̄i ¶ Itē nota ꝙ ſac̄mentum baptiſmi a quocunqȝ collatum ꝓficit ad ſalutem· ¶ Item nota ꝙ ſi aliquis lapſus fuerit in pc̄m· poteſt per veram penitentiam reparari ¶ Iteȝ nota cōtra hereticos· ꝙ coniugati p̄nt ſaluari·

Damnamus ¶ Hic pone caſum· Magiſter petrus lombardus dixit in ſentētijs ſuis ꝙ quedam ſumma res eſt pater et filius et· ſ· ſ· et illa ſumma res nō eſt generans· nec genita nec procedens· Sed eſt pater qui generat· filius q̄ genitus ſp̄us ſanctus qui procedit ab vtroqȝ· cōtra iſtū magiſtꝝ petrum abbas ioachim ꝯpoſuit quedam libellum· in quo appellauit magiſtꝝ pe· hereticum et inſanum ꝓpt̄ hanc ſuam ſn̄iam· dicens ꝙ magiſter pe· non tam trinitatē q̄ quaternitateȝ aſtruebat in deo· videlicȝ iſtas tres pſonas· et illam cōem eēntiam quaſi quartam aſſerens· ille ioachim ꝙ nulla res eſt que ſit pater et· f· et· ſ· ſ· nec eſſentia· nec ſubſtātia· nec natura· tamē dicebat ꝙ pater et· f· et· ſ· ſ· ſūt vna eēntia et vna ſubſtātia et vna natura· Verꝰ tamen iſtā vnitatem non veram et ꝓpriam eſſe dicebat quaſi collectiuam et ſimilitudinariam· ſicut multi homines ſunt vnus populus· et multi fideles vna eccleſia· ad hoc ꝓbandum inducebat plures auctes· Primo illam de actibus apoſtoloꝝ· multitudis autem credentium erat cor vnuȝ et aīa vna· Secdo inducebat illā auctoritatem ap̄li· et qui plātat et q̄ rigat vnum ſunt· et omnes vnum corpus ſumus in xp̄o· Tercio illam d̄ libro regum· populus meus et populus tuus vnum ſunt· Vltimo inducebat auctoritatem euāgelij iohānis volo pater vt ſint vnum in nobis ſicut nos vnum ſumus· Sententiam iſti⁹ ioachim dānat et r̄probat ꝯcilium iſtud generale· et hoc vſqȝ ad verbum Non eīn ꝛc̄· hic incipit reſpondere auctoritatibus illi⁹ abbatis quas iducebat ꝓ ſua ſn̄ia· dicēs ꝙ fideles chriſti non ſunt vnuȝ· i d eſt quedā vna res cōis omnib⁹· vt dicebat ioachim· ſed modo ſūt vnū id eſt vna eccleſia· ꝓpter vnitatem fidei catholice· et tandē vnū regnū ꝓpt̄ vnionē indiſſolubilis caritatis et ad hoc ꝓbandum inducit ꝯſiliuȝ auct̄em iohānis apoſtoli i ep̄la ſua tres ſunt qui dāt teſtimoniū i celo· pater verbū· et ſp̄us ſanctus· et hi tres vnū ſūt· ſtatiȝ ſubiungēs tres

ſūnt· quī teſtimonium dant in terra
ſpirit9· aqua· ⁊ ſanguis· ⁊ hij tres
vnum ſunt· Confitet̃ g̃ ↄſiliuȝ cum
magiſtro pe· ꝙ vna quedam res ē
que veraciter eſt pater et· f· ⁊· ſ· ſ·
et quelibet ꝑſona eſt illa res· ⁊ ideo
trinitas tm̄· et non quaternitas eſt
in deo· qꝛ quelibet trium ꝑſonaruȝ
eſt una res· ſ· ſubſtātia· eſſentia· ſeu
natura dīna· et illa non eſt gn̄ans·
nec genita· nec ꝓcedens· ſed eſt pr̄
qui gn̄at· filius qui gignitur· ſpūs
ſanct9 qui ꝓcedit ab vtroqȝ· vt ꝑ
hoc denotetur diſtinctio in ꝑſonis
· ſ· vnitas in natura· et licet hic di-
catur· ali us eſt pater· alius filius·
alius ſpūs ſanctus· non tamē aliud·
ſed id quod eſt pat̃ eſt filius· ⁊ ſpi
ritus ſanctus idem omnino ſic̃ ipſa
lr̃a ꝓbat ab illo loco· Licet ⁊c̃· Vſ-
qȝ ad verbum· illud

Cum ergo ⁊c̃ Et ibi rn̄det aucto
ritati· volo pater
vt ſint vnum ⁊c̃· dicenſ ꝙ hoc nomē
vnuȝ· aliter accipitur ꝓ ꝑſonis di
uinis· et aliter ꝓ fidelib9 · ſm ꝙ ħ
nomen diuerſimode accipit̃ in auct·
illa· eſtote ꝑfecti ꝑfectōne gratie·
ſicut pater veſter ꝑfectus eſt ꝑfe-
ctione nature· dicēs ꝙ ſi quis ſniam
vel doctrinam p̄fati ioachim ſerua
re voluerit vel defendere· tanꝙ he
reticus cēſeat̃· et ab omnib9 euitet̃
ꝑ hoc tamē nullum p̄iudicium florē
tino monaſterio gn̄etur· cuius ipſe
ioachim extitit inſtitutor· qꝛ ibi et
regularis eſt inſtō et obſeruātia ſa
lutaris· maxime cum idem ioachim
omnia ſcp̄ta ſua mandauit ap̄lice ſe
dis iudicio corrigēda· dictans epi-
ſtolam in qua firmiter ſe illam fidē
ↄfitetur tenere· quam ro· eccleſia ī
fine reprobat ſentētiam ⁊ doctrinā
ꝑuerſiſſimam cuiuſdam heretici no
mine impij almarici· cuius mētē pa
ter mendacij id eſt diabolus ita ex-
cecauit· ꝙ eius doctrina non tam hē
retica ꝙ̃ inſana ſit ceſēda· ¶ Nota
ꝙ ſine vlla diminutōe fili9 naſcēdo
ſubſtantiam patris aſſumpſit ¶ It
nota ꝙ vbi ſimilitudo eſt poteſt eē
diſſimilitudo· ¶ Item nota vnum
generale· ꝙ delictum ꝑſone ī dam-
num eccleſie non redundat· ¶ Item
nota ꝙ licet perſona reprobet̃ non
tamen eius acta· et ſic nota ꝙ repro
bato originali non reprobat̃ quod
ſequitur ex eo· ¶ Nota ꝙ licet ali-
quis erret in fide· ſi tamen eſt para
tus corrigi· non eſt cenſendus here
ticus

De conſtitutionibus

Canonum· Caſus· Pre
cipit ↄcilium
melden· ꝙ ſtatuta canonum
cuſtodiantur ab omnibus· et ī actō
nibus vel iudicijs eccleſiaſticis nēo
ducatur ſuo ſenſū· ſed iudicet ſcd̃m
canones et leges· ¶ Nota ꝙ cano-
nes ab oībus dn̄t obſeruari ¶ Nota
ꝙ̃ in iudicijs nemo ſuo ſenſu debeat
duci

Cognoſcētes· Caſūs· Prio po
nitur regula ge
neralis· videlicet ꝙ nullus puniri
debet ſine culpa· ſecundo dr̃ ꝙ ſi cō
ſtitutio aliqua de nouo ꝓmulgatur
extēditur ad futura tm̄ puniendas·
que contra ipſam conſtōnem ↄmit
tuntur· ita ꝙ preterita diſpendijs
non puniat ne detrimētum an̄ ꝓhi
bitionē ſuſtineāt ignorātes· ꝙ eoſ
ſi poſtea dereliq̄rit dignū eſt ſuſti-
nere ¶ Nota regulam· Res q̄ culpa
caret· in damnū vocari non ↄuenit
¶ Nota ꝙ leges dāt formā futuriſ
negocijs ¶ Nota ꝙ decretum nō li-
gat ignorantes

Tranſlato· Ca· ſic ponit̃· q̄daȝ
hebrei lȝ fci xp̄ain
ſuaē volebāt· l· ad lr̃aȝ· q̄ dicebat

ꝑceptum d' ſabbato ſeruãdum eẽ. et
circũciſionẽ eſſe ſeruandam. que ho
die ad lrãm ſeruari nõ debent. Hos
repꝑhendit apl's dicens q' poſtq̃ ſa
cerdotium trãſlatum eſt ad chriſti=
anos. neceſſe eſt vt legis trãſlatõ
fiat. Auguſtinus ſup illo loco ꝓ=
bat q' hoc facere non debent. quia
lex et ſacerdotiũ ſimul data fuerũt.
et ab eodem. et ſub eadem ſpõſione
et ideo ſimul ſuanda ſunt. qr quod
de vno connexoꝝ dr. de alio debet
intelligi. // Nota q' tranſlato aliq̃
transfertur lex et ſententia ſeu ɔdi
ditio // Itẽ nota q' ɔnexoꝝ idez ẽ
iudicium

Nam concupiſ. entiam.

Caſus. ſic ponitur. Legitur in epi=
ſtola pauli ad romanos. peccatum
non cognoui niſi per legem. nã cõ
cupiſcẽtiam neſciebam. niſi lex dice
ret. non ɔcupiſces. auguſti. expoĩt
hec verba apoſtoli. ſ. nam ɔcupiſcẽ
tiam neſciebã dicens. hoc em̃ eligit
apoſtolus generalius. ſ. ɔcupiſcẽ=
tie vitium vnde omnia mala oriunt̃
ɔcludit aug. ergo lex illa bona eſt.
que dũ hoc ꝓhibet. omnia mala ꝓ
hibet // Nota q' lz aliquid non no=
ceat. ſi tamen nocere poſſit ꝓhibe
ri debet // Itẽ nota oriunt̃ id eſt ori
ri poſſint. ſic potes dicere in dictis
teſtium //. Item nota q' aliquo ꝓhi
bito vel conceſſo et omnia concedi
vel ꝓhiberi debent que ex eo ſequũ
tur.

Ne immitaris

Caſus ſic ponit̃. In pabolis ſalo
monis ponũt̃ iſta verba. fili mi ha
be fiduciã in domino ex toto corde
tuo. et ne immitaris prudẽtie tue. et
ne ſis ſapiẽs apud temetipm. Hie=
ronimus exponit ṽba iſta ne imita
ris prudẽtie tue. dicẽs illuz immiti
prudentie ſue. q̃ ea q̃ ſibi vident̃ a=
genda vel dicenda preponit ſtatu
tis ſanctoꝝ patꝝ vel etiaz legib9
// Item nota q' ꝓprium intellectũ
non debet aliquis preferre dectis
ſanctoꝝ pr̃m.

Cum omnes

Caſus eſt. Canoni=
nici trecenſes tñe
fecerũt in eccleſia trecẽſi ɔſtitutuz
q' tam in abſentia q̃ in ꝑſentia red
ditus ſuos pciperent integraliter
Qui vero poſt illã ɔſt õnem inſtitu
erentur nihil pciperẽt in abſentia
ſed tũc tantũ cum fuerint reſidẽtes
cum tamẽ ɔſuetudo eccleſie trecen/
ſis erat. q' omnes in hoc eẽnt pes.
Inſup cum ſingule ꝑbende vineas
haberent annexas. ſtatuerũt q' ipi
dum viuerent ſuas vineas poſſide
rent. et vinee ſuccedẽtium nõ trãſi
rent ad ſucceſſores. ſed ꝓuẽtus ea=
rum int̃ ſingulos diuidant̃. Perue
nit ad noticiã dñi pape. pa. ſcribit
archiepõ ſenonẽſi dicẽs. q' quiſqz
iuris in alterum ſtatuerit. ipe debz
vti eodem. et ſapiẽtis dicat auctes
patere legem. quam ipſe tuleris. pa
pa mandat ipſi archiepõ q' omnes
canonicos antiquos et iuniores in
perceptõe ꝑbendaꝝ et vineaꝝ fa
ciat eſſe pares ſm ꝑorem ɔſuetudi
nem ſeruatam vſqz ad tps ɔſtõnis
prefate. vel ſm rõnabilem ɔſtõnez
in poſterum obſeruandam. // Nota
q' ɔſtõ facta in ꝑiudiciũ abſentiuz
et futuroꝝ nõ vz // Nota q' q̃ſqz iu
ris ꝛc̃ Nota q' i ꝑbendis pcipiẽdis
eq̃lit̃ vel ineq̃lit̃ ɔſuetudo attẽdit̃
// Nota q' ſi ɔſuetudo fuit q' oẽs ca
nonici eq̃les hẽrẽt ꝑbẽdas. et imu=
tata ẽ dz ad ſtatũ ꝑſtinũ reformari

Que in eccleſiarum ꝛc̃.

Ca. ſic ponit̃. Ciues creueſini ɔſti=
tuerũt. q' ſi aliq̃s ad iopiã vergẽ ſe
ꝓbabilit̃ allegauit liberã hẽat fa
cultatẽ alienãdi feu. qd ab eccia tz

Peruenit hoc ad noticiaz dñi pape
papa ſcribit ſuper hoc epo tridētiō
volens eccleſiaꝝ indemnitati ꝓui
dere decreuit hmõi conſtõem ⁊ vē
ditões feudoꝝ eccleſiaſticoꝝ fā=
ctaſ ſine l timo clericorum conſenſu
vires aliquas non habere // Nota ꝙ
conſtitutio facta in rebus eccleſie ꝑ
laicos non valet // Nota ꝙ feudum
non pt̄ vendi ſine voluntate dñi a
quo tenet̄

Cum acceſſiſſent ⁊c̄

Ca. Quidam cano
nici tuleñ. olim ſignificauerūt dño
pape. ꝙ p̄miceriatus tulē. tanto tē
pore vacauerat. ꝙ ipſi⁹ collatio ad
dominum papam fuerat deuoluta
Vnde papa mandauit quibuſ dā ut
ſuꝑ hoc inquireret veritatem. ⁊ ſi
vacauiſſet et tanto tēpore ꝙ ſm la
terañ. conciliū ad dominuz papam
collatio fuiſſet deuoluta. ipſi perſo
nam idoneam de ꝑſonatu ipſi⁹ iue=
ſtiret Cum aūt ſuꝑ hoc executores
ꝓcedere vellēt ex ꝑte capl'i fuit ꝓ
poſitum corā ipſis ꝙ reſcrp̄tum non
valebat veritate tacita impetr̄tum.
qr de coi ꝯſenſu canonicoꝝ tuleñ.
fuerat ꝯſtitutū ne dignitas illa eſ
ſet vlterius in tuleñ. eccia. et ipſa
conſtõ fuerat ꝑ ſedem ap. ꝯfirma=
ta. ꝓpter quod euident̄ patet. ꝙ p̄
miceriatus tanto tp̄e nō vacauit ſi
cut fuit falſe dño pape ſuggeſtum
ꝓpter quod negociū delatuz eſt ad
dñm pa. coram quo iſta omnia fue/
runt ꝓpoſita. Vnde mandat pa. q̄=
buſdam. vt ſi conſtiterit canonicos
tuleñ. coīter ſtatuiſſe ne p̄miceria=
tus eēt vlteri⁹ in eccia tulleñ. ⁊ ſtā
tutū ipſū auc̄te apoſtolica ꝯfirma
tum fuiſſe. illud faciāt in ſuo robo=
re ꝑmanere. niſi poſtmodū dicti ca
nonici ꝯtrauenerint aliquem in pri
micerium eligēdo. // Nota ꝙ p̄mice
rius d'z hēre officiū // Nota ꝙ q̄ fac̄
ꝯtra p̄uilegiū amittit vireſ priuile
gij. et ſic nota ꝙ ius ꝑdit̄ ꝑ abuſuz
// Nota ꝙ facilius aliquid immuta
tatū reducit̄ ad priſtinū ſtatū q̄ꝙ ꝙ
immutetur

Cum martinus ⁊c̄

Ca. Cano=
nici ferrari
eñ. vt maioribus redditibus abun=
darent ſtatuerunt. xiij. prebendaꝝ
numerum in eccleſia ferrarieñ. pre
ter illud quod communi menſe com
muniter deputarunt contra antiq̄
conſuetudinem eccleſie poſtmoduz
quadam prebenda vacante in ipſa
eccleſia canonici contra conſuetu=
dinem ipſam voluntarie venientes
. M. et quatuor ſocios ſuos recepe
rūt nullis prebendis aſſignatis eiſ
dem. et quāuis redditus illorum eſ
ſent q̄ꝓ plurimum augmentati nolue
runt eiſdem tamen de ſuperexcre=
ſcentibus redditibus prouidere. ⁊
ideo inter dictos quinq̄ et capitu
lum queſtio ſuper hoc mota fuit co
ram ferrarienſi epiſcopo. tandē ad
ſedem apoſtolicam queſtio eſt d'la
ta coram domino papa omnia iſta
fuerunt ex parte illorum quinq̄ ꝓ
poſita. ⁊ ex aduerſo ex parte capi=
tuli fuit ꝓpoſitum ꝙ in ferrariē. ec=
cleſia quatuordeci prebendaꝝ nu=
merus fuerat conſtitutus et a ſede
apoſtolica confirmatus. tādē cum
vna p̄benda in eadem eccleſia vaca
ret ad inſtantiam quorundam rece
perūt duos in eādem prebendam ⁊
poſtmodū ad p̄ces epī dictū. M. et
quēdā aliū ſine p̄iudicio conſtituti
onis p̄dicte in canonicos recepunt
ita tñ ꝙ ipſi de canonicatu nil reci
perent donec primi duo eſſent pre
bendas integre aſſecuti. et reddit⁹
qui per eroum induſtriam excreue
runt deputauerūt ꝯmuni mēſe que
mini⁹ ſufficiens erat q̄s q̄nq̄ cano=
nici ſibi ꝯtra predictam conſtõnez

petebant in bñficiū aſſignari. Iſtis et alijs allegatis mādat papa iudici vt cum in conſtitutōne predicta etiam confirmatōe aplica vł fuerit vel eē debuerit ſic cōſueuit ex pͥſſuz niſi intm̄ excreuerint eccie facultates ꝙ pluribus poſſint ſufficere cōpetent et ipſi canonici ꝯtra ꝯſuetudinem ſuā receperunt quatuor ad vacaturas pbendas vltra numeꝝ conſtitutū. faciat ſuperexcreſcētes redditus pdictis. v. canonicis aſſignari. ita ꝙ ſi ex eis equales cum alijs poſſint habere pben. quod ſupfluū fuerit ī cōes vſus ꝯuertatᷓ. Antiqꝫs canonicis pbendas ſuas pcipientibus cōſuetas. reuocato in pſtinum ſtatū qcqd ab alterutra ptiū ī piudiciū alteriꝰ poſt motā qōnē corā epo Ferrarieñ. ēca pbendas vel poſſeſſiones fuerit attēptatū. ¶ Nota qdam notabilia in hac decretali. pmo ꝙ ꝓteſtatio non ꝓdeſt illi qui facit ꝯtra ipſam ꝓteſtationem. ¶ Itē vbi certus canonicoꝝ numerꝰ ꝯſtituitᷓ vel ꝯfirmatᷓ ꝯditio illa niſi intantū excreuerit ⁊c̃. ſubintelligitur etiam ſi non apponatur ¶ Itē lite mota nihil eſt ab alterutra partium innouandum in preiudiciū alterius

¶ Eccleſia ſancte marie ⁊c̃

Caſus ſic ponitᷓ. Eccleſia ſcē marie in via lata mouit qōnem ꝯtra io. de athepa ſup qbuſdam poſſeſſionibꝰ coram iudice lite pendente. Idem io. poſſeſſiones illas trāſtulit ī monaſteriū ſancti ſilueſtri. tādem abſolutus fuit. Idē io. appellatū fuit ad ſenatorē coram quo idem io. dicebat non eſſe ꝯueniendus. quia non poſſidebat illas poſſeſſiōes. Demū ſenator romanus occaſione cuiuſdā ſtatuti. in quo ꝯtinebatur. ꝙ ſi qs rem litigioſam lite pendente tranſferret in alium illa poſſeſſio dꝫ auferri poſſeſſori. et detur petitori q ſpoliauit mōaſteriū poſſeſſionibus illis et reſtituit illas eccleſie ſancte marie mōaſterio ñ citato vł ꝯfeſſo vł ꝯuicto. Vñ monaſteriū ꝯqſtum fuit dño pape. papa hoc ꝯſiderans ꝙ laicis quātūcūqꝫ rͤligioſis ſuper eccleſijs ⁊ pſonis eccleſiaſticis nulla eſt attributa facultas. et ſi ab illꝭ ꝓprio motu ſtatutuz fuerit ꝙ eccleſiarū vtilitatē reſpiciāt et fauorem nullius debet eſſe momēti niſi p romanam eccleſiā fuerit approbatum. Vnde ſtatutum baſilij de nō alienādis predijs ruſticis vel vrbanis miſterijs et ornamētis ecciaꝝ. licꝫ in ſe bonum fuerit illa rōne reprobatum fuit. quia p ſedem ap. non fuit roboratum. ideo qꝺ a ſenatore fuerat factum in piudicium monaſterij non cōuenti. non ꝯfeſſi. non cōuicti dñs papa in irritū reuocauit ⁊ eaſdem poſſeſſiones reſtituit monaſterio ſupradicto ¶ Nota ꝙ laici de rebus eccie vel pſonis ecciaſticis nihil diſponere pñt in piudicium eccleſie. ¶ Item ꝙ ſnia lata ꝯtra abſētem non citatum. non ꝯfeſſum. non ꝯuictum nihil valet ¶ Itē nota ꝙ iudex ecciaſticus pť retractare ſententiā iniquam iudicis ſecularis.

¶ Ex lr̄is ⁊c̃.

Caſus. Magiſtri artium liberaliū pariſius ꝯmorantes a cōſuetudine antiqua in quibuſdam articulis deuiauerāt Vnde ipſi volentes conſuetudineꝫ priſtinam reformare iuramento interpoſito ſtatuerunt. ꝙ ſi quis magiſtrorum ordīationi vniuerſitatis ipſorum duceret reſiſtendum ⁊ tercio commonitus vniuerſitati eoruꝫ parere contemneret extūc cōſortio magiſtrorum priuaretur. propter qꝺ mgr̄ ſup̄ coione ipſoꝝ fuit pͥuatꝰ. tādē voluit obedire vniuerſitati

ſed vtrum̄ debeat recipi dubitatur quidam dicebāt ꝙ ſic debeat remanere ꝑuatus. Alij dicebāt ꝙ ſic recipiendus erat ex quo volebat ſatiſfacere. Alij dicebāt ꝙ non poſſz recipi ꝓpter iuramētum abſqꝫ licētia domini pape. Unde papa cōſultus reſpondet ꝙ ꝯſtitutum nō fuit vt huiſmodi ꝑuatō imperpetuū duraret. cum tam de iure cōmuni ꝙ̄ ꝯ cōſuetudine eccleſie extitit alias exiſtat. vt qui ꝓpter ꝯtumaciā alioꝝ cōmunione ꝑuatur cum ſatiſfacere voluerit reſtitui debeat. Mādat dominus papa ꝙ dictū magiſtrū obedire volētem admittāt in magiſtralibus ad conſortium vniuerſitatis. ¶ Nota ꝙ qui ſimplicit a cōmunione alioꝝ excluditur ꝓpter cōtumaciam debet recipi cum ſatiſfacē voluerit Item nota ꝙ iuramētum eſt benigne interpretādum.

¶ Ex pte epi. Caſus ſic ponitur Edueñ. canonici vt maior ib9 redditibus abūdarent numerū ꝑbendarum in eccleſia eduẽ. ab antiquo reſtrixerūt. licꝫ redditus ipſoꝝ non fuerunt diminuti. ſignificauit hoc epſ eduen. domino pape. nolēs igitur cultū diui nois diminui. ſed potius augmētari mandat q̄buſdam vt antiquum numeꝝ faciāt in eccleſia edueñ. ſeruari. et ſi quas ꝑbendas a tēpore vltimi ſtatuti vacaſſe inuenerint pſonis idoneis illas conferant de conſilio epi non obſtante aliqua conſtitutōe ſiper hoc a canonicis ipſis facta. aut confirmatōne a ſede apoſtolica obtenta. ¶ Nota ꝙ numerus clericorum p ſolos canonicos ñ poteſt diminui nec valet ſtatutū ſup hoc factum niſi pa. ex certa ſcia illud ꝯfirmaret

¶ Quoniam ⁊c̄ Sic pone caſum. dñs gregorius papa fecerat quandam conſtōnem in eccleſia ſcte marie maioris ꝯ vrbe. que conſtō eſt infra. de maio. et obe. que incipit ſtatuimus. in q̄ dicitur ꝙ pſbiteri primū locum obtinent. diaconi ſcdm. ſubdiaconi tercium. et ſic de reliquis ordinati etiam ſi poſterius admittantur. et qui maior eſt ordine in portōne pcipiē da ſit potior etiam ſi poſteri9 ſit receptus. ſup iſta ꝯſtōne dubitatur vtrum ꝯſtitutio iſta traheret ad ꝑterita vl ad futura tm̄. Dicit papa ꝙ ꝯſtō iſta ſedis ap. omēs aſtr̄igit et nihil dꝫ obſcurum et ambiguūꝫ ꝯtinere. et ideo declarat ꝯſtōnē ꝑdictam dicens ꝙ ꝯſtō iſta non ad ꝑterita. ſed ad futura tm̄ dꝫ extendi. quia leges et ꝯſtōnes dant formā futuris negocijs et nō ꝑteritis ñ nominatim in eis dicatur de ꝑteritis negocijs. ¶ Nota ꝙ ꝯſtō pape generalis eſt et omnes ligat cuꝫ ſit iudex omnium ¶ Item q̄ ius cōſtituit debet ipſum declarare. ¶ Item conſtitutio debet eſſe aperta et clara Item conſtō futura tm̄ reſpicit niſi aliud caueatur ibidem

De reſcriptis

Sicut romana ⁊c̄ Sic pōe caſum vt omnis tollatr̄ dubitatio. Quidā ꝓpter ſuam culpaꝫ. qꝛ ſepe deliq̄rat in appellādo priuatus fuit bñficio appellatōnis vt puniretur in eo in quo peccauit. impetrauit indulgentiā ut ſibi licēt appellare et ſic reſtitutus fuit iuri cōmuni vt poſſit appellare vt prius. Quidā alius īpetrauit lr̄as contra iſtum qui habebat indulgētiā ſup aliqua cā. appellatōne remota vocat9 fuit iſte ad iudiciū ꝯſiſus iſte de indulgētia ſua appellauit ad pa. q̄rit an tali appellatōni ſit deferēdū

Rn̄det papa q̄ tali appellatōni nō eſt deferēdū poſtq̄ appellatōne re mota cā iudici eſt omiſſa. qꝛ ſpāle mādatum derogat gn̄ali ¶ Nota q̄ ſpāle mādatū derogat gn̄ali

Ex parte ꝛc. Caſus. Quidam clericꝰ nomie. g. impetuit lr̄as ad ep̄m ꝯuentrē. ꝯ quedā aliū noie. f. ſup p̄ben. de no ualis ſub hac forma. q̄ ſi ꝯſtarꝫ ip ſum. f. de piurio eē ꝯuictū et ppe tuo illi renūciaſſe p̄ben. remoueret ab ea. iudex in cā ꝓcedēs. qꝛ ei con ſtitit de p̄miſſis ip̄m. f. eadē p̄ben da p̄uauit. a qua ſn̄ia dictꝰ. f. appel lauit et ad archiep̄m cātuarien̄. li tas impetrauit ſub hac forma ut ei dem p̄bendā et abſq̄ cogtōne p̄ciſe reſtituēt. ep̄s ꝯuētren̄. hoc intelli gens ſigficauit dn̄o pa. q̄lit in ne gocio ipſo ꝓceſſerat. ſup h̄ negocio reſcribit pa. eidem archiep̄o di cens q̄ non credit ita p̄ciſe ſcp̄ſiſſe et in hm̄oi lr̄is hec ꝯditio dꝫ intelli gi ſi p̄ces veritate nitan̄ et ſi n̄ ap ponat̄. Unde mādat pa. eidē archi ep̄o vt inſpiciat lr̄as ꝯuētrē. ep̄o directas. et ſi inuenerit qđ ſm̄ pre dictū modū eidē ſcp̄ſiſſet et in litis ipſius. f. nō fuerit habita mentō p̄ rum lr̄aꝝ ſn̄iam ep̄i ꝯuētren̄. dēat ꝯfirmare. et ip̄m. f. cū lr̄is q̄s impe trauit ad ſedē ap. venire ꝯpellat. ¶ Ex hac decretali nota q̄ piuriuꝫ repellit ab obtēto bn̄ficio ¶ Itē re nūciatio p̄uet aliquē iure ſuo ¶ No ta q̄ pa. nō ſcribit ſine cāe cogtōe et ſi ſcribit lr̄e ſurrepticie ſūt ꝛ dn̄t ad eū remitti ¶ Nota q̄ in lr̄is ap̄li cis intelligit̄ iſta ꝯditio ſi p̄ces ve ritate nitan̄ etiā ſi non apponatur et ſic nota q̄ lꝫ reſcp̄ta ſint ſtricti iu ris q̄dam tn̄ in eis tacite intelligūt̄ ¶ Nota q̄ iuriſdictio delegati p̄us ꝯſideratur ſm̄ precum veritatem. q̄ ſm̄ formam ſcripture. et ſic nota q̄ reſcriptū potius interp̄t ādū eſt valē ſm̄ rei veritatē q̄ ſm̄ ordineꝫ ſcripture ¶ Nota q̄ q̄ iudex vltimo datur formam literarum debet in ſpicere.

Ceterum ꝛc. Caſus. Aliq̄s ipe trauit lr̄as cōtra aduerſariū ſuū ſup aliqua cā. aduer ſarius ille poſtmodū obtinuit cām illam alijs iudicibꝰ ꝯmitti nulla mē tione habita de p̄ori ꝯmiſſiōe Dicit̄ h̄ q̄ p̄me lr̄e valēt nō ſcđe. Si vero in ſcđis fiat mētio de p̄mis tūc ſecū de valent ꝛ non p̄me Ultio dic̄ q̄ ſi de aſſenſu ptium cauſa cōmittit̄. et pars altera poſtea altera neſciēte tacito de cōmiſſione p̄ori cām alte ri obtinuerit delegari lr̄e non va lent et is q̄ tali dolo aduerſariū ſu um laborare coegit in expēſis de bet pti alteri ꝯdēnari ¶ Nota penā illius qui lr̄as falſas impetrauit q̄ caret ꝯmodo illarū lr̄aꝝ ¶ Nota q̄ lr̄e poſteriores dn̄t facere mentio nem de p̄oribus alias p̄ores nō re uocen̄ ¶ Nota q̄ poſt lr̄as īpetra tas de ꝯſenſu partiuꝫ alie lr̄e n̄ pn̄t impetrari niſi de eis faciāt mētiōeꝫ ¶ Nota q̄ non refert vtrum fraus ꝯmitta tur in principio vel ꝓceſſu tpis ¶ Nota q̄ ille q̄ p falſas litas grauat aduerſariū eſt ſibi in expē ſis ꝯdēnandus.

Int̄ ceteras Caſus. ſic ponit̄ pa. mādat aliqua ſub diſtinctōe. quorum vnū eſt ve rum. alteꝝ vero falſum. hoc modo ſi ꝯſtiterit q̄ talis ſit filius ſacerdo tis ꝛ in ſacerdotio genitus qui ꝓri mo in tali eccia miſtrauit vel q̄ illi cite occupauit eandem eccleſiā qđ iuſtū fuerit exequaris. Querit̄ q̄d iudex facere debeat. papa reſpōdꝫ q̄ quodcūq̄ iſtoꝝ iudici ꝯſtiterit eadem eccleſia ipſū p̄uet ꝛ idem in

ſimilibus eſt ſeruandum // Nota q̄ ſi aliqua mandantur ſub diſiunctõe vnum ſufficit adimpleri // Nota q̄ in ſimilibus ſimile eſt iudicium

Si aliquãdo Caſus. Ecce aliquis hñs plura bñficia impetrauit lrãs ↄtra archiepm rauennat. ſup obtinẽdo bñficio in eccĩa rauennat. tacito de beneficijs ſuis. archieps multum miratus fuit q̄ papa ſcribebat ꝓ habenti ſufficiẽs beneficium ⁊ ſup hoc ſcripſit pape. Reſcribit ſibi pa. dicens frater ſi aliquãdo dirigimꝰ tibi ſcripta noſtra que animũ tuũ exaſperare videãtur turbari non debes nec moueri. ſed debes ↄſiderarẽ qualitatem negocij ꝓ quo ſcribimꝰ diligenter et aut mandatũ noſtrum reuerenter adimpleas. aut p lrãs tuas cauſam rationabilem oſtendas quare illud adimplere non poſſis. quia nos patienter ſuſtinebimus. ſi nõ feceris quod praua nobis fuit inſinuatõe ſuggeſtũ // Nota q̄ ꝓpter uerboꝝ aſperitatẽ ſupioris ñ debet iferior moueri // Item q̄ mãdatum ſupioris debet adimpleri uł eſt reddẽda ratio quare non adimpletur. et ſic nota q̄ per lrãs monitorias ius confert̃. // Item nota q̄ ea que per ſollicitudinem nimiã elicita ſunt non valent. // Itẽ nota q̄ de oĩbus eſt reddenda rõ

Cum ordinẽ ⁊c̃. Caſus. Ciſtercienſ. mõac. hi vel alij religioſi habẽt ꝓuilegia ſuper decimis vel alijs rebꝰ. Dicitur hic q̄ ſi aliquis lrãs impetrauit cõtra iſtos religioſos ſup his in quibus ſunt priuilegiati de ipſoꝝ priuilegijs mentõne non habita p tales lrãs non tenetur eis reſpõdere. // Item nota q̄ reſcriptum impet̃tum cõtra regulares ſup his q̃ ſũt eis cõceſſa per ꝓuilegiũ non vꝫ niſi in reſcpto de ꝓuilegio vel de ordie mentio habeatur

Eam te Caſus. Quidam iudeus de nouo ↄuerſus ad fidem eccĩa tornacẽ. uacãte impetrauit lrãs contra decanum. et capi. eccĩe tornacen. vt ipſũ recipent in canonicum et in fratrem et prebẽ. ↄferret eidem. ipſe vero lrãs ſuas preſentauit decano et capitulo. ipſi reſponderunt q̄ ad ipſos non ptinebat collatio prebendarum. ſed ad epm torñ. ipſe preſentauit literas poſtmodum epõ requirendo ipſum vt quod papa mandauerat adĩpleret. eps reſpondit q̄ nullum ſuper hoc a domino papa recepat mãdatum. ⁊ ſic in facto negocio redijt ad papam modo reſcribit pa. epõ torñ. dicens q̄ ſi datã lraꝝ diligentiꝰ attendiſſet nullatenus repuliſſet eundem. quia tpe illo quo lr̃e date fuerunt ipſe erat d capitulo tanq̄ qui erat archidiaconus eiuſdem eccłie nec erat adhuc in epm ↄſecratus. Vnde non poterat allegare q̄ non recepiſſet mandatum. In fine dicit qd non debuit dedignari ipſũ recipere. quia iudeus erat. // Ex hac decretali nota qd data literaꝝ debet ↄſiderari // Item qd mandat̃ capitulo intelligitur mãdari cuilibꝫ de caplo

Ad aures Caſus. Quidã płati tacito nomine ſuarum dignitatũ lrãs impetrauerunt ſup maioribus bñficijs ſimplici nomine ſe appellãtes. Querit̃ an tales lr̃e valeãt. rñ. pa. qd non eſt ſue intentionis vt per tales lrãs dẽant inqetari tales paupes clerici i q̃bus actor nomẽ ſupremit ſue dignitatis. Vnde tales lr̃e non valent. Ex hac decretali nota qd ad intẽtõnem mãdãtis recurrẽdum eſt // Itẽ nota dq q̃ lrãs ſup bñficio impetrat. ſi

habeat dz facere mētionē de eodez

Si autez. Caſus. Aliqs impetrauit lrās otra aduerſariū ſuū ſup aliq cā. poſtmodū aduerſarius ſuus ſup eadem cauſā ad alios iudices lrās impetrauit in qbus de pozibus mentio nō fiebat et cepit ouenire aduerſarium ſuum q pozes lrās impetrauit ille corā iudicibus excepit ſe lrās pozes hēre de qbus in poſterioribꝰ mētio non habet. qrit q d iuris ſit. Et q ſi poz impetrās dolo vel negligētia lrīs ſuis vſus non fuerit p poſteriores lrās poterit ouenīri. Si vero copiam iudicis delegati habere non potuit p poſteriores lrās non poterit ouenīri. Nota q dolus et negligentia imputant. Item ſi per me non ſtat quo minꝰ faciā ꝫ p iudicē mihi non imputatur

Ad hoc. Caſus. Quidā impetrabant literas a ſede ap. p quas oīa negocia ipſoꝝ omittebant arbitrio vnius iudicis uł plurīū quos ſibi eligere volebāt. vt ſi aliquos ouenire volebāt trahebant illos ad iudices ſibi ꝓpicios et parti aduerſe ſuſpectos nō reqrētes iudicium ſui ordinarij. Dicit pa. nos volētes huic morbo celeri obuiare remedio. mādat dio. epō. vt ſi tales lrās inuenerit in ꝓuincia ſua decernat illas lrās vires aliquas nō habere. Alij ponūt caſum. et dicunt q iudices certi dati erāt. et qz oīa negocia illa impetrātiū omittebant per lrās illas non valebāt. Hic nota q ſcđm primuz caſum iudex certus dz eē et q oīa negocia alicuius vni delegato omitti nō dnt. qz per hoc tollitur iuriſdictō ordinarij qđ eſſe non dz.

Ad audientiā. rc. Caſus. Quidam erat excommunicatus forte ab ordinario. Iſte acceſſit ad curiam dñi pape et obtinuit lrās ſup ſua abſolutione. ordinarius cui lrē ꝑſentate fuerunt inuenit in eis peccatū in oſtructōe dubitauit ordinarius vtrum fides illis literis eſſet adhibēda oſuluit papā ſup hoc. et papa reſpōdet q talibus lrīs fidem adhibere non dz Debemus hic vnū intelligere q in lrīs dñi pape non dz eſſe vitium latinitatis

Ex parte. rc. Caſus. Capella de empētona ſubeſt ecclie matrici de tarente. Quidā. O. diaconus cepit ouenire capellanum ipſius capelle miniſtrantem in ea nomine. ſ. rectoris matricis eccleſie. Ipſe. o. appellauit ad ſedem ap. et poſt appellationem a ſe factā ab ipſa capella expulit capellanuz rector matricis ecclie eſt ꝓſecutus illam appellationē quam ille. o. fecerat. ſed ille. o. ſuā appellatōnē ꝓſequi non curauit. et cum ille. o. fuiſſet ad iudicium euocatus obiecit ſe habē pozes lrās de quibus i poſterioribꝰ mētio non fiebat. quas ſuppreſſit vſqꝫ ad terciam citationem et dolo vel negligētia eis vti poſtpoſuit. q ex diuturnitate tpis apparebit ex eo q biennium a tpe impetratōis erat elapſū. et de appellatōne ipſius in ſuis lrīs mentio non fiebat. Cōſultus pa. ſuper hoc mandat quatenus ſi ita eſſe oſtitēit quicqd factum eſt poſt appellatō ez ipſius. o. dz in ſtatum ꝓſtinuz reuocari. et illam capellaniam reſtituet matrici ecclie. eūdē. o. in expēſis cōdēnando. ſi conſtiterit ipſum. o. appellationē ſuam ꝓſecutum nō fuiſſe. Nota q maior ecclia matrix pt defēdē et agē ꝓ capellis ſuis. Nota ſic aliquis dbet deferre ſue appellatōm ſicut ſui aduerſarij. It ex diuturnitate tpis vel negligentia

ꝓbatꝰ dolus ¶ Item qui lr̃as ip̄etrat ſuper eo ſuper quo appellauit 𝔡 appellatōe ſua debet facē mentionez ¶ Item qcq̄d fit poſt appellatōez ſuam vel alterius dz in ſtatū pſtinū reuocari· ¶ Item qui non ꝓſeqtur appellationem debet condēnari i expenſis· alteri parti

¶ **Sciſcitatus** Caſus· aliqn̄do papa committit cauſam duobus vel tribꝰ iudicibꝰ cum illa illa clauſula · ꝙ ſi ambo vel tres in cauſa ꝓcedere non poteſtis alt̄ eorum in cauſa ꝓcedat· Ubi omnes intereſſe nequerint duo eorum in cauſa ꝓcedant· Querebatur de qua īpotentia intelligebatꝰ· Rn̄det papa ꝙ illa impotētia intelligitur tā de iure q̄ de facto · de iure ſi aliqs illorum ſit ſeruus vel infamis vel alio ɔſimili impedimēto detentus puta ſi eſſet excommunicatꝰ vel remotus vel ſuſpectꝰ de facto· vt ſi aliquis eorum mortuus fuerit aut ineuitabili impedimento detentus et tūc debet cauſam ſuis coniudicibꝰ ſignificare· vt ī negocio ſibi cōmiſſo ꝓcedant· Sed ſi aliqs illorū ſolūmodo noluerit itereſſe ꝓpt̄ hoc non excuſatur quo minus dēat cum alijs intereſſe niſi in reſcripto diceretur ſi omnes ſimul in cauſa procedere non poteritis aut nolueritis ītereſſe ¶ Nota hic ꝙ ſeruus ⁊ infamis non pn̄t eē iudices· infamis tamen poteſt eē arbiter· ¶ Itē nota ꝙ iudices non poſſunt ꝓcedē ſine ɔiudice ſuo ſi ille ſe non excuſat· Itē verbū impoſſibilitatis n̄ ɔtiet verbū volūtatis

¶ **Paſtoralis·** In pma pte ponitur talis ca· Aliquis impetrauit lr̄as contra aduerſariū ſuum ſup aliqua cauſa ad aliquos iudices· facta citatōe vel ſaltem pſentatōe altera pars poſtmodum obtinuit eandez cām alijs iudicibus delegari· et in ſcd̄is lr̄is fiebat mentio de pmis · opponebatur ꝙ p falſi ſuggeſtionem ⁊ veri ſuppreſſionem erant impetrate· Dubitatur vtrum pme litere per ſcd̄as ſint reuocate· et queritꝰ vtrum priores iudices an poſteriores 𝔡beant cognoſcere de hac reuocatōne· Reſpondetur ꝙ ſi priores iudices volunt deferre poſterioribus · vel poſteriores priorībꝰ· tunc omnes ſiſ cognoſcāt· et ſi forte oēs ſimul nequerint in vnam concordare ſn̄iam q̄uis plures ſint iudices ī vna commiſſione q̄ in alia· hmōi dubitatio p arbitros coiter electos determinetur· Scd̄o formatꝰ talis qō· qn̄cū ꝙ ipetrātur litere ſub hac forma· Conqritꝰ ticius de petro et q̄buſ dā alijs ſuper decimis et rebus alijs · Queritur vtꝝ iudex ex tali delegatione habeat iuriſdictōnem ſup pſonis vel rebuſ non ɔprehēſis per clauſulam illam· quibuſ dam alijs ⁊ rebus alijs anteq̄ pſone vel res in iudicio ſint expſſe· Anteq̄ ſoluat illam qōnem ſubijcit a liā· q̄ oritꝰ ex ſecūda· q̄ talis eſt· aliquis de pſoniſ illis q̄ poterāt ɔueniri p clauſulaz illam· q̄buſ dam alijs ⁊ rebꝰ alijs expreſſo ꝓprio noīe impetrauit liťas ɔtra pmum impetrātē lr̄as gn̄ales deſignando aliquā rem certaz que includebatur p illam clauſulam· et rebus alijs· nullā mentionē de pori ɔmiſſione facta· queritur· vtrum ſecunde lr̄e valeant· cum de pmis nullam fecerunt mentionē· nec pſona aut res fuerunt adhuc iudicio expſſe· Reſpondet papa ad iſta duo ⁊ pmo ad ſecundum dicēs· ꝙ cuz ſpāle mandatum deroget gn̄ali· iuriſdictio attributa p literas gn̄ales· per ſpāles lr̄as quantum ad ea q̄ in ſecundis lr̄is ſpālitꝰ ſūt expſſa perimitꝰ

eneruantur. licet de ꝑoribus nō fa
ciat mentionem. Vnde q̄ntū ad hāc
cauſam ſpāliter cōmiſſam. ſuꝑflua
relinq̄tur prima q̄ō. q2 non habet
poteſtatē. Poſtea rn̄det ꝑme que
ſtioni dicens. ꝙ iudex bene hꝫ iuriſ
dictionem ſuper pſonis vel rebus
exp̄mēdis. ſed illam exercere nō po
teſt anteq̈ꝫ perſone vel res fuerūt
expreſſe ‖ Nota ꝙ quando dubita-
batur de iuriſdictōe cuius ſit omēs
debent cognoſcere an ſua interſit ‖
Item vbi eſt par iuriſdictio. maior
numerus non prefertur ‖ Item no
ta ꝙ ſpāle mādatū derogat gn̄ali.
‖ Nota ꝙ iudex habet iuriſdictōez
ſed illam exercere nō p̄t an̄ exp̄ſſio
nem rerum vel perſonarum

‖ **Sedes apoſtolica.** Ca. Cau-
ſa cōmiſ-
ſa eſt ſub hac forma. cō querētici9
de petro et q̇buſdam alijs ſuꝑ deci
mis et rebuſ alijs. taliter imperrā-
tes deſignabāt. et minora negocia
vt facilius lrās impetrarēt ꝑ clau
ſulam generalē ꝯueniebant digni
ores pſonas. et ſuper maiorib9 ne
gocijs querebatur vtrum poſſent.
papa volēs malicijs hoīm obuiare
ſtatuit ꝙ ſi minores et viliores per
ſone in ꝯmiſſionib9 ſolummodo ex
ꝑmūtur maiores et digniores ſub
clauſula generali non intelligūtur
includi. et ſic non poſſunt ꝯueniri.
ſed nec per talem generalitatē mul
titudo effrenata poterit in iudicio
ꝯueniri. qui vero de minoribus et
leuioribus negocijs tātum fecerūt
mentionē ſuꝑ maiorib9 ⁊ grauiori
bus nullatenus audiantur. poſtea
dicit ꝙ ſi aliquis pſonas aliquaſ ex
preſſerit in cōmiſſione non vt velit
eas ꝯuenire ſed vt ad pares trāſiē
valeat vel ad minores. Quia fraus
vl' dolus ei patrocinari non debēt
tanq̄ꝫ mēdax ꝑcator careat petit9
impetratis. Debēmus notare ꝙ ꝑ-
ſone exp̄ſſe in reſcp̄tis digniores eſ
ſe debent ul' ſaltē equales q̈ꝫ ſint ꝑ
ſone in clauſula gn̄ali incluſe. idem
intelligitur de rebus ſpāliter exp̄ſ
ſis ⁊ gn̄aliter exprimēdis ‖ Item ꝑ
reſcp̄tum plures cauſe vnius com-
mittuntur ſed non omnes ‖ Itē nō
debet aliquis exprimi principalit̄
niſi debeat conueniri. ‖ Item lr̄e ꝑ
maliciam vl' mēdacium obtēte non
valēt

‖ **Ex tenore.** Caſus. Quidam ſa-
cerdos ð colleuellis
impetrauit lrās ad quoſdam iudi-
ces contra abbatem de beco. Iudi-
ces illi citauerunt abbatem. corā q̇
bus dictus preſbiter noluit reſpon
dere. poſtmodum impetrauit aliaſ
lrās contra abbatem ad alios iudi-
ces qui in ſuperſcriptōne nominan
tur. de ꝑoribus non habita mentio
ne. qui cum citaſſent abbatē. abbas
ꝯpoſuit coram eis. ꝙ ꝑ lrās illas n̄
tenebatur reſpondere dicto p̄ſbite
ro. quia ꝑ alias lrās ad iudiciū fue
rat euocatus. que ꝑ poſteriores n̄
fuerāt reuocate. iudices q̄ ſuerunt
a dn̄o pa. quid iuris. ipſe attēdens
ꝙ fraus ⁊ dolus alicui patrocinari
non dn̄t. Rn̄det ꝙ ſacerdos carere
debet cōmodo vtrarunqꝫ literaruꝫ
quia fraudulēter ſuꝑ eodem nego
cio ad diuerſos iudices impetrauit
‖ Nota ꝙ ꝑ ſolā citationē ꝑpetua
tur reſcriptuꝫ. ⁊ ꝙ eadem cauſa di
uerſis iudicibus cōmitti non debet
‖ Item in quo quis peccauit. i eo
punietur

‖ **Cum adeo** Ca. Quidam cleric9
. p. nomie ipetrauit
lrās a dn̄o pa. ut ꝑpoſitus et cleri-
ci de gongroſſa recipent ip̄m in ca
nonicum ⁊ in fratrē. ꝑpoſitus lrāſ
iſtas oſ̄dit mediolan̄. archiep̄o. ar
chi. multum miratus fuit cum ipſe

haberet ſufficiēs bñficium in eccłia modicē ſi. mandauit dñs pa. ꝙ reci-peretur in p̄dicta eccłia de gōgroſ-ſa. ſcribens ſup hoc domino pape. Scribit pa. archiepō dicēs ꝙ ſi li-terarum ſeriem attēdiſſet iſte arc. non inueniſſet in eis quod ipſi ꝯamimum offendiſſet. cum in lr̄is illis de p̄bē. ipſius nulla mentio haberetur nec dicebatur modicē. canonicꝰ nec etiam clericꝰ nominabatur. et in li-teris talis erat conditio. ſi dignus exiſteret ad eccleſiaſticum bñficiū obtinendum. Ex hijs omnibus po-terat archi. intelligere qualit̄ lr̄e ille fuerāt impetrate. ſ. veritate ta-cita. ⁊ ſic non valebāt. ¶ Nota h̄ ꝙ diligēter forma mandati eſt atten-denda ⁊ intelligēda añ contradicti-onem ¶ Item in lr̄is ꝓ beneficiō ob-tinendo fieri debet ſemp mentio de bñficio alio ſi quod habet ille q̄ im-petrat. et ſi dignus eſt. et ſi hoc nō dicatur. tamen debet ſubintelligi. ¶ Item qui non eſt clericus non re-putatur idoneus ad bñficium eccle-ſiaſticum obtinendum. ¶ Itē ſi eſt clericus dꝫ ſe clericū dicere. ſi non eſt clericus nō dꝫ ſe clericū appella-re. ſed ſcolarem

Cauſamq̃.

Caſus. inter eccłiaꝫ p̄monſtratē. ex vna pte. et eccłiam cameracē. ex alt̄a ver-tebaẗ ꝯtrouerſia ſup q̄buſdā poſ-ſeſſionibus. cauſa fuit quibuſdā iu-dicibus cōmiſſa in hac forma ſi alt̄ utra partiū citata non venerit. vel iudicio cōparere ꝯtempſerint reci-piant partis p̄ſentis ꝓbatōnes. et quātum de iure poteritis in cāe co-gnitōe ac deciſione ꝓcedatis. Or-ta fuit dubitatio ſup forma huiꝰ re-ſcripti ex eo ꝙ dicebaẗ ꝙ ſi aliq̄ p̄s citata fuerit ⁊c̄. recipiatis ꝓbatio-nes alterius partis et cauſam t̄mi-netis. dicebatur ꝙ etiam lite nō cō-teſtata poterant recipi teſtes ⁊ ſē-tentia ferri ꝓpter contumaciaꝫ alte-rius p̄tis. queſiuerunt iudices a do-mino papa quid iuris eſſet. Dicit ꝙ clauſula illa quantum de iure pote-ritis ꝓcedere. debet p̄cedere clau-ſulam illam de ꝓbationum recepti-one et ante illam fuerat inſerenda. Unde mandat papa qd̄ illaꝫ clauſu-lam intelligant ibidem vbi ab ini-tio debuerat poni in cauſa iſta iux-ta tenorē lr̄arum illarum procedāt ita tamē qd̄ ſi aliter auctoritate il-larum lr̄arum lt̄ime i illo negocio eſt ꝓceſſum ſtabile pſeueret. Si ve-ro occaſione illius clauſule quid in p̄iudicium partis alterius eſt pre-ſūptum. illud decreuit papa nō va-lere ¶ Nota ꝙ non ſemp eſt forma ſequenda ſicut hic. ⁊ hoc intellige cum illa forma ſit contra ius ꝯmūe. vt hic ¶ Item propt̄ formaꝫ reſcp-ti non eſt recedēdum a iure ꝯmuni. niſi conſtet papam alit̄ voluiſſe. ¶ Item ſolum illud reuocatur quod ē illegitime factum ¶ Item ſicut cau-ſa principalis poteſt omitti. ita et incidens.

Conſtitutus

Ca. Quidam cle-ricus. p. nomine obtinuit lr̄as a domio papa ad de-canum et capitulū bituricen̄. vt ip-ſum recipent in canonicum ⁊ i frēm et p̄bendam ſi qua vacarꝫ vł̄ ꝓxio vacaturā eidē ꝯferrēt ſibi ſup hoc executoribus d̄putatis. Sꝫ tam̄ ex adūſo bituricē. capitulum ſe oppo-nēs negocium ad ſedē apoſtolicam eſt d̄latum coram domino pa. dc̄us clicus allegauit p̄dicta. Capitulū econtra rn̄dit. qd̄ cum in bituricē ſi eccłia c̄tus eēt numerus canonicoꝝ et iuramēto firmatus p ſedeꝫ apo. et de hoc dictus. p. in ſuis lr̄is non

feciſſet mentionem. p3 q8 veritate tacita fuerunt impetrate. Auditis hinc et inde ꝓpoſitis mandat papa ꝙ ſi ltime conſtiterit numerꝰ canonicorum qui nunc eſt in bituricenſi eccleſia p decanum et capitulum iuramento firmatum anteꝙ dictꝰ .p. literas executorias impetraſſet quicquid factum eſt per lrãs ſuas decernatur irritū ꝯ mane. alioquin ſi qua prebenda vacat in ipſa eccia ſublato appellationis obſtaculo eidē aſſignetur ¶ Nota ꝙ non valent litere impetrate niſi fiat mentio de certo numero iuramento firmato et confirmatione apoſtolica ¶ Item cōſiderādū eſt tempꝰ date lrārum

¶ Super literis

Caſus. Quidam impetrāt lrās a domino pa. p maliciā. Alii p ſimplicitatem ſeu ignorantiā tacita veritate vel ſuggeſta falſitate. quidā dicebāt ꝙ tales litere non valent. cū mendax precator carere dēat impetratis. Alij dicebant ꝙ et ſi forma lrārum carere debeat. nihilominus tamē iudex ꝓcedere debet ſm ius cōmune. Dominus papa diſtinguit inter illos qui per fraudē vel qui p maliciā et illos qui p ſimplicitatem vel ignorātiam lrās impetrant tacita veritate vel ſuggeſta falſitate. Illi qui p maliciā uł fraudem falſitatem exprimūt et ſupprimunt veritatem nullum cōmodum de hmōi lrīs conſequanť ita tamen ꝙ poſtꝙ dlegato fides ſup hoc facta fuerit. de cauſā vlteriꝰ non cognoſcat. Inter alios qui lrās impetrāt expreſſa falſitate diſtinguiť. nā ſi talis veritas ſit ſuppreſſa vel falſitas ſuggeſta. q̄ ſi fuiſſet tacita. ſcz falſitas. vel expreſſa. ſ. veritas papa ſaltem in forma ōmuni ꝯceſſiſſ3 lrās. delegatus ſm ordinem iuris ꝓcedat ꝯ non ſm formam lrārum.

Si vero talis falſitas ſit ſuppreſſa vł veritas occultata. q̄ ſi illa fuiſſ3 tacita vel expſſa ꝙ papa nullas literas ꝯceſſiſſet delegatus non ꝓcedat per illas lrās niſi in hoc ut ptes conuocet ad preſentiam ſuam. et de qualitate precum cognoſcat vt ſic in vtroq3 caſu eadem ratio q̄ delegātem moueret moueat et dlegatum. et vbi dlegās ſuas literas denegaret. delegatus ſuum officiū nullatenꝰ interponat. ¶ Nota ꝙ qui p maliciā et fraudē lrās impeťt tacita veritate et ſuggeſta falſitate litere indiſtincte non valent propť fraudē. et ita dolus ſeu malicia facit ꝙ nulla diſtinctio hic eſt adhibenda ¶ Item qui fraudē allegat fraudem ꝓbare debet ¶ Itē q̄ ſimplicitatem fecerit non imputať ¶ Item ſm quod papa in iudicijs facit. ita et inferiores iudices facē dñt

¶ Edoceri.

Ca. Aliq̄s impetrauit lrās ap. appellatione remota contra abbatē quedā nulla facta mentione de ipſius ꝯuētu. querebať vtrum abbas tenebatur reſpondere per lrās ſuas ſuper cauſa que ꝯmunitꝰ pertinet ad abbatem et monachos. et ſi abbas appellauerit ne compellať rńdere ſuper cauſa illa vtrū valeat appellatio. Reſpondeť ꝙ per appellationē abbaſ ſe tueri non poteſt quo minꝰ auctoritate hmōi lrārum reſpōdere teneať. niſi alia cauſa rōnabili iuuetur. quia abbas ex officio ſuo negocia ſui cōuentus teneť ꝓcurare niſi forte abbatis ꝯ ꝯuentus negocia ēent omnino diſcreta ¶ Nota ꝙ prelatꝰ officium adimplē tenetur. ꝯ non v3 appellatio conť vtilitatē eccleſie interpoſita. ¶ Itē nota ꝙ p lrās cōtra abbatē tm̄ impetratas et ſuper cauſa cōuentus poteſt abbas cōueniri ¶ Item qui cauſam h3

cum monaſterio abbatem cōueniat
et non monachos · et nota ꝙ ꝑlatuſ
officium ſuum adimplere tenetur cā
negocia ſue ꝯgregatōnis ꝓcurare
¶ Itē nota ꝙ niſi res abbatis et cō
uentꝰ ſint diuerſe · nō ꝯuentꝰ ſꝫ ab
bas poterit cōueniri

¶ **Cum dilecta** Caſus · Vacante monaſterio heſi
eñ · due electōes ibidem fuerūt cele
brate · vna de cuſtode illius mona-
ſterij · et alia de · G · mōiali ipſiꝰ mo
naſterij · ſup iſtis electōibꝰ cauſa
fuit cōmiſſa primo hildeſeñ · ſcola-
ſtico et ꝯiudicibꝰ ſuis ſub hac for
ma vt pſonalit̄ ad monaſteriū acce
dētes pſone idonee ꝯmitterēt admi
ſtratōꝫ abbatie cui fiēt ꝛſtō q̄rūdā
ſubtractoꝝ ab vtraqꝫ pte · Iudi-
ces iſti cōtra formā mādati ꝓceſſe
rūt · poſtmodū cā fuit ꝯmiſſa abba
ti remothen̄ · et ꝯiudicibꝰ ſuis p ſur
reptionē quia in lr̄is preter ꝯſciaꝫ
dn̄i pape fuit articulus inſertus d̄
reſignatōe ſubtractoꝝ qui in lr̄is
prioribus ꝯtinebat̄ · et iſti iudices
ceperūt ꝓcedere in cauſa · tandem
negocium ad ſe · ap · eſt delatuꝫ pa ·
ſciens de ꝓceſſibus iudicū p̄dicto-
rum inuenit lrās iudicū ſecūdoꝝ p
ſurreptionē obtētas · qꝛ articulꝰ de
reſignatōne ſubtractoꝝ p̄ter con/
ſciam dn̄i pa · inſertus in ſcdis lr̄is
nō fuerat q̄ in p̄oribus poſitꝰ erat
de quibus in ſcdis lr̄is mētio nō fie
bat · et ideo pa · caſſauit quicq̄d fa-
ctum fuit occaſione lrārum ſcdaruꝫ
p̄terea p̄mi iudices ꝓceſſerūt con-
tra formam mādati · qui cū dērent
accedere ad locum · et pſone idonee
adminiſtratione ꝯmittere abbatie
cui fieret reſignatio ſubtractorum
hinc inde Ipſi hoc capitulo preter
miſſo de alijs inordinate cognoue-
runt · ꝓpter quod dominus pa · pro
ceſſum eorum denunciauit irritū et
inanem · quia cōtra formam manda
ti et iuris ordinem proceſſerūt Mā
dat ergo dominus papa · tercijs iu
dicibus ꝙ primo iſti iudices reſti-
tuant quaſdam moniales que ſpoli
ate fuerūt et poſtea mādati forma
diligenter obſeruata in negocō ip
ſō p̄uia ratione procedant · ¶ Nota
ꝙ lr̄e p ſurreptionem obtēte nō ua
lent · et oppoſita exceptōe caſſat̄ q̄c
quid fit per eas ¶ Item ſecunde li
tere non valent niſi de primis fece
rint mentionem · ¶ Item que primo
fieri mandantur primo expediēda
ſunt ſm formam mandati ¶ Itē for
ma mandati diligētiſſime ſuāda eſt
¶ Itē ꝓceſſus ꝯtra formā mādati
friuolus eſt ·

¶ **Plerunqꝫ** Caſus · Quidam impetrabāt lrās contˀ
aduerſarios ſuos · ſed eis nō vtebā
tur · poſtea aduerſarij eoꝝ ipetra-
uerunt alias lrās ſuper eadē cauſa
ad alios iudices · et tūc p̄mo primi
impetrantes exhibebant ſuas lrās
cum p ſecundas ꝯueniebant̄ dicen
tes ſecūdas literas non valere · nō
facientes de prioribus mentionem
Querebat̄ quid iuris · papa dic̄ ꝙ
malicijs hoim non eſt indulgēdum ·
ſtatuimus ꝙ ſi quis lrās impetra-
uerit et eis per maliciā vel negligē
tiam non fuit vſus infra annū poſt-
q̄ꝫ habuit copiā iudicum auctorita
te ſecundarum poterit cōueniri · li-
cet de prioribus nullam fecerit mē
tionem ¶ Nota ꝙ malicijs hoim non
eſt indulgendum ¶ Item p lapſum
temporis ꝓbatur malicia vł negli
gentia ¶ Item non currit ei tempꝰ
qui copiam iudicis habere non po/
teſt ·

¶ **Cum contingat** Ca · Quidam impetrauit
lrās ad iudices contra aduerſarios
ſuos pars altera impetrat cauſam

eandem alijs iudicib9 ↄmitti. q̄daz obtenti a parte altera mandant ali cui vt partē aduerſam denūciet ex coīcatam. Alij iudices poſtmoduz mandant eidem vt eandem d̄nūciet abſolutā. querit̄ q̄d ſup hoc ſit fa ciendum. pa. dic̄ hic eſſe diſtinguē dum cum p̄mum recipit mandatum ille cui hoc mādatur videat an ſi īno tuerit inter illos qui p̄mo mādant et alios ſup iuriſdictōe diſcordiam ſuſcitatā an nihil omnino ſciuit. et ſi nihil intellexit cum p̄mum māda tum recipit illud exequat̄. ſi poſtea ab alijs ↄtrarium demādetur tunc petere dȝ copiā vtriuſq; reſcp̄ti. ⁊ ſi euident̄ appareat. ita q̄ nō ſit du bitādum aliquaten9 q̄ l̄re illoruȝ a q̄bus recepit. ſc̄d̄m mādatum reuo cent p̄mas. tunc mādatum illud ad ipleat quod ſecūdo loco mādat̄. Si vero conſtet q̄ l̄re illorum q̄ dede runt p̄mum mādatum non reuocent̄ p lrās alioꝝ illud nullatenus exeq̄ tur. donec inter illos ↄcertatio ſo piatur. et illud idem facere dȝ ſi p̄ mo mandato recepto et nondū exe cutioni mandato ei notuit q̄ inter eos ſup iuriſdictōne hmōi ↄcerta tio eſſet ſuborta in iſtis omnib9 mā datis diſcretus dȝ eē qui ea recipit ne dicat ſe dubitare vbi dubitāduȝ non eſt. nec dicat ſe certum vbi cer tus non eſt. In fine dicit q̄ licȝ cer ta in his detur doctrina qualiter in his ꝓcedendum eſt. nulla poteſtas datur huic executori inter delega tos aut partes q̄ iudicare debeat d̄ iuriſdictōne. ¶ Nota q̄ in hac d̄cre tali ſtatuitur propter cōtraria mā data que frequenter occurrūt

¶ Nota q̄ per contemptōnem iuriſ dictōis res ſit dubia vt executor hic non ꝓcedat

Olim Ca. p. cleric9 ſancti remi gij detinebat prochiā d̄ ſalice. quā. r. de cliuo dicebat ſe ca nonice adeptā fuiſſe. vnde idem. r. impetrauit cām ſup hoc ↄmitti qui buſdam abbatibus. ip̄i abbates p tes ad ſuam p̄ſentiam p̄mo ſecūdo ⁊ tercio citauerūt. et quia dictus. p. per ſe vel p alium coram eis cō pa rere noluit excōicauerunt eundē fa cientes fructus illius prochie ſeq̄ ſtrari. poſtmodum idem. p. accedēs ad eos ꝓmiſit iuri parere. ⁊ ſic fuit abſolutus et lrās abſolutōis eidē ↄceſſerunt aſſignātes locum ⁊ dieȝ in quo faceret quod p̄miſit. et ip̄e vero locum et diem de lrīs radēs in loco raſure ſcp̄ſit q̄ ſeq̄ſtrati frc̄us reſtituerent̄ eidem. et hoc idē. p. cō feſſus fuit coram duobus iudicib9 tercio ſe excuſante iudices ip̄i hec oīa ſignauerūt dn̄o pa. et ip̄e man dauit iudicib9 p̄ītibus vt ſi eēt ita ip̄i. p. ſup ip̄a prochia ꝑpetuū ſi lētium imponerēt et p̄fato. r. p̄fa tam prochiam reſtituerent cū fru ctibus ſequeſtratis. ſed p̄dictus. r. ꝓbauit bn̄ falſitatē p̄dictā vn̄ pe tebat prochiā illā ſibi aſſigṅri Judi ces illi dubitauerūt ſup clauſula il la ſi eēt ita utꝝ ad oīa p̄dc̄a d̄eat re ferri. aut tm̄ ad viciū falſitatis. cō ſuluerunt dn̄m pa. et ip̄e r̄ndet q̄ clauſula illa ad oīa dȝ ſupiora r̄fer ri. ad hoc vt ip̄i roberto eccia cōfe ratur. q̄ lȝ ꝓpter illam falſitatē eēt p̄uandus eccia ſupradicta prefatus. p. q̄ f̄ſitatē hmōi ꝑpetuit. tn̄ ꝓpt hoc nō eſt illa eccia aduerſario ↄfe renda. niſi p̄us ſuper alijs fuerit fa cta plena fides ¶ Nota ꝓpter ↄtūa ciam pōt q̄s excōicari. lȝ agat̄ actō ne reali. ordinarium tamē eſt iudi cium in poſſeſſionē mitti ¶ It clau ſula. ſi eſt ita. oīa p̄cedētia reſpicit

Itē qui falſat lrās iudicis dȝ puari eo ſup quo litigatꝰ· ꝓpt hoc tñ non acq̄ritur ius alteri parti·

Dilectus filius· Ca· Abbas ſā cti ſtephāi bo nomien· datꝰ fuit viſitator a ſe· ap· in ciuitate ac dioceſi bon· abbas iſte ·b·et·a·preſ biteros ꝓpter ſuos ex ceſſus manifeſtos remouit ab eccle ſijs ſuis et excoīcauit et idē pbri li teras īpetrauerūt a ſe· ap· i forma coī ſup reſtōne eoꝝ de cā remotio nis ſue et excoīcatōe qua tenebanꝰ aſtricti nullam faciētes mētionem· Opponebaꝰ eis coram epō imolenſi negocij executore ꝙ lr̄e iſte non va lent· eo ꝙ non faciebāt mētionē de cā ſuaꝝ remotionū· nec de excoīca tione eorū dem· o ſultus pa· rñ det di cens· ꝙ ſi eſt ita· lr̄e non valēt tāꝙ p ſurreptōnem obtēte et ꝙ epiſco pus iſte decernat iurībꝰ carē // No ta ꝙ excoīcatus non poꝰ impeꝰre li teras ad agēdū· qꝛ iſti pbri ſimpli citꝰ impetrauerūt tanꝙ eēnt ſpolia ti ad petēdam reſtōnem vnde dꝛ in forma communi

Poſtulaſti Ca· Quidā erat per petuus vicariꝰ ī q̄ dam eccia habens inſup bona prna de q̄bus poterat cōmode ſuſtētari iſte uicarius impetrauit cōtra epm qui ipm ordinauit ſcdm illā formā cōem cū ſecūdū apoſtolū queſiuit iſte epus a papa vtrū teneretur ei ſecundum illā formam in beneficō ecciaſtico ꝓuidere. Rñdet ꝙ p illā formā cum ſm apſtm ſe· ap· cō ſue uit paupibꝰ clericis q̄ nullum bñfi cium hñt ꝓuidere· et iō ppetuꝰ vi carius de talibꝰ lr̄is commodo care bit· niſi de vicaria ſua fecerit mētio nem vtpote veritate tacita īpetra tis· non enim dꝛ carere beneficō cui de vicarie ppetue ꝓuentibus ē ꝓ uiſum· et ꝓ habente beneficium cō petens ex certa ſcientia ſuper obti nendo alio beneficio papa non ſcri bit de leui q̄n de ipſo faciat mētiōȝ // Nota ꝙ ppetuuſ vicarius benefi ciatus reputatur· // Item ſemp eſt facienda mentio de priori beneficio aliter non valent lr̄e vt h dꝛ

Nonnulli· Caſ· Quidam abute bantur gratia ſedis apoſtolice literas impetrantes ad iudices remotos· vt ſic reus fatiga tus laboribus et expenſis liti cede ret vel ſaltem vexationem ſuaȝ re dimeret et quia per iudicium iīuria fieri non debet· ſtatuit cōcilium ge nerale ne q̄s vltra duas dietas exꝰ ſuam dioceſim per literas apoſtoli cas trahi poſſit· niſi de aſſenſu par tium fuerint impetrate· vel niſi de hac conſtōne fecerint mentionē In ſecunda parte dꝛ ꝙ alij erant q̄ no uum genus mercimonij circa liteās apoſtolicas exercebant vt finitas lites ſuſcitarent· vel nouas finge rent queſtiones· fingunt enī cauſaſ et ſuper illis impetrant literas ſi ne mandato dominoꝝ· et illas expo nunt venales qn̄qȝ reo ne ab actore fatigetur· qn̄qȝ actori· vt inde bite reum moleſtet· Sed qꝛ lites potius ſunt reſtringende q̄ ampliāde· ſta tuit conciliū generale vt ſi quis ſu per aliqua queſtione decetero lr̄as impetrauerit ſine ſpāli mādato dñi litere ille non valent et ille de iure tanꝙ falſarius puniaꝰ niſi forte ſit de illis pſonis a quibus non exigit impetrator mandatum· // Nota ꝙ in iure nulli eſt facienda iniuria ī iu re ſuo // Item vltra duas dietas ex tra ſuam dioceſim p literas apoſto licas nullus trahi poteſt // Item li tere ſine mandato non valent impe trate

Dilectus filius Caſ· Jordianus
clericus duneli/
en· impetrauit lr̄as ꝯtra iohannem
ſaraceñ· ſup eccia ſancti nicolai du
neliē· dictus ior· ad iudiciū euocat9
excipiendo ꝓpoſuit ꝙ aucte illaruz
lrārum non poterat ꝯueniri· ex eo
ꝙ vltra duas dietas a dioceſi ubi ſi
ta erat eccia ꝑdicta trahebatᷣ ꝯtra
ꝯcilium gn̄ale· de quo in lr̄is mētio
non fiebat· ipſi iudices hanc excep-
tōnem noluerunt admittere pro eo
ꝙ idem ior· in roſeñ· et beliē· dioce
ſibus obtinet bn̄ficia quaſi ex h̄ do-
micilia haberet ibidem· quia dictuſ
ior· ſe· ap· appellauit· appellationis
cauſa fuit ꝯmiſſa archiepō eboraſ-
cen· et eius ꝯiudicibus· ſed ꝑmi iu-
dices nihilominus in negocio pro-
cedentes inhibebāt iudicib9 appel
latōis· ne in negocio ſibi ꝯmiſſo ꝓ
cederent· Unde mandat pa· primis
iudicibus· ꝙ ſi ita eſt in ipſo nego-
cio non procedant· quia non ipſi· ſʒ
iudices appellatōnis cognoſcē dn̄t
ad quos iuriſdictio debeat ptinere
¶ Nota ꝙ inter iudices datos i pn̄
cipali cauſa et iudices datos in cau
ſa appellatōnis nō reuocatᷣ in dubi
um quorum ſit iuriſdictio· ¶ Judices
eñ appellatōnis cognoſcere debēt
an ſit ltime appellatum· qꝛ nemo co
gnoſcere habet de appellatione ab
eo ad ſuperiorem interpoſita· vt h̄
patet· ſed ſuperior ad quem appel-
latur

Capitulum· Caſ· Calimacus
clericus impetᷣ-
uit lr̄as monitorias contra capitu-
lum ſancte crucis cameracē· ſup ob
tinendo bn̄ficio in eadem eccleſia· et
deinde ꝓceptorias obtinuit contra
eoſdem· b· clericus contra capitulū
idem ſup eodē beneficio in eadem ec
cleſia ſibi ꝯferendo ad archidiaco-
num tornacē· et ad eius collegas li
teras executorias impetrauit· qui
monuerunt capitulum ſancte cruciſ
vt dictum· b· reciperent in canoni-
cum et in fratrem· a quib9 iudicib9
capitulum appellauit· ſed iudices ñ
obſtante appellatōne tulerunt ſen-
tentiam ſuſpenſionis in eoſdē poſt
modum dict9 calimacus literas ex
ecutorias ſuper executōne mādati
pro ipſo facti ad alios iudiceſ impe
trauit qui tulerunt ſentētias ſuſpē
ſionis et excōmunicatōnis in eoſdē
capitulum ſancte crucis factū iſtud
ſignauit domino pape· papa man-
dat epō et archidia· legioñ· vt illū
in canonicum recipiant et benefici-
um aſſignent eidem qui prius man
datum apoſtolicū predicto capitu
lo reportauit· relaxantes ſentētias
predictas iuxta formaʒ eccie· ſuper
prebendali beneficio alteri ſilētium
imponendo ¶ Nota qui ꝑmo māda
tum apoſtolicum repſentat ſup be
neficio debet beneficium obtinē· ſic
ſeruatur in lr̄is ſuper cōtrouerſijs
impetratis

Ad audientiam Ca· Quidaʒ i
petrarūt lr̄aſ
a ſe· ap· vt ꝓuideatᷣ eis in eccījs ali
cui dioceſano ſubiectis· tādem reci
piūt ānuas pēſiōes ſeu alia bn̄ficia
ab illis eccījs et deſiſtūt ab eaꝝ im
petitōe et renunciāt bn̄ficio lr̄aꝝ·
poſtea ipetᷣnt alias lr̄as ſup ſua ꝓ
uiſiōe nō faciētes mētionē de alījs
vel de penſiōe vel renūciatōne· ſig
ficatū fuit h̄ dn̄o pa· mādat pa· ar
chiepō bituric̄· ꝯᷣ illos q̄ tᷣes lr̄as
ꝑus vēditas alias ipetrāt ñ facien
tes mētōʒ d̄ ꝑorib9 ac et ipetᷣbunt
decreto decnatᷣ carē oī ꝯmodo lr̄a-
rū· nec ꝑmittat eccias ꝑ tales lr̄as
vexari· reuocādo in irritū q̄cq̄d illa
rum aucte inuenitur factum eſſe

¶ Nota ꝙ tenetur facere q̇s mētōꝫ
de lr̄is quibus renūciauit. ſed illud
contingit. quia vēdidit illas. ⁊ ita
quaſi beneficiati reputant̄ ꝙtuꝫ ad
impetrn̄dū. qꝛ grām ſibi ↄceſſaꝫ vē
dere non debeant

¶ In noſtra ‖ Ca. Quidā impetr̄nt
pl̄es lrās. vt in plu
ribus eccleſijs admittant̄ nō facien
tes de alijs in alijs lr̄is mentionem.
⁊ ſic quaſi r̄cepti in ecc̄ijs ꝙuis nō/
dum hēant bn̄ficium. alias tn̄ eccle
ſias ſup receptōe ſua ſiue ꝓuiſione
impetunt et moleſtāt. Iſta ꝓpoſita
fuerūt in pn̄tia domī pa. vnde man
dat archiepō mediolanen. ut faciat
iſtos eē ↄtentos eccleſijs in quibuſ
taliter ſunt recepti. nec pmittat ab
eis occaſione hmōi lrārum moleſta
ri niſi de receptōe ſua faciāt mētōꝫ
¶ Nota quia receptus in canonicū
et in fratrem. licet adhuc non ſit be
neficiū aſſecutus reputat̄ beneficia
tus. ita ꝙ de hoc tenetur facere mē
tionem.

¶ Ex parte. ‖ Ca. Capl̄m laudun̄.
hēbat indulgentias
a ſē. ap. vt poſſit excoīcare. eū q̇cū
qꝫ in eoꝝ offenſam inciderit mani-
feſtā occaſione hꝰ indulgētie. De
canus et capl̄m laudunē. tulerūt ſē
tentiam excoīcatōnis in nobilē vi-
rum io. ꝓpter quod orta fuit ↄtro-
uerſia inter eos ſup ipſa ſnia et qui
buſdam alijs articulis. Vn̄ ꝓcura-
tores vtriuſqꝫ ptis ad ſedem ap. ac-
ceſſerūt. et ſup ipſa ſnia et diuerſis
alijs articulis liteꝫ ſunt ↄteſtati. et
qꝛ de hijs in pn̄tia dn̄i pa. nō pote
rat fieri plena fides. ↄmiſit pa. cāꝫ
iudicibꝰ iſtis ſine debito t̄minādā
hoc adiecto in ↄmiſſione vt non ob
ſtarent lr̄e p̄ter aſſenſū ptiū ipetr̄te
dictus nobilis citatus ꝓpoſuit ꝙ p
lrās illas non erat ꝓcedendū ex eo

ꝙ. G. qui literas impetrauerat fal-
ſus extiterat procurator. quia ante
impetrationem lrārum mandatū fu
erat reuocatum. Vn̄ p tales literas
rn̄dere nō tenebat̄ ex aduerſo ex p
te capl̄i dicebat̄ ꝙ ad pa. vl̄ ad ca
pitulum talis reuocatō non puenit
iudices interlocuti ſūt ſe debere ꝓ
cedere per literas illas. tandem pe
tebat procurator capituli vt iudi/
ces inſpicerent predictam indulgē
tiam. ꝓcurator illius nobilis ex ad
uerſo reſpondit ꝙ per literas illas
ꝓcedendum non erat oſtēdēs alias
lrās poſteriꝰ ipetratas ↄtinentes
vt ſi de ptiū ꝓcedrēt volūtate cāꝫ
t̄minarēt eandē. Alioq̄n cām ſuffici
enter inſtructā remitterēt ad ſedeꝫ
ap. ex pte capl̄i fuit allegatū illas
lrās non valere. quia impetrate fu
erant p eundem. G. poſt reuocatōꝫ
mandati. vnde lr̄e non valebunt. Iu
dices dubitauerūt vtꝝ per primaſ
vel ſcdas lrās debuerūt ꝓcedere.
pa. rn̄det ꝙ ſcdm ſtatutū ↄcilij gn̄a
lis ſemp lr̄e ap. impetrate ſine ſpe-
ciali mandato domī non valent. niſi
eſſet de illis pſonis a q̇bus non exi
gitur mādatum de iure. Vnde man
dat ꝙ ſi reuocatio mādati ad procu
ratorem illius nobil̄ puenit. proce
dant in negocio iuxta cōtinentiam
p̄oꝝ literaꝝ non obſtātibꝰ poſte-
rioribꝰ lr̄is. qꝛ multominꝰ valent
lr̄e que impetr̄nt̄ ab illo a q̄ reuoca
tum eſt mandatū. ꝙ ſi nullum māda
tum habuiſſet. ¶ Nota ꝙ reuocatō
ꝓcuratoris dati ad lites peruenīe de
bet ad iudicē et aduerſarium aliter
non tenet reuocatio. et valent ea q̄
cū tali ꝓcuratore facta ſunt in iudi
cio. ¶ It̄ reuocatō ꝓcuratoris dati
ad impetrandū ſiue ad negocia de-
bet peruenire ad ipſum ꝓcuratoreꝫ
tantū ¶ Itē nō valēt lr̄e impetrate

ſine ſpāli mādato dn̄i hoc eſt veruʒ niſi fuerit de illis pſonis a q̄bus de iure non exigit̄ mandatum.

Significāte Ca. Quidā noīe .R. impet̄uit līteras contra .g. ſub hac forma cōqueritur .r. de .g. remenſis dioceſis ſuper quibuſdam panniſ .g. citat9 coram iudicibus excipiēdo ꝓpoſuit ꝙ cum non eſſet remenſis dioceſ. ſʒ leodien. p h9 lrās nō poterat ꝯueniri. cum de dioceſi leodieñ. nullam fecerit mentionem. et qꝛ iudex hāc exceptionem admittere denegauit .g. ad ſe. ap. appellauit. Unde pa. mandat ꝙ ſi ita eſt reuocet̄ i irritū q̄cq̄d fuit poſt appellationē attemptatum ‖ Nota ꝙ ſignificatō nomi9 nois non extendit̄ ad aliud ‖ Item error nois viciat reſcptum. et ideʒ in ſequēti capitulo

Radulfus Ca. Mgr̄ radulfus impetrauit lrāſ a ſe de apo. in hac forma. conq̄rit̄. r. ꝙ ep̄s ſagien. et q̄dam alij ſagiē. dio. ſup redditibus et rebus alijs iniuriantur eidem. Iudices p clauſulaʒ gn̄alem. et quidam alij .r. clicum rectorem ecc̄ie ſancti xp̄oferi ſup eccleſia ipſa citauerunt idem. r. excipiendo ꝓpoſuit coram eis ꝙ cū ipſe .r. eſſet de ciuitate ſagieñ. et ſub illa clauſula. et quidam alij dio. ſagieñ. nullus de ciuitate ſagieñ. intelligatur includi p clauſulam illaʒ n̄ poterat ꝯueniri. Et quia iudices exceptionem huius admittere noluerunt. ad ſe. ap. appellauit. pa. mandat vt ſi ita eſt in irritum reuocet̄. q̄cq̄d poſt appellationem inuenerit eſſe fc̄m ‖ Nota ꝙ ciuitatis appellatōe dio. non ꝯtinetur nec econtra.

Significauit Ca. b. et .g. laici impetrauerūt lrās a ſe. ap. ſub hac forma conqueſti ſunt nobis .b. et .g. ꝙ ep̄s tulē. et quidam alij clerici et laici ſup tali re et rebus alijs eiſdem iniuriant̄ Iudices per clauſulam gn̄alem. et q̄dam alij citauerunt comitiſſam nauiceñ. p eo ꝙ ipſa ſucceſſerat fratri ſuo in comitatu. cui quādā ſūmā pecunie dicti .b. et .g. mutuauerāt. et ſic eam tanq̄ heredem ꝯueniebāt Ipſa vero p ꝓcuratorem ſuum fec̄ excipi coram ipſis iudicibus ꝙ cuʒ adhuc frater ipſius mulieris viueret qn̄ eedem lr̄e fuerunt impetrate. nec p lrās frater eius fuit ad iudicium euocatus dum viueret. per lrās illas non potuit ꝯueniri. et quia iudices hanc exceptionem admittere noluerūt ad ſe. ap. appellauit. pa. mandat ꝙ ſi ita eſt totū q̄d poſt appellationē factum eſt in irritū reuocetur ‖ Nota ꝙ ſucceſſores debitoꝝ qui per clauſulam gn̄aleʒ poſſunt ꝯueniri eis defunctis re integra conueniri non pn̄t. ſed facta citatione heredes illorum p tales lit/teras bn̄ poterūt ꝯueniri. et ita per citationem reſcriptum extendit̄ ad hēdes lʒ reſcripta ſtricti iuris cēſeantur

Ex inſinuatione. Ca. Quidaʒ clericus nomine io. impet̄uit lrās p̄ceptorias ſup ꝓuiſiōe ip ſi9 ad ep̄m ambiañ. et poſtmodū ad iudices iſtos litt̄as executorias impetrauit ꝯt̄ ep̄ʒ ſupradc̄m in q̄b9 cū de monitorijs ſiet mētō. ep̄s ꝓpoſuit corā iudicib9 ꝙ ſup h̄ nullas monitoriaſ receperat et ꝯſuetudo ē ecc̄ie vl̄ curie ro. ꝙ p̄ceptorie n̄ dent̄ n̄ monitorie p̄ceſſerūt Un̄ p eas ꝟitate tacita ipetratas prouidere non tenebatur eidem conſultus papa r̄eſpōdet ꝙ ſi ſup hoc nulle monitorie p̄ceſſerūt ſuperſedeant executorijs dummodo

executorie de monitorijs fecerint mentionem. alioqn ꝓcedāt p executorias iuxta traditam ſibi formam. ¶ Nota q̄ ſi reſcriptū faciat mētionem alterius reſcpti. pmum reſcptum exhibendum eſt ¶ Item ex hac decretali colligitur cōſuetudo ro. ec. in bñficijs oferendis. vt primo dentur monitorie poſtmodū pceptorie vltimo executorie. et tūc debꝫ fieri mentio de monitorijs et pceptorijs. Aliquādo tñ dat pa. monitorias lrās et executorias ſimul.

¶ **Mandatum.** Ca. Pa. mādauit epo nauionſi. vt mgrm. S. faceret recipi in canonicū et in frēm eccie ſue ſi ꝓ alio ibidem non ſcripſerit q̄ hmōi gratiā oſequatur. ſed eps iā alium ad mādatum pape recepat q̄ beneficium in eadem eccia obtinuerat. dubitauit eps vtrum teneret exeq̄ mandatum pape. exeo q̄ dicebatur i mandato. ſi ꝓ alio non ſcripſerim9 qui huius grām oſequatur. cum nullus ꝓſequeretur hanc grām. ſed iā eſſet ꝓſecuta. Cōſultus pa. dicit q̄ ex quo alium iam recepit ad mādatum ſuum. mandatum illud ꝓſequi non dbet. qꝛ non eſt intentio pape grauare eccleſias ſup receptōe duorum ¶ Nota q̄ papa p ſuas lrās ñ intendit aliquos grauare ſup plurium receptōne. niſi in lris hoc dicatur

¶ **Literis** Ca. honori9 terci9 mādauit q̄buſdā canonicis p lrās monitorias vt. J. ſubdiaconum recipent in canonicū et i frēm demum mortuus eſt dñs honorius pterea dñs grego. ix. ſucceſſor honorij mandauit p lrās executorias eiſdē canonicis vt dictū ſubdiaconum recipent i canonicū. et ſic fuit receptus. poſtea vero idē gre. mādauit eiſdem vt. p. clericum recipērent in canonicuꝫ niſi pro aliquo p ipſum eorum eccleſia eſſet grauata. Dicebant canonici q̄ non tenebantur ipſum recipere. cum alium ad mandatum grego. eiuſdem recepiſſent. Mandat grego. pa. vt illū. G. clericū recipiāt nō obſtante q̄. J. ſubdiaconū p lrās executorias ipſi9 gre. recepiſſent. cū factum honorij poti9 q̄ ſuū fuerit ꝓſecutus. ¶ Nota q̄ ſucceſſor factū ſui āñceſſoris dꝫ ſemp in effectū ducē ſaltē de honeſtate.

¶ **Abbatem** Ca. Dñs pa. mādauit abbati ſāncti p culi vt. S. clico in aliq̄ eccia ſui monaſterij ꝓuidēt. poſtea mandauit epo bonomē. p lrās gñales vt cuidam alij clico facēt ꝓuideri in ſua dio. vbi ꝓ alio ſcptum nō eēt. eps opellebat abbatē vt illū clericū in aliqua eccia faceret recipi. Abbas dicebat q̄ iā recepat mādatū pro alio. Vñ eps p lrās generales ipſū ad ꝓuiſionem illius non poſſ at cōpellere. pa. rñdet q̄ abbas ad h̃ cogi nō dꝫ nec pōt illū eps aggrauare ſup oferēdis bñficijs vel eccijs etiam ſi eps habeat facultatē clerico p eaſdē lrās ꝓuidendi. ¶ Nota q̄ qui pmo preſentauit lrās ſuas ei ꝓuideri debet. nec poteſt opelli ut alij ꝓuideat per alias literas vt pꝫ hic

¶ **Ab excommunicato**

Ca. Quidā plat9 excoicauit quedā ſubditū ſuū otra formā ocilij gñal. q̄d eſt. i. de ſen. ex. ſacro. ſ. nulla monitōe pmiſſa. Iſte oq̄ſtus fuit dño pa. vn̄ mandat illi excoicatori q̄ ſi ita eſt ipſum ſine difficultate abſoluat. alioquin mandat alijs vt ipſum abſoluant. ſi excoicator ipm

non duxerit absoluendū. Sup ver
bis istis si est ita. orta ē dubitatio
vtrum cognitio ista ptineat excoī
catori an alijs qbus hoc mandatur
Et hic qꝫ ista cognitio nondum mā
datur excoīcatori q̄ de facto suo cer
tus esse dz. lz deferat eidez. sz alijs
mandatur. Nota q̄ otra cōciliuz
excoicatur. sine difficultate dz ab
solui. Item nemo dz ꝓprium factū
ignorare

Si proponente Ca. Aliqs ha
bebat modicū
beneficium de quo omode non pote
rat sustentari. et impetrauit literas
super beneficio obtinendo. ꝓponēs
se nondum bn̄ficiū assecutū nullā fa
ciendo mentōnem de bn̄ficio. lz mo
dico quod habebat. pa. osult9 dic
qꝫ litere ille non valent. quia frau
dulenter sunt obtente. Nota quā
tūcunqꝫ modicum sit bn̄ficiū semp de
ipso est mentio faciēda si aliud bn̄
ficium voluerit impetrare

Quia nonnulli Ca. Sex vitia i
hoc capitulo re
probantur. Primo reprehendunt illi
qui lrās sub suo nomine impetratas
alijs eiusdē nomis tradūt. et q̄ eas
tali modo recipiūt. Itē scdo et illi
q̄ alios trahūt ad iudiciū. otra quos
nihil hn̄t qōnis. Item tercio illi q̄
lrās tradunt ad futura negocia. q̄
nondum erant orta tpe impetrati
rescripti. Itē quarto q̄ sup vno ne
gocō reū trahūt ad diuersos iudices
Itē qnto q̄ trahūt reū sup pluribus
psonalibus actōibus corā diuersis iu
dicibus. q̄ sub vno omodius tracta
rentur. Item sexto reprehendit re9
qui eodem tēpore trahit actorē ad
diuersa loca vel indeterminate ad
villam que hz cōe nomen cum pluri
bus villis. omnes iste psone q̄ mali
ciam hāc exercent carere dn̄t cōmo
do lrārum. et in expensis dn̄t alte
ri pte condemnari

De consuetudine.

Consuetudines. Casus
statu
it grego. qꝫ cōsuetudines q̄
secrijs grauamē īducunt penit9 sūt
extirpande.

Ex literis Ca. Talis erat cōsue
tudo in dacia qꝫ si ali
qs in sanitate seu in vltima voluta
tate vellet ꝓ remedio peccatorū
suoꝝ conferre locis rligiosis aliqs
possessiones accipiebat modicū t
re in extremitati pallij. qd pallium
manu prelati sustietur. et ponitur
sup altare sub testimonio videtiuz
huius donatio vulgarit dz scotatō
Quidā maliciose nitebant hmōi do
nationes infringere ꝓ eo qꝫ solēni
tas testimonioꝝ i hmōi vltimis vo
luntatibus non seruabat. Signifi
catum fuit hoc dn̄o pape. vnde mā
dat qꝫ hmōi donatōes q̄ ptextu cō
suetudinis talis cōferunt locis reli
giosis vel etiā sūt collate faciāt iui
olabilit obseruari. q2 hmōi signum
quod scotatio dz nō est solū argu
mētū donatōnis facte sz etiaz trādite
possessionis. Nota cōsuetudinē ser
uādā etc in donatōnib9 in vltia vo
luntate fcis locis religiosis. Item
no. qꝫ possessio trāsfert p aliū actū
qꝫ p traditoz ipsius rei, trālate.

Ad nostram Ca. In dio. picta
uien. tal erat osue
tudo etiā in causis eccīasticis qꝫ cuz
aliq cā tractabat ibidē auditis alle
gationibus vtriusqꝫ ptis ab his q̄
pn̄tes erāt sapiētib9 et insipiētib9
querit quid iuris. et qd illi vel ali
qs eoꝝ de cōcedio pn̄tiū dictarūt ꝓ
snia hebat. Peruenit hoc ad noticiā
pape. scribit papa epo pictauiensi

dicens q̄ talis cõſuetudo obuiat canonicis inſtitutis. et ideo nullius debet eſſe momenti. quia ſnia a nõ ſuo iudice lata non tenet. Unde mādat eidem epõ vt in cauſis ſubditorum ſuorum poſtq̄ ſibi de meritis ipſarum cõſtiterit ſniam pferat ſicut poſtulat ratio iuris pmiſſa cõſuetudine nõ obſtāte ¶ Nota conſuetudo contra canones introducta. et non ratõnabilis nõ vz. ¶ Itē ſnia a non ſuo iudice lata non tz.

Quanto. Caſus. Quidaz ſacerdotes apud cõſtātinopolim cõferebant ſacramētū confirmationis criſmando in fronte baptiſatos quod a tpe apoſtolorum ſoli epi cõferebant per manus impoſitionem. ſed ipſi ad ſuam excuſatõnē ſolam cõſuetudinem allegabāt. Unde mandat papa vicario ſuo apud conſtantinopolim cõſtituto vt omnib9 pſbiteris ſuis diſtricte pbibeat ne decetero talia ſacramēta cõferre pſumant. quia licet non ſint a fidelibus cõtemnenda. tamē tuti9 eſt ea dimittere ſine piculo ex neceſſitate que legem non habet. q̄ ea recipe ab hijs q̄ cõferre non poſſunt. quia vmbra q̄dam oſtendit in ope. veritas autē in effectū non ſubeſt ¶ Nota cõſuetudo non excuſāt aliquem in delictis. ¶ Item nihil cõfertur a ſacerdotibus ſi criſmant in fronte baptiſatos. et ita p nõ dato habetur quod datur ab illo qui dare nõ poteſt de iure

Cum inter vos. Ca. Canonici ſancti petri de curia habent ex pꝛiuilegio. vt tpe interdicti poſſint celebrare diuina occaſione huius pꝛiuilegij tēpore interdicti poſiti in ciuitate cenomañ. celebrabāt dĩna pulſatis campanis et alta voce ac ſi nullum eſſet interdictum. Unde orta eſt cõtentio inter ipſos et canonicos cenomañ. ſꝫ canonici ſancti pe. allegabāt q̄ eccleſia ſua libera et exempta erat et tpe gñalis interdicti de cõſuetudie celebrabāt dĩna pulſatis campanis interdictis et excoicatis excluſis. papa cõſiderans q̄ ex tali cõſuetudine ſi qua foret frangeret̄ neruus eccleſiaſtice diſcipline. decreuit illā cõſuetudinem decetero non ſeruādam ¶ Nota cõſuetudinē non valere q̄ eſt cõtra ſtatū et diſciplinā eccīe.

Cum olim Caſus. Eps londoniẽn. petijt a dño pa. licētiam vt poſſet in eccleſia ſua cõſtituere pcentorem. papa ſibi petitam licentiā cõceſſit dummõ in cõferendis ſibi redditibus nulli faceret piudicium. ita q̄ precētor ille ĩ ſeſſionibus pceſſionib9 et alijs illam haberet dignitatē in illa eccīa londoneñ. quam hñt alij pcentores in alijs eccījs anglicanis. ⁊ ſic eps cõſtituit pcentorem. pcentor ille taliter inſtitut9 occaſione lrārum dñi pa. q̄dā in piudiciū aliorum dignitatum nitebat̄ vſurpare Unde aliqui pſonatum hñtes in eccīa londonē. cõqſti ſunt dño pape. pa. mandat epõ helieñ. quatinus ſm diuerſas cõſuetudines locorum pcentores illi diuerſas hñt dignitates ĩ eccleſijs anglicanis faciat illū pcentorē cõtentum eſſe illa dignitate quā põt habere ſine preiudicõ aliorum ſaluis rõnabilibus et approbatis cõſuetudinibus eccīe londoneñ. ¶ Nota q̄ noua dignitas ſine licētia dñi pape cõſtitui non debet ¶ Itē in dignitatibus diuerſa põt eſſe cõſuetudo in eadem puincia. ¶ Item in piudiciū aliorum dignitatum. noua dignitas cõſtitui non dz. ¶ Item cõſuetudies approbate ipſius eccīe nihilomin9

remanet in ſua firmitate

¶ **Cum venerabilis** Ca. Ep̄s hoſtienſ. et .I. ſancte crucis p̄ſbiter cardinal' erāt legati in alemania. inuenerunt iſti q̄ q̄dam abbas monaſterij quod ad ro. ec. ptinet nullo medio tranſiuerat ad monaſteriū corbieñ. quod ē ſimiliſ ſedi ap. ſpāle ſine licētia pape uel eius legati. nec petita nec habita cōfirmatōe abbas in ſui defenſione allegabat generalem ꝯſuetudinem illius terre. ꝯſultus pa. reſpondet q̄ talis cōſuetudo inimica canonib9 corruptela poti9 dici dꝫ et ideo pa. mandat eandem decetero non ſeruari ¶ Nota ꝯſuetudo cōtra canones obtēta non vꝫ. ¶ Item nullus ſine licē. ſui p̄lati dꝫ eccleſiā ſuam dimittere vel aliam accipe

¶ **Cum dilect9** Ca. Vacāte mōaſterio andreñ. electus fuit q̄dam monachus eiuſdem monaſterij Vuil. nomine in abbatē monachi karoferē. monaſterij huic electōi ſe opponētes. dicebant electionem abbatis andreñ. cenobij de ſuo monaſterio faciendā. ꝓpter qd quō tam ſup electōne p̄dicta q̄ iure eligendi abbatem delata eſt ad ſedem ap. In p̄ñtia pa. opponebat dictus dñs. V. monachus q̄ tam d iure cōmuni q̄ de priuilegio ſpeciali ad capitulum andreñ. monaſterij pertinebat electio. vnde petebat electōnem de ſe factam confirmari ꝓcurator monaſterij karoferē. ꝓpoſuit ex aduerſo q̄ olim ad petitionem patronoꝝ monaſterij andrē. fuit a dio. epo ꝯſtitutum ut ſi locus ipſe intantū creſceret vt abbas cōſtitueretur ibidem electio ipſi9 abbatis penes fratres eiuſdem loci et capitulum karoferē. pendēt ⁊ obtentu huius ſtatuti. ſic fuit longis tpibus obſeruatum. ita q̄ mōaſterio andrē. vacan. monachi eiuſdem loci de gremio karoferē. mōaſterij ſibi eligebāt aliquem ī abbatem. vnde cum electio ipſa fueit cōtra p̄dictum ſtatutum et ꝯſuetudinem que eſt optima leguꝫ interp̄s celebrata merito caſſari debeat. et mādari fratribus andrē. vt deceto ſibi eligant abbatem de mōaſterio karoferē. Inſuper allegauit q̄ electio ipſa facta erat de ſuſpenſo et a ſuſpenſis. et ideo electō nō tenebat. dominus pa. auditis hincinde ꝓpoſitis. quia ei ꝯſtitit q̄ electio facta fuit de ſuſpenſo. et a ſuſpenſis eam caſſauit iuſticia exigente. i. caſſaꝫ ⁊ irritam nunciauit. veruntamē quia predictum ſtatutum ita poſſet itelligi q̄ p illud non derogetᷣ iuri cōmuni. nec p̄uilegio hoc modo vt electio ptineat ad capitulum andreñ. et confirmatio ad capitulum karoferē. Mandat pa. q̄buſdam q̄ ſi monachi karoferē. talem ꝯſuetudinē ꝓbauerint per quaꝫ iuri cōmuni p̄iudicetur videlicet vt monachi andren. elegerint ſibi abbatē de mōaſterio karoferē. ſm illam ꝯſuetudinem debeant iudicare electionē monaſterij andreñ. decetero faciēdam q̄ ſi talem ꝯſuetudinem non ꝓbauerint adiudicēt monachis andrē. ius eligendi abbatem ut liberā habeāt poteſtatem vel de gremio ſui mōaſterij vl' aliūde eligēdi ſibi abbatē p̄ñtādo ipſū karofe. caplo. vt ſi fuerit canonica electio p capitulum karoferen. ꝯfirmetur. ¶ Nota q̄ electio facta de ſuſpenſo non vꝫ. et intellige de ſuſpenſione hominiſ et non canonis. ¶ Item cōſuetudo interpretatur legem ſiue ſtatutum epi ut p ipſā conſuetudinē declarat ſtatutum quod poterat dubium eē

Item quod diu ius omne seruari pt non dz recedi ab ipso. Item osue-tudo prescripta preiudicat iuri omnium. vt de eccia aliena tm eligat. qd est contra ius coe. Itez p statutu predictum preiudicat epo diocesano et non caplo andree. cessante osuetudine. quia eps de iure comuni ipsam electione deret ofirmare

Cum consuetudinis.

Casus. Canonici pisien. irrequisito epo suo et sine suo osensu quasdam osuetudines ecclesie sue immutauerunt et quasdam fecerunt de nouo. propter quod dic papa quod auctoritas osuetudinis non est leuis. et nouitates quandoque discordiam inducunt. Unde pcipit quod sine osensu epi canonici osuetudines non immutent ecclesie. nec nouas inducant. quod si fecerint decernit illas irritas et inanes. Nota quod omnia facienda sunt in ecclesia de osensu epi et canonicorum nisi osuetudo sit in contrarium

Ex parte.

Ca. In quadaz terra seruabant due osuetudines. Prima erat quod si aliquis deuenirer ad inopiam quocunque casu siue aliquo modo amitteret bona sua. posset alienare bona vxoris sue pro volutate sua Alia fuit quod si vxor alicuius fide violaret coiugij. et ipse eam propter hoc dimitteret accipiebat dimidia ptem bonorum viri sui. cum potius esset priuanda omnibus bonis mariti ac etiam dotem suaz perdere deberet. madat pa. quod decetero tales osuetudines non seruentur Nota quod turpes osuetudines no debent obseruari.

Cum tanto

Ca. In prima pte dr quod quanto amplius quis in peccato pseuerat. tato grauius peccat. Un otra ius naturale nulla osuetudo excusat. qz transgressio iuris naturalis inducit piculum salutis. Secudo dr quod osuetudo longeua non est vilis. tame non valet vt preiudicet iuri coi siue positiuo. nisi illa osuetudo sit ronabilr et prscpta qz tuc preiudicat iuri coi in loco ubi osuetudo seruatur Nota quod cotra ius naturale nulla consuetudo valet Item contra ius positiuum preualet osuetudo roabilis et prscpta

De postulatone platorum.

Ad hoc i beato Ca. ecclesia senonensi vacante canonici senonenses licet ab initio in discordia fuissent. tandem ouenientes i vnu epm altisiodore. i suu archiepz postulauerut. postmodu p mgrm. R. precetorem suum. petierut a domino papa vt postulatione sua admitteret et eidem epo daret licetia transeudi ad eccíam senon. sed dns papa antequam dictus magister ad ipm accederet intellexit p certo quod dcs eps interdicti sniam quam dominus papa ptulerat in terram regis fracie non seruauerat. quod idm magister no negauit in pntia dni pape requisitus allegans quod sniam ipsam seruare non tenebatur. eo quod no puenerat ad noticiam ipsius epi p lras pa. nec per lras legati. qui sentetiam publicauit. nec p alicuius executoris madatum. insup allegauit. quod dictus rex in altisiodore. dio. terram propam non habebat. Unde interdictu non extendebatur ad altisiodore. dioc. sup hoc scribit papa senon. capitlo dicens quod pma allegatio non sufficit. nec pficit ad excusationem epi altisiodore. eo quod cardinalis sentetiam interdicti publice pmulgauit multis psetibus. et snia illa a multis in

regno francie publice ſeruabat̃. et qñ aliqua cõſtõ publice ꝓmulgat̃ non eſt neceſſe ꝙ ſinguloꝝ auribꝰ intimetur. ſed ſufficit ad hoc ꝙ quilibet eã ſeruare teneat̃. qꝛ eſt publice ꝓmulgata. et ꝙ ita ſit ꝓbat̃ ꝑ ↄciliũ ſardinẽ. cꝰ verba ħ ponunt̃ Ad aliã allegationem rñdet ꝙ non valet. qꝛ dictus rex in altiſiodorẽ. dio. terram ꝓpriam ħꝛ non hẽre. qꝛ ipſe mãdauit terrã regis frãcie ſubijci interdicto. et cardinalis interpretatus fuit mãdatum pa. et ſẽtẽtiam interdicti ꝓmulgauit in t̃ra ꝫ illam q̃ regi tunc tp̃is adherebat ⁊ terra illa altiſiodorẽ. adherebat tc̃ ipſi regi. ꝑterea ex alia cauſa excuſari nõ potuit. ex eo ꝙ nouit metropolitanã ecciam ſuam ſeruare ſententiam interdicti et ipſe eam ſuaẽ debebat. Dñs pa. hijs p̃miſſis q̃ ſm apl'm omnem inobediẽtiã dꝫ punirẽ ↄſiderans inobedientiam ipſius epi p̃dictam poſtulationẽ repulit ut indignam. non ꝓpter poſtulãtẽ eccleſiam. ſed ꝓpter poſtulatam ꝑſonã cum obediẽtia non ꝓdeſſet humilibus ſi ↄtemptus ↄtumacibꝰ nõ obeſſet. In fine dicit ꝙ cum hominem poſtulaſſent indignũ ptãtẽ amiſerunt eligendi. de grã tamen ↄcedit eiſdem vt de ꝑſona idonea eccie ſenonẽ. debeant ꝓuidere. Nota ea que publice fiunt nulli licet ignorare. Item q̃d metropolitana eccleſia ſeruat ſuffraganei dñt obſeruare. Item omnis ↄtumacia ẽ puniẽda. Iteꝫ q̃ non ſeruauit interdictum ineligibilis efficit̃.

Oratum. Ca. Canonici ſenonen. receptis literis caſſatõis poſtulatõi p̃dicte fraudulenter ſuppreſſerunt literas ipſas. legatus tamẽ ap. ſe. qui ſup ħ mandatum apoſtolicuꝫ recepat mã dauit canonicis p̃dictis vt ad electionem procederent canonice celebrandam. q̃dam canonici ſenoñ. poſtulationem caſſatam a dño pa. iterum innouarũt. quidam alij canonici lꝫ eſſent numero pauciores poſtulauerunt epm cameracẽ. cardinalis intelligens ꝙ illi qui poſtulatõeꝫ caſſatam innouarunt eſſent eligẽdi ſeu poſtulandi ptãte ꝑuati. et ideo ad alios licet pauciores numero eſſent poſtulandi auctoritas eſt deuoluta poſtulationẽ factam ꝺ epo cameracẽ. penitus admiſit. et pa. predictum epm cameracẽſeꝫ. a vinculo abſoluit quo tenebat̃ eccie cameracen. et confirmauit factum legati. Nota qui ꝑſonam indignam eligit vel poſtulat ãmittit ptãtem eligẽdi. ⁊ poteſtas ad alios lꝫ paucõreſ numero tũc deuoluit̃.

Bone memorie. Caſus. Vacante eccia rauẽnat̃. canonici illius eccłie epm imoleñ. poſtularunt. quidam vero poſtulauerunt ſancte praxedis presbiterum cardinalem. poſtulatiões iſte delate ſunt ad ſedem ap. pa. auditis allegatõibus hincinde tã ꝺ iure q̃ de facto etiam allegauit plenius pro vtraqꝫ parte. conſiderãs ꝙ preſentia cardinalis eſſet utilior non ſolum eccleſie romane. verum etiam tam gñali eccie q̃ rauennatẽ. et ideo papa volens p̃ferre communem vtilitatem ꝑuate et maiorẽ minori poſtulationem cardinalium ñ admiſit. ex alia parte cõſiderãs ꝙ eps imolẽ. a minori q̃ a tercia parte fuit poſtulatus et hm̃oi poſtulatões in diſcordia fcãs romana eccia admittere non conſueuit. quia quãdo etiam in cõcordia fiũt non taꝫ ex iure q̃ ex gratia moueatur poſtulationem imoleñ. epi non admiſit. Mã

dans capl'o rauennatē. vt i pſonā
idoneam cōuenire ꝓcurent // Nota
ꝙ iudex poteſt ſupplere de iure q̄ ꝺ
facto quod aduocati emittūt // It
communis vtilitas preferri dꝫ pri
uate. // Item poſtulatio et iuri et
gratie innititur

Bone memorie. Ca. Eccia ſtrigonē. vacan
te canonici ſtrigonen. poſtularunt
archiepm coloceñ. quidam ſuffra
ganei ſtrigonē. eccie. ſ. quinclesiē.
epus et quidam alij epi huic poſtu
latōni ſe oppoſuerūt dicentes ꝙ eis
otemptis et excluſis qui ius in ele=
ctione habebant hmōi poſtulatio
fuit facta ꝓpter quod nuncij vtriuſ
qꝫ partis ad ſedem ap. acceſſerunt
ſꝫ nūcij capl'i ecōtra rñderūt ꝙ ſuf=
fraganei de gratia ſolummō fuerāt
reqſiti ſed ipſi ſuum oſilium ꝺnega
uerunt. et alia etiā aduerſarij vicꝫ
eps quinclesien. et alij ꝓponebant
contra ipſām poſtulationē. et qꝛ ꝺ
his non cōſtitit dño pape. ita ſupē
hoc duxit reſpondendū ſi ſuffraga=
nei pſiſtere voluerint in otradictō
ne ſua et canonici ſtrigoñ. voluerīt
inſtare poſtulationi ſue vtraqꝫ ps
ꝓcuratores idoneos ad ſe. ap. de=
beat ꝺſtinare. Si vero ſuffraganei
voluerint deſiſtere a ſua otradicti
one et canonici volunt in ſuo ꝓpoſi
to pmanere mittāt pſonas idoneaſ
q̄ dñm pa. reddāt certiorem ſup ne
gocio poſtulatōnis. Si aūt ſuffra=
ganei in ōdictōe pſiſtē uoluerint
et canonici diffidāt de iure ſuo. tūc
aliam pſonā ſibi ꝓuideāt in paſto
rē canonice. Iſtud fuit pmū māda
tum ſed anteꝙ illud mādatū ad ca
pitulū puenīret qdā canonici temē
recedētes a poſtulatōe quā domio
pa. pñtauerāt alijs pſiſtētibus in
ſua poſtulatōe pdictū qnclesiē. epꝫ
poſtulauerūt ſuā poſtulatōnē dño
pa. pñtantes. ſꝫ dñs pa. eā non ad=
miſit cum facta fuiſſet in maiori cō
tradictōe ꝙ pma. et otra formaꝫ p
dicti mādati mādans capl'o vt pſo/
nam idoneā ſibi ꝓuideāt i paſtorē
reqſito aſſenſu ſuffraganeoꝝ ſi de
oſuetudine antiqua eſſet reqrēdus
alioqn pa. ꝓuideret eccie de paſto
re. Iſtud fuit ſcdm mandatū quod
cum ad capitulū puenīſſꝫ canonici
innitētes mādato pori ſuffragane
os ad ocordiam reuocauerūt pter
epm quinclesien. quo facto recepe=
runt ſcdm mandatū. et illi qui colo
ceñ. archiepꝫ poſtularūt eādē po
ſtulationem innouarūt. reuerſis ad
eos qbuſdam q dictuꝫ epm poſtula
runt illi volentes ꝓcedere iuxta te
norem ſecūdi mādati ad caplm cete
ros cōuocauerūt. et illi noluerūt cō
uenire cū illis. illi cedentes penes
ſe remāſiſſe ptātē eligēdi dcm epm
poſtularūt ꝓpter qꝺ vtꝙ pars ad
ſe. ap. acceſſit auditis allegatōib9
hinc inde ſcribit pa. ſup hoc capl'o
ſtrigoñ. dicens ꝙ non nocet diſcor
dia illoꝝ q p dictum epm poſtular
runt. quia pmo in poſtulatōe colo
ceñ. omnes oſenſerūt et oſenſū ſuū
ꝓprijs ſubſcriptōnibus roboratum
ad ſe. ap. trāſmiſerūt. Vnde nō po
tuerūt poſtea ſuū oſenſū mutare. ſi
enī poſtꝙ poſtulatio pñtatur dño
pape poſſent ab ea recedere poſtu
lantes ſibi frequēter illuderent. et
ipſius iudiciuꝫ ab illorum arbitrio
pendere videretur. et ideo licet
papa neutrā poſtulatōnē admitte
re teneretur. tamen quia omnes licꝫ
diuerſis tpibus cōuenerint in colo
ceñ. poſtulationē ipſius admiſit. ab
ſoluēs ipm a viculo quo teneretur
eccie colocē. et dat ei licētiā trſeū
di ad ſtrigonē. ecciaꝫ ſibi poſtmoꝺ

palliũ transmittitur9 ‖ Nota postq̄ postulatõ presentata est superiori non põt ab ea recedere postulãtes nec mutare cõsensum sicut nec post electionẽ ‖ Item si otempti voluit postea osentire. bñ vz postulatõ sicut electio dummõ in forma vel ĩ psona non sit viciũ

Postulationem. Ca. Dicit papa q̃ p hmõi postulationẽ nullũ ius acqrit postulao. et ideo sine pĩudicio alic9 poterat predictaz postulatõnẽ repellere. tamen de grã mãdauit q̃ partes mittãt pcuratores suos ad ipsum vt vtraq3 pte pñte q8 iustum fuerit decernatur

Et si vnanimiter Ca. Canonici calaritãi ocorditer elegerũt in archiepz suum epm sutrinũ petẽtes ipm cõcedi a domino pa. pa. rñdet. q̃uis cõcorditer sit electus cũ ipse alligat9 sue eccie sine pmissione domĩ pa. ecclesiã ipsam dimittẽ non possit. electionẽ ipsam irritauit. qr nullo mõ debuit eligi. sed tm̃ postulari. ‖ Nota q̃ epi semp sunt postulãdi et non eligẽdi qñ ad aliam ecciam petuntur. totum in lr̃a p3. qr non põt consentire sine licentia domĩ pape

De electione et electi potestate

NVllus in eccia Ca. Dicitur in capitulo isto q̃ vbicunq3 sũt duo vel tres in eccia tanq̃ collegiũ ad ip3 collegiũ ptinet electio. aliter vẽo electõ non vz ‖ Nota h̃ de iure cõmuni ad collegium pertinet electõ prelati.

Osius eps Ca. Osius eps ĩ cõcilio gñali sardicẽ. dixit si q̃s lr̃as populi accepit. per quas popul9 ipm petat inlsuũ plã tum. quia p̃sumptio est otra ipsum q̃ populũ premio corrupit et mercede dixit q̃ fraudes damnarentur ita q̃ laicam coĩonem in fine nõ accipiat nisi penituerit. et sinodus sententiam ipsius approbauit. ‖ Nota q̃ laici ab electõe sũt repellendi

Postq̃ Ca. Dr̃ in caplõ isto q̃ qñ ofirmatio electõis petit a suo supiori. supior inq̃rere d3 de vita et moribus electi ĩ loco in quo oversatur vt si dign9 inueniatur et electio sit canonica sine dilatione d3 ofirmari

Significasti. Ca. Dñs papa per nuncios suos misit palliũ archiepõ panormitano tali oditõne si ipse sacramẽtuz p̃staret bm formaz quã illi pa. tñs mibat p apocrifarios suos. hoc est nuncios vel secretarios. ppt quod mirati sunt reges et maiores regni q̃ pa. hoc iuramẽtũ exegit dicentes q̃ non est iurandũ auctoritate euangelij. nolite iurare omnino q8 ãplius est. a malo est. nec ab apostolis nec in ocilijs inuenit q̃ sit iurãduz Archieps significauit h̃ dño pa. et ipse rescribit ei dicens. mirent isti p̃ncipes sup hoc dñ m iheũ christũ q̃ eandẽ oditionem apposuit. dũ dixit simon petre si diliges me pasce oues meas. argumentũ pa. ex facto domini. si ergo q̃ oscias hoim nouit hac oditõe vsus fuit multo fortius et papa põt apponere hanc oditionem qui hoim oscias non nouit. postea respõdet aucte euãgelij nolite iurare rc̃ q8 ampli9 ẽ rc̃. dicit q̃ incredulitas eoz q̃ nolunt credẽ nisi iuret facit vt hoc malum id est iuramentũ exigat dño pmittẽte. multi etiam post iuramentum prestitum ab vnitate eccie ab obediẽtia sedis

ap·receſſerunt quod malum eſt· et
ꝓpter hoc malum iuramentū ꝓ fide
ꝓ obedientia ꝓ vnitate dȝ pſtari·
dicunt enim qꝫ in conci· non inueniṫ
q̄ ſit iurandum· ſed hoc non obſtat
qꝫ romana eccia pſtat auctem cōci
liis· et p eius auctoritatē robur ac
cipiunt· et i ocilijs ſemp excipitur
eius auctas· Jn fine dicit iuſtuȝ eſt
vt qui a ſe·ap·exigitis vr̄e inſignia
dignitatis illi debite ſubiectōis ſi=
gna pſoluatis· q̄ inſignia ſubiectō
nis exhibita declarāt vos ſeruare
catholici capitis vnitatē ¶ Nota qꝫ
i ſpālibꝰ honeſte oditōes poſſunt
apponi ¶ Jteȝ qui petit ſibi ab alio
iuſticiam exhiberi ei nō dȝ illud qꝺ
iuſtum eſt denegare

¶ Quod diligentia

¶ Ca·Quidā ſciſmaticꝰ reuerſus ad catholicā vnitatem ele
ctus fuit in epm ſuffraganeū aqle/
geñ·eccie q̄ tunc ſciſmatica erat·q̄=
dam cardinal̄ legatus ap·ſe·q̄ ſiuit
an ipſius electionem dēat ofirmare
rn̄det pa· qꝫ ſi a ſciſmatico nulluȝ or
dinem recepit et ipſiꝰ electio facta
fuit ſm formā canonū· dūmō nihil
aliud ſit qꝺ impediat· pmittit pa·
diſpēſatōe ipſiꝰ electōeȝ ofirmari·
mādās vt ipſum faciat a catholicis
epis ſuffraganeis aqlegē·eccie cō
ſecrari ſalua debita iuſticia ⁊ reueren
tia eiuſdē eccie· ¶ Nota q̄ ſcindit ſe
ab vnitate eccie de iure coī non pt
ꝓmoueri ¶ Jt lȝ plat⁹ eccie ſciſma
ticus ſit·eccie tñ nō piudicat cū re
dierit ad vnitatem·

¶ Licet de euitanda

¶ Ca· In ordinatōe ro·pontificis ec
cleſia ſepe paſſa ē ſciſſurā ꝓpt mul=
toꝝ ambitionē ad malum· tandē in
poſteꝝ ſtatuit alexander in ocilio
lateranē· qꝫ ſi in ordinatōe ro· pō·
plena oim cardinaliū non potuit eē
ocordia· et due ptes ocordauerint
et tercia noluerit ocordare cū dua
bus vel aliū noiare preſūpſerint il
le qui a duabꝰ ptibus electꝰ fine oī
exceptōe romanus pon· hēatur· Si
q̄s vero de tercia pte ofiſus ipſam
vſurpare pſumpſerit excoicatōi
ſubiaceat· ita etiā vt viaticum ſibi
denegeṫ in fine niſi reſipuerit Pre
terea ſi a paucioribꝰ q̄ᷓ duabus pti
bus aliq̄s fuerit electꝰ niſi maior o
cordia interuenit nullatenꝰ aſſuma
tur· et pdicte pene ſubiaceat· eo qꝫ
de ordinatō e ro·pō· ſtatuiṫ nulluȝ
piudiciū fiat canonicis inſtitutis ⁊
alijs eccījs in q̄bus ſnīa maioris et
ſanioris partis dȝ pualere· qr qꝺ i
eis in dubiū venerit·p ſuū ſupioreȝ
poterit diffiniri· ſed in ro·ec·ſpāle
q̄ꝺ ſtatuitur· qr ibi nullus ſuperior
reperiṫ· ¶ Nota qꝫ ad cautelā futu/
roꝝ multa ſtatuunṫ et futuris caſi=
bus obuiādū eſt ¶ Itē no·elco pa·
a duabus ptibꝰ facta tercia diſcor
dante rata dȝ eē

¶ Cum in cūctis

¶ Ca· Quia aliquí eligebanṫ i epȝ
qui non erant ſcia moribus et etate
idonei· ſtatuit ociliū laterā· quales
dēant eſſe q̄ in epos eligunṫ oñdēs
hoc p locū minori· dicēs qꝫ i cūctis
ſacris ordibus miſterijs req̄runtur
tria pcipue·ſ· etatis maturitaſ· gra
uitas moꝝ· et lraꝝ ſcia· ḡ mlto for
tius in epo hec ſūt inq̄renda· qr cuȝ
eps ad curā aiaꝝ ſit poſitus alioꝝ
in ſeipſo dȝ oſtendere qualiter alij
ſe dēant hēre· ne igiṫ quod ꝓ neceſ
ſitate tpis q̄nq̄ȝ factum eſt t̄hatur
a poſteris in exemplū· ſtatuit ocili
um latera· vt nullus deetero eliga=
tur in epm niſi triceſimuȝ ſue etatis
annum peregerit· ⁊ de legitimo ſit
matrimonio natus· et q̄ vita et ſcia

laudabilis demonstret. et cum electus fuerit et habuerit confirmatõnem et possessionem ecclesiasticorum bonorum transacto tpe de ꝯsecrãdis epis a canonibus diffinito. ille ad quem spectat collatio beneficiorum ipsius liberã habeat ꝯferendi potestatem. Secundo dr ꝙ inferiora ministeria puta decanatũ. archidiaconatum. et talia que curam animarũ hñt annexam nullus recipiat nisi q̃ vicesimũquintum annum sue etatis attigerit. et scia et moribꝰ laudabilis demonstret. cum aut aliqs de p̃dictis assumptꝰ fuerit et monitꝰ ad ordinem debitũ ꝓmotus non fuerit statuto tpe diffinito a canonibus ab illo remoueat officio. et alij conferatur q̃ velit et possit ea adimplere. et si sup hoc appellauerit. nullatenus audiat. et hoc statutũ de promouẽdis non solum. sed et de ꝓmotis precipit obseruari. Tercio dicitur ꝙ clerici q̃ ꝯtra formã istã que ꝙ elegerint eligẽdi ptãtẽ p̃uatos et a bñficijs ecclasticis nouerint se suspensos p triennũ. et eps q̃ ꝯtra hoc fecit aut fieri ꝯsenserit conferẽdi predicta officia ptãtem amittat. et per capitulum aut p metropolitanum si capitulũ negligens fuerit ordinẽtur. ¶ Nota ꝙ tria reqrũtur cͤa eos q̃ ad sacros ꝓmouentur. s. etatis maturitas. morum grauitas et literarum scia ¶ Item reqrit ꝙ vltimo matrimonio sit natꝰ ¶ Item q̃cqd hic dr notabile est

¶ Causamqꝫ Ca. Vacãte mõasterio sancte margarethe. moniales eiusdẽ mõasterij cõtulerunt potestatẽ eligendi abbatissam in epm bono. ꝓmittẽtes eaz recipe in abbatissam quam eps eis duxerit ꝓuidendñ. Moniales postmodum re non integra volũtatem suam mutare volebãt. mandat pa. quatenus si hoc verum est illã quã eps eis ꝓuiderit in suam faciat recipi abbatissaz si idonea fuerit ¶ Nota ꝙ potestas eligendi bene potest psonis idoneis conferri ¶ Itez per hanc decretalem videtur ꝙ potestas taliter data nõ potest reuocari

¶ Nosti quomodo Ca. Quidaz electus fuit in epm lincoñ. iste sic electus ante ꝙ haberet confirmationẽ cepit administrare ac cõferre prebendas et dignitates. querebat a domino papa vtrum sic electus ante suam confirmationem conferre põt p̃bẽdas Rñdet pa. ꝙ cum istius electio confirmata non fuerit. p̃dicta facẽ non põt. Vnde mãdat epo vuigorñ. ut ei p̃cipiat ꝙ si quam fecit cõcessionem de p̃dictis eaz studeat reuocare ¶ Nota ꝙ nullus electus ante suam cõfirmatõnem potest aliqd administrare. quod si fecerit hoc ipso repellatur ¶ Item nota ꝙ ꝯtra fcm suum potest quis venire.

¶ Considerauimus Ca. Vacãte quadaz eccia q̃dam canonici appellauerũt ꝙ alij non ꝓcederent ad electionem sine illis et ꝯtra ꝓuilegia eccie sue. illi non obstante illa appellatõne elegerunt io. frõtinum appellãtes statim ne alij contra suam electionẽ aliquid attemptarẽt. illi videntes ꝙ ñ detulerãt sue appellatõi et contra tenorem p̃uilegiorum eccie sue ad electionem ꝓcesserãt quendã aliũ. b. nomine elegerunt. Delata est super istis electõibus cã ad dñm pa. auditis allegatõibus partiũ. pa. cõsiderans ꝙ electõ io. frõtini facta fuit post appellatõnem et cõtra p̃uilegia eccie. videns etiam ꝙ electõ. b.

poſt illam talem qualem nō caſſatā et poſt ap. per quam oīa ad ſuū ſtatum debent reduci facta fuit. vtranq; caſſauit et contulit canonicis vt aliam pſonā idoneā ſibi eligāt i rectorem. ita tñ q vterq; p̄dictorum non minus fama ipſoꝝ integra cō ſeruetur. et q in alijs ecc̄ijs pn̄t ꝓmoueri. et liceat eis in alteꝝ ipſorum ɔſentire preterq in iſta ordinatōe // Nota q non dꝫ fieri ſecunda electio prima non caſſata // Iteꝫ que fiunt poſt appellationē debent in ſtatū primum reuocari // Itē lꝫ caſſetur electō alicui9 ꝓpter modū electōnis non p̄iudicatur electo qn poſſit iterum eligi

Suffraganeis Ca. Quidaꝫ electus eſt et confirmat9 fuit in archiepꝫ. q̄rit̄ vtꝝ ſuffraganei ſui poſſint ad mādatuꝫ ipſius aliquem ſuffraganeum ſuum electum in epm ɔſecrare. cū adhuc pallium non recepit in quo cōfert̄ plenitudo officij pontificalis. rn̄dꝫ dicēs q ſuffraganei ſui bn̄ poſſunt et dn̄t ad mandatū ipſius metropolitani electum illū in epm ɔſecrare lꝫ palliū non recepit // Nota q tale mandatū de iuriſdictōe fit. nō d̄ miniſterio ɔſecratōnis // Item nota q p ɔfirmatōꝫ ɔcedunt̄ ea que ſūt iuriſdictōnis

Super eo Ca. Aliq̄s elect9 fuit in aliquaꝫ p̄laturam caſſata eſt eius electio idem electus fuit. poſtmodū ad regimen alterius eccīe. q̄ritur an electō ei9 debeat ɔfirmari. rn̄det pa. q ſi p̄oꝛ electio non fuit caſſata vicio pſone ſed ꝓpt̄ moduꝫ elcōnis illa caſſatio ꝓmotionē eius in eadeꝫ eccīa et in alia nō poterit impediri. niſi forte aliq̄d ſimoniace prauitatiſ inceſſit // Nota q cū caſſat̄ electō ꝓpt̄ modum electōnis nil imputat̄ electōne nec in alic9 notam infamie incidit. et ſic poterit eligi iteꝝ. ſed ſec9 eſt ſi ꝓpter vicium pſone caſſat̄.

Cum mōaſteriuꝫ Ca. Monaſterium de pellicia ad tantā diſſolutōnē deuenerat. q frēs eiuſdē loci obſeruātiam religionis et ordinē penit9 abiecerāt. tandē vt eoꝝ mōaſterium poſſent in ſtatum p̄ſtinum reformare. ɔueniūt vnanimit̄ in quēdā fratrem de heremo q̄ laudabilit̄ fueāt ɔuerſat9 cū frīb9 ſuis ipm in abbatē totis deſiderijs a ſuo epo poſtulantes. q̄ eoꝝ petitōni p̄buit aſſenſum. petēs eādem poſtulatōnem a ſe. ap. ɔfirmari. et pa. electionem illam ſeu poſtulationem canonice cō firmauit

Cum terra Ca. in terra hieroſolimitana tal̄ conſuetudo in electōnib9 ſeruabat̄. cū electō alic9 prelati dēret celebrari ɔuentus illius eccīe duas perſonas latenter noīabat aurib9 patriarche vel p̄ncipis. vt ſic eēt in ptāte patriarche vel p̄ncipis alteꝝ p̄ficere vel vtrunq; repellere. q2 g° tal̄ conſuetudo redūdabat in piciēꝫ eccleſiaſtice libertatis. p̄cepit pa. illā cō ſuetudinē penit9 aboleri. ſtatuens vt in oībus ɔuētualibus ecc̄ijs forma electōnis canonice obſeruetur vt elect ores ɔueniāt in vnum locum vbi dēat electio celebrari. et inuocata ſpūſancti gr̄a pſonā idoneam ſibi eligāt in p̄latum et ſi in perſona quā intendūt eligē eēt peccatum vel ſi modū canonicū nō ſeruarūt tādiu deliberēt et in pſona et in mō quouſq; pſonā idoneā inueniāt et mod9 canonic9 ɔſeruet̄. et vacanti eccīe cōſulat̄. quo facto perſona electa p̄ſentet̄. ptriarche vel p̄ncipi

vt ſuum p̄ſtet aſſenſum. ꝫ ꝓpter ꝗ
non dꝫ electio impediri ¶ No. ꝙ ius
eligendi in collegiata eccia ꝑtinet
ad ipſū collegium ¶ Item laici non
dn̄t intereē. nec vocem habere ī ele
ctione prelati ¶ Item cōſuetudo cō
tra eccleſiaſticam libertatem extir-
panda eſt. et mala conſuetudo ē re
ſecanda

¶ Tranſmiſſam Ca. Quidā cle
ci ꝓ exceſſibꝰ
ſuis excoīcabantur. interdicebant̄
et etiam ſuſpendebant̄ a quodā ele
cto ep̄o et ꝯfirmato. ipſi ſētentiam
eius ꝯtemnentes tranſferebant ſe
ad ꝯmercia laicorum dicētes. ꝙ ip
ſe electus eos non poterat excoica
re vel ſuſpendere vel interdicē. cū
nōdum eēt in ep̄m ꝯſecratus. n̄ ſpe
cialiter eēt ei a ſe. ap. hoc indultum
ꝯſultus pa. rn̄det ꝙ ex quo ꝯfirma
tionem electionis accepit de talibꝰ
et ꝯſimilibus liberam hēat ptātem
.ſ. excoīcandi. ſuſpendendi. vel inē
dicendi. preter illa que ꝯſecratōis
miſterium deſiderāt. vnde iuriſdic-
tionem ſuam in ipſos libere potēit
exerceri ¶ No. ꝙ electꝰ et ꝯfirmatꝰ
eſt adeptus oia illa que cōſiſtūt in
iuriſdictōne. ſed in ꝯſecratōne con
ſequitur oia que ꝑtinent ad ep̄alē
dignitatem

¶ Cum inter R. Ca. Vacā. abba
tia ſtafucē. elcs
fuit in abbatem. r. ſenior cui ſelcōi
monachi q̇dam ſe opponere curaue
rūt .ſ. r. iunior et q̇dā alij ſup ꝗ ſu
it cā ꝯmiſſa diuerſis iudicibꝰ. dm̄ū
cauſa ad ſe. ap. eſt delata cū dcs. r.
ſenior cum inſtātia ſniam poſtulaſ-
ſet. celeſtinus pa. ip̄m. r. ad ꝯponē
dum coegit inuitū. et ſic abbatie re
nuncians de manu celeſtini cuſtodi
am ꝯ̄poratum eluſdē monaſterij re
cipit dum viuēt poſſidēdos et idē
.r. tali ordinatōni ꝯſentit. et ſic do
mum reuerſus compoſitōnem illam
aduerſarij ſui noluerūt hēre ratam
et ſic obtinere non potuit q̄ ſibi per
celeſtinū ꝯceſſa fuerūt. imo aduer
ſarij ipſius in eum manus iniecerūt
temere violētas et euadēs manꝰ il
lorum ad ſe. ap. appellauit. Legatus
q̇dem qui erat in ꝑtibus illis ꝓpter
illos alioſqꝫ exceſſus ſuſpēdit mōa
chos ac monaſterium interdixit. ip
ſi tamē non obſtāte ſnia ipſius dina
ꝓmptius q̄ ante celebrabāt. et pꝰ
appellatōnem ab ipſo. r. ſeniore ad
ſe. ap. interpoſitā dcm. r. minorem
in abbatem elegerūt. cui ep̄s illius
dioceſis munus bn̄dictōnis cōtulit
et ſic iterū. r. ſenior. et. r. minor ꝓ
cā iſta ad ſe. ap. acceſſerūt corā ino
centio. Petebat dcs. r. ſenior ele-
ctionem factam de. r. minore caſſa-
ri. ut pote factam poſt ipſam appel
lationem ab ipſo ſeniore ad ſe. apo.
interpoſitam et electōne primo de
ipſo factam confirmari. cum mona
chi ꝯpoſitōnem quam celeſtinꝰ fe-
cerat noluerūt approbare. pa. dice-
bat electōnem factam de. r. iunioē
non tenere. quia facta fuerat a ſuſ-
penſis et de ſuſpenſa perſona. do-
minꝰ papa his et alijs allegatis cō
ſiderans. ꝙ ex conſenſu compoſitio
nes recepte ab ipſo ſeniore ius qꝺ
ſibi ab illa electōne competebat a-
miſiſſet. et ideo appellare non pote
rat ne monachi ad electionem pro
cederent quia non ſolent audiri ap
pellantes niſi quorum intereſt. De
creuit papa appellationem illam le
gitimam non fuiſſe. vnde non po-
tuit impediri electio per eam. pre-
terea prepoſitus et capitulū ꝯſtā.
ſignificauerūt ꝑ lrās ſuas dn̄o pa. de

interdicto poſito a legato et epūs ſignauit ꝙ eidem munus bn̄dictionis impendit Iſta duo videntur cōtraria. quia vel ſcriptura capituli otradicit facto epō vel factum epi obuiat ſcp̄ture capituli. p̄terea ꝓbatum non fuit ꝙ .x. iunior electus fuerit ab interdictis. et ideo papa non potuit electōnē irritare. Unde pa. omittit cauſam quibuſdā abbatib9. vt ſi oſtiterit ꝙ a ſuſpenſ electio facta fuerit ea caſſata omino et odigna ſatiſfactiōe recepta et ſnīa ſuſpenſionis et interdicti relaxata. monaſterio de pſona idonea oſulatur ¶ Nota ꝙ p opoſitōnem renunciat quis ſuo iuri. ¶ Item q̄ ſemel renūciat ſuo iuri. poſtea nō poteſt redire ad illud ¶ Item non auditur appellans niſi cuius intereſt ¶ Itez hic habes ꝙ vna p̄ſumptō aliā nō elidit ¶ Item electō de ſuſpēſis et a ſuſpenſis facta non tz

Qualiter poſt obitum.

Ca. Eccia petunē. vacan. canonici quendam in ſuū epm elegerūt. ille electus ofirmatōne nondum habita cepit admiſtrare. electō iſta fuit pn̄tata domino pa. vt eaz ofirmaret. pa. examinato electōis ꝓceſſu pcepit ꝙ p̄dictus electus admiſtrauit non hita cōfirmatione. recipiendo a clericis et laicis iuramēta fidelitatis. non attendens ꝙ nemo dꝫ ſibi honorem aſſumere. ſed q̄ vocatur a domino tanq̄ aaron. Unde pa. electōnem de ipſo factā penitus caſſauit ¶ Nota ꝙ nullus dꝫ adminiſtrare ante ofirmatōnē ¶ Itē caſſato p̄ncipali et omia acceſſoria caſſata intelliguntᷣ ¶ Itē ꝓpt̄ defectum ſcientie repellitᷣ q̄s a dignitate

Cum int̄ vniuerſas

Ca. Archiepus capuanus apud pnormū diem clauſit extremū. Decanus capuan9 ⁊ q̄dam alij cuz ipſo archiepō apud pnormum manētes intimauerūt capitulo capua. d morte ſui paſtoris mādātes caplo ꝙ ſine ipſis ad electōnē nō ꝓcedēnt. capl'm lꝫ itellecto miſerūt ſuū nūciū ad decanuz ⁊ alios q̄ erāt panormi. xij. diez. eiſ t̄minū aſſignātes. infra quē p9 ſtarū receptōnē iter arripent redeūdi hoc totū ſigficauit capi. capu. dn̄o pa. et ſup hoc pa. ſcribit caplo capua. dicēs. q̄uis eccīaſtica oſtō nō exigat vt canonici tā remoti ad electionē paſtoris vocentᷣ. et illi p̄cipue q̄ mortem paſtoris anteq̄ capitulū p̄ſciuerūt. q2 vero mora piculoſā eſt in electōib9 et ſepe dānoſa. ſcribit pa. capitulo capua. ut īuocata ſpūs ſā. grā pſonā idoneā p electōnez canonicā ſibi ꝓuideāt in paſtorē trāſmittētes ad ſe. aponūcios q̄bus vice regia petant aſſenſum. et grām cōfirmatōis apl'ice reqrāt ¶ No. ꝙ illi canonici q̄ ſūt multū remoti et q̄ ſciūt mortē ſui p̄lati non dn̄t vocari ad electōnē. q2 et ipſi venire tenentᷣ ad eccīam ſuā ordināda ¶ Itē no. mora in elcōnibus eſt dānoſa ¶ Itē nota ꝙ aliq̄s exercet duplex officium

Cum nobis olim

Caſ. recepto a capit'lo capua. mādato p̄dcō. canonici ouenerunt in caplo ad t̄ctādū d elcōne paſtoris. archid. cū q̄buſdā ſuis ſocijs appellauit ne fiēt elcō niſi canonica ſm tenorem mādati ap. et ſtatim receſſit. Alij qui remanſerūt in capitulo archidiaconum ⁊ alioſ ad capitulū reuocauerunt ut ſm tenorem mādati apl'ici ꝓcederēt ad electionem. ⁊ cū nollēt redire credentes ptātem eligēdi ad ſe deuolutā

fuiſſe quendā ſubdiaconū dn̄i pa
in archiep̄m elegerunt cum iſta eſ
ſent ad papam delegata. Pa. audi
tis allegatōibus vtriuſq; ptis ſu
per hoc ſcripſit capitlo capuano di
cens. cum aūt ↄſtat appellatōz fuiſ
ſe interpoſitam ne fiet elc̄o niſi ca
nonica videri poterat q medio tē
pore nihil potuit nec debuit inoua
ri. et iō talis electō erat iudicanda
penitus irrita et inanis p9 appella
tionem ltime factam. Sed contra h
ſic poterat reſponderi. cum appella
tum fuiſſet non vt nulla fieret elc̄o
ſ; vt fieret canonica ſi canonica ele
ctio fuit poſtmodum ſubſecuta ni
hil contra formam appellatōis. ſ;
potius ſm ipſam pceſſum fuiſſe. et
ideo non erat electio aliquatin9 ir
ritanda. Preterea cum poſt appel
latione archid. receſſiſſet et alij eū
reuocaſſent. ipſi autem noluerūt ac
cedere alienos ab electōe ſe feciſſe
videnī. pter quod ↄtra electōnē
nichil poſſe oppone videbat. Hijs
igitur et alijs allegatis q̄uis ↄtra
pſonam elc̄i nihil obiectū fuiſſ; qr
tn̄ vt dicit apls. nemi manū cito im
ponas. diligenter dz inq̇ri que cir
ca pſonam elc̄i ſunt recipienda. vn̄
de lr̄atura eius precepit dn̄s pa. in
q̇rere. et licet non eminentis ſciētie
vez ſufficiētis eſt inuēt9. ſic didi
cit ab his qui eum cognouerunt de
etate. cum veritas non potuit ſciē
q annum. xxx. attigiſſet. Vn̄ volēs
pſone et eccīe piter puidere et ra
tiones ac canones obſeruare pfaſ
tum ſubdiaconum ↄceſſit in pcura
torem eccīe capuane. cōmittens ei
dem liberam admiſtratōnem. tā in
tpalibus q̄ in ſpūalibus. Nota q
ſi talis appellatō interponat̄ ne fie
ret electō niſi canonica electō cano
nica non impeditur. Item q̇ voca
ti ad electōnem nolunt venire. eli
gendi poteſtatem amittunt. et ad
alios deuoluitur. Item ſupior hz
ex officio q dz inq̇rere de impedi
mento electi et de omnibus per que
electus et electio reprobentur. lic;
ↄtra electum et formam electōiſ ni
hil obijciat̄. Item q̇ non impleuit
.xxx. annum non pōt eligi in ep̄m.
ſed dari pcurator

Innotuit.

Ca. Eccīa vigornē.
deſtituta paſtore ca
nonici euſdem eccīe concordit̄ ma
giſtrum. m. archid. eborac̄. in ſuum
ep̄m elegerunt. tādem petierūt e
lectōnem confirmari ab archiep̄o
cātua. metropolitano ipſorum. ſ; qr
electus ille abſēs erat electōnem il
lam diſtulerit confirmare. qui tan
dem ueniens ſecrete fuit et ſponte
ↄfeſſus q de ltimo matrimonio nō
fuerat pcreatus. poſtmodum capi
tulum a ſe. ap. petijt eandem cōfir
mari electōnem. quidam aūt ſuffra
ganei ſignificauerūt dn̄o pa. q fu
it filius cuiuſdā militis ex quadā in
genua et non ↄiugata ſuſceptus. et
idem mgr̄ idipm̄ eſt ↄfeſſus. ſup h
ſcribit pa. archiep̄o cātuariē. q lz
canon later. conci. ab alexādro edi
tus non ltime genitos adeo proſe
quatur q electionem talium cenit
nullam eē. tamen non potuit legē;
imponere ſucceſſori. vt cum talib9
diſpenſare non poſſit. cum par i pa
rem non habet imperium nec pote
ſtatem. multa enim in hoc caſu diſ
penſationem inducere videbantur
motum honeſtas. literarum ſciētia
et fama perſone multipliciter appro
bate. a q̇buſdam etiam de fratribus
domi pa. q̇ eum in ſcolis cognouiāt
et electio concorditer facta et humi
lis confeſſio cōfitentis. habito igi
tur diligenti tractatu. papa ſuper

hoc intelligēs ꝙ capitulū vigorē.
eūdem mgr̄m nō poſtulauerat. ſed
improuide eum elegerat electōnez
predictā canonis predc̄i auctē caſ=
ſātam denūciauit irritā et inanē p
cendo caplo vigorñ. ꝙ ei non ipo=
nit penam expreſſam in canone ſup
dicto non ↄpellit eos ꝓbare igno=
rantiam quam allegant poſt caſſa=
tionem electōnis p̄dicte ſupplicatū
fuit hoc dño pa. vt diſpenſarz cum
eo. ſed talis ſupplicatio noīe capitu
li non fiebat eam non admiſit. cū nū
cij capituli ad hoc non fuerūt depu
tati. decernens irritum et inane qc
qd ante receptōnem pñtium ſuper
ordinatōne vigorē. eccie fuerit at
temptatum. et ſi vigorē. capitulū
dc̄m mgr̄m duxerit poſtulādū po=
ſtulationem ſuam ꝓcuret diſpenſa
re ¶ Nota ꝙ illegitime geniti eligi
nō pñt. ſed tm̄ poſtulari et electio
irrita eſt ipſo iure. et eligētes ſciē
ter ſua ptāte eligendi p̄uati ſunt ¶
Itē nota nūcius miſſus ad vnā rem
petendam. aliam petere non pōt

Cum inter canonicos.

Ca. Vacāte eccia ſalo. canonici cō
uenerūt ad electōem ſimul celebrā
dam. et ſinguli reqſiti coī ↄſenſu p̄
poſitum aſtā. elegerunt excepto. s.
ſubdiacono qui prius appellauit ne
dictum p̄poſituz eligāt morbo epi
lentico laborātem. ꝓ quo alia vice
tanꝗ inabilis recuſatus fuerat nec
ad eccleſiam dz fieri trāſitus donec
non repiatur idoneus in eccia ſano
nen. poſtmodum archipbr ꝓ par=
te ſua. et dictus. s. ꝓ ſe ſup qſtiōe
iſta in mediolanē. archiepm ↄpro
miſerunt. archiep̄s mgr̄m. C. modi
cē. canonicum eis dedit in epm et
ↄfirmauit. demuz ſup his cauſa eſt
ad ſe. ap. delata. hec et alia in pñtia
dñi pape fuerāt allegata. mandat
pa. qbuſdam. qz conſtat electōnem
de p̄poſito p̄dicto a maiori et ſanio
ri pte capituli celebratā fuiſſe pub
licatā et etiā ſubſcptā electōne ip
ſam dēant ↄfirmare. dummō dict9
p̄poſitus electōni de ſe facte ↄſen
ſerit. cum p mutuum ↄſenſū eligen
tium et electi quaſi ↄiugale vincu=
lum ſit cōtractum. niſi ſufficient' ſit
oſtenſū eū p̄poſitū morbo epilenti
co laborare. ſup hoc appellatū exti
tit ↄtra ipſū. nō ob. appellatiōe ſi q̄
ex alijs cauſis ſupi9 memoratis fue
rit interpoſita q̄ friuole ſūt nō obſtā
te eo ꝙ p9 talē electōnē ab archi=
epo d' factū ꝗuis a partib9 ↄpro
miſſuz fuerit in eūdem cū electores
ab electōne non poterūt reſilire. et
idem eſt ac ſi non cōpromiſerint. et
ſi dictus p̄poſitus nondū electōi fa
cte ↄſenſerit dum tñ velit conſētire
electonem illius dēant ↄfirmare dū
modo morbo non laboret obiecto ¶
Nota ꝙ electō bene pt̄ fieri d' aliēa
eccia. non obſtāte appellatōe ſi ꝓp=
ter hoc interponat'. ¶ Item nota ꝙ
vnus ſolus auditur contra factum
aliorum iuſtam cauſam allegās ¶ Itē
p ↄſenſum eligentium et electi qua
ſi ↄiugale vinculū eſt ↄtractum.
Item elcores poſt factā elcōnē va=
riare non pñt. et idē eſt publicato
ſcrutinio ante elcōnem.

Dudum.

Ca. Vacā. p̄poſita co
lonie. eccie. xiij. de ca=
nonicis elegerūt p̄poſitū ſanctorū
aploꝝ. ſed. xxiiij. p̄poſitum ſci ge=
orgij elegerūt. ſup iſtis electōibus
fuit cā cōmiſſa qbuſdam iudicibus
ſub iſta forma. vt ſi de ptium ꝓce=
deret volūtate cām t'minaret eādē
alioqn eam ſufficient' inſtructam re
mittant ad ſedē ap. Iudices vero

citauerunt ptes ad pñtiam ſuam li
te ↄteſtata receperunt teſtes exa
minauerũt eligẽtium ↄſcias ⁊ audi
erunt allegatões vtriuſqꝫ ptis tã
dem ꝑpoſit9 ſancti georgij dixit ꝙ
nolebat ſtare coꝝ ſentẽtie. vnd̄ iu
dices ꝓceſſum cãe ad ſe. ap. deſtia
uerunt ptibus terminum ſtatuendo
quo deberent in pñtia dñi pa. ↄpa
rere. et t̃mino ↄſtituto nuncius ſan
ctorum apoſtoloꝝ acceſſit ad pñẽ
tiam domi pa. prepoſitus ſancti ge
orgij non iuit nec ꝓ ſe miſit aliũ re
ſponſalem. dñs pa. diligent̃ inſpe
xit acta iudicum et inuenit ꝙ ꝑpo
ſito ſanctoꝝ apoſtoloꝝ faciebat
auctoritas. Sed ꝑpoſito ſancti ge
orgij numerus cum. ꝑmuſ a. xiij. ſe
cundus vero a. xxiij. fuiſſet electus
contra ꝑpoſitum ſancti georgij fuit
ꝓpoſitum. ꝙ patiebatur in ordib9
ſcia. et etate defectum. ſed quia al
legatões ipſius quas coram iudi
cibus allegauit dño pa. pñtate nõ
fuerunt. non potuit intelligere q̃d
rñderit ad obiecta. et ſic nõ fuit cã
ſufficienter inſtructa remiſſa. ⁊ ideo
ad diffinitiuam ſniam ꝓcedẽ ñ po
tuit. committit ergo cauſã ſub hac
forma. vt ſi notorium eẽt vel cõte
ſtaret p ea que iam dc̃a erãt ꝙ pre
poſitus ſancti georgij electõnis tẽ
pore pateretur defectũ in ordibus
vel in ſcia. vel etate. imponerent ei
ſilentium ſup ipſa ꝑpoſitura nõ ob
ſtante ipſius abſẽtia corpali. et ꝑ
poſito ſanctoꝝ apl̃oꝝ ꝑpoſiturã
adiudicarẽt. alioqn cum quaſi a du
abus ptibus ſit electus. et ꝓpt̃ hoc
appareat ꝙ bono zelo ipm elegerĩt
impedimẽtis ceſſantibus ipſi9 ꝑpo
ſiti ſancti georgij electõnẽ ↄfirmẽt
alterius electõne caſſata // Nota ꝙ
numerus q̃ multum excedit ꝑfertur
auctoritati // Itẽ cauſa non d̄z ſuffi
cienter inſtructa. niſi allegationes
vtriuſqꝫ partis iudices audiuerint
// Itez tps electõnis d̄z inſpici an
tunc d̄z electus reputari idoneus
Jtẽ ad hoc ꝙ valeat electõ tria ſũt
ↄſideranda in electo. ſ. ordo. ſcia. et
etiam tps. et quartũ addit̃ ut ſit le
gitimus

Bone memorie maguntino.

Ca. Vacante eccleſia magũti. ꝑpoſi
tus ſancti petri magũtini. et q̃dam
alij. q̃ tunc erãt abſẽtes. nec ad ean
dem ecciam accedẽ poterant. man
dauerũt caplo magũ. vt ſine ipſis
non ꝓcedẽnt ad electõnez paſtoriſ
et ne ſecus facẽnt appellauerũt. ca
pitulum magũ. non obſtã. appella
tiõe poſtulauit epm vormacien. ap
pellans ne ꝑpoſitus et alij ↄt̃ ſuaz
appellatõnẽ attẽptarẽt. et licentia
pa. nec petita nec data t̃nſiuit dc̃s
vormaciẽ. eps ad ecciam magun. et
canonici auctẽ ꝓpria receperunt eun
dem. quo facto ꝑpoſit9 et alij. q̃ tc̃
erant abſẽtes videnteſ ꝙ capitulũ
appellatõni de ipſis facte nõ d̄tuleꝛ
erant. et dc̃m vormaciẽ. epm ſine li
cẽtia pa. receperant. illi q̃ cum pre
poſito erant. licet pauciores nume
ro intelligẽtes ius eligendi ꝓpter
alioꝝ delictũ ad ipſos deuolutum
fuiſſe. dictum prepoſitum in archi
epm elegerunt. iſtud negociuz per
partes delatum ad ſe. apoſtolicam
fuit. Auditis q̃ ptes ꝓponẽ volue
runt. qꝛ de allegatis a partib9 do
mino pa. plene non ↄſtitit. manda
uit epo ꝑueſtino. vt ſi dictus var
maciẽ. eps recepiſſet ecciam magũ.
quo ad tpalia vel ſpũalia vel mini
ſtrare in ea poſtulationem de ipſo
factam irritam nunciaret. de grat a
concedens eidem eccleſiam var. cuz
de iure eſſet vtraqꝫ priuandus. q̃d

ſi parere cōtemneret ꝓuaret᷑ vtra
qꝫ poſtmodū vero inq̄reret vel re
quireret de ipſius ꝑpoſiti elcōe ve
ritatē ⁊ ſi conſtaret ei de vi q̄m ip
ſe ꝑpoſitus ⁊ ſui metuebāt electoꝝ
ꝯfirmaret ipſius· nō obſtāte ꝙ pꝰ
appellatōnem fuiſſet electꝰ· qꝛ alij
q̄ appellatōni non detulerāt ipſius
contra ap· ipſam oppone᷑ non vale-
bant· cum fruſtra imploret leg̃ au
xilium qui omittit in legem· Prete
rea non poterat ei opponi ꝙ eſſet a
paucioribus electus· qꝛ cū ipſi ap-
pellatōnem interpoſitā ꝯtempſiſ-
ſent et ꝑter licētiaꝫ pa· recepiſſent
dc̄m ver· epm ſe rddidert idignos
Si vero non recepiſſet quo ad tem
poralia vel ſpūalia ecciam magūt·
tunc legatus req̄reret tam de elcō
ne q̄ de poſtulatōe ⁊ inq̄ſitōne· et
ad ſe· ap· deſtinaret· Legatꝰ vero
lꝫ oīa eēnt notoria q̄ ꝯtra ver· epm
opponebantur· ad maiorē tn̄ caute-
lam multos teſtes ex pte ꝑpoſiti i
ductos recepit· Vnde ipſe ſm man
datum pa· poſtulatōnē d epo ver·
factam penitus caſſauit et electōeꝫ
ꝑpoſiti confirmauit et ipſum conſe
crauit· quo facto nūcij vtriuſqꝫ p-
tis ad ſe· ap· acceſſerūt· ex pte ver·
epi ꝓponebatur cōtra factum lega
ti· ꝙ eo non citato ⁊ ſuis ſequacibꝰ
ꝓceſſiſſet· Rn̄dit pa· ꝙ exceſſus nō
torius examinatōe non indiget· qꝛ
factum iſtud notoriū erat et oīa ꝓ
ſumuntur ltime facta que facta ſūt
a legato· nec poſſent ꝓbare ꝙ cita
ti non fuerūt· qꝛ negantis fc̄m nul-
la eſt ꝓbatio ſm rerū naturā· quia
et ſi q̄libet de ſe diceret ꝙ non fuit
citatus ſinguli eēnt in ſuis teſtimo
nijs ſingulares ⁊ ſicut ad ipm lega
tum ſecure nuncium tranſmiſert ita
potuerunt ꝓcuratorem idoneū de
ſtinare dn̄s pa· quibuſcūqꝫ auditis
que partes ꝓponere voluerūt quā
uis ꝓpter auctoritatē iudiciariā ꝑ-
ſumantur que a legato facta ſūt eē
ltime acta· plus tamen illam rōneꝫ
aduertit ꝙ aduerſarij ipſius ꝓpoſi-
ti ex tribus cauſis premiſſis in tan-
tum ſe reddiderunt indignos ꝙ cō
tra ipſum prepoſitum non deberēt
audiri· et ideo quod factum eſt d ip
ſo prepoſito per eos non poteſt im
pediri· immo et ſi electores prepoſi
ti ſimiliter deliquiſſent vt ſe reddi-
diſſent indignos· ad papam fuiſſet
eligendi poteſtas deuoluta· quare
potuiſſet predc̄m ꝑpoſitum ꝑfice-
re eidem eccie in paſtorem· Super
his igitur habito tractatu diligē-
ti caſſatōnem poſtulatōnis de ver·
epo facte ratam habuit pa· et elcō
nem ꝑpoſiti ꝯfirmauit ‖ No· ꝙ epſ
qui ſine licentia pa· trāſit ad aliam
ecciam eo ipſo· dbet eam ꝑdere et
etiam ꝓpriam· ‖ Item canonici qui
ſine licentia pa· ipſum recipiūt pri
uati ſunt poteſtate eligendi· ⁊ po-
teſtas ad alios deuoluitur· licꝫ ſint
numero pauciores· ‖ Item qui non
defert appellatōni aduerſarij ſui cō
tra ipſam appellatōnem non dꝫ op
ponere· qꝛ fruſtra implorat legis
auxiliū q̄ omittit in legē ‖ Item q̄
a iudice ſiūt ꝓſumunt᷑ ltime acta q̄
diu in ꝯtrariū non oñdat᷑ ‖ Itē ne
gatiua directe ꝓbari non pt̄ ‖ Itē
teſtes ſingulares non ualēt ‖ It ſic
q̄s mittit nunciū· ita pōt mittē pro
curatorē· et ſic p nunciū nō excuſat᷑
quominus ꝯtumax iudicet᷑ ‖ Item
cū oēs canonici in elcōne deliq̄ūt
ad ſupiorē deuoluit᷑ eligēdi ptās·
‖ Itē elcō ſiue poſtulatō q̄ nulla ē
non impedit elcōnem ſecūdā

Querelam· Ca· Populus eccle
ſie ſancti ſaluatoris
cum eēt in quaſi poſſeſſiōe ꝓſtādi

rectorem in ipſā eccleſia. p. preſ=
biterum elegit in rectorem eccleſie
ſancti ſaluatoris et p cardi. ſancte
ſuſanne in ipſa fuit inſtitutꝰ. G. ti
tuli ſancti vital. pbr card. p icono=
mum eccia ſancte agates cꝰ cardia
lis ipſe eſt gubernator mouit qōez
contra dictum pbrm ſup eccia ſācti
ſaluatoris. cauſa iſta fuit ꝯmiſſa do
mino innocētio p celeſtinū dn̄ erat
card. coram quo petebat iconomus
ſancte agates dictū. p. pbrm ab ec
cleſia ſancti ſaluatoris remoueri ꝙ
occupauerat in p̄iudicium eccie ſan
cte agates. et iniuriā car. cum ipſa
eccia ptineat ad ecciam ſancte aga
tes pleno iure. inſup petebat pēſi=
onem. xvi. denarioꝝ papiē. eccleſie
ſancte agates debitam ꝑ eccia ſan
cti ſaluatoris ſibi rēſtitui d nouo ſub
tractam ex aduerſo rn̄det. p. pbr p̄
dictus. ꝙ ipſe nullam iniuriaꝫ fecit
card. nec in p̄iudicium eccie ſancte
agates recepat ecciam ſancti ſalua
toris cum eccia ſancti ſaluatoris nl
lo iure ptineat ad ecciam ſancte a=
gates. nec ſibi dꝫ reddere aliquam
penſionem ſed p electōnem ꝑpl'i ad
quem ptinet de antiqua ꝯſuetudīe
p cardinalē ſancte ſuſanne ad quā
ipſa ptinet eccleſia fuerat inſtitu=
tus lite ꝯteſtata. et receptis ꝓba
tōibus hincinde mortuo celeſtio
ſucceſſit ei innocētius ipſe rōnibus
vtriuſqꝫ inſpectis abſoluit ipm̄ pre
ſbiterū ab impetitōe iconomi ſācte
agates ſup electōne et inſtōe facta
de eccia ſancti ſaluatoris imponēdo
ſilētiuꝫ ſup his iconomo ſcē agates
qꝛ ꝯſtitit ꝙ populus ſancti ſalua=
toris erat in quaſi poſſeſſione p̄ſen
tandi clericuꝫ qn̄ ipm pbrm elegit
ad illam. ēt ꝙ eccia ipſa ſpectat ad
titulum ſancte ſuſanne in ſpūalibus
pleno iure ſalua qōne ſup iure pa=
tronatus inter eccleſiaꝫ ſcē agates
et populum ſancti ſaluatoris ¶ It
quia cōſtitit ꝙ penſio. xvi. denario
ruꝫ papiē. monete fuit ſoluta eccle
ſie ſancte agates annuatim ꝑ eccia
ſancti ſaluatoris in terminis p mul
ta tpa. ſed de nouo ſubtracta reſti=
tuit ecciam ſancte agates in eūdem
ſtatum pcipiendi p̄dictam pēſionē
ab eccia ſancti ſaluatoris in termiſ
ēt ꝯdemnauit p̄dictū pbrm ad ſolu
tionem penſionis p̄dicte ſubtrācte ſal
ua qōne ꝓprietatis int' ipſas eccle=
ſias ¶ Nota ꝙ p ſolam pn̄tatōnem
factam ab eo qui eſt in q̄eta poſſeſ
ſione pn̄tandi. lꝫ dn̄s non ſit acq̄riſ
ius in eccleſia. ita ꝙ poſtea non re=
moueretur ſi ius pn̄tādi alij adiudi
caretur ¶ Item ſentētia lata ſuper
poſſeſſione non p̄iudicat ꝓprietati
¶ Item ſpoliatus reſtitui dꝫ ante
qōnem ꝓprietatis

¶ **Cum vintonenſis.** Ca. eccleſia vintoñ. va
cante archid. cuꝫ ſuis ſeq̄cibus ele/
git ſalubre. decanū illtime natū ſci
enter. p̄or et complices ſui elegerūt
p̄centorem linto. p iſtis duabꝰ ele
ctionibus partes venerūt ad ſedem
ap. pa. auditis ꝓbatōibꝰ vtriuſ=
qꝫ electōnis inuenit elcōnem vtrā
qꝫ contra formam elcōniſ celebratā
Prima elcō p archidia. d ſalubrē.
decano p inordinatā p̄ſumptōneꝫ
facta fuit de homine illtīme nato
Secūda de p̄centore linco. p violē
tam impreſſionē Vn̄ pa. habito cō
cilio fratrum vtranqꝫ caſſauit. po
ſtea vero aliquibus diebus elapſiſ
pars illa que precentorem elege=
rat ad dominum papam acceſſit. et
quoddam exhibuit inſtrumentum.
ſigillatum cum ſigillo conuentus in
quo continebatur. ꝙ vintonē. con
uentus vices ſuas commiſerat p̄ori

et q̄buſdam de frībus ſup electione
facienda in pñtia dñi pa. Unde pe-
tebat p̄or et complices ſui licētiam
eligendi. pa. iſtud iſtrumētū fecit
exhiberi alteri pti q̄ ab omnibus
extitit approbatū papa q̄ſiuit ab-
illo priore et ſociis eius utrū uellēt
admittere alios ad elcionē celebrā-
dam. et ipſi rñderunt q̄ ſaluis exce
ptōibus quas ɔtra illos habebāt
illos admittere volebāt. et ſic ꝓte
ſtatione p̄miſſa omnes ſimul in com
muni fuerūt ad tractādū de electio
ne. ſed non potuerūt ɔcordare d ali
qua pſona eligēda coiter. et ſic in
fecto negocio habuerūt recurſū ad
papā. et illi q̄ p̄centatorē vel p̄te-
torem elegerāt dicebant illos q̄ ſā
lubriē d canū elegerant iure eligē
di ipſo iure priuatos. qꝛ hoīem ille
gitime natum ſcient elegerāt. vnd
ſm ɔciliū latera. eligendi ptātē
pdiderāt. et bñficijs ecciaſticis tri
ennio carē debant. petētes a papa
vt ſup h̄ inſloq̄ dignaret. Alij ue
ro ad hoc rñdebant q̄ ille decanus
ſalubrē. p ſe. ap. legitimari prome
ruit. dominus pa. ſup hoc ɔſiderās
q̄ p̄or et ſui poſt p̄mam electōnem
ſuam admiſerat alios ad celebrādā
ſcdam. et latera. ɔciliū vna vice
tm̄ punit h9 preſumptores interlo
quendo ꝓnunciauit illos eē admit-
tendos. quia electō quam mō facie
re volebāt non iō ſecūda. ſ; potius
tercia ɔcurrebat. Nota q̄ q̄ ſcient
indignū eligit. amittit ptātem eli-
gendi. et ɔuoluit ad illos q̄ nō pec
cauerūt. Item p hoc ꝓbat̄ q̄ ille
canon. cum in cunctis. eſt canon la-
te ſententie. Item illi qui amiſerūt
poteſtatem eligēdi pñt admitti ad
electōnem ab illis ad quos eligēdi
ptās fuerat deuoluta.

Per inquiſitionem.

Ca. cum eccia to-
loſana infamata fuiſſ; ſup q̄buſdā
exceſſibus. mādauit pa. quibuſdā
vt inq̄rerent ſuper hoc veritatem
tam in capite q̄ in mēbris inq̄ſito-
res ad toloſā. ecciam accedētes ac-
ceperunt iuramenta canonicoꝝ. et
in illa inq̄ſitōne q̄dam maſtarō can
cellari9 iurat9 aſſeruit ſe ſciuiſſe ꝓ
certo. R. olim tolo. epm et amicos
ipſius anteq̄ ipſe robertus elige-
retur habuiſſe colloquiū cum q̄buſ
dam canonicis nominatim expreſſi
ac eos p̄cibus ſollicitaſſe vt ipſum
.R. in epm eligerēt. et vidit et au
diuit qn̄ eps ipſe ɔfeſſus fuit in p̄
ſentia quorūdā canonicoꝝ p̄ſtitiſ
ſe iuramētum q̄buſdam canonicis. q̄
ſue p̄me electōni fuerant aduerſatie
credens ꝓ certo q̄ iuramētum ill
p̄ſtitum fuit vt eligeret̄ ex pacto.
It dixit idem maſtaron q̄ ipſemet
poſt elcōnem. r. caſſatā domū epa
lem nomie ipſius. r. detinebat ꝛ re
cipiebat redditus epales quos ex-
pendebat in negocijs ipſi9. r. Iu-
dices dubitauerūt qualit̄ dcūs ma
ſtaron puniri deberet. pa. ſup h̄ cō
ſultus rñdet. cum ḡ dictus maſtarō
dcm. r. ſimoniacū ſcienter elegerit
in epm ſicut ipſe ſuo iuramento aſ-
ſeruit. et ſic beneficijs ecciaſticis ſe
reddidit indignū in p̄poſitū tolo.
poſtea eligi non potuit. Vn̄ mādat
pa. inq̄ſitorib9 ipſis vt ipm ab of-
ficio p̄poſiture amouētes viꝝ ido
neum faciāt aſſumi ad ipſam. No.
q̄ ſcient idignū eligit. indign9 effi
cit̄ bñficijs ecciaſticis. ita q̄ interī
de iure non poteſt eligi.

Cum cauſam

Ca. Quidā p̄o-
ratus in eccleſia
ſancti petri lucani vacauit. maior
pars canonicoꝝ in p̄orem elegit p̄

ſbitez bonum. q̄dam alij ꝯtradice-
bant dicẽtes. ꝙ talis elc̄o non vale
bat. eo ꝙ dictus pb̄r bon⁹ nō erat
ꝓfeſſus ordinem regularem. cauſa
fuit omiſſa iudicibus coram quib⁹
allegatur. ꝙ cum dictus pb̄r bonus
non fuiſſet. ꝓfeſſus ordinē regula
rem eligi non potuit in p̄orem. i cō-
trarium ꝓponebatur ꝙ multi p̄oreſ
ꝯtinue vnus poſt aliū fuerāt in ec
cleſia ipſa ꝑ multa et longa temp̄a
q̄ non fuerāt ꝓfeſſi. Dubitauerunt
iudices an talis ꝯſuetudo excuſarꝫ
quominus talis electō valeret. con
ſultus pa. rñdet. ꝙ non debem⁹ ſo
lummodo attēdere q̄d fit fc̄ꝫ. ſed q̄d
ſit faciendū. et ſm legem diuinaꝫ n̄
eſt arendum in boue et aſino. nec ali
quis debet induere veſtem de lana
et lino ꝯtextam Vnde mādat papa
vt ipſam electōnem debeāt irritare
et p̄dictum pb̄rm et alios ꝯpellāt
vt beati b̄ndicti regulam in eadem
eccia ꝯſtitutam ꝓfitetur ꝗ ſuent
aut ecciam ipſam omnino dimittāt
Nota ꝙ non dꝫ ꝯſiderari q̄d fcm
ſit. ſed q̄d faciendum. qꝛ in hoc con
ſuetudo non excuſat Item omneſ
qui in vno eodēqꝫ officio deſeruiūt
eiuſdem ꝓfeſſionis dn̄t eē

Quod ſicut. Caſ. Vacante ec
cleſia armacana
q̄dam abbas electus fuit in archie-
piſcopū eccie armacane. et poſtmo
dum ꝯfirmatus et ꝯſecrat⁹ Quidā
ep̄s et abbas q̄dam opponebant ſe
huic electōni. Legat⁹ ap̄. ſe. coraꝫ
quo p̄dicti ſe opponebāt inq̄ſiuit d
mō electōis et de pſona elc̄i. quia
multa ꝓponebant̄ tam ꝯtra pſonā
electi q̄ contra formam electōis.
et inquiſitione facta inuenit plura.
tam contra perſonam electi. quaꝫ
contra formam electionis. Dubita
uit cardinalis. quid ſibi eēt facien-
dum. ꝯſuluit papā. et ipſe rn̄dꝫ ad
illa que ꝯtra electōnem ꝓponebāt̄
p̄mo quidem elc̄o dicebat̄ fc̄a de tri
bus. ſed illa videtur potius noiatō
q̄ electō. vn̄ nihil iuris acquiſitū
fuit noiatis. et ideo licite potuit ꝓ
cedi ad elc̄onem celebrandam in ec
cleſia armacana Scd̄m fuit appella
tio a rege interpoſita. et pa. dic̄ ꝙ
appellatō illa electionem non potu-
it impedire. quia nihil attēptatum
fuit in p̄iudicium regis. qꝛ non no
minatō ſed electō ſolennis dꝫ p̄nci
pi p̄ſentari. vt ſuum p̄ſtet aſſenſuꝫ
tanq̄ patron⁹. lꝫ q̄nqꝫ ꝑ vſurpati
onem in contrariū fiat. Terciū fuit
quia dicti ep̄i et abbas ꝯtempti fue
runt. vt dicebāt. dicit pa. ſi elc̄om
intereē debuerūt et ipſi nō ꝯtemp
ti ſed vocati fuerūt dummō ſine pe-
riculo potuerunt vocari ſiue nequi
uerūt ſiue noluerūt ad electōnē ve
nire celebrādam ipſoꝝ ſn̄ia electi
onem nō potuit impedire Si vero
non fuerunt vocati. ſꝫ ꝯtempti caſ
ſari dꝫ elc̄ō. niſi poſtea ꝓ bono pa
cis voluerit ꝯſētire. Sup eo vo ꝙ
in die ꝯſecratōis ſue anteq̄ miſſa
finiretur acolitū ordinauit ꝓ tāto
exceſſu caſtigetur. qꝛ ſol⁹ roman⁹-
pontifex qui ꝯſecratur ante himnū
angelicum. et poſtmodū miſſam ici
pit et pficit. ꝯſecratuſ in die ſue cō
ſecratōis poteſt ordines celebra
re. Alij vero qui int̄ ep̄lam et euan
gelium ꝯſecrantur. quia ipſi conſe
crati celebrabant principalit̄ cele
branti non dn̄t tunc ordies celebra
re. ne diuidat̄ miniſteriū vnitatis.
Preterea non lꝫ archiep̄o ſine pal-
lio couocare concilium. cōficē criſ
ma. dedicare baſilicas. ordinare cle
ricos. et ep̄os conſecrare. et iō mul
tum p̄ſumit qui āteq̄ impetret pal
lium p̄dicta facere p̄ſumit. cuꝫ non-

tanq̄ ep̄s ſed tanq̄z archiep̄s ea fa
cere videat̄. Super eo ꝙ tabu
lam argenteā alienauit dummodo
ecciam reddat indemnem eq̄mmit̄
poterit p̄teriri cum hoc proceſſerit
de cleri et populi volūtate // Nota
ꝙ p noīationem nullum ius acq̄rit̄
nominato // Item appellatō p laicū
patronuz interpoſita ne fiat electō
in eccia collegiata non valet // Itē
ſi quis cōtemptus in electōe. niſi cō
ſentire voluerit caſſari dz electio
Alia vero q̄ ꝯtra perſonam propo
nebantur. diſpenſatiue intelligun-
tur.

Auditis Caſ. Vacā. eccia baio/
cē. canonici baiocē. ad
elcōnem ꝯuenientes. pars vna ele-
git vuil. archid. alia pars elegit. r
ſubdiaconuz. Electōnes iſte delate
ſunt ad dn̄m pa. Ipſe pa. examiatis
nuncijs vtriuſq̄z elcōnis. inuenit
vtranq̄z ꝯtra formam iuris attēpta
tam hoc modo. Cum eni canonici in
cap̄lo ꝯueniſſent. et volūtates ſin
gulorum inq̄ſite fuiſſent. decanꝰ cum
paucioribꝰ ꝯuenit i. r. ſubdiaconū
non ip̄m eligēdo ſed noīando. cātor
cum pluribꝰ noīauit vuil. archidi.
tādem ſolus cātor noīauit magr̄m
. r. de ablegijs. appellans ne decanꝰ
qui p̄mam vocem in electiōe hēbat
ad electōnem ꝓcederet ſine ꝯſenſu
totius cap̄li vel maioris ptis. De-
canus non obſtāte appellatōne illa
non habito ꝯſenſu maioris ptis ca
pituli ſed longe minoris dēm vuil.
archid. elegit ſtatim appellans. ne
q̄s ꝯtra electōnem aliq̄d attēptaret
decanus tn̄ allegabat ꝙ electōi ſue
plures ꝯſenſerūt. ſed hec allegatō
non valebat. q2 electō q̄ fuit irrita
ipſo iure p ſubſequētem cōſenſum
non poterat eē rata. Poſt electōez
cātor et alij qui remāſerūt in capi-
tulo poſt illā elcōnem decani nōdū
caſſatam. et poſt ap. ad ſe. ap. iter
poſitam recedētes a noīatiōe dicti
vuil. archd. dēm ſubdiaconū elege
runt. dn̄s pa. quia vtrāq̄z elcōnem
ꝯtra formam canonicā attēptatā
vt dēm eſt. vtranq̄z caſſauit // No-
ta ꝙ ſcda electio attemptari nō dz
p̄ma non caſſata. quod intellige cū
p̄ma electō non eſt in illa rōne elci
// Nota ꝙ electō que nulla eſt. ex
poſtfacto non conualeſcit // It q̄d
fit poſt legitimam appellationē nō
valet

In cauſis. Ca. Eccia toloſ. va
cāte. cap̄lm ad tra
ctandum de elcōne inſimul ꝯuenerūt
et duos de cap̄lo elegerūt. vt. v. d
eodem capitulo eligerēt elcōres q̄
p̄ſtito iuramēto tractarent d elcōe
paſtoris. et ſtatutum fuit a capit̄lo
ut ille quem illi q̄nq̄z eligerent vel
tres ex illis dūmodo pſona eēt ido-
nea p epō haberetur. poſtmodum
cū illi duo q̄nq̄z elcōres elegiſſent.
et illi ad tractandum de electōne ſe
ceſſiſſent in ptem. et nō poſſent oēs
ꝯcordare in vnam pſonam. tres ex
illis poſtulauerūt epm de ꝯueuarū
reliqui duo tercia die cum paucis d
cap̄lo reliq̄s abſētibus archd. age
neñ. elegerūt. Demū cā ſup iſtis e-
lectionibus ad ſe. ap. eſt delata ip
ſentia dn̄i pa. omnia iſta ex pte illo
rum q̄ poſtularāt epm ꝯueuarum
ꝓpoſita fuerūt. ecōtrario nūcij pre
dci archd. rn̄derunt. ꝙ cum predci
quinq̄z de elcōne tractarēt. et int̄ ſe
diſcordaſſent. ita ꝙ ꝯtētioſe voces
eorum a frībus qui r̄māſerāt in capi
tulo audite fuerūt a capitulo. capi
tulum p duos d canonicis ꝓhibuit
ne vltius i negocio ipſo ꝓcedēnt.
reuocādo ſibi traditā ptātē mādā
tes eiſdez vt ad capitulum redirēt

ad tractandū de elcōe cum alijs q̄ꝝ duo ad capl'm sunt reuersi. subseq̄n ti die capl'm vt moris est fecit pulsari cāpanas ad capitulū ↄgregādum. et cum p̄dci tres cū quibusdaꝫ alijs ad capl'm non venissent. prior cum maiori parte capituli p̄dictuꝫ archid. elegit. Auditis his et alijs pa. sup hoc scribit q̄busdam abbatibus in hunc modum. q2 postulatio facta de epō ↄuenuarꝝ. facta fuit per illos in quos totū capitulum eligendi trāstulerat ptāte ꝓpt q̄d de ↄsensu totius capl'i intelligit̄ eē facta. cum res non esset integra. ex eo ꝙ electores in tractatu ꝓcesserant ptātem illam capitulum n̄ potuit reuocare. ideo electōnem ipsi9 archid. cassauit. Vnde mandat pacuidam epō ꝯ duobus abbatib9 q̄tinus si psonam illius epi inuenirāt vtilem et necessariam ad regimē ecclesie tolosane ꝯ idoneam ad hereticoꝝ pfidiam extirpādum ei tribuant licentiam transeūdi ad ecclesiā tolosa. ¶ Nota ꝙ re non inteḡ poteſtas alij cōcessa non potest reuocari ¶ Item quod fit p illos quibus totum capl'm ↄtulit ptātem p ipm capitulum intelligit̄ eē factuꝫ. ¶ It qui per alium facit. p seipsum facē videtur

Cum ecclesia vulterana.

Ca. Eccia vulterana canonicoꝝ obsequio longo tpe fuerat destituta. vnde vulteran9 epꝭ quosdam elegit et instituit in eadem. sed canonici eos recipe noluerunt dicentes ꝙ electō talis fuerat in eoꝝ p̄iudiciū attēptata. ꝓpter quod epꝭ contra canonicas lrās ap. ad florē. epm impetrauit. coram quo petebat epus vt canonicos ꝓhiberet ab iniuria. quam faciebāt eidē sup electōe d̄co rum canonicoꝝ. Secundo petebat vt canonici ipm epm iure elcōnis libere vti decetero paterent. Florentinus epꝭ lite sup dictis articul' cōtestata. et receptis ꝓbatōib9 vtriusq3 partis dubitans qualiter sup p̄dcis deret ꝓcedere. ↄsuluit dñm pa. causam instructaꝫ remittēdo ad ipm. et ipse pa. eidem rn̄det vt sup hoc p̄mo articulo in q̄ petebat epꝭ vt canonicos ꝓhiberet ab iniuria quam faciebāt eidem sup electione p̄dictoꝝ canonicoꝝ absoluat canonicos vulteranos ab impetitōe epi quia non videtur facere qui vtitur suo iure. cum p testes longe meli9 sit ꝓbatum ꝙ canonici illo iure fuerūt vsi anteꝙ epꝭ vulteranus. In secūdo articulo quo idem epꝭ petebat vt cāonici paterent̄ epm libere vti decetero iure elcōnis absoluat similiter canonicos sepedictos. cuꝫ sit notorium ꝙ in tuscia ↄsuetudo ḡnalis seruetur. vt canonici in cathedralibus eccꝭis capl'm solummō irreq̄sito epō eligendi canonicos habeāt ptātem. ¶ Nota ꝙ non facit alicui iniuriam q̄ vtitur suo iure ¶ No. ꝙ in eccꝭis cathedralib9 ꝯca elcōes cōsuetudo seruat̄. cum de iure coi ptineat simul ad capitulum ꝯ epm illius ecclesie

Cum dilecti.

Ca. Eccia morinē. destituta pastore archid. eiusdē eccie elcus fuit in pastorē. super ista elcōne iā cōfirmata. orta fuit postmodū ↄtrouersia int̄ epm elcm ꝯ eius seq̄ces. ꝯ quosdam alios canonicos eiusdeꝫ eccie. tandem delata est q̄ō ad sedē ap. ex parte electi fuit ꝓpositū coram pa. ꝙ cum eccia ipsa vacaret canonici eiusdē eccie i tres canonicos morinē. ptātem eligēdi epm ↄtulerunt. ꝓmittētes vt illum recipent

in rectorem quem de gremio eccie
ducēnt eligēdum·q̄ examinatiſ vo
luntatib9 ſinguloꝝ archid·eiuſdē
eccie elegerūt· metropolitan9 ele=
ctionem examinās ac pſonam elcti·
et de etate ipſius·⁊ de defectu cui9
fuerat ab aliquibus dubitatum ve=
ritatem inq̄rens ꝓnunciauit ipſum
in etate non ſuſtinē defectum ⁊ ele
ctionem ipſius confirmauit·Vn̄ pe
tebatur imponi ſilēcium pti aduer
ſe· que ſe huic electōni opponebat
malicioſe· Verum q̄dam·b·nomine
ꝯpoſuit ex aduerſo ſub pena bn̄ficij
ſui ſe obligans·ꝙ ſupradc̄is trib9
ſub hac forma data fuit ptās eligē
di·vt examinatis ſinguloꝝ volun
tatibus· illum in quem omnes vel
maior et ſanior pars capli de gre=
mio eccie ꝯſentiret eligere tenerēt
ſed ipī electores ptātem ſibi tradi
tam non ſeruātes·dc̄m archid·quē
pauci de capitulo nominarāt eligē
preſumpſerūt·Vn̄ canonici morin̄·
poſtmodum mirabant̄ qualiter ar
chid·fuerat elect9·et cum p̄les eſ=
ſent in eccia digniores·vnde cepe
runt fere publice ꝓfiteri ꝙ ipſū ar
chid·nullatenus noiarent· et repu
tantes ſe in hac parte deluſos ⁊ ſic
talem ſurreptionē dn̄o pa·retulert
petens dictus·b·dc̄m archidia·re=
moueri ab eccia morinē· dn̄s papa
his auditis·quia res erat pniciosa
exemplo ſi p ſurreptōnis aſtutiam
q̄s aſcenderet ad apicem dignita=
tis·ita duxit ꝓuidendum vt cōtra
dictores preſtēt iuramītum q̄d ma
licioſe non ꝯponant hmōi q̄ōnē· et
predc̄i tres electores iuramīto aſtri
gantur dicere veritatē·ꝙ ex cāoni
cis examinatōnis tpe in dictum ar/
chidi·ꝯuenerunt·⁊ ſi tres vel duo
illoꝝ dixerint ꝙ maior pars cano
nicoꝝ conſenſerit in dc̄m archidi·

ꝯtradictoribus ſilētium imponat̄·
cum illoꝝ ꝓbatio inſufficiēs eſſet
eo ꝙ eēnt in ſuis teſtimonijs ſingu
lares· Si vero dixerint ꝙ a paucio
ribus predictus fuerit nominatus·
tunc ſi fuerit ſufficient̄ ꝓbatum·ꝙ
illum de gremio eccie ſcḋm formaȝ ſi
bi datā eligē tenent̄· et illū in quē
omnes vel maior et ſanior ps capi
tuli ꝯſentirent·electō ipſius caſſet̄
alioquin quod de archid·factuȝ ſit
ratum habeat̄· et cont̄dictores cō=
peſcant̄ ab ipſius moleſtatōe· et iu
dices predc̄m·b·p̄uent prebē·mo=
rinē· eccie q̄ ſe hanc penam ſi in ꝓ
batōe deficeret obligauit· non ob
ſtā·ꝙ ſup etatis defectū fuit obcꝫ
ꝯtra ipſum cum idm̄·b·nō multū in
ſtiterit huic obiectōni et ſup hoc a
metropolitano iudicatum fuit cui=
us ſn̄ia in rem tranſit iudicataȝ·a q̄
infra decēdium non fuerat appella/
tum· ¶ No·ea que p ſurreptōnem
fiunt caſſari dn̄t ¶ It no·ꝙ iuramen
tum dꝫ exigi ꝙ exceptōnes malicō
ſe nō opponant̄ vbi eſt preſumptio
cont̄ obijcientes ¶ Item propt̄ de
fectum ꝓbationis teſtes recipiunt̄
qui vel de facto ſuo recipi nō debe
rent· ¶ Item teſtes ſingulares non
valent· ¶ Item aliq̄s pōt ſe obliga
re ad penam bn̄ficij ſui ¶ Item int̄
locutoria ſn̄ia a qua infra·x·dies nō
appellat̄ t̄n ſit in rem iudicatam ſic
diffinitiua·

Cum in iure· Ca· Defuncto de
cano cuiuſdam ec
cleſie capitulum eiuſdeȝ eccie ꝯpro
miſit in·vij·canonicos eiuſdē eccle
ſie ſub hac forma vt illum quem ex
ſe vel alijs d̄ gremio ipſi9 eccie oēs
ipſi ſepteȝ vel maior pars eorū eli
gerent·capl̄m ipſū recipet in deca
num·tandem vnus ex illis ſeptē ele
us nfuit a tribus ipſoꝝ· et alius q̄

non erat de numero illoꝝ ſeptez a
tribus aliis electus fuit in decanuz
conſultus pa. quis eorum eēt poti
or decanus. reſpondet. q ille qui de
numero ſeptem a tribus illorum eſt
electus ſm formā compromiſſi. de
bet in decanum dummodo electioni
de ſe facte voluerit conſentire. et a
liquod canonicum non obſiſtat. ¶
Ex hac decretali conſueuit dici q p
ſona electa auget numerū eligētis
um. contrarium tamen verum eſt q
pſona electi non computatur in nu
mero eligentium. quod pbatur in
fra eodem cumana eccia. It forma
mandati eſt ſequēda

¶Venerabilem Caſ. vt melius
lra itelligatur
p̄notandum eſt. Fredericus impa
tor habuit duos filios. henricuz et
philippuz. mortuo frederico ſucceſ
ſit ei henricus eius filius in imperio
hoc facto henricus impator pcura
uit q p̄ncipes alemanie eligerēt in
regem et impatorem pmouendum
poſt mortem ipſius henrici frederi
cum filium iſtius hen. imperatoris
et ſic fuit electus philippus frater
hen. et alii p̄ncipes iurauerūt dicto
frederico fidelitatem tanq regi. q
fredericus poſtmodum pmot9 in
imperatorem fuit depoſitus p ino
centium. iiij. in concilio lugdū. poſt
modum vero mortuo hen. impatore
fratre phi. ac patre dicti fre. prin
cipes in diſcordia elegerūt. qdam
elegerūt ottonē. quidam vero phi
lippuz fratrem hen. Cum ergo ele
ctiones iſte in diſcordia facte fuiſ
ſent. papa. miſit quedā legatuz in
alemaniam. vt alteram electionem p̄
dictarum quam canonicam inueni
ret cōfirmaret. Legatus vero dili
genti examinatōne p̄miſſa in dictis
electōnibus electionem ottonis cō
firmauit. electōnē alterius repro
bata. pter quod principeſ illi qui
phi. elegerunt. conquerebāt de fa
cto legati. et miſerunt nuncios ſuoſ
cum literis ſuis ad papam. et inter
cetera principes hac obiectōne vſi
ſunt dicentes. Legatus iſte aut ele
ctoris aut cognitoris geſſit perſo
nam. ſi electoris falcem miſit i meſ
ſem alienam. quod facere nō debu
it. ſi cognitoris abſente altera par
te pperam pceſſit. cū citata nō fue
rit. et ideo non debuit contumax re
putari. ſcribit pa. ſup hoc negocio
duci zaringie dicens q bñ confite
tur et recognoſcit ius eligendi re
gem in impatorem. poſtea pmouē
dum ad principes pertinere. et de
iure et antiqua conſuetudine. qr ſe
des ap. tranſtulit impium ro. nup
a grecis in pſona magnifici karoli
ad theutonicos. ſed principes bene
recognoſcunt q poteſtas examinā
di pſonam electam ſpectat ad pa.
qui eum inungit. conſecrat et coro
nat. quia illud regulariter veruz eſt
q ad eum pertinet examinatio per
ſone ad quem manus impoſitō ſpe
ctat. nunquid enim ſi principeſ i di
ſcordia pſonam eligerent indignā
deberet pa. illum cōfirmare aut co
ronare abſit hoc omnino. hijs p̄miſ
ſis pa. reſpondet obiectōni p̄ncipū
di. q legatus approbando et repro
bando. nec electoris geſſit perſonā
quia nec aliquem fecit eligi nec ele
git. nec cognitoris qr quātum ad
eligentes neutrius electōnez cōfir
mauit nec etiam infirmauit. ſz exer
cuit denūciatoris officium. qr pſo
nam philippi reputauit indignam
perſonam vero ottonis denūciauit
idoneam ad impium obtinēduz. nō
tam pp ſtudia eligētium q pter
merita electorum. q̄uis maior parſ

illorum ad quos ptínet electõ ɔſẽ
ſerit in ottonem. ex eo ꝙ electores
phi. alijs abſẽtibus et ɔtemptis ip
ſum eligere p̄ ſumpſerũt pꝫ eos p=
peram ꝓceſſiſſe. Verꝝ qꝛ in elcõni
bus plus nocet ɔtemptus vni⁹ ꝙ̃
multoꝝ ɔtradictõ in pñti. His er=
go p̄miſſis reputauit pa. otto. ido
neum et phi. indignum ad imperiũ
obtinendũ. cum eñi vota p̄ncipũ in
electõnem diuidunt̃ poſt ammoniti
onem et expectationẽ põt pa. alte
ri parti fauere maxĩe poſtꝙ̃ ab ip̃o
inunctio et coronatõ poſtulat̃. ⁊ h̃
ꝓbatur iure et exẽplo. Jure h̃ mo=
do. nunq̃d ſi p̄ncipes ammoniti ⁊ ex
pectati nõ potuerunt uel noluerũt
eligere aliquem ſe. ap. carebit de=
fenſore. quaſi dicat non. exẽplo h̃
mõ. ſciunt enim p̄ncipes ꝙ cum lo=
tharius et corardus in diſcordia fu
iſſent electi. pa. lotharium corona=
uit. et impium obtinuit coronatus
dicto corardo ad eius gratiam re=
deunte. Poſtea monet p̄ncipes vt
a phi. reprobato recedãt et ottoni
adhereant. niſi tunc demũ qñ cõtra
pſonam vel factum ipſius aliq̃d ob
iectum fuerit et ꝓbatum. His dc̃is
oñdit multa lꝫ phil. eẽt ab omibus
elect⁹ ɔcorditer p que electõ ſua
non teneret. hoc mõ impedimenta
phi. ſunt notoria. excoĩcatõ publi=
ca. piurium manifeſtum. ⁊ pſecu=
tio diuulgata. quam ip̃e et ei⁹ añceſ
ſores in romana eccĩa ⁊ alias eccle
ſias exercuerũt. Nam ipſe a p̄deceſ
ſore noſtro excoĩcatõis viculo in
nodatus quod poſtmodũ recogno
uit dum p eius nunciũ abſolutõis
beneficium poſtulauit. vñ pꝫ ꝙ fu/
it excoĩcatus electus. Ip̃e vero ɔt̃
prium iuramẽtũ regnum ſibi vſur
pare p̄ſumpſit. cum ſup illo iuramẽ
to ſe. ap. p̄mo cõſulere debuiſſꝫ nec

ꝓdeſt ad ſuam excuſatõnez. ſi dicat
ꝙ iuramentũ illud fuiſſet illicitum
qꝛ nihilomin⁹ ſe. ap. p̄us ſuper eo
req̃rere debuit anteꝙ̃ ɔtra ip̃m ꝓ
pria temeritate veniret. et h̃ ꝓbat
exemplo gabaonitaꝝ. q̃ cuꝫ a filijs
iſrael p fraudem ſurripuerunt iura
mentum. ipſi tamen filij iſrael cog=
ta fraude contra illud venire nolue
runt. niſi p̄us cõſulerent dñm vtrũ
dc̃m iuramẽtuꝫ ſit licitum aut illici
tum et vtrum ſeruandum ſit aut nõ
ſeruandum. nullus ſane mẽtis igno
rat ad iudicium pape pertinere.
Preterea ſi phi. impium obtineretꝫ
ptãs p̄ncipum deperiret in electõne
et imperium obtinendi deceto cete
ris fiducia tolleret̃. ſi enim phi. ſuc
cederet hen. fratri ſuo ſicut hen. ſuc
ceſſit fre. patri ſuo videretur impe
rium non p electõnem ſed poti⁹ p
ſucceſſionem ꝓcedere. et in p̄iudi=
cium p̄ncipum redundaret ſi non ni
ſi de domo phi. ducis ſueuie videret̃
aliquis aſſumẽdus. Vltimo monet
pa. iſtum ducem vt omnino a phi.
recedat non obſtante iuramẽto ſi q̃d
ei fecit rõe regni. quia eo reproba
to hmõi iuramẽtum obſeruari nõ de
bet ¶ Nota hic multa notabilia eli=
ciunt̃. p̄mum eſt ꝙ ius eligẽdi rgẽ
in impatorem ꝓmouẽdꝯꝫ de iure cõ
muni ptinet ad p̄ncipes. ¶ Item ad
eum ptinet examinatio ad quem p
tinet ɔfirmatio ¶ Item ad officiuꝫ
illius q̃ cõfirmat electum et ſi nihil
ei obijciat̃ ptinet inq̃rere an ſit ido
neus ¶ Item qñqꝫ reprobat̃ electio
potius ꝓpter pſõnam electi indig/
nam q̃ꝫ ꝓpter eligẽtes. ¶ Item in
electõibus plus nocꝫ contemptus
vnius. q̃ꝫ ſi multi pñtes ɔtradicãt.
¶ Item iudex põt alteri pti fauẽ
¶ Itẽ publice excoĩcatus repellitur
ab electõe ¶ Item piuriũ mãifeſtũ

repellit aliquem a dignitate ¶ Itē pſecutoreſ eccīaꝝ ab eccīaſtico ho nore dn̄t repelli. vt puniant̄ i quo peccauerūt ¶ Item cum dubitatur an iuramētum ſit licitum vel illici tum. recurrendum ad ſe. ap. ¶ Itez in honoribus non dbet ſemp ſucceſ ſio attendi. ¶ Item in fine nota ꝙ ſublato principali acceſſorium non tenet.

¶ **Coram** Ca. in quadam eccleſia due elc̄ones fuerūt ce lebrate. cauſa ſup his electōībus fuit delata ad ſe. ap. ſed qꝛ non po tuit ꝯſtare domino pa. de meritis il larum electōnum. mādat q̄buſdam vt ſi electō vtriuſqꝫ ptis caſſata fu erit vocatis fratrib9 q̄ ſūt in ꝓuīn cia quod maiori et ſaniori pti illo rum placuerit. faciāt p cenſuraz ec cleſiaſticā firmiter obſeruari ¶ No ta ꝙ vbi electō dbeat celebrari. ibi omnes canonici de eccīa qui ſūt ī ꝓ uīncia ſunt vocādi. ¶ Item q̄ ſūt in ꝓuīncia dicūtur p̄ſentes ¶ Itē in uiolabilit̄ obſeruari dꝫ qđ ſit a mai ori et ſaniori parte.

¶ **Bone memorie.** Ca. Ep̄o cre mone. ī extre mis agente cum deſparet̄ de vita ipſius. capl̄m ipſius eccīe citauit quēdam canonicū ſuū in ciuitate re gia in ſtudio commorantem vt ad certum terminum veniret ꝓ futuri paſtoris electōe facienda. dicto ca nonico non veniēte ad terminum ſi bi p̄fixum. et ep̄o elapſo t̄mino vi am vniuerſe carnis ingreſſo āteꝙ̄ corpus ſepulture traderet̄ abſēte p̄dicto canonico capitulum ꝯtulit ptātem eligendi q̄buſdam canoni cis eccīe ſue et ipſi canonici p9 mor tem ep̄i et an̄ ſepulturam ceperunt tractare de electōe paſtoris. et qui dam ex illis maior ps ꝯuenerūt ī ar chipbr̄m ipſius eccīe. alij in archi dia. ſuum. eo vero ſepulto mīor ps ꝯſentit maiori. et ſic dictus archip̄ſ biter poſt ſepulturam ab oībus eſt electus. cui electōni dictus archid. et capitulū ꝯſenſerunt. poſtmoduz vero ſupuenit dictus canonicus aſ ſerens ſe fuiſſe ꝯtemptum. ꝓpt̄ qđ vt dicebat electō non valebat. Vn̄ credēs ptātem eligēdi ad ſe eē de uolutam predc̄m archid. elegit. vn̄ ꝓpter electōes iſtas dictus canoni cus ꝓ ſe et quidam alijs. ſ. nomine ꝓ archid. ad ſe. ap. acceſſerūt. pa. vero de meritis iſtaꝝ electōnuz co gnito. electōnem archid. celebratā poſt electōnem archipbr̄i nō caſſa tam caſſauit. qꝛ non debuit. h. cano nicus ꝓcedere ad electōnē ſecūdaz ante caſſatōnem p̄oris in penā int̄ dicens dicto. h. canonico vocē con tradictōnis in p̄mo ꝯſenſu capitl̄o pdurāte. et ſimilit̄ electōnez archi pbr̄i iuſtitia exigente caſſauit. tam̄ quia corpe dicti ep̄i nondum tradi to ſepulture habuerūt d iſta elc̄oe tractatum ꝯtra canonicas ſanctōeſ tū quia dc̄s. h. canonicus ꝯtempt9 fuit. lꝫ vnus ſolus fuerit. qꝛ in tali bus plus nocet ꝯtemptus vni9 ꝙ̄ multoꝝ ꝯtradictio in pn̄ti. nec va luit p̄dicta citatio. qꝛ cum mortem ep̄i p̄uenit nō potuit arcere citatū ¶ Nota ꝙ ſcda electō non eſt faciē da p̄ma non caſſata ¶ Item vni9 ſo lius cōtemptus poteſt caſſare ele ctionem. ¶ Item ep̄o defuncto non dum ſepulto nō dꝫ fieri elc̄o ¶ Itē citatio nō ltime fc̄a nō tꝫ.

¶ **Cum ad noſtram.** Ca. Quidā ſimul fact9 fuit monachus et abbas. cum pri9 debuerit eē mōach9 q̄ꝫ abbas pue nit hoc ad noticiā dn̄i pa. pa. videſ ꝙ ꝯtra regulares t̄ditiones fuerit

attemptatum· elcōnem de facto fa
ctam caſſauit· quia nullus dȝ mona
chari ſpem habens vel ꝓmiſſionez
ꝙ fiat abbas· ‖ Nota ſola ſpes vel
ꝓmiſſio ſimoniam inducit· et iō ille
q̇ ſic monachaẗ vel eligiẗ· de iure ē
repellēdus ‖ Item nota q̇ ſ ꝑus dȝ
monachari q̃ȝ in abbatē aſſumi·

Officij tui Ca· Vacāte· quodā
monaſterio poſito ī
medio natōnis puerſe· monachi cū
non poſſent ſui ordinis pſonaȝ ido
neam inuenire· p quam monaſteriū
poſſet gubernari in quendā nobilē
et diſcretum oculos extenderūt· p
quem poterant melius defenſari·
Vnde acceſſerunt ad patrem ipſius
humiliter poſtulantes ab ipſo ut fi
lium ſuum induceret· quatinus ha
bitum ſuſciperet monachalem· nul
lam ſpem patri dantes de ipſi9 ꝓ
motione· et pater ad hoc filium ſuū
induxit· qui monachus factus ſtatī
in abbatem eſt electus· cuiuſ electō
ɔfirmata fuit per rectorez maſſanū
legatum ap· ſe· mortuo illo rectoē
qui confirmauit ſuam electionē ſuc
ceſſit ſibi quidaȝ alius legatus ap·
ſe· qui dubitauit an talis electō va
luerit· cum dictus parat9 ſit ſe pur
gare· ꝙ ad hoc fuit nulla ambitōe
inductus· petens a pa· vtrum dict9
electionem potuit ɔfirmare vel di
ſpēſare cum ipſo· et ſi electio illa ſit
caſſanda an iterum poſſit eligi ī ab
batem· Reſpondet papa· ꝙ ex his
que in ɔtinenti ſunt acta oſtēditur
ꝙ talis taliter eligi non potuit in
abbatem· et ideo pa· electionē illā
decreuit irritam et inanem· qꝛ ꝑus
voluit eē magiſter ꝙ̃ diſcipulus· ſꝫ
poſtq̃ fuerit in r̃gula competēter
inſtructus ſi neceſſitas et vtilitas
monaſterij poſtulauerit· poterit in
abbatem aſſumi· ne monaſteriū op
primatur in curſibus malignorum
prius tamen ab ipſo purgatōne re
cepta· ‖ Nota ꝙ ex his que in con
tinenti ſiunt preſumitur contra ali
quem· ‖ Item prius debet eē quis
diſcipulus q̃ȝ mgr̃· vt in p̄cedēti ca
pitulo dicebatur

Illa quotidiana Caſus· Qui
dam electuſ
fuit in epiſcopum vel in alium pre
latum· In hac electōne quidam in
terfuerunt qui per ſolam participa
tionem inciderant in minorem excō
municationem· dubitatur an ꝓpter
hoc electō viciaretur· conſultuſ pa
pa reſpondet ꝙ pro certo inuenit
electionem illam canonicam fuiſſe·
et ideo eam ɔfirmauit· Verumtam̄
ſi quis defectuſ fuit in ea ꝓpter hoc
ꝙ illi excommunicati minori excōi
catōe interfuerūt· pa· ſupplet ẜ de
plenitudine ptātis· ‖ Nota ꝙ excō
municatus minori excommunicatō
ne poteſt eligere· quia nō eſt ſepa
tus niſi a ſacramentis

Scriptum eſt Ca· Vacāte cō
ſtantinopolita
na ecclīa duo vocati ſunt ad eaȝ· p̄s
vna poſtulauit archiepm̄ eraclīe·
alia vero elegit plebanū ſācti pau
li de venetijs· ꝓcuratores vtriuſ
ꝗ partis ad ſedeȝ ap· ꝓpter hoc ac
ceſſerunt· hec et talia in pn̄tia domi
pa· ꝓponentes· ex parte poſtulan
tium archiepm̄ ꝓponebaẗ ꝙ due p
tes et amplius poſtulauerāt archi
epm̄· ad hoc ꝓbandum inducebaẗ
quoddā publicū inſtr̄m cōputatis
ſeptem p̄poſitis et p̄latis ɔuentua
lium ecclīarum· q̇ de cōmuni ɔſenſu
ad electōnem fuerunt vocati· et p
curator partis aduerſe illud idem
fuit confeſſus in iudicio· ſed ei9 con
feſſio extitit reuocata· Vnde pars
poſtulantium ꝓponebat ſuā itētōꝫ

ꝓbatam. qr̄ de hijs que ptes in iu-
dicium deduxerant. non potuit fieri
dn̄o pa. plena fides. mandat papa
cuidā notario ſuo ut ſup hijs inqui-
rat diligentiſſime veritatem de me-
ritis electi et poſtulati apud veneti-
as vbi vterqꝫ natus fuit et diutius
ꝯuerſatus. et de ſtudijs eligentium
et poſtulantium et de oībus q̄ cau-
ſam pn̄t inſtruere apud ꝯſtantino-
polim vbi electō ꝛ poſtulatō facte
fuerunt. et ſi ptes ꝯcordauerint ꝓ-
cedat hoc modo. vt ſi ꝯſtiterit ꝙ de
coī ꝯſenſu pr̄iarche admitterentur
.vij. p̄poſiti ſiue p ſe ſiue p alios. ꝛ
duo alij ex pte vniuerſitatis ꝓ om-
nibus p̄latis ꝯuentualium eccleſia-
rum. et tunc tp̄is tot eēnt p̄lati q̄t
erant eccīe ꝯuentuales ita ꝙ cū ſep-
tem p̄poſitis. et nouē canonicis fa-
cerent duplo maiorē numerum q̄m
.xvi. electores plebani tunc poſtu-
lationem admittat. niſi poſtulatus
indignus rept9 fuerit ꝛ elcōe ple-
bani caſſata abſoluat illuꝫ ab eccīa
eraclīē. et det ſibi licentiam tranſe-
undi ad eccīam ꝯſtantinopoliꝫ. Si
vero omnes p̄dicti non fecerūt du-
plo maiorē numerum ſiue dignus ſi-
ue indignus fuerit poſtulat9 eo re-
pulſo electōnem plebani cōfirmet
niſi et ipſe plebanus repertus fue-
rit indignus. Si vero numerus po-
ſtulantium fuerit duplo maior q̄m
eligentiuꝫ et perſona poſtulata fu-
erit indigna. et electō et poſtulatō
reꝓbetur. niſi forſitā omnes ul' mai-
or pars poſtulantium ex certa ſciē-
tia indignū poſtulaſſent. et illa vi-
ce poſtulandi ſeu eligendi eſſēt po-
teſtate priuati. et in hoc caſu electi-
onem plebani confirmet. ſi eam de
perſona idonea conſtiterit celebra-
tam ¶ Nota ꝙ inquirendum eſt de
conuerſatione electi apud illos cū
quibus fuit conuerſatus ¶ Nota ꝙ
q̄ ſcīēter eligit indignuꝫ ea vice po-
ſtulandi vel eligendi poteſtate pri-
uatur. Qui vero ignoranter eligit
vel poſtulat indignum non punīt.
¶ Item ſi maior pars ignorat vici-
um minoris partis. non imputatur
maiori parti que hoc ignorauit. hʒ
decretalis continet ius i fine. Alia
vero p̄cedentia ex communi cōcor-
dantia partium et ꝓuiſione pa. di-
cta ſunt

Ne p defectu

Caſus. Quia ꝓ-
pter defectum
paſtoris eccīa viduata tam in tem-
poralibus q̄ꝫ in ſpiritualibus fre-
quenter ſuſtinet leſionem. et iō con-
cilium volens periculis animarum
et eccīarum indemnitatibus ꝓuide-
re. ſtatuit vt eccīa cathedralis vel
regularis vltra tres menſes nō va-
cet ita ꝙ impedimento iuſto ceſſan-
te electō celebrata non fuerit. ele-
ctores eligendi poteſtate careāt ea
vice. et poteſtas ad ꝓrimum ſupe-
riorem tranſferatur. et ille ad queꝫ
fuerit deuoluta poteſtas infra ali-
os tres menſes de concilio capituli
et religioſorum de perſona idonea
ipſius eccleſie viduate. vel ſi ibi ido-
neus non reperitur. de alia non dif-
ferat eccleſiam ordinare. ſi ipſe ca-
nonicam voluerit effugere vltio-
nem. ¶ Nota ꝙ eccleſia cathedralis
vel regularis non debet vacare vl-
tra tres menſes ¶ Item illi qui nō
poteſt agere non currit preſcriptō
¶ Nota ꝙ per negligentiam quis
amittit ius eligendi ¶ Item regu-
laris eccleſia quantum ad tempus
eligēdi equiparatur eccleſie cathe-
drali ¶ Item nota ꝙ q̄ꝺiu repitur
in eccleſia idonea pſona. non dꝫ eli-
gi de aliena

Quia propter Ca·q̄dā malicio
ſe et fraudulent̄
nitebant̄ diuerſās formas electio/
num inuenire· ꝓpt̄ qđ picula mlt̄a
et impedimenta ꝓueniebāt ecc̄ijs
viduatis·et ideo ad hec picula eui=
tanda ſtatuit ↄciliuȝ gn̄ale tres for
mas c̄ca electōes cathedraliū et re=
gulariū eccīaꝝ· Prima forma eſt
hec·vt vocatis oībus qui volūt de
bent et pn̄t cōmode intereē· eligan
tur tres de caplo fide digni· qui ſi=
gillatim et ſecreto vota oīm diligē
ter inq̄rant et in ſcriptis redigant
quo facto incontinenti anteq̄ȝ ad a/
lia diuertāt vota illa publicent i cō
muni in pn̄tia capituli· et ſi plures
electi ſunt fiat hinc et inde collatio
numeri ad numerum·meriti ad me=
ritum·zeli ad zelum·et ſic collatiōe
habita· non obſtante appellatione
alic9 is eligat̄ in quem oēs vel ma
ior et ſanior pars ↄſentit· Secūda
forma eſt vt eligendi ptās aliq̄buſ
viris idoneis ↄmittat̄·q vice omni
um ꝓuideant eccleſie viduate đ pa
ſtore· Aliter vero q̄ȝ dictū ē duob9
modis predictis electio facta n̄ va=
leat· Tercia vero forma eſt ſi q̄ſi p
inſpiratōnem diuinam coiter ab om=
nibus abſq; vicio electō fuerit cele
brata· Qui v̄o ↄtra predictas for=
mas eligere attemptauerint eligē
di ea vice ptāte ꝑuentur· Poſtmo=
dum đr q̄ȝ nullus in electōis nego
cio ꝓcuratorem ↄſtituat niſi ſit ab=
ſens in eo loco vnde debeat aduoca
ri·et ſi iuſto ſit impedimento đten=
tus vt venire non poſſit ſup hoc·ſi
opus fuerit fidem faciat iuramento
et tunc ſi voluerit committat alicui
de capitulo vices ſuas·et in fine re
probat pa·clādeſtinas electiones
ſtatuens vt q̄ȝcito electō facta fue=
rit ſolenniť publicet̄ Nota h̄ tres
formas canonice eligendi· Item
vbi ſunt plures in electōne vocem
habētes dȝ fieri collatō numeri ad
numeruȝ·meriti ad meritum·zeli ad
zelum Item appellatio ne fiat ele
ctio ſm formam canonicam non va=
let Item abſens in loco de q̄ de=
bet vocari poteſt conſtituere ꝓcu=
ratorem in electōne Item clamde
ſtine electōnes in iure ſunt repro=
bate· Item q̄cq̄d h̄ đr ꝓ notabili
habeatur·

Quiſquis· Caſ·freq̄nt̄ elige=
bant̄ multi p impſ
ſionem ſiue p abuſū ſecularis ptātiſ
vel alteri9 ptātis et elc̄i ↄſētiebant
qđ erat ↄt̄ eccīe libertatē· nec dece
tero talia fierēt· ſtatuit ↄci·gn̄ale
q̄ȝ ſi q̄s electōni taliť de ſe facte cō=
ſenſerit ↄtra canonicā libertatē ca=
reat cōmodo electōnis et fiat ineli
gibilis·et ſine diſpenſatōe ad aliq̄
eligi nō poſſit dignitatē· hec ē pe=
na illi q̄ ↄſentit· Scđo imponit pe=
nam electorib9 dicēs q̄ȝ q̄ electōnē
taliť celebrare ꝑſūpſerit q̄m dicit·
pa· irritam ipſo iure ab officijs et
bn̄ficijs p triennium ſuſpendat̄·et
ſint tunc ptāte eligēdi ꝑuati No·
q̄ȝ in elcōnib9 dȝ eē lib̄ ↄſenſus eli=
gentium·ſi vero coactus non valet·
immo irrita eſt electio et contra ec
cleſiaſticam libertatem· Item ele
ctores qui taliter eligūt de iure il=
la vice ptātē eligendi amittunt·et
ipſe electus conſentiens fit inelig=
bilis

Nihil eſt· Ca·q̄dā non idonei·
taȝ ſcīa q̄ȝ etate aut
inhoneſte vite eligebant̄ ad regim̄
aīaꝝ·ꝓpt̄ qđ ecc̄ijs multa picula i=
minebāt·volens ↄcilium generale
huic morbo cōgruam adhibere me
delam·ſtatuit vt cum aliquis fuerit
ad regimen animaꝝ electus ille ad

quem ptinet ↄfirmatō diligēt' examinent electōnis ꝓcessum et pſonam electam. q̄ si electō fuerit canonica et pſona idonea. electōnē confirmet. et ſi in cōtrarium fecerit. repellatur electus et ↄfirmator puniatur hoc modo. vt ſi cōſtiterit q̄ p negligentiā ꝓmouerit hoīem iſufficientis ſcie. vel inhoneſte vite vl' illegitime etatis ptātem ↄfirmādi ſucceſſorē ipſius amittat. et a pceptōne ꝓprij bn̄ficij ſuſpendat' quouſq̄ fuerit reſtitutus. Si vero hoc p maliciam fecerit. grauius puniat' Scd'o dicit q̄ epi tales ad ſacros ordines ꝓmoueāt q̄ ↄmiſſum ſibi officium valeāt exercere digne ſi voluerint effugere canonicā vltōnez Tercio dicit q̄ illi q̄ nullo mediāte ptinēt ad romanum pon. ad ip̄m pſonaliter pn̄tentur. aut nūcios t'nſmittant idoneos. p quos diligent' inquirat' de electōibus et electis et ſic poſtmodū ↄfirment' ſi nullum obſtiterit impedimentū. ita tn̄ q̄ ſi aliqui ſint valde remoti vltra italiam et electi ſint in ↄcordia diſpēſatiue iterim adminiſtrent ne eccleſie ex mora aliquod damnū incurrat. ſ; de rebus eccīe nihil alienent. mun9 bn̄dictōnis ſiue ↄſecratōnis recipiant ſicut ↄſueuerūt Nota diligent' q̄ tria ſūnt neceſſaria illi qui ad regimen eligitur aīaruz. ſ. vite honeſtas. ſcia. et etas legitima. et quartum q̄ ſit ltime natus et pena h' ſtatuta eſt illis qui ꝓmouent indigs. ad aliquas eccias gubernandas ¶ Nota q̄ quando quis indignus promouetur non ſolum promotus ſed ꝓmouens venit puniendus. ¶ Item plus punitur delinques ex certa ſcia. q̄ ex ignorantia ¶ Item quis poteſt petere confirmatōnez per interpoſitam perſonaz ¶ Item nota vnum ſpeciale q̄ illi qui ſunt vltra italiam poſſunt ante cōfirmationem adminiſtrare et h' ſi electō eorum fuerit facta in concordia. et ſint ſine medio ſubiecta romane eccleſie. ¶ Item qui eſt vltra italiam cenſetur eſſe remotus ¶ Item ī conſecratione recipienda ſeruanda eſt ↄſuetudo

Vt pterite.

Caſ. Statuit pa. in capitulo iſto vt expenſe neceſſarie que fiunt vacā. eccleſia p capitl'm ꝓ negocio elcōnis de bōnis epat9 ſiue patriarchatus itegraliter reſtituant'. dummō canonici non occupēt bona epatus poſt deceſſum plati. hoc eſt q8 dic ¶ Nota q̄ de bonis vacātis eccleſie expenſe que fiunt ad vtilitatē ſucceſſoris ſolui debent dummodo canonici non occupaūint bona epi decedentis

Cum poſt petitā

Caſ. archiepſ lugd. poſtulauit licētiam cedendi et obtinuit. poſt renunciatōnem ipſius canonici lugd. p̄miſſo ſcrutinio publicatōne et collatōne ſecuta p̄poſitū ſuum ↄcorditer elegerunt in archiepm̄. electō pn̄tata fuit domino pape. examinato electōnis ꝓceſſu inuenit papa. q̄ poſt publicationem conſenſuum et electōnis tractatum electō non fuit ſtatim facta. ſed aliq̄diu ꝓtracta. et conſenſus electi prius fuit requiſitus q̄m electus. q̄ ideo papa electōnem caſſauit iuſtitia exigente. ſolummodo propt' inordinatum proceſſum quia non fuit forma obſeruata. ¶ Nota q̄ incontinenti electio facienda eſt p9 publicatōnem et conſenſuum collationem factam. alias caſſatur electio. ¶ Item eligendus non deb; requiri ante electionem. ne tanquaz

ambicioſius repellat̃ ¶ Jtez forma
ſeruari dꝫ in electõe

¶ **Conſtitutis.** Ca. Vacãte mo-
naſterio fiſtanẽ
ſi electuſ fuit q̃dam in abbatẽ huic
electõni ſe opponebant q̃dam abba
tes. ꝓpter quod ꝓcuratores ipoꝝ
et ipſius electi ad dñm pa. habuerũt
recurſũ. ꝓcuratores abbatũ pete
bant electõnem illam caſſari dicen
tes. abbates p̄dictos ſe debere ele
ctõni intereẽ abbatis fiſcanẽ. cũ fuiſ
ſe ꝯtẽptos. ex ꝑte aduerſa fuit pe-
titum. vt illi ꝓcuratores exp̄merẽt
quo iure abbates deberent electõi
fiſcanẽ. intereẽ. et iuſſi fuerũt exp̄-
mere ius. et rñderunt cum olim aſ-
ſumpti fuerũt in abbates ſuoꝝ mo
naſterioꝝ ꝯceſſum fuit eis ab abba
te et ꝯuentu monaſterij fiſca. ut ha
berent vocem in capitulo eorũdem
pa. ꝓbatõnem illam friuolã repu
tans ſup hoc impoſuit ꝑpetuũ ſilẽ
tium abbatibus ſupradc̄is. ¶ Nota
monachus tranſlatus nõ hꝫ vocez
in capitulo a quo tranſlatus eſt ¶
Nota q̃cunqꝫ vult ſe opponẽ electõi
qui non ſit de capitulo quo iure ſe
opponat dꝫ dicere cum ius commu
ne ꝓ ſe non habeat. et ſi ſit laicꝰ de
bet dicere quo iure. quia forte pa-
tronuſ ¶ Jtem nota ꝙ regularit̃ ad
illos de capitulo ſolum ꝑtinet elc̄o
prelati

¶ **Eccleſia veſtra.** Ca. Eccia ro
thomo. vacã
te canonici ad electõem ꝯgregati
p̄miſſo ſcrutinio ẜm formam ꝯcilij
Quidam ꝯſenſerũt in thomã. q̃dam
in cãcel. et q̃dam alij ſingulares in
ſingulares pſonas eiuſdem eccleſie
conſenſerunt. electõnes iſte delate
ſunt ad papam. pap. vero auditis
ſup his et alijs que in p̄ñtia et ſrĩn
ſuoꝝ ꝓpoſita inuenit. ꝙ illi qui cõ
ſenſerant in thomã maiorem ꝑtẽ fa
ciebant reſpectu alioꝝ q̃ ĩ alios cõ
ſenſerunt. ſed ad maiorẽ ꝑtem toti
us capituli non ꝑueniebãt. p̄terea
ꝯſiderauit pa. ꝙ poſt publicatõnẽ
ꝯſenſuum et collatõnis tractatum
nulla ſubſecuta fuit electõ. ẜʒ ꝺportatio ad ſedem facta poſt appellatõ
nem ltĩmam. ſed talis deportatõ ꝓ
electõne haberi non dꝫ. vnde q̃cq̃d
factuʒ fuit de thoma pa. caſſauit. i.
caſſam et irritam nũciauit petitõne
cãcellarij non admiſſa ¶ Nota ꝙ nõ
tenet electio niſi ſit facta a maiori ꝑ
te totius capituli. vt hic ꝓbat̃ ex-
preſſe ¶ Jtem publicatõ et collatõ
et maxime electõ ſunt de forma ele-
ctionis ſiue de ſuba. ita ꝙ ſi aliq̃d
eorum defecerit. non tenet electio.
¶ Jtem qñ electõ coelecti irritat̃
non tñ ꝓpter hoc alteri coelecto iuſ
acquiritur.

¶ **Cum in magiſtrũ.** Ca. Jn q̃-
buſdã ec-
cleſijs regularibus q̃dã eligebant̃
in abbateſ q̃ non erãt ꝓfeſſi ordinẽ
regularẽ. hec intelligẽs pa. ſcribit
dioceſano ep̄o dicẽs. ꝙ in mgr̃m aſ
ſumi non dꝫ q̃ nondũ fuit diſcipulꝰ
nec dꝫ p̄fici q̃ non nouit ſubeẽ vnde
mandat vt quoſcũqꝫ tales ĩuenerit
q̃ ꝓfeſſi non fuerint. ab hmõi ĩmo-
ueat abbatijs. ¶ Nota ꝙ p̄us q̃s eẽ
debet diſcipulus q̃ȝ magiſter ¶ Jtẽ
monachus non profeſſus non ꝺbet
eligi in abbatem. et ſi electus fuẽit
dꝫ ab eccia remoueri

¶ **Cumana eccleſia.** Caſ. Vacan
te eccl'ia cu
mana ſtatuta die ad celebrandã ele
ctionem canonici et tres abbates q̃
vocem in electõne habere dicuntur
ceperunt de electõe tractare capel
lani et clerici ciuitatiſ eiuſdem dice
bant ſe debere electioni intereſ-

ſe. et q8 ſine ipſis electio fieri non
deberet. tandem ne ꝓpter hmōi ꝯ-
dictōnem differret electō cappella
ni et clerici admiſſi fuerīt ſub huiuſ
modi ꝓteſtatōne. ita ꝙ vox eorum
q̄ non deberent intereē de iure uł de
ꝯſuetudine non valēt. et ſic p̄miſſo
ſcrutinio ſeptem canonici et vn9 ab
bas. xi. capellani. et. ix. clerici in ar
chipſ. eiuſdem eccie ꝯuenerunt. ix.
canonici vnus abbas vnus capella
nus. et nouem clerici in archidiaco
num eiuſdem eccie ꝯſēſerunt. ꝗ pub
licato ſcrutinio a pte ſua extitit ele-
ctus vterqꝫ. electōnes iſte ad ſedez
ap. ſunt delate. dn̄s pa. meritis au-
ditis vtriuſqꝫ electōnis et auditis
alijs q̄ ptes ꝓponere curauerūt in-
uenit ꝙ. xvij. ſunt canonici. ꝗ. xxiij.
capellani. xx. clerici. et tres abba-
tes. ſed neutra electō puenit ad ma
iorē partem totius capituli. qꝛ nō
fuit ꝓbatum ꝙ clerici admitti d̄bu
erint. nec ꝙ capellani admiſſi fuiſ-
ſent de iure vel cōſuetudine. qꝛ ꝗ ſi
capellani interfuiſſent vterqꝫ ele-
ctor epoꝝ et ſcrutatores dederint
voluntatum. non t̄n vota illoꝝ in-
q̄ſita fuerunt nec aliquos elegerūt
Sed dato ꝙ vota illoꝝ inquiſita
fuiſſent vel aliquos elegiſſent. per
hoc t̄n non fuit ꝓbatum ꝙ illud eiſ
ꝯpeteret de iure vel cōſuetudīe p̄-
ſcripta. et ideo dn̄s pa. electōes p̄
dictas factas etiā ꝯtra formā cōci
lij generalis. quia collatio in coī fuit
omiſſa que ſtatim poſt publicatō-
nem ſcrutinij fieri debuiſſꝫ caſſauit
et electores hac vice ptāte eligēdi
p̄uauit ¶ Nota ꝙ in electōnib9 faci
endis valet ꝓteſtatio. lꝫ cōtra ꝓ-
teſtationem fieri videatur ¶ Item
non vꝫ elcō niſi ſit facta a maiori p
te totius capituli ¶ Itez h̄ ꝓbatur
ꝙ pſona electi non ꝯputatur in nu
mero eligentium. nec auget nūerū
quia ſi archid. fuiſſet cōputat9 ob
tinuiſſet. ſi forma ſeruata fuiſſet. et
lr̄a hoc ꝓbat vbi dicit neutrā ele-
ctionem puenimus ad maiorem p-
tem capl'i puemiſſe ¶ Item ꝯſuetu-
do in hoc non ꝓdeſt niſi ſit preſcri-
pta. ¶ Item qui peccāt in forma cō
cilij p ſn̄iam p̄uandi ſunt ptāte eli-
gendi. hic fuit omiſſa collatō. ꝗ ſic
fuit peccatum in forma

Sacroſancta

Ca. Quidam co-
mes d̄ varēna. pa
tronus monaſterij ſancti pancracij
ptinentis ad monaſterium cluniacē-
ꝯten debat cum abbate clunia. ſup
ordinatiōe prioris ipſius monaſte
rij ſancti pancracij. tandem dictus
comes cum abbate cluniacen. d̄ con
ſenſu capituli ſui fecit quādā cōpo
ſitionem. vt vicꝫ eēt in arbitrio ip
ſius comitis recipe ad p̄oratum di
cti monaſterij vnum de duob9 meli
oribus totius ordinis cluniacē. q̄s
abbas duceret nominandos excep-
tis p̄oribus cluniacē. et de caritate
abbas cluniacē. ſucceſſorꝭ illius qui
fecit compoſitionem iſtam. videns
illam compoſitōem monaſterio da-
noſam. acceſſit ad dominum papam
oſtendendo compoſitionem ſibi in
preiudicium ſui monaſterij factam
papa conſiderans ꝙ ius eligendi n̄
cadit in laicum in eccleſia collegia-
ta. et ideo illud erat pernitioſum.
exemplo et redundabat in diſpen-
dium eccleſiaſtice libertatis. ſtatu
it vt abbas cluniacē. dictum prio-
ratum poſſit libere ordinare. non
obſtante ipſa compoſitione iuri cō
traria. denunciando poſtmodum or
dinationem factam patrono. vt ſi
voluerit ſuum p̄ſtet aſſenſū ¶ Nota
ꝙ compoſitio in ſpūalibus cum lai
co facta circa eccleſiaſticā libertatē

et iuri ꝯtraria non tenet. etiā ſi fa-
cta ſit a toto caplo. ¶ Itē ius eligē
di non cadit in laicum in eccia colle
giata et patronum ¶ Itē electio a
toto collegio facta ꝑntari dʒ pa-
trono vt aſſentiat

¶ **Cum in veteri.** ¶ Ca. Vacā. bi
ſuntina eccle
ſia. mandauit pa. capitulo biſuntio
vt infra. xl. dies poſt receptōnē li
terarum pſonam idoneam ſibi eli-
gerent in paſtorem cum ꝯcilio ſan
cti benigni et morismondi abbatuʒ
et fratris. g. de ordine fratꝝ. ꝑdi-
catoꝝ. alioqn dicti ꝯſiliarij ꝓuide
rent eccie biſū. de paſtore. Recep
to mandato die ad eligendū ꝑfixa
canonici ptā tem eligendi archie-
piſcopum ſex ex canonicis ſuis con
tulerunt vſqʒ ad ꝯſumptionē cuiuſ
dam candele duraturam q̄ extitit co
ram eis accenſa. tandem electores
ceperunt tractare de electōne paſto
ris et ꝯuenerunt in ꝑdictū abbatē
ſancti benigni. et cum ſup hoc ꝯſi/
lium ſocioꝝ reqſiſſent vnus eorum
reſpondit ꝙ habito inter ſe ꝯſilio
rn̄derent. cum illi differrent dare
rn̄ſum et candela deficeret elecōreſ
ipſi non expectato rn̄ſo ipſo dictuʒ
abbatem in biſuntinū archiepʒ ele
gerunt. ꝓceſſus huius electōis ad
ſe. ap. eſt delatus. Sed qꝛ de hmōi
ꝓceſſu nō ꝯſtitit dn̄o pa. archiepo
vienē. et abbati de firmitate iniun-
xit. vt ſi ꝯſtaret ꝙ electores pre-
dicti ſup electōe tractatum habuiſ
ſent. et in tractatu electōnis reqſi-
tum fuiſſet ꝯſilium ꝑdictoꝝ. electi
onem ipſius abbatis ſi pſona eſſet
idonea ꝯfirmarent. et ſi in tracta-
tu electōnis non fuiſſet alioꝝ ꝯſili
um reqſitum q̄uis poſtea reqſitum
fuerit tpe non ꝯpetēti. nec et fuit
expectatum rn̄ſum ipſoꝝ. vł ſi idē
abbas non eēt idoneus quod de ip/
ſo factum erat caſſaret. Inq̄ſito re
ipſi ſm mandatum domini pa. ꝓce-
dentes inquiſitōnem ſuam domino
pa. remiſerūt. papa ſup hꝭ reſcribit
q̄buſdam dicens. cum aūt non fuerit
ꝯpertum tpe ꝯpetenti reqſitū ꝯ
cilium de pſona ꝑdicti abbatis. et
qn̄ fuit rn̄ſum non fuit expectatum
niſi modico tpe. et cum non debeat
alijs obeſſe ꝙ electores intātum ſe
artarent electōnem ipſius abbatis
non ꝓpter vicium pſone. ſed ꝓpter
vicium electōnis caſſauit. ¶ No. ꝙ
forma mandati diligent eſt obſer-
uanda. et quia iſti non ſeruauerunt
formam ſibi datam. caſſatuʒ fuit fa
ctum illorum ¶ Nota cum dʒ de con
ſilio talium ꝓcedas. q̄cito incipis
de hoc tractare debes reqrere ipſo
rum ꝯſilium. nec expectare q̄diu iā
fixiſti aīm tuum ¶ Item negligētia
ſiue factum vnius. alijs de iure non
dʒ obeſſe

¶ **Congregato** ¶ Ca. Eccia niuer
nenſi vacā. capi
tulum eiuſdeʒ die ꝑfixa ad celebrā
dam electōnem ꝯuenerunt premiſſo
ſcrutinio ſm formam ꝯcilij gnālis
. xviij. ꝯputato quodam ꝓcurato
re abſentis ꝯuenerunt in cātorem
eiuſdem eccie. xiij. vero in decanum
eiuſdem eccie ꝯſenſerunt. illi q̄ can
torem in ſcrutinio noiauerūt viden
tes ꝙ eēnt numero plures q̄ illi q̄
in decanum ꝯuenerant ipm canto-
rem in paſtorem elegerunt. Poſt-
modum pars decani videns ꝙ alij
plurimum dereliqſſent eligēdo ꝑ
ſonam ſcie lrārum exptem. ꝓpt q̄d
illi erant ipſo iure eligendi poteſta
te ꝑuati ſm ſtatuta lateran. ꝯcilij
et ad eos poteſtatem eligendi de-
uolutam decanum in ſuum epm ele
git ad ſedem apoſ. appellans. et ſic

negociuz iſtud ad ſe. ap. eſt delatū Petebat pars decani electoꝝ ipſi9 ↄfirmari. reliqua infirmata cum facta eēt de pſona indigna. Pars altera petebat electōnez cantoris a maiori parte capituli cāonice fcaz reliqua infirmata ↄfirmari Mādat pa. epō ſiluanectē. vt ſi dictus cantor defectum in lrātura non patit̄. et alias eſt idoneus ipſius elcō confirmetur reliqua infirmata. alioqn cantoris electōne irrita nunciata. decanum ipſum ſi alias idoneus eſt pficiat in paſtorem eccīe niuernē. Nota q ſi aliqs defectum in literatura patitur. electio de ipſo facta non valet. et ad alios licet paucioꝛes numero deuoluitur poteſtas eligendi. Item nota q neſciētia promouendum impedit et pmotū deijcit

Dudum eccleſia

Ca. vacāte rothomag. eccīa. canonici ↄuenerunt ad celebrandum electōnem. decanus ipſi9 eccīe electus fuit in paſtorem. ↄtra iſtā electōem ſe opponebat. a. archidia. ipſius eccīe et qdam alij cāonici dicto archid. p ſe et p pte ſua ↄ .g. archid. pcuratore eoꝛum q electionem celebrauerāt. in pn̄tia pa. ↄſtitutis inter alia que ↄtra electū obiecta fuerūt. ppoſuit archid. p̄dictus q idem elect9 poſt ↄci. gn̄ale adeptus fuerat archidiaconatū ambiā. et ipm cum pluribꝰ prochialib9 eccīijs quas ipſe habuerat an̄ ipm ↄci. retinere p̄ſumpſit ↄ dimiſſo illo archidiaconatu eccīas ipas retinuit. Sed in ↄci. illo 8ꝛ qcunqꝫ recepit beneficium hn̄s curā aiaruz annexam ſi p̄us tale bn̄ficium obtiebat ipſo iure ſit iſto bn̄ficio puatus et ſi illud retinere contenderit etiā alio ſpolietur. Sed idem elect9 contra p̄dictum ↄci. veniens notā cupiditatis incurrit quam in alijs debuit reprobare. et retinendo beneficia que non ſpectabāt ad ipm rē ↄtrectauit alienam. et ſic furtū cōmiſit quodammō vel rapinam. p̄terea in ſue ſalutis piculum et multarum animaꝝ diſpēdium illas eccīas retinebat. cum eaꝝ cura nullaten9 ad eum ptineret. cum illis eēt ipſo iure p̄uatus. et ſic p ipm prochiani damnabilit̄ ſunt decepti. Ex aduerſo reſpondit pcuratoꝛ alterius ptis. q etſi dictus elect9 plura beneficia obtinebat p ↄceſſionem rothomagē. archiepi excuſabat eund domino pa. exhibitam. dominuſ papa excuſatōnem illam friuolā reputauit. mādās qbuſdam vt ſi conſtarꝫ q idem electus poſt receptū archidiaconat̄. p̄dictum curam animaꝝ hn̄tem p̄fatas eccīas electōis tpe tenuiſſet. necōn deret ſecuz ſup hoc p ſe. ap. diſpēſatum fuiſſe elcōnem caſſarent ipſius eccīe. et de pſona idonea puideret. Partib9 igit̄ in iudicium pn̄tia conſtitutis et pſtito iuramento de veritate dicenda. et factis poſitōibus et reſponſioib9 hinc et inde. tandem idem decanus electus ex quibuſdam grauaminibus ad ſedez apoſtolicā appellauit iudices non obſtante appellatione caſſauerunt electionem eiuſdem decani. et eidem eccīe de conomē. epo puiderunt. Poſtmodum vero cauſā ad ſedem apoſtolicam eſt delata pa. examinato pceſſu iudicum predictoꝝ. licet poſitōnes et reſponſiones facte fuiſſent ſup qbuſdā articulis coram predictis iudicib9. qꝛ cum papa non inuenitur litem conteſtatā fuiſſe. qꝛ per poſitōnes et rn̄ſiones non ſit ↄteſ. li. ſed per petitionem in iure poſitā et rn̄ſionem

ſecutam ɔteſ·li·fiat ꝓceſſum eorũ
dem iudicũ denũciauit irritũ et ma
ne·poſt iſta oĩa archid·ex cã ꝑmiſ
ſa petijt electõnem irritari·electus
ꝑdictus rñdit ꝙ electõ eius ñ erat
irritanda·ſed potius ɔfirmanda li
te coram pa·ltime ɔteſ· et ꝑſtito a
ꝑtibus iuramento de veritate dicẽ
da electus ipſe ɔfeſſus fuit elcõis
tpe ſe bñficia tenuiſſe ꝑdicta·ſed
excuſabat ſe dicẽdo ꝙ non credbat
dictum archidiaconatũ curam aĩa-
rum habere·ſed tamen ipe confeſ-
ſus fuit in iure·ꝙ archid·ambiañ·
de ɔſuetudine ſuſpẽdit·excoicat·
ɔ abſoluit pbros et ꝑores et pro-
chiales eccĩas interdicit·viſitat·in
quirit·et ꝓcuratores recipit·ex ħ
pȝ ꝙ curam animaꝝ hȝ annexam·
et ſi etiam non hẽret curaȝ animaꝝ
pſona cuius tñ extitit·ſed idem eſt
iudicium de pſonatibus et bñficijs
curam hñtibus ¶ Item indulgẽtiã
quam ſup hoc ſe dicebat hẽre pa·
friuolam reputauit·quia fuit impe
trata veritate tacita et fƚitate ſup
preſſa·qua tacita vel expſſa·ſ·veri
tate eam nullatenus habuiſſet·ex-
preſſit eñ ꝙ ꝑdictas eccĩas canoni
ce fuit aſſecutus tanq̃m archidia-
conatum habuiſſet·cum nullus pro
chiales eccƚias plures habere·niſi
vna pendeat ab altera·vel ñ vnam
intitulatam et aliam ɔmendatã ha
beret·ſȝ tamen ipe vtranqȝ intitu-
latam habuit·illas canonice ñ po-
tuit obtinere· Item dixit ꝙ reddi-
tus ſui pſonatus erãt tenues et exi
les ſuppreſſit etiam ꝙ plures par-
rochiales eccĩas cum alijs bñficijs
in diuerſis eccĩjs obtineret·et non
fuit intentio pa·ſecum in tot bene-
ficijs diſpẽſare·nec de nouo ſibi ali
quid ɔcedere ¶ Ad vltimum cũ nõ
reſtaret niſi ſnia ꝓferẽda renũcia-
uit iuri ſi quod ei cõpetebat et liti
ſpontanea voluntate ceſſit· ɔ papa
eius renunciatõnẽ admiſit ¶ Ex hac
decretali plura notabilia colligun
tur·Primo ꝙ qui hȝ curam aĩaruȝ
vel pſonatum ſi recipit conſiƚe bñ-
ficium ipſo iure vacat ꝑmum ¶ It
dum retinet beneficia cum cura aĩa
rum vel plures pſonatus·ineligi-
bilis efficiẽ dum illa retinet ¶ Itẽ
ſolus pa·ſup hoc põt diſpẽſare vt
quis hẽat plura bñficia vel pſona
tus ¶ Item tpe electõis ſpectãdũ
eſt an quis ſit idoneus Item p pe-
titionem in iure ɔpoſitam et rñſioȝ
ſecutam ſit litis ɔteſtatio et non p
poſitões et rñſiones ¶ Item vbi li
tis ɔteſtatio non ꝓceſſit·nullus ẽ
ꝓceſſus·nec iuramẽtum in cauſa il
la factum·ſed iterum litis ɔteſtatõ
facienda eſt et iterum iurandum eſt
¶ Item ɔfeſſio in iure facta ꝑiudi
cat· ¶ Item ſi quis ꝑlatus excoicat
abſoluit·inq̃rit·et viſitat·ex ħ cu-
ram hȝ aĩarum ¶ Item bñficia cuȝ
cura aĩarũ ɔ pſonatus eq̃parãtur·
¶ Item indulgentia impetrata ve
ritate tacita vel falſitate ſuppreſſa
non vȝ

¶ In geneſi·

Ca·Vacãte q̃dam
eccĩa cathedrali cũ
canonici ſtatuta die ad celebrãdaȝ
electõnem ɔueniſſent·Quidã cano
nicus·g·noĩe fuit admiſſus cum ꝓ
teſtatõne quidam canonicus·h·no
mine cum eẽt in regno francie non
fuit ad electõnem vocatus·cum de
ɔſuetudine vocari debuit·Premiſ-
ſo ſcrutinio ſcḋm formam ɔcilij gñā
lis·q̃dam ɔſẽſerunt in vuil·q̃dã ve
ro i alias pſonas ſingulares·ita q̄
in ipſo ſcrutinio plures nunciati·ɔ
electi fuerũt publicato ſcrutinio il
li q̃ in eũdem vuil·i ſcrutinio ſingu
lariẽ ɔſenſerũt eundem vuil·ſinglr

elegerūt. demum cā ſup iſtis electionibus ad ſe. ap. eſt delata. examinatis iſtis electōib9 pa. ſup his ita pceſſit. dicit pa. in ɔci. gñali caueť vt is collatōe habita eligatur in quem omēs vel maior et ſanior pars ɔſeſerit. ſed in vuil. maior pars totius capli non ɔſenſit. q̄uis habuit maiorem ptem ɔpatōne minorum. nec fuit plene collatō facta numeri ad numerū. qr in collatōe tractatū non extitit nec diſcuſſum vtrū pdci duo. g. et. h. vocem in electōne habuerunt. nec fuit collatō zeli ad zelum. nec meriti ad meritum. pterea electō non fuit coiter celebrata. qr lʒ in dcm vuil. ſinguli ſingulariť cōceſſiſſent. non tñ publicato ſcrutinio debuit ſubſeq ſingularis electō ſed cōis ne idem repeti videreť vt tot eēnt electōnes quot eēnt nūero electores quod eſt abſurduʒ. qr ex ſingularibus ɔſenſibus electō non apparet vlis nec cōis. q̄muis qlibet ſingularis veritatē exp̄mat ſue partis. et hoc pbatur p quoddā ſimile ex ſingularibus ɔpoſitōnibus. licʒ ſint vere non apparet vlis ɔpoſitio niſi p ſignū vl'e exp̄mať. Preterea pdicti duo non debāt ſic excludi qr. g. erat in poſſeſſione canonicatus vel qr hñdo ſtallum in choro et locum in capitulo legendo et cātādo. et in tractatu electōnū tanq̄ cāonicus ſit vocatus. q̄uis fuerit cū pteſtatōne admiſſus. Alius do erat in tali loco de quo debuit vocari cū de toto regno fracie vocenť abſentes de ɔſuetudine eccie gallicane. His igiť plenius examinatis papa electōnem p̄miſſam ɔtra formā cōcilij gñalis in pluribus attemptatam decreuit irritam et manem. Ro. que ſūt de forma electōnis que ſi admittantur vel aliq8 ex iſtis nō valet electō. Primum eſt q̄ maior et ſanior pars totius capli debʒ eē in electōe aliter non valʒ electio. Item collatio ncc̄ria eſt nūeri ad numerū. zeli ad zelum. meriti ad meritum. Item cōis debet eē electio ſiue vniuerſal'. i. oēs q in ſcrutinio ɔſenſerunt. Publicato eodē oms vna voce dnt ipm eligere. vel vn9 de mandato aliorū. Item omēs q req̄ſiti fuerūt in ſcrutinio. dnt eē in collatōne. Item abſentes vocādi ſunt in loco vnde cōſueuerūt vocari. ſed iſtud vltimū nō eſt de forma quia ſi abſens poſtea vellet ɔſetiē non caſſatur electō ɔpterea. ſʒ potius ɔfirmatur.

Maſſana eccleſia.

Ca. in eccia maſſana cōſuetudo inoleuit. q̄ eadem eccleſia vacāte. qdam laici cū canonicis eiuſdem eccie admittebanť ad electōeʒ paſtoris. ſigniſicatum lʒ fuit domino pa. ipſe attēdēs talem ɔſuetudinem eē ɔtra canonicas ſanctiones edcō ppetuo pbibebat ne p laicoſ cum canonicis fiat electō pōtificalis. et ſi forte facta fuerit nullā obtineat firmitatē non obſtā. ɔtraria ɔſuetudie que dici dʒ poti9 corruptela q̄ ɔſuetudo. Nota laici ad electionem nō debent aliquo modo admitti.

Eccleſia noſtra.

Caſ. vacāte eccia catelanē. canonici ɔuenietes in vnū ťminum ſtatuētes ad electōem celebrādam abſente vuil. concanonico ſuo qui noluit intereē cum eis aduenīete termino vuil. pdicto abſente. et eo non vocato p̄miſſo ſcrutinio ſm formaʒ ɔcilij. xiij. ex canonicis elegerunt. b. mgrm cardinalē canonicum ſuum. xvij. elegerūt. r. canonicum remēnſem. poſtmodum vero

ſupueñit dictus vuil· et electõi dc̃i ·r· ꝯſenſit· ꝓ iſtis duabꝰ electõibꝰ ꝓcuratores vtriuſq; ptis ad ſedē ap· acceſſerũt ex pte dicti ·r· ꝓ ele ctione ipſius allegabaẽ ꝙ cum in q̃ tuor excederēt aliam vuil· p̄fato cõ putato· maior et ſanior ps reputa ri dꝫ· et vbi ē maior numerꝰ ibi ma ior zelus reputaẽ· allegabaẽ etiam ꝙ dictus vuil· fuerat ab eis ꝯtemp tus· et ꝙ poſtea cõſenſerat p̄dictuſ vuil· in p̄dictum ·r· Ex aduerſo re= ſpondebaẽ ꝙ dictus ·r· in etate pa tiebatur defectum· nec erat ſuffici entis ſcīe ad eccleſiam ſupradictam Suus aũt electus erat eminẽtis ſci entie· et etatis mature· ⁊ elc̃ores ip ſiꝰ p̄cellebãt alios meritis et auc̃te et ideo meliorẽ zelum eos cõſtabat hẽre· Preterea ex parte ·b· diceba= tur ꝙ ꝯſenſus p̄dc̃i vuil· quem ps ·r· dicebat eẽ ꝯtemptum aſſerente pte ·b· potius ab eo capitulum ꝯtẽ ptum fuiſſe· cum non fuerit p̄ſtitus in ſcrutinio· et lꝫ poſt acceſſionem acceſſerit nihil adijcere poterat al legabaẽ et ex pte ·r· ꝙ ps ·b· pecca uerat ꝯtra formam ꝯcilij generaliſ quo cauetur ꝓ oībus p̄ſentibꝰ ⁊c̃· Sed vuil· non fuit pñs· gº ⁊c̃· Sed ꝯtra hoc dicebat pars ·b· ꝙ ꝯciliuꝫ quod dicit electionem non valẽ qñ ꝯtra formam peccaẽ· nõ debet re= ferri ad ꝯtemptum nec ad alia que non ſunt de forma· vnde dicit ꝙ in concilio electio aliter facta non va leat· ea tm̃ reſpicit que conẽ formã concilij attemptenẽ· ⁊ non alia que ibi cõtinenẽ quale eſt illud quod p̄ ſentibus omnibus q̃ volunt debent et poſſunt cõmode intereſſe electõ ſit faciẽda· ne alia iura que ſup hoc ſtatuta ſunt vnico verbo tollantur nec eſt credendum ꝙ dominus pa· q̃ iura tuetur ꝙ illud qđ eſt al's ex

cogitatum et multis vigilijs inuen tum vnico verbo alia iura ſubuer= tere voluiſſet· pa· auditis hic et in de ꝓpoſitis cum ex cõci· lata· ita de his que fiunt a maiori p· ca· i· in or dinatõibus eccleſiaꝝ maior et ſa nior pars ·c· exigatur· et i gñali cõ cilio caueatur vt is in quem maior et ſanior pars capituli non cõſenſe rit in eundem caſſauit· et electõneꝫ ſupple cardinalis confirmauit ¶ No ta ꝙ non ſemper ſtatur maiori nu= mero niſi numerus maior ſit ſanior ¶ Item auctoritas prefertur nu= mero·

¶ Publicato·

Ca· Vacan· aliq̃ ec= cleſia canonici ꝓce= dunt ad electõnem p formã ſcruti= nij in ipſo ſcrutinio q̃libet cõſentit ſm̃ quod ſibi placet publicato ſcru tinio ipſi volunt variare et eligere alium· querebatur vtruꝫ poſſit· Re ſpondetur ꝙ non· cum fieri dꝫ colla tio et electio faciẽda· et ſi hoc face= re noluerit· per ſupiorem cõpellaẽ ¶ No· ex iſto capitulo ex q̃ quiſ ſemel conſenſerit· ſuum ꝓpoſitum variaẽ non põt

¶ Si alicuius

Caſ· Aliq̃s electꝰ ē in p̄latum alicꝰ ec= cleſie p ſimoniã· eo tñ ignorãte nec ratum habente taliſ electõ ꝓpterea reprobata eſt· queriẽ vtꝝ ep̄s cuꝫ illo poterit diſpenſare ſed iteꝝ ad eandem p̄laturam eligaẽ· Rñdetur ꝙ ep̄s illa vice cum illo diſpenſare non põt· ſed cum illo q̃ ignoranter ſimplex bñficium p ſimoniã ē adep tus poſt liberam reſignationẽ po= teſt epiſcopus diſpenſare· ¶ Nota ꝙ in ſimonia ratihabitio retrahit a contrario· ¶ Item mitius et le= nius agitur· cum ſponte renuncian te· q̃m cum illo qui ſententiaꝫ expe ctauit

Eis quibus. Ca. Dum vacat aliqua ecclia pa. vel eius legatus interdicit canonicis vt abſq3 eius licentia eligere non pſumant. querebatur vtrum tempus ſtatutum a canone ſi trium vel ſex menſium currat illis. et rñdebat q bene currit. ex quo in mora ſunt poſtulandi licẽtiam eligendi. Nota q hic currit tps ei qui non poteſt agere ſed hoc eſt ꝓpter negligentiam. qr infra tempus dñt petere licẽtiam. Item mora nocet. nec poteſt hic purgari. et hoc ſufficit de electõe

De tranſlatione prelatorum.

Cum ex illo. Ca. Antiochenus patriarcha quendam. L. nomie electũ in appamẽ. archiepm. et ↄfirmatum aucte ꝓpria ſine licẽtia dñi pa. tranſtulit ſe in tripolitanam eccleſiã. puenit hoc ad noticiam dñi pa. vnde ſcribit pa. ipſi patriarche dicẽs. q ex illo gñali ꝓuilegio quod dñs ↄceſſit beato petro dum dixit. tu es petrus et ſuper hanc petram ⁊c. et p eum ec. ro. eſt indultum. vnde poſtmodũ ↄſtituta emanarũt ↄtinentia maiores eccleſie cãs ad ſe. ap. referẽdas vnde tranſlatores epoꝝ et ſedium mutatões ad ſe. ap. de iure ꝑtinẽ noſcunt. nec aliqd ſup hijs mutari debet ꝑter licẽtiam ſe. ap. et iõ multum miratur pa. quare patriarcha dictum. l. electum de maiori eccleſia tranſtulit ad minorem ipſum de archiepare pſumens. Qui ſi nõdum fuiſſet in archiepm ↄſecratus. confirmandus tamẽ erat et archiepalia miniſtrauerat qñtum ſibi licuerat q ſicut ipſe aſſeruit dño pa. ſe confirmaſſe valmẽ. electuz. ne ergo audacia ꝑpetrãdi ſiliaceteris tribuatur dñs pa. ſuſpendit iſtuz patriarchã a confirmatõe epoꝝ. Nota illa q ſe. ap. reſeruauit. ab alijs non debẽt attemptari Item ↄfirmatus i archiepm põt bene ſuos ſuffraganeos ↄfirmare. Item merito debet quis puniri in quem ipſemet peccauit.

Inter corporalia Caſ. ſume caſum in illo ꝟ ſi ſane. quoniam archieps turo. ⁊c ſic g° pone caſum. Ebtacẽ. eccleſia ſubeſt rothomagẽ. eccie. et eccleſia andegauẽ. ſubeſt turoñ. archiepo. ebtocẽ. electus et ↄfirmatus poſtulatus fuit ad ecciam andegauen. qd turoñ. eps tranſtulit ꝓpria auctoritate ad ecciam andegauẽ. et ipſũ in epm ↄſecrauit et abſoluit eũ. rothomag. archieps ab eccia ebtocẽ. hec omnia facta fuerũt ſine licentia dñi pa. papa hoc audiẽs mãdauit archiepo biturică. vt ſi res taliter ſe haberet ſuſpenderet archiepos a ↄfirmatõe et ↄſecratõe epozum et ſuſpenderet epm illum ab executõe officij pontificalis. ſup quo archieps veritatem inqrens mandatum apoſtolicũ adipleuit. lz ijdẽ archiepi tanq maiores plus exceſſerant in pmiſſis. Eps vero pfatus ſecutus errorem illorum minus delinqrit. pa. intellectam illoꝝ confeſſionem ſpõtaneã pepcit eiſdẽ. qr nõ ex malicia ſed ex ſimplicitate peccauerũt et eps iſte qui minus peccauẽat plus cum fuerat puritus miſericordiam poſtulans non iudicium. pa. intelligens q munus ↄſecratõnis ſibi impenſum. nec ꝑoris eccie nec ſecunde ipſum fecerit epm cum ad primã nõ fuerit ↄſecratus. ad ſecundam vero ꝑmo vinculo ꝑdurante non poterit ↄſecrari. abſoluit eum a ſuſpenſiõe ꝑdicta et a vinculo quo tenebatur

p̄ori eccie dans ei licētiam trāſeūdi
ad ecciam andegauē ·capl'o m p̄ori
ꝯſenſu adhuc durāte· hoc eſt factū
quod cōtingit occaſione huius ne
gocij· Premittunt̄ p̄cedētia p que
ꝓbatur ꝙ archiep̄i non potuerunt
quod facere preſūpſerūt · dic̄ ego
pa· ꝙ inter corpalia et ſpūala illa ē
dr̄a corpalia em̄ facilius deſtruunt̄
q̄ꝫ ꝯſtruunt̄·ſpūalia vero facili9 cō
ſtruunt̄ q̄ꝫ deſtruunt̄·qꝛ ep̄s ſolus
honorem dare poteſt·ſed ſolus au=
ferre non poteſt ¶ Item epiſcopi a
metropolitanis ſuis ꝯſecrant̄ · ſed
damnari non p̄nt niſi a pa· ¶ Itē ꝓ
bat ſcd̄o ꝙ archiepiſcopi nō pote=
rant illi ep̄o dare lniam trāſeundi
ad aliam ecciam hoc mō·ſpūale vin
culum dignius eſt q̄ꝫ carnale·ſꝫ do=
minus diſſolutōnem carnalis matri
monij ſuo tm̄ iudicio reſeruauit diſ=
ſoluēdum quod eſt inter virum et
vxorem·ergo multo fortius reſua
uit diſſolutōnem matrimonij ſpūal'
quod eſt inter epiſcopum ⁊ ecciam
poſtea reſpōdet tacite qōni dicēt
aliq̄s dn̄o pa·multū frequēter t̄nſ
ferunt̄ ep̄i de vna eccia ad aliam·et
deponūtur et renūciant·et ipſe re=
ſpondet·iſtud non fit humano iudi
cio·imo poteſtate dina auctoritate
ro·pon·q̄ eſt vicarius hieſu chriſti
et ideo illa tria·ſ·tranſlatō· depoſi
tio·ceſſio·ſiue renunciatō ſoli rom·
pon· ſunt reſeruata · Tercio ꝓbat̄
r̄ndendo tacite qōni ꝙ idē ē in ele
cto ꝯfirmato quod dc̄m eſt de ep̄o
ꝯſecrato·ſicut em̄ ep̄s ꝯſecrat9 ſi=
ne licentia ro·pon·ecciam ſuam re=
linquere non pōt·ſic ⁊ elect9 ꝯfir=
matus·qꝛ poſt elcōnem et ꝯfirmati
onem int̄ pſonas eligētiū et electi
ſpūale ꝯiugiū eſt ꝯtractū·cui cōiu
gio ep̄alis dignitas nil addit quia
aliq̄s bn̄ pōt eē ep̄s et nullius eccie
ep̄s erit·ſicut ꝯtingit in illo q̄ re=
nunciat loco et non dignitati·vn̄
cum idem ſit vinculum ep̄i ad eccle
ſiam et electi marie ꝯfirmati idē iu
ris obtinet in vtroqꝫ· Hic ḡ tranſ
latio ep̄orꝝ·depoſitio· et ceſſio· ſic
et electorꝝ poſt ꝯfirmationem ſoli
ſūt ro·pō·r̄ſeruata·q̄muis vſqꝫ ad
tpa iſta ꝙ cautū ſūat de ep̄is n̄ fue
rat exp̄ſſum de electis ꝓpter ſimili
tudinē vel potius ydēptitatem al's
indēnitatē nulli poterat vid'ri du
bium·et de ſimilib9 idem dꝫ eē iudi
cium· Vltimo reſpondet tacite q̄ō
ni que poſſet fieri p canonē ubi ca=
uetur de electōe·vt ſi vltra·vi· mē
ſes ecciam retinuerit viduatā· nec
ibi nec alibi domum ꝯſecratōnis ac
cipiat·imo cedat iudicio ſui metro=
politani·p quod decr̄tum vid'batur
ꝙ archiepi p̄dicti bn̄ feciſſent· Re
ſpondit pa·ꝙ non obſtat decr̄tum il
lud et aliter intelligētibus q̄ꝫ dixe
rimus decr̄tum ſuffragari non pōt·
quia eccia nō intelligitur viduata
qꝛ ſponſum non hēat ſed quia q̄dā
ſunt que non poteſt facere·cum nō
dum ſit ꝯſecratus·et q̄d ſeq̄tur a ca
none iudicio metropolitani cedat
illud fuit ſtatutum ad penam· vn̄
non dꝫ trahi ad grām· vt ſicut deij
citur ꝓpter ſuam negligentiā a me
tropolitano·ita poſſit ab eodē ad
aliam ecciam transferri· qꝛ et illud
auctoritate pa·d'r fieri q̄ p canonē
illud ꝯceſſit archiep̄is Vn̄ q̄d iā di
xit de ceſſione poterat dicē de trāſ
latōe ſi fieri hoc voluiſſet· qꝛ intel
ligit̄ ꝓhitū q̄d n̄ eſt aliq̄n in iure
expreſſum ¶ Nota ꝙ idem eſt iudici
um de electo ⁊ ꝯfirmato ſic de ep̄o
cōſecrato ¶ Item de ſimilib9 idem
eſt iudicium ¶ Item eccia illa d'r vi
duata que mutilem habet ep̄m·
Item pena non dꝫ trahi ad grām

Item quod non eſt exp̄ſſuz aliq̃n dō
intelligitur ꝓhibitum

Quanto· Ca· Ep̄s hildeſemē· a
ſe· ap· indulgentiā ob
tinuit ſub hac forma· ſi ad maiorez
dignitatē forſitan vocaret̄ eam ſi=
bi liceret aſſumere dummō ei nihil
obſiſteret de canonicis īſtitutis· ip
ſe de hac indulgētia ɔfiſus vocat9
ad herbipolē· ecciam ad eam ꝓpria
temeritate trāſiuit· non attendens
quod in euāgelio dr· quos de9 ɔiū
xit homo non ſepet· ptāte trāſferē
di pōtifices dn̄s ſibi reſeruauit· ita
ꝙ ſoli beato petro vicario ſuo ⁊ ſuc
ceſſoribus ſuis ſuo p̄uilegio p̄buit
et ɔceſſit· non enim homo ſed deus
ſeparat· quos ro· pon· qui vicē ve
ri dei gerit in terris auctoritate di
uina diſſoluit· ne ergo facti puerſi
tas tranſeat p̄ſumptorib9 in exem
plum quod non pōt nō eē notoriuz
p̄cipit illi epo vt admiſtratōnē il=
lius eccie penitus derelīqt· et q2
canonici vota ſua ꝓrſus illicite cō
tulerunt in ep̄m· vt in eo puniātur
in quo peccauerūt ipſos eligēdi po
teſtate hac vice ſuſpēſos denūciat
quia vero hildeſemē· eccia· im ꝓbe
derelīqt· p̄cipit ei pa· ne vlteri9 ad
ipſam reuertat̄ et careat ꝓpria nec
illiſ p̄ſideat quos p ſupbiā ſpreuit
nec illis quos p auariciam concupi
uit·

Licet· Ca· De p̄dicto negocio ad
huc ſcribit pa· in capitl'o
iſto ſicut vinculuz mr̄imonij quod ē
inter viꝝ et vxorem homo diſſolue
re neq̄t· de quo dr i euāgelio· quos
de9 ɔiunxit homo nō ſepet· ſic vin
culum iſtud qd eſt inter ep̄m et ec=
cleſiam ſine illius aucte diſſolui non
dz qui eſt vicarius hieſu xp̄i· ſʒ non
ɔſiderauit hildemē· ep̄s q̄ ꝓpria au
ctoritate ad herbipolē· ecciam tran
ſiuit· et illa indulgētia quaȝ ſuper
hoc ſe hr̄e ꝓponit nō excuſat p̄ſūp=
tionem illius in qua dr ꝙ ſi ad mai
orem dignitatem vocaret̄ eam ſibi
liceret aſſumere· dummō nihil ob=
ſtaret de canonicis inſtitutis· Vnd
licet videret̄ aliquibus ꝙ ſi ad ma
iorem dignitatem vocaret̄ eaȝ ſibi
liceret aſſumere· ad parez tn̄ ſibi t̄n
ſire non licuit· cum in maiori digni
tate ꝓpter maiorem vtilitatē facī=
lius ſoleat diſpēſari· Preterea po
ſtulatio ſicut electō examinari dbȝ
diligēter· qd q̄dem in eadem īdul/
gentia reſeruabat̄· dum dixit· dum
modo nihil obſtaret de canonicis i
ſtitutis· Vnde anteq̄ꝫ poſtulatio p
pa· examinata fuiſſet· debuit nulla
rōe trāſire in ꝓximo // Nota ꝙ ep̄ſ
ſine licētia pa· ad aliam eccleſiā trā
ſire non dz· quod ſi fecerit pdere dz
vtrunqȝ // Item canonici q̄ ip̄m au
ctoritate ꝓpria recipiūt ea vice eli
gendi ptāte ſūt p̄uati· // Item puni
tur quis in eo in quo peccauit· //
Item in capitulo licet Nota ſiītu
dinem inter matrimoniū ſpūale et
carnale· // Item facilius diſpenſat̄
cum aliquo vt ad maiorē tranſeat
dignitatē q̄ꝫ ad parem vel minorē
ꝓpter maiorem vtilitatē // Item et
poſtulatio et pſona poſtulata dn̄t
examinari

De auctoritate ⁊ vſu pallij

QVm ſuper Ca· In trar
ditōne pal=
lij forma hec ſeruat̄· tra
dimuſ tibi palliū ut vta
ris eo infra ecciam tuam· Queſitum
fuit a dn̄o pa· qualiter hoc verbum
infra ecciam tuam ſit intelligēdum
Rn̄det ꝙ ita dz intelligi infra eccle
ſiam tuam· i· infra quamlibet eccle
ſiā ꝓuincie tue Si vero in ꝓceſſiōs

vel aliquo alio mō exiuerit ecciam
tunc vti pallio non poteſt

Ad hoc Ca. Queſitum fuit a pa
pa. vtrū archiepſ poſ
ſit pallium ſuum alij archiepō ac=
cōmodare. pa. dic̄ q non. cum per
ſonam pallium non tranſeat. ſed cū
pallio arcephiiſcopus ſepelitur

Niſi ſpecialis Ca. Troian9 eps
poſtulatuſ fuit ad
panormitā. ecciam legatus pap. q
erat in ptibus illis dedit ei licētiaʒ
tranſeundi ſine auctoritate domini
pa. ille ſtatī ſe appellauit archiepʒ
anteq̄m pallium recepiſſet puenit
hoc ad noticiam pa. ſup hoc ſcribit
illi card. dicens. q ſi poſtulatō illi
us archiepi p pa. eēt approbata. n̄
tamē ſe debuit archiepm appellare
anteq̄ palliuʒ recepiſſet in quo cō
fertur plenitudo officij pontifical'
poſtea mādat illi card. vt ſic quod
factum eſt ſtudeat palliare. vt ī cō
fuſionem ſe. ap. non redundet. quia
potius illum pa. eligit ↄfundi. q̄m
velit ledi ſe. ap. dignitatē // No. q
legatus card. non pōt dare licētiaʒ
epis tranſeundi ad alias eccleſias.
// Item in pallio complet̄ auctoritaſ
et poteſtas archiepalis dignitatis
// Item quilibet tenetur ſe magis di
ligere q̄ alium

Ad honorem Ca. q̄ſitum fuit
a pa. qn̄ et vbi
archiepſ ſuo pallio vtatur. et quā
do et vbi alij archiepi eodeʒ pallio
vti debeant. pa. rn̄det q roma. pō.
ſolum infra miſſarum ſolēnia ſemp
vtitur et vbicunqʒ pallio. quia aſ=
ſumptus eſt in eccīaſtice poteſtatiſ
plenitudinem. Alij vero. ſ. archie=
piſcopi nec ſemp nec vbiqʒ. ſʒ ſoluʒ
in eccia ſua in qua accepunt iuriſdi
ctōnem certis dieb9 dn̄t vti q̄ voca
ti ſunt in partem ſollicitudinis. q n̄
in plenitudinē poteſtatis.

Ex tuarum. Ca. archiepō cō
poſtellano ī tra
ditōne ſui pallij dictum fuit accipe
pallium et vtaris eo infra eccleſiā
tuā. ipe archiepſ p negocijſ eccie
ſue frequēter exibat puinciā ſuam
vnde reputabat ſibi ad verecūdiā
q pallio nō vteret̄. cū alij ārchiepi
de hiſpania vltra puinciā ſuam de
ↄſuetudine gn̄ali ſuo pallio uterēt̄
quare petebat a pa. q ext̄ puinci
am ſuam poſſet eo vti. Ad q̄d papa
rn̄det q illa ↄſuetudo ſit poti9 di=
cenda corruptela. cum de ſpāli ḡ=
tia eiſdem ↄcedit. vt ſi alia neceſſi=
tate fuerit impeditus. ita vt ad ec=
cleſiam ſibi ſubiectaʒ accedere non
poſſit p ↄſecrandis ſuffraganeis
ſuis vel clericis ordinādis et ad ec=
cleſiam alienā neceſſe hēat declīaē
vtēdi pallio hēat facultatē. et iam
dictis caſib9 dūmō ad quē eccleſia
ptinet id pmittat // Nota lʒ pa. ali
cui pͥuilegiū ↄcedat. nō tamen ipſe
papa vult q ille cui cōeſſit eo in p̄
iudicium alterius vtatur.

Cum ſis Ca. q̄ſitū fuit a pa. qn̄
et q̄bus diebus archi=
eps vti dēat pallio. rn̄det q vbicū
qʒ fuerit archiepſ intra ſuā puin
ciam in celebrat ōmibus miſſarū ſo=
lēnibus diebus pallio ſuo vti pōt.

Quia nos Ca. q̄dā archiepūs
q̄ſiuit a pa. vtrum tam
in ſua dioceſi q̄ʒ in aliena poſſit ce=
lebrare abſqʒ pallio et ſandalijs.
rn̄dit pa. q pōt. non tn̄ ſemp in ſua
dio. dʒ celebrare cū pallio. ſed cer=
tis dieb9 q̄ ſunt in ſuo pͥuilegio ex
p̄ſſi. et p hoc ſoluit̄ alia q̄ō qua q̄ſi
uit vtrū p defūctis cū pallio dēat
celebrare

De renunciatione

Literas Ca. eps lodomen. sepe petijt liniam cedendi a dño pa. rescribit ei pa. dicens q quis ipse oſiderās senectutē suā aut insufficiētiam suā petat renūciandi liniam sciat q pa. credit q tutius sit ei illā ecciam sub vmbra sui nois gubernari. q3 alicui noue incognitoqs psone in tāto discrimie cōmitti. qr in ipo vigor deuotōnis et fidei etiā corpe senectute nō deficit sed vergēte deorsū oditōne corpa feruor spūs ad sublimiora aſcēdit monet ergo illū vt sup hoc diebus istis in nulla importunitate faciat se molestū. qr indecens est ꝓus sol uere militie cingulū q̄ cedat victo ribus aduersitas pliorꝝ. Mo. q n statim dāda est cedēdi lnia l3 qs di cat se senē et insufficiētē. maxie cu3 bn̄ admistrauerit. Itē indecēs est ꝓus militie soluere

Cum inter. p. Ca. iste. p. ganfredi abiurauit bn̄ficium suum postea obtinuit literas a dño pa. vt in eadem eccia reciperet. et sic aucte lraꝝ dñi pape a maiori pte capituli fuit receptus. Quidā canonici otradicebāt ei dem opponēdo sibi iuramētū. et iō cōtra iuramentū non erat recipiēd9. cu3 sup hoc fuisset qstio diuti9 agitata Mādat pa. qbusdam qtmus si ꝑdc3 .p. inuenerint de oſensū maioris p tis capli fuisse 8 ꝑdicto bn̄ficio au ctoritate ap. inuestitū eū faciāt bn̄ ficij possessione pacifica gaudē. nō obstā. iuramēto q nō de repetēdo vlteri9 eodē bn̄ficio ꝑpomr ꝑstitis se. in quo oſensus maioris et samo ris ptis capli intcessit. Mo. q iuramentū nō extendit ad ea de qb9 vel sup qbus non est iuramētū faciēdū Itē ius semel amissum nō renasci tur. Item snia maioris et samoris ptis d3 ꝑualere

Ex transmissa Ca. s. p. rube9 iā cti nicolai clic9 de ceperano infirmitate labo:ās apud sancti saluatoris monasterium petijt sibi hitum monasticū idulgeri. tādē sanitate recupata transiuit ad mōasteriū ꝑdcm gra oplēdi votum suū. et aliqua mora facta i mōasterio fecit sibi restitui illa q̄ otulerat eccie sancti nicolai. postmodu3 nihilomin9 iste. p. volebat ut restitueret in eccia ꝑdicta voluntate mutata. s3 abbas de cepano et qdā clerici eū recipe nolebāt vn̄ sigficauit hoc dño pa. idē abbas sup hoc scribit pa. epo verucanē. q dca ecc'ia ab eo soluta est. exq̄ ea q̄ sibi cōtulit ad petitōem ei9 restituit. mādat pa. quatinus si res ita se h3 ꝑdictū abbatē et socios eius ad receptōnē illius. p. nulla rōe opellat. nec compelli pmittat. tn̄ rogare poterit illos vt illū recipiāt. non tn̄ vnu3 de eccia. s3 quasi de nouo recipiāt eum in sociū et in frēm. Mo. q suo iuri qs tacite renunciat. Itē nō pōt qs redire ad illud cui renūciauit. It actō semel extincta non reuiuiscit.

Admonet Ca. epus torn̄. sigficauit dño pa. q qdā intrabāt eccias sue dioc. que ptinebant ad suā iurisdictōnē et otiebāt et dimittebāt eas absqz suo assensu et ꝓpria aucte pa. mādat sibi vt ipe ꝓhibeat oib9 psonis sui epat9 vt nullus aucte sua audeat intrare ecclesiam vel ea3 dimittere sine aucte sui superioris et qui contra hoc fecerit. merito punietur

Super hoc. Ca. quidā repetebat beneficiu3 suum. obnciebat ei excipiēdo q nō poterat ip3 repetere. qr dū quiete

poſſidebat·ſponte illud abiurauit
replicabat actor ꝙ non ſpōte renū
ciauit·qrit̄ cꝰteſtes ꝑus recipiendi
ſint·vtꝝ illius q̇ dixit ꝙ ſponte re
nunciauit·hoc eſt rei an illius q̇ di=
xit ꝙ n̄ ſponte renūciauit·hoc ē acto
ris·R̄n̄dit pa·ꝙ non eſt veriſimile·
vt aliq̇s ſponte renunciat beneficio
multis forte laboribus acq̇ſito ſine
magna cauſa·et q̄uis hoc ſit verū
·ſ·ꝙ non eſt veriſimile·cuꝫ teſtes il
lius q̇ dicit ꝙ ſpōte renunciauit·ſ·
rei ſunt recipiendi· et iudex debet ī
quirere cām renunciatōnis·et ſi in
uenerit illam ꝓbabilem·i·non vi·
nec metu nec oppreſſione neqꝫ inter
uentu pecūie neqꝫ ꝓmiſſiōe extor
tam·maxime ſi non interuenit iura
mentum·quod vix fieri de ꝓpria au
ctoritate creditur quod fere ſemp
male ē eam admittat· et īponat ac=
tori ſilentium niſi ipſe replicādo ꝓ
bauerit quod ſponte renunciauit in
fine·r̄n̄·pa·quaſi tacite queſtioni·
ꝑiceret aliquis quomō pōt hoc eſ
ſe·q̇ꝛ illa negatiua ꝙ ſponte nō re=
nunciauit·et ipſe r̄n̄det lꝫ videatur
negatiua·tamē talis negatiua hēt
implicitam affirmatiuā ſ·q̄ coactꝰ
renūciauit·et ideo ſup illa aſſertiōe
implicita ꝓbatiōes actoris ſūt ad
mittende et ſnīa ꝓferenda pro eo
qui melius ꝓbauit habitō reſpec=
tu ad opinionem et dignitatem te=
ſtium ¶ No·non eſt veriſimile ꝙ ali
quis renunciet ſponte iuri ſuo cum
ꝯtra talem ꝑſumptōnē admittatur
ꝓbatō ¶ It̄ licitū eſt vnicuiqꝫ ſuo
iuri renūciare ¶ It̄ negatiua hn̄s in
ſe affirmatiuā ꝓbat̄· ¶ It̄ digtas et
teſtiū opīo de iure eſt ꝯſiderāda

¶ **In preſentia·**

¶ Ca·duo elc̄i fue
runt in q̄ndā ab
batiam·ſcꝫ·n·et q̇dam alius·cā cō=
miſſa fuit q̇buſdam iudicibꝰ vł co
ram ordinario cauſa tractata fuit·
ſnīa fuit lata ꝯtra ipſū·n·ipē·n·ap
pel·appellatōnis cauſa cōmiſſa fuit
ep̄o dunelīē·et eius ꝯiudicibꝰ co=
ram q̇bus dicebat·n·ſnīam nō vale
re·qꝛ in ea non exp̄mebat̄ cauſa q̄
ꝯtra ip̄m ſnīa lata fuiſſet·Preterea
ꝑs aduerſa ꝓbare dēbat ſentētiaꝫ
iuſtam fuiſſe·In ꝯtrariū r̄n̄debatur
ꝙ iſta non ſunt neceſſaria et ꝓ ſnīa
iudicis ſemp ꝑſumit̄ ꝙ rite fuērit la
ta·tandē delata eſt ad pa·pa·audi=
tis ꝓpoſitis hinc et inde dicit ꝙ iu
dex non ſemp ad vnam ſpēm ꝓba=
tōnis dꝫ animum ampliare·ſed om
nia ꝯſiderare que fiunt in ſua preſē
tia·ex his vero motum ſui animi in
formare et ferre ſnīam·et ꝓ ſenten
tia iudicis preſumit̄ donec ꝯtrariū
oſtendatur ꝓpter iudicis auctorita
tem·et ſi nihil ꝓbatum fuiſſet co=
ram dunelīē·ep̄o et ſuo coiudice·
tamen ſtandū ſnīe fuerit niſi dictuſ
·n·eam oſtenderet irritandam·qꝛ
tamē ꝯſtitit dn̄o pa·p lrās quorun
dam ep̄oꝝ et per ꝯfeſſionem ipſiꝰ
·n·de renunciatōne ſua ſpōtanea i=
poſuit ei ſilentium ſup ipſa abbatia
¶ Nota ꝙ iudex non dꝫ ſe applicare
ad vnam ſpēm ꝓbatōnis ¶ Itē ſem
per ꝑſumitur ꝓ ſentētia donec i cō
trarium oſtendatur· ¶ Item literis
ep̄oꝝ creditur in preiudiciū alteri
us Item ex ꝯfeſſione q̇s ꝯdemna
tur· ¶ Item periculoſū eſt ꝙ aliq̇s
renunciet ſuo iuri·

¶ **Sane dilecte**

¶ Ca·dn̄ſ pa·mā
dauit cuidā le=
gato ap·ſe·q̇ꝛ·h·ſubdia·i pictaui·
eccīa canonicū inſtituē ꝓcuraret q̇
mādatis pa·obtēpans ip̄m inſtitu
it cāonicū i eadē ſꝫ cū cāonici ipſuꝫ
ſup ip̄o bn̄ficō moleſtarēt 8 ꝯcilio
q̇rūdā canonicoꝝ illiꝰ eccīe ſnīe ca
pl̄i ſe ſubiecit eis lrās ſuas reddēs

ſed ipſuȝ poſtea recipere non cura bāt. Vnde mandat eis papa cū ip ſe apud eos debuerit gratiam ob= tinere apud quos diſpendium di= noſcitur ſuſtinere. Mandat capi= tulo quatinus ipm. W. recipiant in canonicum et in fratrem eo non ob ſtante ꝙ eis litteras ſuas reddidit ¶ Nota ꝙ qui reſtituit inſtrumen ta iuris ſui renunciare videtur iuri quod ſibi ex litteris competebat. Item vnde gratiaȝ quis mereť dā num ſuſtinere non debet ¶ Item d̄ ceptis et non decipiētib9 merito ſubuenitur.

Quod i dubijs. Caſus. Quis d̄ rnūciauit bn̄ ficio ſuo in manu laici et illud p9ea recepit ab ipſo. queritur an talis r̄ nunciatio valeat. rn̄. ꝙ talis reſig natio nulla eſt. verumtamen ſpolia ri debet illo beneficio. ¶ Nota illḋ quod non tenet inducere priuatio nem beneficij. ¶ Item ſpiritualia a laico recipienda non ſunt nec ſibi r̄ nuncianda.

Ad ſupplicatiōeȝ. Caſ9. ar chiepi= ſcopus raguſinus petijt licentiam cedendi a domino papa. quia ſecu re ibi nō poterat commorari. et ip ſe obtenta licentia ceſſit. archiepi ſcop9 eboraceñ. de conſenſu regis anglie conceſſit eidem quoddaȝ be neficium in quadam eccleſia in epi ſcopatu carleoli papa mandat ar= chiepiſcopo eboraceñ. ne in vitup ium ordinis clericalis mēdicare co gatur. quatin9 beneficiuȝ illud ad ſuſtentationem conſeruat ipſi9 ita vt ſine vſu pallij in epiſcopatu illo officium epiſcopale valeat exercē eidem archiepiſcopo tanquam me tropollitano obedientiam et reue rentiam impenſur9. ¶ Nota ꝙ cū quis tim̄et interfici in eccleſia ſua poteſt petere ceſſionem. ¶ Itē no ta ꝙ ſupior clericis prouidere te netur ne in obprobriū ordinis cle ricalis mendicent. et ſic per hoc vi detur neceſſitas vnius tangere om nes. ¶ Item nota caſum quando archiepiſcopus ſubeſt archiepi= ſcopo non vtitur pallio.

Niſi cū pridē. Caſus. calari= tanus archie= piſcop9 ſepe petijt licentiam renū ciandi a domino papa. ſuper hoc papa reſcribit eidem dicens. ꝙ ſi ꝑpter hui9modi ceſſioneȝ ꝓmittit ſibi fructum melioris vite ſcire de bet ꝙ ipſe non eſt ſanctior quam fuerit ieremias. et ideo non debet deſerere officium predicationis cū et ipſe ieremias predicando rece= perit verbum dei. lȝ renunciauerit predicandi officio. ſi em̄ ꝑpter hu militatem vult cedere eo ipſo viḋ tur i ſupbiā ſe erigere ꝙ i ꝓpoſito reſignandi ſe exhibet pertinacem quia tunc veram obedientiam oſtē deret cum per ipſum locum regi= minis nō dimitteret. ¶ Intueri itaqȝ in. §. iſto ponuntur cāe propter q̄ſ poteſt quis petere cedēdi licentiā primo cōſcia criminis debilitas cor pis defectus ſcīe malicia plebis ḡ ue ſcandalum et irregularitas pſo ne. Sed in his omnibus diligēs ē adhibenda cautela. ꝑpter conſciē= tiā criminis pōt quis petē licentiam renunciandi ſed non propter con= ſcientiaȝ cui9libet criminis. ſed illi9 propter quod executio officij etiā poſt peractam penitentiam impe ditur ꝙ ſi pro quolibet crimine q̄ſ cederet pauci vel nulli remanerēt. ¶ Alia vero debilitas corpis eſt cā cedendi q̄ ꝓcedit vl̄ ex īfirmita te vel ſenectute. per quam ipotēs

redditur ad exequendum officium paſtorale nō em̄ ꝓ quibꝫ dbilitate corporali debꝫ quis deſerere officiū ſuū. ⁊ hꝫ oñdit exēplo apl̄i. ¶ Pro defectu. ꝓ defectu ſcie pōt q̄s pe tē ceſſiōꝫ ſcia em̄ circa ām̄iſtratiōꝫ ſpūalium et corpaliuꝫ eſt valde ne ceſſaria et ideo ꝓ vtriuſqꝫ ſciencie defectu vel ignorantia licite renū tiat̄. vnde dicit domin⁹ papa. Tu ſcientiā repuliſti et ego repellā te et licet eminens ſcientia deſiderā da ſit in p̄lato. cōpetens tn̄ tolle rat̄. q̄ꝛ multa ſcientia vt dicit apo ſtolus inflat imꝑfectuꝫ c⁹ caritas ſupplet. ¶ Propt̄ malitiā. ꝓpt̄ ma liciā plebis aliq̄ñ cedere debet p̄ lat⁹. videlicet q̄ñ plebs adeo ma la exiſtit vt ꝓficere nequeat apud ipſaꝫ. et quanto p̄latus magis la borat. tanto deterior fit. Vnde di xit dn̄s p ꝓphetam. liguam tuā ad here fatiā palato tuo. et apl̄i dixe runt iudeis ecce conuertunt̄ ad gē tes q̄ꝛ v̄bi dei vos feciſtis īdig nos. non tamē ꝓpter quamlibꝫ cul pam ſubditoꝝ paſtor dimittē de bet gregem ſuū ne mercenario cō pet̄ qui dimittit oues et fugit. ſed tunc demum debet fugere cū oues conuertunt̄ in lupos et tn̄ tales ſūt aliquando tolerandi quia ſāguinē elicit qui nimiſ emungit. ¶ Pro ḡ ui. pro ſcandalo licitum ſit ep̄o pe tere licentiaꝫ cedendi cum alit̄ ſcā daluꝫ ſedari non poteſt ne pl⁹ cor poralem honorem videat̄ affecta re quam ſalutem eternam. Sed in ter ſcandalum et ſcandalum eſt di ſtinguendum ſicut domin⁹ diſtinx it duꝫ dixit apl̄is. ſinite illos qui ce ci ſunt et duces cecoꝝ. et alibi dix it. qui ſcādalizauerit vnuꝫ de iſtis puſillis qui in me credunt expedit ei vt ſuſpendat̄ mola in collo eius et demergatur in ꝓfundū maris.

¶ Perſōe veſtre. ꝓpt̄ irregulari tatem debet petere ceſſionem vt ſi ſit bigamus maritus vidue. vn̄ dixit apl̄s. oportet ep̄m eſſe vni⁹ vxoris viruꝫ. non tamen ꝓpter q̄m libet irregularitatem dari debꝫ li centia cedendi ei qui bene admini ſtrauerit vt ſi non ſit natus de legi timo matrimonio. quia licet nō de buerit tacuiſſe impedimentum ſi o cultum eſt factum poteſt cuꝫ eo mi ſericorditer diſpenſari. hoc adhi bito moderamine vt inter natura les ⁊ ſpurios diſtinguat̄ nothos et manceres ¶ Verum. ſi vero ꝓpt̄ alias cauſas petat aliquis ceſſionē non eſt audiendus cuꝫ talis poſtu latio non videatur diſcreta. q̄ꝛ ꝓ ter laboris anguſtias vel pſecutio nes non debet quis dimittere ſpō ſam ſuam cui per manuꝫ ſe fide me dia copulauit quōꝫ beati ſunt qui perſecutionem paciunt̄ ꝓpter iu ſticiam. Sed diceret aliquis ſpiri t⁹ vbi vult ſpirat et neſcitis vn̄ ve niat aut quo vadat. et qui ſpiritu dei ducat̄ non eſt ſub lege et ideo ſi cedendi licentia ei denegeē tamē cedet. ſꝫ poteſt ei reſponderi quō ſpiritu dei agitur qui contra veri tatem aliquid agit. i. quia contra ſpiritum d̄i agit qui ōtra veritatē aliq̄d attēptat. ¶ Porro ſꝫ ſi dicat ꝙ forſan alia cā latens eſt ꝓpt̄ q̄m cedendi licentia diuinitus inſpira tur poteſt ei reſpōderi. Et tu quō ſcis ꝙ talis inſpiratio ſit diuina. ⁊ ſubiecit exēplum de beato martio oſtendens illius exemplo ꝙ renun ciare non debeat.

¶ Quippe dicit papa. in. ꝗ. iſto q̄n tocumqꝫ quis virtutibus fulgeat caritatē aūt ñ h̄eat nihil h̄re videt̄ Sed nulla eſt maior caritas q̄m vt ponat animā ſuam ꝓ ſubditis ſuis vel pro amicis ſuis dūmodo poſſu

proficere ipſis et ſi non omnibus
tamen multis. vnde ab eoꝝ regi=
mine ꝓpter laborē ſe excuſare nō
debet exemplo apli. quia et ſi non
ſemper laborem ſequitur effectus
nichilominus labor meritorius ē apud
deum. iuxta illud. reddet deus mer
cedē laboꝝ ſcōꝝ ſuoꝝ. ¶ Nec pu
tes dicit papa. in. c. iſto ꝙ non de=
bet credere ꝙ ideo marta malam
ptem elegerit que circa plurima
in actiua vita multum laborat. qz
maria optimā partem contempla
tiuam vitam videlicet elegit. que
non auferetur ab ea. quia licet cō
templatiua vita ſit magis ſecura.
actiua ē magis fructuoſa. vnd' lip=
pitudo lye ꝓpter ſobolis fecun=
ditatem prefertur pulchritudini
rachelis. et preterea ſimul poteſt
quis eſſe actiuꝰ et contemplatiuꝰ
exēplo moyſi qui qnꝗ aſcendebat
in montem vt ibi gloriam domini
cum maiori cerneret libertate quā
doꝗ deſcendebat in caſtra vt po
pulo predicaret ꝓpter hoc inducit
illum dominus papa ne cedat. Mo
net ergo ipſum vt laborem regimi
nis nō recuſet. verumtn̄. quia ī po
ſtulando cedendi licenciam inſtitit
dominus pa. reliquid illud conſciē
tie ſue. vt ſi propter aliquam cām
vtilem et honeſtam diſtinctis ſibi
cauſis predictis in ſuo propoſi=
to perſeueret de licentia ſua cedat
alioquin cedendi licentiā nouerit
ſibi interdictam. quia licet habeat
penas quibus in ſolitudinem auo=
lare deſideret ligati ſūt ſibi tn̄ nexi
bus preceptorum. ¶ Per hanc d'
cretalē nota cās per quas poteſt
quis petere licentiam renunciandi
¶ Item nota ꝙ in omnibus factis
diſcretio eſt adhibenda. ¶ Itē ꝙ
dam ſunt crimina ꝙ etiam poſt pe
nitentiam peractam impediunt vt
ſimonia in ordine et homicidiū.
¶ Itē ſcia inflat caritas edificat.
Itē diſtinguit' int' irregularitatē
ꝓpt' oſcientiā ſeu criminis et aliā
¶ Item cōis vtilitas prefertur pri=
uate ſi in cōi includitur priuata
Item licet laborem non ſequat' ef=
fectus eſt tn̄ labor remūerandꝰ.
¶ Item tpalia et ſpūalia poſſunt
ſimul exerceri ſine peccato ¶ It' iu
dicio voluntario relinquitur quis
conſciēcie ſue nō in contentioſo.

Poſt tranſlationē. Caſꝰ. va
cante ec=
cleſia fauent'. canonici contulerunt
liberam poteſtatem eligendi in. i.
eoꝝ canonicum ipſe vero poſtula=
uit io. canonicum ſācti fridiani oli
epm ſarxenatē. prepoſitus et capi
tulum fauent'. poſtulationem illā
petierunt aꝓbari a domino pap.
ſed huic poſtulationi videbat' ob
ſtare capl'm oſtantinopol'. cōcil'.
in quo dicitur vt quicūꝗ de pōti=
ficali dignitate ad monaſticam vi=
tam et penitentie locum deſcēdit
ad pontificatū vlteriꝰ nō īſurgat
vnde contra illud conciliū quod ē
vnum de quatuor concil'. que ſer=
uat eccleſia ſicut quatuor euange=
lia non videbatur eadem poſtula=
tio admittenda. verum tn̄ in qui=
buſdam caſibus non obſtante illo
concilio is qui monaſticam vitam
elegit poteſt itterū ad epiſcopa
tum aſſumi. primo ſi propter pſe=
cutionem vel propter corpis īfir=
mitatem ad monaſticam vitā deſcē
derit de ſuperioris licentia hiis ceſ
ſantibus ad epalem poterit reſur=
gere dignitatem. ¶ Item ſi qs ꝓ
pter cupiditatem parentum eo ig
norante fuerit epiſcopatum adep
tus. et hoc compto ad monaſteriū
de licentia ſupioris trāſiuit ꝙuis
ad illū redire non poſſit ad alium

tñ licite poterit reaſſumi. In iſtis caſibus nihil dicitur attemptari cõtra concilium predictum quod loquitur in eo caſu cum aliquis dimittit epiſcopatuz ꝓpter aliquod crimen et ad monaſticam vitaz penitentie cauſa deſcendit alijs opinionib9 reiectis que in littera ponuntur quia non ꝯſtitit pape ꝓpt quã cãz predictus. J. ceſſerit epatui. mandat papa. rauẽati electo. quibus ſi conſtiterit ei ꝙ propter aliquam de premiſſis cãis vel conſimilibus predictus. J. renunciauẽrit epiſcopatui dummõ neceſſitas vel vtilitas id expoſcat det ei licẽtiã trãſeũdi ad eccleſiaz fauẽn. maxime ſi verum eſt quod aſſeritur ꝙ ille loco tantum ceſſerit et non dignitati vel ordini. quia tunc pſumẽdum eſt ꝙ non ꝓpter aliquod crimen a ſe commiſſum cã penitencie tranſiuit ad vitam regularez. alioquin cum duruz eſſet nimis contra tam ſollenne concilium h9 poſtulationem admittere iniungat capitulo fauent. vt ꝺ alia pſona idõea ſibi prouideant in paſtorez. // Nõ hic quatuor caſus in quibus ille ꝗ renũciauit epatui tranſiens ad monaſticam vitam poteſt iterum in epm reaſſumi. // Itez nota ꝙ ius et poteſtas eligendi epm in vnuz tantum poteſt transferri. // Item eligi poteſt poſtulandus ad h° vt poſtuletur. // Item nota regulaz ꝙ ceſſante cã ceſſat effectus. // Itẽ neceſſitas et vtilitas pacificant // Item prelatus contra ius ſcriptũ petitionez admittere non debet

Quidam cedendi. Caſ9. Quidam impetrant cedendi licentiaz et ea obtenta licencia cedere nolunt. dicit papa ꝙ ꝯpellendi ſunt vt cedant // Nota ꝙ ſi quis licenciam cedẽdi a papa obtinuerit cõpellendus eſt vt cedat. // Item ꝙ ſemel placuit amplius diſplicere non poteſt. // Item quod primo fit voluntarius poſtea fit neceſſarium.

Veniẽs. Caſ9. Johannes ſubdiacon9 impetrauit litteras ad quoſdam iudices vt ei prebendam vacantez in eccleſia ſãcti florentini in confluentia aſſignarent. et cum ipſi vellent mandatum apl'icuz adimplere. quidaz canonici illius eccleſie ſe oppoſuerũt dicentes ꝙ ipe renunciauerat iuri quod ſibi ex ipſis litteris cõpetebat. ſed ipſe ſubdiaconus hoc negauit. canonici teſtes induxerunt ad hoc ꝓbandum p quos videbatur ꝓbatũ qꝺ ipe gratia capli ſe cõmiſiſſet. duo iudicum ſnĩauerũt eundẽ ſubdiaconum non poſſe vti litteris ſupꝺictis ꝓ eo ꝙ gr̃tie capituli ſe cõmiſit qr̃e iuri ſuo renũciare viſus fuit. a qua ſentencia ipſe appellauit ſue appellacioni vigiliam epiphanie terminum prefigens ille acceſſit ad terminum. ſꝫ aduerſarius poſt terminũ p duos menſes et amplius expectatus. tãdem nũci9 aduerſarij cum litteris ad contradicendum et ad impetrãduz tantũ cõpuit corã auditore dicto io. ꝯceſſo. ſꝫ cũ ſufficiẽs ad cãz tractandam non eſſet. idez auditor ſẽtẽciaz iudicum pꝺictoꝝ caſſauit iuſticia exigente. // Nõ ꝙ lꝫqs cõmittat ſe grẽ aduerſarij nõ renunciando lr̃is ipetratis cõtra ipm nõ itelr̃ ꝓpt lꝫ renũciaſſe iuri qꝺ ſibi ex lr̃is ꝯpetebat. // Itẽ cũ aliqs ſtatuit terminũ ſue appellatiõi vtraqꝫ ps appellatiõis cãz ꝓſeqꝫ debet p ſufficientẽ ꝓcuratorẽ ad totã cãz cũ pemptore ad lꝫ citata itelligat Item non ſtatim poſt terminum pemptoriũ dꝫ iudex ꝓcedere.

Lecte coraz. Caſus. Quidam abbas adeo gra ui egritudine laborat q de uita d ſperabatur ipſius ad concilium cu iuſdam emuli ſui quem emulum nō credebat. abſoluit monachos ab o bedientia ſua et epm ſuum vocauit vt in manibus ſuis renunciaret nō tn̄ renunciauit poſtmodum recupa ta ſanitate monachi obedienciam et reuerenciam fecerunt eidem. du bitauit abbas an ex tali facto renū ciaſſe intelligatur abbacie. rn̄det pa. q n̄ Nō q n̄ intelligit qs renū ciare regimini ſuo lz abſoluat ſub ditos ab obedientia ſua quia illa n̄ eſt forma renunciandi

Dilectus filius. Ca. Quidam abbas ad ro manam eccleſiam nullo medio per tinens et ſentiens ſe inſufficientez renunciauit in manib9 monachoꝝ regimini abbacie ſine licentia pa. et monachi alium elegerunt. pue nit hoc ad papam. cum ergo dict9 abbas ſine licencia pape renuncia re nequiuerit abbatie. ipſe tā rnū ciationem q electionē denunciauit irritas et inanes mādans q̄buſdaz quati. abbtem i pm faciant reſtitui loco ſuo. quo reſtituto recipiant vi ce pa. renūciatioz ipi9 Nō q ſi gnatio fieri dz i māu ſui plati alit n̄ valz. Nō abbas imediate ſubie ct9 ro. ec. n̄ pt cedē ſine lnia pa.

De ſupplenda negligē cia prelatorum.

STatuimus. Caſus. Ciſter cienſes aliquando remo uent abbates de monſte rijs ſuis vel moriunt et alios i lo cuz illoꝝ ſubſtituunt. epi dioc. no lunt benedicere ſubſtitutos abba tes ſtatuit pa. hic q ſi eps tercio re quiſitus eos benedicere rennuerit liceat ipſis abbatibus ꝓprios mon chos benedicere et alia exercere q̄ ad officium ptinent. donec epi illos benedicant. Nota negligenciā prelatoruz puniendā circa officiū ſuum. Item nota q quis dat qd non habet.

Sicut nobis. Caſus. quidaz regulares ha bent eccleſias ad eoꝝ pſentationē ptinentes quas vſibus ꝓprijs ap priare nitūtur nolunt ad eas dum vacant alios preſentare ſed inſti tuūt p ſua volūtate. et ita grauat eos penſioib9 vt neqant opetent i paupertate nīa ec. deſuire nec epo i epalibus rn̄dere nec hoſpitalitatē ſeruare. Significatuz fuit hoc do mino pape. nolens igitur papa ut antiquus ſtatus eccleſie ꝓpter. h9 ſubuertatur mandat quatinus niſi ſint exempte eccleſie ſupradicte a iuriſdictione epi excellus illos ſtu deat rōnabiliter emendare. et niſi infra tps concilij lat. ſtatutū pre dicti monachi preſentauerint ei pſ ſonas ad vacantes eccleſias extunc liceat ſibi ap re. in eis ordinare re ctores. ita tn̄ q p hoc nullū patro nis imposterum preiudicium ge neretur Nota q exempti a dio ceſano puniri non poſſunt. Itē nota conceſſionem eccleſiarum ab epis factam ſine iuris ſolennitate non valere. Item propter ne glientiā amittit quis ius pſentan di illa vice ſine piudicio i futurū.

Licet. Caſus. Magiſter ho. et rogerius. diutius liti garunt coram papa ſup archidia conatu richimundie. quia dicebat q collatio archidiaconatus infra tempus concilij facta nō fuerat. ne

igitur papa ius ſuum negligere vi
deatur. Mandat quibuſdam quati
nus ſi conſtiterit archidiaconatum
richimundie vacaſſe per annum tē
pe ſemeſtri quo vel ad archiepm̄
vel ad capl'm donatio pertinebat
computato nō a tpe vacationis ſ3
a noticia. cu3 ex tunc ad pa. fuerat
illiuſ donatio deuoluta vtriq3 ſup
eo ſilentium imponatur. ¶ Nota
tempus ſex menſium currere a tpe
noticie non a vacationis. ¶ Item
tempus non currit ignoranti. ¶
Item poſt tempus illud elapſum
non poſſunt eligere qui fuerāt ne
gligentes.

¶ **Litteras.** Caſ9. in quibuſdā eccleſijs quedā bñ
ficia et dignitates tanto tempore
vacauerant q donatio illoꝝ ſcđm
lateraneñ. concil'. ad ſedē apoſto
licam fuerat deuoluta. illi ad quos
collatio pertinebat intelligentes
legatū ap. ſe. ad partes illas acce
dere. inſtituerūt in beneficijs illis
perſonas minus idoneas. legati i
uenerunt illa beneficia taliter col
lata dubitauerunt an deberent il
los inſtitutoſ remouere mandat il
lis papa quatin9 ſi beneficia et di
gnitates perſonis idōeis ſunt col
lata permittant illos de pacientia
pacifice poſſidere alioquin remo
ueantur et de perſonis idōeis illa
non differunt ordinare ¶ Nota q
collatio que non tenet de paciēcia
ſupioris tenet alias nō valer3.

¶ **Dilecto.** Caſus. vacā. ſalamā tina ec. decanus cum
quibuſđ ſequacibus ſuis quenda3
.P. nomine mercatorem elegit ap
pellans ne contra ſuam electionem
aliquid attemptetur. archiepſ ad
quem vt dicebatur electio cātoris
fuerat deuoluta. alium. G. nomine
in cantorem elegt. pter h9mōi
electiones procuratores vtriuſq3
partis ad ro. ec. acceſſerunt. q2 co
ſtitit pape q electio a decāo et e9
ſequacibus facta poſt elapſu3 ſex
menſium ſpatium extitit celebratā
infra q eps et capl'm cōiter eligē
debuerunt. electionē de dicto. P.
factam decreuit irritam et manē3
et appellationem a decano iterpo
ſitam factum archiepi ad quem et
at eligendi auctoritas deuoluta ñ
potuiſſe aliquatinus impedire. vn
de mandat quatinus electionem G
predicto. G. debeat confirmare ñ
ei aliquod canonicum obuiaret. ¶
Nota q pter neglientiam ammit
tit quis ius eligendi ¶ Ite3 mora
in talibus non purgatur.

¶ De temporibus ordina tionum et qualitate or dīnandoꝝ.

Subdiaconus. Ca. hic duo dicunt̄. pmum ē q ñ
l3 alicui ñ ro. pō. aliquē
dieb9 dñicis i ſubdiaconū ordiare.
q̄uis deo dicatis ꝟgib9 velū ꝯſe
ctoriū iponēdi et miores ordies cō
ferēdi dieb9 dñicis hēat ptātem.
Scđm ē q ñ l3 alicui i vigilia pen
tecoſtes ſacros ordies celebrae q2
i ſeqñti ſeptiana ꝛcepta ſpūſſancti
flamie celebrāt̄ ¶ Nota ꝟgies po
ſſunt ꝯſecrari diebus dominicis et
minores conferri.

¶ **Sane ſuper.** Caſus. conſue tudo erat in q
buſdam eccleſijs ſcotie et vallie q
in dedicationibus eccleſiarum vel
altarium extra. iiij tempora clerici
ad ſaros ordies promouebantur
reſpondet papa q illa conſuetudo

eſt eccleſiaſtice inſtiōi inimica . et
ideo improbāda . et ſi multitudo et
antiqua ꝯſuetudo ñ eſſ; taliter or=
dinari non deberēt in ſuſceptis or
dinibus miniſtrare . ſ; i ro . ec . ſic or
dinati deponerentur et ordinato=
res auctoritate ordinandi priuarē
tur . ¶ Nota ꝙ multitudo inducit
diſpenſationem . vnde verſus . Ob
populum multum crimen pertran
ſit multum . ¶ Nota ꝙ multitudo
et ꝯſuetudo antiq̄ excuſat .

¶ De eo aūt . Caſus . queſitū fu
it a pa . an liceat
extra ieiunia . iiij temporu; promo
ueri aliquos in hoſtiarios ꝗ ad ali
os minores ordines aut in ſubdia=
conos . reſpondit papa ꝙ licitum ē
epiſcopis dominicis et alijs diebꝰ
feſtiuis vnu; vel duos promouere
ad minores ordines . ſed ad ſubdia
conatum non licet niſi in quatuor
temporibus aut ſabato ſancto . aut
in ſabato de paſſione . preterꝙ ro=
mano pontifici ¶ Nota quo tempe
debent ſacri ordines conferri . ſc;
in quatuor temporibus in ſabato
ſancto et in ſabato ante dominicā
de paſſione .

¶ Ex tenore . Caſus . quidā cle
ricꝰ . n . nomine vo
lebat promoueri ad maiores ordi
nes tñ intantum deliq̄rat ꝙ ſi pec
catum eius publicum eſſet de gra=
daretur ab ordie quē ſuſcepit nec
poſſet ad ſuperiores promoueri q̄
ſitum fuit a papa quid obſeruari d
beret . quia peccatum iſtius occul
tum eſt . Mandat papa . quatinus
ei penitentiam condignam impo=
nat et ei ſuadeat vt p̄te penitentie
peracta ordine ſuſcepto vtatur . ſ;
ad ſuperiores non aſcendat . verum
tamen quia peccatum occultu; eſt
ſi promoueri voluerit eum prohi=
bere non debet ¶ Nota ꝙ occulta
peccata vindictam non habent et
licet ep̄s peccatum occultum noue
rit per confeſſionem non poteſt ꝓ
hibere illum ab ordinibus .

¶ Ad aures . Caſus . quidam re
ligioſi uolūt ad or
dinie promoueri prelati eorum
nolunt eos ꝓmoueri . querit̄ quid
iuris ſit . reſpondet papa . ꝙ tutiꝰ
eſt eiſ miniſtrare in inferioribꝰ or
dinibus ſuis prelatis obedientiam
impendēdo quā cum ſcandalo ſuo
rum prelatorum ad ordines ſupe=
riores promoueri nec ſunt in hº au
diendi . quia poteſt eſſe ꝙ prelati
eorum aliqua ſua ſecreta commiſſa
nouerint . propter que ſalua ꝯſcien
cia nequeant promoueri . quia non
in ſublimitate graduum ſed ampli
tudine caritatis acquiritur regnu;
dei . ¶ Nota ꝙ regulares contra
voluntatem ſuorum prelatoꝝ ꝓ
moueri non debēt . ¶ Ite; nihil cū
ſcandalo eſt faciendum .

¶ Si archiep̄s . Ca . quādo ar=
chiep̄s debet
conſecrari omnes ſuffraganei con
ueniant ad ſedem motropolitana;
vt ab omnibus conſecretur . ep̄i ve
ro cōprouinciales ſi neceſſe fuerit .
iuſſu archiepiſcopi a tribꝰ epiſco
pis pn̄t ꝯſecrari alijs cōſētiētib;
ſ; melius eſt ſi archiepiſcopuſ cum
alijs omnibus pontificem conſecra
uerint . ¶ Nota quod om̄s tangit
ab oībꝰ aꝓbari debet .
¶ Ite; licet q̄s aliquid poſſit p aliū
gerere meliꝰ tñ ē ſi p ſeip̄; gerat .

¶ Nec epiſcopi . Ca . q̄rebatur
i cōcilio vtrū
ep̄i poſſent conſecrare cōſuffraga
neum ſuū reſpondet̄ ꝙ ep̄i ſine per
miſſu archiep̄i nō p̄ſumāt ep̄; ꝯſe
crare nec archiep̄s aliquē ꝯſecraē
preſūat ſine duobꝰ vel tribꝰ ep̄is
ita vt alij comprouinciales ep̄i p

ſuas litteras conſentiāt · ꝙ ſi inter
illos diſcordia fuerit archiepš ma
iori numero conſentiat · ‖ Nota ſtā
duꝫ eſt maiori pti ·

¶ Cum quidam · Caſus · quidā
epš cōtulit ſa
cros ordines extra · iiij · tempa die
quo non debuit dicitur ꝙ epiſco=
pus puniri debet cāonica diſcipli
na · ſcꝫ vt priueť poteſtate con=
ferendi ordines quos illicite cō tu
tulit · et ordinatis interdicatur exe
cutio ordinum ſuſceptorum donec
apud ſe · ap · reſtitutionis graciam
cōſequātur ·

‖ Nota ꝙ quis dꝫ puniri ī eo in quo
deliquit · ‖ Item nō ꝙ ab homine
nō pōt reſtitui ꝑ eūdem ·

¶ Cum ſecunduꝫ · Caſus · in p
tibus cala=
brie epiſcopi latini in ordinib9 cō
ferendis ſeruabant inſtitutiones
grecorum ordines conferendo ex
tra quatuor tpa · et epi greci ſimi
liter in ordinibus conferendis ſer
uabant inſtitutiones latinorum · ⁊
ita permixtim ſe admuicem ordi=
nabant · precipit papa hic ꝙ latī=
ni talem ritum ⁊ cōmixtionē de ce/
tero non ſeruent in ordinibus con
ferendis · ‖ Nota ceteris tempori
bus ſunt ordines conferendi · ‖ Jt
nota ꝙ in collatione ordinum non
eſt facienda ꝓximo ritus ·

¶ Ex parte · Caſus · Quidaꝫ mo
nach9 kariloci trā
ſtulit ſe ad nigros monachos · et
habituꝫ illoꝝ aſſumens et ī pſbm
eſt promotus · dubitabant iſti mo
nachi vtruꝫ in ordine ſic ſuſcepto
debeat miniſtrare · mandat eis pa·
quatinus monachum illum per=
mittant officiuꝫ ſacerdotis exequi
libere niſi aliud canonicum obſtite
rit ‖ Nota ꝙ ordo ſacer in apoſta
ſia irregularitateꝫ non inducit ·

¶ Quod tranſlationē · Caſ9 · quidā
clerici greci exiſtentes ī dioceſibus
latinorum ab epiſcopis grecis ex
· iiij · tempora ordinantur · poſtmo
dum a latinis epiſcopis celebrare
prohibentur · q̄ſituꝫ fuit a pa · q̄d
talibus ſit agendū · reſpondet pa·
ꝙ cū clericus grecus epiſcopo la
tino ſubiectus a greco pōtifice or
dinatur · interdicenda eſt ei execu
tio ordinis ſic ſuſcepti tāquam ab
alieno epiſcopo ordīato niſi de mā
dato vel licencia ſui epiſcopi illud
fiat · Sed ſi de licencia ſui epiſcopi
id factum ſit · licet culpandus ſit
epš qui clericos ſuos a greco epi=
ſcopo facit ordīari quamdiu ab ec
cleſia talis mos tolleratur · impedi
ri non debet executio ordinum ta
liter ſuſceptorum · ‖ Nota ꝙ ordi
natus a non epiſcopo ſuo ordinis
executionem non habet · ‖ Itē nō
ꝙ ratione cōſuetudinis tolleratᷣ in
executiōe ordis quē male accepit ·

¶ Cum in diſtribuēdis · Ca · ſi ali
quis ordinatus fuerit in ſubdiaco
num a domino papa ab alio ad ſu=
periores ordies ſine licencia pape
ordinari non debet · ‖ Nota ꝙ or=
dinati a papa · ab alio ſine eius mā/
dato ordinari nō debēt · ‖ Itē nō
ꝙ collatio ordis poteſt delegari

¶ Litteras · Caſus · Quidam ca
nonicus boñ · A · no
mie eccleſie ro · ſubdiacon9 elect9
fuit ī epiſcopum imoleñ · epiſcop9
boñ · recepto mandato precedētis
capituli ordinauit ipſuꝫ die ſabati
in diaconum · et die dominico conti
nuato ieiunio ī pbrm · puenit hoc
ad noticiam domini pa · vnde man/
dauit īquiri veritatē ſup hꝫ ꝑ epm
mutineñ · et magiſtrū · H · ſubdiaco
num ſuū ipſi factū ſcđm q̄d ē dictū

ſignificauerunt dn̄o pape et ipſe t
ſcribit eis dicens ꝙ ip̄e recepit lit
teras ſuas ſuper inordinata ordi-
nacione imolꝰ. electi ī qua ordina-
tione quantū ordinator et ordina-
tus deliquerit euidēter intelligit
qui prudenter attendit quod pro
bat hoc modo. Si em̄ nō licuit bo
noñ. ep̄o vtrumq; ordinem illi cō
ferre eodem die eadem ratione nō
licuit ei vnuz ordinē conferre vno
die et aliū alio die continuato ieiu
nio cum ꝓpter ↄtinuationem ieiūij
fictione canonica ſiue māe diei do-
minice trahatur ad ſabatū ſiue ve
ſpera ſabati ad diem dominicā re-
feratur illa duo ad eundē diē ꝑti-
nere dicūtur. Si em̄ dicatur ꝙ ma
ne diei dominice ad vnam diem et
veſperam ſabati ad diem aliam re-
ferantur non eſſet continuatio ieiu
nij neceſſaria quia ſabato āte cenā
et dominica ante prādiū ieiuni in
telligunt̄ ideoq; papa bonoñ. ep̄z
vt puniat̄ in quo peccauit ſuſpen
dit a collatione ordinū diaconij ſcz
et pb̄rij. alterum vero ab executiōe
ſacerdotalis officij ſuſpēdit donec
de ipſis aliter duxerit diſponendū
// Nota ꝙ nullꝰ duos ſacros or-
dines recipe debꝫ nec aliquis illoſ
conferre eodem die qui contra fe-
cerit punitur ꝓ vt hic dicitur.
// Item nota hic regulam ꝙ quis de
bet puniri in eo in quo deliquit

Vel non eſt. Caſus. ep̄s ouē-
tereñ. quendam
puerum. M. nomine. xiij. annos ha
bētē ī ordīate et ſine certo titulo
in diaconum ordinauit in ludibriū
ordinis clericalis. puer ille hꝰ ſig
nificauit dn̄o pape et ꝙ non ꝓui-
deat eidem. Vnde mandat q̃buſſꝫ
quatinus ſi res taliter ſe habet pre
dictuz ep̄m ſuſpendāt a collatione
ordinum et compellant eundez vt

eidem. M. prouideat in eccleſiaſti
co beneficio cōpetenti ſuſpenden-
tes eundem. M. ab executione or-
dinis diaconatus. donec ad etatez
legitimaz peruenerit ī iniuriā ordi
nantis. // Nota ꝙ aliquis pu-
nitur odio alterꝰ. // Item qui or-
dinat aliquos ante legitimam eta
tē punit̄ prout h̄ dr̄ // Itē q̃ ordi-
dinat aliquē ad ſacros ordines te
netur ei prouidere.

Dilectꝰ filiꝰ. Caſus. eccleſia
imiliceñ. vacā-
te canonici imiliceñ. vuil. eoruz ca
nonicuz in minoribus ordinibꝰ cō
ſtitutum in epiſcopū elegerunt. ar
chiep̄s caſalañ. metropolitanus
eoꝝ mandauit ep̄o treceñ. vt ip̄m
vno et eodem die ad tres ſacros or
dines promoueret quod non auſu
ꝓprio ſed de mandato archiep̄i n̄
diſtulit adimpplere quod totū di
ctus. vuil. dn̄o. pa. reſerauit. Su-
per hijs dominus papa inquiſiuit
veritatem. et quia conſtitit ei ip̄z
epiſcopum treceñ. in pluribus de
liquiſſe. tum quia confeſſus fuit ſi
ne mādato archiep̄i hoc feciſſe. tū
quia et ſi de mandato archiep̄i cō
ſtaret ei obtempare non debuit in
hac parte cum huiuſmodi diſpen-
ſatio illi a cāone nō ſit ꝑmiſſa et qꝛ
ſepe reatum periurij variauit ꝑ̄us
iūrando ꝙ archiepiſcopus id ꝑce
perat et poſtea fuit in iure confeſ
ſus ꝙ archiepiſcopus id non man
dauerat ipſuz tamdiu ab ordinādi
ꝑ tāte ſuſpendit donec ſuā merue
rit gratiā obtinere. // Nota hic ar
gumentum ꝙ epiſcopi diſpēſare n̄
poſſunt niſi in caſibus a iure ꝑmiſ
ſis. // Item in iniuſto mādato pre
lato nō eſt obediendum. Item au
ctoritas ſuperioris non excuſat.
// Item qui in iure varius eſt in di
cto ſuo ſiue ↄtrarius ꝑiurꝰ rꝑutat̄

Cōſultationē

Caſus· Aliqui ordīes ſacros receperunt extra tpa cōſtituta·q̄ritur vtrum caracterē receperunt rn̄det pa·ꝙ ſic·q̄bꝰ ꝑ trāſgreſſione hmōi pnīa cōpetens eſt imponenda·et pꝰ mōꝫ ſuſtineri potuerūt in ſuſceptis ordinibꝰ miniſtrare· ‖ Nota ꝙ ordo quocūq; tēpe confertur·licet ↄferri non debeat niſi certis diebus·

Queſitum·

Ca·ſacerdotes et alij clici cōmittūt qn̄q; adulteriū·piuriū homicidiū et falſum teſtimoniū·Queritur an pmitti debeant in ſuſceptis ordibꝰ miniſtrare·rn̄det papa ꝙ ſi crimīa p̄dicta ordine iudiciario probata vł alias notoria non fuerīt non debēt predicti p̄ter reos homicidij in ſuſceptis vel in ſuſcipiēdis ordinibus impediri pꝰ pnīam ꝑactam Si vero nō penituerūt monēdi ſūt ſub obteſtatiōe diuini iudicij vt i piculū ſue dānationis in ſuſceptis ordinibus nō miſtrēt· ‖ Nota omnes criminoſos preter reos homicidij cōculcatos ſ poſt ꝑ actā pnīaꝫ in ſuſceptis ordibꝰ poſſe miſtrare

De ſcrutinio in ordine faciendo·

Ex parte· Caſꝰ· Cū aliqs eps debꝫ ↄſecrari·metropolitanus ↄuocat alios ſuffraganeos ad faciendā ↄſecrationē epi p̄ſentant conſecrandū archiepo dicentes Reuerēde pater poſtulat mat ec·hūc electū i epꝫ cōſecrari·et ipſe illos interrogat ſi ſciunt illum eſſe dignuꝫ· eps quidam in hꝰmōi rn̄ſione ne hominē offenderet deū extimat offendiſſe qn̄q; preter qn̄q; contra ↄſcienciaꝫ rn̄dendo cuꝫ electi conuerſatio ē illis minus benecognita vel penitꝰ ignota qn̄uit q̄liter in hꝰmōi interrogationibꝰ ſalua ↄſciēcia debeat rn̄dere·rn̄det papa cū nos aliquē ꝑmouemus in diaconū vel pbrm̄ prior diaconoꝝ dicit poſtulat ſancta ma·ec·hunc diaconuꝫ ad onus pbratus vel hūc ſubdiaconum ad onus diaconatꝰ aſſumi et pa·intērogat· Scis illuꝫ eſſe dignū et ipſe rn̄det·ſcio et teſtificor illū eſſe dignum ad hoc onus quātum humana fragilitas noſſe ſinit· Vnde i tali rn̄ſione nō credit papa aliquē peccare dum modo contra conſciencia non loquatur quia non ſimpliciter dicit illum eſſe dignū ſed in quātū hūana fragilitas pmittit qꝛ queꝫ indignum nō nouit dignuꝫ debet eſtimare· Hac gͦ rn̄ſione ſecure poterit uti niſi forte ſibi conſtet ꝙ ſit indignus· Si vero ſciat illuꝫ idignum ſignificet hoc motropolitāo anteq̄ȝ veniat adſcrutiniū· Sed papa hāc interrogationē non facit i conſecratione epi ꝫ in ordinatiōe pbri vel diaconi· ‖ Nota ꝙ qui facit contra ↄſciētiā peccat mortaliter· ‖ Item quilibꝫ preſumi debet dignus qui neſcitur indignꝰ· ‖ Item hic ſciencia pro credulitate accipitur·

De ordiatiſ ab epo qui reſignauit epatui vel excōicato·

Requiſiuit. Ca. Archiepiſ. toletanꝰ renunciauit archiepatui poſt illam renunciatioȝ quoſdam clericos ordinauit ſucceſſor illius q̄ſiuit vtrum illi in ordinibus ipſis debent remanere. rn̄dit pa. diſtinguendo vtrū ille renunciauit loco tantū an loco ſimul et dignitati. In primo caſu cum loco tantū renunciauit poteſt ordines conferre ſicut ante inuitatus ab ep̄o aliquo. In ſecundo caſu cum ſimul renunciauit loco et dignitati diſtinguit̄ vtruȝ contulit ſacros an minores. Si em̄ aliquis ordines minores a tali recipit ꝛ in illis poterit miniſtrare et ad maiores ꝓmoueri. quia hꝰmōi ordīes q̄nq̄ȝ a nō ep̄is conferūt̄. Si vero ſcienter a tali ſacros ordines quis recipit executionem officij non habebit quia eam non habebat. Si vero ignoranter. ep̄us cuȝ tali poterit diſpenſare. niſi craſſa et ſuppina fuerit ignorantia. // Nota ꝙ minores ordines poſſunt conferri a non ep̄is. // Item qui non habet executionem ordinis eam dare non poteſt. // Item ignorantia craſſa et ſuppina nō inducit diſpēſatioȝ.

Cuȝ clericꝰ. Caſꝰ. q̄ritur quid ſit faciēduȝ de clericis qui ignorant̄ ordinantur ab excōicato. Et rn̄det̄ ꝙ poteſt p ſuos ep̄os cum talibꝰ diſpenſari. Nota ꝙ ep̄us diſpēſaē poteſt cum ignoranter ordinatis ab excōicato.

De etate et qualitate et ordīe p̄ficiendorū.

Et abbates. Caſus. ꝙ ſi ſi abbates decāi prepoſiti ſiāt pb̄ri. archidiaconi ſiant diaconi. Secundo dicitur ꝙ ſi aliqua cauſa non potuerunt promoueri dimittāt p̄lationeſ. Ex hac d̄cre. nota ꝙ ſi aliqua iuſta cā prelatus ad ſacros ordēis ꝓmoueri n̄ poteſt prelaturam dȝ ammitere.

Ex ratione. Caſus. epiſcopꝰ conuentrē. cōceſſit eccleſias in archidiaconatu. R. ciſtercieñ. pueris infra decēmū cōſtitutis que non per clericoſ ſȝ per laicos diſponūtur. Mandat pa. cātuarieñ. archiep̄o q̄tinus ep̄m illū corrigat ſuper hijs. et cuſtodiam illarum eccleſiaꝝ cōmittat perſonis idoneis donec pueri ad ꝯgruaȝ etatem puenerint laicis inde āmotis. et ꝙ de cetero talia non preſumat. Idem precipit pa. in ſequēti capitulo. // Nota ꝙ regimen eccleſiarum perſonis idoneis ſciencia ꝛ etate tm̄ cōmitti debet et n̄ pūeis.

In decorū. Caſus. primo dicitur ꝙ ī decoꝝ eſt vt regant eccleſias qui ſeipſos regere n̄ nouerunt cum diſcreti et litterati ad regimen eccleſiarū debeant ꝓmoueri. Secundo dicit̄ ꝙ āmodo minoribus .xiiij. annis regimen eccleſie non cōmittatur. et ſi ſecꝰ fuerit irritabitur. et ep̄s punietur. Hec decretalis non ꝯtinet ius cōe. s. de elec. cū in cunctis. // Nota q̄ ſe ipſuȝ regere neſcit alijs preſici non debet.

Eam te. Caſus prohibet pa. ne aliquis inſtituat̄ ī eccleſijs curam habentibus aīaruȝ aliqua occaſione vel eciā obtentu litteraꝝ apoſtolice ſe. quia ſcienſcia moribus et etate concilij non ꝯgruat iſtitutiſ. Secundo dicit ꝙ ſi aliquis habet plures eccleſias

quaruz vna non depēdeat ab altᷓa
dimittat vnam quam voluerit niſi
ita ſint tenues in ſubſtācia ꝙ pro=
prios prelatos non poſſint ꝯgrue
ſuſtētare. ¶ Nota ꝙ qui ad curam
animarum eligitur. tria precipue
debet habere ſciēciam litteratum
etatem legitimam et mores. ¶ It
nullus poteſt habere pluređ eccle
ſias quarum vna ſufficiat.

Preterea. Caſus. dicitur in
hac decₜali ꝙ nul
lus debet ad regimē animarum ad
mitti niſi adminus ſit ſubdiaconus
tamē diſpenſatiue in mīoribus or
dinibus cōſtituti poſſunt admitti
dummodo tales ſint qui infra bre=
ue temp9 poſſint in preſpiteros or
dinari. ¶ Nota ꝙ non poteſt eligi
ad curam animarum in minoribus
ordinibus cōſtitutus diſpēſatiue
poteſt poſtulari.

Queris. Caſus. clerici benefi
cijs eccleſiaſticis ha
bundātes moniti a prelato ſuo vt
ad maiores ordines promoueātur
nolunt promoueri dicētes ſecreto
ſe tale quid commiſiſſe ꝙ eos ſalua
cōſciēcia ordinari nō ſinit. querit̄
quid de talibus ſit agēduz. R. ſndz
papa ꝙ in caſu iſto vident̄ cāones
diſcordare. cum quidam dicāt eos
nō compellendos. Alij vero cōtra
rium aſſeuerēt hanc contrarietatē
volens amputare ſtatuit vt ſi cle=
rici ſe dicāt i dignos propter ocul
ta ſua peccata pceptiōi maiorum
ordinum iferiores clerici de eccle
ſia probabilis vite et oppinionis p̄
ferantur eiſdem et beneficia ſibi au
ferātur et alijſ cōferātur niſi forte
qui ordiari recuſāt i alijs ſeruicijs
eccleſie fuerint vtiles. ¶ Si vero
ſola voluntate ordiari recuſant et
vtilitas eccleſie vel neceſſitas ſua
ſerit ſi idonei furint compellenedi
ſūt ad maiores ordines recipiēdoſ
per ammiſſionem locorum et bene
ficiorum ſubtractionem. ¶ Nota
ꝙ clerici qui nolūt promoueri ſi p̄
pter occulta peccata hoc faciūt ab
eccleſia remoueri poſſunt ſi ſola vo
luntate compelluntur per ammiſ=
ſiōem beneficiorum ſuorum. ¶ It
vtilitas et neceſſitas parificāt.

Ad aures. Quidaz. cāonicus
colon̄. eruditus in
phiſica et cū pluribus ſecūdum ar
tem ſuam medicinam cum diligen=
cia exhibuiſſet pluribus in contra
rium ſucceſſit medicinis perceptis
mortis periculum incurrerēt. Iſte
volebat promoueri ad ſacros ordi
nes conſuluit dominuz papaz. pa
ſuper hoc reſpondit. ꝙ ſi super p̄
miſſis conſciencia ipſum remordeat
ad maiores ordines de ſuo cōſilio
non aſcendat. ¶ Nota ꝙ contra cō
ſcienciam nullus debet promoueri

Cum bone. Caſus. clemēs pa
pa vocauit quoſ
dam clericos baren̄. ad preſentiaz
ſuam vt ſatis facerent archidiaco
no ſuo quem grauiter leſerāt quia
ipſi venire contempſerunt fecit in
eos ſuſpēſionis ſententiam pmul=
gari in qua triennio permanētes
quidam ex illis ſuſpenſi aliqua bn̄
ficia eccleſiaſtica ſunt adepti. que
ſitum fuit a papa. vtrum beneficia
ſic recepta poſſint licite retiere. et
ipſe reſpondet ꝙ non licet que ha
buerant vel que poſtmodum ſunt
adepti. aliquatenus retinere. vnd
mandauit archiepiſcopo baren̄. vt
eos pro tanta contumatia et contē
pto apłico beneficijſ que habent ſi
differat ſpoliare. ¶ Nota ꝙ ſuſpē
ſi ab homine beneficia eccleſiaſtica
adipiſci non poſſunt. ¶ Itē qui p
triennīū ſteterit ſuſpenſus ptinaci
ter dz ſuis bn̄ficijs ſpoliari.

A multis · Caſus · dubitabatꝰ
a multis an ſubdia
conꝰ poſſit in ep̄m eligi per decre
tum vrbani pa · primi qui decreuit
ꝙ nullus in epiſcopum eligatur ñ
fuerit in ſacris ordinibus conſtitu=
tus · ſacros appellans diaconatum
et pb̄ratum referendo ſe ad ſtatuꝫ
primitiue eccleſie in quo ſubdiaco
natus ſacer minime dicebatur · po
ſtea oſtendit per decretum vrbani
ſecundi ꝙ hodie ordo ſubdiacona=
tus inter ſacros ordines reputatꝰ ·
ſacros appellans pb̄ratum diacona
tum et ſubdiaconatum et hoc ideꝫ
oſtendit per plura decreta dicēs
vt ſubdiaconus in ep̄m libē poſſit
eligi ſic̄ diacōꝰ vel ſacerdos · ‖
Nota ꝙ hodie ſubdiaconus eodem
gaudet priuilegio cum diacono

Tuam · Caſus · monaſterio ſā
cti quirici vacante car
dinalis quidaꝫ volens ipſum de p
ſona idonea ordinare · et cum ſup
hoc diligentiā adhibuiſſꝫ nec poſ
ſet perſonam idoneam inuenire p
quam poſſet ſtatus mōaſterij ī me
lius reformari · Tandē iuenit quē
dam monachum diſcretum et vtilē
monaſterio qui alias ꝺ iure nō po
terat eligi in abbatem pro quo q̇
dam laici apud cardinalem inter=
cedebāt · conſuluit papam · quid
ſuper hoc eſſet agendum · papa cō
mendat diligentiā cardinalis mā=
dans eidem quatinus ſi non poteſt
eidem monaſterio de perſona mag
na idonea prouidere monachum il
lum quem ſibi cōmendauit p queꝫ
ſtatus monaſterij creditꝰ reformā
dus ibi preficiat in abbatem nullū
habens reſpectum ad peticioneꝫ il
licitam laicoruꝫ ſꝫ ex officio ſuo tan
tum ad hoc procedat ita tñ quod
ad ſacros ordines non aſcendat cū
neceſſitate inſtante poſſit in abba
tem aſſumi in mīoribus ordinibꝰ
conſtitutus et laici ipſi non ſint illi
aliq̄ ꝯſāguinitate vel affinitate cō
iuncti vt propter hoc contra ip̄m
aliqua ſuſpitio poſſit oriri · Ex ꝺ
cretali nota ꝙ licet preces ſint illi
cite tñ ſi nō habeatur reſpectꝰ ad
illas nō cōmittitur ſimonia · ‖ Nō
ꝙ ex neceſſitate diſpenſatur cuꝫ ali
quo vt in abbatem aſſumatur · et ī
minoribus ordinibus miniſtret · ‖
Item officium abbatis in amminī
ſtratione conſiſtit ·

Cum contingat · Ca · laici
aliquādo
tranſeunt ad monaſteria et ibi a ſu
is abbatibus tonſorantur · queſitū
fuit a papa an clericalis ordo ī tō
ſura huiuſmodi conferatur · ꝛ ipſē
rn̄det · ꝙ cum in ſeptima ſinodo ſit
ſtatutuꝫ vt liceat abbatibus ī ꝓpo
monaſterio ſolummodo facere le=
ctores per manus impoſitionē · dū
modo et ipſis abbatibꝰ ab epiſco
po manus impoſitio facta noſcatꝰ ·
et ſacerdotes exiſtant per primaꝫ
tonſurā ī forma eccīe datā clīcalis
ordo cōfertur · ‖ Nota ꝙ abbates
pn̄t ꝯferre ordines vt ħ dicitur ·

Intelleximꝰ · Caſus · quidaꝫ
monachus ſine
licēcia ſui abbatis leuitatis cā trā
ſiuit ad monaſterium ſancti vincē
cij · et cum ibi in ordine illo aliquā
diu permanſiſſet de conſilio quo
rundam redijt ad domum priorem
et ibi meritis exigentibus electus
fuit in abbatem · quia ī ſecūdo mo
naſterio moram fecerit dubitabat
miniſtrare in officio abbacie conſi
derās ꝙ legitur in canone ne quis
canonicus regularis efficiatur mo
nachus niſi forte · qꝺ abſit · publi
cē lapſꝰ fuit ꝛ ſi fc̄ꝰ fuit ad canōi
catꝰ ordinē reuētatꝰ · vltiꝰ ī choro
manendo conſuluit papaꝫ ſup hoc

mandat ei papa· quatinus circa cu-
ram ſibi commiſſam ſolicitudinez
adhibeat diligentez ſequentia bo
na continuando prioribus ¶ Nota
ꝙ canonicus regularis factus mo
nachus pōt ꝑfici in abbatem·

Accepimus· Caſus· epiſco-
p9 zamoreñ· q̄ſ
dā clericos promouit ad ſacros or
dines ſine certo titulo· clerici iſti ī
petrauerunt litteres ſup ſua pro
uiſione contra epiſcopum zamorē·
ad quoſdam executores· ep̄s quan
do citabatur ab eis exceptiones ꝓ
ponebat contra ipſos clericos· ſed
ipſi eas admittere nolebant · vnde
petiit ſibi ſuper hoc prouideri· vn
de papa reſcribit ei dicens· licet in
ordinationibus clericorum tam ip
ſe quam anteceſſores ipſius eaz di
ligentiam debuerint adhibere· vt
minus idoneos non ordinarēt · vn
de ſecundum hoc contra illos ex-
ceptionem opponere non poſſent·
niſi forte poſt ꝓmotionem reddi-
derint ſe indignos tamen papa ex
abundanti quando ſcribit pro ta
libus facit apponi in litteris ſuis ſi
ordinatus pro quo ſcribit ſit eccle
ſiaſtico beneficio non indign9 · vñ
papa ſine aliqua examinatiōe poſ
ſet illum compellere ad prouiſiōz
illorum quos ipſe vel anteceſſoreſ
ſui ad ordines promouerunt cū il-
los ad benefitium obtinendum de
beat idoneos reputare quos ad or
dines rcepit· vnde non debet gra
uiter ſuſtinere ſi illos facit per ali
os examinari quos non credit ſine
examinatione ordinatos fuiſſe ante
quam ipſum compellat ad proui-
ſionem illorum Mandat papa eidē
quatin9 prouideat illis ꝓ quib9
lietteras ſuat recipit in forma cō-
mum· in maiori eccleſia vel in aliiſ
dioc̄· bracharēn· et exceptiones q̄ſ
contra ipſos dux erit proponēdas
precipit audiendas ¶ Nota ar· q8
ſemel examinatus amplius exami-
nari non debet niſi de hiis que po
ſtea contingunt· ¶ Item qui dig-
nus reputatur ad ordinem dign9
reputari debet ad beneficium·
¶ Item ſemel examinatus iteruz
examinatur· ¶ Item per formā cō
munem poterit executor prouide
re in maiori eccleſia· ¶ Item quan
tūcumqꝫ abſolute ſcribatur excep-
tiones legitime ſunt admittende·

Cum ſit· Caſus· precipit pa-
vt ep̄i diligenter in
ſtruant et informent illos quos ꝓ
mouent ad ſacerdocium per ſe vel
per alios viros idoneos ſuper di-
uinis officiis et eccleſiaſticis ſacra
mentis· ꝙ ſi de cetero rudes et ig-
naros promouerint et ordīatores
et ordinati grauiter pūient̄ quōz
melius ē paucos bonos· q̄ꝫ multos
malos habē miniſtros· Hoc vl-
timum verbum notandum eſt·

Quamuis· Caſus quidam ele
ctus fuit in epiſco
puz calmeñ· et conſecratus· p9mo
dum coram papa multa fuerunt ꝓ
poſita contra ipſum vt tanquaz in
dignus amoueretur· ipſe tñ fuit
confeſſus coram papa ꝙ nunquaz
audiuit gramaticam nec etiam le-
giſſe donatum· et quia per euiden-
tiam facti conſtitit adeo de ipſius
illiteratura ꝙ contra deuz eſſet tā
tum in epiſcopo ſuſtinere defectū
ipſum remouit ab executione pon
tificalis officii et ab adminiſtratio
ne eccleſie calmeñ· ¶ Nota propt̄
defectum ſciencie remouetur quis
ab ep̄atu multo forti9 debꝫ repel
li ab obtinendo·

De ſacra vnctione.

Cum veniſſet. Ca. q̄daz epiſcopus grecus ad ſed ap. accedens confeſſ9 fuit domino pa. ꝙ in ↄſecratione ſua ſacram non receperat vnctionem. vn̄ pa. q8 illi defuit fecit i illo ſuppleri. ſcribens ſuper hoc patriarche conſtantino pol. oſtendens ꝙ due ſunt vnctiones exterior et interior. exteriori vnctione vngitur corpus. interiori inungitur cor. ⁊ vngitur quis oleo ⁊ criſmate. oſtēdēs quare de vno et quare de alio et oſtendit ꝙ epiſcopus inungit̄ in capite et princeps in humero. et quilibet fidelis inungitur i ſcapulis et in pectore oleo ſancto an̄ baptiſmum. poſt baptiſmum vero ungitur criſmate in uertice et fronte. et oſtendit quid ſignificent iſta et a quibus debent conferri. dicit etiaz ꝙ conſecratur altare et calix exemplo ſancti ſiluestri pape et auctoritate domini qui p̄cepit moyſi vt faceret oleuz vnctionis de quo vngeret tabernaculum. dicit etiā ꝙ ſacramentum vnctionis aliud figurat in nouo teſtamento quam i veteri. vn̄ nō iudaiſat eccleſia cū vnctionis celebrat ſacramentum ſicut quidā mentiuntur qui diuinas ſcripturas non intelligunt. in fine dicit ꝙ romanus pontifex nō vtit̄ baculo paſtorali tum ꝓpter miſterium. tum ꝓpter miſticam rationez iſte tamen patriarcha ad ſimilitudinem aliorum pontificum poterit vti baculo paſtorali. ‖ Nota ꝙ p ſacramenti collationez infunditur gratia. ‖ Item nota ſeriem decretalis de conſecratione epoꝝ et regum et ſacerdotuz qualiter conſēcrantur et inunguntur. quomodo et quibus membris et de qua vnctione quilibet eoꝝ inungatur et de ſignatione vnctorum. Item nota ꝙ ſūmus ſacerdos ⁊ eps.

De ſacramentis iterandis vel non.

Paſtoralis. Caſ9. q̄daz fuit promotuſ ad ordinē ſubdiaconatus ſine manus impoſitione. queſitum fuit an pmitti debeat miniſtare in tali ordine. Item quidam fuit per errorem vnctus oleo cum deberet inungi criſmate. queritur vtrum ſacramentū confirmatōis debeat in eo iterari Rn̄det papa ꝙ in talibus non eſt aliquid itterandum. ſed ſupplendū. quia incaute fuerat pretermiſſum. ‖ Nota ꝙ non dicitur iterari quod prius factum non fuit. ‖ Ite que obmittuntur in ordinibus conferendis ſuppleri debent.

A nobis. Caſus. quedam corpora defunctoꝝ ſepulta ſunt a ſciſmaticis tpe cↄdam ſciſmatici vualdēarij. Querit̄ vtrū debeant exhumari. Item quidam pbri degradati celebrauerunt cuz indumentis ſacerdotalibus ſup altaribus. queritur vtrum altaria debeant reconſecrari et veſtes benedici. Rn̄det papa ꝙ corpa defunctorum predictorū non ſunt exhumanda nec veſtes benedicende nec altaria ſupradicta reconſecranda. ‖ Nota ꝙ vtile p inutile n̄ viciatur.

Itē nota ꝙ ꝓpter defectum pſone ornamēta eccleſiaſtica ñ polluūt·

Preſbiter et diacon9· C· 8r

in hoc ca· ꝙ qñ pbr et diaconus ordinantur recipiunt tactum corporalem per manus impoſitionem ritu introducto ab apl̄is quod ſi fuit obmiſſum ſtatuto tempore ad hmōi ordines conferendos debet caute ſuppleri quod p errorem extitit ptermiſſum· nec dicit̄ ꝓpterea aliquid iterari· ſuſpenſio manuum tunc debet fieri cuꝫ oratio ſupinfunditur ordinandi· ‖ Nota ꝙ pbr et diaconus per manus impoſitionem debent ordinari· ‖ Iteꝫ nota ꝙ ordinatio ſacerdotis et diaconi īducta eſt exemplo apl̄orum· ‖ Item nona ꝙ licet in conferendo ſacramento ſit defect9 nō tñ reiteratur qḋ legitime factum eſt ſed ſupletur ḋfectus· ‖ Iteꝫ nota ꝙ ſuppletio ordinis non debet fieri niſi in diebus conſtitutis ad ordines faciendos· et ſic nota ꝙ idem eſt in parte qḋ in toto· ‖ Item nota ꝙ duo imperfecta faciunt vnum perfectum·

De filijs pſbrorum ordinandis· vel non·

Et filij· Ca· Prio 8r qḋ filij pbrorꝫ non promoueant̄ ad ſacros ordines niſi fuerint monachi vel in conuerſatiōe canonica regulari laudabiliter cōuerſati· Secundo dicitur ꝙ prelationeꝫ nullatenus habere poſſunt Tercio dicitur ꝙ ſerui non ſint ordinandi niſi a dominis ſuis prius donentur plenarie libertati· ‖ Ex hac decretali nota ꝙ ingreſſus monaſterij tollit irregularitatem prouenientem ex alterius delicto· ‖ Item filij pbrorum prelationeꝫ habere non poſſunt· ‖ Item ſerui ordinari non dn̄t ñ fuerit māumiſſi·

Ad pſentiam· C· pbr R· acceſſit ad pa·

tacito ꝙ eſſet filius ſacerdotis· impetrauit vt cappellanus exiſteret in eccleſia i qua pater ſuus miniſtrauit· ſignificatū fuit domino pa· ꝙ cum eſſet in ſacerdotio genitus veritate tacita litteras impetrauit· vnde mandat lincoñ· epō quatinus ſi cōſtiterit ei ꝙ dictus· R· pbr ſit in ſacerdotio genitus et ꝙ pat̄ ei9 in eadem eccleſia miniſtrauit· ↄmoueat illum ab illa eccleſia nō obſtātibus litteris predictis· ‖ Nota ꝙ littere veritate tacita impetrate ñ valent·

Preſencium· Caſus· ꝓhibet

hic papa ne filij ſacerdotum debeant miniſtrare in eccleſijs paternis vel eas aliq̄ occaſione detinere· ſed inde penitus ammoueantur· ‖ Nota filium in paterna eccleſia non poſſe miniſtrar̄e

Conquerente· Caſus· mortuo pbro eccleſie ſancte marie· M· clericus fuit preſentatus ad eam a patrono· R· fili9 dicti pbri impediebat ei9 inſtiōeꝫ vnde dictus· M· ↄq̄ſtus fuit pape· mandat papa· ſi publicum eſt et notorium patrem dicti· R· habuiſſe pſonatum in dicta eccleſia filius eius nullomodo inſtituatur ibidem et ſi iſtitutus eſt remoueatur· ‖ Nota ꝙ filius portat iniquitatem patris· quod verum ē temporaliter non aūt eternaliter·

Veniens· Caſ9· epūs londoñ· ordinauit· P· clericum in pbrm ad capellā ſancti laurentij quam conceſſit eidem· p9modum vero ipſum ſpoliauit eadeꝫ ꝓ

eo q pater eius in ipſa eccleſia mi niſtrauit. Sacerdos ille ſignifica uit hoc domino pa. vnde mandat papa eidem epo quatinus ſi cōſti tit ei quando eccleſiam ei conceſſit q pater eius pbr in ipſa eccleſia miniſtraſſet ipam ſibi reſtituat et i pace dimittat ammoto alio ſi quē in ea inſtituit. Sed ſi hoc ignora uit ex quo eum ad ipam ordinauit eaȝ ſibi reſtituat donec ſibi de alia prouideat. vnd honeſte valeat ſu ſtentari. Nota in omnibus dec talibus iſtis q filius non debȝ ſuc cedere patri in eccleſijs paternis. Item qui ſcienter ordinat indig nuȝ compellitur ei puidere.

Propoſuit Caſ9. R. cleric9 a prōno preſenta tus fuit ad eccleſiam de ſalab. eps dioc. noluit curam aiarum commit tere p eo q eſſet filius ſacerdotis ppter q acceſſit ad pa. dicēs q eſ ſet in ſubdiaconuȝ ordinatus. rſcri bit. pa. epo dicens. q indignum ē vt careat beneficio eccleſiaſtico q̄ i ſubdiaconum eſt ordinatus. Man dat q̄tinus aliquem honeſtū pbrȝ cum aſſenſu illius clerici debeat in uenire qui eccleſie ipſi deſeruiat. ita q prefatus R. habeat medie tatem omnium beneficioꝝ ipſi9 ec cleſie. quoȝ ſolus pbr miſſaruȝ ſol lemnia vel alia officia ſine clerico ñ poteſt celebrare. Nota q in ſa cris ordinib9 conſtitutus non de bet carere beneficio. Item ſacer dos ſolus ſine clerico nō dȝ eſſe.

Extranſmiſſa. Ca. abbas de caſt. preſenta uit vuil. clericū archiepo cant. ad eccleſiam de. N. ſed archieps eum recipe noluit. eo q pater ei9 in ip ſa eccleſia miniſtrauit. ipſe ad pa pam accedens ſignificauit ei q̄lr fuerat repulſus addens q pat ei9 i ipſa eccleſia miniſtrauerat media interueniēte pſona. mandat pa. ei dem cantuar. archiepo quati9 ſi ē ita. predictum vuil. ad eccleſiaȝ p dictam admittat. non ideo min9 ob ſeruato aplici reſcripti decreto q in eccleſia dei p ſucceſſionem here ditariam deteſtatur. Nota q in eccleſia non habet locum ſucceſſio. Itē nota q media pſōa tollit viciū ſucceſſionis.

Conſtitutus. Caſus. Quidā clericus. G. no mine quandam capellam canonice fuerit adeptus vt dicebat et eā plt bus annis poſſedit quiete. tandeȝ R. miles ipſuȝ ſpoliauit ead eȝ ppt quod clericus apud ordinariuȝ de poſuit queſtionem. obiectuȝ fuit ei q pater eius in cappella miniſtra uit eadem ppter quod capellam ñ potuit rehabere. ipſe conqueſtus eſt domino pape. dicēs q pat ei9 nec pſona nec vicarius perpetuus fuit in ipa capella. aliquando tam ſtetit ibi ſed nullum ius habeat in ea. Mandat papa epo vigornieñ. quatinus ſi conſtiterit ei q dictus cleric9 a predicta capella fuerit p potētiaȝ laicalem eiectus. et q pa ter ei9 ñ fuit perſōa vl ppetu9 vi carius in ipſa. licet quando q mi niſtraſſet ibidem nomine predicti G. faciat eam ſibi reſtitui cum fru ctib9 ide pceptis. Nō q ſpoliat9 reſtitui debet cū fructibus percep tis a tempe ſpoliationis.

Itē perpetuus vicarius ius di citur habere in eccleſia vnde fili9 eius ſuccedere non poteſt.

Ex tua. Caſus. archieps ebo raceñ. obtinuit indul gentias a domino papa vt poſſit diſpenſare cum filijs ſacerdotū vt remanere poſſent in eccleſijs quas patres eoꝝ nullo medio habuerīt

dunmodo eſſent bone vite et opi=
nionis vel longo tpe eccleſias te=
nuiſſent. archi epſ diſpenſauit cuz
aliquibus talium poſt iſtam diſpē
ſationem quidam ad iudices impe
trauerunt litteras a papa. vt ſi cō
ſtaret predictos cuz quibus diſpē
ſatum fuerat eſſe filios ſacerdotū
vel clericorum qui ꝓxīo ante illos
eccleſias tenuerunt imponerent il
lis ſilentium. et eccleſias illas ipis
impetrantibus aſſignent tacita ve
ritate. de ꝑmiſſa diſpēſatōe archi
epſ ꝯſuluit dominū papaz vtrum
per litteras illas diſpēſatio ſua d
beat reuocari. R. ſ. ñdet papa ꝙ ſup
priores litteras cum aliquibus di
ſpenſauit. diſpenſationem illam ñ
vult p poſteriores litteras irrita
ri. Jn fine precipit pa. clericos lai
ce donationis intuitu in eccleſijs ſi
ne auctoritate epiſcopi inſtitui et
inſtitutos precepit remoueri.
¶ Nota ꝙ diſpenſatio ſemel conceſſa
reuocat̄ ¶ Itez littere veritate ta
cita īpetrate ñ valent. ¶ Itē null9
dz īſtitui in ecc̄ijs ſine auctoritate
epiſcopi

Nuoniā ſacris. Cauſ. man=
dat papa cā
tuarieñ. archiepō et eius ſuffraga
neis quatinus ſi publicum fuit pa=
tres perſonatum in eccleſijs habui
ſſe filios eoꝝ ab eccleſijs illis ex=
cludant nec ad eas vlteri9 aſſumā
tur. et ſic hoc publicum eſt. nec cā
in iudicio deducatur. nec teſtes ad
mittantur. ¶ Nota ꝙ i notorijs or
do iuris non requiritur.

Ad extirpādas. C. dicit̄ ꝙ
ꝙ filij pbo
rum qui eccleſias tenent in quib9
patres eoꝝ nulla perſona media
miniſtrarunt tanq̄m perſone vel
vicarij perpetui remoueantur ab
illis ¶ Nota ꝙ filij pboꝝ non poſ
ſunt ſuccedere patrib9 in eccleſijs
in quibus patres eorū perſone vl
vicarij fuerunt perpetui. ¶ Item
media perſona purgat vicium ſuc
ceſſionis.

Ad hec. Caſus. queſitum fuit
a papa. vtrū filij epi
ſcopoꝝ poſſint ad ſacros ordines
ꝓmoueri ſi alias digni ſint. R. ñ
det papa ſi de legitimo matrimonio
ſunt geniti nec aliud impediat poſ
ſunt ad ſacros ordines licite ꝓmo
ueri et in eiſdem eccleſijs in quib9
preſunt patres eorum beneficium
obtinere. ¶ Nota ꝙ pater et filius
legitimus ſimul poſſunt eſſe in ead
eccleſia. ¶ Itez nota hanc dec. ge
neraliter ꝓ omnibus filijs clerico
ruz de legitio matrimonio genitis
ꝙ poſſunt ad ſacros ordines ꝓmo
ueri et eccleſiaſtica beneficia habē
non ſolum in eccleſijs alijs ſed etiā
in paťnis patribus eoꝝ viuis vel
mortuis.

Michael. Caſ9. michael pbr
propoſuit corā pa
ꝙ eccleſiaz ſancti Io. canonice fuit
adeptus. hed. N. filius anthonij
pbri. qui ꝓrimo ante habuit pſo
natuz ipſius eccleſie aſſerit ad ſe ꝑ
tinē vicariam e9d eccīe mādat pa
pa quatinus ſi conſtiterit dictum ꝑ
filiū fuiſſe ipſius antonij qui ꝓri
mo habuit perſonatum illi9 eccie
ſup vicaria ip̄i9 ei ſilentiū perpe
tuum imponatur. ¶ Nota ꝙ filius
ſacerdotis patri ſuccedere non po
teſt tanquam perſona vel tanquā
vicarius in eccleſia ꝑmanere.

Literas. C. quidā vir et eius
uxor coi ꝯſēſu ꝓmiſe
runt caſtitatez ſe ſuaturos. qui ꝓ
miſſa ī facie ecc̄ie vir promotus fu
it poſtmodum vſqz ad ſacerdotium
Tandez in ſacerdotio conſtitutus
habuit acceſſuz ad vxorem et ex ea

filium genuit. H. nomine. iste. H. desiderauit a pueritia ministrare domino i officio clericali dicit pa. licet a filijs paterna incontinentia sit appellenda si dignus est alias p mittit eum in clericum ordinari. et ad ecclesiasticum bñficiũ pmoueri vnde valeat sustentari. Nota q natus de vxore legitima habet p non legitimo. et hoc ideo. quia na tus est post cõtinentiam cõi volũ tate promissam 7 ita de illicito coi tu dici potest.

Cum decorem. Cas9. filij ca nõicoꝝ. de il legitimo matrimonio nati non dñt canonici fieri vel prebendas habẽ in ecclesijs in quibus patres eorũ sunt instituti: quia inpudicum ẽ vt non legitimus filius impudico pa tri in altaris officio ministret. Nota q illegitimus fili9 non debz ministrare patri in officio altaris.

Ad abolendam. Casus. In pl'ibusq ec clesijs quedam inoleuit corruptela q filij canonicoꝝ fiebant canonici in ecclesijs secularibus in qui bus patres erant eoꝝ instituti canonici. precipit concilium q cano nicorum filij et maxime spurij non fiant canonici in ecclesijs seculari bus in quibus patres eoꝝ sunt in stituti. et si contra factum fuerit. ñ valeat eoꝝ institutio et q̃ tales canõicare p̃sũpserint a beneficijs suis suspendantur. Nota q q̃ ca nonicãt indignos suspendi debẽt a beneficijs suis et istituti ꝛmoueẽ.

Dilectus filius. Casus. Vir gilius pbr habebat quandam ecclesiam curaz animarum habentem quã nullo me dio habuit pater eius prepositus sancte marie ipsuz monuit vt eccle siam ipsaz dimitteret. ipse vero di cebat q remensis archiepũs aplicẽ sedis legatus cũ eo dispensauerãt et ideo eam dimittere nolebat pre posit9 significauit h domĩo pape mandat pa. q̃tin9 ñ obstãte aliq̃ di spensatione que a se. ap. non manauit statuat q canonicum fuerit ap re. ipsum ab ecclesia remouendo. Nota q solus pa. cum filijs sacer dotũ potest dispensare vt presint in ecclesijs in quibus patres eoruz habuerunt psonatuz siue curã ani marum nullo medio.

Nimis. Casus. In prouincia turoñ. filij sacerdotuz et alij non legitime nati promoue bantur ad dignitates et psonatus et ad alia beneficia curam animaꝝ habentia sine dispensatione aplice sedis vnde mandat papa archiepi scopo turoñ. quatinus predictos oẽs remoueat a dignitatibus per sonatibus et hmõi beneficijs curã animarum habentibus et illa pso nis idoneis conferri faciat p illos ad quos collatio ipsorum noscitur pertinere. precipiens ne id decete ro attemptare presumant. Nota q sol9 papa potest dispensare cũ filijs sacerdotum vt ad dignitates et curam aĩarũ possint pmoueri.

De seruis non ordinandis et eorũ mãumissiõib9.

INstruendi. Ca. di cit q ñ debet ordinari seruus ñ prĩo fuerit absolute ma numiss9 quia quod vitupari pote rit precauendum est. hoc habes in fra. liiij. di. per totuz. Nota ver bum illud quod infirmari vel vitu pari potest p̃ caueri debet.

De ſeruorum. Caſus. Statuit concilium toletanū. vt nullus pbroꝝ de cetero promoueat ſeruos ad ſacros ordines nec etiam ad minores. niſi prius a dominis libertatem fuerit cōſecuti et ſi aliquis ſeru9 fugiat dominum ſuum et fraudulenter ad gradus eccleſiaſticos promotus fuit deponatur. et dn̄s eius eū recipiat. ¶ Nota ꝙ ſerui promoueri nō debēt ſine licentia dominoꝝ ſuoꝝ. ¶ Item qui ordinat̄ ſine manumiſſione ignorante domino vel contradicēte deponendus eſt. ¶ Item ſꝫ aliquis fuerit in poſſeſſione libertatis eam amittit.

De famulis. Caſus. Statuit ocil̄. toletanū. ꝙ eccleſia poſſit cōſtituere pbros et diaconos per parrochias de ſeruis ſuis. ita tn̄ ꝙ primo accipiāt libertatem et quicqd illi poſtmodū acquiſierunt vel eis datum fuerit ad extraneaſ perſonas nō tranſmittant. ſed omnia poſt obitum ſuum ad ius eccleſie a qua manumiſſi ſūt debeant pertinere. quoniam accuſandi vel teſtificandi aduerſ9 eccleſiaꝫ omnis aditus precludatur ſicut ⁊ ceteris libertis. ad quod ſi aſpirauerint et libertatem mittāt et honorem ordinis quod non dignitate nature ſed temporis neceſſitate meruerunt. ¶ Nota ꝙ liberti dominum ſuū accuſare non poſſunt vel ꝯtra ipꝫ teſtificari ſine venia.

Nullus. Caſus ſi aliquis ſeruum ſuum donauerit libertati. et eum fecerit in pbrꝫ ordinari. et ille poſtea in ſuperbiam elatus domino ſuo noluerit canonicas horas celebrare. accuſetur ad epm̄ ſuum et degradetur. ¶ Nota in mnaumiſſo ꝑpas ſpirituales poſſe retinere. ¶ Item nota aliquam ingratitudinem ad priſtinum ſtatum reducendum.

Conſuluit. Caſus. dicitur in hoc canone ꝙ eps̄ non ordinet ſeruos vel ſpurios. quoniam in conſecratione cuiuſlibet epiſcopo dicitur. vide ne quēlibet ſeruilis condictionis preſumas ad ordines promouere ¶ Nota ꝙ ſeruus vel ſpuri9 ordinari n̄ dꝫ.

Eo libentius Caſus. Aliquis ſeru9 eccleſie filium ſuū obtulit ipſi eccleſie a qua libertatem fuit aſſecutus vt in ipſa eccleſia dn̄o dēat deſeruire in ordine clericali. Queritur vtrum p9 aliquod tempus poſſint eccleſiam illaꝫ dimittere et ad aliam ſe tranſferre. Papa hic diſtinguit vtrum ob eo tenore fuerint manumiſſi et oblatio ordini clericali vt ī ea dū vixerit debeāt deſeruire in diuinis officijs et tunc ad aliam eccleſiam ſe tranſferre non poſſunt vel vtrum abſolute fuerunt manumiſſi. et tūc poſſunt licite ad aliā ſe tr̄ſfe. Nos ꝙ libertas datur ſub ꝯdictione vl̄ tenore et tunc ille compellitur cōditionem ſeruare.

Miramur. Caſus. Aliquando ſerui ordiant̄ ſine licentia dominorum ſuoꝝ queſitū fuit a papa qualiter iſti ſic ordinati debeant in ſeruitutem vel non debeāt reuocari. papa mirat̄ de hac queſtione cum certum ſit in canonibus quomodo debeant vel non debeant in ſeruitutem reuocari. verū tamen de ordine ſubdiaconali. cuꝫ de eo nulla fiat mentio in decretis. dicit ꝙ ille ordo eodem priuilegio gaudet cū diaconali quia ſꝫ olim ſi reputaretur ſacer in eccleſia primitiua. cū a tpe greg. et vrbani ſedꝫ moderna tpa ſacer reputatur.

¶ Nota ꝙ ſubdiacōat9 et diacōat9

ſimili priuilegio gaudet.

Dilectus. Caſus. Johannes miles impediebat. G. diaconum ne ordinaret in pbrm ea occaſione quia dicebat patrē ipſius diaconi hominem ſuum eē quā uis mater ipſius libera eēt. vnde ille diaconus hoc propoſuit coram pa. vnde mandat pa. archiepo ne apol. quatin9 ſi predicta vera ſūt ipſum militem compeſcat ab hui9 modi impedimento ‖ Nota q filii9 ſequitur condictionez libere matis

De obligatis et ratiotinia ordinandis vel non

MAgnus eps. Caſ9 epiſcop9 auguſteñ. queſtuit in concilio vtrum procuratores actores executores pupillorū ſeu curatores debeant ordinari. gratus eps. rñ. q p9 officia ſua depoſita et reddita rōne ſui officij pñt ordinari dummō al'. digni inueti fuerint ſ3 non antequaz liberati ſint ab officijs ſuis. quia eccleſia infamatur cū p9 ea conueniunt ſup officijs ſuis omnes dixerūt. recte reſpōdit ſctitas veſtra et ita eſt nr̄a ſententia. Nota q ordinandi liberi debent eē non ſolum a ſeruitute ſ3 etiam ab officijs ſecularibus.

De corpe viciatis ordinandis vel non.

Ne pſbro. C. q̄dā pbr obtulit duellū cuidam adūſario ſuo et oblatū ab eo ſuſcepit pbr i illo duello partem digiti ammiſit. q̄rebat vt ſ9 poſſit celebrare i ordie ſacerdotis. rñ. pa. q cū ipe nō āmiſit tm̄ de digito q̄n bñ poſſit ſine ſcādalo celebrare. vñ p9 pactā pñiam ſatis poterit cū eo miſericorditer diſpēſari vt i ordie ſuo miſtret ‖ Nō caſū in q̄ eps pōt diſpēſare.

Cum de tua. C. q̄daz electus fuit in epm op ponebat ſibi q habebat maculam in occulo et q nō erat legiti9. mandat pa. q diſpenſet cū eo i vtroq3 ‖ Nō q enorme dānū corpis ipedit pmouendum.

Ex parte. Ca. q̄dā monachus bartho. noie in cunabulis ſect9 fuit p9modū fuit ordinat9 i diaconū. q̄rit an poſſit vlterius ad maiores ordies pmoueri rñ. pa. q niceṅu cōciliū phibet illos ad ordies pmoueri. et ſi pmoti ſūt dñt deici q̄ ſeipos abſciderunt vl affectauerūt ut ab alijs abſciderēt dū tñ ſani erāt. ſ3 q̄ i cunabilis ſecti ſūt bñ poſſunt pmoueri qr cū iudiciū ai nō habeāt affectare n pñt vt ab alijs abſcidāt. et i cāonibus aplorū legit q ſi q̄s p inſidias enuch9 factus ſit vel ita natus vel in pſecutiōe ei virilia āputata ſūt. ſi alias dign9 ē pōt fieri eps. ‖ Nō q nō pōt pmoueri q̄ ſe abſcidit. ‖ Item qui nolens vel ignorant abſcidit pmoueri poteſt.

Significauit. Ca. q̄daz pbr credēs ſe obſequiū preſtare deo fecit ſibi āputari virilia. dicit q ſi dign9 ē alias diſpēſari pōt vt i officio ſacerdotis pt officiū miſſe miſtret. ‖ Nō qui ſe abſcidit pmoueri non poteſt.

Ex parte. Caſus. quidaz pbr ſentiens ſibi lepre periculum imminere fecit ſibi precidi virilia. Queritur an poſſit in officio ſuo miniſtrare. rñdz. papa

ꝙ ſi ita eſt et alias idoneus eſt exe quendi officium ſuum liberam ha= beant poteſtatē· ‖ Nota ꝙ ſi aliqſ abſciderit ſeipm̄ iuſta de cā · nō ef ficit̄ irregularis· nec eius ꝓmotio vel offitium impeditur·

¶ **Expoſuiſti·** Caſus· quidaʒ ꝓ motus fuit in ab batez qui carebat altera manu· cō ſultus pa· rn̄ ꝙ cum ipſe pro tanto defectu non poſſit ad ſacros ordi= nes promoueri· et ſi ip̄e h° tacuēit in ſua ꝓmotiōe ab officio abbatie debet perpetuo remoueri· ‖ Nō ꝙ abbas ad ſacros ordies promo ueri debet·

¶ **Thomas·** Caſ9· Thomas mo nachus dum eſſet ī annis puerilibus conſtitutus· que dam barra ferrea caſu fortuitu ce= cidit ſup pollicem dextre man9 ip ſius· ita ꝙ vngulam auulſit ab eo· dubitabatur vtrum poſſit ad ſacē dotium promoueri· rn̄· pa· ꝙ ſi po= tens eſt in ipſo pollice ad frangē= dum eukariſtiam et aliud canōicuʒ non obſiſtat ꝓpter talem defor mi tatem non debet ipediri quomin9 poſſit ad ſacerdotiū ꝓmoueri· ‖ Nota ꝙ parua deformitas non im pedit ꝓmotionem·

¶ De bigamis nō ordinādis·

Et bigami· Ca· bi= gami et ſollenniter penitentes et maritati repudiataꝝ ad ſacēdocium ꝓmoueri non poſſunt vt hic dicit̄· ‖ Nota ꝙ bigami et ſollennis pnīa ipediūt ꝓmotionē·

¶ **Super eo·** Caſus· Quidam bi gami ꝓmoti fuerūt ad ſacros ordines· querebat̄ an de bent in ſuis ordinibus miniſtrare· Rn̄det pa· ꝙ ordinatores eoꝝ p̄= uandi ſunt poteſtate ordinandi et ordinati ad ſacros ordines non de bent in ipſis ordinibus remanē q2 contra apl'm cum bigamis diſpen ſare non licet· tn̄ cū ordinatoribus diſpenſari poteſt· ut poteſtate or= dinandi non priuentur· ‖ Nota ꝙ ep̄s cū bigamis diſpenſare n̄ pōt·

¶ **De bigamis·** Ca· de pb̄ris bigamis et vi= duaꝝ maritis idem iuris eſt quan tum ad promotionem· quia contra apl'm ordinari non debent ‖ Nota ꝙ bigamus eſt ipſo iure ſuſpenſ9 a diuinis officijs·

¶ **Nuper·** Caſus· Quidam dum erant ī laicali ordine conſtituti cōtraxerunt matrimoni um· poſtmodū mortuis uxorib9 fa cti ſunt clerici ꝓmoti ſūt ad ſacros ordines· demū ꝯtraxerūt ſecunda mrimonia· querit̄ vtrū cū talib9 clericis qui taliter ꝯtraxerunt poſ ſit diſpēſari vt ī ordibus ſuis rema neāt vel ad ſupiores poſſint ꝓmo ueri· et p̄mo oñdit ꝙ tl'es bigāi ſint iudicandi in matrimonijs em̄ ꝯtra hendis non attēditur iuris effect9 ſed animi deſtiatō· vnde qui duas habet ſimul vxores infamia notat̄ ꝙ ptim ad factum conuenit retor= queri· ſicut legit̄ de pb̄ro qui con traxit matrimonium q̇ ꝓpter hoc n̄ legalibus nuptijs dicit̄ deteri· q8 ad factum refertur non ad ius ead ratione tales de q̇b9 eſt queſitum debent inter bigamos reputari· Jn contrarium videtur ꝙ non ſint bigami reputandi cuʒ opinioni ſit veritas p̄ferenda· ſi dicam9 iſtos bigamos ſcd̄m hoc ſequitur ꝙ ille q̇ nullā habuit in vxorem eſſet bi= gā9 rputād9 vt ſi q̇s d fcō ꝯtbēt cū diuerſis cū q̇bus d iure n̄ poſſet

contrahere. R̄z n̄. papa q̄ cū hui9
modi clericis tanquam cū bigamiſ
diſpenſari non poteſt licet in veri-
tate bigami non exiſtant nō ꝓpter
ſacramenti defectum. ſed ꝓpter af
fectum intentionis cum ope ſubſe
cuto qꝛ quātuz in ipſis fuerit ſecū
da matrimonia cōtraxerunt. ¶ No
ta q̄ infamis dicitur qui ſimul hꝫ
duas vxores. ¶ Item nota q̄ opi
niōi veritas preferſ. ¶ Itē repu
tatur bigamus quia bigamus non
eſt quo ad promotionem. ¶ Item
volūtas ſine effectu punitur. quia
proceſſit ad effectum.

¶ **Debitum.** Mulier aliqua con
traxit matrimoniū
cum aliquo et ab eo fuit traducta
tandem ea incognita mortuus eſt
quidā alius contraxit cum illa que
poſtmodū mortua eſt queſitū fuit
an vir iſte poſſit ad ſacerdotiū ꝓ
moueri. et videbatur q̄ nō qꝛ fuit
maritus vidue et tales ꝓmoueri n̄
poſſunt. rn̄. pa. q̄ duo ſunt in cōiu
gio carnali copula conſumato. ſci-
licet conſenſus aīorum et cōmixtio
corpoꝝ cōiunctio aīoꝝ ſignificat
caritatem que conſiſtit in ſpiritu ī
ter deum et iuſtam aīam. Vnde di
cit apl's. qui adheret deo vn9 ſpē
eſt cum illo. cōmixtio corpum ſig-
nificat conformitatē diuine et hu
mane nature que conſiſtit in carne
inter criſtuz et eccleſiam. Vnde di
cit euange. verbum caro factum ē
ſꝫ illud coniugiū quod n̄ eſt carna-
li copula cōſumatum non pertinet
ad illud coniugiuz deſignandū q̄d
inter matrimonium et eccleſiaz eſt
contractū per incarnationis mini
ſterium. ſecunduz quod apl's expo
nens verba illa primi pētis. hoc
nunc os ex oſſibus meis et caro de
carne mea. et ſtatim ſubiunxit. hoc
aūt dico magnum ſacramentum in
criſto et eccleſia. His premiſſis
dicit pa. q̄ propter ſacramenti de
fectum inhibitum eſt ne bigamus
aut vidue maritus poſſit ad ſacros
ordines promoueri. quia illa nec
eſt vna vnius nec iſte eſt vnus vni
us. ſic ergo patet q̄ inter cōiuges
deficit cōmixtio corpum. ibi nō de
eſt ſignaculum hui9 ſacramēti. vn
de ſoluo tibi queſtionem ꝓpoſitaꝫ
ille qui mulierem ab alio viro du-
ctam. ſed non cognitam duxit vxo
rem ꝓpter hoc impedire non debꝫ
quin poſſit ad ſacramentuz promo
ueri. qꝛ nec ille nec illa diuiſit car-
nem ſuam in plures. ¶ Nota q̄ de-
fect9 ſacramenti eſt cā quare biga
m9 vel maritus vidue corrupte ad
ſacros ordines non poſſit promo-
ueri. et ita non crimen ſed irregu-
laritas hoc facit.

¶ **Quia circa.** Caſus. pbri hn̄t
plures concubi-
nas. queritur vtruz bigami ſint cē
ſendi. R̄z n̄. q̄ ꝓpter hoc non incur
runt irregularitatem bigaīe. Vn̄
cū talibus tanq̄ cū fornicarijs po
terit ep̄s diſpenſare vt ſuum offici
um exeq̄nt. ¶ Nota q̄ plures ha-
bens concubinas irregularitateꝫ n̄
incurrit. ¶ Itē nō mirabile q̄ cuꝫ
eo q̄ peccat diſpēſat et cuꝫ illo qui
non peccat nō diſpenſat.

¶ **A nobis.** C. q̄daꝫ ſubdiacō9
q̄ndā viduā d̄ facto
duxit ī vxorem. qꝛ de iure n̄ potuit
querit̄ vtrum bigam9 reputet̄ q̄
ad legem ꝓmotiōis. rn̄. pa. q̄ ī ve
ritate nō ē bigam9 nec marit9 vi-
due. cū īter ipos n̄ fuerit matrimo
niū. verūtn̄ cū eo tāq̄ cū marito vi
due nō poterit diſpenſari. nō ꝓptē
ſacrī d̄fectū ſꝫ ꝓpt̄ affectū itētionis
cū ope ſubſecuto. Ex hac dec. nō
q̄ bigam9 ꝛputat̄ q̄ ad ꝓmotionē
qui bigamus non eſt. ¶ Iteꝫ nota

ꝙ voluntas ſine effectu puniť. q2
proceſſit ad actum

De clericis pegrinis.

TVanos. Caſus. clerici quandoqȝ ſe transferūt ad remotas ptes et dicunt ſe
ordinatos nec oſtendunt litteras
eoꝝ a quibus ſe ordinatos dicūt.
queriť qd de talibus ſit agendum
rn̄det papa. ꝙ tuti9 eſt in his ſta
tuta patrum ſequi q̄ꝫ nouum aliud
ſtatuať. De tranſmarinis ſtatutū
eſt vt ad min9. v. ep̄oꝝ teſtimōio
ſup ordinatiōe ſua muniant q8 de
alijs incognitis ſil'r eſt ſeruandum
ita vt aliquanto tp̄e habeant ī ſu
ſpenſo in quo de ipſoꝝ actib9 in
ſtruantur illi cum quibus moranť
et inquirendum eſt etiam de infe
rioribus ordinib9 quia poſſit eſſe
ꝙ aliquid pretermiſiſſent. His cō
ſideratis poterunt admitti ad diui
na ſi alias digni iuēti fuerūt. Nō ꝙ
non ſtatim credendū eſt alicui ſup
ordinatione ſua. // Item nota ꝙ i
quirenduz eſt de conuerſatione ali
cuius ab illis cum q̄b9 moratur.

Inter quatuor.

Caſus. clerici aliquādo
tranſferť ſe ad ptes ꝯſtantinopo
litanas accedunt ad p̄riarchā ſine
litteris ſuoꝝ ordinatoꝝ tn̄ offe
runt iuramentum ꝙ ſunt in certis
ordinibus conſtituti et petunt ad
ſupiores ordines promoueri. que
ritur quid iuris ſit. reſpondet ꝙ n̄
primo cōſtiterit patriarche p ido
nea argumenta de ipſoꝝ ordina
tione canonica non debet illos ſu
ſcipe in illis ordinibus nec ad ſu
piores pmouere anteq̄ꝫ eoꝝ con
uerſatio fuerit approbata. // Nota ꝙ
iuramentum ignoti non admittiť
ſuper ſua ordinatione. ſʒ hoc ideo
ne illi quibus celebrāt decipiant.

Tue fraternitati

C. clerici aliquādo
accedunt ad ptes hieroſol. ſine cō
mendaticijs litteris ſuoꝝ ep̄orum
queſiuit patriarcha an pmitte de
beat illos celebrare diuina. R. n̄dʒ
pa. q8 niſi conſtiterit ei ſiue p lr̄as
ſiue p teſtes de canōica ordinatiōe
ipſoꝝ qui ignoti ſunt nō pmittat
illos ſuis plebibus celebrare. ſed
ſi ſecreto voluerīt celebrare pmit
tant. // Nota ꝙ alicui licʒ in ſecre
to q8 non licet in publico et hoc ē
ne decipiatur populus.

Te nobis.

Caſus. quidam p̄lati eccleſiarum de
iuriſdictione ep̄i regimi ſine ꝯſcien
cia ip̄i9 ep̄i clericos de alienis ep̄i
ſcobatibus inſtituebāt in eccleſijs
ſibi cōmiſſis. q̄ſiuit ep̄s a pa. q̄d iu
ris eſſʒ de illis clericis. R. n̄. papa
ꝙ illud eis nō liceat cū ſit contrari
um hōeſtati et contra inſtitutiōes
ſanctoꝝ patrū. et iō pōt inde eos
remouere niſi ex diſpenſatione eos
duxerit dimittendos. Nota cleri
cos inſtituēdos ī ecclijs 8 eo8 loco
vel de ea8 dioc̄. et nō extrāeos.

De officio archidiaconi.

AT archidiaconus.

Ca. 8r h ꝙ archid. ē vi
cari9 ep̄i ī oīb9 q̄ ad eius
ptinēt ſimiliť et cāe clericoꝝ et in
vrbe et extͣ vrbē ad ip̄ʒ ptinēt co
uſatio eoꝝ et honor et r̄ſtaurō ec
cleſiaꝝ et doctrīa eccīaſticoruʒ et
correctio exceſſuū. It̄ 8 tennio ī trie
nium cū ep̄s fuerit ipeditus debʒ
totā viſitare dioceſim et ad uicem
ſui ep̄i corrigere corrigenda.

Nota q archid·est vicarius epi·et poteſt corrigere· Vnde infert q habet coertionez quod verum eſt de conſuetudine preſcripta·

Officium· Dicitur hic q ad officium archid· pertinet legere euangelium quod voluerit vel precipe alicui diacono q legat·et qn epiſcopus debz miſ ſaz celebrare precipe debet ſacerdotibus vt induant ſe veſtibus ſacris vt epo miniſtrent· Item in matrici eccleſia nullus debet legē rñſoriū ante eplam aut lectionē añ rñſoriū cantare·donec prio ab ipſo auſcultetur·debet etiam ordinare accolitos q ſeoz debeat deferē candelabruz et q ſt thuribulū· Nō q ad offm archid·ptiet euāgeliū legē et ad officia eccie ordinare·et illos q legere vel cantare debent in matrici eccleſia auſcultare·

Ea que· Caſus·archid· ſalermitanus habuit cuſtodiam vaſoz et alioz ornamētoz eccleſie archiepſ ſalermitan9 ſignificauit domino pa·q archid·negligens erat circa predicta cuſtodienda·Sup hoc ſcribit pa·archidia·dicēs q diſtricte inquiret ab ipſo de vaſis eccleſie que illic collecta ſunt·qualit cuſtodiunt ſi aliquid ex neglientia vel fraude ipi9 perierit ipſe in hoc punieť·et tenebitur ad reſtitutionez ipſoz cū ipſe ad hoc ex officio teneatur· Nota in prelato neglientiā et fraudem compari·

Cum ſatis· Ca·archid·elie·ſine licentia epi ſui cōmittebat curam animaz dicens hoc ex conſuetudine ſibi licere·epſ conqueſtus fuit pape de hoc dicit pa·q obtentu alicuius conſuetudinis non debet facere contra inſtitutiones ſanctoz patrum·Vnd p cipit et q nulli cōmittat curaz animarum ſine licentia et mandato ſui epi· Nota q ad epiſcopum ptinet cōmittere curam animaz non obſtāte conſuetudine que preſcripta non ſit·

Archidiacōis Archid·d iure cōi non poſſunt in aliquos ſentētiam promulgare niſi auctoritate epiſcopoz ſec9 tñ eſt de conſuetudine· Nota q archid·de iure cōi non poſſunt excōicare niſi auctoritate epiſcopoz·

Mandamus· Ca·dicit hic q ſemel tantuz in anno debet archid·viſitare niſi neceſſitas exigat q pluries viſitet· Nota q archid·non hz pluries in anno viſitare ñ ex cā rōnabili·

Ad hoc· Caſus·queſitum fuit a pa·quid pertieat ad officium archid·et in quibus p ipſum cura epalis ſollititudinis releuetur·Rñ·pa·ſcdz ſtatuta iſydori ipat ſ bdiacōib9 et leuitis ſollicitudo prochiaz et ordiatio earūdē ptinet ad ipſuz audire debet iurgia ſingulo z archipbri rurales qui d cam vocanť ſubiacere debent eidē Item ſecundum conſtitutionez romani ordinis maior p9 epm et ei9 vicarius repitur· Item in epla beati clementis pape oculus epi noiať et loco ipi9 p epm corrigit corrigenda et emendanda emēdat niſi adeo ardua fuerint negocia q abſq maioris ſui preſentia nequeant terminari· Item in quadam conſtitutione innoceñ·contineť q ad ipſuz pertinet inſtitutio corporalis tam in beneficijs q in dignitatibus et examinatio clericoz q ad ordines promouentur ad ipſum ptinet et ipſe debet eos epiſcopo pſentare· Queſitum fuit inſuper vtrum decani rurales qui pro

tpe inſtituuntur debeant ad māda
tum epi vel archidia· vel etiam vt̄
uſqꝫ inſtitui vel deſtitui ſi fuerint
ammouendi· Ad hoc rn̄det pa· qꝫ
omnes tangit ab omnibus debet
aꝓbari· et ipſi decani cōe officiuꝫ
vtriuſqꝫ exercent· ⁊ ideo cōiter eli
gendi ſunt vel etiam ammouendi·
¶ Nota in quibus de iure cōi con
ſiſtit officium archidia· ¶ Iteꝫ no
ta ꝙ imperat ſubdiaconibus et le
uitis· ¶ Item ſolicitudo et ordina
tio prochiaꝝ ptinet ad ipſum· ¶
Item audire debet cauſas ſingulo
rum· ¶ Iteꝫ decani rurales ſubſūt
ei· ¶ Item maior eſt poſt epm et
eius vicari9· ¶ Item dicit̄ oculus
epiſcopi et loco ipſius corrigit ex
ceſſus ſubditoꝝ· ¶ Iteꝫ inſtitutio
corpalis in beneficijs et dignita
tibus ad ipm ptinet· ¶ Iteꝫ exami
natio clericoꝝ qui ad ordines ꝓ
mouentur ad ipꝫ pertinet et eos d
bet epiſcopo preſentare· ¶ Item
nota ꝙ omnes tangit· ab omnib9
aꝓbari debet·

Significaſti· Ca· archidia· ſine conſciētia epi ſui ⁊ auctoritate litteras ſuas
ꝓmouendis non concedat et ordi
nandi p litteras archid· ꝓmoueri
non debent· quod ſi fecerint epi
ſcopus interdicat eis executioneꝫ
ordinum taliter ſuſceptoꝝ· ¶ Nō
ꝙ archid· non poteſt dare litteraſ
cōmendatitias ꝓmouendas·

Vt matrimonium· Caſus· d iure com
muni ad archid· ptinet repſentaē
ordinādos epo et illos examinare
ponere abbates et abbatiſſas in ſe
de· ¶ Nota de iure cōi preſentatio
ordinandoꝝ et eoꝝ examinatio·
et abbatum et abbatiſſarum inſtal
latio ptinet ad archidiaconum·

Dilecto filio· Caſ9· archid· ſenon̄· conque
rebatur ꝙ abbas et conuentus mo
naſterij ſancti petri ſenon̄· conque
rebatur ſibi exhiberi annuam ꝓcu
rationem et alia quedā ratione ſui
archidiaconatus ad ipſum ſpectan
tia· cā ad ipius archid· petitionem
cōmiſſa fuit abbati ſancti criſpini
et quibuſdam alijs coram quibus
petijt idē archid· vt abbas et mo
nachi ſibi obedirent in hijs q̄ per
tinent ad iuriſdictionem· correctio
nem et viſitationem ſpectantes ad
ius archid· cum monaſterium ipſū
ſit ſitū infra terminos ſui archidia
conatus videlicet vt coram ſe re
ſpondēnt conquerentibus de ipis
et citati venirent ad pn̄tiam ſuā· et
eius mandata honeſta audituri ſal
ua regula ſua et abbatis ſui diſci
plina· petijt inſup ne de cetero face
rēt aliq̄s d ſenon̄· balliua eo p̄miſ
ſo corā officiali archiepi ſeon̄· ꝯue
ri dicēs ꝙ pmo ꝯueiri dn̄t ſub ipo
ꝙ corā officiali archiepi exceptis
ſpēalib9 cāis ipi9 archiepiſcopi
et hominū et familie ſue· lite vero
ſup p̄dictis ꝯteſt· iudices de ꝯſēſu
vtriuſqꝫ ptis remiſerūt cāꝫ ad ſe·
ap· Sed qꝛ pa· neſciebat conſuetu
dinem qua vtit̄ archid· ſenon̄· in
alijs abbatijs ſenon̄· ordinis p̄fati
monaſterij nō poterit ꝓferre ſn̄iaꝫ
ꝯmiſit cāꝫ iudicib9 pn̄tib9 mādāſ
eiſd q̄tin9 ſup his veritatē inq̄rāt
p canōicos ſenon̄· q̄ de hmōi ꝯſue
tudine dn̄t habē noticiam pleiorē
et ſi ꝯſtiterit eis p̄dictū archid· vl
ei9 añceſſores de ꝯſuetudine paci
fica ſic obtēta iuriſdictionem aliq̄
i ipſo mōſterio vl i hmōi abbatijſ
hacte9 habuiſſe p̄fatū mōſterium
abſoluāt ab ipetitiōe archid· ſibi
ſup h ppetuū ſilētiū iponēdo· Si
vero p eoſd canonicos cōſtitēit d

p̃miſſis eandem iuriſdictionem ad
iudicant archidia· in mõaſterio vł
in alijs abbatijs cſtiterit habuiſſe
ſup alijs ſilentium imponentes eiſ
· ¶ Nota q̃ iuriſdictio archidia· ex
conſuetudine in multiſ conſiſtit vt
hic patet· de iuri cõi cſiſtit in hijſ
que dicuntur· s·e· ad hoc et·c· vt
noſtrum· ¶ Item veritas ſemp eſt
inquirenda p illos de quibus ma=
gis veriſile eſt q̃ eaz debeant ſcire
¶ Item recurrendum eſt ad cõſue
tudinem aliaꝝ eccleſiaꝝ· ¶ Itẽ cõ
ſuetudo dz obſeruari in vna eccia
q̃ obſuat in alijs eiuſd ordinis ·

De officio archipbri·

SI archipbri· Caſ9 dicit̃ hic q̃ archipbr debz ſub eſſe archidia· et ei ſicut e piſcopo obedire et alioꝝ pborũ curam agere debet et in abſentia e piſcopi miſſam curare debet aut il le cui ipe miunxerit· ¶ Nota q̃ ar= chipbr ſubeſt archidia · ¶ Itẽ cu ram alioꝝ pboꝝ agere debet· Item vice epi miſſam celebrat ·

¶ Miſteriũ· Ca· dicit̃ hic q̃ ar= chipbr debz habẽ curam et ſolicitudinem de omnib9 ſacerdotibus vt epi ſui mandatis obediant· in abſentia aũt epi debz omnia officia epi ſupplere exceptis his q̃ ei ſũt phibita· Nõ miniſtroſ eccie ſibi adiuicẽ ſuffragari debẽ ·

¶ Officium· Caſ9· in hoc· c· po nuntur multa que ſpectant ad officiũ archipbri q̃ ex preſſe patent in litteris· ¶ Nõ ex hoc·c· multa que pertinent ad off cium archipbri·

¶ Vt ſingule· Caſus· hoc· c· lo quitur de rurali bus archipbris· et diuidit̃ in duaſ ptes· Primo dicit̃ q̃ ſingule ple= bes habeant ſingulos archipbroſ qui non ſolum laicos corrigant· ſz etiam cappellanos ſub ipſis cſti= tutos· ¶ Scd̃o dicit̃ q̃ non putet eps non egere plebez archipbro q̃ſi ipe ſolus ſit ad omnia ſufficiẽs quia ſi valde ydoneus ſit· decz tñ vt ſua onera ptiat̃· et ſicut matrici eccleſie preeſt eps ita plebibus ar chipbr· vt eccleſia in nullo titubãſ videat̃· cũcta tñ epo referre debet et nihil contra eius preceptum or dinare preſumat· ¶ Nota q̃ ſolus epiſcop9 ẽ ordĩarius in ſua dioc̃ · ¶ Item onera et officia eccleſiaſti ca ſunt parcienda·

De officio primicerij·

ET primiceri9· C· ib° c· dicitur q̃ primicerius ſubeſt archidia· pertĩet tamẽ ad eius curam preeſſe diacõi bus et alijs minorib9· et debet daẽ lectoribus lectiones et cantoribuſ reſponſoria ita q̃ omnes inſtruere debet et caſtigare· ¶ Nota ex hoc c· multa que pertinent ad officiuz primicerij ·

De officio ſacriſte·

VT ſciat· Caſus · dicit̃ ĩ hoc· c · q̃ ſa criſta ſubeſt archidia· et cuſtodia vaſorum et ve= ſtimentoꝝ ſpectat ad ipſum· et cu ra tocius theſauri· et luminaria· et incenſum· ¶ Nota ex hoc· c· multa que ptinent ad officium ſacriſte·

De officio cuſtodis.

Cuſtos. Caſus. dicitur in ƀ c. q cuſtos eccleſie debz obedire archid. et ad eiꝰ mandatū canonicas horas pulſarē et ornamenta altaris et cuncta utēſilia eccleſie cuſtodire. et circa lampades et lanternas in accendendo et extinguendo puigil eſſe debet. ne nimis ardendo oleum depereat nec minus incendendo obſcurior fiat eccleſia. Si aūt cuſtos circa hoc negligēs fuerit p archidia. corrigi debz. Nota q diſcretio ē mat omnium virtutum. Item ineptꝰ miniſter ab eccia eici debet.

Cuſtos. Caſꝰ. primo dicit q cuſtos debet eſſe ſollicitus de ornamentis eccleſie luminarijs et incenſo. et de pane et vino ad ſacrificium et de pulſatione campanarum et de elemoſinis decimis et oblationibus colligendis et cum conſenſu archid. diuidendis. Secūdo dicitur q in hijs tribꝰ conſiſtit ſancta mat eccleſia. archidiacono. archipbro et cuſtode idcirco debent eſſe boni et cōcordes. Nota ex hac dec. multa que pertinent ad officiuz cuſtodis. Itē nota q eccleſia cōſiſtit in tribꝰ columnis ſcz archidia. archipbro et cuſtode.

De officio vicarij.

Ad audienciā. Caſus. quid pbr vuil. noīe moleſtabat mōachos de rameſia petēdo ab eis vicariā eccie debur. a q̄ receſſerat. xx. āni elapſis et i diuſis eccleſijs pſonatꝰ poſtea fuerat adeptus. conqueſti ſunt monachi domino pa. Rx. ndet papa. non eſt canonicum vt qui curaz habet aiaꝝ in diuerſis eccleſijs vicarius fiat in alienis. Vnde mandat papa q̄tinꝰ ſi eſt ita predictus pbr cōpellatur deſiſtere a petitiōe vicarie pdicte. Nota q qui recipit curam aiaꝝ in alia eccleſia vicarie renunciare intelligitur. ar. colligit hic. quod ſi non recepiſſet curam in alijs eccleſijs q adhuc poſſet petē vicariaz q̄muis. xx. anni elapſi eſſent.

Prouideas. Caſus. precipit papa q nullus habeat plures vicarias quia vicarij tenētur deſeruire eccleſijs et pſonis eccleſiarum. et ideo alienum eſt ab ordine iuris vt aliquiſ hēat vicariam preter vnam. Nota q ſicut nullus poteſt habere plures eccleſias. ita nec plures vicarias. vtrumqz eīn contra ius eſt.

Ad hoc. Caſꝰ. prelatus eccle de auctoritate et aſſēſu epi īſtituit vicariuz in eccleſia ſua et eidem inſtituit certā portionez. deceſſit prelatꝰ iſte alter ſubſtitutus eſt illi. querit vtrum poſſit illum vicariū remouere vel portionez aſſignataz diminuere. et reſpondet. q neutruz facere poteſt niſi aliquid cōmittat ꝓpter quod p iudicez ſit in vicaria vel bñficio condemnandus. Nota q vicariꝰ perpetuꝰ equipatur prelato vt eo viuente non poſſit a vicaria expelli. licet titulum non habeat niſi ꝓpter culpam ſuam ſicut nec p̄latus.

Clericus. Caſus. prelati eccleſiaꝝ i quibꝰ habent curam animarum vel aliā dignitatez in ꝓpria pſona debēt deſeruire eccleſie et non debent ſub⸗

ſtituere ſibi vicarios in vicarijs ec cleſiaꝝ quas eccleſias ſunt adepti. ‖ Aliter pom ꝯſueuit. aliquis adeptus eſt vicariam in aliqua eccia vicarius iſte ñ poteſt aliũ vicariũ ſibi ſubſtituere in vicaria ſua. ‖ Nota ꝙ vicarius non poteſt vicarium ſibi ſubſtituere.

Sua nobis Caſus. clerici cuiuſdã plebis epiſcopi vulterani iurauerũt ſibi eligere prelatũ ad voluntatem laicorum. et ſic elegerũt ſibi prelatuz. et electionẽ ſuam epiſcopo pͤſentauerunt. epiſcop9 caſſauit illã electionem. et excõmunicauit laicos illos qui clericos compulerant. et ipſos etiã clericos pro iſto ⁊ alijs exceſſibus excõmunicauit. et impetrauit literas ad archiepiſcopum piſanuz et ſuos coniudices vt eos tanꝙ excõmunicatos faceret euitari vſqꝫ ad debitã ſatiſfactionez. poſt hoc pars aduerſa litteras impetrauit ab epo portueñ. vicario dñi pa. ad epm lucanũ ⁊ ſuos ꝯiudices qui auctõte illarum laicos et clericos abſoluerunt excõicantes epm vulteranuz. epus vulteranus ſignificauit hoc totũ dño pape. p̃ us tñ ex abundanti appellauit licet ſctencia illa non teneret. ſup h̓ ſcribit pa. iudicib9 dicẽs. lr̃as vicarij per ſurreptionem obtentas. quia iuriſdictio vicarij quẽ ro. pon. reliquid in vrbe non extẽditur extra vrbem niſi ſpecialiter ſit ꝯceſſuz p̃cipue cum ipe morat̃ in ſua ꝓuincia ſpeciali videlicet inter capuanam ꝓuinciã et piſanã. Vnde mãdat. q̃. quicquid occaſione illaruz lr̃arum factum eſt denunciet̃ irritũ et inane. ‖ Nota ꝙ littere pͣſurreptionem obtente. non ꝯferũt iuriſdictionẽ vt hic patet. ‖ Itez vicarius uel legatus cauſas alteri9 ꝓuincie vel iuridictõnis conmittere non poteſt.

Ex parte. Caſus. vicarij ꝑpetui tenentur facere reſidẽciaz in eccleſijs in quib9 obtinent vicarias. et cuz habeant curam aĩaꝝ debent eſſe in ordine ſacerdotis qd ſi facere noluerint conpelli debent per ſubtractiõez ꝓuẽtuum ipſaruz vicariarum. ‖ Nõ ꝙ perpetuus vicarius debet eſſe ſacerdos et in vicaria reſidere.

De officio ⁊ poteſtate iudicis delegati.

Quia queſitum. Quidã ipetraquit lr̃as contra aduerſarios ſuos. et cum ipi eos faciũt ad iudicium vocari. poteſtates et alij potentes minis et terroribus cõpellunt cõquerentes ſilere. et ſic mandatum domini pa. eluditur. querebat̃ quid iudex facẽ debeat. R̷ñ. papa. ꝙ ſicut agentes et conſententes pari pena puniri debent. ſic eodẽ modo tam illi qui trahũt̃ in cauſam quã principales fautores eoꝝ ſi iuſticiam impediunt p cenſuram eccleſiaſticã ſunt cohercẽdi ‖ Nota ꝙ iuriſdictio iudicis extendit̃ ad omnes illos qui iuriſdictionem illius impediunt licꝫ de illis ĩ litteris nõ fiat mentio.

Sane. Caſus. aliquis impetrauit litteras ſup aliqua cauſa contra aduerſariuz ſuũ ad aliquos iudices. ille aduerſari9 alias litteras impetrauit ad eoſdẽ iudices in alia forma dubitabant iudices quid facẽ deberẽt. R̷ ñdꝫ. pa. ꝙ iudices ſupſedẽ debẽt executiõi

vtrarumqꝫ litteraruꝫ donec roma=
num pontificem conſulant·ne ꝓpt
varietates litterarum cā valeat re
tardari // Nota ꝙ ignorantia iudi
cum circa formaꝫ diuerſarum litte
rarū facit executionem iuriſdictio
nis ſuſpendi quouſqꝫ conſolat̄ ſu=
perior ſup hoc· // Itē nota ꝙ ꝓ va
rietate litteraꝝ fines cauſaꝝ non
debent impediri·

Si pro debilitate· C· aliqs eſt dele=
gatus a papa·ſup aliq̄ cā· Iudex i=
peditus non poterat in cauſa ꝓce
dere querebatur vtrum poſſit alij
committere vices ſuas·Rn̄det pa
pa ꝙ ſi ꝓ debilitate vel alia iuſta
cauſa impeditus fuit bene poteſt
vices ſuas cōmittē pſonis idoneis
et diſcretis ita ꝙ ſi cā eſſꝫ dubia iu
dicem ipſum conſulant· et ſi forte
cauſa eſſet ita grauis ꝙ ſine ipſius
preſentia terminari non poſſꝫ tūc
non cōmittat· // Nota ꝙ delegatꝰ
pa·poteſt cōmittē alij cauſam ſibi
cōmiſſam iuſta de cā impeditus·
Iteꝫ nota ꝙ delegatꝰ graues cās
cōmittere non debet·

De cauſis· Caſus· aliqua cau
ſa commiſſa fuit d
cidenda infra certuꝫ tempus puta
infra duos menſes· querebat̄ vtꝝ
iudex t'mio ſibi prefixo elapſo poſ
ſet vlterius de cā illa ſe intromit=
tere ſi infra tps prefixum non fuit
terminata·rn̄dꝫ pa·ꝙ niſi dies ab
aplico prefixus de cōi conſenſu p=
tium infra tempus ſtatutum in lit
teris fuerit prorogatus· eo tranſ
acto mandatum aplicuꝫ expirauit
// Secundo querebatur·ecce iudx
delegatus citat ptes vt veniāt ad
pn̄tiam ſuaꝫ·nolunt venire vel ſta
re iudicio ſuo· queritur q̄liter pu=
niri debeant·rn̄det papa· ſi tale ne
gocium fuerit ꝙ certa pena in ca=
nonibus exp̄matur· illam imponat
alioquin puniat eos ſecundum ar=
bitrium ſuum conſiderata q̄litate d
licti et etiā cāe· // Nota ꝙ iuriſdi=
ctio delegati poteſt ad maius tps
de conſēſu ptium ꝓrogari· // Itē
delegatus penam ſtatutaꝫ in iure
imponere poteſt et non aliam· //
Item ſi nulla pena ſtatuta eſt ſup
negotio de q̄ iudx cognoſcit penā
contumatibus imponat ſecundum
arbitirum ſuum·

Preterea· Alicui delegato cā
cōmiſſa fuit ſimpli
citer ſub hac forma cauſam q̄ ver=
titur īter tales tibi committimus
terminandaꝫ quod iuſtū fuerit exe
quaris·iudex iſte quia in reſcripto
non cōtinebat̄ ꝙ poſſet punire cō
tumacē vel ꝙ poſſet citare partes
queſiuit vtrum poſſet contumacē
cogere vt veniat aut poſſit euꝫ pu
nire ſi non veniat·Rn̄det papa·ꝙ
poſtquam cā iudici eſt cōmiſſa·licꝫ
bene ſimpliciter poteſt partes cō
pellere vt veniant· et punire cōtu
maces eccleſiaſtica ſeueritate q̄uis
in litteris non contineat̄·aut ptes
mandatum non habeant vt ad inui
cem accedant· quia ex quo cā ſibi
cōmittitur ſup omnibus q̄ ad cāꝫ
pertinent plenariam recipit pote
ſtatem· // Nota ꝙ delegatus pōt
punire contumaces· // Iteꝫ exquo
cauſa cōmittitur alicui omnia com
miſſa intelliguntur ſine quibus cā
cōpetere non poteſt et ſic extēdit̄
iuriſdictio ad omnia acceſſoria·

Quamuis· Caſus· cā cōmiſſa
fuit ſb hac forma
cauſaꝫ que inter tales vertitur vo
bis cōmittimus terminandaꝫ·facia
tis ꝙ dec·rc̄·nulla alia clauſula ad
iecta que aliquando adijcit̄ hec ſcꝫ
ꝙ ſi ambo non poteritis rc̄·crede=
batur ſiue dubitabat̄ vt ſi alter nō

poſſet intereſſe· vtrum poſſet com
mittere vices ſuas· R̄ñ·pa· ſi duo
bus cā cōmittit̄ licʒ in litteris non
apponatur ſi ambo intereſſe nō po
teritis alteri nihilomin9 exequat̄·
bene poteſt alter cōmittere vices
ſuas ſiue coniudici ſuo ſiue alij·
Nota q̄ iudex delegatus ſemꝑ cō
mittere vices ſuas poteſt q̄liſcūqꝫ
forma ſit niſi ei ꝓhibeat̄·

Significaſti· Caſus· dubita
bat iudex iſte
an delegatus poteſt ſentēciaʒ ſuā
mādare executioni ſi ordinari9 ad
mandatum ſuum eam exequi nollet
aut non poſſet· rñdet papa conſul
tus ſiue iudex ordinarius ad māda
tum delegati a papa non vult aut
non poteſt alijs reſiſtentibus ſen-
tentiaʒ a delegato lataʒ executiōi
mandare· delegat9 nihilomin9 ſē
tentiam ab eo latā poteſt executio
ni mandare et punire reſiſtentes·
Nota q̄ ex iſta de cˀ· videt̄ innui q̄
executio ſentēcie ſpectet prīo loco
ad ordinarium· Item nota q̄ de
legatus pape poteſt punire oīs
impedientes officium ſuum tam in
cognoſcēdo q̄m in exequēdo et ſuā
ſententiam poteſt exequi et man-
dare alij vt eam exequatur·

Si quando· Caſus· Aliquis
cleric9 impetra-
uit litteras ad aliquem delegatuʒ
contra prelatuʒ eccleſie ſuꝑ ipa ec
cleſia· prelatus corā iudice tract9
eſt in cām· tandem ꝑ cōpoſitioneʒ
vel alio modo clericus ille eccleſiā
obtinuit coram illo iudice· et certū
eſt q̄ clericus nec canonicam inſti
tutionem nec poſſeſſionem in ipſa
eccleſia habuit corꝑalem· delega-
tus mandat alicui vt illum clericū
mittat in poſſeſſioneʒ ipſius ecc̄ie
queritur vtrūʒ eṗs debeat reſiſtē
mādato h9modi delegati· rñ· pa·
q̄ ordinarius non debet violenter
reſiſtere delegato· ſed apud ipſuʒ
debet inſtare vt differat illuʒ mit
tere in poſſeſſionem donec pape ſu
per h̄ negotio veritas innoteſcat·
Nota q̄ ordinari9 nō debet vio
lenter reſiſtere delegato nec impe
dire officium ſuum·

In litteris· Caſus· iudex dele
gatus tulit ſentē
ciam ſuper aliqua cā ſibi commiſſa
querebatur vſqꝫ ad quod tempus
iudex iſte delegatus ſe interponē
poſſet vt ſtetur ſententie ſue R̄ñ·
pa· q̄ ex quo ꝑ ſe vel ꝑ alium ſēten
ciam mandauit executiōi expirat iu
riſdictio illa quia ſemel eſt officio
ſuo functus· Nota q̄ delegatus
pape et ꝑ ſe et ꝑ alium poteſt exe
qui ſententiam ſuam· Item nota
q̄ qui ſemel officio functus eſt dei
ceps non habet iuriſdictionem q̄d
verū eſt cū ſentenciam mādauerit
executioni vel mandari ꝑcepit cū
effectu·

Conſulationibus· Ca· Aliq̄ſ
fuit ſpoli
atus eccl̄ſia ſua ſeu alia poſſeſſiōe
ſine iuditio eccleſie et abſq̄ʒ ratio-
nabili cā acceſſit ad pa· et conque-
ſtus fuit ei q̄ taliter fuerat ſpolia
tus et obtinuit litteraſ ad iudices
ſub hac forma· vt infra certū tp̄s
reſtituatur ſibi poſſeſſio ſi conſti-
terit iudicib9 eū taliter fuiſſe ſpo
liatum· ille qui ipſum ſpoliauit ab
ſens erat antequam aliqua mentio
fieret de litteris illis cā ꝑegrina-
tionis vel cā ſtudiorꝫ vel alia con
ſimili nec infra tempus comprehē
ſum in litteris poterat ſe iudici p̄-
ſentare· querebatur vtrum poſſeſ
ſio debeat illi reſtitui cum pat9 ſit
ſuam poſſeſſionem et ſpoliationeʒ
probare R̄ñ· pa q̄ nec poteſt nec
debet habere reſtitutionem q̄uis

patus ſit probare corā delegato
poſſeſſionem et deiectionem. verū
tamē ſi ille qui poſſidet lite oteſt.
ſe contumaciter abſentaſſet. tūc de
bet ei poſſeſſio ablata rſtitui ſi ꝓ-
bauerint ſe poſſediſſe et ſpoliatum
fuiſſe. ¶ Nota ꝙ ſpoliatus ad hoc
vt reſtituatur duo debꝫ ꝓbare. ſci
licet poſſeſſionem et deiectionem.
¶ Item contra abſentem cā pegrina
tionis uel ſtudij vel alia conſimili
non eſt procedendum diffinitiue.
nec contumax reputatur.

Sane. Ca. Aliqͣs cleric9 vel
laicus cām habet cum
epiſcopo. cā ipſa cōmiſſa fuit ali-
cui iudici delegato contra epiſco-
pum qui delegato n̄ ſubeſt. als q̄
ritur qualiter delegatus epiſcopꝫ
punire debeat ad aliquid faciēduꝫ
vel dandum. cū rebellis fuerit ipi
delegato. Rx n̄ pa. ꝙ iudex delega
t9 ab ipſo vices ipſi9 gerit. et ido
maior et ſupior eſt illis quoꝝ cāꝫ
ſuſcipit terminandā. Vnde ſic epſ
vel alia pſona que non ſit de iuriſ-
dictione ordīaria iudicis delegati
in cā que ſibi a ſede aplica delega-
tur rebellis et cōtumax fuit iudex
delegatus poteſt ipſum epꝫ inter
dicere vel ſuſpendere. ita ꝙ ſecun
dum qualitatem negocij tempate
ꝓcedēs epo interdicat ingreſſuꝫ
eccleſie vel ſacerdotale officiū vel
terram ipſi9 epi interdicto ſuppo
nat. ¶ Nota ꝙ delegat9 vices ge
rit delegantis. ¶ Itē maior ē illis
quorum cāꝫ ſuſcipit terminandaꝫ.
¶ Iteꝫ contra maiores partes ab
initio tpate delegatus ꝓcedē dꝫ.
¶ Item terra poteſt interdici ꝓ-
delicto domini.

Ex parte. R. Caſus. quidaꝫ
clericus. n. no
mine impetrauit litteraſ ad epiſco
pum conuentreñ. vt archidiacona
tum queꝫ in eccīa ipſius primo va
cante contingeret aſſignaret eidē
litteris iſtis preſentatis. quidā ali
us. R. nomine litteras alias ad ebo
raceñ. archiepm̄ ipetrauit ſub hac
forma. vt ſi auunculus eius archi-
diaconatum quem habebat in ēra
conuentreñ. omio dimittere vellet
ipſum aſſignaret eidē nulla de po
ribus litteris habita mentione epi
ſcopus conuentreñ. hoc intellecto
ſignificauit negocium domino pa
per eundem. R. ſuper negotio iſto
ſcribit pa. archiepo et epo predi
ctis dicens. ꝙ ſi memor fuiſſet pro
dicto. n. ſcripſiſſe ꝓ aduēſario ſuo
nullas litteras direxiſſet. Vnd mā
dat eiſdem q̄ti. prefato. R. archi
diaconatum ipſius eccleſie ſi vacet
aſſignet non obſtātib9 litteris po
ſterius impetratis. Nota ꝙ ſi lit
tere ſuper beneficio impetrarent
et preſententur. littere poſterius i
petrate ſup conſimili beneficio i ea
dem eccleſia non facientes de prio
ribus mentionem nō valent.

Ex parte. Caſ9. domin9 pa.
cōmittit cāꝫ aliqͥ
ſub certa forma. querebatur vtꝝ
ille ſequi ita debeat formā ſibi da
tam ꝙ exceptiones legitimas non
admittat. Rx n̄. pa. ꝙ licet delega
tus ſequi debeat formaꝫ ſibi data
tn̄ exceptiones rōnabiles admitte
debet et ſecundum equitatem in cā
procedere niſi exp̄matur in litteriſ
ꝙ nulle debeāt exceptiones admit
ti. quod non credit nec ipſū nec ā
ceſſores ipſius expreſſiſſe. ¶ Nota
qualiſcūqꝫ forma detur delegato
exceptiōes legitimas recipe debꝫ
quia illud non eſt contra formam.
¶ Item iudicijs ſuāda ē equitas.

Quoniam abbas. Caſus. cā
commiſſa
fuit duobus abbatibus. ſcꝫ abbati

leiceſtrie et abbati vinceſtri nō ex
preſſis noībus abbatū cū illa clau
ſula ꝙ ſi ambo in cā procedere nō
poſſent alter ſolus in cā procedēt
mortuo abbate viceſtrie abbas lei
ceſtrie ſolus citauit ꝑtes. tandem
ſubſtitutus fuit abbas abbati pre
mortuo vinceſtrie. abbas leiceſtrie
ſibi adiunxit in cauſe cognitionem
abbatem vinceſtrie de nouo ſubſti
tutum et cum ipſe tulit ſententiaꝫ
quia dubitabaẗ vtrū ſētentia vale
ret ſignificatum fuit hoc pape. et
ipſe eā confirmauit cum fuit recte
lata. ‖ Nota ꝑ hanc dec. ꝙ cā cō=
mittiẗ dignitati non expreſſo noīe
prelati eo mortuo ſucceſſor in eād
cā procedere debet.

Super eo. Caſus. queſtio vē
tiẗ inter aliq̄s ſup
preſētatione ꝑ̄toris in aliq̄ eccle=
ſia cōmittiẗ cā ſup ꝫ alicui ſub hac
forma. vt ſi conſtiterit ius de quo
agiẗ ad alterutram ꝑtem ꝑtinere
ad preſentationem illius iudex or=
dinet eccleſiam ap. re. Primo que
ritur vtrum liceat iudici delegato
ignorāte epō archidiacono vł a
chipbro ad queꝫ ꝑtinet inſtitutio
ꝑ̄ſētatum ſibi clericum in poſſeſſio
nem eccleſie mittere et ſi aliquis il
loꝝ ad quē ꝑtinet inſtitutio appel
lauerit vtꝝ ſit eoꝝ appellatiōib9
deferenduꝫ. pa. conſultus rñ. ꝙ lꝫ
queſtioneꝫ cōmittat de preſētatio
ne. ap. re. non tñ eſt eius intentiō iſ
facere preiudiciuꝫ dioc̄. epō archi
dia. vel archipbro. vnde clericus
inſtituendus preſentari debet illi
ad queꝫ de iure pertinet inſtitutio
et ſi contra factuꝫ fuerit eoꝝ ap=
pellatio valebit quia appellatio ſo
lummodo inhibita eſt illis inẗ q̄s
cā vertiẗ et non predictis. ‖ Nota
ꝙ forma reſcripti nō eſt ſēp ſeruā
da. vt hic patet ſed hoc fit quia ꝑ
hoc fieret preiudicium illi ad quē
pertinet inſtitutio. nec nocet illi q̄
obtinuit. ‖ Item licet cā cōmiſſa
ſit inter aliquos alij tñ q̄s negociū
tangit admittitur ad defenſionem
ſuam. ‖ Itē ap. re. intelligiẗ illis
inter quos cōmittiẗ et non alijs. ‖
Itē res inẗ alios acta alijs nō nocꝫ

Cauſam. Ca. quedam cā matẗ
monialis vertebaẗ
inter. I. mulierem et. B. virū illi9
Illa fuit cōmiſſa duob9 epīs corā
q̄b9 mulier petijt reſtitui ſibi virū
ſuum qui ſpoliauerat ipſam. q̄ cuꝫ
de ſpoliatione conſtitiſſet eiſd̄ mā
dauerunt viro vt eam reſtitueret
vir adeo flagellis et crutiatib9 ip
ſam afflixit ꝙ inuita et coacta con
feſſa fuit parentelam eſſe inter ip=
ſam et virum ſuuꝫ. ꝓpter quod alẗ
de predictis epīs tulit ſētenciā di
uortij inter ipſos. Sup hoc ꝺ lata
fuit queſtio ad papā. vnde mādat
pa. quibuſdam ꝙ ſi inuenerit ꝙ di
ctus. B. vxorem ſuam dimiſerit ad
iudicium alterius iudicium predi=
ctoꝝ moitione premiſſa cōpellant
eundem vt ipſam recipiat et mari
tali affectu pertractet. quia cuꝫ cā
duobus cōmittiẗ ſētentia vni9 nō
tenet. Si vero aliqui apparuerint
poſtq̄m ab ipſo recepta fuerit qui
velit et poſſint ipſoꝝ matrimōiuꝫ
accuſare. cām audiant et fine cano
nico decidant eādeꝫ. ‖ Nota ꝙ cō
feſſio per metum extorta non ꝑ̄iu
dicat. ‖ Item confeſſio contra ma
trimonium facta non tenet. ‖ Iteꝫ
cum plures ſint iudices altero ab=
ſēte nec ſe excuſante nec cōmitten
te vices ſuas ſētencia alterius vel
alioꝝ non valet. ‖ Iteꝫ reſtitutio
prius fieri dꝫ q̄ ꝑ̄ncipal q̄ō agiteẗ

Cauſam que. Caſus. Inẗ. F
et. R. ꝺ ardē=
na queſtio vertebaẗ ſup natiuitate

ꝛgate matris dicte· R· cā ſup hoc
cōmiſſa fuit epiſ eroñ· mutiñ· ⁊ lō
doneñ· ad petitionem ipſi9· R· ·q3
quia dictuſ lōdoneñ· eps· domin9
erat dicti· R· prefatus· F· habebat
eum ſuſpectum· vnde papa ad pe/
titionem ipſius· F· ammouit ipſum
et loco ipſius ſubrogauit abbatez
herfordenſem· ¶ Nota cum iudex
eſt dominus ī petrantis poteſt le=
gitime recuſari·

Cum te· Caſus· Queritur ſi d
legat9 a prīcipe ſub
delegauerit vices ſuas alteri ſi ap
pellatur a ſubdelegato vtrum de
legatus debeat dimittē cauſam in
diſcuſſaz· Et rñ· q̄ non ſ3 poteſt ꝓ
cedere ſcz ſi aliquid ſibi de iuriſdi=
ctione retinuit· ¶ Nota q̄ ab audi=
toꝛe non poteſt appellari· quod ve
rum eſt ſecundum diſtinctionē illi9
dec̄· ſup qōnuz infra e· § tertio·

Relatum· Caſus· hec dec̄· coꝛ
recta eſt· queritur
ſi mortuo mandatore poſſit ꝓcedi
p litteras ab eodem impetrātas añ
mortem eius· et rñdet· q̄ ſi lis eſt
conteſ· poteſt procedi alias non·
hodie poteſt ſi ante citāt· infra d
of· lega· c· vlt· ¶ Nota q̄ p mortē
mandatoriſ re exiſtente integra ex
pirat mandatuz· ¶ Item p litis cō
teſtationem ꝑpetuat iuriſdictio·

Gratum· C· quedā cā fuit cō
miſſa iudici delega=
to· ipſe ſtatī citauit partes· lis ve
ro conteſ· fuit poſt moꝛtez delegā
tis· querebatur vtrum poſſit po=
ſtea in cā procedere delegat9· Se
cundo ponit alia queſtio· ecce ali=
quiſ appellauit a iudice poſtmodū
petijt terminum ad producendum
teſteſ ⁊ atteſtationes receptas pe
tijt p9modum publiari· querit an
per hoc appellationi renunciaſſe ī
telligatur· Ad primam queſtionē
rñ· pa· q̄ citatōne facta negociuz
eſt quaſi ceptum· et precipue ſi de=
legatus non ſit certus de obitu de
legantis· vnde legitime poteſt in
cā procedere· In ſecunda queſtiōe
rñ· Si vera ſunt premiſſa appella=
tioni renunciaſſe videt̄· ¶ Nota q̄
p ſolam citationem perpetuat̄ iu=
riſdictio delegati· ¶ Item tacite p
contrarium factuz renunciat quis
iuri ſuo ſiue appellationi·

Prudenciā· Caſus· in prima
prte a poītur ta
lis queſtio· ecce cā committit̄ tri=
bus iudicib9 cuz illa clauſula q̄ ſi
omnes intereſſe nequiuerit duo ni
hilominus in cā procedant· duo il
loꝝ citant reum· queritur vtrum
ille teneat̄ venire p9 iſtā queſtio
nem ſtatim facit aliam queſtionem
Tres iudices citant reum in termi
no conſtituto cōpuit coꝛam duob9
tertio abſente nec ſe excuſante vel
cōmittēte vices ſuas· querit̄ vtꝝ
duo pñtes poſſint in cā procedere
et eam p ſententiam diffinire· Ad
primam queſtionē ñ rñ· papa dire
cte ſed rñdendo ad ſecundam intel
ligit̄ prima ſoluta· dicit pa· q̄ cuz
aliquis non oſtenderit legitime ſe
cū alijs intereſſe non poſſe· vel ali
as de hoc conſtare canonice nō po
terit· Alij in cāe cognitionem ꝓce
dere non debent· quod ſi fecerint
non valebit quia integruz eſt iudi
cium quod plurimorum ſententijs
confirmatur et papa libentius cō
mittit cāz duobus· quam vni et tri
bus quam duobus· quia et ſi conē
facerent· formam reſcripti non ſer
uarent· per hoc intelligitur qō p/
ma ſoluta quia ſi tres citant ptes ⁊
duo illoꝝ tertio abſente ꝓcedere
non poſſunt ergo et ſi duo tñ citāt
reus ad ipſoꝝ citationez venire ñ
tenetur· Adicitur poſtea q̄ vbi

in cõmiſſione apponit̃ ſi omnes int̃
eſſe nequiuerint duo nihilominus
exequantur. Si aliquis illoꝝ cum
poſſit noluerit intereſſe alij nihilo
minus procedere poſſunt quamuiſ
ille ſit de hoc arguendus q man=
datum apl'icum exequi contemnit.
et idem dicendũ eſt per omnia qñ
ſcribit̃ duobus cum illa cl'a q ſi am
bo ꝛc. ¶ Sexta in .§. iſto talis ẽ ca
ſus. petrus impetrauit cā3 cõmitti
contra martinum iudicibus ſup ali
qua queſtione pendente. iſta com
miſſione martin9 fecit citari petrũ
predictum pro alia cā coram ordi
nario vel coram delegato. quia pe
trus iure non parebat fuit excõica
tus ab ordinario vel delegato. dũ
ſic eſſet excõicatus. cepit conueniẽ
martinum coram ſuis iudicibus de
legatis. martinus reus obiecit pe=
tro actori q in iudicio ſtare nõ po
teſt cum ſit excõicatus. queritur ſi
reus non velit ſtatim probare ip=
ſum excõicatu3 aut non poſſit vtꝝ
actor actori debeat donec reus p=
bauerit ipſum excõicatu3. Ad hoc
rñ. papa. q ſi reus ſtatim vel infra
terminum cõpetentem non proba
uerit quod obiecit actor poſtmodũ
audiatur. verumtñ ſi cõſtiterit vel
per confeſſione3 actoꝛis vel alio le
gitimo modo actorem excõicatum
eſſe. tunc ab ipſis iudicibus delega
tis ſecundum formam eccleſie deb3
abſolui. tñ ſi ab ordinario vel dele
gato pꝛter aliam cā3 fuerit excõi
catus ad ſuum excõicatoꝛem debet
remitti abſoluendus. et ſi ille mali
cioſe ipſum non abſoluerit. iudex de
legatus ipſum abſoluat. dummõ nõ
ſit tale genus excõicationis cuius
abſolutio ſedi apl'ice reſeruat̃. q2
ex quo principale ſibi cõmittit̃ et
acceſſorium cõmiſſum intelligitur
ex ſolutiõe predicte queſtionis ori
tur alia q̃ue talis eſt. Iſte actor ex
cõicatus abſolutus eſt preſtito iu
ramento q ſtabit mandatis eccl'ie
querit̃ coram quibus debeat ſtare
iuri de cā illa pro qua fuit excõica
tus an coꝛa3 ſuo excõicatoꝛe an co
ram iſtis delegatis. rñd3. q coꝛa3
ſuis excõicatoꝛibus debet iuri pa
rere pro cā illa pro qua fuit excõi
catus ab eis niſi cā illa ſpecialiter
alijs iudicib9 fuerit delegata. Si3
ſi excõicatores in cā illa malicioſe
procedere diſtulerunt. tunc dele=
gati iſti in cā illa procedere pote=
runt et ſuam iuriſdictionem tanq̃ ĩ
acceſſorio exercebunt. ¶ Nota plu
ra notabilia in hac decré. primo cum
plures ſint iudices cum cl'a illa q ſi
nõ omnes ꝛc. duo ſine alijſ procedẽ
non poſſunt niſi ſi primo conſtet le
gitime q tercius intereſſe nõ põt
¶ Ite3 forma mandati diligenter ẽ
ſeruanda. ¶ Item delegatus ſi int̃
eſſe non vult cum alijs alij proce=
dere poſſunt. cum de voluntate ip
ſius conſtiterit. ¶ Ite3 exceptio
excõicationis repellit agentem.
Item oꝛdinarius vel delegat9 per
negligentiã vel malicia3 ammittit
iuriſdictionem. ¶ Item delegatuſ
eandem habet iuriſdictionem ĩ ac=
ceſſorio quam in principali. ¶ Itẽ
cā reconuentionis acceſſoria cenſe
tur ppt maliciam poꝝ iudicũ.

Cum cā. Caſus. Inter archie
piſcopos montis re=
gal' et roſañ. vertebat̃ queſtio ſu
per quibuſdã decimis. cā ſuper his
fuerat cõmiſſa archiepiſcopis ca=
puano et panormitano et epo re=
gino duo iudices. ſ. archiepi cita=
uerunt archiep3 mõtis regalis ad
certum terminum ipſe cõparuit in
termino coꝛam archiepis duobus
tercio ſe3 regino abſente in quo iũ
preſentia propoſuit excipiendo q

duabus de cauſis eoruꝫ non debe
at ſtare iudicio · quia cum cā trib9
cōmiſſa fuiſſet et ipſe a duob9 fue
rat tantum ad iudicium euocatus ·
tercio nec committente vices ſuas
nec ſe excuſante coram duobus re=
ſpondere non debebat · Jteꝫ añ
ipſoꝝ citationem et noticiam litte
raꝝ illaꝝ pro cā illa nuncium ſuū
ad ſe · ap · deſtinauerat allegādo ſi
per hoc quandam dec · alexā · ſꝫ ar=
chiepī i has exceptiones admittere
noluerunt pronunciantes vt corā
eis reſponderet · ꝓpter quod ad ſe
dem ap · appellauit · iudices illi nō
obſtante appellatione illius aduer
ſarium induxerunt in poſſeſſionem
illaꝝ decimaꝝ · Mandat pa · qui=
buſd quati · ſi conſtiterit dictos ar
chiepoſ exceptiōes predictas nul
latenus admiſiſſe decimas ipſas q̄
bus archiepſ montis regalis aſſe=
rit ſe ſpoliatum poſtquam nuncius
ſuus ad ap · ſe · acceſſerat faciant ei
reſtitui cum fructibus inde pcep=
tis non obſtante eo · ꝙ per dictos
archiepos ſiue per laicalem poten
tiam factum fuit · poſtea vero audi
ant ſi quid fuerit queſtionis ·

¶ Nota quicq̄d fit poſt legitimā ap
pellationeꝫ debet reuocari · ¶ Jtē
cum legitia proponitur exceptio
vt hic fuit et iudex eaꝫ non admit
tit · et ꝓpter hoc appellat̄ in cā ap
pellationis non eſt neceſſe ꝓbare
ꝙ exceptio propoſita vera fuiſſet
ſi hoc ſolum probare debet ꝙ non
fuit admiſſus hodie ad hoc vt illd
ſufficiat debet appellans in excep=
tione propoſita adiicere ꝙ parat9
eſt illam probare · infra de appella
tione interpoſita ·

Cum ſuper · Caſuꝫ iſtū ſic col
lige · queſtio ver
tabatur inter conuentuꝫ de chois
ex vna parte · et · S · quondaꝫ abba
tem ipſoꝝ ex altera ſuper abbatiā
ipſius monaſterij qua dictus · S · ſe
expoliatuꝫ iniuſte dicebat · p9 mul
tas et varias cōmiſſiones obtinuit
iſte · S · cām cōmitti epo lexonē · et
abbati de becco ſub hac forma ·
vt ſi ambo intereſſe nollēt vel non
poſſent alt̄ ſolus in cā procederet
partibus in pñitia iudicum conſti=
tutis · pars aduerſa quā dictus · ſ
dicebat intruſum in preiudiciū ip
ſi9 · recuſauit predictū epm lexon=
ſis tribus de cauſis · tum quia idē epſ
cām habebat cum monaſterio ſuo
ſuper quadam eccleſia · tū quia ip
ſum · R · redeuntem a curia romana
non admiſit ad oſculum pacis · tū et
quia dicto · R · dixerat ꝙ ſi poſſꝫ ei
noceret et hoc probaé volebat cū
dicto abbate vel coram arbitris ti
cto epo admittere hoc nolēte āte
ingreſſum cāe fuit poſtmoduꝫ ab
ipſo epo appellatum · ſꝫ ipſi duo ni
hilomin9 interloquentes appella=
tionem non tenuiſſe dictuꝫ · s · decre
uerunt ad predictam abbatiam re
ſtituendū predictū · R · ſup ipſa ab
batia perpetuum ſilentiuꝫ imponē
tes appellatione prius ab ipſo ab=
bate de becco interpoſita necuꝫ di
cto epo ex cāis legitimis recuſato
procederet · Vnde cā demuꝫ ad ſe
ap · eſt delata · dicit̄ hic ꝙ talis ſē=
tentia nulla fuit quia licet abbas
antequam appellaretur ab eo ſol9
procedere potuiſſet quia tamen i
terlocutus fuit cuꝫ ipſo epo qui iā
iudex eſſe deſierat · appellationem
ꝓpter hoc interpoſitā non tenuiſſe
per conſequentiam confeſſus ē ſe
non poſſe in cā procedere nec erat
ſue intentionis vt ſol9 aliquid diſ
finiret · et ideo cum eo qui iaꝫ iudex
eē deſierat diſponere aliquid non
valebat poteſtate ꝗ volūtate ſua
mutuo aduerſantibus · quia quod

potuit noluit et quod voluit nõ po
tuit et ita q a duobus factum ẽ nõ
valet ¶ Nõ q ſi iudex excuſationẽ
legitimam non admittit deſinit eẽ
iudex appellatione ꝓpter hoc inter
poſita. ¶ Itẽ tacite ipſo facto ad
mittit quis iuriſdictionem et ipſo
facto aliquis confitetur ¶ Itẽ vti
le viciatur per inutile. ¶ Item iu-
dex nihil facere debet contra pote
ſtatem ſue iuriſdictionis.

Conſuluit. Caſus. Iudex per
emptorie citat ꝑ
tes ad teſtes recipiẽdos vl ad pub
licãdas atteſtatiões eoꝝ vl ſniã
ꝓferendã. ſ pars altera contuma
citer ſe abſentat in termino conſti-
tuto. querit an ſaltẽ circa vltimã
partẽ diei iudex in negotio ſibi cõ
miſſo procedere debeat vel expe-
ctare in ſequentem diem. ¶ Item ſi
expectauerit. queritur vtrum cõtu
max iterũ ſit citandus quia nõ fuit
proceſſum in termino conſtituto.
papa ſup hac queſtione diſtinguit
vtrum iuriſdictio delegati duret
poſt terminum peremptorium aut
expiret in illo ſi duret in diem ſe-
quentem equitate ſuadente debet
expectare nec contumax ampli9 ẽ
citandus niſi iudex ei gratiam facẽ
voluerit. Si vero expiret in termi
no dato tunc ſi partes hoc ſciuerit
et non preſentauerint ſe coram iu
dice ea hora qua poſſit cõ grue ꝑ-
ficere quod incumbit extunc pro-
cedat ad faciendum id propter qd
terminũ aſſignauit ne inſtancia iu
dicij euaneſcat. iudicium vero in te
nebris exerceri non debz. quia qui
male agit odit lucem licet em ſecũ
dum leges more romano dies i me
dietate noctis icipiat et in medio
ſequentis noctis deſinat. vnde qc
qd fit in duabus dimidiatis noct

bus perinde habetur ac ſi fieret in
die tñ papa illam horam congruã
intelligit ex qua poſſit ante noctis
tenebras perficere quod incumbit
In fine dicit q diſcretus iudex non
debet in aſſignãdo peremptorio iu
riſdictionem ſuam taliter coartare
niſi magna neceſſitas id expoſcat.
¶ Nõ q p principiũ capli poſt li
tiſ. conteſ. in his que occurrunt de
bet terminus peremptorius aſſig-
nari. ¶ Item in ſequentem diez de
bet iudex ſpectare. ¶ Item iudex
poteſt facere gratiam poſt termi
num peremptoriũ aliũ aſſignãdo

Inſinuante. Caſus. R. rector
eccleſie ſancti ſal
dati habebat queſtionem cũ quo
dam alio Tho. nomine rectore al-
terius eccleſie ſuper iure parrochi
ali. cã fuit commiſſa epõ vigoreñ.
et officiali ipſius. et cuidam alteri
ad petitionez rectoris ſancti ſalda
ti ſub hac forma. quod ſi non omẽs
tu frater epe cum altero illoruz ꝓ
cedas. Iudices ꝓceſſerunt in cã li
te. conteſ. tractu tpis ante diffini
tiuam ſententiam. dictus eps pre-
fatum. R. in ſuuz familiarẽ aſſump
ſit. vnde cum tam eps quam of-
ficialis ipſi9 quos dictus. R. impe
trauerat poſtmodum familiaris
eoꝝ eſſz effect9 ab aduerſa parte
merito poſſent recuſari. cãm ipſaz
alijs iudicib9 petijt committi. qui
bus mandat papa quati. ſup hijs
veritatem inquirant. et ſi ita inue
nerint procedant in cã iuxta conti
nentiam priorũ litterarum. niſi ps
aduerſa coram primis iudicibus li
tigare cõſenſerit poſtquam dictus
r. familiaris ipſorum factus fuit.
alioquin partes ad examen prioꝝ
iudicum reuertantur.

¶ Nota ꝙ ex noua cā lite ꝯteſt̄· po
teſt iudex recuſari· ¶ Item ſi conſē
tio in illum quem poſſum legitime
recuſare illum poſtea non poſſum
recuſare·

¶ **Querenti·** Caſus· iudex dele
gatꝰ a papa tulit
ſententiam diffinitiuam· et quia cō
demnatus non parebat ſententie
ipſiuꝫ excōicauit· querebatur vſqꝫ
ad quod tempus iudex poſſit ipm̄
excōicatum parere volentem abſol
uere· quidam dicebant ꝙ cum fun
ctus ſit officio ſuo vlterius nō po
teſt ipſum abſoluere· Alij dicebāt
ꝙ iuriſdictio illius durat quouſqꝫ
pareatur ſententie vt ſemp̄ poſſit
illum abſoluere volentem· pa· nec
primaꝫ ſniam nec ſecundā ſequitur
ſtatuit ꝙ iudex del'· ab ipſo non ſo
luꝫ vſqꝫ ad q̄tuor mēſes qui dātur
ꝯdēnatis ad ſoluendū debituꝫ· ſed
etiā vſqꝫ ad annum iuriſdictionem
ſuam poterit exercere· ſicut huat̄
in illo qui ante litē ꝯteſ· contumax
inuenitur· ¶ Nō ꝙ del'· a pa· vſqꝫ
ad ānuꝫ pōt exequi ſniaꝫ ſuaꝫ et nō
vltra· ¶ Item in pecuniarijs cauſ
dantur quatuor mēſes ꝯdemnatis
ad ſoluendum debitum·

¶ **Sup̄ queſtionum·** Ca· huiꝰ
decreta·
colligit̄ ex vltimo· §· eius ergo ꝛc̄·
hoc modo· Quidā impetrauit cām
ꝯmitti a dn̄o pa· cuidā iudici dele
gato· del'· iſte reſeruata ſibi diffi
nitiua ſnia ꝯmiſit audiām cauſe qui
buſdam reo abſente et ignorante·
Iſti ſubdelegati citauerūt reuꝫ· ipe
ꝯparuit corā eis quia ipi dati erāt
ſine ꝯſēſu ipſiꝰ· appellauit ad ſedē
ap· occaſione cuiuſdā dec̄· innocē·
in qua dicitur· licet delegatus cāꝫ
ſibi ꝯmiſſaꝫ ap· re· nō poſſit alij cō
mittere ſine ꝓuocationis obſtacu
lo tn̄ ſi del'· pa· uel alius iudex qui
cunqꝫ ad aliquem certū articulum
aliqueꝫ deputauit auditorē ab illo
non poterit appellari dummō de ꝑ
tium detur aſſenſu colligebat̄ a cō
trario ſenſu· ergo ſi non ſit datus d
aſſenſu ꝑtium poteſt appellari· Vn̄
appellauit iſte quia illi nō erāt da
ti de ipſius aſſenſu cuius tenor po
nitur in §· nos igitur vſqꝫ ad· §· in
tentionis· Ex parte aduerſa dice
batur ꝙ talis appellatō nō valebat
ꝑ dec̄· alex· in qua dicit̄ ꝙ ſi del'· a
pa· ꝯmittit alicui audiāꝫ cauſe ſibi
ꝯmiſſe vt teſtium examinationē ſi
bi diffinitiua ſnia reſeruata et ab il
lo appellari ꝯtingat· Delega· ꝓtex
tu huius appellatiōis cauſaꝫ indif
finitam relinquē non tenet̄· cuius
tenor pōit̄ in principio· ca· uerſu·
ꝙ ſi ſup̄· vſqꝫ ad· §· nos igitur· Iſte
dec̄· videbant̄ ꝯtrarie· Dubitatio
iſtius ꝯtrarietatis d'lata eſt ad cā
tuarien· archiepm̄· vnde ipſe ſup̄
hoc duas queſtiones fecit dn̄o pa
pe· Prima eſt vtrum ꝑ dec̄· innocē
derogatum ſit dec· alex· Secunda
fuit vtrum appellationi illius qui
appellauerat occaſione conſtōnis
innocen· ſit deferendum· Sup̄ his
duobus articulis· Rn̄· pa· et prio
ad primum dicens ꝙ per conſtōeꝫ
innocen· non derogatur dec· alex·
imo in conſtitutione innocē· ſupplē
tur que in dec· alex· fuerāt preter
miſſa· Et ſubijcit ſtatim tenorem il
lius vſqꝫ ad· §· nos aūt· et ibi pōit
verba conſtōnis innoc· dicēs· ꝙ lꝫ
ijs cui cā committitur appell'oe re
non poſſit eam alij ſine prouocatio
nis obſtaculo delegare· tn̄ ſi aliq̄m
articulum deputauerint alicui au
diēdū ab illo n̄ poterit appellari dū
mō de ꝑtiū det̄ vel recipiat̄ aſſenſu

ſ; ſi delegatus ipſe committit exor diū litiſ vel ad finē cauſe vł totū ne gociū ab illo tanq̃z a iudice pot̄it prouocari. Poſtea vero in .§. intē tionis declarat innocen. intentio= nem quam habuit in conſtitutione illa. licet ijs cui. dicēs q̄ del. ab ip ſo poteſt cōmittere principium et finem et medium cāe ſibi cōmiſſe. coniunctim vel diuiſim ſecunduz q̄ ei viſum fuerit expedire. vt iudicia lis auctoritas valeat liberius expe diri. non obſtante quod dicitur in lege ſcz q̄ iudex debet cognoſcere per ſe ipm in principio in medio et in fine. quia ipſe del. anteq̄ ferat ſentenciam videre debz omnia que acta ſūt diligenter. et hoc viſq; ad .§. Verum. quē. §. ita continuabis ad precedentez. dixerat ibi q̄ iudx delegatus poteſt cōmittere prin cipium medium et finem. et coniun ctim et diuiſiz ſ; non dixerat q̄ poſ ſet appellari. vnde in. §. veruz dicit q̄ ſi totam cām cōmittit alicui. vel principium vel finez ab eo tanquā a iudice licite prouocatur. cuz aūt medium cāe cōmittit ab ipſo tanq̄ a iudice appellari non licet nec pōt niſi mandati fines excedat vel me/ rito ſit ſuſpectus. et ideo bene ſta= tuit in oſtitutione ſua. licet ijs cui ⁊c. q̄ talis auditor detur de ptium voluntate. ne valeat poſtea recu= ſari. et hoc viſq; ad. §. porro

Porro. Dictum eſt in. §. ver. q̄ qñ iudex cōmittit totam cām. vel principium vel fi= nem ipſius ab ipſo poteſt appellari cum vero cōmittit medium appella ri non poteſt niſi mandati fines ex= cedat. In. §. iſto oſtendit ad quem ſit appellandum. et primo qñ com mittit totā cām debet appellari ad papam. et non ad delegatum. quia cōmittendo totam cām deſinit eſſe iudex. Si vero aliquid ſibi de iuriſ= dictione reſeruat. tunc ad dlegatū et non ad delegantem debet appel lari. quia tunc remanet iudex. Si vero cōmittit mediū cāe alicui pu ta teſtium examinationem vel aliū articulum et ab illo appelletur ad papam eo q̄ mandati fines excedit vel ſit ſuſpectus. del. non obſtāte tali appellatione vt parcat labori= bus partium et expenſis cām inde finitam ſecundum dec. alex. relinq̄ re non tenetur. et ſic intelligitur d cre. alex. qñ cōmittitur mediū cāe et ſic apparet q̄ innocen. ſuppleuit de principio fine et toto negotio. et hoc viſq; ad. §. quem vero.

Quē vero. In proximo §. ver ſu. pro eo q̄ man= dati fines excedit vel merito ſit ſu ſpectus et in illo. §. verum. dixit. ſi mādati fies excedat vel merito ſit ſuſpect9. vnde ne valeat recuſari proinde ſtatuimus vt de ptium de tur vł recipiatur aſſenſu. per hoc videbat̄ q̄ ſimpliciter poſſet recu= ſari niſi datus eſſet de aſſenſu par= tium. ſed hoc non eſt verum et ido dicit. Si del. aliquez deputauerit auditorem etiaz ſine aſſenſu partiū neutra partium poterit recuſare niſi coram delegato iuſtam recuſa tionis cām oſtendit. Si vero di ctum eſt. s. in. §. nos aūt. q̄ delega tuſ a pa. cui cā cōmiſſa eſt. ap. re. poteſt cōmittere alij vices ſuas. et poteſt cognoſcere In. §. iſto oñ dit q̄ iſtud non eſt generalit̄ vez. hoc modo duo ſunt a principe de= legati ap. re. vnus cōmittit alteri vicēs ſuas. iſte qui recepit iuriſdi ctionem a ſocio ſuo delegatus eſt a pa. ap. re. non tamen poteſt alij cōmittere vices ſuas nec ꝓcedere

ap· re· quamuis dicaẗ in litteris ꝙ
alter in cā procedat ſine reliq̄ ap ·
re· ſi non poſſunt ambo pariter in
tereſſe· et redditur rō quia quod
poteſt ex iuriſdictione ſibi a princi
pe delegato non poteſt cum iuriſ-
dictione a condelegato commiſſa·
vnde in hoc cāu ſi appelleẗ ab iſto
ad papam eſt appellanduꝫ non ad
delegatum· ꝓpter rationem ſupiꝰ
aſſignatam in· §· porro· quia totā
iuriſdictionem conſocius ſibi com-
miſit· Eius ergo· Hic rñdet ſecū
de queſtioni· ex hijs que dicta ſūt
concludit papa dicens· ꝙ appella-
tio illius qui appellauit ad papaꝫ
occaſione cōſtitutionis innocēn· ꝑ
eo ꝙ ſubdelegati iſti dati non fue
rant· de conſenſu illius non valuit·
nec debuit impedire quominus ꝓ
cederent auditores niſi primo co-
ram ipſo delegato iuſtaꝫ cāꝫ recu
ſationis oſtenderet· et ſi tanquā ſu
ſpecti fuiſſent merito recuſati dele
gatus pape nihilominus debuit i
cā procedere ac eam terminare· ſꝫ
ſi delegatus iuſtam cām recuſatio
nis nollet admittere allegatā cō
tra ſubdelegatos· ſed cōpellebat
illum audire coram ſuſpectis a tali
grauamine licite potuit appellare
et quicq̄d factum eſt poſt illaꝫ ap
pellationem debet irritū reuocari
Hanc concluſionem ſumit ex tribꝰ
§· primis· §· porro· in pñcipio vbi
dicit ꝙ ſi appelletur ab eo cui me-
dium cāe ꝛc̄· et· §· ſi vero· vbi idem
dicit a contrario ſenſu· verſu· nobiſ
tamen videẗ ꝙ ad delegantem· er
go a contrario ſenſu ſi non cōmiſiſ
ſet vices in totum appellandum eſ
ſet ad cōdelegantem· et ex· §· queꝫ
vero· vbi dicit ſi delegatus ꝛc̄· ¶
Nota ꝙ iudex delegatus de cōſen
ſu partium datus recuſari non po
teſt niſi forte ex noua cā· ſ· e· inſi-
nuante· ¶ Item cum delegatus ali
quid ſibi ꝺ iuriſdictiōe reſeruat ad
ipſum eſt appellandum quando to
tum cōmittit ad papam eſt appel-
landum· ¶ Item recuſatio ſubde-
legati ꝓbari debet coram delega
to· ¶ Item quicq̄d fit poſt legiti-
mam ap· reuocandum eſt·

¶ **Paſtoralis·** Caſus· Aliquis eſt delegatus a
principe ꝯ ipē ꝯmittit alicui vices
ſuas· ille non vult ſuſcipe ſubdele
gationeꝫ· queſiuit ep̄s clicñ· vtrū
illum poſſit ꝯpellē· Rñ· pa· a lege
ꝯceſſuꝫ eſt delegato a principe q̄
ipſe poſſit cauſaꝫ ſibi ꝯmiſſam cō-
mittere alicui dūmodo malicioſe iꝫ
nō faciat· et ideo pōt cōpellē illū
vt ſuſcipiat· quia talis iuriſdictio
nulla videreẗ ſi cohertionē aliq̄ ñ
haberet tñ iudex debet diligenter
videre vt ſi pſoniſ ſupiorib⁹ ex cā
negociū duxerit ꝯmittendū in con
pulſiōe dignitati ꝺferat ꝯ pſōe·
¶ Item querebaẗ vtrū delegatus
poſſit ꝯmittē alicui vt citet ptes
reſpondet pa· cum totum negociū
cōmittere poſſit vt dictuꝫ eſt· ſ· ci
tacionis officiuꝫ cōmittere poteſt
et punire contemptorem·

¶ **Preterea·** In· § iſto poniẗ ta
lis queſtio· Cā com
miſſa eſt alicui ap· re· iudex tulit ſē
tentiam diffinitiuam· appellatum
fuit ab illa ſententia· cā appellatio
nis cōmiſſa eſt· primi iudices man
dauerunt alicui vt ſētenciam ab ip
ſis latam mandarent executiōi· iu
dices appellationis mandāt priori
bus iudicibus q̄ti· nec per ſe nec p
alium ſētentiam illam mandent exe
cutioni· queritur quid iuris ſit· re
ſpondet papa· ꝙ cum ex certa ſcia
appellationis cāꝫ cōmittit alijſ cog
noſcendā appellationē illam reci-
pit ꝯ reuocat poꝫ iuriſdictionē vt

interiz illoꝝ iuriſdictio ſuſpendat quouſqꝫ de cā appellationis plenius cognoſcatur. Quia vero. delegatus a papa tulit ſētentiam diffinitiuam a qua non eſt appellatum. mādat iudici ordinario vt ſententiam illam exequatur. ordinarius ſcit ſententiam illam iniuſtam. queritur vtrum debeat illam executioni mādare vel non. Rñdet papa. ꝙ ꝑ talem demandationem non cognitio ſed tantum executio demandatur. et ordinarius tenet̃ obſequi delegato. Unde tenetur ſētentiam illā executioni mandare etiam ſi ſciat illam iniuſtam niſi apud illum efficē poſſit vt ab illo mandato euz abſoluat. Cuz aūt. Iudex del'. ſtatuit terminuz partibus in quo deberēt ſe preſentare coraz ipſo ad ꝓcedē dum in cā. pars altera procurauit iudicem ipſum euocari a rege vel archiepō in termino illo vt negociuz prorogetur pa. volens obuiare malicijs peruerſoꝝ ſtatuit ut ſi conſtiterit hoc procuratum fuiſſe malicioſe ab aliqua partium iudex illaz puniat debita pena. et ne aliqd lucrum de malicia ſua reportet. iudex cōmittat negocium perſone neutri parti ſuſpecte quantū ad diem illum que in negocio ipſo procedat ap. re. niſi parteſ conſēſerint terminum prorogari. In quo libet. ẜ. eſt ꝓpriuz nota. Nota ꝙ del'. a principe habet a lege facultatem dandi iudicem. Item del'. poteſt compellere quēlibet ad ſuſcipiendum ſubdelegationem. niſi malicioſe ſe exoneret. Itez del'. poteſt iniungere cuilibet vt citet partes. Item poteſt ſumi regʹlā qui poteſt totuz facere multo fortius et eius partem. Item nota ꝙ certa ſcientia principis equiualet reuocationi. Itez nota mirabile ꝙ ordinarius ſēteneiam del'. etiam non iuſtam tenetur exequi. Item nota caſum vnum in quo del'. poteſt cōmittere cām alij ap. re. alium caſuz habuiſti. s. c. ꝓxio qñ ſcꝫ media cōmittit.

Ex litteris C. Inter. a. pbřm et canonicos ſācte iuſtine vertebatur queſtio ſup canonicatu ipſius eccleſie. primo ad petitionem canonicoꝝ ſācte iuſtie fuit cā cōmiſſa primicerio grādeñ. et plebāo ſācte ſophie. poſtea vero ad petitionem pbři eadem cā fuit cōmiſſa archipbro paduāo de pͥori cōmiſſione non habita mentiōe tandem archipbr paduanus quia clerici ſancte iuſtine non recipiant illum pbřm in ſocium et fratrem. fecit illos excōicatos publice nunciari. poſtea primicerius et plebanus mandauerunt pͥarche grandeñ. ut denunciaret dictos canonicos non eſſe excōicatos. cuz in ſecūdis litteris de primis mentio nō fiebat. ſed cum patriarcha vellet exequi mandatū ſibi iniunctum archidiaconus caſtellanus impedit ipz Unde patriarcha archid'. illū ſup poſuit interdicto. ꝓpter quod diſcordia orta fuit inter ipſos. a ita queſtio delata eſt ad papam. Sed quia non potuit pape de facto ipo plene conſtare. mandat quibuſdaz vt ſup litteris veritatem inqͥrant et ſi conſtiterit euidenter ꝙ ſecunde littere non reuocent primas. ſētenciam latam in archidia. caſtellanum vſqꝫ ad debitam ſatiſfactionem faciant obſeruari. Si aūt conſtiterit euidenter ꝙ ſecūde littere reuocent primas. ſententiam patriarche denūciant irritam et inanez cuz nullā ꝑcepit a pͥmis iudicib9 iuriſdi. ꝙ ꝑ ſcdas lřas fuāt ꝛuocata

¶ Nota q̄ in ſecundis litteris de-
bet fieri expreſſa mētio priorum.
Item nota q̄ executor habet iuriſ-
dictionem ſiue cohertionem. ¶ It
ſentencia lata ab eo qui non habet
iuriſdictionem nulla eſt.

¶ **Licet vndiq̄z.** Caſus. Cā cō-
miſſa eſt trib9
iudicibus a domīo pa. ſub hac for
ma. q̄ ſi non omnes ꝛc. vnus cōmi
ſit cuidaz de ſocijs ſuis vices ſuas
et tandem mortuus eſt. tertius tā
quam ſuſpectus fuerat recuſat9.
querit̄ an ſupſtes nomine ſuo ꝛ de
functi poſſit negotiuz diffinire. re
ſpondetur q̄ ſi iudex iſte nō cepit
vti iuriſdictione ſibi a conſocio de
legata. eo viuente iuriſdictio expi
rauit per mortem auditoris re in-
tegra. Si vero ante mortem illius
cepit vti iuriſdictione ſibi cōmiſſa
vices ſuas et illius poterit adiplē
¶ Nota q̄ re integra morte mandato
ris finitur mandatum. ¶ Itez per
ſolam citationem perpetuatur iu-
riſdictio delegati.

¶ **Cum in iure.** Caſ9. aliquis ð
legatuſ mandat
alicui auctoritate qua fungor tibi
iniungo vt ticium denuncies excōi
catuz. Iſte cui hoc mandatur de iu
riſdictione illiuſ dubitat nec ſuper
hoc fidem facit eidez. queritur an
teneatur exequi mandatum illius.
reſpondetur q̄ non niſi de manda
to apoſtolico fiat fides non tenet̄
exequi mandatum illius. ¶
Hoc ſoluz nota q̄ ñ delegat9 oſtē
dat iuriſdictictionem ſuaz non ē ei
credendum ſi dicat ſe delegatum.

¶ **Cum olim.** C. Comes altiſio
doreñ. quoddam
ſtagnum. molendinum. et domum
volebat conſtruē i preiudicium et
grauamē monachorum virgiliacū
monachi cauſaz ſup hoc epō ꝛ the
ſaurario niuerñ. obtinuere cōmitti
litē cōteſ. ſup peticionibus monach
orū receptis vtriuſq̄z ptis teſtib9
et publicatis. et cū ſup illis fuiſſet
a partib9 diſputatū. comes ꝓpoſu
it q̄ dannatis in nemorib9 et reb3
alijs datis. ſuper quib9 teſtes de
poſuerunt. congnoſcere non debe
bant iudices. cum de his in reſcri-
pto nulla mencio haberet̄. iudices
interlocuti fuerūt q̄ ſuper dannis
datis a cōite ad eos iuriſdīo ptine-
bat. quo audito comes ſtatī ad ſe.
ap. appellauit ſed iudices non ob-
ſtante appellatione reuocauerūt ip
ſum. et quia non venit nec miſit ex
cōicauerunt eundem et p litteras
ſuas negocium domino pape inti-
mauerunt. ſuper hoc reſcribit pa.
quibuſdam iudicibus dicens. q̄ ſu
per dannis datiſ ante litiſ conteſ.
cognitio ad dictos iudices non p-
tinebat cum de dannis in reſcrip-
to nulla mentio haberetur. nec p-
curator potuit ſuper his ad iudi-
ces prorogare iuriſdictionem cum
ad illa ſolūmodo conſtitutus intel
ligatur que in reſccripto continen
tur. ꝛ quācito comes intellexit ſup
dannis fuiſſe depoſitum ſtatim co
traxit. vnde papa pronunciauit iu
dices illos perperaz proceſſiſſe ꝛ
ſepedictum comitem qui propter
hoc appellauit excōicacionis ſentē
cia non fuiſſe ligatuz. ¶ Nota q̄ p
rogatio iuriſdictionis fieri non po
teſt per procuratorem domino ig
norante. ¶ Item procurator dat9
ad cām certam ad aliaz non poteſt
extendere ſuum officium. ¶ Item
fines mandati diligenter ſeruandi
ſunt. ¶ Item ſi dominus non con-
dicat facto procuratoris extendē
tis fines mādati ratū hr̄e itelligit̄

Item ſententia excōicationis lata
p9 legitimaȝ appellationē nulla ē.

Cum olim Caſus. magiſter ar
chidiaconus et. B.
prepoſitus adinuicem ꝑmutauerūt
dignitates ſuas occaſione h9modi
permutationis orta fuit qō int ip
ſos. s. cā ſup ħ cōmiſſa fuit quibuſdā
iudicibus. tandem cum ꝓceſſiſſent
in cām. ad ſe. ap. tranſmiſerāt acta
ipſius cāe per dictum. B. qui non
erubuit apire lr̄as iudicū q̄s dn̄o
pa. dēuit fideliter preſētare. ipſe ī
p̄ſentia pape ſe excuſabat dicens
ꝙ iudices perperaȝ ꝓceſſerunt cō
tra ipſum. vnde timens ne litteras
ptar et iure ſcripta illoꝝ aperuit
et quod ſuſpicatus fuerat adinue=
nit. Sup hoc dicit pa. ſi iſte. B. ↄ
ſideraſſet quod melius expediret.
vel non recepiſſet ſcripta ſuſpecta
vel ea recepta ſibi fideliter preſē=
taſſet et oſtendiſſet coram ipſo cāȝ
ſuſpitionis preterea non conque=
rebatur de iudice quē pa. ei cōceſ
ſit ſed de illo queȝ ipſe duxerat eli
genduȝ. et iudices con querebanē
de ipſo. vnde pa. verbis illius fi=
deȝ voluit adhibere. ſed vt puniā
tur in quo peccauerat pa. contra
acta iudicum que violauerat ipſuȝ
noluit exaudire. ne de dolo ſuo cō
modum reportaret. Nota ꝙ lit=
teras iudicum nullus debet apire
iudicibus ignorantibus. Iteȝ pu
nitur quis in eo in quo peccauit.
Item dolus ſuus nemini ꝓdeſt.

Coram dilecto. Ca. Archi=
pbr̄ de paſti
no cepit ediffīcare in parrochia ſā
cte marie de porta rauennateñ. ec=
cleſiā ad honoreȝ ſācte agathe. p9
ap. a rectore ſācte ma. interpoſitaȝ
ſȝ ipſe nihilomin9 eccleſiā ↄſtrux
it. Vnde rector ſancte marie impe
trauit ſup hoc cām cōmitti abbati
ſācti ſtephani et priori ſācti iohis
in monte qui poſtmodum tulerūt
ſētenciam ꝓ eccleſia ſācte marie. ſȝ
cappellanus ſācte agate ſētenciam
illaȝ noluit obſeruare. vnde ſuper
eadeȝ cā ſiue confirmatione ſecūde
littere impetrate fuerunt ad ep̄m
ferrarieñ. ad petitionē eccleſie. s.
ma. Cumqȝ ſup cā ipſa lit. conteſ.
et teſtibus receptis ꝑ annum et am
plius diſceptatum fuiſſet pars ec=
cleſie. s. aga. de his omnibus men
tione nō habita fecit adiungi ep̄o
ferrarieñ. magiſtruȝ. L. bonoñ. ca
nonicum ſub hac forma. ꝙ ſi ambo
intereſſe non poſſent. Tu frat̄ ep̄s
in cā procedas. magiſter. L. cōmi
ſit alijs vices ſuas. ſȝ ep̄s ipſum ad
mittere noluit. ſed ſolus in cā pro
cedens ſētenciaȝ a primis iudicib9
latam confirmauit. et cū dict9 cap
pellanus ſētenciam illam contem=
neret obſeruaē partes ad ſedē ap.
habuere recurſum. ſȝ quia nuncius
ſācte aga. non habebat litteras de
rato cauit per fideiuſſores ꝙ domi
nus ratum non haberet. offerens
petitionem in qua petebat ferra
rieñ. ipſi ſētenciam caſſari. Nuncius
vero. s. ma. coram auditore vtriqȝ
parti conceſſo omnia predicta ꝓ=
poſuit petens ſētenciaȝ ferrarieñ.
ep̄i cōfirmari. ps aduerſa. s. aga.
ꝯpoſuit ex aduerſo ꝙ dictus magi
ſter vices ſuas alijs cōmiſiſſet ep̄s
ſubdelegatum admittere noluit.
ſed poſt appellationem ſolus in cā
ꝓceſſit. vnde petebat ſententiam
ep̄i infirmari. reſponſum fuit econ
tra ꝙ ſolus epiſcopus procedere
potuit. quia in litteris ſecundis cō
tinebatur ꝙ ſi ambo intereſſe non
poſſent epiſcopus ſolus ꝓcederet
q̄ clauſula vt allegabatur locū nō
habȝ vt ſi ꝑ ſe vel per aliū itereē

non poſſet quia id raro contingēt
vnde petijt ſniam epī confirmari.
His et alijs intellectis cardialis ſē
tentiam ferrarieñ. epī confirmauit
parti alteri perpetuuz ſilentiū im-
ponens. et dominus pa. ſentenciaz
eius auctoritate apłica cōfirmauit
Nota qñ quis non habet mādā-
tum ſi eſt coniuncta pſona admit-
titur ad agendū ſi caueat de rato.
ſz cautio rati tunc regulariter pre-
ſtat̄ cum de mandato dubitat̄.
Item littere veritate tacita impe-
trate nō valent et ideo hic nō va-
luerunt illius magiſtri. quia nō fa
ciebant mentionem de litiſ. conteſ.
et de teſtibus iam receptis. et ſic
pars ſācte aga. conſenſerat ī epm̄.

Cum. R. Ca. Quedam cā ver
tebatur inter iſtum
R. canonicū ianueñ. et. P. curie ia
nueñ. ad petitionez ipſius. R. fuit
cā cōmiſſa prepoſito ſācti domini
qui cum partem citaſſet aduerſām
pars citata in eius preſentia fecit
proponi q ꝓpter graues inimici-
cias ciuitatis ſue in eius preſētia ñ
poterat cōparere. dictus. R. ſigni
ficauit dño pape. vnde mādat pa.
dicto prepoſito quatiuus prefato
R. relinquat hanc optionem vt in
ciuitate ianueñ. vł dioceſi eligat a
liquem virum diſcretum exceptis
canonicis ianueñ. qui cum ſint ei9
ſocij merito eſſent parti aduerſe ſu
ſpecti coram quo queſtio termine
tur. et dict9 prepoſitus precipiat
ei vt eandem cauſām ſecundum cō
tinentiam prioꝝ litteraꝝ fine de
bito terminare procuret. Nota
q canonicus datus iudex ꝓ ſuo cō
canonico poteſt legitime recuſari
Item nota ar. q ad voluntatez
impetrantis iudex delegatus de-
bet committere cām qñ ad euz par
tes ſecure non poſſunt accedere.

Cum contingat. Ca. Aliqs
conqritur
domino pa. q poſt appellationem
legitimam fuit excōicatus ab epō
ſuo vel alias iniuſte excōicauit eū
dem. vnde mandat papa iudicib9
quod ſi eſt ita abſoluatis eūdē iux
ta formam eccleſie vel ſententiam
denuncietis nullam. epſ paratus ē
ꝓbare ſe illū excōicaſſe añ ap. ei9
vel ſētentiam iuſtam eſſe. queritur
vtrum liceat iudicibus illū abſol
uere vel denunciare ſētentiā nullā
eſſe. nō admiſſis probationib9 epī
Rñ. pa. q cum aliquis ꝯqueri ē ſe
poſt ap. legitimam excōicatum. ꝓ
batiōes vtriuſqz partis ſūt admit
tende anteq̄ abſoluatur p quas ꝓ
bationes apparebit vtrum abſolui
debeat vel denunciari pocius nō li
gatus. ſz cum quis dicit ſe iniuſte
excōicatum fuiſſe anteq̄ fuerit ab-
ſolutus vix ē eius probatio admit
tenda. niſi tunc tantum quando di
cit intollerabilem errorem in ſēten
cia fuiſſe expreſſum. et ad hoc pro
banduz debet admitti anteq̄ abſol
uatur ſz ſi ſimpliciter dicat ſe excōi
catum iniuſte. et epſ dicit q iuſte
excōicauit eūdez. et ſuper hoc po
ſtulat probationes admitti. non ē
epſ audiendus anteq̄ fuerit abſo
lutus. quia et ſi conſtaret ipſuz iu
ſte excōicatum fuiſſe. nihilominus
debz abſolui. vnde in hoc caſu ſta
tim iuxta formaz eccleſie debet ab
ſolui. et poſtea probationes vtri-
uſqz partis ſunt admittende. vt ſi
appareat vtrū iuſte vel iniuſte fue
rat excōicat9. Nota q in duob9
caſib9 nō tenet excōicatio vt ſi p9
ap. legitimam ſētentia excōicatio
nis lata ſit. vel ſi intollerabilis er
ror in ſētencia ſit expreſſ9. in qb9
caſibus ante abſolutionez debz ad
mitti ad probandum. in alijs debz

ſtatim abſolui. ¶ Itez non debz q̃ a-
admitti ad probanduz quo proba-
to non prodeſt.

¶ Venerabili. Caſus. Frederi-
cus quondaz im-
perator ſpoliauerat cephaluden̄.
ep̄m eccleſia et alijs bonis ſuis pa.
rogauit eum vt dictum ep̄m reſti-
tueret. quod idem promiſit ſe fa-
cturum ſ; non adimpleuit ꝓmiſſuz
vnde pa. mandat archiep̄o cuſen-
tinen̄. quatinus predictum ep̄m fa-
ceret reſtitui ad ep̄atum et alia q̃-
bus fuerat ſpoliat9 quo reſtituto
plenarie et corꝑalem poſſeſſionez
et pacificam adepto ſi ep̄s ipſe de
dilapidatione ſuſpectus eſſet viꝝ
ꝓuidum coadiutorem prouideret
eidem ſine cuius conſilio nihil di-
ſponeret de his q̄ pertinent ad tē-
palem adminiſtrationem quouſq;
pa. de ipſo aliter duceret prouidē-
dum veritate cōperta. et interim
vtriq; illoꝝ interdiceret omne ge-
nus alienationis. Sed archiep̄s in-
firmitate corꝑis grauatuſ cōmiſit
vices ſuas abbati ſancti ſpiritus d̕
pauorino. qui cum deberet ep̄z fa-
cere reſtitui cepit inquirere vtruz
ep̄s eſſet de dilapidatiōe ſuſpect9
contra formam mandati. eo non re-
ſtituto. p9 modū archiep̄s cum iaz
eſſet officio ſuo functus cōmittēdo
in integrum vices ſuas idem nego-
cium cōmiſit theſaurario cuſētino
tandez proceſſus illoꝝ iudicū do-
mino pa. fuit exhibitus. quos dn̄s
pa. iuſticia exigente caſſauit. i. caſ-
ſas et irritas nūciauit. quia abbaſ
contra formaz mandati ꝓceſſit ad
inquirendum de dilapidatione nō
reſtituto ep̄o. et quia archiep̄s po-
ſtea theſaurario negocium non po-
tuit delegare. et ideo quicq̄d fecit
nullius fuit momenti. ¶ Nō q̄ ſpo-
liatus reſtituendus ē anteq̄ aliq̄d
ſibi obijciat̄. ¶ Itez forma mādati
ſeruanda eſt alioquin nihil agit̄.
¶ Item ſuſpectus de lapidatione
non ſtatim remouetur. ſ; datur ei
coadiutoꝝ. et omnis alienatio ꝓhi-
betur eis interim. ¶ Itez cōmittēs
vices ſuas poſtea reuocare nō pōt
nec alij cōmittē q̃ dē facit nil agit.

¶ Significantibus. C. Julia-
na uidua
impetrauit litteraſ contra. M. mu-
lierē. et. J. filiū ei9 ſub hac forma.
Significauit vobis iuliana vidua
et paup q̄ . M. mulier et. J. filius
eius ſup terris et rebus alijs iniu-
riantur eidem. Judices citauerunt
dictam. M. et. J. filium eius. ipi in
preſentia iudicum conſtituti exci-
piendo propoſuerunt q̄ littere il-
le impetrate fuerunt ſugeſto man-
datio. quia dicta iuliana nobilis ē
et diues. et ipſa mētita ē ſe paupē
quare p eaſd̕ litteras non poterāt
conueniri. niſi requiſito prius dn̄o
ſub cuius iuriſdictione conſiſtunt
coram quo parati erant de iuſticia
rn̄dere. Unde iudices interloquen-
do pronunciauerunt ſe non debere
procedere p eaſdem litteras p9 ea
ptes cōpromiſerunt in quoſdaz ar-
bitros ſub hac forma. q̄ ſi infra cē-
tum terminum in cōpromiſſo appo-
ſitum cauſam non determinarent.
ad examen eorundem iudicum redi-
rent. arbitri infra tempus ſtatutuz
cāz non determinauerunt. vnde iu-
dices p formam cōpromiſſi iuriſdi-
ctionem reſumpſerunt. et cum vel-
lent in cā procedē dicta. M. et. J.
filius eius ſētientes ſe pregrauari
ſe. ap. appellarūt. vnde mādat pa.
quati. ſi ita eſt. reuocetur in irritū
quicq̄d p̕dictoſ iudices factū fuit
¶ Nota q̄ cū iudex pronunciat ſe
non habere iuriſdictionem ſiue ſe
non poſſe procedere ſtatī amittit

iuriſdictionem etiam ſi iuſte ꝓnun
tiat· vnde in cā illa vlterius non ꝓ
cedet ex primo reſcripto· ¶ Item
compromiſſum infra certum tēp9
pōt fieri· ¶ Item quicq̄d fit p9 le
gitimam appellationem nō tenet·

Suſpitionis· Ca· Reus corā
iudice cōſtitu-
tus aſſignauit iuſtam cām ſuſpitio
nis contra iudicem dicens ꝙ pat9
erat arbitros eligere ſuper hac ſu
ſpitione cognoſcenda electi ſunt
arbitri a ptibus· queritur vtrū iu
dex debeat ipſis arbitris terminū
aſſignare infra quē ſuſpitiōis cām
debeat terminare· rñ·pa· ꝙ iudex
qui propter hoc forſitan ꝓuoca-
tus obeſſet non debet ad hoc ter-
minum aſſignare· ſꝫ arbiter potius
coram quibus probatio eſt facien
da·et omnia facere debent que ad
hunc articulum ptinere noſcuntur
Iſtud hodie correctum eſt·quia iu
dex hoc facere debet p dec· inno·
iiij·que incipit legitima ſuſpitiōis
cā· Ab ipſo dicit̄ i·§·iſto ꝙ ſi ar
bitri diſcordes fuerint iudex com-
pellere debet ipſos vt in vnam ſē
tenciaꝫ conueniant·vel terciuꝫ ad-
uocent cum quo ipſi duo vel alter
eoꝝ in vnam ſētenciam cōueniant
ne h9 occaſiōe pricipale negociuꝫ
prorogetur et hoc quidem facere
debꝫ iudex· quia ſicut iuriſdictio ē
cōmiſſa eis ſic et omnia alia ſine q̄-
bus iuriſdictio explicari non pōt·
¶ Nota illa omnia ptinere ad iuriſ
dictionem iudicis ſine q̄bus princi-
palis queſtio non poteſt exerceri·
et ſi ſint acceſſoria ad cāꝫ principa
lem· ¶ Item nota ꝙ ſuſpenſa iuriſ
dictione iudicis nihilomin9 ſuā ex
ercet iuriſdictioneꝫ quod eſt mira
bile· Sed hoc ideo eſt vt p hoc ſua
iuriſdictio declaretur ſed in omni
bus alijs nihil facere pōt q̄mdiu
pronūciatū ſit ſuper cā ſuſpitiōis

P·et·G Ca· P·et·G· merca
tores litteras apſi-
cas impetrauerunt ad abbatem ſā
cte genouefe contra epm̄ laudun̄·
mercatores iſti coraꝫ abbate iſto
conquerebantur de epō laudun̄·ꝙ
quādam ſummam peccunie quaꝫ ipſi
epō mutuauerunt ꝓmiſerant illis
reſtituere certo loco et termino·ſꝫ
ipſe dictam peccuniaꝫ non pſoluit
pendente iudicio coram abbate·i-
laicus qui non erat de iuriſdictiōe
abbatis in quadam ſūma peccunie
dictis mercatoribus tenebat̄ in ſe
voluit prorogare iuriſdictionē d
legatam ipſius abbatis ·et terram
ſuam ſupponeret interdicto qđ et
factū ē· quia in termino peccuniā
non pſoluit·reuocatum fuit in du
bium an tales ſētencie tenerent·di
cit·pa·ꝙ ſētentie iſte non tenēt·qꝛ
ſi aliaſ abbas iuriſdictioni p̄eſſe di
catur·iuriſdictiōis porrogatio nul
la fuit·cum in dictum· I ·nullā ab
bas iuriſdictioneꝫ habebat et iuriſ
dictio delegata ad alias perſonas
ꝙ in reſcripto non continent̄ pro
rogari non poteſt· ¶ Nō abbates
iuriſdictioni preeſſe· ¶ Item iuriſ-
dictio delegata ad pſonas de q̄b9
in reſcripto non fit mentio proro-
gari non poteſt· ¶ Item ſententia
illius qui iuriſdictionem nō habet
nulla eſt·

Cum viceſimum Ca· Quidā
·xx· annum
habens queſiuit a pa·vtruꝫ poſſꝫ
dari delegatus in cā· R· ñ· papa·
ex quo viceſimum annuꝫ pegit bñ
potuit dari del' · i tali etate· Sed
ſi eſſet infra·xx·annū non tenet de
legatio ab alio quaꝫ a principe fa
cta·niſi ptes ſcienter conſētiant in
illum qui annum xviij·trāſcendiſſꝫ
Nota ꝙ·xx·annus dꝫ eſſe ꝯpletus

vñ eo qui datur iudex ab alio quaz a principe.

¶ Vno delegato. Casus. si plures iudices dati sunt simpliciter sine clã illa q̃ si non omnes zc. vno mortuo vel excusato aliorum officiũ expirauit et idem est in arbitris. ¶ Nota q̃ arbitrium non transit ad successorez ¶ Item nota q̃ mortuo del. finit iurisdictio.

¶ Quoniam. Casus. Tres iudices dati sunt sup aliqua cã. tercius datus fuit ex officio pape vel de assensu partium. queritur an ille possit alij committere vices suas. Et respondz q̃ sic cum sit ei a iure concessuz ¶ Ideoq̃. idem dicitur in hoc. §. q̃ cum mandatur episcopo sub hac forma. tu frater epe cum altero iudicum mãdatum aplicum exequaris eps bñ potest alteri committere vices suas sine quo alij procedere non possunt. ¶ Js autẽ. mandat papa. sub hac forma alicui. Mandamus tibi vt personaliter tale negotium exequaris. queritur vtrum iudex possit alij committere vices suas. et tñ q̃ bene potest dũmodo partes cõsentiant nisi in tribus casibus in q̃bus cõmittere non potest. etiã volentibus partibus. primus est cum papa mandat fieri inquisitionẽ vel mandat prouideri ecclesijs de prelatis vel alijs ministris. quia i his casibus papa eligit fidem et industriam eoruz quibus negocia committit. ¶ Ceterum. ecce cõmissuz est alicui predicare crucem excõicare vel absoluere aliquos dispensare cum irregularibus vel iniungere penitentias. queritur an liceat illi committere alij hoc officium suum. tñ. q̃ nulli licet hoc committere. quia iurisdictio non est ei cõmissa. sz pocius certum ministeriũ ¶ Nota q̃ dominus papa prouidẽ intendit negocijs tractandis et tẽminandis non iudicibus quib9 eadem cõmittuntur. ¶ Item nota q̃ rebus et non verbis lex est impoñda. ¶ Itẽ nota q̃ iudex del. a pa. licet cõiter a partibus sit elect9 nihilominus etiam eis inuitis potest alijs cõmittere vices suas. ¶ Itẽ si cã cõmittitur pluribus inter q̃s aliq̃s sit eps adiecta clã q̃ si ñ omš zc. tu frater epe cum altero eorum mandatum aplicum exequaris. episcopus potest cõmittere alij vices suas. et alij sine epo vel delegato ab ipso procedere non possunt. ¶ Item si iniungitur alicui vt negotium personaliter exequat̃ potest de consensu partium alijs delegaẽ vices suas nisi in duobus casibus. scz cum personaliter inquisitio mãdatur aut de prelatis ecclesie prouideri. ¶ Item qñ eligitur industria persone ad aliquid faciendũ non potest illud per alium adimplere. ¶ Item si cõmittitur alicui q̃ predicet crucem excõicet aliq̃s vel absoluat dispenset cũ irregularibus iniungat penitentias nõ potest hoc officium alijs demandare nisi a se. ap. fuerit delegatus. ¶ Item ar. q̃ epi auctoritate ꝓpria cum regularibus non possit dispẽsare. cum hoc ex cõmissione summi pontificis concedatur.

De officio legati.

Cum nõ igno. Ca. Archieps cantuar. est del. in ꝓuincia sua. q̃dam tñ suffragãei sui dicebant

q̄ cās ſubditoꝝ ſuoꝝ audire non poterat nec debebat niſi cum ꝑ appellationem deferuntur ad eū • et ſic nō permittebant clericoſ ire ad archiep̄m per ſimplicez querimoniā• Archiep̄s ſignificauit hoc domino pa• ſuper hoc ſcribit pa• ſuffraganeis cantuar •dicens q̄ ipſi ignorare non debent archiep̄m ſuum ſibi preeſſe iure metropol• et iure legationis• et licet archiep̄s iure metropol•non debeat audire cās de ep̄atibus ipſoꝝ niſi ꝑ appellationem deferantur ad ipſum tñ iure legationiſ vniuerſas cās q̄ ꝑ ap• vel querimoniam ad ſuam audientiam ꝑferuntur audire poteſt et debet ſicut qui vices pape gerit in prouincia ſua• ¶ Nota q̄ archiep̄s non poteſt audire cās d ep̄atibus ſuffraganeoꝝ ſuoꝝ niſi per appellationem•

Studuiſti• Caſus• Legatus dñi pape generalis eſt in aliqua prouincia domius pa• cōmittit ſpecialiter aliq̄ cām alicui del•q̄r• vtꝝ del• iſte poſſit ipediē ꝓceſſuz hmōi delegati vel cognoſcē de cā illa añ cognitionē ipſius del•vel poſtea rñdit papa q̄ cum mandatuz ſpeciale derogat generali legatus commiſſionē alij factam ſpecialiter impedire nō poteſt et ſi del• ſecundum formaz mādati ſententiam tulerit legatus nō poterit eam aliquatenus irritare• tñ ſi rōnabiliter latuerit eam poterit confirmare et executiōi mandare• ¶ Nota q̄ legat9 generalis poteſtatem non habet de cā alij ſpecialitē delegata• quia ſpeciale mādatum derogat generali•

Niſi ſpecialis• Caſus •quidā cardialis apoſtolice ſe• legatuſ auctoritate ꝓpa tranſtulit troianuz ep̄m ad panormitanam eccleſiam contra canōica inſtituta• dominus pa• hoc intelligens ſcribit ei dez dicens• q̄ niſi eſſet ſpecialis dilectio quam habet ad pſonā illius pena docente cognoſceret et quantum ipſe deliquit cōtra conſtitutiones canonicas et cōſuetudinem generalem in tranſlatiōe troiani epi• ¶ Nota q̄ iudex ꝓpter amiciciā poteſt alicui remittere penam• ¶ Item legatus non pōt tranſferre ep̄m ad aliū ep̄atū•

Quod tranſlationē• Caſ9• Cardinalis de quo dicitur in capitulo ꝑcedenti• Legat9 in regno ſicilie auctoritate propria ſubiecit panormitanam eccleſiam meſañ• conceſſo ſibi privilegio primatie credens ꝙ ſibi licē ex officio legationis et eo q̄ ex eodem officio poteſt abſoluē illos qui violentas manus mittūt in clericos q̄ de ſpeciali conceſſiōe ſepe indulgebatur legatis• Papa hoc audiens ſcribit ei dē legato dicens• q̄ licet generalis legatio in regno ſicilie ſit ei cōmiſſa tñ ad ea non debuit manus extendere que in ſignū privilegij generalis ſoli ro• pon• ſūt reſeruata• licet eñ ex officio legationis legati poſſint abſoluere illos qui violentas man9 mittunt in clericos non debent propterea eſtimare q̄ poſſit panormitanam eccleſiam ſubiacere maſanēn• vel q̄ ex eadem poſſit duos ep̄at9 vnire vel vnum diuidere ſine licentia ſpeciali• ¶ Nota q̄ nullus legatus ex generali legatiōe poteſt ad illa manus extendere que ſoli ſunt ro• pon• reſeruata excepta illoꝝ abſolutione qui manus violentas in clericos iniecerunt•

Licet tranenſes• Caſus• Vacāte ⁊nen• eccleſia cāonici vnanimit elegerūt

marchiepm. G. fratrez caſſinenſis abbatis. Eps portueñ. in partib9 illis legat9 examinari fecit electionem ipſius. et examinationem illaz per nuncios ſuos ad ſe. ap. tranſmiſit. quo facto legatus electionē eādem iterū examinari precepit ꝓpt᷑ quod abbas predictus cōqueſtus fuit domino pa. ꝗ p9ꝗ electionez examinauerat et eam ad pa. direxerat. malicioſe electionem eandē examinare preſumpſit. dñs pa. de ꝯſilio fratrum examinationem ſecundam tanq̄m a non ſuo iudice factaz poſtquam negocium ad pa. direxerat denunciauit irritam et inanem ¶ Nota ꝗ ſicut ſētentia a nō ſuo iudice lata non tenet ſic nec exāminatio. ¶ Itez nota ꝗ iudex āmittit iuriſdictionem poſtq̄m remiſit negocium ad ſuum ſupiorem. et ſi quid poſtea fecerit nihil valet.

Dilectus filius. Eps predeſtin9 ap. ſe. legatus conceſſit eccleſiaz ſācti trudonis. R. canonico metineñ. archidia. meteñ. moleſtabat ipſum ſup dicta eccleſia nec permittebat ipm pacifica poſſeſſione gaudere dicens. ꝗ eo inconſulto ad quem p̄ſētatio illi9 eccleſie pertinebat eccleſiā illam ei conferre non potuit pdictus. R. ſignificauit hoc domino pa. ſup hoc ſcribit pa. quibuſdā dicens. ꝗ plus iuris habet in conceſſione prelatus quaz in preſētatione patronus. nec preiudicatur prōno ſi qñ per legatum ap. ſe. eo ī conſulto eccleſia concedatur. vnd mandat pa. quati. dictuz archid. cōpellāt deſiſtere ab inquietatiōe dicti. R. ſup ipſa eccleſia. ¶ Nota regulam ꝗ plus iuris habet in cōceſſione prelatus quam in preſentatione prōn9. ¶ Item nota. ex hac regula ꝗ ex preſentatione acquiritur ius preſentato. ¶ Item nota ꝗ legatus poteſt eccleſiā conferre inconſulto patrono.

Nouit ille. Ca. dñs pa. mandauit cuidaz legato ī frācia legatiōis officio exercēti q̄ti. ī terrā regis frācie ꝓmulgaēt ſētenciā interdicti. quod legatus non diſtulit adiplere. ſup hoc ſcripſit rex francie dño pa. dicens. ꝗ legatus cum eſſet certa rōne ſuſpectus eidez fines regni francoꝝ exiens in terram regis ſentenciam interdicti protulit. vnde dicebat ſētentiaz valere. Pa. ſup hoc ſcribit eidem dicens. ꝗ et ſi legatus fines francoꝝ exierat qñ ſētentiam promulgauit nō tñ terminos ſue legationis egreſſus fuerat. quia nō ſolum in regno francie ſed etiaz ī maneñ. luduñ. et biſuntina prouintijs legationis officium exercebat. ¶ Nota ꝗ legatus exiſtens extra terminos ſue legationis officiū ſue legationis exercere non poteſt. idē intellige de alijs iudicibus. ¶ Itez legatus ad plures prouincias in vna exiſtens de alia iudicare pōt.

Venientes. Ca. Domin9 pa. officium legationis cōmiſit patriarche hieroſolomitano in prouincia ſua. ita tñ ꝗ ſi legatus de latere domini pa. ad ptes illas acceſſerit officium legationis quamdiu ibi fuerit legatus pa. dño dimittat. ¶ Nō ꝗ iuriſdictio minoris iudicis impeditur pñte maiore. ¶ Itē nō ꝗ lz duplicē iuriſ. tñ maiorē effectuz habet ſecunda quā prima. ¶ Item nota ꝗ vbi equal᷑ eſt iuriſdictio ſcda derogat prime.

Excōicatis. Caſus. in capl̄o iſto fit mentio d duplici genere legatoꝝ. Prīo dicit ꝗ legati illi quibus rōe pſone ad tps legationis officiū iniungitꝰ

extra ꝓuintiā ſibi cōmiſſaȝ vel etiā
exiſtentes in prouincia ſua n̄ poſſit
abſoluere excōicatos ꝓpt' iniectio-
nem manuum violentam ȝ iſti inie
ctores manuum ad ipſum legatum
aliunde accedant. Secūdo dicit
ꝙ illi legati qui habent officiū le
gationis ꝑtextu eccleſiarum ſuaꝝ
quamuis exiſtant in prouincia ſua
excōicatoſ ꝑdictoſ et ſ'bditoſ n̄ po
ſunt abſoluere niſi et iſtis et illis a
ſe. apo. de ſpeciali gratia amplius
concedatur et iſti legati non mittū
tur de latere pape. ¶ Nota ꝙ le
gatus ex priuilegio non habet iu
riſdictionem ex ipſa legatione niſi
in ſua prouincia. et circa illos de
prouincia ſua.

¶ **Nemini.** Caſus. Primo dicit̄ ꝙ legati ap. ſe. pn̄t
facere ſtatuta in prouincia ſibi cō
miſſa. et durant perpetuo. licȝ pꝰ
modum prouinciam exeant. ¶ Se-
cundo dicit ꝙ ſi legatus committit
cāȝ alicui iuriſdictio illius expirat
niſi antequam exeant prouinciam
citatio preceſſit. ¶ Nota ꝙ licet le
gatoꝝ iuriſdictio ſit tpalis tn̄ ſta
tuta ipſoꝝ ſūt perpetua. et ſic nō
ꝙ ſublato principali non deſtruit̄
acceſſorium. ¶ Iteȝ ex hoc nota ꝙ
cā ſublata non remouet̄ effectꝰ.
¶ Item nota ꝙ iuriſdictio legati nō
durat niſi eo in prouincia exiſtente
aliquis ceperit ea vti. et ſic nota ꝙ
non tantum morte naturali finitur
mandatum ſed ciuili.

De officio iudicis ordīarij.

Perniciosam. Caſꝰ. Statuit iohs̄ pa. in ſinodo iſta
ꝙ epi ſingularium ciuita
tum habeant poteſtatem inquirē
di crimina et punire criminoſos ſe-
cundum ꝙ canones dicunt ſine im-
pedimento alicuius. et ſi opus fue
rit inuocent brachiuȝ ſeculare. ita
tn̄ ꝙ per hoc nullum preiudicium
fiat epis vt hocipſo ius ſibi acq-
rat. ¶ Nota ꝙ vbi eccleſia per ſe n̄
ſufficit inuocare dȝ auxiliū ſclāre.

¶ **Si ſacerdos.** Caſus. ſecerdoſ ſcit aliqueȝ pro
certo reū alicuius criminis vel ipſe
criminoſus ei confeſſꝰ fuit. dicitur
ꝙ ſi ille admonitus noluerit ſatiſfa
cere ſecerdos non debet euȝ arguē
nominatim niſi ordine iudiciario
crimen fuerit ei probatum. ȝ in ge
nere admoneat illum exemplo do-
mini qui dixit. vnus veſtrum me t̄
diturus eſt. Sed ſi ille qui damnuȝ
ſuſtinuit petat iuſticiam ſacerdos
poteſt excōicare illum qui dānū
dedit hoc modo excōico quicumqȝ
fecit tale factum ſed nomine pro-
prio non debet euȝ excōicare. quā
uis ei confeſſus fuerit. quia non ut
iudex ſcit. ȝ vt deus. et debet illuȝ
admonere ne ingerat ſe cōioni ip-
ſius ſacerdotis. quia nec criſtꝰ iu-
dam remouit. ¶ Nota ꝙ iudex non
debet iudicare ſecundum conſcien-
ciam ȝ ſecundum ea que probant̄.
¶ Item in genere aliquis poteſt
excōmunicari.

¶ **Cum ab eccleſiarum.** Caſꝰ. Ple-
banus ſancti pancracij aliqn̄ excōi
cabat aliquos proceſſibꝰ ſuis epſ
florentinus abſoluebat eoſdem ir
requiſito dicto plebano. peruenit
hoc ad dominum pa. pa. ſup hoc
ſcribit epō florentino dicens ꝙ ꝑ
lati ecciaꝝ proferunt ſniaȝ eccicā
in aliquos malefactores illa debȝ
firma et rata conſiſtere et obſerua
ri vſqȝ ad debitam ſatiſfactionem.
Vnd̄ mādat pa. epō florētino qtē

ſi predictus plebanus ſententiā ex
cōicationis vel interdicti in aliqs
vel laicos parrochianos ſuos ipſā
faciet inuiolabiliter obſeruari. nec
eam relaxet ſine cōſcientia dicti ple
bani. ¶ Nota qꝫ plebani habēt iu
riſdictionem excōicandi. ¶ Item
epiſcopus debet ſeruare ſētentias
ſubditorum ſuoꝝ.

Cum nos. Ca. Patroni eccle
ſiarum cantuar. ꝓ
uintie preſentabant ad vacantes
eccleſias perſonas minus idoneas
propter quod ordinatio eccleſia=
rum deferebatur. vel etiam inter
preſentatores et prelatos alia di=
ſcordia emergebat. queſitum fuit
a papa. quid ſuper hoc eſſet iſtis
prelatis faciendum. mandat papa
quatinus ſi aliquando in uacantib9
eccleſijs in quibus eccleſiaſtica ꝑ
ſona preſentationē non habet vl'
quia min9 idonei preſentantur vl'
alia de cā nō poſſint perſonas ido
neas ordiare ponāt in eccleſijs ico
nomos qui debeant percipere fru
ctus et eos expendere in vtilitatē
eccleſiaꝝ vel conſeruare quouſqꝫ
perſone idonee fuerint inſtitute.
¶ Nota qꝫ minus idoneus non ē in
eccleſia recipiendus. ¶ Item nota
qꝫ ſi queſtio eſt ſup eccleſia vacāte
ordinarius ex officio ſuo in ea pre=
ficiet iconomum. ¶ Item nota qꝫ
bōa vacantis eccleſie ſucceſſori ſūt
ſeruanda.

Ex parte. Caſus. Quidā ſub
diti cantuariēn. ar=
chiepi excōicati fuerūt iuſta de cā
iſti excōicati acceſſerūt ad pa. ſup
primentes cauſas pro quibus fue=
rant excōicati et aliam pretēdētes
abſolutionis beneficium meruerūt
queritur an ſint habendi pro abſo
lutis. reſpondet papa. qꝫ ſi conſti=
terit ita eſſe compellendi ſunt ad a
poſtolicam ſedem redire cum litte
ris rei veritatem continentibus. et
ſi de hoc non conſtiterit et ſuſpecti
fuerint qꝫ domino pa. veritatē cō
feſſi nō fuerint cōpellēdi ſunt pur
gationem praſtare qꝫ veritatem cō
feſſi fuerunt in abſolutione ſua im
petranda. ¶ Nota qꝫ excōicatus in
abſolutione obtinenda debet exp=
mere cām pro qua fuit excōicatus.
alias non eſt habend9 ꝓ abſoluto

Significauit. Caſus. duob9
modis poteſt
poni caſ9. primo ſic. aliqui contra
rūt matrimoniū publica fama erat
qꝫ erant conſanguinei vl' affines et
ſcandalum hoc denunciatum fuit
epiſcopo ſiue accuſatū matrimoniū
Unde epiſcopus vocauit illos ipſi
fuerūt contumaces non venerunt.
propter quod epiſcopus illos ex
cōicauit. ipſi appellauerunt aut etc
per ſimplicem querelam ſignifica=
uerunt domio pape. qꝫ ipi nō erāt
conſanguinei vel affines. et ſic lit=
teras ſuper hoc obtinuerunt ad iu
dices del'. iudices abſoluerūt illos
etc. provt ſequitur. et cum iſti fue
runt abſoluti iudices delegati nō
accedunt ad locū vbi teſtes ad ꝓ
bandam conſāguinitatem vel affi=
nitatē debēt ꝓduci nec aliquos ꝓ
receptione teſtiū illuc tranſmittūt
et ſic illic remanent in copl'a imq
et cā vlterius non procedit. quere
batur quid iuris eſſet. reſpōdet pa
pa. qꝫ dolus et fraus non debent il
lis patrocinari. et pro malicia et d
ſidia iudicis delegati non debet qs
remanere in copula coniunctionis
inique. et ideo quociens ea que di
cta ſunt contigerit euenire. licite
poteſt ordinarius talit' abſolutos
in priſtinā excōicationis ſētentiā

reuocare ·et tamdiu eos taliter re
tinere ligatos q̄uſqꝫ cā in teſtiū re
ceptione et in alijs cāis legitimuꝫ
incipiat habere progreſſum· ¶
Nota ꝙ qui illicite ſūt coniuncti ex
cōicandi ſunt vt abinuicem diſce-
dant· ¶ Itē ordinarius ſuplet ma
liciam ſeu deſidiā iudicis delegati
Secundo ponitur caſus· Iſti con-
traxerunt matrimonium· accuſatū
fuit matrimonium ſuper conſang-
uinitate aut affinitate· tandē lata
fuit ſententia diuorcij· ſed quia ab
īuicem non recedebant fuerunt ex-
cōicati· Tandem ſignificauerunt
domino pape ꝙ ſentencia lata eſt
per falſos teſtes hoc probare vo-
lebant· Vnde papa cām cōmiſit ſi
per hoc· iudices abſoluerunt illos
ꝛc̄· ꝑut ſequitur ī alio caſu · et iſte
caſus bonꝰ eſt· quia ſententia lata
contra matrimoniuꝫ non tranſit in
rem iudicataꝫ quin poſſit reuocari
veritate reuelata qn̄cumqꝫ·

Quanto· Caſus· Quidam mo
nachi cāonici et alij
regulares cum debent in clauſtro
diuinis obſeqīs vigilaē de redditi
bꝰ eccīaꝝ quaꝝ curā geſſerunt cō
gregant peccuniaꝫ· et poſtea per
curias principuꝫ diſcurrere nō ve
rentur· Factuꝫ iſtoꝝ ꝑuenit ad no
ticiā domini pa· vnde mandat pa·
archiepō dioc· ipſoꝝ quati· mone
at prelatos predictoꝝ regulariū
vt ipſi corrigant illos et clauſtrū
proprium ·q̄ ſi hoc neglienter ob
miſerint· tunc archieps̄ moneat il
los vt ꝓprium ſi quod habent re-
ſignent in manibus prelatoꝝ ſuo-
rum et vitam regularem obſeruēt
quod ſi non fecerint cōpellat eos
ad hoc per ſuſpenſionem officij et
beneficij apo· ſe· ¶ Nota ꝙ corre-
ctio regulariū primo pertinet ad
prelatos ipſoꝝ· q̄ ſi prelati ſūt ne
glientes tunc epī eos corrigāt ſe
cundum ꝙ hic dicitur·

Ad reprimendam· Ca· epīs
lexoñ· i
quoſdam ſubditos ſuos tulerat ſē
tencias excōicationiſ aut ſuſpenſio
nis· archieps̄ rothomageñ· et alij
ſuffraganei eius non ſeruabant ſen
tencias illas peruenit hoc ad pa·
vnde ſcribit archiepō et eiꝰ ſuffra
ganeis dicens · ꝙ ꝓpt̄ maliciaꝫ per
uerſorum pene certe ſtatute ſunt·
et ideo ſicut volunt ſuas ſentencias
latas ī ſubditos ab alijs obſeruari
ita debent ipſi ſeruare ſentencias
alioꝝ· quare mandat eis quatenus
ſententias quas lexoñ· eps̄ canoni
ce tulit in ſuos ſubditos obſeruent
et faciant a ſuis ſubditis obſuari·
Tandem loquitur archiepō dicēs
ꝙ ſentencia excōicationis nō ſuſpē
ditur per appellationem et ideo ſi
quis excōicatus ab epō lexoñ· eidē
archiepō ꝯqueſtus fuerit de iniu
ſta excōicatione remittit illum ad
epm̄ abſoluendum ſecunduꝫ formā
eccleſie· et ſi ille eum abſoluere no-
luerit archieps̄ euꝫ abſoluat recep
ta prius iuratoria cautione· et pre
cipiat ei ex debito iuramenti ꝙ ſa-
tiſfaciat eidem epō ſuper eo pro q̄
fuit excōicatuſ niſi conſtiterit ꝙ in
iure fuit excōicatus quod ſi non fe
cerint in eādeꝫ ſentenciaꝫ reducat
eundem· ¶ Nota ꝙ ſniam archiepi
alij epi ſeruare tenentur· ¶ Iteꝫ q̄
tibi uis fieri alteri facere debes· ¶
Iteꝫ ſentencia excōicationis nō ſu
ſpenditur per appellationem· ¶
Item ſi aliquis conqueritur archi
epō de iniuſta excōicatione nō de
bet eum ſtatim abſoluere niſi excōi
cator hoc voluerit adimplere·

Duo ſimul· Ca· Patriarcha
hieroſolomitanuſ
ꝯpellebat clericos tireñ· archiepi

tiren̄· archiepī r̄ndere corā ipo cō
querentibus de ipſis cuȝ ipſi pati
eſſent r̄ſpōdē corā archiepo tirē·
ordinario ſuo ſup h̄ ꝯq̄ſtꝰ fuit tire
nen̄· archiep̄s dn̄o pa· et ipē r̄ndȝ
eidē dicens ꝙ in canonibus diffini
tum eſt ꝙ pmates vel patriarche
nihil iuris pre ceteris debent ha=
bē niſi q̄ntū canones illis pmittūt
et ꝯſuetudo illis ꝯtulit ab ātiquo
niſi ſuper h̄ ap·ſe·aliquid illoꝝ p
uilegio ſpeciali duxerit honorand
et ideo quādiu clerici tiren̄· coram
ipſo voluerit ſtare e iuri corā patri
archa reſpondere non debent ·niſi
cā p appellationem deferat̄ ad ipȝ
aut aliquid a ſe·ap· ſit indultū· //
Nota ꝙ patriarcha vel primas id
ſolum poteſt habere in ſubdito ar
chiepiſcopoꝝ ſuoꝝ quod eſt ī ca
nonibus diffinitum et idem intelli
ge de archiepiſcopo ī ſubditos ſuf
fraganeorum ſuorum vel conſuetu
do illis contulit ab ātiquo· // Iteȝ
nota ꝙ ꝯſuetudo dat iuriſdictionē
// Item actor forūȝ rei debet ſequi·

Quod ſedem· Caſus·archie
piſcopus ꝓpt
infirmitatem vel aliam iuſtam cāȝ
non poteſt conſecrare ſuffraganeū
ſuum· queſitum fuit a pa· vtrū poſ
ſit ſup hoc alicui cōmittere vices
ſuas· r̄ndit pa·ꝙ archiepiſcopus
taliter impeditꝰ poteſt alicui epi
ſcopo vices ꝯmittē ꝛ cōſec̄ndꝰ dȝ
ab illo munus ꝯſecratiōis accipe
dūmodo catholicus habeat̄ et im=
pedimentum ei ex ſubtractione g̃=
tie ſe·ap· non obſiſtat· // Nota ꝙ
conſecratio poteſt delegari // Itē
ſuffraganei delegationem factā a
ſuo archiepo tenen̄t ſuſcipe // It
electus tenetur ſuſcipe cōſecratio=
nem a q̄ metropolitanus voluerit

Paſtoralis· Caſus aliq̄s ap
pellauit ab epo
ad archiep̄m· queritur vtrum ar=
chiep̄s cām iſtam ſibi delegatā p
appellationem poſſit cōmittere ali
cui ſubdito ſui ſuffraganei iure me
tropolitano· et ſi nollet cām ſuſci=
pere vtrum poſſit ipſuȝ ad ſuſcipi
endam delegationem cōpellere· re
ſpondet ꝙ archiep̄s ipſuȝ ad ſuſci
piendam delegationem cōpellere
non poteſt inuitum quia in euȝ nul
laȝ habȝ poteſtatē niſi in quibuſd
certis articulis· quāuis epiſcopꝰ
ſuus eid̄ ſit metropolitico iure ſub
iectus Poſtea· in §·iſto ponitur
talis caſus· Cā cōmiſſa eſt alicui p
ſe·ap·delegatus citauit reum non
venit cōtumax fuit ꝓpter cōtuma=
tiam ſuam manifeſtam fuit excom=
municatus· vel iudex actorē duxit
in poſſeſſionem rei petite cā rei ſ=
uande· Tandeȝ mortuus delegatꝰ
reus vult abſolui vl̄ recupare poſ
ſeſſionem ammiſſam preſtita cau=
tiōe ꝙ iure parebit· queritur an li
ceat alicui ordinario ipſum abſol=
uere vel poſſeſſionem ſibi reſtituē
infra annum ſufficienti cautione re
cepta ſine ſpeciali mādato ap·ſedis
reſpondet ꝙ cum delegatus quan
tum ad illam cām maior ſit ordina
rio ſine ſpeciali mādato domini pa·
excōicatus ab huiuſmōi delegato
beneficium abſolutiōis p aliū non
poterit obtinere preter in mortis
articulo niſi talis fuerit ille d̄lega
tus cui aliꝰ ſuccedat in onere ꝛ ho
nore nec poſſeſſioneȝ ammiſſaȝ po
terit recupare per alium quam p
ſe·ap· In fine dat pa· tale conſiliū
ne actor poſt annum efficiatur ve
rus poſſeſſor reus coraȝ ordinario
vel ſi ordinariū habē non pōt corā
pbicis ꝛ hōeſtis pſōis offeāt ꝛ p
ſtat cautōȝ ꝙ iur pebit itērūpēdo

per hoc preſcriptionem annalem. vt ſic poſt annum recupare poſſit poſſeſſionē amiſſaʒ. // Nota ꝙ arcħiepus nō habet iuriſdictionē in ſubditos ſuffraganeoꝝ ſuoꝝ niſi in certis articulis. // Iteʒ del. pa. maior eſt ordinario quantū ad cāʒ illam que eſt ei commiſſa. // Item ordinarius non poteſt ſe intromittē de his que fiunt a delegato pape // Item ſi aliqs ñ poteſt habere copiam iudicis illud proteſtatur coram ordinario vel coram publicis perſonis ſi ordinarius haberi non poteſt quod per eum non ſtat quo minus faciat quod facere intendebat et ſic poſtea non currit ei tēp9 ꝗuſqȝ copiā iudicis habere potēit

Licet in cor. C. Eps piſieñ. receptis mādatis a dño pa. vt eam circa regulares quam ſeculares clericos ſue iuriſdictionis qui multa et grauia ɔmittere dicebātur inquirat et corrigat ap. re. que viderit corrigenda. et. ſtatuat ad reformationeʒ eorum quod iuſtuʒ fuerit et honeſtū Occaſione huius mandati dicebat epiſcopus pariſieñ. ꝙ nullus ſubditus ſuus a correctiōe ſua ad metro pol. poterat appellare cum in mādato ſuo appellationis remediū ſit inhibitum. archieps ſenoñ. metro politanus eius ſignificauit hꝰ dño pa. et ipſe reſcribit ei dicens ꝙ licet in corrigendis exceſſibus appellationis remediū ſit inhibituʒ ñ tñ fuitītentionis pa. nec ipſe debuit iuriſdictioneʒ archiepiſcopi ꝑ mādatum huiuſmodi derogare. vnde ſi aliquis caſ9 emēſerit inquiſitionibus faciendis a dicto epiſcopo non tāquam delegato ſed tanquā ordinario in quo licitū ſit appellaē non vult pa. derogari auctoritati ipſius archiepiſcopi occaſione dicti mandati quominus licitū ſit cuilibet ad ipſum archiepm tanquā ad metropolitanum libere appellare // Nota ꝙ a correctione non eſt appellandum niſi modus excedatur. // Item non intendit papa. alicui per ſuuʒ mandatū preiudicū generaē.

Irrefragabili. Caſ9. In principio ſtatuit concilium ꝙ prelati eccleſiaꝝ prudenter ac diligenter intendant circa correctionem et reformationem ſubditoꝝ ſuoꝝ ⁊ precipue clericorum ne ſanguis eoꝝ de prelatoꝝ manibus requiratur. vt autem liberius correctionis officium valeant exercere decernit ꝙ nulla conſuetudo vel appellatio ipſorum officiū valeat impedire. niſi modus canonicus in talibus excedatur. tamen exceſſus canonicorum cathedralis eccleſie qui conſueuerint corrigi ꝑ capitulum ad cō monitionem epiſcopi infra certum terminum pſigendum. ab ipſo ꝑ ipſum capitulum corrigant̄ in illis in quibus talis fuit conſuetudo. et ſi capitulum negliens fuerit. epiſcopus extunc deuʒ habens pre occulis ipſos corrigat appellatione remota. Ceterum. in. §. iſto dicitur ꝙ ſi canonici abſqȝ māifeſta et rationabili cā in contemptu epiſcopi ceſſauerīt adminus. epiſcopus nihilomin9 celebret in eccleſia cathedrali. et metropolitanus tanquam delegatus a pa. ſuper hoc ad querelam epiſcopi cognita veritate eos taliter corrigat ꝙ metu pene talia de cetero non preſumant. // In fine dicit ꝙ prelati eccleſiaꝝ hoc ſtatutum ad queſtum peccunie vel grauamē aliud nō ɔuertant ꝫ diligent̄ obſeruent ſi cāonicā vo luēint effugē vltionē. // Nota ꝙ ꝑlat9 tenet̄ corrigē ſubditos alias imputabit̄ ei.

Item a correctione non appellatur niſi modus excedatur. ¶ Item ꝯſuetudo dat iuriſdictionē in exceſſib⁹ corrigendis. ¶ Item hic eſt caſ⁹ in quo metropolitanus eſt iudex ſubditoꝝ ſuffraganeoꝝ ſꝫ nō iure metropolitico. ſꝫ auctoritate huiuſmodi ꝯſtitutionis.

Quoniā. C. In multis ꝑtib⁹ intra vnam dioc. vł ciuitatem ꝑmixti ſūt ſpiritu diuerſaruꝫ liguaꝝ qui ſub vna fide varios habent ritus et mores. ſtatuit conciliuꝫ ꝙ epi huiuſmōi ciuitatū eligant viros idoneos qui ſecūdū diuerſitateꝫ liguaꝝ diuina illis officia celebrent et eccleſiaſtica ſacramenta miniſtrent. inſtruendo eos verbo et exemplo. ꝑterea ꝓhibet concilium quod vna ciuitas nō habeat plures epos tanquā vnū corpus habēs plura capita quaſi mōſtrum. ſꝫ ſi neceſſitas propter cās predictas poſtulauerit eps loci catholicum preſuleꝫ nationibus illis conformem cōſtituat ſibi vicariuꝫ qui ſit ei per omnia obediēs et ſubiect⁹. et ſi aliquis aliter ſe ingeret nouerit ſe excōicatum. et ſi non receſſerit ab omni eccleſiaſtico miniſterio deponatꝰ adhibito ſi neceſſe fuerit auxilio brachij ſecularis. Nota ꝙ vnaqueqꝫ ciuitas vnū tantum debet habere pontificē. It eccleſia inuocare pōt et debet auxilium ſeculare ſi neceſſe fuerit.

Inter cetera. Ca. Inter alia que ꝑtinēt ad ſaluteꝫ populi criſtiāi predicatio verbi dei q̄mplurimum eſt neceſſaria quia ſicut corp⁹ materiali cibo nutritꝰ. ita et anima ſpirituali cibo reficitur. ſꝫ epi qnqꝫ ꝓpter multas accurationes et multas cās nō ſufficiunt miniſtrare populo verbum dei. vnum ſtatuit concilium ꝙ epi aſſumant viros idoneos ad officiuꝫ predicationis qui plebes ſibi commiſſas eoꝝ vice inſtruant et edificent verbo et exēplo quibus cū neceſſe fuerit miſtrentur ne ꝓpter neceſſitatem ab officio predicatiōis deſiſtent. Unde precepit cōcilium tam in chathedralibus eccleſijs q̄ in alijs ꝯuētualibus viros idoneos debeant ordinare quos habeāt coadiutores tam in officio predicatōnis q̄ꝫ in audiendis confeſſionib⁹ et alijs que ad ſalutem ꝑtinent animaꝝ. qui aūt hoc adiplere neglexerit diſtricte ſubiaceat vltiom. Nota ꝙ epi debent habē coadiutores non ſolum in offitio predicationis. ſꝫ in audiendis confeſſionibus et penitentijs iniungendis.

Conquerente. C. ꝓcurator monaſterij ſācti benedicti montis ſuaſij conq̄rebatur ꝙ eps de aſſiſio dioceſanus ipſius nō ꝯtēt⁹ iuribus epalib⁹ in eccleſijs et capellis ipſius monaſterij q̄ debet habere a quibuſꝺ eccleſijs exigebat ꝓcurationes q̄ ad eas preſtandas non ſufficiebant. Unde petebat ꝓcurator ipſi⁹ monaſtēij ꝙ eps ſpecificaret illa que ꝯpetebant eidē in eiſꝺ eccleſijs ratione iuris epalis. q̄buſꝺ vero ſpecificatis lis fuit legitiē conteſtata domin⁹ pa. viſis et intellectis probationib⁹ et rōibus vtriuſqꝫ ꝑtis decreuit ꝙ eps habeat canonicaꝫ obedientiam ſubiectionem et reuerentiam et alia q̄ in littera enumerātꝰ in eccleſijs ſeu capellis dioc. ipſius ad monaſterium ipſum ſpectantibus. ita ꝙ cum ad eccleſias illas viſitandas acceſſerit. non plus requirit ab illis eccleſijs nomīe ꝓcurationis niſi quantum ei poterit exhibere penſatis facultatibus earundem ne amplius aggrauentur

in procurationibus quã cetẽ cap-
elle eiuſdẽ dioc· et iſtis iurib9 in p̄-
dictiſ eccleſijs ep̄s ſit content9 nec
amplius exigat preter moderatũ
auxiliũ quod iuxta formã lateran̄·
concilij duxerit poſtulandũ ſi ma
nifeſta et rõnabilis cã extiterit· ¶
Nota q̄ generalitas ſpecificãda ẽ
¶ Item procuratio que debet̃ rõe
viſitationis ſecundũ facultates ec
cleſie debet dari· ¶ Itez non ãpli9
debet exigi ab vna eccleſia quã exi
gatur ab alijs in ꝓcurationib9 fa
ciendis et eodem iure quantum ab
hoc eccleſie cenſeri debent ·

Vt iuxta· Caſ9· precipit hic pa· q̄ cuz prelati exercent officium viſitationis ſecula
res ſecũ non habeãt per quos poſ
ſit in clauſtris diſſolutionis mate-
ria prouenire ſed duos vel tres de
canonicis ſuis habeat ep̄s indecen
ti habitu adiunctis ſibi aliquot re-
ligioſis· ¶ Nota q̄ in viſitatorib9
quas ep̄i faciunt non debent inter
eſſe ſeculares ſʒ poci9 regulares·

Dilectus filius· C· Inter abbatem mona
ſterij rothomageñ· ex vna parte·
et ep̄ʒ veneteñ· ex altera q̄ſtio ſup
quibuſdaʒ queſtionibus vertebat̃
dicebat abbas q̄ tercia ps emẽda
rum quas homines· v ·prochiaꝝ
ꝓ ſuis exceſſibus ſoluere cõpellũt̃
ad ſuum ſpectat monaſterium ab ã
tiquo et q̄ orta queſtione eccleſia
ſtica int̃ homines dictaꝝ prochia
rum citacio pertinebat ad ip̄m ab-
batez· Sed examinatio et deciſio q̄
ſtionis ad ep̄m veneteñ· et ad ip̄m
abbatem cõiter ptinebat· ſʒ ep̄s ſu
per his et ſup emendis inquieta-
bat abbatez ſuper his de conſenſu
ptium littere fuerunt impetrate a
domino innoceñ· ad iſtos iudices p
quas mandatur eiſdem vt auditis
hinc et inde ꝓpoſitis cãʒ ſufficient̃
inſtructaʒ remitterent ad ap̄· ſe· co-
ram quibus dictus ep̄s proceſſum
iſtoꝝ iudicũ impediebat occaſiõe
cuiuſdẽ ſẽtencie late ſup quibuſdaʒ
eccleſijs quo ad legem dioceſanaʒ
ꝓ ipſo epiſcopo· ſed quia iudices
non procedebant· ſupplicauit pre-
fatus abbas domino pa· ho· vt cũ
citatio cauſaꝝ exãinatio deciſio ꝛ
emende ad legem iuriſdictionis p
tineant· occaſione ſententie ſupra-
dicte non permitteret impediri ꝓ
ceſſum iudicum predictoꝝ · ſuper
his ſcribit· ho· predictis iudicib9
mandans q̄ cum predicta de lege
iuriſdictionis exiſtãt q̄ti· nõ obſtã
te huiuſmõi ſẽtencia procedãt in
negotio iuxta traditam ſibi formã
¶ Nota q̄ alia eſt ſententia lata q̊
ad legem dioceſanam et alia lata q̊
ab legem iuriſdictionis cũ vna alij
non obſtat ·

Graue· Ca· Quidam epiſcop9 recipit mandatũ a do
mino pa· grego· ſup correctiõe cle-
ricoꝝ ſue dioc· et ciuitatis occaſiõe
iſtius mandati ep̄s tulit ſententiaʒ
interdicti in eccleſia ſancte marie d̃
orbitello et quaſdam alias exiſten
tes in dioc· ipſi9 ep̄i ptinentes ad
monaſterium ſãcti anaſtaſij de vr-
be et ſuſpenſionis ſẽtentiam in cle
ricos earundez abbas conq̄ſt9 fuit
ſup h̃ dño pa· cum ipſe pat9 eſſet
corrigẽ cũctos dictaꝝ ecciaꝝ mãa
dat pa· dicto ep̄o q̄ cũ in dictas ec
cleſias nullam habeat iuriſdictiõʒ
ordinariã vel delegatã occaſione
predicti mandati q̄ti· ſi ita ẽ prudẽ
ter corrigat q̊ min9 ꝓuide attemp
tauit et predictas ſniās ſine diffi-
cultate relaxet· ¶ Nõ q̄ pa· p lr̃as
ſuas ñ itendit preiudiciũ generare

De officio iudicis·

Vis quibus. Ca. dicitur in decre. iſta ꝙ illi q̄ ex officio ſuo in certis caſibus pn̄t abſoluere illos qui ꝓpter violentam iniectionē manuū in clericos inciduñt in ſniaʒ excōiſ. abſolutioneʒ hmōi pn̄t aliis omittere cum viderint expedire. Nota ꝙ beneficiū abſolutionis poteſt delegari.

Ex litteris. Caſ9. Inter abbatem et conuentuʒ moneſterii caueñ. ex vna parte et ↄuentum foſſe noue ſuper quibuſdā poſſeſſionibus ex altera q̄ſtio verſebatur coraʒ archiepō et abbate ſancti leonardi ſalermateñ. corā q̄bus propoſuit ꝓcurator monaſterii foſſe noue ꝙ habere non poterat aduocatuʒ. Vnde ſuper hoc eorum officium implorauit. archiepiſcopus dedit eidem. R. clericū ſuū vt in cā illa ſuum patrocinium exhiberet. ſed quidaʒ monachus caueñ. excipiendo propoſuit h° eſſe factuʒ in p̄iudicium ſui monaſterii eo ꝙ dict9. r. ei9 clericus et dōeſticus exiſtebat. iudices dubitantes quid iuris eſſet. ſignificauerūt hoc domino pa. et ip̄e mādat eiſdē q̄tiū non obſtante hmōi exceptione in negotio ꝓcedāt eodē preuia rōe. Nota ꝙ familiaris epī pōt eſſe aduocatus in cauſa coraʒ eo. Itē nota ꝙ aduocat9 dr̄ officiō iudicis.

Iudicis. Caſus. eccleſia vel minōr leſa eſt in aliq̄ ↄtractu in quo forma iuriſ ſeruata fuit vl' in aliqua ſnīa a qua nō fuit appellatū ꝛ ita deſtituti ſūt iure cōi recurrerūt ad officiū iudicis p bn̄ficiū reſtitutionis. petiit eccl'ia vl' minor principaliter reſtitui cōtra ipſum contractuʒ vel contra ſentēciam. q̄rit̄ vtꝝ in caſu iſto debeat litis cōteſtatio fieri. dicit pa. ꝙ vbicumqꝫ officium iudicis loco actiōiſ ꝓponitur. puta cum petitur reſtitutio in integrum principaliter litis conteſtatio debʒ fieri. Si vero incidenter ſiue ante ingreſſuʒ litis ſiue poſt ingreſſum cauſe hmōi officiū poſtuletur poteſt ad hoc habere recurſuʒ ſine litiſ conteſtatōe. Nota ꝙ cum reſtitutio principaliter poſtulatur ordo iuris ſeruari debet ſicut in quolibet alio iudicio ordinario niſi certa actio vel cā proponitur.

De maioritate et obedīa.

Cum ceteꝝ. qui p̄9 ordinatus eſt maior et prior hiſ q̄ poſterius ſunt ordinati debet haberi. Nota ꝙ qui prior eſt tempore potior eſt iure.

Si quis venerit. Caſus. dicitur ī hoc capl'o ꝙ ſi q̄s fecerit contra decretum ſui epī excōicandus eſt. Nō ꝙ epī pn̄t facere decretum.

Legebat̄. C. q̄dā elect9 fuit ī p̄latū alic9 eccīe et ↄfirmatus. q̄dā frat̄ attic9 noīe abſēs erat ꝗ audiēs ſtatim vēit et voluit ei facē obīaʒ. ſʒ p̄lat9 volebat ꝙ ip̄e p ſcp̄turā obligaret̄ ad obiaʒ p̄ſtādā ꝛ ſuādaʒ. ꝛ ſic ſcp̄ſit et ſpopōdit frat̄ attic9 p̄lat9 ipſe ſigficauit ꝗ dn̄o pa. q̄lit̄ fr̄ atticus ſcp̄ſerat. reſcribit ei pa. dicēs ꝙ in lr̄is illis ſignū ꝓdebat̄ ī iurie qꝛ n̄ fuit ncc̄e vt obligaret̄ ſcp̄to q̄ obediētiā ſuā ſpōte exhibuit. Nota ꝙ n̄ ē neceſſariū ut aliq̄s ſe obliget ſcp̄to q̄ obīam volūtari9 ipendit.

Omnes. Caſus. dicitur in hoc ca. ꝙ beatus petrus

precipit ꝙ omnes principes terre
et omnes homines obdirent epīs.
Nota ꝙ ſacerdotium maius eſt
imperio ſcꝫ in ſpiritualibus.

Illud dominus. Ca. hildeſe
meñ. epiſco
pus trāſtulit ſe ad herbipoleñ. ec
cleſiam ſine licentia domini pa. mu
nitiones et caſtra herbipoleñ. ec. r̄
tinuit ad vtilitatem illius ec. vt di
cebat ne ſi ad alios deueniſſent nō
eſſet qui eas poſtmodum liberaſſet
papa ſup his ſcribit caplo herbi
pol. dicens ꝙ ſpiritualia ſunt tpa
libus digniora et obedientia meli
or eſt quaꝫ victime. ⁊ potius debꝫ
homo auſcultare. i. attendere quā
adipē offerre et ideo non debebat
epīs hildeſemeñ. ꝓ tpali cōmodo
inobedientie notam incurrere nec
venire contra aplicas iuſſiones.
Nō ꝙ ſpiritualia ſūt tpalib9 dig-
niora. Itē obīa pferr̄ omnibus.

Solite. Caſus. imperator cō
ſtantinopol. faciebat
patriachaꝫ conſtantipol. iuxta pe
des ſuos in partem ſiniſtram ſedē
papa intelligens hoc ſcribit ei ꝙ
non decebat eum taliter ſe habere
erga patriarcham ſuum. cuꝫ alij re
ges ⁊ principes ſuis prelatis ſicut
debent. reuerenter aſſurgāt et eis
iuxta ſe venerabilem ſedem aſſig-
nent. Imperator reſcribit domino
pa. ꝙ multuꝫ mirabatur ꝙ propt̄
hoc niſ9 fuerat euꝫ icrepare dicēs
ꝙ ſacerdotium ſubeſt imperio au
ctoritate beati petri dicentis. ſub
diti eſtote omni humane creature
ꝓpter deum ſiue regi tanquam p̄-
cellenti ſiue ducibus tanquā ab eo
miſſis ad vindictam maloꝝ laudē
vero bonoꝝ. In decretali vero p̄
ſenti ſcribit eidem imperatori dn̄s
pa. reſpondendo auctoritati petri
exponens illā dicens ꝙ ſi perſonā
loquētis et perſonam ad quos loq
batur diligent̄ ꝯſideraſſꝫ nō expl
iſſet taliter intellectū illius aucto
ritatis. ſcribebat eīm ſubditis ſuis
quos ad humilitatem inducebat.
nec per hoc voluit ſacerdotiū ſub
eſſe quia ſcdm intellectuꝫ illius ſe
queretur ꝙ quilibet etiam ſeruus
imperium in ſacerdotes accepiſſet
ex eo ꝙ dicit̄ omni hūane creature
ſed nō negat quin impator p̄ſit ſu
is et illis qui ab eo tempalia re-
cipiunt. Tādeꝫ expoſita p̄miſſa au
ctoritateꝫ petri oſtendit exemplo
xp̄i ſacerdotium p̄eminere regib9
dicentis p verbū ierimi. Ecce ergo
ꝯſtitui te ſup gentes et regna r̄c.
Si eīm impator iſta ꝯſideraſſet nō
feciſſet taliter patriarcham ſuum
ſedere ad pedes ſuos et licet papa
ipm non increpaſſet poterat tn̄ rō
nabilit̄ increpare cū ipē in pſonaꝫ
petri ſup omnes recepit ptātem.
cui dictū fuit a dn̄o. qdcunqꝫ liga
ueris ſup terraꝫ r̄c. In fine dicit ꝙ
impialis celſitudo diſcernat vtrū
ad bonū et vtile inuitauerit impa-
toriam excellentiaꝫ cū ipſe ſolūmō
ad vtilitatē eccleſie et terre hiero-
ſolimitane ſubſidiū ipſū duxerit in
uitandū. Nota ꝙ pſona loquēs
ꝯſideranda eſt et eoꝝ ad quos ali
quis loquitur vim locutionis debꝫ
quis conſiderare. Item impator
p̄excellit illis qui ab eo tpalia re-
cipiunt et ſacerdotes. ſed in ſpūali
bus pōtifex antecellit ipſū. Itē
impator et alij omnes laici inferio
res in clericos non hn̄t poteſtateꝫ
quia nō ſūt ei9 iuriſdictioni ꝯmiſſi.

Per tuas. Ca. Aliqs recepit
ordinem ſubdiaco
nat9 a dn̄o pa. q̄ſituꝫ eſt a dn̄o pa.
vtrum per ordineꝫ ſubdiaconatus
ſubt̄hit̄ a debita reuerētia ſui epī

trñdz pa· q̄ et ſi decens ſit vt illi ſe
cundũ q̄ conuenit inter alios ſub
ditos a ſuo epõ deferatur qui a ſe·
ap· fuerit ordinatus· ꝓpterea tamẽ
ab obedientia epĩ non abſoluit·
¶Nota q̄ ſubdiaconi domini pa· ſub
ſunt epis a quibus habent benefi
cium· ¶Itẽ fallit regula q̄ quos
ordinare quis non poteſt nec iudi
care poteſt· ¶Item qui honorẽ re
cipit et onus recepiſſe intelligit·

¶Inter q̃tuor· Caſus· Anteq̄ ciuitas conſtan
tinopolitana capet a criſtianis·
erant quedam eccleſie que patri=
arche conſtantinopol· non reſpon
debant poſt recuperationem· pe=
tebat patriarcha a dño pa· quati
nus eccleſias illas ſibi ſubijceret·
rñ· pa· q̄ duplici rõe petitio illius
non fuit admittenda quia rõ iuris
poſtulat vt in preiudicium illoruz
quibus ille eccleſie ſũt ſubiecte· ni
hil de ipſis debeat ordinari· cuz ci
tati non ſũt nec conuicti nec per cõ
tumaciam ſe abſentent· ¶Sup· p̄=
terea petebat patriarcha vt domi
nus pa· faceret ſibi impendi obedi
entiã ab archiepõ ⁊ epis regni ci
pri· et pa· fere idem rñ· in hac pe=
titione ſecundum q̄ in alia· cum et
ipſi ante promotionem patriache
exempti extiterant qñ cõſtantipol·
eccleſia erat inobediens ⁊ rebellis
et in eoꝝ abſentia circa ſtatum illo
ruz nihil debeat inmutari· ſi vero iu
ſticiam de illis poſtulauerit audiet
ipſũ· ¶Nota q̄ contra abſẽtem nõ
citatum non conuictuz vel confeſ=
ſũ non eſt procedendum·

¶Quod ſuper· Caſus· abbates quidam qñ vo=
cabantur ad ſinodum ab epõ dio=
ceſano dicebant· q̄ abbates nõ te=
nentur ire ad ſinoduz· queſiuit eps
a pa· quid iuris eſſet· rñdz q̄ abba
tes ⁊ ſacerdotes ſubiecti epõ legẽ
dioceſana qui ad ſinodũ venire cõ
temnunt per cenſuraz eccleſiaſticã
ad ſinodum venire cogantur obe=
dientiam et reuerentiam ſuo epõ ex
hibẽtes· dũmodo nihil iniquũ ſta
tuatur in ipſa· ¶Nota q̄ abbates
ad ſinoduz venire debent·

¶Cum in eccleſijs· Ca· ſigni=
ficatũ fuit
domino pa· q̄ canonici eccleſiaruz
ſanctoꝝ victoris et iohis i monte
inobedientes erant ſuo priori ⁊ i
alijs quam plurimũ excedebãt pa·
vero volens intendere circa refor
mationem eorum· mandauit cano=
nicis vniuerſis vt priori ſuo in
his que ad deum pertinent obe=
dirent· litteris domini pa· recep=
tis omnes reſponderẽt q̄ pati erãt
in omibus obedire exceptis q̃tuor
qui contra priorem ſe in ſupbiam
erexerunt· quamuis de obediẽtia
preſtanda preſtitiſſent iuramentũ
et cum non poſſent ad obedientiaz
reuocari· dict⁹ prior excõicauit eoſ
dem· Tandez petierunt abſolui ab
ipſo priore· et ipſe p̄cepit eiſdẽ vt
iurarẽt parere mandatis ipſi⁹ qđ
ipſi facẽ noluerũt· vñ noluit eos ab
ſoluere· Poſtmoduz dicti quatuor
ad ſe· ap· acceſſerunt· et cum conſti
tiſſet pape· de ipſoruz contumatia
p litteras multoꝝ prelatoꝝ rece
pto ab eis iuramẽto ſcđm formam
eccleſie iſtos fecit abſolui precipi=
ens eis ſub debito iuramenti vt ad
clauſtrum redirẽt ⁊ ſuo priori hu=
milit̃ obedirent· ſup negotio iſto
ſcribit pa· duob⁹ abbatib⁹ mãdãſ
eiſđ q̃ti· cõpellant p̄ſatos canoni=
cos redię ad obiaz ſui p̄oris ⁊ ne đ
ſua malicia valeãt gloriari cõpellãt
eoſđ vt p̄ſtẽt eiđ p̄ori iuramẽtũ qđ
de parẽdo mandatis p̄oris pro ſua
abſolutione ſuperbe negauerunt·

ſi viderint expedire· quod ſi facē noluerint de mōaſterio compellāt
Nota ꝙ priores et abbates poſſunt excōicare· Item iuramentum de obediētia a contumatib9 poteſt exigi· Item litteris prelatoꝝ creditur in preiudicium alioꝝ·
Item excōicati debent abſolui preſtito prius iuramento· Itez a piurio iterum exigitur iuramentum
Item qui priori ſuo vel abbati ſuo non vult obedire· debet expelli de monaſterio·

Uiſcꝫ· Caſus· inter eccleſiam ſancti laurētij in damaſco ex pte vna· et cappellas ſibi ſubiectas ex parte altera· queſtio vertebatur ſup ſcrutinio et alijs articulis corā pa· ipſe auditis q̄ vtrꝗ pars coraz ipſo ꝓponere voluerit ſniando decernit vt pbri et clerici earundem cappellaꝝ cardinali qui tunc erat in eccleſia ipa· et qui per tpa fuerit ꝑſtent manualez obedientiam et reuerentiam· et ad eccleſiam ipſaz pro ſcrutinio baptiſmo ec caplo conueniant tēporib9 conſuetis correctionem ipſius cardinalis recipiant et ſētentias excōicationis interdicti vel ſuſpenſiōis quas in eas et eoꝝ eccleſias cōtulerit inuiolabiliter obſeruent cum vero eccleſia illa cardiali vacabit· cappellani et clerici ſupradicti caplo ipſi9 eccleſie exhibeant oīa ſupradicta excepto ꝙ dictum ē de correctione excōicatione ac ſuſpēſione ipſoꝝ· quia dominus pa· ꝓ bono pacis ſue prudētie reſuauit
Nota hic que debent cappellani et clerici ſuis plebibus· Item vacante eccleſia capłm exercet vicez prelati·

Dilecto· Caſus· abbatiſſa que ꝺ liburgeñ· conq̄ſta fuit domino pa· ꝙ cum ipſa canonicos ſuos et clericos ſue iuriſdictioni ſubiectos ſuſpendēt ab officio et beneficijs exigentibus ſuis culpis· ipſi ſi confiſi ex eo ꝙ ipa eos excōicaē nō poſſit ſuſpenſionez ip̄i9 non ſeruabant· et ſic eoꝝ exceſſus impuniti remanebant· mandat pa· cuiꝺ abbati q̄ti· dictos cāonicos et clericos cōpellat p cenſuraz eccleſiaſticam vt abbatiſſe prefate obedientiaz et reuerentiam impendāt et eius ſalubria mandata obſeruent
Nota ꝙ mulier excōicare nō pōt·

Dilecti filij· Ca· Patriarcha grandeñ· occaſione cuiuſdam cōſuetudinis exigit iuramentuz fidelitatis ab epo caſtellano preter formam canonicā quā alij ſuffraganei conſueuerunt preſtare ſuis metropolitanis· archid· et canonici caſtellani vidētes ex ꝺ eccleſie ſue preiudicium generari· ad ſē· ap· appellarunt ne occaſione illius nihil exigent ab epo caſtellano vltra id quod faciunt alij epiſcopi ſuis metropolitanis ꝓpter aliquam cōſuetudinem· Unde mādat pa· patriarche grandeñ· q̄ti· contentus exiſtat forma canonica quam ipſe recipit ab eis ſubiectis ſibi nullo medio nec amplius exigat a caſtellano epo obtētu alic9 conſuetudinis pretextu iuramenti preſtiti ſciens ꝙ pa· abſoluit eū ab huiuſmōi iuramento quantum ad alios articulos imo ipſū denuntiat potius non tenere· Nota ꝙ vbicumꝗ videt aliquis ſibi p̄iudiciū generari pōt appellare· Itē qꝺ tibi fieri ñ vis alijs ñ facias· Itē iuramētū ñ extēdit ad ea q̄ ꝺ iure p̄ſtanda non ſunt·

Cum olim C· vacāte mōſterio ſācti ſaluatoris meſſañ· mōachi elegerāt q̄ndā i abbatē ipſoꝝ videlicꝫ indignū· ſic

ipo iure fuerunt eligēdi poteſtate priuati. mandat pa. priori fratruz pdicatoꝝ et archidia. regino q̄ti. auctoritate ipſius de gratia ſpetiali concedant dictis monachis eligendi in alia ſeu poſtulandi liberā facultatem. licet ipſo iure hac vice ſint eligēdi poteſtate priuati. et cū eccleſia meſſañ. vacet ad preſens electionem ſuam preſentent capło meſſañ. confirmandam prout de iure fuerit vel etiam infirmandam. ¶ Nota q̄ eccleſia vacante capitulū ſupplet vicem epiſcopi in confirmationibus prelatoꝝ.

¶ Statuimus. Caſus. In eccleſia ſancte marie maioris de vrbe talꝭ ēat ꝯſuetudo q̄ illi qui primo recipiebatꝰ ibidē preferebatur illi qui poſteriꝰ recipiebatꝰ in ſeſſionibus et in portionibus percipiendis. etiam ſi eſſz i maiori ordīe cōſtitutus. q̄z iſtud inhoneſtum erat. ſtatuit papa. q̄ pbri primum locum teneant. diacon̄ ſecundum. ſubdiaconi terciuz et ſic de reliquis obtineant ordīati etiam ſi poſterius ſint recepti et ī portione percipienda qui in maiori ordine fuerunt minoribus preferantur et minores clerici faciant ſuitia conſueta. ¶ Nota q̄ maiores et digniores reputantur in maioribus ordinibus conſtituti.

¶ Cum inferior. Caſus. archiepiſcopus coloceñ. de licentia domini pape. mōaſterium de thuer conſtitutum in ſirmieñ. archidiacoātu dioc. colocē. erexit eccleſiā cathedralem. et pa. ec. illam exemit a iuriſdictione ipiꝰ archid. Archid. predictus in tantam prorupit audaciam vt in epm ibi conſecratum et in eccleſiam ſuā iuriſdictionem exercere preſumſit ſignificatum fuit hoc domino pa. Vnde ſuper hꝰ ſcribit ipſi coloceñ. dicens q̄ inferior potiorem ſoluē nequit vel ligare. ꝫ pocius maior minorem regulariter abſoluit. et inhoneſtum eſt et abſurdum vt filius poteſtatem habeat in parētez et ideo mandat ipſi coloceñ. vt prefato archid. diſtricte precipiat ne de cetero in dictū epm̄ talia attēptare preſumat. cum dominus papa ab ipſius iuriſdictione ipſum exemerit. ita tñ vt ſi ꝓpter hoc archidiaconatus iura leduntur in dioc. ſua abſq̄z iuris alieni preiudicio. recompenſationem faciat congruētem. ¶ Nota minor in maiorez poteſtatem habere non debet. ¶ It ſine alterius preiudicio eccleſia cōſtrui debet aut ampliari.

¶ Humilis. Ca. inter archiepz bituriceñ. et archiepiſcopum burdegaleñ. controuerſia fuit diutius agitata ſup iure primicie quis eoꝝ debēt eſſe primas. dñs pa. greg. poſt diutinā cōcertationem quandam fecit prouiſionem inter ipſos. quam prouiſionem miſit qubuſdam mandans eiſd q̄ti. requirāt aſſenſuz p̄latoꝝ burdegaleñ. prouincie in ea preſētium et conſēſum capłorum cathedralium eccleſiaꝝ eiuſdem prouincie et aſſenſum bituriceñ. capłi ſup ipſa prouiſione. quo habito prouiſionem illā ſollenniter publicauit et ſi aliqui conſenſum preſtare noluerint publicationi p̄dicte ſupſedeant et eiſdem p̄cipiāt vt perſonaliter ſi prelati fuerint ad preſentiā pape accedant. vel ſi capła fuerit ꝓcuratores idoneos cōpeāt ꝓſecuti corā pa. ius ſi quod hñt ſatiſfacturi pti alti ſi ſuccubuerit in expēſis. ¶ Nō q̄d oms vꝉ aliq̄s tāgit eoꝝ ꝯſēſꝰ reqrendus ē. ¶ Itē qui ſuccūbit i expenſis condēnari

debet· ſi hoc ideo ſtatuitur in caſu iſto· quia quaſi fundata erat intentio bituricẽ· per illam prouidentiam· et ideo ſi ſuccũbāt calũniari videtur·

De treuga et pace·

Treũgas· Ca· prio dicitur q treuge durare debēt a quarta feria p9 occaſum ſolis vſq3 in diem lune in ortu ſolis ab aduentu domini vſq3 ad octauam paſche hoc tamen non ſeruatur· ¶ Secundo dicit q qui treugas fregerit excõicet p9 terciam cõmonitionem et null9 excõicato cõicet· ¶ Tertio dicit q triplex funiculus difficile rumpit̃· iõ mandatur q epi omnes ſibi cõſiliũ et auxiliũ impendant· et qui ſec9 fecerit puniatur ¶ Nota q trina ā monitio debet precedere vindictā ¶ Item ſententia ferenda eſt in ſcriptis· ¶ Itē funicul9 triplex difficile rumpitur·

Innouamus· Caſus· dicit̃ ſ q pbri monachi conuerſi viatores agricole et animalia que portant ad agrũ ſemia vel arant potiantur ſecuritate Nota q̄ perſõe et que aialia gaudent treugis·

De pactis

Antigonus· Ca· antigon9 epſ matureñ· in concil'· africano grauem depoſuit querimoniam de optantio epo quia cum inter ſe pactum feciſſent q alter nõ ſubtraheret alteri9 populos· optanti9 eps non ſeruauit pacta inita int̃ eos ſ3 alliciebat populos antigoni· vnde petebat vt pacta inita inter eos ſeruẽtur aut conuentus ſi ſe non correxerit· eccleſiaſticam ſentiat diſciplinã· vniuerſi dixerunt pax ſeruetur· pacta cuſtodiantur· ¶ Nota q pacta ſruari debent·

Quotiens· C· ſi aliqua pactõ vel conuentio facta eſt int̃ aliquos ne dubitatio ſit in futurum ſuper conuentione illa· pa· requiſitus debet illã ratã habere pro ſecuritate partium· ¶ Nota q ratihabitio retrotrahitur· a mandato compatur·

Qualiter· Caſus· Dicit̃ q ſtudioſe eſt agendum vt que ore promittuntur ope cõpleantur· ¶ Nota q ea que pmittuntur adimpleri debent· ¶ Item nota· q verba accipienda ſunt cũ effectu

Cum pridem· Monachi de acra et· P· clericus pro ſe et fratre ſuo habebãt cõtrouerſiã inter ſe ſuper eccleſia et cappella de lant· quib9 ſpoliati fuerant a monachis· ſ· clericus procurator monaſterij· et predictus· P· pro ſe et fratre ſuo acceſſerunt ad dominum pa· pcurator et· P· cleric9 p ſe et fratre ſuo cui9 erat quandam fecerunt cõpoſitionẽ ſcʒ q predicto· P· pro expenſis quas fecerat· tres marce argenti ſoluerentur a monachis et idem· P· liti cederet et ab infeſtatiõe mõachorum ceſſaret· quam compoſitionẽ petierunt per dominum papam confirmari· ſed ipſe noluit confirmare quia illicita erat· tandem pa monuit illũ· P· vt pro ſe et fratre ſuo renuntiaret liti quod et fecit· et inſtrumenta que ſup hoc habebat

in manibus domini pa· reſignauit
que deſtinauit monachis mandās
priori et fratribus vt eidem· P· et
fri ſuo aliqd bñficium aſſignarēt
deq̄ maius lucrum haberent quaz
de illa illicita pactiōe· Sz prior et
monachi acquieſcere noluerūt ꝓp
ter quod dictus P· clericus ad do
minuz pa· redijt exponens ei omīa
ſupradicta· ſup hoc mandat papa
quibuſdam iudicibus quati· mone
ant priorez et monachos vt prefa
to· P· et fratri ſuo competens be=
neficium conferāt et aſſignent· qd
ſi non fecerint ſi conſtiterit eis dic
os clericos a pdicta eccleſia et cap
pella abſqz ordine iudiciario violē
ter eiectos faciāt illas ſibi reſtitui
non obſtantibus litteris confirma
tionis quas dicti mōachi ſup hoc
impetraſſe dicuntur ‖ Nota ꝙ nul
la pactio illicita in ſpiritualibus fa
cienda eſt nec aliquid dandum etiā
pro expenſis· ‖ Item qui renūciat
inſtrumentis lite renūciaē itelligit·

Accepimus· Quedā eccleſie
conceſſe fuerūt
quibuſdam clericis tali modo hue
tenore ꝙ illis defunctis· alij nomi=
nibꝰ proprijs deſignatis ſuccedāt
eiſdem ſignificatum fuit hoc dño
pape· mandat pa· eboraceñ· archi
epō cum hoc ſit iniquum et ſacris
conſtitutionibus contrarium qua=
tinus hꝰmodi ſucceſſiones deteſta
biles et iniquas decernat omīo fri
uolas et inanes· ‖ Nota ꝙ in bene
ficijs et eccleſijs ſucceſſio locū ñ hz

Cum clerici· In cantuariē· ꝓ
uincia deceden=
tibus prelatis eccleſiaꝝ clerici qui
inſtituebantur in eis pactum facie
bant cum illis a quibus eccleſias r
cipiebant ꝙ ipſi ſoluerent maiores
penſiones de eccleſijs illis q̄s ſolui
conſueuerant vt ſic faciliꝰ poſſent
eccleſias adipiſci vnde pa· mandat
archiepō cantuar· et eius ſuffraga
neis quati· prohibeant clericis ne
de cetero id attemptare preſumāt
et ſi contra fecerint illos eccleſijs
ipſis debeant ſpoliare · et eos pro
tanta preſumptiōe eccleſiaſtica ſe
ueritate punire· ‖ Nota ꝙ penſio
antiquitus conſtituta non debz au
geri· et qui contra faciunt puniūt

Plerique· Caſus· qdam clerici
regulares et ſecula=
res cum ipſi domus ſuas locant vl
concedunt feuda · pactum adijciūt
in preiudicium prochialium eccle
ſiaꝝ vt conductores et feudatarij
decimas ſoluant eis et apud eoruz
eccleſias eligant ſepulturam· hoc
peruenit ad noticiam domini pape
cum ergo id de auaricie radice ꝓ=
cedat· pa· tale pactum penitus re=
probauit ſtatuens vt quicqd fuerit
occaſione huius pacti perceptū ec
cleſie prochiali reddatur· ‖ Nota
ꝙ pactum in preiudicium alterius
factum ei non nocet ·

Pactiones· Dicit gg· ꝙ pa=
ctiones ꝓ ſpiri=
tualibus optinendis nulliꝰ ſūt mo
menti· quia i talibus omnis pactō
et omnis conuentio ceſſare debz et
idem dicendum eſt de alijs qui ſine
piculo anime obſeruari ñ poſſunt·
quia vt dicunt leges pactum rpe
vel rei turpis aut impoſſibilis nec
de iure nec de facto obligationem
inducit· ‖ Nota ꝙ in ſpiritualibus
omnis pactio vl conductio ceſſare
debet· ‖ Item pactum turpe vel ī
poſſibile non obligat ·

De tranſactionibus·

Sicut graue. Caſ9 qdaʒ prelati eccleſiaꝝ habe=bāt controuerſiam int̾ ſe ſup aliq̄ queſtiōe. et p t̄nſactiōem illa controuerſia fuit deciſa. ſed ne aliqua dubitatio remaneret impoſteꝝ petierunt a papa vt eam confirmaret. ſup hac tranſactione ſtatuit pa. vt omnia instrumēta et q̄cquid aliud eſſet quod opem alicui pti afferre poſſet vel ex preſcriptione vl' priuilegio ſint caſſa et vacua et ſola pacta perpetuam obtineant firmitatem. et ſi aliquid obmiſſuʒ fuerit ex auctoritate domini pa. plenum et firmum vigorem et robur obtineat ſola tranſactio ſiue pactū. // Nota q̄ ea que ſunt infirma vel minus valida per confirmationem pa. recipiunt firmitatem.

Statuimus. Caſ9. Aliquod collegium queſtionem habet cum aliquibus ſup decimis dubitabatur vtrum compoſitio poſſet interuenire. Sta=tuit papa. q̄ ſi ſuper decimis inter collegium illud et eccleſiaſticaʒ pſonam ompoſitio facta fuerit de aſſenſu epi ſui rata et firma pmāet // Nota q̄ tranſactio locum habet in decimis. quod verum eſt cū dat̄ ſpirituale pro ſpūali.

Contingit. Caſ9. abbas ſiue prior alicuius cōuentualis eccleſie habet cām cū aliquo clerico vel laico coram ordiario vel delegato. abbas vel prior ſuper queſtione illa tranſactioneʒ fecit cū aduerſario ſine ɔſēſu capli vnde capitulum tranſactioneʒ illā nititur reuocare. queritur vtrum poſſit. R. n̄dʒ papa. q̄ ſi abbas vl' prior habuit mandatum ſiue litteras de rato a capitulo ſuo. tranſactionem illam ſi aliquot annis ſer=uata fuit non poterit reuocare. ac ſi non conſenſerit a principio. et ſi litteras de rato non habuit reuocare non poterit quia eā poſtea rataʒ habuit. // Nota q̄ procurator ad agendum vel defendendum datus non poteſt tranſigere niſi dn̄s poſtea ratum habeat.

Conſtitutus. Caſus. Inter. G. clericum ex vna parte. et. A. clericum ex alia ſuper quadam cappella queſtio vertebatur. tandem ſopita fuit p tranſactioneʒ et fide hinc et inde pſtita confirmata. tn̄ prefatus. A. eam ſuare nolebat. vnde. G. cleric9 domino pa. fuit conqueſtus. dicit papa. q̄ huiuſmōi tranſactiones ſpeciem habent ſimonie. mandat quibuſdam quati. tranſactione in irritum reuocata audiant cāʒ. // Nota q̄ tranſactio in ſpirituali bus interuenire non poteſt. // Item non ſolum a malo. ſed etiam ab omni ſpecie mali abſtinendum eſt.

De cetero. Caſus. Rector cuiuſdaʒ eccleſie impetrauit litteras a domino pa. cōtra rectoreʒ alterius eccleſie. corā iudice cōpoſuit cum aduerſario ita q̄ per compoſitionem in illa eccia ius aliquod eſſet puta aliquem cēſum annuatim. queritur vtrum talis compoſitio valeat. r̄ndit papa q̄ ſi compoſitio non eſt iuri contraria non eſt reprobanda ab epō. ſed cenſ9 ſub hoc pretextu ſolut9 ſiue ſoluendus illi eccleſie cui pſt qui litteras impetrauit. vitaʒ illius q̄ ſoluerit non excedit. // Nota q̄ cōpoſitio in ſpūalibus ſecundum ius fieri debet. // Item cenſus intelligitur pſonalis eſſe niſi exprimat̄ q̄ ſit realis.

Ex litteris. Caſus. Inter. R. et. A. clericos qō

vertebatur ſuper eccleſia de mini
ſtra coram vigoreñ· epõ a ſe·ap·ſ
legato·in c9 preſẽtia tranſactio in
ter p̄dictos clericos facta fuit me=
diante·G·qui eidem·A·in eadem
cã patrocinĩu3 preſtabat·et teſtis
etiam inſcriptus fuit in illa tranſ=
actione·poſtmodu3 dictus·G·mẽ
tiens ſe clericũ cũ nondũ fuerit tõ
ſuratus in clericum ſup eccleſia il
la tacito de tranſactione contra di
ctum·R·litteras impetrauit ad ar
chiep̄3 eboraceñ·⁊ vigor·epm co
ram quibus proponebat̃ litteras
non valere pro eo ꝙ cum nondum
fuerit tonſuratus in clericum ipſe
dixit ſe clericum·et quia non dixit
in litteris ꝙ eo mediante et aucto
ritate ipſi9 tranſactio fuerit facta
vnde iudices ̃remiſerũt cãm ad do=
minum pa·ipſe exãminato negotõ
cum dictus·G·confiteret̃ ſe inter
fuiſſe in illa tranſactione·et nõ fuiſ
ſe tonſuratum in cleri um quando
litteras impetrauit·eidem·G·ſup
dicta eccleſia ſilentium impoſuit·
Nota ꝙ tacite renuntiat quis iuri
ſuo preſtando aduocationem in cã
in qua ius habet·Itẽ qui dicit
ſe clericum cu3 non ſit non valẽt lit
tere impetrate cum hoc in fraudẽ
dicat vt eas citius habeat·

Super eo· Caſ9·Aliquis co
trã iudice petebat
benefitium eccleſiaſticu3 in ali qua
eccleſia·querebatur vtrum ſuper
hoc beneficio ſic in iudicium dedu=
cto poſſit fieri tranſactio·R̷ ñdet·
ꝙ ſup re ſacra litigioſa non poteſt
fieri trãſactio·quia res ſacra dato
aliquo vl' retento aut promiſſo vt
poſſideat̃ ſpẽm continet ſimonie·
Si vero gratis et amicabiliter fi=
at cõpoſitio inter litigantes nõ ob
uiat ſacris canonibus·Nota ꝙ i
ſpiritualibus nõ h3 locũ t̃nſactio·

Veniens· Monachi quidam
maioris mõaſterij
excolunt terraſ in parrochia ſãcte
marie de marco·et coloni ipſorum
monachoꝝ omnia ſacramenta tã
voluntaria quam neceſſaria recipi
unt ab eade3 eccleſia monachi pre
dicti talem fecerunt cõpoſitionem
cum rectore ipſius eccleſie ſãcte ma
rie p̄decceſſore iſti9 rectoris vt mõ
chi de duabus caruatis terre q̃s
monachi retinẽt in dominio ſuo tẽ
ciam partem decimarum tantũ ſol
uant eccleſie ſãcte marie·⁊ de om=
nibus alijs decimã integre ſoluãt
demũ mortuus eſt ſacerdos ille cũ
quo talis tranſactio facta fuit ſuc=
ceſſor illiuſ integraliter petebat d
cimam de omnibus poſſeſſionibus
quas ipſi monachi et coloni mona
choꝝ excolũt in p̄rochia ſãcte ma
rie monachi volebant ſe defendere
pretextu tranſactionis predicte·
nec permittebãt colonos ſuos ſol
uere decimas predicte eccleſie·re=
ctor iſte conquectus ẽ domino pa·
vnde mandat pa·quibuſdam quati
nus cõpellant monachos et agri=
colas ipſoꝝ ſoluere decimas eidẽ
eccleſie integraliter de omnib9 re
bus de quibus decime debent ſol=
ui et de ſubtractis ſatiſfaciant com
petenter·niſi prefati monachi do=
cuerint tranſactionem predictã ſu=
per duabus caruatis terre p ſed·
ap·confirmatam fuiſſe·cum alias
tranſactio illa ſup duabus caruua=
tis fuerit perſonalis·⁊ pacta inter
alios acta alijs obeſſe non debeant
Nota ꝙ factum anteceſſoris non
preiudicat ſucceſſori i rebus eccle
ſie·Itẽ tranſactio facta inter p
ſonas niſi confirmata fuerit p ſedẽ
ap·perſonalis eſt·Item res intẽ
alios acta alijs non obeſt·

Preterea. ¶ Caſus. Ecce va=
cat aliqua eccleſia
contentio eſt inter laicos et ali=
quos religioſos ſup preſentatione
rectoris veniunt ad talē trāſactio
nem vt laici habeant preſētationē
religioſi percipiant ab eccleſia ma
iorem penſionem quam recipē con
ſueuerunt vel nouam cum nihil añ
percipiebant. querit an tal' tranſ
actio teneat. reſpondet pa. ꝙ taliſ
tranſactio ſimōiaca videtur. et iō
de iure non tenet nec mōachi ex ea
illum debent cōmode optinere. //
Nota ꝙ per trāſactionem noua pē
ſio imponi non poteſt nec vet⁹ au
geri partium pactione ſine vicio ſi
monie.

Pteterea. ¶ Caſus. Quedā cel
la voluit eximi a
ſubiectione qua tenebatur matrici
eccleſie oblato libello et lite ɔteſ.
fratres illi⁹ celle per ſindicum ſuū
confeſſi fuerunt in iure ſe olim fuiſ
ſe ſubiectos matrici eccleſie et que
ſtionem de hac ſubiectione oli mo
tam fuiſſe et per trāſactiōem ſopi
tam. ita ꝙ qn̄dam cenſum ſoluerēt
ānuati matrici eccleſie ꝛ eſſent a ſub
iectione illius eccleſie exempti. pri
or matricis ecceleſie propōebat ꝓ
ipa ꝙ de ſpirituali ſubiectione tranſ
igere non licebat et ex confeſſione
illoꝝ factū apparet ꝙ oliꝫ ſubiecti
erāt matrici eccīe. g̃ adhuc ad ſub
iectionem tenentur. cuꝫ priuilegiū
exēptionis nō oſtendant. iudex du
bitabat quid iuris eſſet. R̷ñdꝫ pa.
ꝙ ex confeſſione illoꝝ fratrum de
ferē ſētentia contra eos cū illa tranſ
actio iniquitatem contineat licet n̄
conſtiterit domīo pa. de illo ꝙ cel
le determinate reddere tenebatur
// Nota ꝙ de ſubiectione trāſactio
non poteſt fieri. // Item confeſſus
in iure ꝓ conuicto habetur. // Itē
cofeſſio capli preiudicat. et ſic vid̄
tur ꝙ confeſſio prelati nō preiudi
cet niſi eſſet ſindicus in cā vel niſi
confiteretur in animā ſuam et fra=
trum ſuoꝝ ſecundum ꝙ intellexiſſꝫ
ab eis quod quidem veꝝ eſt.

Ex parte. ¶ Caſus. Quidā gre
ci furtiue recipiebāt
ordines ſactos a nō ſuis epīs. quoꝫ
etiaꝫ celebrabant in eccleſijs inter
dictiſ nec volebant obedire latiniſ
ꝛ quidam alij greci et latini epī ce
lebrabant conſecrationes in epātī
bus alioꝝ et decimas percipiebāt
ibidem in eoꝝ preiudicium et gra
uamen. // Item quidam laici greci
ꝓprias vxores dimittebant aucto
ritate ſua et illis viuentibus alias
accipiebāt ſup his ꝛ alijs exceſſib⁹
ꝑtib⁹ predicti excedebāt. cardina
lis legatus ibidem conſuluit domi
nuꝫ pa. q̄liter in his ſe deberet ha
bere. reſpōdet ꝙ cardinalis ſuper
his ad componendum interponat
partes ſuas ꝛ poterit interdū ali
quid detrahere ſeueritati. conſide
ratis ſtatu imperij et excedentium
multitudine deliberatione habita
prout viderit expediē exceptis ca
ſibus qui compoſitionē vel diſpē
ſationem non recipiunt vt ſacramē
tum coniugij quod apud latinos ꝛ
grecos et apud fideles et īfideles
exiſtit in quo a ſeueritate canonica
recedere non licet. in his vero i q̄
bus ius nō inuenitur expreſſuꝫ ꝓ
cedat equitate penſata declinādo
in benigniorem partem ſecunduꝫ
ꝙ perſōas et cās loca et tēpora vi
derit poſtulare. // Nota ꝙ iudex
primo ad componendum debet la
borare. // Itez ſeueritati detrahē
dū eſt. // Item contra matrimoniū
compoſitio vel diſpenſatio locū nō
habet. // Itez vbi ius non inuenit
eq̄tas ſuanda eſt. // Itē i bīamiorē

partem ſemper debet iudex decli-
nare. Item pſona cauſa loca tpa
et ſtatus terre ↄſiderāda ſūt.

De poſtulando.

Clerici. Caſus. Sta-
tuit conciliū
lat. q clerici in ſacris or-
dinibus ↄſtituti et etiam
in minoribus qui ſtipendijs eccle-
ſiaſticis ſuſtentant coram ſeculari
bus iudicibus pro ſecularibus ne-
gocijs aduocati fieri non preſūant
niſi ꝓpriam cāz vel ſue eccleſie pro
ſequantur. aut pro miſerabilibus
pſonis. Nota q clerici in maio-
ribus nec in minoribus ↄſtituti ad
uocare non debent. quod veruz eſt
in foro ſeculari. niſi in ꝓpria cauſa
vel eccie vl miſſa vl pſone.

Ex parte. Caſus. Quidam ca
nōici regulares ad
uocabant in cāis ecciaſticis et forē
ſibus. et cum eis obijcitur q aduo-
cati eſſe non debēt niſi forte ꝓ vti
litate monaſterij et abbate etiā mo
naſterij imperante. ad ſuam defē-
ſionem allegabant q capl'm illud
quo talia ꝓhibētur de monachis
tantum et non de regularibus loq
tur. conſultus pa reſpondz q idez
iudiciuz de canonicis regularibus
et de monachis eſt habendum. licz
de monachis in canone ſpecialit fit
expreſſum. Nota q regulares et
monachi quo ad ſecularia eodem
iure vti debēt.

Cum ſacerdotis. Ca. Primo
dicit q ſa-
cerdos aduocare non dz niſi pro ſe
ipſo vl eccia ſua. vl ſi neceſſitas in
mineat pro coniunctis pſonis aut
miſerabilibus. Scdo dicit q clicus
qui contra ecciam ſuam a qua bñfi
cium recipit pro extranea perſona
aduocatus vel procurator extitēit
tanquam ingratus bñficio illi9 ec
cleſie poterit ſpoliari. Nota q
ſacerdos in certis caſib9 tantū po
teſt aduocare. Item ingratus
poteſt priuari bñficio qd recepit vl
recipit ab eo ↄtra quē ingrat9 ē.

De procuratoribus.

Alia quidē. Ca. eps
ſaloneñ.
habebat quandam cām
cū quodā aduerſario ſuo
in curia domini pape. pro cā illa q̄
dam acceſſerūt ad papam. non ha
bātes mandatum ab epiſcopo et cū
aduerſario epiſcopi iudicium ſunt
ingreſſi ſētentiam contrariam re-
portantes. epiſcopus hoc intelli-
gēs ſcripſit quibuſdam de curia q
illos ad cām illam non miſerat que
cum ipſis in preiudicium epiſcopi
facta erant ab ſiſtere non debebāt
et ipſe idē epiſcopus dixit hoc cui
dam. i. nomine qui dixit hoc pape
q ab illo audiuerat q illos non mi
ſerat. Demuz pro cā illa miſit quoſ
dam nuncios ad dominum papam
qui cum non haberēt mandatū nō
fuerunt auditi. Unde papa ſcribit
huic epiſcopo dicēs. q preſētib9
nuncijs credē noluit ſine mandato.
ne idem dicēt de iſtis quod dixeat
de prioribus vnde ſi vult cām ſuaz
tractari. mittat perſonā inſtructā
cum mandato legaliter facto cū ſb
ſcriptionibus pbrorum et diaconorum
ſuorum roborato quicq d cum eo fa-
ctum fuit iure ſubſiſtat. Nota q
factum falſi procuratoris domino
non preiudicat. Item ſine conſē-
ſu capituli nō admittit ad agendū

Querelam. Caſus. Inteˀ ep̄z ſa lumeñ. ꝛ A. cleri
cum ſuper quadaz eccleſia queſtio
vertebatur. cā cōmiſſa fuit epiſco
po vigoreñ. ep̄s citauit illum cle=
ricuz. ipſe in infirmitate impeditꝰ
ad terminum venire non potuit.
quod probare voluit coram ipſo e
piſcopo per quendaz pb̄rm et dia
conuz quos ad hoc deſtinauit. ep̄s
hoc non obſtante condemnauit euz
in reſtitutione expenſaꝝ quas nū=
tius ep̄i fecerat ad terminum illum
ſuper hoc ꝯqueſtus fuit clīcus ille
domīo pa. Vnde mandat quibuſd
ꝙ ſi conſtiterit ꝙ vigorñ. ep̄s p̄=
fatum. A. non condemnauerit in re
ſtitutiōne expenſaꝝ pro alia ratio
nabili cā. niſi pro eo ꝙ in termino
conſtituto infirmitate detentꝰ ad
eius preſentiam nōn acceſſit. et ip
ſe ad probandam infirmitatez ſuā
nuncios ſuos miſerit eundem. a. ab
eadez ſententia abſoluant qꝛ nemo
poteſt cōpelli niſi velit in graui=
bus cauſis conſtituere procurato
rem. Nota ꝙ ꝗ ad terminuz non
venit poteſt i expenſis parti altˀi
condemnari niſi iuſta de cā fuerit ī
peditus et hoc conſtet. Item iu
ſta cā prebata reuocatur ſētentia.
Item in grauibus cauſis non cō
pelli ē qs ꝯſtituere ꝓcuratorem.

Ex inſinuatione. Caſus. Inter archid.
ſanguieñ. et magiſtrum. G. ſuper
prebēda lexoñ. eccleſie queſtio ver
tebatur. archid. pro cā illa quend
conſtituit procuratorem contra il
lum magiſtrum. G. ad ſe. ap. acce=
dētē ſ; cū poſtea id archid. de fide
illius procuratoris dubitaret pñ=
tibus duobus clericis eidem ꝓcu=
ratori expreſſe ꝓhibuit ſciēte ad=
uerſario ſuo ne iudicium ipſius cāe
ſuſcipet nec litteris ſuis vteretˀ in
iure. nec de ipſa ſe vlterius intro=
mitteret. ipſe nihilominus in cā ꝓ
cedens contrariam ſententiam re=
probauit. et ille. G. in poſſeſſionē
illius prebende fuit inductus. ar=
chid. hoc intelligens hiſ oībus cō
tradixit. et ſignificauit p̄dicta do=
mino pa. mandat pa quibuſdam ꝙ
ſuper iuramentum illius archid. ꝛ
clerici ſuperſtitis cum alteˀ mortuꝰ
ſit conſtiterit de premiſſis non ob
ſtante ſententia contra archid. la=
ta poſſeſſionem dicte prebende cū
fructibꝰ perceptis reſtitui faciāt
eidem archid. ſi aliud canonicū nō
obſiſtat facta reſtōne. ſi archid. ſu
am canonicam inſtitutionem ꝓba
uerit ipſām rataz habuit et firmā
Nota ꝙ factum falſi procurato=
ris domino non preiudicat. iſte ꝓ
curator falſus fuit a quo mandatū
fuit legitime reuocatum. Itez re
uocatio mandati probatur p ꝓprii
iuramētū ꝛ piuramētū vnꝰ teſtiſ. Jt
ſpoliatꝰ per iniquā ſententiam de
bet reſtitui. Item probare debz
quis ſuam inſtitutionem ſi reuerta
tur in dubium.

In noſtra. Caſꝰ. decanus lu=
leñ. denunciauit e
piſcopum ſuum ſuper dilapidatiōe
excōicatione periurio et aliȷs qui=
buſdam articulis domino pape. vñ
pa. vocauit ipſū vt veniret vel mit
teret ad ſui defenſionē. ep̄s ad cāz
illam que inter ipſum et decanum
ſuper predictis vertebatur. cōſti
tuit. B. et. T. pb̄ros ꝓcuratores
ad ſe. ap. deſtināodos cū poſtmōz d
ip̄oꝝ fide titubaret. mandatuz eis
factum reuocauit ſciente parte ad
uerſa. ſ; ipſe licet litteras reuocato
rias recepiſſent nihilominus in ne
gotio proceſſerunt ꝛ cum aduerſa
rio ingreſſi iudicium ad piſē. ar=
chid. et eius collegas litteras im=

petrauerunt in eius p̄iudiciū et g̃uamen. eps̄ h̄ audiēs accessit ad iudices petens ab eis terminū ad ꝓbandum ꝙ illi erant falsi ꝓcuratores ipi exceptionē ei9 friuolā reputantes dilationē ad hoc cōcedere noluerūt vn̄ ad se. ap. appellauit. sed nihilomin9 lite nō ōtes. testes ōtra euz recipe p̄sūpserūt ipsuz a tulen̄. eccia p snīaz remouēdo. Sup his oibus epus dn̄o pa. fuit ōquestus pa. vero lz vix fidē tētibus adhiberet ꝙ dicti iudices viri ꝓuidi et discreti taliter ꝓcessissent cū in sua relatiōe quā pape fecerūt nullaz de hm̄oi exceptōe fecerit mentionē qꝛ tn̄ epus p viros ꝓuidos et honestos de q̄bus nō est verisile ꝙ ffl̄m tulerūt testimoniū sup p̄missis fecit plenā fidē. ōsiderās eꝙ ꝙ exceptio falsi ꝓcuratoris et añ snīam et post pōt oppom. qua ꝓbata iudiciū nullū et ōtrouēsia nlla ꝓcessuz predictoꝝ iudicū duxit irritanduz. ¶ Nota ꝙ exceptio falsi ꝓcuratoris et ante snīam et post obici potest. et snīa talit̄ lata dn̄o non nocet. ¶ Item iudex qui refert negotiū ad papā. debꝫ facē mētōnem de exceptionibus propositis et de toto ꝓcessu.

¶ Tue fraternitatis. Ca. aliqs vult accusare vxorē suā de adulterio q̄ritur vtrū hoc possꝫ facē p ꝓcuratorem. R̄n̄. ꝙ si vir accusat vxorez de adulterio corā iudice seclari ad penā legitmā infligendā nō p ꝓcuratorē sed p seipsuz illud facē dꝫ quia tunc debꝫ inscribere ad penā talionis se astringē. Si vero accusset eam de adulterio corā eccīastico iudice ad sepationē thori sustineri pōt vt p ꝓcuratorem accuset. qꝛ et si accusatio sit de crīe. n̄ ē tn̄ criminalis ꝫ mixta inter criminalez et ciuilem. qꝛ si opteat ipsū iscribere ut designet iscriptis nom adulterij locū et tps et oīa q̄ i lege ciuili cauēt̄ ad talionē tam se obligare nō debꝫ ne forte cū i ꝓbatiōe deficēt itētiōis sue ōseq̄ret̄ effectū. ¶ Nō ꝙ in cā c̄miali ꝓcurator nō mt̄uenit. It q̄ nō ꝓbat q̄d ītēdit debꝫ p̄uiri sicut reus ōuictus puniret̄ qꝛ calūniose accusauit. It vbi ciuilit̄ agit̄ d crīe pōt ꝓcurator intuenire It si aliq̄s ꝓhibet̄ vna via alia via ad id non dꝫ admitti.

¶ Cum p causa. C. int̄. g. a. s. archid. gabilonē eccie qō vtebat̄ ꝓcuratores vtriusqꝫ accessert ad pa. ꝓcurator ipsi9 s. ꝓposuit ꝙ s. archid. ipetrauit a. c. p. inocen. lr̄as ōfirmatiōis sup q̄busd istōib9 eccie d ōsesu capli factis ex q̄ꝝ i obßuātia eccia ledebat̄ petēs cāꝫ omitti et ōfirmari ōstōnes p̄dictas et ea sibi rstitui q̄ i vtilitatē eccie ipse ex pēdat. mandat pa. q̄busd qui expēsas faciunt rstitui archid. si legitie ꝓbaē poterit de mādato cpl̄i se suscepisse p̄dicta negotia ꝓmouēda et ꝓt̄ h° ad se. ap. accessisse. Nō ꝙ si q̄s fecit expēsas i ꝓcurāda vtilitate ecclesie. nec res habuit effectum nisi h̄ fecerit de mādato capl̄i n̄ rcupabit eas a sibi iputet ꝙ sine mādato capl̄i h̄ acceptabat. sec9 si res effectū habuissꝫ etiā sine mandato.

¶ Quia in cāis. Ca. Vniūsitas scholarium pisien̄. q̄nqꝫ cās mouebat cōt̄ alios et alij ōt̄ ipsū qꝛ vniūsitas i cāis p se int̄esse nō poterat petebat a papa vt sup h̄ ꝓcuratorē sibi istituē liceret respōdet ꝙ lꝫ de iure cōi illud facē possit tn̄ idulget eis pa. facultatē ꝓcuratorē istituēdi sup his. ¶ Nō ꝙ vniūsitas de iure cōi pōt cōstituere procuratorem.

Itez qđ iure cōi cōpetit indulget hic dominus papa.

¶ Auditis. Eps egitaneñ. et episcop9 colubrieñ. habebant cām inter ſe ſuper quibuſdam iuribus. cā fuit cōmiſſā diuerſis iudicibus et tam pmi q̄ ſcđi pceſſerunt in cā tandem eps colubrieñ. pcurauit totum negotium ad ſe. ap. aduocari ſup hoc pcuratores ſuper toto negotio ad curiā domini pa. acceſſerūt ipe vero examinatis pceſſib9 iudicū pdictoꝝ q et tādē ſup pceſſibus fuit ↄcluſū hīcīnde āteq̄ pa. ferret ſniaz ſuper pceſſibus pdictis pcurator epiſcopi colubrieñ. recepit mādatū ab ipo p qđ mādatū pcuratoriū ſibi datū ad cāz ṙuocabat i totū pa. ꝟo auditis allegatiōib9 ſup pdictis pceſſib9 pceſſ9 ipos ↄ q̄cūq3 ſecuta ſūt ex eis vel ob eos irrita iudicauit ñ obſtāte predicta reuocatione cū añq̄m pcurator reuocatorias litteras recepiſſet fuerit in cā concluſuz et epm colubrieñ. qui pcurauerat negotium ad ſe. ap. euocari et poſtmođ mandatum procuratoriuz reuocauit in cōtemptū ſedis ap. et in preiudicium aduerſarij ↄdēpnauit epo egitañ. in expēſiſ quas fecit a tpe q̊ pcurator ipſius recepit litteras reuocatorias et q̄s factur9 ē q̄uſq3 colubriē. p ſe vel p idoneū pcuratorem cōſpectui domini pa. ſe preſētabit in principali negotio legitime pcedendo. ¶ Nota q caſſato pncipali et omnia conſecutiua caſſata intelliguntur. Item qui in ↄtemptū ſe. ap. et in preiudicium aduerſarij reuocat mādatū punitur in expēſis apt̄ hoc factis.

¶ Petitio. Epiſcop9 mutiñ. đ mandato ſe. ap. in liuomā pfectus conſtituit. M. et r. canonicos mutiñ. ſuos vicarios et procuratores generales p ipſo epatu iſti pcuratores auctoritate hmōi generalis mādati agebāt cōtra detentores bonoꝝ epi mutineñ. et reſpondebant cum ↄueniebāt p ipſo obiciebatͬ eis q ex illo mandato id facere non valebāt p eo q i inſtrumēto vicarie ſiue hmōi pcuratiōis non exprimebatͬ q ipe conſtituerit eos ſindicos vel actores ſ3 pcuratores generales iuxta tenorem hmōi inſtrumenti ↄſiſtit do. ppe. euident q intētio fuit ipſius epiſcopi dare illis poteſtatē liberā agēdi et rñdēdi p ipo epatu vnde hmōi exceptionem friuolam reputauit. ¶ Nota q non refert an dicatur cōſtitutus ab vniuerſitate vel collegio procurator vel ſindicus vel actor dūmodo appareat q ad agendum uel reſpondenduz datus ſit p ſequentia vel precedētia. ¶ Item nota q non refert de verbis cū ↄſtat de intentione.

¶ Accedens. Quedam nobilis mulier. p. nomine đ maſſa lucāe dioc. noie filij ſui cōtraxit ſponſalia cuz vbaldo ciue piſano nomine filie ipſi9 vbaldi filijs ipſis ſcientibus arra forſitā hīcīnđ appoſita quia nobilis illa forſitan nolebat perficere q cōuenerat cū dicto vbaldo. Idem vbaldus detinebat eam ſub poteſtate ſua ſignificatum fuit hoc domino pape vñ mandat dicto vbaldo quatin9 illā nobilez reſtituat priſtine libertati et ipſam faciat deduci ſecure ad caſtrū de maſſa lucane dioc. vt ibi exiſtens libera pcuratorem libere valeat ordinare q̄ coram pa. ſuam iuſticiaz ↄſequatur et ipſe ijdē vbaldus ſuper ſponſalibus que dicūtͬ contracta inter filiam ſuam et filiū dicte nobilis pcuratorem idoneū

ad preſentiam pape tranſmittat ꝙ plenam habeat poteſtatez ad agē dum et deffendenduz. ¶ Nota ꝙ q̄ agere vult vel reſpondere non dʒ eſſe in poteſtate alterius ſʒ liberta tem habere debet.

Dilectus filius. Magiſtē lau reñ. rector ec cleſie de anna volēs venīe bonoñ. cā ſtudij conſtituit quendem ſuuz procuratorem generalez ad omīa ſua negotia procuranda et ſic vēit bonoñ. quidā pbr. R. nomine cōt ipſum ſup dicta eccleſia litteras ī petrauit quibus fecit citari ipſum apud eccleſiam ipſam. procurator ipſius generalis pro eo pecijt ſibi dari terminum infra ꝙ dictum ma giſtrum conſulere poſſet vtrū de bet cedere vel contendere ꝙ cū fa cere iudices denegarent ad ſedem ap. appellauit. vnde mandat papa quatinus ſi ita eſt quicq̄d factum ē poſt appellationem debeat in irri tum reuocari. ¶ Nota dilationē dā dam procuratori ad nunciādū dño

Conſtitutus. Quidam prior ſagīn. W. noīe tenebatur in quadam quantitate peccunie. T. laico noīe vxoris ſue eis in preſentia pape conſtitutis. O. ſubdiaconum ſuum ſuper cā illa conceſſit auditorem oblato libello dicto priori receſſit ſine licentia di mittens quendam procuratorē ſo lumodo ad agendum cum eſſet re9 auditor tamē inſufficiens vidiſſet mandatuʒ ei9 ad defendendū prio rem. ipſum priorem reputans ɔtu macem condemnauit eundem pre ſato. T. in vnam marcham ſterlin gor. i expenſis prehabita taxatio ne et dominus pa. ſententiam illaz rataʒ habet et firmā mandās huic epiſcopo quatinus partibus cōuo catis audiat cām. ¶ Nota ꝙ qui ꝓ curatorem idoneum non dimittit ꝙ recedit ſine licentia contūax repu tatur et debet alteri parti in expē ſis condemnari.

Mandato. Aliquis conſtituit aliquem procura torem in cā q̄ʒ habet coram iudice ordinario vel etiam delegato ꝓ curator iſte cuʒ aduerſario ingreſ ſus eſt iudiciuʒ. dominus poſtmod reuocauit mandatum a ſuo ꝓcura tore. Querit̄ vtrū ea q̄ cū ipo pro curatore poſtmodum ſiunt valeāt rñdet pa. ꝙ ſi reuocatio iſta ad iu dicem vel ad aduerſarium non per uenit iudicium ꝙ ipē quaſi ꝓcura tor poſtea ē exptus ratū eſſe debʒ ¶ Nota ꝙ reuocatio ꝑuenire debʒ ad iudicē vł ad aduerſariū alias ni bilominus valet ꝙ agitur ꝑ illum procuratorem ne ex dolo quis cō modum ſentiat.

Non iniuſte. Filiusfamilias fu it conſtitut9 ꝓ curator in aliqua cā et etiam ad fu turas controuerſias cum quibuſd alijs et in ſolidum et ipſe preuenit alios obiciebatur ei ꝙ nō poterat eſſe ꝓcurator cum eſſet in poteſta te alterius et ꝙ ad futuras cās con ſtitui non poterat. Iudex nihilomi nus admiſit. querit̄ quid iuris ſit re ſpondet pa. ꝙ iudex iuſte fecit qui ipſum admiſit quamuis ad futuras controuerſias fuerit conſtitutus et licet cum alijs ſit datus ꝓcurator ipſe tñ prius procurationis officiū occupauit ſʒ talis occupatio nō ha bet locuʒ in procuratoribus diuer ſis temporib9 conſtitutis quia da to poſteriori ꝑor procuratio eſſet reuocata.

Potuit. Cōt ꝓcuratorē lata ē ſnīa Queritur vtrū teneatur appellare et proſequi ap pellationem reſpondet papa. ꝙ i

eo ꝙ ſnīa eſt lata ꝯtra ip̄m pōt et
debet appellare vel ſi ex aliq̄ iuſta
cā apll'. nō poteſt hoc dꝫ dommo
ſignificare vt ſi voluerit appellet
ſꝫ cām ap. ꝓſeq̄ nō tenetur inuitꝰ
// Nota ꝙ plures poſſunt dari ꝓ=
curatores ſimul // Nō ꝙ filiuſfami
lias pōt dari ꝓcurator. // Nō ꝙ q̇s
dando ſꝫm ꝓcura. reuocat p̄mū.
// Nota ꝙ ꝓcurator nō tenet̄ appel=
lationeꝫ ꝓſequi. // Nō ꝙ licituꝫ ē
alicui aliter agere nomine alterius
et non ſuo.

Conſulti.

Quedā coītas cōſti
tuit quēdaꝫ ꝓcura
torē ad īpetrādū maior de illa coī
tate et iurati p q̊s eadē cōitas re=
git̄ erāt excōicati om̄s eo tp̄e q̊ in
iūctuꝫ fuit illi ꝓcurationis officiū
q̄rit̄ vtꝝ talis ꝓcurator ꝓpt̄ h̄ ab
īpet̄ndo dēat repelli rn̄. pa. ꝙ nō
eſt ꝓcurator huiuſmōi repellēdꝰ
niſi illi excōicati exp̄ſſi eēnt ī lr̄is ꝓ
curatōis vel niſi alias eoꝝ aucto=
ritate ꝓcuratō fc̄a fuiſſꝫ vel n̄ ip=
ſa cōitas ſciēs eos eſſe tales ſimul
cum eis ꝯſtituiſſꝫ eundē. // Nō ꝙ ſi
maior ps ſcient̄ admittit indignū
nl' valꝫ ꝙ agit̄ ſꝫ ſi ignorāter ꝓpt̄
hoc nō viciātur facta maioris ptis
// Item vtile viciat̄ p inutile. // Itē
expreſſa q̄n̄qꝫ nocēt q̄ nō expreſſa
non nocent.

De ſindico.

Sicut. Hic dicit pa. ꝙ
ſic ad eiꝰ officiū
ptīet mōchos remouē a fo
rēſibꝰ litigijs eodem mō
ad ip̄m ptinet q̄lit̄ eoꝝ negotia d̄
beant ordīari. vnde mādat illi ſub
diacono defenſori ſilitie q̄ti. loq̄t̄
cum q̄daꝫ fauſto ⁊ ei conſtituat ſa
larium de bonis monaſterij eū con
ſtituēs ſindicū ſiue ꝓcuratorē ge
neraleꝫ ad omnia negotia mōſterij
in iudicio ꝓcurāda. expedit eīm vt
modicū dāpnū ſuſtieāt ⁊ ab hm̄ōi
litigijs ꝯq̄eſcāt et diuinis intēdāt
// Nō ꝙ mcō hi nō dn̄t eē ſindici vel
ꝓcuratores etiā ꝓ cāis mōſterijs
illud ex honeſtate dictū ē q̄ ꝯtra
riū ſuat̄ nec repellūt̄ ꝓpter hoc.

De hijs q̄ vi metꝰ vel cā fiūt.

Perlatum. Quidā
nobilis
cum habēt vxorē ſuam
ſuſpectā p̄cepit militibus
ſuis vt eā ducerēt ad quādam ſil=
uaꝫ et eā occidēnt ipi duxerūt illā
ad ſiluaꝫ ⁊ gladio euaginato vt eā
occiderēt tn̄ pietate moti pepcēūt
eidē ſub tl̄i cōdictiōe ꝙ ī mōſterio
monialiū ſuſcipet hitū mōchaleꝫ
et ſic ducta fuit ad mōſteriū miles
maritꝰ ipiꝰ miſit duos ep̄os ad mō
ſteriū ut ei velū iponerēt. ep̄i vero
q̄ iuuēis erat et filiū puulū hēbat
ſuſpectā habuerēt mutationem vite
ſue t̄xerūt eā in ptē q̄rentes ab ip
ſa q̄re hoc faciebat et illa rē p or=
dinē expoſuit illis dicēs q̄ timore
mortis hoc faciebat et q̄n̄cūqꝫ poſ
ſet inde rediret vel recedēt. alt' il=
loꝝ vt ſatiſfacē videretur crude=
litati viri illius velum ſibi impone
ſimilauit poſtmōꝫ vir de medio eſt
ſublatus mulier ſtatim de mōſte=
rio exiuit et alium maritū duxit vl
accepit ꝓpt̄ ꝙ ep̄s dioc. admiſtā
tiā monialum illos excōicauit. mu
lier factum iſtud domino pape inſi
nuauit vnde mandat quibuſdaꝫ iu
dicibus q̄ti. dictā mulierem et virū
eiuſd̄ a ſnīa excōicatiōis abſoluāt
recepto iuramēto ꝙ eoꝝ ſtabunt

mandato. deinde mulierē illā et ab
batiſſam et moniales ad preſentiā
ſuā faciūt conuocari et ſi legitime ꝓ/
batum fuerit mulierē illā monaſte
riū intraſſe nō timore mortis ſ ſpō
te vel ſi etiā timore illo intrauit et
poſtmodū mōtuo viro ratū habu
it qꝫ prius fecit p cen. ec. ad mōaſte
rium redire cogat̄ ¶ Nō qꝫ ꝓteſta
tio valet. ¶ Itē votū timore mor
tis emiſſum nō valet ¶ Itē qd ab
inicio non tenuit ɔfirmat̄ ratihabi
tōne ſequenti.

Abbas ſancti

Ca. Quidam clericus. r. no
mine habebat ecciā ab abbate ſan
cti cadmundi abbas milites et bur=
genſes ſuos miſit ad clericū illū ut
eum a domo et vniuerſa ſubſtancia
ſua expellerent niſi ecciā ſuā ī ma=
nu abbatis abiuraret q̄ tali modo
coactus eam abiurauit et abbas ec
cleſiam illā alij ɔceſſit vn̄ iſte. r. cō
queſt9 fuit dño pa. mandat papa
epō vigor. ſi eſt ita q̄tinus ꝑdicto
r. cum integritate reſtituat vniuer
ſa qr q̄ metu vel vi fiūt debeāt in
irritum reuocari. ¶ Nota qꝫ metus
amiſſionis rerū excuſat et iuſtū eſt
vt ea reuocent̄ que tali metu tra=
dita ſūt et iuramentū nō obſtat.

Ad aures.

Caſus. Quidā electus fuit ī plebā=
num cuiuſdam eccleſie concorditer
vno excepto ipe ad terrorem laico
renūciauit electōni de ſe facte. que
rebatur vtrum nō obſtante tali re
nunciatōe pfici deberet eidē eccie
Rñ. papa qꝫ renunciatio facta ad
terrorem laicorum non impedit q̄
minus ille preficiatur eidem eccle
ſie niſi forte illa renunciatio cōfir
mata ſit iuramento vel fide inter=
poſita. ¶ Nota qꝫ renunciatio ad
terrorem laicoꝝ non tenet. tñ ſi iu
ramentū interueniſſet vel fides da
ta fuiſſet cum tale iuramētum ſine
piculo anime ſuari poſſit nō debꝫ
preſici ex illa electōne. ¶ Itē iu=
ramentum et fides ſ equipantur.

Ad audientiam

Caſus. Magiſter. v.
rector eccleſie de cheuellis grauiſſi
mo metu regis coactus iurauit qꝫ
ecclſiam illam renunciaret in mani
bus illoꝝ ad quos illa eccleſia pti
nebat quod et factū eſt conqueſt9
fuit domino pape et ipe rñdet que
vi vel metu fiunt carere dñt robo
re firmitatis. ideo mandat papa q̄
buſdam quatinus ſi conſtiterit ma
giſtrum illum ad reſignatōnem p
talem metum fuiſſe coactum q̄ poſ/
terit cadere in conſtantem virum
prefatam eccleſiam faciant illi re=
ſtitui non obſtante iuramento pre
dicto quo ſolūmodo tenebatur ad
reſignandum ſed nō tenebatur ad
non repetendum. ¶ Nota qꝫ iura=
mentum per metum preſtitum ſ=
uandum eſt dūmodo ſine periculo
anime ſeruari poſſit ut hic patet.
¶ Item iuramentum non extendit
ad illa ſuper quibus preſtitum nō
eſt.

Sacris

Caſus. Aliquis inuitus participauit excō
municatis. queritur ſi ſit excōmu=
nicat9. diſtinguit hoc papa vtrū
ille qui cōmunicat excōmunicatis
inuitus ſic attractus per coactōez
an per metum coactus. In pmo ca
ſu non eſt excōmunicatus cum pati
magis q̄ agere videatur. ¶ In ſe
cundo caſu eſt excōmunicatus ſed
metus illatus culpam attenuat qr
ꝑ nullo metu debuit peccatum in=
currere.

¶ Cū dilecti. Caſus. Canonici iſualarū volētes obſuare ordinem ciſterciē̄. emiſe runt votum preſtito iuramēto ꝙ regulā ciſter. ordinē obſuarēt vl' ꝙ tranſlatōz ſue ecc̄ie ad ordinem illoꝝ nullateꝰ impedirēt ⁊ hec fa cta fuerūt fratribꝰ ciſter. poſtmo dū vero p̄dicti canonici volūtate mutata voluerūt reuocare q8 fe- cerant petiuerūt reſtitutōz cōtra factū ſuū dicentes ꝙ p metū ⁊ do lum ciſter. ad ꝫ fuerant inducti et ideo nō valebat q8 fecerāt. recep te fuerunt ꝓbatōes hinc inde pa. examinato negocio q2 ꝯſtitit ei 𝔡 voto emiſſo ⁊ de iuramento preſti to a canonicis p̄dictis ꝙ regulā ci ſter. obſuarent vel ꝙ ñ impedirēt tranſlatōz ip̄iꝰ ecc̄ie ad ordinez il loꝝ impoſuit illis ſilentiū ſup re- ſtitutōe petita cū vtrūqꝫ ſuatū ñ vergat in diſpendium ſalutis eter ne ne velit viam piurijs apire ñ ob ſtante violentia q̄ ꝓponebat̄ illata cū ñ ꝯtineat metū mortis vel cru- ciatū corpis ⁊ ñ obſtante dolo q̄ ſe ꝓponebant fuiſſe ſeductos cū ta- lis dolꝰ potiꝰ ad fatuitatē ip̄orū q̄ȝ ad circūuētōz ciſter. debeat re/ torqueri. ¶ Nō ꝙ iuramentū ſem- per eſt ſuandū dūmodo ſine pi cu- lo aīe ſuari poſſit. ¶ Itē metus q̄ nō ꝯtinet metū mortis vel crucia- tum corpis ñ excuſat. ¶ Iteȝ dolꝰ q̄ q̄s inducitur ad bonū anime nō imputat̄ nec impedit ꝓpoſitū meli- oris vite. ¶ Iteȝ nemo debet viā piurijs apire.

¶ Sup eo. Caſus. Quidam dice- bat ſe ſpoliatū fuiſſe a q̄buſdam aduerſarijs ſuis p vio lentiam ꝯuenit illos in iudicio lite ꝯteſt. ꝓbauit ſolūmodo p ꝓprium iuramentū ſingula que amiſerat ſ; 𝔡 violentia ſibi illata ꝓbauit p te- ſtes ⁊ ſic ꝯdemnati fuerunt cōque rebant̄ ꝙ iniuſte ꝯdēpnati fuerāt dicit pa. ꝙ iniuſte cōquerunt̄ q2 poſtquā 𝔡 violentia conſtitit per teſtes ⁊ de rebus amiſſis per iura mētum ip̄ius bñ potuit iudex taxa tōne p̄miſſa ꝯdemnare illos in eſti matōz rerū amiſſarum declarata p iuramētum actoris ꝯſiderata per/ ſonarum ac negocij qualitate.

¶ Nota ꝙ in caſu iſto cum q̄s dicit ſe ſpoliatum per violentiā illatam dȝ ꝓbare per teſtes 𝔡 rebꝰ amiſ- ſis per iuramētum ꝓꝓꝑum. iudex tñ p̄mo ꝯſiderabit qualitatē perſone an ſit talis ut ꝯtra ip̄am nō p̄ſuma tur ꝙ ꝓpter hoc dieraret ⁊ quali tate rerum amiſſarum.

De in inte. reſti.

¶ Requiſiuit. Caſus. Ec cleſia q̄dā poſſeſſiones alienauit ꝓ mo dica pecunia q̄buſdam laicis ſua- ta formata alienatōnis. querebat̄ q̄d agendum ſit huic ecc̄ie. rñ. pa. ſi eccleſia leſa eſt ⁊ manifeſte appa ret detrimētum ip̄iꝰ ſiue etiā ꝓba ri poſſit q2 eccleſia fungit̄ iure mi- noris ⁊ ſemper debȝ illeſa ſuari q̄ taliter alienata ſūt ad ꝓꝑietatem ec cleſie dñt redire cū ñ licuerit ep̄o ꝯditōz ecc̄ie facere deterioreȝ ita tñ ꝙ ſi emptores poſſeſſiōes illas fecerint ſuis expenſis meliores nō dñt defraudari ſūptibus bona fi/ de factis. ¶ Nota ꝙ qñcūqꝫ leditur eccleſia enormiter debȝ reſtitui ſi- cut minor.

¶ Cum veniſſent. Ca. Vacāte mōaſterio to thomageñ. monachi elegerūt quē dam in abbatem Ep̄s veneteñ. op poſuit ſe contra iſtam electōz ꝓpt̄ q8 electꝰ ip̄e ⁊ q̄dam alij monachi

rothom. ⁊ magiſter. a. ꝓ epo ve
neteñ. ad ſe. ap. acceſſerūt datꝰ fu
it qdā cardinalis auditor coram q̄
p̄dictꝰ magiſter. a. ex pte epi ꝓpo
ſuit ꝙ cum monaſteriū p̄dictū ſitū
ſit in dioc. veneteñ. ⁊ eccleſie vene
teñ. ſubiectū dictus epus poſſeſſio
ne ſubiectōnis ⁊ iure eligendi ab=
batem vſus eſt hactenꝰ quiete ac
pacifice tandem occaſione cuiuſdā
electōnis que facta fuerat ibidē d
omnium aſſenſu pcīū lr̄e impetrate
fuerūt ad epm vanenceñ. ⁊ colle=
gas ipſius quoꝝ duo ad monaſte=
riū acceſſerūt intruſus eoꝝ aduen
tum intelligens renūciauit electō
ni hmōi ⁊ de monaſterio receſſit.
iudices preceperunt monachis ut
ſindicū facerēt qui in cauſis mona
ſterij rn̄deret ꝓhibentes eiſdez ne
aliquē eligerēt in abbatem donec
cognoſceret de iure ꝙ epus dice=
bat ſe hr̄e in electōne abbatis. mo
nachi fecerūt ꝓcuratorē ad māda
tum iudicū. tn̄ abbatem ꝯtra eoꝝ
preceptū elegerunt cuiꝰ electōez
epus peciȷt infirmari ⁊ ſe reſtitui
ad poſſeſſionem vel quaſi qua eum
monachi ſpoliarant. iudices diſ=
finitiuā ſn̄iaꝫ ꝓ epo ꝓtulerūt caſ=
ſantes electōꝫ p̄dictam quā ſn̄iam
petebat ꝓcurator epi ꝯfirmari ad
id fuit ex aduerſo reſponſū ꝙ corā
predictis iudicibus ꝑ ꝓcuratorem
monaſterij ꝓpoſitū fuit ꝙ monaſte
rium ipm nullo medio ad romanaꝫ
eccleſiaꝫ ꝑtinebat iudices tn̄ ꝯtra
monachos animoſe nimis ceperūt
ꝓcedere ⁊ ꝙ monaſteriū n̄ fuerat
defēſū nec p̄uilegia libertatis mo
naſterij fuerūt exhibita coram eis
q̄ p̄uilegia exhibuit coram audito
re vn̄ petebat ꝓcurator monaſte=
rij ꝑ beneficium reſtitutōnis ſe ad
mitti ꝯtra predictaꝫ ſn̄iam ⁊ p̄uile
gia libertatis inſpici dn̄s pa. inſpe
ctis p̄uilegijs q̄ declarabāt mona
ſteriū ad ius ⁊ ad ꝓprietatez roma
ne eccīe ꝑtinere. intelligēs inſup
ꝙ licet ꝓcurator monaſterij p̄uile
gia coraz p̄mis iudicibꝰ exhibere
negligent' obmiſit cum ipe fuit ꝓ
teſtatus tam ius mōaſterij q̄ꝫ eccle
ſie romane videlicet ꝙ monaſteriū
ad romanā eccleſiā nullo medio ꝑ
tinebat vn̄ pa. reſtituit mōaſteriū
rothomageñ. ad audientiā ne ꝓcu
ratoris negligētia in damnū tam
monaſterij q̄ꝫ romane ec. redunda
ret tn̄ electōnem ipam a monachis
factam nec ꝯfirmandā duxit nec in
firmandam pendente controuerſia
ex qua pēdet electio. ¶ Nota ꝙ ec
cleſia ꝓpter negligentiā ꝓcurato
ris reſtituit. ¶ Item pendente p̄n
cipali queſtione iuris eligendi nō
debet electio ꝯfirmari. ¶ Item ꝓ=
teſtatio prodeſt.

Auditis Caſus. Inter epm vi
goreñ. ex pte vna et
abbatez de eueſcā. ex altera ſuper
quibuſdam eccleſijs in valle de eue
ſcā ꝯſtitutis queſtio vertebat̄ q̄s
dicebat eps ad ſe ſpectare lege di
oc. abbas dicebat illas eſſe exemp
tas ab epali iuriſdictōne ⁊ ſi hs nō
eſſet dicebat ſe in illꝭ eccleſijs epa
le ius legitime preſcripſiſſe recep
te fuerunt probatōnes hinc inde
coram iudicibus delegatis tandem
delata eſt ad ſedem apoſtolicaꝫ vi
dens epus ꝙ eccleſie predicte per
p̄uilegia non erant exempte ab eiꝰ
iuriſdictōne tamē abbas p̄ſcriptō
nem probauerat cōtra ipm allega
uit ꝙ vigoreñ. eccleſia vacauerat
tanto tempore ꝙ illo de medio ſub=
ducto preſcriptio nō eſſet comple
ta ⁊ ad hoc probandum ꝑ benefi=
cium reſtitutōnis peciȷt ſe admit=
ti. abbas p̄dictꝰ hoc audiens al=
legauit ꝙ vallis de eueſcan. eſt

ille locus ꝙ fuit libertati donatꝰ
per duos reges ⁊ quem celeſtinus
libertati donauit ⁊ ad hoc ꝓban-
dum peciȷt ſe admitti p id benefi-
ciū papa auditis ⁊ intellectis me-
ritis huius cauſe licet eſſet i cauſa
ↄcluſū quia tñ vtraqꝫ pars neceſſa
riam probatōnez omiſit · ⁊ vtraqꝫ
pars fūgitur iure minoris equita
te penſata vtramqꝫ eccleſiā admit
tit ad probandam rōnem omiſſam
neꝗꝓpter hmōi negligentiam gra-
ui iactura ledatur · ¶ Nota ꝙ eccia
reſtituitur incidenter ad proban-
dam allegatōnem omiſſam · ¶ Itē
poſtquā eſt in cauſa concluſum da
tur illud beneficium ·

Ex lrīs · Caſus · Inter io · vitū
⁊ · l · mulierē cauſa ma-
trimonij vertebatur que ↄmiſſa fu
it duobus archipſbiteris qui cum
inter ipos ſententiam diuorcij ꝓ-
tuliſſent mulier ad ſedem apoſtoli
cam appellauit · appellatōnis cauſa
cōmiſſa fuit abbati de caluen̄ · ⁊ ar
chipſbitero paduano quia mulier
ad terminum pemptorium non ac
ceſſit · abbas cui alter cōmiſerat vi
ces ſuas ſententiam a p̄oribus iu-
dicibus latā cōfirmauit poſt octo
dies a tempe ſententie pater muli
eris ad abbatē acceſſit ⁊ intellecto
ꝙ ſententiaz ꝓtuliſſet iurauit ꝙ q̄
dam ad eū ⁊ filiaz eiꝰ acceſſerat ⁊
fraudulenter nomine ipiꝰ abbatis
falſas lr̄as p̄ſentauit continētes et
qꝛ iudex i termino quē eis aſſigna
uerat n̄ poterat intereſſe poſt · viij ·
dies a termino ipiꝰ ſe ↄſpectui p̄-
ſentaret ⁊ poſtmodū appellauit ⁊
etiā ſupplicauit ꝙ totū abbas dn̄o
pape inſinuauit ſup h̄ ſcribit pa-
qbuſdam iudicibus dicens licet de
fraude taliter ꝑpetrata non ↄſtet
ad plenum tñ ad fauorē matrimo-
nij de benignitate canoīca cōtra
fraudem predictam admiſit ſuppli
catōnem mulieris et eam reſtituit
ad audientiam fauore matrimonij
vnde mādat quatinus de cauſa ap
pellatōnis cognoſcant ordine iudi
ciario confirmantes aut etiā infir
mantes ſicut iuſtum fuerit ſenten-
tiam a primis iudicibus latam
¶ Nota ꝙ fauore matrimonij au-
ditur qui tanquā contumax alias
repellitur · ¶ Item argumentū ꝙ
ſententia ↄtra matrimoniū lata nō
tranſit in rem iudicatam ſed q̄dam
ↄtrariū ſumūt ar · ꝙ trāſeat ex eo
ꝙ per beneficium reſtitutōnis mu
lier iſta audita fuit alias ſi n̄ trāſi-
ret iure ↄmuni deberet audiri ·
¶ Item iudex appellatōnis confir
mare debet ſententiā vel infirma-
re ·

Cum ex lrīs Caſus · Inter ec
cl eſiam oſten̄ · ex
vna pte ⁊ eccleſiam plerden̄ · ex al
tera coram eugenio pa · ſuper qui
buſdam eccleſijs queſtio verteba
tur ip̄e cognito de meritis cauſe ꝓ
ut ſibi viſum fuerat tulit ſn̄iam ꝓ
eccleſia oſten̄ · ↄtra eccleſiam pler-
den̄ · ſup eccleſijs deinde mortuo
eugenio ſucceſſit ei Anaſtaſiꝰ tpe
anaſtaſij celeſtinus dum erat in mi
nori officio ↄſtitutus legatꝰ in hi
ſpania ex delegatōne ipiꝰ anaſta
ſij cepit cognoſcere de illa contro
uerſia ſed eam n̄ determinauit · tan
dem mortuo anaſtaſio ſucceſſit ei
alexander qui eidez celeſtino dele
gato denuo in hiſpania cauſam cō
miſit eandem poſtmodum mortuo
alexandro ſucceſſit ei celeſtinus q̄
dictam controuerſiam cōmiſit · ſ ·
ſācti āgeli diacono cardiali ſub eo
tenore ut iſpectis priuilegijs pler
den̄ eccie auditis etiā allegatōibꝰ

partium non obstante ſententia eu genij diffinitiuaz pferat ſentẽtiaz et illã faciat obſeruari verũtamen per legatum illum aut etiam p ali os quibus cauſa ſub eodem tenore omiſſa fuit licet quidam teſtes p ducti fuerint ex parte plerdeñ. ec cleſie mandatũ apoſtolicum adim pletum non fuit poſtmodũ tpe in noc. magiſter. a. canonic9 plerdeñ poſtulauit a dño innoc. per officiũ ſuũ dictam ſententiam in meli9 re formari τ cõtra eam reſtitui eccle ſiam plerdeñ. domin9 papa cũ fra tribus deliberatõne habita quidã dicebant q celeſtinus videbatur eam reſtituiſſe ex eo q non obſtan te dicta ſententia cõmiſit negociũ illud vnde eadem rõne petitõnem eiuſdẽ eccleſie admittere debebat cum ſententia rõne ſedis debeat in melius ↄmutari quocienſcũq per ſubreptõnez aliquid factum fuerit et ſm iura ciuilia principes etiam contra res bis iudicatas examina ri reſtitutõnez in integrum permi ſerunt. papa ↄſiderans ex data ſen tentia in regiſtro eugenij reperte q pmo menſe ſui apłatus tulit ſen tentiam illam quando non videba tur plene inſtructus de cauſa in tens illi rõne precipue q puilegi um vrbani ſecundi a pte oſteñ. ec cleſie productum ſubiectum fuerat falſitati cui9 tenor i regiſtro ipi9 inuent9 fuit incorruptus omnib9 iſtis conſideratis deliberatio dñi pape in hoc reſedit ut vtraq par te preſente cognoſcatur vtrũ re ſtitutio data ſit an danda contra p dictam ſententiam. vnde mãdat ca pitulo et epo oſteñ. quatinus vſq ad feſtum beate lucie legitime cõ pareant coram ipo oſtenſuri ſi po terunt q dicta ſententia nõ debeat retractari vel ſi reuocanda fuerit appareant ſufficienter inſtructi vt in pncipali negocio pcedatur que terminũ pemptorium aſſignauit ꝓpter locorũ diſtantiam q ſi iniũ cta contempſerint adimplere pro cedatur in cauſa nihilomin9 qntũ de iure fuerit procedẽdũ. ¶ Nota q ſententia etiam pape quando p ſubreptõnem data fuerit debet in melius reformari. In breui tempe non videtur quis plene inſtruct9 ſaltẽ in ardua cauſa ¶ Itẽ vtraq parte preſente cauſa reſtitutõnis i integrum debz examinari. ¶ Itẽ cauſe pcium aſſertõne manifeſtan tur ¶ Itẽ i pma citatõne pt ꝑponi pemptoriũ edictũ ꝓpter diſtantiã viarũ τ etiã ex alia iuſta cauſa.

¶ Suſcitata. Caſus. Intẽ epm burgeñ. τ monaſterium omeñ. vertebatur queſtio ſuper quatuor articulis τ ſup qui buſdam decimis acquiſitis mõaſte rio p quandã tranſactõnez que cõ miſſa fuit quibuſdaz iudicib9 corã quibus proceſſum fuit τ concluſũ in cauſa tandem cum ſuper his de lata fuit queſtio ad dominum pa pam. auditis quecũq partes pro ponere voluerunt papa condem nauit monaſterium ſuper quatuor articulis predictis lata ſententia ſuper predictis articulis dum pa pa vellet ſuper decimis ferre ſen tentiam ſuper quibus coram iudici bus fuerat in cauſa concluſum pro curator monaſterij pecijt benefici um reſtitutõnis i integrum ad pro bandam preſcriptõnem tam ſuper quatuor articulis pdictis qȝ etiaz ſuper decimis predictis acquiſitis monaſterio per tranſactõnez τ do minus pa. dicto pcuratore reſtitu tõnis bñficiũ ſup dictis articul' cõ ceſſit ne ꝑ ꝓ excogitatã maliciaz

ſicut ex quibuſdaꝫ preſūptōībus videbaᵗ effectū ſentētie i damnū epi otingeret impediri ⁊ ne mōaſteriū p executōꝫ ſententie detrītū incurreret ꝓpᵗ diuerſas preſūptōnes dn̄s pa. equitate penſata ita ꝓuidit ut p̄dicta ſententia executōri mandeᵗ ante aliquā ꝓbatōeꝫ ita tn̄ ꝙ ſufficientē p̄ſtet cautōnē epus burgen̄. ꝙ ſi monaſteriū obtinuerit i cauſa omnia que pcepit occaſione ipius ſententie monaſterio reſtituanᵗ. ¶ Nota ꝙ eccleſia reſtituiᵗ ad ꝓbandam p̄ſcriptōnē poſt ſententiaꝫ ⁊ ante ſententiā licet ſit in cauſa ocluſū. ¶ Item ꝓpᵗ preſūptōnes poſt ſententiaꝫ mandaᵗ ſentētia executōri q̄ alias mādari nō deberet ⁊ hoc ꝺ equitate et non de rigore.

Coram felicis Caſus. Inter archiepiſcopū bracharen̄. ⁊ archiepm̄ tolletan̄. coram innoc. ſup iure p̄macie vertebaᵗ qō lite inter p̄dictos archiepos oteſtata coram ipo cauſam omiſit q̄buſdā iudicib⁹ ut ipi cauſam ſufficienᵗ inſtructā remittarent ad apoſtolice ſedis examen ptib⁹ ᵗmīnū p̄eptoriū aſſignando in quo cū omnib⁹ munimentis p que cauſa inſtrui poſſit ſedi apſe p̄ſentent ſn̄iaꝫ audituri. termino vero elapſo poſt lōgā expectatōꝫ cōparuerunt ꝓcuratores arhiepi bracharen̄. ſꝫ qꝛ nō portauerāt depoſitōnes teſtiū ⁊ alia munimenta dilatōꝫ ad hoc poſtularūt. pa. interlocutus fuit ſup his ꝙ audiēdi nō erant cum ad hoc ſibi terminus pemptorius aſſignatus fuiſſet ipi petierunt ad hoc admitti p officiū reſtitutōnis exhibentes ſup h̄ ſpeciale mādatū vnde papa hono. dedit illis dilatōneꝫ vſqꝫ ad octauas penthecoſtes p beneficiū reſtitutōnis. ¶ Nō dilatōꝫ dandam p beneficiū reſtitutōis ad depoſitōes teſtiū ⁊ alia munimenta portāda q̄ in ᵗmino oſtituto fuerūt omiſſa

Conſtitutus. Caſus. Pater et mater magiſtri. v. ⁊ iohis fratris ipius canonici ponen̄. habebant quaſdā poſſeſſiones omunes. matre eoꝝ defūcta cui ſuccedere debent. g. prͥ iporum eis in minori etate ɔſtitutis poſſeſſiōes p̄dictas vſqꝫ omunes vēdidit ꝓ certa pecunie q̄ntitate ⁊ qꝛ venditio hmōi nō valebat ꝓ ea pte que ex ſucceſſione materna fratres otingebat predictos emācipauit eoſdeꝫ ⁊ fecit eos otractui ɔſentire p̄terea oſuetudo eſt i ponen̄. municipio ꝙ ſi q̄s vēdat poſſeſſiones ſuas alicui extraneo a cōſanguinitate ſua ille qui eſt ꝓximior venditori vſqꝫ ad annū ⁊ diem a tempe venditōnis poteſt offerre p̄cium emptorib⁹ ⁊ illi tenētur recipe preciū ⁊ reſtituere rem precium offerenti magiſter. v. pro ſe ac fratre ſuo acceſſit ad dn̄m pa. et expoſuit ei p̄dicta petēs a dn̄o pa. cum adhuc eſſet infra tempus ad obtinendum beneficiū reſtitutōis in integrū ut venditōnem predictam ꝓ ea portōne que ex ſucceſſione materna otingebat eoſdeꝫ faceret nunciari nullā vel p beneficiū reſtitutōnis in integrum otra ipam venditōneꝫ ſubueniret eiſdē in alia portōne paterna petebant ſibi p idem beneficiū ſubueniri tanquā ꝓximioribus ad offerendū p̄cium emptorib⁹ iuxta oſuetudinē municipij pon̄. ꝙ hacten⁹ omiſerūt cum in hoc enormiter ledantur et ipi parati ſūt offerre preciū emptoribus vel eoꝝ heredibus. vnde mandat pa. quibuſdā quatin⁹ ſi p̄miſſa inuenerit eſſe vera venditōꝫ

predictaꝫ quo ad partē que ipos
ↄtingit ex ſucceſſione materna de-
nuncient eſſe nullā ſi in ea iuris ſo-
lēnitas eſt omiſſa vel ſi fuit ſuata
ꝛ eos ↄſtiterit eſſe leſos tam ſuper
illa ꝙ ſup alia portōne paterna in
integrū eos reſtituant dum tn̄ qđ
offerūt duxerint faciendū. ¶ Nota
ꝙ frater ꝓ fratre ſine mādato ad-
mittitur ad impetrandū. ¶ Iteꝫ ſi
iuris ſolēnitas in ↄtractu minoris
non ſuatur null9 eſt ↄtract9 in ꝑ
iudiciū minoris idē i ↄtractu eccīe
Si vero iuris ſolēnitas interuenit
ꝛ leſus ſit minor vel eccleſia ſubue
nitur eis per beneficiū reſtitutio-
nis in integrum.

¶ Cauſa. Caſus. Quia bn̄ficium
reſtitutōnis extraor-
dinariū eſt non datur niſi deficiēte
iure ↄmuni dubitari poterat quis
poſſet dare beneficiū reſtitutōnis
ꝛ ideo papa oſtendit in ca. iſto q̄
iudices ẜ facere poſſint hoc modo
Quidam ſūt iudices ordinarij ad-
miniſtratōnem hn̄tes iſti pn̄t cau-
ſam reſtitutōnis in integrū exami
nare ac finire. ¶ Item delegati ab
eis hoc ideꝫ facere pn̄t ſiue ẜ ipis
delegatis ↄmiſſum fuerit ſpeciali
ter ſiue in ipo negocio incidat qō
reſtitutōnis. ¶ Item q̄baꝫ ſūt alij
ordinarij non hn̄tes adminiſtratō
nem delegati ab iſtis non hn̄tibus
adminiſtratōꝫ ꝛ arbitri đ hac cau
ſa cognoſcere non pn̄t ſi coraꝫ eis
mota fuerit incidenter. in fine di-
cit ꝙ in cauſa matrimoniali libera
li criminali .arbiter aſſumi non po
teſt cum hmōi cauſe maiores iudi-
ces exigant. ¶ Nota ꝙ arbitri inci
denter cognoſcūt de cauſa reſtitu
tōnis. ¶ Item in tribus caſibus ẜ
ſignatis arbiter aſſumi non pt̄.

¶ Beneficio. Caſus. Lata fuit
ſententia contra
eccleſiā a qua ſententia nō fuit ap
pellatū eccleſia ↄtra ſententiā illā
pecijt beneficiū reſtitutōnis in in
tegrum negata fuit reſtitutio pe-
cijt iterū in alio iudicio inſtitutō
neꝫ. querit̄ vtrū debeat audiri. re
ſpondet̄ ꝙ denegari debet eccleſia
bn̄ficiū reſtitutōnis ꝑterꝙ ad ap
pellandū ſi nouis defenſionib9 ad
hmōi beneficiū ſit admittenda ſed
reſtitui debet ad appellandū.

¶ De alienatōne iudicij mu tandi cauſa facta.

Ex quorū Caſus. Aliq̄
impetrāt lr̄as
ↄtra aduerſarios ſuos adū-
ſarij illi antequā lr̄e ad iudices ꝑ-
ueniant vel etiā poſtea ut manda-
tum apoſtolicū eludant antequā ci
tentur appellant aut cōmutatōneꝫ
faciūt de poſſeſſionibus ſup q̄bus
ↄtrouerſia verti ſperatur Signifi
catum fuit hoc dn̄o pa. mādat pa
pa q̄buſdam quatin9 ſi aduerſarij
talit̄ appellauerint aut de poſſeſſi-
onibus de quibus ↄtrouerſiam ſpe
rant ↄmutatōꝫ fecerint vel etiā ſi
malicioſe ſe abſentauerint illos q̄
in poſſeſſionibus ſe ingerūt cōpel
lāt ſub eoꝝ examine rn̄dere ap. re
mota. ¶ Nota ꝙ reſcriptū extendi
tur ad eos de quibus in ipo mēcio
facta non ſit vel fuit ꝛ ↄueniūtur
ꝑ illud ſed hoc ꝓpter dolū ꝛ frau
dem ipoꝝ ꝛ beneficio hmōi dec.

¶ Ex pte. Caſus. Apud. m. locū
aliqñ emergūt queſti
ones inter laicos euiſdem loci que
dirimi debent ꝑ iudiciū ſeculare q̄
dam clerici faciunt ſibi cedi actio-
nes ab aliquibus laicis dono vel
precio ut aduerſarios trahant ad

uerſarios trahant ad eccleſiaſticū
forū ⁊ ſic ꝑdam ex tali cōmercio aſ
ſecunt̃ Scabini .i. officiales eiuſdē
loci ſignificauerūt hoc dño pa. vñ
ſuper hoc ſcribit q̇buſdā dicens ꝙ
hmōi ceſſiones ⁊ emptōes litium
ꝓhibentur ꝑ leges ita ꝙ iactura
cauſe afficiant illos q̇ aduocāt ſibi
patrocinium potencioꝝ ⁊ odioſe
ſūt hmōi ceſſiones quia ex cupidi-
tate ꝓcedūt vñ mandat q̇buſdam
q̃tinꝯ ꝑdictos clericos cōpeſcant
ab hmōi preſūptōne ꝑ cenſurā ec
cleſiaſticā. ¶ Nota h̾ ꝙ clerici ꝯue
nire pñt laicos corā eccl̃iaſtico iudi
ce ſi h̾ eſt ꝺ ꝯſuetudine illiꝯ loci.

¶ De arbitris

¶ Sane. Caſus. Statuit
ꝯciliū affricanum
ꝙ ſi inter ep̄os cauſa vertit̃
⁊ ip̄i ſup h̾ voluerit eligere arbi
tros aut vnū eligant aut tres q̃rū
triū ſequant̃ ſniaȝ aut duoꝝ.

¶ Non ſine. Caſus. Alanꝯ p̄-
ſbiter inſtitutus
fuit cappellanꝯ ī eccl̃ia ſancti alfre
di ꝑ archidiaconū ꝺ valle eodē ar
chidiacono mortuo .m. nepos ip̄iꝯ
q̇ archidiacono in ip̄a eccl̃ia ſucceſ
ſit eundē p̄ſbiterū cappellanū ite-
rū inſtituit ibidē ⁊ illū fecit poſt
modū ꝑdicta eccl̃ia ſpoliari tandeȝ
ꝑ fraudē ⁊ dolū ip̄iꝯ .m. extortum
fuit ab ip̄o .a. iuramētū ut arbitriū
duoꝝ clericoꝝ ſuſciperet ⁊ ꝟuarȝ
⁊ illi arbitrati fuerunt ꝙ ip̄e .m. ꝑ
dicto p̄ſbitero .v. marcas pſolue-
ret ⁊ toti cedēt q̃ſtioni vñ p̄ſbiter
iſte ſignificauit dño pa. ⁊ ip̄e ſcri
bit ſup h̾ archiep̄o ebora. dicens
ꝙ non decet aliq̃tinus ſuſtinere ut
qꝺ ꝑperam arbitrati ſūt relinq̇ de
beat incorrectū mandans q̃tinus
ſi ꝑfati ꝯfeſſi fuerint ſe tam neq̃ter
arbitratos fuiſſe vel alias de hoc
ꝯſtiterit dictū p̄ſbiterū ab illo iu
ramento abſoluat ⁊ ip̄m reſtituat
ad eccl̃iaȝ ſuā. vel ſi arbitriū ip̄m ſu
erit equitate ſubnixū vtramq; ꝑtē
ad ip̄iꝯ obſuantiā ꝯpellat. ¶ Nō
ꝙ arbitriū inique latū non valet.
¶ Item ſuper re ſpūali cōpromitti
poteſt in clericum.

¶ Peruenit. Caſus. V. clericꝯ
q̃ndam ſororē ſu
am tradidit ī vxorem .g. de cal. ꝑ
mittens eidē .g. ꝙ annuatim daret
eidē .v. ſolidos ſterlingoꝝ ſuper
eiſdē .v. ſolidis orta fuit diſcordia
inter ip̄os vñ ſup h̾ ꝯmiſerūt in q̃
tuor perſonas q̄ taliť arbitrate ſu
erūt ꝙ idē .g. ꝑciperet annuatim de
cimas q̄s .v. habebat ī ꝓchia de
cal. ꝓ .v. ſolidis ꝑdictis. ſignifica
tū fuit h̾ dño pa. q2 hmōi arbitriū
ī poſterū eccl̃ie poſſet eſſe dāpnoſū
mandat pa. cuidā q̃tinꝯ ſi eſt ita ꝑ
nominatū .g. moneat ⁊ cōpellat
vt ꝑdictas decimas om̄ino liberas
dimittat ne hmōi occaſiōe vlteriꝯ
aliq̇d ſibi ꝑpt̃ h̾ vendicare p̄ſumat
⁊ clericū illum moneat ut cū eodē
.g. amicabiliter ꝯueniāt. ¶ Nō ꝙ
factū prelati ī damnū eccleſie vale
reñ debet nec delictū pſone ī dam
num eccl̃ie debet redundare.

¶ Dilecti filij. Caſus. Inter ab
batem ⁊ ꝯuētum
diſtardiñ. ciſtercieñ. ordinis ex ꝑ
te vna ⁊ hoſpitalarios ex altera
vertebat̃ queſtio ſup vſuratio cu
iuſdam nemoris ī reginā francoꝝ
fuit ꝯpromiſſum vtriq; ſub certa
pena. ip̄a auditis cauſe meritis ꝑ
diffinitiuam ſniaȝ arbitrium ꝓmul
gauit de ꝯſilio quorūdam ep̄orū.
hoſpitalarij hoc ītelligentes ꝙ ſe
ſm̄ regulā iuris ciuilis a pub
licis officijs ſint remote. etiaȝ ſi ſū
me opinionis exiſtāt ſi pſone inter
libertos ſuos audiētiā ſuſceperint

er illarū ſententia nec pena ɔmit-
titur nec pacti exceptio dat̄ ipſi9
arbitriū obſuare ɔtemnebant ꝓpt̄
vñ ſup hoc pa. ſcribit ꝗbuſdaȝ di-
cēs licet femīne ut dictū eſt a pub
licis officijs ſint remote qꝛ tamen
iuxta ɔſuetudīne approbatā que ꝓ
lege ſuatur in ptibus gallicanis
hm̄oi feīe ꝓcellētes hn̄t ordiariā
iuriſdictōȝ i ſubditos ſuos mādat
pa. iſtis iudicibus ꝗtin9 cōpellāt
iſtos hoſpitalarios p penā in cō-
promiſſo appoſitam ap. re. ut arbi
triū ipm ſicut ꝓui de latū eſt ⁊ ab
vtraꝗ pte ſponte receptū obſer-
uent ꝓcipue cū epoꝝ pn̄tia ⁊ con
ſilio fuerit roboratū. ¶ Nota ꝙ cō
ſuetudo dat iuriſdictōȝ pſone que
alꝰ mabilis ē ad iudicādū ¶ Itē ec
cleſia ⁊ viri religioſi poſſunt pete
re penam.

¶ **Cū tpe.** Caſus. Abbas ꝺ piga
nia ꝓuilegia ⁊ alias in
dulgentias a ſe. ap. tpe. c. meruit
obtinere ꝓpter qꝺ epus merſbur-
gen̄. dioceſanus ei9 ɔtra ipm gra
uiter eſt cōmotus vñ abbas ſuper
ɔtrouerſijs que inter ipm ex pte
vna ⁊ epm ⁊ qſdā monachos ipi9
abbatis ex pte altera vertebantur
ꝓmiſit ſe arbitriū archiepi mag-
deburgen̄. fide hinc inde data ſer
uaturū idē archiepus arbitriū ſub
certa forma ſup cōtrouerſijs illis
ꝓmulgauit ꝓnunciās ꝙ abbas re
nunciaret ꝓuilegijs ⁊ indulgētijs
libertatis demū orta eſt diſcordia
inter ipos occaſiōe hm̄oi arbitrij
ꝓpter qꝺ ipe abbas ⁊ ꝓcuratores
epi ad ſe. ap. acceſſerūt pa. exami-
nato cōpromiſſo ⁊ arbitrio qꝛ cō
ſtitit ei legitime ꝙ fide hinc inde
data ɔpromiſſum fuit i archiepm
ꝓdictū arbitriū ipm decreuit obſ-
uādū. exceptis capitulis illis ꝗ cō
tra libertatē ipi9 monaſterij ⁊ du
arum cappellarū euiſdē in arbitrio
ſūt exꝓſſa qꝛ ⁊ ſi ſponte vellet ab-
bas illis renunciare de iure tn̄ non
poſſet renūciare ꝓuilegijs vel in-
dulgentijs libertatis ſine licentia
romani pontificis ꝗ indicat mona
ſteriū ad ius ⁊ ꝓpetatē romane ec-
cleſie ptinere. ¶ Nota ꝙ iuramētū
qꝺ tangit ius alterius non tenet.
¶ Item arbitriū ꝓ pte tenet ⁊ ꝓ
parte nō tenet. ¶ Item exemptus
n̄ poteſt renūciare ꝓuilegio liber-
tatis ſine licentia illi9 cui ſubeſt.

¶ **Cum dilect9.** Caſus. Reus
ɔuentus corā
iudice poteſt recōuenire actorem
ſuū. querebat̄ vtrū coraȝ arbitris
locum haberet recōuentio ſicut in
iudicio cū arbitrio adinſtar iudi-
cioꝝ ſūt redacta. Rn̄. pa. ꝙ licet i
iudicio ɔuentus recōuenire valeat
ɔueniente causaȝ corā arbitris re
cōuencio locū nō habet quia arbi
tri iudicare n̄ pn̄t n̄ ꝺ hijs tm̄ ſup
quibus in eos extitit cōpromiſſum
¶ Nota ꝙ recōuentio coram arbi-
tris fieri nō poteſt.

¶ **Cum olim.** Caſus. Int̄ piorē
ſancti bartholo-
mei lucan̄. ex vna pte ⁊ rectoreȝ et
fratres hoſpitalis ſancti bartho-
lomei ex altera ſup eligēdis recto
re ⁊ fratrib9 in ipo hoſpitali que
ſtio vertebat̄ ſup ꝗ cauſa cōmiſſa
fuit quibuſdā iudicib9 tādē vtꝗ
ps in ipos iudices cōpromiſit et
ipi ꝓtulerūt arbitriū ſup ꝗ vtriꝗ
dubitatio eſt exorta quā pecierūt
p ſedeȝ ap. declarari. dn̄s pa. in ſe
cūdo inſtrumēto arbitriū ɔtinēte
ac diligenter inſpecto inuenit ꝙ ꝓ
or ſancti bartholomei ſm formam
arbitrij tenet̄ habere ɔſiliū cū fa-
milia hoſpitalis ⁊ tractare cum ea
de inueniendo rectore ꝓpter quod

dicit papa niſi ꝑoꝛ tractauerit cū
familia hoſpitalis ⁊ ipſius ꝯſilium
requiſierit ſuꝑ nueniēdo rectoꝛe
nō habet poteſtatē eligendi recto=
rem ⁊ ſi elegerit electio irrita erit
ſed habito ꝯſilio ⁊ tractatu ſuꝑ hꝰ
cū familia ꝑoꝛ poterit eligere re=
ctoꝛem ſiue ꝯcoꝛdet ſiue diſcoꝛdet
familia cum ipſo rectoꝛe ¶ Nota ꝙ
foꝛma arbitrij ſuanda eſt. ¶ Item
aliquis tenet̄ requirere ꝯſiliū alte
rius ſʒ non tenet̄ illud ſequi.

Contingit. Caſus. Per ſe pa
tet.

Per tuas. Caſus. Inter ho
ſpitalarios ſācti
iohannis ⁊ plebanū de piſcia ſuꝑ
hoſpitale ſancti allucij q̄ſtio verte
batur cauſa ſuꝑ hoc fuit ꝯmiſſa ia
nueñ. archiepō tandem ꝓcuratoꝛ
plebani cum ꝑte altera auctoꝛita
te ianueñ. archiepi iudicis delega
ti cōpromiſerūt de queſtione illa i
vnū clericū ⁊ duos laicos iuramen
to a ꝓcuratoꝛe plebani interpoſi=
to illi ꝓtulerunt arbitriū hoſpita
larij impetrauerunt lr̄as ad archi
epm piſanū ſuꝑ executōe arbitrij
cū plebanꝰ nollet arbitriū obſua
re. plebanus coꝛam archiepo ꝓpo
ſuit ꝙ ad cauſaʒ tractandā ꝓcura
toꝛi dedit generale mandatū non
tn̄ ei mandauit ut ſine ſpeciali man
dato ꝯpromittere poſſet ł trāſigē
⁊ ꝓcuratoꝛ ille de mandato capi=
tuli ſui non fuerat ꝯſtitutꝰ ⁊ ideo
dicebat arbitriū nō valere cū pro
curatoꝛ fines mandati exceſſit. ⁊ ꝑ
terea illud arbitriū erat ꝑ vnū cle
ricū ⁊ duos laicos ꝓmulgatum et
ideo etiam non valebat archiepſ
ſuꝑ his ꝯſuluit dn̄m pa. Rn̄. papa
ꝙ ſi ex ꝑte plebani arbitriū recep
tum fuerit ⁊ indiſtincte ratū debet
haberi ⁊ executōni mādari ſm foꝛ
mam mandati apoſtolici ſi vero nō
fuit receptū diſtinguit̄ vtrū fuit
de obſuando ipſo pena ſtatuta an
nō. ſi pena fuit ſtatuta poteſt agi
ad penam ſi nulla fuit ſtatuta ſed
ſimpliciter ꝯpromiſſum fuit ꝙ ſta
retur ſn̄ie arbitroꝝ. ꝓcuratoꝛ ad
intereſſe poterit conueniri q2 iura
mēto ſuo ſeipm ꝑſonaliter obliga
uit ⁊ non eccīaʒ. ꝙ aūt a duobꝰ lai
cis ⁊ ab vno clerico dicit̄ eſſe latū
nō nocet cū auctoꝛitate dicti archi
epi factū ſit cui cauſa de qua cōpro
miſſum eſt fuerat delegata ¶ Nota
ꝙ ꝓcuratoꝛ generaliter datus ad
agendū vel defendendū poteſt cō
promittere vel tranſigere ſine ſpe
ciali mandato. ¶ Itē ꝓcuratoꝛ de
ꝯſenſu capituli ꝯſtitui dʒ. ¶ Item
ꝓcuratoꝛ finem mandati nō dʒ ex=
cedē qd ſi fecerit etiā eccīa ł dn̄s
nō tenet̄ nec ei nocet ut hic patet
¶ Item iuramentū ꝑſonale ē ⁊ ideo
nō obligat aliū q̄ʒ iurantē. ¶ Itē
in laicū ⁊ clericū de re ſpūali aucto
ritate ſuꝑioꝛis poteſt cōpromitti
vt hic dicitur.

Ex parte Caſus. Vacāte prepo=
ſitura ſancti cuniberti
in colonia. canonici illiꝰ eccīe vo/
ta ſua diuiſerūt in duos. Quidā ele
gerūt. h. de iuliato ⁊ quidā alij ele
gerūt. c. de lumbardia poſtmodū
cū ꝑtes eſſent in ꝑ̄ſentia colonien.
archiepi ⁊ tractarēt ſuꝑ hmōi ele
ctōnibus in ipm ſuꝑ hoc fide ꝑ̄ſti
ta cōpromiſerunt q̄ cauſe meritis
diligent̄ auditis ⁊ intellectis dieʒ
ad ferēdā diffinitiuā ſn̄iaʒ ꝑtibus
aſſignauit pendēte dilatōe electꝰ
h. de iuliato de medio eſt ſublatꝰ ar
chiepus hoc audito canonicis ꝓhi
buit ne pendente ſua ſn̄ia ad aliam
electōʒ ꝓcederēt ſed quidam eoꝝ
nihilominꝰ. b. colonien. canonicū
in prepoſitū elegerunt die q̄ fer
ri debet ſn̄ia ꝑtibꝰ coꝛaʒ epiſcopo

ꝯſtitutis dictus. b. allegauit ꝙ ar
chiepūs vlterius ꝓcedere ñ debe
bat cum p mortem alterius cōpro
mittentis videat̄ cōpromiſſum fi
nitū. archiepūs ꝯſuluit ſup h̄ do
minū papā. R̄n̄. pa. ꝙ licet cōpro
miſſum p mortē ip̄ius. b. ſit finitū
tn̄ p̄us de meritis p̄oris cognoſce
re debuit q̄ȝ ꝓceſſus fieret ad ſecū
dam quia ſi dictus. C. ſupſtes ius
habet ſecūda non tenet. ‖ Nota ꝙ
finitur cōpromiſſum p mortē alte
rius cōpromittentis ſec9 ī iudicio

Expoſita. Caſus. Int̄ ep̄m feltireñ. ⁊ belli
meñ. ex vna pte ⁊ ciues triuiſinos
ex altera ſuper diſtrictu ſeu iuriſdi
ctōibus ⁊ reb9 alijs queſtio ver
tebat̄ q̄ p ſn̄iam hoſtieñ. ep̄i apo
ſtolice ſedis legati fuit terminata
tandem occaſione ip̄ius ſn̄ie q̄dam
diſcordie orte fuerūt inter eos ſup
quibus diſcordijs ptes cōpromi
ſerūt in ducem venetoꝝ ⁊ ut eius
arbitriū ſuaret̄ obſides ſup h̄ ab
vtraqȝ pte recepit pa. inſup illud
duci mandauit ut ad cōpo nendum
interponeret ptes ſuas idem dux
ꝯtra ſn̄iam legati iniquū ꝓtulit ar
bitriū. ep̄us feltireñ. cō queſt9 fu
it dn̄o pa. ⁊ ip̄e ſcribit q̄buſdaȝ iu
dicib9 ſup hoc dicens ꝙ licet eidē
duci lr̄as ſuas miſiſſet ut ad cōpo
nendum interponeret ptes ſuas ñ
tn̄ fuit ſue intentōis imutare ſen
tentiam legati vel ſuſcitare queſti
ones p eam ſopitas. vnde mandat
quatin9 non obſtantibus lr̄is illis
quicq̄d per dictū ducem factum in
uenerint ꝯtra dictam ſn̄iaȝ debeāt
in irritū reuocare diſtrictius inhi
bentes eideȝ ne vlterius in cōpro
miſſo ꝓcedat ⁊ cōpellentes eundē
p cenſuram eccleſiaſticā ad reſtitu
tōneȝ obſidū in totum ⁊ ut ip̄i9 le
gati arbitriū obſuaretur ‖ Nota
ꝙ recurrendū eſſe ad intentōȝ ſcri
bentis. ‖ Item arbiter de alio iu
dicare nō debet niſi de quo cōpro
miſſum ē q̄d ſi fecerit ñ valet ⁊ ita
forma cōpromiſſi ſuanda eſt.

Innotuit. Caſus. Quidam laicus. C. nomie
impetrauit lr̄as ꝯtra. v. laicū ſup
q̄dam ſūma pecunie ad quoſdaȝ iu
dices delegatos corā quib9 dict9
v. tractus fuit in cauſaȝ tandē fuit
a partib9 ī duos arbitros cōpro
miſſum ita ꝙ ſi illi duo adinuicem
diſcordarent terciū adderent. iudi
ces nominati retenta penes ſe po
teſtate cōpellendi partes obſuan
dum arbitrium p dictos arbitrios
ꝓmulgandū ſȝ cū dicti arbitri non
poſſent eſſe ꝯcordes dicti iudices
tercium adiūxerūt qui cum altero
illoꝝ dictū. v. cōdempnauit. ideȝ
v. a dictis iudicibus cōpellebatur
ſn̄iam obſuare inde ſentiens ſe gra
uari ad ſedem ap. appellauit. ſȝ ipſi
eius appellatōne ꝯtempta tulerūt
excōmunicatōis ſn̄iaȝ in eundem
vnde mandat papa quatin9 ſi eſt
ita dictā ſententiā denuncient eſſe
nullam cū iure ſit ciuili ſtatutū ut
cōpromiſſum d̄ incerta pſona ī ar
bitriū aſſumenda nō teneat. ‖ Nō
ꝙ cōpromiſſum d̄ incerta perſona
aſſumenda in arbitriū nō tenet.
‖ Itē ſn̄ia excōmunicatōis poſt
legitimā appellatōȝ lata nulla eſt.

Cum a nobis. Caſus. Int̄ ab batiſſam ⁊ con
uentū iotreñ. monaſterij ⁊ archi
ep̄m ſenoñ. vertebat̄ queſtio ſup
eo ꝙ idem archiep̄us dicebat mo
naſteriū ip̄m metropolitano iure
ſibi ſubeſſe petens ab ip̄o monaſte
rio ꝓcuratōnes ⁊ res alias. tandē
ꝯcorditer a partib9 cōpromiſſum
fuit ī. R. ſancti angeli diaconū car
dialē ap. ſe. legatū ⁊ ꝯpromiſſum

fuit ſub ĉta pena ꝙ p̄ciſe pareret
arbitrio ſeu ordinatōi eiuſdē vel
duorꝝ mediatorꝝ quos idem cardi
nalis ſuper hoc deputaret. legatꝰ
ſup hoc deputauit magiſtrum .p.
cappellanū dn̄i pa. ⁊ .J. archidia.
ſenon̄. mediatores ⁊ ipi ordinādo
⁊ diffiniendo cauſam hmōi termi=
nauerūt poſtmodū petiuerūt par
tes a dn̄o pa. ut ordinationē ⁊ dif
finitionem predictam confirmaret
et ipe ꝙ p dictos mediatores ſup
hoc factū fuit ꝯfirmauit.

Cōpromiſſum Lr̄a de iſto ca
pitulo per ſe
patet.

Finit feliciter liber p̄mus.

Incipit ſcōs lib decre.
Rubrica. De iudicijs.

De quo uult deo.
Caſus. Quidā im
petebat quouſq̃ d
um epūm centuri
eñ. petijt illuz in
troduci in cōcilio
affricano. Inter
rogatus fuit an cuz aduerſario ſuo
vellet in iudicio experiri. pmo id p
miſit. altera die rñdit hoc ſibi non
placere atq; receſſit. petebat aduſ
ſarius ut remoueretur ab epātu. et
conciliū excōicauit ipſum. ſtatutū
fuit in ↄcilio q̄ nullus eidem quo
uſq̃ deo cōicet donec ſatiſfactione p̄
ſtita fuerit abſolutus. et ſic fuit ex
cōicatus. epātus tñ ante cauſe exi
tum adimi ſibi non debet. // Nota
q̄ ppter cōtumaciam aliquiſ eſt ex
cōicanduſ. nec debet abſolui niſi ſa
tiſfecerit. ſed in pncipali cauſa p
cedi non debet. // Itē ſine cauſe co
gnitione nullus deponi debet.

Decernim9. Ca. Statutū fu
it i ſinodo euge
nij pa. q̄ laici negocia ecclīaſtica t̄
ctare non preſumāt. // Itez prela
ti ecclīarum de negocijs ecclīaſticis
nō diſponāt iudicio laicoꝝ. et pre
cipue de ſpūalibus. et ppter eorū
phibitionem non dimittant eccle
ſiaſticā iuſticiam exercē. // Nota q̄
laici ecclīaſtica negocia tractare nō
debent maxime ſpūalia. // Itez om
nes prelati ſunt iudices ordinarij.
// Item abbas eſt nomen dignita
tis. // Item ppter phibitiōem la
icorū non debet iudex ecclīaſticus
omittere exercere iuſticiaz ecclīaſti
cam.

Quāto. Caſus. Dicitur hic q̄
cauſa iuris patrona
tus ita eſt annexa ſpūalibus cauſis
q̄ nullus niſi iudex eccleſiaſtic9 de
ea iudicare debeat. // Nota q̄ cau
ſa mixta inter ſpūalem et ciuilē ma
gis ſequitur naturaz ſpūalis q̄ ci
uilis. // Item idem iuris eſt in con
nexis quo ad iuriſdictionez ſicut in
mere ſpūalibus. // Itez ratione rei
potius dicitur ſpiritualis q̄ ratio
ne perſone. et ſic quod eſt min9 di
gnū in ſui ſubſtantia maioris eſt ef
ficacie quo ad iuriſdictionem.

At ſi clerici. Caſus. Quidam
clerici fuerūt in
uiti coram iudice ſeculari conuicti
vel confeſſi fuerunt ibi de crimine.
querebatur an ppter talem cōfeſſi
onem ſint a ſuo epo ↄdemnandi. q̄r
ſicut ſnīa a non ſuo iudice lata ñ te
net ita et ↄfeſſio facta coram eodē
Si vero coraz epo ſuo de crimib9
in iudicio ↄuicti fuerint vel cōfeſſi
dūmodo ſint talia crimia ppter que
ſuſpendi debeant vel deponi ſuſpē
dendi ſūt a ſuis ordib9 vel ab alta
ris miſterio ppetuo remouendi. //
Secūdo querebatur vtrum epi diſ
penſare poſſint cū clericiſ qui adul
teria ↄmiſerunt. Rñ. pa. q̄ eps diſ
penſare poteſt cum clericis poſt p
actam penitentiam de adulterijs et
alijs criminibus que ſunt minora.
// Tercio queritur vtrum clericus
depoſitus iudici tradendus ſit ſe
culari. Rñ. q̄ clericum pro ſuis ex
ceſſibus depoſitum epus non debz
iudici tradere ſeculari. quia cū ſuo
ſit functus officio duplici affectio
ne non debet ipſum affligere. // Nō
q̄ ↄfeſſio fc̄a corā ñ ſuo iudice ñ p̄
iudicat ↄfitenti nec ſententia a nō
ſuo iudice lata. // Item epiſcopus
poteſt diſpenſare in adulterio.
// Item non eſt quis dupliciter pu
niendus. // Item depoſitus ſe

culari iudici tradi non debet.

Ceterū quia. Caſus. quidam habebant poſ-
ſeſſiones in feudū ab eccleſia boñ.
Iſti vaſalli eccleſie trahebantur i
cauſaꝫ ſup poſſeſſionib9 illis corā
delegatis a quibuſdā alijs qui di-
cebāt ſe potiores in feudo illo iſti
excipiebāt ꝙ parati erant rñdere
corā dño feudi. iudiceſ hoc non ob
ſtāte ſniaꝫ excōis ſeu etiam īterdic
ti ꝓmulgabant in ipſos. epus dñſ
feudi ſignificauit hoc dño pa. vnd
diſtrictius id fieri ꝓhibet quādiu
illi parati fuerint ſup poſſeſſioni-
bus illis in pñtia epi dñi feudi iu-
ſticiam exhibere. ‖ Nota cū verti
tur queſtio feudi īter vaſallos co-
ram dño feudi cauſa illa tractari dꝫ.

Dilecti filij. Ca. Prior et cleri
ci d' giſeburna ha
bebant queſtioneꝫ ɔtra eboraceñ.
archiepm. ɔqueſti ſunt domino pa.
et ipſe cām illaꝫ cōmiſit quibuſdā
mandans eiſdem ut attentius ꝓui
deant ne inquirāt cuiuſmodi actio
intentetur ſicut a multis fieri ſolet
ſed ſimplicit' factū et cauſā facti di
ligenter inquirāt et ſm formā ca-
nonicam cauſaꝫ terminare ꝓcurent
‖ Nota ꝙ ſm canones actiōeꝫ nul
lus tenetur ꝓponere ſed cauſam ſuf
ficit dicere.

Intelleximus. Caſus. quere
batur vtrum
excōicatus in iudicio ſtare poſſit.
rñ. ꝙ ɔueniri poteſt et per aliū re
ſpondere ne de malicia ſua videat'
comoduꝫ reportare. ‖ Nota ꝙ ex
cōmuicatus ɔueniri poteſt et per
alium dꝫ rñdere. ‖ Item quis pt
facere per aliū quod per ſe non po
teſt. ‖ Item nemo debꝫ de ſua ma
licia comodum reportare.

Clerici. Caſus. in archiepātu
ſtrigomeñ. de ɔſuetu
dine ɔueniebantur clerici coraꝫ iu
dice ſeculari de criminib9. queſiuit
ſtrigomeñ. archiepūs a dño pa.
quid ſuper hoc eſſet ſeruādum et
ipſe rñ. cuꝫ dicat impator ꝙ leges
non dedignant' ſacros canones imi
tari in quib9 generaliter traditur
ut clericus de omi crimie coram ec
cleſiaſtico iudice debeat ɔueniri.
mādat pa. videm ꝙ in hac parte ñ
permittat canonibus ex aliqua ɔ
ſuetudine ꝑiudicium generari. ‖
Nota ꝙ leges non dedignātur ſa
cros canones imitari. ‖ Item cle
ricus de omni crimie coram iudice
eccleſiaſtico debet ɔueniri. ‖ Iteꝫ
conſuetudo in hac parte non pre
iudicat canonibus.

Cauſam. Caſ9. Fratres dimel
menſis mōſterij ha
bebant cauſam cum monachis ſanc
ti albani pa. commiſit cauſam illaꝫ
cuidam iudici delegato mandans
eidem ut inter cetera ꝓuideat ne
fratres dimelmenſis monaſterij in
grediantur cauſam cum aſſenſu et
volūtaate epiſcopi ſui. quia ſi for
te monachi ſancti albani obtineāt
epus dimelmenſis dicens ſe abbas
tē illoꝝ litē ſopitā valeat ſuſcitare
‖ Nota ꝙ capitulꝫ ſine cōſenſu p
lati ad agendum vel defendendum
admitti non debet. ‖ Item iudex
prouidere debꝫ an perſona que a
git vel defendit ſit legitima.

Cum nō ab homine. Caſus
clerici
aliquando deprehenduntur in fur
to homicidio vel periurio vel alijs
quibuſcunqꝫ criminibus. queritur
vtrum liceat regi vel cuilibet iudi
ci ſeculari eos iudicare. Rñ. ꝙ ſi cle
ricus in quocūqꝫ ordine fuerit cō
ſtitutus in furto vel alio quocun-
qꝫ crimine deprehenſus fuerit.

et conuictus ab eccleſiaſtico iudice
deponi debet. Et ſi depoſitus in=
corrigibilis fuerit ſuſpendi debet
Deinde creſcente ↄtumacia excom
municari debet. et ſi poſtmodū in ꝓ
fundū maloꝝ veniēs cōtempſerit
cū eccleſia non habeat quod vltra
faciat tradendꝰ eſt curie ſeculari.
ita ꝙ ei exiliuz vel alia pena legiti
ma inferatur. ¶ Nota ꝙ clerici in
quocūqȝ crimīe et quocunqȝ ordine
deprehenſi fuerint a ſuo iudice ſūt
cōdemnandi. ¶ Item creſcente con
tumacia creſcere debet pena. ¶ It
clericus incorrigibilis tradi debȝ
curie ſeculari.

Quia vuil. Caſus. Quidā no
mine vuil. per vio
lentiam occupauit eccleſiam. p. cle
rici ipſe. p. clericꝰ impetrauit litte
ras cōtra dictuz vuil. ſuper eccleſia
illa. tandez ille. V. mortuus eſt. R.
clericus eandez eccleſiaz poſtmod
eſt ingreſſus. dubitabatur. vtrū il
le. R. per literas impetratas ↄtra
dictuz vuil. ſuper eadē eccleſia poſ
ſet coueniri. cōſultus pa. precipit
ut ſm formaz ꝓꝝ litterarū inſdic
tus. R. p. coram eiſdem iudicibꝰ ꝓ
cedatur ſicut inter eūdem. p. et di=
ctum vuil. ſi viueret ꝓcederetur.
¶ Nota ꝙ per reſcriptū conueniēt
ſucceſſor qui ſuccedit in viciuz nec
poteſt hic allegare bonā fidem cū
eccia ſine iuſto titulo poſſideri d iu
re non poſſit.

Cū veniſſent. Ca. dicit ꝙ
qñ oritur que
ſtio de ꝓuilegijs romane ec. non de
bet de ipſis iudicare niſi ſolus pa.
¶ Nota ꝙ eius eſt interpretari cu
ius eſt ↄdere. ¶ Itez cauſa ꝓuilegi
oꝝ ſe. ap. generali mandato nō de
legatur.

Nouit ille. Ca. Rex francie et
rex anglie ſup q̄=
dam diſcordia quā int̄ ſe habebāt
occaſione feudi ſuper comitatu pi
ctauie compoſuerūt adinuicē. et il
la compoſitio iuramēto interpoſito
hinc et inde fuit ↄfirmata. tandez
rex francie iuramēto illo nō obſtā
te venit ↄtra illam ↄpoſitiōem oc=
cupādo comitatū predictū rex an
glie ſepe monuit ipſū ut compoſiti
onez illā ſeruaret et pacta inita in
ter eos. ſed cuz ille deſiſtere nollet
rex anglie denūciauit hoc eccleſie
Vnde dñs pa. intellecta denuncia
tione illa quia ille veniebat cōtra
pacē et pacis federa iuramēto fir=
mata cū ad ipm pertineat corrige=
re quēlibȝ xpianū de peccato. ſcri
bit dñs pa. prelatis anglie. et pri
mo inducit ↄtra regez illam aucta
tem euāgelij ſi peccauerit in te fra
ter tuus. nec tñ ꝓpter hoc vult de
rogare iuriſdictōi ipſius in aliquo
nec intendit iudicare de feudo ſed
decernere de peccato cuiꝰ cenſura
ad ipm ſpectat. niſi per ꝓuilegiuz
vel ↄtrariaz ↄſuetudinem iuri cōi
aliquid detractū. tñ oſtēdit ꝙ rex
debet ſibi ad iniuriaz reputare exē
plo valentiani et alioꝝ imperato
rū oñdendo ꝙ ad ipm pertinet cor
ripere quēlibet de peccato et pa=
cis federa reformare In fine pre=
cipit cuidā legato ut in negotō ip
ſo ꝓcedat ſm traditam ſibi formā
niſi dictus rex vel ſolidam pacem
reformet vel treugas ineat com=
petentes vel ſaltez patiatur humi
liter ut quidam abbas et archiepi
ſcopus bituricē. quibus negotiū
hoc cōmittit de plano cognoſcant
vtrum iuſta ſit querimonia quam
contra eum proponit rex anglie et
eius exceptio ſit legitima quam ꝓ
ponit contra ipſum. ¶ Nota ꝙ pa
pa non debet aliorum iura pertur
bare. nec econtra. Cum iuriſdictio

ſit diſtincta. Itez admonitō euā
gelica debet p̄cedere cām et denū
ciationez. Itez queſtio feudi ad
dñm feudi ptinet niſi ↄſuetudo p̄=
iudicet vel priuilegiū. et ita ↄſue
tudo derogat iuri. Item ad pa.
ptinet corrigere quēlibet de pec
cato. Item in iudicio nō eſt per=
ſonarū diſtinctio attendēda ſ; ita
magnū iudicabis ut paruū. Itez
ad eccleſiam ſpectat pacez ſeruare
Item ↄtra denunciatōez admit
titur exceptio.

Paſtoralis.

Ca. pncipales p
ſone ipſū ſcm p
ſeip ſas ꝓponere debēt niſi fuerint
ita indiſtincte ut eaꝝ defectus p
aliquos ſuppleat̃. Nota ꝙ in iudi
cio pñcipalis perſona dȝ per ſeip=
ſum factū ꝓponere. Item iudex
poteſt ſupplere defectū partis.

Examiata.

Caſus. inter nobi
lem viruz . M. de
riuaria. et quoſdā milites de cāpa
nia vertebat̃ queſtio ſup iure pa=
tronatus eccīe ſancti angeli de cōi
cōcordia . ſequeſtrata fuit eccleſia
illa apud vicedñm ſabineñ. tandez
idem. M. intentauit actōem ſuā cō
tra milites illos vendicando ab eiſ
ius patronat9 ipſius eccleſie. lite
ↄteſtata teſtes induxit ad ꝓband̃
ꝙ ipſe ius patronatus ipſiuſ eccīe
poſſidebat qñ vicedñs ſabiñ . ean
dez tanꝙ ſequeſtrataz accepit . cā
iſta delata fuit ad dñm pa. et ipſe
diligent̃ examīata cauſa predc̄a ac
tionem quam intentauit ↄtra mili
tes predictos ſup iure patronat9
ipſius eccīe incōgruentem et inep
tuz inuenit. quia cū teſtes induxe=
rit ad ꝓbandum ꝙ ipſe ius patro
natus ipſi9 eccleſie poſſidebat qñ
dictus vicedñs eandem tanꝙ ſeqſ=
tratā accepit. apparet ꝙ nec rei vē
dicationē intentare nec ipſi9 reſti=
tutionez poterit poſtulare. Vnde
pa. ꝓnūciauit intentōem ipſi9 no
bilis non tenere abſoluēdo milites
ab eadē tñ ſi ↄgruentem et aptam
voluerit ꝓponere actōnem rñdere
ſibi nichilominu9 teneant̃. Nota
ꝙ cauſa iuris patronat9 coram iu
dice eccīaſtico dȝ tractari. Itez
ei qui poſſidet nō competit rei vē
dicatio nec reſtitutio. et iō qȝ iſte
poſſidebat ius patronatus qñ ſeq
ſtrata fuit eccīa non competebat
ei rei vendicatio. Itē cū libellus
inepte cōcipitur reus ab inſtantia
iudicij abſoluit̃. et ſi poſtea ↄgrue
reformet̃ nichilominu9 reus tenet̃
rñdere Itez ex hac decr̃. videtur
ꝙ actio ſm canones ſit ꝓponenda.

Cū deputati.

Ca. magiſter
et fratreſ mili
tie templi in italia ↄſtituti habēt
quoſdaz in domib9 ſuiſ quos appel
lant preceptores Iudices tā cleri=
ci ꝙ ſeculares nō admittebant eos
in cauſis ꝓ ſua iuſticia ꝓſequenda
illud allegantes in repulſione ipo
rum. ꝙ eis eoꝝ generatio non eſt
nota. ſignificatū fuit hoc dño pa.
Vnde prohibet auctoritate apo.
ne aliquis huiuſmodi preceptores
in ꝓſecutione cauſarū hac occaſio
ne ab agendo ꝗ reſpondēdo repel
lat Nota ꝙ quilibet preſumitur
idoneus niſi probetur indignus.

Qualit̃ ⁊ qñ.

Caſus. precipit
papa p̄latis ec=
cleſiarum ut laicis conquerentibus
de clericis plenam iuſticiaz faciant
non obſtantibus appellationibus
fruſtratorijs quaſ clerici contra la
icos frequenter opponunt ne pro d
fectu iuſticie clerici trahantur a la
icis ad iudicium ſeculare quod om
nio prohibet fieri Nota q̃ nemi
ni eſt iuſticia denegandā. Item
appellationi eius fruſtratoris non

eſt deferenduz. Item ar. ꝙ inde fectū iuſticie clerici ad iudiciū ſecu lare trahi pñt. ſic econtra ꝓpter de fectū iuſticie iudicis ſecularis eccle ſia poteſt ſe intromittere. e. ꝯ. de foro ꝯpe. licz. et. c. ex tenore.

Cāmqꝫ. Caſus. inter abbatez et ꝯuentū vindoñ. et archid. carnoteñ. ſup quibuſdā ꝓ curatorib9 queſtio vertebaẗ. cau ſa ſup hoc ꝯmiſſa fuit archid. pa riſieñ. et q̄buſdam alijs. Sed qꝛ ar chid. pariſieñ. ſimilē fere cāz habe bat parti alteri nimis fauorabilis videbaẗ. loco ipſi9 archidi. ſurro gauit quendā decanū mandās vt obſtantib9 p̄oribus literis proce dat in cauſa preuia rōne. ¶ No. ꝙ cum iudex habet ſimilem cauſā cau ſe ſibi cōmiſſe poteſt et debet ī mo ueri et alter ſurrogari cū ꝓpter cau ſam ſuā ſimilē nimis fauorabilis vi detur alteri parti.

¶ Exhibita nobis. Ca. vacan te eccleſia virduñ. electus eſt quidā. R. noie cōtra iſtū electū. h. archid. et qui dam alij canonici virduñ. ſe oppone tes impetrauerunt literas ꝯtra ip ſum ad epm pariſieñ. et cōiudices ſuos ſub hac forma. ut vocatiſ qui forent vocandi veritatez inquire rent ſup hijs que ꝓpoſita fuerant et alijs negociū cōtingentibus ꝓ dictus electus quibuſdaz ex illis q̄ cōtra ipſū agebant in modū excep tionis obiecit ꝯſpirationē et q̄buſ dam excōicationez ſe illa offerens ꝓbaturuz. Iudices interlocuti fu erūt ꝙ de hmōi exceptionib9 ⁊ ne gotio pricipali ſimul inquirerent volentes admittere ꝓbatōes ſup predictiſ exceptionib9 quaſi nō eſ ſent iudices ſꝫ inquiſitores et iuris ordinez puertendo ſimul ceperūt inquirere de exceptionib9 ⁊ nego cio pn̄cipali et teſtes ſup eodem re ceperūt lite nō ꝯteſ. vn̄ dc̄uſ elect9 ad ſe. apoſto. appellauit. omia iſta dictus electuſ dn̄o pa. ſignificauit vnde mandat quibuſdā iudicibus ꝙ cuz non in modū inquiſitōis ſed cōmiſſionis negociū extitit delega tū quati. ſi ex dictis grauaminibus vel aliquo ipſoꝝ cōſtiterit appel latuz reuocato in irrituz quidquid poſt appellatōem huius inuenerit eſſe factū in cauſa ipſa iuxta ꝯtinē tiam p̄orum literaruz ꝓcedant pre uia ratione. ¶ Nota ꝙ in cauſa ele ctionis omnes vocandi ſunt quos ipſum negotiū tangit. ⁊ de omib9 negocium cōtingentibus inquirē dum eſt. ¶ Item conſpiratores nō admittunẗ contra electuz tanꝙ in imici vel excōicati quia ab agendo ſunt excluſi. ¶ Itē exceptio perem ptoria ut ꝯſpiratio ante liẗ. ꝯteſ. debet admitti. quia eſt preiudicial̃ ¶ Item de exceptionibus et nego tio pn̄cipali ꝯtra iuris ordinez ſimil̃ cognoſci non debet ſed de illis pri mo cognoſcendum eſt que ſui natu ra precedunt.

¶ Venerabilis. Caſus. inẗ ar chiepm rauen nateñ. ex vna parte et cōitatez cre meñ. ex altera ſuper iuriſdictōne ci uitatis ipſius et quibuſdaz alijs ar ticulis queſtio vertebaẗ. que com miſſa fuit magiſtro tancredo boñ. canonico ſed p cauillatiōes cremē ſium et ſubterfugia deciſio huius cauſe per trienniū fuit prorogata et tandem poſt litis ꝯteſt. ⁊ cōmiſ ſiones varias dicti cremeñ. aſſere bant inſtantias iudicij per decurſū tempis perijſſe. et ita nolebant vl terius ſub examine iudicis rn̄dere. Archiepus ſignificauit hoc domi no pape. vnde ipſe mādat eidē iu

dici ꝙ exceptione hmōi non obſtā
te in negotio ipſo ꝓcedat iuxta
traditam ſibi formā. ¶ Nota ꝙ in
ſtantia iudicij ſm canones per lap
ſum trienij non perit. quia iuriſdic
tio iudicis eſt ꝑpetua et reſcripta
perpetua ſunt.

¶ **Significauerūt.** ¶ Caſ9. inter abbatez et
cōuentum monaſterij ſancte marie
de Florencia ex vna parte et cōita-
tem caſtri de ſigno Floren. dioc. ex
altera ſuper poſſeſſione vel quaſi
iuris eligendi ibidez rectorem co-
ram ptāte Floren. queſtio verteba
tur dicta poteſtas ꝓ monaſterio
ſuper poſſeſſione vel quaſi iuris eli
gendi rectorem in caſtro predicto
diffinitiuaz ſniam ꝓmulgauit. la-
ta predicta ſnia monachi elegerūt
ibi rectorez ſʒ illi caſtellani non re
cipiebant illū rectorem. et inſuper
ptās Floren. compellebat abbatē
et cōuentuz ſup ꝓprietate vel qua
ſi p̄dicti iuris in ſeculari iudicio cō
munitati predicte rn̄dere. Signi-
ficatum fuit hoc domio pape. vn̄
mandat epiſcopo bon̄. et coniudici
bus ſuis quati. ſi eſt ita cōpellant
ↄmūitatem predictā electuz ab eiſ
dem monachis admittere in recto
rem caſtri p̄dicti. audituri poſtmo
dū ſuper ꝓprietate vel quaſi dicti
iuris quidq̄d partes duxerint ꝓpo
nenduz partibus in p̄ntia iudicum
ↄſtitutis ex parte cōitatis predic-
te fuit excipiendo ꝓpoſitum ꝙ tūc
coram eiſ rn̄dere non tenebatur de
iure cū temp9 vindemiarū tunc ex
iſteret feriatū ex parte monaſterij
fuit rn̄ſum hoc malicioſe ꝓponi ut
videlicet cauſa ꝓtracta temp9 ele
cti p̄dicti inutilit̄ laberet. ¶ Cōſultuſ
papa mādat ſuper hoc eiſdez iudi
cibus quati. hoc nō obſtante ꝓce
dant in negocio ꝑuia ratōne. ¶ No
ta ꝙ hic diuidit̄ cōtinentia cauſe
ſed hoc fit ꝓpter diuerſum forū.
¶ Item ex cauſa ꝓceditur tempo
re feriato vindemiaꝝ altera par-
te inuita.

De foro competenti.

¶ **Si quis clericus.** ¶ Ca. ſta-
tuit ↄcilium calcedon̄. ꝙ ſi
clericus cauſaz habeat aduerſ9 ali
um clericuz vel laicus aduerſus cle
ricum nō deſerat ep̄m clerici ↄuen
ti. vel de ↄſilio illius alium iudicē
eligant eccleſiaſticum. ¶ Nota ꝙ
actor forum rei debet ſequi ¶ Itē
ſine licentia ep̄i clerici alium iudi-
cem eligere non p̄nt.

¶ **Nullus.** ¶ Caſus ſtatuit ↄcilium
pariſien̄. ꝙ nullus iu-
dex ſecularis eccleſiaſticā perſonā
preſumat diſtringere vel ↄdemna
re. quod ſi fecerit ab eccīa cui fecit
iniuriā tamdiu maneat ſequeſtra-
tus quouſqʒ ſatiſfaciat. ¶ Nota ꝙ
ſeclares iudices eccleſiaſticas pſo
nas iudicare vel condēnare non de
bent. ¶ Item qui iniuriam facit ec
cleſie cōione ipſius priuari debet.

¶ **Sane.** ¶ Caſus. ſi duo ep̄i diuer
ſarum ꝓuinciaꝝ ſuper
aliq̄ poſſeſſione vel loco adinuicē
contendant ille p̄mas vel patriar-
cha vel archiepūs in cuius iuriſdi
ctione eſt locus de quo contendit̄
cognoſcat vel det iudices qui cām
dirimāt. ¶ Nota ꝙ ratione rei ſor
titur quis forꝝ.

¶ **Si quis ↄtra.** ¶ Ca. Dicit̄ ſʒ ꝙ
ſi aliquis cām
habuit ↄt̄ clericū corā ep̄o ſuo euʒ
ↄueniat. et ſi epūs tanꝗ̄ ſuſpcus
fuit recuſat9 ↄmitat alij cāz ipaz. ſʒ
ſi actor t̄ cuſauerit illū cui ep̄s cām
ↄmiſit. ep̄s det aliq̄ʒ q̄ ptes ↄpel
lat ut ↄcōdit iudices eligāt ne poſ

ſint poſtea recuſari. et idem eſſ; ſi reus recuſaret illum executorē. et quidquid per illos fuerit diffini/ tũ per epm̃ executioni mandatur le ge ſeruata. ¶ Nota q ordinarius poteſt recuſari. ¶ Item delegat9 epiſcopi ſuã ſniam non poteſt exe/ cutioni mandare ut hic colligit̄ cõ trariũ notaui in gloſa in hoc capi tulo ſignata.

Si cleric9. Ca. Si cleric9 cõ ueniat laicũ de re bus ſuis vel eccleſie et laicus dicat res illas ſuas. tũc actor forũ rei ſe quatur. lic; de ↄſuetudine alicubi aliter obſeruetur. ¶ Nota regu= lam generalē. Actorem forum rei ſequi debere in quibuſdaz partib9 aliter de cõſuetudine ſeruatur.

¶ Ex trãſmiſſa. Ca. Quidã no mie. R. de caſi uille corã treceñ. epo traxit in cau ſam B. G. et Vuil. mi. ites cuiuſdã epiſcopi ſuper quadam poſſeſſiõe quidã nobilis vir de campis eorũ dñs ſub debito fidelitatis eis in= hibuit ne de ſeculari feudo in ecci aſtico iuditio reſponderēt cum pa ratus eſſet eidem. R. iuſticiaz exhi bere. epũs treceñ. eos reputãs cõ= tumaces tulit excoicationis ſniam in eoſdem. ꝓpter quod milites cõ queſti ſunt dño pa. Vnde mandat epiſcopo iſtoꝝ militu; q ipſe cau ſam illã iubeat per dñm feudi t̄mi= nari. et ſi ipſe malicioſe diſtulerit epiſcopus idem cauſam ipſam ter= minare procuret. ¶ Nota cauſam feudi per dñm ipſius feudi termia ri. ¶ Item ꝓpter negligentiaz ſeu maliciam amittit quis iuriſdictiõe;

Ver. Caſus. vacante quadaz eccleſia mota fuit queſ= ſtio a quodã ſuper quibuſdam feu dis aduerſus ꝓpoſitum ptinentib9 ad ꝓprietatem vacantis eccleſie. dubitabatur quid fieri deberet de hmõi queſtõne. conſultus pa. ſta tuit q ad pñs ſuperſedeatur huic queſtioni quouſq; epũs fuerit ibi electus et ↄfirmatus. et ſi feudum illud ad eccleſiã pertineat epi bñ placito relinquat̄ ſicut iuſtum fue rit. q ſi ad eccleſiam non ptineat. impiali bñplacito relinquatur. ¶ Nota ex hac decre. bonu; ar. q va cante eccleſia iuriſdictio epiſcopi ad capitulũ non pertineat. ¶ Itē cã feudi p ipſius dñm d; expediri.

Cum ſit. Ca. primo premittit papa regula; gene ralem ſcilicet q accuſator forũ rei ſequatur. quia iudices ſeculares r̄ miſſi ſunt et negligentes in reddē da iuſticia perſonis eccleſiaſticis. ſtatutum fuit fauore eccleſie ut re ctores eccleſiaru; malefactores ſu os qui ſacrilegi ſunt cenſendi. poſ ſint conueniri ſub quo iudice volu erint eccleſiaſtico vel ſeculari. ¶ Nota regulam. actor forum rei de= bet ſequi. ¶ Item ꝓpter negligē= tiam iudicis ſecularis deuoluitur iuriſdictio ad eccleſiaſticum. ¶ It ſacrilegi coram eccleſia ſunt conue niendi. et in electione eſt prelato= rum ſub quo iudice eos velint con uenire.

¶ Ad clericis. Caſus. Mandat pa pa. q ſi clerici pari ſi9 ↄmorantes cãs pecuñarias ha= buerit ↄt̄ alios uł alij ↄtra eos iu re canonico decidant̄. ¶ No. q8 d; in iſta decre. ſpeciale eſt pariſius et fauore vniuerſitatis introductũ

L; ex ſuſcepto. Ca. qdã laici vercellē. ſup qõib9 q̃ foꝝ ecclaſticũ nõ ↄtigũt lr̃as impetbãt ↄtra alios laicos fatigãtes eos laborib9 et expēſ a iuriſ dcõz ↄſulũ & cellē. eneruãtes cum ipſi pati eſſent conquerētib9

iuſticiā exhibere V n̄ cōſules vercel
leñ. ſignificauerunt hoc dño pa. et
ipſe ſup hoc mandat epo vercellē.
quati. ſi aliquādo a laicis vercellē.
ſup reb9 q̄ forū ſeculare ↄtingunt
literas ↄtigerit a ſede ap. impetra
ri illas decñat irritas et inanes dū
modo ↄſules et cauſe vercelleñ. de
ſe cōquerentib9 iuſticiam exhibeāt
et ſi aliqui coram ↄſulibus fuerint
aggrauati ad ipm̄ epiſcopū ſic hac
ten9 ſeruatum eſt. vel ad ſedem ap.
poterūt appellare hoc p̄ſertim tē
pore quo impio vacante cum ad ſu
periorem ſecularē non pñt habere
recurſum. ſi vero ↄſules iuſticie tan
q̄ ſuſpecti fuerint recuſati coraꝫ ar
bitris a partibus electis de cauſa ſu
ſpicionis agatur. q̄ ſi probata fue
rit ad ipm̄ epiſcopuꝫ vel ad papā
p iuſticia recurratur. ¶ Nota q li
tere ap̄lice ipetrate ſuper his que
ad foꝝ eccleſie non ptinēt ſunt in
pendenti. nec pcedit per eas quo
uſqꝫ ſecularis iudex negligēs appa
ruerit in iuſticia exhibenda. et ſic p
pter negligentiaꝫ iudicis ſecularis
eccleſia ſe de his intromittere pōt
¶ Iteꝫ vacante impio eccleſia ſup
plet viceꝫ imperij. et ad eā appella
tur vacante impio ¶ Item iudex or
dinarius pt̄ recuſari. quia iſti cōſu
les ordinarij ſunt. licꝫ ↄtra opiniōꝫ
legiſtarū ut. C. de iuriſdi. o. iudi. l.
nemo.

Ex tenore. Caſus inter nobi
lem mulierē. F. vi
duā. et. I. de meduano ſup heredi
tate ipſi9 mulieris queſtio verteba
tur. cauſa ſup hoc fuit commiſſa ar
chiepo et theſauario turoñ. Comeſ
britanie ſub cuius iuriſdictōe pars
vtraqꝫ ↄſiſtit. mulieri predicte mā
dauit ut cauſā deferret ad ipſū pro
mittēs eidē q faceret ei iuſticie ple
nitudinem exhiberi. et quia iudiceſ
nichilominus procedebāt in cauſa
Comes hoc ſignificauit dño pa. ipſe
vero conſiderās q viduarū taliter
debet iuſticiā defenſare q alijs non
debeat iniuſticiam facere. mandat
eiſdem iudicibus q niſi talis cau
ſa que ad eccleſiaſticū forum ptinet
ei debeant ſupſedere. dūmodo p iu
dicem ſecularem ſuā poſſit iuſticiaꝫ
obtinere. alioquin non obſtante cō
tradictione ipſius comitis cauſā ip
ſam p̄uia rōne terminare pcurent. ¶
Nota q propter negligentiaꝫ iudi
cis ſecularis tranſfertur iuriſdictio
ad eccleſiaſticum iudicem. ¶ Item
cauſa viduaruꝫ principaliter ad fo
rum ſeculare ptinet. ¶ Iteꝫ littere
que ab inicio effectuꝫ non habent.
tractu temporiſ incipiūt habere ef
fectum.

Si diligēti. Ca. quidam cleri
cus piſanus ↄtra
xit cum aliquo promittens eideꝫ ad
certū terminū ſoluere certā pecu
n̄tntitatē. alioquin poſſet eū cōueni
re coram iudice ſeculari. et clericus
pmiſit ei reſpondere ſub illo iuram
to interpoſito. dubitatum fuit an
poſſet ſic renunciare iuri ſuo ſaltem
in temporalibus. et iudicem laicuꝫ
ſibi ↄſtituere et an iuramentū tenēt
Super hoc ↄſultus fuit archiepus
piſanus q̄ fuerat doctor leg̃. Et ip
ſe rñdit q vſqꝫ ad tempa illa tenue
rat q licitum ſit clerico renunciare
iuri ſuo ſaltem in tempalibus ↄ ſibi
laicū iudicem conſtituere. et iuram
tum ſuper hoc preſtitum ſeruandū
erat. Rñſio et opinio archiepiſcopi
peruenit ad papam. vnde ſcribit ei
dem archiepiſcopo referendo ſibi
opinionem ſuaꝫ qualiter aſſeruit q
licitum erat clerico renunciare ſalte
in temporalibus iuri ſuo et laicum ſi
bi iudicem conſtituere et q iura
mentum ſuper hoc preſtitum erat

ſeruandū oblitus ꝯſtōnis illiuſ que
dicit ꝙ pacto ꝑuatorum iuri publi-
co non derogatur. et ꝙ non potue
rit renuntiare nec laicū iudicem ſibi
ꝯſtituere oſtendit per ꝯcilia mileui
taneñ. et cartagiñ. In ꝯcilio mile-
uitañ. ꝯtinetur ꝙ clerici non ꝯtra
hant clericos ad iudicia publica re
licto pontifice ſuo. quod ſi fecerint
cauſā perdāt ⁊ a cōione habeantur
extranei. Et in ꝯcilio cartagiñ. dici
tur ꝙ tam epī ꝙ̄ dyaconi ⁊ quilibꝫ
clerici in crimīali ſeu ciuili negotio
ſi derelicto iudicio eccleſiaſtico vo
luerint ſe purgare publicis iudicijſ
etiam ſi ꝓ eis lata fuerit ſentētia lo
cum ſuū amittant. et hoc in crimina
li actione. in ciuili vero perdant qð
euicerint ſi locū ſuum optinere vo-
luerint. Ex quib⁹ concilijſ manifeſte
apparet ꝙ clerici nec inuiti nec volē
tes poſſunt paciſci ut ſecularia iudi
cia ſubeāt. quia hoc non ē beneficiū
ꝑſonale cui renunciari poſſit ſꝫ poti
us toti collegio ecc̄iaſtico publice
eſt ꝯceſſum. cui pactum ꝑuatoꝝ de
rogare ñ pt̄. ⁊ iuramētū ſup hoc ꝑ
ſtituꝫ licite ſeruari nō poteſt quod
ꝯtra ſtatuta canonica illicitiſ pacti
onibus informatur. Nota ꝙ ius
publicū pacto ꝑuatoꝝ non tollit̄.
Itē clerici neqꝫ in crimiali neqꝫ ī ci
uili poſſint laicum iudicem eligere
ſuo derelicto. quod ſi fecerint pu-
niūtur. ut hic dicit̄. Item ius iſtð
publicū eſt et ideo null⁹ ei renūcia
re poteſt. Item ſi pn̄cipale non tꝫ
nec acceſſoriū. Item iuramētuꝫ cō
tra canones preſtitū non tenet.

Cū contingat. Caſuſ Aliqui clerici deputa
ti ſunt ſeruitio capl̄i beluaceñ. aut
ſeruitio alioꝝ clericoꝝ beluaceñ.
dioc. clici iſti ſic ad ſuiciū deputati
cōmittunt exceſſus aliquoſ que ſuit
epus beluaceñ. vtrum clerici iſti cū

imperant ſuper exceſſibus ſuis ꝯue
niendi ſint coram ipſo vel potiuſ co
ram illis quibus ſeruiūt cum quib⁹
ſeruiūt hmōi iuriſdictōꝫ vendicare
cōtendat. quāuis eos non poſſint
excōicare vel alias cohercere. Ad
hoc rñ. pa. ꝙ coram ipſo beluaceñ.
tanꝙ̄ ordinario ꝯueniendi ſūt maxi
me ſup hiſ que ī ſua dioc. ꝯmiſiſſe di
cūtur. niſi forte illi quib⁹ ipſi deli
quentes deſeruiunt ex indulgentia
ſpeciali vel ꝯſuetudine vendicēt ſi-
bi hmōi iuriſdictōꝫ No. ꝙ ꝑuil'.
et ꝯſuetudo derogāt iuri' ꝯui etiam
in crimib⁹. Item ſol⁹ epſ cogno
ſcit de crimibus in dioc. ſua ꝯmiſſis
de iure cōi niſi ꝯſuetudo vel ꝑuilegi
um ſit in contrariū. Item epus ſo
lus eſt ordinarius in dioc. ſua.

Poſtulaſti. Ca. Ecce aliquis ſacerdos habꝫ ec
cleſiam in dioc. boñ. in qua reſidet
domiciliū vo rōe primonij ſui hꝫ in
dioc. mutiñ. ⁊ ibi delinquit. querit̄
a quo epo ꝓ delicto ibi ꝯmiſſo ðbe
at iudicari ꝑcipue in cauſis que of
ficij vel bñficij ꝑuationem inducūt
Rñ. ꝙ p epm in cuius dioc. deliqt.
ſnia in eundem clericū debet ꝓmul
gari. ſed per illū epm in cuius dioc.
habet eccleſiam ſnia debet executio
ni mandari. No. ꝙ rōne delicti ef
ficitur quis de foro alteri⁹. Iteꝫ
per aliū fertur ſnia et per alium ex
ecutioni mandatur.

Ex pte. Caſus. B. regina quō-
daꝫ anglie impetrauit
literas ad iudices delegatos ꝯtra
nobilem virū vuil. qui ꝯtra iuſticiā
ſpoliauerat eā caſtro ſegrey ptinē
te ad eam ratione dotalicij coram q
bus dictus nobilis excipiendo ꝓpo
ſuit ꝙ litere non valebant pro eo ꝙ
caſtrū garchie vbi eſt eius domici
lium principale conſiſtit in dioc. ro
doñ. que diſtat a turoñ. vltra duaſ

dietas. Contra hoc ex parte regīe
fuit replicatū q̄ nobil' ille turoñ.
bene poterat ↄueniri q̄a et rodoñ.
et andegañ. dioc. exiſtit. et caſtrum
de quo queſtio uertit̄ in dioc. ande
gañ. exiſtit que nō diſtat a turo. vl
tra duaſ leucas. p̄terea idē adiecit
q̄ ipſe corā dño feudi debuit ↄue
niri. et ideo litere apoſtolice nō va
lebāt. cū non faciāt mentiōē q̄ dñs
feudi fuerat requiſit9. et in exhibē
do iuſticiā fuerat negligens vel re
miſſus Inſup dicebat q̄ lr̄e expreſ
ſa falſitate fuerant impetrate ex eo
q̄ ſuggeſtū fuerat caſtrū illud ad
reginā illā ratione dotalicij ptine-
re. cum nec ab inicio nec durāte ma
trimonio ſibi a viro in donationem
ꝓpter nuptias fuerit aſſignatū. Cō
tra iſta ex parte regine fuit rn̄ſum
q̄ uidua ſpoliata irrequiſito domīo
feudi ſpoliatorē ſeu detentorē rei
corā eccleſiaſtico iudice cui9 inter-
eſt viduas defendere. bene poterat
ↄuenire iudices ſup ꝓpoſitis dubi-
tarūt. vnde regina dño pa. p̄dicta
ſignificauit. vñ mandat iudicib9 p̄
dictis q̄ti. ſi ↄſtiterit dictū nobilē
terram et manſionē habere in ande
ganē. dioc. in q̄ interdū habitare
ↄſueuit. et ipſa dioc. a turoñ. nō di
ſtat ultra duas dietas et in eadē di
oc. res litigioſa exiſtit inde ipſo ne
gocio iuxta tenorē priorū literarū
p̄uia rōne ꝓcedant nō obſtantibuſ
alijs exceptionib9. que ī petitorio
potius q̄ in poſſeſſorio q̄ regina
ↄtra dictū nobilem intentauit. locū
habuit. ¶ Nota q̄ cauſa viduarū
quo ad poſſeſſoriū ptinet ad eccleſi
am. ¶ Item no. q̄ diete ↄputātur
a dioc. in qua res litigioſa exiſtit ¶
Item cauſa feudi quo ad petitoriū
iudiciū corā dño feudi tractari de
bet et ita tria requirūtur coram de
legato. q̄ habeat domiciliū īfra du
as dietas a iudice d'legato. et q̄ reſ
litigioſa ſit infra eandē dioc.

Conqueſt9. Ca. P̄tas et cōe
boñ. p violentiā
vſurparūt iuriſdictionē ī quibuſdā
caſtris et villis tempalem que pti
net pleno iure ad bonoñ. eccleſiā et
et in cui9 quaſi poſſeſſione eccia ip
ſa erat. ꝓpter quod boñ. ep̄us con-
queſtus fuit dño pa. vñ cām ↄmiſit
cuidā iudici mandās eidem q̄ cū ni
quū ſit ea que ꝓ remedio peccato
rum venerabilib9 eccleſijs ſūt reli-
cta vel aliter iuſte acq̄ſita humanis
vſibus applicari. inuaſores ipſarū
rerū tanq̄ ſacrilegi ſunt excōicandi
vſq3 ad debitā ſatiſfactōem. Vnde
ſi ↄſtiterit eis de premiſſiſ monitōe
p̄miſſa per cenſurā eccleſiaſticā cō
pellat inuaſores p̄dictos ab hmōi
ceſſare. et de p̄teritis dāmis et iniu
rijs ſatiſfacere ↄpetenter. ¶ Nota
q̄ eccia poteſt ↄuenire malefacto-
res ſuos coram iudice eccleſiaſtico.
cum ſint ſacrilegi. quod crimen ec
cleſiaſticum eſt. ¶ Item quod ſemel
deo dedicatū eſt amplius ad huma
nos vſus applicari non debet. ¶ Ite
monitio debet precedere vindictā

Dilecti filij. Caſus. Quidam
ciues romani. I
et. A. quandā quantitatē pecunie
mutuauerāt ep̄o dunelieñ. qui pro
miſit eiſdē dictam pecuniā ſoluere
certo loco videlicꝫ citra mare. Sed
quia dictus ep̄s pecuniā ut ꝓmiſit
non pſoluit. impetrauerunt literas
ↄt̄ dc̄m ep̄m ad abbatē ſcē geneue
fe pariſieñ. abbaſ citauit ſucceſſorē
dicti ep̄i duneließ. qui mutuū ↄtra
xit. corā quo ex parte ipſius ep̄i fu
it excipiendo ꝓpoſitum q̄ omnibus
anglicis a ſe. ap. eſt indultū vt ſup
cauſis pecuniarijs citra mare ↄue-
niri nō poſſunt. ꝓpter quod abbas
non ꝓceſſit Vñ illi mercatores ſig

ficauerūt hoc dn̄o pape·et ipſe ſcri bit ep̄o dunelieñ·dicens ꝙ et ſi fuiſ ſet tale p̄uilegiuꝫ ꝯceſſum non tam̄ ꝓdeſſet illis qui aduerſarijs certo loco ſoluere ꝓmiſerunt·quia et ibi vbi domiciliū habent poſſunt ꝯue niri·et ideo mandat eiſ quati·dictiſ mercatoribꝰ ſatiſfaciat de dicta pe cunia cū iuſtis et moderatis expenſ et ꝯgrua ſatiſfactione damnoꝝ ceſ ſantibꝰ vſuris alioquin mādat dic to abbati ut in negotio ſibi ꝯmiſſo ꝓcedat non obſtante dicta indul gentia iuxta traditā ſibi formam· ¶ Nota ꝙ ſucceſſor poteſt ꝯueniri p literas impetratas ꝯtra predeceſ ſoreꝫ·lꝫ anteceſſor citatꝰ n̄ fuerit· ¶ Item licitū eſt cuilibet renunciare iuri quod ꝓ ſe introductum eſt·et ita iſta indulgentia nō cōtinet ius publicum·

¶ **Significaſti**· Ca· quidā cleri cus tenebat̄·C· mercatori in quadā pecunie quanti tate·clericus iſte ſubiecit ſe iuriſdi ctioni trecē·abbatis ſi in termino da to ſibi a mercatore n̄ ſatiſfeciſſꝫ eiſ termin ꝯille elapſus fuit nec ſatiſfec· quērebat̄ vtrū abbaſ poſſet exercē iu riſdictōeꝫ in illū clericum·et vtrum potuerit ſe ſubijcere iuriſdictōni ab batis·Rn̄dit pa·lꝫ priuatꝰ conſen ſu eū q̄ p̄eſt iuri poſſit ſuū iudicē conſtituere·tn̄ clerici in nō ſuuꝫ iu dicēꝫ ꝯſentire non pn̄t·niſi forte ſit pſona eccleſiaſtica et volūtas dioc· ep̄i acceſſerit· ¶ Nota ꝙ clerici non poſſunt ꝯſentire in iudicē non ſuū· niſi in aliū clericū et de volūtate epi ſcopi·alias non poſſunt·

¶ **Propoſuiſti**· Caſus· Quidam ſubditꝰ bonon̄· ep̄i legitime citatus fuit ad cauſaꝫ ad petitōꝫ aduerſarij ſui poſtmodū factꝰ fuit alterꝰ iuriſdictionis ꝓpt quod intendebat eiꝰ iudiciū declia re·queritur an poſſit·Rn̄·ꝙ ille in cauſa p̄dicta ius reuocādi forū non habet·quaſi ab alio iam p̄uentꝰ ¶ Nota ꝙ per ſolā citatōeꝫ ꝑpetuatur iuriſdictio quātuꝫ ad cauſā illam ꝓ qua quis citatus eſt

¶ **Licꝫ ratione**· Caſus· quidam ep̄us apud ſe· ap·ꝯſtitutꝰ·ꝯuentꝰ fuit ab aduer ſario ſuo·ipſe dicebat ꝙ nō teneba tur rn̄dere·cū ꝓpter hoc vocatꝰ nō fuerit nec ibi ꝯtraxerit vel domicili um habuerit·nec poſſeſſio de qua ipſe ꝯueniebat̄ erat ibi·ex quibus cauſis ſortit̄ quiſ foꝝ·ſup hoc ſcri bit p·caplo ipſius epi dicens·ꝙ lꝫ ex cā aliq̄ de predictis ex quibuſ q̄s ſortit̄ forū·ep̄uſ illoꝝ apud ſe·ap· ꝯuentꝰ non fuerit·quia tn̄ romana ec·oīm eccleſiaꝝ mater eſt et magi ſtra·ep̄us predictꝰ recte potuit cō ueniri ut ibi aduerſarꝰ rn̄deret·ni ſi ꝓ alia iuſta et neceſſaria cauſa ve niſſet·quā ſi tunc allegaſſet ius re uocādi donū ſaluuꝫ fuiſſet eidem· ¶ Nota ꝙ ex quatuor cāis hic poſitis pt̄ quis in foro alio ꝯueniri· ¶ Itē dn̄s pa·ordinarꝰ iudex eſt oīm ec cleſiarū et clericoꝝ· ¶ Iteꝫ ſi quis ad romanā curiā ꝓ cauſa iuſta et ne ceſſaria ſit vocatꝰ non tenet̄ tūc ibi rn̄dere niſi voluerit ſed habꝫ ius re uocandi donum·

De libelli oblatione·

Ignarus· Caſus·quidam fratres in conci lio conquerebantur de qui buſdam aduerſarijs ſuis· Ignarus epiſcopꝰ dixit·habetis vos libellū reclamationis vel poſtulationis ve ſtre·Fratreſ illi reſponderūt ſe nul lum habere libellū· Ignarus ep̄us dixit·oportet vos habere reclama tioneꝫ veſtrā in ſerie libelli·et ſino do porrigere vt vobis poſſit cano

trice rñderi. et tunc fratres illi con
ſcripſerũt. et ſinodo porrexerunt.
Nota ꝙ libellus ſemp dandus ẽ ad
uerſario. et ſic libellus videtur eſſe
pͥncipiũ ordinis iudiciarij. ut ſine
eo nullũ ſit iudicium.

¶ Significãtibꝰ. Caſꝰ. duo fra
tres. J. et. R.
corã iudicibꝰ delegatis a q̊daz V.
noĩe tracti fuerũt in cãm. oblatꝰ fu
it eis libellꝰ in q̊ petebãt ab eis q̃-
daz t̃ra. ipſi cuz plures t̃ras habe
rent petierũt a iudicibus vt terraz
illam ſup qua cõueniebantur face-
rent deſignari. quod ipſi facere de
negarãt. ꝓpter quod ad ſedez apo
ſtolicã appellarũt. mandat pa. q̃ti.
ſi eſt ita. quidq̃d factuz eſt poſt ap
pellationem debeat irritũ reuocari
Nota ꝙ cũ agitur rei vendicatione.
ſemp deſignanda eſt res que petit̃
certo loco et etiam finibꝰ certis.

¶ Dilecti filij. Ca. prior et ꝯuen
tus ſãcte marie ad
carcẽs petebant q̃ndã quantitatez
pecuñe a fr̃ibꝰ ſancte marie de pſpi-
da coraz priore ſancte trinitatis ve
roñ. auctoritate aplica fratres ſan
cte marie de pſpida petiuerũt a iu-
dice vt cauſã faceret exp̃mi in libel
lo ex quo dictã pecuniaz ſoluere te
nebant̃. alias rñdere non teneban-
tur. et quia dictus iudex hãc excep
tionez admittere denegabat. ſedez
ap. appellarũt Vnde mandat pa. q̃
timus ſi eſt ita. reuocet̃ in ſtatũ pri
ſtinũ quidq̃d poſt ap. hmõi fuerit
attemptatum. ¶ Nota ꝙ qui agit
pſonali actione ſemp tenetur cauſã
exprimere in libello ex qua compe-
tat ſibi quod petat.

¶ De mutuis petitionibꝰ.

Ex litteris. Ca. Plebanus
et clerici matu
reñ. coram epo vulterano ꝯ
abbãte de ſpongiã a ſede apo. dele
gatis abbatẽ et ꝯuentum maturen.
monaſterij traxerũt in cauſaz ſuper
quibuſdã queſtõibꝰ. abbas et cõ
uentus p̃dicti coram eiſdẽ iudicibꝰ
recõuenire volebãt plebanũ et cle
ricos p̃dictos ſuper ſuis queſtõibꝰ
quas ꝯtra eos habebant. dubitaue
runt iudices. vtrũ ſup his habere de
cognoſcere cũ de negotijs mõchoꝝ
rũ nichil eis ꝯmiſſum fuiſſet expreſ
ſe. p. conſultus rñ. ꝙ ordo iuris exi
git ut plebanus et clerici abbati et
conuẽtui p̃dictis debeant rñdere ꝰ
iuſticia coram eis. cũ ipſi petant et
ipſis de ſuis queſtionibꝰ ſibi iuſti-
ciam exhiberi. mandãs quatinꝰ ac-
tione plebani et clericoꝝ ꝓpoſita ꝯ
rñſione facta ꝯpellant eoſdez abba
ti et fratribꝰ incõtinenti de ſuis q̃-
ſtionibus rñdere. et viciſſim ratio-
nes partiũ audientes concordia vel
iudicio vtriuſq; negotiuz debeant
termĩare. ¶ Nota qui petit iuſticiaz
ab alio tenetur eidem iuſticiã red-
re. ¶ Item reconuẽtio coraz delega
to poteſt fieri. ¶ Item ꝯuentio et re
cõuentio ſimul ꝓcedere debent.
¶ Item iudex p̃mo ad concordiam ſi
pt̃ intẽdat. ¶ It iuriſdictõ delega
ta extenditur ad res de quibꝰ in re
ſcripto nõ fit mẽtio altera parte in
uita.

¶ Prudentia. Ca. q̃dam impe
uit literas contra
aduerſariũ ſuuz re. ap. reus recõue
nit actorem coram eodez iudice. ac-
tor appellat ſuper recõuentõne. q̃ri
an tali appellationi ſit deferendũ cõ
ſultus pa. rñ. ꝙ cuz actoris et rei ea
dem ſit ꝯditio. et in vno et eodẽ iu
re circa appellationez cenſeri debet
vterq; ſicut actor vult ꝙ iuſticia ſi
bi fiat. ap. re. eodem modo debz re
conuenienti rñdere de ſua iuſticia.
No. ꝙ actor et reus eod iure cenſẽ

et eadē ē cōditio vtriuſqꝫ. Item eo
dem modo quo quis vult ſibi iuſti-
ciam fieri ſub eadēz forma alij rñde
re tenetur.

De litis conteſtatione.

Olim inter. Ca. int̃ epm no
uionieñ. ex par
te vna et capitulū eccleſie
ſancti quintini ex altera vertebatur
queſtō ſup quibuſdā iniurijs. ſentē
cijs excōmūicacionū et q̇buſdā alijs
articulis ſup quibꝰ cā cōmiſſa fuit
q̇buſdā iudicibus. iudices factis ſo
lūmodo quibuſdā poſitōibus et rñ
ſionibus ad eaſdē. et auditis q̄ par
tes ꝓponē voluerūt. cām remiſerūt
ad ap. ſe. ꝓcuratoribꝰ vtriuſqꝫ p̃t
in p̄ñcia pa. ꝯſtitutis et examinato
ꝓceſſu iudicū dominus papa. quia
non inuenit lit̃. ꝯteſta. factam fuiſ-
ſe ꝓceſſum ipſoꝝ iudicum irritum
nunciauit. quia licet poſitōnes ꝗ rñ
ſiones hincinde facte fuiſſent ſup
articulis p̄dictis. ſuper hoc tñ non
fuit ꝯteſtatio litis facta ſꝫ ꝑ petitio
nem in iure ꝓpoſitam et rñſionem ſe
cutam fit ꝯteſtatio litis. Nota ꝙ
vbi ꝯteſtatio litis omiſſa fuit nul-
lus eſt ꝓceſſus. Item ꝯteſtatō fit
per petitōem appoſitam et rñſionē
ſecutam. et hoc in ſcriptis debꝫ ap
parere.

Vt lite nō ꝯteſtata non ꝓce-
datur ad diffinitiuā ſniaꝫ vel
ad teſtium receptionem.

Ad hoc. Ca. Quedam cauſa
mrimonialis verte-
batur inter. R. et. B. vxorem eius.
cauſa ꝯmiſſa fuit abbati ſancti ꝓcu
li et eius cōiudici corā q̇bꝰ dicta. B
accuſabat virū ſuuz de adulterio ad
thori ſeparatōem et ut dotem ſuam
recip̃et ab eodem. oblato libello ꝓ
curator viri noluit rñdere pretex-
tu aduocati quē non habebat indu
cias poſtulando tandē dixit ſe para
tū reſpōdere libello. Sed die ſtatu
ta dū credebatur ꝙ rñderet libello
petijt reſtitutōem vxoris p̄mo faci
endam marito. et ne ſecus fieret ap
pellauit mulier dicebat ſe viruz ha
bere ſuſpectū. ſed ꝓcurator noluit
cauere de impunitate pſone nec vi
ri poſtea voluit ꝯparere. iudices ñ
obſtante appellatōne illiꝰ teſteſ mu
lieris receperūt. atteſtationibꝰ pu
blicatis dubitabat̃ de ferenda ſnia
quidaꝫ dicebant deferendū eſſe ap
pl'oni. alij deferendū non eſſe. ꝯſul-
tus pa. q̇d iuris eſſꝫ. Rñ. ꝙ lꝫ ordo
iudiciariꝰ ī alijs ꝯtrouſijs fit ſuādꝰ
in mat̃moīalibꝰ cauſis nō vſqꝫ qua
qꝫ. Sed quia in p̄ñti negotio non ē
actum de federe matrimonij ſed de
crimīe adulterij ad thori ſeparatōꝫ
teſtes lite non ꝯteſta. recipi nō de-
buerūt. vnde ſiue deferendū ſiue ñ
deferendū appellationi fuiſſet nō ē
ad diffinitiuā ſententiā procedēdū
tamē prefatus. R. ſi contumax fuit
potuit excōicari vel ꝓpter cōtuma
ciam ꝓcuratoris ſi ſciens nō purga
uerit eandem. Nota ꝙ in cauſa cri
miali cum ciuilit̃ agitur poteſt int̃-
uenire ꝓcurator. Item ar. ꝙ pre
textu aduocati dande ſunt inducie.
Item in cauſa crimīali cū agitur
de federe mrimonij ordo iudiciariꝰ
per omnia nō ſeruatur. Item lite
non ꝯteſt. non ſunt teſtes recipiēdi
nec ſententia diffinitiua ferenda.
Item ꝓpter cōtumaciam ꝓcurato-
ris non eſt dñs puniendus. ſed cum
ſciuerit et non purgauerit eāqꝫ ſuc
cedit inuitū. poteſt excōmunicari.

Accedēs.

Ca. Inter archiepꝫ
tireñ. ex vna parte
et plebanū ſancti marci in tiro ex al
tera ſuper iure parrochiali ipſius

eccleſie queſtio vertebatur. cã ſup
hoc cõmiſſa fuit trib9 epis in quo
rũ pñtia archiep̃s tireñ. petijt re
ſtitutiões iuris parrochialis in ec
cleſia ſancti marci q̃ dicebat ſe ſpo
liatum. plebanus allegans q cum
notoriũ eſſet duos de p̃dictis epi
ſcopis ſuffraganeos eſſe archiepi
tireñ. et ꝓpter hoc eſſent ſibi ſuſpe
cti nihil ad obiecta rñdens ſedem
ap. appellauit. ipſi vero iudices cũ
plebanus ſepe monitus vt iuri pa
reret in ſua ↄtumatia ꝑduraret. r̃
ceperũt teſtes ex parte archiepi
ꝓductos. mandantes poſtmodum
plebano ut ad eos accederet ↄtra
teſtes obiectur9. q8 cuz ad eorum
pñtiam non accederet excõicauerũt
eundem adiudicantes poſſeſſionez
iuris parrochialis archiepo. ⁊ eũ
reſtituẽtes in integrũ prohibue-
runt ne aliquis dictam poſſeſſionẽ
ꝑturbaret. negotiũ iſtud delatuz
fuit ad ſe. ap. ſup hoc ſcribit papa
pñarche hieroſolitano et arepo
caſañ. dicens q lis coram p̃fatis iu
dicibus ↄteſt. non fuit. et manife
ſte patebat literas impetratas fuiſ-
ſe per iuris ſuppꝛeſſionẽ. quia notori
um erat duos iudicũ predictorum
ſuffraganeos eſſe archiepi tireñ.
et idem pleban9 legitime appella
uit. et ſi etiaz appellatio legitia nõ
fuiſſet iudices forte ꝓpter ↄtuma
ciam potuerũt plebanũ excõicare.
ſed nõ debuerũt plebanũ excõmu-
nicare lite ñ ↄteſ. ſup negotio pñ
cipali diffinitiuã proferre ſñiam.
Vnde dñs pa. ſentẽtias predicto-
rum iudicũ caſſauit. imo caſſas ⁊ ir
ritas nũtiauit dans in mandatis ar
chiepo tireñ. ut eccleſie ſancti mar
ci reſtituat inſtrumẽta et alia vniu
ſa que occaſione p̃dicte ſentẽtie p
ſe vel per alios occupauit. Quidã
intelligũt hanc decre. loqui q ar
chiepus agebat per bñficiuz reſti
tutionis in integrũ iure minoris.
Nota q iudex ſubditus actoris po
teſt legitime recuſari. Item cũ no
toria ẽ ſuſpicio litere p iuris ſuppꝛeſ
ſionem obtente dicunt̃ ex quo i eis
de illa non fit mentio. Item lite
non ↄteſt. teſtes recipiendi nõ ſũt
nec diffinitiua ſententia ꝓferenda
quod ſi fiat. ſentẽtia nulla. Item
cũ ſententia nulla eſt nõ debet caſ
ſari. ſed caſſa et irrita nunciari. q
quod nichil eſt caſſari non poteſt.
et oĩa reſtituenda ſunt in p̃ſtinam
cauſã per talem ſententiã habita.
Item ſñia lata ſuper poſſeſſione
diffinitiua dicitur.

Que frĩnitati. Caſus. aliquis
citatus eſt ad
cauſaz legitime lite nõ ↄteſt. et ita
cõtumax eſt. querit̃ qualiter ↄtra
eum ſit ꝓcedenduz. Rñ. ſi reus lite
non ↄteſtata ↄtumax inuenit̃ ſi ta
lis eſt cauſa q actor poſſit in poſ-
ſeſſionez rei petite induci cauſa rei
ſeruande inducend9 eſt in eãdem.
q ſi non ſit talis cauſa q poſſit mit
ti in poſſeſſiõez debet excõicari.
Nota q in actione reali pena ↄtũa
cis ordĩaria eſt miſſio i poſſeſſiõez
rei petite. Item vbi non pt̃ fieri
miſſio. reus debet excõmuicari.

Accedẽs. Ca. Vir vuil. vice
comes cum vxore
ſua cauſam matrimõialez habebat
que ad petionez vxoris cõmiſſa fu
it epo corisopiteñ. et archidyaco-
no cuidaz. et magiſtro petro. iudi
ces citauerũt dictuz nobilẽ. ipſe co
ram eis fecit ꝓponi q erãt ſibi cer
ta ratione ſuſpecti. epus erat ꝓpria
linea ↄſanguinitatis ↄiunct9 comi
ti britãnie q̃ ẽat ei9 aduerſari9 ma
nifeſtus qui vxorez ſuã publice 8
timebat et archid. erat cõmenſalis
eiuſdez comitis britanie. magiſter

·p·erat oriundus de terra vxoris ipſius nimis fauens eidem et omẽs exiſtunt ſub diſtrictu ipſius comi⸗tis nec poterat ire ad eos niſi per terram ipſi9 comitis nec volebãt eidem nobili terminũ aſſignare niſi in terra inimicoꝝ ſuoꝝ ⁊ quia ñ admittebant hmõi accuſationeſ ad ſe·ap·appellauit iudices michi lomi n9 lite nõ ↄteſt·receperũt teſtes ſuper ↄſanguitate inter dictuꝫ nobilem et vxorem ipſi9 dictus nobilis dño pa·eſt cõqueſtus petẽſ etiam vxorem ſuã et terram eius ſibi reſtitui Unde mandat pa·quibuſ⸗dam iudicibus quati·ſup predcis veritatem inquirãt et ſi ↄſtiterit ꝙ ante liſ·conteſ·vel etiam p9 appel·ex cauſis premiſſis interpoſitã teſtes ſuper ↄſanguitate ↄtra matrimoniũ abſq3 culpa contumacie re⸗cepti fuiſſent atteſtationes illas decernant irritas et inanes·et mulie⸗rem illam ↄpellant ad viruꝫ ſuum redire facta reſtitutione plenaria tam terre ꝙ̃ vxoris cauſam audiãt fine canonico terminantes eandem ¶ Nota tres cauſas recuſatõnis ꝙ iudex ↄſanguineus illius qui mo⸗uatur cũ aduerſario meo et ei preſtat ↄſilium et auxilium poteſt re⸗cuſari· ¶ Item iudex qui ortuſ ẽ de terra in qua aduerſarius meus habet iuriſdictiõꝫ poteſt recuſari· ¶ Ite nullus debꝫ citari ad locũ non tutum· ¶ Item non tenetur nec debet quis ꝓpter cautionẽꝫ cõmittere ſe ſuis inimicis· ¶ Item teſtes recepti lite non ↄteſta·vel poſt legitimã appellationẽ non valent· ¶ Item in cauſa matrimonij ꝓpter cõtumaciã etiam lite nõ ↄteſt·teſtes recipi pñt· ¶ Item reſtitutio ꝑmo facienda eſt ante ingreſſum cauſe principalis·

Quoniã frequẽter· Caſus· quia dubitabatur frequent̃ vtrum lite nõ ↄteſt·teſtes recipi valeant ut ptꝫ per precedẽtia iura·ſtatuit pa·regulariter verum eſſe quod lite nõ ↄteſta·non eſt ad receptionem te/ſtiuꝫ procedend̃ ab iſta generalitate excipiuntur quidam caſus in quibus lite nõ ↄteſta·teſtes recipi pñt ut ſi de morte teſtium timeatur vel abſentia diuturna·tũc ſi cã ſit ciuilis ne veritas occultet̃ et copia ꝓbationis aliquibus caſibus fortuitis ſubtrahat̃· Senes et valitudinarij et alij teſtes de quibus ex aliqua ratõnabili cauſa timetur recipiendi ſunt lite nõ ↄteſta·ſiue pars ↄuenta ſit cõtumax ſiue ſit abſens abſq3 malicia ut cõueniri non poſſit· Sed ſi actor nõ ↄuenerit aduerſariũ infra annuꝫ ex quo poterit conueniri vel ſaltem non renunciauerit illi exceptioni hmõi teſtium atteſtationes ille non valeant·ne forte hoc ꝓcuret in fraudeꝫ ut ꝓceſſu temporis legitime defenſiones locũ habẽ nõ poſſint· ¶ Porro· ¶ In iſto·§·excipiuntur adhuc duo caſus a predicta regula in quibus teſtes recipi poſſunt lite non conteſta· Primus eſt·ſi ſuper electõne alicui9 queſtio moueatur Secund9 ſi ſuper matrimonio ſiue copula maritali queſtio oriatur· In his duobus caſibus ne ꝓpter longam moram in ſpũalib9 et tempalibus patiatur eccleſia leſionem·et ne viro vel mulieri fornicatio⸗nis occaſio prebeat̃·ſi ↄtumax fuerit ille ↄtra quem actio fuerit ꝓponenda·teſtes lite non ↄteſta·ſunt admittendi·et ſi liquet de cauſa ad diffinitiuã eſt ꝓcedendum· ¶ Si vero aliter· ¶ In iſto·§·dicit̃ꝙ ſi ille contra quẽ ꝓceditur ſit abſens

et non per ꝯtumaciam et agat̃ de
ſpirituali cõiugio inter prelatũ et
eccleſiam iam ꝯtracto·illud obſer⸗
uetur quod ſup exſpectatione tali
um eſt in ſacris ordinib9 ꝯſtitutũ
¶ Sꝫ ſi agat̃ de ſpũali ꝯiugio con
trahendo electus p ſpaciũ ſex men
ſium expectetur niſi ſuperior pl9 vl'
min9 viderit expectandũ pẽſatis
negotij circũſtantijs· ¶ Si vero d̾
carnali cõiugio ſit agendũ tãdiu
alterutrũ cõiugium expectet̃ do⸗
nec de ipſius obitu veriſimilit̃ pre
ſumat̃·quia cũ ſine culpa ſit abſens
ut iuſto forſan impedimẽto detie⸗
atur vel voluntate ꝓpria·ſed non
malicioſe in remotis partibus mo⸗
ram faciat ita ꝙ in breui citari non
poſſit·et ideo ꝯtra eũ procedi non
debet cum ſi pñſens eſſet forſitan le
gitimas defenſiones habẽt·eo nõ
obſtante ꝙ de lapſu carnis poſſet
oppõi·quia in matrĩonio multi ca
ſus occurrũt in quib9 ꝯiuges con
tinere cogunt̃ ſine culpa·cauſa ta⸗
mẽ ſubeſt·¶ Sũt et alij in ·§· iſto
adhuc excipiũtur duo alij caſus in
quib9 teſtes recipiũtur lite nõ cõ⸗
teſt·puta cũ prelat9 ex officio ſuo
ꝓcedit per inquiſitõnem circa ſub
ditorꝫ exceſſus· ¶ Item q ſi teſtes
ad ꝑpetuam rei memoriã publican
tur· ¶ In alijs vero dicit̃ ¶ In·§·
iſto ꝙ in alijs caſib9 a pdictis ſex
hoc modo eſt ꝓcedendũ·videndũ
eſt vtrum agatur actione reali an
pſonali·ſi agatur reali actiõe et re
us ꝯtumax fuerit mittend9 eſt ac
tor in poſſeſſiõem rei petite ut te⸗
dio affectus reus veniat rñſurus·
et ſi infra annum venerit preſtita
cautione iuditio ſiſti·et ſatiſdatio
ne accepta de reſtituẽdis expenſis
poſſeſſionem ſuã recuperet·ꝙ ſi cau
tiõem offerre neglexerit infra an⸗
num·poſt annum actor verus erit

poſſeſſor reſeruata defẽſione legi
tima ſup ꝓprietate abſenti· ¶ Pos
ſi· ¶ In ·§· ꝓrio dictuꝫ eſt qñ quis
ꝯuenit̃ nõie ſuo· in iſto ·§· dicit̃ ꝙ
ſi aliqs ꝯuenit̃ ſup reb9 imobilib9
quis poſſidet nomine alieno debet
ille ſtatim nõiare dñm in iuditio et
iudex dẽt ei t̃minuꝫ aſſignare vt iſ
denũciet dño ut ipe corã eo veniat
vel idoneuꝫ dirigat reſpõſalem ut
actõi rñdeat· Si vero dñs ad tps
ſtatutũ nõ venerit tanq̃ lite ꝯteſ·
quantũ ad interumpendã pſcriptiõ
nem lõgi tpis ex eo die quo poſſeſ
ſor ad iudiciũ vocat9 fuit iudex võ
bit dñꝫ legitis edc̃is· et ſi ñ venerit
iudex ſũmati examiabit negotiũ et
in poſſeſſionẽ rerꝫ petitarꝫ actorẽ
mittẽ nõ tardabit omi allegatione
abſenti ſup pñcipali queſtione ſer
uata· ¶ Ꝯmat̃ ſup pſonali· ¶ In·§·
iſto pſeqtur aliud mẽbruꝫ diſtin⸗
ctionis· Et hic ꝙ ſi aliqs ꝯueniat̃
ſup actione pſonali et ꝯtumax fue
rit vl' mittend9 ẽ actor i poſſeſſio
nem mobiliũ bonorꝫ ipſi9 vl' in mo
bilium ſi forſan nõ hẽat mobilia ꝓ
mõ debiti in libello declarati· vel
ipſe cõtumax excõicet̃ ita ſcꝫ ꝙ iu
dex a pñcipio alterutra pena ſit cõ
tentus quã magis viderit expedi⸗
re ad alterã nihilomin9 ꝓceſſur9
ſi hoc meruerit ꝓteruitas ꝯtuma
cis·et ſi venerit infra annũ vl' etiã
poſt annũ audiet̃ ſcdm ꝙ audit̃ ille
qui ꝯuenit̃ actõe reali q̃ infra annũ
recupat poſſeſſionẽ ut dictũ ẽ·s·§·
in alijs·eodẽ mõ audit̃ iſte añ annũ
et poſt ſicut ille audit̃ ante annum
¶ Nota ꝙ ad iudicẽ ptinet hẽre cu
ram et diligentiã ut ſalua ſit rerum
ꝓbatio· ¶ Item nota regulã ꝙ li
te nõ ꝯteſ· teſtes nõ ſũt recipiendi
niſi de morte eorꝫ teneat̃ vel abſen
tia diuturna· ¶ Item ꝓpt̃ defectuꝫ
ꝓbationis recipiunt̃ teſtes lite nõ

conteſt. ¶ Item nota annalem pre
ſcriptionem que currit contra illũ
qui ꝓducit ſenes et valitudiarios
et alios de quoꝝ abſentia ametur
¶ Item nõ eſt alicui artanda pro-
bandi facultas. ¶ Item in matrio
nio carnali ꝛ ſpũali recipiuntur te
ſtes lite non ɔteſta. quando altera
pars eſt ɔtumax. ¶ Item nota hic
ꝙ tribus modis dicit̃ quis contu-
max. ſ. quando quis venire cõtem
nit. vel quando malicioſe ſeipſũ oc
cultat. vel quando impedit ne poſ
ſit ad eũ citatio peruenire. ¶ Itez
qui impedit ne citatõ ad eũ perue
niat habetur ꝓ citato. ¶ Item
mulier debet virũ ſuum expectare
donec de ipſius morte ſit certa et
ecõuerſo. ¶ Item quãdoqꝫ priua
tur quis iure ſuo ſine culpa nõ tam̃
ſine cauſa. ¶ Item nota qualit̃ agi
tur ɔtra contumacez. ¶ Item reuſ
poſſeſſionem ɔtra ſe datam poteſt
infra annũ recuperare. ¶ Itez miſ
ſus in poſſeſſionez cauſa rei ſeruan
de ſm canones verus poſſeſſor eſt
¶ Item qui ɔuenitur nomie alteri
us debet dñm in iudicio nomiare. ¶
Item illa pena reo eſt infligenda
que magis timetur. ¶ Item diuer
ſis penis poteſt iudex reũ punire.
¶ Item creſcente cõtumacia creſce
re debet et pena.

¶ De iuramẽto calũnie.

Inherentes. Caſ9.
In le
gibus inuenitur ut null9
clericus iurare p̃ſumat. Alibi repe
ritur in lege ꝙ omes principales
perſone in p̃mo litis exordio ſube-
ant calũnie iuramentuz. Propter
hanc diuerſitatem plerıqꝫ dubitãt
vtrum clericus iuramentũ hoc pre
ſtare debeat. an alıj officium illud
cõmittere. quia conſtõ diui marci
vbi clerici iurare ꝓhibentur. d cle
ricis conſtantinopol. loqui videt̃
et ideo ad alios nõ creditur pertie
re. queſituz fuit ab imperatore hẽ
rico qualiter iſta ɔtrarietas eſſz in
telligenda. Et ipſe henric9 ut ipſa
dubietaſ auferat̃ conſtõz diui mar
ci ita interpretat̃ ut ad omnes cle
ricos eccleſiarũ generaliter ptine
nere iudicetur Et honori9 eius in
terpretationez ɔfirmat. et illã cõ
ſtitutionez diui marci ita interpre
tari decreuit ut ad omẽs clericos
generaliter ptinere dicatur Et im
perator iuſtinian9 decreuit ut ca-
nones vim leguz optineãt et in ca
nonibus patrũ reperitur ut clerici
iurare non audeant. et ideo clerica
lis ordo a preſtando iuramento ca
lũnie ſit imunis Unde ſtatuit impe
rator henricus non epũs non pbr
non cuiuſcũqꝫ ordinis clericus. nõ
abbas. non aliquis monachus vel
monialis in quacũqꝫ cauſa crimina
li vel ciuili iuſiurandũ calũnie ſub
ire cogatur. ſꝫ alıjs defenſorib9 ſꝫ
officiũ ɔmittatur In fine dicit pa.
ꝙ ſi iurare voluerint nullus epũs
inconſulto romano ponti. vel ali-
quis cleric9 inconſulto ſuo epo iu
rare audeat. et quicũqꝫ in hoc edic
tum cõmiſerit. veniã ſibi nouerit d
negandaz. ¶ Nota ꝙ quelibet ec-
cleſia ſuũ habere debet defenſorez
et ad agendũ et defendendum q̇ iu
ret de calũnia. ¶ Item nota ꝙ gra
uiores queſtiones per romanũ põ
ti. debent terminari. ¶ Item cano-
nes vim legum obtinẽt. ¶ Itẽ nul
lus clericus taliter iurare debet ſi
ne licentia ſui prelati.

¶ Lrĩs. Caſus. Quedam cauſa de
cimarũ. cõmiſſa fuit qui-
buſdam iudicibus. ɔtentio erat in
ter partes de iuramento calũnie.
queſiuerũt iudices a papa. vtrum

iuramentū illud deberet in hac cā
preſtari. R̄n̄. ꝙ ro. ec. in his caſi-
bus in quibus de eccl'ijs decimis et
rebus ſpūalibus tm̄ agitur iuramē
tuꝫ de calūnia. nec dare nec recipe
re cōſueuit. quia hmōi cauſe ſpūa-
les tractari debent ex canonū equi
tate et non ex legum diſtrictione.
cum canones in cauſis hmōi nulli
indicant calūnie iuramentum. vn̄
dimiſſa contentione de iuramento
calūnie in cauſa procedāt. ¶ Nota
ꝙ i cauſis ſpūalib9 iuramentum ca
lūnie non eſt preſtandū nec rigor
iuris ciuilis ſeruandus. ſed eqtas
canonica.

In pr̄ctandis. Caſus. Querebatur vtrū
in cauſis tractandis iuramentuꝫ ca
lumnie indifferenter ſit preſtandū
et a quacunꝙ pſona. R̄n̄. ꝙ nō paſ
ſim preſtandū eſt tale iuramētum
ſed cōſiderari debet qualitas cauſe
et p̄ncipalium perſonarum. quādo
ꝙ preſtatur p principales perſo-
nas quādoꝙ per ſindicos qui i ani
mā ſuam iurare debent. ¶ Nota ꝙ
p̄ncipalis dn̄s cauſe et non ꝓcura
tor de calumnia iurat. ſindicus ve
ro in animam ſuam.

Impator. Ca. Quidā iudices exigebant calūnie
iuramentem ab abbate et fratrib9
clareuallis. ſed quia ipſi iurare no
lebāt petebatur a papa ut ad hoc
eos compelleret. R̄n̄. pa. ꝙ eos ad
hoc compellere non debet. verūta
mē ne hac occaſione aliena iura illi
cite detineant. et ipſi etiam a cau-
ſa ſua decidant ſi ex parte ipſorum
hmōi non fuerit preſtituꝫ iuramen
tū. precipit eis pa. q̄ti. in ſuo mo
naſterio iconomuꝫ ſtatuant qui ꝓ
eis agat et r̄ndeat. et de calūnia iu
ret. et ſi hoc non fecerit epūs neu
maſeñ. dioc. illoruꝫ iconomū idone
um ſtatuat in ipſo monaſterio. ¶ No
ta ꝙ qui de calūnia iurare nō vul
t cadit a cauſa. ¶ Item monachi nō
compellūtur iuramētum de calum
nia preſtare dūmodo p alium p̄
ſtetur.

Ceterum. Caſus. Dicitur hic ꝙ i cauſ ciuilibus
iuramētum calumnie preſtari deb̄
ad hoc ut veritas eliciatur non ob
ſtante cōtraria ꝯſuetudine. ¶ No
ta ꝙ que de dono emergunt noui
auxilijs indigēt. ¶ Item in cauſis ci
uilibus clerici iuramētum calūnie
preſtare debent. ¶ Item conſuetu
do iuri non preiudicat.

Cū cauſam. Caſus. Inter archiep̄um rauen.
ex parte vna. et cōe fauentie ex al
tera queſtio vertebatur ſuper vil
la luci et quibuſdam alijs. que cōmiſ
ſa fuit quibuſdaꝫ iudicib9. et quia
ipſi in negocio nō ꝓcedebant pa
dedit partibus in mandatis ut ꝓ
cauſa ipſa ad ſedem apo. ꝓcurato
res idoneos deſtinarēt. procurato
ribus in preſentia pa. ꝯſtitutis pe
titionem archiep̄i fecit exhiberi et
ad eam partem alteram r̄ndere. fa
ctis quibuſdam interrogationibus
et r̄nſionib9 redactis in ſcriptis et
lite legitime conteſtata. iuramen
tum calumnie fecit a predictis pro
curatoribus vtrinꝙ preſtari. ¶ No
ta ꝙ ꝓcurator debet habere lite
ras de rato. ¶ Item per petitioēm
in iure ꝓpoſitam et reſponſioēm ad
eam factam fit litis conteſtatio. ¶
Item lite conteſta. iuramentum ca
lumnie preſtari debet ¶ Item pro
curator vniuſitatis iurat d̄ calūnia

Cū in cā. Ca. Inter ep̄m bellunen. et quendam. N.
nomie quedā cauſa pecuniaria ver
tebatur. queſiuit ep̄us vtruꝫ in cā
ipſa deberet ipſe de calūnia iurare

Rn̄. ꝙ ſi per ſindicum vel actorem elegerit litigare per ipſuz preſtā dum erit iuramētum. ſi vero per ſe ipſm litigare voluerit ipſe idē epi ſcopus preſtare debet hmōi iura mentū ꝓpoſitis ante ipſuz euange lijs ſed non tactis. ſicut in ferendo teſtimonio fieri cōſueuit. In fine dicit pena illius qui hoc iuramētū preſtare nō vult eſt ut actor cadat ab inſtituta actione. reus vero pro ꝯfeſſo habeatur. ¶ Nota ꝙ epus in ꝓpria perſona ſi vult poteſt tra ctare cauſaz ſuam. et tunc iurat de calumnia. ſed nō tangit euangelia ꝓpter reuerentiam epālem. ¶ Itē qui nō vult iurare de calūnia amit tit cauſam.

De dilationibus.

Dilecti filij. Caſus. Int abbatem et monachos de hen. ex vna parte. et moniales de leſen ex altera ſup eccleſia de alt. coram decano et archid. lincomien ſi a ſe. apo. delegatis queſtio ver tebatur. iudices predicti ad petiti onem monialiū citauerūt mōachos et peremptorie. et minꝰ breuē ter minuz ſtatuerunt. abbas et mōchi timentes ſe a iudicibꝰ aggrauari. eo ꝙ pma vice terminū perempto rium et minꝰ breuez ſtatuerunt ad ſedez ap. appellarunt. reſcribit pa. iudicibꝰ dicēs qa n̄ ſpectat ad iuriſ ordinem diem peremptoriuz talit mutare. et precipue cuz agitur de rebus eccleſiaſticis niſi neceſſitas i mineret. Vnde mandat pa. quati. ſi eſt ita quidqd factū eſt poſt illā appellationem totū debeat in irri tum reuocari et iuxta porum ꝯtinē tiam litterarū in cauſa ꝓcedi. ¶ No ta ꝙ pma vice peremptorium ꝓpo ni nō dz niſi ex magna cauſa et ap pellatio ꝓpter hoc facta valet. vt hic patet.

Preterea. Ca. Aliqua cau ſa commiſſa eſt ali cui iudici delegato. ipſe citat reuz et in literis citationis inſerit teno rem reſcripti. ut reuſ eo viſo delibe rare valeat ſuper eo de quo conue nitur reus in termio ꝯſtituto et li bello ſibi oblato petit induciaſ ad deliberanduz. actor dicit ꝙ nō eſt audiendus. quia bene potuit deli berare ſi voluit in ſpacio dilatiōis queritur quid iuris ſit. Rn̄. ꝙ ſi re us ad iudiciuz vocatꝰ potuit īſtrui ſuper eo de quo ꝯuenitur ex reſcri pto ſibi ꝯmiſſo inducie deliberato rie nō ſunt ei vlterius indulgende. ſed ꝓcedere debet iudex in nego tio ſibi ꝯmiſſo. ¶ Nota ꝙ iudex de legatus tenorez reſcripti debz in ſerere in literis citationis. et ille i ducie tunc erūt deliberatorie itaꝙ reo ad terminū veniēte recepto li bello ſtatim debet rn̄dere. nec ha bebit inducias ad deliberanduz ſi ex reſcripto inſtrui plene potuit. quia nō debet certiorari qui certuſ eſſe potuit et noluit.

Littere tue. Caſus. Inter ar chipreſbrm ſanc tarum priſce et aquile de vrbe. et quoſdam nobiles. A. et. G. coram epo ferentino ſup poſſeſſione qua rūdam poſſeſſionum queſtio verte batur. archipreſbr nomie eccie ſue obtulit libellū predictis nobilibus ꝯtinentem ꝙ penſio de poſſeſſioni bꝰ quibuſdā pertinentibꝰ ad ecci am ſuam ipſi eccleſie ſoluta non fue rit iam tribꝰ annis et vltra. ipſi no biles petiuerunt explicari ſpaciuz quod per hanc dictōem et vltra ſi gnificare volebat. et archipreſbr expreſſit ꝙ ſeptem ānis elapſis fu erat in ſolutione predicte pēſioniſ

caſſatum· ijdem nobiles dicētes li
belluꝫ eſſe per hmōi expreſſionem
mutatum· vnde petebāt inducias
ad deliberādum· et quia iudex hoc
denegauit appellauerūt· pa· vero
appellationē hmōi friuolā reputās
mandat ep̄o quati· ea non obſtante
ꝓcedat in negotio ipſo iuxta prio
rum ꝯtinentiam literaruꝫ· ¶ Nota
ꝙ ꝓpter leueꝫ expreſſioneꝫ in libel
lo factam non debet quis habē no
uas inducias· cū in p̄ma dilacōe de
liberare potuit· ¶ Item nō ꝙ om=
ne verbū dubiuꝫ in libello declara
ri debet·

¶ Expoſuit nobis· Caſus· In
ter bituri
ceñ· et burdegaleñ· archiep̄os ver
tebat̃ queſtio ſup iure p̄macie· pa·
citauit burdegaleñ· archiep̄um vt
ad iniciū quadrageſime p ſeᵛˡ ido
neū· rñſalem ad preſentiā ſuam ac
cederꝫ· quē t̃minū ſibi pemptoriū
aſſignauit bituricē· archiep̄o ſup
iure p̄macie rñſurus· poſtmodū ve
ro dict9 burdegalē· ꝓ ſubſidio ro·
ec· vocatus ad preſentiam dñi pa·
perſonalit̃ acceſſit· dict9 bituricē·
in curia ꝯſtitutus poſtulauit inſtā
ter ut pa· in negotio p̄macie ꝓcede
ret· burdegalē· ad ꝓpria rediens
quēdam ꝯſtituit ꝓcuratorem qui
ſaluis exceptionib9 ſibi ꝯpetenti=
bus in rñdendo et defendendo oīa
faceret que ipſemet burdegalē· fa
cere poſſet· bituricē· archiep̄s pe
tijt ut dictus ꝓcurator reſpondēt
eideꝫ· ille excipiendo ꝓpoſuit ſe ad
hoc nō teneri· quia ꝓ alia cauſa ſcꝫ
pro publica vtilitate dictus burde
galē· vocatus fuerat qualit̃ ꝓ ab
ſēte debuit reputari· et ꝑuilegiū re
uocādi domū hr̃e ꝗ adhuc ñ delibe
rauerat cū ſuffraganeis ſuis et ali
is quoꝝ ꝯſiliū cauſa iſta requirit·
nec habuerat tēp9 in quo ad vtrū
qꝫ negocium potuerit eſſe paratus
ex aduerſo fuit rñſum· ꝙ cū ipſe p̄
us vocatus fuiſſet ſup queſtione
premiſſa non fuit intentōis pape
p̄muꝫ mandatū per poſteri9 reuo
care· et tantū temp9 habuit ꝙ hic
ne potuit deliberare ſuper vtroqꝫ
negotio dñs pa· de ꝯſilio fratrum
ſuoruꝫ dilatōem adhuc ſibi ꝯceſſit
vſqꝫ ad feſtuꝫ natiuitatis domini·
¶ Nota ꝙ qui ad curiam ro· vocat
tus eſt ꝓpter publicaꝫ vtilitatem
ec· ro· nō tenetur tunc ſuis aduerſa
rijs rñdere· lꝫ papa ſit ordinarius
oīm ſed habet ius reuocādi domuꝫ

¶ De ferijs·

Omnes dies· Caſ9 dici
tur hic ꝙ omēs dies do
minici ſunt a veſpera in veſperaꝫ
feriandi· et ab omi opere ſeruili ob
ſeruādi nec in eis mercatū vel pla
citū fieri debet nec aliquis ad mor
tem vel ad penaꝫ ſanguis iudicari
nec ſacramenta preſtari debēt· niſi
pro pace vel magna neceſſitate·
¶ Nota ꝙ omnes dies domici ſunt fe
riandi· ¶ Item iudiciū mortis vel
ſanguis die domīco exerceri nō de
bet· ¶ Iteꝫ multa in neceſſitate li
cent que alias non licerēt·

¶ Quoniam· Caſus· Primo di
citur ꝙ in feſtis ce
lebrandis dierū magnitudo et re
gionis ꝯſuetudo attendi dꝫ· Secū
do dicitur ꝙ dñicis diebus et alijs
precipuis feſtiuitatib9 et a paſca
vſqꝫ penthecoſten nullus dꝫ flec
tere genua niſi ex deuotione velit
in ſecreto· Tercio dicitur ꝙ in cō
ſecrationib9 ep̄orum et ordinatio
nib9 clericoꝝ ꝯſecrans et ꝯſecrā
tus tantuꝫ genua flectere debent·
Quarto dicit̃ ꝙ feſtum ſancte trini
tatis ſm diuerſarū regionuꝫ ꝯſue

tu dies diuerſis tēpibus anni cele=
bratur. eccia ſiquidē romana feſtū
ſancte trinitatis aliq̊ tpe ſpeāliter
nō celebrat cū ſingulis dieb9 glia
patri ⁊c̄. et ſimilia dicant̄ ad laudē
trinitatis. ¶ Nota ꝙ ꝯſuetudo re
gionū in feſtis celebrandis debet
attendi. ¶ Item ꝯſuetudo ro. ec.
non eſt ſemp in omibus ſeruāda.

¶ **Licet.** Ca. Dicit̄ ꝙ lꝫ hic tam
in veteri ꝙ̄ in nouo te=
ſtamēto ſeptima dies data fuit ad
requiē. et eccia feſta ſanctoꝝ mar
tirū decreuit obſeruāda. indulget
tamē dñs pa. quibuſdaꝫ piſcatori
bus ꝙ diebus dñicis et alijs feſtis
mioribus ingruēte neceſſitate poſ
ſint capture piſciuꝫ intendere. ita
ꝙ de captura illa eccleſij s circum
poſitis et paupibus cōgruam faci
ant portioneꝫ ¶ Nō ꝙ dies dñicus
ꝯputat9 eſt ad requiē ¶ It̄ neceſſi
tas facit licitū quod alias ē illicitū

¶ **Cappellan9.** Ca. in canoni=
bus dicitur ꝙ
nuptie celebrari nō debēt in trib9
ebdomadis an̄ feſtum beati iohan
nis baptiſte. Quidā dicebant ſep
timanas illas ſine aliqua interpel
latione ꝯtinuandas ipſi feſto. Alij
volūt facere interuallū inter ipm
feſtuꝫ et illas ebdomodas. ⁊ ob re
uerentiaꝫ feſtiuitatis pēthecoſtes
fuiſſe ſtatutū que feſtiuitaſ pēthe
coſtes ſolet in ſeptimanis ipſis in
teruenire quādoqꝫ. ⁊ ſic a trib9 di
ebus rogationū ante aſcenſiōꝫ dñi
vſqꝫ ad octauū dieꝫ poſt pentheco
ſtes ꝯputatis illis ſeptimanis illo
tanto tpis ſpacio nuptias celebra
ri nō pmittūt. poſtea vero nullate
nus nuptias impediūt celebrari. q̄
ſiuit quidā epus p capellanuꝫ ſuū
que iſtarū opinionū melior eſſet.
Rñ. pa. ꝙ ꝯſuetudo eſt ro. ec. ut q̊
cunqꝫ tempe matrimoniū ꝯtraba
tur per ꝯſenſuꝫ legitimū de pñti.
tñ a ſeptuageſima vſqꝫ ad ſeptimū
diē poſt penthecoſtē nuptie cele=
brari nō ſinūtur. et poſtea ſine diſ=
fra celebrātur ſiue ſint tres ſepti=
mane vel plures ante feſtum beati
iohānis. et ideo poſterior ſnia me=
liori et ſubtiliori rōne iuuat̄. et ſi=
ue ſm canones a ſeptuageſima vſ=
qꝫ ad octauā paſce ſiue poſt vij. di
em feſti pēthecoſtes nuptie ſuſpē
dantur in dñica que ſequit̄ et dein
ceps licite celebrātur. ¶ Nota ꝙ il
la ſnia ſemp debet obſeruari q̄ me
liori ratōne et ſubtiliori iuuatur.
¶ Itē ꝯſuetudo ro. ec. dꝫ obſuari.

¶ **Conqueſtus.** Caſus. Queſi=
tum fuit qui eſ
ſēt illi dies q̄b9 ob reuerentiā dei
iudicioꝝ ſtrepitus conquieſcere
debet. et vtruꝫ partes renunciare
valeant ferijs illoꝝ dierum. Rñ.
pa. ꝙ lꝫ non prorogari ſed expedi
ri debeant queſtiones. tamē dieb9
illis qui ob reuerentiam dei ſtatuti
ſunt iudicioꝝ ſtrepitus conquieſ=
cere debet. et enumerantur hic di
es illi et illis vtiqꝫ diebus ſolēni=
bus vſqꝫ adeo ab huiuſmodi cōue=
nit abſtinere. ut etiā partibus cō
ſentientib9 nec pceſſus tunc habi
tus nec ſententia diebus illis pro=
mulgata valeat. niſi neceſſitas vr
geat vel pietatas ſuadeat. illis aūt
ferijs que gratia meſſiuꝫ vel vin=
demiaruꝫ introducte ſunt poſſunt
partes renūciare ut tunc iudicial'
proceſſus et ſententia valeat. ¶ No
ta ꝙ ferijs introductis ob reueren
tiam dei nullus poteſt renunciare
niſi neceſſitas vel pietas aliud in=
ducat. ¶ Itē neceſſitas vel pietas
non eſt ſub lege. ¶ Item alijs feri
is poteſt renunciari.

De ordine cognitionum·

Intellexim9· Caſ9· Que=
dam mulier petebat quē
daz in virū· induxit teſteſ
ad pbanduz ſuā intentōem · Vir ti
mens ſibi fieri p̄iudicium p teſtes
illos exceptōem ꝯſanguinitatis ob
iecit ꝓpter quā petitionem mulie=
ris repellere intēdebat· querēba=
tur an p̄mo eſſet de impedimēto cō
ſanguinitatis agenduz q̄ꝫ ſup cā ma
trimonij ſnia pferatur ·rn̄· papa ꝙ
exceptōe ꝯſanguinitatis pbata· p̄n
cipalis queſtio eſt pempta· et ideo
de ipſa eſt antea cognoſcenduz q̄ꝫ
ad diffinitiōis articuluz pcedatur
quo cognito ⁊ pbato vir ab impe
titione mulieris debet abſolui· ¶
Nota ꝙ exceptio pemptoria ante
ſniaz oppoſita debet examiari ⁊ co
gnoſci de ea anteq̄ꝫ ſnia ſuper p̄nci
pali queſtōe ferat̄· quia ex illa ap
parebit qualit' d̄beat formari ſnia·
¶ Item ſup exceptōne peremptō
ria ſiue incidenti nō pnūciatur ſed
ſuper principali queſtione·

Cum dilect9· Ca· Abbas de
ferentillo acce
dens ad pn̄tiam dn̄i pape· et ꝯque
ſtuſ fuit nōie monaſterij ſui de qui
buſdam nobilib9 dn̄is de arone ꝙ
ipſi manu armata et cū exercitu ad
caſtrū monaſterij veniētes mona=
ſteriū ipſuz dāmificauerunt in p̄di
is aīalium et rebus alijs de quibuſ
iuſticiā ſibi fieri poſtulauit· ex par
te dictoꝝ nobiliuz in modū excep
tionis citra litis ꝯteſ· fuit rn̄ſuz ꝙ
milites ipſi per dolū et violentiaz
ipſius abbatis amiſerāt caſtrū ſu
um quod ipſi et pgenitores ipſo=
rū tenuerāt et poſſederāt inquie=
te petentes illud ſibi reſtitui p̄uſ=
q̄ꝫ petitionib9 abbatis rn̄derent·
cum teſtes haberēt pn̄tes p quos
incontinēti intentiōem ſuā pbare
volebant· ex parte abbatis fuit ta
liter replicatum ꝙ ab ipſo reſtitu
tio peti nō poterat qui non fuerat
ſpoliator p̄ſertim cū caſtruz illud
ad ꝓprietatez monaſterij ptineret
quod nō diffitebat̄ pars aduerſa·
vn̄d cū ad ipm̄ monaſteriū res ſua
redierit ab alio poſſeſſa debz rete
tionis comodū optinere etiā poſt
tempa longiora et iudiciū reſtitu
toriū ꝯtra ſpoliatorez tantuz ꝯpe
tit· dn̄s pa· his et alijs intellectis
diſtinguit hoc modo· vtrū ſpolia
tiōis qſto ab illis nobilib9 obiecta
ſit in modū actionis ad reſtitutiōz
petēdā· an in forma exceptiōis ad
intentōz aduerſarij repellendam·
Si vero ſit ꝓpoſita in modū actōis
tunc intelligunt̄ mutue petitōs ſe
tanq̄m diuerſe minime ꝯtingentes·
et ſ̄m regulaz illaz qui p̄or appel
lat p̄or agat· illa queſtō que p̄mo
ꝓponitur p̄ma debet rettactari· et
viciſſim tractate eadez ſnia debent
terminari· Sed quia illa queſtio fu
it a p̄dictis nobilib9 in modū exce
ptionis ꝓpoſita Interloquēdo p
nūciat ut pbatiōes eoꝝ ſuper ipa
exceptione p̄mitus audiātur · et ea
pbata abbati rn̄dere nō cōpellan
tur donec reſtituant̄ ab ipſo · quia
ſpoliat9 an̄ reſtitutōem ſuo ſpolia
tori rn̄dere nō cogitur ſꝫ ſpoliatōe
in modū exceptionis tantum pro=
bata non eſt propter hoc reſtitu=
tio facienda· ſicut ſi in modū exce=
ptionis crimen teſti opponitur vt
a teſtimonio repellatur · et ſi crimē
ꝯtra teſtem probatum fuerit ciuiſ
liter non ideo ſibi pena ordinaria
debet infligi ſed teſtimonio eius
credi nō dz· ⁊ hꝫ ꝯtingit· qꝛ in ipm̄
accuſatio n̄ pcedit· et mē infames

quaſi ex falſo teſtimonio habetur: quorum teſtimonium reprobatur. ¶ Nota ꝙ queſtio ſpoliationis duobus modis poteſt oppom contra ſuũ ſpoliatorem in modũ actionis et ſic ſunt due peticiones et ſimul tractãde et ĩ hᷓ non ẽ priuilegiata quãdo ãbe ſunt reſtitutorie. ¶ It in modũ exceptionis et ſm hᷓ nõ tenet aduerſario rñdere ſpoliatione ꝓbata q̃cũq3 mõ agat ſpoliator. ¶ Itẽ nota regulã3 qui ꝑor appellat prior agat. ¶ Itẽ ſpoliatus ſuo ſpoliatori ante reſtitutionem non cogitur rñdere. ¶ Item cũ crimẽ ciuiliter probat̃ teſtiſ non punitur pena ordinaria ſed ſolũmodo a teſtimonio repellit̃ ¶ Itẽ ex mõ agẽdi formari debet ſentencia.

Quam nõ credim9. Caſus. mortuo cõite campanie ſine prole. regina cipri dicebat ꝙ ðbeat illi ſuccurrẽ i cõitatu tanꝙ̃ ꝓximi or q̃dã alius hᷓ itelligẽs acceſſit ad dominũ pa. ꝓponẽs ꝙ cũ ipa regina nõ fuiſſet de legitio matrimonio nata dicto comiti ſuccedere nõ debeat ſʒ ipſẽ quod paratus erat ꝓbare in pñtia domi pa. petens ab ipſo vt mãdaret regi francie. vt ſi forſan dicta regina ſuper ſucceſſione comitat9 ꝑdicti corã ipſo ꝓponẽt queſtionẽ nõ audiret et eandẽ donec cã nataliũ ex qua illa dependebat fuerit terminata quod pa. non diſtulit ad implere. mortuo ipo rege cui pa. predicta mandauerat ſucceſſit ei lodouicus filius eius. vñ pa. ſcribit eidẽ ſup eodẽ negocio credens prudencia ipſius nõ latẽ cã3 nataliũ dicte regine q̃ad fo3ꝝ eccleſiaſticum ꝑtinet ad examẽ ipſi9 eſſe delata3 lʒ pa. dictam reginã in ſuo iure velit fouere. tñ quia anteꝙ̃ cauſa natalium terminata eſſet incipere cauſam ſucceſſionis dependente3 ex illa nihil aliud eet ꝙ̃ negociu3 ipm diuerſis proceſſibus intricare et ordinẽ iuris perturbare. et ideo ſi ab ipa regina fuerit req̃ſitus ſuper hᷓ pacienter expectet donec cã nataliu3 per ſe. ap. fuerit terminata. ¶ Nõ ꝙ cauſa natalium ad foru3 eccleſiaſticum ſpectat. ¶ Item cã natiuitatis preiudicialis eſt ad cãm ſucceſſionis. et ideo ꝑmo debet termiari ſi contrariu3 fieret ordo iuris peruerteretur quod eſſe nõ debet nec valent proceſſus ſucceſſiõis ſi legitia nõ ꝓnunciaretur. ¶ Itẽ negociũ diuerſis ꝓceſſibus ñ ẽ intricãdum.

Super ſpoliatione. Ca. Aliquis fuit ſpõliat9 ab aduerſario ſuo. ſpoliat9 ſuũ ſpoliatore3 traxit in cãm petens reſtitui ſibi re3 illa3 qua eũ ſpoliauerat. ſpoliator volebat eu3 rcõuenire. querit̃ quid iuris ſit. reſpõdet pa. ꝙ ſpoliator iſte nõ eſt audiẽdus uolẽs recõuenire de alia ſpoliatione. q2 petitio ſpoliationiſ in hoc ꝑuilegiata eſt vt q̃ illam intentat nõ cogit̃ reſpondere ſuo ſpoliatori anteꝙ̃ fuerit reſtitutus. ſʒ ſi ſpoliator in modu3 exceptionis opponat de alia ſpoliatione contra ipſum ſpoliatu3 repellitur ab agẽdo. ¶ Nota ꝙ queſtio ſpoliatiõis ꝑuilegiata eſt vt ſpoliator non poſſit reconuenire ſpoliatum iudicio petitorio. ¶ Itẽ ſpoliator nõ põt opponere de alia ſpoliatione in modum exceptionis.

De plus petitionib9.

Conſilium. Caſ9. Aliquis mutuauit peccuniã alicui aico ſuo rſtituẽda3 ſibi certo termio

iſte ante terminū repetebat pecu-
niā· reſpōdebat ei q̄ non poterat
eā repetere ante t̄minū imo de hoc
puniri debebat · ↄſuluit pa· ſuper
hoc r̄ndet ei pa· nō fuit ↄſilium ꝓui
dentie q̄ ante terminum peccuniā
tibi debitam repetiſti vnde punit̄
importunitas plus petenciū ſi in
iudicio perſiſtent i ſua petitione hoc
modo· vt qui plus petit re ſine cā
in expenſis aduerſario ↄdemnatur
qui plus petit loco ad intereſſe te
netur pro eo q̄ vtilitas adimit̄ de
bitori quā habuiſſet ſi loco ſtatu
to ſoluiſſet· et ei qui plꝰ petit t̄pe
duplicant̄ inducie· nec r̄ndere te-
netur niſi ei ſoluantur expenſe·

¶ **Te quoqꝫ** In ·§· iſto exponit q̄tuor modos p̄dictos plꝰ petēdi· ille petit plꝰ cā q̄cūqꝫ aliqd petit ſibi i genē vl' ſub altˀnatiōe rē i ſpecie vl' vnū p̄ciſe petit· Re vero plꝰ petit ſi ·x· ſint d'bita et ipſe petit ·xx· loco plus petit cū quis alibi ↄuenit̄ q̄ ſoluere conuenit· tempe plus petitur cum ante terminum vel condictionē petitur quod debetur· ¶ Nota hic q̄tuor modos plus petendi et penā qui contra facit· ¶ Item qui plus petit re ſine cā ↄdemnatur aduerſario in expenſis· ¶ Item qui plus petit t̄pe loco ad int'eſſe tenet̄·

De cā poſſeſſio· ꝛ ꝓpetat·

SVſceptis· Caſus· q̄dā felix nomine de ſicilia habebat cāz cū aduerſario ſuo · petebat a pa· vt cāz poſſeſſiōis committet vni iudici· et cāz ꝓpetatis alij· Ad h° r̄ndet pa· q̄ legali ꝓuiſiōe decretum eſt cāz poſſeſſionis et ꝓprietatis ſub vno et eodem iudice debere cognoſci vnde nō admittit petitionem ipſius· ¶ Itē petebat a pa· vt contra aduerſarium ſuum abſentem diffinitiuā ꝓferet ſniam et ipe r̄n· q̄ contra iauditā p̄tē et abſentem nihil poteſt diffinire· ¶ Nota q̄ cā poſſeſſionis et ꝓpetatis apud eundē iudicē debent cognoſci et t̄miri· et ſic continēcia cāe diuidi non debꝫ· ¶ Itē contra abſentem nō ↄtumacem nō ē ꝓcedendū·

Ad vltimum· Caſꝰ · cā cōmiſſa fuit q̄buſdā iudicibus quo ad poſſeſſoriū et petitoriū· iudices volētes p̄cē laboribus partiū et expenſis de vtraqꝫ queſtione cōmixtim audiūt allegationes et teſtes recipiūt pꝰmodū audiūt allegatiōes et teſtes ſup poſſeſſione et pronūciāt ſ̄m tenorem illarum querit̄ vtrū hoc licite fieri poſſit r̄n pa· q̄ illud licite fieri pōt cū etiā ſit i iure ciuili expreſſū· ¶ Nota q̄ cā poſſeſſionis et ꝓpetatis ſimul tractari poſſunt · alias cā poſſeſſionis precedere debet·

Cum eccleſia· Ca· eccleſia ſutrina vacante cāonici ↄuenietes i vnū et inuocata ſpūſſancti grā paſtorez cōicte elegerūt petētes pꝰmodū elcōē ipiꝰ p ſe· ap· ↄfirmari c'lici ↄuentualiū eccīaꝝ ciuitatis eiꝰdē oppoſuerūt ſe huic elcōi i auditoꝝ p̄ntia ꝓponētes q̄ cū i elecōibꝰ epoꝝ ipi ac eoꝝ p̄deceſſores ↄſueuerint inteeē canoīci ſutrineñ· eis ↄtēptis et excluſis ad elcōēz ꝓcedē preſumpſerūt· vñ nō ↄfirmari hoc pociꝰ inſtimari petebāt eādē petitorium et poſſeſſoriū itentātes lite ↄteſt· teſtes recepti fuerūt vtriqꝫ atteſtatōibꝰ publicatis· ps canōicoꝝ dicebat itētionē ſuā eē ꝓbatā ſufficient̄ q̄ ad eos t̄m ſpectaēt elcō p' cicoꝝ aſſebat q̄ p·dca ſuoꝝ teſtiu

plene ꝓbauerat ꝙ elcōi pōtificis
intereſſe debeāt· et ꝙ i triū epoꝝ
elcōibꝯ qui vltio ꝗ imediate eccie
ſutrie ꝑfuerāt vocē habuerant cū
canoicis eligēdis. Dn̄s pa· examiā
tis atteſtatiōibꝯ antedictiſ ꝯpre
hēdit teſtes canonicoꝝ in ꝓhibē
dis teſtimonijs varios extitiſſe· et
vacillaſſe ꝯtra fidē ſuā· et ꝙ nega
tiuā ꝓbare nitebantur ut ad ipōs
ꝗ nō aduerſarioſ ꝑtinerꝫ ius eligē
di· pars vero clericoꝝ ſufficiēter
oñdit ꝙ in tribꝯ electiōibꝯ epō-
rum de quibꝯ ꝑmiſſuꝫ eſt fuerunt
pn̄tes et habuerūt vocē eligendi
Vn̄ pa· electōem ꝑmiſſaꝫ factā cō
tentis et excluſis clericis ān̄dictis
caſſauit· reducens clericos ipōs in
eam q̃ſi poſſeſſionem quā ante mo
tā ꝯtrouerſiaꝫ habuerūt· veruꝫ qꝛ
vtraqꝫ pars quidq̇d iuris habue-
rat in queſtione ꝑdicta deduxerat
in iudiciū· et in iure ciuili ſit cautū
non ſolū illud venire in iudiciū de
quo dictū eſt ut veniat· ſed etiaꝫ il
lud venit in iudiciū quod noiatim
nō eſt ꝓhibituꝫ· et ſcḋm ſtatuta ca-
nonica electiones epōꝝ ad canoni
cos cathedraliū ecciaꝝ nō eſt du
biū ꝑtinere niſi ſecus alibi obtine
at de ꝯſuetudine ſpāli· et lꝫ clerici
predicti ꝓbauiſſent tercio ſe inter
fuiſſe in electiōibus epōꝝ de q̇buſ
ꝑmiſſum eſt· ius tn̄ eligendi ꝓpter
breuitatē tempis nō ꝑduxerūt vſ
qꝫ ad legitimā preſcriptōem· vn̄
ius aliquod ſibi acquirē nō potue-
runt· et actore non ꝓbante reꝯ de
bet abſolui. His oībus rōnibꝯ cō-
ſideratis pa· abſoluit canonicos ꝑ
dictos ab impetitōe ſua predcōꝝ
clericoꝝ ſup faciēdis electōnibus
epōꝝ ſibi ſup hoc ſilentiū ꝑpetuuꝫ
imponentes· ¶ Multa notabilia h̄
notanꝰ. Primo ꝙ teſtis qui variꝯ
eſt in dicto ſuo non valet· ¶ Item
qui vacillat repellitꝰ· ¶ Item q̇ ne
gatiuā directe ꝓbare nitiꝰ nō va
let· ¶ Itē poſſeſſoriū cū petitorio
ſimul pn̄t intentari· ¶ Item qui ꝓ
bat ſpoliatōeꝫ reſtituitꝰ· et ſi deficꝰ
in ꝓprietate ſtatim deſtituitur· ¶
Item cū ſimul agitur poſſeſſorio ꝗ
petitorio ꝑmo ꝓnunciatꝰ ſup poſ-
ſeſſorio· ¶ Item de iure cōi electio
epōruꝫ pertinet ad canonicos niſi
conſuetudo preſcripta aliud indu
cat· ¶ Item ius eligendi poteſt ꝑ
ſcribi· ſed hic non preſcripſerunt·
et ideo ſuccubuerunt ¶ Item acto
re non probante reus debet abſol-
ui·

Cū ſuper· Caſus Vacante be
thelemitana eccle
ſia duo electi fuerunt ad eaꝫ· R· ſub
dyaconus domini pape· et· P· ca-
nonicus ſancti ſepulcri· R· ſubdya
conus fuit confirmatus per patri
archam hieroſolimitanuꝫ ꝗ poſſeſ
ſionem adeptus ſed poſtea per ſe-
cularem potentiā ſpoliatus· Poſt
modum vterqꝫ electus ad ſedē apo
ſtolicam acceſſit predictus R· ſub
dyaconus ꝓpoſuit ꝙ cum eſſet ca-
nonice electus confirmatus etiam
per patriarcham et ſpoliatꝯ per
potentiam ſecularem· petebat ele
ctioneꝫ ſuam confirmari et reſtitui
ad poſſeſſionem qua fuerat ſpolia
tus· predictus· P· petebat ſuā ele
ctionem confirmari lite conteſtata
ſup predictis peticionibus et pro
bationibus hinc inde receptis et
examinatis· quia dictus ſubdiaco
nꝯ ꝓbauit ſe per potentiam ſecla
rem ſpoliatū· papa iuſticia mediā-
te ipſuꝫ reſtituit· verum quia tam
poſſeſſoriū q̃ꝫ petitoriuꝫ deductū
fuit in iudicium· et taꝫ reſtitutōis
q̃ꝫ elcōnis qtō plenꝯ examiata et
ꝯſtitit dn̄o pa· electioneꝫ vtriuſqꝫ
canonicam n̄ fuiſſe· et iudex de qua

re cognouit ꝓnūciare debeat ele-
ctionē vtrã casſauit. ¶ Nota ꝙ
poſſeſſoriū et petitoriū ſimul pñt
intentari. et idem intellige hic q̃n
tum ad hoc qđ nõtur. s. c. ꝓxi.

¶ Paſtoralis. Ca. Aliquis fu
it ſpoliatus ab
aduerſario ſuo. ſpoliat⁹ traxit ſuū
ſpoliatorem in cãm. requiſit⁹ a iu
dice quo iudicio velit experiri. ipſe
ſtatim obtulit libellū ſuper ꝓprie-
tate de illata violentia nullam faci
ens mentõem. poſtq̃ꝫ fuit in cauſa
ꝓceſſum vult redire ad poſſeſſo-
riū et agere de violentia ſibi illata
nouū iudiciū ſuper poſſeſſorio in-
tentãdo. queritur quid iuris ſit R̄n.
ꝙ ille qui cepit rem vẽdicare bene
pt̄ agere poſſeſſorio iudicio qđ ꝓ
poni‾t pro recupanda poſſeſſione
ſeu etiã adipiſcenda anteq̃ꝫ ſit re-
nunciatū aut ↄcluſum in iudicio ꝓ
prietatis p̃mitus inſtituto. et hoc
ꝓbatur p legem qua đr ꝙ ille qui
fūdum cepit ab illo vendicare cuꝫ
quo interdicto vnđ vi poterat ex
periri pendente iudicio ꝓprietatiſ
poteſt n̄lominꝰ agere interdicto.
vñ vi alijs poſſeſſorijs iudicijs ſcꝫ
interdicto vti poſſidetis. et vtro-
bi in ſuo robore duraturis q̄ đ ſui
natura precedūt vendi tõꝫ dominij
nec ſimul tractari pñt cū ꝓprietate
¶ Si vero renūciatū ſit aut ↄcluſum
in iudicio ꝓprietatis ut iam poſſit
p diffinitiam ſñiaꝫ t̃minari ne liteſ
ex litibꝰ oriūtur et via poſſit frau
dibus aperiri. cauſa nõ deciſa poſ-
ſeſſorio non erit vtẽduꝫ niſi iudex
qui de cauſa ↄgnoſcit ex iuſta cãvi
derit hoc expedire puta ſi ex aptiſ
iudicijs facile arguit̃ iniquitas in
uaſoris vel ſup malicia vel caſu ſpo
liato ſubtraxit facultateꝫ ꝓbandi
dominiū ꝟbis et alijs cauſis inſpec
tis que ↄtinent equitatẽ aut iuſti-
cie mouerint animū iudicãtis pote
rit agi iudicio poſſeſſorio poſtq̃ꝫ
etiã fuerit ↄcluſuꝫ in iudicio ꝓprie
tatis. ¶ Nota ꝙ iudicio ꝓprietatis
anteq̃ꝫ ſit in eo ↄcluſum. pt̄ quis re
dire ad iudiciū poſſeſſoriuꝫ ⁊ etiã
poſtq̃ꝫ ↄcluſum fuerit ex iuſta cau
ſa ut dicitur hic in fi.

¶ Cū dilectus. Ca. Aliq̃s poſ
ſeſſorio et peti
torio ſimul egit ↄtra aduerſarium
ſuū. queſiuit iudex qualit̃ deberet
ferre ſñiam R̄n. pa. ꝙ cuꝫ ſimul eſt
actū poſſeſſorio et petitorio vtrū
qꝫ debet ſñia termiari. ſed in ꝓnun
ciatione premittenda poſſeſſio. et
in executõe debet ꝓprietas preua
lere ſm quod factuꝫ fuit. s. e. cum
eccleſia ⁊ c. cum ſup ¶ Nota ꝙ pe
titorio et poſſeſſorio ſimul poteſt
agi et vtrūqꝫ vna ſñia terminari đ
bet. ¶ Item in executione ſñie que
ſtio ꝓprietatis prefertur queſtio
ni poſſeſſionis.

¶ Cū olim. Ca. int̃ archidiac.
vincent. ex vna par
te et archipb̃rm et canonicos eiuſ
dem eccleſie ex altera orta fuit q̃
ſtio ſup iure eligendi archiđ. dice
bant eñ canonici ꝙ ad eos pertie
bat electio archiđ. quare volebãt
eum remoueri cum non fuiſſet elec
tus ab eis. archiđ. dicebat ꝙ elec
tꝰ fuerat canoice ab epõ vincent.
qui erat in quieta poſſeſſione eli-
gendi archidiaconū et duos ante
ceſſores ipſius elegerant epiſcopi
vincent. ſine conditione canonico-
rum. ſuper hoc procuratores vtri
uſqꝫ partis ad ſedem apo. acceſſe-
runt. coram papa petebat procu-
rator canonicorum electionem ar-
chidiaconi caſſari. procurator ar-
chidiaco. petebat eam confirma-
ri ex cã p̃dicta. et liteꝫ ↄteſtati fue
runt ſup q̃ſtione p̃miſſa. et qr ibi đ

premiſſis ↄſtare nō poterat de cō
mūi conſenſu ꝓcuratoris vtriuſq;
partis cauſa fuit iudicib9 delega=
tis cōmiſſa·iudiceſ receptis lr̄is ci
tauerūt partes ·canonici petebāt
inducias deliberatorias ut poſſēt
iudices recuſare·iudices nō obſtā
tibus allegatōibus canonicoꝝ re
ceperūt teſtes archid·et cauſam
ipſaꝫ cū atteſtationib9 ad ſe·ap·
remiſerūt·Dn̄s pa·examinato ne=
gotio quia ↄſtitit ei per atteſtati
ones ꝙ archidyaconat9 eccie vin
cent·ab ep̄o vincent·collat9 fuit
duob9 archid·ↄtinue qui ante ip
ſum extiterāt ſine ↄtradictōne ali
qua canonicoꝝ·⁊ quia canonici p̄
dicti non potuerūt iudices recuſa
re nec inducias deliberatorias pe
tere cū de aſſenſu ꝓcuratoris vtri
uſq; partis dati fuiſſent·archidia
conatuꝫ predictū dicto archidi·p
diffinitiuā ſententiaꝫ adiudicauit
canonicis vincent·ꝑpetuuꝫ ſilenti
um imponētes ſalua queſtione ꝓ=
prietatis ſuꝑ collatione archidia
conatus ipſius ſi contra ep̄m vin=
cent·ↄtendere voluerunt·cum res
inter alios acta alijs obeſſe non de
beat· ¶ Nota ꝙ ille qui eſt electuſ
et inſtitutus ab eo qui eſt in paci=
fica poſſeſſione eligendi obtinꝫ ex
ſola poſſeſſione lꝫ poſtea appareat
ius ad alios pertinere· ¶ Item iu=
dex datus de aſſenſu procuratoris
dn̄i recuſari ab ipſo non poteſt· ¶
Item res inter alios acta non nocꝫ
alijs· ¶ Item ſententia lata ꝓpter
poſſeſſionem non preiudicat prop̄
etati·

¶ In cauſa· Caſ9·Patriarcha
gradeñ·petebat
ſubiectionem in monaſterio ſancti
georgij·et·l·ſolidos venetoꝝ ad
iudicium ſubiectionis intentās ſu=
per duobus predictis articulis li=
te ↄteſt·pars vtraq; ſuas proba=
tiones induxit·et quia patriarcha
ꝓbauit ſe poſſediſſe ac percepiſſe
predicta ſcꝫ poſſeſſoriuꝫ et petito
rium cum diceret ſe ſpoliatum pre
dictis·et ideo facit ad tituluꝫ pro
pter partem deciſam·ſed per ea q̄
in litera ponūtur non pertinēt ad
titulum iſtum competenti9 ponen
tur ·j·de re iudi·domin9 pa·ipſuꝫ
reſtituit·verum quia vtraq; pars
deduxerat in iudicium quidquid
iuris habuerat in p̄dictis ·p·viſis
priuilegijs predeceſſorum ſuorum
ex parte monaſterij ꝓductoꝝ pro
nunciauit monaſterium liberum et
ad roma·ec·nullo medio pertine=
re abſoluendo monaſteriuꝫ in pre
miſſis et alijs que iuriſdictioneꝫ ⁊
ſubiectionem reſpiciūt ab impeti=
tione patriarche nō obſtante poſ=
ſeſſione ab ip̄o patriarcha proba
ta·quia non probauit tanto tem=
pore ſe percepiſſe predicta ꝙ per
hoc renunciatuꝫ fuerit priuilegijſ
libertatis ſecum de predictis·l·ſo
lidis quoſ patriarcha petebat ad
iudicium ſubiectionis ſit actum ab
ipſo per ſententiā quā ſuper hoc
contrariam reportauit·papa ſibi
non adimit poteſtateꝫ ſi alio iure ꝺ
premiſſis·l·ſolidis voluerit expe=
riri ¶ Nota ꝙ non obſtat res iudi=
cata ſi ex alia cauſa eadem res peta
tur ſuper qua fuerat aduerſarius
abſolutus·

¶ De reſtitutōe ſpoliatoꝝ·

Licet multum· c
ſ9·
Quidā cec9 ↄqueſt9 fuit
dn̄o pa·ꝙ hoies eccie cāpuꝫ ipſi9
ceci occupauerāt irrōbilit·Quidā
dyaco·ipſi9 ec·euēt9 noie aduerſa
rio rn̄dit ꝙ cāpus erat ipſi9 ec·et
ꝺ obtulit ſe ꝓbaturꝫ·⁊ cec9 rn̄dit

Si hoc ꝓbare poſſet ꝙ eſſet ↄten
tus· vnde ſup hoc ſcribit pa· ↄſtã
tino epo dicens· Quãuis anteꝗ̃ q̃
ſtio ꝓprietatis tractari debeat poſ
ſeſſio violenter ablata ipſi ceco de
beret reſtitui· tamẽ quia diaconus
predict9 ↄſentiente ipſo ceco obtu
lit ſe ꝓbaturum dictuȝ campũ ad
ſuam ecciam pertinere inquirat de
hoc veritatem· et ſi hoc ꝓbatuȝ fu
erit ipſi ceco ſilentiũ imponat alio
quin res ei ablata reddatur· ¶ No
ta ꝙ cã poſſeſſionis ꝑus ẽ tractã
da et reſtitutio facienda ꝙ̃ queſtio
ꝓprietatis· ſed cecus iſte in hoc iu
ri ſuo renunciauit·

Sollicite· ¶ Caſus· Quidã cle-
ricus· h· nomine di
cebat ſe ſpoliatũ eccleſia ſua· Vn̄
petebat reſtitui ſibi eccleſiam· rñ-
debatur econtra ꝙ non fuerat ſpo
liatus ſed ſponte ipſam renũciaue
rat et abiurauerat dũ eam poſſide
bat· vnde non erat audiendus et h̄
ꝓbare volebat· Rñdebatur qđ et
ſi verum eſſet ꝙ renũciauerat ſpo
liatus tamẽ renunciauit et inuitus
et hoc ꝓbare volebat· ¶ Conſultus
pa· quid ſuper hoc eſſet agendum
mandat pa· vigornieñ· epo· ut di-
ligenter inquirat quo tempe· h·
renũciauit eccleſie· et ſi ↄſtiterit il
lum ſpoliatum cũ eidem eccleſie re
nũciauit· contra ipſum teſtes alte-
rius partis de ſpontanea renuncia
tione et iuramẽto preſtito non ad-
mittat anteꝗ̃ fuerit reſtitutus· q̄a
nõ eſt veriſimile ꝙ ſponte iuri ſuo
renunciauerit qui ſpoliatus renũci
at· ſed teſtes ipſius· h· recipiantˀ q̄
bus probare intendit ꝙ violenter
predicta eccleſia fuerit ſpoliatus·
¶ No· ꝙ ei qui petit reſtitui nõ pt̄
referri queſtio ꝓprietatis ꝙ ius ñ
habeat· et ſi queſtio proprietatis
non preiudicat queſtioni poſſeſſio
nis· quia queſtio ſpoliatõnis ꝑuile
giata eſt ut ei nichil poſſit oppom
quod tangat queſtionem ꝓprieta
tis niſi primo fuerit reſtitutus·

Accepta· ¶ Caſus· Quidã cleri
cus P· nomie conq̃
t9 fuit domio pa· ꝙ eccleſia ſua vi
olenter fuerat ſpoliatuſ· mandauit
pa· quibuſdã iudicibus ut ſi ſ hoc
ↄſtaret· eccleſiam facerẽt ſibi reſti
tui· partib9 coram iudicibus ↄſti
tutiſ rñſum fuit ab aduerſario ꝙ ip
ſe non fuerat ſpoliat9 ſed corã ebo
raceñ· archiepo dũ eccľiaȝ poſſide-
bat ſpontanea volũtate abiurauit
eandem· et hoc offerebat ſe ꝓbatu
rum· iudices ↄſuluerũt ſup hoc do-
minũ papã· ꝗ ipſe mãdat eiſ ꝙ̃ q̄tr
ſi conſtiterit eis ꝙ p̄dict9· p· nullo
metu uel vi coactus· ſed ſponte dũ
eccleſiã poſſidebat abiurauit eãdeȝ
ei ſup hoc ꝑpetuũ ſiletiũ imponãt
cum per hoc appareat ꝙ non fuerit
ſpoliatus· ¶ Nota ꝙ petenti reſtõȝ
põt oppom ꝙ non fuerit ſpoliat9 et
auditur volens hoc ꝓbare·

Audita· ¶ Ca· quidã clericus· t·
nomine acceſſit ad do
minuȝ pa· et ↄqueſt9 eſt ei ꝙ· h· re
ctor eccleſie de ſan8· ipſum· t· ſuper
eccleſia depoleren· indebite mole-
ſtabat cum eſſet rector alterius ec-
cleſie et iuraſſet ꝙ ipſi· t· ſuper ea-
dem eccleſia non moueret queſtõeȝ
papa mandauit epiſcopo lundoñ·
et archid· elieñ· vt ſi conſtaret eiſ-
dem dictum· h· alterius eccleſie per
ſonatum habere vel ꝙ iuramento
ſpontanea volũtate preſtito ſuper
eadeȝ eccleſia dicto· t· qõȝ decetero
non moueret ipſum· h· ab ipſius mo
leſtia ꝓhiberent· tandem conſtitit
eiſdem ꝙ non ſolũ hẽbat ꝑſonatum
alteri9 eccleſie ſed volũtate ſpõta
nea abiurauerat ecciaȝ depoleren·
vñ iudices p̄ceperunt eidẽ· h· ne di

ctum·t·ſuper eccia ipſa decet̃ o mo
leſtarz·Sed dictus·h·nunciũ ſuuz
ad curiam deſtinauit·literas impe
trans formam aliam ɔtinentes ſcʒ
ꝙ non obſtantibus literis a parte
altera impetratis reuocaret̃ in irri
tum ſi quid eſſet immutatũ in cau-
ſa poſtꝙ nũcius ipſius·h·iter arri
puit ad ſe·ap·veniendi·audito ꝙ
dictus·h·tales literas impetraſſʒ
dict9·t·ad curiaʒ acceſſit exponẽs
dño pa·omia predicta·ſup hoc re
ſcribit pa·vigorniẽ·epo et eiß ar
chiß·elieñ·dicens ꝙ non intellexit
nec intelligi debuit vt reuocaret̃
quod p eos factuʒ eſſet auctate li-
teraꝝ ipſi9 ſed ſi aliquid indebite
immutatũ eſſet·vnde mandat qua
ti·ſniam quã tulerũt ante receptio
nem poſteriorũ literaruʒ occaſiõe
ipſaꝝ nullaten9 debeant reuocare
et ſi ɔtra ſniam ipſam aliquid ſtatu
erunt illud debeant reuocare·¶ Si
vero poſt receptõeʒ ſequentiũ lite
rarũ ſnia lata fuit ea non obſtante
iuxta earũ tenorem in cauſa proce
dant·¶ Nota ꝙ aliquis duas eccle
ſias quo ad rectoriam ſimul habe
re nõ poteſt ¶ Itẽ ꝙ p renunciati
one ɔſponte factaʒ amittit quis ius
ſuũ·¶ Itẽ ad intẽtionẽ pape ſẽp
recurrendum eſt· ¶ Iteʒ quod le
gitie factũ eſt pa·nõ intedit reuo
care ¶ Item ſnia recte lata p reſcri
ptum pa·nõ reuocatur· ¶ Itẽ ſnia
lata poſt reuocatiõem lraꝝ ñ tenʒ

In literis. Caſus aliquis dic̃
ſe de poſſeſſione ec
cleſie ſue violenter eiectũ vnde pe
tit reſtitui·aduerſari9 dicit eũ non
fuiſſe canonice inſtitutũ·queritur
quid iuris ſit Rñ·ꝙ p̃mo cognoſcẽ
dum eſt de violenta eiectõne ꝙ̃ de
canonica inſtitutione·quia predo
de iuris rigore debet reſtitui·¶ No
ta ꝙ queſtio ſpoliationis p̃cedere

debet queſtõem ꝓprietatis· ¶ It
petenti reſtitutõem non poteſt re
ferri queſtio ꝓprietatis niſi primo
fuerit reſtitutio facta·

Item cũ quis. Caſus·Aliqs
dicit ſe de poſ
ſeſſione ſua violenter eiectũ vel di
cit aduerſariũ ſuuʒ clam poſſeſſiõʒ
illaʒ intraſſe vnde petit reſtitui·ad
uerſarius opponit ei crimen ut ſic p̃
textu crimĩs repellat eum a ſua in-
tentione·querit̃ quid iuris ſit·Rñ·
ꝙ obiectio talis nõ debet admitti
nec executio principalis cauſe ꝓpt̃
hoc debet differri·quia nulluʒ cri
men poteſt ei opponere anteꝙ̃ fue-
rit reſtitutus cum preſumat̃ ei9 in
imicus exiſtere· ¶ Nota ꝙ petenti
reſtitutionem aduerſarius crimen
opponere non poteſt añ reſtitutõʒ
quia preſumitur inimicus·

Cõquerente. Caſus·Quidaʒ
clericus·R·no
mĩe ɔqueſtus fuit dño pape ꝙ ar
chiep̃s cantuar·ipm ſine iuris ordi
ne ſpoliauit eccleſia ſua·pa·ſcribit
archiepõ dicens·ꝙ non decet ho-
neſtatem ſuã taliter clericos ſuos
ſpoliare bñficijs ſine rõnabili cau
ſa·quib9 potius paterna debet ꝓ
uiſione conſulere·Vnde mandat q̃
tinus ſi eſt ita predicto clerico ec-
cleſiam reſtituat cum fructib9 indë
perceptis et in pace ipſã dimittat
eidem·Facta vero reſtitutione ſi ali
quid ſuper eccleſia predicta cõtra
ipm ꝓponere voluerit coram exo-
onen·epiſcopo ad hoc delegato
cum eodem·R·poterit ordine iudi
ciario experiri· ¶ Nota ꝙ nullus
debet deſtitui vel ſpoliari etiam a
ſuo prelato iuris ordine non ſerua
to· ¶ Item reſtitui debet res cum
fructibus perceptis· ¶ Item ſpoli
atus non tenetur reſpondere de ꝓ
prietate donec fuerit reſtitutus·

¶ Ex tranſmiſſa. Caſus. Quidam miles pe
tebat reſtitutōem vxoris ſue que
ab ipſo ſua temeritate diuerterat
que ɔtra matrimoniū ɔſanguinita
tem opponebat. Rñdebatur ꝙ non
debebat ei reſtitui cum nondū ipſi
us poſſeſſiōem habuerit et etiā q̄z
timet ſibi pſone periculuz immine
re. mandat pa. quibuſdaz quatin⁹
ſi ɔſtiterit ꝙ predicto militi prefa
ta mulier fuerit legitime deſponſa
ta et ab eo ɔgnita ipſaz faciant ei
reſtitui recepta cautione ſufficiēti
ab ipſo ꝙ ei nō debeat malū infer
re. ſi vero ita crudelis et ſeuer⁹ fu
erit ꝙ merito de viro diffidat com
mittat̄ alicui honeſte mulieri vſqz
ad finez cauſe cuſtodienda in loco
vbi vir vel parentes ipſius nullā
poſſint mulieri violentiaz facere.
¶ Nota quoddaz ſpēale in iſta re
ſtitutione videlicz ꝙ debet ꝓbari
ꝓprietas. ſ. matrimoniuz ɔtractū eſſe
legitime et ꝙ eam cognouerit et ꝙ
ſpoliatus fuerit. ¶ Item cū timet̄
ſeuicia viri debet caueri vxori d̄ im
punitate perſone. ¶ Item qñ ca
pitali odio vir odit vxorē. ñ ē ei re
ſtituenda etiam ſi vellet cauere.

¶ Cum veniſſet. Caſ⁹. Archi
eps eboracē. eccleſiā d̄. N. cōceſſit canonicis ſāc
te trinitatis et per ſcripturam pro
priaz ɔfirmauit. ita videlicz ꝙ p⁹
deceſſum. G. clerici qui eccleſiam
tūc tenebat in vſus cederet canoni
coꝝ. et interim clericus ille aucta
te archiepi canonicis predictiſ an
nuam ſolueret penſiōem quā archi
epo ſoluere ɔſueuit quam ɔceſſio
nem dñs papa inſpecto inſtrumen
to conceſſionis archiepi ɔfirmauit.
Mortuo clerico predicto canonici
predicti ɔfiſi de ɔceſſione et cōfir
matione predictis ſine auctate ar
chiepi poſſeſſionez ipſi⁹ eccie ſunt
ingreſſi. Archiepūs quia auctate
ꝓpria et eo nō requiſito poſſeſſiōz
ipſius fuerūt ingreſſi fecit ſpoliari
predictaz eccleſiam omibus que
clericus defunct⁹ ibi dimiſerat ip
ſis canonicis. Vñ canonici predic
dño pape de archiepo ſunt cōque
ſti rñ. pa. ſup hoc ꝙ ſi canonici p̄
dicti a prefata eccleſia viuēte cleri
co ſuꝑdicto auctate archiepiſcopi
pi perceperūt annuaz penſiōez eo
mortuo quāuis non habuerūt auc
tatem archiepi viciouſe tñ non ſunt
ingreſſi poſſeſſionez cū ſit cautum
in iure ut is poſſideat cuius nomie
poſſidetur. et ideo archieps tenet̄
ad reſtitutōem coꝝ que inde fecit
aſportari. ¶ Nota ꝙ qui per aliuz
poſſidet poſſidere intelligitur. et
ita viuente clerico intelligebatur
poſſidere per ipſum.

¶ Ex conqſtione. Ca. Quidam miles. E. no
mie. H. mlierē i vxorē accepit. et eā
maritali affectione ptractās filiaſ
ſuſcepit ex ea. tandem ſine iudicio
eccleſie a ſe remouit eandez et lraſ
ad iudices impetrauit vt matrimoni
um accuſaret de ɔſanguinitate ꝯs
anteꝗ̄ a iudicib⁹ citaretur coram
dioc. epiſcopo virū ſibi reſtitui po
ſtulauit. et ob hoc ad ſe. ap. nūci
um deſtinauit. demū coram prefa
tis iudicib⁹ ɔſtituta aliquādo per
ſe aliquādo per ꝓcuratorem ante
cauſe ingreſſuz et poſt virū ſibi re
ſtitui poſtulabat. iudices reſtituti
one denegata i pñcipali ꝓcedē uo
luerunt. vñ ipſa ad ſe. apo. appella
uit. mulier ɔqueſta fuit hoc domi
no pa. vnde mandat iudicibus qua
tin⁹ ſi eſt ita mulieri viruz reſtitui
faciant. et quidq̄d poſt appellatio
nē factū ē debeāt in irritū reuoca
re audientes poſtmodū cauſaz ſup

ſanguitate et debito fine termian
tes eandem. Nota q̄ reſtitutio ſē
per faciēda eſt anteq̄ tractetur q̄
ſtio pricipalis. Item quidq̄d fit
poſt appellationē legitimā debz
reuocari.

Grauis nos. Ca. Archieps
iſte de quo fit
hic mentio ſpoliauit mōchos iſtos
dolenſis monaſterij et dāna alia et
iniurias irrogauit eiſdem Vnd mo
nachi dño pa. grauiter ſunt ꝯque
ſti. mandat pa. quibuſdaz quati. ſi
conſtiterit eis de premiſſis cōpel
lant predictū archiepiſcopuz reſti
tuere omia que abſtulit predictis
monachis et dāna plenarie reſarci
re. et de iniurijs ſatiſfacere compe
tenter. puideant inſup ut fructus
perceptos ab archiepō a tempore
violentie ꝗ quos pcipere monachi
potuiſſent ſi non fuiſſent ſpoliati.
eiſdem reſtitui faciāt vniuerſos.
Nota q̄ ſpoliati plenarie ſunt re
ſtituēdi ad omīa que amiſerunt. et
cum fructib9 perceptis et qui per
cipi potuerunt.

Cū olim. Caſus. Quidā hūili
ati olim impetraue
runt ab epiſcopo tridoñ. vt hoſpi
tale et oratoriuz conſtruerēt in lo
co caluentie et eis quaſdaz poſſeſſi
ones ꝯceſſerit ſub ea ꝯdicōne q̄ no
mīe epiſcopi tridoñ. oratorium ibi
dem et hoſpitale conſtruerent. et
tres ſolidos nomie cenſus eidē epi
ſcopo ſoluerent ānuatim. et ille q̄
eidem loco preficeret inueſtiturā
ab eodem epō peteret et pro ſe et
fratribus ſuis eiſdem et ſucceſſori
bus ſuis obediētiam faceret manu
alem epiſcopo retinēte nichilomi
n9 dñiuz loci. et ſic fuit mltis tēpo
ribus obſeruatuz. poſtmodū magi
ſter militie templi ad eādem domū
aſpirans ipſos fratres adeo circū
uenit q̄ pret̄ ꝯſcientiam epiſcopi
ſe et ſua in eius manibus tradide
runt ea tamen conditōne appoſi
ta ſi epiſcopo et capitulo tridoñ.
cōplaceret ſine quoꝝ aſſenſu ſe ni
chil poſſe facere aſſerebāt. et ma
giſter ꝯditionez acceptauit appoſi
tam. magiſter ſtatim acceſſit ad lo
cum et omia que ibi inuenit aſpor
tauit. epūs hoc intelligens ad do
mū illā acceſſit. et quos inuenit ibi
ad cuſtodiam dom9 a magiſtro di
miſſos eiecit ab ea. cū liceat repel
lere vim vi. ſ̄m q̄d iura permittūt
quo facto ad petitiōem magri cau
ſa ſuper hoc fuit quibuſdā abbati
bus ꝯmiſſa coram quibus petebat
dict9 magiſter prefatā domuz ſibi
reſtitui qua ipſū epūs ſpoliarat li
te ꝯteſt. et teſtib9 hinc inde recep
tis. iudices cauſā inſtructam ad ſe.
ap. remiſerūt. dñs pa. diligent̄ ex
amiato negotio et intelligens pre
dictam domū eidez magiſtro tradi
tam ſub cōditione fuiſſe. et q̄ nul
lum preiudiciū iuri epiſcopi ꝗ cano
nicoꝝ fuerat irrogatū ex eo q̄ di
ct9 magiſter ignorātib9 epiſcopo
et canonicis poſſeſſiōez accepit ſci
ens domuz illam ptinere ad ipſos
precipue. quia q̄cito illud ſciuerūt
expulerūt vim vi. et quia idez ma
giſter preter ꝯſciaz epiſcopi ꝗ ca
pituli poſſeſſionez accepit quos ſu
ſpicari debuerat ſibi queſtiōez mo
turos. pcuratorem epiſcopi et ca
pituli ipſoꝝ nomie ab impetitōe ip
ſius magiſtri nomie dom9 militie
templi quo ad reſtitutiōem quā pe
tebat abſoluit. tñ ſi epūs ꝗ capitu
lum incurrerunt offenſam ipſi9 ma
giſtri defendēdo ius ſuuz modū ex
cedendo ſatiſfactiōem debitā eidē
exhibere pcurent. Nota q̄ q̄ poſſi
det ſub ꝯditione non dicitur poſſi
dere. et ideo non competit ei reſtō.

ſi deijciatur de illa poſſeſſione. ¶ Item vim vi in ꝯtinenti vel ꝙcito intelligit vim illatam repellere lȝ ¶ Item fit preiudiciū dño ſi eo ignorante alius poſſeſſiōem illius accepit quo min9 illum expellē poſſit cum hoc ſciuerit. ¶ Itē vim vi repellere licet. cū moderamine inculpate tutele et qui modū excedit tenetur.

Literas tuas. Ca. in preſentia bituricē. archid. inter. T. mulierem. et. B. virū eius quedam cauſa matrimonialis vertebatur. coram quo mulier illa petebat ſeparari a viro cui ſe quarto gradu ꝯſanguinitatis ꝓponebat eſſe ꝯiunctam. et hoc in continenti. ꝓbare volebat. vir autem petebat ꝑus illam ſibi reſtitui que ab eo ſua temeritate diuertit. pars mulieris econtra viri ſeuiciā allegabat. ꝓpter quod nō erat reſtituenda marito ꝑmo petijt archidia. a dño pa. vtrum reſtitutio indulgenda ſit an neganda quando aliquis gradus ꝯſanguinitatis opponitur in quo ſedes ap. diſpenſare non pōt. nec etiam ꝯſueuit. et ꝓbatōes ſint in cōtinenti parate. queſiuit etiam an idem eſſet ſi gradus diſpenſabilis vel impedimētum diſpenſabile allegetur. et ꝓbatiōes ſimilit̄ ſunt parate. rñ. pa. dicenſ ꝙ circa ſolutionem ꝓpoſite queſtionis diuerſe ſunt ſnīe diuerſorum. Quidā dicūt reſtitutionē faciendā. alij ꝯtrariū aſſeuerāt. alij mediam viam eligūt dicentes quādoqȝ faciendam quandoqȝ denegandā. ꝑmi iuuari vidētur per dec. lucij pa. s. e. ex cōqueſtione cuius ſnīa et verba hic ponūtur. ſed ꝯtra iſtos videtur obſtare periculū inceſt9. ſed ipſi rñdent timorē illum vanū eſſe. quia et ſi reſtitutio ſit obtenta ꝗ ꝯſanguinitatis habet noticiam. nec debet exigere debitū nec contra conſcientiam reddere alioquin peccat mortaliter ſicut ille ſuꝑ cuius copula nulla queſtio mouet̄ nec reddere nec exigere ſi habet ꝯſanguinitatis noticiam. Secundi iuuari vident̄ per dec. clemētis. cuius verba et ſnīa hic ponitur que eſt. s. de ordine cognicionū. intelleximus. cū in multis caſibus differatur reſtitutō vltima opio ſatis videtur ꝯgrue adaptari ut in gradibus diuina lege ꝓhibitis reſtitutō deneget̄. ſed in gradibus hūana ꝯſtitutione ꝓhibitis ſit cū effectu reſtitutio indulgenda in quibus poteſt diſpēſari. ſicut beatus greg. et multi alij diſpenſauerūt. vnd nō peccat qui ad mandatū eccleſie debitū reddit in talibus gradibus. ſed in alijs gradibus diuīa lege ꝓhibitis non pōt diſpenſari. Domin9 pa. nullam de premiſſis opinionib9 ad preſēs reprobare intendit. tñ dec. lucij pape refertur ad poſſeſſoriū. dec. clementis ad petitoriū. Veruntāmen cū mulier habet noticiam ꝯſāguinitatis preſertim in gradibus diuina lege ꝓhibitis nō poteſt ſine mortali peccato viro carnalit̄ cōmiſceri. fruſtra adiudicaret̄ in tali caſu reſtitutio ſpoliato. cū illa contra deū et ꝯtra conſciam non debeat iudici obedire ſed poti9 excommūicationē hūiliter ſuſtinere et ſi eſſet quaſi ꝑplexa. quia ꝓpter ſententiam eccie debet reddere debitum et ꝓpter conſciam reddere nō deberet. et ſic vtriqȝ laque9 paretur cum inter ſe carnalit̄ coniungi non pñt. nec alteri licite copulari ꝓptea meli9 videtur dicendū dño innocen. ꝙ cū opponitur ꝯſanguitas et maxime in gradib9 diuīa lege ꝓhibitis et ꝓbationes offerū

tur in cõtinenti parate in omnibuſ
adiudicanda eſt reſtõ pter q̃ ad car
nalem copulã et ad maiorẽ cautelã
iuramentũ recipi debet ab ipa q̃ ta
lis obiectio malicioſe nõ fiat pcipue
ſi fama cõſentit quouſq; auditis p
bationibus cauſa t̃minet. Si vo
non habeat pbatõs incõtineti pa
ratas ſed dilatões petat· quia pre
ſumptio ẽ ɔtra eã que ſua temerita
te receſſit a viro· ad reſtitutõez ple
nariaz eſt cogẽda eccleſiaſtica cen
ſura quaz debet hũilit̃ ſuſtinere do
nec pbationes offerat paratas· et
tunc abſolutione petita et pſtita p
cedat̃ ſcdm q̃ ẽ pmiſſum nullo man
dato interim ſibi facto· ſi vero tãta
ſit viri ſeuicia ut ei nõ poſſit deiure
caueri nõ ſolũ nõ dẽt ei reſtitui ſʒ ab
eo potius ãmoueri· alioquin ſuffici
enti cautõe puiſa ſi fieri põt cõiũx
ante cauſe ɔgnitionẽ ẽ reſtituenda
marito· Nota q̃ potius debet q̃s
ſequi ɔſcientiã quam ſñiaz eccleſie·
Itez cũ pbationes incõtineti ſũt
parate· nõ eſt reſtõ quo ad carna
lem copulaz fatienda· Item cũ p
ſumptõ eſt ɔtra aliquẽ q̃ malitioſe
pponat exceptionẽ· iuramentũ dẽt
pſtare q̃ malitioſe eã non opponat
Item pter ſeuitiã viri cuz vxori
caueri nõ põt nõ eſt reſtitutio faci
enda·

Ex parte· Ca· M· quidaz ciuis
ſeneñ· hẽbat quãdã
neptem ſuam infra pubertatẽ ɔſti
tutaz M· noĩe volebat eã copulare
matrimonio filio B· ciuis ſeneñ· nõ
dum ſeptez annorũ et traducta fuit
in domũ eiuſdem· ſed ipa añq̃ puer
ɔpleret vij· annũ receſſit ab ipo· et
poſtq̃ ad nubiles annos peruenit no
luit ratum habẽ quod a patruo ſuo
fuerat inchoatuz et de domo illius
receſſit poſtulans a ſeneñ· epo cuz
alio licentiã ɔtrahẽdi· eps citauit
partes ad pñtiam ſuã· Mulier p p
curatorem ſuũ petebat poſſeſſiões
et res alias ſibi reſtitui datas p ip
ſo noĩe dotis dari ſibi licentiaz ɔtra
hendi· pars altera petebat reſtõez
mulieris aſſerẽs illã per pcurato
rem cauſã agere non poſſe· ſʒ debat·
pſonalit̃ intereſſe epus ſup hoc du
bitauit conſuluit dñm pa· pa· rñ· q̃
non eſt dubiũ qñ ipſa mulier q̃zuis
ſit minor poſſit cauſã mr̃imonij per
pcuratorem tractare· et ps altera
reſtitutionẽ mulieris poſtulare nõ
poteſt cum nullo cõmodo iuris ſeu
poſſeſſiõis fuerit deſtituta· quia p
talem traductionẽ quã non pceſſe
runt ſponſalia uel ɔſenſus legitim9
nec etiaz ſubſecuta fuerunt· nullum
obligatoriũ vinculũ ɔtractum fuit
inter eos vnde mandat q̃ti· ſi eſt ita
non obſtantibus exceptiõibus ſup
dictis audiat que partes hinc inde
duxerint pponẽda et qd canonicuz
fuerit ap· re· decernat· Nõ q̃ mi
nor xxv· annis· maior· xij· vel xiiij· i
cauſa mr̃imoniali cenſet̃ maior et p
ſe et p pcuratorẽ cãz tractare põt
Item in tali reſtõe petẽda neceſ
ſe eſt pbare ius mr̃imonij et poſſeſ
ſionez corpalez ſcʒ p carnalẽ copu
lam ad hoc vt dẽt̃ reſtitutio Itẽ
iſta poſſeſſio nõ pcedit ſine iure·
Item qui intendit ɔtrahẽ mr̃imoni
um nec poſſit etate prohibente nec
etiaz ſponſalia ɔtrahit·

Cũ ad ſedem· Caſ9 inter ho
ſpitalarios hie
roſol' ex parte vna et epm cumanuz
ex altera· vertebat̃ queſtio ſup ec
cleſia et hoſpitali de monte citano
que cõmiſſa fuit abbati de accone·
vt audiret oĩa tã ad poſſeſſoriũ q̃
ad petitoriũ iudiciũ ptinenda q̃ ps
vtraq; duceret pponenda· et cauſã
ipſam fine debito termiaret· corã q̃
petijt pcurator hoſpital' eccleſiaz

et hoſpitale predictum cuꝫ poſſeſ
ſionibus et ptinentiis ſuis que te-
nebat epſ ſibi reſtitui dicens illa
ad hoſpitalarios hieroſol. de iure
ſpectare. et ꝙ ipſa diutiꝰ poſſediſ
ſent poſſeſſorium ſolūmodo inten-
tando. ad que rn̄det ꝓcurator epi
ſe nec ſcire nec credere ſupradicta
ab hoſpitalariis poſſeſſa vel ad ali
os aliquatenꝰ pertinere. ſed epſ
tenebat et poſſidebat predicta tā
ꝙ in ſua dioc. ꝯſtituta lite ꝯteſ. ad
ꝓbandum intentionem ſuam. parſ
vtraqꝫ teſtes produxit. abbas exa
minato negotio ꝯdemnauit ꝓcura
torem epi ad reſtitutionem oīm p̄
dictorum pars epi ad ſe. ap. appel
lauit a ſententia illa. ꝓcuratores
vtriuſqꝫ partis comparuerūt in p̄
ſentia pa. qui cauſam examiauit eā
dem. et videbatur per teſtes pro
batum ꝙ nūcius epi cumani abſtu
lerit cruces hoſpitalariis inhibē
do eiſdem ne ad ſupradictam eccle
ſiaꝫ vel hoſpitale redirent. et ꝙ e-
piſcopus p̄dicta omia poſſidebat
vnde ꝓcurator hoſpitalarioꝝ pe
tebat dictam reſtitutionis ſniaꝫ cō
firmari. rn̄debatur ex parte epi ꝙ
et ſi forſitan ſit oſtenſum ꝙ nūcius
epi predicta feciſſet non tamē fuit
ꝓbatum ꝙ de mandato epi illud
factuꝫ fuiſſet. papa ꝯſiderās acta
prioris iudicii quia ꝯſtare non po
tuit p dicta teſtium vel ꝯfeſſiones
partium vel etiam per inſtrumēta
vel p euidentiam facti ꝙ cumanus
epſ ſpoliauerit hoſpitalarios. vel
mandauerit ſpoliari vel ratam ha
buit ſpoliationeꝫ ꝓnunciauit in q̄ſ
tione predicta interdictū vnde vi
locum nullatenus habuiſſe caſſan-
do ſniam reſtitutionis lataꝫ a pre
dicto abbate lꝫ pars aduerſa dice
ret quod ꝓ ſnia iudicis eſſet preſu
mendum qui ex aliis cauſis animū
ſuū potuit īformare. ¶ Nō ꝙ acta
in vno iudicio fidem faciūt in alio
¶ Item non p̄ſumitur de iudice ex
quo non ꝯſtat de facto. ¶ Iteꝫ no
ta hic quatuor modos ꝓbandi. p
teſtes ꝯfeſſiones inſtrumēta et p
euidentiam facti. ¶ Item interdic
tum vnde vi non datur niſi ꝯtra il
lum qui ſpoliauit vel mandauit vl
ratam habuit ſpoliationeꝫ quāuis
familia ſpoliauerit. et ideo inepte
fuit ꝓpoſitum iſtud poſſeſſorium
ꝯtra epm. ¶ Item a ſnia ſuper poſ
ſeſſorio appellatur lꝫ in legibus cō
trarium caueatur. qualiter leges il-
le intelligātur dicitur in glo. ſup
iſta decre. ſignata que incipit ſic pa
tet in fi.

¶ Olim nobis ¶ Ca. Epſ oueteñ.
ſpoliauit epiſco
pum zamoreñ. quadā parte dioc.
ſue. mandauit pa. quibuſdam iudi-
cibus ut ipſi ꝯpellerent epum oue
teñ. ad reſtitutionem partis dioc.
zamoreñ. quam tenebat cuꝫ fructi
bus inde perceptis. epus oueteñ.
coram iudicibus ꝓponebat ꝙ cum
ipſe ſpoliatus eſſet a rege epātu
ſuo non debebat nec poterat ad iſ
compelli cuꝫ nichil haberet quod
reſtituere poſſꝫ niſi p̄mo ad epātum
ſuū fuerit reſtitutꝰ taliter ut reſti
tuere poſſit quod pcepit de fructi
bus alienis Iudices ſuper hoc du
bitantes conſuluerūt dn̄m papam
et ipſe reſcribit eiſdē dicens ꝙ ina
nis eſt actio quā excludit inopia d
bitoris. mandās eiſdem ut non pri
us compellāt epm oueteñ. ad reſti
tutionem fructuum ꝙ̄ ipſe taliter
fuerit reſtitutꝰ ut reſtituere poſſit
quod pcepit de fructibus alienis.
¶ Nota ꝙ contra eū qui non habꝫ
vnde reſtituat non competit bene
ficium reſtitutionis cū effectu quā
diu ad pinguiorem fortunā perue-

nerit·ratõ redditur in litera quia
inanis eſt actio·

Olim inſ· Caſus· Inter epm
pariſieñ·ex vna par
te et quẽdam abbatem ſue dioc·ex
altera queſtio vertebatur ſup poſ
ſeſſione iuris parrochialis vel qͣſi
in parrochia de monte quo iure di
cebat epũs ſe ſpoliatuȝ vnde pete
bat reſtitui ad ius ꝑrochiale in ꝑ
dicta parrochia ↄtra predictũ ab
batem ad ꝓbandum ſuam intentõ
nem inducebat quãdam ſniaȝ quã
tulerat in populũ dicte parrochie
ꝓpter quam aliquot diebus popu
lus abſtinuit a diuinis ꝑ hoc volẽſ
ꝓbare ſe fuiſſe in poſſeſſione iuris
parrochialis ipſi9 parrochie·do
min9 pa·examinato negotio ↄſide
rans ꝙ ex eo ſolo ꝙ populus dicte
ꝑrochie timore ſnie dicti epi ꝑ ali
quot dies abſtinuit a diuinis nul
lam poſſeſſionem iuris parrochia
lis fuerit aſſecutus nec aliquo ꝓ
bauit ꝙ eo tempe quo ꝓtulit ſentẽ
tiam ipſam poſſeſſionem iuris par
rochialis haberet in populo dc̃e
parrochie vel ꝑus etiam habuiſſȝ
vnď reſtitutiõem dicto epo adiudi
care non potuit cum nõ ꝓbauerit
ſe poſſediſſe nec ſpoliatum fuiſſe·
Nota ꝙ lȝ quis obſeruet ſniaȝ ti
more ipſius a non ſuo iudice lataȝ
ex eo ſolo nullam poſſeſſionem acq̄
rit ꝓlatori ipſius· Item qui pe
tit reſtitui debet ꝓbare ſe poſſediſ
ſe et ſpoliatum fuiſſe·

Sepe ↄtingit· Ca· In iure ci
uili cauetur ꝙ
beneficium reſtitutionis ↄtra ſpo
liatorem tantum datᷣ Vnde contin
git aliquãdo ꝙ ſpoliator trãſfert
in alium rem illam qua aliũ ſpolia
uit et ſic ſpoliat9 non poteſt pete
re reſtitutõem ↄtra poſſeſſorem q̄
non ſpoliauit·vnde oportet ipſuȝ
intentare ↄtra poſſeſſoreȝ iudiciuȝ
ꝓprietatis·ſed ꝓpter difficultateȝ
ꝓbationuȝ amiſſo ↄmodo poſſeſſi
onis ſpoliatus amittit ꝓprietateȝ
ꝓpter quod ſtatuit ↄcilium ut non
obſtante iuris ciuilis rigore ſi ali
quis decetero ſcienter rem talẽ re
cepit cum ſpoliatori ſuccedat ī vi
cium·ↄtra huius poſſeſſorem ſuc
curratur ſpoliato per beneficium
reſtitutionis·quia non multum in
tereſt quo ad periculũ anime inius
ſte detinere ac inuadere alienum·
Nota iuris rigorem nõ eē ſeruã
dum in caſu iſto ꝓpter vicium ſuc
ceſſionis·

Piſanus· Caſus Piſani occu
pauerũt quedã caſ
ſtra epi lucani propter quod orta
fuit diſcordia inter lucanos et piſa
nos·et quia piſani non reſtituebãt
caſtra illa epo lucano de mandato
dñi pa·excõicati fuerunt Demũ cũ
diu ſtetiſſent in excõicatione peti
uerunt abſolui a domino pa·parati
ſtare mandatis eccleſie·vnde pa·
quendã ſubdiaconũ ſuum ·p· noie
miſit ad eos dans eidem in manda
tis ut eccleſie lucane reſtituẽt ple
ne ac libere poſſeſſionem quã in q̄
buſdam caſtris conſtabat ipam ec
cleſiam habuiſſe ſicut tempe mote
diſcordie habuerat·et ſup ea de q̄
dubietas oriretur ſufficienti cauti
one recepta ꝙ predicti piſani co
ram domino pa·iuri parerent excõi
cationis ſnias in eos ꝓlatas pro
occupatõne caſtroꝝ relaxaret·p9
ↄtentiones multiplices dicebant
piſani ꝙ per epm lucanũ ſtabat q̄
min9 reſtitutio fieret iuxta manda
tum dñi pape·vnde petebãt quati
nus ſubdiacon9 predictus ſnias ꝑ
dictas relaxaret·ipe receptis cau
tionibus ꝙ iuri parerent coraȝ do
mino papa ſnias relaxauit eaſ ď epo

ꝑpter hoc reputās ſe grauatū ad
ap. ſe. acceſſit impugnatur9 ꝑceſ
ſum predicti ſubdiacon. auditiſ al
legationib9 partiu3 dicit dn̄s pa.
ꝙ in mandato ſuo duo ꝯtinebātur
ut videlic3 poſſeſſio quam ꝯſtabat
lucanā3 eccleſiam huiſſe tempore
mote diſcordie pus reſtitueretur
eidem et ut eiuſdem poſſeſſionis re
ſtitutio fieret plene ac libere ſicut
eam habuerat tempe mote diſcor
die. quoꝝ pmu3 refertur ad factū
alterum refertur ad modu3. vnde
l3 in facto formam mandati ſubdi.
ipſe adimplere nequiuerit ut piſa
ni dicebant. quia non poterat face
re reſtitui epō poſſeſſionem caſtro
rum de qua non conſtabat eidem.
nec etiam poſſeſſio affictuū et pen
ſionum poterat epō reſtitui ut ipe
dicebat. quia ea non fuerat ſpolia
tus tamē peccatum fuit in modo.
quia ſubdia. debuit facere ut piſa-
ni poſſeſſione3 penſionū et affictu-
um dimitterent epiſcopo plene ac
libere ſicut ipſe habuerat tempo-
re mote diſcordie. quā poſſeſſiōe3
confitebātur piſani epm habere i
caſtris predictis. et hoc eſſe nō po
terat niſi piſani caſtra illa omnio
dimitterent. quia illis tenētib9 ca
ſtra predicta in quibus habet af-
fictus et penſiones ea plene ac libe
re habere non poterat ſicut habe
bat quādo piſani caſtra eadem nō
tenebant. quia in poteſtate piſa-
norum erat epiſcopū admittere vl
repellere. His ergo ꝯſideratis do
min9 papa proceſſu3 ſubdyacon
antedicti iudicauit irritum et ina-
nem. ¶ Nota ꝙ forma mandati di-
ligenter ſeruanda eſt. et qui ꝯtra
facit irritus eſt proceſſus. ¶ Ite3
qui reſtituitur plene ac libere d3
reſtitui et in pſtinu3 ſtatū reponi.

De dolo et contumacia

Ad hec. Caſus. Reus vocatus ad iudicium non venit ꝯtumax eſt. iudex ꝑpter contumaciam rei ꝓnunciat actorē mittendū eſſe in poſſeſſionē rei petite cauſa rei ſeruande. ſed ꝑpter potentiam rei ſiue dolum non poteſt nanciſci poſſeſſionem. tandem imminente fine anni reus ne poſſeſſionē poſt annu3 amittat offert cautione3 ſtandi iuri. queritur hic cuiuſmodi pena iſte ſit puniēdus qui non paruit iuſſioni iudicis. Rn̄. papa ꝙ in eccleſiaſticis perſonis et negotijs rigor iuris non requirit̄ ſ3 cum iuſticia ꝑpter hoc ꝙ iudici non paruit non periclitetur admitti debet reus cum per cautiōem ſtandi in iudicio ſe aſtringit. ¶ Nota ꝙ rigor iuris non eſt ſeruand9 ſm canones et precipue vbi ius actoris non eſt factum deterius.

Ex literis. Caſus. Inter monachos de erollis ex vna parte. et canonicos lin coñ ex altera queſtō vertebat̄ ſup quibuſdam eccleſijs de V. et M. cauſa ad petitionem monachoꝝ ꝯmiſſa fuit iudicibus canonici legitime citati ſe ꝯtumacit̄ abſentarūt. iudices l3 monachi ꝑpter ꝯtumaciam canonicoꝝ mittendi eſſent in poſſeſſionem rerū petitarū. poſſeſſiōem dictarum eccleſiarum ſequeſtrari fecerunt ut ſaltem affecti tedio venirent ad iudiciū. Tandem dū monachi peterent eccleſias ſibi reſtitui rñderūt canonici auctoritatē iudicum expiraſſe ꝓ eo ꝙ cauſa illa iudicibus alijs erat cōmiſſa ſed in literis poſteriorib9 non fiebat mentio de pōribus. nec noīa eccleſiarū que ꝯtinebantur in pōribus literis.

ꝑtimebanẗ ſʒ indeffinite dicebaẗ
ſup quibuſƺ eccleſijs· Judices ſup
hoc dubitantes conſuluerunt do=
minū papā et Rẽ n̄· ꝙ cum dolus et
fraus alicui patrocinari nō debeāt
mandat quati· in cauſa procedant
ſcḋm tenorē prioruʒ litterarū nō ob
ſtantibus poſterioribꝰ condemnā
tes canonicos in expenſis ipſiſ mo
nachis q̄s propter hoc feciſſe noſ
cunẗ· ¶ Nota ꝙ qui malicioſe tra=
hit alium ad iudicium in expenſis
debet condemnari aduerſario· ¶
Item dolus et fraus nō debet ali=
cui ꝓdeſſe ſed pociꝰ obeſſe· ¶ Itē
generales litteͤ n̄ reuocāt ſpeāles·

Cauſamq̄·

Ca· Int· F· et· R·
filiū agate verte
batur queſtio de natiuitate ipſius
agathe occaſione ſucceſſionis· cā
natiuitatis ɔmiſſa fuit ad petitiōʒ
ipſius· R· tandeʒ· F· acceſſit ad do
minum pa· q̄ fecit vnū de iudicibꝰ
remoueri quia dn̄s erat ipſius· R·
et alterum ſurrogari loco illiꝰ adij
tiēs ꝙ iſte· R· ꝺ anglia receſſerat
malicioſe· vnde mandat pa· iudici=
bus ꝙ dictum· R· debeant legtie
citare ad pn̄tiam ſuaʒ· et ſi contēp
ſerit accedere vel iudicio illorum
parere ſi abſentauerit ſe citēt ꝓcu
ratorem ſuum ſi aliquē dimiſerit·
et ſiue venerit ſiue non venerit re
cipiāt teſtes et ſn̄iam ꝓferant ſcḋm
formam ſibi traditā· Si vero nul=
lum ꝓcuratoreʒ dimiſerit fiat de=
nunciatio legitīa ad domum ipꝰ
· R· quo facto ꝓcedatur ad teſtiuʒ
receptionem et ad ſn̄iam vt dictuʒ
eſt· ¶ Nota ꝙ quilibet tenetur di
mittere ꝓcuratorem qui ſe abſen
tat· ¶ Item citacio facienda eſt ad
domum abſentis· et ſi nō defendaẗ
ꝓceditur ɔtra ipſum· ¶ Item con
tra actorem abſentem ɔtumaciter
recipiunẗ teſtes lite non ɔteſta· et

fertur ſenĩa· et in iſtō caſū loquiẗ
hec decͤ· cum actor eſt abſens et re
us preſens·

Pro vt nobis·

Ca· Quidam
vocatus fuit
ad iudicium dato ſibi libello· et cō
tumaciter receſſit a pn̄cia iudicum
Tandē rediens recepto libello iu
rauit ꝙ coraʒ eis iuri pareret· die
ſibi prefixa pn̄tauit ſe coraʒ iudici
bus· et duʒ crederet̃ reſpondere li
bello ꝑtextu aduocati queʒ non ha
bebat· rn̄dere ſolita malicia recuſa
uit· tandem dum actor inſtaret vt
reſponderet interrogatus fuit q̊t
annis decimas de quibus cōtencio
erat percepiſſet rn̄dit· xl· appellās
et contumaciter iuramēto ɔtēpto
receſſit dubitauerūt iudices vtruʒ
per talem interrogationem et rn̄ſi
onem ɔteſtacio litis facta eſſet· et
qualiẗ eſſet ꝓcedenduʒ cōtra ipm̄
Conſultꝰ pa· rn̄· quati· ad conuin=
cendā maliciā eius ſemel· vocent
euʒ ad pn̄ciā ſuā et ſi venerit pro=
cedāt in cā· ꝙ ſi venire noluerit cū
lis ſit conteſtata ſi liquet de cauſa
vel liquere poſſit diffinitiuam fe=
rant ſn̄iaʒ· Si vero non liquet nec
liquere poſſit poſſeſſionem adiudi
cent actori· ſuata dūtaxat queſtio
ne ꝓpetatis abſenti· ¶ Nota dilati
onem dandā ad conuincendam ma=
liciam· ¶ Item lite conteſtata· reo
abſente poteſt ferri ſentencia·

Fine litibus·

Ca· Quidā ma/
licioſe fundata
intentione actoris vt negociū dif=
ferretur opponebāt exceptiōes ꝑ
emptorias pa· volens obuiare ma
licijs iſtoꝝ preſertim cū de benefi
cijs eccleſiaſticis litigaẗ ſtatuit ut
poſtq̄ꝫ aliquis intencionem ſuaʒ ꝓ
bauerit· ſi altera pars legitimaʒ ex
ceptionē opponat quā noluit aut n̄
poſſit incontinenti probare· Si de

fecerit ī ꝓbādo ↄdēnet̄ alteri pti
in expenſis propter h̄ factis ab eo
tēpore quo recipit inducias ad ex
ceptionem ꝓbandaꝫ. et ſi ſoluēdo
non fuerit alias ad arbitrium iudi=
dicis puniat̄. vt hoc timore ꝑter=
ritus in grauamen alterius falſas
exceptiones oppōere nō preſumat
¶ Nota ꝙ qui deficit in exceptione
ꝑemptoria ꝓbanda fundata inten
tione actoris debet in expenſis cō
demnari. ¶ Itē ad arbitriū iudicis
puniri debet qui expenſas ſoluere
non poteſt. ¶ Itē exceptio perēp
toria poteſt oppōni publicatis at
teſtationibus.

¶ **Cum dilectus.** Ca. Quidā ele
ctus fuit ī epūꝫ
leodieñ. archidiaconꝰ et q̄daꝫ alij
canonici eiuſd̄ eccleſie oppōebāt ſe
huic electo ꝓpter quod nuncij ipiꝰ
electi et archid̄. ꝓ ſe et alijs acceſſe
rūt ad pa. Archid̄. et H. canonicꝰ
pro ſe et alijs opponebant quedaꝫ
crimina ↄtra electum per que intē
debant eum repellere tanꝙ indig
num ſuper his mandat pa. inquiri
tandem quia pars archid̄. quedam
grauamina inferebat electo appel
lauit ad ſe. ap. ſ3 appellationē ſuam
nō fuit proſecutus per idoneos ꝓ
curatores altera parte eam proſe
quente. propter quod orta fuit ſu
ſpicio contra ipſum electum. vnde
pa. mandauit eideꝫ ut ad certuꝫ ter
minū p ſe vel ſufficientē procura=
torem ad p̄ntiaꝫ ſuā accederet ſup
predictis reſponſurꝰ quē terminū
peremptoriuꝫ aſſignauit alioquin
quantum de iure poſſet procedēt
cōtra ipm̄. Aduerſarij ipſiꝰ expec
tauerunt ipm̄ in curia vſq3 ad t̄minū
ipm̄ et vltra. ſ3 ipſe quēdaꝫ ſimpli
cē nunciuꝫ tm̄ cuꝫ ſuis litteris excu
ſatorijs deſtinauit. Dicebat em̄ ꝙ
tarde nuncium receperat vnde non
poterāt. tū propter breuitatē ter
mini tum propter viaꝝ diſcrimi
ſe ad p̄ntiaꝫ pa. preſētare. Sed cō
tra iſta ſic reſponde. ꝙ ſicut miſe
rat excuſatorem ita dirigere pot
rat reſpōſaleꝫ cum ei non fuiſſet in
iunctum vt ad cauſaꝫ ī ꝓpria pſōa
veniret. preterea cū mandatur ali
cui vt ad certū terminū ſe iudici re
preſentet. duo intelligunt̄ mādari
vt ad iudicem veniat et ad diē ſibi
ſtatutuꝫ accedat. vnde ſi nō poteſt
venire ad diem ſtatutum nihilomi
nus poſt terminum venire tenetur
ad iudicem. ſicut cum mandatur ali
cui vt ad certā diem rē certā ſol
uat non ideo erit liberatꝰ a debito
ſi non ſoluat die data ymo poſt ter
minum ad ſoluendum d3 compelli
elapſo iam die. vnd̄ dominus pa.
qꝛ dictus electꝰ nec venerat nec ſu
fficienteꝫ nūciuꝫ miſerat ad diē ſta
tutū nec pꝰ diutius expectatus ꝙ
excuſauerat moraꝫ ſuam ꝗ calores
eſtiuos et inſidias formidabat re
putauit illum contumacem. vnd̄ cō
demnauit illuꝫ ad expenſas alteri
parti quas fecerat ab eo tempore
quo ipſum expectare incepit.
¶ Nō ꝙ cuꝫ aliquis citat̄ vt ad cau
ſā veniat vel mittat ꝓcuratorē nō
ſufficit mittē executoreꝫ ſicut mi
ſit excuſatorem. ¶ Item cōtumax
in expenſis ↄdemnatur a tpe cōtu
macie. ¶ Item cum crimen in mo
dum exceptionis obijcitur poteſt
ꝓcurator interuenire.

¶ **Cum olim.** Ca. Quidā clericꝰ
P. nomine acceſſit
ad ſe. ap. cū multis litteris p̄latoꝝ
tū ybernie quas preſētauit dño. C.
ↄtinentes ꝙ idem. P. electꝰ erat i
epm̄ roſeñ. et cū nullus appareret
qui aliquid ꝓponeret contra ipm̄
dn̄s pa. fecit illum in epūꝫ conſecra
ri. Poſtmodum. F. et. G. monachi

ad dictū. C. accedentes ꝓpoſuerūt ſe a canonicis eccie roſeñ. electos. et ꝙ dictus. P. per falſas literas ſe fecerat ꝯſecrari. Vnde. C. cauſā ꝯmiſit quibuſdaȝ ut de forma elcōis illius. C. veritatē inquirerent et ſi canonice elect9 fuit faciāt illū pacifica poſſeſſione gaudere. alioquī cognoſcāt de electiōe dictoruȝ monachoꝝ ꝯfirmātes quā canonicam inuenerit altera infirmata. Judices citauerūt illum. P. tercio ſed noluit cōparere. vnđ ipſi ceperūt cognoſcere de electionib9 dictoꝝ monachoꝝ ⁊ elcōem. F. ꝯfirmauerunt. Interim dictus. P. ad ſedeȝ apo. acceſſit. ⁊ ſup quibuſdā grauaminib9 et iniurijs ꝯtra dictū. F. et quoſdā alios literas ipetrauit. p9 modꝰ dict9. F. ad dñm inno accedens literas p̄dictoꝝ iudicū preſentauit eiſdeȝ ꝯtinētes qualit̃ in electione ipſius fuerat ꝓceſſuȝ dominꝰ pa. volens adhuc miſericorditer agere. cū illo. P. ut eius malicia ꝯuincatur remiſit iſtū. F. ad ipſos iudices mandās eiſdem ꝙ non obſtante ꝙ electio ipſi9. F. fuit cōfirmata. adhuc inquirāt de electōne ipſius. P. ſꝫm ꝙ in litera cōtinetur. In fine dicit ꝙ ſi ille. P. nō venit anno elapſo dictuȝ. F. faciāt in epm ꝯſecrari. ‖ Nota ꝙ ꝓpter maliciam alicui9 ꝯuincendam citari đbet exhabundāti.

Veritatis. Ca. Quidaȝ canonici curienſes denunciauerūt epm ſuum de dilapidatione. homicidio. inceſtu et alijs crimibus de quibus erat publice īfamatus. vnde pa. cauſam ſup hiſ cōmiſit p̄mo epo tridentino et abbati ſancte marie et cuidam ꝑpoſito inhibendo eidem ne de reb9 eccleſie aliquid alienare p̄ſumat. Secundo ꝯmiſſa fuit epo brixiē. eadeȝ cauſa et abbati et ꝑpoſito predictiſ ſed dictus epūs coram p̄mis iudicibus vocatus per ꝯtumaciam venire ꝯtempſit. vnde ipſi ab officio ⁊ beneficio ſuſpenderūt eundē poſtmoduȝ citatus a ſecūdis iudicibus comparuit coram eis et friuolā excuſatōem pretendens ſolita malicia noluit ſtare iuri cum canonicis predictis. ꝓpter quod pa. ꝯfirmauit ſuſpenſionem a p̄mis iudicibus factam. Tercio loco commiſſa fuit cauſa epo cumano et cuidam abbati ad ſupandam maliciaȝ ipſi9 epiſcopi. qui citato ipo epiſcopo. nec venit nec per ſe miſit aliquem reſponſalem. vnđ ipſi tulerunt ſniam excōicationis in eundem recipientes teſtes ſꝫm quod a domio pa. receperant in mādatis per quos qđlibet crimen predictoꝝ fuit ꝓbatum. Judices cauſam et ꝓceſſum ipſi9 cauſe remiſerūt ad pa. vnde ipſe ꝯſideratis predictis vidēs ordineȝ iudiciariū in hoc facto fuiſſe ſeruatum. ꝯſiderans etiam ꝙ poſt ſnias inde datas celebrare preſumpſit in nomie dñi cum apl'o volens inobediētiam omneȝ vlciſci tulit ſētentiam ꝑpetue depoſitionis ī ipm epiſcopū lꝫ abſentem p̄uans eū omni pontificali et ſacerdotali officio ſine ſpe reſtitutionis reuocando ī irritum quidquid de rebus eccleſie alienare preſumpſit poſt inhibitionem ſibi factaȝ per ap. ſedem et poſt ſuſpenſionem et excoīcationem latam in ipm ‖ Nota ꝙ in cauſa denūciationis lite non conteſtata ꝯtra ꝯtumaceȝ poſſunt recipi teſtes. ‖ Item qui celebrat ſuſpenſus vel excōmunicat9 debet deponi. ‖ Item in abſentem ꝯtumaceȝ fertur ſentētia depoſitionis. Itē per denūciationē aliquis deponitꝰ ſed hoc fuit ꝓpter magnitudinem

crimims homidicij qui celebrauit
excōmunicatus.

Contingit. Ca. Aliquiſ citatus ad cauſaꝫ cō
tumaciter ſe abſentat. iudex p con
tumaciā abbatiſ ad iudicauit poſſe
ſſiōꝫ actori cauſa rei ſeruāde. ſꝫ ꝓpt
potentiam rei ſiue dolū actoꝛ .ī. an
nuꝫ rem cuſtodiēdam nanciſci non
poteſt vel acquiſitaꝫ amittit. ꝛ ſic
ſm quoſdam poſt annū n̄ efficitur
verus poſſeſſoꝛ. et reuſ de malicia
ſua comodū reportat ne igitur cō
tumax melioris ꝯditionis ꝙ obedi
ens exiſtat ſtatuit conciliū de cano
nica equitate ut in caſu p̄miſſo ac
toꝛ in anno elapſo verus efficiatur
poſſeſſoꝛ. ¶ Nota ꝙ ille qui non
poſſidet fictione iuris et ꝓpter do
lum alterius poſſidere intelligit̄.
ita ꝙ anno elapſo verꝰ eſt poſſeſ
ſoꝛ. ¶ Item ꝯtumax p̄uiri debet.

Venerabilis. Ca. Inter ar
chiep̄m bituri
cē. ꝛ archiep̄m burdegalē. queſtō
vertebatur de iure p̄matie ad pe
tionem bituricē. mandauit pa. bur
degalē. ut ad iniciū ꝓxime quadra
geſime pemptorie ad p̄ntiam ſuaꝫ
per ſe vel ꝓcuratorem idoneū ac
cederet rn̄ſurus dicto archiep̄o bi
turicen̄. ſup iure p̄macie quod ſe ꝓ
ponit habere in ꝓuīcia burdega
lē. ad lit̄ ꝯteſt. et ad alia omia que
ipſi cauſe fuerint neceſſaria. et in
ſup mandat quibuſdā ut ad eundē
terminuꝫ ſub forma p̄miſſa ꝛ pemp
torie citent eundem. et ſi non pote
rit inueniri ad eccleſiā ſuam trine
citationis edictū publice ꝓponāt
vel ꝓponi faciant. ¶ Nota ꝓcura
torem talem mittendum qui poſſit
litem ꝯteſtari. et alia omia neceſſa
ria cauſe expedire. ¶ Item ſi aliq̄s
inuenit̄ nō ad locū vbi habitare cō
ſueuit trine citationis edictū debꝫ
ꝓponi et vltimū peremptorium.

De eo qui mittitur in poſ ſeſſionēꝫ cauſa rei ſeruande.

Conſtitutis. Caſus. Prioꝛ
et canonici de giſebum
habebāt queſtiōem cum
ꝓpoſito de bel ſuper eccleſia de la
ꝓpoſitoris. cauſa cō
mento ad petitōeꝫ ꝓpoſitoris. cauſa cō
miſſa fuit quibuſdam iudicibꝰ. ſed
quia ꝓpoſitus fuit ꝯtumax miſſi fu
erūt p̄oꝛ et fratres in poſſeſſionē
eccleſie predicte cauſa rei ſeruande
. Infra annuꝫ ꝓpoſitus non recupe
rauit poſſeſſioneꝫ. vn̄ anno elap
ſo partes ꝓpter hoc acceſſerūt ad
pa. in cuius p̄ntia ſuper poſſeſſio
ne predicte eccleſie fuit aliquādiu
diſpenſatuꝫ tandeꝫ per ꝯfeſſionē
vtriuſqꝫ ꝑtiſ ꝯſtitit pa. ꝙ lꝫ in poſ
ſeſſiōem cauſa rei ſeruande dicti p̄
oꝛ et fratres fuiſſent inducti. alte
ra pars .ī. annuꝫ niſi preſtitit cau
tionem ſtandi iuri lꝫ voluntateꝫ ha
buit. et ipſi eam parati fuerāt reci
pere. vn̄ pa. adiudicauit poſſeſſi
onē d̄ce eccie p̄dictis fratribꝰ ſal
uo iure ꝓprietatis ipſi ꝓpoſito. ¶
Nota ꝙ nō ſufficit voluntaſ in caſu
iſto ſiue facto. ¶ Item qui non re
cuperat poſſeſſiōem ꝓpter ꝯtuma
ciam omiſſam .ī. annū pꝰ annū ſi re
cupat ipſam. tn̄ ꝺ ꝓprietate audit̄.

Cū ſicut. Ca. Inter abbatiſ
ſam et cōuentum ſā
cte trinitatis ex vna ꝑte et. p. ſub
decanū ex altera coꝛam abbatibus
taurinē. et de coꝛuen̄. et archidia
chinē. iudicibꝰ delegatis ſup ec
cleſia de capithot. queſtio verteba
tur ꝓpter ꝯtumaciam. p. ſubdeca.
iudices miſerūt monialeſ in poſſeſ
ſioneꝫ rei petite cauſa rei ſeruande

Sed cū hoc ad ſub decani noticiam
peruenisſet ad archidia. predictū
acceſſit offerens ei ſtandi iudicio
caucionez quōz abbas de cornith.
tineñ. viam fuerat vniuerſe car=
nis ingreſſus poſſeſſionez infra an
num non potuit obtinere. vnde di
ctus. p. poſt annuz acceſſit ad pa.
petens ſibi ſuper hoc prouideri cū
per ipſum non ſtetit quominus po
ſſeſſionem recuperant infra annum
mandat pa. cuidaz q̃ti. ſi eſt ita re
cipiant a reo caucionez ſtandi iuri
et ei reſtituant poſſeſſionez nō ob
ſtante eo ꝙ annus eſt elapſus ſi p
eum non ſtetit quominus infra an
num et poſſeſſionem recipet et de=
derit caucionem. ‖ Nota ꝙ ſi per
me non ſtetit quo minus faciam qđ
debeo non eſt mihi imputanduz.
‖ Itē ſi non poſſum habere copiā
iudicis nō currit mihi tēp9 annale

Cum veniſſent. Ca. Abbas
ſancti angeli
cāz hēbat ſuper quadaz poſſeſſiōe
contra. P galeñ. legatus illius ꝑ
uincie cām illam cōmiſit quibuſdā
iudicibus ſecūduz ius et bonam cō
ſuetudinem illius terre terminan=
dam ſed cum iudices vellent pro=
cedere iuri ſecundum ius. prefat9
P. ſe. ap. appellauit ſed nihilomi9
iudices partem aduerſam in poſſe
ſſionem rerum petitarū cā rei ſer.
mitti decreuerīt ita ꝙ ſuiſq3 ad ānū
et diem preſtaret et caucionem iudi=
cio ſiſti et pti alteri. xxx. libras re
ſtitueret pro expenſis reciperet
poſſeſſionem eandem poſtmoduz
legatus ille receſſit et altē legat9
infra annum terram illaz eſt ingre
ſſus coram quo dict9. P. obtulit
caucionem ſtandi iuri et poſſeſſio
nē ſibi reſtitui poſtulauit pat9 re=
ſtituere expenſas vſq3 ad vi libraſ
ꝗ abbas volebat tm̄. xxx. et ſic ān9
elapſ9 eſt vnde queſtio iſta ad do
minum pa. eſt delata coraz quo ħ
et alia propoſita fuerunt domin9
pa. decreuit illum. P. in poſſeſſio=
nem reducendum prefatam caucio
nez ſtatuens vt ſi conſuetudo q̃ al
legabat laudabilis fuerit ad expē
ſas reſtituendas non compellatur
quia ex hoc apparet ꝙ bene appel=
lauit ſi vero conſuetudo laudabilis
non fuerit appellacio nō tenuit. vn
de ad moderatas expenſas reſtitu
endas abbati quas conſtiterit ip=
ſum propter hoc feciſſe cōdemnatē
‖ Nota ꝙ nō obſtat lapſ9 cañ ad
recuperandam poſſeſſionez. ſed in
fra annuz ñ ſtat q̃ amiſit eaz. ‖ Itē
appellacio legitima īpedit tradicō
nē poſſeſſionū et ſi ñ ē legitima nō
impedit quominus detur.

Si aduerſarius. Ca. Aliquis
citatus fuit
ad cāz poſt citacionem abſentauit
ſe nullū dimittēs ꝓcurat orē q̃riē
q̃litē ↄē ip̄z ſit ꝓcedendū rñ. ꝙ đ
nunciacio ad domū ip̄i9 legitīa dz
fieri et ſi nō apparet qui đfēdat eū
actor ī poſſeſſionē rei petite cā rei
ſer. pōt iduci ‖ Nō ꝙ q̃libȝ tenetē
dimittere ꝓcuratorē q̃ eū defēdat
al' ꝓcedatē cōtra ipſuz vt hic dicitē

Vt lite pēdēte nihil inouetē.

Mēoria. Ca. archiep̄9
eboraceñ. ex ꝑuil'o ap. ſe.
faciebat crucez p totam
angliam ante ſe deferre
pa. ad peticionez cantuarieñ. archi
epiſcopi prohibuit p litteras ſuas
archiepiſcopo eboraceñ. ne crucē
deferret vl' deferri faceret añ ip̄z
donec cognoſceretur an de iure hº
facere poſſet. vnde eborac. conq=
ſtus eſt domino pa. qualiter ipſum
priuauerat ſine cauſe cognicione.

vnde ipſe ſcribit eidem eboracen̄•
ſtatuens vt non obſtantibus litt=
teris ꝓhibitionis ſibi facte ad pe=
ticionem cantuarien̄•faciat crucem
ante ſe deferre ſicut eſt ei conceſſū
per priuilegiū quouſqꝫ ꝑ ſentenci
am decernatur an deiure hoc facē
debeat• ¶ Nota ꝙ lite pen• non eſt
alicui auferenda poſſeſſio •

¶ **Laudabilem•** Aliquiſ accuſat matrimoniū ꝓp
ter conſanguinitatem vel aliud ꝑ
petunm impedimentum• Queritur
an ſtatim carnale commercium ſit
ſuſpendendū et reſpondetur ꝙ al
teruter coniugum priuari non de=
bet iure ꝙ hꝫ in alteō āte finē cāe
¶ Nota ꝙ lite pen• vxor debito iu
re priuari non debet• ¶ Itē notan
ꝙ ille qui ad mandatuꝫ eccleſie ſol
uit debitum vxoris ſibi preiudiciū
non facit •

¶ **Eccleſia ſancte marie•** Hic pōe
caſum ad vtramqꝫ dec• eccleſia ſā=
cte marie in via alta mouit queſtio
nem contra Iohannem de arthea
ſuper quibuſdam poſſeſſionib⁹ co
ram • I•iudice lite conteſtata • Idē
Io• poſſeſſiones illas tranſtulit in
monaſterium ſancti ſilueſtri demū
ſenator roman⁹ occaſione cuiuſdā
ſtatuti in quo continetur qđ ſi ꝗs•
rem litigioſam tranſfert lite pen •
poſſeſſio auſſeratur poſſeſſori et de
tur petitori ſpoliauit monaſteriuꝫ
poſſeſſionibus illis et eas reſtituit
eccleſie ſancte ma • poſtea ſentēcia
ſenatoris fuit reuocata et ſpoliata
fuit eccleſia ſancte• M•et monaſte=
rium reſtitutum lite illa pen• cele=
ſtinus reuocauit cāꝫ ad preſenciam
ſuam non obſtante illa reuocatiōe
diuerſe ſentencie late fuerunt ꝑ ſe=
natores quādoqꝫ pro eccleſia quā
doqꝫ pro monaſterio• Vltimo corā
innoc• petebat eccleſia ſancte• M•
reſtitucionem illarꝫ poſſeſſionum
quibus iniuſte fuerat ſpoliata ꝑ
quendam conſiliarium capitolij do
minus papa reuocauit in irritū qt
quid factum fuit ab alijs poſtquā
celeſtinus reuocauit negocium ad
curiā ſuā et reſtituit eccleſiā ſācte
M•et quia poſſeſſiones ille fuerāt
alij titulo locacionis obligate p⁹
reſtitucioneꝫ a iohanne de arthea
nec monaſteriuꝫ poterat recupa
illas vt eccleſiam reſtitueret•pre
cipit papa ꝙ monachi poſſeſſio=
nes alias equiualentes prioribus
ſubſtituerunt loco prioruꝫ quod et
factum fuit arbitrio bonorum vi=
rorum et ille ſubſtitute erant pig
nori obligate pa• fecit illas libe=
rari a creditorib⁹ qui domino pa•
instrumenta pignoris reddiderūt
Demum pecijt monaſterium reſti=
tucionem illarum poſſeſſionum cō
tra ſentenciam ſenatoris et innoc•
ipſum reſtituit circa ſentenciam il
lam precipiens vt poſſeſſiones il=
le ſubſtitute non debeant alienari
vt ſi eccleſia illa noluerit agere de
proprietate vel de vicio litigioſi
contract⁹ ſic ꝙ euincere valeat a
habere• ¶ Nota ex primo capitulo
ꝙ res que ſuccedit in locum alte=
terius eodem iure cenſetur cū illa•
¶ Item lite pen•res ſit litigioſa in
alium tranſferri non debet• ¶ Itē
in ſequenti no• ꝙ poſtꝗ̄ ſuperior
reuocat ad ſe negocium quitquid
ſit p⁹ea ab inferiori nō tenet vn̄
reuocari debet ſaltem de facto• ¶
Item cum res reſtitui non poteſt
in alio equiualēti fieri debet reſti
tucio et iſte due dec• ſic diuiſe olīꝫ
erant vna dec•

¶ **Dilectus filius•** Ca• inter ma
giſtrū a• rēc
rē eccīe d baſeuilla ⁊ āneceſſ• ipi⁹ ꝙ

pte vna et priorem et monachos d
baſeuilla ex altera queſtio verte=
batur ſuper decimis noualium par
rochie ipſius rectoris lite pen. co
ram iudicibus delegatis abbas et
conuentus maioris monaſterij tu=
roneñ. quibus prior et monachi p
dicti ſubſunt pro ſe et mēbris ſuis
obtinuerint a ſede apoſtolica in=
dulgentiam ſuper huiuſmodi deci
marum perceptione nulla mentiōe
facta in ipſa de huiuſmodi queſtio
ne occaſio huiuſmodi indulgencie
prior et monachi prefati decimas
ipſas ſibi vendicare contendūt cū
iudices ſuper hoc dubitarent dic=
tus rector hoc ſignificauit domio
pape vnde mandat quibuſdaʒ q̄ti.
eiſdem iniungant. vt indulgencia
non obſtante predicta in negocio
ipſo procedant iuxta traditam ſibi
formā. ¶ Nota q̄ lite pen. priuil.
vel indulgencia ſuper re litigioſa i
petrata mentione non habita d q̄=
ſtione non valet.

De ſequeſtratione poſſeſſio= num et fructuum.

Ad hoc. Caſus. Inter
epiſcopū me
diolaneñ. et abbatem de
ſtrega ſuper quibuſdā
poſſeſſionibus queſtio vertebatur
que ad peticionem archiepiſcopi
ſimpliciter commiſſa fuit epiſcopo
veroneñ. coram quo intentauit ar=
chiepiſcopus iudiciuʒ poſſeſſoriū
et ipſe partim pro monaſterio pti
pro archiepiſcopo ſentenciam p
mulgauit quo facto pcurator mo
naſterij iudicium proprietatis vo
luit intentare ſuper illis poſſeſſio
nibus de quib9 archiepiſcop9 ob
tinuerat in iudicio poſſeſſorio. ſed
archiep̄s. rū. iuriſdictionez epiſco
pi exſpiraſſe aſſerens cāʒ poſſe=
ſſionis tantum et non proprietatis
fuiſſe cōmiſſaʒ et ipſe ſemel officio
ſuo functus fuerat ſuper proprie=
tate vlterius cognoſcere non va=
lebat. Sed cū archiepiſcopus nol
let pcuratori monaſterij reſpondē
epiſcopus propter contumaciam
archiepiſcopi miſit monaſterium
in poſſeſſionem que fuerat pro ar=
chiepiſcopo adiudicata cā rei ſer.
ſʒ archiepiſcopus monaſteriū ab il
la violentē eiecit cā iſta poſtmodū
delata eſt ad dominū pa. C. cū ſup
hoc aliq̄diu fuiſſet diſputatū. C.
ſic fuit interpretatum reſcriptū q̄
tam cā poſſeſſionis q̄ proprieta
tis iudici fuerat delegata cū abſo
lute et indiſtincte cōmiſſa fuiſſet
et continencia cauſe diuidi non de
beret pdictā poſſeſſionē p arbitrio
ſuo ſeq̄ſtrari pcepit apud vēcellīs
et nouarī. epos dās ī mādatis epo
Regino et mutineñ. vt de cā poſ
ſeſſiōis et pp̄etatis plene cognoſce
rent et decidāt eandē cā poſſeſſionē
illi parti aſſignarent que obtine=
bit in pp̄etatem. Tandem partib9
cōparentibus coram ep̄is regino
et mutineñ. Infra annū a tēpe da
te poſſeſſionis p epm veroñ. archi
eps mediol. cautionez obtulit ſtā
di iuri Tandem cum ipſi epi nō p
ceſſiſſent in cāʒ ptes ad dominum
innocen. habuerunt recurſum co=
ram quo predicta et alia multa al
legata fuerunt reducens cām ī euʒ
ſtatum in qua fuerat cū. C. cāʒ p
prietatis et poſſeſſionis cōmiſit re
gino et mutineñ. epis mandato ſe
queſtrationis penitus reuocato.
et ne domin9 pa. mōaſterio in ſuo
iure deeſſet ſtatuit q̄ archieps re
ſtituat monaſterio expenſas mode

uatas ab eo tempore quo eps ve=
ronen̄· ipſum monaſterium in poſ=
ſeſſionez mitti decreuit vſqȝ ad tē
p9 ſatiſfactionis oblate coram re
giū · et mutinen̄ · epis proptē hoc
factas et ꝙ archieps preſtet cau=
cionē ſufficiētē iudicio ſtādi· ‖ Nō
ꝙ quando cā ſimpliciter et in de=
terminate cōmittitur iudicium po
ſſeſſorium et petitorium cōmiſſum
intelli et ſi actor intentauit poſſe=
ſſorium et optinuit reus etiaȝ pōt
intentare petitoriū ſup poſſeſſio=
nibus in quibus ſuccubuit coram
eodem iudice quia continencia cāe
diuidi non debet · ‖ Item ſequeſ
tracio fieri non debet · ‖ Item ex=
penſe reficiēde ſunt facte a tempe
date poſſeſſionis vſqȝ ad tēp9 ob
late caucionis q̄ facte ſūt ꝑpt hoc

Dilectus· Ca· Abbas et con=
uentus de colece=
ſtria ipetrarūt litteras ad quoſdā
iudices delegatos circa rectorem
eccleſie de bereneia ſuper ipſa ec=
cleſia · iudices ipſi quia rector pre
dictus contumax fuit monachos in
duxerunt in poſſeſſionez eccleſie ip
ſius cā cuſtodie et quia monachi
fruct9 predicte eccleſie medio tē=
pore pceptos diſtrahebāt dictus
rector ſignificauit hoc domīo pa ·
vnde mandat q̄ti · ſi eſt ita fruct9
predictos faciant ſequeſtrari · et ſi
quid de ipſis diſtractum eſt faciāt
in priſtinum ſtatū reuocari · ‖ Nō
caſum in quo fit ſequeſtracio · et hō
ideo quia fructus debent reſtitui
ſi reus infra annum recuperauerit
poſſeſſionem ·

Abeo qui· Ca· Aliquis appel
lauit a ſentēcia cir
ipſum lata ipſe cepit diſſipare fru
ctus poſſeſſionis · dicitur ꝙ fruct9
ſunt ab ipſo ſequeſtrandi quouſqȝ
appellationis cā fuerit terminata ·
‖ Nota caſum in quo fit ſeque
ſtratio ·

Rubrica· De confeſſis·

QVm monaſterium·
Ca· Quidam preſbr con
feſſus fuit ſe commiſiſſe
homicidium ad ſuggeſtionem quo
rundam querebatur Vtrum illi ad
confeſſionem ſacerdotis ſint puni=
endi de illo homicidio reſpondet
ꝙ non niſi aliter hoc verum eſſe c
ſtiterit quia vt dicunt iura canoni
ca et ciuilia nulli de ſe confeſſo non
credendum eſt contra alios excep=
to crimine maieſtatis confeſſio cō
fitentis de ſe non eſt aduerſus alios
admittenda · Si tn̄ illi de hoc infa
mati ſunt cum tribus ſocijs ſui or=
dinis quibus ſe purgare debent
purgent · ‖ Nota ꝙ nulli de ſe cō
feſſo credi debet in preiudiciuȝ ali
orum · ‖ Item confeſſio crimino ſi
non eſt contra alium admittenda ·
infamatus debet ſe purgare ·

Cum ſuper· Ca· Duo electi fu
erūt i eccleſia be
thlemitana in examinatiōe illarū
electionum · Guil bethlemitan9 ca
nonicus fuit in iure confeſſ9 ꝙ pre

ſtando conſenſum electioni alteriꝰ
recepit obligationem quingento=
rum ſarracenorum et mediator fuit
ſimoniace prauitatis vnde dominꝰ
pa. depoſuit ipm ꝑ diffinitiuā ſen
tenciam ab omni officio et benefi=
cio eccleſiaſtico. ¶ Nota ꝙ ſimōia
cus deponi debet vt hic dicitur.

Ex pte et J. Ca. Inter abba
tez et conuentū
ſancti. M. ex parte vna et. G. noīe
vxoris ſue coram iudice viterbieñ.
queſtio vertebatur ſindicus mona
ſterij confeſſus fuit quedam in iuē
per errorē ex q̄bus monachi timēt
ſibi preiudicium generari abbas et
conuentus ſignificauerunt b dño
pa. petentes ſibi contra hmōi con
feſſionem prouideri Scribit papa
illi iudici viterbieñ. dicens ꝙ ne=
gotio nondū finito error facti ne
mini nocet vnde mandat eidem ꝙ
ſi de hmōi errore poterunt edocē
nullum ſibi ſuper hoc preiudiciū
generetur. ¶ Nota ꝙ error facti ñ
nocet dūmodo ante ſentēciaz error
probetur.

De ꝓbationibus.

Ex epſe verbis. Caſus. inter
iuſtinianum
principē et ante ceſſores tancredi
regis quedam pacta facta fuerūt
in quibus continebatur ꝙ ante ceſ
ſores ipſius tancredi et ipſe q̄daz
obſequia debebant imperatori in
quorum poſſeſſione erat impāator
Iſte rex tancredus ignorabat illa
pacta vnde pecijt a domino papa
greg. vt ſcriberet imperatori vt
ipſe inquireret pacta illa in carto
filatio ſuo et faceret ide copiā ſibi
vt per hoc colligeret quod debēt
facere imperatori et quod impera
tor ei ſeruare deberet. Super hoc
ſcri. pa. regi tancredo dicens ꝙ il
lud facere non poteſt quia nulli di
cendum eſt ea que contra ſe ſunt a
pud te ipſum debes requirere do=
cumenta et in medium proferre.
Nota ꝙ reuſ non tenet̄ dare actori
inſtrumēta ſua contra ſe ſed actor
debet habere ſuas ꝓbationes nec
econtra actor tenetur dare reo in
ſtrumenta defenſionis cōia tñ in=
ſtrumenta alter alteri dare tenet̄.

Sicut ꝯſuetudo. Ca. Cōſue
tudo i q̄daz
terra ꝙ cum aliq̄s intentionem ſuā
fundauerit teſtibus vel inſtrumētis
nihilominus deferebatur ei ſacra=
mentum quod ſi preſtare nollet fi=
des probationibus ſuis ñ adhibe
batur Dicit papa ꝙ ad hmōi iura=
mentum recurrendū ē tūc demū cū
alie legitime probationes de eſſe
noſcuntur vnde talem conſuetudi=
nem reprobat. ¶ Nota iuramentū
in defectum ꝓbationū preſtādū.
¶ Item conſuetudo hic non pre=
iudicat iuri.

Ex litteris tuis. Ca. Epſ bo=
noñ. et archi
diaconus eius confines habebant
prebendas in villis ſiue terris q̄s
ipſi habebant pretextu tēminoꝝ
ſiue finium inter eos orta ē contro
uerſia dicebat epſ archidiaconum
fines antiq̄s egreſſū et occupaſſe
partem fundi ſui archid. incontra
rium aſſerebat ſe partem eandē ſpa
cio xl. annoꝝ iconcuſſe poſſediſſe
et epiſcopus eodem modo dicebat
ſe eandem partez per idem tempꝰ
poſſediſſe querit̄ cui incumbat ꝓ
batō vtrum poſſeſſori an petitori
rñ. pa. ꝙ iudiciū finiū regundoꝝ
tāle ē vt i eo vtꝗ pſōa vices hēat
duarum actoris videlicet et rei vñ
hinc inde teſtes produci poſſunt
ad fidem faciendam iudici et illos
admittat qui melius probauerint

et ſi teſtes vtriuſq; partis equaleſ
fuerint teſtes poſſeſſoris preuale
būt quia promptiora ſunt iura ad
abſoluendum quaz ad condemnan
dum preterꝙ in cā liberali in qua
ſi teſtes equales fuerint pro liber
tate ſentenciabi̅t · In fine ·R̅ṅ·q̅i
tacite queſtioni·diceret aliq̅s q̅re
debet ꝓbare poſſeſſor et ipſe rn̄·
iure cautum eſt probationez aliq̄n
dari poſſeſſori quia et qui obicit ꝑ
ſcriptionem et eam probauerit ob
tinebit ſed nemo eaz obicit niſi qui
poſſidet · Nota ꝙ in iudicio de fi
nibus vterq; dicitur actor et reus
vnde vterq; probare debet ac de=
fendere· Item promptiora ſunt
iura ad abſoluendum ꝙ ad condē=
nandum· Item cum probationes
equales ſunt abſoluitur re9 niſi in
libertate · Item qui obicit pre=
ſcriptionem eam probare debet ·

Propoſuiſti· Ca·Intē·O vi rum ꝙ·S·mulie
rem coram delegatis iudicibus ma
trimonij queſtio vertebatur corā
quibus mulier proponebat ſe nec
a viro cognitam nec potuiſſe cog
noſci q̄d taz proprio iuramento ꝙ
iuramento ſeptem mulierum ꝓba=
uit que per aſpectuz corporis eſſe
virginem aſſeuerant viro ꝑ ſuum
iuramentum in contrariū aſſerēte
queritur cui ſit fides pocius adhi=
benda· rn̄· ꝙ iuramento puelle et
teſtimonijs illarum ſeptem mulie=
rum pocius eſt credendum · Nō
probationem per aſpectum corpo
ris preualere iuramento viri car=
nalem copulam aſſerentis ·

Tercio loco et·J· Ca·Quidam cano
nicus regularis ſub nomine capi=
tuli ſui fecit quandam alienationē
quarundam rerum eccleſie immo=
bilium cuidam amico ſuo ꝙ inſtru=
mentuz alienationis ſignauit ſigil
lo capituli per quod inſtrumentuz
ille amicus dicebat in iudicio intē
cionem ſuaz fundatam procurator
monaſterij aſſerebat inſtrumentuz
illud de conſenſū capituli non fuiſ
ſe confectum et adulterinū vel fur
tiuum eſſe ſigilluz ꝙ ad hoc probā
dum induxit fratres illius vniuer=
ſitatis in teſtes qui iurati dixerūt
ꝙ quociens de hoc inter fratres
mencio erat conſilium tocius con=
uentus et vox fuit vnanimis ꝙ no=
lebant alienationem illarum reruꝫ
ſed illas integras ſeruare volebāt
ſed contra hoc pars aduerſa nihil
probauit q̄ritur cui probationi ſit
ſtandum rn̄·ꝙ ſecundum aſſertio=
nem teſtium eſt iudicandum· Nō
ꝙ teſtes preualeut inſtrumento·
Item negatiua hic indirecte ꝓba
tur· Item monachi et clerici ꝑ
eccleſia poſſunt teſtificari·

Iurauit· Ca·Quidam iurauit ꝙ quandam accipet
in vxorem ſed dum vellet eam tra
ducere quidaz iuramentis ſecundū
morez exhibitis legitime ī iudicio
ꝓbauerunt illoſ quinto conſang=
uinitatis gradu adinuicem attinē
teſtium partibus publicatis q̄daz
alius volebat ꝓbare ꝙ nullo con
ſanguinitatis gradu ſe attingunt·
queritur q̄d in hoc caſu ſit agēduꝫ
rn̄· ꝙ ſtandum eſt ꝓbationi pori·
Nota ꝙ teſtibus publicatis etiā
in cā matrimoniali ſuper eodez ar
ticulo nō ſnnt alij teſtes recipiēdi·

Poſt ceſſionem· Ca·Aliquis dum erat ex
cōicat9 fuit conſtitut9 ꝓcurator
in quadā cā ille cōparuit ī iudicio
obiectū fuit ei ꝙ ñ erat admittēd9
cū eo tp̄e quo dat9 fuit ꝓcurator
excōicat9 erat et hoc ꝓbatum fuit
ꝑ litteras ordinarij ſui q̄z litteris

oꝛdinarij ſtandū ē donec ꝓbet̄ ꝯ
triū dn̄i pa· ipm̄ tanq̄ ꝓcuratoꝛē
non admiſit. ¶ Nota ꝙ eo tēpoꝛe
quo q̄s ē excōicatus n̄ pōt ꝯſtitui
procuratoꝛ et ſi conſtituatur non
valet etiā ſi p9ea fuēit abſolut9.

In preſentia.

Ca. Inter G. et
B. fratres ex
vna pte et Monaſteriuȝ caſemarij
ex altera vertebat̄ queſtio ſuper
bonis quondam. A. fratris dicto-
rum. G. et. B. datus fuiſſet eis qui-
dam cardinalis auditoꝛ coraȝ quo
fratres ꝓponebant ꝙ cum. A. fra-
ter ipſoꝝ conderet teſtamentum
M. filiuȝ ſuum ſibi heredem inſti-
tuit et ei p̄cepit vt ſi abſqȝ liberis
moꝛeretur. ad ipſos bona deuolue-
rent̄ ipſius. vnde poſtulabat om-
nia illa ſibi reſtitui que ad mōaſte-
riuȝ d̄ bōis illis detinebat et ꝯſti-
tuebat mōaſteriū ꝯpelli ne d̄cetēo
ipſos ſup bōis moleſtaret. Sidic9
vo mōaſterij ꝓpoſuit ex aduēſo ꝙ
p̄dict9 M. ſe et ſua obtulēat mōa-
ſtēio vn̄ d̄ petebat omnia q̄ d̄ bois
ip̄i9 M. iuaſerāt reſtitui mōaſterio
et ſuper alijs eis ſilencium imponi
Ad hoc ps dictorum fratrum re-
plicabat ꝙ dict9 M. oblationis ſue
tempoꝛe fuerat minoꝛ annis et ill d̄
fecerat feruoꝛe infirmitatis et p9
conualeſcentiaȝ quod fecerat reuo-
cauit. vnde cum ſine liberis deceſ-
ſiſſet ad ipſos bona ipſius erant de-
uoluta. Ad hoc tn̄. ſindicus mona-
ſterij quod licet dictus m. demona-
ſterio receſſiſſet eidem obtulit p9
modum ſe et ſua firmans proprio
iuramento ꝙ vlteri9 circa oblati-
onem ſuam veniret. Cnde cum
idem. m. bis obtulerit ſe et ſua mo-
naſterio nec ex aduerſo ꝓbetur ꝙ
tempoꝛe vtriuſqȝ probationis fue-
rit minoꝛ annis talis probatio mo-
nachoꝝ probationem non elidit.
quia et ſi fuit minoꝛ annis tempoē
p̄me oblationis tempore ſecunde
maioꝛ potuit extitiſſe preterea vē-
bum illud annis duobus modis po-
teſt intelligi vnde verbum dubiū
intentiōi monaſterij non nocebat
cum infra. xxv. annos teneret do-
natio maxime iuramto firmata nec
intelligendus erat dictus. m. ſine
herede decedere qui monaſteriū
ſibi iſtituerat heredē. Hijs et alijs
conſideratis. h. ſancti euſtachij di-
aconus cardinalis videt̄ ꝙ ſindic9
monaſterij plene fundauerat intē-
tionem ſuam et exaduerſo nihil ꝓ-
batum fuerat de mandato domini.
pa. ſententiam ꝓmulgauit p̄dictis
G. et. B. ſilencium imponens ſupē
hijs que a monaſterio poſtulabāt
et cōdemnauit eoſdem ad reſtitu-
tionem illoꝝ qui de bonis p̄dicti
m. occuparant et dn̄s. pa. hanc ſē-
tentiam confirmauit. ¶ Nota ꝙ nō
dicit̄ d̄cedē ſine hered̄q̄ mōaſtēiū
ſibi heredem inſtituit. ¶ Item vē-
bum illud minoꝛ annis duobus mo-
dis intelligitur et ideo dubia ꝓba-
tio non dicitur pꝛobatio. quia qui
ſic probat non conſtat de qua eta-
te ſit pꝛobatum et ideo clara et cē-
ta debȝ eſſe pꝛobatio et non dubia

Licet cauſam.

Ca. intē archi-
epm̄ rauēatn̄.
ex vna pte et cōe fauentie ex altēa
qō vertebat̄ ſup iuriſdictōe ho-
nore ac diſtrictu in villa ſancti pe-
tri. ac quibuſdam caſtris et terꝛ iſ
alijs que de iure ad rauenatn̄. eccle-
ſiam pertinebāt pꝛocuratores vtri-
uſqȝ partis propter hoc ad ſe ap.
acceſſerunt lite conteſ. ſuper predi-
ctis per procuratores predictos
et iuramento calumnie preſtito.
quia vtriqȝ parti erat plurimum
oneroſum teſtes ꝓducē corā. pa.
mandauit pa. epo placentino vt in

ĩtra tres menſes teſtes reciperet q̄ſ
vtraq; ps tā ſup pricipali negotō
q̄ i pſonas teſtiū duceret ꝓducē=
dos ſtatuē do ptib9 tēminū i q̄ cuz
atteſtat ōib9 apud ſe. ap. ſe pñtēt
Tandem ptes cuz atteſtatiōib9
cōparuerunt coraz domino. pa. at
teſtationibus publicatis Sindic9
fauentinoꝝ ꝓpoſuit ſe velle in per
ſonas teſtium ex pte altera pro=
ductoꝝ quedaz obicere ac probaē
Sindicus archiepi econt̄ reſpon=
dit id fieri non debere. papa inter
loquendo decreuit ip̄m non eſſe au
diendum cum infra tres menſes ꝑ
vt in litteris domini pa mandaba
tur id facē ñ curauit. P9 h̄ ſindic9
predict9 obiecit in teſtes predict
os q̄ corrupti falſa dixiſſent pa. di
cit q̄ talis excepcio non ſolum añ
ſentenciā ſed etiam poſt poteſt op
poni quamuis crederet q̄ talis ex
ceptio p excogitatam maliciaz ad
differendum negotium ꝓponeret̄
eam admiſit. mandans quibuſdam
iudicibus vt teſtes quos ſupē hac
exceptione procurator fauent̄. du
ceret ꝓducendos reciperent infra
menſem indulto extunc altero mē
ſe procuratori eccleſie rauenateñ.
infra quē ad reprobationē illoꝝ
teſtes ꝓduceret coram eis. Iudi=
ces predicti receptis teſtibus pre
dictis atteſtatōs ad dñm pa. remi
ſerunt pro vt receperant in man=
datis. Poſt hoc domin9. pa. exa=
minauit teſtes hic et inde produ=
ctos et q̄uis pars fauētinoꝝ mul
tos teſtes produxerit ſup negotō
principali vix tñ ex illis ſex tantū
modo remanſerunt. quia quidā ſi=
bi met contradicunt in ſerie ſui di=
cti et quidā alij ſunt in ſuis teſtimo
nijs ſingulares. et alij qui inducti
fuerāt ad reprobandum teſtes ec=
cleſie rauēnat̄ plures reꝓbant̄ q̄z

ſibi inuicem contradicunt et alij li
cet pauci numero male fame ſunt ↄ
opionis. ex alia cauſa etiam repel
luntur. quia non probāt id ad q̄d
eoꝝ ſindicus ſe aſtrinxerit videli
cet q̄d corrupti falſa dixiſſent. q̄z
et ſi d̄ corruptione aliqua videāt
dixiſſe d̄ falſitate nihil dicunt. Ex
premiſſis apparet euidenter q̄ ec
cleſia per teſtes plures quib9 po
tius lux veritatis aſſiſtit ſufficiēte
probauit q̄ a. xl. annis et citra ſu
pradicta loca poſſedit per q̄d pa
tet quod ſi fauent̄. a. l. annis citra
vt teſtes ſui videntur d̄ponere ali
qua percipiūt i locis predictis illa
inceperunt ꝑcipere ſine iuſto ti=
tulo et duo inſimul et eodem modo
inſolidum eandem rem poſſidere.
ñ pñt ↄ fauētini. ti. non oſtendant
ſed ex priuilegijs impatoruz et ro
manoꝝ pō. conceſſis eccleſie rauē
nat̄ colligit̄ manifeſte poſſēōm ec
cleſie in predictis iuſtam fuiſſe. et
ita per conſequens apparet q̄ fauē
tini mni9 iuſte ↄ ſine titulo aliqua
in locis predictis occuparūt. quia
vero ſindic9 eccleſie petit cōmune
fauētie a ui t̄batiua ſeu iq̄etiua ſup
p̄miſſis ꝓhiberi. pa. videns i hoc
caſu non ſic eſſe locum interdicto
vti poſſidetis ita poſſideatis cum
ꝓbationes eccleſie rauēnat̄ longe
ſint potiores. et ideo ſic intēdicto
ſupior cōdemnauit cōe fauētie ipi
eccleſie ſupē iuriſdictiōe hōreatq;
diſtrictu et alijs generaliter ptinē
tib9 ad hoc in locis predictis quo
ad poſſeſſorium iudicium quo tan
tūmodo actum eſt ſibi perpetuuz
ſilencium imponentes et prohibēs
tes eidem vt neq; p ſe neq; p alios
ſupra p̄dictis pre ſumāt aliq̄ten9
eccleſiam moleſtare. Nota q̄ ex=
ceptio fl'i ante ſentenciam et poſt
pōt opponi. Item teſtis qui con

tradicit ſibi non valet // Item teſtis ſingularis non valet. // Item teſtibus male fame non eſt credendum vel ſaltem modica fides ē adhibenda. // Item qui aſtrinxit ſe ad plura probanda non ſufficit ſi alterum probat. // Item duo inſimul eandem rem et eodem modo in ſolidum poſſidere non poſſūt. // Item in interdicto vti poſſidetis vincit q̄ poſſeſſionem et titulū oñdit

Per tuas. Ca. Quidam ciuis tiburtinus. T. nomie quādam ocubinā tenuit p ſeptenniū nec interim ꝓlem ſuſcepit ex ea. poſtmoduꝫ vero ab ipſo recedens ad ipm nō poſt multū tempus eſt reuerſa. et in domo ipſius filiū pepit dicēs ſe illū ſuſcepiſſe eo. ipſe tñ dicebat ꝙ filius ei9 nō fuiſſet cum per ſeptēnium ſtetiſſet cū eo nec cōcepiſſet ex illo. tandeꝫ deuictus inſtantia mulieris ſuū filium recognouit. Cū aūt dictus filius. R. nomie ad etatem virilē puenisset ſubarrauit ſophiam nepteꝫ ipſi9. T. et carnaliter cognouit eādem Poſtmodū mater ipſi9. R. cepit coraꝫ multis publice ofiteri iurans ꝙ. R. filius eius dictā ſophiā nullā oſanguinitatis lineam attinebat affirmās p idē iuramētū ſe illū de alio ꝙ d pdicto. t. ſuſcepiſſe Querebat an dicto mulieris eſſet ſtandū vt ſic idē. r. ſophiā habere valeat in vxorem. R. ñ. pa. qz mulier illa pmo aſſeruit ſe dictū. r. d pfato. t. ſuſcepiſſe et idē. t. ad inſtāciā illi9 ſuū filiū recognouit. et filius illi9 noīa comuniter fuit et hit9 ab utroqz iuramēto illi9 poſtmodū i cōtrariū pſtito nō eſt ſtandum. qz nimis indignuꝫ vt q8 quiſqz voce dilucide ꝓteſtatus ē i eundē caſū primo valeat teſtimonio infirmaē Vnde p cōſequēs apparet ꝙ pdictus. r. ſophiā neptē dicti. t. cuius pria facie pſumit cōſobrin9 habere nō poteſt aliqten9 in vxorē. // Nota ꝙ pmo dicto alicuius ſtādū eſt etiam ſi poſtea in cōtrarium velit iurare. et valet ad teſtes ſi ex interuallo vellēt mutare dictū ſuum. // Iteꝫ ꝙ quiſqz propria voce ofitet i eūdē caſū ifirmaē ñ pōt.

Quoniā otra τ infra. Caſus Quidā iudices aliquādo in piudicium alteri9 partis aliqua aſſerebāt iniq et litigator verā negatiuam otra aſſertionem iudicis probare nō poterat. ne ergo falſitas piudicet veritati. et iniquitas equitati ſtatuit ociliū vt tā ordiario iudiciō ꝙ extordiario iudx ſp aut publicā pſonā ſi pōt aut duos idoeos viros q̄ fidelr vniuēſa iudicij acta oſcribāt. videlicet citaciones. dilationes. et oīa q̄ in littera p ordineꝫ explicāt deſignando loca et tēpora et perſonas et omnia ſic ſcripta ptibus tribuant. ita q8 originalia penes ſcriptores uel iudices remaneant. vt ſi ſuper proceſſu iudicij orta fuerit dubitatio pacta poſſit veritas declarari. ita videlicet vt ſic honeſtis et diſcretis iudicibus deferat. ꝙ per iniquos innocentiū iuſticia non ledatur. Iudex uero qui cōſtitutionem iſtam neglexerit obſeruare ſi propter ipſius negligentiam aliquid difficultatis emerſerit per ſuperiorem pena debita caſtiget. nec ꝓ ipſius preſumat ꝓceſſu niſi qten9 in cauſa legitimis conſtiterit documentis. // Nota quitquid hic dicit notabiliter eſt notandum.

Ad noſtram. Ca. In regno datie lex talis ſiue conſuetudo ſeruabatur ꝙ ſi aliqui de criminib9 accuſabantur que p legitimos teſtes probari poterāt

contra ipſos ⁊ reputabant immunes dūmodo valeant ſe purgare q̄mo do ſacerdotes et clerici dacie huic legi imm tebātur. peruenit hoc ad noticiā. d. pa. ipſe volenſ ut hec ma la ꝯſuetudo que eſt ꝯtraria omi iu ri extirpetur a clero. mādat qua= tinus in ꝓbatione hmōi negatiue nullus audiatur. dum tamē ex ad= uerſo poſſit affirmatiua ꝓbari. ¶ Nota ꝯſuetudinē nō valere cōtra iuris ordinē. ¶ Item affirmatia preualet negatiue.

¶ **Cum cauſā.** Caſ9. Inter colu brien. et egitañ. epōs vertebat̄ queſtio ſuper limi tatione ſuarū dioceſiū. pa. ꝯmiſit cauſam illam quibuſdā iudicibus mandans eiſdem quati. in negotio ipſo ꝓcedant ſm diuiſiones que ꝑ libros antiquos vel alio modo me lius ꝓbabūtur et per teſtes et fa= mā et per alia quecūq; admicula ¶ Nota qualiter fines ꝓbantur. ¶ Item que nō ꝓſunt ſingula col= lecta ꝓſunt.

¶ **Cauſa matrimonij.** Ca. Que= dam puel la ꝯtraxit matrimoniū cū quodam iuuene et traducta ab ipſo. tandē receſſit ab eo et intrauit monaſte= rium ſe virginē et monachā aſſe uerans. iuuenis p̄dictus repetebat eandem dicēs q̄ eam carnaliter co gnouiſſet. illa econtra virginē ſe eſſe ac monacham aſſerebat. mulier ꝓpter hoc educta fuit de mona= ſterio et induxit quaſdā mulieres ad probandū per aſpectū corpis virginitatē. tandem vir volebat reprobare mulieres illaſ que indu cte fuerāt ꝯtra ipſum. mulier vero dicebat q̄ timebat violentiam ſibi fieri ab illo. ꝯſultus pa. ſuper hoc negocio rñ. mandat quibuſdam iu dicibus quati. puellam illā ponāt interim in illo monaſterio quod in trauit ut ibi vſq; ad finē cauſe va leat ſecure morari. recepturi poſt modum non ſolum ꝓbationes viri quas inducere voluerit ꝯtra mulieres illas quas induxit puella ad ꝓbandam virginitatē verū etiā alias ꝓbationes hoc negociū con tingentes quas vtraq; pars duxe rit ꝓducendas. et quia dicit canon q̄ manus et oculus obſtetricum ſe pe fallitur mandat vt adhuc ho neſtas matronas et in hoc prudē tes deputare ꝓcurent ad inquirē dum vtrū dicta puella virginita tis p̄uilegio ſit munita. ¶ Nota q̄ iudex debet locū ſecurum ꝓuidere partibus. ¶ Item omes ꝓbatio nes que tangūt negotiū ſunt ad mittende. ¶ Itē mulier inſpecta iterū inſpicitur. ſed iſtud ſit pro pter periculū aiarum ne decipiat̄ et quia oculus et man9 ſepe fallit̄.

¶ **Cū bone.** Ca. Int̄ epm merſ burgen. ex vna par te et abbatē et ꝯuentū bigamen monaſterij ſuper ſtatu ipſi9 mona ſterij et quibuſdam ſpoliatoribus ꝯtra abbatem factis a p̄dicto epō queſtio vertebatur. ſup his cauſa cōmiſſa fuit quibuſdam iudicibus coram quib9 litis ꝯteſt. facta fuit ꝓut partes ꝯfitebantur ⁊ proceſ ſū in cauſa ſed non terminarunt eā dem aliquib9 cauſis impedientibus vel ip̄am cauſam remiſerunt ad do minū pa. Poſtea papa cauſā cand cōmiſit iudicib9 iſtis mandans eiſ dem quati. acta originalia q̄ apud p̄ores iudiceſ remanſerunt debeāt inquirere diligenter. et ipſa ſi po terunt inuenire et ſi qua alia ptes duxerint legitime ꝓponēda in ſcri ptis redacta ad p̄ntiam pa. remitt tāt ſi vero acta inueniri non pote runt cum non reuocetur in dubiū

de ꝯteſtatōne litis ſuper ſtatu mo
naſterij et ſpoliationibꝰ predictis
recipiant ꝓbationes partium de
nouo et audiāt ſi partes voluerint
tractare de compoſitōne. et ꝙ ſuf
per hoc inuenerint et cauſaꝫ ſuffi=
cienter inſtructā ad dn̄m remittāt
¶ Nota ꝙ acta p̄oris iudicij dāda
ſunt iudicibꝰ alijs ad quos cā per
uenerit et poſſunt ad hoc cōpelli.
¶ Item per ꝯfeſſiones partiū con
ſtat de ꝯteſtatione litis licꝫ non re
periatur in actis ex quo partes cō
fitentur.

De teſtibꝰ et atteſtatio.

Placuit. Ca. Tria di
cuntur in iſ
capitulo. Primū ꝙ teſtiſ
non ferat teſtimoniuꝫ ꝓ
precio Secūduꝫ ꝙ talis debet eſſe
teſtis cui nulla poſſit opponi excep
tio Terciū ꝙ ieiunꝰ debet ferre te
ſtimoniū. ¶ Nota ꝙ teſtis cōducti
onis repellitur ¶ Iteꝫ ydoneꝰ de
bet eſſe teſtis cui nulla poſſit oppo
ni exceptio.

In nomie dn̄i.

Ca. Capitulū
iſtud loquit̄
de materia illius decreti. ij. q. i. in
p̄mis Ep̄us quidam dicebat ꝙ eo
abſente viliſſimi teſtes recepti fue
rint ꝯtra ipſum vn̄d nō debebant
ſibi preiudicare. Vnde ꝯqueſtꝰ fu
it dn̄o pa. et ipſe rn̄. ꝙ ſi ita eſt nul
lius momēti ſunt hmōi teſtes. et ꝙ
ita ſit ꝓbat per legem vbi dicitur
ne poſtea obijciatur teſtibus ꝙ p
vnaꝫ parteꝫ geſta ſunt oportet vt
teſtimonia dētur aduerſario a iudi
ce monito ut veīet et audiat teſteſ
Si vero venire noluerit iuſto im=
pedimēto ceſſante valebūt ac ſi vt̄
qꝫ pars p̄ns fuiſſet ex qua lege ar=
gumētatur pa. Ecce admonēdus
eſt ſemp aduerſarius ut veniat ad
audiendos teſtes. et quia hoc hic
omiſſum eſt firmitatē non obtiet.
¶ Nota ꝙ legem poſſumꝰ allega=
re ꝓ nobis. ¶ Item teſtes recepti
altera parte abſente et non citata
non valent.

Quoniā aliqua.

Ca. Quidaꝫ
ſacdoſ erat
infamatꝰ de quibuſdaꝫ mulieribꝰ
nūciatum fuit hoc dn̄o pa. mādat
papa defenſori ſardine ut cūcta di
ligenter inquirat. et mulieres illaſ
cū quibꝰ dicitur deliquiſſe ſeu ali
os qui d̄ hac cauſa aliquid ſcire di=
cuntur ad dn̄m pa. adducat ut de
predictis exceſſibꝰ veritas inqui/
ratur. ¶ Nota ꝙ in cauſa denūcia=
tionis omēs admittunt̄ nō tamē ini
mici vel criminoſi. et mulieres cum
quibꝰ delinquit̄ ſed ad preſump=
tionem tantum inducuntur.

In omni negotio.

Ca. In iſ
capitulo
traditur forma ſm quā debet ali=
quis denūciare crimē alterius qui
aliuꝫ vult denūciare. p̄mo admone
at illum inter ſe et ip̄m ſoluꝫ. et ha
bebatur ꝓ vno teſte quātum ad ꝓ
bandū admonitōem. et ſi non corri
gitur adhibeat vnū ſecū et ſic erūt
duo teſtes. et ſi adhuc ſe non corri
git adhibeat duos et erūt teſtes.
et hoc ꝓbatur auctoritate dn̄i di=
centis. Si peccauerit in te frater
tuus corripe eum inter te et ipſuꝫ
ſolum. ꝛc̄. ut in ore duoꝝ vel triuꝫ
ſtet om̄e verbū. et alibi dicit. Ego
ſum qui teſtimoniū phibeo de me=
ipſo et teſtimoniū perhibet de me
pater. quia duoꝝ hoīm teſtimoni
um verum eſt. ¶ Nō capitulū iſtd̄
intelligendum in denunciatione.

Quotiēs.

Ca. Quando aliqui
volūt ſeparari ꝓ=
pter ꝯſanguitatem ꝯſanguinitas
illa debet ꝓbari per duos vel per

tres teſtes de illa ↄſãguinitate. vel ſi
ↄſanguinei non ſuperſunt. debet ꝓ-
bari p meliores et antiquiores eiuſ-
dem loci. et debẽt iurare ꝙ nõ odio
vel amore vel aliquo cõmodo ꝙ
habeant vel habituri ſunt ad hoc
iuramẽtum accedunt. et ſicut dicũt
rei veritatem a ſuis maioribꝰ acce-
perunt et credũt ita eſſe.

Inſuper. Ca. Prior et fratres
ſancte trinitatis pe-
tiuerũt. vtrum ꝓducere poſſunt de
fratribuſ ſuis in teſtimoniũ in cãis
eccie ſue. ſtatuit pa. ꝙ liceat eis hoc
facere dũmodo vnus aut duo inſti-
tuãtur ad agendum et reſponden-
dum. et tũc eorum teſtimoniũ in cau-
ſis in quibꝰ inſtituti ſunt nõ debet
admitti. ¶ Nota ꝙ clerici pñt fer-
re teſtimoniũ in cauſis ecciarum ſu-
arum. Item non poteſt quis in ea-
dem cauſa eſſe ꝓcurator et teſtis

Ex parte. Ca. Quidã preſbr
nomie. A. quãdam
ecciam canonice adeptus eſt ut di-
cebat. et eam. xxx. annis et ampliꝰ
poſſedit in pace. Tandem quidam
miles tacito ꝙ eſſet laicus ↄtra ip-
ſum literas impetrauit ad quoſdam
iudices ut ſi ↄſtaret ꝙ dictꝰ preſ-
biter filiꝰ fuiſſet illiꝰ qui ꝓrimo i
eadem eccia miniſtrauit vel ꝙ publi-
ce haberet focariam ipm a predi-
cta eccia remouerent coram quibꝰ
dictus pſbiter per ꝓcuratorem mi-
litis tractus fuit in cauſam p quoſ-
dam teſtes infames et notabiles ad
teſtimoniũ ꝓduxit. ſacerdos aſſe-
rebat illos non eſſe recipiendoſ ꝓ
eo ꝙ quidam eorum erant latrões
et raptores manifeſti dicẽs ſe hoc
probaturum. Iudices nihilominꝰ
teſtibus talibus receptis poſt ap-
pellationem a dicto preſpitero in-
terpoſitam priuauerunt ipſum p-
ſcripta eccleſia quam quidam dapi-
fer filius ipſius militis detinet oc-
cupatam quo facto pſpit conque-
ſtus fuit domino. pa. Unde man-
dat quibuſdam ꝗti. ſi conſtiterit eiſ-
dem ꝙ dictus preſpiter non fuerit
p teſtes idoneos dicta eccleſia ſpo-
liatꝰ caſſata ſentencia predictorum
iudicum non obſtantibus etiam li-
teris confirmationiſ ſi que ſuper
eccleſia ĩpetrate fuerũt reſtituãt
eccleſiam preſpitero prefato. nec
eum permittant exinde moleſtari.
Si vero non ſunt vera que ſacer-
dos narrauit. ſcz ꝙ iudices non ꝓ-
ceſſerunt taliter contra ipſum cau-
ſam audiant et fine debito decidãt
et teſtes quos ille. a. nominauerit
ad teſtimonium producendos mo-
neat vt coram eis teſtimonium pe-
hibeãt veritati ¶ Nota ꝙ viles teſtes
notabiles et infames contra cleri-
cos non ſunt recipiendi. ¶ Item ſe-
tencia lata poſt appellationem le-
gitimam caſſanda eſt non obſtãte
confirmatione. ¶ Item in fine eſt
argumentum ꝙ teſtes non ſunt cõ-
pellendi ſupẽ criminibus obiectis
in modũ exceptionis ↄtra teſtes.

Si quis teſtiũ. Caſus. Litteā
ſatis patet. iu-
dex mittere debet ad teſtes i caſi-
bus huius capituli nec debent cõ-
pelli venire ad iudicem. ¶ Nota hic
caſum ſpecialem in quo iudex man-
dat teſtes recipi.

Sicut nobis Ca. Quidam ꝓ
peccunia falſum
tulerunt teſtimonium in cauſa ma-
trimoniali. propter illorum teſtimo-
nium ſentencia diuorcij lata fuit.
Poſtea vero priuatim accedũt ad
iudicem aſſerentes nullam conſãg-
uinitatem eſſe inter eos. et dicunt
ſe corruptos perhibuiſſe teſtimo-
nium falſitati. queritur vtrum ad
dictũ iſtorum debet ſentẽcia reuocari

Rꝫ. ꝙ ſi vir ā vxoꝛ aut alter eoꝛuꝫ
ad ſecunda vota tranſiuit peniten
cia debet imponi teſtibus de periu
rio et adulterio vno vel plꝛibꝰ q̄bꝰ
cauſam dederūt et diligenter inq̄
rendum eſt coꝛaꝫ quibus talis coꝛ
ruptio interceſſit. et ſi tales exhi-
beātur ꝑ quos veritas p̄dicte coꝛ
ruptionis poſſit pꝛobari recipien-
duꝫ eſt eaꝝ teſtimoniū et ſentēcia
eſt reuocanda. ad dictum vero pre
dictoꝝ teſtium cum piuri ſint ſi ē
aliquatenus admittendum. ¶ Nō
ꝙ periuro non eſt credendum.
Itē primo dicto alicuiꝰ ſtandū ē.
¶ Iteꝫ qui occaſionem damni dat
damnū dediſſe videt̄.

Veniens. Ca. Obiectum. fuit
cuidam preſbro.
L. nomine ꝙ in eccleſia de onenſi.
canonice non fuiſſet ingreſſus q̄
pꝛomiſit vnicuiqꝫ pꝛochianoꝝ ſu
oꝛum remittere duos barilloſ vini
q̄ ꝑ bn̄ficio dari conſueuerunt ſa
cerdoti in ipſa eccleſia deſeruienti
ad hoc ꝓbandum duo fuerunt te-
ſtes inducti qui iurati ꝯpoſuerūt
pbrm predictum talem feciſſe pro
miſſionem quoꝛum alter cum pre-
dicto pbro fecit dictam promiſſio
nē. iudex qui de cauſa ꝯgnoſcebat
dictuꝫ pbrm abſoluit q̊ facto pbr
ad dn̄m. pa. accedēs p̄dicta omnia
ei expoſuit cum ip̄a ſentencia. pa.
reſcribens eidem iudici confirmās
ſentenciam ipſius ex eo ꝙ ille qui
eodem erat̄ infectus crimine eodē
ꝯtra illū teſtificari n̄ potuit ꝯ nul
li de ſe confeſſo aduerſus alium eſt
credendum. et dictum vnius teſtis
nō ſufficit ad condēnationē alicꝰ.
¶ Nota ꝙ nulli de ſe confeſſo ꝯtra
alium eſt credendum. ¶ Item ad
dictum vnius non eſt aliquis puni
endus. ¶ Item idem eſt remittere
et dare q̄ꝛ vtrūqꝫ ſimoniā iducit.

Cauſamqꝫ. Ca. Atteſtationeſ
recepte coꝛā pri-
mis iudicibus dande ſūt iudicibus
alijs quibus cauſa poſt moduꝫ cō-
mittit̄. ¶ Nota ꝙ atteſtatiōes vni
us iudicij in alio iudicio locū habēt

Cum nuncius. Ca. Clerici nō
debent repelli
a ferendo teſtimonio i cauſa eccle
ſie ſue. eo ꝙ clerici ſūt niſi aliud im
pediat. ¶ Nota ꝙ illi qui ſunt de
vniuēſitate poſſunt ferre teſtimo
nium in cauſa eccleſie.

Super eo. Ca. Teſtes recepti
ſunt in aliqua cauſa
criminali ſiue ciuili opponuntur eis
crimina vt a teſtimonio repellant̄
queritur quid iuris ſit. Rꝫ n̄. ꝙ ſi
de criminibus illis antea nō ſint cō
uicti vel cōfeſſi ſi modo inde conui
cant̄ non ſunt in teſtimoniū admit
tendi. quod dicit̄ hic intellige ꝓ
ut traditur. ꝭ. e. teſtimoniū. ¶ Nō
ꝙ obtentu criminis repellit̄ teſtis
a teſtimonio etiam in criminali. qꝺ
verum eſt ſi ī crimine pſeueret.

In cauſis. Ca. In cauſis eccle
ſiaſticis n̄ debent te
ſtes ꝓduci vltra terciam ꝓductio
nem niſi adhibita ſolennitate le-
gali vt tradit̄ infra. e. vltra. ¶
Nota ꝙ quarta ꝓductio non debꝫ
dari niſi cum iuris ſolēnitate.

De cetero. Ca. Querebatur.
vtruꝫ laici recipiē
di ſint in accuſationem vel teſtimo
nium contra clericos. Rꝫ n̄. ꝙ ſcꝺm
canones nō ſunt aliq̄tenꝰ admittē
di niſi ſuam vel ſuoꝝ iniuriaꝫ ꝓſe
quantur. et tunc ad teſtimoniū nō
ſunt admittendi ſed ad actionē poſ
ſūt admitti. ¶ Nota ꝙ nullꝰ repel
lit̄ a ꝓſecutōe iniurie ſue vł ſuoꝝ
etiā ꝯt̄ clericū n̄ eſſet excōicatꝰ.

Cum tu. Ca. Quidam ꝑpoſitus
et canonici ſui ex vna

parte et archieps ipſorū ex altera ſupē quadam ſentencia excōicacionis cauſā habebant adinuicem · ex vtraqꝫ parte teſtes producti fuerunt · tandem cā delata eſt ad dominum · pa · vnde ipſe teſtibus examinatis dicit ꝙ teſtes capl'i iurati dixerunt ꝙ ſētentia excōicacionis lata fuit poſt appellationem et teſtes archiepi ſimiliter iurati dixerunt ꝙ ſentencia lata fuit ante appellationē papa · vero dicta teſtiū volens interpretari benigne ne ꝯ periurij reatu notent̄ decreuit ſētenciam illam non tenere · qꝛ vtrūqꝫ eſſe potuit ſcꝫ ꝙ ꝯ āte ſentenciā fuit appellatū · et ſuper illa deponunt teſtes capl'i ꝯ poſt eandē iterum fuit appellatum et ſuper illa ꝯ ponunt teſtes archiepi · et ſic diuēſum tempus impedit contradictionem teſtiuꝫ · // Nota ꝙ in benignioꝛem partem ſemp facienda eſt intēpretacio · // · Item teſtes ſemp debent ſi poſſūt concoꝛdari propter periurium ·

Fraternitatis · Ca · Sentencia lata eſt in aliqua cauſa in qua renūciatū fuit teſtibus vtrimqꝫ et concluſuꝫ in cā appellatum fuit ab illa ſentencia q̄ritur vtrum in cauſa appellationis noui teſtes poſſunt recipi ſup qōe iudicata et vtrum teſtibus in pria cauſa receptiſ liceat aliqd de nouo proponere ſup ipſa queſtione rñ · pa · ꝙ ſi in cā appellationiſ noua capl'a oꝛiuntur ſuper quibus partes voluerint teſtes inducere vel p ſā receptaſ aliquid probare bene ſūt recipiendi ſolūmodo ſupē nouis capitulis receptiſ pꝛimo iuramentis ſecunduꝫ foꝛmam nouoꝛum teſtiū · // Nota ꝙ poſt aperturam teſtiuꝫ ſiue in cā principali ſiue i cauſa appellacionis non ſunt recipiendi teſtes ſuper eodem cāpitulo ſuper q̊ teſtes publicati ſunt ſed ſuper nouo bene recipiunt̄ ·

Intimauit · Ca · Quidā · R · nomie habebat cauſam cum Vuilk · clerico Idem · V · quendam ſuum cappellanū et alioſ quā plures iuramento aſtrinxit ꝙ contra ipſum · V · ꝓ dicto · R · non ferrent teſtimonium nec conſiliuꝫ vel auxilium preberent eidem · Vñ conqueſtus fuit domino pa · mandat pa · ꝙ ſi teſtimoniū alioꝝ teſtium productoꝛum non eſt publicatum nec abrenunciatum teſtibus iudex recipere nō poſtponat illos qui ſunt iuramento aſtricti ꝯ alioſ ſi neceſſe fuerit i teſtimōiū · // Nō ꝙ iuramentum illicitum non repellit a teſtimonio · // Item atteſtationibus publicatis ſuper eodem capitulo nō ſunt alij teſtes recipiēdi · // Item poſtq̄ renunciatum eſt ꝓductioni teſtium non ſunt vlterius admittendi ·

Cauſamqꝫ · Ca · Inter monachos de martura ex vna parte et plebanum et clericos euſdem loci exaltera queſtio vertebatur que fuit cōmiſſa quibuſdam iudicibus coꝛam quib9 teſtes fuerunt hinc et inde recepti et renunciatuꝫ productioni teſtiū et atteſtationes etiam publicate · Tandem monachi quoddam priuilegium impetratum lite pendēte produxerunt in medium per quod iuri alterius partis generari preiudicium videbantur · Judices ſup hoc dubitantes conſuluerunt dominū pa · ſuper hoc ſcribit · pa · ipſis monachis dicens ꝙ ipſe mandauit iudicib9 vt recipiāt teſtes idoneos qui producti fuerunt ſuper alijs capituliſ ſi qua fuerunt ꝯ alij ab hijs ſuper quib9 teſtes recepti

fuerunt et eorũ atteſtatiões pub-
licate non obſtantibus aliquibus
capitulis nouiter impetratis per
nuncios monachoꝝ que contineã-
tur in priuilegio vel alijs litteris
ſibi conceſſis. Poſtq̄ cã ipſa eiſdẽ
iudicibus cõmiſſa fuit que videãt
preſtare impedimentuz alteri pti
et cãz ipſam concordia vel iuſticia
mediante decidant. In fine mãdat
monachis q̄ priuilegium illud p
nuncium ſuum ad preſenciam ſuam
tranſmittãt quia florentinus eps
ſignificauit domino pa. q̄ quedaz
capitula cõtra rationem erant ibi
inſerta. Nota q̄ atteſtacionib9
publicatis non ſunt vlteri9 teſtes
alij recipiendi ſup eiſdez capitulis
vel etiam renunciatũ. Item lite
pen. priuilegiũ in p̄iudiciũ alteri9
partis ĩpetratũ nullã de lite faciẽs
mentionem non valet et eo non ob
ſtante iudices procedere debent.

Perſonas. Sic pone caſuz ſe
cundum q̄ loquit̃
hec dec. Vacat aliq̄ eccleſia filius
prelati decedentis vel vicarius vl̃
etiam alius cum prelatus ad quem
ſpectat iſtitucio eccleſie dicit ſe iuſ
habẽ in eccleſia appellat ne p̄lat9
ordinet eccleſiam Dixit pa. q̄ ſi co
ram iſto epõ vel etiã alio hmõi ne
gocia ventilentur nõ vult vt aliq̄
morbo ꝯſimili laborãtes ſi hoc cẽ
rum ſit aut probari poſſit ĩteſti-
monium admittantur ſi ab vlteruĩ
parte adducti fuerint per illud uẽ
buz huiuſmodi q̄d erat in antiqua
dec. videbatur hec dec. locum ha-
bere in ſimilibus caſibus. Sz ĩ iſta
dec. non eſt illud verbuz hmõi ſed
ſimpliciter dixit negocia. Unde vi
det intelligenda dec. in omnibus
cauſis vt quicũqz habet ſimile ne-
gocium non admittatur ĩteſtimo
nium ſimilis cauſe. Nota q̄ qui

conſimilem cauſam habet in cauſa
conſimili teſtis eſſe non debet.

Iudei. Caſus dicitur q̄ teſti-
monium criſtianoꝝ ad
uerſus iudeos recipiendũz eſt in q̄
libet cã cum ipſi iudei aduerſus cri
ſtianos ſuis teſtibus vti preſumãt
et qui iudeos volunt criſtianis in
hac parte preferre ſunt excõicãdi
qꝛ iudei debent ſubiacẽ criſtianis
Nota q̄ iudei ſubiaceant criſtia-
nis ſed non econtra. Nota hanc
decretalem canonem late ſentẽcie.

Super eo. Ca. Aliqua mulier
petit aliquem in vi
rum vir negat q̄ contraxerit cum
ea mulier vult probaẽ intencionẽ
ſuã p matrem et p alteram mulierẽ
querit̃ vtrũ mater ſit ad mittnda ĩ
teſtimoniũ p̄ filia. Rñ. pa. mater
uidet diligere in crementũ filie ac
honorem et ĩdo ubi vir ſupior eſt
diuitijs nobilitate potẽtia uel ho-
nore ſuſpectũ eſt teſtimoniũ ei9 et
ĩdeo non eſt aliq̄tenus admittẽdũ
Scdo. ponitur alia queſtio. Aliq̄
mulier vult ꝯtrahere cum aliquo.
mater alterutrius dicit quod ſũt
conſãguinei. querit̃ an ſint ꝯiugẽ-
di vel non propter ſolum dictum
matris. rñ. papa q̄ ſi matrimoniũ
non eſt contractum inter eos matẽ
aſſerente illos eſſe conſanguineos
non debent coniungi. Si vero iaz
contractum eſt matrimonium non
debent ſeparari ſine iuramẽto plu
rium perſonarum. Nota q̄ pa-
ter vel mater poteſt admitti in h̄
caſu vel rep elli ſecundum diſtin-
ctionem hic poſitam. Itez ad di
ctuz vnius impeditur matrimoniũ
contrahendum ſed non dirimitur
iam contractum.

Licet vniuerſis. Ca. Dicitur
in hac dere.

ꝙ nulli criſtiāo et multominꝰ iu
deo licitū eſt cāz ſuā ꝓbāe p vnū
teſtē vnđ ſi qō aliq̄ emerſerit ītˀ
aliq̄ſ criſtianos et iudeos nō minꝰ
q̄ꝙ duoꝝ vel trium teſtium teſti=
moniuz admittatur qui ſint pro=
bate vite ⁊ fidelis conuerſationis
quia ut dominꝰ dixit in oꝛe duoꝝ
vel trium teſtium ſtat omne verbū
tn̄ quedā cauſe ſunt que plures q̄ꝙ
duos requirūt ſʒ nulla eſt q̄ vniuſ
teſtimonio quantūcūqʒ legitimo
terminetur· ¶ Nota ꝙ vbi numerꝰ
teſtium non exigitur duo vel tres
ſufficiunt · ¶ Item vni in p̄iu=
dicium alterius non eſt credendū·

¶ **In Litteris·** Ca· quidam no=
bilis ꝯtraxit ma
trimonium cum quadā muliere cui
fere per ſeptēnium cohabitans cō
ſobrinaz patris ipſius mulieris an
teq̄ꝙ eam duceret ſe aſſeruit cog=
nouiſſe vnde petebat ſepari ab ip̄a
ad quod probandum induxit tres
teſtes de familia ſua querit̄ an ta=
les teſtes ſint admittendi· R̄ n̄ pa·
ſi res ita ſe habet pro illoꝝ teſti=
monio ab vxoꝛe ſepari non debet
nec aliqui admittantur niſi ſint ꝓ
bate vite et opīonis de quibus nō
ſit veriſimile ꝙ debeant pro aliq̄
deierare· ¶ Nota ꝙ contra matri=
moniuz familiares non admittūt̄·
quia preſumptio eſt contra eos ⁊
propter periculum anime·

¶ **Cum veniſſet·** Ca· inter abba
tē de cicolano
ex una parte et magiſtrū martinū
ex altera controuerſia ſuper pluri
bus articuliſ vertebatur quā luti
us pa· cōmiſit quibuſdā iudicibus
fine debito terminandam Iudiceſ
tulerunt ſententiā ſuper quibuſdā
articulis ꝓ magiſtro· M· dicebat̄
ꝙ ſentencia non valebat cum eſſet
lata poſt appellationem interpoſi
tā occaſione moꝛtis delegātis· Rū
debatur ex p̄te magiſtri· M· ꝙ ap
pellatio illa non impedit quominꝰ
debeat ſentencia confirmari cū pꝰ
illam appellationez egerit et teſteſ
produxerit et ſic appellationi renū
ciauit et citacio iudicum vel moꝛ=
tem delegantis preuenerit· Man
dat pa· q̄ti· ſi ſentencia illa fuit ca=
nonice promulgata iudices illā ꝯ
firment non obſtante appellatione
predicta cuz poſt appellationē illā
egerit et rn̄derit ⁊ teſtes produxe
rit citatione facta ante moꝛtem de
legantis· alias vero queſtiones ſu
p quibus teſtes pꝛoducti fuerunt
⁊ publicate atteſtationes vel etiā
ſi renunciatum ſit hinc inđ teſtibꝰ
nullis aliȷ̇s receptis ſuper eodē ca
pitulo ab alterutra parte ſecundū
tenoꝛem illaꝝ atteſtationuʒ debe
ant terminare et ſi alie queſtiones
fuerint ſupē quibꝰ teſtes non fue
runt recepti vel renunciatuʒ eiſdē
audiant que hinc inde partes ꝓpo
nere voluerint finem debitum im=
ponentes eiſdem · ¶ Nota ꝙ q̄ pꝰ
appellationem producit teſtes vel
ſtat iuri tacite renūciat appellatōi
¶ Item poſt publicatas atteſta=
tioneſ licet altera pars nullos ꝓ
duxerit nō ſunt aliȷ̇ teſtes inducēdi
idem ſi renunciatuʒ eſt hinc et inđ
alias bene poſſunt admitti·

¶ **Series tui·** Caſus· Filiȷ̇ quo=
dam nobilium con
traxerunt adinuicem matrimoniuʒ
Tandem p̄s vna matrimoniū accu
ſauit et teſtes produxit legitimos
qui conſanguinitatē inter p̄dictoſ
firmiter aſſerebāt ponentes duas
perſonas in primo gradu B· vide
licet et· I· dicentes illos eſſe fra=
trem et ſoroꝛem· Pars aduerſa di=
cebat id falſum eſſe · B· eſſe ſoroꝛē
I· et ad hoc probandū inducebat

teſteſ et publicū iſtrumētū ſʒ pſ il
la q̄ matrimoniū accuſabat dicebat
teſtes illos non eſſe recipiendos
et iudex etiam dicebat ꝙ non erat
conſuetudo eccleſie ſue vt poſt te-
ſtes receptos et publicatos qui ꝯ
ſanguinitatē cōputant alij ex op
poſito admittantur. Judex queſi
uit quid ſibi eſſet agendum. R̄x ñ.
pa. ꝙ ſi non eſt aliud quod impedi
at non obſtante illa conſuetudine
iuri contraria teſteſ illos admittat
¶ Nota ꝙ teſtibus publicatis con
tra matrimonium alij teſtes admit
tuntur ad probandum ꝙ primi fal
ſum tulerunt teſtimonium quia et
poſt ſentenciam etiam admitterēt
cum per illos eccleſia decepta fuiſ-
ſet et ita ſentencia contra matrimo
nium lata non tranſit in rem iudi-
catam quin ſemp audiatur volēs
probare contrarium.

¶ Preterea cū q̄s. Ca. aliquiſ
accuſat ꝙ
ipſe cognouit aliquam mulierem
queritur an teſtes qui ad hoc pro
bandum inducuntur ſint interro-
gandi de viſu vel ſi etiaʒ ſufficiat ſo
la vicine fama vel vtrum ſit credē
dum teſtibus qui carnalis copule
dicunt ſe eſſe conſcios ſed de viſu
nihil dicunt conſultus. pa. R̄x ñ ꝙ
ſi teſtimonium conueniens reddat
de viſu vel etiam de auditu et fama
violentam preſumpcionem ſubmi
niſtret et alia admicula adſint ſtā
dum eſt teſtimonio iuratorum q̄bꝰ
omnibus conſideratis iudex confir
mabit motum animi ſui ex argumē
tis et teſtimoniis que negotio ap-
tiora cōpererit et ſic formabit ſē-
tenciam. ¶ Nota ꝙ ex multis pre-
ſumptionibꝰ et ex fama ſit probatō
ſufficiens et que nō proſunt ſingla
multa ſimul collecta valent et pro-
bationem faciunt.

¶ Cum a nobis. Ca. Queritebat
vtrū dicto ſeu
verbo iudicis credatur in cauſis.
conſultus. pa. rñ. ꝙ et ſecundum
iura canonica et ciuilia vēbo vniꝰ
iudicis non eſt credendū in cā ſiue
quibuſlibet aliis contractibus quō
agitetur nec ſcriptum illoꝝ eā ob
tiet firmitatē q̄uiſ teſtiū admiculo
fulciatur quin poſſit reprobari ꝑ
teſtimonia duoꝝ vel trium teſtiū
bonoꝝ ſalua in omnibus auctori-
tate. ap. ſe. ¶ Nota ꝙ vni iudici ñ
creditur in cā in preiudicium alte
rius. ¶ Item ſcriptura iudicis pōt
reprobari per teſtes.

¶ De teſtibus. Ca. Aliquis tra
hit aduerſarium
ſuum in cām reus obicit exceptio-
nem dilatoriam induxit teſtes ad
cām probandam iuramento preſti
to pars altēa petit eos cōpelli vt
deponant ſupē negotō principali
queritur vtrum ſint ad hoc cogen
di. R̄x ñ. pa. ꝙ ſi teſtes inducti ſint
ſolūmodo ad exceptionē dilatoriā
probandam cum ſuper illa tantuʒ
iurauerunt dicere veritatem ſupē
negō principali nō debent audiri
nec cōpelli ad teſtimonium perhi-
bendum qꝛ deponerent non iurati
Si vero inducuntur ad exceptōʒ
peremptoriam probandam et al-
tera pars petat ut ſuper negō pri
cipali deponant et vt iurent ſuper
illo dicere veritatem ſunt ſine du-
bitatiōe ad hoc cogendi niſi forte
ſufficiens productio ſuper princi-
pali iam ſit facta vel niſi ſit renun
ciatum productioni teſtiū vel niſi
depoſitiones teſtiū ſint publicate
¶ Nota ꝙ non valet dictum teſtis
ſi deponat ſuper quo non iurauit.
¶ Item teſtis iurare debet ſuper
toto negō dicere veritatē qui in
ducitur ad peremptoriam excep-

tiones probandā ſi iſ fuerit petitū
niſi in tribus caſibus hic cōtentis
¶ Item peremptoria exceptio po
teſt oppom et probari poſtq̄ renū
ciatum eſt productiom teſtiuz ſup
negotio principali. ¶ Itē poteſt
opponi poſt teſtiuz publicationē.

Cōſtitut9. Ca. vacante archi
diacōatu richimū=
dié. Archiepiſcop9 eboraceñ. ad
quem pertinet coll'o eiuſdem tunc
abſens contulit archidiaconatū il
lum magiſtro. ho. Decanus et ca=
pitulum eboraceñ. credentes po
teſtatem conferendi deuolutaz ad
eos auctoritate lateraneñ. concilij
tamē etiā auctoritate priuilegij ſui
archidia. ipſum contulerunt ma=
giſtro rogerio et ipſum induxerūt
in poſſeſſionem ipſius Sed magi=
ſter honorius poſt appellationem
ſpoliauit eundem. Propter quod
magiſter R. ad dominum pa. acce
dens ſuper reſtitutione ſua adiudi=
ces litteras impetrauit. Sed ma=
giſter ho. acceſſit ad curiam et im
petrauit litteras reuocatorias. vn
de procurator ro. ad dominū. pa.
accedens predicta ex parte. r. pro
poſuit p9 predicta poſtulauit ho
no. vt dominus pa. quaſdam atte
ſtationes faceret aperiri que in cā
eadē fuerāt recepte. Procurator
R. reſpondet illas non eſſe apien=
das cum teſtes non fuiſſent in du=
cti in hac cā ſed in cā illa que inter
archiepiſcopū eboraceñ. et eundē
R vertebatur. dominus papa no
luit eas apiri ſed cāz cōmiſit qui=
buſdam iudicibus ita ſcilicet q̄ ſi co
ſtiterit ei s dictum. ho. teſtes pro
ſe coram alijs iudicibus delegatis
produxiſſe ſit content9 atteſtatio
nibus illis depoſitis apud ipſum
alioquin ſi nullos produxit eo non
obſtante q̄ teſtes illi quorū dicta
ho. petijt apiri producti fuerint
corā iudicibus illis ſi predicto ho.
producti fuerint ad teſtimonium
admittantur. ¶ Nota q̄ eadem cā
inter plures perſonas et coram di
uerſis iudicibus poteſt tractari et
atteſtaciones recepte in vno iudi
cio non valent in alio niſi partes c
ſentirent vt hic patet. ¶ Item
alter qui cāz agit poſſet ſe oppo
nere coram alijs iudicib9 pro iure
ſuo et res inter alios acta alijs nō
prodeſt nec nocet.

Preſentium. Caſ9. Quia p9
publicatas atte
ſtationes frequenter obiciebātur
in perſonas teſtiuz malicioſe cā di
fferendi negociuz ſtatuit papa vt
ſi aliquis poſt publicatas atteſta
ciones in perſonas teſtiuz obicere
voluerit tunc demum id ei liceat ſi
iuramento firmauerit q̄ ad hoc ex
malicia nō procedāt niſi ante pub
licationem illud fuerit proteſtat9
vl' niſi oſtendere potuerit q̄ poſt
publicationem didicerit quod obi
cit in perſonas. Sed ſi aliquis fue
rit proteſtatus ſe velle repellere
perſonas teſtium poſt publicatio
nes ipſorum ſi quid pro ipſo dixe
rint de facili nō credatē. ¶ Nota q̄
non creditur iuramento alicui9 q̄
malicioſe non procedat. ¶ Item
ex eo q̄ quis impungat non debet
commodum conſequi.

In noſtra. Ca. Quidam archi
diaconus habebat
controuerſiam cum quibuſdam mo
nachis que cōmiſſa fuit quibuſdam
iudicibus lite cont'. plures teſtes
hinc et inde recepti fuerūt quibus
examinatis iudices dubitauerunt
qualiter deberent ferre ſententiam
conſuluerunt dominum pa. remit
tendo ſibi atteſtatiōes. domin9 pa
pa diligenter teſtibus examinatis

reſcribit iudicibus illis cum plureſ
teſtes ex parte archidiaconi quaz
ex parte monachorum ſint ꝓducti
quos non ſolum diuerſa ſed aduer
ſa penitus conſtat teſtimonia red=
diſſe non tamen ad multitudinē te
ſtium reſpicere oportet ſed poci9
ad qualitatem teſtium et ad dicta
ipſorum quibus pocius lux verita
tis aſſiſtit ex quibus iudex motum
animi ſui debet informare mandat
papa iudicibus q̃ti.ſi teſtes vtrim
qꝫ producti ſint eiuſdem boneſta=
tis et extimacionis pro archidiac.
ſentenciam proferant cum plures
teſtes produxerit quam monachi
Si vero teſtes monachorum tante
preeminencie fuerint ꝙ actiones
eorū aliorū ſit multitudini merito
preferenda abſoluant monachos
ab impeticione archidiaconi. ¶
Nota ꝙ nō ſemper debet iudex ad
multitudinem teſtium ſe referre.ſꝫ
pocius ad boneſtatez et opinionē
teſtium qui veriſimiliora negocio
dicant et ita non ſemper ſtat̃ ma=
iori parti. ¶ Item cum teſtes ſūt
eiuſdem extimacionis tunc ſtanduꝫ
eſt numero teſtium.

¶ Tam litteris. Ca. eccleſia lu=
cana vacante q̃dam fuit electus in epiſcopū. Cō
tra iſtam electionez archidiacon9
lucanus et G. ſacriſta et quidā alij
ſe opponebant vnd̄ denunciauerūt
quedaz impedimenta domino pa.
contra electū et ꝙ contraxerat ma
trimonium cum vidua domin9 pa.
ſuper his commiſit inquiſicionem
¶ Item archidiaconus et G. ſacri
ſta predicti litteras ſub nomīe ma
ioris partis capituli cōtra electuꝫ
miſerunt domino pa. capitulum ħ
intelligens ſignificauerunt pa. lit
teras illas de conſciencia capituli
non emanaſſe ſed falſe erant et de

hac falſitate pa. mandauit inquiri
iudices ſup his receperunt teſtes
et dum vellent recipere teſtes ſup
eo ꝙ electus matrimonium diceba
tur contraxiſſe cum vidua appella=
tum fuit ad ſe. ap. ne laici vel femi
ne reciperentur contra ipſum in ta
li articulo vnde iudices atteſtacio
nes ſuper alijs articulis receptas
remiſerunt ad dominum pa. cū lit=
teris ſuis papa examinatis atte=
ſtacionib9 illis reſcribit iudicib9
dicens ꝙ tam per litteras ipſorū
quam per depoſiciones teſtium in
tellexit nihil eē probatum contra
electum predictum niſi de auditu
et fama et ſi ſuper alijs aliqua vi=
deantur eſſe probata teſtes vl' ſūt
ſoli vel tales qui non potuerunt il
la probare ſed quia ſupē matrimo
nio propter appellacionem predi
ctam teſtes non fuerunt producti
mādat quati. teſtes ſiue laicos ſiue
feminas idoneas qui ad hunc arti=
culum probandum inducti fuerint
recipiant, et examinnent diligent̃
excōmunicātes illos qui eos impe
dire preſumpſerint quominus te=
ſtimoniuꝫ perhibeāt veritati q̃b9
publicatis ſi forte irregularitas ꝓ
bata non fuerit indicāt electo pur
gacionez ſuper obiectis per ſeptē
canonicos maiores eccleſie vel pri
ores ⁊ p̄bros ciuitatis lucane qua
recepta prefigant ei terminum q̈
conſecrandus ad dominuꝫ pa. acce
dat. Si vero irregularitas probā
ta fuerit vel ſi non fuerit probata
et ſi infra terminuꝫ conſtitutū pur
gationem non preſtiterit illum re
moueant a prelatione lucane eccle
ſie mandantes capitulo vt de alio
ſibi prouideant in paſtorem. In
fine dicit ꝙ archidiacon9 et ſacri
ſta qui ſub nomine maioris partis
capituli domino pa. conſ̃ electum

litteās deſtinarūt ab officio et be
neficio denuncient eſſe ſuſpēſos do
nec mereant̄ domini pa · indulgē=
ciam obtinere cum per atteſtacio=
nes predictas conſtet maiorem p=
tem capituli huiuſmodi litteraruʒ
conſcienciaʒ non fuiſſe · ¶ Nota ꝙ
ſingulares teſtes non probāt ·
¶ Item vilib9 teſtibus non credit̄ ·
¶ Item cum opponitur irregula=
ritas in modum exceptionis laici ⁊
femine vel idonei admittuntur ·
¶ Item qui teſtes impediunt ſunt ex
cōicandi · ¶ Item infamatus debʒ
ſe purgare ſuper his de quibus ē
infamatus quod ſi non fecerit re=
pellitur · ¶ Item qui litteras ca=
pituli falſat ab officio ⁊ beneficio
debet ſuſpendi · ¶ Item hic nega=
tiua probatur ut colligitur ·

Cum olim et · J · Ca · Eccleſia meneñ · olim
fuit archiepāl is quam archieps
cantuarieñ · tenebat pro ſua ſuffra
ganea archidia · ipſius eccleſie mo
uit queſtionem ſuper ſtatu ſeu libē
tate ipſius contra cātuarieñ · archi
epiſcopum in preſencia domini pa
pe vnde ipſe cāʒ cōmiſit quibuſdā
iudicibus mandans eiſdum quati ·
nus ſi archieps archidia p̄dictū poſ
ſit repellere ab agendo per aliquā
exceptionem conuocatis partibus
vł eoꝝ pcuratorib9 ad locū ido=
neū et ſecurū et lite legitie cōteſ ·
teſtes vtriuſqʒ partis recipiant di
ligenter quos duxerit producen=
dos ſed ſi archieps legitime cita=
tus non comparuerit per ſe vel p
procuratorem idoneum aut litem
noluerit conteſ · nihilominus reci=
piant teſtes maxime ſenes et vali=
tudinarios quos archidia · duxēit
producendos non obſtante appel ·
et depoſici ōeſ eoꝝ ſtudeant ad ſe ·
ap · deſtinare ſtatuentes partibus
terminū pemptoriū q̄ per ſe vel ido
neos procuratores coram domino
papa ſe preſentent ſententiam re=
cepture ¶ Nota ꝙ i cā liberali reo
abſente per contumaciaʒ teſtes re
cipiuntur lite non conteſ · et ſenten
cia fertur et eſt ſpecialis caſus fa=
uore libertatis ·

Ex tenore · Ca · inter · R · milite et · M · mulierē
cā matrimonij coram quibuſdā iu
dicibus delegatis vertebatur · co
ram quib9 mulier proponebat ꝙ
dictus miles corpalitē preſtitit iu
ramentum ꝙ ipſam duceret in vxo
rem et poſtmodum carnaliter cog
nouit eandem et traduxit in domū
Miles vero illud inficiebatur oino
adijciens ꝙ ⁊ ſi hec vera eſſent eā
tam̄ deiure habere non poterat in
vxorem ex eo ꝙ aliam tunc viuen
tem prius duxerat in vxoreʒ · ad ꝓ
bandaʒ intencionē ſuaʒ pars vtraqʒ
teſtes produxit teſtibus publica=
tis per teſtes militis videbatᷓ eſſe
probatum ꝙ ipſe ante feſtum pu
rificationis beate marie virginis ·
B · mulierem accepit in vxorem et
teſtes · M · mulieris dicerent ꝙ in
ſeptimana paſcali ſequenti feſtum
predictuʒ de ea ducenda corpalitē
preſtitit iuramentum · dictuſ miles
petebat ab impeticione ipſius mu
lieris abſolui · Ex pte mulieris fuit
replicatuʒ ꝙ eo tempe quo et etiā
ante quo teſtes militis dixerāt eū
cum alia contraxiſſe fuerat ſemp in
eboraceñ · prouincia cōmorat9 cū
teſtes ipſius militis dixiſſent hec
longe extra dictaʒ prouinciā actū
eſſe determinantes tempus ⁊ locū
et hoc erat parata probare per te
ſtes · Sed cōtra fuit ex aduerſo re
ſponſum ꝙ cum atteſtaciones iam
eſſent publicate hinc inde locus p
dictorum teſtiū iaʒ non erat dubiā

tauerunt iudices vtrum teſtes mu
lieriſ eſſent ſup hoc articulo admit
tendi. ↄſultus pa. rñ ꝙ teſtes mī
ēis ſūt ad ꝓbādū illū articulū ad
mittēdi. Nota ꝙ negatiua que ha-
bet determinationem loci vel tem
poris indirecte pōt probari. Itez
ſuper nouo articulo publicatiſ at-
teſtationib9 poſſunt teſtes recipi.

Significauerunt. Ca. Int
monach
os ſancti dioniſij ex pte vna et ab-
batiſſam et moniales deforcelľ. ex
altera tam ſuper poſſeſſione ꝙ ſup
proprietate prioratus de argen-
tolio coram iudicibus delegatis q̄
ſtio vertebatur. Moniales ſup cā
proprietatis primit9 ſunt iudiciū
ingreſſe et teſtes produxerunt in
illam. Poſtmodum iudicio petito
rio ſuſpenſo poſſeſſionis iudicium
ſunt ingreſſe ſup quo teſtes ab vt̃
q̃ pte fuerunt ꝓducti. ita ꝙ pub
licatio teſtium fieri iaz debebat. ſz
mōachi q̃rtā ꝓductionē teſtiū cū
iuris ſolēnitate petierīt ſup iudiͦ
poſſeſſorio ꝙ cū iudices denegaſ-
ſent ipi ſe. ap. appellarūt ab ipoꝝ
interlocutoria q̀b9 pactis iudices
ꝓceſſum ſuum dño pa. ſignificaue
runt mandat pa. q̀buſdam iudicib9
quati ſi conſtiterit eis abbatem et
monachos q̃rtam ꝓductionem te-
ſtiuz cū iuris ſolēnitate ſup poſſe
ſſorio petiuiſſe et ꝓpter hoc infra
x. dies appellaſſe poſt interlocuto
riam iudicum ad q̃rtaz ꝓductionez
teſtium cum ſollennitate iuris ad-
mittant eoſdē niſi forte iudices q̃r
tam ꝓductionem negauerint vt ef
frenatam multitudinem teſtiuz re-
frenarent et ſi in probatiōe appel
lationiſ defecerint in expenſis legi
tis pti alteri condemnentur et cāz
poſſeſſionis ad quam moniales ha
buerunt recurſum primitus debāt

terminare niſi eſſet in petitorio ꝓ
ceſſum in totuz quod poſſit de ꝓpe
tate liq̃re et tunc q̄ōz determinent
ſimul vtramqz quod ſi de proprie-
tate ad plenum ad huc non conſtet
procedant in ipſa iudicio poſſe-
ſſionis finito. Nota ꝙ qui primo
cepit agere ꝺ proprietate poteſt
redire ad iudicium poſſeſſionis ſu-
ſpenſo petitorio. Item quarto
productio dari debet cuz ſolenni
tate legali alioquin appellatio ꝓ
ter hoc interpoſita valet niſi dene
getur ex cā vt hic dicitur. Item
interlocutoria tranſit in rem iudi
catam niſi appelletur ab ipſa infra
x. dies. Itez qui deficit in ꝓba
tione appellationiſ a grauamine in
terpoſite condemnari debet alteri
parti in expenſis.

Cum cām. Caſ9. Inter archi
epiſcopuz rauena
teñ et cōe fauētie vertebat̃ q̄ſtio
ſup iuriſdictione quorundam loco
rum de q̃ habet̃ ſup̃ de ꝓbatiōib9
lz cā illa delata fuit ad dñz pa. lite
ↄteſ. et p̄ſtito iuramēto ab vt̃qz p-
te ꝺ calumnia quia difficile fuerat
vtriqz parti teſtes ꝓducere corā
pa. mandauit epiſcopo placentīo
quati. recipiat teſtes quos vt̃qz
pars tam ſuper principali ꝙ in p-
ſonas teſtium duxerit producēdos
et eos examinet et de ſingulis cir
cūſtancijs prudenter inquirat de
cauſis loco et tpe auditu viſu ſcien
cia et de omnibus ad negociū ptiñ
tibus quod ſi forte fauentini vel
alij teſtes q̃s archiepiſcop9 duxe
rit producendos preſumpſerit im
pedire ipſos ab h9modi preſūp-
tione cōpellat vt aūt effrenata
multitudo teſtiū r̃frenet̃ p̄cipit vt
hic et iꝺ q̃dragēariū nūerū excedē
ñ pmittat ita vt ſi fauēt̃ ꝺpoſitiōeſ

teſtium voluerint ratas habere q̄
ab ep̄o ferariñ· ⁊ abbate p̄poſitāo
recepti fuerint teſtes illi cōputen
tur ī numero prelibato alioq̄n cuꝫ
atteſtationes ille ſint clauſe idem
teſtes ſi neceſſe fuĕit iſuꝫ ꝓducāt̄
Nō q̄lit̄ iudex dꝫ examinaē teſtes·
Itē qui teſtes īpedit q̄miꝰ poſ=
ſint ꝓhibē teſtimōiū ꝟitati p̄uiē
dꝰ ē Itē vl̄t̄ xl· teſtes ꝑs īducē nō
dꝫ· Itē vl̄t̄ xl· ⁊ effrenata multi=
tudo teſtium·

Veniens· Ca· vacāte decana
claromōteñ· archi
diac· eꝰdē eccl̄ie electꝰ extitit ī de=
canū q̄dā oppoſuerīt ſe illi electo cā
cōmiſſa fuit q̄bꝰ daꝫ iudicibꝰ q̄ ut=
lerūt ſñaꝫ ſup decanū ꝓ archidia·
et ī ꝑti mādauerīt illā executōi· ſꝫ
q̄ ex ꝑte capl̄i ab illa ſña fuit ap=
pellatū ñ fuit ī totū executōi mā=
data ꝓpt̄ q̄d archidia· et ꝓcurato
res capl̄i ad ſe· ap· acceſſerīt archi·
in p̄ñtia pa· petebat ſñaꝫ ꝓ eo la
tā ī totū executōi mādari ꝓcurato
res capl̄i dicebāt ſñaꝫ illā ꝯt̄ iuſti=
ciā et pꝰ appellatōꝫ eſſe latā vnde
debebat caſſari archidi· dicebat il
los nō eſſe audiēdoſ cū eſſent excōi
cati dū h̄ ꝓponerēt̄ · p · ſubdia· dñi
pa· ſe oppoſuit ex aduēſo aſſerēs ſe
canōicē ī decanū claremōtñ· electū
vnde dictꝰ archidi· ī ſua petitiōe
nō erat audiendꝰ q̄ decanatꝰ ip̄e
nō ad illū ſꝫ ad ſe potiꝰ ꝑtinebat·
tādē itē locutꝰ fuit pa· vt dictꝰ p·
ſi poſſet īcōtinēti ſuā itēciōꝫ ꝓba
re ip̄e ꝟo ſup h̄ teſtes et īſtrumta
ꝓduxit et dñs pa· itē locutꝰ fuit ꝙ
ſua itereāt vt ſe poſſꝫ opponē arch
idia· p̄dicto lite ꝯteſ· int̄ illos tam
ſup electiōe q̄ ſup ſña q̄ſitum fuit
ab archidi· vtrū vellet admittē in
h̄ iudicio atteſtatiōes p̄mo recep=
tas ī articulo ſup̄dicto q̄ rñ· ꝙ vel
let dūmo poſſet abiicē tā ī pſōaſ te

ſtiū q̄ ī dictā q̄ audito ꝑs aduerſa
rñ ꝙ atteſtatiōibꝰ illiſ uti nolebat
cū nō ſup p̄ricipali negō ſꝫ ſup inc
dēti articulo fuiſſent lite ñ ꝯteſ· re
cepte vñ ſup toto negō et illos et
alios voluit ꝓducē teſtes ſꝫ archi
di· rñ ꝙ cū teſtes illi tā ſup ſña q̄
ſup electiōe dixiſſent et eoꝝ dicta
puplicata fuiſſent ī iudicio nō lice
bat illi pꝰ q̄ teſtificata didicerat
ſup eiſd̄ articulis teſtes ꝓducere·
dñs pa· ꝓnūciauit ꝙ teſtes eſſent
ſup toto negō r̄cipiēdi q̄ſ vtrq̄ ꝑs
ducēt ꝓducēdoſ vñ mādat q̄bꝰ dā
iudicibꝰ q̄ti· receptis teſtibꝰ ⁊ ra
ciōibꝰ ꝑtiū itellectiſ cāꝫ ip̄aꝫ tam
ſup p̄cicipali ꝙ etiā ī incidēti fine
canonico debeāt t̄miare In fine di
cit illa q̄ ī capl̄o agūt̄ nō poſſunt
de facili ꝓbari ñ ꝑ canonicos vnd̄
mādat vt ad cautelā abſoluāt eoſd̄
vt vocati ad teſtimōiū libē poſſint
ꝓut̄ cꝫ ꝑte teſtificari· Nō ꝙ q̄libꝫ
ad quem negociū ꝑtinet ſiue cꝰ in
terē pōt ſe opponē et dꝫ admitti ꝑ
mo ꝓbato ꝙ ſua īterſit· Itē cū di
uerſꝰ ē mōꝰ agēdi publicatiſ atte
ſtatiōibꝰ ſup eodē articulo p̄ñtiē
uꝫ teſtes ꝓduci cū alꝰ ē mōꝰ agē
di q̄ pꝰ· Itē cū q̄s dicit ſe debē ad
mitti dicēs ꝙ ſua int̄ē plene debꝫ
ꝓbare ꝙ ſua int̄ē lꝫ hoc ſciat alſ·
nō admittēt̄· Itē ea q̄ ī capl̄o fiūt
ꝑ canōicos ꝓbant̄ It excōicati te
ſtificari nō poſſunt·

Cuis q̄ōibꝰ· Ca· licꝫ ī cā mo
naſterii mōachi
et ꝯuerſi licite ꝓducāt̄ ad teſtimo
niuꝫ nō tñ ſine iuramto ad teſtifi=
cādū recipiūt̄ ñ iuramtuꝫ eiſ a ꝑte
alt̄a r̄mittat̄· Nō ꝙ iuramtū teſtis
pōt remitti a ꝑtibꝰ exp̄ſſe ſꝫ nō iu
ramētum calūnie ītroductū ē ꝓpt̄
iudicis religiōꝫ et ī fauorē ꝑtiū iu
ramentum teſtis propter iura liti
gancium principaliter d̄clarāda et

ideo illud remitti expreſſe a par-
tibus nō poteſt. ſꝫ iſtud bn̄ pōt.

Dilecto. Ca. inter prepoſitū
flandreñ. aurieñ. et cōitiſſam
nationeſ ex p̄bēdaꝝ. queſtio vertebat̄ ſup do
cā ſup hoc cōmiſſa fuit ep̄o et ab-
bati de duñ. et decano atrebateñ.
Idem prepoſitus in p̄ñcia iudicū
conſtitutus circa litis conteſ. pro-
poſuit ꝙ teſtimoniū decani neceſ-
ſarium ſibi erat in cā p̄dicta cū de
iure ſuo non niſi p ipꝫ et quedā ali
um teſtem tantum fidem facere po
ſſet vnd̓ petebat ab eis vt in cā ip
ſa procederent decano excluſo aut
ſup ſederent negocio quouſqꝫ dn̄s
pa. aliū ſbſtituet̄ loco ſui ſꝫ iudices
poſtulatiōeꝫ ſuā admittē noluerūt
imo p9 app̄l oꝫ a collatiōe p̄bēdaꝝ
ipaꝝ ſuſpenderūt eūdem p̄poſitū
p̄poſit9 ſꝫ oīa dn̄o pa. ſignificauit.
Re igit̄ app̄t teſtis defectū iuſticia
p̄poſiti valeat depire loco ipſi9 de
cani ſubſtituit dn̄s pa. abbatē vrſi
cāpi mandans eiſdeꝫ q̄ti. ſi ē ita re
laxata ſuſpenſiōe p̄poſiti ꝓcedāt i
cā iuxta prioris mandati tenorem
Nota ꝙ app̄t d̓fectū teſtis iudex
remouē̄i debet vt poſſit teſtificari
i cā in q̄ dat9 erat iudex. Itē ius
collationis p̄bēdaꝝ cadit i laicū.

Significauit. Ca. quidā no
biles funda-
uerunt eccleſiam ſācti nicolaŋ ſabi
neñ. dioc̄. et liberam eā eſſe volen
tes tp̄e fundationis dixerunt ſe ni
bil iuris retiēre i ea ſacerdos illi9
eccleſie cū ſup tali libertate nulla i
ſtrumēta facta fuiſſent timēs ne ꝓ
ceſſu temporis ꝓ bonis copia de-
piret. petŋt a dn̄o pa. ſuper hoc
ſibi prouideri. vnde mandat iudici
ſabiñ. q̄ti. teſtes idoneos quoſ idē
pbr ſup hoc duxerit p̄ñtandos ex-
aminet diligenter. et eorum dicta
ipublica munimēta redigi faciat.
denūtiatōne p̄miſſa fundatoribus
antedictis vel eorum heredibus.
vt receptōe teſtiū niterſint ſi ve-
lint. et ſuper tali denūtiatōne. fiat
publicū inſtrumentū. Nota cau
telam bonā et utilem ꝓpter ea que
cōtingere poſſent. Item futuris
caſibus occurrendum eſt.

Cum cauſam. Caſus. Abbas
et fratres mo-
naſterij ſancti martini vendiderūt
quaſdam poſſeſſiones quibuſdam
laicis. in qua venditōne decepti fu
erunt vltra dimidiū iuſti precij. te
ſtes induxerunt qui bene ꝓbabant
ꝙ decepti erant vltra dimidiū iu-
ſti precij. ſed non determinabant
q̄ntum vltra modo volebant ꝓba-
re monachi q̄ntitatem deceptōis.
mandat pa. iudicibus q̄ti. recipiāt
teſtes quos alterutra pars ſuper
hoc duxerit producendos. ſi vero
pars monaſterij ad hunc articulū
probandum eoſdem teſtes ꝓduxe
rit quos ad aliū articulū ꝓbanduꝫ
induxit. nihilomi9 eos recipiant.
quoniam aliud eſt ꝓbaſſe d̓ceptō
nis exceſſum. et aliud ꝓbare q̄nti-
tatē valoris. Nota ꝙ diuerſus
modus agendi eſt probare ꝙ quis
ſit deceptus vltra dimidiū iuſti p̄
cij. et ꝓbare q̄ntū deceptus eſt vl
tra dimidiū. vnde teſtes recepti in
vno articulo publicatis atteſtatō
nibus eoꝝ p̄ñt recipi in alio nec
dicunt̄ recipi ſup eodem capitulo

Albricus miles. Caſus. In-
ter albricuꝫ
militem et. C. mulierem vxorem ip
ſius coram capitulo rauenat̄. matri
monialis queſtio vertebatur. tan-
dē ſn̄ia diuortij lata fuit inter eoſ.
ſꝫ ſententia n̄ fuit redacta i ſcriptis
Poſtmoduꝫ vero contraxit cū alia
de qua filios ſuſcepit Ipſe vero ti

mens ſibi et filijs preiudicium ge=
nerari quia ſentencia non fuit lata
in ſcriptis pecijt a domino pa. vt
teſtes qui interfuerunt ſentēcie re
cipi faceret vnde mandat quibuſ=
dam quati. teſtes qui interfuerunt
ſentencie recipiant et depoſitiones
ipſorum in ſcripturam publicā re
digi faciant. ¶ Nota ꝙ ſentencia
ſuper matrimonio lata tenet licet
in ſcriptis redacta non fuerit ſi hoc
probetur per teſtes. ¶ Item ad cau
telam futurorū recipiuntur teſtes
licet queſtio non moueat̄ et intelli
ge ꝙ denunciatio facienda ſit pſo
nis illis quorum intereſt teſtes ñ
recipi.

Cum in tua.

Ca. Quidam vir et mulier vole=
bant contrahere matrimonium di
cebatur ꝙ erant conſanguinei Ad
hoc vt omnis ſuſpicio tolleret̄ .xij.
ſiue xi. de antiquioribus et meliori
bus ꝯ conſanguinitate vtriuſqꝫ iu
rauerunt illos non eſſe conſangui=
neos diſtinguendo perſonas et gra=
dus illorꝫ a quibus deſcenderūt et
ſic matrimonium contraxerunt p9
contractum matrimonium quidaꝫ
accuſauit illud et induxit tres vel
vel quatuor teſtes per quos parē
tela probata fuit queritur vtrum
predicta trium vel quatuor poſte
riorum deroget̄ fidei illorꝫ xi. vel
xij. qui prius in contrarium iura=
uerunt vel primi pocius preferāt̄
poſterioribus Rn̄. pa. ꝙ licet ad
aliud et ob aliud iurauerunt tā pri
mi quam ſecundi tn̄ ſi in ſecundo iu
dicio priores perſone inducte
fuiſſent et iurate deponerēt illa ea
deꝫ que primo dixerunt ſine dubio
preualerent dicta illoruꝫ et ſic ma
trimoniuꝫ non ſeparetur per quod
datur intelligi ꝙ ſi ille perſone nō
fuerunt inducte in ſecundo iudicō
per quod preualent dicta iſtorum
trium vel quatuor et ſic ſeperant̄
nec poſſunt repelli eo pretextu ꝙ
partes teſtificata didicerūt quia
talis obiectio locum non habet in
hoc caſu ¶ Nota ꝙ ad diuerſos mo9
agendi ſuper eodē articulo teſtes
iterum poſſunt induci. ¶ Item in
cā matrimoniali non habet locum
iſta exceptio quia partes teſtifi=
cata didicerunt.

Conſtitutis.

Ca. M. canoni
cus ſurrentin9
in preſencia domini pa. accuſabat
de crimine ſimonie archiepm̄ ſuum
et proteſtat9 fuit ab inicioqꝫ con=
ſanguinei ipſius archiepi multa
impedimenta preſtiterunt per ſuā
potenciam dicto M. quominus co=
piam probationum ſecuꝫ haberet
inducendo quoſdam ad iurandum
ne aduerſus archiepm̄ aliquid di=
cerent et alios minis et terroribus
a teſtimonio arcere nitantur domi
nus papa ex officio ſuo volens ſup
hoc prouidere mandat cuidam iu=
dici vt generalem proferat ſenten
ciam excōmunicationis in omnes il
los q̄ aliquod impedimentū ipſi9
M. preſtare preſumpſerint i teſti=
bus producendis et illos qui iura
uerunt non ferre teſtimonium con
tra archiepm̄ denunciet iuramēto
h9mōi nō teneri et ſi aliquis de ꝯ
ſāguineis archiepi aliquem de te=
ſtibus ipſius m. p̄ſumpſerit ipediē
eundem archiepm̄ ab officio pōti=
ficali ſuſpēdat et faciat manē ſuſp
enſū donec a tali preſūptiōe deſiſt
at qr ñ ē veriſil'e ꝙ eo inuito tſia
ſiāt q̄i noluerit potuit ꝓhibē vnd
debet expiri iudicis auctoritatem
eluſam qui defenſionis copiam ſub
trahit aduerſario ſuo. ¶ Nota ꝙ
non tenet iuramentum quo quis
aſtringitur non ferre teſtimoniū

et eo non obſtante admittit̃ ei9 teſtimonium. ¶ Itẽ oĩs impediẽtes iuridictõm iudicis excõicari dñt. ¶ Item qui ſubtrahit aduerſario copiam probationis oñdit ſe malam cãz habẽ vnde puniri debet.

¶ **Conſtitutis** Ca. int̃ pricipẽ bohemorum et vxorẽ eius ſororez nobilis viri marchiõis miſneñ. matrimonialis queſtio vertebat̃ ad peticionem ipſius principis epiſcopus prageñ. citauit vxorem ipſius pro cã illa et dum vellet ad ipſum accedere et ſuas proponere defenſiones ipſa fuit ꝓhibita bis vel ter a ſeruientibus ipſius epiſcopi qui prohibuerunt ei ingreſſum ad ipſum propter quod ad ſe. ap. appellauit ſed non obſtante appellatione epũs tulit ſentenciã diuorcij inter eos a qua ſentẽcia appellauit cã appellationis cõmiſſa fuit iudicibus qui proceſſerunt in cã appellationis tandez cã iſta delata fuit iterũ ad ſe. ap. vnde pa. cõmittit cãm iſtaz archiepiſcopo madeburgeñ et ius coniudici mandans eiſd quati. partibus ad locum idoneuz conuocatis recipiant teſtes quos ipſa nobilis pro ſe idurẽit vel princeps pro ſua parte cum nonduz teſtificata didicerit ſup ꝓceſſu prageñ. epiſcopi vel ꝓceſſu poſteriorum iudicum duxerint producendos et ipſa nobilis iducat ſi voluerit teſtes quos prius induxit vel alios cum nondum renunciauerit teſtibus producẽdis. ¶ Nota ꝙ iudex locum idoneuz debet partib9 aſſignare. ¶ Item ſi teſtes in vno iudicio recepti non ſunt publicati in alio iudicio poſſunt adhuc idez et alij recipi cum nondum teſtificata didicerint nec renunciauerint partes teſtibus producendis.

Item cum dubitatur ſup proceſſu iudicis an ſit legitimus ſuper hoc inquirendum eſt.

¶ **Licet ex quadã** Ca. Olim cõſtitutuz fuit ex quadam neceſſitate vt in cõputandis gradib9 conſanguinitatis et affinitatis valere teſtimonium de auditu cũ propter breuẽ hoim vitã teſtiomũ d auditu dpõẽ ñ valebãt vſq ad vij. gradũ q2 ex h cotra legitima cõiugia multa picula prouenieba nt ſtatuit concilium ne ſuper hoc recipiantur teſtes de cetero de auditu cum prohibitio cõiugalis quartum gradum non excedat niſi forte perſone tales fuerint quibus ſit fides merito adhibenda et ante litem motam teſtificata didicerit ab antiquiorib9 ſuiſ non vno cum ille ſi viueret non ſufficeret ſed a duob9 admin9 nec ab infamib9 et ſuſpectis ſed fidedignis quia abſurdũ eſſet illos admitti quorum repellerentur auctores et ſi vnuſ audiuiſſet a pluribus nõ debet admitti vel ſi infães ab hominibus bone opinionis illud audiuerint non debent admitti quia infamibus actus legitimi ſunt interdicti et teſtes in ſuo adiciant iuramento ꝙ odio vł amore timore vł cõmodo ad ferendum hoc teſtimonium non procedunt deſignando perſonas expreſſis nominibus vel circũlocuciõe ſufficiẽti et ab vtroq latere ſingulos gradus diſtinguant et in iuramento ſuo adiciant ſe intellexiſſe a ſuis maiorib9 ꝙ deponũt et credãt ita eſſe ƺ nec tñ ſuf ficiũt ñ iurati deponãt ſe vidiſſe pſonas vel ſaltem in graduum preſdictorum conſtitutas pro conſanguineis ſe habere tollerabili9 eni e contra ſtatuta hominum relinqre copulatos quam coniunctos legi=

time contra ſtatuta domini ſepare
¶ Nota teſtimonium de auditu in
cauſis matrimonij hodie ſimplicit̄
non valere. ¶ Itē teſtimoniū vniꝰ
non probat. ¶ Item infames a te
ſtimonio repelluntur. ¶ Item nō
debet admitti ad teſtimoniuꝫ cuiꝰ
auctor repellitur. ¶ Item remoto
odio amore timore et commodo te
ſtis debet ferre teſtimonium. ¶
Item tollerabilius eſt ⁊c.

¶ **Per tuas.** Ca Inter canoni-
cos ſancti petri ex
vna parte et. G. ſimonis ex altera
coram iudice delegato ſuper qui-
buſdam poſſeſſionibꝰ queſtio ver
tebatur dictus. G. tribus menſibꝰ
poſt teſtium publicationem elap-
ſis peciꝫ iterū interrogari teſtes
ſuos queſiuit iudex quid ſibi ſup
hoc eſſet agendum R̄ n̄ papa illuꝫ
non eſſe decetero audiendum niſi
forte ſuper certis articulis a prin
cipio peciſſet illos interrogari et
iudex id negligenter vel malicioſe
pretermiſiſſet. Nota negligenciā
vel maliciam iudicis parti non de
bere obeſſe quominus poſt aper-
turā teſtium iterum interrogent̄.

Licet dilectus Caſꝰ. Inter
burgenſem e
piſcopum ex vna parte et clericoſ
ſancte marie de caſtro ſorit ex alte
ra coram cardinali treceñ. ſancte
crucis queſtio vertebatur procu-
rator epiſcopi propoſuit ſe adhuc
velle dicere cōtra perſonas teſtiū
productoꝝ in negocio principali
mandat papa quibuſdam iudicibꝰ
quati. recipiant teſtes quos parteſ
producere voluerint contra pſo-
nas teſtium productoruꝫ ſuper ne
gocio principali et ſi rurſus illos
pars altera vel vtraqꝫ voluerit re
probare contra illos probationes
admittant ita ꝙ vltra nō liceat p
tibus ad reprobationem teſtium
aſpirare ne diucius negocium pro
rogetur ſi producendi quartos ꝯ
tra tercios et ſic deinceps partibꝰ
licencia tribuat̄. ¶ Nota duas re
probaciones teſtium fieri poſſe et
non vltra ne in infinitum negociuꝫ
prorogetur.

¶ **Preſentata.** Ca Inter archi
dia. ſueſſioñ.
ex pte vna et capitulum ſancti pe
tri ſueſſioñ. ex altera ſuper iuriſdi
ctione quam idem archidia. ſe ha
bere in dicta eccleſia ratione archi
diaconatus dicebat queſtio verte
batur tandem vt ad concordiā p-
uenirent cancellarium pariſieñ. et
magiſtruꝫ. R. remeñ. et. P. brioñ.
clericos ſuper queſtione illa arbi-
tros elegerunt qui ſuſcepto arbi-
trio vſqꝫ ad ſententiam proceſſe-
et cum ſententiam preferre debe-
rent vnus illorum deceſſit et alius
in archiepiſcopū eduñ. eſt aſſump
tus qui diſtat per. xij. dietaſ ab ip
ſis et ſic arbitrium expirauit cū al-
ter ſolꝰ i ipſo procedere n̄ valeret
vnde peciꝫ archidiaco. ſibi ſup
hoc ꝓuideri mandat pa. quibuſdā
quati. cauſam ipſam ſecunduꝫ acta
coram arbitris habita debeāt ter
minare reſuata capl'i optiōe vt re
cipiāt ꝯpoſicōs eoꝝ teſtium ꝓdu
ctoꝝ qui ſupſūt ꝯt̄ eos vel ſi eas
admittē noluerit ꝯſeciāt vt idē te
ſtes iterū admittāt̄ ſaluo iure ꝙ i
vtroqꝫ cāu ꝯpetit ipi caplo tā i p
ſōis teſtiū ꝙ i dicta ¶ Nō ꝙ p mor
tē arbitroꝝ arbitriū ē finitū. Iteꝫ
i optōe ē illiꝰ ꝯt̄ quē teſteſ iducti
ſūt corā arbitriſ ſi teſtes viuūt ad
mittē illoꝝ atteſtatiōes vl' vt ite
rū iducāt̄ corā iudice et ſic in caſu
iſto teſtibꝰ publicatis iterū idē te
ſtes iducūt̄. Itē ꝯt̄ pſōas teſtiū co
rā arbitris ꝓductoꝝ pōt opponi.

Nuper nobis. ¶ Caſus. quidā pbr. A. noīe ordinem fratrum minorum ītrauit cā probationis et poſtmodū nulla facta profeſſione ex inde infra annum exiuit ſed fratres ipſum ſup hꝫ moleſtabant vnde pecijt a pa. ſibi ſuper hoc miſericorditer ꝓuideri mandat pa. pariſieñ epiſcopo vt ſi res taliter ſe haberet denunciaret illum ad obſeruationem illius ordinis non teneri coram epiſcopo cuſtos fratrum ad probanduz ꝙ idē pbr profeſſionem feciſſet quoſdaz teſtes de ordine ſuo induxit qui ꝫ poſuerunt ſuper hoc non iurati ꝯtradicente ſupradicto pbro vnde pbr illud ſignificauit domino pa. et ipſe rñ. epiſcopo ꝙ non eſt credendum teſtimonio alicuius quantumcumqꝫ religioſus exiſtat in preiudicium alterius niſi iuratus ꝫ ponat. ¶ Nota ꝙ nulli credendum ē in preiudiciū alterꝰ niſi ſit iuratꝰ

Venerabili. ¶ Ca. Multi epi ꝯ abbates et alij iuri religioſi apud ciſtertiuz in generali caplo congregati domino pape ſignificauerūt ꝙ meritis bone memorie M. quondam abbatis ſancti martini ordinis ciſtertieñ co rip. dioc. a domino multa miracula apparuerunt vnde ſuplicarūt ei dem vt ipſum cathalago ſanctoꝝ faceret annumerari vnde mādauit quibuſdam vt diligenter veritatē inq̄rerent ſuper vita et miraculis dicti abbatis et eam ſibi ſignificarent ipſe receperūt multos teſtes et eos domino pa. remiſerunt dñs papa inuenit ex relatione ipſorum inquiſitoruz ꝙ teſtes illi non erāt recepti ſecreto et ſigillatim cuz ea diligentia que ſolet in teſtibus adhiberi vnde non adhibuit fidem eorum dictis et ideo mandat epis preſentibuſ quati. teſtes quos abbas et mōachi ſancti martini ciſtercieñ ſup vita et miraculis pie me. M. monaſterij ſupradicti duxerint producendos ſigillatim et ſecreto examinare procurent cum ea diligentia que ſolet et debet in receptione teſtium adhiberi. ¶ Nota ꝙ teſtes ſigillatim et ſecreto ſunt examinandi alias non valet.

Cum clamor. ¶ Ca. Archiepꝰs acherōtinꝰ ſuper ſimonia et alijs criminibꝰ erat apud dominuz pa. multipliciter infamatus vnde ſequentibus clamoribus excitatus dedit duobus epis in mandatis vt ſup his diligenter inquirerent veritatem et ſibi qꝺ inuenirent reſcriberent diligēter ipſi ſup ſimonia et alijs exceſſibus teſtes receperunt et eoꝝ atteſtaciones remiſerūt dño pa. a ptis atteſtaciomibꝰ L. et B. ſup ſimonia ita confuſe depoſuerūt ꝙ ex dictis eorum veritas non poterat declarari vnde iterum mandat pa. q̄ti. teſtes illos examinent diligent̄ et alios qui ſup hoc ſciuerint veritatem et dicta illoꝝ et alioruz quos receperint ſub ſigillis ſuis domino pa. renittant. ¶ Nota ꝙ iudex qui ex officio inquirit iterum pōt examinare teſtes qui obſcure dixerūt poſt ipſorum publicacionem ſecuſ credo in ordinario iudicio.

Teſtimoniū. ¶ Ca. teſtis ī ductus ē ī aliq̄ cā ciuili vel criminali ab aduerſa pte opponitur crimen ipſi teſti vt a teſtimonio repellatur probatuz eſt crimen contra ipſum querit̄ an valeat teſtimonium eius. Dicit pa. ſi teſtis adhuc in crimine perſeuēat ſiue cauſa ciulis ſit ſiue criminalis

teſtimoniū eiꝰ nō valet Si vero ſit
emendatus de crimine et eum non
comittetur īfamia nō debet repelli
a teſtimonio in cā ciuili nec in cri=
minali cū ciuiliter de crimine agitꝰ
preterꝙ̄ pro reatu periurij quia
periurus nullo caſu ad teſtimoniū
admittitur. In criminali vero cā
ſi conuictus fuit de crimine in alio
iudicio inſtituto contra ipſum ac=
cuſacione vel modo etiam per ex=
ceptionez exinde conuincatur vel
ſi grauata ſit opinio eius ꝑ quod
quandoqꝫ fuit in tali modo repul=
ſus poteſt remoueri a teſtimonio
licet egerit penitenciaz. Sed in hꝫ
caſu vltimo cuz ſit grauata eiꝰ opi
nio non repellitur in cā ciuili. ¶
Nota ꝙ teſtis qui crimine detinetꝰ
ſecundum canones non admittitur
ad teſtimoniū in aliqua cā ſi ē emē
datus admittitur cum diſtinctiōe
predicta.

¶ **Vltra terciam.** Cā. Aliquis
terciam ha=
buit productionem teſtium adhuc
petit quartam. queritur vtruz de
beat audiri Rꝫ ñ pa. ꝙ non niſi pre
ſtito iuramento ꝙ neqꝫ ꝑ ſe neqꝫ ꝑ
alium teſtificata didicerit nec per
dolum aliquem aut aliquaz machi
nacionem quartam petit ſꝫ qꝛ illos
habere non potuit quos nunc pro
ducere intendit. ¶ Nota ꝙ pretē
iuramentum calumnie aliud iuram̄
tum preſtatur lite conteſ.

¶ **Non debet.** Ca. Aliquis eſt
accuſatus de cri
mine pendente accuſacione contra
ipſum petitur in teſtimonium in il
la cā criminali queritur vtrum de=
beat admitti. Rꝫ ñ ꝙ pendēte accu
ſatione contra ipſum non debet ad
mitti niſi forſitan in exceptis quia
etiam accuſati ab accuſatione et or=
dinum ſuſceptiōe repelluntur niſi
prius ſe probauerint innocentes.
¶ Nota ꝙ accuſatꝰ de crimine pē
dente accuſatiōe ſua non poteſt te
ſtis eſſe in criminali nec accuſaē ali
um nec ordinari

De teſtibus cogēdis vł nō.

Q Auſam matrimonij.
Ca. Quedaz cā matrimo
nialis vertebatur inter
mulierem et virū ſuuz cōmiſſa fuit
iudicibus mandat pa. papieñ. ele=
cto quati. moneat teſtes ad feren=
dum teſtimonium quos vtraqꝫ ꝑ
ſibi duxerit nōinādos Si vēo odio
amore vł timore ſe ſubtraxerint ꝙ
ad ferendum teſtimonium coraꝫ ꝑ
dictis iudicibꝰ vel nuncio quem ad
hoc miſerint cōpellat eos ꝑ eccle=
ſiaſticā cēſuram. Nota teſtes cō
pellendos ſed priꝰ monendos.

¶ **Cum ſuper.** Ca. Mandat pa.
quibuſdā ꝑbris
quati. ad preſenciaz ſuā accedant
ꝑhibituri teſtimoniū veritati ſup
cā que vertitur inter epꝫ peneſtri
num et abbatem ſublaceñ. Si vēo
non venerint ſciant ſe ab officio et
bñficio ſuſpenſos et ſi nec ſic vene
rit ſñiaz excōis poterūt formidaē.
¶ Nota ꝙ creſcente ꝯtumacia cre=
ſcere debet pena.

¶ **Super eo.** Ca. Aliquis que=
mit de aliqͦ facto co
ram iudice ille factum negat. quit
an illi ꝗ interfuerūt negō cogēdi
ſint ferre teſtimonium veritati rñ.
pa. ſi factum notoriū ē nō ſūt neceſ
ſarij teſtes cū talia ꝓbatiōem vel
ordinem iudiciarium nō requirāt.
Si vero non eſt notorium ꝗ is qui
conuenitur factū negauerit teſtes
qui interfuerunt monendi ſunt nō

cogendi niſi forte timore aduerſe
partis qui a ferēdo teſtimonio re
uocentur de iuris rigore tamen in
diſtincte ſunt cogendi· ‖ Nota q
factum notorium non requirit p=
bationem· ‖ Item nota q teſtes
ſunt compellendi dicere veritatē·

Peruenit. Ca· Quidā nomine
Jo· de ſancto laurē
cio accuſatus coram iudice ſuo de
ſimonia et adulterio aſtrinxit per
iuramentum quendam qui contra
eum ducendus erat in teſtimonium
q contra ipſum non depōeret· Du
bitauit iudex qualiter aduerſ9 eū
ſit procedenduz et an teſtis ille ſit
cogendus ad teſtimonium profe=
rendū queſiuit a pa· quid iuris ſit
papa conſiderans q nemo debet
aduerſario ſuo inſtrumēta ſubtra=
here quoruz appellacione teſtes ꝯ
tinentur et quod ille qui hoc facit
et qui parem copiam aduocatiōis
ſubtrahit aduerſario ſuo iniquam
oſtendit a ſe litem foueri rñdet ip
ſum teſtem cōpellendum ad dete=
gendum cōmentum tante calidita
tis et fraudis· ‖ Nota q null9 de
bet ſubtrahere aduerſario ſuo in=
ſtrumenta vel teſtes vel parez co
piam aduocacionis· al'· poteſt pu
niri a iudice· ‖ Itez nomine inſtru
mentorum ꝯtinentur et teſtes·

Peruenit. Ca· Laici frequen
ter enormem et in=
tollerabilem iniuriam inferunt cle
ricis multis preſentibus et viden=
tibus iniuriantes in cauſam tracti
negant ſe tale facinus cōmiſiſſe cle
rici per illos qui preſentes erāt
deſiderant intencionem ſuam pro=
bare ſed illi nolunt teſtimoniū p=
hibere queſitum fuit a pa· quid iu
ris eſſet et ipſe reſpōdet indirecte
q hi qui de rebus eccleſiaſticis te=
ſtificare recuſant ſi aliter veritas
haberi non poteſt ad illud ſunt p
cenſuram eccleſiaſticam cōpellēdi
‖ Nota q qui de rebus eccleſiaſti=
cis nolunt teſtificari ſunt indiſtin
cte cogendi·

Ceterum· Ca· querebatur ſi
teſtes ſunt cogen
di in cā matrimonij dicere teſtimo
nium ſuper cāz et rñdet q ſic tā de
iure quam de conſuetudine cōpro
bata· ix· q· ij· quamq̄· ‖ Nota q in
cā matrimoniali teſtes ſunt cōpel=
lendi ad ferendum teſtimoniū et ē
notabile in cauſis de facto·

Preterea· Ca· Cum ep̄9 viſi
tat prochiā ſuaz
ꝯuocato populo facit aliquos ho=
neſtiores de plebe iurare q ipſi di
ligentē inquirant ſi aliqui conſāg
uinei matrimonialiter ſunt ꝯiuncti
vel ſi aliqui tales cōiungi velit q
denunciabunt ep̄o vel ei9 miſſo te
ſtes iſti dicuntur ſinodales de qui
bus legitur · xxxv· q· vi· ep̄s in ſino
do c. l3 ſm ꝯſuetudinen alicui9 loci
vt hic dicit quos ciuitas tua nun=
cupat ſinodales ſecundum l3 ſic po
ne caſū Teſtes iſti corā ep̄o vl' co=
rā capl'o ſemel tulerūt teſtimoniū
i aliq cā ſ3 cā illa p9modū pueīat
ad aliquē delegatū ſup eadē cā ñ
debēt cōpelli iterato iurare dūmō
delegatus veritatē alit' itelligere
poſſit niſi forte articul9 noue qōis
emergat ſecūdo dr q ſi teſtes iſte
p9q̄ i cōi iurauerīt i famiā ꝯtxerīt
debēt a phibēdo teſtimō iuz tmo=
uēi et ſi teſtes iſti i ſuo teſtimonio
errauerūt ſ3 ñ ſtudioſe et icōtinēti
ſe correxerīt re pbari ñ dent ſecus
erit aūt ſi ſue correctiōi it'poſuerīt
itēuallū ‖ Nō q teſtis ſemel tātū
i cā iurare d3 ‖ Itē teſtis ꝑpt in=
famiā a teſtionio remouet· ‖ Itez
teſtis i cōtinenti pōt corrigere di
ctum ſuum ex interuallo·

Super his. Ca. quidā electꝰ
fuit in epiſcopuꝫ
lucanum. quidam canonici ſe oppo=
ſuerunt dicentes ꝙ erat male fame
et ꝙ matrimonium contraxerat cū
vidua et litteras contra ipſum no=
mine capituli ad dominum pa. mi=
ſerunt ſupẽ his articulis commiſit
pa. inquiſicionem dubitabatur an
teſtes ad hec probanda debebāt
cōpelli. ℞ñ pa. ꝙ teſtes qui ad hͤ
probanda nominati fuerint cōpel
lantur.

Cum contra. Ca. Magiſtẽ ra
dolfꝰ impetra
uit litteras a ſe. ap. dum ipſe tā p
ſe quam per procuratoreꝫ illis lit
teris vteretur obiectum fuit ei ꝙ
eſſent falſe quod cum ipſe negaret
pars aduerſa voluit hoc probare
petens vt teſtes quos ad hoc pro=
bandum nominaret cōpellerentur
queſiuit archiepiſcopus cui litte
ras direxẽat ſupradictas vtrū te
ſtes ſuper articulo falſitatis huiꝰ
eſſent cōpellendi ℞ñ pa. ꝙ ſi grā
odio vel timore ſubtraxerint com
pellat eos veritati teſtimoniū per
hibere. Nota teſtes in criminibus
compellendos.

Dilectoꝝ. Ca. Inter capitu=
lum vulteranum ex
parte vna et epiſcopum eorundeꝫ
ex altera ſupẽ diuerſis articulis p
conuencionis et recōuencionis mo
dum queſtio vertebatͣ procurato
ribus vtriuſqꝫ partis in preſencia
pa. cōſtitutis lite conteſ. Mandat
pa. quibuſdā quati. teſtes qui fue
rint nominati ſi ſe odio gracia vel
timore ſubtraxerint per cenſuram
ec. compellant veritati teſtimoniū
perhibere. Nota teſtes ſupẽ cri
minibus non compellendos

Venerabilis. Ca. Ciues ceruiē. cuꝫ duobus
M. et. I. quondaꝫ clericis eccleſie
rauennateñ. quandam fecerunt cō
iuracionem contra archiepiſcopū
rauēnateñ. dantes eiſdem clericis
quandam peccunie quantitateꝫ et
ad hec celanda ſe iuramenti vincu
lo aſtrixerūt Archiepiſcopꝰ ſupẽ
his et quibuſdam alijs articulis cō
tra ciues et clericos predictos ad
bononieñ. epiſcopū et eiꝰ coniudi
cem litteras impetrauit vnde cum
intencionem ſuaꝫ probare non po
ſſet niſi teſtimonio ciuiuꝫ predicto
rum ſuplicauit domino pa. vt ſibi
prouidere ſuper hͤ dignaretͣ neg
ꝙ defectu teſtiuꝫ ſua iuſticia depe
riret mandat pa. eiſdem iudicibus
quati. monitione premiſſa per cen
ſuram ec. cōpellant illos quos vi=
derint cōpellendos vt ab hꝰmodi
iuramento abſoluant illos quos
archiepiſcopꝰ ad teſtimoniū du
erit producendos et nihilominus
ſi illi ſe gracia odio vel timore ſub
traxerint ſimili cēſura compellant
eoſdem ad perhibendum teſtimo=
nium veritati. Nota teſtes com
pellendos ad coniuracionem pro=
bandam. Item iuramentum teme=
rarium non repellit a teſtimonio.
Item impedientes iuriſdictio=
nem iudicis poſſunt compelli vt eū
non impediant.

De fide inſtrumentorum.

Si ſcripturaꝫ. Caſꝰ
dicitͣ
hic ꝙ ſi nō apparet autē
tica ſcriptura nō poteſt
ſuppleri exemplaribꝰ fides niſi ſuple
eſſet tranſcriptum per iudicem et
eius auctoritatem publicatum.
Nota ꝙ exemplari nō creditur niſi
oſtendatur originale.

Scripta vero· Ca· Ecce aliqͥſ
exhibet in iu-
dicio aliquam ſcripturam factam
per manum aduerſarij vel ab alio
ita tñ ꝙ non per publicam pſonā
cum ſubſcripcione teſtium ſ3 teſteſ
inſcripti in illo inſtrumento mor-
tui ſunt Queritur vtrum ſcriptura
illa valeat et fidem faciat ſi neget̃
ab aduerſario ſuo rñ pa· ꝙ ſi teſtes
inſcripti mortui ſunt ſcriptura illa
non obtinet firmitatem niſi p ma-
num publica facta fuerit vt appa-
teat publica aut habuerit ſigilluz
autenticū per quod poſſit ꝓbari·
Nota ꝙ inſtrumenta publica et
ſigilla autentica fidem faciunt·

Ex litteris· Ca· Inter· a· et R·
vertebat̃ queſtio
ſuper capella de ambitoria q̄ fuit
commiſſa quibuſdam iudicibus p-
tibus coram iudicibus conſtitutis
dictus· R· poſtulauit ſibi fieri co-
piam litterarum qui cum eas inſpi
ceret cepit illas arguere falſitate
pro eo ꝙ i narracio̅e facti bi ſcrip
tum eſt iura parrochialia erant
abraſe· Iudices ſuper hoc dubi-
tantes queſiuerunt an propter ħ
debeant dici falſe Rñ pa· ꝙ prop
ter abraſionem illam non poſſunt
iudicari falſe nec ſuſpecte quia eti
am priuilegia in nominibus poſſe-
ſſionum abraduntur et littere ſi in
narracione facti erratuz eſt poſſ ūt
abradi· Nota ꝙ litteraruz copia
facienda eſt aduerſario ad inſpiciē
dum· Item vbi ius non conſti-
tuitur non nocet raſura quia nar-
racio facti non facit ius·

Accepimus· Ca· Inter archi
epiſcopum can-
tuar· et monaſterium ſancti Augu
ſtini orta fuit ↄtrouerſia ſuper ſta
tu et libertate ipſius monaſterij ex
pte monaſterij exhibita fuerunt p̃
uilegia quorum obtentu lata fuit
ſentencia pro monaſterio poſtmo-
dum archiepiſcopus dicens illa p̃
uilegia eſſe falſa ſentenciam illam
ſeruare nolebat Abbaſ timens ag
grauari ab ipſo appellauit ad ſedē
appoſtolicam et archiepiſcop9 tu
lit ſentenciaz interdicti in eccleſias
monaſterij propter qđ abbas do-
mino pape fuit conqueſtus · ſupē
ħ ſcribit archiepiſcopo eboraceñ·
et eius coniudicibus dicens ꝙ pri
uilegia non inſpecta nō poſſunt ar
gui falſitatis et quia difficile eſſet
et periculoſum ea apud ſe· ap· ex-
hiberi precipit vt exhibeantur p̄
dicto archiepiſcopo cantuarieñ·
in clauſtro ipſoꝝ fratrū vł i alio
loco congruo et ſecuro vſq3 ad na-
tiuitatem ſancti Iohannis bap· ſi
vero non venerit nec miſerit ipo-
nant ei perpetuum ſilencium ea vl
terius arguendi · Interim vero nō
vult pa· illa priuilegia vacillaē p̄
cipiens ſentenciam que eorum au-
toritate lata eſt inuiolabiliter ob-
ſeruari et archiepiſcopum in inſp
ectione priuilegiorum xij· hominū
numero faciant eſſe contentum·
Nota ꝙ qui dicit priuilegium ſiuē
inſtrumentum eſſe falſuz debet ſibi
tradi ad inſpiciendum· Item ad
certum tempus hoc fieri debet in
terim vero priuilegia et ſentencia
ſuā obtineant firmitatem·

Contingit· Ca· abbas et con
uent us ſancti fa-
cundi quandoq3 litez habentes p
ti aduerſe compellebantur priuile
giuz ſuū q̄ iudicio vtebatur integ̃
liter exhibere vnđ occaſione vni9
capituli ſuper quo conuenit̃ pluri
ma litigia ſuſcitantur vnđ petebat̃
a domino pa· ſibi ſuper hoc prouí-
deri reſpondit eis pa· vt quando-
cūq3 ſup exhibendo priuilegio vł

indulgēcia ſeu inſtrumento fuerit
requiſiti preſente iudice aut aliq̄=
bus uiris a iudice ad hoc deputa=
tis tantūmodo recitetur audiente
pte aduerſa et ſi ſupē vno capitu
lo tantum queſtio fuerit illud ſolū
reſcribatur et parti aduerſe inδ co
pia fiat. ¶ Nota ꝙ inſtrumentum
quo quis vſurꝰ eſt vel priuilegiū
ſi plura capitula ibi continentur il
lud ſolum alteri parti tradendum
eſt quo vſurus eſt.

¶ **Inter dilectos.** ¶ Caſus. Inter abbatem ſan
cti donati de ſcocula ex vna parte
et archiepiſcopuʒ mediolaneñ. ex
altera vertebatur queſtio ſup plu
ribus articulis petebat abbas no
mine monaſterij ſui habens a capi
tulo ſuo mandatum a procuratore
archiepiſcopi nomine mediolañ.
eccleſie reſtitui mōaſterio ſuo por=
tum ſcocule cum honore diſtrictu
et iuriſdictione ipſius loci dicens ꝗ
omnia ad monaſterium pertinere
et hoc idem dicebat de hominibꝰ
qui habitant in curte bimeñ. ⁊ te=
nēt res monaſterij de quibꝰ mona
ſteriū obtinuerat ī iudicio poſſeſſo
rio coraʒ epiſcopo veroñ. hec om
nia petebat cum omnibꝰ fructibuſ
inde pceptis ad omnia iſta probā
da inducebat primo priuilegiū lui
tardi cōitis quondā epi luciñ q̄ mo
naſterium ipſum fundauerat et p̄=
miſſa omnia donauerat mōaſterio
Secundo inducebat inſtrumentū
ſentencie archiepiſcopi mediolañ.
quam olim tulit ex delegatione lo
doici imperatoris ſupradicti con
tra nepoteʒ luitardi p̄dicti qui ſu
per his monaſterium moleſtabat.
Tercio per priuelegia romanoruʒ
imperatorum et preſertim hērici.
qui omnia predicta monaſterio ꝯ
firmabat vel etiā cōferebat. Quar
to per inſtrumenta locacionum
teſtes etiaʒ ſup hoc induxit per q̄
omnia intendebat probare predi
cta ad ſuum monaſteriuʒ pertinere
¶ Cōtra predicta fuit ex aduerſo re
ſponſuʒ et primo priuilegio luitar
di cōtra quod multa proponebāt
primo ꝙ conſumptuʒ erat in anno
tacione inditionis. Secundo carta
vetuſtiſſima videbatˀ ſcriptura re
cencior apparebat. Tēcio quia fal
ſum ſigillum videbatur appoſitum
et hoc apparebat per imaginem ip
ſius ſigilli et per litteras ipſius q̄
proprium nomen luitardi non vi=
debantur exprimere ſed pocius ꝗ
nomen lotharij. Item cera ſigilli
ab interiori pte vetuſtiſſima erat
cera que videbatur appoſita ab ex
teriori parte quaſi ad ꝯſeruacionē
ſigilli recens erat et mollis quod
cum diligenter inueſtigatum fuiſ
ſet repertuʒ fuit quod carta ſub
uetuſto ſigillo fuerat perforata ⁊
pē glutinum noue cere que poſita
erat exterius quaſi ad conſeruacio
nē ſigilli vicioſe fuit ipſi carte ſub
iunctum et eadem ſpecie falſificatis
cetera fere priuilegia ro. impera=
torum preter priuilegiuʒ heinrici
vel falſa reperta ſunt vel falſata.
Sed priuilegium heinrici ad fidē
faciendam non ſufficiebat quia nō
erat publica manu confectum nec
ſigillum habebat autenticuʒ ex eo
ꝙ erat de media parte conſumptū
nec plus de proprio nomine appa
rebat niſi hec vox icus cuʒ hac ad
dicione dei gracia ita ꝙ ex litteris
illis non poterat magiſ probari q̄
eſſet heinrici quam lodoici inſtru
mentum ſentencie multis modis vi
debatur ſuſpectum tuʒ quia quedā
littere apparebant in ipſo tuʒ quia
ſubſcripcio notarij videbatur alte
rius manus fuiſſe quaʒ ſubſcriptio

inſtrumenti et tamen notarius cō
fitebatur ſe propria manu inſtru=
mentum ſcripſiſſe et littera recen=
cior videbatur quam carta et atra
mentum aqua videbatur infectum
vt antiquius appareret in omnibus
priuilegijs que poſteriora erant·
nulla de ipſa ſentencia mencio ha=
bebatur et ſi inſtrumentum ſenten
cie legitimum eſſet tū quia inter a
lios lata fuit et res inter alios acta
non nocet alijs nec atteſtatiões no
cebant cuz inter alias perſonas re
cepte fuiſſent ꝑz priuilegiū hein
rici videbatur confirmatorium et
donatorium extitiſſe vnde videba
tur ꝙ heinricus dominum rerū do
natarum monaſterio contuliſſet q̄m
uis ex forma peticionis que in ipſo
priuilegio continetur confirmato
rium videatur vt ergo intelligatē
eo modo quo magis valere poſſet
diſtinguendum videbatur vt hein
ricus alia donauerit et alia confir=
mauerit quia eadez non poſſunt ꝯ
firmari et donari confirmantē prius
habita et poſſeſſa donantē que ad=
huc habita non ſunt vnde illa non
poterant intelligi per priuilegiū
illud donata ſed confirmata quia
quod meum eſt ex alia cauſa meum
fieri non poteſt niſi de ſierit eſſe me
um cum ergo priuilegiuz heinrici
confirmatorium tantum fuerit q̄
ad illa q̄ deducta fuerant in iudi
cium ſi principale non tenuit nec
acceſſorium per inſtrumenta vero
locationum non eſt probata ꝓprie=
tas nec poſſeſſio cum ad probatio
nem rei ſue ſeu defenſionez non ſuf
ficit locacio facta p⁹ꝙ̄ ꝯo ſup his
fuerit diuitius litigatum quia le=
gitime probata non fuerant q̄ pe=
tebantur ad monaſterium pertinē
ab impeticione ipſius procurato=
rem archiepi̅ dominus pa· abſol=

uit nomīe mediolañ· eccleſie quo
niam cum obſcura ſunt iura partiū
conſueuit contra eum qui petitor
eſt iudicari· Nota ꝙ libellus po
teſt concipi in perſona ꝓcuratoris
nomine tantum eccleſie· Item
in libello poteſt apponi ſaluo iure
addendi vel diminuendi· Itē nō
hanc dec· ad cognoſcendam falſi=
tatem priuilegiorum et inſtrumen
torum primo in annis domini et in
dicione· Item ex qualitate carte
Item ex ſigillo priuilegij Itē
ex ſcriptura notarij· Item res in
ter alios acta alijs non obeſt·
Item res intelligi debet vt pocius
valeat quam pereat· Item aliud
eſt quod cōfirmatur et aliud quod
donatur· Item quod meum eſt
ex alia cā meum fieri non poteſt·
Item ſi principale non tenet nec
acceſſorium· Itez facta locatio
nō probat dominū nec poſſeſſionē
Item ſentencia formatur in per
ſonam procuratoris· Item cum
obſcura ſunt iura partium iudican
dum eſt pro poſſeſſore·

Quod ſup· Ca· in archiepi=
ſcopatu cantuari
eñ· erant quidam cruce ſignati mā
dauit papa cantuar· archiepiſco=
po vt eos ad voti execucionem com
pelleret et dum ipſe eos compel=
lere vellet ad votum ſoluendū ipſi
ſuper abſolutione voti redeuntes
ab apo· ſede· oſtendebant cardina
lium ſigilla ignota cuz ſuper impe
dimentis que exponebant non eſſz
eis de leui credendū queſiuit archi
epiſcopus quid agere debeat ſu=
per his Et reſpōdet papa ꝙ ſi ali
quando litteras talibus concedit
reſcribit illis qui ſciunt perſonas
et facultates eoꝝ hoc modo vt di
ligenter inquirant veritatem ſup
impedimentis expoſitis ſtatuētes

ſup hoc ꝙ animarum ſaluti et ſuc=
curſu terre ſancte magis nouerint
expediri et prouidētes ne in frau
dem voti aliquid fiat vnde ſi tales
litteras impetrauerīt tacita veri=
tate vel expreſſa falſitate ſiue ſint
cardinalium ſiue etiam pape et nō
ſolum dubie ſed etiam certe littere
ille non valent et eis non obſtanti
bus debent ad voti executionem ꝯ
pelli. ¶ Nota ꝙ illi qui votū emit
tunt cōpellendi ſunt ad executionē
ipſius niſi iuſta de cā per ſedē apo
ſtolicam fiunt abſoluti. ¶ Item
littere impetrate per veri ſuppreſ
ſionem vel falſi ſugeſtionem nō va
lent. ¶ Itē nota ꝙ ſigillo ignoto
credi non debet.

¶ **Paſtoralis.** Ca. Aliquando
allegant dec. in
iudicijs de quibus dubitat̄ an ſint
decretales de quibus non conſtat
per bullam queſitum fuit a pa. qd
iuris eſſet. Super hoc ſtatuit pa.
vt ſi aliqua dec. allegatur de qua
iudex dubitet ſi illa conſonat iuri
cōi ſecūdum illam non dubitet iu=
dicare cum ſecundū ius cōe potiꝰ
iudicare videatur. Sed ſi iuri cōi
ſit diſſona non iudicet ſecundū ip
ſam ſed conſulat ſupiorem de illa.
¶ Nota diſtinctionē hꝰ dec. circa
decretales de quibus dubitat̄ an
ſint decretales vel non.

Cum dilectus. Ca quia iſtru
mentorū ap=
pellatione continentur et teſtes ꝯ
poſt publicationem teſtium alij te
ſtes nō poſſunt produci dubitatū
fuit vtrum poſt publicationem at
teſtationum inſtrumenta produci
poſſunt vſqȝ ad ſentenciam anteꝙ
ſit concluſum in cā.

¶ **Super tertio.** Conſuetudo
erat in parti
bus ſcotie ꝙ aliquis p inſtrumēta
regis probabat intentionem ſuā
in iure dubitauerīt iudices iſti vtrū
inſtrumenta illius regis admittē
debeant in cauſis R. ii. papa con=
ſultꝰ ꝙ ſi conſuetudo illius patrie
obtīet approbata vt fides adhi=
beat̄ inſtrumētis illius regis et ipſi
poterunt ea in cāis admittere pre
ſertim cū rex ipſe tante fuerit ho
neſtatiſ ꝙ inſtrumenta maxime ha
beantur auctoritatis in partibus
ſcocianis. ¶ Nota ꝙ inſtrumenta
poſſunt produci vſqȝ quo cōcluſū
ſit in cā vl̄ vſqȝ ad terminū ad hoc
prefixum. ¶ Item inſtrumētis re=
gis creditur ſi conſuetudo hoc ob=
tineat. ¶ Itē ex qualitate perſōe
approbat̄ vl̄ reꝓbat̄ iſtrumētū.

¶ **Cum iohannes.** Caſꝰ. Io.
hereita co
ram iudicibꝰ ciuitatis viterbij pe
tebat a petro conciue ipſiꝰ C. xx.
lib. ſeneñ. ex cā mutui Ex aduerſo
propoſuit idem. P. ꝙ idem. Io. te
nebatur eidem in. C. lxxx. lib. pro
precio cuiuſdam domus quam ipſe
io. vendiderat vnde petebat vt c.
xxx. ſibi deberet conpenſare et re=
ſiduum ſibi debere perſolui peciit
inſuper poſſeſſionem ipſius domꝰ
ſibi tradi vacuam et liberam lite ꝯ
teſ. Sup hoc et alijs articulis cū
fuiſſet hinc inde aliquamdiu diſpu
tatum iudices auditis atteſtatio=
nibus et allegacionibus condem=
nauerunt iſtum p. vt eidem io. po
ſſeſſionem predicte domus vacuā
et liberam tradent Ab hac ſentē=
cia dictus p. ſe. ap. appellauit pa.
dedit. t. cappellanum ſuū partibꝰ
auditorem coram quo ex pte ipſiꝰ
p. fuit propoſitum vendicionem
ipſius domus non puram ſed con=
dictionalem fuiſſe et ideo ipſū nō
teneri ad traditionem ipſiꝰ. Ad iſ
probandum quatuor teſtes induxit

cum eſſet nouum capitulū pendēs
ex veteri. Qui iurati dixerunt ſe in
terfuiſſe contractui inter ipſum· p·
et Jo· ſuper eadem domo celebra
to pro certo precio hac adiecta cō
ditione vt idem p· domum ipſam in
habitaret in vita ſua et poſt eius
obitum domus illa remaneret m· et
r· filijs ipſius p· nepotibus ipſius
io· de āno · menſe · ac die quo facta
fuit vendicio dixerunt ſe nō recor=
dari dictus io· venditionē non cō
ditionalem ſed purā fuiſſe dicebat
Ad hoc probandū induxit inſtru
mentum venditionis et tabellionē
qui fecit inſtrumentum et vnum
de teſtibus ſcriptis in inſtrumento
dubitatum fuit que probatio va=
lere debet ꝓponebatꝰ ex ꝑte ipſius
p· ꝙ licet teſtes et inſtrumenta eā
dē vim obtineant in cauſis non tū
inſtrumētū tāti debet eſſe valoris
vt preferatur depoſicionibus triū
vel plurium teſtiū Econtra ex ad
uerſo fuit reſponſum ꝙ cum ipē
io· intentionem ſuam per inſtrum̄
tum probaſſet et p· venditionem n̄
puram ſed conditionalem fuiſſe ꝓ
poneret nec per teſtes p· decreto
tempore fuerat facta fides · vnde
non apparebat ꝙ ſup illa venditio
ne depoſuiſſent et in inſtrumento
certum tempus adiceretur proba
tio ipſius p· ineffica erat ad inten
cionem contrariam elidendam hꝫ
dicebatur ꝙ reſponſio iſta inuali=
da erat quōꝫ vtraqꝫ pars interro=
gata fuit in iure ꝙ vnica venditio
ipſius domus facta fuit in iure ſed
per teſtes probatur vendicionē
conditionalem fuiſſe et ſic per con
feſſionem vtriuſqꝫ colligitur ven=
ditionem domus conditionalē fui
ſſe non obſtante ꝙ ipſa interroga
tio facta fuit poſtquam fuit in cā
concluſum quia iudex vſqꝫ ad pro=

bationē ſentencie poteſt interro
gare de facto quociēs dubitat iſtiſ
omnibus conſideratis dominus pa
pa de conſilio fratrum pronuncia=
uit venditionem predictam condi
tionalem fuiſſe et dictum p· non te
neri ad ipſius domus poſſeſſionis
tradſtionem ipſi iohanni ſuper hꝫ
ſilencium imponendo ſentenciam
predictorum iudicum quo ad hūc
articulum infirmando quamuis ali
as iuſte pronunciauerint quia hec
exceptio non fuit ꝓpoſita coram ip
ſis quantū ad alꝰ articulos confir
mauit eandem · ¶ Nota ꝙ conpen
ſatio admittitur in iure ¶ Item ſu
per nouo articulo publicatis atte
ſtatiōibꝰ teſtes recipiuntꝰ· ¶ Itē
teſtes preferuntur inſtrumento· ¶
Item exceptio perēptoria pōt ꝓ
poni in cā appellationis · ¶ Item
iudex ex officio ſuo iterrogare po
teſt partes vbicūqꝫ dubitat de fa
cto vſqꝫ ad ſentenciam· ¶ Item li
cet ſnia lata ex noua allegatiōe ca
ſſetur non preiudicatur iudicibus
qui ipſam protulerunt · ¶ Item ſē
tencia pro parte tenet et ꝓ parte
non tenet·

¶ Ex pte· Ca· Quedam regina i
petrauit litteraſ quaſ
dam ſuper reſtitucione ſpoliatiōis
cuiuſdā caſtri in quibꝰ deficiebat
hec littera· o· in hac dictione ſpo
liarunt queritur vtrum propter
hoc reſcriptum vicietur et reſpon
det ꝙ non· ¶ Nota ꝙ propter mo
dicum defectum non viciatꝰ reſcrip
tum cum ex precedentibus et ſubſe
quentibus poſſit cognoſci manda=
toris intencio·

¶ Perpetuus· Ca· prior et cō
uentus de ledeſ
coram iudicibus delegatiſ traxe
runt in cāꝫ · G· perpetuū vicariū
eccleſie de rethaꝫ ſuper quibuſdā

decimis. Dictus vicarius reconue=
nit eoſdez ſup conſimilib9 queſtio
nibus petens a iudicibus vt com
pellerent partem aduerſam vt fa=
ceret ei copiam quorundam inſtru
mentorum comunium per que intē
tionem ſuā ſuper principali negō
probare volebat et quia hoc fieri
non faciebant eidem ſe. ap. appella
uit mandauit pa. q̄ti. ſi ita eſt reuo
cato inſtatum debitum quitq̄d p9
ap. rē. Nota q̄ inſtrumenta cōia
pti pars exhibere tenetur. Itē
reconuentio in ſpūalib9 facienda.

Imputari. Ca. Aliquis age=
bat contra aduer
ſarium ſuum puta petens ab eo ali
quam peccuniam ad ſuam intentio
nem probandā induxit duo inſtru
menta contraria querebatur cui il
lorum vel neutri ſtanduz eſſet rñ.
pa. q̄ iſte ſcripture contrarie fide
ſibi adinuicem derogant et ſic non
valent et imputet ſibi quia eas in
iudicio pertulit quia in poteſtate
ſua fuit quā voluerat nō proferre
debuit eni eas preuidiſſe et alterā
protuliſſe. Nota qui contraria
allegat non debet audiri et impu=
tet ſibi qui cauſā ſuā male tractat.

Ubi caucio. Ca. Aliquis age
bat contra aliquē
aduerſarium ſuū petens ab eo cer=
tam peccunie quantitatem ad hoc
probandam inducebat quoddā in
ſtrumentum in quo reus ſimplicit̄
confitebatur ſe debere quantitatē
petitam nullam cām exprimendo
ex qua deberetur querit̄ an ex tali
cautione re9 ſit condemnand9 rñ.
q̄ actor tenetur oſtendere debitū
q̄ in cautione illa continet̄ Ubi vo
cām reus expreſſerit in ſcriptura il
la propter quā ſcriptura illa facta
fuit ſue confeſſioni ſtabitur niſi p̄
bet ſe id indebite promiſiſſe. Nō
q̄ cā ſemper eſt exprimenda ad iſ
vt ex confeſſione ſuaquis obliget̄
alias non tenet̄.

Cum. P. Ca. Tabellio preuē
tus morte quedam i
ſtrumēta non perfecit que redacta
erant in nota per eundem quere=
batur quid deberet fieri de h9mōi
inſtrumentis in notam redactis re
ſpondet pa. I. tabellioni q̄ ad per
ticionem illoruz ad quos pertinēt
auctoritate iudicis ordinarij pote
rit illa inſtrumēta in publicam for
mā redigere p̄ hoc perpetuo va
litā ac ſi a dicto p. ꝯpleta fuiſſēt.

Ubi inſtrā. Ca. Aliqua inſtru=
mēta propter vetu
ſtatem vel aliaz iuſtam cāz quaſi ꝯ
ſumpta ſunt petuntur exemplari q̄
ritur quid fieri debeat R̄ñ pa. q̄ ſ
preſententur coram ordinario vel
coram delegato ſpecialiter ad hoc
ille poſtmodum inſpiciat diligent̄
illa inſtrumēta et ſi in nulla parte
ſui viciata ſint recipiat illa exēpla
ri per publicaz perſonam et habe
bunt eandez auctoritatem cum ori=
ginalibus. Nota iſta duo capi=
tula quia frequenter locuz habēt

De preſumptionibus.

Sicut noxius. Caſ9
Ille qui mittit lāceas et
ſagittas vt aliquem in=
terficiat noxius eſt et mal9 ita ille
qui fraudulenter nocet amico ſuo
et poſtea dicit ludens feci.

Afferte. Cuz due mulieres eſ
ſent ſimul in quadaz
domo et vtraqʒ haberet filium p̄
uulum infantem contingit q̄ alter

infans mortu9 eſt illa cuius filiuſ
mortuus erat accepit filium alte̍ri9
viuum et filium ſuum mortuum la=
tenter poſuit ad latus illius cui9
filius erat viuus poſtmodum ille
due mulieres ceperūt contendere
inter ſe illa cuius filius erat viuus
petebat filium ſuum ab alia illa re
ſpon. filius tu9 mortu9 ē me9 aūt
viuit illa reſpon. econtͣ acceſſerūt
ad regem ſalomonem et ceperunt
contendere coram rege cuz illa c9
filius erat viu9 nō poſſet probaͤ
ꝙ filius ſuus eſſet voluit rex per p̄
ſumptionem inuenire cuius filius
eſſet dixit rex afferte michi gladiū
allato gladio ait diuidite infantez
viuum et date dimidiaz partē vni
et dimidiam partem alteri illa c9
filius erat viuus dixit regi domīe
date illi infantem viuum et non oc
cidatur econtra illa dicebat nec mi
chi nec tibi ſit ſed diuidatur. tunc
ait rex date huic. ſ. que nolebat il=
lum infantem diuidi viuuz hec eſt
enim mater eius et ita rex ad hanc
preſumptionem rectaz tulit ſñiaz

Ex ſtudijs

Ca. Puer aliquā=
do preſumitur ꝙ
bonus debeat eſſe ex actibus ſuis
quando videmus aliquem pueruz
bona opera facere puta libēter au
dit ſapientes ſtudet virtutib9 au=
dit mandata dei per iſta ſigna ex=
teriora p̄ſumit̄ ꝙ bon9 futur9 ſit.

Nullus dubitat

Reus qui ē
in aliquo d
licto de quo conuenitur ſemper
fugit numꝗ̄ vellet venire ad iu=
dicium et hoc ipſo preſumitur cō
tra ipſum et ille qui eſt innocenſ li
bēter querit vt abſoluat̄ nec aufu
git et ex h̄ p̄ſumit̄ ꝙ ſit innocens.

Nonne bn̄dicimus

Ca. duz
iudei di
ſputabant cum Jheſu ſiue conten=
debant dixerunt ieſu nōne bene di
cimus quia ſamaritan9 es et demo
nium habes rn̄. ieſus ego demoniū
non habeo Dicit greg. duo ſibi il=
lata fuerunt per hoc ꝙ vnum ne=
gauit d alio intelligitur confiteri
tacendo. Nota ꝙ qui de vno ne=
gat de alio tacendo confitetur.

Mandata

Ca. Dominus pa.
commiſit officium
legationis ſupē omnes eccleſias ſi
cilie marino epo non loco ſed per=
ſone illius epi confidēs de eo ex eo
ꝙ ex tranſacta vita illi9 didicit q̄d
de ſubſequenti conuerſatione ipi9
preſummere poſſit premittens ꝙ
dum onera ſua cum fratribus par
titur mandata celeſtia agere cō
probatur. Nota ex preteritis
p̄ſumi de futuris.

Quoſdam.

Hec capitula et
duo ſequencia p
ſe patent.

Quia veriſimile

R. cappella
nuſ dicebat
ꝙ h. cōceſſerat ei perſonatum ec
cleſie ſue et ab eo vicariam ipſius
eccleſie idem. h. receperat et hoc
dicebat ſe probaturum et ita. R.
moleſtabat eundem. h. Significa
tum fuit hoc domino. pa. ſuper h̄
ſcribit papa decano caſſion̄. dicēſ
ꝙ non eſt veriſimile ꝙ. h. perſōa
tū eccleſie ↄceſſerit dicto. R. et vi
cariam ipſius ec. recepit ab eodez
Vnde mandat decano ne ſuper h̄
probationē recipiat niſi cōis fama
loci hoc habeat vel niſi taleſ pſōe
appareant d quibus nō ſit veriſil̄e

ꝙ debeant deierare quia ſepe con
tingit ꝙ teſtes corrupti inducan=
tur ad falſum teſtimonium profe=
rendum. ¶ Nota ꝙ contra veriſi=
milem p̄ſumptionem inducūt̄ teſtes

¶ Illud quoq̨. Quedaꝫ libera
mulier per .x.
annos et vltra ſcienter cohabita=
uit cuidam ſeruo tanꝙ legitimo ui
ro et ab eo fuit carnalit̄ cognita.
poſtea dicebat illum ſuuꝫ non eſſe
maritum ſed maritus dicebat eam
ſuam eſſe vxorem oſtendens pub=
licum inſtrumentum in quo ſe con/
iuges nomiabāt per quod etiā ſibi
donationeꝫ propter nuptias facie
bat eidem. mulier afferebat inſtru
mentum illud factuꝫ eſſe in fraudē
vt dominus ſeruo ſuo frauderetur
Inſuper produxit teſtes ꝙ ille ro
gatꝰ erat pluries ab amicis mulie
ris ꝙ eā deſponſaret ſed ipſe dice=
bat ꝙ eā n̄ deſponſaret. Vir predi
ctum inſtrumentum producebat et
quoſdam teſtes qui viderant eam
anulos deferenteꝫ ad hoc reſpon
debat mulier ꝙ hoc faciebat ſecū
dum conſuetudinem illarū que pa=
nes vendunt Judex ſuper hoc con
ſuluit pa. et ipe reſpon. ꝙ in huiꝰ
modi dubietate fama vicinie debꝫ
attendi et ſi fama loci habet ꝙ vir
ipſam in lecto et in menſa ſicut vxo
rē tenuerit cogenda eſt mulier vt
eidem viro affectu adhereat coniu
gali precipue ſi predictum inſtru
mentum ab eo ſit factū qui officiuꝫ
ſuum fideliter adimpleuit. ¶ Nota
ꝙ circa matrimonium recurrendū
eſt ad famam loci et ſic p exteriora
probatur matrimonium ſaltem p̄=
ſumptum contra qd non eſt proba
tio admittenda. ¶ Item preſumit̄
pro inſtrumento facto rōe officij.

¶ Litteris tue. Quidam petrꝰ
nomie cōtraxit

matrimonium cum. A. muliere pe
tens poſtmodum ſepari ab ea quo
ad mutuam ſeruitutē pro eo ꝙ pꝰ
quam mulier cum predicto viro c
traxerat matrimonium conſangui
neus ipſius viri eam cognouit Ad
hoc probandum teſtes inducti fue
runt qui dicebant ꝙ viderant con
ſanguineuꝫ illiꝰ viri ſoluꝫ cuꝫ ſola
nudum cum nuda ea intentione vt
credebant vt eam cognoſceret car
naliter et hoc viderunt in multis
locis et horis electis. querebatur
an propter has preſumptiōes de
bent ſepari. reſpondet pa. ꝙ aptiſ
hꝰmōi violentam ſuſpitionem for
nicationis poſſunt quo ad ſeruitu
tem mutuaꝫ ſepari ita tamē vt vir
illa mortua cū alia contrahat ſi vo
luerit mulier vero ſine ſpe cōiugij
permanebit. ¶ Nota ꝙ uiolenta p
ſumptio ſufficit ad cōdemnationē.

¶ Tercio loco. Quidaꝫ iuuēis
contraxit cuꝫ q
dam per verba de p̄ſenti. A lia mu
lier neptis predicte ſponſe propo
ſuit ſe prius cognitam ab illo iuue
ne quam cum illa contraxiſſet. Ad
quod probandum teſtes produxit
qui dixerūt ſe pro certo credere ꝙ
illa dicti iuuenis extitit concubina
adiciētes ꝙ eos viderat ſimul p
plana nemora vias et in via cōua=
gantes pluries et fama vicinie ſup
hoc erat. Judex ad maiorem certi=
tudinem iuramentum vtriuſq̨ re=
cepit qui confeſſi fuerūt ꝙ carna
liter ſe ad inuicem precognoue=
rant licet iuuenis ab ea recedē nol
let ꝙ iurauerat in vxorē hr̄e que
ſitum fuit a pa quid iuris eſſet. Et
ipſe reſpondet ꝙ cum hoc non di=
cat̄ ſed predicetur a pluribus ma
nifeſtuꝫ ſolutis ſponſalibus ſepēt
¶ Nota ꝙ ex multis preſumptioni
bus inducitur probatio ſufficiēs.

¶ Item fama cum alijs p̄ſumptio=
nibus probat.

¶ **Literas veſtras.** Epiſcopuſ
altiſiodo=
ren̄. impetrauit litteras contra q̄ſ
dam burgenſes de caritate quos ī
petebat de hereſi quoꝝ vnus exti
terat Vuil. de quo h̄ agitur vt cā
poſſit facilius expediri vtraqꝫ ꝑs
cōpromiſit in duos ꝟ iudicib9 ſub
certa pena reſeruata ſibi nihiloi9
delegata poteſtate coꝛaȝ arbitris
iſtis Contra .V. proponebat ep̄s
ꝙ erat hereticus et ꝑiurus ꝓ eo
ꝙ cum ipſe V. haberet̄ ſuſpectus
de hereſi et cōfeſſus fuit hereſim
ſuam apud caritateȝ redeundo ad
catholicam vnitatem et idem con
feſſus fuit de quodā fratre ſuo ꝙ
eodem laboꝛabat erroꝛe et cū fra=
ter ille coꝛam bituricen̄. archiep̄o
de hereſi conuenirētur purgatio
ſibi fuit indicta per V. fratreȝ ſuū
qui vere catholicus credebatur.
Ipſe V. cōpurgauit fratrem ſuuȝ
quem pꝛimo hereticum aſſeruerat
et ideo epiſcopus proponebat ip
ſum V. duo contraria dixiſſe vnde
et periur9 et hereticus dicebatur
ab ipſo epiſcopo et in hereſim re=
lapſus. ipſe vero hoc negabat qꝛ
licet de ſe confeſſus fuiſſet de fra=
tre tamen nihil dixerat ſed epiſco
pus ipſum conuicit per teſtes ꝓpt̄
huius cōtrarietates iudices habue
runt. V. de hereſi ſuſpectum vnde
miſerunt illum cum litteris ſuis ad
dominum pa. His omnibus diligē
ter conſideratis dominus pa. ha=
buit iſtum. V. de hereſi vehemen
ter ſuſpectum tū qꝛ ꝙ ante dixerat
poſtea negauit ſe dixiſſe tum quia
vel mendaciuȝ prius dixit in fratrē
aſſerendo illum hereticum vel po=
ſtea periurium cōmiſit indeuȝ pur
gando illum de hereſi quorū vtrū

ꝗ reddit eum valde ſuſpectuȝ. ve
riſimilius tamen videtur ꝙ eo tē=
poꝛe quo ꝯuertebatur ad fidē taȝ
graue mendaciū non dixiſſet in fra
trē niſi fuiſſet accenſus zelo catho
lice fidei vnde preſumitur ꝙ cum
poſtea purgauit illum turpiter ꝟ
ierauit vnde mandat pa. iudici=
bus preſentibus quatꝛ. cum prop
ter ſolam ſuſpitionem quamuis ve
hementem noluit illum ꝟ tam ꝗui
crimine cōdemnari talem et tantaȝ
ſecuritatem ab ipſo recipiant pre
ter iuratoꝛiam cautioneȝ ꝙ timore
pene temperalis debeat coherceri
diſcretam penitenciam iniungētes
eidē ex qua appareat an ſit vere pe
nitens an ficte conuerſus. Et ſi ta=
liter eum verum catholicum cog=
nouerint non permittant euȝ vlte
ri9 indebite moleſtari alioquin tā
quam hereticum eum condemnet.
¶ Nota ꝙ qui contraria dicit tanquā
ſuſpect9 repellitur. ¶ Item hic vna
preſumptio pꝛeponderat alteꝛi qꝛ
illa magis accedit ad veritatem.
¶ Item propter vehementem ſu
ſpicionem non dȝ q̄s cōdemnari de
hereſi ¶ Item a periuro non debet
amplius iuramentuȝ requiri. ¶
Iteȝ timoꝛe pene temp alis aliquis
cohercetur

¶ **Cūȝ in iuuētute** Ca. epiſco=
puſ quinqꝫ
eccleſiarum ꝟ ungaria diffamatus
erat apud regem ꝙ cum quadā ne
pte ſua perpetrabat inceſtuȝ ꝓpt̄
quod rex vngarie litteras ſuas mi
ſit domino pape denunciando ſibi
crimen ipſius poſtulans vt malum
hoc pernicioſuȝ exemplo de vnga
ria remoueret. Sed quia huiuſmo
di ſugeſtio non procedebat bono
zelo noluit papa. fidem adhibere
dictis eius ſed voluit ſcire vtrū h̄
ex caritate ꝓcederet ſcripſit ep̄o.

laurieñ· ut prudenter et caute a cõ
epiſcopis alijs inquireret diligẽt
vtrum crederent illuz tali peccato
reſperſum et ipſi epiſcopi poſtmo
dũ reſcripſerũt dño pa· ꝙ ipi cre
debant eum virum honeſte conuẽ
ſationis perſonam ipſius multipli=
citer commendantes vnde ſuper h̃
ſcribit pa· iſtiſ epiſcopo et abbati
dicẽs ꝙ epiſcopꝰ ipſe adeo ſe ma
turum honeſtum et prouidum ex=
hibuit ꝙ ab eccleſia ro· palio me=
ruit decorari· quare non eſt de leui
credendum ꝙ poſtquam ad ſenilẽ
peruenit etatem turpiter abiecerit
iugum domini· quia huiuſmodi la
bes que aliquãdo in iuuentute cõ=
trahitur in ſenectute frequẽt pur
gatur preterea non eſt credenduz
ꝙ vir talis ad hoc ſe conuerteret·
vt cum propria nepte abhomina=
bilẽ perpetraret inceſtũ quia etiã
ſecundum leges naturale fedus ni
hil permittit inter tales perſonas
ſeui criminis ſuſpicari· ¶ Nõ ꝙ ex=
preterita vita preſumitur de pre=
ſenti· ¶ Item propter meritum ꝑ
ſone conceditur priuilegium· ¶
¶ Itez inter coniunctas perſonas na
turale fedus non permittit turpe
aliquid ſuſpicari· ¶ Item denuncia
tõ ex caritate fieri debet· ¶ Item
ſuperior non ſtatim debet credere
de ſubditis que referuntur eidez ſꝫ
prius debet ab alijs inquirere· ¶
Item propter infamiam a maliuo
lis ortã non eſt inquiſitio faciẽda·

¶ **Dudum·** Caſus Quidam ſco=
laris · C · nomine im=
petrauit litteras ad mediolañ· ar
chidi· vt ipẓ facẽt recipi i clericũ
et in fratrem ſi perſona eſſet ido=
nea a pb̃ro eccleſie ſancti victoris i
qua conſueuerũt eſſe clericus et ſa
cerdos Sed pb̃r ille coraz archi
dia· conſtitutus propoſuit ꝙ fa=
cultates eccleſie duobus clericis ſi
ſufficiebant adiciens ꝙ idem · C· ñ
erat idoneus ad beneficium illiꝰ ec
cleſie obtinendum dubitatuz fuit et
contentio erat ſup hac idoneitate
an deberet iſte ſe probare idoneuz
Vnde propter hoc partes redierũt
ad pa· mandat pa· iſtis iudicibꝰ ut
ex illa clauſula ſed ſi perſona fuerit
idõea que in reſcripto erat inſerta
eidem ſcolari probandi ſe idoneuz
nulla neceſſitas imponatur cũ pri
ma facie preſumatur idoneꝰ niſi ꝓ
betur indignus· ¶ Nota ꝙ quili
libet preſumitur idoneus niſi pro
betur contrarium·

¶ **Ex adminiſtrationis ꝑ ſe parꝫ**

¶ De iure iurando·

PEruenit· Ca· comes
arnulfus·
ſpoliauit epiſcopuz lau=
diceñ· ſ· rebꝰ eccleſie ſue
et compulit ipſum iurare ꝙ non re
peteret ſic oblata puenit ħ ad do=
minum· pa· Ipſe hoc audito valde
doluit dicens ꝙ per illud iuramen
tum nullo modo fuit obligatꝰ vl
aſtrictus tñ ad cautelam ipſum ab
ſoluit quia taliter coactus iurauit
¶ Nota ꝙ iuramentum preſtitũ ꝑ
metum de rebus eccleſie non repe
tendis non obligat· ¶ Item a tali
iuramento abſoluitur ad cautelã·

¶ **Peruenit·** Caſus· Rex fran=
cie promiſit regi
anglie vel alicui alij preſtare con=
ſiliũ et auxiliũ ꝯ͠ aduerſarios ſuos
et ſi ipſe ſibi conſilium et auxiliũ ad
uerſus ſuos ſimili modo preſtaret

iuramento interpoſito vel interpoſitione fidei ſuper hoc preſtita. Rex anglie non ſeruauit regi frãcie qd promiſit dubitauit Rex francie an teneretur ſibi ſeruare promiſſum. reſpondet papa quod non dicitur mutare propoſitum aut promiſſuz qui in melius illud commutat nec tenetur illi regi ad promiſſum ſeruandum. ſi conſtat eum non parui ſſe conditioni etiam ſi iuramentum itervenisſet nulla promiſſione vel fides hinc inde data fuerit. ¶ Nõ. ꝙ non frangit promiſſum vel propoſitum ſuum qui commutat illud in melius. ¶ Item ſi fidem non ſeruanti fides non eſt ſeruanda. ¶ Item iuramentum vel fides data ſub conditione non obligat niſi conditio ſeruetur.

¶ **Ego enim.** Caſus. hic traditur forma qualiter epiſcopi iurant fidelitatem domino pa. et ſucceſſoribus ſuis.

¶ Nota ex iſto. c. ꝙ epiſcopus iurat fidelitatem ſancto petro et romãe eccleſie et pape tũc exiſtenti ſuiſqꝫ ſucceſſoribus ¶ Nota ſubditus nõ tenetur obedire prelato canonice non intranti in eccleſiam etiam ſi iuraſſet obedire ſucceſſori fa. c. alienaciones. xij. q. ij. ¶ Nota ꝙ nõ tenetur ſubditus adiuuare prelatuz ſuum etiam papam contra ordinẽ ſuum. quod intellige vt in gloſa huius decretalis colligitur.

¶ **Nullus littera per ſe patet.**

DEbitores. Caſus. aliqs promiſit ſoluere vſuras cum vſure inhibite ſint in iure canonico et diuino. q̃rebatur vtrum ille ſit compellendꝰ ad eas ſoluendas. Et reſpondet ꝙ nõ debet compelli ad hoc. Si vero iurauit ſoluere. tunc propter iuramentum debet compelli. et cum vſure ſolute fuerint creditores ſunt ꝯpellendi per cenſuram eccleſie vt eas reſtituãt ¶ Nota ꝙ ſecundum canones obligatio vſurarum non tenet ſed iuramentuz ſuper hoc factum tenet et debet ſeruari. ¶ Itẽ vſure reſtitui debent.

¶ **Ad noſtram.** Caſus. Quidaz P. nomine q̃ndam ſummam peccunie mutuauit q̃buſdam hominibus recipiendo ab eis quaſdam poſſeſſiones et reddituſ in pignore preſtito iuramẽto ab eis ꝙ ipſi petro ſup illis nullũ grauamẽ inferrent donec ſibi peccuniam ſoluerent antequaz de poſſeſſionibus et redditibus illis ſortem ſuam deduxiſſet ceperunt illũ coraz archiepiſcopo moleſtare ita ꝙ per archiepiſcopum dictus. P. fuit excõicatus vnde ſuper his cõqueſtꝰ fuit domino pa. et ipſe mãdat eidem archiepiſcopo et eius ꝯiudicibꝰ quati. recepta ſufficiente cautione ab ipſo. P. ꝙ eorum debeat ſtare mandato ipſuz abſoluãt poſtmodum cõpellant creditores ſi eſt ita vt poſſeſſiones et redditus predictos eidem. P. reſtituant. quia contra iuramentum ſuum venerunt nec ſibi moleſtiam inferant vel grauamen donec peccunia fuerit reſtituta ſicut iurauerunt compellant dictum. P. vt q̃tquid recepit vltra ſortem deductis expenſis reſtituat eiſqꝫ ſi nõ

fecerint excōicent illuz • ¶ Nota q
ſufficiens cautio peti debet ab eo q̄
vult parere mandato eccleſie • ¶
Item iuramentum ſemper ſeruan=
dum eſt etiam factū ſup vſuris ſol
uendis licet promiſſio vſurarum n̄
valeat • ¶ Item creditor nihil vl̄
ſortem petere poteſt expenſas tn̄
quas fecit circa pignora poteſt de=
ducere

¶ Si vero aliquis • Ca • Aliqs per metuz
grauiſſimum cōpulſus fuit renun=
ciare beneficium ſuuz iuramento in
terpoſito de eodem vlterius nō re
petēdo et ſic ille cōpulſor retinuit
ſibi beneficium illud ¶ • Queritur
quis illorum debeat beneficium il
lud habere an neut̄ • tn̄ • pa • q nō ē
tutum alicui venire contra iuram̄=
tum ſuum ſi illud tale ſit quod ſer=
uari non poſſit ſine periculo anime
pa • n̄ vult alicui dare materiam ɔ
tra iuramentum ſuum veniendi ne
auctor periurij videat̄ tn̄ in ro • ec •
a pluribus ro • pon • factū eſt q cle
rici qui coacti beneficium ſuum ab
iurarunt de iuramento beneficium
abſolutionis meruerūt et ad cohē
cendam iniquitatez illorum qui il
los iurare cōpulerant permiſſi ſūt
eadem beneficia obtinere • ¶ Nota
q iuramentum ſemper eſt ſeruan=
dum dummō in obſeruatione ipſi9
periculum anime non vergat • ¶
Itez pa • nec etiā aliquis debet eſſe
auctor periurij nec dare alicui ma=
teriam peierandi • ¶ Item a tali iu
ramento per metum preſtito quis
abſoluitur ſi petat et conſtiterit q
taliter iurauerit al̄ • n̄ abſolueret̄ •

¶ Ex reſcripto • Ca • Quidā ab bas treuereñ •
mōaſterij rcepit q̄ndā ſūmā pec
cūie viij • miliū ſolidorū a petro cre
ditore qui cum abbate et fratrib9
quandam conuentionem fecit ad h̄
vt illa conuentio ſeruaretur abbas
quoſdam d monachis ſuis obſides
dedit qui iurauerunt conuentionē
illam ſeruare ita q ſi illi obſides
deficerent alij mōachi in obſtagio
loco illorū ponerent̄ et ſi monachi
hoc non ſeruarent abbas dedit
fideiuſſores vuil • et eius vxorez q̄
ſimiliter fidem preſtitiſſe dicunt̄
abbas et monachi venire nolebāt
contra promiſſionem et conuentio
nem ſuam ſignificatuz fuit hoc do
mino pa • Vnde ipſe mandat quibu
ſdam quati • abbatez et monachos
et vuil • et eius vxorem moneāt vt
conuencionem illam faciant obſer=
uare ſicut iurauerant alioquin ab=
bati et monachi ingreſſum eccle
ſie interdicant et in terram prefati
V • et eius vxori diuina officia pro
hibeant celebrari vſqȝ ad ſatiſfa=
ctionem condignam • ¶ Nota mo=
nachos obſides dari poſſe ¶ Item
iuramentum ſemper ſeruandū eſt
dummō ſine periculo anime poſſit
ſeruari • ¶ Item propter debitum
alicuius poteſt terra interdici •

¶ Querelam • Ca • Guill' cleric9 promiſit iuramē
to interpoſito • R • clerico liconieñ •
ſe ſoluturum annuatim ipſi • R • du
os biſantinos noīe eccleſie d ſcataz
h̄ p biennium in ſolutione penſiōis
ceſſauit ꝓpter quod dictus • R • con
q̄ſt9 fuit dn̄o pa • ſup h̄ ſc̄bit pa • iu
dicib9 dicēſ q n̄ meret̄ eccl̄iaſ regē
q̄ ſūt crimīe piurij irretiti vn̄ man=
dat pa • q̄tin9 ſi cōſtiterit dictū • G •
ſt̄ iuramētū ſnū ceſſaſſe ī ſolutione
pēſiōiſ n̄ ncitate ſȝ volūtate ab ipa
eccia ip̄z remoueāt et eā p̄fato • R •
rſtituāt • No q piuri eccleſiaſ regē
nō debēt • ¶ Itē cū aliquis ceſſat
in ſolutione cēſus • p bieñium amit
it rei detentionez • et res domino

reſtituitur. Item neceſſitas ex-
cuſat a periurio

Tua nos. Caſ9. Monachi ſeu
viri religioſi ha-
bent aliqn̄ p̄ſentationē in eccleſijs
a quibus certam p̄cipiūt penſioꝫ
cum ipi eligunt clericos ad eaſdē
eccleſias cōſtringūt eos iuramēto
ad maiorem penſionem ſolito pſol
uendam. vel p̄ſtandū aliquid p̄ter
ſolitaꝫ penſionē. cum vero epi eos
inſtituunt. iurant ꝙ penſionem an
nuam non augebunt. queritur hic
quod iuramentum ſit ſeruandum.
R̄ndit pa. ꝙ poſterius iuramentū
ratione et autoritate lateran̄. ꝯci.
iurat̄. et ideo p̄mo p̄iudicat ꝙ de
cupiditate ꝓceſſit. veruntn̄ iuſtū
eſt vt clerici illi ꝓ p̄iurio quod vi
tare non poſſunt. ab eccleſijs ppe-
tuo remoueant̄. Nota ꝙ penſio
annua augeri non debet. Itē ſi
quis duo fecit iuramenta ꝙ maio
ri iuuatur ratione eſt obſeruandū.
Item temerariū iuramentū re-
pellit ab eccleſia.

Cum quidam. Caſus Quidā
epi de ſardi-
nia receperūt a quibuſdā credito
rib9 quandā pecunie quantitatē.
et iurauerunt illam ad certum ter
minum pſoluere quod facere con-
tempſerūt. queritur quid ſit iſtis
epis faciendū pro eo ꝙ contra iu-
ramentum venerunt. R̄n̄. pa. ꝙ in
ipis tanto grauius eſt iudicandū.
quanto maiori dignitate p̄cellūt.
et quia eorum exemplo alij ad ſimi
lia ꝓuocantur.

Illi vero. Quidam iurauerunt
non loqui patri vel
matri. ſorori vl' fratri. nec aliquod
ſubſidium ipꝑtiri eiſdem. dicitur ꝙ
iſti ab iſto illicito iuramento ſunt
abſoluendi in iuncta eis penitencia
pro eo ꝙ male iurarunt. Nota ꝙ
plus debent puniri maiores quaꝫ
minores. Item factum maiorum
trahitur a minoribus in exempluꝫ
Item iuramentum illicitum non
obligat et ad cautelam a tali iura
mento quis abſoluitur.

Sicut ex litteris. C. por cu
iuſdā mo
naſterij iracundie calore cōmotus
iurauit ꝙ in clauſtro eiuſdem mo-
naſterij in quo profeſſionem fecit.
decetero cuꝫ. G. monacho non mo
raretur. Abbas ſu9 dubitauit ſup
hoc cōſuluit pa. Et ipſe reſpōdet
ꝙ non licuit illi monacho temera-
rium facere iuramentum contra fi
dem ſue profeſſionis et ſue ſtabili
tatis propoſitum vnde mandat ei
dem abbati vt talem penitenciam
ſibi iniungat ꝙ alij illi9 exemplo
deterriti ſimilia pertimeſcant et in
clauſtro quod ab iurare nō potuit
ſtabilitate perpetua ſuam peniten
ciam agat. Nota ꝙ temerarium
iuramentum non eſt ſeruandum.
Item iuramentū contra profeſſio
nem et ſtabilitatem promiſſam nō
tenet. Itē pena vnius debet eſſe
metus multoꝝ.

Veritatis. Caſ9 Clemēs pa
pa terci9 indulſit
Guill'. regi ſicilie vt ipſe non tenēt̄
ſibi preſtare iuramentum fidelita
tis pro regno ſicilie ita tn̄ ꝙ p hoc
non fieret ſibi vel ſucceſſorib9 ſuis
preiudicium quominus ſibi et ſuc-
ceſſoribus ſuis heredes ſui fidelita
tem facere tenerentur ſup iſta in
dulgencia queſtio mota fuit in pre
ſencia regis vtruꝫ ſinguli heredes
regis ſucceſſoribus clementis de-
berent preſtare fidelitatem duo
cardinales legati aplice ſedis idul
genciā illam ſic interpretati fuerīt
ꝙ heredes regis tenebantur pre-
ſtare fidelitatē dn̄o pa. clemēti et

ſucceſſoꝛib9 ſuis per iuramentum·
quo preſtito alijs iurare poſtmodꝰ
minime cōpellantur Conſult9 fuit
pa· ſuper illa intēpretatiōe· et ip̄e
tn̄· vt heredes regis poſtꝙ̄ ſic iu=
rauerunt ſucceſſoꝛibus ſuis iurare
non compellantur tamen ita teneẽ
eis ſeruare fidelitatē ac ſi iuraſſent
hanc foꝛmaꝫ habuiſti· s· e· ego· n·
hec colliguntur ex antiqua decre·
¶ Nota ꝙ iuramentum fidelitatis
tranſit ad ſucceſſoꝛes quia hoc act
um fuit expreſſe· ¶ Item licet va
ſallus non iuret fidelitatem ſucceſ
ſoꝛibus domini tenetur tn̄ eis eſſe
fidelis ac ſi iuraſſet·

Verum in ea· Ca· Quidaꝫ iu=
rauerunt inuiti
et compulſi pro vita et rebus ſuis
ſeruandis querebatur an iſti indi=
geant abſolutione an ip̄o iure ſint
abſoluti R̷ n̄· pa· ꝙ nihil dicit hic
aliud quam anteceſſoꝛes ſui dixerẽt
qui taliter iurātes abſoluerūt· ve
rumtamē vt auferatur materia pe
ierandi non eſt eis dicendum vt iu
ramenta non ſeruent ſed ſi ea non ſ
uauerint non ſunt propter hoc tan
quam per moꝛtale crimen puniēdi
tanquam pꝛo directo periurio· ¶
Nota ꝙ iuramentuꝫ metu extoꝛtū
eſt obligatoriuꝫ ex quo aliqui a ta
li abſoluuntur· ¶ Item ſi quis tale
iuramentum non ſeruet debet pu=
niri non tanquam pro directo per
iurio et voluntario· ¶ Item tranſ
greſſio huius iuramenti non diciẽ
ſimpliciter moꝛtale peccatum· ¶
Iteꝫ metus iuſtus penā attenuat·

Veniens· Quidaꝫ venetus no
mine alanus habuit
verba cum M· maurien̄· et conuitia
inter ſe inferendo pꝛopter quod il
le· A· graues inimicicias dicitur in
curriſſe quidaꝫ amici vtriuſqꝫ par
tis volentes eos reducere ad con=
coꝛdiam ſugeſſerunt illi· a· vt in ſa
tiſfactionem iniuriaruꝫ iuraret ſta
re mandatis h· L· et· M· conſang=
uineis ipſius· M· ille non credens
ſe tale quid feciſſe propter qd̄ ali
quod graue debēt ſibi imponi iu
rauit ſtare mandatis illoꝝ ipſi pre
ceperunt ei ſub debito iuramēti q̄
nunquam curiam ducis intraret ſi
quando omnes generaliter voca
rentur iſte recepto taꝫ iniquo man
dato acceſſit ad pa· exponēs ſibi p̄
dicta adiciens ꝙ erat conſiliarius
ducis et pluribus eccleſijs quarum
erat aduocatus iuramento teneba
tur in iure ſuo adeſſe et nullo mo
do taliter iuraſſet ſi mandatum cō
trarium ſibi preſciuiſſet vnde ſup
hoc ſcribit pa· illis tribus ciuibus
venetis dicens ꝙ ipſe ſuper hoc ſc
bit patriarche gradeñ· vt ſi man
datum illud pꝛioꝛi iuramento lici
te facto repungnet ipſum auctori
tate pa· denunciet non ſeruandum
¶ Nota ꝙ cum aliquis alicui ſim
pliciter aliquid iurat mandatū de
bet eſſe idoneum non iniquū vt h
patet· ar· relaxatur mandatum· ¶
Item iuramentum contrarium alij
iuramento licite facto ſeruandum
non eſt·

Breui· Ca· aliquis iurauit de
fendere ac ſeruare pro
poſſe ſuo iura alicuius eccleſie· ec
cleſia requirit ip̄m neceſſitate im
minente ſub debito iuramēti ipſe ap
pellat queritur vtruꝫ incurrat p
iurium ſi eccleſiam non defendat·
an pretextu appellationis a periu
rio excuſatur R̷ n̄· pa· ꝙ in hoc ar
ticulo appellatio non excuſat illum
a periurio immo piurij reatuꝫ incu
rrit niſi difficultas ſiue neceſſitas ip̄a
excuſet apꝑ ꝙ n̄ poſſit eccle̅ ſubueniā

¶ Nō ꝙ appellatio fruſtratoria ñ ex/
cuſat aliquē ab eo ꝙ facē tenet̄ ¶
Item neceſſitas ſiue impoſſibilitas
excuſat a periurio.

Quanto. Caſus. Quidā cōſili
arij regis aragonū
immo potius deceptores induxe/
runt ipm̄ vt iuraret irrequiſito aſ
ſenſu populi vſqȝ ad certum tem=
pus patris ſui ꝯſeruare monetam
que circa mortem eiꝰ legitimo pō
dere fuerat diminuta. ita ꝙ graue
ſcandalum in pplō ortuȝ erat. Hoc
intellecto rex quod indiſcrete fe=
cerat. reuocare volebat. et ſatiſfa
cere pplō. vnde petijt abſolui ab
hm̄oi iuramēto. Pa. ſcribit eidem
dicens. ꝙ in caſu iſto non tā eſt ab
ſolutio neceſſaria. ꝙ interp̄tatio
adhibenda. cum em̄ iuramentū il=
lud fecit. aut credebat monetā il
lam falſam eſſe. aut legittimam. ſi
falſam. iuramentū fuit illicitum.
et ideo non ſeruandū. et pro eo
debet illi penitenti a iudici. ſi ve
ro credebat legittimā. iuramentū
licitum fuit. et ideo ſeruandum. et
pa. ꝯſulit illi vt moneta illa repro
bata que diminuta fuerat a legi=
timo pōdere alia moneta cudat̄ no
mine patris ſui. et illaȝ reducat ad
legitimū ſtatum quem habuit tp̄e
patris ſui meliorem et ſic iuramē
tum ſeruabit veruntamen ſi crede=
bat monetam diminutam quando
iuramentū illud preſtitit et ſua eū
conſciencia remordet confiteatur
peccatum ſuum et pro illicito iura
mento penitenciam agat. ¶ Nota
ꝙ iuramentum aliquando recipit ī
terpretationem vt hic patet ꝙ ali
quando requirit abſolutionem. ¶
Item iuramentum non eſt vinculū
iniquitatis et ad licita et honeſta
ſemper debet referri. ¶ Item iu=
ramentum illicitū nō eſt ſeruādū.

Venientes. Caſus. Quidam
ciuis tudertinus
h. nomine conuentꝰ fuit ab aduer
ſario ſuo coram iudice ciuitatis ſu
per quibuſdam poſſeſſionibꝰ. Iu
dex auditis meritis cauſe. cōdēna
uit ipm̄ ad reſtitutiōnē rerum pe=
titarum ab illa ſententia appella=
uit ad dominum papam conſuleſ ci
uitatis non obſtante appellatione
ſentenciam illam executioni man=
darunt inducentes actorem in poſ
ſeſſionem rerum de quibus queſtio
vertebatur ſuper hoc appellans ꝯ
queſtus fuit domino pa. cui ſubeſt
ciuitas illa quo ad temporalem iu
riſdictionem. Vnde ipſe conſulibꝰ
et populo tudertino mandauit vt
poſſeſſionem ipſam reſtituant ap=
pellanti alioquin nouerint ꝙ ipſe
mādauit micerio epiſcopo vt eos
ad id eccl̄i. cen. cōpellat cuius ne=
gocij occaſione premittit pa. que
precedunt dicens ꝙ ipſi tenentur
humiliter et deuote appellatiōibꝰ
ad ſe. ap. interpoſitis deferre qꝛ
etiam leges ſeculares poſt ſenten=
ciaȝ bñficiū appellationis ñ denegāt
aggrauatiſ ſȝ ipi ſñiaſ appel. ſuſpēſaſ
exequūt̄ ꝯſuleſ tudētini ſe ſup h̄ ex
cuſabant in p̄ſentia pa. dicentes.
ꝙ cum aliqui vocantur ad officiū
conſulatus iurant ꝙ ſup mutuis et
plegiarijs iudicabūt ſecundū cō/
ſuetudinē ciuitatis. et. ī. xxxiij. dieſ
ſententias exequent̄. Vñ ſaluo hu
iuſmodi iuramēto non poterāt de
ferre appellationibꝰ. Sed contra
iſtam excuſationē dicit pa. ꝙ iudi
ces iurant iudicare ſcd̄m leges. ſi
cut conſules iſti iurant iudicare ſe
cundum cōſuetudinē ciuitatis ſue
et ideo ſicut iudices poſſunt gra=
uare ſubditos contra legeſ ſic et ꝯ
ſules iſti pñt ꝯ ꝯſuetudiēm ſuos
ſubditos aggrauaē vnd̄ precepit eiſ

quatinus appellationibus ad ſedē
ap· interpoſitis deferant humilit
et deuote cum iuramentū illud eoſ
excuſare non poſſit in quo ius ſupi
oris intelligitur exceptuʒ· ¶ Nota
dec· iſtaʒ ad plura argumenta pri
mo ad illud ſentencia diffinitiua a
qua eſt appellatum non debet exe
cutioni mandari quod ſi fiat execu
tio debet reuocari vt hic patet et
ideo deferre dʒ iudex appellationi
et nihil innouare ea pendente·
Item in iuramento ſemper ius ſupi
oris intelligitur exceptuʒ et cuiuſ
cumqʒ alterius quia iuramentuʒ fa
ctum in preiudicium alteriuſ nō va
let cum illud obſeruare non poſſit
¶ Item iuramentum perſonale ē·

Ad noſtrā noueris· Caſus· Quidaʒ
ciues piſani· J· et· G· cuidam vſu
rario· p· noīe mltas pſoluerūt vſu
ras iuramēto interpoſito ꝙ nec p
ſe nec per alios predictas vſuras r
peterent vel apud eccleſiaſticum
iudicem vel etiam ſecularem ſuper
his deponerent queſtionem Credi
tor poſtmodum condidit teſtamen
tum in quo precepit heredibus ſu
is ut omnibus qui probarent ſe de
diſſe vſuras eideʒ ipſas eiſ reſtitue
rent· Sed dicti· J· et· G· non aude
bant repetere vſuras propter hꝰ
modi iuramentum et heredes non
ſatiſfaciebant eiſdeʒ peruenit hoc
ad noticiam domini pa· vnde man
dat piſano archiepiſcopo qͣtinus
ſub pena excōicationis publice in
eccleſia proponat vt qui ſuper hꝫ
veritatem nouerint procedant ad
teſtimonium proferendum et ſi cō
ſtiterit de premiſſis cōpellat here
des illius per cen· ec· vt vſuras qͣſ
pater illorum a predictis recepit
reſtituant vniuerſas· ¶ Nota ꝙ hꝫ
recipiuntur teſtes lite non conteſ
qꝛ pcedebatᷣ i modū inquiſitiōis ſiue
denūciatōiſ et ex officio iudicis Jt
qui non poteſt agere propter iu
ramentum poteſt denunciare·
Item aliquid conceditur vna via
et alia denegatur· ¶ Item vltime
voluntatis executio ſpectat ad ec
cleſiam ſi heredes exeq̄ noluerint·

Ad noſtram· Archiepiſcopi
ſcopuſ neapoli
tanus quaſi per extorſioneʒ preſti
ſtitit iuramentum ꝙ in omni cā ſer
uaret ordinem iudiciarium dubita
uit archiepiſcopꝰ vtrum in noto
rijs ordinem iudiciarium ſeruare d
beret pretextu illius iuramēti reſ
pa· archiepiſcopo ꝙ ſecundum ca
nones manifeſta non indigent ac
cuſatiōe nec in eis ordo iudiciariꝰ
ſeruādꝰ eſt qui debet i cauſis alijs
obſeruari· nec archiepiſcopus ha
bebat in mente quando iurauit mō
predicto vt propterea veniret cō
tra canonicas conſtitutiones alio
quin non iuramentum ſed periuriū
extitiſſet nec aliquo modo eſſet ſ
uandum vnde pa· benignius inter
pretatur illud iuramentū ita ꝙ ſit
conſonum iuri dicit eīn ꝙ in mani
feſtis et notorijs ratione predicti
iuramenti non tenetur ſeruare ſub
tilitatem ordinis iudiciarij quia in
his per ōnia ſeruare ñ debet vnde
ſi quis ſubtiliter inteligat de ordi
ne iuris vt in premiſſis non per om
nia iudiciarium ordineʒ ſeruare tū
bene poſſet intelligi ꝙ iurauit ſe
cundum rectum intellectū vt in oī
bus cauſis ordo iudiciarius obſer
uetur in illis videlicet in quibus ē
ordo iuris ſeruandus ſi archiepi
ſcopus ſic fecerit et iuramentum ſ
uabit et iura canonica nō offēdet·
Nota ꝙ iuramentum ɔtra canones

preſtitum non tenet. ¶ Itẽ iurare
contra ius non iuramentum ſed po
cius periurium eſt. ¶ Item iuram̃
tum directe ſeruari poteſt vel per
interpretacionem ſeruandum eſt.
¶ Item in dubijs benigna debet fi
eri interpretacio. ¶ Item in noto
rijs per omnia ordo iudiciarius nõ
eſt ſeruandus. ¶ Item ar. ꝙ ver=
bum generale non eſt generaliter
intelligendum.

¶ Ea te credimus. Domi9 pa. mandauit
archiepiſcopo turitano quati. iu=
ramentum fidelitatis exigeret et
reciperet a iudice kalaritano noĩe
romane ec. pro ipſo iudicatu. Iu=
dex ille noluit iuramentuꝫ illud ex
hibere aſſerens ꝙ illud preſtitẽat
piſano archiepiſcopo ſaluo eccle=
ſie ro. honore pa. hoc intelligẽs
ſcribit ſuper hoc iudici ſupradicto
dicens ꝙ non remittitur debitum
ſed augetur cum alicui ſoluitur qꝺ
alij eſt preſtandum ſed cum iuram̃
tum illud eccleſie ro. dictus iudex
preſtare teneatur ſi iuramentuꝫ iã
preſtitum contrarium reputet illi
quod domino pa. preſtare tenetur
primum illicitum eſt et illo non ob
ſtante illud preſtare debet quod
ab eo petitᷣ ſi vero primum iuram̃
tum non eſt contrariuꝫ preſtando
iuramento illud ſine mora p̄ſtare
debet. ¶ Nota ꝙ non reuelatur a
debito qui alij ſoluit quod debet.
¶ Item cuꝫ duo iuramenta contra
ria ſunt videndum eſt quod magis
ſit licitum altero reiecto illꝺ ſuetᷣ.

¶ Quinta uallis. Filie quinta vallis vene=
runt ad verba cum quibuſdam mu
lieribus alijs et eis multas iniurias
irrogarunt propter qꝺ dictus qui
ta uallis iurauit ſtare mandatis il
larum que tale fecerunt illi ſub de
bito iuramẽti ꝙ ſi aliquando filij
aut filie aut vxor illius aliquod fa
ctum vel verbum contumelioſũ mu
lieribus illis obicerent idem quĩta
uallis filios et filias exheredaret
et vxorem a ſe remoueret. Quinta
uallis recepto tam impio mandato
ſignificauit hoc domino pa. vnde
mandat epiſcopo allatrino quati.
predictis mulieribus iniungat ut
mãdatum illud reuocent cum lici=
tum fuerit iuramentum et manda=
tum illicituꝫ alioquin denunciet il
lum non teneri ad obſeruanduꝫ h9
modi mandatum. ¶ Nota ꝙ cuꝫ ali
quis ſimpliciter iurat ſtare manda
tis alicui9 licituꝫ debet eſſe manda
tum alioquin mandatum nõ ligat.

¶ Tua nos. Quidam. B nomine et A. vxor eius adĩ
uicem iurauerunt ſe nunquam mu=
tuo petituros queſiuit ordinarius
quid ſibi ſuper hoc eſſet agendum
mandat pa. eidem quati. vtrũqꝫ
inducat ad continentiam obſeruã=
dam quod ſi facere voluerint et eã
ſeruare maneant ſeparati alioquin
cõpellatur mulier ad virum redire
cum iuramentum illud temerariuꝫ
fuerit et vterqꝫ illorum adulteriuꝫ
cõmiſit. ¶ Nota ꝙ iuramentum nõ
preiudicat matrimonio ſed econ=
uerſo matrimonium preiudicat iu=
ramẽto ĩfra de ſpõſalibus. c. pen.

¶ Quemadmodum. Quidam iurauit
ſe ducturum aliquam in vxorem q̃
ante iſta ſponſalia ſic cõtracta fuit
fornicata queritur an teneatᷣ eã du
cere in vxorem pretextu h9 iuram̃
ti rñ pa. ꝓ ſiꝭe et q̃i a maiori ſi vir
iuraſſet mulieri qñ ɔtraxit cuꝫ illa
ꝙ eã ſp ꝓ legitĩa teneret vxore eã
ñ poſſꝫ dimittere ꝓ fornicaciõe q̃
añ ɔtᷣctũ mrĩonij cõmiſiſſetꝫ ſi p9
ɔtᷣctũ mrĩomũ et p̄ſtitũ iuramẽtum

fornicatur dimittere eam poſſet ñ
obſtante huiꝰmõi iuramento quia
i illoſ taliſ conditio ſubitelligebat̄
ſi illa contra legem matrimonij nõ
peccaret Eodeȝ modo ſi aliquis iu
rauit ſe ducturum aliquam i vxorē
non poteſt ei fornicationem oppo=
nere precedentem ſed ſubſeqnentē
vt eam ducere non teneatur quia
in illo iuramento talis debet con=
ditio ſubintelligi ſi illa contra le=
gē deſponſationis nõ venerit alio
quin ſi poſt tale iuramentuȝ fieret
publica meretrix eaȝ ducere tenēt
quod eſſet prorſus abſurdum et h̄
probat per locum a maiori ∙ ſi vir
poſt contractū matrimonium ꝓpt̄
fornicationeȝ dimittere poteſt vx
orem multo forcius ante coniugiū
celebratum propter fornicationē
poteſt non admittere ſponſam qr
turpiꝰ eicitur quam non admittit̄
hoſpes nec obſtat iuramentum in
aliquo iſtorum caſuum quia iuram̄
tum illud tale eſt propter condic
tionem ſubintelligendaȝ quod po
teſt ſeruari et non ſeruari ſine trāſ
greſſione iuramenti preterea ſi pꝰ
hꝰmõi iuramentum hꝰmõi mulier
fieret leproſa vel palitica vel na=
ſuȝ ammitteret vel quitꝙ̄ turpiꝰ
ei contingeret teneretur eam du=
cere in vxorem rñ ∙ ſi eſſet vxor de
preſenti eam dimittere non poſſet
ſi ſponſa de futuro eam ducere non
tenētur quia multa impediunt ma=
trimonium contrahendum que nõ
dirimunt iam contractum ∙

Illud aut̄ ∙ In ꝗ. iſto alia que
ſtio ponit̄ que ta=
lis eſt Aliquis iurauit ꝙ ſup nullo
crimine accuſaret vxorem ∙ querit̄
an iſtud iuramentum eſſet ſeruan=
dum rñ ∙ pa ꝙ iuramentum tale te
merarium eſt quia ſi mulier fieret
infidelis et nollet cohabitare uiro
ſine contumelia creatoris vel illuȝ
traheret ad mortale peccatum dȝ
ſtatim illam accuſare apud iudiceȝ
ſuum et niſi ſe corrigat illā dimittē
debet ſecundum canones Sed ſi iu
rauit expreſſe ꝙ eaȝ ſup adulterio
non accuſaret nūquid debet ſerua=
ri hoc iuramentum et videt̄ ꝙ non
quia dicit ſcriprura patronus eſt
turpitudinis qui crimen celat vx=
oris et in euangelio dicitur ∙ ſi pri
mo et ſecundo correcta ſe non emē
det dicendum eſt eccleſie vt tāquā
ethnica et publicana poſtmodum
euitetur ∙ Sed contrarium videtur
ꝙ ſit ſeruandum quia non ſolū ſep
cies ſed ſeptuagies ſepcies dimit=
tendum eſt vxori peccanti ∙ rñ ∙ pa
ꝙ in hoc caſu tuciꝰ eſt propter iu
ramentum vt eam non accuſet ad
diuorcium celebrandum ſed denun
ciare debet illam ad penitenciā ꝑ
agenduȝ ‖ Nota ꝙ i iuramento ho
neſte conditiones ſub intelligunt̄
quamuis non apponantur ∙ ‖ Item
non poteſt quiſ reprobare vxoreȝ
quam approbauit ex cā precedenti
matrimonium vel ſponſalia ∙ ‖
Iteȝ multa impediunt matrimoniū
contrahendum que non dirimunt
iam contractum ∙ ‖ Item matrimo
nium de preſenti nullo cāu ſuper
ueniente diſſoluit̄ niſi ante carnalē
copulam profiteatur alter ∙ ‖ Itē
ſi quis iurat ſimplicitet non accuſa
re vxorem temerarium eſt iuramen
tum ‖ Item ſi quis iurat ñ accuſarē
vxorem de adulterio ſeruanduȝ eſt
iuramentum tamen debet eam de=
nunciare ut peniteat quod ſi nõ fe
cerit poterit eam dimittere et ita
alia uia conſequatur intentionem
ſuam et alia denegatur ∙ ‖ Item ꝗ
nõ poteſt accuſare pōt denūciare ∙
Ad finem capi=
tuli collige caſū

Et ſi criſtꝰ ∙

et cām conſtitucionis huius dec•
Abbas et monachi caſtilionis ha=
bebant cās pro monaſterio ſuo du
bitabant vtruʒ liceret eis ferre te
ſtimonium et iurare pro cauſis mo
naſterij ſui Et videbatur eis ꝙ nō
deberēt iurare primo auctoritate
euangelii dicentis ſit ſermo veſter
eſt eſt non non quod amplius eſt a
malo eſt ¶ Item iacobus apoſtolꝰ
videtur prohibere iuramentuʒ dū
dicit• ante omnia fratres mei nolite
iurare• Dñs pa• conſultꝰ• rñ• prio
auctoritate euāgelij et eā exponit
dicens• ſit ſermo veſter ē eſt nō nō
vt affirmatio vel negatio ſicut ꝓ
cedat ex ore ita procedat ex corde•
tñ quia malicia hominum faciente
non creditur de facili ſimplici affir
mationi vel negationi ideo ad iux
it quod amplius eſt a malo eſt illꝰ
amplius•ſ• iuramentuʒ non eſt ma
lum ſed a malo illius qui non vult
credere niſi iuret̄ et eſt pena illiꝰ
nō culpa• et licet dominus videat̄
prohibuiſſe iuramentum non tam̄
prohibuit iurare per creatorem ſʒ
per creaturam Vnde cuʒ premiſit
nolite iurare omnino ſtatim ſubiūx
it neqʒ per celum neqʒ per ieroſoli
mam tñ ſi iuratur ꝑ creaturam ſer
uandum eſt iuramentū dummō lici
tum ē ꝙ iuratur• Secūdo tñ• auctori=
tate iacobi apli dicens ꝙ iacobus
non ſimpliciter prohibuit iuramē
tum ſed voluntatem iurandi dum
dixit ante omnia fratres nolite iu=
rare omnino quia nullus debet iu=
rare ſpontanea voluntate niſi ne=
ceſſitate inſtante et tunc licite iu=
ratur dummō iuramentuʒ habeat
tres comites •ſ• veritatem iudiciuʒ
et iuſticiaʒ ſed prohibuit iurare ꝑ
creaturam• Vnde dixit apoſtolus
homines ꝑ maiorem ſuum iurant•
oſtendens per quem ſit iurandū•i•
per deum et ꝙ iurandū ſit i neceſſi
tate oſtendit exemplo angeli qui
iurauit per viuenteʒ in ſecula ſecu
lorum et exemplo domini qui legi
tur plus dixiſſe quam eſt eſt nō nō
dum dixit In veritate dico vobis
ſi em̄ iuramentum maluʒ eſſet dñs
non iuraſſet Tercio dicitur ꝙ que
dam prohibentur quia per ſe mala
ſunt quedaʒ vero prohibentur ex
cauſa nō quia mala ſint ſed quia ſi
fiant frequenter inde mala ſecunt̄
ſicut vinum per ſe malum non eſt
ſʒ ex frequenti et incauta potatiōe
luxuria generatur Vnde dixit apo
ſtolus• Nolite inebriari vino in q̄
eſt luxuria Sic et iuramentum per
ſe quidem malum non eſt cum ſit ꝯ
firmatio veritatis ſed tñ prohibet̄
ex cauſa quia ex frequenti et in cau
ta iuratione periurium ſepe cōtin
git Vnde legitur vir multū iurās
replebitur iniquitate• ſicut paulꝰ
conceſſit diſcipulo ſuo thimotheo
vt vtatur modico vino ꝓpter ſto=
machum ſic certe cum exigit neceſ
ſitas pro re vera licita et honeſta
poteſt iurari quia ceſſante cauſa ce
ſſat effectus• Vltimo tñ• papa qōi
propoſite licet em̄ ſint viri perfe=
cti vt quantūcūqʒ poſſunt iuramē
tum vitare debeant tñ concedit eis
ne propter defectum teſtium mo=
naſterium ſuum ſui iuris ſuſtineat
leſionem vt deficientibus alijs te=
ſtibus poſſint in cauſis monaſterij
ſui veritati teſtimonium perhibē•
¶ Nota ꝙ per creatorem et non ꝑ
creaturam iurandum eſt• tñ ſi per
creaturam iuretur ſeruandum ē iu
ramentum ſi licituʒ eſt quod iurat̄
¶ Item in neceſſitate iurandum ē
dum tñ iuramentuʒ habeat verita
tem iudicium et iuſticiam• ¶ Item
per iuramrntum delatum decidit̄
queſtio• ¶ Item quedā ſunt ſimpl'r

mala et ideo ꝓhibita quedã vero ſunt ſimpliciter bona ȝ prohibẽt̃ ex cauſa· ‖ Item ceſſante cã ceſſat effectꝰ ‖ Item monachi et clerici deficientibus alijs teſtibꝰ poſſunt ferre teſtimoniũ ꝓ eccleſijs ſuis·

Sicut noſtris· Caſꝰ· vacãte eccleſia tuder⸗tina a canonici ãn quam tractatꝰ aliquis habẽtur ᵭ paſtoris electiõe q̃dam iuramẽta in damnum epãlis iuris fecerunt poſtmodum vnus ex illis electus exiſtit in epiſcopum et conſecratus epiſcopus ipſe vidẽs ꝙ ex hoc redditus epiſcopales diminuebantur queſiuit a papa vtrũ iuramenta illa eſſent ſeruãda papa conſiderans ꝙ iuramentuȝ nõ fuit inſtitutum vt iniquitatis vinculũ eſſet et iuramenta que contra vtilitatem eccleſiaſticam attendant̃ nõ iuramẽta ȝ periuria dicuntur per iuratione incauta fecit ei peniten⸗ciã imponi mandãs epiſcopo amelieñ· quatiꝰ de canonicis illis ſupẽ premiſſis veritatẽ ĩquirat et ſi ita eſſe inuenerit in ſtatum priſtinum reducat quitquid in damnũ epiſcopalis iuris datum eſſe repierit· ‖ Nota ꝙ iuramentum in damnuȝ eccleſie datũ non ẽ ſeruanduȝ nec obligat ſed pociꝰ piurium dicit̃ et ᵭ hoc debet penitencia imponi·

Cum ɔtingat· Caſus Aliqs alienauit res dotales et alias quas dõauerat uxori propter nuptias preſente vxore et ɔſenciente alienatiõi et ne vxori vlterius contra alienacionẽ veniat firmauerat proprio iuramẽto quod contra alienationem nõ veniret poſtmoduȝ matrimonio ſoluto nituntur venire in contrarium conſultus pa· rñt ꝙ licet conſenſꝰ mulierum non videatur in talibꝰ ob⸗ligatorius ſecundum leges cum dicit̃ mulier ſeruare huiuſmodi iuramentum· Ne tali pretextu viam contingat periurijs apiri et ȝ eſt verum ſi iuramentum tale ſine vi a dolo ſponte preſtitum fuit cũ in ꝑiudiciũ alterius non redundet nec obſeruatum vergat in diſpendium ſalutis eterne· ‖ Nota ꝙ iuramẽtum preualet legiꝰ ‖ Item iuramẽtum ſemper ſeruandum eſt ex quo ſine periculo anime ſeruari poteſt· ‖ Item iuramentum factum in ꝑiudicium alterius non tenet a contrario ſenſu·

Sicut in terra et· J· Quidã H· nõie et· J· iurauerunt ad inuicem pacem ſiue treugaȝ inter ſe ſeruare tandẽ dictus· H· mouit bellum contra ꝑdictum· J· ſpoliando ipſum quibꝰdam bonis ſuis vnde prefatus· J· conqueſtus fuit domino paꝰ qualiter· H· ipſum contra iuramentum ueniens ſpoliauit petens ab ipſo iuramento ꝙ illi H· preſtiterat abſolui pa· mandat quibuſdaȝ quatꝰ ſi conſtiterit predictuȝ· H· iniuſte· J· inmouere bellum contra ipſum· J· inducant ipſum· H· ut reſtituat vniuerſa que per huiuſmodi violentiam occupauit et a prefato iuramẽto abſoluant eundeȝ ꝙ ſi facere noluerit excõicent ipſum et terrã eꝰ ſubiciant interdicto ſi premiſſa veritate nituntur iuramentum qꝰ J· ſe aſſeruit preſtitiſſe ipſum non ligat qui preſtitit ſi ɔconſenſu factũ eſt vtriuſqȝ dum ille cui preſtitum fuerat ſeruare negligit quod ꝓmiſit· ‖ Nota ꝙ ea que auferuntur in bello iniuſto ſunt reſtituenda ergo a contrario ſenſu ſi bellum ſit iuſtũ poteſt licite retineri· ‖ Item fides non eſt illi ſeruanda qui fidem non ſeruat quod illud ſubintelligitur iuramento·

Nimis. Ca. clerici iuramentū
fidelitatis laicis pre-
ſtare non debent cum nihil tempa
le teneant ab eis quia ſeruꝰ ſuo do
mino ſtat aut cadit.

Petitō. Caſus anthiocena ec
cleſia vacante prin-
ceps anthiocheus timens conſpi
rationes fieri contra ipſum iuram
tuz extorſit a canonicis anthioche
nis ꝙ non eſſent de cetero cōtra ip
ſum canōici habebant cās poſt-
modum contra ipſum pro eccleſia
anthiocena etiam et proprias que
fuerunt a domino pa. qualiter ſu
per hoc ſibi et eccleſie prouiderēt
propter iuramtū pdictū pa. itēꝑ
tatꝰ fuit ꝑ predictū iuramītum ca
nonicos illos non teneri huiuſmo
di iuramento quo minus libere ſta
re poſſint contra ipſum principem
et pro defendendis iuribus et ho-
noribus eccleſie ſue et proprijs ſu-
os cohercēdos a machinacione ſo
lummodo per quam ipſe princeps
deberet incurrere leſionem pſone
vel amiſſionem ſui principatus. ¶
Nota ꝙ licet iuret vl promittat ali
quis alicui ꝙ non erit contra ipſuz
tamen non tenetur ei contra ſe vel
contra eccleſiam ſuam vel contra
cōitatem ſuam quia iuramentū nō
extenditur ad hunc caſum quia cō
tra ſe nemo tenetur vel contra ec
cleſiam ſuam. ¶ Item ad conſpira
tionem principis aſtringuntur.

Exlitteris. Caſus. Quidam
. G. nomie impe
trauit ꝑ litteraſ reſtitutionem vſu
rarum contra. Q. archidiaconum et
magiſtrum canonicum tulleñ. iudi
ces lite conteſ. receperunt teſtes
productos ab ipſo. G. per quos ñ
potuit conſtare de quantitate ſor
tis ſed de obligatione pignoris bñ
conſtitit et per famam quaſi noto
riuz habebatur ꝙ ex quadaz terra
que ipſi eſt obligata ſortem ſuam
et amplius deduxiſſet vnde vide-
batur iudicibus vt iuramentum d
ueritate dicenda exigatur a par-
tibus vt ꝑ iuramentum conſtaret
d ſorte ſignificauerunt hᵒ dño pa.
mandat pa. ne ex defectu hꝰmodi
iuramenti ſuccūbat iuſticia ſic ſi ve
ritas occultetur mādat pa. qti.
compellant partes per cen. ec. ad
preſtandum hꝰmodi iuramentum
¶ Nota in cā vſurarum iuramentū
de veritate dicenda preſtandū eſſe
ſicut in ſpiritualibꝰ cāis et ad hoc
partes cōpelli debent.

Intellecto. Ca. rex vngarie
fecit qſdaz alie-
naciones in preiudicium regni ſui
et contra honorem regis interpo-
ſito iuramento de ipſis non reuo-
candis ſignificatum fuit hoc domi
no pa. vnde ſcribit archiepiſcopo
coloceñ. et eius ſuffraganeis et ei
dem regi ſuper hoc vt alienaciōes
predictas ſtudeat reuocare nō ob
ſtante iuramento illo quia in coro
nacione ſua iurauit iura regni ſui
et honorem illibata ſeruare vnde
illicitum fuit iuramentum ſi quod
preſtitit de non reuocandis huiuſ
modi alienationibus et ideo non ſ
uandum et priori iuramento licite
preſtito obediendum.

Mulieri. Ca. Mulié qdā pete
bat quēdā i virū ſuū
et per iuramentum aſſeruit in iure
ꝙ ille in eam matrimonialiter con
ſenſerit per verba de preſenti vir
hoc negabat cum mulier non habe
ret alias probaciōes vir fuit ab ei
us impeticione abſolutus. querit
vtruz iudex debeat ei dare licenciā
cum alijs contrahendi rñ. pa. ꝙ ñ
ne auctor piurij videat nec debet
hoc ei prohibere ne ſi forte falſum

iurauit matrimonium impediret
ſꝫ eſt ſue conſciencie relinquenduꝫ.
¶ Nota ꝙ actore non probante reus
debet abſolui. ¶ Item nullus per
dictum ſuum debet dare materiam
peierādi quia imputaretur ei. ¶
Iteꝫ relinqui debet ſue conſciēcie

¶ Clericus. Caſus. Aliquis clericus iurauit ſe ſeruaturuꝫ ſtatuta edita in eccleſia iuramento taliter preſtito promiſit per iuramentum ſe ſeruaturuꝫ ſtatutum quoddam quod poſt preſtitum iuramentum factum fuit in eccleſia Querebatur vtrum teneatur ab obſeruatione illius ſtatuti ꝑ iuramentū prius factum rñ. ꝙ ex ꝓmiſſione ſua tenetur ſeruare quod promiſit ſꝫ nō ex debito preſtiti iuramenti. ¶ Nota ꝙ iuramentum ñ extenditur ad alia ſuper quibus iuratum eſt. ¶ Item ex promiſſione aliquis obligatur.

¶ Iuramentum. Caſ9. aliqui litigant corā iudice iudex defert iuramentum alteri parti in iudicio illud iuramētū loco ꝓbationis dfēt q̄rit̄ an iſtud iuramentum ſit de neceſſitate preſtandum rñ pa. ꝙ iuramentum hoc recuſari non poteſt niſi iuſta de cā qua allegata et oſtenſa iſtud preſtare ñ cogitur ſed ſi vna ps defēt iuramentum alteri parti in iudicio illud iuramentum licite poteſt recuſari vl referri ponam9 ſi aliquis conueniatur actione famoſa tunc ñ eſt licitum referre huiuſmodi iuramentū Sane. dicitur h ꝙ ſi actor omnino defecit in probatione re9 debet abſolui quamuis nihil probat ſed ſi preſūptio ſit pro actore reo poteſt deferri iuramentum ad tollendam illam preſumptioneꝫ ⁊ ſuam innocenciam oſtendendam ⁊ hoc veruꝫ eſt niſi iudex conſideratis circumſtancijs perſonaꝝ et cāe videat iuramentum illud deferendum actori. ¶ Nota in prima pte delationem ſuper tribus iuramentis. ¶ In ſecunda nota ꝙ reus debet abſolui ſi actor oīo defecit i ꝓbatione. ¶ Item iuramentum defertur habito reſpectu ad honeſtatem perſone et quantitatē cāe.

¶ De exceptionib9

Denicꝫ Caſus. Queſitum fuit a pa. vtrum in perſona teſtium crimina obici poſſint vt a teſtimonio repellantur q̄bus ante iuramentuꝫ vel depoſitiones nihil fuerat obiectum rñ. papa ꝙ poſſunt opponi diſtinguendo in hunc modum ſi crimina obiciantur teſtibus de quibus nonduꝫ fuerāt accuſati ſed tantum opponuntur in modum exceptionis crimina illa ꝓbari debent antequam cā per ſentenciam terminetur que ſi probata fuerint teſtes a teſtimonio repellentur quia dicunt canones teſtes abſcꝫ vlla īfamia vl ſuſpitiōe vel macula manifeſta in ferēdo teſtimonio requiruntur ꝙ ſi ſola crimina de quibus alio tempore conuicti vl confeſſi fuerint in iudicio teſtes obiciantur a teſtimonio repelluntur quia eorum confeſſioni non eſt credenduꝫ contra alios niſi prius ſe probauerint innocentes. ¶ Ceterum quereret aliquis ecce crimina probata ſunt contra teſtes in modum exceptionis nunq̄d debēt teſtes puniri pēa ordiaria rñ. pa. quod propter hoc non debent puniri pena ordinaria quia in eos

accuſatio iuris ordine non proce-
dit ſed ſufficit ut a teſtimōio repel
lantur ubi crimen quod eis obicit̄
non contingit cām de qua. ¶ Nota
ꝙ teſtes ſine omni infamia debent
eſſe. ¶ Item teſtes conuicti vel o
feſſi de crimine in iudicio a teſtimo
nio repellunt̄. ¶ Item nullus debꝫ
puniri ſine accuſatore. ¶ Item ſe
cundum modum agendi punitur a
liquis hec dec. intelligenda eſt et
notanda ſecundū illam. s. de teſti.
teſtimonium.

Cum nobis. Caſus. Aliquis ē ex
cōicatus maiori ex-
cōicatione puta titius martinus p
ticipauit titio ſcienter in locutione
vel oratiōe et ſic martin9 eſt excōi
catus in minori excōicatione. ecce
titius accuſat martinum martinus
excipit contra titium dicens ipſuꝫ
eſſe excōicatum maiori excōicatio
ne. titius replicat contra martinū
dicens tu non potes excipere ɔtra
me quia tu ſcienter participaſti mi
hi in oratione vel in locutione. q̄
ritur vtrum martinus poſſit repel
lere titium a ſua accuſatione nō ob
ſtante replicatione titij. reſpondet
papa ꝙ titius bene poteſt repelli
a ſua accuſatione non obſtante re-
plicatione quia titius ē mot9 eſt a
communione fideliū martinus ꝟo
ſolummodo a participatione ſacra
mentorum. ¶ Nota ꝙ excōicatus
maiori excōicatione repellitur ab
agendo ſed minori excōicatione li
gatus non repellitur quia non eſt
remotus a cōione fidelium.

Cum eccleſiaſtice. Ca. Qui
dam iaco
bus nomine fuit inueſtitus per do
minum pa. de quadam ꝑbenda va
cante i nouarien̄. eccleſiā et de mā
dato ipſius in corpalē poſſeſſionē
ipſius prebende inductus q̄m nō
permittebant eum nouarien̄. canō
nici poſſidere hoc propoſuit iaco
bus predict9 in preſencia domini
pape. Econtra parſ capituli excep
cionem quandam propoſuit contra
ipſum videlicet ꝙ in alia eccleſia
beneficium obtinebat. Ille replica
uit contra eos ꝙ ipſi plura benefi
cia in pluribus eccleſijs obtinebāt
Innoc. cognita veritate. mandat
lauduneñ. epiſcopo quati. dictum
iacobum faciat prebende illius pa-
cifica poſſeſſione gaudere de qua
fuit per. C. inueſtitus non obſtāte
exceptione predicta quam non po
ſſunt ei obicere cuꝫ et ipſi varia be
neficia in diuerſis eccleſijs habere
noſcantur. ¶ Nota ꝙ qui ſimili im-
pedimento laborat non poteſt il-
ud alij opponere. ¶ Item exceptio
exceptione ſiue replicatione tollit̄

Paſtoralis. Caſus. Quidam
malicioſe dilato
rias exceptiones proponebant vt
cāarum terminatio diferatur ad iſto
rum maliciam compeſcendam ſta-
tuit papa vt infra certum temp9
aſſignandum a iudice omnes dilato
rie exceptiōes proponantur ita ꝙ
ſi partes poſt terminū aliquas vo
luerint proponere quas intermi-
no non fuerunt proteſtate nullate
nus audiantur niſi de nouo p9 ter
minum exorta fuerit. & niſi ille qui
eam opponere voluerit fidem faci
at iuramento ſe poſt terminum ad
illius noticiam peruenisse. ¶ Nota
ꝙ iudex poteſt ſtatuere terminum
ad dilatorias proponēdas nec p9
modum poſſunt proponi niſi in tri
bus caſibus hic contentis. ſ. ſi fue
ro proteſtatus ſi de nouo mihi cō
petat vel ſi iurem poſtmodum eaꝫ
ad meam noticiam perueniſſe. ¶
Item que de nouo emergunt nouo
auxilio indigent. ¶ Iteꝫ per iura-

mentum probatur conſciencia ali=
cuius. ¶ Item nota hic caſum vbi
iuramento vnius creditur impreiu
dicium alterius.

¶ **Cum inter.** Caſus inter prio
rem et conuentū
de argētolio ex parte vna .a. s. no
bilem virum pictauen̄. dioc. ex al=
tera controuerſia ſup quibuſdam
damnis et rebus alijs vertebat̄. p
tibus corā delegatis iudicib9 apt̄
hoc conſtitutis procurator ipſius
nobilis excipiēdo propoſuit q̄ du
os de iudicibus habebat certa rōe
ſuſpectos procurator mōaſterij al
legauit q̄ cum nobilis excōicatio/
nis vinculo tenētur aſtrict9 excep
tionem huiuſ proponere non vale
bat. ¶ Iudiceſ conſulerūt dominū
pa. et ipſe reſpondet q̄ ipſi nobili
quelibet legitima defenſio reſerua
tur ī iudicio et precipue iudicis re
cuſatō cum periculoſum ſit ſub iu=
dice litigare ſuſpecto. et ap̄lica ſe.
iudicibus ſuſpectis cauſaȝ ex certa
ſciencia non cōmittit vnde non con
ſideratur fauor excōicati ſed equi=
tas iudicantis et abſurduȝ eſſet vt
reo contra actorem defenſionis co
pia denegetur quia ſic condemna=
retur qui deberet abſolui aliquan
do nec excōicato deneganda eſt ab
ſolutionis ſentencia quando eſt in
cā abſolutionis et ſi condemnetur
poteſt appellare ſi contra iuſticiaȝ
fuerit condemnatus et eadem rōe
alia ſuffragia in vno et eodem iu=
dicio non denegātur eideȝ. Sed ex
cōicatus reconuenire actorem non
poteſt ne in defenſioneȝ ſuſtinetur
ad impugnandum extendatur. ¶
Nota q̄ periculoſuȝ eſt litigaē ſub
iudice ſuſpecto. ¶ Item in iudicijs
equitas ſeruanda eſt et non fauor
¶ Itē iudicium claudicare non dȝ
Item excōicatus poteſt appellare
et oīs legitima defenſio ē illi ſalua
in iudicio ſed agere vel reconueni
re non poteſt. ¶ Item fauorabilio
res ſunt rei quam actores.

¶ **Cum venerabilis.** Caſus. Epiſco=
pus ſabinen̄. habebat cauſam cuȝ
monaſterio farſen̄. ſup eccleſia ſā=
cti viti corā auditorib9 vtriq̄ p=
conceſſis petebat ſabinen̄. epiſco=
pus ipſam eccleſiam a monaſterio
farſen̄. cum poſſeſſionibus et perti
nencijs ſuis dicens eandem tam in
tempalibus quam in ſpiritualib9
pertinere ad eccleſiam ſabinen̄. p
curator monaſterij nōdū epī inten
tione fundata preproṗe ſic rn̄dit
q̄ et ſi eccleſia predicta oliȝ fuerit
eccleſie ſabinen̄. ſubiecta eam ta=
men epſcopus non poteſt petere
cum ex cauſa permutationis mo=
naſterium eam obtineat ad hoc p
bandum quoddaȝ exhibuit inſtru
mentum in quo prima facie conti=
neri videbatur q̄ theodoſius epi
ſcopus cum aſſenſu canonicoꝝ ſuo
rum predictam eccleſiam ſancti vi
ti conceſſit monaſterio farſen̄. in ↄ
cambium pro quibuſdam eccleſijs
et rebus alijs. Ad hoc epiſcop9 re
ſpondet intentionem ſuam eſſe fun
datam per huiuſmodi reſponſiōeȝ
quia cuȝ procurator monaſterij re
ſponderit ſe dictam eccleſiam ex p
mutatione facta per ſabinen̄. epi=
ſcopum obtinere per ↄſequens cō
fitebatur ſe credere q̄ dicta eccle=
ſia tempore permutationis perti/
nuit ad eccleſiam ſabinen̄. quia cō=
tractus permutationiſ celebrari n̄
poteſt niſi cuȝ vero domino vel cū
eo qui loco domini habetur. et ad
probandum q̄ dicta eccleſia perti
neret in temporalib9 ad epiſcopū
quoſdam teſtes induxit per quos
oſtendē nitebat̄ q̄ ipē diſponbet.

pro velle ſuo de bonis ipſius eccle
ſie. His et aliis examinatis domin9
papa intellexit dictum epiſcopuz
intentionem ſuam non probauiſſe
per teſtes vel per reſponſionem ſu
pradicti procuratoris quia q̃ op
ponit exceptionem non videtur ↄ
fiteri de intentione aduerſarij vel
per inſtrumentum ad hoc exhibitū
ex aduerſo q2 in eo theodoſi9 epi
ſcopus a quo permutatio facta ꝓ
ponebatur non dicitur epiſcopus
ſabineñ q̃muis ĩ trãſumpto qui ꝓ
curator vtebat̃ appoſitum fuerit ſa
bineñ. per vicium falſitatis licet
nimis exceſſerit qui tranſcriptum
illud falſauit et delictum perſone
non debet in damnum monaſterij
redundare et falſitatis exceptio et
ante ſentenciaz et poſt obici poſſit
vſqꝫ ad xx. annos veritate cõperta
non vult papa ꝙ per hoc mõaſte
rio preiudicium generetur verun
tamen quia conſtitit pape. dictaz
eccleſiam ſitam eſſe in dioc. ſabiñ
adiudicauit ei ius epiſcopale in oĩ
bus in eadem exceptis illis que ꝓ
autentica ſcripta eidem epiſcopo
ſunt ſubtracta cum exempta nõ ꝓ
betur quo ad temporalia eiuſ℥ ec
cleſie abſoluit monaſterium ab im
peticione epiſcopi cum ſuper h̃ nõ
ꝓbauerit ſe legitima preſcriptio
ne munitum. ¶ Nõ ꝙ qui excipit ñ
confitetur de iure aduerſarij. ¶
Item qui aliud vel aliq̃d addit vel
minuit de inſtrumẽto in preiudici
um partis alterius falſarius eſt.
Item delictum perſone non debet
nocere eccleſie. ¶ Itẽ exceptio fal
ſi ſemper poteſt proponi vſqꝫ ad
xx. annos. ¶ Item eo ipſo ꝙ eccle
ſia ſita eſt in dioc. epiſcopi ei ſub ẽ
in omnib9 ad ius epiſcopale perti
nentibus ſed propterea nõ ſubeſt
ei in temporalibus niſi illud ꝓbet̃

Olim et infra.

Ca.. Nobilis vir. V. conue
niebatur per litteras appoſtolicaſ
coram archiepiſcopo treuereñ. ex
parte ipſi9 nobilis fuit propoſitū
coram ipſo ꝙ auctoritate illarū li
tterarum reſpondere non tenebat̃
pro eo ꝙ vltra duas dietas ext̃ ſu
am dioc. trahebatur in cauſã et q2
dict9 arẽpiſcopus ⁊ hanc excepti
onẽ non admiſit ſe. ap. appellauit
propter quod tam procurator ip
ſius quaz partis aduerſe ad ſe. ap.
acceſſerunt coraz qua procurator
dicti nobilis predicta propoſuit ⁊
procurator partis aduerſe reſpon
det ꝙ dict9 nobilis vltra duaſ die
tas extra ſuam dioc. non trahebat̃
quia archiepiſcopus in tali loco ſi
bi terminum ſtatuit quia non erat
remotus ab illo vltra quam per ↄ
concilium ſit prouiſuz vnde papa
mandat quibuſ℥ iudicibus q̃tenus
ſi procurator dicti. V. poterit pro
bare exceptionem predictaz vide
licet ſe trahi in cauſam vltra duas
dietas contra concilium generale.
appellationem ipſius legitimam fu
iſſe pronuncient et negocio ſuper
ſedeant. ¶ Nota ꝙ qui appellat a
grauamine ante ſentenciam in cã
appellationis debet ꝓbare cãz ap
pellationis veram fuiſſe et hoc ve
rum eſt quando non obtulit illam
ſe probaturum. ¶ Item nota ꝙ iu
dex poteſt remouere grauamen ℥
duabus dietis.

Dilecti filij.

Caſus. Quidam canonic9 gracia
ceñ M. nomine electus fuit in prio
rez eiuſ℥ eccleſie. s. p. et. g. ſe oppo
nebant electioni ipſius vnde contᷓ
illos litteras impetrauit ipſi corã
iudicibus conſtituti propoſuerūt
ꝙ dictus. M. nõ debebat audiri ꝓ

eo ꝙ erat excōicatus et periurus
Seb dictus. M. contra G. et p. in
modum replicationis obiecit ꝑiu
rium et excōicationem contra .G.
.ſ. vt eoꝝ exceptionem elideret.
ſz procurator illoꝝ tn̄t ꝙ ꝓbatio
illius electi ſuper hoc recipi nō de
bebat quia et ſi illa etiā probarēt̄
non eſſent propterea a defenſione
ſue eccleſie repellendi et ſi excōica
tio contra dictum electum proba/
retur in modum exceptionis repel
leretur ab agendo Sed replicatio
excōicationis proba ta non repel
leret a defendendo iudices inter=
locuti fuerunt ꝙ prius reciperent
probationes ſuper replicatione p̄
miſſa propter quod ad ſe. ap. ap=
pellarunt mandat pa quatin9 .ſi ē
ita reuocetur in irritum quitquid
fuit factum poſt appellationem. ¶
Nota ꝙ excōicati et periuri non re
pelluntur a defendendo. ¶ Itez n̄
debet admitti ad probandum quo
probato non prodeſt.

Apoſtolice ſe.

Caſ9. Duo ca
nōici pragn̄.
I. et. M. acceſſerunt ad ſe. ap. ꝑt
ordinationem pragen̄. eccleſie qui
dam volentes impedire propoſi=
tum illoruz obiciebant eis quaſdā
ſententias ſuſpenſionis et remotio
nis a beneficijs in moduz exceptio
nis et ipſi reſpondebant ſenten=
cias illas nullas eſſe et hoc proba
re volebant per teſtes et inſtrum̄
ta. Sommus papa ne propter h̄ i
pediretur ordinatio pragen̄. eccle
ſie propter quam venerant ſentē
cias illas relaxauit ad cautelam. ¶
Nota ꝙ ſuſpenſus ab officio et bn̄=
ficio non admittitur ad agendū ꝓ
eccleſie ordinatione cum huiuſmōi
ſpiritualia tunc temporis poſſidē n̄
poſſunt nec agē ꝓ eis poſſunt.

Dilecte in criſto.

Ca. Inter
priorem et
conuentum de bucellia ex pte vna
et prioriſſam et conuentum de cam
poſcia ex altera ſuper quibuſdam
decimis queſtio vertebat̄. Ad pe
ticionem prioris et conuentus pre
dictorū commiſſa fuit cā illa abba
ti ſancti benedicti et eius con iudi/
cibus ſed moniales ex grauamine
ſufficienti ab eis ſedē ap. appellarūt
et nuncium ſuum ad appellationem
proſequendam tranſmiſerunt. iu
dices appellatione non obſtante tu
lerunt ſententiam excōicationis in
eaſdē. Pa. appellationis cām com
miſit priori de angle et coniudici/
bus ſuis nulla mentione habita de
ipſa excōicatione coram quib9 ps
aduerſa propoſuit ꝙ cum eſſent ex
cōicate et in litteris appellationis
non fieret mentio de ſentencia ex=
cōicationis lata contra ipſas litte
non valebant et quia iudices hanc
exceptionem non admittebant di=
ctus prior ſe. ap. appellauit et cām
fecit cōmitti priori de geruemue.
et coniudicibus ſuis coram quib9
ex parte monialium fuit excipiēdo
propoſitū ꝙ ſentencia excōicatio
nis in eas lata fuit poſt appellatio
nem legitmam et cuilibet etiam ex
cōicato defenſionis auxilium in iu
dicio reſeruatur quare iudices mo
nialium exceptionem partis aduer
ſe admittere non debebāt ſicut ip
ſi eaz non admiſerunt et ideo appel
latio propter hoc interpoſita non
valuit Sz quia prior de gernemue.
et eius coniudices exceptionez hu
modi admittē denegabant ipſe mo
niales ſe. ap. appellarunt Vnde mā
dat papa decano lincolnien̄. quati
ſi eſt ita quitquid factuz fuerit p9
appellationem ipſarum in irritum
reuoceter et in cā procedat̄ iuxta

mādatū directū ad priorē de ger nem. et ꝯiudices ſuos. ¶ No. ꝙ ex cōicatus pōt appellare et appella= tionem ꝓſequi.

Significarunt. Ca. canoni ci de torna= co elegerūt in ſuū archipṗbrm. P. clericuȝ. et electionē ſuam pſētaue rūt archiepō mediolanē. Ipe ve= eam tēnuit cōfirmare. P. clericum inſtituens in archipſbrm eccle ſu pradicte. ꝑt q8 clerici ad ſe. ap. appellarunt. et cām appellationis fecerūt ꝯmitti ꝑpoſito ſancti ſte= phāi q electionē ipſoꝝ ꝯfirmauit ꝓnuntians ius eligēdi ptinere ad capl̄m de tornaco et abſoluēs ptē aduerſam ab impetitione ipſorum clericoꝝ a qua ſnīa ptes ad ſe. ap. appellarunt. q cāȝ obtinuerūt con mitti abbati ſancti ſaluatoris pa= pieñ. et prepoſito vercelleñ. corā quib9 ex pte archiepī et dicti. P. clerici exceptio excōis fuit ꝑpoſi= ta ꝯtra capl̄m de tornaco Judiceſ nō ꝯſiderātes ꝙ a ꝓſecutōn e ap pellatiōis ꝑtextu excōis ñ debeat quis excludi cuȝ omnis defenſio le gitima excōicato in iudicio reſerue tur pronunciauerunt parteȝ archi epiſcopi non eſſe cogendam ad reſ pondendum clericis ſupradictis. propter quod clerici ſe. ap. appel larunt et ſignificauerunt factū do mino pa. vnde mandat eiſdem iudi cibus quati. ſi eſt ita procedant in cā exceptione huiuſmodi nō obſtā te ¶ Nota ꝙ excōicatus poteſt ap pellare et proſequi appellationem et omnis legitima defenſio ſibi in iudicio reſeruatur.

Exceptionem. Exceptio ex= cōicationis i ter dilatorias numeratur. tñ ſi re9 illam ſcienter obmittat nihilomi9 eam in qualibet parte litis opponē pōt eſt q8 ſpāle in hac exceptione cum alie dilatorie ante litis ingreſ ſum ſint proponende et hoc ſtatu tum eſt ne aliquis in periculum aīe ſue excōicato cōicare cogatur ſed ſi eam obmiſerit ut actor fatigetur laboribus et expenſis condemnan dus eſt in expenſis actori ¶ In ſi ne dicit ꝙ ſi aliquis eſt publice ex cōicatus iudex ex officio ſuo ab a gendo illum repellat quamuis h9 exceptio ñ opponatur ¶ Nota ꝙ ex ceptio excōicationiſ quamuis dila toria ſit quandocūqȝ pōt opponi. ¶ Item excōicatuſ publice non ē audienduſ licet a reo de hoc ſibi ni hil opponatur. quia officio iudicis eſt repellendus.

Aduerſario. Aliquis ꝯuenit aduerſariū ſuū ſup aliq̄ re q̄m poſſidebat tpe litiſ cōteſ. ſȝ qr p9ea ſine dolo deſiit rē illam poſſidē fuit abſolutus p9ea eandem rem cepit poſſidere actor petit eandem rem q̄r an res iudica ta ei obſtet. Et rñ. pa. ꝙ ñ obſtet exceptio rei iudicate ¶ Nota ad hoc vt aliquis condemnetur neceſ ſe eſt vt poſſideat tpe litis ꝯteſ. et tempore q̄ ſnīa fertur ¶ Item ſi aliquis poſſideat tempore litis cō teſ. et poſtea ſine dolo deſijt poſſi dere abſolui debet.

Venerabilē. Archiepiſcop9 narboñ. appella uit a iudicibus propter grauamē ſibi illatā et ſuper appellatione ſua litteras impetrauit coraȝ iuditib9 appellationiſ obijciebatur litteraſ non valere pro eo ꝙ tēpore impe trati reſcripti erat ex cāis alijs ex cōicatus iudices conſuluerunt pa. et ipe rñ. ꝙ licȝ ex alijſ cāis tempe īpetrati reſcripti excōicatiōis vin culo tenēt̄ 8 q̄b9 in lrīs ſuis mētio ñ habēt̄ nihiloi9 ad proſequendā appellationem ſuam debet admitti quia nihil prodeſt excōicato appel

lare ſi non poſſet appellationem ſu
am proſequi et litteras impetrare
¶ Nota q̃ ex cõicatuſ poteſt appel
lare et ꝓſequi appellationem et lit
teras impetrare·

De preſcriptionibus·

Placuit· Caſus· Epi
ſcopi ſiue p̄
lati negliebant parroch
iãos ſuos reuocare ad ca
tholicam vnitatem vnde ſtatuit ꝯ
cilium iſtud vt ſi aliquis aliquem
locum ad catholicam vnitatem ꝯ
verterit ſi pertrienium tenuerit lo
cum illuꝫ nemine ipſum repetente
de cetero non repetatur ab eo ·et
hoc verum eſt ſi per ipſum triemũ
fuit epiſcopus qui poſſit illum re-
petere et tacuit Si vero null9 fue
rit epiſcop9 non preiudicet̃ eccľie
ſed enm eccleſia epiſcopum habue
rit liceat ex ea die intra triemuꝫ lo
cum ipſum repetere ¶ Item ſi epi
ſcopus pertrienium illud catholi-
cus non fuerit non currat tunc p̄-
ſcriptio ſed ſi ad catholicaꝫ vnita
tem conuerſus fuerit ex ea die quo
conuerſus fuerit per trienium ha-
bat poteſtatem repetendi locum il
lum qui pertinebat ad eccleſiã ſuã
¶ Nota q̃ vacante eccleſia nõ cur
rit preſcriptio ¶ Item non currit
preſcriptio eo tẽpore quo eps̃ ca
tholicus non eſt ·tunc em̃ compat̃
vacanti eccleſie·

Nihil eſt· Quedã domnia pa
tricia occupauerat
parteꝫ patrimonij beati petri pa·
gregorius ſcripſit ei q̃ ipſa dimit
teret patrimonium illud et ipa ei
reſcripſit q̃ ipa parata erat face
rationem et pa· ſecundo mandauit
eidẽ q̃ nihil cũ ſcãdalo nihil cũ ſt
repitu iudicũ volebat de cãis pau
perum diffinire Vltio cũ ipa nõ di
mitteret bona paupũ reducit eidẽ
dñe ad memoriam q̃liter oliꝫ ſcrip
ſerat ſibi dicens q̃ taciturnitas et
patia ſua ñ faciet preiudiciũ ſucceſ
ſoribus ſuis in reb9 paupuꝫ· ¶ Pꝰ
ar· nihil cum ſcandalo faciendũ·
¶ Item bona eccleſiarum paupũ
ſunt· ¶ Iteꝫ iure inuaſa non currit
preſcriptio·

Sanctoꝝ patrũ· Ca· Olim
hẽbat lo-
cũ p̄ſcriptio ·xxx· annoꝝ in rebus
eccleſie hodie non vñ tenet q̃ꝺ hic
dicitur· vel ſic pone cauſuꝫ ad hoc
vt teneat iſta dec· rector c9dam ec
cleſie poſſedit per ·xxx annos q̃ſ
q̃ſꝺ poſſeſſiones c9daꝫ militis· q̃
ſi ſcripſiſſet et tñ· q̃ ſic vt ſeq̃t in
littera et ſic non tollit̃· c· iſtud per
·c· ſequẽs nã ibi loquit̃ q̃ñ vna ec
cleſia preſcribit contra aliã hic q̃ñ
eccleſia p̄ſcribit ꝯtra p̄uatuꝫ a iſte
caſus ꝓbat̃ p· §· xvj· q· iij· §· põt ¶
Nota q̃ proclamatio ſinodalis int̃
rũpit preſcriptionem

De quarta· Quidam clerico
p̄ſcripſerat q̃r-
tam decimarum et oblationum que
ad epiſcopum ptinebant querebã
tur an poſſet ſe tueri contra epm̃·
rñ pa· q̃ cleric9 ille põt ſe tueri ab
ipeticiõe epi ſup quarta p̄dicta p̄-
ſcriptione· xl· annoꝝ niſi iterim ec
cleſia paſtore vacaret qui iura ip-
ſius exigere debuiſſet· In fine rñ-
tacite q̃õi que poſſet fieri p cano-
nes antiquos in c· p̄cedẽti nõne ſu
fficit p̄ſcriptio· xx· ãnoꝝ vt dicit
canones rñ· ro· ec· t̃cennalẽ p̄ſcrip
tionẽ ꝯt̃ ec· nõ admittit ¶ Nota q̃
vacãte eccleſia ñ currit p̄ſcriptio·

¶ Itez ſola preſcriptio xl. annoꝝ locum habet

Vigilanti. Caſus. Secunduz leges male fidei poſſeſſor preſcribit rem alterius. Vnde dubitauit quidam epiſcop9 an idem eſſet ſecundū canones Su per hoc ſcribit papa dicens q͡ val de cauendum eſt ne male fidei poſ ſeſſores ſim9 in predijs alienis q2 nulla antiqua dierum poſſeſſio iu= uat male fidei poſſeſſorem niſi rem reſtituerit poſtquam eam nouerit alienam cum poſtea bone fidei po ſſeſſor dici non poſſit oſtendens q̄ liter aliſ ſit ſecundū leges. Ephe ſinus em̄ legiſlator hanc legem in uenit vt locum haberet preſcrip= tio. xxx. vel. xl. annoꝝ in male fi= dei poſſeſſori ſolummodo propter vitandam negliencіam miſerorum et longi tempis errorem et confu= ſionez ſed pa. hoc non placuit ſiue verus dominus ſciat rem ſuam pre ſcribi ſiue ignoret. ¶ Nota q͡ diu= turnitas tempis peccatuz non mi nuit ſed auget. ¶ Item male fidei poſſeſſor non preſcribit. ¶ Item i troducta fuit preſcriptio contra d fides et ſui iuris contemptores.

Ad aures. Caſus. Quedā ec= cleſia p̄ſcripſit de cimaſ in parrochia alterius xl. an= nis. queritur an tuta ſit eccleſia p̄= ſcriptione Rx̄ n̄. pa. q͡ de iure meli or eſt conditio poſſidentis. quia p̄ ſcriptio. xl. annoꝝ excludit omnez actionem. ¶ Nota q͡ melior eſt cō dicio poſſidentis. ¶ Itē preſcrip tio. xl. ānoꝝ excludit omnē actiōz.

Cauſaqz. Caſus. Inter archi diaconum reginum et nobilem viruz. G. queſtio ſuper decimis vertebatur. Pa. cōmiſit cāz illam mandans iudici quati. cāz ipſam debito fine decidat non ob ſtante preſcriptione tempiſ vel c ceſſione alicui9 pſone eccleſiaſtice vel ſecularis ſi idem. G. eā oppone voluerit quia cum laici nō poſſunt poſſidere decimas eas preſcribere non valet. ¶ Nota q͡ laici non pn̄t poſſidere decimas aut etiā alia me re ſpiritualia. ¶ Item quod poſſi deri non poteſt non pōt p̄ſcribi.

Illud aūt. Caſus. In canoni b9 reperitᷓ q͡ qui rem alterius preſcribit. xxx. annis tutus eſt preſcriptione. queſitum fuit a papa. vtruz hodie locuz ha beat talis p̄ſcriptio rn̄. q͡ ro. ec. non dimittit vel non admittit mio rem preſcriptionem quam. xl. an= norum licet quidaz canones admit tant tricenalem. Et ſi eccleſia per xl. annos rem aliquaz incōcuſſe po ſſedit aduerſus aliam eccleſiam po teſt ſe tueri q̄dragēaria p̄ſcriptiōe ſi vero de preſcriptiōe et interrup tione queſtio fuerit inᷓ partes ab vtraqz parte teſtes recipi debent Et ſi probata fuerit interruptio p̄ ſcriptio non valebit. ¶ Nota q͡ q̄= dragenaria preſcriptio ſecundum canones hodie locum habet. Item preſcriptio debet eſſe conti= nua et non interrupta.

Quia iudicante. Caſus. In tē duoſ ab bates orta fuit queſtio de finibus papa mandant illam queſtionē di ffiniendā per agri menſores qui ad loca de quibus contentio eſt acce= dant et in preſencia illorū queſtio nez faciant terminari preſcriptiōe xl. annorum tantum vtriqz parti ſ= uata. ¶ Nota queſtionem d finib9 in preſencia iudicum terminari. Item preſcriptio xl. annorum ho= die locum habz.

Ex tranſmiſſa. Ca. eccleſia de camemone

pertinet ad monaſterium de habē
doñ. et homines de ſibi et vintoñ.
eccleſiarum ſunt parrochiani ma
tricis eccleſie de camemone. clerici
de ſibi ꝛ vintoñ. minutati oīe ius
parrochiale preter ius firmandi
ſubtraxerunt illi matrici eccleſie. ſ.
decimas et oblationes. vnđ abbas
et monachi de habendoñ. pro ec=
cleſia ſua matrice de camemone. ꝯ
queſti ſunt domino pa. Vnde man
dat iudicibus quatī. faciant reſti=
tui decimas et oblationes cuꝫ alijs
conuētionibus predicte matrici ec
cleſie đ camemoñ. non obſtāte pre
ſcriptione tempe hoſtilitatis a cle
ricis predictarum eccleſiarum. ¶
Nota ꝙ monachi poſſunt habē ec=
cleſias parrochiales et ſic per cō=
ſequēs populum. ¶ Itē maior ec=
cleſia vł monaſteriū poteſt agere
pro eccleſia ſibi ſubiecta. ¶ Item
ius parrochiale generale nomen ē
vt hic patet. ¶ Item tpe hoſtili=
tatis nō currit preſcriptio. ¶ Itē
decime debentur matrici eccleſie ꝛ
non cappelle.

Accedentes.

Caſus. Prepo
ſitus ſancti na
zarij. et. A. canonicus ſancti ſteph
ani procuratoris cleri ad ſe. ap. ac
cedentes conqueſti ſunt de ordina
rijs maioris eccleſie ꝙ cuꝫ ipſi pro
curent legatos et nuncios apo. ſe.
dicti ordinarij non velint illos ꝓ=
curare nec aliquid conferre ad ꝓ=
curationes preſtandas volens pa.
vt quod omnibus imminet ab oib9
reportetur mandat abbati de cen
do quatī. niſi dicti ordīarij per ſpe
ciale priuilegium ap. ſe. a preſtā=
dis procurationib9 oſtenderūt ſe
imunes decernant ipſos ordinari=
os teneri ad procurationes ordīe
debito faciendas etiam ſi longiſſi
mo tempore non impenderint ꝓ
curationem cum in talibus non ha
beat locū preſcriptio. ¶ Nota q8
omnes tangit ab omnibus appro=
bandum eſt. ¶ Iteꝫ res eccleſie te
nētur procurare nuncios et lega
tos romane ec. niſi ſpeciale priuile
gium oſtendant. ¶ Item in procu
rationibus nō hꝫ locuꝫ p̄ſcriptio.

Cum non liceat.

Caſus. Ar
chiepiſco
pus bracarē. conqueſtus eſt domi
no pa. ꝙ priores de coſta et de ſā
cto tornato denegabant ſibi obe
dienciam et reuerenciam exhibere
licet eccleſie ſue in ipſius archiepi
ſcopatu eſſent conſtitute dicentes
ꝙ eam ſibi exhibere non conſueue
runt mandat papa dictiſ prioribꝰ
quatinus predicto archiepiſcopo
exhibeant obedienciam et reuerē=
ciam debitā ſicut alij clerici ſue di
oceſis preſcriptione temporis non
obſtante. ¶ Nota ꝙ contra obediē
ciam non currit preſcriptio.

Ad audiam.

Caſ9. Inter no
bilem virū ma=
tafelonem ex vna parte et caſtella
nos de caſtro palocoli ex alia que=
ſtio vertebatur ſuper quibuſdam
iuribus que nobilis predictus di=
cebat ſe debere percipere in dicto
caſtro pro eccleſia ro. partib9 ap
ter hoc in preſencia pa. conſtitu=
tis. Ex pte ipſius nobilis propo=
nebatur ꝙ alex. papa conceſſerat
in dicto caſtro ſibi xl. ſol. papien.
quos ro. ec. ibi conſueuit percipe
annuatim. Inſuper commeſtiones
placita banna foris facta et omnia
iura que ibi ro. ec. habebat. caſtel
lanus econtra dicebat ſe ad ea nul
la racione teneri. ad quod proban
dum predictus nobilis inducebat
priuilegium alex. et librum cēſuale
et hoc id mitebatᷣ ꝓbare p teſtes

q̄ dicebāt ſe vidiſſe p̄dictum cenſū nuncijs apoſtolice ſedis a· l·annis et infra fuiſſe ſolutum Sed ex ad=uerſo fuit reſponſuȝ ꝙ nec priuilegium nec liber cenſualis aliquid ꝯ referebant cū ipſe priuilegio vſus non fuerit ſpacio xxx·annoꝝ nec liber cenſualis quia ſuſpect9 erat ex eo ꝙ non fuerat inuentus in came/ra pa· et notarius aliter ſcripſerat dicta teſtium quam dixiſſent· Dominus papa conſiderans pocius au=ctoritate priuilegij quam dicta te=ſtium nec librum cenſualem habet ſuſpectum licet in camera pape n̄ fuiſſet inuentus nec credat notariū aliter ſcripſiſſe dicta teſtium quā dixiſſent Conſiderans inſuper ꝙ ē longe validius negocium ipſuȝ tāgere principaliter ·ro·eccle·con=tra quā non niſi centenaria currit preſcriptio condemnauit dictuȝ caſtellanum in ſolutione omnium petitorum iniungendo eidem vt di=cto nobili non tanquam ſibi ſed tā quaȝ ro·ecc·cui9 auctoritate debȝ percipere predicta et cuius etiam vaſallus propter predicta exiſtit perſoluat· ‖ Nota caſum vbi magis creditur priuilegio quaȝ teſtibus· ‖ Item liber cenſualis fideȝ facit· ‖ Itē preſumitur pro illo q̄ officium ſuum iurauit fideliter adimplere· ‖ Item contra ro·ec·non currit p̄ſcriptio niſi centū annoꝝ·

Cum nob· Ca· hildeſemeñ· epiſcop9 mouit q̄ſtionem ſubiectionis contra monaſterium de gundeſeñ·et eccleſiā romanā dicenſ ꝙ preſcripſerat libertatem contra monaſterium pa·cō=miſit quibuſdā abbatibus vt recipent teſtes epiſcopi ad probandam preſcriptionem contra libertateȝ monaſterij ſed poſtquā inchoata fuit preſcriptio contra mōaſteriū ſciſſura trium ſciſmatum fuit in ec=cleſia ro· vn8 pa· iterū ſcribit eiſdē abbatibus dicens ꝙ tam iure ca=nonico quam ciuili ro·ecc· gaudet priuilegio ſpeciali vt contra caȝ n̄ currat preſcriptio niſi centuȝ annorum tñ non vult papa tempa triuȝ ſciſmatum computare in preſcriptione ſed de medio preſcriptionis deducci· ‖ Nota ꝙ ro ·ec· gaudet priuilegio ſpeciali centum annoꝝ non ſoluȝ in rebus proprijs ſ; etiā in eccleſijs ſibi inmediate ſpecialit̄ ſubiectis· ‖ Item tempe ſciſmatis non currit preſcriptio·

Auditis· Caſus· Inter epiſcopum vigoꝛ·et abbateȝ de eueſ haȝ vertebatur controuerſia ſuper quibuſdaȝ eccleſijs in valle de eueſhā conſtitutis quas epiſcopus dicebat ad ſe ſpectare quo ad legem dioceſanam· cā ſup his commiſſa fuit iudicibus coraȝ quibus pecijt ep̄s eccleſias illas ſibi debere ſubeſſe quo ad legem dioceſanaȝ et omnia iura epiſcopalia ſibi debere adiudicari in illis eccleſijs·Abbas vero dicebat eccleſias illas ab ei9 iuriſdictiōe ꝑſ9 exēptas p priuilegia vł ſi ꝑuil·n̄ ſufficerent dicebant ſe eccleſias illas le=gitime preſcripſiſſe ſup his vtreꝗ pars ſuaſ ꝓbationes induxit abbas īduxit taȝ ꝑuilegia quā teſteſ ad probādā intentionē ſup et epi=ſcopus ad probandam interrup=tionem·Tandem cā ſic inſtructa remiſſa fuit ad ſe·ap· Poſt allegationes multiplices itellexit epiſcop9 ilcet ꝙ abbas per priuilegia nō ꝓbaſſet ſuam intentionem tñ probauerat preſcriptionem vnde contra p̄ſcriptionē pecijt epiſcopus ſe admitti per beneficium reſtitutionis ad probandā ꝙ vigoꝛ·eccleſia tā to tpe vacauerat ꝙ tpe vacatiōis

ſubducto pſcripto nõ fuit cõpleta. Abbas videns q̄ iſta probatio p̄iudicabat ſibi in totum pecijt ſe admitti per idem beneficiū ad probandum q̄ vallis de eueſhaz eſt ille locus qui fuit per duos reges libertate donatus quem celeſtin9. pa. libertati donauit. pa. vidẽs q̄ vtraq̄ eccleſia neceſſariam probationẽ obmiſit vtranq̄ reſtituit dẽ alteram in predictis articulis ſed q2 probatio abbatis preiudicialiſ erat mandat. pa. iudicibus quatinus inſpiciãt priuilegia Re et of. regũ que abbas ſuper libertate premiſſa aſſerit ſe habere et ſi per illa conſtiterit q̄ vallis de eueſhaz ſit ille locus quem celeſti. libertati donauit abſoluant abbatem ab impetitione epiſcopi ſuper eccleſijs predictis epiſcopo ſuper illis ſilenciũ imponentes. Si vero abbas ĩ hac probatione defecerit audiant probationes epiſcopi ſuper tempore quo q̄. xl annos ſedes epiſcopalis vacauit et ſi per tãtum temp9 vacaſſe conſtiterit q̄ illo ſubducto pſcriptio non ſit cõpleta adiudicẽt epiſcopo ius epiſcopale in illis eccleſijs abbati ſilencium imponẽdo Si autez epiſcopus hanc exceptionez non probauerit tñ quia ipe probauit interruptionez in quibuſdã articulis adiudicent eidem ius epiſcopale in illis dummodo ĩ fra. xl. anno intertuptio facta fuit in ceteris in quibus abbas preſcriptionẽ probauit epiſcopo ſilenciuz imponentes. ‖ Nota q̄ ius epiſcopale generale nomen eſt et habet multas ſpecies ſub ſe. vt hic patet. Item de vna defenſione poteſt q̄s tranſire ad cõtrariã quia preſcriptio et priuilegium contraria ſunt. et tñ abbas hic admiſſus fuit ad vtrumq̄ ſed ſubaltarnatione illud ſieri debet. ‖ Item priuilegium regale declarat priuilegium pape et ſic priuilegium obſcurum non probat. ‖ Item tempus vacantis eccleſie debet deduci de preſcriptõe ‖ Item licet quis preſcribat ĩ vno articulo non tñ in alio.

‖ Cum ex officij.

Caſus. Archiepiſcopus ſenoñ. dum viſitaret prouinciam ſuã tranſitum fecit per dioc. pariſien. deſcendit ad eccleſias abbatis ſancti maglorij et prioris de caſtres a quibus pecijt procurationẽ ſed ipſi ſibi eam denegauerunt allegantes in ſuaz defenſionem q̄ nunq̄ huiuſmodi procurationem preſtiterunt predeceſſoribus ipſius archiepiſcopi nec petita fuit ab eis. q̄ ipſi meminerint propter quod archiepiſcopus tulit in eos ſentenciã ſuſpenſionis ſignificantes hoc domino pa. Sed ipſe hanc allegationez friuolam reputauit cum contra procurationem que ratione viſitationis debetur preſcribi non poſſit ſicut nec contra ipſam viſitationem poteſt aliquo modo preſcribi quã uis alius contra ipſum preſcribere poſſit vtranq̄ vnde mandat pariſien. epiſcopo quatinus ſentenciã quam tulit prefatus archiepiſcopus in huiuſmodi contemptores vſq̄ ad debitam ſatiſfactionem faciat obſeruari quia vt dicit apoſtolus qui ſpiritualia ſeminat non eſt magnum ſi carnalia metat cũ nemo ſuis ſtipendijs militare cogatur ſi aliquid aliud voluerint allegare contra intentionem archiepiſcopi ac probare papa facit eis iuſticiã exhiberi. ‖ Nota q̄ contra viſitationez et pcurationẽ q̄ debet̃ ꝓpter viſitationem non currit pſcriptio.

Itē archiepus iure metropolitico pōt puinciā ſuam viſitare ‖ Itez nemo ſuis ſūptibus cogit̄ ſeruire.

Si diligenti. Caſus. Archiepiſcopus piſanus fecit ſibi pſtari iuramentum fidelitatis nomie ſue et eccleſie piſane a marchione maſſe iudice kalaritano pro ipo iudicatu. cum tn̄ iudicatus ille pertineat ad ro. ec. papa hoc intelligens mādauit archiepo piſano vt illum abſolueret ab illo iuramento. vt illud poſtea exhiberet ec. ro. eo non obſtante archiepiſcopus receptis lr̄is pa. miſit nūtios ſuos ad eum vt ſuper hoc ſe excuſaret. ſcribens eidem q poſtq̄ fuit in archiepm aſſumpt9 iuramentum illud recepit ab eodē iudice pro ec. ro. et hoc idem fecit anteceſſor ipſius pape audita reſponſione archiepi et alijs que nūtij ſui ꝓponere voluerūt reſcripſit eidem archiepo in hunc modū dicens. q iudicatus kalaritanus ad ius et ꝓprietatem roma. ec. pertinet ſicut tota ſardinia nulla mediante. Vnde non licuit ei pro ſe vel eccleſia pdictum exigere iuramentum. Et intellectis que nuntius ipius propoſuit coram papa. non intellexit ipſum vel eccleſiam ſuaz alio iure iuuari cū autoritatē ap. ſe. ſup hoc non oſtendat p quā iuramentum illud aliquando ſit exactum. nec pſcriptione aliqua muniatur. imo ſecundum ꝯfeſſionem archiepi non eccleſia piſana vel ipe archiepus fuit in quaſi poſſeſſiōe exigendi huiuſmodi iuramentum. quod pro ipis iudicib9 ꝓ ſe. ap. cōfitetur fuiſſe receptum per qd conſtat q eccleſia romana ſemper fuit in quaſi poſſeſſione. quia miniſterio illius et anteceſſoꝝ ſuoꝝ pro romana eccleſia exactum fuit. et pſtitum hmōi iuramentum. ille em̄ poſſidet cui9 nomine poſſidet. Si vero archiepus dicat q nomie ſuo et non noie ro. ec. iuramentum fuit exactū. poſſet ei inferri q ipe violauit iuramentū pſtitum ꝓ cō ſeruādo iure. et honore ro. ec. vn̄ licite retinere non poſſet et quod cōtra hmōi iuramentum ſciēter fuit obtentum. cum ſecundū hoc pſcriptio locum habere non poſſet. cū in pſcriptione rerum eccleſiaſticarum bona fides. et iuſtus titulus exigantur. et ſi pſcriptio locū poſſet habere. non tn̄ poſſet centenariam pſcriptionem ꝓbare que ſola currit contra romanā eccleſiam ‖ Nota q ꝯfeſſio preiudicat extra ius facta. ‖ Itē ille poſſidet cui9 nomine poſſidetur. ‖ Item bona fides et iuſt9 titul9 requirūt̄ qn̄ q in preſcriptione rerum eccleſiaſticarū. ‖ Item ſola centenaria pſcriptio currit contra ro. eccleſiaz.

Cum olim. Ca. Epus lucan9. in preſencia domini pape litigabat cū abbate et monachis ſancti ſaluatoris de ſicheto ſuper plebe ſalamazone et cappellis pertinentibus ad dictam plebē petens in eis inſtitucionem et alia ad ius epiſcopale pertinencia Ad probandam intentionem ſuam primo allegabat ius cōmune cuius auctoritate dicebat omnia ſpiritualia in predictis locis in eius dioc. conſtitutis ad ipſum tanquam ad dioc. epiſcopum pertinere. Inſup allegabat quoddam arbitrium ab epiſcopo archipbro et primicerio lucanis ſuper hoc promulgatum. Ex parte abbatis exhibitū fuit qddam priuilegium greg. vij. quod videbatur preceſſiſſe dictum arbitrium per quod monaſterium plebes et cappelle videbāt̄ libertati

donate et alia priuilegia romanoꝝ pon. poſt dictū arbtrium obtēta q̄ libertatem ſibi concedere videbantur. Induxit inſuper teſtes ad probandum preſcriptionem. dominꝰ papa examinato negocio qz conſtitit ei ꝙ abbas ſufficienter oſtendit monaſterium ſuum ſuper inſtitucionibus et quibuſdaz alijs articulis tam in plebe quam in capellis legitima preſcriptione munitum abſoluit abbatem ab impeticione epiſcopi ſup iam dictis articulis et ſup alijs omnibus que ad ius epiſcopale pertinere noſcunt̄ ſecundum tenorem arbitrij eundez abbatem quo ad plebem et cappellas condemnauit. ¶ Nota ꝙ ius epiſcople in multis articulis conſiſtit. et licet preſcribatur in vno. non tamen in alio. ¶ Item per ptem non retinetur totum. ¶ Item per arbitrium receditur a priuilegio. ¶ Itez ɔ̄ arbitriū pſcribit̄.

Veniens. ¶ Caſus. Inter abbatez ſancti martini d' panonia ex vna pte et epiſcopum veſprimeñ. ex altera controuerſia vertebatur ſuper quibuſdam decimis et ſuper quibuſd' iuribus ſpiritualibus clericorum et eccleſiarū ipſius monaſterij. Abbas in preſēcia pape peciit vt epiſcopus predictus non impediat vel faciat impediri quominus omnes qui conſiſtunt in ſimageñ. parrochia vel comitatu decimas ſibi ſoluant d' oībus que ibi habent. Peciit inſup vt clerici eccleſiarum monaſterij libere percipere poſſint criſma oleū conſecrationes altariuz et eccleſiarum et ordines a quo maluerint epiſcopo. Ad hec probanda induxit priuilegiuz paſcalis et ſancti ſtephani regis et priuilegia alexan. et clementis. Allegauit inſuper pſcriptionem in predictis ſacramentis percipiendis. ex aduerſo peciit epiſcopus vt decimas ſimageñ. comitatus conſtitutas in dioc. ſua q̄s detinet idem abbas ſibi reſtitui faceret niſi aliquo ſpeciali iure ſe defēdere poſſet et ꝙ clerici cappellanum monaſterij ſacramenta reciperent ab ea. Papa auditis et intellectis meritis cauſe decreuit ꝙ clerici eccleſiarum ipſiꝰ monaſterij q̄s eſt in ipſius dioc. conſtitutum reciperent predicta ſacramēta ab epiſcopo veſprimeñ. ſi catholicus fuerit et ea gratis voluerit exhibēre alioquin a quo maluerit epiſcopo catholico recipiendi predicta liberam habeant facultatem ſicut in priuilegijs paſcalis et alex. continebatur non obſtante priuil. clementis per quod priuil. predeceſſoꝝ ſuoꝝ non extitit derogatum cū d' ipſis nullam fecerint mentionē cū ibi contineatur ſaluis conſtitutōibus eccleſie romane et legatorum ipſius. Preterea preſcriptio quam abbas opponebat in eius ſubſidium obſtare nō poteſt quia ſi preſcriptio ɔfirmata erat quando ab alex. priuilegium impetrauit iuri preſcriptionis renunciaſſe videt̄ cum abbas priuilegio alex. ſit vſus contram pa. in hac cauſa quod tamē ɔtradicebat intentioni abbatis q̄ntum ad hunc articulum. Si vero preſcriptio nondum erat conſumata preſcriptio ſed erat in preſcribendo quando priuil. obtinuit poſt ipetratum priuilegium bonam fidem non habuit et ideo non preſcribit. ¶ Nō ꝙ eo ipſo quo clerici et eccleſie ſūt in dioceſi epiſcopi omnia ſacramēta tenentur recipere ab eodem niſi contrarium oſtendatur. ¶ Item gratis ſacramenta ſunt conferēda. Itē ab eo epiſcopo q̄ catholicus

non eſt non debent recipi ſacramē
ta predicta. Item ſecundum p̄
uilegium non derogat primo niſi ꝺ
ipſo faciat mentionē ſicut in reſcri
ptis. Item preſcriptio et pri-
uilegium ſunt contraria. Itez ex
diuerſis cāis titulis ſiue dominium
haberi non poteſt vt hic patet q̄r
quod meum eſt ex alia cauſa meum
fieri non poteſt qui habet priuile
giuz preſcriptio quo ad hoc nihil
addit. Itez qui non habet bonā
fidem non preſcribit.

Quoniam omne. Caſ9. qui
cūqꝫ facit
contra conſcienciam edificat ad ge
hennam et ideo ſtatuit concilium
ꝙ nulla valeat p̄ſcriptio abſqꝫ bo
na fide tam canonica quam ciuili.
quia omni conſtitutioni et conſue
tudini derogandū eſt q̄ ſine mor
tali peccato ſeruari non poteſt et
ideo oportet vt qui rem alterius p
ſcribit in nulla parte preſcriptio
nis habeat malam fidem. Nota
ꝙ qui facit contra conſcienciā pec
cat mortaliter. Item preſcrip
tio ſine bona fide non valet Itē
per hanc conſtitutionem derogatꝰ
omni conſtitutioni iuris ciuilis et
canonici que ſine mortali peccato
ſeruari non poteſt. Item in pre
ſcriptiōe exigitꝰ bona fides ꝯtinua

De ſnia et re iudicata

Sentencia ꝯt leges.
Caſ9. Dicitur in capitu
lo iſto ꝙ ſentencia lata
contra leges vel canones nulla eſt
ipſo iure licet non ſit ſuſpenſa per
appellationez. Nota ꝙ ſentencia
contra ius lata nulla eſt licet non
appelletur ab ea.

Iurgantium. Caſ9. dicitur
i capitulo iſto
ꝙ controuerſie litigantiū celeri ꝺ
bent ſentencia terminari. Nota
ꝙ lites prorogari non debent.

Non poteſt. Caſus. Dicitur
hic ꝙ ſentencia
epiſcoporum non poteſt clericum
deponere niſi concors et iuſta fue
rit. Nota ꝙ iudices in ſentencijs
ferendis ꝯcordes eſſe debent.

Ea que. Caſus. Dicitur in ca-
pitulo iſto ꝙ ea que
ſecundum canones iuſte et raciona
biliter ſunt diffinita per confirma
tionem pape debent approbari.
Nota ꝙ ſentencie iuſte late per pa
paz debent confirmari quod verū
ē ſi poſtulatuz fuerit eas ꝯfirmari

Decetero. Caſ9. ecce papa p̄
ſentibus partib9
tulit ſentenciam diffinitiuam man
dat papa alicui quatinus ſentenciā
illam debeat executioni mandare
executor litteris executionis recep
tis citat partes reus contra quem
debet executio fieri dicit quod ſen
tēcia non eſt executioni mandanda
quia per fraudem et dolum lata ē
dubitat executor quid facere debe
at vtrū debeat cognoſcere ꝺ frau
de allegata R̄ndit papa quod exe
cutor de fraude illa vel dolo cog-
noſcē non debꝫ ſed hoc referat ad
ſedem appoſtolicam. Nota ꝙ me
rus executor vltra execucīōez nul-
lam habet cognitionem et ideo re
ferre debet ſuperiori queſtionem
fraudis q̄ oppoīt ꝯt ſentenciam.

Cuz aliq̄bus. Caſ9. Dicitur
h̄ ꝙ cuz alicui
adiudicata eſt poſſeſſio nō ſufficit
ꝙ aduēſari9 det pign9 ſꝫ mitted9

eſt in poſſeſſionem et gaudere de-
bet plena et pacifica poſſeſſione.
Nota q̄ cum alicui adiudicatur
poſſeſſio non pignora ſʒ poſſeſſio-
nem debet habere.

Lator preſencium. Ca. Qui
dam. P.
nomine quandam duxit in vxorem
carnali copula ſubſecuta. Tandeʒ
ſcandaluʒ inter eos ē exortū ɔſāg
uinei mulieris mouerūt queſtionē
contra virum q̄ illa eius non po-
terat eſſe vxor. et ſic ſtudio vtriuſ
q̄ interueniente fuerunt ſepati mi
nus iuſte Vir predictus ad conſciē
ciam redigens acceſſit ad dominū
papam exponens ſibi predicta. vn̄
mandat iudicibus quatinus ſi con-
ſtiterit eos non fuiſſe legitime ſe-
paratos et eccleſiam deceptam fui
ſſe ipſos faciant inſimul permanē.
Nota q̄ hic auditur turpitudieʒ
ſuam allegās ſed hoc eſt propter
periculum anime. Item ſentēcia
contra matrimonium lata non trā
ſit in rem iudicatam.

Cum cauſa. Ca. Archipbr
q̄dā plebis vē
didit quandam domum ſine ɔſenſu
apituli. G. et. A. laicis qui occa-
ſione huiuſmodi venditionis corā
legato apoſtolice ſedis petierunt
domum illam ſibi adiudicari. Qui-
dam canonicus illius plebis. J. no
mine apparuit pro capitulo ad de-
fenſionem domus dū cauſa illa tra
ctaretur ille. T. appellauit ad ſedē
apoſtolicam. legatus ſtatuit ter-
minum appellanti ad iter arripien
dum ad apoſtolicam ſedeʒ ſʒ quia
ille infra terminum ſibi prefixū itē
non arripuit predictus legatus tu
lit ſentenciam contra dictum. T.
Adiudicans domum illam laicis
predictis ſecundum conſuetudineʒ
veron̄. ciuitatiſ a qua ſentēcia fuit
appellatum et appellationis cā cō
miſſa fuit epicoſpi brixieñ. qui le-
gati errorē ſecutus contra formā
canonum legati ſentenciam confir
mauit et iterum fuit appellatū pa.
diligenter examinato negocio licʒ
vſus vel conſuetudinis non minia
ſit auctoritas nunquam tn̄ legi aut
veritati preiudicat. et ideo papa
predictam ſentenciam caſſauit ple
bem predictam abſoluenſ ab impe
ticione illorum laicorum et domum
illam eidem eccleſie adiudicans.
Nota q̄ ſi quis infra terminum ſibi
ſtatutum appellationeʒ non proſe
quitur iudex poſt terminum in cā
procedere debet Item ſentēcia
lata cont̄ canonū formā nō valet.
Iteʒ conſuetudo licet magne ſit
auctoritatis non tn̄ legib9 aut ca
nonibus preiudicat.

Inter ceteras. Caſ9. Aliqua
cauſa cōmiſſa
eſt appellatione re. iudex tulit ſentē
ciam iniquam contra ius ſcriptum
vel exprimendo errorem in ſenten
cia. talis ſententia non tenet cuʒ in
iquitatem contineat manifeſtam.
Nota ſentenciaʒ contra ius ſcrip
tum latam nullam eſſe. Ca. Int

Tenor litterarum. R. a. M
mulierʒ qō nr̄ mōrj vertebat. q ɔ
miſſa fuit epiſcopo theat hmo. Iu
dex abſente muliere dictum. R. abſ
peticione ipſius abſoluit. Mulier
hoc audito cām impetrauit cōmit
ti iudici p̄ſenti vt de cā illa cogno
ſceret et fine canonico terminaret
Judex vocauit dictum. R. ille infir
mitate pretent9 non venit ſʒ nocte
ſequenti cum alia contraxit propt
quod iudex ipſum excōicauit. Ille
poſtmodum cōparuit et fuit abſo-
lutus oſtendens ſentenciam predi
cti epiſcopi q̄liter a muliere p̄dicta

fuerat abſolutus nihilominus mu
lier offerebat teſtes per quos ꝓ=
bare volebat ꝙ dictus. R. eam de=
ſpõſauerat Iudex dubitauit q̄d fa
cere debeat conſultus papa reſpõ
dit ꝙ non obſtante illicita abſolu=
tione quam fecit epiſcopus in cau
ſa procedat p̄cipiens dicto R. ſub
pena excõicationis ne ad eam quã
ſupduxerit accedat donec cã iſta
fuerit terminata. ¶ Nota ꝙ ſentẽ
cia lata contra abſentem non con=
tumacem non tenet et citra appel=
lationem reſcindit. ¶ Item ſenten=
cia que nulla eſt obſtat agenti ¶
Itẽ ar. ꝙ aliquis priuat̃ iure ſuo.
ſine culpa ſua.

¶ Conſanguinei Caſus. Que
dã mulier ꝯ
traxit matrimonium cum quodam
viro. Tandem conſanguinei eiuſdẽ
mulieris acuſauerũt matrimõium
dicentes ꝙ ipſa nõ poterat eſſe eius
vxor cum eſſet cõmater ipſius quo
probato ſentẽtia diuortij lata fuit
poſt ſentenciam latam mulier con=
feſſa eſt epiſcopo loci ꝙ in verita=
te ante ſentenciam eius cõmater nõ
fuerat ſed poſt ſeparationem com
paternitatem cum eo contraxit Et
poſt modum cum alio contraxit q̄ſi
tum fuit a pa. quid iuris eſſet. Et
ipſe reſpondet ꝙ per ſolam mulie=
ris confeſſionez non eſt a ſentencia
recedenduz per iudiciuz eccleſie ꝓ
mulgata niſi legitĩe i contrariũ ꝓba
retur. ¶ Nota ꝙ per confeſſionem
alterius coniugum a iudicio eccle
ſie non receditur ¶ Item quantum
cumqꝫ conſtiterit eccleſiam decep
tam fuiſſe in cã matrimonij ſenten=
cia ꝯt̃ matrimõuz lata reuocabit̃.

¶ Cum olim. Caſ9. Vacante archi
diacõatu magalon̄.
epiſcop9 magalonen̄. noĩauit. P.
de caſtro nouo ad ipſum archidia
conatum prepoſitus eiuſdem ec=
cleſie inhibuit ne aliquis inſtitue
retur ibidem niſi prius duplici vo
ce ſibi conceſſa et ne contra fieret
appellauit ſed epiſcopus dictũ. P.
per anulum de archidiaconatu in=
ueſtiuit et prepoſitus aliũ nomina
uit propter quod ꝓcuratores vt̃
uſqꝫ partis ad ſedem. ap. acceſſerĩt
celeſtin9 intellecto negotio caſſa
uit quitquid factuz fuit ab vtraqꝫ
parte pronunciãs quod ſcriberet
aliquibus vt tam epiſcopum quãz
prepoſituz et alios moneret ad or
dinandum archidiaconatum ꝯcor
diter ꝙ ſi nõ facerent ipſi executo
res archidiaconatum ordinarent
poſt hoc eidem celeſtinus contra
pronunciationem ſuam archidiaco
natum ipſum contulit. G. qui non
dum promotus erat ad diaconat9
officium circumuentes vt dicebat̃
procuratore epiſcopi ignorante ĩ
curia exiſtenti. Tandem negocium
iſtud delatum fuit ad innocencium
ipſe vero volens predeceſſorũ ſuo
rum veſtigijs inherere dicencium
ſentenciam ro. ſe. cum aliquid ſub
reptũ eſt poſſe in melius cõmutari
quod de predicto. G. factum fuit
in irritum reuocauit et ei licet ab=
ſens exiſteret ſilentium imponẽdo
cum de ſubreptione liquido conſti
tiſſet non obſtante donatione quã
a dicto epiſcopo in eluſionẽ ſe. ap.
idem. G. dicitur recepiſſe mandãs
capitulo magalon̄. q̃ti. predictuz
archidiaconatũ in concordia eoꝝ
qui preſentes in eccleſia fuerĩt or
dinare procurent. ¶ Nota ꝙ ſen=
tẽcia ro. ſedis apł̃ ſubreptionez re
uocatur. ¶ Itẽ ea que per ſubrep
tionem fiunt debent in irritum re=
uocari. ¶ Item contra abſentem ꝓ
ceditur in his que per ſubreptionẽ
commiſit.

Cum inter vos. Caſus. Inť
abbatem et
conuentuꝫ ſancti zenonis veroneñ.
ex parte vna et archipbřm et cleri
cos ſancti ꝓculi ex altera ſup ſubie
ctione ipſius eccleſie queſtio ver=
tebatur. partibus in preſentia do
mini pa. cõſtitutis proponebatur
ex parte mõaſterij quod eccleſia p̄
dicta monaſterio debet pleno iure
ſubeſſe inſtitutione videlicet de=
ſtitutione inueſtitura archipbři ⁊
eius fidelitate et alijs per que ple
na ſubiectio declarať. Ad hec ꝓ=
banda pars monaſterij inducebat
inſtrumentum publicum conceſſio
nis. h. quondam veroñ. ep̄i quam
conceſſionem. J. ſucceſſor illius ꝯ
firmauit Induxit etiam priuilegia
romanorum pon. et patriarcharũ
aquilegeñ. quorꝫ vnus de ſubie/
ctione plenaria in priuilegio ſuo e
uidenter expreſſit. Allegauit inſu
per ꝙ olim inter abbateꝫ ſancti ze
nonis ⁊ archipbřm ſancti proculi
⁊ frẽs ip̄iꝰ orta fuit q̃ſtio de obediẽ
cia mãuali ⁊ fidelitate ſed illi ad hꝰ
duo ſe teneri negabant et ſup his
teſtes inducti fuerunt. Tandem p̄
fatus. J. veroñ epiſcopus ſenten=
cialiter diffiniuit ꝙ archipbř vel
dimitteret eccleſiam aut faceret ei
dem abbati obedienciam et fideli=
tatem ſecundum ꝙ quidaꝫ cardina
lis oliꝫ iudicauerat cuius ſentenciã
epiſcopus fuit ſecutus et a ſenten
cia epiſcopi appellatum non fuit et
ſic in rem tranſijt iudicatam. Ex p
te aduerſa proponebatur ꝙ predi
cta donatio non valebat et ita per
conſequens nec priuilegia confir
mationis ipſius conceſſionis. Domi
nus papa his et alijs auditis et in=
tellectis dicit quamuis non ſit mul
tum inſiſtendum inſtrumento do=
nationis nec confirmationis vel p̄
uilegijs que ab ipſa donatione cãꝫ
et originẽ habuerunt tñ cõſidera
uit ꝙ quantum ad ipſos litigantes
ius ex ſentencia factum fuit ex quo
tranſijt in rẽ iudicatam etiam ſi ꝯ
tra ius litigatoris lata fuiſſet cum
lata non fuerit contra ius conſtitu
tionis expreſſe veritate geſtorum
ſermonibus preualente. i. ſenten=
cia predicti epiſcopi lata ꝓ abba=
te preferť alijs que inducebat ab
bas pro ſe que paruꝫ faciebant cũ
donatio illa non valuerit que ſen=
tencia preſumitur rite lata diffini
uit pa. ꝙ archipbř ſancti proculi
qui pro tempore fuerit p̄ſtet obe=
dientiam et fidelitatem abbati ſã
cti zenonis. Nota ꝙ ſentencia a
qua non eſt appellatũ tranſit in rẽ
iudicataꝫ et facit ius inter partes
. i. declarat. Iteꝫ ſi principaleñ
tenet nec alia omnia ab ipſo cauſaꝫ
et originem acceperũt. Item li
cet ſentencia lata ſit contra ius li
tigatoris a qua non eſt appellatꝰ
tenet ſi lata eſt contra ius conſtitu
tionis expreſſe nulla eſt nec eſt ne
ceſſe appellare ab ipſa. Item ve
ritas geſtorum ſermonibus preua
let. Et poteſt hic ſumi illud gene=
rale plus valet ꝙ in veritate agi
tur quam quod ſimulate concipi
tur. Item ſemper preſumitur ꝓ
ſentencia donec in ꝯtrariuꝫ oñdat.

Cauſam que inter. Ca. Inť canoni=
cos nouarieñ. ex parte vna et A.
clericum ex altera queſtio vertebā
tur ſuper p̄bẽda nouarieñ. eccleſie
que de conſenſu partium commiſſa
fuit epiſcopo lauduneñ. qui cog=
nito de meritis cãe tulit ſentenciaꝫ
ꝓ canoicis nouarieñ a q̃ dictꝰ clicꝰ
ſe. ap. appellauit partes pro cã illa
coram domino pa. comparuerunt
In cuiꝰ preſencia propoſitus fuit

ex parte ipſius clerici ꝙ dictꝰ epꝰ contra formam mandati ſententiā promulgauit ſicut per atteſtatio- nes nitebatur probare pa· auditiſ rationibus partiuʒ conſiderans ꝙ iudex non ſemper ad vnam ſpecieʒ probationis animi ſui motū infor mat· et ipſa ſententia nihil conti- nebat iniquum et de conſenſu par cium cā fuerat commiſſa ſententiaʒ a predicto epiſcopo latam confir- mauit· ‖ Nota ꝙ qui appellat a ſen tēcia probare debet ſentenciā eſſe iniuſtam ‖ Itē iudex non debet ſp animum ſuum allegare ad vnā ſpe ciem probationiſ tantum ſed omīa que coram eo acta ſunt debet dili genter conſiderare et ex his omni bus animum ſuum informare· et ſe cundum hoc ferre ſententiam· ‖ Item ſentencia nihil iniquum con tinere debet·

Quod ad conſultaciōem·

Ca. Cū qdā clicꝰ ifamatꝰ eſſʒ ſup quibuſdaʒ criminibus indicta fuit ei purgatio vſqʒ ad xx· dies et ab ipſo recepta aduemente xx·die ap pellauit nulla cauſa appellationis expoſita· queritur vtrum appella tioni illius ſit deferendū et rñdet ꝙ non appellauerit· quia per hoc acquieuit ſentencie iuris interpre tatione· maxime cum cām non red diderit appellādi ‖ Itē idē clericꝰ cōdemnatus fuit in cā peccuniaria et ꝙ ad eundem terminuʒ ſolueret qui terminum ad hoc ſponte ſuſce pit ipſe tñ ſoluere nolebat infra q̄ drimeſtre tempus quod datur con dēnatis· propter quod appellauit actor petebat ſentenciā executiōi mandari. Queritur vtruʒ tali appel lationi ſit deferendum rñ· ꝙ ꝓpter talem appellationem non eſt defe renda executio ꝙ illud tempus po teſt artari et elongari iuſta de cā et ſponte recipiendo talem termi- num q̄drimeſtri tempi renunciaſſe videtur vnde ſibi eſt imputanduʒ et ideo non auditur appellans· niſi forte modus executionis canoīcus extendatur· ‖ Nota ꝙ niſi condē- natus appellauerit infra· x· dies ſē tencia tranſit in rem iudicatam· ‖ Item qui non appellat iuris inter pretationem ſentencie paruiſſe vi detur· ‖ Item quadrimeſtre tem pus quod datur condemnatis a iu re in cā peccuniaria poteſt abbre uiari et elongari a iudice ex cā· ‖ Item ſi quis terminum illum reci- piat ſponte etiam ſine cā ampliori tempi renunciare videtur vnđ po ſtea non poteſt appellare propter hoc· ‖ Item tacite renunciat quiſ iuri ſuo· ‖ Item ab executore non eſt appellandum niſi moꝫ excedat·

Sicut nobis·

Caſus· Inter ·H· ſubdiaco- num et·H·pbrm vertebatur quē ſtio· ſuper· v· modijs frumēti quoſ dictuſ pbr annuatim eidem ſubdia cono vt dicebat ſoluere tenebatur commiſſa fuit cā ſuper hoc quibuſ dam iudicibꝰ coram quibus· H ſub diacnnus petebat a dicto·H· pbro V· modios frumenti ſibi per annoſ ſingulos perſoluendos. Sacerdoſ ſe non teneri rñ· cuʒ alia vice ſuper hoc ꝯuentus fuerit et ſentencialiť abſolutus· ad ꝙ probandum duos teſtes induxit per quos conſtitit ꝙ magiſter·A· auctoritate epiſco pi lauduneñ· ipſum abſoluit ab im- petitiōe ſubdiaconi ſupradicti· Sʒ quia teſtimoniū ipſorum quaſi nu de prolatum fuerat cum nihil dixe rint de cauſis que iudicem mouere ſolent ad ſentenciam proferendam conſuluerunt· pa· quid ſuper hoc ſit ſeruandum cum in pleriſqʒ lociſ in quibꝰ copia prudentum habeť

obſeruetur de couſuetudine ꝙ oīa
que mouent iudicem ad ſentenciaꝫ
proferendam non exprimant̄ in ſē
tencia rñ·pa·ꝙ cuꝫ ita ſit quod ex
dictis ipſorum teſtiū conſtet ſentē
ciam a iudice ſuo prolatam preſūi
dꝫ oīa ſolēniter proceſſiſſe propt̄
iudiciariam poteſtateꝫ· // Nota ꝙ
licet teſtis non reddat cāꝫ ſui dicti
nihilominus valet dictuꝫ eius vbi
non fuit interrogatus de cā· //
Item omnia que mouent iudicē ne
ceſſe non eſt exprimere in ſenten=
cia· // Item ſentencia lata probat̄
per teſtes· // Item preſumenduꝫ ē
pro iudiciaria poteſtate ꝙ omnia
legitie fecerit in cāis·

// Cum ſuper controuerſia·

Caſus· Cum inter epiſcopum auri
eñ ex vna parte· et monaſteriuꝫ no
uecelle ex altera· ſuper ſtatu ipſi9
diuerſe ſentencie pro epiſcopo la=
te fuiſſent tam ex parte monaſterij
quam ex parte ouecen̄· epiſcopi fu
it ad ſe· ap· appellatum· Vnde epi=
ſcopus ouecen̄ ·per nuncium ſuum
ꝯquerebat̄ per ſentencias illas ec
cleſiam ouecen̄· enormiter eſſe leſā
ad quam dicebat dictum monaſte=
rium pertinere· quare dicta ſentē
cia pro epiſcopo non debet execu=
tiōi mādari· ſup hoc negocio mul
ta fuerūt allegata in preſencia do
mini pa· vnde cum ex parte mona
ſterij nihil rationabile oſtenſū fue
rit qualiter dicta ſētencia pro epi
ſcopo lata debuerit irritari et ideo
quantum ad monaſterrium ipſam
confirmauit mādat papa iudicib9
quati· ſi conſtiterit appellationem
pro eccleſia ouecen̄· rationabiliter
interpoſitam et ad eam proſequē=
dam nunciū ſuum infra tempus le
gitimum deſtinaſſe executio ſenten
cie differatur ne circa poſſeſſioneꝫ
ouecen̄· eccleſia detrimentuꝫ incur
rat alioquin ſicut iuſtum fuerit exe
cutioni mandet̄ ſine preiudicio ec
cleſie ouecen̄· cuꝫ hoc ſibi non pre
iudicet quominus ſuam poſſit con
ſequi rationem cum res inter alios
acta non noceat alijs iuxta conſti=
tutiones canonicas et ciuiles· //
Nota ꝙ quilibet cuius intereſt po
teſt appellare a ſententia inter ali
os lata ne mandetur executioni· //
Item infra tempus legitimum· i· i
fra annuꝫ debet quis proſequi ap
pellationem // Item et ſi non appel
letur a ſentēcia inter alios lata tñ
remanet ei cuius intereſt ius ſaluū
cū res iter alios acta ñ noceat alijs

Cum berthold9·

Ca· Ber
tholdus·
miles habebat villam ſuam in qua
erat eccleſia vnde ipſe erat patro=
nus villam illam obligauit· p· mili
ti dicto· p· creditore ſublato de me
dio· a· nepos eius et hereſ vacante
ipſa eccleſia· D· clericū eiuſdeꝫ loci
preſentauit ad dictam eccleſiaꝫ di
cens ꝙ ius patronatus cuꝫ vniuer
ſitate tranſiſſet in eum archidiaco
nus de conſenſu epiſcopi ipſum in
ſtituit in eandem et in corpaleꝫ po
ſſeſſionem induci fecit eundē dict9
bertholdus domin9 fundi ꝫ audi
ens· I· pbr̄m epiſcopo preſētauit
ſed epiſcopus ipſuꝫ non admiſit ꝓ
pter quod dictus· I· pbr̄ coraꝫ re
men̄· archiepiſcopo ap· ſe· legato
contra prefatum· D· depoſuit qōꝫ
archiepiſcopus cāꝫ ſuper hoc iu=
dicib9 delegauit ſub hac forma vt
cāꝫ inſtructaꝫ ad ipſuꝫ remitterēt
prefigendo partibus terminū per
emptoriū in quo eius ſe conſpectui
preſentarent ſentenciā recepture
ad quem terminum dictus· D· cum
ſuis atteſtationib9 acceſſit· I· pbr
nec iuit nec tunc miſit aliquem reſ
ponſalem legatus inſpectis atteſta

tionibus .B. clerici ipſum ab impe-
ticione .J. pbri abſoluit poſtmoꝫ
vero idem .J. pbr infra breue tem-
pus ad legatum accedens iuſtam
cāz abſētie allegauit. quō audito
archiepiſcopus mandauit quibuſ-
dam iudicibus vt ſi iuſtam cāz ab-
ſentie oſtenderet corā eiſ predictā
ſentenciam nullius decernerēt eſſe
valoris et cāz terminarent eandeꝫ
alioquin ſentenciam ipſam facēnt
obſeruari. Dicti iudices commiſe-
runt alijs vices ſuas qui teſtes ſu-
per predicto articulo receperunt
a quibus dictus .B. clericus ad ſe.
ap. appellauit pa. auditis ꝓbatio-
nibus illius pbri ſuper abſentie fue
cā licet eam minus ſufficienter ꝓ-
baſſet ne tamen preiudicaret opio
veritati commiſit pa. cāz illam cui-
dam cardinali ipſe vero intellectis
meritis cāe omnia retulit domino
pa. quia archiepiſcopum inuenit
circumuentum fuiſſe ex tenore ſen-
tencie tamē quia continebatꝰ i illa
ꝙ per atteſtationeſ illiꝰ vel ipſiꝰ
clerici fuerat ſufficienter ꝓbatum
ꝙ prefatus .A. in poſſeſſione iuriſ
patronatus extiterat cum ipſū ad
eandem eccleſiam preſentauit cum
tamē per atteſtationes illas nihil
aliud oſtenſum fuit niſi ꝙ predicti
.P. et .A. annuatim perceperunt.
x. ſol. qui patronis illius eccleſie
dari conſueuerunt tū quia dicebatꝰ
in ſentencia illa ꝙ dictus .J. in ꝓ-
batione defecerat cum per atteſta-
tiones illius appareat manifeſte ip-
ſum .J. ſuam intentionem ſufficien-
ter probaſſe tum etiam quia cāz n̄
recepit ſufficienter inſtructam cū
vnius partis atteſtationes recepe-
rat que parū faciebant ad cāz vnd
papa ſentenciam predictam caſſa-
uit et ꝓfato .J. adiudicauit ecclīā
memoratam cuꝫ .A. vero patrono
ipſum conſtitit fuiſſe preſentatum
Nota quod n̄ valet ſentencia la-
ta contra abſentem ſi conſtiterit eū
iuſta de cā impeditum fuiſſe. It
licet minus ſufficienter probet̄ ab-
ſencie cā nihilominꝰ dꝫ de cā iterū
cognoſci. Item veritas preualꝫ
opinioni. Item cum iudex circū-
uentus eſt iterum debet de cā cog-
noſci. Item non dicitur cā remi-
ſſa ſufficienter īſtructa niſi allega-
tiones vtriuſqꝫ partis remittant̄.
Item euidenter hic patet ꝙ ex
preſentatione patroni acquiritur
ius preſentato ſi patronus in ſua
preſentatione perſiſtat.

In cauſis. Caſus. Dicitur h̄
quod ſecunduꝫ ꝙ
papa iudicat et alij debēt iudicare
et ideo papa iuris ordinem et eq̄-
tatis rigorem in cāis diligenter
obſeruare debet cum in ſimili-
bus alij ſimiliter debeant iudicare
niſi cū ipſe aliq̄d diſpenſatiue duxe-
rit ordinandum Nota ꝙ ordo iu-
ris et equitatis rigor i iudicijs ob-
ſeruanda ſunt. Itē ſentencia pa.
ius facit quo ad omnes. Item ſe-
cundum ꝙ ipſe iudicat et alij iudi-
caē debent et ſic in ſimilibus idem
iudicium eſt habēdum. Itam in
diſpenſationibus cā neceſſitatis et
vtilitatis attendēda eſt. Item
diſpenſationeſ nō debent trahi ad
ius cōmune

Inter monaſteriū. Ca. Va-
cāte mo-
naſterio ſancti leufredi mōachi ele-
gerunt quendam de gremio ipſiꝰ
monaſterij in abbatem et dum ipſi
peterent confirmationem electio-
nis ſue monachi ſācti audoeni ſe op-
poſuerunt dicentes electionem illā
infirmandaꝫ ex eo ꝙ de monaſterio
ſancti audoeni fieri debebat quare
epiſcopꝰ dioc. eā diſtulit ꝯfirmarē

Vnde per hoc ad peticionem mo
nachorum ſancti leufredi cā com=
miſſa fuit quibuſdā iudicibus coraȝ
quibus lis fuit conteſtata et pro=
ceſſum in cā et teſtes recepti. Pe=
muȝ monachi ſancti audoeni ad ali
os iudices litteras impetrarunt ꝯ
tinentes ꝙ primi iudices erant eis
certa racione ſuſpecti. vnde propo
ſuerunt quaſdā friuolas exceptiōes
contra eos quas cū iudices admit
tere nollent illi appellauerunt. Iu
dices videntes ꝙ prime littere nō
reuocabantur per ſecundas proce
ſſerunt in cā non obſtante illorum
appellatiōe confirmantes electiōȝ
monachoruȝ ſancti leufredi ꝓpter
quod delata fuit cā ad papam co=
ram quo obiciebatur contra ſentē=
ciam ꝙ lata erat a ſuſpectis iudici=
bus et ꝙ cā fuerat alijs iudicibꝰ dē
legata et poſt appellationem alle
gabant etiam ſentenciam prius la
tam pro eis ſuper queſtione ipſa.
Dominus papa auditis hinc inde
propoſitis quia conſtitit ei ꝙ ſecū
de littere non reuocabant primas
tamen quia cāe ſuſpicionis friuole
fuerunt que ante ingreſſuȝ litis dē
buerunt proponi et ideo eis renū
ciaſſe videtur et quia de proceſſu
iudicuȝ et de priuilegijs ap. ſe. nul
lam fecerant mentionem que ſi fui
ſſent expreſſa litteras nullatenus
habuiſſent ſententiam priorum iu
dicum confirmauit non obſtāte ſē
tencia que allegabatur a parte ad
uerſa que non fuit oſtenſa domino
pa. nec primis iudicibus que etiaȝ
fuiſſent. ſed que etiam ſi eis fuiſſet
oſtenſa nihilominus contrariū ſta
tuiſſent ea poſtpoſita quia nō va
lebat. Si autem tenebat et eam nō
oppoſuerunt eis imputetur cum li
tes pretextu nouorum inſtrumen=
torum non debeant inſtaurari. et e

lecto munꝰ benedictiōis exhibuit
ſaluo iure dioc. epiſcopi. ¶ Nota
ꝙ dilatorie exceptiones ante litis
ingreſſum debent proponi. ¶ Itē
ipſo facto renunciat quis iuri ſuo
¶ Item ſecunde littere ad hoc vt
reuocent primas debent facere mē
tionem de proceſſu iudicij et de pri
uilegijs ap. ſe. ¶ Item pretextu
nouorum inſtrumentorum lites in
ſtaurari non debent. ¶ Item ſentē
tia contra res priꝰ iudicatas tenet
¶ Item per factum ſuperioris non
preiudicatur inferiori.

Caſus. Inter

¶ Suborta inter. epꝫ meldē
et monaſterium rema ten. ſup ſub
iectione ipſius monaſterij contro
uerſia vertebatur propter hoc p
tibus in preſentia domini pa. con
ſtitutis petijt procurator epiſco
pi reſtitui ad quaſi poſſeſſionē obe
diencie in eodē monaſterio qua ip
ſum monachi ſpoliarant. quia per
confeſſionem procuratoris mona
ſterij conſtitit epiſcopum quaſi po
ſſeſſionem obediencie in eodē mo
naſterio habuiſſe pa. ipſū reſtituit
ad eandem. veruntamen quia ex p
te monaſterij quoddaȝ priuilegiu
in noc. pa. exhibitum fuit in iudi
cio ꝙ plenam libertatem monaſte
rij exprimebat mandat papa ꝗbuſdā
vt epiſcopum reſtituant in quaſi
poſſeſſionem obediencie quo reſti
tuto in ſi epiſcopus contra priuile
gium aliquid rationabile oſtendē
rit. ſuper ſubiectione monaſterij ſi
lencium imponant eidem. Iudices
predicti reſtituerunt epiſcopuȝ et
poſtmodum ceperunt cognoſcere
ſuper ſtatu ipſius monaſterij cont
priuilegium in noc. pa. exhibuit e
piſcopus quandam ſentenciā alex
pape ſuper ſubiectione ipſius mo
naſterij. Iudices receptis ꝓbatōibꝫ

vtriuſq; partis cauſam inſtructam remiſerunt ad dominū papam pa pa auditis et intellectis racioni= bus partium quia ītellexit ratiōes epiſcopi efficatiores ſubiectionē in eodem monaſterio adiudicauit eidem. vt ibidem habeat tanquā dioc. epiſcopus poteſtatem. ita tñ q per hanc ſentenciam nullum pre iudicium ſedi. ap. generetur quomi nus cum voluerit ſuam iuſticiā proſequatur. In fine tñ. quaſi tacite q̄ ſtioni. diceret aliquis. Nonne priui legium innoc. debuit tueri mona= ſterium contra ſentenciam alex. re ſpondet papa. ſi priuilegiū innoc. Alexandro fuit in iudicio preſenta tum et ipſe tulit ſentenciam in con trariū illud intelligitur reproba ſſe. Si vero non fuit exhibitum p̄= textu priuilegij de nouo reperti ſē tencia alex. non debet reuocari. ‖ Nota q confeſſio procuratoris do mino preiudicat. ‖ Itē incorpa lia non poſſidentur ſed quaſi. ‖ It reſtitutio ad ſubiectionem ante in greſſum principalis cāe facieda ē ‖ Item licet cā liberalis ſit preiu= dicialis tamen queſtio poſſeſſionis ei preiudicat. ‖ Item contra pri= uilegium admittitur probatio ſiue defenſio. ‖ Item non ſufficit obicē niſi probetur obiectum. ‖ Itē p teſtatio premittenda eſt ne fiat ali cui preiudicium circa ius ſuū vt h fecit papa. ‖ Item priuilegio libē tatis nullus renūciare poteſt in p̄ iudicium pa. ‖ Item inſtrumentū intelligitur reprobatū eo ipſo q iudicatur contra ipſum. ‖ Item p̄ textu priuilegij de nouo reperti nō debet ſentencia reuocari. Et ſic ne gligencia nocet ſz per hoc non ſit preiudicium pape quo minus ſi vo luerit ius libertatis ſit ſaluum mo naſterio.

Cum. I. et A. Caſus. I. et A. canonici ſancti dioniſij pro ſe et quibuſdam alijs canonicis ſuis denunciauerūt domino pape abbatem ſuū ſuper dilapidatione. periurio. ſimonia. et quibuſdam alijs criminibus ſup quibus erat multipliciter infamatus. Vnde papa mandauit quib9dā iudicibus quatinus ad eccleſiā illam perſonaliter accedant et tā in capite quā in membris corrigāt corrigenda et ſtatuent que ſecun= dum deum viderint ſtatuenda. Iu dices vero receptis iuramentis ab batis et canonicorum abbatem ip ſum ab adminiſtratione ipſius ec= cleſie per ſentenciam remouerunt dilata correctione membrorum a qua ſentencia procurator abbatis appellauit. Vnde poſtmodum in p̄ ſencia pape propoſuit dictam ſen= tenciam reprobari debere. Primo quia iudices lite non conteſtata in negocio proceſſerunt. tum quia iuramenta conſpiratorum contra ipſum receperunt depoſitiōib9 te ſtium coram partibus publicatis nec oſtenſis eiſdem ad ſentenciam pcedere preſumpſerūt papa vo bis et alijs intellectis quia de arti culo conſpirationis ſibi nō potuit fieri plena fides mandat iudicibus quatinus ſi conſtiterit q illi conſpi ratores fuerunt quorum iuramēta iudices receperunt. Et quod ab= bas probare voluerit coram eis et iudices dicta illorum ſolummodo ſecuti ſunt cum p alios ea probata non eſſent. ſentenciam protulerunt proceſſum illorum debeant irrita re. In principali negotio iuxta for mā ɔp̄henſā i p̄orib9 lr̄is p9modū

ꝓcedentes Si vero abbas non po
terit ꝓbaē illos ↄſpiratores fuiſſe
vel ſi etiam hoc probauerit appare
at tñ ꝙ nihil depoſuerunt ſup hiſ
pro quibus fuit abbas amotus vł
etiam ſi aliqua depoſuerunt contꝰ
abbatem ea tñ per alias fuerant ſu
fficienter probata proceſſum illo⸗
rum iudicum debeant confirmare.
quia q̄muis aduerſus abbatem nō
debuerunt conſpiratores admitti
iuramentum tamen ipſoꝝ de ve
ritate dicenda ſuper ſtatu ipſius
eccleſie recipi potuerit vt ꝑ dicta
illorū ſup alijs fides poſſit haberi
que ipſum abbatem non tangebāt
precipue cum tunc probatum non
eſſet ipſos conſpiratores fuiſſe. ¶
Nota ꝙ aliquis poteſt per alium ꝯ
nunciare. ¶ Item conſpiratores
non admittuntur ad teſtimonium ¶
Item exceptio pro poſita ante ſen
tenciam a grauamine in cā appella
tionis debet vera eſſe. ¶ Item non
ſufficit probare conſpiratores fui
ſſe. niſi probetur ꝙ iudex ſecutus
fuerit dicta illorum ¶ Item conſpi
ratores poſſunt admitti contra ali
os quam contra illum contra queʒ
conſpiraſſe dicuntur.

Cum te.

Caſus. h. de caſtro
vartini. et. b. habue
runt inter ſe verba iniurioſa ita ꝙ
h. dixit ipſi. b. ꝙ equus ſuus non
erat minoris valoris quam capilli
ipſius. b. quare ipſe. b. conuenit
h. actione iniuriarū. Iudices q̄ de
hoc cognoſcebant damnarunt di⸗
ctum. h. in. x. ſolidos. vnde ipſe ti
mens ne per dictam ſentenciam no
taretur infamia pecijt a domino pa.
beneficium reſtitutionis ad famam
papa vero conſiderans ꝙ nulla vł
modica facta ſibi fuerit iiuria vult
ipſum. h. per dictam ſentenciā in
famia non notari. ¶ Nota ꝙ condē
natus de iniuria notatur infamia
niſi iniuria ſit minima vt ħ patet

Ad probandum.

Caſus. va
cante mo
naſterio herielen. quedam monia
les eiuſdem monaſterij elegerunt
cuſtodem ipſius monaſterij alij mo
elegerunt quandam monialeʒ aliā
in abbatiſſaʒ ipſius monaſterij ſup
iſtis electionibus cauſa fuit commi
ſſa quibuſdam iudicibus qui exami
natis electionib⁹ predictis confir
mauerunt electionem cuſtodis p⁹
confirmationem dicebatur ꝙ vn⁹
de iudicibus delegatiſ erat tp̄e la
te ſentencie publice excōicatuſ vn̄
iterum cā ſuper hoc delata eſt ad
dominum papaʒ vnde ipſe mandat
quibuſꝺ iudicibus ꝙ ipſi cognoſc
ant de electione cuſtodis vt eam ſi
cut de iure fuerit confirmare vel i
firmare procurent. ita vt ſi pro eo
ꝙ vnus ex iudicibus delegatis qui
eandem ſentenciam protulerunt cō
ſet tempe ſentencie publice excōi
catus ſicut per metropolitani lit⸗
teras dicebatur aut etiā alia iuſta
cā conſtiterit eandem ſentenciam i
firmandaʒ caſſata ipſa ſentencia. i
caſſa et irrita nunciata de eadeʒ ele
ctione iterato cognoſcant. ¶ Nota
ꝙ ſentēcia publice excōicati nulla
eſt. ¶ Item litteris ordinarij ſtat̄.
¶ Item vtile viceat̄ per inutile. ¶
Item licet tempore late ſentencie
iudex ſit excōicatus et ideo ſenten
cia nulla ea tamē que fecit ante ex
cōicationem valebunt.

Quāuis regulariter.

Caſ⁹.
regu
lariter ꝓdit ꝙ res inter alios iudi
cata nō nocet alijs. fallit tamen in

caſibꝰ. hic contentis ·ſ· ſi aliqs cui primo cõpetit actio vel defẽſio de re aliqua ſuſtinuit ſequẽtez agere ei eſt preiudicium generatum. Et i alio caſu eſt etiam ei preiudiciuz generatum qui paſſus ẽ euz expiri a quo cãm habuit verbi gracia · Epiſcopꝰ bonunſeñ· contulit mihi archidiaconatum obiectuz fuit mihi ꝙ eram filius ſacerdotis et probatum fuit in iudicio. Queritẽ vtrz hec ſentencia debeat preiudicare epiſcopo ꝙ amittat poteſtatez cõferendi illam dignitatem ille vicequamuis res ſit acta inter alios dicitur ꝙ ſic quia imputet ſibi ꝙ diſmiſit alium agere cum ſibi cõpetebat actio et defenſio illiꝰ archidiaconatus. Secundo ponitur ꝙ actũ fuit contra epiſcopum qui contulerat mihi archidiaconatum et ꝓbatum ꝙ eram filius ſacerdotis · q̃ritẽ an illud mihi preiudicet cum ſit iñt alios actuz et dicitẽ ꝙ ſic· Exempla iſtoꝝ caſuum et alioꝝ plurium in quibꝰ fallit regula predicta notãtur in gloſa bꝰ capituli · ‖ Nota hic regulam generalem· Res inter alios acta alijs non nocet· fallit tñ in caſibus hic contentis·ſ· cum ali/quis cui cõpetit actio vel defenſio ſuſtinet ſequentem agere · ‖ ·Itez cum quis paſſus eſt euz expiri a q̊ cauſam habuit·

Duobꝰ iudicibꝰ. Caſus· ecce duo ſunt iudices in aliqua cã diuerſas ꝓferũt ſentencias· Queritẽ que illaꝝ teneat diſtinguitur ſi ſunt ordinarij tenet ſentencia pro reo et nõ ꝓ actore niſi in cã fauorabili puta matrimonio libertate dote ſeu teſtamẽto pro ipſo actore ſentencia lata fuerit· Si vero ſint delegati vẽꝫ pẽdet ſentencia ex arbitrio delegantis ſi vero ſunt arbitri neutra ſentẽcia valet· ‖ Nota ꝙ fauorabiliora ſunt iura ad abſoluendum quaz ad condemnandum niſi in quatuor caſibus hic contentis ·ſ· matrĩmonio libertate ·dote et teſtamento·

De appellationibꝰ recuſatiõibꝰ ⁊ relatiõibus·

Dilecti filij· Ca· Prior et clerici de giſeburna· habẽt ordinationez quarundã eccleſiarũ archiep̃s eboraceñ· ap· ·ſe· legatus volens eccleſias illas vacantes ordinare· prior et canonici predicti hoc intelligentes appellauerunt ab ipſo ad ap·ſe· eundem priorem poſt appellationẽ ſuſpendit et ecclſias illas interdixit et canonicos excõicatos denunciauit ſi priori obedirent et eccleſias nihilominus ordinauit proptẽ qꝺ prior et clerici domino pa· grauitẽ ſunt conqueſti · vnde mandat quibuſdam quatinus ſup hiſ veritatẽ inquirant et ſi per legitimos teſteſ et famaz loci inuenerint eccleſiaꝝ conceſſiones taliter factas in irritum reuocent eas niſi prior et canonici malicioſe diſtulerint eaſ q̃ntum ad ipſos pertinent ordinare· ‖ Nota ꝙ quitq̊d ſit poſt legitimam appellationem dꝫ i irritũ reuocari· ‖ Item per neglienciã amittit quis ius ſuum et illud transfertur ad ſuperiorem· ‖ ·Item legatus qui non ẽ de latere domini pa· miſſus ñ poteſt conferre eccleſias vacantes q̊rum ordinatio pertinet ad inferiores prelatos·

Inter cetera. Ca. Abbas ſan
cti apolliaris
appellauit ab archiep̄o remeñ. ſup
omni cā que contra ipſum poſſet
moueri q̄r. quid iuris. et rñ. ꝙ non
valet talis appellatio. Nota ꝙ ge=
neralis appellatio nō dꝫ admitti.

Ad noſttram Ca. abbas ſan
cti petri queſi=
uit a papa an deberet deferre ap=
pellationibus monachorum ſuoꝝ
a correctione interpoſitis rñ. papa
ꝙ appellatio non eſt inuenta vt ali
cui preſtare patrocinium in ſua ne
quicia exiſtendi quare mandat eidē
quati. nō obſtante appellatiōe ſub
ditorum ſuorum corrigat eos ſecū
dum regulam et inſtitutionem or=
dinis ſui ‖ Nota ꝙ appellatio non
defendit aliquem in delicto. ‖ Itē
a correctiōe ñ admittiť appellatio.

Perſonas. Aliq̄s appellauit
appellationi ſue
nimis prolixum terminum ſtatuit.
Iudex debet ei aſſignare termin=
um infra queꝫ ſe. ap. conuenienter
poſſit adire. et ſi ad terminum il=
lum appellationem ſuam non fue=
rit proſecutus ex tunc cōpellit ap=
pellantem ſtare iudicio ſuo ſuper
his que in q̄one vertunť. et ſi con
petentem terminum ſibi p̄fixit. et
appellationem ad illum non fuerit
proſecutus ſimili modo compellat
eundem

‖ Nota ꝙ aliq̄s poteſt ſibi p̄figē
terminū ad appellatonē ꝓſequen=
dā et ſi nimis ꝓlixum p̄figerit iu=
dex debet terminum ꝯpetentē p̄fi
gē. Item ſi appellans non ꝓſeq̄tur
appellationē ſuā i t'mio ſibi p̄fixo ei
renūciare itelligiť et hic ē ar. ꝙ ta
cite renūciat q̄s appellatiōi ſue.

Cum ſit romana. Caſus. Ali
quiſ appel
lauit ante ſentenciam vel poſt q̄rit
quantum tempus dandum ſit ei ad
appellationem proſequendam. rñ.
pa. ꝙ ſi ante ſentenciaꝫ vel poſt fu
it appellatum h9modi appellationi
bus indulgeť anuus et ſi inſta cā i
teruenerit indulgetur biennium
iudex a quo appellatur breuius tē
pus duxerit ſtatuendum ſecundū
locorum diſtanciam et perſonarū
et negocij qualitatem Et ſi infra il
lud tempus appellationem nō fue
rit proſecutus tenebit ſentencia. ſi
poſt ſentenciā diffinitiuam fuit ap
pellatum nec amplius ſuper eodē
negocio audietur appellās. Si vē
ro agrauamine et ante ingreſſū li
tis fuerit appellatum talis auditur
appellans. quia canones paſſim ap
pellare permittunt et taleſ non ſo
lent proprie dici appellationes ſed
prouocationes ad cām ſi uero ante
ſentenciam et poſt li. cont. appella
uerit compelli debet illiuſ ſtare iu
dicio ad quē appellauit altēnatiue
.ſ. vt appellationem proſequatur.
aut iudicio ſuo ſtet. ſi vero ille qui
appellat fuerit raptor vł aliene rei
violentus detentor tales admittā
tur appellantes niſi fuerit notorius
raptor vel fornicator exiſtat ſic
ille quem apł's abſentem et irrequi
ſituꝫ ex communicauit. Nota appel
lanti datur annuſ ad proſequendā
appellacioneꝫ ſuā et ex iuſta cā bie
nium. Item iudex annum illum po
teſt abreuiare. ‖ Item qui non ꝓ
ſequiť appellationem infra debitū
tempus rata manet ſentencia. ‖
Item in notorio crimine non audi
tur appellans.

Ad hec. Caſus. Aliquis ap=
pellauit ſup aliqua
cā pendente appellatione cōuenīť
vel accuſať ſup alio q̄ ſup eo ſup
quo appellauit q̄r. an teneať ſtare

ſub illo a quo appellauit appellatio ne pendẽte Rñ. papa q̄ ſi voluerit poteſt euz tanq̄ ſuſpectuz recuſaẽ alioquin ſtare debet iudicio eius ꝗ precipue ſi iudex ordinari9 ſuus exiſtat. Nota q̄ pendente appellatione coraz ordinario poteſt ipſe ordinarius recuſari. Si ſuper alia cã conueniatur appellanſ corã eo.

Si duobus. Caſ9. duo litigabant coram iudice ſuo puta corã archidiacono vnus appellauit ad epiſcopum. alter ad papam. vel corã epiſcopo. vn9 appellauit ad papã alter ad archiepiſcopum. ille qui appellauit ad epiſcopum vel qui appellauit ad archiepiſcopum ad diem appellationis acceſſit ad ipſuz proponens ſe ad eius audienciam appellaſſe tacito de appellatione aduerſarij ad ſedem ap. interpoſitã qui appellauerat ad pa. citat9 fuit ab epiſcopo vel archiepo ille confidens de appellatione ſua ad pa. interpoſita nec iuit nec miſit aliquem rñſalem et quia non venit fuit excõicatus. Querit̃ an teneat excõicatio. Et reſpondetur q̄ tenet ſentencia in eũ pro contumatia lata niſi iudex ille cognouerit eũ ad ſe. ap. appellaſſe. Secundo ponitur alia queſtio Aliquis appellauit a ciuili iudice ã te iudicium vel poſt ad dominum papam. Queritur an talis appellatio valeat reſpõdet papa q̄ tenet appellatio in illis qui ſubſũt pape in tẽpali iuriſdictione in alijſ vero q̃muis de cõſnetudie alicuius loci teneat de iuris tñ rigore ñ tenet. Nota primo q̄ quilibet vocatus ad iudicem debꝫ ire ꝗ allegare priuilegium ſuum alias tenet ſentẽcia pro contumacia lata in ipſum. Item de vno foro ñ eſt appellandũ ad aliud ñ ꝯſuetudo aliud iducat

Ex racione. Quidam clerici appellauerãt a ſẽtencia contra eos lata quã ex iuſta cã infra bienniũ non fuerant proſecuti petebant a papa q̄ adhuc admitterentur ad proſequendaz appellationem cũ infra bienniuz eã ñ potuerunt proſequi mãdat papa iudicibus quati. ſi conſtiterit eos propter impotentiam proſecutionem appellationis omiſiſſe nõ vult pa. q̄ propter hoc eis debeat preiudiciuz generari. Nota q̄ impotentia excuſat ita q̄ etiam poſt biẽnium admittitur quis ad proſequẽdam appellationem. et ſic nota q̄ ſi per me nõ ſtat mihi nõ imputat̃.

Meminim9. Caſus. aliq cã cõmiſſa ẽ alicui iudex citat reum ille ſtati mittit nũcium ad pa. ꝓ cã illa ille venit allegans q̄ nuncium ſuũ propter cãm illa miſit ad pa. q̃r. an debeat i cã procedere vel non rñ. pa. q̄ ap̄ta non dimittat quomi9 procedat in cã ſecundum formaz iuris Si vero ante citacionem iter arripuit tũc iudex procedere non debet hoc vltimum non tenet. i. e. vt debit9. Nõ q̄ ꝑ citatiõꝫ ꝑpetuat̃ iuriſdic̃tio Itẽ facto quis dicit̃ appellaẽ

Super eo quod. Ca. cã cõmiſſa eſt alicui reus aliquam exceptionem obicit in cã illa propt̃ quã exceptionem appellat̃ q̃r vtruz iudex ea ñ obſtãte poſſit i pricipali ꝓcedẽ reſp. q̄ ſi cã pricipalis fine illa terminari non poſſit ſupſedere debet iudex i pricipali q̃ꝺ e. In fine poit̃ alia dubitatio ecce lite conteſtata opponit re9 q̄ per falſi ſuggeſtionez littere ſint ipetrate q̃r an hec exceptio ſit adittẽda rñ. pa. q̄ ap̄t ꝟꝫ ñ ẽ differẽda ſñia. Nõ q̄ lꝫ ap. ſit re. i pricipali appellat̃ ſup icidẽti

queſtione · Item ſi p̄ncipal' que
ſtio ſit talis ꝙ non poſſit decidi ſi
ne incidēti · iudex ſupſedebit vtri
ꝗ · Itē exceptio de falſi ſugge/
ſtione · poſt · li · cont · nō valet ·

De appellationib9 · Caſus · In qua
libet cauſa maiori vel minori pōt
quis appellare ſi grauet̄ · Nota
ꝙ idem ius ſeruari deb3 in minori
ſicut in maiori · et eſt ar · ꝙ in mo
dicis dandus eſt libellus ·

Super eo · Caſus · Secundum
canones et añ ſen
tentiam et poſt poteſt appellari ·
Secundū leges non poteſt appel
lari ante ſententiā niſi in caſibus ·
Item vbicunꝗ appellatio tollitur
et recuſatio non admittit̄ · Item
ſi cauſa cōmittitur infra certū tem
pus terminādā · tempus illud inci
pit currere qñ iudices lr̄as recipi
unt · Nota ꝙ ſecundum canones
ante ſententiā et poſt licet appel
lare · ſecundū leges ante ſentētiā3
non appellatur niſi in caſibus ·
Item ſicut appellatio ex cauſa con
ceditur et ex cā inhibetur ſic et re
cuſatio Item tempus non cur
rit non ab eo tempore quo potuit
iudex procedē ·

Peruenit · Caſus clerici con
querunt̄ ſe ab ali
quibus vulneratos vel leſos conq̄
runtur clerici de illis malefactori
bus ſuis ipſi ſtatim ap · ſe · appellāt
dicit pa · ſi eoꝝ exceſſus non ſit no
torius compellendi ſunt vt infra
conueniens tempus appellationem
interpoſitaʒ proſequantur ſi vero
exceſſus illorum notorius fuerit n̄
obſtante appellatione illorum de
nunciandi ſunt excōicati vſꝗ ad d
bitam ſatiſfactionem et cum litte
ris ſui iudicis apoſtolico cōſpectui
ſe preſentēt · Nota ꝙ in notorio
crimine non admittitur appellatio

Cōſuluit · Caſus · dicitur in h
capitulo ꝙ ſi mani
feſtum eſt aliquem vxorem alteri9
detinere vel iniecisse manus violē
tas in clericum ſi ſup hoc conuenia
tur appellationi ſue non eſt aliqua
tenus deferendum · Sed cuʒ multa
dicuntur notoria que nō ſunt cauē
dum eſt ne quod dubiū eſt pro no
torio habeatur In fine dicit quod
qui appellant cogēdi ſunt vt infra
conueniens tempus appellationeʒ
ſuaʒ proſequantur aut pareant iu
dicio iudicis a quo appellant · Nō
ꝙ in crimine notorio ceſſat appella
tio · Iteʒ appellantes cogendi ſūt
appellationē proſequi aut iudicio
iudicis parere ·

Suggeſtum ē · Caſ9 · aliqui
opprimūtur
ab aduerſarijs ſuis propter quod
appellant et cum ipſi oppreſſi ap ·
facta et grauati iter arripiunt ad
appellationem proſequendam ad
uerſarij illi cognoſcentes appella
tionem interpoſitā nec vadunt nec
mittunt ad preſenciam pa · ſed cum
intelligūt illos litteras reportaſſe
appellant et iter arripiunt ad pa ·
vt ſic aduerſarios eludant Sugge
ſtum fuit domino pa · vnde mādat
quati · ſi quis deprehenſus fuerit ꝗ
ex fraude vel malicia facere appel
latione ſue nullatenus deferat̄ · et
iudex in cā procedat quia dec · illa
qua iſti hec facē p̄ſumūt nō ad de
primēdaʒ c9 cumꝗ iuſticiam facta ē
ſʒ ad remouēduʒ iniquū grauamē ·
Nō ꝙ nēo de ſua malicia cōmoduʒ
reportare dʒ · Item occaſio iuris ad
iniquū cōpendium trahi non debʒ

Ad preſenciam · Ca · Int' ar
chiepz ebo
racen̄ · et R · p̄bm cōtrouerſia fuit
aborta occaſione c9dam excōis in

ipſuz pbr̄m late ab archiepiſcopo pa. commiſit cām ipſam epiſcopo tuſculano et cardinali ſancte ſuſāne coram quibus proponebatur ex p te archiepiſcopi ꝙ ipſe poſt ſentē ciam in ſe latam diuina officia cele brauit vnde puniri debebat ſecūd ꝙ iura requirunt. Ex pte pbr̄i re ſpondebatur ꝙ excōicatio nō tene bat cum eſſet lata poſt appellatio nem legitime interpoſitam. vnde non debebat puniri et ideo omnia que facta fuerant contra ipſum re uocari in priſtinum ſtatum. Cardi nales intellecto negocio licet pbr̄ non eſſet excōicatus de iur e tñ de facto et ad cautelam ipſum fecer̄t abſolui et ideo mandat papa archi epiſcopo quati. predictum pbr̄m de cetero nō moleſtet pro eo ꝙ pꝰ excōicationē celebrauit diuīa cū ex cōicacō illa facta fuērit pꝰ appella. legitimam ſꝫ omnia reducat ad euz ſtatuz in quo erant tempore appel lationis emiſſe. ¶ Nota ꝙ abſoluitᷣ quis ad cautelam licet nō ſit excōi catus ¶ Item ſentencia excōica tionis poſt appellationem legitiāꝫ lata nulla eſt vnde qui poſtea cele brat non punitur. ¶ Item que pꝰ talem appellationem fiunt reuocan da ſunt in priſtinum ſtatum.

¶ **Cū teneamur.** Caſus aliquiſ litigabat co trā ordinario ſuo archiepiſcopo cā tuar. appellauit ad papam ſup cā illa de qua litigabat pēdēte appel latione illa aliquis turbauit poſſe ſſionem ipſiꝰ appellantis. queſiuit archiepꝰ vtruz liceat ei reformaē poſſeſſionem turbatam eo preter miſſo ſup q̊ ē appellatū rñ. pa. ſi ad ipſū q̄rela exinde puenerit ordine iudiciario id ſibi licebit nec ꝓptea intelligitᷣ appl̄oi renūciare. Nō ꝙ licet appellans redeat ad iudicem ſuum a quo appellauit pro alia cā pro qua non appellauit non intelli gitᷣ appellaciōi ſue renūciare cū ſit eius ordinarius in alijs cauſis

¶ **Conſuluit.** Quod dicitur hic non tenet et intel lige hanc decreta. ſecundū illam .J. e. vt debitus.

¶ **Cum pati.** Caſus. Epūs zamorēn. quaſdam petitiones per nunciū ſuum fecit coram dn̄o papa ꝓponi. quas cum paratus eſſet admittere .J. dyaco nus cardinalis olim ī hyſpania le gatus ꝓpoſuit contra ip̄m ꝙ cum ip̄m ad ſynodum ſuum vocaſſet. ad eius vocationē cōtempſit accedē. ꝓpter quod ip̄m excōicauit. et ſic excōicatus ſe fecit in ep̄m ↄſecrari Quidam canonicꝰ ſancti iacobi ꝓ ipſo ep̄o firmiter aſſeruit ꝙ erat tūc in legatione regis. et ideo ad ip̄m venire non potuit. Cardina lis allegauit ecōtra ꝙ nuntius ſuꝰ inuenit eum in ſalamātina eccl̄ia. et non in legatione regis. Iterum nunciꝰ ep̄i allegauit ꝙ ab ip̄o car dinali appellauerat āte ſentēciam latam. pa. vero his intellectis con ſiderans ꝙ pretextu appellationis non debuit contemnere aduocatio nem legati venire precepit eidem ep̄o quati. vel in pſōa ꝓpria vel ꝑ nuncios idoneos apl̄ico conſpectui ſe preſentet et ſuam ſi poterit innocē ciam oſtenſurus. ¶ Nō ꝙ q̇libꝫ vo catꝰ a iudice ſuo venire tenetᷣ alle gaturꝰ ꝓuilegiū ſuum ¶ Itē ar. ꝙ nūcio ſit credēdū ¶ It ar. ꝙ aucto. regis excuſaſſet ip̄ꝫ ſi in legatione regis inuentus fuiſſet ¶ Itē ar. ꝙ nemo prohibetur pluribus defen ſionibus vti ¶ Itē creditᷣ iudici in preiudicium alterius. ¶ Itē aliq̇s dicitur preſens per nuncium.

Ad hoc et infra. ¶ Ca. aliqui iurāt ꝙ ſtabunt iuditio ecc̄ie et poſtea appellant queſitū fuit q̄d agendū ſit de iſtis R̄n̄ pa. ꝙ iudex debꝫ eos compellere vt obſeruēt iuramentuꝫ ſuum vel ꝙ infra .xl. dies poſt appellationē ſuā iter arripiāt ad eā ꝓſequendā. ¶ No. ꝙ ꝑtextu appellatōis nō poteſt quis venire contra iuramentum ſuum.

Queſtioni. ¶ Ca. Aliq̄s excommunicat9 ꝓſtitit iuramētuꝫ ꝙ ſtabit mandato ecc̄ie ⁊ ſic fuit abſolutus ⁊ an̄ꝙ̄ mādatū fiat ei appellat cā ſubterfugij. vl' mandato recepto. querit̄ vtrū deferendū ſit appellatōi illi9. R̄n̄. ꝙ non eſt differendum appellacioni que iuramēto illi9 debeat obuiare ſꝫ ſtatim reducēdus eſt in eandem ſn̄iam donec mādatū ſuſcepit ⁊ ad impleuerit ꝓpoſſe. ¶ No. ꝙ ↄtra iuramentuꝫ nō admittit̄ appell'o ¶ Item qui nō adimplet mādatū debet reduci in eandem ſn̄iam a qua fuit abſolutus.

Preterea. ¶ Ca. Aliq̄ appellāt ſup aliqua cā appellatione pendēte aliqua grauia omittūt. ⁊ dū ↄueniunt̄ ſup exceſſibus illis volunt ſe tueri ꝑ appellationē. querit̄ quid iuris ſit. R̄n̄. pa. ꝙ appellatio illa non debet eos defendere quo minus eoꝝ exceſſ9 puniantur cenſura canonica. ¶ Nō ꝙ appellatio non extenditur ad ea que poſt appellationeꝫ fiunt ¶ Itē appellatio n̄ tuet̄ aliquē i delictis.

Conſtitutis. Vacante eccleſia torceleñ. canonici de electione tractantes archidiaconus nominauit quendam .C. nomine obiectum fuit a parte altera ꝙ erat excōicat9 et ideo appellatum fuit ne ad ipſius electiōꝫ procederetur Archidi. non obſtāte appellatione et denunciatione excōicationis ipſum. C. nominauit in epiſcopum et elegit et appellauit ne contra hoc aliquid fieret. quo facto primiceris cū cānoicis et plebanus cum aſſenſu cleri epiſcopat9 vel maioris partis elegit. I. in epiſcopum. Cauſa iſtarum electionum delata eſt ad papam vnde ipſe examinatis hui9modi electionibus mandat patriarche granden̄. et cuidam cardinali quati. ſi archid. poſt appellationem et d̄nunciatiōꝫ excōicationis proceſſit ad nominationem et electionem predicti. C. et primicerius cū canonicis et alijs proceſſerunt ad electioneꝫ prefati .I. electionem confirmet ipſi9 nō obſtante appellatiōe prefati archidiac. ſi ipſi appellationi prius facte non detulerit. ¶ Nota ꝙ electio facta de excōicato nulla eſt et ideo n̄ impedit ſecundam. ¶ Item qui nō defert appellationi appellationem contra aliuꝫ obicere non poteſt. n ſic nota ꝙ fruſtra legis implorat auxilium qui committit in legem.

Propoſuit. Aliquis coꝛā ordinario ſuo appellat in aliqua cā conuenitur poſtea ſuper alijs cauſis ſuper quib9 non eſt appellatuꝫ ille propter appellationem non vult ſuper alijs reſpondere queritur quid ſit ſeruandum reſpondet papa. ꝙ propter appellationem illam non minus tenetur in alijs cauſis ſuper quibus non eſt appellatum reſpondere veruntamen iudex a quo appellatur n̄ debet eum compellere ad reſpondenduꝫ ſuper alijs quia ei ſuſpect9 eſt niſi pro crimine adeo graui et manifeſto propter quod ipſo actu merito ſit damnandus. ¶ Nota ꝙ licet aliquis appellet ab ordinario

tamē ſuper alijs cauſis remanet e9
iudex ſed non debet eum compellē
ad reſpōdendū n̄ crimē ſit notoꝛiū

Qua fronte. Archiepiſcop9
cantua. ſuper q̄
buſdam dubijs ſuis cōſuluit domi
num pa. antequam ad queſtiones
reſpondeat dicit ꝙ non videt qua
fronte ipſum conſulat cum dicatur
iuris ordinem peruertere cum ipſe
non in eccleſia non in palatio non ī
camera ſua ſed in camera regis con
tra ius et contra pontificalez dig
nitatem electiones epiſcoporuz cō
firmet. Poſtea deſcendit ad que-
ſtiones. Prima eſt talis. Aliquis
fuit excōicatus vel interdictus ꝓ
contumatia vel alia iuſta cā. ille of
fert ſe ad iuſticiam de his quib9 ſē
tenciaz recepit. pars aduerſa ap-
pellat ne abſoluatur. queritr̄ an iu
dex ipſum abſoluere debeat reſpō
dit papa. ꝙ iudex ipſum abſoluere
poteſt ne in excōicatiōe decedat.
etiam ſi appellauerat pars aduer
ſa recepta prio cautiōe ſufficienti
ab ipſo ꝙ iuri parebit corā pa. ad
quē appellauit uel de legato ipi9
Secunda queſtio fuit Aliquis con
queritur ſe irrationabiliter excōi-
catum vel interdictum nihilomi9
offert ſe ad iuſticiam et petit abſol
ui pars aduerſa appellat ad hanc q̄
ſtionem idem r̄ndit ꝙ in prima ſcȝ
ꝙ poteſt illum abſoluere etiā ſi pſ
aduerſa duxerit appellanduz ne ab
ſoluatur. Nota ꝙ q̄ circa officiū
ſuum male ſe habȝ coraz ſupioꝛe te
nere poteſt comparere vel aliq̄d
petere ab eodem Itez abſolui dȝ
quis ne in excōicatione decedat p̄
ſtita prius cautione ſufficienti nō
obſtante ap. partis aduerſe qꝛ ap
pellatio non tenet in his que dila-
tionem non capiunt.

Reꝑhenſibilis. Ca. Quia p̄-
lati nis ꝓm-
pti erant et faciles ad excōicandū
et ſubditi ꝓmptiores ad appellan
dum volens latera. con. ꝓuidere
ſuper his tam ſubditis quam pre
latis ſtatuit ꝙ prelati ſuſpenſionis
vel excōicationis ſentenciam nulla
ten9 proferant in ſubiectos niſi ca
nonica cō monitiōe premiſſa niſi foꝛ
te talis ſit culpa que ab ipſo facto
ſuſpenſionem vel excōicationez in
ducat nec ſubiecti contra diſciplinaz
eccleſiaſticam appellare preſumāt.
Sed ſi aliquis pro ſua neceſſitate
appellauerit cōpetens ſibi termi-
nus prefigatur ad proſequendam
appellationem ꝙ ſi infra terminuz
non fuerit proſecutus extunc ep̄s
auctoritate ſua vtatur. Si autē
aliquis appellauerit et ille contra
quem fuerit appellatum venerit il
le vero q̄ appellauit veīre neglexe
rit ſi proprium habuerit in expen
ſis parti alteri condēnet̄ vt hic ſal
tem timoꝛe perterritus non facile
quis appellet In fine dicit ꝙ re
ligioſi cum pro ſuis exceſſibus fue
rit corrigendi contra regularez di
ſciplinam non appellent Nota ꝙ
canonica monicio precedere debet
excōicationem. Item ſi quis in-
fra terminum ſibi ſtatutum appella
tionem non proſequitur iudex po-
ſtea officio ſuo vtatur. Itez q̄ n̄
proſequitur appellationem ſuaz ɔ
demnari debet aduerſario eaz pro
ſequenti in expenſis. Item a cor
rectione non appellatur.

Ad hoc. Caſus iudex compel
lere debet appellan-
tem vt appellationem ſuam proſe-
quatur infra terminū ſibi prefixū
vel ſtet iuri coram ipſo In fine di-
cit ſi aliqua partium iudicē habet
ſuſpectum iudicem eligant q̄ cām

dirimat. ‖ No ꝙ iudex pōt cōpellē
appellantem vt appellationem ꝓſe
quatur. ‖ Item iudex ordinarius
poteſt recuſari ſed poteſt partes
compellere vt aliū eligant coraꝫ
quo queſtio termíetur.

‖ Peruenit adnos.

Ca. Eps ſalebriē. monuit. Wil'. canonicum ſuum vt
in eccleſia ſua reſidentiam faceret.
ille appellauit. queſiuit epiſcopus
a pa. quid ſuper hoc faceret man
dat papa eidem epiſcopo quati. il
lum moneat vt in eccleſia ſua reſi=
dentiam faciat vel infra terminuꝫ
cōpetentem iter arripiat eam pro
ſequendi interim vero uices eius ī
ꝑdicta eccleſia cōmittat alicui ho
neſte perſone et de beneficio illius
ei prouideatur quod ſi alterū iſto
rum non fecerit prebenda ipſa pri
uet eundem et alijs eā conferat qui
ibidem deſeruiat ‖ Nota ꝙ clerici
in eccleſijs reſidenciam facere tenē
tur ad mandatum ſui prelati quod
ſi non fecerint pnt eis priuari.

‖ Cōſuluit.

Caſus. queritur an appellationi regis.
francorum ſit deferenduꝫ ꝓ iudeiſ
vt liceat eis habere mancipia cri=
ſtiana et ſinagogas edificare R̷ n̄.
pa. ꝙ non cum ſit contra conciliuꝫ
generale. ‖ Nota ꝙ appellatiōi fa
cte contra leges et canones non ē
deferendum. ‖ Item nota contra
iudeos ꝙ non poſſunt habere cri/
ſtiana mancipia.

‖ Ad hoc ſicut.

Caſus. Aliqua cā commiſſa
eſt alicui ap. re. ille contra quem
cōmiſſio facta eſt appellat dicēs ſe
pro eadem cā nuncium ſuum ad ſe.
ap. dſtinaſſe queritur an tali appel
lationi ſit deferendum. R̷ n̄. papa
ꝙ ſi conſtiterit iudici appellantem
deſtinaſſe nuncium ad ſe. ap. ante=
quam ptes eſſent citate vel ante=
quam delegatio cauſe peruemſſet
ad ipſum debet appellationi defer
re Si vero poſt citationeꝫ fuit nū
cius deſtinatus non tenetur appel=
lationi deferre hoc intellige ſecū
dum illam .ꝫ. e. vt debitus ‖ Nota
ꝙ miſſio nuncij excuſat appellanteꝫ
ne reſpondeat coraꝫ iudice cui cā ē
commiſſa et hoc intellige ſi nunci9
mittatur anteꝗ̄ partes fuerint ci
tate. Si vero poſt non excuſat.
Item licet cā non ad mittatur ap/
re. poteſt tn̄ appellari.

‖ De priore.

Caſus. Quidaꝫ ca
nomicus regularis
appellauit a ſuo priore qui moduꝫ
excedebat incorrectione quem fe=
cit veſtibus vſqꝫ ad camiſiam ſpo=
liari prior nō obſtante appellatiōe
proceſſit enormiter contra illuꝫ ca
nonicum. Vnde cōqueſtus fuit do
mino pa. vnde mandat cuidam iu=
dici vt ſi prefatus canonic9 appel
lauit propter enormitates ipſius
prioris manifeſtas que reddunt
ipſum notabilem et ipſe non detu
lit appellatiōi compellat ipſum ad
ap. ſe. cum litteris veritatem con/
tinentibus venire ſatiſfacturum d
tanto exceſſu. ‖ Nota ꝙ prelatus
non debet excedere modum in cor
rigendo alioquin tenet appellatio
que alias non teneret. ‖ Iteꝫ qui
non defert appellationi legitie de
debet puniri

‖ Quia nos.

Statuit papa. in
capl'o iſto ꝙ ab/
bates qui publica infamia ſunt re
ſperſi aut cōuicti ſi cōmoniti in cō
muni capitulo renūciare voluerit
vocem non habeāt appellandi. ‖
Nota ꝙ in notorijs delictis nō ha
bet locum appell'o. nec contra cor
rectionem admittit̄ appellatio.

Quia nos. Statuit papa i capitulo iſto ꝙ abbates q̄ publica infamia ſunt reſperſi aut conuicti ſit cōmoniti in commum capitulō renunciaē noluerit vocem non habeāt appellandi. ¶ Nota ꝙ in notorijs delictis non habet locuz appellatio nec contra correctionem admittitur appellatio.

Ad aures. Dicitur in capitulo iſto ꝙ iudex dz appellāti competētem terminum prefigere ad appellationem ſuam proſequendā infra quez ſi non fuerit proſecutus appellationē ex tūc debet iudex ipſum compellere ſtare iuri coram eo. ¶ Nota ꝙ tempꝰ poteſt prefigi a iudice appellatiōi proſequende. ¶ Item qui non ꝓſequitur appellationem incidit in iuriſdictionē iudicis a q̊ appellauit

Ad audientiā. Caſus. eccleſia ſancti Jacobi zamorē. ſubeſt eccleſie compoſtellāe. Epiſcopꝰ zāorē. multiplicitez moleſtabat. G. pb̄m predicte eccleſie ſācti Jacobi zāorē. propter quod idez pb̄r ſe et eccleſiam ſuam ſub protectione domini pa. ſuppoſuit ſed prefatus epiſcopus nihilominus poſt inuocatum ſe. ap. patrociniuz quia forte verbum appellationis nō expreſſit dictum pb̄rm excōicauit propter quod idem pb̄r domino pa. fuit cōqueſtus. Rn̄. papa licet predictus pb̄r ex ſimplicitate verbuz appellatiōis nō expreſſerit tn̄ ſe et ſua ſub protectione apoſtolica ſubiecerat ſine cāe cognitione non debuit aliqua ſentencia cōdemnari. vnde mādat quati. ſi conſtiterit ita eſſe ſenteciam quam predictus epiſcopꝰ tulit in eundē pb̄rm denunciet nullam eſſe. ¶ Nota ꝙ ſimplicitati ꝑcendum eſt. ¶ Item idem eſt ſupponere ſe ſub protectiōe pa. ſicut appellare ad ipſum vt hic patet. ſed hoc intelligo extra iudicium. ¶ Item non refert an aliquid de eq̄ualentibus fiat. ¶ Itē ſine cāe cognitione nō debet aliquis ↄdēnari niſi in notorijs vbi ordo iuris non ſeruatur. ¶ Item nemo ius ſibi dicere debet. ¶ Item ſentencia excōicationis poſt appellationem lata n̄ tenet

Accepta. Dicitur in capitulo iſto ꝙ ſi cōtingerit ab audiencia alicuiꝰ iudicis appellari non debet cā ad ipſum remitti niſi partes in hoc conſenciant. ¶ Nota ꝙ cā non debet ad euz remitti a quo eſt appellatum n̄ i cāibus.

Poſtremo. Dicitur hic. ꝙ ſi iudex delegatus ſit conſanguineus impetrantis vl' fuerit aduocatus in eadem cā vel ex alia iuſta cā ſuſpectus poteſt legitime recuſari licet ſit ei cā remota appellatione cōmiſſa. ¶ Nota ꝙ ſi iudex fuerit conſanguineꝰ impetrantis vel aduocatus in eadem cā recuſari poteſt licz appellatio i litteris ſit remota. ¶ Item ex qualibet iuſta cā pōt iudex recuſari.

Ad hec queſtionez. Aliqui clici ſūt interdicti et appellant & appellatione confiſi non ſeruant interdictum. querit̄ quid iuris rn̄. ſicut poſt appellationem legitimā nemo poteſt excōicari ſic clerici non poſſunt declinare interdictum cui ante appellationem ſuppoſiti fuerant ¶ Nota ꝙ poſt appellationem nemo poteſt excōicari. ¶ Item ſi excōicatio vel interdictum precedat non releuat̄ per appellationem.

¶ **Cum in eccia.** Quidaꝫ clerici de guallia lin comeñ. epiſcopi volentes ipſi9 iudicium declinare vt ſub archiepo litigarent ſine racionabili cā euitabant epm ſuum appellando ad archiepm ſignificatuꝫ fuit hoc domino pa. vnde mandat ipe archiepiſcopo quati. ſi aliquando contingerit aliquem de clericis a pdicto epiſcopo appellare ad ipſuꝫ nō p9 eoruꝫ appellationem admittat quā ei conſtiterit appellationem interpoſitaꝫ fuiſſe vel ab iiuſto grauamie vel ab iniuſta condemnatione alioquin remittat illos ad epiſcopum ſuum. ¶ Nota ꝙ archiepiſcop9 nō eſt iudex ordinarius ſubditoꝝ ſuffraganeorū niſi in certis caſibus ¶ Item nullus debet appellare niſi grauetur alioquin remittend9 eſt ad eum a quo appellauit.

¶ **Directe nobis.** Que8 cā matrimonialis tractabatur coram ordinario corā quo vir impedimentum conſanguinitatis oppoſuit mulier ſe. ap. appellauit iudex ſtatuit terminū appellanti mulier illa non fuit proſecuta appellationem in termino conſtituto et iō renunciant appellaciōi iudex in cā pcedens recepit teſteſ de conſanguinitate. Tandem mulier iterum appellauit petijt iudex vtrum debeat ad ſentenciam pcedere reſpōdet papa ꝙ in concilio latr. ſit ſtatutum vt ſi aliquis appellauit ⁊ infra terminū ſibi pfixū appellationem ſuam non fuerit proſecutus iudex auctoritate ſua libē poſſit vti tñ quia iteruꝫ appellauit ꝙ ſibi licuit in ead8 cā a iuriſdictiōe illius fuit exempta preſertim cum hic ageretur ad ſeparationem matrimonij quod eſt res fauorabilis. ¶ Nota ꝙ ſi appellans appellationem ſuam in termino prefixo non proſequitur iudex poſtea i cā procedet ¶ Item in eadem cā poteſt bis appellari et ſuper vno articulo. ¶ Itē matrimoniū res fauorabilis ē.

¶ **Preterea.** Iudex ita protulit ſentenciam niſi intra xx. dieſ ſatiſfeceris ticio cognoſcas te ſuſpenſum vel interdictum vel excōicatum. ille contra queꝫ ſentencia lata eſt medio tempore appellauit nec ad dieꝫ prefixū ſatiſfecit. Queritꝰ vtrum ille ſit excōicat9 aut non propter appellationeꝫ ante terminum interpoſitam. rñ. papa ꝙ appellatio huiuſmodi ſentenciā ipedit ⁊ ſuſpendit ¶ Nota ꝙ ſentēcia excōicationis lata ſub cōditiōe vel in diem non ligat niſi adueniēte die vel condictione et ideo ſi medio tempore appelletur ſuſpendit eius effectus vt hic patet.

¶ **Secundo requiris.** In vna commiſſione plures articuli continenꝰ in vno tantum articulo appellatio inhibetur appellatur ſup alijs articulis. Queritur an teneat appellatio. Gregor. verba deſeruiunt intentioni et hec eſt intencio pa. vt de omnibus articulis qui in commiſſione ponunꝰ iuſticia fiat et ideo appellatio in omib9 articulis intelligiꝰ interdicta non refert vtrum appellatio inhibeatꝰ in principio medio vl' in fine quia vt dicunt iuris argumenta ea que ponuntur in principio ad medium et finem ⁊ que in medio ad fineꝫ ac ſepe referunꝰ. Tamē ꝗ principium ſepe referunꝰ. ... aliquidem ponit aliam queſtionem aliquis proponit ſe habere iudicem ſuſpectum. Queritꝰ an cām ſuſpitionis allegare teneatur et probare. R. n. papa. ꝙ cām ſuſpitionis allegare tenetur et partes eligere debent

arbitros non multum remotos qui de ſuſpitione ↄgnoſcant. q̄d ſi non fecerint iudex ptes ad hoc cōpel‑lat et ſi infra terminuz ↄpetentē a iudice aſſignatū ſuſpitio reproba‑ta nō fuerit iudex ex tūc in cā ꝓce‑dat. ſed ſi ſuſpitio fuerit ꝓbata iu‑dex vlterius in cā nō ꝓcedat. quia ſuſpecti et inimici iudices eſſe non debent. ¶ Nō. ꝙ uerba intentioni de‑ſeruiunt. et ſcd̄m intentionē ꝓferē‑tis verbum prolatum intelligen‑dum eſt. ¶ Itez appellatio refert̄ ad omnia que in cōmiſſione ponū‑tur. ¶ Item determinationes que in principio ponuntur omnia ſeq̄n‑cia determinant et econuerſo ¶ Item cā ſuſpitionis ſpecificanda ē coram iudice ¶ Itē cā ſuſpitionis non coram iudice ſuſpecto ſʒ coraz arbitris a partibus electis proba‑ri debet. ¶ Item iudex debet com‑pellere partes vt arbitros eligāt qui de cā ſuſpitionis cognoſcant. ¶ Itē ſi cā ſuſpitionis infra termi‑num prefixum probata non fuerit iudex in cā procedere debet. ¶ Itē ſuſpecti et inici iudices eſſe n̄ dn̄t.

An ſit diffēdendum

Aliq̄s patus erat ſpoliare aliquem re ſua ille ap‑pellauit ne aliquaz iniuriaz ſibi fa‑ceret vel grauamen non obſtante illa appellatione ſpoliauit illū. Sp‑oliatus traxit ſuum ſpoliatorem in cām paratus probare in ↄtinenti ſuam ſpoliationē ille ſpoliator ap‑pellauit. Queritᷣ an eius appellatiōi ſui deferendum R̷ n̄. papa ꝙ cū in eo ſit puniendus in quo peccauit appellatiōni illius non eſt deferen‑dū qui appellatiōi deferre neglex‑it. ¶ Nota ꝙ punitur quis in quo peccauit. ¶ Item qui appellatiōi ab alio interpoſite non defert nec ei appellanti eſt deferendum quia fruſtra legis auxilium implorat q̄ committit in legem.

Innuit ille.

Dominus pa. man‑dauit cuidaz lega‑to in francia vt terrā regis frācie ſuppōeret interdicto quod et fecit Rex francie conquerebatur de le‑gato ꝙ perperam proceſſerat cō‑tra ipm quia cum eſſet ei ſuſpect⁹ appellauit ab ipſo et poſt appellati‑onem in terram ſuam tulit ſenten‑ciam interdicti rn̄. papa regi dicēſ ꝙ cardinalis ſentenciam illam non edidit ſʒ poci⁹ publicauit nec fuit dictator ipſius ſʒ pocius executor ſed ab executore appellari non pōt niſi modum excedat Et papa in lit‑teris cardinali directis appellatio‑nem inhibuit de ſuſpicione dicit ꝙ non credat eum ſuſpectum et ſi tn̄ fuiſſet propter illam appellationē deſiſtere nō debuiſſet quia nō ſuo motu ſed de mandato pa. proceſſit ¶ Nō ꝙ ab executore appellari nō debet niſi modum excedat. ¶ Itez licet executor ſit ſuſpectus ab eo tn̄ propter hoc appellari non debʒ quod ſi fiat nihilomin⁹ debet exe‑qui quod mandat̄ cum nullam ha‑beat cognitionem.

Sepe ↄtingit.

Caſ⁹. aliqui appellāt ad ſe‑dem ap. ſed propter defectum al‑terius partis nō proſequentis ap‑pellationem interpoſitam nec p ſe nec per aliū vel forſitā ex malicia procuratoris mandatum occultan‑tis lites que de facili poterant ter‑minari remanent indeciſe quia ſi ſit queſtio iuris illa poſſet cici⁹ expe‑diri. cum probationes non ſint ibi neceſſarie et ſi eſſet queſtio facti de leui poſſet partib⁹ preſentib⁹ cō‑probari. Sup hoc olim ſtatutum fuit in concilio lat. vt ſi quis in q̄‑cumq̄ negocio appellauerit et ille

qui appellat9 fuit venerit appellā-
te minime cōparente appellans de-
bet appellato condēnari in expen-
ſis. Sed quia ꝓpter hoc lites nihi-
lominus ꝓrogabant. ſtatuit ino-
cencius vt ſi hmōi appellatio a iu-
dice recepta vel a parte fuerit ap-
probata iudex ſtatuat terminū ap-
pellanti. ita vt ſi infra terminū ap-
pellationē non fuerit ꝓſecut9. eo
elapſo. peremptorij edicti vires ob-
tineat terminus aſſignatus. vt ex-
tunc in abſentem ꝑ inde ꝓcedatur
ac ſi peremptorie vocatus fuiſſz ad
iudicium. ꝙ ſi appellatio interpoſi-
ta malicioſe recepta vel approba-
ta non fuerit. nihilominꝰ vigorē
ſuū obtineat cum apparuerit legit-
time ꝓuocatū. ſaluis conſtitutio-
nibus ꝓmulgatis de appellantib9
poſt ſententiā. quia tunc illis non
ꝓſequentibus appellationes ſuas
poſt terminū appellationē ꝑfixum
rata manet ſentētia que fuerat ap-
pellatione ſuſpenſa. verūtamē ꝗc-
quid poſſet ꝓponi circa citationem
ꝑemtoriaz ab abſente ad ſui defē-
ſionem. et illud idem ꝓponi poſſit
aduerſus hmōi appellationē. In fi-
ne dicit ſi quis ꝑuenerit terminū
appellationis et veritate tacita lit-
teras impetrauit. careat impetra-
tis. et in expenſis alteri ꝑti condē-
nabitur. ¶ Nota ar. ꝙ cōtumacia
ſiue dolus ꝓcuratoris noceat dn̄o
¶ Item queſtio iuris ꝓbationem
non requirit. ¶ Item qui nō pro-
ſequitur appellationē ſuam infra
terminum ſibi ſtatutum. iudex eo
elapſo ꝓcedat tanꝙ citatus ꝑem-
ptorie non veniſſet. ¶ Item cita-
tus peremptorie auditur iuſtam cau-
ſam abſentie allegans. ¶ Itē ſi ꝗs
impetrat lr̄as ante terminū a iu-
dice vel ab appellante ſtatutum ta-
cito de illo termino lr̄e nō valent
et tanꝙ ꝯtumax. punit i expēſis.

¶ **Conſtitutus.** Vacante deca-
natu claromō-
ten̄. quidam canonici contulerunt
poteſtatem eligendi in epm̄ et qui-
dam non. hoc acto in illo tranſlatō-
ne vel collatione ꝙ epūs non ꝓce-
deret ad electionē ſine alijs dū eſ-
ſent i tractatu electionis. ꝑij. cano-
nici appellauerunt ne aliquis elige-
retur in decanū ſine aſſenſu omniū
requiſito. Epiſcopus cum quibuſ-
dam alijs contulit decanatū archi-
dyacono illius eccleſie. et pꝰ alia-
lium elegit. Quidam cardinalis
legat9 ſe. ap. examinationē electio-
nis illius cōmiſit duobus abbati-
bus vt cauſam inſtructam a ſe. ap.
remitterz nō vt appellationi inter-
poſite derogaret facta examinatō-
ne cardinalis trāſmiſit illam ad ſe.
ap. partibus poſtmodum in pre-
ſencia pa. conſtitutis archidiaco-
nus predictus predicta omnia alle-
gauit petens electionem de ſe fa-
ctam confirmari. Ex parte aduerſa
reſponſum fuit ꝙ non erat confir-
manda ſed infirmanda. quia facta
fuit poſt appellationem. et contra
formam epō traditam et ꝙ archi-
diaconus ſponte renunciauit facto
epi. ad hoc fuit pro archidiacono
allegatuz ꝙ ille non erant vlteri9
audiendi cum appellationem ſuam
infra terminum non fuerant proſe-
cuti. Dominꝰ pa. his et alijs audi-
tis intellexit per aſſertionem car-
dinalis predicti ꝙ ſub ea forma fue-
rat appellatū ne ſine aſſenſu omniū
procederet in electione decani. et
ꝙ appellationem infra annum non
fuerant proſecuti. nec allegauerūt
cām propter quam eſſet eis bien-
niuz concedendum quia ſicut infra
annū miſerūt bis nuncium ita po-
tuerunt mittere procuratorem.

verumtamen ne videatur dñs pa· peremptorias exceptiones propoſitas ſub ſilencio preterire mandat iudicibus quati· ſi conſtiterit archidiaconum ſponte renunciaſſe facto epiſcopi ex quo facto nitiť· vel ſi conſtiterit ipſuʒ epʒ proceſſiſſe ad electionem ipſius archidiacom cō temptis predictiſ canoicis ſine quibus ad electionem procedere non valebat ſecundum ſibi traditam poteſtatem eidem archidiacono ſup decanatu ſilencium imponant· alioquin nominationem ſeu electionem de alio factam et quitqd fuerit ſecutum ex ipſa denuncient irritum et inane· Nota ꝙ ius eligendi pōt transferri in vnum· Item qui nō proſequitur appellationeʒ infra annum poſtea non admittitur ad eam proſequendam niſi iuſtam cauſam oſtenderet propter quam daretur ei biennium· Item qui repellitur vna via admittiť p aliam viam· Item licitum eſt cuilibet renunciaē iuri ſuo· Item forma mandati ſeruanda eſt·

Conſtitutis. Caſus· vacāte prepoſitura ſā cti ſaluatoris meteñ· die ſtatuta ad celebrandam electionem epiſcopus meteñ· adiurauit canonicos illos per patrem et filium et ſpiritū ſanctum vt ſecundum deum vnum eligerent de duobus in quos ptes videbantur conueniſſe queʒ magiſ vtilem et idoneum eccleſie reputarent poſt hoc decanus cum quibuſdam nominauit in prepoſitū cācellarium meteñ·cantor ſancti ſaluatoris cū qbuſdā alijs concorditer cā cellarium meteñ·elegerunt in prepoſitum cui9 electionem tanquam a maiori et ſaniori pte capituli meteñ·epiſcopus confirmauit et cum vellet ei dare inueſtituram decan9 appellauit ad ſe·ap· contra ipſum ī potenciā allegando· dicens illum cancellarium inpotentem in partibus illis in quibus bona prepoſiture conſiſtunt·addens ꝙ alia ſibi opponēt ī pñcia pa· q̄ ī pñcia iudiċ ſuſpecti noluit explicare demuʒ cā iſta ad ſe·ap· eſt delata decanus ꝓ parte ſua in preſencia pa· hec et alia propoſuit dominus pa· examinato negocio ei conſtitit euidenter appellationis cām coram epiſcopo expreſſam rationabilem non fuiſſe et aliam non expreſſit quamuis dixerit ꝙ exprimeret coram papa·vñ ipſe ſtatuit vt per ea que dicta fuerant confirmationis effectus nō debeat impediri·poſtq̄ vero pacificam poſſeſſionem ipſius prepoſiture habuerit ·Si quis contra ipſuʒ aliquid proponere voluerit non ī modum exceptionis ſed in modum denunciationis vel accuſationis licenciam habeat proponendi· Nota ꝙ qui appellat etiaʒ extra iudicium cām iuſte appellationis debʒ exprimere· Item corā iudice appellationis poteſt quiſ exprimē aliam cām quam illam quam in appellando expreſſit ꝙ locum habet in h9modi appellationibus electionum· Iteʒ qui non poteſt excipe pōt accuſare vel denunciare·

Ex parte. Si iudex citat aliquem ad locum ad quem non poſſit ire ſecure propoſita exceptione de loco ſuſpecto libere poterit appellare licet appellatio in litteriſ ſit inhibita niſi iudex locum ſecurum ei duxerit aſſignandum· Nota exceptionem de loco ſuſpecto admittendam· Item q̄mquis in litteris apoſtolicis appellatio ſit inhibita poteſt tamen iuſta de cā appellari· Item iudices ſecurum locū partib9 aſſignare dñt

¶ Itez nota ar. q iudex poteſt reuocare grauamen vt appellans cogatur recedē ab appellatione.

Significauit. Defuncto magiſtro hoſpitalis eboraceñ. fratres ipſius hoſpitalis elegerunt. B. pbrm in rectorem ſiue magiſtrum ipſius hoſpitalis archiepiſcop9 eboraceñ. ad quē vt dicebat ordiatio ipſius hoſpital' pertinebat dictum B. electum preficit ibidem poſtmodum vero decanus et capitulum eboraceñ. dicentes q ad ipſos hoſpitalis ordinatio pertinebat impetrauerunt litteras ſuper hoc ad quoſdam iudices. Iudices citabant taz archiepiſcopum quam dictum magiſtrum in quoꝝ preſentia cōparuit procurator capituli cum litteris procurationis ſigillatis ſigillo capituli in quo continetur vel continebatur ſigillum capituli ad citationes tantum cum capitulū aliud ſigillū habere noſcatur. magiſter hoſpitalis excipiendo propoſuit q occaſione illarum litterarum ꝓcurator taliter conſtitutus non debeat ad cām admitti. et inſuper adiunxit q auctoritate quarundaz litterarum ad alios iudices obtentarum prius conuentus fuerat ſuper eodem negocio. de quib9 in poſterioribus litteris nō fiebat mentio quare coraz eis nō debebat nec poterat per illas litteras conueniri. iudices h9modi exceptiones admittere noluerunt quare ſe. ap. appellauit vnde mandat pa. quatinus ſi conſtiterit propter predictas exceptiones vel alteram earuz fuiſſe ad ſe. ap. appellatum quitqd factū fuerit poſt appellationem h9mōi debeat in irritum reuocari et poſtmodum iudices in cā procedant. Nota q procurator debet eſſe legitime conſtitutus alias repelleť. vnde prio debes hoc videre vtrū ſit recte conſtitutus. ¶ Item nō d3 quis pro eadem cā ad diuerſos iudices trahi. ¶ Itez ſecunde littere non valent niſi expreſſe de prioribus fecerint mentionem. ¶ Itē aliquis proponit plures exceptiōes quarum quelibet per ſe ſufficit ſi alteram probet. ¶ Itē quitqd fit poſt appellationem legitimam d3 in irritum reuocari

Significātib9. Decretalem iſtam et eius caſum habes. s. de libelli oblatiō. c. ij. de verbo ad verbum.

Ex inſinuatione. Caſus. Inter priorem et canonicos ſancte barbare ex vna parte et .v. camerarium ex altera ſuper quodam manerio coram ordinario queſtio vertebatur dict9. V. ad ſe. ap. appellauit. iudex qui cām eius videbatur fauere pro eo q quidā clericus commenſalis ſuus dicti camerarij fuerat aduocatus talez terminum ſibi ſtatuit vt uſq ad feſtū purificationis beate marie vtraq pars ab appellationis proſecutiōe eſſet reuerſa. Interim vero clericus dicti camerarij preueniens nuncium prioris nec expectauit vſq ad legitimum terminuz impetrauit litteras et receſſit. prior hoc intelligens. ſignificauit hoc dño pa. ſuper hoc reſcribit papa dicenſ q ille iudex non potuit ei legem imponere vt cām teneret infra predictum tēpus expedire imo abſq damno more intacta permaneat quouſq eam faciat expediri. quia fraus et dol9 alicui patrocinare non debent mādat pa. quatinus ſi eſt ita partibus conuocatis audiant cāz. ¶ Nota q minor legez ſuo ſuperiori imponē non poteſt. ¶ Item ſi per pricipes

Et ſic nota ꝙ ipedimētum iudicis
non nocet cāe nec ptib9 p̄iudicat.
Itē q̄ litteras ipetrauit añ ter=
minū littere ñ valēt. Itē fraus et
dol9 alicui ñ dñt patrociuȝ iptiri.

Bone memorie. Ca. mortuo
. O. de cāera
rectore eccleſie de ſañ. abbas ſācti
auguſtini cantuar. prio p quoſdā
monachos p9modū p ſe ipm poſſe
ſſionez ipſi9 eccleſie fuit igreſſus
appellās ne aliqs eū ſup poſſeſſiōe
ipſi9 eccleſie moleſtaret. et cū p9
modū p̄dictā eccleſiā pacifice poſ
ſediſſet. qdā laici ipſū abbatem et
monachos de poſſeſſiōe ipſi9 eccle
ſie p violenciā eiecerūt. ꝙ eccleſiā
archidiaconus cantuarieñ. cepit
p9moduȝ poſſidere. vnd abbas et
monachi dictaȝ eccleſiā pecierunt
ſibi reſtitui cuȝ fructib9 inde pcep
tis. lite ꝯteſtata int̄ monachos et
archidiaconū. teſtes fuerunt hinc
inde ꝓducti. demū cā delata eſt ad
dominū pa. coram quo predicta ex
parte abbatis fuerunt ꝓpoſita. ꝓ
curator archidiacōi ꝓpoſuit ex ad
uerſo ꝙ defuncta pſona illius ec=
cleſie archidiacono tantū dat̄ eius
cuſtodia ymo archidiacoīi tam de
iuri cōi ꝙ de ꝯſuetudine generali
tam in illa eccleſia ꝙ in alijs eiuſd
dioc̄. illo iure ſēp vſi fuerūt et ille
. O. noīe ipſi9 archidiacōi eandē
eccleſiam poſſidebat q̄ ei vnā ꝓcu
rationē et. v. ſol. ānis ſingulis ex
hibebat. his et alijs diligent̄ audi
tis domin9 pa. p̄dictos abbateȝ et
monachos i eū ſtatuȝ reducendos
decreuit i quo erāt tpe appellatio
nis facte ex veriſimilibus et ꝓba
bilibus cauſis. ſaluo iure ꝓpetatis
vtriuſ ꝑti cū fructibus medij tpis
aſſignandis eiſdeȝ. Nota ꝙ extra
iudicium pōt appellari et a futuro
grauamie. Item ex veriſ et ꝓba
bilibus cāis dȝ appellatio int̄poni.
Iteȝ i cā poſſeſſionis fert̄ ſentē
cia ſaluo iure ꝓpetatis. Iteȝ ſpo
liati reſtitui debēt cū omni ſua cā
et fructibus in priſtinū ſtatū.

Dilecti filij. Caſus. Inter ar=
chiepm cantuari
eñ. et prioreȝ et mōachos cantua=
rieñ eccleſie ſup capella de lamech
controuerſia vertebatur. monachi
pro cā illa miſerunt ad ſedem ap.
duos monachos. I. et. H. quos du
os dictus archiepiſcopus poſt itē
arreptum excommunicauit. illi ꝯq̄
ſti fuerunt domino pa. cum autem
plus ſit facto quā verbo ad ſe. ap.
appellare et illi ad ſe. ap. ꝓfiſcām
illā venietes itelligāt̄ ꝓuocaſſe ad
eam. mandat pa. quibuſdā q̄tinus
ſi eſt ita dictos. I. et. H. denunci
ent excommunicationiſ vinculo nō
teneri. Nota ꝙ plus eſt facto ꝙ
verbo appellare. Item qui iter
arripit ad ſedem ap. veniendi ap=
pellaſſe intelligit̄. Item ſenten=
cia excōicationis lata poſt appella
tionem factam facto vel verbo nō
tenet. It i cā ſua q̄s iudex eē ñ dȝ.

Paſtoralis. Caſ9. dominus
papa mādat ali
cui vt procedat in cā appellatione
remota. Querebatur vtrum appel=
latio fruſtratoria tantum intelli=
gatur inhibita pa. conſiderans ꝙ
p appellationeȝ fruſtratoriā nego
ciū ipediri nō debeat etiā ſi nō fui
ſſet inhibita. reſpondet ꝙ queli=
bet prouocatio intelligit̄ remouēi
q̄ expreſſe nō indulgetur a iure. ſȝ
ſi appellans fuerit ḡuat9 iniuſte ḡ
uamen per ſuperioreȝ poterit emē
dari. Verū q̄r. In iſto. §. ſic pōe
caſuȝ. aliqs appellauit a iudice ſuo
i aliq̄ certo articulo et ſic ad tps ē
exempt9 a iudice ſuo per appellati
onem quantum ad cauſam illam.

ſecūdū hoc ponit̄ talis queſtio. Judex excōmunicauit aliquē ille appellauit ab ea tanquā iniuſta. et in eo caſu appellauit in quo valuiſſet appellatio ſi ante excōmunicationē fcā fuiſſet. querit̄ vtrū iudex poſſit ipm̄ denuntiare excōmunicatuz nō obſtante illa appellatione et videtur ꝙ nō poſſit eo ꝙ ꝑ appellationez interpoſitam videat̄ excōicātis iuriſdictio dormitaſſe. et ſic exemptus eſt ab eo quantū ad cauſā illam. Itē querit̄ vtrum excōicato poſſint ad tempus ſubtrahi eccleſiaſtica beneficia. Ad ꝓmā queſtionem rn̄. pa. ꝙ excōmunicatō trahit ſecū ſuam executionē et excōicatus amplius nō ligat̄ ꝑ denūtiationem. et ideo iudex poteſt ipm̄ excōmunicatū denunciare ut ab alijs euitet̄. ad ſcđam queſtionē. rn̄det̄ ꝙ prouēt9 eccleſiaſtici illi merito ſubtrahunt̄ cui cōmunio eccleſie đ negatur. Nota ꝙ omnis appellatio intelligitur remota q̄ in iure ſcrіpta nō eſt ꝑ remotionē appellatiōis Et ſic eſt ar. ꝙ omnia intelligunt̄ ꝓhibita que nō ſunt cōceſſa expſſe. Itē ꝑ appellatōem legitimā eximitur quis a iudice ſuo ad tēpus quantū ad cauſam illā. Item excōmunicatio ſecū trahit executionez Item ꝑ denuntiationem amplius non ligatur quis. Item appellatō nō impedit denuntiationē. Item excōmunicati priuandi ſunt benefitō eccleſie dum in excōmunicatione ꝑſiſtunt. ¶ Et ſic nota ꝙ qui extra eccleſiaz eſt nichil nomine eccleſie poteſt poſſidere.

¶ Sollicitudinem. Ca. Duo litigabāt coram epō ſuo. alter eorū appellauit ad ſe. ap. epus illum reputans cōtumacem excōmunicauit eundem. ille coram archiepō ſuo petijt ſibi iuſticiā fieri de ipō qui poſt appellatiōem legitiāz excōmunicauit eū dem. et petijt ſe reſtitui in ꝓſtinuz ſtatū i quo fuerat tp̄e appellatiōis ꝓte denunciari videlicet abſolutū ꝓteſtans ꝙ appellationi nō renuntiabat. ſed ꝓſequi volebat eandē. ꝓmo querit̄ vtrū metropolitan9 cognoſcere valeat de hmōi queſtiōe et ſi archiepus illū legitime appellaſſe inuenerit iterum querit̄ vtrū ipſum denuntiare valeat abſolutū tercio queſitū fuit vtrū ſi epſ appellauerit ab archiepō ne illuz abſoluat appellatōni ſit hmōi deferēdum. ad hoc. rn̄. pa. ꝙ ſicut metropolitan9 n̄ ualet cognoſcere de appellatione facta ad pa. ita non poteſt ꝯgnoſcere de his que poſt appellationē fuerunt innouata. dum modo non poſſit cognoſci de illis niſi de appellatione cognoſcat̄ uel de his que cauſā ipſā ꝯtingunt. et tūc ſi metropolitan9 vellet de his que cauſaz ipam ꝯtingunt cognoſcere epſ poſſet appellare et ſic ſoluitur tercia queſtō. quia ad officiū illius qui de appellatione ꝯgnoſcit ꝑtinet corrigere que poſt applōz fuerunt innouata. Soluit poſtmodum ſcđm articulum. ſi vero notorium eſſet ꝙ mādatū epi fuit iniuſtum cui non tenebatur ſubditus obedire et ita per conſequentiam appareat illum iuſte appellaſſe pōt archiepus declarare ſubditum irrationabiliter fuiſſe excōmunicatū Vltimo veram dat ſolutionē ad ꝓmā queſtionē dicēs cū excōicat9 q̄ appellauerat iuxta ꝓſcriptā formā corā archiepō ꝯtra epm̄ depōit q̄ ſtōz metropolitan9 pōt ꝯgnoſcē de hmōi q̄ſtione cū ipe ꝑ hꝰ renūtiare applōi taci te videat̄. ſꝫ ſi vbo vel facto proteſtatur ſe velle proſequi appellationem tanꝙ̄ aduerſa

Petens et ſibi cōtrariꝰ n̄ ē audiēdꝰ.
¶ Nota ꝙ ad quem pertinet cog
noſcere de appellatiōe ad eundez p
tinet cognoſcere de his que cāz ap
pellationis contingunt. ¶ Itez ad
quem pertinet principale et acceſ
ſorium. ¶ Item ille poteſt appella
re cuius intereſt vnde appellat epi
ſcopus ne archiepiſcopus de hoc
cognoſcat. ¶ Item iniuſto manda
to non eſt obediendum. ¶ Item ta
cite renunciat quis appellationi.
Item qui contraria proponit non
eſt audiendus.

Dilectis filijs. Caſus. Epiſco
pus altiſiodo-
ren. quendaz pbr̄m domus dei fa-
ciebat in viculis detineri pro eo ꝙ
bona quedam ipſius eccleſie que
furtiue ſubtraxerat reſtituere dene
gabat propter quod fuerat excōi
catus in q̄ eccleſia epſ vt dicebat
iuriſdictionem plen iriā obtinebat
decanus altiſiodorē. dicens eccle
ſiam ipſam et dictuz pbr̄m ad ſuā
iuriſdictionē ſpectare mōuit epiſco
pum vt ei dictum pbr̄z reſtitueret
epſ timens ne decanꝰ aliqd in ſuū
preiudiciū attemptaret ad metro
politanam ſedem appellauit ſz de-
canus appellationi non deferēs p
tulit interdictum vt epō i ciuitate
p̄ñte adminꝰ i eccl̄ia altiſſiodorēn.
ceſſaret pꝰ h̄ in ſinimo appellatiōi
pſiro ptes cōparuerūt i p̄ñcia of-
ficialis archiepi ſenoñ decāꝰ alle-
gauit ꝙ appellōni epi iō nō dure-
rat deferēdū qꝛ pbr ad huc i vicu
lis tenebatur ad ſedem. ap. appel
lauit officiał nō obſtāte appelłoe
irritū nūciauit interdictū pꝰ applōz
epi a decano pmulgatū pꝰ h̄ quia
decanꝰ ipediebat diuinum officiuz
i eccl̄a celebrari epꝰ ipm excōica-
uit et p archiepm ſuum fecit excōi
catū nūciari. h̄ canoīci ſenoñ. deca-
nū n̄ vitabāt ſup his orta qōe int
epz et decanū pcuratores vt̄ uſqꝫ
partiſ ad ſe. ap. acceſſerūt h̄ et alia
corā dño pa. ꝓpoſita fuerūt pa. ex
aminato negocio intellexit ꝙ epūs
diuerſos modos exp̄ſſit h̄m q̄s pa-
tus fuit iuſticiā exhibē decano ſup
captiōe pbr̄i appellās ad metropo
litanū decanꝰ pꝰea n̄ potuit ferre
ſñiam īterdicti et iō pa. ſñiam illaz
decreuit irritā et ianē pꝰ appelłoz
legitiaz pmulgatā eo nō obſtāte
ꝙ decanꝰ q̄i variando ꝓpoſuit ꝙ
anq̄ꝫ epſ appellaſſet tulit ſñiam in
terdicti cꝰ effectuz ad tps durēat
ſuſpendendū cū et ſi h̄ verū fuiſſet
appłoe interpoſita pcedē n̄ debuit
ad ſñiaz exequēdā et pceſſuz offi-
cialis pnūciauit temeariũ pꝰ ap
pelłoz a decāo interpoſitaz decre
uit ſñiam interdicti irritaz et ianez
qꝛ appellatiōe ad ſe. ap. iterpoſita
nihil debuit innouari p̄terea ſeñia
epi pmulgata i decanū pria facie
videbat̄ recte lata cū p officialem
prohibitū eſſet ne huaret̄ i eccl̄ia i
terdictū a decanꝰ diuinū officiuz i
pediebat tñ qꝛ p appelłoz a decāo
īterpoſitā ad pa. cui officialiſ dure
rat deferēduz apoſtolos cōceden
do n̄ ſolū pricipale negocium ſed
etiam acceſſoria deferebant̄ ad ſe.
ap. ſñiaz epiſcopi latam pꝰ appel-
lationem decreuit pa. irritam et in
anē. ¶ In fine dicit licet archiepſ
decanum denūciauerit euitandum
tñ canonicos ſenoñ. qui ſaniori du
cti conſilio cōmunicauerunt eidez i
culpabilez ſiue iculpabiles iudica-
uit q̄ pociꝰ voluerīt d̄ferre appelłōi
facte ad pa. ꝙ d̄nūtiatiōi fc̄te ab ar
chiepo. ¶ Nō ꝙ ſñia lata pꝰ appella
tionem legitimam non tenet. ¶ Itē
varia proponens non eſt audiēdꝰ
¶ Item poſt appellationē non eſt

ſententia mandanda executioni. Itē appellatione pendente nihil eſt innouandū. Itē eoipo ꝙ q̇s cōcedit apoſtolos defert appellatōi. Item ꝑ appellationē legitiaꝫ ꝗ pricipale et acceſſoriū ad ſupiorez deferunt. Et ſic no. ꝙ qui cognoſcit de prin/cipali et de acceſſorio cognoſcere poteſt. Item appellationi deferendum eſt potius quam denuntiatiōi excōis Itē excōicatus poſt legiti/mam appellationē nō ē vitandus.

Vt noſtrum. Caſus. vel caſū iſtius decretal. habes ſ. vt eccleſiaſtica beneficia ſine di. confe. vt noſtrum ibi legit̄ iſta cum illa.

Oblate. Caſus. Inter eccleſiam de ſambro ex una parte et eccleſiam deriuocornadario ex alia corā delegatis iudicib9 queſtio vertebatur lata fuit ſentēcia pro eccleſia de ſambro a qua ſētencia fuit ad ſe. ap. appellatum ex parte eccleſie drivocorū. nec ad ꝓſecutionez appellationis fuit terminus aſſignatus. plebanus de ſambro ſuper obſeruanda ſententia ſicut ratiōabiliter lata erat litteras īpetrauit ps altera ꝑ9modū ſup ſnia īfirmāda ad alios iudices līas ipetrauit nulla de prioribus in poſterioribus litteris habita mentiōe dubitabatur. vtrum priores iudices vł poſteriores d qōe illa cognoſcē debeāt ꝯſult9 pa. rū. q̄muis appellāti legitie a ſenia īdulgeat̄ annus a lege et ex iuſta cā biēniū. tn̄ hmōi terminus pōt reſtringi non ſoluꝫ a iudice a quo appellat̄. veꝝ etiaꝫ ab appellāte cū ideo ꝯſtitutū ſit nō vt termi9 ip̄e ꝓueniri non poſſit. ſed ne valeat prorogari diſtinguit pa. in quo cāu littere ipetrent̄ ſi terminus prefigit̄ ab appellante vel iudice appellationi ꝓſequende ſi appellat9 tacito de illo termino litteras īpetrauerat hui9modi littere tanq̄ veritate tacita īpetrate non valent. ſi vero non ſit aliquis terminus ab appellante vł iudice prefixus ps appellata infra terminū ꝯſtitutū a lege poterit cōmiſſionis litteras īpetrare dūmō in cōmiū nō feſtinet vt appellantē in cōmiſſiōe ſubplantet et eaꝝ auctoritate poterit iudex in appellatiōis cā ꝓcedē ita vt ſi appellans voluerit in cā ꝓcedē oportebit cuꝫ agē ſub iudice ſic obtento niſi poſſit eū legitie recuſare qd ſi appellās agē noluerit. appellat9 nihilōm9 poterit proſequi cāꝫ ipāꝫ. et ſi iudex appellatiōiſ viderit ex dilatione piculuꝫ īminere poterit de ea cognoſcere neutro etiaꝫ ꝓſequente appellationez vt piculum euitet̄ puta ſi appellet̄ a ſentencia ſup confirmatione alicuius electionis et vtraq̄ pars velit etiam ad annū differre ꝓſecutionem appellationis. dꝫ enim iudex tūc terminū modērari ne gregi domico diu deſit cura paſtoris his g° conſideratis reſpōſuꝫ ē qōi iſtoruꝫ iudicuꝫ videlicet ꝙ ꝑ poſteriores nō derogat̄ ꝑoribus litteris legitie impetratis per quas poterunt primi iudices procedere ad infirmandam vel confirmandam ſentenciā preuia ratiōe. Nota ꝙ appellans hꝫ annum ad appellationē ꝓſequendā. et ex iuſta cā biēniū Itez terminus talis. ſ. ann9 pōt ab appellāte ſꝫ breuiari a iudice vel ab appellāte ſꝫ prorogari non poteſt. Item ne mo debet preuenire in litteris commiſſionis impetrandis appellantez nimium feſtinanter. Item termi num ſtatutum a iudice vel ab appellante neutra pars poteſt preuenire Item iudex appellationis ſi. poteſt proſequi cāꝫ appellationis ſi.

piculũ immineat neutra parte ipſã
proſequi volente ·

Per tuas · Caſus · Appellatum
eſt a ſentencia diffi
nitiua vel ſaltez poſt publicationẽ
teſtium · Queritur vtruz illi qui de
appellatione cognoſcunt poſſint
ſibi cãm commiſſam terminare ſi al
tera partium eorum ſe conſpectui
voluerit preſentare · reſpõdet pa ·
ꝙ cum lis fuerit coram primis iu⸗
dicibus conteſtata potuerunt iudi
ces delegati cum meritis cãe nego
ciuz terminare ſi altera pars citata
per contumaciam ſe abſentet · ¶
Nota ꝙ nec in cã principali nec in
cã appellationis procedendum eſt
contra abſentem niſi contumaciter
ſe abſentet ·

Vt debitus honor · Caſus · qa fre⸗
quenter malicioſe appellabatur et
in grauamen alterius partis et in
derogationem iudicis voluit con⸗
cil · vt iudicibus honoꝛ debitus de
feratur et conſulatur litigatoribꝰ
ſuper laboribꝰ et expenſis ſtatuit
vt ſi quis coram idoneo iudice cõ⸗
uenerit aduerſariuz ſuum ille ad ſu
periorem ante ſentenciã ñ appellet
abſqꝫ cã racionabili allegata corã
iudice a quo appellare intendit ſꝫ
coram illo ſuam iuſticiam proſeqͣ̃t
non obſtante ſi dixerit ꝙ ad ſupe⸗
riorem pro cã illa nuntium deſtina
uerit aut litteras impetrauerit ab
eodem que nondum fuerint iudici
delegato aſſignate · ſi vero puta⸗
uerit appellandũ ex cã rationabili
coram iudice illam exponat talem
videlicet que ſi foret probata le⸗
gitima puteretur · poſtmodum ſu⸗
perior de appellatione cognoſcat ⁊
ſi conſtiterit minus rationabiliter
appellatum illum remittat ad illuz
a quo appellauit et inſuper in expẽ
ſis alteri pti condemnet eundem · ſi
vero appellatio legitima fuerit in
cã procedat ſaluiſ cõſtitutionibꝰ
de maioribus cãis ad ſe · ap · profe⸗
rendis · ¶ Nota ꝙ ante ſentenciam
nullus debet appellare niſi grauetᷣ
et cã grauaminis exponi debet co
ram iudice a quo appellatur · ¶ Itẽ
non valet nuncium miſiſſe vel litte
ras habere que nondum ſint dele⸗
gato aſſignate · ¶ Item qui minus
legitime appellat remittitur ad il
lum a quo appellauit et in expenſis
alteri parti condemnatur ·

Cum ceſſante · Caſꝰ · ſi iudex
delegatꝰ aut
etiam ordinarius aliquid commi⸗
nando vel etiam interloquendo ꝓ
tulit quo executioni mãdato altera
pars litigantium grauetur ſi a tali
comminatione vel interlocutione
fuerit appellatum et iudex ſano vſꝰ
concilio cõminationem vel interlo
cutionem illam reuocauerit libere
in cã procedat non obſtante appel
latione dumõ non ſit ex alia legiti
ma cã ſuſpectus ne friuolis occaſio
nibus negociuz retardetur quia ce
ſſante cã ceſſare debet effectus · ¶
Nota ꝙ iudex poteſt mutare inter
locutoriam ſentenciam · quo facto
appellatio propter hoc interpoſi
ta locuz non hꝫ ¶ Itẽ proceſſꝰ ne
gocij friuolis occaſionibus retar⸗
dari non debet · ¶ Itez ceſſante cã
ceſſat effectus ·

Cum ſpeciali · Caſꝰ · per illã
conſtitutionez
ſacro approbante concilio ꝗ̃ · de ſen
tentia excõicationis prouiſuz fuit
ne prelati aliquez excõicarent niſi
competenti commonitione premiſ
ſa per quam prouidit cõciliuz ſub
ditis · per iſtã conſtitutionem vult
prouidere prelatis ne ſubditus cõ
mõitꝰ fruſtratorie recuſatiõis vel

app̄lōniſ obtētu decliare poſſit exa
men monentis ſtatuēs vt ſi quis al
legauerit ſe iudicem habere ſuſpe
ctum coram illo cāz iuſte recuſatio
nis aſſignet ⁊ ipſe cum aduerſario
vel ſi aduerſarium non habeat cum
iudice arbitros cōiter eligat aut ſi
non potuerint concordare ſuuz ar
bitrum vterqꝫ eligat qui de ſuſpi
tione cognoſcāt et ſi concordare ne
quiuerint aduocent terciuz vt qđ
decreuerint obtineat firmitatez ⁊
auctoritate h9modi decreti ſciant
ſe ad hoc teneri in virtute obedien
tie ſub obteſtatione diuini iudicij
cā ſuſpitionis infra terminum a iu/
dice prefigendum non probata iu
dex in cā procedat ſed ſi cā ſuſpiti
onis probeť iudex recuſat9 nego=
tium cōmittat pſone idonee de aſ=
ſenſu recuſatoris ne illū valeat po
ſtea recuſare. vel ſi magis viderit
expedire ad ſuperiorem negociuz
remittat.

Porro. Si vero ſubditus cō=
monitus a prelato ap
pellauerit ſi ei9 exceſſus euidentia
rei ipſi9 vel cōfeſſione aut alio mo
do legitimo fuerit manifeſtus ap
pellationi non deferat cum appella
tionis remedium non fuerit inſtitu
tum ad defenſionem iniquitatis ſꝫ
ad p̄ſidiū innocēcie. ſi vero dubi9
ſit exceſſus appellans cām probabi
lem appellationis coram iudice p̄=
ponat que ſi eſſet probata legitiā
foret. et tunc ſi appellans habuerit
aduerſarium infra terminum a iu=
dice moderandum ſecunduz locorū
diſtanciam et temporis qualitatez
appellationis cām proſequatur. q̄ꝙ
ſi non fuerit proſecutus extunc nō
obſtante appellatiōe iudex in cā p
cedat ſi vero nullum habuerit ad=
uerſarium cum iudex ex officio ſuo
ad famam et clamorem proceſſerit
ſuperior appellationis cā probata
ſuum officium exequitur. ſꝫ ſi in p̄=
batione appellationis defecerit ad
eum a quo appellauit remittatur.
hanc conſtitutionem et illam ſacro
approbante cō. non vult conciliuz
ad regulares extendi contra ſuas
obſeruancias ſpeciales. // Nota ꝙ
monitio debet precedere vindictā
Item appellatio fruſtratoria nō vꝫ
// Item cā recuſationis vel ſuſpi=
cionis coram iudice recuſato aſſig=
nanda eſt. // Item conſtituito iſta
intelligenda eſt in ordinario // Itē
ordinari9 poteſt recuſari iuſta cā
aſſignata. // Item cā ſuſpitionis
probata cām committit ordinari9
ꝙ non facit delegatus. // Itez cā
cōmitti debet de aſſenſu recuſato=
ris. // Item in notorijs exceſſibus
non admittitur appellatio. // Itez
appellatio non eſt inuenta ad defē/
ſionem iniquitatis ſed ad preſidiū
innocēcie Itez qui appellat iuſtam
cām debet allegare. / Item iudex
poteſt terminum appellationis mo
derare // Item qui non probat cāz
appellationis remitti debet ad euz
a quo appellauit. // Item regula=
res contra ſuas obſeruantias appel
lare non debēt

Cum cām. Inter abbatem et
conuentum de val
le ſancti iohānis ex pte vna et pri
orem et conuentuz de nouo loco ex
altera ſuper quadam eccleſia que=
ſtio vētebatur que cōmiſſa fuit iu
dicib9 delegatis. Iudices vices ſu
as quibuſdam iudicibus cōmiſerāt
ſꝫ non totaliter coram iſtis ſubde=
legatis pecijt procurator canoni=
corum inducias ad p̄ponendū exce
ptiōs dilatorias dū iſta p̄ponēnt
aduocatus ipſius ductus errōre in
terrogat9. reſpondet ꝙ eccleſia d
nouo loco eccleſiaz de qua queſtio

erat .xl. annis possederat pacifice
et amplius. Sed procurator con=
fessionem aduocati reuocauit eadē
die cum ipsius confessione vel con
fessio sue peticioni contraria vide
batur. ne per illam confessionē ꝑ
iudicium sibi posset generari. pro
eo ꝙ exceptiones dilatorie ante li
tis ꝯtestationem sunt proponende
Iudices delegati credentes per
hanc confessionem litem contesta
tam fuisse testes partis alterius r̄
ceperunt quibus receptis exami=
nationem quorundam testium alijs
commiserunt qui receperunt quo
sdā testes monachoꝝ. Iudices
delegati talem examinationem ap
probauerunt cum de iure non va=
leret propter que grauamina ꝓ=
curator canonicoꝝ ad se. ap. appel
lauit cā delata fuit ad dominū pa
pam. datus fuit partibus auditor
coram quo procurator canonico=
rū predicta omnia proposuit pe
tens processum predictorum iudi=
cum irritum nunciari. pars altera i
stanter petebat processum predi=
ctorum iudicum approbari. et cām
ipsam que multo tempore duraue
rat terminari papa his et alijs in
tellectis quia sibi non cōstitit de ꝑ
dictis mādat quibusdā quati. si pre
dicti prior et canonici probauerit
ꝙ per procuratorem ipsorum ad=
uocati responsio eadem die extitit
reuocata. quia sic per consequens
apparet ꝙ lis non fuerit contestata
vel si ꝯstiterit ꝙ iudices delegati
approbauerint testes receptos a
subdelegatis subdelegatorum suo
rum cum delegat9 ab illo quam a
principe cām alij delegare nō pos
sit quicq̄d factum est post appella
cionem predictam denuncient irri
tum et inane dummodo hec in ap=
pellationibus cā fuerint expressa.

¶ Nota ꝙ confessio aduocati pre=
iudicat parti sue. nisi eadem die re
uocetur. ¶ Item per indirectā re
sponsionē videtur lis contestata
¶ Item sub delegat9 alij cām sub
delegare non potest. Sed solus d
legatus a principe potest alij cā
subdelegare. ¶ Itē processus ha
bitus lite non contestata nullus ē
¶ Item cāe propter quas appelli
tur sunt exprimende in ipsā appel=
latiōe et propt' illas appellādū ē.

Dilecto filio. Casus. P. pbr
obtinuit litt'as
a domino pa. super receptione sua
in salamantina ecclesia ad quosdā
executores corā q̄bus fuit ex pte
capituli salamantini propositū ꝙ
cum in salamantina ecclesia certus
esset canonicorum numerus iurām
to firmatus de quo in litteris di=
rectis ad eos mentio non fiebat nō
debebant per eas procedere con
tra capitulum salamantinum et ne
secus facerent se. ap. appellauit. Sz
executores huiusmodi appellatiōe
cōtempta tulerunt excōicationis
sententiam in episcopum et capi=
tulum salamantinum. vnde tam ꝓ
curator capituli quā dictus sacer
dos coram auditore confessus fuit
ꝙ in ecclesia salamātina certo erat
canonicorum numerus institutus.
Sz quia licet per confessionē pbri
constiterit salamātinam ecclesiam
certum canonicorum numerum ha
buisse iuramento firmatū et hui9
modi exceptionem coram executo=
ribus fuisse propositam et ꝙ appel
latum extitit ab eisdē tn̄ non consti=
tit pape ꝙ p h9mōi exceptionem
non admissam vel aliam legitimā
fuerit appellatum mandat pa. q̄bus
dam iudicibus quatinus si constite
rit exceptiōē ꝑfatā d certo nūero
canōicoꝝ iuramēto firmato ul' alias

exceptiones legitimas fuiſſe pro-
poſitas coraꝫ executoribus predi
ctis nec admiſſas et ideo partem ca
pituli appellaſſe proceſſum ipoꝝ
executoꝝ denuncient irritum et i
anem. // Nota exceptionem de cer
to canonicorum numero iuramēto
firmato legitimam eſſe. // Iteꝫ nō
ſufficit proponere exceptionem le
gitimam niſi propter eam non ad-
miſſam fuerit appellatuꝫ.

Nicolao. Caſ9. Abbas et cō
uent9 monaſterij ſā
cte marie litigabant cū nicolao mi
lite ſuper quibuſdam queſtionib9
Monachi appellauerunt ad ſe. ap.
et appellationi ſue terminum pre
fixerunt propter quod tam miles
quam procurator monachoruꝫ ad
curiaꝫ acceſſerunt datus fuit eis au
ditor in cuius preſencia propoſuit
idem miles quod cum procurator
monachorum non niſi ad impetrā
dum et contradicenduꝫ fuerit inſti
tutus ſufficienter ad cām tractan-
dam non miſerunt eo ipſam perſo-
naliter proſequente. vnde pete-
bat eos ſibi condemnari in expen-
ſis tanquam contumaces vnde mā
dat papa quatin9 ſi conſtiterit ab
batem et monachos appellationi
ſue terminum prefixiſſe quia ſuffi-
cientem procuratoreꝫ ad proſeqn
dam eandem cām non miſerunt ipo
milite cām perſonaliter proſequē
te monachos condemnet ad reſti-
tuendas expenſas a tempe appel-
lationis factas militi memorato.
Nota ꝙ ille qui appellat ſi terminū
prefigit ſue appellationi et a iudi-
ce vel aduerſario appellatio fue-
rit approbata tenetur mittere pro
curatorem ſufficienteꝫ ad totā cāꝫ
alias in expenſis condemnabitur.
altera parte eam proſequente vt
hic dicitur.

Sua nobis. Caſus. Inter. R.
tutorem filiorū
H. ciuis tuſceñ. ex vna parte et. F.
pro ſe et filiȷ. H. ex altera ſuper q̄-
dam ſumma pecunie coraꝫ iudice
teſceñ. queſtio vertebatur ideꝫ iu
dex pro eodem. R. diffinitiuam tu
lit ſentenciā a qua ſentēcia fuit ap
pellatum que bis per iudices dele
gatos fuit confirmata. Et iterum
tercio fuit appellatuꝫ et commiſſio
facta. tandem ad papam delata ē
queſtio auditor ſuper hoc interlo
cutus fuit partem alteram non po
tuiſſe tercio appellare mandat pa.
tercio iudici appellationis ꝙ in cā
illa vlteri9 non procedat. // Nota
ꝙ tercio non eſt appellandum a dif
finitiua ſentencia.

Dilecti filiȷ. Caſus. Inter po
rem et conuentū
de lacu rubeo et. F. militem coram
magiſtro. A. ex delegatione ordi-
narij queſtio vertebatur idem mi-
les ad bituriceñ. archiepiſcopum
appellauit. tandem partes compa
ruerūt in preſencia officialis archi
epiſcopi bituriceñ. coraꝫ quo ex p
te prioris fuit excipiendo propo-
ſitum ꝙ cuꝫ cōmiſſo dioceſano epi
ſcopo fuiſſet ad archiepiſcopū ap
pellatum ad quem gradatim debu
at appellari in cā ipā ꝓcedē non
debbaet. ſed q2 hanc exceptionem
admittē denegauit prior ad ſedeꝫ
apoſtolicam appellauit ſed officia-
lis nō ōbſtante appellatione tulit
ſentenciam ſuſpēſionis et interdi-
cti in priorem et conuentum predi
ctos mandat papa quibuſdaꝫ qua
tinus ſentencias illas poſt h9mōi
appellationem promulgatas denū
cient nullas eſſe. // Nota ꝙ grada
tim eſt appellandum nullo medio
omiſſo niſi quis ad papā voluerit
appellare. // Itē ſentencia lata p9

appellationem non tenet

Ex parte M. Caſus. Quedaʒ mulier nomine filiorum ſuorum impetrauit litteras contra quandam aliaʒ mulierē .M. nomine ſuper quibuſdam terris ad quoſdā iudices delegatos coram quibus dicta. M. excipiēdo ꝓpoſuit ꝙ cum res de quibus in iudicio agebatur et ꝓdicti filij ſui ſub poteſtate ac tutela ipſius non eſſent cum iaʒ ad ſecunda uota tranſiſſet ſuper his reſpondere nullatenꝰ tenebatur eidem nomine filioruʒ ſuorum quorum deſierat eſſe tutrix et quia iudices hanc exceptioneʒ nō admittebant ſed reſpondere compellebant eandem ipſa ſedem appoſtolicam appellauit. vnde mandat papa quatinus ſi eſt ita reuocato ī irritum quicqd poſt appellationeʒ iudices muenerunt attemptatum audiant poſtmodum hinc inde ꝓpoſita ‖ Nota ꝙ quam cito mater tutrix filiorum ſuorum ad ſecunda uota tranſit finitur tutela. nec poteſt poſtea pro filijs conuenir1. ‖ Item quicqd fit poſt legitimā appellationem in irrituʒ dʒ reuocari

Intimaſti. Caſus. Dominus papa mandauit ī quiſitionem fieri contra quoſdā hoſpitalarios facta inquiſitione inquiſitores ignorantibus hoſpitalarijs tranſmiſerunt relationem ad dominum papam. nulla eis copia facta de inquiſitōnis ꝓceſſu. dicit papa ꝙ non recte ꝓceſſerunt cum ſecundū leges quotiēs iudex dicit ſe velle ferre negociū ad ſupiorē. ſtatim tenetur dare litigatoribus exemplum conſultationis.

‖ Nota ꝙ relatio non debʒ fieri ad ſupiorem ptibus ignorantibꝰ. ſed debʒ eis dare exemplū ꝯſultatōis.

Significantibus. Caſus. Decāꝰ et capit. magdun̄. ipetrauerūt litteras contra epum aurelian̄. ad quoſdaʒ iudices ſup eo ꝙ dicebat capitulum carnifices nō debere vēdere carnes alibi ꝙ in ſtallis decani et capituli magdun̄. ſup quo iure ep̄s moleſtabat capitulum ꝓdictum partibus in preſencia iudicuʒ conſtitutis datus fuit terminus ꝺ conſenſu partiuʒ ad litigandū ſup ipſo negocio. pendente dilatione petebāt decanus et capitulum implorando iudicis officiuʒ vt cū idē epiſcopus poſt citationem carnes vendi feciſſet in ſtallis alijs ꝙ per ipſum epiſcopum factuʒ erat in ſtatum priſtinum reuocarent. Ex pte epiſcopi fuit ꝓpofituʒ ꝙ cum lis n̄ fuerit cō teſtata ſuper negocio principali locum iudicum imploratio non habeat. adiciebat īſuper ꝙ cū de conſenſu partium ad litigandū terminꝰ certꝰ datꝰ eēt ⁊ q̄ntū ad diē illā ſolutū fuiſſʒ iudiciū eorūdem iudices diē datum nō poterāt preuenire niſi id fieret de cōſenſu partium. nec audire partem aduerſam in tali imploratione. et quia ſup his non audiebant ep̄m ſedem apoſtolicā appellauit. dictus ep̄us infra annū nuncium ꝓcuratorē ſuum ad appellationē ꝓſequendā deſtinauit et contra inhibitionem ipſius epiſcopi dictus ꝓcurator ſup hoc ad quoſdam iudices ſibi certa ratione ſuſpectos litteras impetrauit. ſed noluit vti litteris ſic obtētis. et ſic annus elapſus fuit. vnde epiſcopus aurelian̄. hec omnia ſignificauit domino pape petēs ab ipſo ne obſtante lapſu anni ſe ad ꝓſecutionem appellationis admitti. vnde mandat papa iudicibus q̄tinus ſi de huiuſmodi ꝓhibitione ⁊ de appellatione ex cauſis premiſſis vel earū altera ꝯſtiterit reuocato

inſtatum priſtinum quicq̄d p9 ap
pellationem h9modi fuerit attē
tatuꝫ procedāt in negocio iuxta ꝑ
orum continenciam litterarum • ¶
Nota ꝙ pendente dilatione lite nō
conteſtata officium iudicis delega
ti locum non habet• ¶ Item pen=
dente dilatione iudicis officiū con
quieſcit vt interim nihil facere po
ſſit ſine conſenſu partium • ¶ Item
procurator qui excedit fines man
dati non preiudicat domino et ideo
non obſtat lapſus anni•

¶ **Interpoſita•** Caſus• Aliquis coram iudice cō
ſtitutus cauſa probabili aſſignata
propter quam non tenebat̄ reſpō
dere quia iudex eā non admiſit ap
pellauit• Queritur vtrum corā iu=
dice appellationis ſufficit hoc ꝓ=
bare ſcilicet ꝙ cauſam probabilem
allegauit coram iudice a quo appel
lauit nec fuit admiſſus •reſpondet
papa• ꝙ hoc non ſufficit niſi cām il
lam doceat eſſe veram niſi coram ī
feriore obtulerit ſe probaturum et
non fuiſſet admiſſus tunc non habꝫ
neceſſe probare cām veram fuiſſe•
ſed ſufficit probare ꝙ cām proba
bilem allegauit quaꝫ obtulit ſe ꝓ
baturū nec fuit admiſſus et propt̄
hoc appellauit•

¶ **Eidem quoqꝫ•** Dicitur hic ꝙ ſi appellatio ñ
recipiatur a iudice nec ab aduerſa
rio aꝓbatur licitum eſt appellanti
proſequi cām per procuratorem
conſtitutum ad impetranduꝫ et cō
tradicendum tantuꝫ licet pars ad
uerſa per ſe vel per procuratorem
idoneum apd̄ ſe• ap• iudicium reci=
pere ſit parata• ¶ Ille demqꝫ• ali
quis appellauit ad ſuperiorem co=
ram illo ad quem appellauit petijt
remitti ad eum a quo appellauit pſ
altera contradicit • Queritur an de
beat remitti et dicitur ꝙ ſic nō ob
ſtante contradictione alteri9 ptis
ſed debet condemnari in expenſis
legitimis aduerſario quas cuꝫ apt̄
hoc feciſſe conſtiterit •

¶ **Sane•** Aliquis appellauit a g̃uamine coram iudice ap
pellationis parat9 eſt probare g̃
uamen propter quod duxerat ap=
pellandum pars aduerſa citata cō
tumaciter ſe abſentat• queritur qd̄
ſit iudici faciendum •R̷ ñ • papa ꝙ
iudex poteſt ſuper hoc procedere
lite non conteſ• licet litis conteſta=
tio nonduꝫ facta fuerit in articulo
appellationis vel in ipſo negocio
principali• quia cum in cāu illo ini
quitas prioris iudicis arguatur
principaliter nō eſt rigor iuris re
quirendus ex quo cāe perplexitas
poſſet ſequi • ¶ Notā in primo re=
ſponſo ꝙ qui appellat a grauamīe
ſemper adijciat in aſſignatiōe cāe
ꝙ offerat ſe cām illam probaturuꝫ
et ſic de veritate cāe quaꝫ expoſuit
nō habebit neceſſe probare quod
ſi non fecerit cām veram probare
debebit ¶ Itē in ſecundo reſponſo
nō ꝙ qui appellat ꝛ ei9 appellatio
a iudice vel ab aduerſario approbe
tur ſufficienter ad totam cām ꝓcu
ratorem mittere debet alioquin al
teri parti eam proſequenti perſo=
naliter condemnabitur in expenſis
•Item in tercio reſponſo no• ꝙ po=
teſt quis remitti ad eum a quo ap
pellauit contradicente parte aduē
ſa• ſed illi aduerſario cōdemnabit̄
in exſpenſis • ¶ Item in quarto re
ſponſo nota ꝙ altera parte abſēte
per contumaciam iudex appellatio
nis poteſt cognoſcere de g̃uāine
¶ Iteꝫ vtraqꝫ parte preſente con
teſtatio litis fieri debet in h9mōi
exceptionib9 •

Inquiſitioni. Ca. cũ plura ne
gocia ĩ vna cõ
miſſione ponuntur minime ſe contĩ
gẽcia et clauſula illa remota appel
latione ponitur in medio litterarũ
reſpicit tantum precedencia niſi ĩ
fine commiſſionis clauſula illa reiꝫ
teretur. ¶ Nota hic ar. ꝙ determi
nationes tantum reſpiciunt prece
dencia et non ſequencia.

Vna ſentencia. Caſ9. plureſ
ſupẽ aliqua
cauſa comuni conuenti ſunt. condẽ
nati ſunt omnes. Vnus illorum ap
pellauit et obtinuit. Queritur an
victoria ipſius ceteris proſit. Rꝫ ñ
papa ꝙ victoria vnius iure comu
ni ceteris prodeſt. ſi comuni iure iu
uetur. et idem ſit negociuꝫ et eadẽ
ſit cã defenſionis ¶ Nota ꝙ res in
ter alios acta aliis prodeſt et ſentẽ
cia vnius prodeſt alij.

Si iuſtus metus. Caſus. ali
quis conꝫ
demnatus per ſentenciam diffiniti
uam vel etiam interlocutoria contẽ
eum lata eſt ante ſentenciam. ille ñ
audet appellare. Queritur quid ſit
ei faciendum. reſpondet papa. ſi iu
ſtus metus excuſat illum ita ꝙ ap
pellare nõ poſſit ꝟ ipſo ad appella
tionis beneficium conuolaſſe repu
tatur dummodo infra. x. dies exp̃ꝫ
mat cauſas appellationis coram iuꝫ
dice a quo appellare volebat. vł ſi
eius copiam habere non poteſt in
preſentia bonorum virorum idem
faciat ſuper hoc proteſtatione p̃ꝫ
miſſa ꝙ iuſto metu appellare nõ au
det et ſic non curꝛunt tempa infra
que debuit appellare ¶ Nota ꝙ iu
ſtus metus excuſat ne tẽpuſ curꝛat
infra quod quilibet appellare tene
tur proteſtatione ſuper hoc facta
alias ſine proteſtationē non ſuffice
ret metus. ¶ Item ar. ſi per me nõ
ſtat quominus faciam quod debeo
mihi non imputatur premiſſa pro
teſtatione. ¶ Itez per proteſtatio
nem interrumpitur preſcriptio. x.
dierum in hoc caſu.

De peregrinantibus.

Qonquerente. Ca. Qui
dam pbr. I. nomine dum
vellet ire ad curiam doꝫ
mini pa. cauſa peregrinationis res
ſuas et eccleſie ſue non poſuit ſub
protectione domini. pa. Poſt iter
arꝛeptum qdã aduerſarij ſui res ſu
as ſibi et eccleſie abſtulerunt. Vnꝺ
ille conqueſtus fuit domino pa. di
cit papa. licet pbr ille nõ poſuerit
reo ſuas et eccleſie ſub protectione
ipſius tñ hi qui ad ipſum accedunt
cuꝫ rebus ſuis ſub appoſtolica pro
tectione debent eſſe ſecuri vnde mã
dat quibuſdam quatinus quicq̃d
eidem pbro poſt iter arreptuꝫ ad
pa. ſubtractum eſt vel ablatum fa
ciant ſibi reſtitui. ¶ Nota ꝙ pl9 ẽ
facto exprimere quam verbo.
¶ Itez qui ad papaꝫ accedunt cã pe
grinationis ſub eius protectione
conſiſtunt. ¶ Item ar. ꝙ poſſeſſio
abſentis ẽbata reſtitui debet.

De cõfirmatione vtili vel inutili.

S I quis rei· Ca· Aliquis mouit queſtionez contra aliquē ſuper re aliqua· re9 lite pendente impetrauit a ſe· ap· confirmationem rei litigioſe· queſituz fuit an ſup hoc iudex ſuper ſedere debeat cauſe cognitiōi· Et reſpondet q ea nō obſtāte de cā cognoſcere debet et eam ſine debito tēminare ſed ſi rem pacifice poſſidebat quando confirmationem obtinuit non licet iudici poſtea de queſtione ſuborta cognoſcere vel diffinire ſine mādato appoſtolice ſedis // Nota q lite pendente non valꝫ confirmatio vel priuilegium obtētum ſuper re litigioſa tacito q res fuerit in iudicium deducta·

De confirmationibus· Ca· Dicitur in hoc capitulo q de confirmationibus ſedis ap· non licet alicui iudicare niſi ad hꝫ hēat mandatū aut certū ſit q per falſi ſuggeſtionem ſint elicite· // Nota q de cnofirmationibus pape ſine eius mandato nulluſ debet iudicare niſi per falſi ſuggeſtionez fuerint obtēte·

Bone memorie· Caſus· lata fuit ſentencia diffinitiua pro eccleſia contra aduerſariū eccleſie ille infra· x· dies appellauit iudices nihilominus mandauerunt ſentenciam execuciōi appellās litteras impatrauit de reuocanda ſentencia eccleſia pro qua lata erat ſentencia caute preueniēſ appellantem litteras confirmationis ſentencie in forma cōmuni impetrauit nulla de appellatione habita mentione· queſitū fuit que littere preualerent· Rꝫ ñ· papa q littere poſteriores debēt prioribus preiudiciuz generare et iudices debent cognoſcere de appellatione ñ obſtante confirmatione obtēta veritate tacita ſuper re litigioſa· ſed ſi diceretur in litteris appellatiōis ſecundo impetratis nullis litteris veritati et iuſticie preiudicantibus vel etiam ſub alia forma verborum dummodo de litteris confirmationis nihil expreſſe diceretur· reſpōdet papa q tunc tamdiu littere cōfirmationis ſuū debent habere vigorē donec de iniqua ſentēcia plenius cognoſcatur per ſecundas litteras et in ſuſpenſa confirmatio remanebit· // Nota q lite pendente de re litigioſa cōfirmatio ipetrata non valet ſiue ſit obtenta in principali cā ſiue in cā appellationis· // Item confirmatio eſt impendenti donec confirmetur vel infirmetur ſentencia· // Item littere generales non reuocant ſpeciales·

Cum dilecte· Caſus· Abbatiſſa et mōiales cuiuſꝫ monaſterij volebāt priuilegia ſua innouare · vnde cum proptē viarum diſcrimia non poſſent illa preſentare domino pa· ſupplicauerunt eidem quati· aliquibus perſonis diſcretis mandaret vt eorum tenorem inſpicerent diligenter et ipſum ſub ſigillis ſuis ad ſedez apo· deſtinarent · vnde pa· ſcripſit quibuſꝫ epiſcopis et abbatibus vt illa priuilegia inſpicerent diligent et tenorem ipſoruz ſub ſigillis ſuis ſibi fideliter deſtinarent· quod et factum fuit· Pa· viſo priuilegiorū tenore duz vellet illa priuilegia facere innouari quidaz canonici propoſuerunt id fieri non debere cum illud ſemen· eccleſia in poſſeſſione ſubiectionis ipſius monaſterij per C· annos et amplius extitiſſet· vnde ipſe tunc priuilegia voluit innouare ſed mādauit quibuſꝫ vt ad locū

idoneū accedētes vocatis qui fue
rint euocandi inquirerent verita=
tem a quibus pars hildeſemeñ · ec=
cleſie ſedez ap · appellauit · vnde p9
modū abbatiſſa predicta petijt ite
rato dicta priuilegia innouari · Ex
aduerſo fuit petitum vt cām ipſaz
dominus papa cōmitteret aliqui=
bus qui teſtes reciperent quos ꝓ
ducere intendebant contra priui=
legia. et ad probandam preſcrip=
tionem legitimam · dominus papa
conſiderans ꝙ iure ciuili cautuz eſt
vt quando periculum teſtium time
tur etiam lite non conteſtata teſtes
valitudinarij et alij ꝯ quib9 ex ali
qua rationabili cauſa timetur reci
piantur eadem equitate prouoca=
tus priuilegia illa quaſi nimia ve
tuſtate conſumpta fecit innouari ·
ita tamen ꝙ per talez innouationē
nullum ius de nouo monaſterio ac
quiratur ſed antiquum conſeruet̄ ·
Sed quia predictum monaſterium
ad ius et proprietatez eccleſie ro ·
per priuilegium predeceſſorū ſuo
rum noſcitur pertinere abbatiſſaz
predictaz nomine ro · ec · conſtituit
procuratricem vt cuz aduerſus iu
ra ro · ec · non niſi centenaria currit
preſcriptio · ſuper his et alijs pro
curet que in iudicio fuerint ꝓcurā
da · ne ergo de ſtatu monaſterij di
utius dubitetur mandat iudici q̄ti
nus recipiat teſtes q̊s hildeſemeñ
eccleſia induxerit ad probandam in
terruptionez et ſi preſcriptio legi
tima probata fuerit adiudicet ſub
iectionem ipſius monaſterij epō p̄
dicto cuz conſtet ipſuz in ſua dioc̄ ·
conſtitutum corrumpendo priuile
gium innouatum niſi ex aduerſo ꝓ
bata fuerit interruptio que ſi pro=
bata fuerit epō ſuper hoc ſilenciū
imponatur et pronunciet monaſte
rium perpetua libertate gaudere ·

priuilegio innouato eidem · ¶ Nō
ꝙ priuilegium et inſtrumenta q̄n
ſunt vetuſtate quaſi conſumpta ꝺ
bent innouari · ¶ Item ſicut teſtes
ex cauſa lite non conteſta · recipiūt̄
ſic et priuilegia et inſtrumenta ex
eadem cā innouāntur · ¶ Item vbi ē
eadem ratio et idem iuſ debet eſſe ·
¶ Item per innouationem nullum
ius acquiritur ſed antiquum con=
ſeruatur · ¶ Itē mulier poteſt eſſe
procuratrix · ¶ Item contra roma
nam eccleſiam non currit preſcrip
tio niſi · C · annoruz · ¶ · Item ad offi
cium iudicis pertinet tutum locuz
partibus aſſignare ¶ Item eo ipō
quo eccleſia ſita eſt in dioc̄ · alicui9
preſumitur ſibi ſubeſſe · ¶ Itē pri
uilegium innouatum impendenti ē
in hoc caſu ſicut confirmatio vt · s ·
· e · bone

Ad noſtram · Caſus · Quidaz
canonici regu/
lares impetrabant litteras confir=
mationiſ ſuper adminiſtrationib9
ſuis tacito ꝙ eſſent regulares ſig
nificatum fuit hoc domino pape ·
ex parte prepoſiti illorum regula=
rium dicit papa ꝙ regularibus ꝑ
ſonis apoſtolica ſedes aliqua non
conſueuit confirmare vnde mādat
papa quibuſdam quati · confirma=
tiones a predictis regularibus ta
liter impetratas denuncient irritas
et inanes · ¶ Nota ꝙ regularibus
ſua beneficia ſiue adminiſtrationeſ
non confirmantur perſonaliter · ¶
Item confirmatio tacita veritate i
petrata non valet ·

Porrecta · Caſus · Quidam re=
gulares qui priora
tibus ſuis preſunt impetrabant lit
teras confirmationis ſuper priora
tibus ſuis quoaduixerit poſſiden=
das · peruenit hoc ad papam dicit

papa q non credit hui9modi litte
ras a cancellaria ſua emanaſſe · vn̄
mandat illos qui huiuſmodi litte=
ras oſtenderint in quibus admini=
ſtrationes prioratuum confirmant̄
puniri tanquam falſarios · Si vero
n̄ fiat mētio de religione ipſorum ·
illas denunciet non valere tanquā
veritate tacita impetratas · ¶ Nō
q monachis prioratus et admini/
ſtrationes non confirmantur · ¶ It
reſcriptum vel confirmatio verita
te tacita impetrata non valet ·

¶ **Examinata ·** Inter nobilem
virum matheuz
de riuaria et q̄ſdā alios milites & cā
pania vertebatur queſtio ſuper iu
re patronatus eccleſie ſancti angeli
de qua ſub certa forma compromi
ſſum fuit in vicedominum ſabien̄ ·
qui tulit arbitrium ſuper queſtiōe
predicta · quod ab vtraqꝫ parte fu
it approbatum et confirmatio ob=
tenta fuit in forma cōi a · C · pa · tā
dez orta queſtione ſuper ipſo arbi
trio delata eſt cauſa ad dominū pa
pā inoc · ipe diligenter exāiato ne
gocio inuenit arbitrium promul=
gatum fuiſſe contra formam iuris
et compromiſſi vnde ipſe arbitriuz
decernit irritum et inane non obſtā
te confirmatione · C · pape qui con
firmauerat illud ſicut prouide latū
erat et ab vtraqꝫ parte receptum ·
¶ Nota q non tenet ſentencia ar=
bitri lata contra formam iuris · ¶
Itez nec contra formam mandati ·
¶ Item fines mandati diligenter
ſeruandi ſunt · ¶ Item ſentencia q̄
non tenet confirmari non poteſt p
confirmationem in forma cōmuni
obtentam · ¶ Item quod non ē vl
non tenet ratuz non poteſt haberi
per conſenſum partium ·

¶ **Venerabiles** Caſus · Inter
archiepiſcopū
nichoſien̄ · et ſuffraganeos eius ex
vna parte · et regez barones et ali
os nobiles regni cipri ſuper qui=
buſdaz decimis queſtio exorta fuit
ſed mediante albanen̄ · ep̄o tunc le
gato inter eos amicabilis compo
ſitio interuenit · hoc adiecto in cō=
poſitione q q̄m cito per ſedem ap̄
fuerit confirmata ſtati debeat exe
cutioni mandari · Poſtmodum pa·
illam confirmauit et ad maiorez ſe
curitatem tenor compoſitionis in=
ſertus fuit in ipſa confirmatione ·
ipſi tn̄ nobiles ipſam compoſitiōē
ſeruare nolebant ſumentes occaſio
nem ex eo videlicet q verbum con
firmationis ſecundum ſtilum eccle
ſie ro · precedit tenorem compoſi=
tionis · i · in litteris confirmationis
premiſit papa verba illa compoſi
tionem per legatum factam confir
mamus ſicut ſine prauitate facta ē
et ex eo videlicet eam ſeruare nole
bant · quia clauſula illa conſueta ſi
cut ſine prauitate facta eſt in litte
ris confirmationis continetur cuꝫ
per hoc nō videbatur ſimpliciter
confirmata ſed ſub condictione vi=
delicet ſi iuſte eſſet lata propt̄ q̄s
archiep̄s et ſuffraganei eius ſig=
nificauerunt hoc domino pa · vnde
ipſe mandat predictis nobilibus
quatinus ſi predicta vera ſunt cō
poſitionem illam adimplere pro=
curent · ¶ Nota q compoſitio ami=
cabilis poteſt fieri inter eccleſiam
et laicos ſuper decimis dum tamē
auctoritas pape interueniat vt ſ
patet alias non credo q valeat ciē
confirmationem pape inter ec=
cleſiam et laicos ſed hoc actū fuit
inter partes alias non valeret niſi
papa confirmaret compoſitionem
¶ Item nota q ex quo papa ex cer
ta ſcia ꝯpoſitionē vel trāſactiōem
ꝯfirmat tenet et valet etiam ſi al's

non valeret.

Sua nobis. Caſus. Quidam
cardinalis lega
tus apoſtolice ſedis in partibꝰ cō
ſtantinopolitanis contulit quedā
monaſteria quibuſdam aliis eccle/
ſiis in temporalibus et ſpirituali=
bus ſuper illis collationibus con
firmatio apoſtolice ſedis obtenta
fuit i forma cōmuni. Iſti prelati q̊
rum eccleſie aliis collate fuerant ſu
mentes occaſionem ex collacionibꝰ
predicti legati et confirmationi=
bus patriarche conſtantinopolita
no obedire recuſāt et ei de iuribꝰ
parrochialibus reſpondere. vnde
patriarcha conſtantinopolitanus
conqueſtus fuit domino pape. ſu
per hoc ſcribit papa vniuerſis p̄=
latis dioc̄. conſtantinopol. dicens
ꝙ ipſe non vult iura que dioceſa=
nis debentur p hꝰmōi collatiōes
ſeu etiam confirmationes minui ſi=
ue ledi vnde mandat predictis pre
latis quatinus hꝰmōi friuola occa
ſiōe ipſi patriarche obedienciaȝ et
reuerenciam exhibere procurent.
et ei de ſuis iuſticiis ſemper reſpō
dere. ¶ Nota ꝙ legatus non pōt
ſubicere vnam eccleſiam alteri in
preiudicium dioceſani ep̄i nec pa.
per hꝰmōi confirmationes ſuper
hoc obtentas intelligit̄ iuribꝰ epi
ſcopalibus preiudicium generare
¶ Item per confirmationem ius al
terius non tollit̄.

Finit feliciter liber ſecūdus.

Incipit tercius. Rubrica.
De vita et honeſtate cleri
corum.

Et laici· Ca· 8z in h̃
capl̃o q̃ la
ici nõ dn̄t ſedere ĩ choro
int̃ clericos qn̄ cãtant̃ di
uina officia· ſʒ ĩ ſancta ſcõꝝ· ‖ Nõ
q̃ laici int̃ clericos ſedere nõ dn̄t·
‖ Item eccĩa dʒ hr̄e duas ptes ſcʒ
choꝝ q̃ p cãcellos diuidit̃ ab alta
ri· ⁊ ſancta ſãctoꝝ· i· ptem inferi
orẽ eccĩe q̃ vulgarit̃ 8z nauis eccĩe

Clerici·a· Ca·patet· ‖ Nõ q̃
clerici arma portare nõ dn̄t· nec vſurarij eſſe nõ dn̄t

Vt quiſq̃· Ca·Statutũ fuit ĩ
ↄcilio maticeñ· q̃
q̃libʒ rector eccĩe habeat clericũ q̃
ſecũ cantet ⁊ epl̃aʒ et lectõʒ legat
et q̃ poſſit docere pueros ⁊ proch
ianos ſuos monere vt mittãt filios
ſuos ad diſcendã fidẽ catholicam·
idẽ credo ĩ deũ q̃s ipẽ doceat dili
gẽter ‖ Nota ex hac decre· q̃ duo
ad min9 debent eſſe ĩ eccl̃ia· ‖ Itẽ
nota· q̃ ſol9 p̄ſpit̃ ñ dʒ diuina offi
cia celebrare ‖ Itẽ nota q̃ ſacerdo
tis intereſt docere prochianos ſuos ſimbolũ· ⁊ eos inuitare ad fidẽ·

Si quis· Ca· Dicit̃ in h̃ capi
tulo q̃ ſi aliq̃s ex cle
ricis comã relaxauerit· ſcʒ ĩ ↄtemp
tũ eccĩe· anathema ſit ‖ Nõ q̃ cle
ric9 q̃ comã nutrit excomunicãd9 ẽ

Clericus· Ca·patet· ‖ Nota
q̃ clericus comã nec
barbam nutrire debet niſi ex iuſta
cauſa· ſcʒ ex timore· vñ verſus· Tu
ti9 ut peterẽ laici ſub imagĩe romã
fas fuit ut ſinerẽ luxuriari comam·

Clericus· Caſus· Aliq̃s cleri
cus q̃ nõ eſt in ſacro
ordine nec ẽ ꝓfeſſus aliquã religi
onẽ· accepit vxorẽ ⁊ dimiſit tonſu
rã· q̃ſitũ ẽ ĩ ↄcilio triburieñ· q̃d ſit
de iſto clerico faciendũ· ſtatuit ↄci
liũ q̃ vxorẽ retineat ⁊ iterũ tõdea
tur· nec in vita ſua eam dimittat·

‖ Nota q̃ clericus coniugatus de
bet portare coronam·

Clericus· Ca· Dicit̃ ĩ hoc· c· q̃
clerici q̃ comã nutrie
rint tondeant̃ ab archidiaconis ſu
is etiam inuiti· ‖ Nota q̃ clerici tõ
ſuram portare debent·

Monaſteria· Caſus· Quidaʒ
clerici monaſte
ria monialiũ nimis frequentabant·
ſtatuit lateran̄· ↄcil̃· q̃ ſine manife
ſta ⁊ rõnabili cauſa vlteri9 frequẽ
tare nõ p̄ſumãt· q̃d ſi fecerint· per
ep̄m arceant̃· ⁊ ſi nõ deſiſterint· ab
offitio ſuſpendant̃· ſi laici fuerit ex
cõmunicent̃ ‖ Nota q̃ cũ aliq̃s fa
cit ↄtra ꝓhibitõʒ canonis nõ ſuffi
cit ad h̃ q̃ excuſet̃ cã rõnabili· niſi
ſit manifeſta· ‖ Itẽ h̃ verbum fre
quẽtare vitiũ ſonat· ‖ Itẽ ẽ m̃ẽ xpt̃
q̃d excõicat̃ laic9· deponit clericũ·

Quoniã· Ca· Quia tot clerici
inſtituebant̃ ĩ eccle
ſijs· q̃ honeſte d̃ bonis ipãrũ ñ po
terãt cõmode ſuſtẽtari· ſtatuit gre
go· viij· vt ſm̃ facultates eccl̃iarũ
ↄſideratis expẽſis certus numerus
cl̃icorũ ſtatuat̃ ĩ eis ⁊ bõa cl̃icorũ
veniãt ĩ ↄĩi· ⁊ ĩ vna domo ↄmedãt
⁊ dormiãt ſub vno tecto· ⁊ ſi q̃ ↄt̃
h̃ ſtatutũ facẽ p̄ſũpſerit· p ſuſpen
ſiõʒ officij ⁊ bñficij ad h̃ ↄpellant̃
⁊ ec̃ ſi op9 fuerit g̃ui9 puniant̃· ſe
cũdo dic̃ q̃ ſi aliq̃s eorũ q̃ ſil̃ viuũt
man9 violẽtas ĩ ſociũ miſerit ĩdul
get pa· p̄latis eorũ ptãtẽ abſoluẽ
di eos ⁊ pñiaʒ ĩponẽdi· ñ forte au
ctoritas facti g̃uiorẽ penã exigat
‖ Nõ ex hac dec· q̃ ſm̃ facultates
eccl̃iarum clerici ſũt iſtituẽdi ĩ eis·
‖ Itẽ canonici reg̃lares d̃ iure cõi
dn̄t cõiter viuẽ· ‖ Itẽ reg̃laris d̃
berat regularem· p̄lat9 ei9 poteſt
eũ abſoluere· ñ delictũ ſit enorme·

Cum ab omni· Caſus· q̃daʒ
iudices a ſe·

ap. delegati faciebant pactum cū litigantibus ſup decima pte litis vł etiā alia ſm ↄſuetudinē loci more ſecularium recipiētes de h pignora ꝓ ſalario pt̄ expēſas victualiū ñ ↄſiderātes q̄ eccł'iaſtici reddit9 ad h ſint eis deputati. vt inde honeſte viuāt. puenit h ad noticiam dñi pa. vñ mandat q̄ de cetero ab his idebitis exactōib9 debeāt abſtinere ⁊ grtis iudiciū ſuū litigantibus debeāt impriri eo nō obſtante q̄ q̄daʒ dicebāt q̄ illd faciebāt noīe aſſeſſoꝝ. cū ñ liceat iuſtū iudiciū vendē ⁊ venales ſnīe ſeclarib9 legib9 improbent̄. ¶ Nota ex hac dec. q̄ ñ ſolū a malo ſʒ ab omni ſpē mali abſtinendum ē. ¶ Itez expenſe pñt peti a delegatis ⁊ h itellige cū ꝓficiſcunt̄ ex̄ domiciliū ſuū cum expenſe h nō reprobent̄. ¶ Itē delegati q̄bus bñficia ſua ſufficiūt. ſalariū accipe nō dñt. ⁊ multo mīn9 ordinarij ſʒ grtis reddē dñt iudiciū ¶ Itē nouales ſnīe nō valent. ita q̄ appellare nō eſt neceſſe.

¶ **Deus qui.** Caſus. limonenſes de nouo conuerſi erant ad fidem. datus fuit eis eps ⁊ quidam alij fres ad p̄dicandum euāgeliū. q̄ ⁊ iſti p̄dicatores diſſimilē habitū habebant murmurabant ⁊ ſcandalū int' limoñ. ſuſcitabat̄ ex tali diūſitate. ſcribit pa. epiſcopo limoñ. ⁊ alijs frib9 dicēs ne ꝑpt' diſſimilē habitū ſcādalū ſuſcitet̄ int' illos q̄b9 vnū euangeliū p̄dicant. mādat eiſdē q̄ omēs debeant ſe ↄformare in vnum regulare ꝓpoſitū / ⁊ honeſtū habitū q̄ntum ſpectat ad h officiū ñ obſtāte eo q̄ q̄daʒ illoꝝ ſūt monachi q̄dā vo canonici regłares. Ex hac dec. nota q̄ ꝑpt' ſcandalū recedit̄ a iure ⁊ ab habitu regulari. ſʒ iſtud fit ad tempus ex cā. ¶ Itē i hijs q̄ ſpectāt ad profeſſiones auctꝛ'as pape intelligit̄ excepta. ſic dicit̄ d iuramento.

¶ **Cum decorē.** Caſus. Quidā ludi qui dicuntur thetrales fiebant in eccł'ijs in quib9 introducebant̄ mōſtra larūarū ꝑpt' q̄s ludos honeſtas eccłe deformabatur. ⁊ p̄ſpiteri ⁊ diaconi i quibuſdā feſtiuitatib9. ſ. ſancti ſtephani. ſancti iohīs ⁊ inocentiū ludibria ſua exercebāt. mādat pa. p̄dictā ↄſuetudinē ludibrioꝝ imo potī9 corruptelam d p̄dictis eccłeſijs penit9 extirpari. ne ꝑpt' huius turpitudinē honeſtas eccłe inquinetur. ¶ Nota q̄ ↄſuetudo inhoneſta et turpis dʒ ab eccīa aboleri.

¶ **Vt clericoꝝ.** Caſus. In p̄ma parte huius. c. ſtatuit ↄcił. lat. quod clerici mores et actos ſuos ↄformēt in meli9 et viuāt caſte. et p̄cipue i ſacris ordinib9 ↄſtituti ab illo vicio p̄cauētes propt' q̄ ira dei veīt i filios diffidētie p̄cedo dz ne facilitas veniē icentiuū tribuat delinquēdi. ſtatuit vt q̄ dep̄hēſi fuerint i vitōi continētie laborare puniant̄ ſm canoicas ſanctiōs ꝓut pl9 vel mīn9 peccauerit vt q̄s timō diuin9 a malo ñ reuocat. pena tpalis ↄpeſcat. et ſi q̄s propt' h ſuſpēſus diuina p̄ſūpſerit celebrare. eccłiaſticis bñficijs ſpoliet̄. et etiā ꝓ duplici culpa ꝑpetuo deponat̄. p̄lati vero q̄ tales ſuſtinuerit i ſuis iniq̄tatib9 et p̄cipue obtentu pecunie vel alteri9 cōmodi tpalis. pari pena puniantur. Illi vero q̄ mr̄imonio pñt vti ſcd'm morē regionis ſue ſi lapſi fuerit grauius puniant̄. ¶ Nota q̄ aliq̄ puniunt̄ vt ceteri ſilia facē ptimeſcant. ¶ Itē q̄ pl9 peccat pl9 dʒ puniri. ¶ Itē q̄s timor a malo ñ reuocat pena tpali puniant̄. ¶ Itē q̄ ſuſpēſus ab hoīe celebrat diuina dʒ deponi

Item agentes et ꝯſentientes pa
ri pena puniri debēt.

A crapula. Caſus. Primo dr
ꝙ clerici abſtiere
debēt a crapula et ebrietate et vi=
num ſibi temperare. Secundo
dicit̄ ꝙ non īuitent ſe ad īuicez ad
bibendū. quia ebrietas viciū libidi
nis eſt et mentis exiliū. Tercio dici
tur ꝙ nō inuitēt ſe ad eq̄les potus
vt q̄ plus bibit laudet̄. Quarto dr
ꝙ tales niſi ceſſauerint ſuſpendant̄
ab officio et beneficio. Nota ꝙ
clerici ſobrij debēt eſſe. It̄ ebrie
tas parit viciū libidis et mētis exi=
lium inducit. Itez equales pot9
ſub pena officij et bn̄ficij ꝓhiberi
debēt.

Clerici. Caſus. In hac ꝯſtitu
tōe ponunt̄. xiiij. arti
culi. ſcʒ ꝙ clerici officia ſecularia n̄
exerceāt. nec ſint ioculatores. nec ī
trent tabernas niſi ex iuſta cauſa.
nec ludant ad tꝉos nec huiuſmōi lu
dis interſint. coronaʒ habeāt ꝯgru
entem. clauſā deferāt deſuper īdu=
menta. In longitudine et breuita/
te decētia. pannis rubeis et viridi=
bus non vtantur. ſotulares et māi
cas nō habeāt cōſutitios frēis ſel=
lis. pectoralibus. calcaribus. non
vtantur deauratis. cappas manica=
tas ad diuinum officiuʒ nō gerant.
nec alibi niſi ex iuſta cā ſcʒ timoris
ſacerdotes et pſone fibulas omnio
nō ferāt. neqʒ corrigias auri vel ar
genti ornatum habentes vel annu
los niſi quibus cōpetit ex dignita=
te. Secundo dicit̄. ꝙ pōtifices ha
beant in publico ſuper indumēta li
nea. niſi ſint monachi qui hitum ſp
habebunt monachalem. pallijs diſ
ſibulatis non vtant̄ in publico. niſi
poſt collū vel ante pect9 cōnexis.
Quicq̄d in iſta cōſtitutōe contin et̄
notabile eſt.

Ex litteris. Caſus. in terra cō
mits pōtini erāt
quidam clerici qui pocius intende=
bāt negocijs ſecularib9 q̄ꝫ diuinis
officijs. iſti volētes gaudere priui=
legio clericali nolebāt ſubiacē ſta=
tutis p̄rie. ſed q̄n̄do ſtatuta illa pro
ſe faciebāt tanq̄ꝫ laici ſtatutis illis
ſe volebāt defēdē. Iſte comes pon
tinus ſignificauit hoc dn̄o pa. vnde
mandat pa. ep̄o ambien̄. vt clericoſ
illos moneat tercio. et ſi non ſe cor=
rexerint et p̄termiſſis officijs diuis
talib9 negociatōibus ſe imiſcuerit
non defendant eoſdem quomin9 de
facultatibus ſuis ſubiaceant ſtatu
tis p̄rie dum talib9 ſe implicant. q̇a
ip̄o facto renūciāt priuilegio cleri
cali. Ex hac dec̄. nota ꝙ vſqʒ ad
terciaʒ āmonitōeʒ gaudēt clerici p̄
uilegio clericali. Itez ip̄o facto
renūciat quis p̄uilegio ſuo. Itez
clerici clericaliter viuētes in rebus
ꝓprijs debēt defendi ab eccl̄ia qđ ē
bene nōndum.

De cohabitacione clericorum et mulierum.

Inhibendū. Caſus. clerici in=
differēter retine=
bāt ſecum mulieres etiā ſuſpectas.
ſtatuit cōcilium magunt̄. vt clerici
femīas ſecum nō retineant de q̇bus
ſuſpitio poſſit hr̄i. nec etiā illas q̄s
cāones pmittūt. ſ. mr̄eʒ amitā ſoro
reʒ qꝛ diabolo inſtigāte in illis ſce
lus q̄nqʒ ꝑpetrat̄. vel cū illis q̇ cuʒ
eis morant̄. ſed ſi qua de his hʒ ne=
ceſſitatē eis lōge ab eccia neccia mi=
niſtrēt. in fine dicit. ꝙ nulla femīa
ad altare accedat. vel miſtret p̄ſbi
tero. nec infra cancellos ſedeat vel
ſtet. Nota ꝙ cl̄icus nullā femīam
habē debʒ ſecū in domo ſua. Itē
preſbr̄ de reb9 eccl̄ie pōt mr̄i ſue ꝓ
uidē aut etiā ſorori ſue ꝯſāguinee.

Item nulla femina debz miſtrare pbro. nec in choro ſedere.

Si quiſq̄. Caſ9. ſi quis de clero ſuſpectus fuerit de aliqua femina crimīe fornicatōiſ admoneatur tercio. et ſi poſt p̄mā. ſcdam. et terciam cōmonitionem inuentus fuerit fabulari cū ea uel cōuerſari. excōicet̄. femia vero canonica pena pūiatur. Nota hic q̄ nomine ſacerdotis omēs inferiores intelligunt̄. Item trina admonitio eſt nccia antequāz ꝑcedatur cōtra aliq̄m. Item rōe criminis efficitur mulier de foro eccleſie.

Clericus in ſacris. Caſ9. clerici publice tenent cōcubinas. q̄ſitum fuit an deberēt cōpelli abiurare illas. reſpōdet pa. q̄ non vult illos ad eas dimitendas cōpelli ꝑ iuramentuz. ne inſtictu diabolico incidāt in ꝑiurium redeūdo ad eas. ſed ꝑ ſniam ſuſpēſionis et interdicti eas dimittere compellant̄. ita q̄ de eis nulla ſuſpitō poſſit haberi. et ſi ad eas redierint vel alias receꝑint. excōicentur donec eas dimittāt ut eorum exemplo alij arceant̄. Nota q̄ non debet aliq̄s cōpelli ad abiurandū de quo p̄ſumptio ſit ī cōtrariū. ſ. q̄ nō ſuetur iuramētū et hinc ſurgit illud generale. nemini parandus ē laq̄us. Item creſcēte cōtumacia. creſcere debet ꝗ pēa. Item aliquādo pēa imponit̄ alicui ut alij terreātur. quia pena vni9 debet eſſe metus multorum.

Sicut ad extirpādā. Caſ9. clerici de archiep̄atu cātuariē. publice tenebāt cōcubinas. mādat pa. cātuarieñ. archiep̄o et eius ſuffraganeis q̄ten9 clericos illos moneāt vt illas cōcubinas abijciāta ſe et eas vlterius nō admittant. qd ſi facere ꝯtēpſerint. ab eccleſijs ſuis eos ſuſpendant. vſq₃ ad debitam ſatiſfactionē et ſi eas ſuſpenſi retinuerint. eos ab officio .i. ab eiſdez eccleſijs ꝑpetuo remoueāt. Nota hic q̄ epi p̄nt diſpenſare cū publicis ꝯcubinarijs ſi ſe corrigere voluerit cū de iure poſſint p̄uari. Itē ſi cleric9 ſuſpenſus retinuerit ꝯcubinā ꝑpetuo bñficio ſuo debet p̄uari.

Super eo. Caſus. Quidam ſacerdos hēbat publice ꝯcubinam monitus a ſuo ep̄o eam dimittere nolebat ꝓpt̄ q̄ ep̄s eum ab officio ſuo ſuſpēdit. ip̄e appellauit ad ſedem apo. eboraceñ. archiep̄s ſignificauit hoc dño pa. rñdz pa. qd ſi dictus ſacer. litteras īpetrauerit q̄ facti ſeriem nō ꝯtinebant. lr̄e nō valebūt. Nota q̄ clericus ꝯcubinari9 audit̄ appellās. qd verū eſt de occulto. Item nō q̄ ſuf. ad hoc vt lr̄e appellationis que ſuper aliquo negotō impetrant̄ valeant. facti ſeriē cōtinere debēt alias tacita veritate impetrate ſūt.

Si autē. Caſus. Clerici londonieñ. ep̄i habebāt publice ꝯcubinas. q̄ſiuit ep̄us q̄liter debeeret ꝑcedere circa illos. rñdet dñs pa. dicēs q̄ in q̄buſcūq₃ ordinibus ſint ꝯſtituti. ſi admoniti ſecundo et tercio eas nos dimiſerint. eos de cetero nō ꝑmittat miſtrare in eccleſijs ſuis vel eorū portōib9 ap. re. ſpoliare ꝓcuret. officio eis nihilomin9 interdicto. Nota q̄ hic additur de clericis inferioribus q̄ ſi poſt terciam admonitionē ſuper le et ſuſpenſionem concubinas non abiecerint beneficijs ſuis debent p̄uari. et ſic nota q̄ trina admonitio debet precedere vidictam.

Veſtra duxit. Caſ9. Quidā canones dicūt q̄z nullus audiat miſſam ſacerdotis q̄

ſcit cōcubinā in dubitant̄ hr̄e· alij
cāones dicūt· Non pōt aliqͣs quātū
cum[que] pollut9 diuia ſacramēta pol=
luere· ſȝ indifferent̄ ſunt ſumēda ab
ipo queſitū fuit a lutio pa· q̄liẗ iſta
que cōtraria videbant̄ eſſent intel
ligenda· et rñ· pa· aliud eſt crimen
notoriū aliud eſt occultū· notoriū ē
de quo pr̄ſbiter canonice ꝯdēnatus
eſt in quo caſu loqͣtur· c· illud· Nul
lus audiat nc̄· occultū ꝙ ab eccleſia
tolleraẗ· in quo caſu loquiẗ· c· illō·
Nō pōt aliqͣs quātumcū[que] pollut9
nc̄· Item aliud ē notoriū qͦ non
diffiteẗ pbr̄ ⁊ aliud pene occultum
qͦ ab eccīa tolleraẗ· Sȝ aliud ē ab/
ſtinē a miſſis eoꝝ qui occulti ſūt et
tolleranẗ ab eccīa ut peccādi licētia
ceteris auferaẗ· et ipi ad pnīaȝ re=
uoceẗ· et hoc lȝ quia fit bono zelo
et nō ꝯtemptu· et aliud ē ſi a miſſis
eorūdeȝ q̄ tolleranẗ aliq̄ abſtineāt
ex eo ꝙ in fornicatione iacēt qͦ nō
licet· Sine dubio a clr̄icis ꝗuis for/
nicarijs ex quo tolleraẗ ab eccleſia
licite diuina officia audianẗ nec ḣ ha
bet opis euidēciā et alia recipianẗ
eccleſiaſtica ſacramenta·

Ex hac decreta· hic ſolum colli=
giẗ ꝙ a notorio fornicario non ſūt
recipienda diuia offitia vel eccleſi
aſtica ſacramēta ab occultis fornica
rijs qui tolleranẗ ab eccleſia licite
recipiunẗ nec ſunt contēnendi

Tua nos Caſus· Quidā clerici
publice hn̄t cōcubi
nas qn̄ interrogabanẗ ab epo ſuo ne
gabant ſe cōcubinarios eſſeet circa
eos nō apparet accuſator querebaẗ
vtrū credendū ſit teſtimonio bono
ruȝ viroꝝ inẗ quos hujuſmōi clr̄ici
ꝯuerſanẗ· rñ· pa· ꝙ ſi crimen eſt ita
publicū vt merito dici poſſit noto
rium· tunc nec teſtes nec accuſator
ſunt neceſſarij cum inficiari nō poſ
ſint· Si vero publicū ē nō ex euidē=
tia ſȝ ex forma tunc talia teſtimonia
non ſufficiūt ad ꝯdēnationē alicui9
quia teſtib9 nō teſtimonijs eſt cre/
dendum Sȝ ſi de illis talis habeaẗ
ſuſpitio qͦ ſcandalū generet̄· illis
eſt purgatio indicēda· ꝙ ſi pr̄ſtare
noluerint vl̄ defecerint in pr̄ſtando
canonice puniant̄· Nota ꝙ in no=
torijs facti nō eſt nccīa ꝓbō· Ite=
nota ꝙ teſtib9 credendū eſt nō te=
ſtimonijs· Item q̄ deficit in pur
gatione puniẗ et tūc fama ꝓuerita
te accipiẗ pr̄ſumptiue· Item defi
cere in purgatōe et nō ſubire pur=
gationē paria ſunt· quia in vtro[que]
caſu deponiẗ quis·

Cum nob· Caſus· Precipit papa
epo piſtorieñ· qͦ muli
eres non permittat cuȝ clericis ha
bitare· niſi tales ſint cuȝ quibus na
turale fed9 nichil mali ſuſpicari p
mittat· vt eſt mater· ſoror· amica·
Nota ꝙ naturale fedus excludit
ſuſpitionem mali·

Queſituȝ· Ca· Aliq̄ clerici ꝓ=
lapſi ſūt in fornica=
tionem· q̄ſitum fuit a pa· vtrū eoꝝ
officium ſit audiendum an̄ꝙ penite
ant· rñ· pa· licet quilibet ſuſpenſus
ſit ꝑ mortali peccato q̄ ad ſe quā=
tum ad alios tn̄ ſuſpenſus nō eſt et
ideo non debet in officijs euitari ſi
peccatū illud notoriū ſit· vl̄ ꝑ ſnīaȝ
uel ꝑ ꝯfeſſiōeȝ in iure factā· vl̄ per
euidētiaȝ facti q̄ negari non poſſit·
Nō ꝑ hāc decretal̄· ꝙ q̄lībȝ pro
mortali pc̄to ſuſpenſus ē quo ad ſe
Itē notoriū ẗb9 mois ꝺr ut ḣ pȝ

De clericis ꝯiugatis

Si qui· Ca· Diciẗ ḣ ꝙ ſi ali
qͣs ifra ſacros ordi
nes vxorē accepit eccīaſtica
bn̄ſitia dimittē ꝯpellaẗ et vxorē re
tieat· Si ꝟo i ſacris ordinib9 acce=
pit vxorē eā dittat· ⁊ pnīaȝ agat·
qͦ ſi noluerit ꝑ ſnīaȝ ſuſpenſionis

et excōnis cōpellatur· ¶ Nota ꝙ
clericus coniugatus in minoribus
ordinibus conſtitut9 debet vxorem
retinere et amittere beneficium ec
cleſiaſticum· ¶ Item clericus in ſa
cris ordinibus conſtitutus contra
hens· debet vxorem dimittere·

Sane· Caſ9· Quia coniugati
ad bn̄ficia eccīaſtica ꝓ
mouebant̄· p̄cipit pa· ne de cetero
clericus cōiugatus ad bn̄ficia eccīa
ſtica vel ad ſacros ordīes vel ad ali
quā admīſtratōem admittatur niſi
forte caſtitatem voueret ꝑpetuam
et q̄ vnicam tantū et virginem ha
buiſſet vxorem· ¶ Nota ꝙ cl'ici con
iugati bn̄ficia eccīaſtica habere nō
debēt· niſi caſtitate ꝓmiſſa· ¶ Itē
nullus cōiugat9 debet' ꝓmoueri ni
ſi qui vnicam ꝗ virginē habuit vxo
rem·

Ad ate· Caſ9· Quidam cleri
ci in minoribus ordi
nib9 cōſtituti accipiebant vxores
dicentes ꝙ nō poterāt continere·
q̄rit̄· vtrum debeāt bn̄ficia retinere
rn̄det pa· q̄d ſūt bn̄ficijs eccīaſticis
ſpoliādi· quia carnalib9 deſiderijs
ꝗ diuinis officijs ſuire nō poſſunt
ꝓpter indignitatem ipoꝝ· verūta
men ſi eccleſijs illis in q̄bus intitu
lati fuerāt aliquid de bonis ſuis cō
tulerint cū ab eccl'ijs illis fuerint
ſeq̄ſtrati· bona illa reſtituant̄ eiſdē
¶ Nota ꝙ cl'ici cōiugati bn̄ficia ec
cleſiaſtica retinere non dn̄t· ¶ Item
cū quis recedit ab eccl'ia q̄d ſecū at
tulit ei dandū eſt· q̄d verū eſt q̄n̄do
auctoritate iudicis recedit ꝗ nō ſua
culpa·

Sane· Caſ9· Quidam ſacerdo
tes contraxerūt nupti
as· que potius cō tubernia ſūt dicē
da· ꝓpter q̄d fuerūt ſuis eccl'ijs ſpo
liati· q̄rit̄ vtꝝ poſſit ep̄us cum tali
bus diſpenſare· rn̄dȝ pa· ꝙ poſt lō
gam pn̄iam et vitam laudabilem poſ
ſunt per ep̄m diſpenſatiue ad offici
um ſuū reſtitui· ꝗ ei9 executionē h̄re
¶ Nota q̄d ep̄us poteſt diſpenſare
cum ſacerdotibus qui contrahunt
nuptias· dūmodo vxor illa virgo
fuerit·

Diuerſis fallacijs· Caſus·
Quidam
clerici cōtraxerūt matrimonia· ni
hilominus bn̄ficia eccl'iaſtica retine
re ꝯtēdūt· q̄r· q̄d iuris ſit dicit pa·
cum ergo vir cogitet q̄uō placere
poſſit vxori· et ideo circa ea q̄ dei
ſunt minus valeat cogitare· q̄a q̄ſi
in duo diuiſus plenam ſui nō habȝ
poteſtatem mādat ep̄o noruicen̄· ꝙ
huiuſmodi clericos eccl'iaſticis bn̄
ficijs debeat ſpoliare· cū eccl'iaſtica
rum rerum ſubſtātia per tales ſole
at depire· niſi ipe ſciēter cōtulerit
bn̄ficia· et tūc nō p ipm ſed p ſuum
ſupiorē ſpolient̄ bn̄ficijs ill'· ¶ Nō
ꝙ iura ad ea adaptant̄ q̄ freq̄ntius
accidūt· ¶ Item ꝯiugati de iure be
neficia eccl'iaſtica h̄rē nō dn̄t· ¶ It
ſubā eccīaſticaꝝ reꝝ ſepe depit ꝑ
tales vn̄ ad miſtratōem eaꝝ admitti
non debēt· ¶ Itē quis nō pōt ꝯtra
factum ſuū venire·

Cum olim· Caſ9· Vacante an
glon̄· eccīa cāonici
eiuſdem cantorē t'taricen̄· in ep̄m ele
gerunt· archiep̄us arch'erontinus
electōem illius examinans ꝗ ꝑſonā
inuēit q̄d pater ei9 ſacerdos et gre
c9 fuit ꝗ iuxta morē grecoꝝ in mio
ribus ordinibus cōſtitutus vxorem
duxit ꝗ ex illa in ſacerdotō ſuſcepit
eūd dubitauit archiep̄s vtꝝ electi
onē illā deret ꝯfirmare ꝯſult9 pa·
rē ꝯſiderans ꝙ orietał eccīa nō admi
ſit votū continētie ymo in miorib9
ordinib9 ꝯ̄here poſſunt· ꝗ in ſu
periorib9 matrimonio vti con
tracto· mādat ꝙ ſi aliud nō obſiſtat

illum confirmet. niſi conſuetudo re gionis repugnet pro eo. ꝙ inter lati nos greci huiuſmodi conuerſanẽ ‖ Nota ꝙ occidẽtales clerici tenẽtur ex voto ad ↄtinẽtiã lꝫ q̃dã dicãt ꝙ ex ↄſtitutõne eccĩe tm̃ ‖ Itẽ greci pñt ↄtrahere in minorib⁹ ordĩb⁹ ↄſtituti. et in ſupiorib⁹ vti mr̃imo nio ‖ Itẽ ↄſuetudo regionis eũ fa cit ineligibilem q̃ alias ẽ eligibilis

Johãnes nob. Ca. quidã no mine iohẽs in acolitat⁹ ordine ↄſtitutus ↄtraxit matrimoniũ cum quadã muliere di miſſa tõſura. epũſ loci ↄpellebat eũ tonſurã clericalẽ portare. ꝓpt' q̃d vxor eius ſcãdaliſabatẽ. de ↄſuetu/ dine tñ loci clici nõ ↄpellebanẽ iui ti portare coronã. vnde iſte io. cõ/ queſtus eſt dño pa. ſup hoc ſcribit pa. epo dicens ꝙ idẽ clericus etiã tonſurat⁹ non pt̃ puilegio clericali gaudere. vnde mãdat quatin⁹ di ctum iohẽm ſup tonſuratiõe hmõi nõ moleſtet. dummõ nullũ bñficiũ eccīaſticũ recipiat rõe c⁹ dẽat por tare tonſurã. qꝛ hmõi tõſura redũ daret in opprobriũ ordis clericalis cũ ipſum opteat negocijs ſeculari bus immiſceri ‖ Nota ꝙ cleric⁹ cõiu gatus etiã tõſurat⁹ nõ gaudet p̃ uilegio clericali ‖ Itez clici ↄiuga ti non dñt ↄpelli ad portãdã tõſu ram clericalẽ in ſcãdalũ vxoꝝ. dũ modo bñficiũ eccleſiaſticũ nõ pcipi ant.

Cũ decorem. Ca. dr̃ hic ꝙ clici vxorati nõ dñt admitti ad eccīaſticas dignitates. et ſi quas habẽt illas amittãt. qꝛ ſi ne ſcãdalo et malo exẽplo eas retiẽ re nõ pñt. ‖ Nota ꝙ clerici vxorati nõ dent admitti ad eccīaſticas dig nitates. et habitas amittẽ debent

Ex pte tua. Ca. quidã lrãti d̃ t̃ra rgine ãgloꝝ habitũ et tõſura dimiſſis duxũt vx ores. tñ ad hoc vt declinẽt iuriſdi tionẽ regine et eã defraudẽt debi tis obſequijs tõſurã reſumũt. Inſu per q̃dã alij p̃ma tonſura recepta ſi milit' ↄtrahũt et eã deferũt vt ex/ cuſari valeãt a p̄dictis ſignificauit hoc regina dño pa. et ipſe rñdit cũ g' reddẽda ſunt ceſari q̃ ſũt ceſaris et deo que ſunt dei patienẽ ſuſtine bit ſi a talib⁹ clericis iuſticias ſuas exegerit ſicut ab alijs cõiugatis ‖ Nota ꝙ cuilibet ius ſuũ ſeruandũ ẽ ‖ Itẽ clerici vxorati amittũt p̃ui legium clericale

Vt ↄſultationi. Ca. q̃dã ↄſti tutus in mio ri etate tonſurã et coronã clericalẽ accepit. poſtea factus fuit miles q̃ rebatẽ an deberet ↄpelli portaẽ ha bitũ clericalẽ. et rñdit ꝙ nõ dꝫ cõ pelli ‖ Note ꝙ ſi tõſurat⁹ ad mili tiã ſe trãſfert nõ eſt ↄpellẽdus de ferre tonſurã

De clericis nõ reſidentib⁹ in eccĩa vel p̄benda Rub.

Non liceat. Caſ. ſtatuit ↄciliũ ſardi cẽn. ꝙ nullus epũs t'nſeat ad aliã ciuitatẽ de ſua ciuitate cõi cau ſã quare hoc fiat videẽ manifeſta. ſcꝫ ambitio. qꝛ nullus reperiẽ qui d' maiori ciuitate tranſire velit ad mi norẽ ‖ Nota hic dubia in peiorem ptẽ interp̄tari ‖ Itẽ qui creſcit de minori ad maius creſcere dꝫ

Ex geſtis. Ca. q̃dã p̄ſbit' cardi nalis tituli ſãcti mar celli p qnqꝫ annos deſeruit prochi am ſuã ↄtra canones. et qꝛ admoni tus redire noluit in ſinodo. p̄uatus fuit dignitate ſua ‖ Nota ꝙ p̄lat⁹ nõ dꝫ eccĩam ſuaꝫ derelinq̃re. q̃d ſi q̃ fecerit p̄uari dꝫ p ſniam.

Quia nonnulli. Ca. q̄dā cupiditate ducti diuerſas dignitates et plures prochiales eccias ꝯtra canōes r̄cipiūt quibus deſeruire nō pn̄t. cum etiā vni eccie vix ſufficere pt̄ ſtatuit latra. ꝯcil. ꝙ iſtud decetero non fiat ſʒ cū bn̄ficiū ecciaſticū ꝯmitti debuerit. tali ꝯmittat̄ pſone q̄ reſidere in loco poſſit. et p ſeipſū officiū ſuum exercere et qui ꝯtra hoc fecerit quod accepit amittat. et ille q̄ dedit ꝯferēdi ptāte illa vice p̄uetur ¶ Nota ꝙ nullus pt̄ hr̄e plures dignitates. vel plures prochiales eccias ¶ Item p ſeip̄m dʒ q̄s reſidē et non p vicariū. ¶ Item qui indigno ꝯfert beneficiū dʒ p̄uari ptāte ꝯferendi bn̄ficiū illud. et indignuſ dʒ remoueri

Relatum. Ca. dictū eſt in p̄di' cto ꝯcilio ꝙ eccia ul' bn̄ficiū ecciaſticū tali pſone dʒ committi. que p ſe curā ipſius ualeat exercere. ſʒ q̄dam affirmāt ſe hoc facē velle. ſʒ illud efficere ꝯtradicūt. p uenit hoc ad pa. vn̄ mandat pa. archiep̄o eboracen̄. ꝙ cuʒ verba cum effectu ſint accipiēda. ſi tales preſentati fuerint ipſos non admittat et q̄ recepti ſunt remoueant̄ niſi de licētia ſuoꝝ p̄latoꝝ fuerint abſentes. puta ſtudio lr̄arū vel aliis honeſtis cauſis. et ſi ꝯtra hoc appellauerint. eoꝝ appellatio nō valebit. ¶ Nota ꝙ ex ꝓmiſſione ſua q̄s obligat̄ ¶ Itē verba cū effectu ſūt accipienda ¶ Item nō dʒ quis ſe abſentare ab eccia ſua ſine licentia ſui p̄lati q̄tūcūqʒ cāʒ habeat honeſtā ¶ Item ſi aliq̄ſ appellet ne faciat reſidentiā. n̄ valʒ appellatō. ſʒ ħ itelli ge de eo q̄ ꝓmiſit reſidentiam

Fraternitati. Ca. dr̄. ꝙ clici alterius dio. non recipiant̄ ſine lr̄is ꝯmēdatitiis ſuoruʒ ep̄oꝝ. niſi ſup ħ aplicū hēatur mandatum ¶ Nota ꝙ credit̄ literis ep̄orum.

Conquerente. Ca. q̄daʒ p̄ſbiter .R. ꝯqueſtus eſt ab dn̄o pa. ꝙ. G. clericus req̄rebat ab ipſo .x. ſol'. annuatiʒ ꝓ eccleſia ſua de qua idē p̄ſbiter vix neceſſaria p cipe pot'at. dicēs bn̄ficiū in eadem eccia ſibi fuiſſe collatū. cū alia bn̄ficia ſibi ſufficiētia obtineret nec eis eccie deſeruiret. mādat pa. ſi ꝯſtiterit ꝙ dict9 cl'icus hēat alia bn̄ficia ſufficiētia. vel ꝙ ipſi eccie nō deſeruiat dicto. G. ſup bn̄ficio ipſo ſilentium imponat̄ ¶ Nota ꝙ q̄ bn̄ficiuʒ ſufficiēs hʒ ſup alio nō eſt audiēd9 ¶ Itē ſi nō deſeruiat nihil pcipere debet.

Decetero. Ca. q̄dā ep̄s quādo ducebat ſecū aliq̄s de canonicis eccleſie ſue. aliis quos de canonicis eccleſie ſue. erant ſubtrahebāt illis q̄ cum ep̄o erant q̄d ꝯſueuerant pcipe de coitate. ſtatuit pa. ne canonicis illis q̄ i ſeruitio ep̄i fuerint. aliq̄d ſubtrahi debeat vl' auferri. niſi forte ſint victualia q̄ abſentib9 dari nō ꝯſueuerūt ¶ Nota ꝙ dū q̄s eſt in ſeruitio ep̄i. ꝓ p̄nte et dſeruiēte dʒ hr̄i. et ſic eccleſie deſeruire intelligit̄.

Ex parte. Ca. decanuſ cuiuſdā eccleſie tranſtulit ſe ad ptes gallicanas. et ibi p. x. ānoſ morā fecit. ita ꝙ non fuit reuerſus ad ecciam ſuā. capl'm ipſi9 eccie ſignificauit hoc dn̄o pa. rn̄. pa. ꝙ n̄ vult ꝙ ipſa eccia decam officio defraudet̄. mādat capl'o ut ſcribat̄ ei ꝙ ad ſuā ecciam reuertat̄. et ibi exerceat officiū decani. ꝙ ſi venire noluerit ad t'minū ſibi datū dat eis licentiā decanum alium eligendi. ¶ Nota ꝙ lʒ aliq̄s longo tp̄e abſens fuerit ab eccleſia ſua. ſp tn̄ citand9 ē ut r̄deat an̄q̄ ipe bn̄ficō ſuo p̄uet̄

Qualiter. Caſus· archiepūs ra/
guſinus ab eccia ſua
receſſit iam ꝑ quadriennium expe/
ctatus et reuocatus etiā ꝑ lrās dn̄i
pa· nec redire voluit· mādat pa· ca
pitulo raguſino vt poſt mēſem a re
ceptōe lrārum aliā ꝑſonā idoneam
ſibi eligāt in paſtorez· niſi forſitan
reuerſus ſit ‖ Nota ꝙ citādus et ex
pectandꝰ eſt q̇s anteꝙ̄ ꝓuet̄ eccle
ſia ſua· et de gratia dat̄ huic vnus
menſis poſt primam citationem· ‖
Itē nota ꝙ non eoipſo ꝙ clericꝰ re
cedit ab eccia ſua· habet ipſā ꝓ de
relicta· ſʒ cū vocatus non redit·

Inter quatuor. Caſus· q̇dam
clerici patri/
arche ɔſtantinopol̄· ſine licētia ip
ſius abſentabāt ſe ab eccleſijs ſuis
ſine iuſta ⁊ neceſſaria cā· q̄ſiuit pri
archa qualit̄ cū ill̄ eſſet agendum
rn̄· pa· ꝙ expectet illos ɔgruo tpe
ſm q̇d ei videt̄· et niſi redierint ad
ēmmū eis ꝑfixū pn̄t ꝓuari eccleſijs
ſuis· dummō nō ſint iuſto impedim̄
to detenti ‖ Nota ꝙ ſine licētia ſui
ꝑlati clerici ab eccleſijs ſuis ſe ab=
ſentare nō debēt ‖ Itē clerici abſē
tantes ſe· citādi ſunt et expectandi
ɔgruo tpe anteq̄m ꝓuent̄ bn̄ficijs
ſuis ‖ Item iuſto impedimēto detē
ti nō dn̄t ſuis beneficijs ſpoliari

Ex tue. Caſus· q̇daz ꝑlati eccle
ſiaruz ſubditi archiepi
patraceñ· abſentauerūt ſe ab eccle=
ſijs ſuis ita ꝙ citari non poterāt q̄ſi
uit archiepūs a pa· qualit̄ cum illis
eſſet agendū· rn̄ · pa· ꝙ edictū trine
citatōnis faciat ꝓpoñi apud eccias
ipſoꝝ· et ſi nō venerint et ult̄· vi·
menſes eccias deſeruerint· debent
eccijs ſpoliari· ſed ꝑus ꝓcedat̄ cōt̄
eos ꝑ ſnias ſuſpenſionis et excoīca
tionis vt ad obediētiā ipſiꝰ archi=
epi redeant· et ſi eoꝝ malicia ſic cō
ꝑſcij non poterit cardinalis aplice

ſe· legatus remoueat eos ab admi
ſtratōe ſuarū eccleſiaꝝ· et eccleſijs
illis de ꝑſonis idoneis faciat ꝓui/
deri· ſed eos nō deponat vt cuz eis
ſi expediēit miſericordit̄ agi poſſit
‖ Nota ꝙ qui nō apparet apud do
miciliū ſuū debet citari trinis edc̄is
et anteꝙ̄ ꝓcedat̄ ɔtra eū dʒ expe=
ctari ꝑ· vi· menſes ‖ Itē ar· ꝙ cum
depoſito nō ſit diſpenſandum

Tue fraternitatis. Ca· q̇daz
clerici ob
tinuerūt indulgentiā vt cā ſtuden
di beneficia ſua ꝑcipent ī abſētiā
ſua ⁊ ſic accepta licētia a ſuo prela
to trāſferūt ſe ad villas vel caſtel
la· in q̇bus modicum eſt ſtudiū· cū
vellēt venire bonoñ· q̄rebat̄ vtrū
vellēt habere bn̄ficia ſua in hmōi
ſtudio· dicit pa· ꝙ ex prefata indul
gentia fructū habere non debent·
cū fraus et dolus ei patrociniū non
debeāt impꝑtiri ‖ Nota ꝙ noīe ſtu=
dij de meliori vel ſaltem de bono in
telligendū eſt ‖ Item indulgētia
intelligi dʒ ſm q̇d ille qui eā ɔceſ=
ſit intelligit ‖ Itē fraus et dolꝰ ne
mini ꝓdeſſe debet ſed obeſſe

Ex parte. Caſus· q̇daz electus
fuit in prepoſitū de
valerijs in receptōe ipſius prepo=
ſiture preſtitit iuramētū ꝙ faceret
reſidētiā in eadē· poſtmodū vero qn̄
ꝙ abſentabat ſe ꝓ iuribꝰ et rōibꝰ
ipſius prepoſiture ꝓſequēdis ſiue
ꝓcurādis· dubitabat idē prepoſi=
tus vtꝝ ꝑ hmōi abſentiā ꝑiuriuz
incurriſſet· ɔſultus pa· rn̄· eidez ꝙ
ſi nō abſentet ſe in fraudez dū ipſe
ꝓſequit̄ iura eccie ſue· n̄ dʒ dici ab
ſens ſʒ reſidens· et ita ꝑiuriū nō in=
currit ‖ Nota ꝙ qui abſens eſt pro
vtilitate eccie ſue· pn̄s reputat̄· et
iuramētū illud extēdit̄ ad hoc ꝙ q̇
vtilitatē eccie ſue ꝓcurat pn̄s eſſe
vʒ ‖ It̄ fraus n̄ ɔmittit̄ i iuramēto·

Cū dilectus Caſus·canonici meteñ· talem fe
cerūt ꝯſtitutōem in eccłia ſua ꝙ in
abſentia ſua nihil ꝑciperent ·magi
ſter·O·eiuſdem eccłie canonicus exi
ſtens in curia romana ī ſeruicio dn̄i
pa·petebat ab eis bn̄ficium ſuum ſꝫ
ipſi occaſione dicte conſtitutōnis il
lud denegabant·mandat pa ·cano
nicis meteñ· quatin9 nō obſtāte il
la ꝯſtitutōne q̄ facta eſt ꝯtra abſen
tes·debeant eidē magiſtro aſſigna
re fructus prebende ſue exiſtenti ī
ſeruicio dn̄i pa· qꝛ illi qui ī ſeruicio
pa· cōmorantur non dn̄t gaudere
minori prerogatiua·q̄ꝫ illi qui ī ec-
cleſia ꝯmorantur·quia ꝑ ipſos pre
ſenciū negocia ſepius ꝓmouentur·
iſtud intelligo de gracia ꝙ mādat
dari bn̄ficiū·nō obſtāte illa conſti-
tucione· // Nota ꝙ qui eſt in ſerui-
cio domini pa· eccleſie ſue deſeruire
dicitur·

Ad audienciā Caſus·canoni-
ci melden̄·quā
dam ꝯſtitutionem fecerunt iuramē
to interpoſito confirmataꝫ ꝙ cano
nici nichil perciperent· niſi in ec/
cleſia reſiderent· illis exceptis qui
ꝓpter infirmitatem excuſarētur· et
qui eſſent ī ſeruicio apłice ſedis·epi
ſcopus qn̄qꝫ habebat aliquos ī ſer
uicio ſuo de canonicis· 7 capitulum
occaſione illius conſtitutionis ſub/
trahebat illis fructus ꝑbendarum
ſuarū· et ita epūs non poterat eos
habere qn̄ volebat vel ſibi expedie
bat·peruenit hoc ad noticiam dn̄i
pape·ſuper hoc ſtatuit pa ·vt duo
de canonicis exiſtētes ī ſeruicio epi
ſcopi integre percipiant fructus ꝑ
bendarum ſuaruꝫ·quia abſentes di
ci non debent qui in ſeruicio epiſco
pi cōmorantur· // Nota ꝙ qui infir
mus eſt quaſi deſeruire itelligitur
vnde integre percipit prebendam

Item non dicitur abſens qui ī ſer
uicio epī vel eccleſie ꝯmoratur

Cū ad hoc Caſus·antiochena
eccleſia ꝓpter ab-
ſentiam illorum qui ſeruire debebāt
in eccleſia deſtituta erat miniſtris
occaſione quarūdam indulgencia-
rum quas ſuper hoc ſe habere dice
bāt· pecijt patriacha ſuper hoc ec
cleſie ſue prouideri ·vnde mandat
pa·patriache quatinus nō obſtan-
te ſiue obſtātibus apłicis indulgē
cijs et predeceſſorum ipſius patri-
arche ſilēcio·reuocet canonicos ab
ſentes et quoſdam alios qui appel-
lātur aſſiſij·i·ꝯtinue reſidentes et
ſi non venerint de beneficijs ipoꝝ
faciat eccleſie deſeruire dū ſunt ab
ſentes·et quid ſuperfuerit in vtili-
tatem eccleſie conuertatur ·de iure
tamen poterant priuari·ſed pa·vo
luit in hoc eis facere gratiā· // No
ta ꝙ clerici abſentes poſſunt reuo-
cari a prelatis ſuis q̄uis indulgen
tia pa·ſint muniti // Itē ex cā ceſſat
ſiue ꝑditur priuilegium

Clericos Caſus·quidam cleri-
ci aſſecuti ſunt benefi
cia que requirunt reſidentiam in ec
cleſijs dioč·ſue· iſti clerici trāſibāt
ad alienā dioč·cauſa morandi ſine li
cencia ſui epiſcopi ꝯſult9 pa· quid
de talibus ſit agendum·reſpondet
ꝙ ſi moniti non redierint ad termi
num ſibi datū ſpoliandi ſunt eccle-
ſijs illis·niſi oſtenderint rationabi
lem cauſam quare non poſſint redi
re· // Nota ꝙ qualitercunqꝫ clerici
ſint abſentes de licencia·vel ſine li
cencia prelati ſui ſemꝑ vocandi ſūt
anteq̄ꝫ procedat̄ contra eos // Itē
ſi cauſam ratōnabilem oſtendāt q̄-
re venire non pn̄t non puniuntur·

De prebēdis et dignitatib9

Et nullus Caſus. dicit᷑ hic ꝙ nullus debet eccleſiaſtica bona q̄re iure cōſanguinitatis. ¶ Nota ꝙ hereditaria ſucceſſio non habet locum in ſpiritualibus

Non liceat Caſus. dicitur hic ꝙ epiſcop9 aut nō faciat clericos. aut ſi fecerit. debet illis ꝓuidere vnde poſſint viuere. ¶ Nota ꝙ epiſcopus debet ꝓuidere ordinatis ab ipſo

Ratio nulla Caſus. dicitur h ꝙ nulla ratō ſinit vt aliquis ꝓprijs applicet vſib9. qd ꝓ omnium vtilitate eſt datum ¶ Nota ꝙ nullus rem eccleſie ita ſibi appropriare debet vt ita ſuam repu=tet. ſ. ꝙ poſſit eā alienare

Eps ſi Caſus. ſtatuit lat. cōcil ꝙ epi nullū debeāt or=dinare ſine certo titulo in diaconū vel p̄ſbiterū. et idē itellige de ſubdiacono qd ſi fecerit tādiu miſtrēt illi neceſſaria donec in aliq̄ eccleſia ſibi ɔueniēs bn̄ficiū aſſignet. niſi d ſua vel paterna hereditate ſubſidium vite poſſit habere ¶ Nota ꝙ nullus debet ordinari ſine certo titulo et ſi ordinatus fuerit. debet ei or=dinator ꝓuidere ¶ Itē ad titulum ſui p̄rimonij pt quis ordinari.

Quia in tantū Caſus. quidaz ambitiōe ducti noluīt eſſe ɔtenti vna vel duab9 eccleſijs. aut etiam trib9. ſed quodcūq̄ p̄nt acq̄runt. cū etiam duab9 ſeruire nō p̄nt. ꝑcipit lat. ɔcil. ꝙ am=bitio iſtoꝝ corrigat᷑ p epos. i quorum iuriſdictōe clerici ɔſiſtūt. et de bn̄ficijs iſtoꝝ qui obtinēt ɔtra canones et piculū aiarum inducūt. ꝓuideat᷑ paupib9 clericis qui eccījs valeāt d̄ſeruire ¶ Nota ꝙ nemo pt habere duas eccleſias ſine periculo aīe. niſi diſpenſatiue per papam

Item indigētib9 et deſeruire volētibus dn̄t eccleſie ɔferri.

Cum teneam̄ Caſus. aliquis habens ſuffici=ens beneficiuz impetrauit lr̄as p̄o alio bn̄ficio in alia eccīa obtinendo nec fecit mentionē de beneficio qd habebat. queſitū fuit a pa. vtrū teneretur ille cui litere dirigunt᷑ prouidere illi auctoritate illarū lr̄aruz rn̄det papa. ſi mandatū nr̄m receperis ſup ꝓuiſione illius q̄ habet alid ſufficiens beneficiū. patient᷑ ſuſti=nebimus ſi non feceris qd mādam9 niſi de beneficio ſuo in lr̄is nr̄is fiat mentio. vel ſi non potes ei ꝓuidre ſine ſcādalo ¶ Nota ꝙ optet mādatum dn̄i pa. adimplere. niſi ſubſit ratio nō adimplendi. ¶ Item ſi q̄s habens bn̄ficiū ɔpetens lr̄as impetrauerit ad aliud obtinendum. niſi fecerint mentōnē de alio beneficō n̄ valent. ¶ Item ꝓpter ſcandalū multa ſunt dimittenda. que alias fieri deberent

Referente. Caſus. quidā preſbiter in archidiaconatu cuiuſdā archidiaconi hēbat duas eccleſias. archidiaconus ſpoliauit illuz altera illarū. et aſſiguit illam cuidā alij p̄ſbitero. g. nomīe ꝓpter quod p̄ſbiter ille appellauit ad metropolitanū ſuū. ſ. remeñ. archiep̄z et ſic archiep̄s reſtituit illi eccīaz. poſt hoc archidiacon9 vocauit illum p̄ſbiterū ad p̄ſentiam ſuā et qz ille non venit archidiaconus excoīcauit eundem. p̄ſbit᷑ ɔq̄ſtus ē dn̄o pa. vn̄ pa. fecit illum abſolui a ſn̄ia qua tenebat᷑. mandat epo dio. vt ille p̄ſbiter vnam de p̄dictis ec=cleſijs eligat quam voluerit. alterā aſſignet p̄dicto. g. cui archidiaco=nus eam ɔtulerat ſi non habet alid beneficiū. alioquin ɔcedat illā alij ꝑſone idonee bn̄ficium nō habenti.

¶ Nota ꝙ ħ appellat̄ ad metropo-
litanū omiſſo medio quod eſt circa
ius. Sed cōſuetudo eſt vt ad illum
metropoli. appellat̄ omiſſo medio
¶ Item nota ꝙ archidiacon⁹ pōt
excoicare quod patet ꝑ hoc ꝙ a ta
li ſentētia abſoluit̄ iſte hic ¶ Item
nota ꝙ olim ſm̄ hanc decretalez q̄
habebat plures eccleſias eligē po-
terat quā volebat altera relicta. ħ
hodie non habet locū. qꝛ recipien-
do ſcdam uacat p̄ma ¶ Itē nemo pt̄
habere duas eccleſias vt hic patz
¶ Itē bn̄ficiū nō habenti eſt dandū

Maioribus. Caſus. quidam p̄lati bn̄ficia mi
norum clericoꝝ diuidbāt in plura
beneficia maiorib⁹ beneficijs ī ſua
integritate manētib⁹ ꝯcil. turoñ.
vidēs ꝙ hoc erat iniquū. ſtatuit ꝙ
eccia ſeruet vnitatē ſine aliqua ſe-
ctione in minorib⁹ beneficijs ſicut
in maiorib⁹. vt de cetero nulla fiat
diuiſio p̄bendaꝝ aut etiā dignita-
tum ꝑmutatio ¶ Nota ꝙ ad vnā p̄-
bendam plures eligi nō poſſunt. et
ſi fiat nō valet ¶ Item idē iuris ē in
minoribus ſicut in maiorib⁹. ¶ Itē
p̄benda diuidi nō debet ¶ Item ꝑ-
mutatō dignitatū fieri nō debꝫ q̄d
verum eſt ſine auctoritate ſupioriſ

Relatum eſt. Caſus. archiep̄ſ cantuariē. inſti-
tuit in eccia ſua mgr̄m iacobū in ca
nonicū et in frēm. et ꝓmiſit eidem
ꝯferre p̄mā p̄bendaꝫ que in ipſa ec
cleſia vacauerit. et aſſignauit eidez
aliquā portionē quouſqꝫ p̄bendam
integrā ꝯferret eidez. Sed cū poſt
modū in eccia ipſa p̄bēde vacaſſēt
archiep̄s non adimpleuit ſuam ꝓ-
miſſionē. vn̄ iſte iacobus acceſſit ad
papā. et expoſuit ei qualit̄ archi-
ep̄s ſe habuerat erga eum Scribit
pa. archiep̄o dicens. ꝙ poſtq̄ dcs
iacobus eſt inſtitut⁹ canonic⁹ ī ip
ſa eccia. et ꝓmiſit ei dare prebēdaꝫ
p̄mo vacaturā dignū eſt vt itegrā
debeat hr̄e prebendā. vnde mandat
ipi archiepiſcopo quatin⁹ ſi dictꝰ
iacobus fuerit in eccia canonice in
ſtitutus et in choro caplo et alijs q̄
ſtitutus et in choro caplo et alijs q̄
tum cois eſt vſus habet ſicut cano-
nicus ꝑtātem ei prebendam ſi qua
vacat vl̄ quā p̄mo vacare ꝯtigerit
aſſignet ſm̄ ꝙ ipſe promiſit. qꝛ in
conueniēs eſt vt prebēda careat q̄
in canonicum eſt receptus. ¶ Nota
ꝙ aliquis pt̄ recipi in canonicū et
vacaturaꝫ expectare prebendā. ita
tn̄ ꝙ aliquid participat vt hic ꝑci-
piebat ¶ Itē ꝓmiſſum adimplēdū
eſt ¶ Item qui eſt canonic⁹ recep-
tus nō debet carere prebenda

Auaricie. Caſus. quidam mo
nachi et canonici re-
gulares de eccījs ſuis certas penſi
ones annuatim recipe cōſueuerūt
ſed ipſi portiones et antiquos red
ditus quos clerici ipſarū ecciarum
ꝑcipiebāt. diminuerūt ꝛ prochias
ſuas diuidebāt ſine ꝯſenſu archiepi
ſui. vnde mādat papa p̄dictis regu
laribus quatin⁹ ſi quas portiones
vel antiquos redditus clericoꝝ ſi-
ne ꝯſenſu archiep̄i diminuerūt vel
parrochias diuiſerūt ad integrita
tem p̄ſtinam debeant reuocare. ¶ No
ta ꝙ monachi certas portiōes vel
redditus quos ꝑcipiunt clerici ī ec
cleſijs ipſoꝝ ſine ꝯſenſu dioceſani
ſui diminuē nō pn̄t ul̄ diuidere unā
parrochiā in duas.

Significatum. Ca. quedā p̄-
bēda vacauit
in quadā ecciā prepoſit⁹ et caplm
illi⁹ eccie coi ꝯſenſu ꝛ volūtate ſta
tuerunt vt q̄cunqꝫ ad ipſam p̄bēdā
eligeret̄ miſſam de ſācta maria q̄ti
die celebraret. ſi eſſꝫ corporis infir
mitate grauat⁹. nec eccleſiā dimit-
teret ſine ꝯſenſu prepoſiti capituli

et ꝙ iura illius p̄bende n̄ alienaret quo facto electus eſt quidā ſacerdos ad illam p̄bendā ꝓpoſitus ⁊ capitulum petierūt a pa. ut inſtitutō nem ipſius deberet ꝯfirmare. ⁊ dn̄s pa. ipſaꝫ ꝯfirmauit. ita ꝙ ſacerdos ille aſſidue debet officiū ſuū impendere ipſi eccīe. niſi fuerit corpis infirmitate grauat⁹. et quāto freq̄ntius poterit ſalua honeſtate ſua miſſaruꝫ ſolennia celebrare. nec liceat ſibi hoc officiū ſubtrahere illi eccīe nec ad aliā ſe t̄nſferre ‖ Nota ꝙ vacante bn̄ficio pt̄ bonus imponi ipſi bn̄ficio dum tamē bonus ſit licituꝫ et honeſtū ‖ Item ꝯditio ut hic ſꝫ locū habet in ſp̄ualibus. ſed nō ita intelligit̄ imo honeris ē det̄minatō ‖ Itē ſacerdos pt̄ aliq̇d accipere ut miſſam celebret

‖ **De monachis.** ❡ Ca. q̇dā mōachi hn̄t eccleſias ſuas in quib⁹ ponunt vicarioſ ſuos. et iſtos vicarios in tm̄ g̃uant ꝙ hoſpitalitatē ſeruare non pn̄t. nec ep̄alia iura ſoluere. mādat pa. vigorniceñ. ep̄o in cuius iuriſdictō ne ſunt iſti monachi ꝙ nullum recipiat ad p̄ſentatōnem monachoꝝ. niſi tm̄ ei de ꝓuētibus eccīe coram ipſo fuerit aſſignatū. vn̄ poſſit hoſpitalitatē ſeruare et ep̄alia iura ꝑſoluere. hāc portionē non poterūt monachi diminuere ſine ꝯſenſu ep̄i et ſic pt̄ intelligi capl̃m. s. e. auaricie ‖ Nota ꝙ clerici tenent̄ ad hoſpitalitatē ‖ Itē ꝯpetēter dꝫ quis beneficiari. ita ꝙ poſſit cōmode ſuſtentari et iura ep̄alia ꝑſoluere.

‖ **Ad hec.** ❡ Ca. in hoc capl̃o et ſequenti ſꝫ ꝙ nullus pot̄ habere plures dignitates vel pſonatus in vna eccīa aut etiā in diuerſis. et hoc ius ꝯtinet̄ in iſtis duobus capitulis. ‖ Nota ex iſtis duobus capitulis ꝙ nullus poteſt habere plures dignitates vel perſonatus.

‖ **Preterea.** ❡ Ca. q̇dā. g. erat archidiacon⁹ i duabus eccleſijs. ſ. in toloſoñ. et i burdegaleñ. et in vtraqꝫ ꝓfeſſus. qꝛ monachi ſunt. querit̄ q̇d iuris. R̄n̄det̄ ꝙ eligat vnū quē maluerit. et in alio inſtituat̄ pſona idonea.

‖ **Cum non ignores.** ❡ Ca. archipreſbiteri et clerici cuiuſdā plebis elegerūt quendam preſbiteꝝ rectorē cuiuſdam eccīe in ſuū preſbiteꝝ ſiue in capellanū ſuum. et ipſe cōſenſit electioni. volebat tn̄ locum habere in vtraqꝫ eccīa. archiepiſcopi et clerici ꝯtradicebāt. volētes ꝙ in ſua eccīa reſideret. et ſic orta fuit ſup hoc q̄ſtio inter ipſos. Vnde nunci⁹ preſbiteri et quidā clerici alterius eccīe ad ſe. ap. acceſſerūt. dn̄s pa. auditis hinc et inde ꝓpoſitis ꝯſiderans non eſt ꝯueniens vt idē preſbiter locum habeat in duabuſ eccleſijs. mandat archiepiſcopo ianuē. vt dictū preſbiterū beneficio quod habet faciat manere contentum. et ſi archipreſbiter et clerici conſenſerint. et modo diſſentiāt. non debet cum ipſorum ſcandalo in eorum eccleſia locum habere. ‖ Nota ꝙ vna eccleſia vnum tantum debet habere rectorem. cum in vno corpe duo capita eſſe non debeant. nec vn⁹ rector debet preeſſe pluribus eccl̃ijs. ‖ Item ꝓpter ſcandaluꝫ aliquis repellitur ab obtinendo beneficio ‖ Iteꝫ ar. ꝙ ex quo aliqui conſentiūt in aliquem poſſunt diſſentire ⁊ hoc propter ſcandalum. et iſti diſſentiebant. quia preſbiter ille nolebat dimittere primā eccīam

‖ **Cum ſm̄ apl̃m.** Sume caſum ad medietatē capituli ibi ide eſt ⁊c̄ ❡ Caſus. ep̄s

zamoreñ· ordinauit in ſubdiaconū quēdā clericū·g·noie ſine aliquo titulo tamē morte p̄uent9 eidē clerico in bn̄ficio eccīaſtico nō ꝓuidit· poſtmodū ſucceſſor illius reqſitus ñ ꝓuidebat eidē·acceſſit ad pa·exponens eidem qualit̄ p̄deceſſor illius ordinauerat ip̄m in ſubdiaconum·ſcripſit pa·quibuſdā vt illum ſubdiaconū examinarēt ſi dign9 eſſet ad eccl̄iaſticū beneficiū obtinendum p̄us ep̄o zamoreñ·citato ut examinatōni interſit vnde ſcribit pa· zamoreñ· epiſcopo·q̄ cū cleric9 ille a predeceſſore ipſius ordinatus fuerit ſine certo titulo ſi examinatores predicti eo citato vt examinationi ipſi9 interſit per ſe uel p aliū et vt liceat ſibi ꝓponere quicq̄d rationabilit̄ duxerit ꝓponend·tā ſup idoneitate pſone q̄ etiā ſup quātitate et qualitate bn̄ficij illū inuenerint eſſe indignuȝ· tādiu neceſſaria vite ſibi miſtret·donec in eccīa zamoreñ·vel alia p ipſū bn̄ficiū fuerit ꝯpetēs aſſecut9·ſcitur9 ꝓ certo·q̄ ſi dignus reptus fuerit et ipſe epiſcopus ei neglexerit ꝓuidre cum pa·ſup hoc fuerit reqſitus cōpellet ipſū p diſtrictionē eccīaſticam ad ꝓuiſionē ipſi9 occaſiōe h9 negocij·pa·premittit illa q̄ procedunt·hoc mō dixit apl̄us qui altari ſeruit viuere debet de altari·et qui ad honus aſſumit̄·emolimētū debȝ inde hr̄e·ḡ ptȝ q̄ clerici q̄ deputati ſunt obſequio hieſu xp̄i de ipſi9 patrimonio viuere debēt·clerici eī a cleros quod eſt ſors appellant̄·et ideo dum ordinant̄ vl̄ aſſumunt̄ in hereditatē dn̄i vel aſſecunt̄ hereditatem in ipſo·licet ante p̄deceſſores innocentij ordinatōes eorum q̄ ſine certo titulo ꝓmouent̄ q̄tuȝ ad executionē irritas eſſe voluerint et inanes in iniuria ordinātiū·innocētius volens benignius agere cū taliter ordiātis ſtatuit q̄ p ipſos ordinatores vel ſucceſſores eoꝝ tamdiu ꝓuideat̄ ordinatis·donec per eos bn̄ficia eccleſiaſtica fuerint cōſecuti ‖ Nota q̄ altari ſeruit de altari viuere debet ‖ Item ad quē ſpectat honus et emolimētū ‖ Item q̄ aliquē ordinat vel ordinari fac̄ ad ſacrū ordinē ꝓuidere tenet̄ eidem donec p ipſū ordinatus bn̄ficiū eccleſiaſticū fuerit aſſecutus ‖ Itē ſi ep̄o ſimpl̄r ſcribat̄ vt alicui ꝓuideat in eccīa ſua·non ſolū in cathedrali eccīa poteſt ꝓuidere ſed etiaȝ in parrochiali·

Ca· vuer·et hug·

Inter ceta· ꝓmutatōnes ſuarum p̄bendaꝝ affectātes eas in manu pa·renūciauerūt·poſtmodū mandauit pa·decano remenſi vt de prebenda vuer·inueſtiret hug· ſꝫ eps hoc intelligēs ꝯtulit eaȝ magiſtro ·p·vnde orta lite inter mgr̄m·p·et hug·dn̄s pa·reuocauit p̄fatā renūciatōnē et vterqȝ reſtituit bn̄ficiū ſuū·et ne magiſter·p·remanēt fruſtratus ſpe ſua mandat pa·epiſcopo·vt prebendā alicui non cōferat donec aſſiganuerit magiſtro·p·p̄bendale bn̄ficiū in eadem eccleſia·et ſi cōtra fecerint illud caſſat ne fraudulenter viſus ſit illi cōtuliſſe prebendam· ‖ Nota q̄ vbi ponit̄ iſta clauſula q̄ ſi ꝯtra factū fuerit decernimus irritum et inane quid ſit poſtea ipſo iure non tenet ‖ Item qui dat bn̄ficiū quod dare non pt̄·tenetur dare bn̄ficiū quod dare pōt·ne fraudulenter viſus ſit ei beneficiuȝ ꝯtuliſſe·

Ca· vacante prepoſitura

Cum iam dudū· ſidunenſi a quibuſdaȝ canonicis eccleſie ſiduneñ·electuſ fuit q̄dā noie iohannes de betunia· maiori parte

capituli ꝑus appellāte. de q̄buſdam
canonicis abſentibus et nō vocatis
ad petitōem iſtius iohānis commiſ
ſa fuit cauſa quibuſdam iudicibus.
iudices illi cōfirmauerūt electionez
ipius iohānis. tandem cauſa cōmiſ
ſa fuit alijs iudicibus ad petitōnem
ptis aduerſe. et illi caſſauerūt cōfir
mationez ꝑmoꝝ iudicū. demū pa.
caſſauit ꝓceſſus ꝑmoꝝ et ſecūdo-
tū iudicū reducēs cām in euz ſtatū
inq̊ erat ante ꝑmā cōmiſſionē iſtis
oib9 ſic pactis. R. ſidieñ. canonic9
oppoſuit ſe. iſti iohāni ꝓponēs mul-
ta ↄtra ipm. ſ. pl'alitatē dignitatū
et bñficiorum. cōtra cōcil'. lat'. et ꝙ
die intruſionis ſue ante cōfirmatōz
admiſtrare ꝑſūpſit. et poſt caſſatō
nem cōfirmationis electōis ſue mi-
niſtrauit. his et alijs auditis man-
dat dñs pa. quibuſdam iudicib9 ꝙ
ſi inuenerit ꝑdictum iohānez habe
re plures dignitates atq3 ꝑbēdas
aut aliq8 aliđ 8 ꝑmiſſis quod ſuffi
ciat inuenerint eſſe verū eidem io.
ſup ipa ꝓpoſitura ſilentiū imponāt
ab ipetitōe ipius ſidiñ. eccl'ie abſol
uentes. ¶ In fine rñdet pa. quaſi taci
te q̄ſtioni. poſſet quis opponere do
mino pa. quare vos iſtū repellitis
multi ſunt qui hñt pl'alitatez digni
tatū ꝛ beneficioꝝ. multa p pacien-
tiam tollerant̄ que ſi in iudiciuz de
ducerent̄. exigēte iuſticia caſſarent̄
¶ Nota ꝙ qui habet plures digni
tates ſeu pſonat9 ſine diſpenſatōe
pape. ineligibilis eſt. ¶ Item ante
cōfirmatōem nemo debet admīſtra
re. q8 ſi fecerit debet ei9 electō caſ
ſari. ¶ Item per pacietiā multa tol
lerant̄. quia nō denūciant̄ vel accu
ſant̄. q̄ ſi in iudiciū deducerent̄. ſe-
cūdum iuſticiā caſſarent̄.

¶ Dilectus filius. Caſus. epus
ligoñ. de mā
dato dñi celeſtini pape cuidam cle-
rico. g. nomīe quādaz ꝑbendām in
eccl'ia lingoñ. aſſignauit. ſed capi-
tuluz lingoñ. noluit ipm recipe ad
eādez. tandem ad inſtantiā remeñ.
archi epi. tunc epi preneſtin apo-
ſtolice ſedis legati talis ↄpoſitō in
ter capitulū et. g. interceſſit ꝙ re-
ceptus fuit in canonicū et in frēm.
cōceſſo ſibi ſtallo in choro et loco
in capitulo et participatōe diuino
rum. ita tñ ꝙ fructus ꝑbende reci-
pere nō deberet. niſi loco proximo
vacature ſed quia plures prebēde
poſtmodū vacauerūt. nec eidez. g.
aliquā aſſignauerūt acceſſit ad pa.
ꝓponens eidem omnia ſupradicta.
ſcribit pa. iudicib9 dicēs dictū. g.
in canonicū recipi. canonicis nō ob
uiat inſtitutis. ſed vacaturā expe-
ctare ꝑbendam eſt cōtra lat'. cōcil'.
vñ pa. factū legati in eo q8 dictum
g. recipi fecit in canonicū et in fra
trez approbauit. ſed ꝙ nihil recipe
ret niſi loco ꝓxime vacature repro
bauit. quia vero indignū eſt vt re-
ceptus in canonicū bñficio careat.
mandat iudicibus vt epm et capl'm
cōpellāt vt ei prebendaz cum ſe fa
cultas obtulerit aſſignent. et por-
tiones quotidianas que fiunt in ec
cleſia. faciāt aſſignari eidem. ¶ Nō
ꝙ aliquis pōt recipi in canonicum
ſine aſſignatione prebēde. dūmodo
aliquid ſibi aſſignetur tanꝙ canōi
co ꝛ ſi addit̄ ꝙ nihil percipiet niſi
cū vacauerit prebenda. hoc nō licz
ſed ſic pōt recipi. recipim9 te ī frēz
et ꝓuidebimus tibi cum facultas ſe
obtulerit. iſtud nō eſt cōtra ↄcilīū.
¶ Et ſnīa ꝓ pte t3 et ꝓ pte nō tenz.
¶ Item vtile non vitiat̄ per inutile
nec licitum per illicitū.

¶ Tue fraternitatis. Caſus.
aliqñdo
cōtingit ꝙ ad vnam ꝑbendā vacā-
tem. duo eligunt̄. ꝓpter importūi

tatem petentiū q̄ſituꝫ fuit a papa· an talis electō de iure teneat papa cōſiderans ꝙ ſi duo vnā p̄bendam tenerent· qđ eſſet cōtra concilium turoñ · qđ prebendarū inhibet ſectionem· et ſi vnus illoꝝ prebēdaꝫ haberet· alter illoꝝ ſub expectatione cōtra lateraū· cōcil· remaneret rñdet pa· ꝙ talis electio de rigore iuris eſt caſſanda· Nota ꝙ q̄ p importunitateꝫ fiunt· valere nō dñt· Itē prebenda diuidi non debet· Item electōes cōtra iura facte· non valent· et ip̄o iure nulle ſunt·

Niſi eſſet· Caſus· vacāte quodaꝫ p̄oratu duo fuerūt electi ad ip̄m· cā ꝯmiſſa fuit ſuper his duabus electionibus vt negociuꝫ poſſet facilius expediri i partes cō ꝓmiſerunt ſuper iſtis duab9 electionibus in iudices delegatos retēta ſibi iuriſdictōe delegata· iudices iſti ſiue arbitri pro bono pacis et cōcordie ordinauerūt ꝙ vn9 electus p̄oratum haberet· alter vero· xx· libras pcipet ānuatī de redditib9 capituli· xl· libras pciperet ānuatim de ꝓuentibus p̄oratus· et hec ordinatio ab omnibus recepta eſt et aꝓbata· tandem petiuerunt illā ordinationeꝫ p ſe· ap· cōfirmari· Super hoc ſcribit pa· dicens ꝙ illam ordinationem haberet valde ſuſpectam ꝓpter malū exemplū niſi tam illi qui eā fecerunt· q̄ꝛ illi circa quos facta fuit eſſent viri ꝓuidi ꝛ honeſti· qđ enim factuꝫ fuit p illos vt vnus de duobus electis habeat p̄oratum· hoc factum fuit ſcđm iuſticiā ex delegata iuriſdictione· qđ de altera factū ē vt ip̄e habeat· xx· libras de redditib9 capituli· et· xl· de ꝓuentibus prioratus pcipiat ānuatim· hoc ſcđꝫ ꝓuidentiā fuit ordinatum· ex arbitraria ptate cuiuſ delegatuꝫ fuerit cō ꝓmiſſum· retenta iuridictione delegata· et pro bono pacis· ꝛ cōcordie ꝯfeſſi ſunt ſe hoc feciſſe · quia ordinatio iſta ab omnibus ē recepta et prior et capitulum ꝓuiſiōeꝫ iſtā ſine grauamine pñt ex hibere· q̄ facta fuit nō ex pactione pcium ſed ex iudicū ꝓuiſione pro bono pacis· pa· eā tolerat hoc modo ut videlicꝫ dignitas p̄orat9 nō remaneat honerata ita ꝙ deſuncto priore ſucceſſor ei9 ad p̄ſtationē· xl· li· nullatenus teneat̄ ne circa p̄uēt9 p̄orat9 aliq̄ ſectio fieri videat̄ Nota ꝓpt̄· honeſtatē pſone p̄ſumitur ꝓ ipſo· Itē aliquis pōt vi ſemel delegata et arbitraria poteſtate· Item pro bono pacis aliq̄ ſunt tolerāda que alias reprobarentur· Item que fiunt ex pactione partium circa ſpūalia illicita preſumuntur· Item ꝓuiſio iſta fuit pſonalis non tñ tranſit ad ſucceſſores

Pro illoꝝ· Caſ9· pa· mādauit archiep̄o burdegalen̄· ut i aliqua eccleſiarū ſuarū magiſtro· p· ꝯpetēs beneficiū faceret aſſignari contradictores p cēſuraꝫ eccīaſticā cōpeſcendo· recepto iſto mandato mandauit decano ꝛ caplo xantoñ · vt dictum magiſtrum reciperent in canonicum et in fratrem· Canonici xantoñ· ex adūſo dicebāt ꝙ habebant certum numerum canonicoꝝ et ideo ipſum recipe nō tenebantur· Archiepiſcop9 itelligēs ꝙ ip̄i abuſi fuerant indulgencia de certo numero canonicoꝝ dictum magiſtrum de prebenda et canonia xantoñ· eccleſie inueſtiuit et contradictores excōmunicauit· et quia canonici non recipiebant eundem· iterum acceſſit ad pa· petens ſuper hoc ſibi prouideri· ſcribit papa q̄buſdā dicens ꝙ de p̄dicto magr̄o p dctm arēp̄m ꝓuide fctꝫ fuit auctoritate ſua noluit ratū hr̄e mādat q̄s

timus ſi ɔſtiterit p̄dictos cāonicos indulgētiam de certo cāonicorum numero nō ſeruaſſe. auctoritate ꝓpria aliquē vl' ɔſtitutū numerū i cāonicū recepiſſe ſniam excōis quā tulit archiepus in eos dē tam diu faciat obſuari donec dictū magiſtrū recipiat in canonicū et in frēm. et ea q ad cāonicatū ptinēt duxerit aſſignāda. cū legez dño pape iponē nō poſſint. q ipſi negligāt obſuare. Nota q ſi ſcribit pa. archiepiſcopo ut det alicui in aliqua eccia tum ſuarū p̄bendā. pōt dare prebēdam in qualibet eccia ſui ſuffraganei. Item p hanc dec. ꝓbatur q executor huiuſmodi mādati non poſſit mittere in poſſeſſionē corporalez. licz ſit ar. cōtra ex eo q8 dicitur de panton. eccie p̄benda inueſtiuit. ſed hoc ſoluit i gloſa q̄ icipit per talem. Itē q auctoritate ꝓpria venit cōtra indulgentiā i hoc caſu amittit eam. Item excōicati recipiūt aliquē in frēm et valet receptio. et ſic ar. q excōicati pñt eligere. ſed nō eſt verū.

Cum quis queſtionib9. Ca. quidam clerici in minoribus cōſtituti nōdū fuerāt beneficiū eccīaſticū aſſecuti. habebāt de bonis p̄rimonialibus vñ poterāt cōmode ſuſtētari. volebāt ꝓmoueri ad ſacros ordies. rñ. pa. ɔſultus q bene poſſunt ad ſupiores ordines ꝓmoueri. dū aliud canonicū nō obſiſtat. et intelligitur ordinatus ad titulū ſui patmonij. Nō q quis poteſt ordinari ad titulum ſui patrimonij.

Accedēs. Ca. q̄rebat̄ h vtrū aliqs abſens de bñficio eccie poſſit inueſtiri. rñdet̄ q aliquis nomine ac vice abſentis de bñficio eccie pōt inueſtiri. quia ille dicitur inueſtiri. cuius nomie alius inueſtit̄. Nota q abſens pōt per alium inueſtiri.

Dilecto. Caſus. archiepus remeñ. dum in frācia legationis officio fūgeret̄ intendebat ꝓuidere cuidaz nepoti ſuo. g. noie in treceñ. eccia cancellari9 treceñ. vt grām legati ſibi acqreret i manibus legati renūciauit p̄bendā quā in treceñ. eccia obtinebat. dictus legat9 nepotē ſuū et dictū cācellariū īſtituit i cāonicos treceñ. et archiepus et capitulū cōit̄ aſſignauerūt vtriqz ſtallū in choro. et locum in capitulo. vt fructus illius p̄bende diuiderēt inter ſe. donec idē g. integraliter eſſet bñficiū aſſecutus. et ꝓcurator generał epi tunc abſentis iſta oīa cōꝓbauit. et dictus cancellarius lectōem et euāgeliū legit in ſua ſeptimana. et alia fecit que alij cāonici ɔſueuerūt. defūcto epo tēpe cuius hec facta fuerūt alter ſucceſſit. et dum accederet ad ecciam cōſecratus. dictum cācellariū recepit ad oſculuz pacis. et tūc non recipiunt̄ ad oſculum niſi cāonici. et per biēnium ſine qōne ſic pmāſit. poſtmodū eps excitatus a ſōno. cepit mouere q̄ſtionez cōtra ipſum cancellarium ſup p̄benda predicta. et ſic q̄ſtio inter epm et cācel ad ſe. ap. eſt delata. datus fuit quidam cardinalis vtriqz pti auditor coraz quo cancellarius ꝓpoſuit oīa ſupradicta. petēs dictuz epiſcopū a ſua moleſtatōe cōpeſci. ꝓcurator epi ꝓpoſuit ex aduerſo q ad vnicū bñficium quod vacabat in eccleſia treceñ. non licuit ipi legato duos inſtituere. allegādo ad ho concil. turoñ. quod p̄bendarum inhibz ſectionem. et cōcil. lat. q8 p̄bendarū ꝓhibet expectatōez. Preterea in eccia vbi nō eſt certus numerus p̄bendarū nulla etiā p̄benda vacāte

pōt aliquis in canonicū aſſumi· q̄a
intelligit̄ eligi ad q̄ddam ius quod
de nouo creatur et cū electo naſcit̄·
ſed vbi eſt certus numerus p̄bēda
rum· duo ad vnā p̄bendam eligi nō
poſſunt· cū illud ius ſpūale diuidi
non poſſit· ꝓpter qđ dictus ꝓcura
tor aſſerebat inſtitutōem p̄fatā nō
valere· cū in treuen̄· eccia certus ſit
numerus p̄bendarū· quē capitulū
vel legatus augmētare non intēde
bant· vlteriꝰ creare de nouo· his et
alijs auditis pa· dictū cancellariū
cōdēnauit ad reſtitutōez eorū que
tenebat rōne p̄dicte inſtitutōis im
ponēdo ſilentiū eidem ſuper dicta
p̄benda vel ꝑte ipſius· ita tamē ꝙ
ꝑ hoc p̄dicto· g· nepoti legati nul
lum p̄iudiciū generet̄· quia res in
ter alios acta· alijs obeſſe non debz
Nota ꝙ legatus nō pōt inſtitue
re duas ad vnā p̄bendam cōtra con
ciliū turon̄· Item bn̄ficij ſpūalis
ꝑceptō nō dat ius· ſʒ ſola canonica
inſtitutio· Item res inter alios
acta· alijs obeſſe nō debet·

Vacante· Caſus· vacāte qua
dam p̄benda i quadam eccia cathedrali epus ex illa p̄
benda cōſtituit duas et ibi inſtituit
duos canonicos· altero illorum de
functo q̄dam clericus nomie ypoli
tus p̄bendam illius defuncti aucto
ritate ap̄lica fuit adeptus· iſte ypo
litus impetrauit litteras a dn̄o pa
pa cōtra epm vt integraret illi p̄
bendam illaʒ· et alius dicebat ſe ha
bere idem ius cōtra ipm epiſcopū
q̄ſiuit epus quid facere deberet· rn̄
det pa· ꝙ turon̄· concil̄· diuiſionem
prebendarum epiſcopꝰ tenet̄ illas
prebendas reintegrare de vacatu
ris· niſi ex certa et rōnabili cā de p̄
dicta prebenda conſtituerit duas·
et tot ſicut ꝓuentus vtʼuſqʒ ꝙ poſ
ſint cōpetent̄ vtriqʒ ſufficē· Nō
ꝙ vna prebenda pōt diuidi in duas
dum tn̄ vtriqʒ ſufficiāt illius ꝓuen
tus alias nō pōt· et ſi diuiſa fuerit
reintegrari debet·

Dilectus· Caſus· quidam cle
ricus· g· nomine ob
tinuit litteras a dn̄o pa· ad capitu
lum nouarien̄· ꝑ quas mandabat̄ ei
dem ut dictum· g· reciperēt in cāo
nicum et in fratrem· et prebendam
ſi qua vacaret ꝯferrent eidez· capi
tulum mādatum ap̄licum noluerūt
adimplere imo prebendam vacātē
quaz dn̄s pa· predicto· g· conferri
mādauit· alij aſſiḡuerūt· vn̄ idē· g·
petijt a dn̄o pa· vt qđ de ipo māda
uerat faceret adimpleri· ex ꝑte ca
pituli allegabatur ꝙ prebenda nō
vacabat ibidem pa· his auditis mā
dat q̄tinꝰ ſi cōſtiterit ꝙ i nouarien̄·
eccia prebenda vacaret eo tempe q̄
nouarien̄· canonici litteras recepe
rūt· dictum clericum faciant recipi
in canonicum et i fratrē· cū preben
dam illam in ꝓuiſionem mandati
ap̄lici· duxerint ꝯferendā· et de ꝓ
uentibus illius eccie aliquos reddi
tus annuati faciant aſſignari eidez
donec prebendale beneficiū fuerit
aſſecutus· Nota ꝙ licet pa· mand
det vt alicui ꝯferatur prebenda et
canonici eam alij ꝯferunt tenet col
latō· ſed ipſi compellendi ſunt ut il
lum poſtea recipiāt et qđ dicit in ſi
ne de redditibus ꝓuideatur ꝛc· cre
do appoſitum fuiſſe in penā capitu
li· quia mandatum apoſtolicū con
tempſit· quia illud nō erat in ātiq̄·

De multa· Caſus· in lat̄· cōci
lio ſtatutū fuit ꝙ
nullus diuerſas dignitates· et plu
res eccias ꝓrochiales reciperet·
alioq̄n recipiens ſic acceptū amitte
ret· et conferēs ꝯcedendi ꝑtātez ꝑ
uaretur· ſed quia iſtud ſtatutū ma
le obſ̄uabat̄· i nocē· volēs obuiare

hmōi cupiditati ſtatuit vt quicūqꝫ ꝺcetero rceperit aliqꝺ bn̄ficiū curā hn̄s animarū annexaꝫ ſi prius tale beneficiū obtinebat ipſo iure ſit p̄= uatus eodem et ſi illud ꝯtēderit re tinere. alio ſpolietur. et ille ad quē ſpectat collatio p̄oris beneficij illꝺ ꝯferat cui viderit ꝯferēdū. et ſi vl tra .vi. mēſes cōferre diſtulerit ip= ſius collatio ad alios deuoluatr̄ ſm ſtatutū lateran̄. ꝯcilij. et in ſup ter ta cogatr̄ ꝺ ꝓuētib9 ſuis in vtilita tem ipſi9 eccleſie aſſignare q̄ntū a tempore vacatōnis conſtiterit eſſe perceptum. et hꝺ idem in perſona= tibus ſiue dignitatibus obſeruetr̄. addit inſup vt null9 in eadem eccle ſia plures dignitates vel perſona= tus habere p̄ſumat. etiā ſi curaꝫ nō habeant animarū. tamen circa ſub limes et lr̄atas perſonas q̄ in maio ribus beneficijs ſunt honorande. p ſe. ap. poterit diſpenſari. ¶ Nota ꝙ qui habet curaꝫ animarum vel per ſonatum ſi ad cōſimile beneficiū eli gatur. poſtq̄ꝫ illꝺ receperit. ipō iu re vacat p̄mum. ¶ Iteꝫ qui nō vult ꝺmittere quod ſuū non eſt. debet priuari eo quod ſuū eſt. ¶ Iteꝫ cū quis receptus eſt ad ſecundū bene ficium. ſm iura p̄mum debet cōfer ri. ¶ Item nota penam negligētis cōferre beneficium. ¶ Item nota pro venerabilibus et lr̄atis perſo nis. ¶ Item ſolus pa. poteſt diſpē ſare ut aliquis habeat plures dig= nitates uel curas animarum.

Graue nimis. Caſus. quidā prelati eccle= ſiarum carnali affectōne ducti non iudicio rōnis ꝓmouent indignos vnde multa p̄icula imminent eccle ſijs. volens cōciliū huic morbo me deri precipit ut p̄termiſſis indig= nis promoueāt idoneos qui deo et eccleſijs valeant deſuire et ꝺ hꝺ fiat diligens inq̄ſitio i ꝯcilio annuatim et ſi quis poſt trinam ammonitōnē culpabilis repertus fuerit per ipm cōciliū ſuſpendatur. et ibi perſona idonea inſtituatur. q̄ ſupplet ſuſpē ſi defectum in beneficijs conferen= dis. et hoc idem circa capitula ob= ſeruetur. delictum vero metropo= litani ex pte ꝯcilij dn̄o pa. nuncietr̄ et ut iſtud ſtatutum melius obſer= uetur ſententia hmōi ſuſpenſionis ſine licētia ro. pō. vel ꝓprij patriar che nō relaxetr̄ ¶ Nota hic penā il lorum qui ꝓmouent indignos. ¶ Item aliquis poteſt cōdemnare nō tamen abſoluere. ¶ Itē vbi cō ditor iuris ſibi reſeruat abſolutōꝫ alijs prohibere videtur.

Extirpande. Caſus. patroni eccleſiarū et alij quidā ꝓuentus iparū ita ſibi vſur pant. ꝙ p̄ſpiteri ꝺ ſua portōne ne= queant ſuſtentari. ita ꝙ p̄ſpiteri in quibuſdam locis non obtinēt. n̄ q̄r tam quarte. i. ſextam decimā deci= marum. et ideo ibi nullus ſacerdos iuenitur qui habeat periciaꝫ litera tum. cum ergo q̄ altari ſeruit viue re debet de altari. ſtatuit cōcil’. ut non obſtante aliqua ꝯſuetudie ali cuius perſone p̄ſpiteris ipis ſuffici ens portio relinquatur. ¶ Qui ve= ro. dicit i. §. iſto. ꝙ qui hꝫ pro chialem eccleſiaꝫ i ꝓpria pſona de ſeruiat ibidem i ordine debito et n̄ p vicarium. niſi forte illa prochia lis eccleſia ſit annexa dignitati vel p̄bende. i quibus caſib9 p vicariū ibi poterit deſuire canonice iſtitu tum. qui habeat ꝺ ꝓuentibus ipi9 eccleſie cōgruam portōꝫ. alioquin ſciat ſe illa puatū auctate hmōi de creti et alij ꝯferatr̄ q̄ velit et poſſit quod dictum ē adimplere. i. deſui re i eccleſia p ſeipm ¶ In fine dicit ꝙ nullus de ꝓuentibus eccleſie qui

debet habere curam ꝓpꝛij ſacerdo
tis·alicui ↄferat ꝓ beneficio penſi
onē· ¶ Nota ꝙ laici et patroni bo
na eccleſiarū ſibi vſurpare nō dn̄t
nulla ↄſuetudine obſtante· ¶ Itē
qui altari ſeruit·de altari viuere de
bet· ¶ Item p̄ſpiteris debet cōpe
tens beneficiū aſſignari· ¶ Itē q̄li
bet rectoꝛ ꝑrochialis eccleſie ꝑ ſe
⁊ n̄ ꝑ vicariū debet deſeruire ī ip̄a
niſi ī duobus caſibus qui hic ponū
tur·ſ· cū annexa ſit dignitati vel p̄
bende· ¶ Item vicarius debet ha-
bere cōgruam poꝛtōnem· ¶ Itē q̄
rēnuit oꝛdinari·priuari debet bn̄fi
cio· ¶ Item nulla penſio ↄſtitui de
bet ꝓ beneficio in ꝑrochiali ecc̄ia

In lateran̄·ↄcilio· Ca· q̄d
dꝛ ꝫ ha
betur infra d priuilegijs· Cū et
plantare vſq3 ad·§·ſane·in quo p̄-
dicto ↄcilio p̄cipitur ut tales rep̄-
ſentare ꝓcurent in eccleſijs que ad
ip̄os pleno iure nō ꝑtinent· quos
vel cōuerſatio illoꝛū notas reddat
vel cōmēdet teſtimoniū prelatoꝛū
¶ Nota ꝙ patroni nō debēt aliq̄s
preſentare niſi diſcreti ſint et ho-
neſte fame·

Licet nobis· Caſus·mādauit
dn̄s pa·abbati
⁊ prioꝛi ſancte genouefe q̄tin9 ma
giſtro·R·archid·ebroicen̄·ī ſacra
pagina ſtudere volenti ꝓuent9 ſu
os eccleſiaſticos facerēt integre mi
niſtrari·dubitabat̄ vtrū deberent
ei facere dari diſtributōnes q̄ tan
tum reſidentibus ↄcedunt̄·rn̄·pa·
ꝙ nō vult ꝙ ei faciant dari diſtri-
butiones·que tantū reſidētib9 cō
cedūtur·et his q̄ interſūt hoꝛis ca
nonicis· ¶ Nota ꝙ ↄſtitutio hono
rij nō intelligit̄ d hmōi diſtributio
nibus quotidianis licet dicat ꝙ in
tegre ꝑcipiāt ſua bn̄ficia ī theolo-
gia ſtudētes·⁊ hoc eſt q̄d dicit·

Expoſuiſti· Caſus·canonici
veſprimen̄·ante
cōcil̄·generale·s·e·extirpande cō
ſueuerūt habere capellas ad ſui ſu
ſtentatōnem·cū de maioꝛi eccleſia
nō poſſent cōmode ſuſtentari·ſꝫ oc
caſione p̄dicti cōcilij ſubtracte fue
rūt capelle canonicis illis vnde nō
poterunt de redditibus p̄bendarū
ſuarū ſuſtentari·ep̄us ſignificauit
hoc dn̄o pa·mandat pa·ep̄o ſi cui
dens neceſſitas vel vtilitas exigat
bene poterit p̄bendas eccleſie ſue
augmentare adiungendo capellas
in ꝑpetuū ei ſbē p̄bendis reſeruata
cōgrua poꝛtōne capellanis· ¶ No
ta ꝙ ep̄us poteſt et debet augere
p̄bēdas canonicis ſuis ſi n̄ poſſint
de ſuis prebendis cōmode ſuſtēta-
ri·⁊ hoc de capellis vel aliunde·re
ſuata tn̄ debita poꝛtōe capellanis

Dilect9· Caſus·papa manda
uit decano ⁊ capitu-
lo andegauen̄·vt q̄ndam·g·nomi
recipent in canonicū ⁊ fratrem·q̄
cito facultas ſe offerret·quibuſdā
ſup hoc executoꝛib9 deputatis co
rā quib9 cū ex ꝑte capituli eſſet ex
cipiendo ꝓpoſitum ꝙ lr̄e nō vale-
bant ꝓ eo ꝙ nō faciebant mentōꝫ
ꝙ collatio prebendarū ad ip̄m de
canū ex donatōne regis ꝑtinebat·
ipſi executoꝛes interloquēdo ꝓnū
ciauerūt ſe ꝑ illas lr̄as ꝓcedere nō
debere·vnde mandat pa·ꝙ excep
tōne hmōi nō obſtante ad executōꝫ
mandati apoſtolici ꝓcedāt· ¶ No
ta ꝙ dn̄s pa·friuolas exceptiones
non admittit·

Sup inoꝛdinata· Ca·quere
bat̄ vtrū
pueri ⁊ beneficiati dicantur idonei
ad beneficiū aliq̄d obtinendū·⁊ re
ſpondet̄ ꝙ cum pueri ⁊ beneficia-
ti ſeruire nō p̄nt vel nō poſſint i ec
cleſia nō debent dici idonei i eadē

Nota ꝙ qui ſuire nō pn̄t i eccl'ia
nō reputantur idonei in eadem.
Cum cauſam. Caſus. q̄dā ca
nonic9 ſancte
crucis noīe iohannes nō habebat i=
tegrā p̄bendā. vn̄ orta fuit ꝯtentō
inter ipm̄ ⁊ ep̄m aurelieñ. ſup inte
gratōne p̄bende impetrauit cauſā
ꝯmitti ſup hoc ut p̄bendam ei face
rent integrari dubitauerūt iudices
vtrū alia p̄benda deberet ſcindi ꝓ i
tegratōe p̄bende p̄dicti iohannis
ꝯſult9 pa. r̄n. ꝙ n̄ fuit intētōis dn̄i
pa. ꝙ aliqua p̄benda de nouo ſcin=
dere⁊ ꝓpter reintegratōʒ p̄dictam
Nota ꝙ p̄benda n̄ dʒ diuidi. ⁊ ſi di
uidat̄ tene⁊ diuiſōr ad reintegran
dam p̄bendam. ⁊ ſic tal' diuiſio po
teſt tolerari. ſed de rigore iuris tal'
collatio deberet caſſari.
Venerabilis. Caſus. in eccle
ſia argētina q̄
dam p̄benda vacauerat tanto tp̄e
ꝙ ipius collatio ad ſe. ap. fuerat d
uoluta. ep̄us portueñ. tūc legatus
in ptibus illis ꝯtulit p̄bendaʒ illā
cuidam clerico. J. nomine. ſed ca=
pitulū illius eccleſie non recipiebat
eundē. vn̄ p̄fatus ep̄us pecijt a pa.
vt ſuā collatōʒ faceret obſuari. ex
aduerſo ꝓpoſuit ꝓcurator capituli.
ꝙ hoc audito capitulum allegauit
antiquā ꝯſuetudinē illius eccleſie.
ꝙ nullū receperant in ſuū ꝯſorciū.
niſi nobilem liberū ⁊ ab vtroqꝫ pa
rente illuſtrem honeſte ꝯſeruatio=
nis ⁊ eminētis ſciencie. ⁊ ne contra
hoc fieret ad ſe. ap. fuit appellatū.
cū nulla p̄benda vacaret antequam
monitorias lr̄as recepiſſent. domi
nus pa. ꝯſiderans ꝙ nobilitas ge=
neris non facit deo gratū ⁊ idoneū
ſuitorem ſed potius virtutū ⁊ vite
honeſtas. ⁊ dn̄s paucos nobiles ⁊
potentes ad ſuū elegit ſuicium ſed
ignobiles ⁊ paupes. cum nō ſit p=

ſonatum acceptio apud deū. ⁊ vix
ad dignitates inueniunt̄ eminētis
ſcientie. nedum ad p̄bendas. vnde
pa. hm̄oi exceptōnes non admiſit.
vn̄ mandat pa. ꝙ ſi ꝯſtiterit p̄dictā
p̄bendam vacaſſe qn̄ legatus dicto
J. ipam ꝯtulit illū faciant recipi ad
eandem. Item nota ꝙ nobilitas
generis nō eſt attendenda in colla=
tōne beneficioꝝ in eccleſia dei ſed
potius virtutū ⁊ vite honeſtas.
Item nō eſt acceptio pſonarum
apud deum.
Cū olim. Caſus. dn̄s pa. man
dauit p̄ori ſancte ma
rie ut. v. diacono faceret ꝓuideri in
aliqua eccleſia ciuitatis vel dioc. lu
cane. dictus p̄or p̄fatum. v. deſig
nauit in rectorem eccleſie ſancti pe
tri de vico in qua p clericos eiuſdē
eccleſie rector eligi cōſueuit. ⁊ qr
clerici nō recipiebāt eundē excōmu
nicatōnis vinculo inodauit eoſdeʒ
ſignificatum fuit hoc dn̄o pa. ⁊ ip
ſe r̄n. dicens cum mandatū apoſto
licum ad talia ſe nō extendat nec ſit
intentio dn̄i pa. de cōferenda recto
ria vel dignitate cū ꝓ ſimplici bn̄fi
cio ſcribit. mandat q̄tinus inſtitutō
nem et excōmunicatōnem denūciet
non tenere. Nota ꝙ qn̄ ſcribit̄ ꝓ
ſimplici beneficio ꝓuidere non po
teſt hm̄oi executor i rectoria l' dig
nitate. Item cum ſic mandatur
prouideas ſiue facias prouide=
ri in aliqua eccleſia ciuitatis vel di=
oc. forma iſta ad ſimplex benefi=
cium tantum extenditur. Item in
tentio mandantis ſemper attenden
da eſt et ſeruanda.

De clerico egrotante
vel debilitato. Rubrica.

Cum ꝑcuſſio.

Caſus. q̇daȝ ſacerdos infirmitate detent⁹ n̄ poterat eccleſie deſeruire. ꝓpter qꝺ ep̄s ſuus ſubtrahebat ei ↄſueta ſtipēdia ſua. Sacerdos cōqueſtus ē dn̄o pape. mandat pa. illi ep̄o ꝙ ꝓpter h̄ cōſueta ſtipendia ſua ei nō ſubtrahat ſed omnia ſibi tribuat que ſi ſanus eſſet ab ip̄a ecc̄ia ꝑcipe poſſet. quia ſi alij exēplo hm̄oi eſſent deterriti inueniri forte nō poſſet qui vellet eccleſie militare. Nota ꝙ infirmus ſuire intelligiẗ eccl'ie ⁊ omnia ꝑcipe debet ac ſi ſanus eſſet. ſatis em̄ affligitur ip̄a infirmitate.

Preſbiterum.

Caſus. q̇daȝ ſacerdos amiſerat duos digitos non medietate palme ꝑ quendaȝ p̄done abciſos. ep̄us illi⁹ queſiuit vtrū deberet ꝑmitti celebrare miſſam. dicit pa. ꝙ nō ꝑmittat illū miſſaȝ celebrare qꝛ nec ꝓpter debilitatē ſecure nec ſine ſcandalo ꝓpter deformitatē poteſt celebrare. ī alijs ſacerdotalib⁹ officijs ꝑmittit illū celebrare. Nota ꝙ ab initio libere poteſt exequi ex poſt facto infirmaẗ ut patet in iſto ſacerdote. Item deformitas et ſcandalū remouēt aliquem ab excōmunicatōne ſacrorum ordinum.

De rectoribus.

Caſus. diciẗ in hac dec. ꝙ leproſi nō pn̄t nec debēt miniſtrare altari ꝓpter ſcandalū aliorū q̇ ſani ſūt ſed dand⁹ eſt illis coadiutor q̇ habeat curā animarū ⁊ de facultatibus eccl'ie habeat ſuaȝ portōȝ vn̄ poſſit ſuſtētari. Nota ꝙ nihil eſt cū ſcandalo faciendū. Itē ꝓpẗ ſcandalū remoueẗ aliq̇s ab officio ſuo. Itē egrotanti dand⁹ eſt coadiutor. ⁊ hoc verū eſt et ſpeciale in leproſo.

Tua nos.

Caſus. Quidam ſacerdos diuino iudicio fuit lepra ꝑcuſſus. querebatur an deberet ꝓpter hoc remoueri ab officio p̄latōis tn̄. pa. ꝙ remoueri debet ab adminiſtratione populi. ita tamen ꝙ neceſſaria ſm̄ facultates eccleſie ſibi dum vixerit miniſtrētur. Nota ꝙ ꝓpter ſcandalū aliq̇s remoueẗ ab adminiſtratione ſua. Itē nota ꝙ leproſi ⁊ clerici egrotantes q̇ licet eccleſie nō ſuiāt nō tn̄ debēt beneficia amittere ſed eis debet eccleſia ꝓuidere.

Ex parte.

Caſus. ep̄us auraſicen̄. q̇ui morbo et incurabili fere ꝑ q̄driēniū laborauit ita ꝙ ep̄ale officiū nō potuit exercere ꝓpter qꝺ ⁊ ciues illi⁹ terre petebāt ab archiep̄o arelaten̄. metropolitano ſuo inſtanter ut eis ſuper hoc ꝓuideret. archiep̄us ſignificauit hoc dn̄o pa. tn̄. pa. ꝙ n̄ poteſt illū ad renūciandū ↄpellē nec addēda ē afflictis afflictō ſꝫ ē eis pon⁹ miſerēdū cū ille ī officio ſuo laudabiliter ſe habuit. vn̄ pa. volens tam ep̄o q̄ꝫ eccleſie ꝓuidere mandat archiep̄o ut det illi coadiutoriū ſiue coadiutorē virū ꝓuidū ⁊ honeſtū. ꝑ quē ⁊ ep̄o ⁊ eccleſie ↄſulatur. Nota ꝙ aliq̇s non debet cōpelli ad renūciandū ꝓpẗ infirmitatem. Itē afflictis n̄ ē addēda afflictō. Itē dare coadiutorē ep̄o morbo detento ſpectat ad archiep̄m.

Conſultatōnib⁹.

Ca. q̇dam archidiaconus morbo paliti co laborans officium lingue amiſit. queriẗ q̇d iuris. dicit pa. ꝙ dandus ē coadiutor. Nota qꝺ p̄latis impotēti b⁹ officiū ſuū ꝙ exercere dandi ſunt coadiutores.

De inſtitutionibus.

Non amplius. Ca. dici=
tur ꝙ nō
plures recipiantur in mona
ſterio monachoꝝ aut clericorum.
vel etiā monialium q̄ꝙ q̇ poſſint cō=
mode de bonis eccleſie ſuſtentari.
¶ Nota ꝙ nō debent tot eſſe cano=
nici in eccleſia quot ſint paupes

¶ In eccleſia. Caſus. in quadā
eccleſia erat cer=
tus numerus canonicorū. et tandeꝫ
vacauerunt ibi quedam ꝓbende in
eadem eccleſia quidā laici erant in
titulati. querebatꝰ vtrum tales laici
deberēt cōputari in numero clerico
rum ut ſic numerus clericorū repu=
taretur plenus rn̄. pa. ꝙ laici nō de
bent in clericorū numero cōputari
nec differant numerū canonicorum
adimplere de pſonis idoneis ⁊ ta
les aſſumēdi ſūt ꝑ quos in diuinis
deo cōgrue valeat deſeruiri. ¶ No
ta ꝙ ius canonie nō cadit in laicum
¶ Item vbi certus numerus cleri=
corū eſt ꝯſtitutus nō debꝫ diminui
ſed adimpleri. ¶ Item pſone ido=
nee nō debent in eccleſijs inſtitui.

¶ Ex frequentibus. Caſus. in
archiepi/
ſcopatu cantuarieñ. q̄dā praua cō
ſuetudo inoleuit ꝙ clerici beneficia
eccleſiaſtica recipiebant ſine licen=
cia eporum vel officialiū ſuorū non
ꝯſiderantes ꝙ illud erat ꝯtra inſti
tuta ſanctorū patrum ⁊ eccleſiaſti
cam honeſtatē. ꝓpter qđ archieps
volens illam ꝯſuetudinem penitus
extirpare. omnes illos qui ſcienter
beneficia taliter detinēt temere oc=
cupata vel q̇ đceteto ꝓhiḃſerit oc
cupare excōmunicauit. ⁊ dn̄s papa
ꝯfirmauit eandē mādās q̄tinꝰ ꝓdi
cti clerici q̇ ſententiā illam incurre/
rint nullatenus abſoluantꝰ. niſi ꝑus
ſatiſfecerint. ¶ Nota ꝙ ꝯceſſio ec=
cleſie facta a laico nō valet ſine con

ſenſu epi. ¶ Item beneficia eccleſi/
aſtica recipienda nō ſūt niſi ab his
ad quos ꝑtinent. ſ. ab epo vel eius
officali qui gerit vicem epi vel ab
alijs ad quos ꝑtinet collatō. ⁊ qui
ꝯtra fecerit excōmunicandus eſt
¶ Item ꝯſtitutio tranſit ad ꝓteri=
ta ut hic dicitꝰ. quia ꝓuat iam inſti/
tutos ⁊ ſimiliter inſtituendos. qđ
verum ē cū facit mētōꝫ de ꝓteritis

¶ Auctoritate. Caſus. ſtatuit
hic ꝙ in eccle=
ſijs nō inſtituantur vltra q̄ꝙ đ facul
tatibus ipārum cōmode ſuſtinean=
tur. ¶ Nota ꝙ cū clerici inſtitui de
bent in eccleſijs ꝓuētus eccleſiarū
conſiderandi ſunt.

¶ Ad decorem. Caſus. patri=
archa conſtan
tinopolꝰ. in eccleſijs ꝯſtantinopoli
tanis iſtituebat venet[illegible]s tantum nō
ꝯſiderans ꝙ qui iuſticiam facit ac
ceptus eſt deo. ⁊ beneficia eccleſia
ſtica ꝑ ſucceſſionē poſſideri nō poſ=
ſunt. vn̄ pa. mandat cuidam legato
exiſtenti in ꝑtibus illis q̄tinus mo=
neat eundem patriarcham ut cleri=
cos lr̄atos ⁊ idoneos vndecūqꝫ fue
rint inſtituat in eccleſijs ꝓdictis et
ꝓcipue in maiori eccleſia qđ ſi nō fe=
cerit indignū ſe reddet ut iſti lega
ti cōpellant aliarū natōnū clericos
ad ſuā obedientiaꝫ venire. nec diſſi
milent q̇n ſignificent hoc dn̄o pa.
vt ipē ꝑ hoc intelligat vtrū ſit ve=
rum ꝙ ipē patriarcha ut dicitꝰ hoc
ꝑmiſit ¶ Nota ꝙ in eccleſia dei nō
debet locum habere ſucceſſio here
ditaria. ¶ Item qui iuſticiam facit
deo acceptus eſt. ¶ Itē qui iuſticiā
alijs nō facit ē illi deneganda iuſticia

¶ Cum veniſſent. Caſus. inter
archiepiſco
pū eboraceñ. ex vna parte et archi
diaconum richemundie ex altera q̄
ſtio vertebatur ſup inſtitutōibus

pſonarū ꝛ cuſtodia ecciaꝝ vacātiū
vñ ꝓcurator archiepi ꝛ archidia·
acceſſerunt ad pa· ꝓcurator archi=
epi ꝓponebat ꝙ inſtitutio pſonarū
ꝛ cuſtodia eccleſiaꝝ vacātiū ſpecta
bāt ad ipſum in dioc· ſua tam de iu
re cōi ꝙ̄ de cōſuetudine generali ſꝫ
quidam anteceſſores illius cōmiſe=
runt quibuſdam archid· richemun
die perſonalit' tā inſtitutōem q̄ꝫ cu
ſtodiā· vnde petebat ꝓcurator vt
archd· illas dimitteret liberas et
quietas· Ex aduerſo rñ· archd· ꝙ
archiepiſcopus non perſonaliter·
ſed realiter ꝑpetuo conceſſit tam in
ſtitutōꝫ q̄ꝫ cuſtodiā archid· q̄ tunc
erat de ꝯſenſu capituli ſui· ꝛ archi
dia· fuerat in continua poſſeſſione
iſtarum dignitatum ꝛ aliarū liber
tatum tempibus multoꝝ archiepo
rum ꝛ archid· ꝛ ipe archieps ſine
aliqua conditōne archidiaconatum
ipm conceſſit eidē· ſed poſt ꝯceſſio
nem dicebat archiepus ꝙ conceſſe
rat ei archidiaconatum exceptis in
ſtitutōibus ꝛ cuſtodia eccleſiarū·
Preterea dicebat archiepus ꝙ ar=
chidiacon9 abiurauerat illas dig=
nitates· dñs pa· his ꝛ alijs auditis
interlocutus fuit ꝙ archid· defen
dend9 eſſet i plena poſſeſſione ipa
rum libertatum donec ex pte archi
epi ꝓbaretur ꝙ libertates predi=
cte ꝯceſſe fuiſſent archidiaconis p
ſonaliter· ꝛ in hoc caſu ꝛ ante con=
ceſſionem archidiaconat9 ꝛ poſt ꝛ
in ipa ꝯceſſione dictas dignitates
potuit licite retinere vel donec ꝓba
tū fuerit archidiaconū illas abiu=
raſſe· ſed in caſu iſto ſi ꝯceſſio fuit
real' nihil vtilitatis accreuit archi=
epo qui a pa· ad petitōnem ebora=
ceñ· eccleſie vel etiā p ſeipm archi
diaconatui ꝓuidebit ſi alterutrum
iſtorū fuerit ꝓbatum ſilētiū impo
natur archid· ſup libertatib9 illis·
et ſi ꝓbatū fuerit imponat ſilentiū
archiepo· ¶ Nota ꝙ qui eſt i poſ=
ſeſſione debet defendi in ea donec
cōſtet de iure· ¶ Item ꝯceſſio pſo
nalis· cum pſona finiē· real' ꝑpetua
eſt que fit nō pſone ſed eccleſie·
¶ Item factū prelati in damnū ec
cleſie nō p̄iudicat eccleſie· ¶ Itē iu
ramentū p̄lati in damnū eccleſie p̄
ſtitum ipi p̄lato nō eccleſie p̄iudi=
cat· ¶ Itē eccleſia ſine p̄lato age=
re poteſt ſed hoc eſt ꝑpter iuramē
tum qd ſuari poteſt ſine p̄iudicio
eccleſie ab ipo prelato·

Ca· vacā te quadā

Cum ad noſtram·

abbacia cuſtos illi9 eccleſie fuit ele
ctus in abbatem ſibi nihilominus
retinebat cuſtodiā· querebat vtrū
de iure illam poſſet retinere cū col
latio ipius ad ipm abbatē ptineat·
rñ· pa· ꝙ poſtquā fuit abbas effe=
ctus cuſtodiam de iure ñ potuit ob
tinere· quia donatio illius cuſtodie
ꝛ aliarum dignitatum illius eccle
ſie ptinēt ad abbatem ipm· a ſeipo
eam nō potuit recipe· cum inter dā
tem ꝛ recipientem dꝫ eſſe diſtinctō
pſonarum· ab alio eam non potuit
habere cum eam alius ius nō habe
at conferendi· ¶ Nō ꝙ eo ipo ꝙ ali
quis adeptus eſt aliquam dignita
tem vacat prima ſi quam habet·
¶ Item nullus poteſt dare ſibipſi
¶ Item differētia debet eſſe inter
dantem ꝛ accipientem· ¶ Itē ꝫ no
ta dec· iſtam contra epiſcopos ap
latos· qui poſtquā ſūt ꝓmoti dig=
nitates p̄us habitas vel ꝺ nouo va
cantes retinent·

De cōceſſione prebende vel eccleſie non vacantis·

Qui in viuorum Caſus in hoc
capitulo dicitur ꝙ qui ꝑmit
tit ſcienter ſe inſtitui ī beneficio vi
uentis excōmunicandus eſt. ¶ No
ta ꝙ nullus ī loco viuentis inſtitu
endus eſt vel ponendꝰ. et q̇ ſe paſ
ſus fuerit poni excōmunicandꝰ eſt
ſi ſcienter hoc fecit aliter nō.

Nulla. Caſus. quidam prelati
ante concil'. lat̃. cōferre
bant eccleſias ſeu beneficia et etiã
dignitates antequā vacarent ⁊ ſic
deſiderabant mortem ꝓximi ſui in
cuius locum credebāt ſuccedere. et
ideo ſtatuit concil'. lateranñ. ꝙ de ce
tero nulla eccleſiaſtica bñficia mini
ſteria vel eccleſie ↄcedantur ꝓpter
cauſā ꝑdictam. Cum enī in legibꝰ
gentilium hoc ſit inhibitū turpe ē
ſi expectatio future ſucceſſionis ī ec
cleſia dei habeat locum. cum enī ꝑ
dicta officia miniſteria vel ecc̃ie va
care ↄtigerit nō diu maneant in ſu
ſpēſo. ſed infra. vi. menſes ꝑſonis
idoneis ↄferantur. ſi aūt epūs hoc
diſtulerit ꝑ capitulum poſtea ordi
nentur. ꝙ ſi ad capitulum ꝑtinēt et
infra dictum tempus hoc ñ fecerit
epūs hoc de conſilio religioſoꝝ ex
equatur. et ſi omnes fuerint negli
gētes metropolitanꝰ abſq; alicu
ius ↄtradictōne de illis ſ̃m deū di
ſponat. ¶ Nota ꝙ beneficia nō dñt
ↄferri antequā vacent. ¶ Item fu
ture ſucceſſionis expectatō in eccle
ſia locum nō habet. ¶ Item ꝓpt ne
gligentiā amittit q̇s ius ſuū ⁊ trāſ
fertur ad alium.

Relatum eſt. Caſus. aliq̇ reci
piebant ꝓmiſſi
onem de eccleſijs nō vacātibꝰ poſt
modum cum vacabant illi appella
bant ne alijs ↄferre deberent. que
ritur an tali appellatōni ſit deferen
dum. r̃n. pa. cum tales ꝓmiſſiones
in concil'. lat̃. ſint caſſate nunquā ꝓ
textu talis appellatōnis debʒ ↄmit
ti quin ordinentur cum vacauerint
¶ Nota vbi nō tenet ꝓmiſſio ſuper
hoc non tenet appellatio. ¶ Item
ſi non tenet principale nec acceſſo
rium.

Propoſuit. Caſus. Celeſti
nus pa. mādauit
prepoſito ⁊ capit'lo cameracen̄. vt
G. preſpiterū reciperēt in canoni
cum ⁊ in fratrem ⁊ aſſignarēt ei ꝑ
bendam ꝓximo vacaturam que ad
donatōnem ſuam ſpectaret in eccle
ſia ſua. decano remenſi ſup hoc exe
cutorie ↄceſſo. ſed cum decanus in
ueniſſet eos cōtumaces dictū ꝑſpi
terum inueſtiuit de prebenda. pri
mo vacatura ī eccleſia cameracen̄.
ꝑtinente ad donatōnē ipoꝝ. tan
dem vacauit vna prebēda ⁊ ipi eā
alij aſſignauerunt. celeſtinꝰ hoc in
telligens ⁊ volens ratū habere qđ
ab eodem decano factum fuit caſſa
uit collatōnem factam a capitulo ⁊
dictum preſpiterū de ipa ꝑ annulū
inueſtiuit ſed cū dictus ꝑſpiter pre
bendã illam adhuc quiete habere
nō poſſet cum alius eam poſſideret
acceſſit ad dñm innocen̄. ⁊ expoſuit
ei omnia ꝑdicta. dic̃. ergo innoc. li
cet non ſit intentōnis ſue inueſtitu
ras de vacaturis factas habere ra
tas qui poteſt ſup ius diſpēſare tñ
ↄſiderans ꝙ dictꝰ ꝑſpiter non fuit
inueſtitus de vacatura ſed de vacā
te ꝑ celeſtinū que poſt caſſationem
ↄceſſionis quā fecit capitulū intelli
gebatur vacare. mandat pa. prepo
ſito ⁊ capitulo cameracen̄. q̃tinus
amoto ab eo quolibet detentore di
ctam ꝑbēdā ꝑfato ꝑſpitero aſſig
nare ꝓcurēt. ¶ Nota h̃ ꝙ collatō
facta circa mandatū pape valet ex
eo celeſtinus irritauit cōceſſionem

capituli et ex eo q͛ dicit in noc. que
poſt caſſatōnem conceſſionis a ca-
pitulo facte. et ſic tenuit conceſſio
capituli circa mandatū pape ⁊ con
tra inueſtituram decani et ſic ē ar.
q͛ per inueſtituram ius non acqui-
ritur. ¶ Item nota q͛ papa poteſt
diſpenſare contra ius.

Quia diuerſitatem. Caſus. archi-
epiſcopus eboracen̄. fuit ſuſpēſus
a papa tpe ſuſpēſionis ſue et etiā
poſtea quidam preter auctoritatē
ipſius intruſerat ſe in eccleſiā ebo-
racen̄. et alias eccleſias in quibus
collatio beneficiorum pertinet ad
ipm ſuper his cōqueſtus eſt archi
epiſcopus dn̄o pape. mandat pa.
legato ap. ſe. qui erat in partib9 il
lis quatinus cōpellat omnes q̄ ac-
ceperūt prebendas vel eccleſias ⁊
dignitates ptinentes ad collatio-
nem. archiepiſcopus preter aucto
ritatem ipſius ad reſignatōnē ipa-
rum p ſententiaȝ excōmunicatōis
et ſubtractōnem aliorum beneficio
rum ſuorum nō obſtante confirma
tōne aliqua a ſe. ap. in forma omu
ni obtēta niſi forte aliqui illas ha
buiſſet auctoritate ap. ſe. l' auctori
tate lat'. concil'. ita tamen q͛ temp9
ſuſpenſionis infra. vi. menſes nul-
latenus cōputetur. quia concil'. late
ran̄. contra negligentes tantū fuit
ꝓmulgatum. ⁊ tūc archiepiſcop9
nō potuit vti ꝓpria poteſtate in cō
ferendis beneficijs et ſi ꝓpria cul-
pa ſuſpenſus fuiſſet a poteſtate cō
ferendi tamen ad capitulum ꝓpter
culpam illam collatio beneficiorū
nō erat deuoluta ſ ad dominū pa.
donatio ptinebat qui preter culpā
aliquam poteſt conferre prebēdas
tempe etiam quo acceſſit ad papā
⁊ permāſit ibidem et receſſit infra
ſex menſes nullatenus computetur
tempus. vi. menſium cōputetur nō
a tempe vacatōis prebendarum.
Sed a tempe noticie ipi9 archiepi
ſcopi. ¶ Nota q͛ p confirmationeȝ
in oforma cōmuni nihil iuris acqui-
ritur. ¶ Item ſuſpenſus ab homie
nō poterit eligere. ¶ Item temp9
quo quis ſuſpenſus ē nō currit nec
computat̄ in. vi. menſibus ¶ Item
vi. mēſes currere incipiūt a tempe
ſcientie nō a tpe vacatōis.

Cum noſtris. Caſus. Signi-
ficatum fuit do
mino pa. q͛ prepoſitura lauſan̄. ec
cleſie tanto tpe vacauerat q͛ dona
tio illius ad ſe. ap. fuerat deuoluta
vnde papa mādauit epiſcopo ⁊ ca
nonicis lauſan̄. ut prepoſiturā ip-
ſam cōferrent thezaurario lauſan̄.
quibuſdam ſup hoc executoribus
ſibi datis. epus ⁊ canonici coraȝ ex
ecutoribus ꝓpoſuerunt q͛ illa pre-
poſitura nō vacabat. quia ille q̄ fu
erat prepoſitus elect9 fuit in epm
poſt ſuam conſecrationem fuit ele
ctus denuo in prepoſitum ⁊ eaȝ ſic
antea poſſidebat. executores dicen
tes hoc eſſe contrarium iuri ipam
prepoſituram de iure vacantem ꝓ
fato thezaurario aſſignarunt. hec
omnia ꝓpoſita et allegata fuerunt
coram auditore dato a papa ⁊ alia
plura. auditor de mandato pa. de-
creuit ut quicquid factum fuerat a
predictis executoribus haberet̄ ir
ritum et inane obtentu predictarū
lrārum eo q͛ p falſi ſuggeſtionem
et veri ſuppreſſionem fuerant impe
trate. cum illa prepoſitura nō vaca
ret de facto quāuis de iure vacaret
quia talis poſſeſſio plus habet fa-
cti q̄ȝ iuris. ⁊ dominus papa ſentē
ciam illam ratam habet et firmam
et mandat quibuſdam ut vbi pre-
fatus epūs ſufficiēter oſtenderit q͛
vel ex indulgētia ſe. ap. ſpāli. l' ex

alia iuſta cauſa ⁊ neceſſaria poſt cō
ſecratōẑ ſuam prepoſitura cōceſſa
fuiſſet eidem· cōpellant ip̄m ad re-
ſignatōnē ip̄ius prebende· deinde
moneant ⁊ inducant capitulum lau
ſañ· vt theſaurario conferre procu
rent. ‖ Nota ꝙ cum aliquis trāſit
de vna dignitate ad aliam dignita
tem· prima vacet ſiue vacat de iure
licet ille de facto primaẑ retineat cū
ſecūda. ‖ ·Item ꝑ ſubrepticias lr̄as
nō datur iuriſdictio ‖ ·Item licet be
neficium de iure vacet et non de fa-
cto· tū mentio facienda ē in lr̄is ſup
hoc impetratis de ipſo facto· alias
non valent vt hic patet· ‖ ·Item in
iure canonico ſunt quedaẑ que plu
rimum habent facti et parum iuris
‖ Item ꝓpter iuſtam et neceſſariā
cauſam poteſt epiſcopus vel aliꝰ p̄
latus hr̄e plures dignitates etiaẑ
inconſulto pa.

‖ Poſt electionem. Ca· ma-
giſter· h
et. R. de ſancto eadmundo conten-
debant ad inuicem de archidiaco-
natu richemundie· ꝓpter quod ac-
ceſſerunt ad dominum pa· in preſē
cia eius ex parte. R. de ſancto ead-
mundo in hunc modum fuit propo
ſitū· vacante archidiaconatu riche
mundie. Archiep̄us eboracen̄· i re-
motis agens· hoc audito archidia
conatum ip̄m ꝯtulit magiſtro· ho·
mandans capitulo eboracen̄· vt eū
in archidiaconum reciperent· ẜ ip̄i
mandato ipſius acquieſcere nolue-
runt· quia predeceſſor Innocentij
inter cetera que decano et capitulo
eboracen̄· ſuo priuilegio conceſſit·
decreuit ordinatōnem canonicorū
ſeu pſonarū liberam eſſe ut videli-
cet idonea et honeſta pſona cui ar
chiepiſcopus vacantem prebendā
vel dignitatē in eccleſia eboracen̄·
duceret conferendam ſm̄ antiquaẑ
conſuetudinem eccleſie preſentare
tur decano et capitulo eboracen̄· et
ſi quis contra hoc eſſet introductꝰ
nec pro pſona nec pro canonico ha
beretur· ⁊ ſi archiepiſcopus infra
tempus lat· concil'· ſm̄ formaẑ pri
uilegij hoc non faceret tunc liceret
decano et capitulo predicta confer
re· Sed quia de ip̄o decano in lr̄is
archiepiſcopi mentio non fiebat ꝑ
quem debebat in capitulo inueſti-
ri ip̄ius mandato fuit contradictū·
et ſic collatio archiepiſcopi repro
bata credentes auctoritatem confe
rendi ad capitulum deuolutam· R·
de ſancto eadmundo archidiacona
tum contulerunt inſtallātes eundē
ꝓponebat inſup predictꝰ· R· ꝙ ma
giſter· h· renuntiauerat et abiura-
uerat collatōni archidiacōatꝰ quā
ſibi fecerat archiepiſcopꝰ· et poſt
illam renunciatōnem eidem archi-
ep̄us contulit archidiaconatum· vn̄
dictus· r· tam ratōne prime conceſſi
onis ꝙ̄ ſecūde petebat aſſignatum
ſibi archidiaconatū cōfirmari · his
et alijs auditis quia conſtitit domi
no pa· archidiaconatū p̄dictū ma-
giſtro· h· ꝑ archiep̄m primo fuiſſe
conceſſum· et ꝙ inſtitutio facta de
ip̄o· h· non fuiſſet ſm̄ iuris ordineẑ
reprobata archidiaconatus non va
cans alteri conferri non potuit· ſed
magiſtro· r· qui contra iuſticie re-
gulam in locū alterius ꝓ uehi ſe cō
ſenſit ſup ip̄o archidiaconatu ſilen
cium impoſuit· decernens vt inſtitu
tio facta per archiepiſcopum 8 ma
giſtro· h· ſortiatr̄ effectū ⁊ ſi poſt
modum aliquis apparuerit qui con
tra ip̄m aliquid velit opponere ſup
renūciatione vel abiuratione vel ali
quo premiſſorum ordine iudiciario
poterit experiri · ‖ Nota ꝙ prima
electione celebrata ea non caſſata
non eſt alia facienda·

Item qui in locum viuentis inſtitui conſentit debet repelli. Item poſt factam cõſtitutionem poteſt opponi abiuratio vel renunciatio. ne p ſurreptionem habeat dignitatem.

Cum ſup. Caſus. Quidam clericus. C. nomine q̄ſtionē habebat cū canonicis tridonen̄. ſuper prebenda eccleſie tridonen̄. propter quod partes acceſſerunt ad dominum papam. ꝓponebat dictus. C. ꝙ canonici tridon̄. eum receperunt in canonicum et in fratrem. nulla prebenda ſibi aſſignata. nec mētōne facta ꝑme vel ſecūde prebende. vnd̄ petebat a do. pa. canonicos predictos compelli q̄tinus prebendaꝫ aſſignaret eidē in eccleſia tridonen̄. Ex aduerſo reſpondebatur ꝙ n̄ tenebant̄ ei beneficium aſſignare cum receptus fuiſſet contra concil̄. lateran̄. vnde n̄ debebant ad hoc cōpelli. domin9 pa. his auditis quia non fuit ꝓbatum ꝙ receptus fuiſſet contra concil̄. lateran̄. licet obiectum. nec illi canonici videbantur hoc poſſe ꝓbare contra illum. C. qui confitentur ſe illum contra concil̄. lateran̄. recepiſſe ſentenciando decreuit vt quãcito facultas ſe obtulerit predicto. C. prebēdale beneficium in tridonen̄. eccleſia conferatur. quia ex quo receptus eſt in canonicum. non debet carere prebenda. Nota ar. ꝙ allegans ſe feciſſe ɔtra cõcil̄. ex eo ſubſidium habere non debet. Item hic poteſt ſumi illud generale. Fruſtra implorat auxiliū legis qui cōmittit in legem. Item ex quo aliquis eſt in canonicum receptus. debet habere beneficiū.

Literas. Caſus. Significatū fuit domino pa. ꝙ in eccleſia ſancti viſcardi bremen̄. quedam prebenda vacauerat tãto tp̄e ꝙ ipſius donatio ſm concil̄. lat. ad ip̄m fuerat deuoluta. vnde pa. mãdauit quibuſdam q̄tinus. O. clericum veſtirent de ip̄a coram iſtis executoribus. ex parte illius. O. fuit ꝓpoſitum ꝙ. h. prepoſitus quondam ſimplex canonicus illius eccleſie fuit electus in canonicum maioris eccleſie. et poſtmodū anno elapſo elect9 fuit in prepoſitum ſancti viſcardi. nihilominus retinens priorem prebendaꝫ quã in ip̄a eccleſia tunc habebat. vnde petebat illam prebendam ſibi conferri que de iure vacabat. ſed prepoſitus allegauit econtra q̄d erat de cõſuetudine generali. ꝙ vnus in eadem eccleſia plures prebendas haberet. et q̄ archiep̄us bremen̄. ip̄m de prepoſitura inueſtiuit tam prepoſituraꝫ q̄ prebendam illam de cõſenſu capituli confirmauit. dubitabant iſti executores cum aliquis de vna prebenda eligitur ad aliaꝫ. vtrum iſtam prima vacare intelligatur an p ſententiã debeat abiudicari eidē et an ꝓpter confirmatōnem predictam prebenda illa debeat dici non vacare. ſup hoc cõſuluerūt dominū pa. et ip̄e r̄ndit. ꝙ ſi eſt ita. prebēda illa et ſi de iure vacet d̄ facto tn̄ non vacat. vnde mandat q̄tinus dictum prepoſitum cõpellant ut illã reſignet et cum de facto vacauerit illam predicto clerico aſſignare ꝓcurent. Nota ꝙ ꝑbēda dicitur vacare de iure ⁊ nõ de facto ⁊ ſic d̄ ip̄o facto facienda eſt mentõ in litteris domini pape ſup illo beneficio obtentis.

Ex parte. Ca. in ecc̄ia aſtenſi quedam prebende p q̄tuor ãnos ⁊ ampli9 vacauerūt ep̄s aſten̄. q̄ſdã inſtituit i eis credēs ſibi lꝫ licere auctẽate concil̄. lat. illi

inſtituti ſentiẽtes inſtitutoꝫ illã fir
mam nõ eſſe ad mediolaneñ· archi=
epm acceſſerũt· qui eos ordiauit ⁊ i
corpalẽ poſſeſſiõꝫ p̃bẽdarũ ĩparũ
de ꝯſenſu capituli induxit exceptis
tribus qui ſe opponere curauerunt·
apł q̃d vtraq; ps ad ſe· ap· acceſ=
ſit· et dum cauſa tractabat̃ ibidem
vtraq; ps ꝯfeſſa fuit ꝙ p̃bẽde nõ
erant ibi diſtincte nec certus cano=
nicorũ numerus cõſtitutus· vñ pa·
euidenter ꝯſiderans ꝙ lat̃· ꝯcił· in
hoc caſu locũ non habebat· quãuis
eccleſia canonicorum pateret̃ defe
ctum· qualiter inſtitutio p epm vel
archiepm facta occaſione lat̃ ·con=
cił· nõ valebat· verũtamẽ qꝛ totum
capitulũ tribus tantũ exceptis p̃di=
ctorũ receptõꝫ affectat· nec ab illis
tribus aliq̃d rõnabile obiectũ eſt et
oſtenſum· mandat pa· q· ſi faculta=
tes eccleſie ſuppetunt ſm conſuetudi
nem hactenus obſeruatã p̃dicti cle
rici p canonicis habeant̃ · // Nota
ꝙ vbi certus numerus canonicorũ
ſtatutus nõ eſt· nõ habet locum ca
non lat̃· ꝯcił· nec dicit̃ ibi ꝓprie va
care p̃benda· // Item minor pars
etiaꝫ vnus poteſt ſe opponere maio
ri dũmodo iuſtam cauſaꝫ oſtẽdat·
// Iteꝫ ſm facultates eccleſie cano
nici ſũt inſtituendi ſm cõſuetudinẽ
obſeruatam·

Conſtitutus· Caſus· Epiſco
pus lauduneñ·
ꝯtulit· h· canonico ſuo poteſtatem
ꝯferendi prebẽdã ſacerdotalẽ que
p̃mo in ipa eccleſia vacaret ⁊ archi
epus remenſis ap· ſe· legatus p̃ce
pit capitulo lauduneñ· ut cum p̃bẽ
da vacaret ⁊ pſonam illã recipent
ad eam cui dictus· h· illam duceret
ꝯferẽdam· iſte· h· adhuc dubitãs ꝺ
iure ſuo acceſſit ad dñm papam vt
q̃d ſup collatõne dicte p̃bẽde factũ
fuerat ratum haberet· mandat pa·
epo et capitulo quatinꝰ pſonãi llaꝫ
cui dictus· h· p̃bendam illam cũ va
care ꝯtingerit duxerit ꝯferẽdã ſine
ꝯtradictõne recipiant· ⁊ eps interi
prebendam illam cõtra formã con
ceſſionis ſue alicui nõ cõferat · // In
fine dicit papa ſi cõceſſiones hmõi
ad ꝯſequentiã traherent̃ fieri poſ=
ſent in fraudem lat̃· concił· p quod
beneficia antequã vacent cõferri ꝓ
hibentur· vñ precipit papa ꝙ oc=
caſione huius mandati quod con=
tinet gratiam ſpecialem fraudem
adhibere volentibus licentia nulla
tenus tribuatur· // Nota ꝙ eps ex
cauſa poteſt delegare prebendarũ
collatõnes· quia hoc ẽ iuriſdictio=
nis· // Item conceſſiones vel dona
tõnes facte in fraudem iuris nõ va
lent· // Item priuilegium pſonale
ad ius ꝯmune trahi non debet·

Dilectus filius· Caſus· magi
ſter· V· cano=
nicus cuiuſdaꝫ eccleſie cathedralis
acceſſit ad pa· exponẽs eidẽ ꝙ epi=
ſcopo ſuo viaꝫ vniuerſe carnis in=
greſſo· Archiepus ſancti ſeuerini
credens ꝙ p negligentiam canoni
corũ qui non elegerãt infra· vj· mẽ
ſes ad ipm eſſet eligẽdi auctoritas
deuoluta dictum · V· elegerit i epi
ſcopum pa· videns ꝙ canon latera
neñ· cõcilij contra negligẽtes editꝰ
ad epatus vel archiepatus non ſo=
let extendi· ſed ad pſonatꝰ alios et
minora beneficia· vnde electionem
hmõi exigente iuſticia caſſauit ·
// Per hanc dec· declaratur illa de
cretalis· nulla de quibus beneficijs
intelligatur· nec corrigitur iſta p
illam conſtitutõnem· Ne pro defe=
ctu· // Nota ꝙ canon lat̃· concił· cõ
tra negligentes editus ad epiſco=
patus vel archiepiſcopatus· nõ ex=
tenditur· ſed ad perſonatꝰ alios ⁊
minora beneficia ·

Ex tenore. Caſus. Inter .I. cle
ricū ex ꝑte vna et
abbatem ⁊ cōuentū de bello ex al-
tera vertebat̄ queſtio ſup ꝓmiſſi
one ipſi⁹ iohannis impetrauit cau
ſam cōmitti ſup hoc quibuſdā iudi
cibus coraꝫ quibus petebat dictū
abbatē ⁊ monachos cōpelli ad ꝓ-
miſſiōꝫ ipſi⁹ ſꝫm ꝙ ſibi ꝓmiſerant
lite ꝯteſtata dict⁹ .I. exhibuit q̄n
dam cartam cōtinentē ꝙ monachi
ꝓmiſerant ei dare p̄maꝫ eccl̄iaꝫ ad
donatōnē ſuā pertinentē. monachi
dicebant ſe ad hoc nō teneri cū tal̄
ꝓmiſſio fuerit cōtra lat̄. cōcil̄. du-
bitauerūt iudices quid iuris eſſet
pa. cōſultus r̄ndit. ꝙ ꝓmiſſio p̄di-
cta nō tenet facta cōtra cōcil̄. lat̄.
vñ mādat ꝙ predicto clerico ſup
hoc ſilētium imponat̄. ¶ Nota hic
auditur allegans turpitudinē ſuā
et cōtra factum ſuū excipiendo. ¶
¶ Itē ꝓmiſſio cont̄ cōcil̄. lateran̄.
non tenet. nec obligatōꝫ inducit.

¶ Accedens. Ca. Quidā mona
chi promiſerunt
cuidā clerico. R. noīe ꝓuidere ī ec-
cleſiaſtico bn̄ficio qn̄ poſſent ſiue
cū obtulerit ſe facultas. ſꝫ q̄ꝛ n̄ ꝓui
debant eidē impetrauit lr̄as ꝯtra ip
ſos ad q̄ſdaꝫ iudices delegatos co
ram quib⁹ petebat monachos cō-
pelli ut ꝓuiderēt eidem ſꝫm qđ ꝓ-
miſerant. r̄ndebant monachi ꝙ nō
tenebantur ei ꝓuidere ꝑ illam pro
miſſionem cū ſit facta cōtra cōcil̄.
lat̄. iudices ſup hoc dubitātes ſig
nificauerūt hoc dn̄o pa. ⁊ ip̄e ſup
hꝫ reſcribit monachis illis dicens ꝙ
aliud eſt prelatū ꝓmittere collatō
nem beneficij cū poterit. ⁊ aliud cū
vacabit cū in multis caſibus facul-
tas ſe poſſit ſiue poſſet offerre. in
quib⁹ collatio nō eſſet ſub expecta
tōne vacaturi beneficij differenda.
vnde mandat illis ut prefato cleri
co cū potuerint beneficiū eccleſia-
ſticum debeant aſſignare. ¶ Nō ꝙ
ꝓmiſſio de non vacante nō valet.
¶ Item aliud eſt ꝓmittere benefi-
cium cū vacauerit ꝙ n̄ licet ⁊ aliud
cum facultas ſe obtulerit qđ licet.
vnde patet. promiſſionē nō vacan
tis factam in genere non valere.

Poſtulaſtis. Caſus. In q̄dā
archiep̄ali ec-
cleſia collatio p̄bendarum ſiue be-
neficioꝝ ꝑtinet ꝯmuniter ad archi
ep̄m ⁊ capitulū. querebat̄ ſi infra
vj. menſes prebendā vacantem ne-
glexerint ordinare. vtrū collatō ip
ſius p̄bende penes archiep̄m rema
neant. r̄n̄t pa. ſi capitulum ⁊ archi
ep̄us infra predictū tempus circa
hꝫ fuerint negligētes nec ab archi
ep̄o ad capitulū nec a capitulo ad
archiep̄m poteſtas deuoluitur cō-
ferendi. Sed ad ſupiorem ſꝫm lat̄.
cōcil̄. tranſit collatio. niſi forte ar
chiep̄us n̄ tanq̄ p̄latus ſꝫ tanq̄ ca
nonic⁹ cū capitulo ius habeat cō-
ferendi. in eo caſu ſi archiep̄us do
loſe impedierit collatōnem. dolus
ei ꝓdeſſe nō debet. ¶ Nota caſum
in q̊ metropolitan⁹ nō poteſt pur
gare negligentiaꝫ capituli. ¶ Itē
iſtud eſt ius cōmune ꝙ collatio bn̄-
ficioꝝ ſimul ad capitulū et ep̄m ꝑ
tinet. et tūc ꝑ negligentiā trāſfer
tur ad ſupiorem ꝓximum. ¶ Item
q̄nq̄ꝫ archiep̄us reſidet in capitu-
lo vt p̄latus q̄nq̄ꝫ vt ſimplex cano-
nicus. ¶ Item dolus nemini debet
ſuffragari.

Cum dilecta. Caſus. Comi-
tiſſa flandren-
ſis habꝫ ius patronat⁹ in q̊buſdā
eccleſijs in quibus habet p̄ſentatō
nem quaſdā ꝓmiſſiones fecit de nō
vacātibus beneficijs ⁊ donationes
illoꝝ bn̄ficioꝝ poſuit in manibus
quorundā ut cōferrēt illa cū vaca

uerint. peruenit h ad noticiam dñi
pape vñ mandat ꝗbuſdam ꝙtinus
hmōi donatōes denūciēt irritas ⁊
inanes. ꝑcipiendo illi comitiſſe ne
decetero ſimilia attemptare preſu
mat. ¶ Nota ꝙ ꝓmiſſio vel collatō
de bñficio nō vacante non tenet.

Ne ſede vacante aliquid innouetur.

Nouit ille. Caſus. Celeſtinꝰ pa. monaſteriū gloſtonienſe erexit
eccleſiam cathedralē vniendo illd
eccle bathoniēn. ut idē eſſet epūs
vtriuſqꝫ. poſt hec monachi cōque
rebant̄ dño innoc. ꝙ illa vnio ver
gebat in graue ꝑiudiciū monaſte
rij ſui. cum ꝑ illā vnionē ſolueretur
religio. elemoſina fraudabat̄ ⁊ ho
ſpitalitas tolleretur. vñ petebāt ſi
bi et monaſterio ꝓuideri ſup his.
ꝓpter qd mandauit pa. quibuſdaꝫ
vt monaſteriū ipm ſub ꝑoris regi
mine facerent gubernari. et epūs
certis redditibꝰ eſſet ꝯtentus vnio
ne manente et ꝙ epūs res mona
ſterij nō expenderet ⁊ ad petitōnē
bathoniēn. vñ epūs cōfirmauit in
noc. hanc ꝓuiſionem ſuo ꝑuilegio
mortuo bathoniēn. epō petebant
monachi a dño pa. ut ſtatū mona
ſterij ſui deberet in meliꝰ releuare
quia tempus aduenerat in quo illd
fieri poterat ſine ſcandalo. et h idē
petebat bathonienſis eccleſia ⁊ do
minus rex ⁊ alij plures magnates
et epi et abbates ut vnione penitꝰ
diſſoluta monaſteriū reduceret in
ſtatum antiquū. dñs pa. ꝯſiderās
ꝙ ſede vacante nō debet aliqd in
nouari cū nō ſit qui ius epale defē
dat. ne pa. viſus ſit plꝰ prouidiſſe
ꝑſone q̄ʒ eccle. Ipi mortuo illo epo
mutarꝫ ſubito id qd eo viuēte ꝯceſ
ſit. et ideo petitōꝫ illorū nō potuit
exaudire. verūtamen ꝯcedit illis ut
cū eccleſia bathoniēn. d paſtore fu
erit ordinata ius ſuū proſequendi
liberaꝫ habeant facultatē. interim
tñ monaſterium regat̄ ſub cura ꝑo
ris. ¶ Nota ꝙ ſede vacante nihil ē
innouādū. ¶ Itē tunc eccleſia ca
ret defenſore et ſic nō eſt qui non
agat vel cōueniat. ¶ Item que cū
deliberatōne facta ſunt non debēt
ſubito immutari.

Illa deuotōnis Caſus. Col
latio ꝑben
darum in eccleſia ſancti lenenij ꝑti
net ad epm loci vacante ſede epali
vacauit quedā ꝑbenda in dicta ec
cleſia ſancti lenenij capl'm illiꝰ eccle
credens collatōnem prebendarum
vacante ſede deuolutā ad ipm pre
bendam illā vacantē cōtulit cuidā
clerico. poſtmodū archieps capua
nus de mandato dñi pa. inueſtiuit
magiſtrū. R. de illa prebenda. cui
pa. illam prebendā ꝯtulerat. ⁊ ita
orta fuit diſcordia inter magiſtrū
R. et illum cui capitulū prebendā
illam ꝯtulerat. vnde queſtio ſup h
delata fuit ad ſe. ap. pa. auditis ra
tōnibus vtriuſqꝫ partis ꝯfirmauit
prebendā illam dicto magiſtro nō
obſtāte ꝯceſſione ꝑ capitulum alij
facta vel cōfirmatōne i forma cō
muni obtenta. qꝛ nullo iure cauet̄
ꝙ vacante ſede capitulū fungatur
vice epi i beneficijs cōferēdis. nec
i eo caſu poteſt dici ꝙ poteſtas cō
ferendi beneficia vel prebendas ꝑ
ſupioris negligentiaꝫ ad capitulū
ſit deuoluta. cū nullꝰ ſit tūc ſupior
qui de iure vel facto poſſit preben
das cōferre. ¶ Nota ꝙ collatio q̄
nulla eſt nō impedit ſcdam. ¶ Itē
qd nō eſt cōceſſum itelligitur pro
hibitum. ¶ Item ſede vacante ius
cōferendi prebendas non deuoluit̄

ad capl'm. // Itē ñ currit pſcriptio
tunc qꝛ cū null9 ſit ibi prelat9 nul
la eſt neglientia.

Conſtitutis. Caſus. int' epm
burgeñ. et eccle
ſiā ſancte marie de caſtroſori. q̄dā
q̄ſtio vertebat̄ ꝓcurator eccīe ſan
cte marie petebat ab epo burgeñ.
reſtitutōnem ſup libertate libere ſi
bi eligendi p̄latum in dicta eccleſia
et ſup terris ipſius et rebus alijs.
q̄b9 eccleſia fuerat ſpoliata. lite cō
teſt. coram innoc. et poſtmodū fa
ctis poſitōibus ꝛ rñſionibus ſiue
ꝯfeſſionibus coram delegatis iudi
cibus ꝛ receptis quibuſdā teſtibus
cauſa iterū ƀlata eſt ad ſe. ap. pa.
examinato ꝓceſſu depoſitōnes te-
ſtium q̄ vacante burgeñ. eccleſia et
carente legitimo defenſore recepti
fuerāt reprobauit. // Nota ꝙ ſede
vacante. cauſa tractari nō poteſt.
nec teſtes recipi. qꝛ non eſt cū quo
iſta fiant. et altera pte abſente. ꝓ-
ceſſus cauſe nullus eſt.

De his q̄ fiūt a p̄latis ſine conſenſu capituli.

Irrita. Caſus. dicitur in
hoc capitulo ꝙ
irrita erit epoꝝ venditio vel
donatio vel cōmutatio rei eccleſia-
ſtice abſqꝫ cōſilio capituli. // Nota
ꝙ epus nec vēdere nec alienare po
teſt rem eccleſie ſine ꝯſenſu capitu
li q8 verum eſt ƀ magna re. ꝓuam
em̄ p ſe alienare poteſt. vt. xij. q. ij
terrulas.

Continebatur. Caſus. q̄dā
abbatiſſa fe
cit q̄ndam donatōnem cuiuſdaꝫ de
cime cuidam nomine. h. poſtea ve
ro aliq̄nto tpe elapſo eandem deci
mam ꝯceſſit eidem. querebat̄ que
cōceſſio ꝓualeret. rñ. pa. ꝙ ꝯceſſio
decime ꝑus facta ſi ꝯuentu ſciēte ꝛ
nō ꝯtradicente facta eſt tenet ꝛ va
let. ſed ſi ignorante ꝯuentu aut cō
tradictēe decimā predicto. h. ꝑus
cōceſſit ꝛ poſtea de ꝯſenſu capituli
eandem decimā dedit eidē. ſecunda
donatio dꝫ valere ꝛ ꝑiudicare ꝑo
ri. // Nota ꝙ qui nō ꝯtradicit ꝯſen
tire videtur. // Item prelatus ſine
ꝯſenſu capituli cōceſſionem facere
non poteſt.

Cum nos. Caſus. epſ vigo-
rieñ. ſine conſenſu
capituli ſui ꝯceſſit q̄ndam eccleſiaꝫ
quibuſdā religioſis. ſucceſſor illi9
donatōꝫ illam reuocare volebat. q̄
ritur an poſſit. rñ. pa. ꝙ donatō il-
la de rigore iuris nō valet quā fecit
anteceſſor illius capitulo ſuo recla-
mante niſi capitulū eam ratā poſt
modū habuiſſet. // Nota ꝙ p̄latus
ſine ꝯſenſu capituli ſui donatōnem
in damnū eccleſie facere nō poteſt
// Item ratihabitio retrotrahitur
et mandato cōpatur. // Itē ſubſe-
quens ꝯſenſus valet. // Itez q8 ab
initio non valet. ex poſt facto cōua-
leſcit.

Nouit. Caſus patriarcha hie
roſolimitanus ſine ꝯſi-
lio fratrū ſuoꝝ abbates ꝛ abbatiſ
ſas ꝛ alias eccleſiaſticas perſonas
inſtituebat ꝛ deſtituebat. peruenit
hoc ad noticiam dñi pa. vnde ſup
hoc ſcribit ipi patriarche dicēs. q'
cum ipe ꝛ fratres ſui ſint vnum cor-
pus ita ꝙ ipe caput. nō decet ipm
vti ꝯſilio alioꝝ omiſſis fratrib9 ſu
is in negocijs eccleſie ſue. cū illud
ſit ꝯtra inſtituta ſanctoꝝ patrum.
vñ precipit ei ꝙ decetero illud non
faciat ꝛ tales inſtitutōnes ꝛ deſti-
tutōnes decreuit carere robore ſir-
mitatis. // Nota ꝙ nō decet mēbrū
a capite recedere nec econuerſo.
// Itē prelatus negocia eccleſie ſue

de ꝯſilio fratrū ſuoꝝ facere debz
et p̄cipue hm̄oi ſpecialia aliter em̄
facta non tenent·

Quanto· Caſus· predict9 pa
triarcha omiſſis fra
tribus ſuis in confirmatōibus et
cōceſſionibus ⁊ alijs negocijs ec-
cleſie ſue vtebat̄ cōſilio alioꝝ man
dat pa· eidem ꝙ decetero id nō fa
ciat· ſ3 d cōſilio frēm vel maioꝛ ⁊ ſa
nioris ꝑtis eadez ꝑtractet et diſpōt
Preterea idem patriarcha in p̄uile
gijs ſuis et alijs inſtrumentis noīa
abſentiū fratrū inſcribi faciebat· p̄
cipit pa· ꝙ hoc non faciat· quia ta
lia munimenta irrita ſūt ⁊ falſa ·et
ipe queſtionem falſi poterit formi
dare· ¶ Nota ꝙ p̄latus de conſilio
fratrū ſuoꝝ negocia eccleſie ſue ꝑ
tractare et diſponere debet ¶ Itē
epi p̄nt ꝯferre priuilegia· ¶ Itez
de falſo tenet̄ vt hic dicitur qui no
mina abſentium ſcribit in lr̄is ac ſi
eſſent preſentes·

Ea noſcitur· Caſus· abbates
et cōuentus ha-
bentius preſētandi in eccleſijs cō-
tingit aliq̄n ꝙ ipi abbates preſen-
tant pſōnas idoneas epis dioc̄· ad
eccleſias illas vacantes· et eis re-
ceptis ꝑ ep̄m monachi aliq̄n ante
preſentatōꝫ aliq̄n poſt ꝯtradicūt·
q̄r· an talis inſtitutio valeat· r̄n· pa
pa ꝙ q̄n prelati faciūt hm̄oi preſē
tatōnes· intelligendū eſt ꝙ ſiūt de
ꝯſenſu fratrū ſuoꝝ ſine quo nō va
lent· ⁊ ideo ſi cōſtiterit ꝙ cōſenſus
fratrū vel maioris ꝑtis nō interue
nerit tales inſtitutōnes dn̄t caſſari
niſi ex antiqua et approbata cōſue-
tudine vel ex aliqua ſpeciali ꝯceſſi-
one· abbates ipi ꝓbauerūt ꝙ ꝯſen
ſus monachoꝝ in talibus collatio
nibus nō ſit requirēdus ¶ Nota ꝙ
abbas nō poteſt preſentare aliquē
vel cōferre bn̄ficiū eccleſiaſticū ali-
cui ſine ꝯſenſu ſui capituli· ¶ Item
collatio aut preſentatio ſeu electio
cōmuniter ꝑtinet ad prelatū ⁊ ca-
pitulū hoc em̄ eſt illius ꝯmune niſi
aliud in contrariū ꝓbetur a prela
tis· ¶ Item ex antiqua ꝯſuetudine
vel priuilegio abbas ſolus poteſt
cōferre beneficia irrequiſitis mo-
nachis·

¶ **Cum apoſtolica·** Caſus· int̄
capitulum
ſancti ſtephani ex vna ꝑte ⁊ mona
chos de pratea ex altera q̄ſtio ver
tebatur ſup quadā decima· cōpro-
miſerūt ꝑtes ſuper queſtione illa ī
quoſdam arbitros coꝛā quib9 ꝓpo
nebant monachi donatōnem ipius
decime ſibi factam fuiſſe· ⁊ a q̄daz
milite d ꝯſenſu bituricen̄ · archiepi
dioc̄· ipius et ꝯfirmatā fuiſſe ⁊ ad
ꝯfirmandam ꝯceſſionē ſuam indu-
cebant auctoꝛitatē hieronimi dicē
tis· ſi aliq̄n fuerint a laicis que diui
ni iuris eſſe noſcant̄ male detenta·
et in vſū tranſierint monachoꝝ
epo loci prebente ꝯſenſū cōſtabūt
oīa ꝑpetua firmitate obnixa · ecō
trario ꝑs altera r̄ndebat ꝙ cōſen-
ſus epi ſine ꝯſenſu capituli nō ſuffi
ciebat ad hoc inducebat auctoꝛita
tem leonis q̄ ep̄us de rebus eccle-
ſie quicq̄ donare vel cōmutare aut
vendere nō audeat niſi vt melioꝛa
ꝓſpiciat ⁊ de ꝯſenſu capituli ſui id
faciat qd nō ſit dubium eccleſie ꝓ
futurū· dubitauerūt iſti arbitri q̄n
decima tenetur a laico ſi cōferatur
eccleſie· vtrū ſufficiat cōſenſus epi
ſine clericoꝝ conſenſu· et pa· r̄n· ꝙ
monendus eſt laicus qui decimā te
net vt illam reſtituat illi eccleſie ad
quā ſpectat· qd ſi voluerit et de cō
ſenſu epi alteri eccleſie ꝯceſſerit va
lebit donatio· ⁊ auctoꝛitates predi
cte licet ſint diuerſe nō t̄n ſūt aduer
ſe· quia aliud eſt alienare quod ab

eccleſia poſſidet̃.i. q̃ caſu itelligit̃ auctoritas leonis ⁊ tunc nõ ſuffiat conſenſus epi ſine ꝯſenſu capituli. et aliud eſt ad vſũ eccleſie reuocare q̃d a laico detinetur. in quo caſu intelligit̃ auctoritas hieronimi. et tunc ſufficit ꝯſenſus epiſcopi. qꝛ p vtramq̧ auctoritatem vtilitati eccleſie ꝓuidetur. et hoc ꝓbat̃ p cõcil. lat. ſũpto ar. a contrario ſenſu. in quo ꝓhibetur ne aliqua religioſa pſona ecc̃ias ⁊ decimas d manibus recipiat laicorũ ſine cõſenſu epõrum. p quod dat̃ indirecte intelligi ꝙ ſufficit ꝯſenſus epi vt licitum ſit eccleſie decimas d manu recipe laicorũ. hoc quod dictũ eſt de illis decimis debet intelligi q̃ laicis in feudum ſũt conceſſe. ¶ Nota ꝙ licet cõpromittere in arbitros d rebus ſpiritualibus. ¶ Itẽ ille poteſt iura diſtinguere qui poteſt cõſtituere. ¶ Item ſic ad ꝯſultationẽ iudicum rñdet pa. ita et arbitrorũ ¶ Item ar. a cõtrario ꝯſenſu bene valet. ¶ Item decime date laicis in feudum poſſunt reuocari.

¶ Tua nuper. Caſus. queſiuit archidiaconus meteñ. vtrũ epũs ſiue electus de cõſenſu archid. tantũ ſine ꝯſenſu capituli poſſit ꝯferre vacantem eccleſiam baptiſmalem alicui monaſterio vel altari eccleſie q̃ hñt ius patronatus in illa eccleſia vacante. ⁊ rñ. ꝙ nõ poteſt auctoritate leonis pa. quia ꝯceſſiones eccleſiarũ vacantiũ ꝑpetuas nõ eſt dubiũ ad alienatões ptinere. ¶ Nota ꝙ p̃latus ſine conſenſu capituli bona eccleſie tpalia t ſpũalia nõ poteſt alienare. ¶ Item donatio epi cum ꝯſenſu archidiaconi nõ valet. ¶ Item ꝑpetue donatões nomine alienatõis continẽtur.

¶ Paſtoralis. Ca. epũs elieñ. fecit talẽ q̃ſtionem domino pa. prochie auctoritate dioniſij fuerunt limitate et diſtincte. vt ꝓuẽt9 cuiuſlibꝫ prochie in vſus cederent miniſtrorũ queſiuit vtrũ liceat epõ ſine auctoritate pape vel ſine ꝯſenſu capituli ſui cõferre viris religioſis obuentiones alicuius prochialis eccleſie reſeruata ſuſtentatõne vicarij. ¶ Secundo fecit aliam queſtionẽ lat. concil. ꝓhibet nouam penſionem imponi eccleſijs vel veterem augeri. queſiuit epũs elieñ. vtrũ epũs poſſit religioſis locis totã eccleſiam vel de nouo cõferre aliquã portõnem de cõſenſu patroni. Ad hoc rñdet pa. ꝙ epũs nec primũ nec ſecundũ facere poteſt ſine licentia pape preter capituli ſui voluntatẽ. ſalua cõſtitutõne canonica q̃ dicit ꝙ epũs poteſt cõferre pijs locis quinquageſimaꝫ portõnem. ¶ Nota ꝙ epũs nec eccleſiam poteſt dare monachis nec penſionem augere. ſine cõſenſu capituli ſui. ¶ Item cẽteſimam vel quinq̃geſimaꝫ portõnẽ poteſt dare pijs locis ſine cõſenſu capituli ſui vt hic ꝓbatur.

¶ Et ſi membra. Caſus. Statutum fuit in cõcil. generali q̃d habetur. j. de accuſatõibus. Sicut olim ꝙ metropolitani ſingulis annis debeãt ꝓuinciale ꝯſilium celebrare. archiepũs ſenoueñ. ⁊ ſuffraganei eius ad cõcilium illud nõ recipiebant ꝓcuratores et nuncios cathedraliũ eccleſiarum verũtamen capitula cathedralium eccleſiarũ ſenoueñ. ꝓuincie deſuper hoc coram dño pape poſuerũt ſup hoc coram dño pape queſtiõꝫ. Scribit dñs pa. archiepo et ſuffraganeis eius dicens ꝙ capitula predicta ad hmõi ꝯcilia debeant inuitari et eorum nuncij ad tractatũ admitti. et precipue ſup his que cõtingnt t ipa capitula. et hec

eſt rō. quia cum archiepūs et epī
ſint vnū corpus cum capitulis ſu-
is et ipī caput ſine mēbris ſuis talia
ꝟ alia facere non debēt. ¶ Nota ꝙ
omnes tāgit ab omnibꝰ debet tra
ctari ¶ Item nō debet caput a mē-
bris recedere nec membra a capite

De hijs que fiunt a maiori parte capituli.

Cum in cunctis Caſus
In q̄-
buſdā eccleſijs minor pars
clericoꝝ n̄ ſm rōnem ſed ꝓpria vo
luntate potius impediebant eccle-
ſiaſticaꝫ ordinatōnem qđ graue et
dignū erat reprehenſione cū in or
dinatōnibus eccleſiarū ſemp debe
at ꝓualere ꝙ a maiori et ſaniori p
te capituli fuerit ordinatū. ideoqꝫ
ſtatuit cōcil. lat. ut vbi a pautōri-
bus et inferioribus aliqđ rōnabile
obiectum fuerit ꝛ oſtenſū ap. re. p̄-
ualeat ꝛ ſuū ꝯſequatur effectū ꝙ a
maiori pte capituli fuerit ordina-
tum nō obſtante ſi aliquis dicat ſe
iuramento aſtrictū ad ſeruandum
eccleſie ſue ꝯſuetudinē. quia nō ſūt
dicenda iuramenta ſed potius ꝑiu
ria ſiue temeraria iuramenta que ī
damnū eccleſie ꝛ ꝯtra ſanctorū pa
trum veniūt inſtituta et ſi aliqs cō
ſuetudines q̄ nec rōne iuuant̄ nec
canonicis cōſonant inſtitutis iura
re preſumpſerit a ꝑceptōne domi-
nici corpis donec penitenciā ege-
rit ſit penitus alienus ¶ Nota ꝙ in
maiori ꝛ ſaniori parte capituli re-
ſidet poteſtas capituli. ¶ Item ut
contradictio minoris ptis capituli
valeat duo ſunt neceſſaria. ſ. ꝙ rō-
nabile quid obiciatur ꝛ probetur.
¶ Item iuramenta ꝯtra vtilitatē
eccleſiaſticam p̄ſtita nō iuramenta
ſed potius ꝑiuria vel temeraria iu-
ramenta dici debent. et ideo nō ſūt
ſeruanda. ¶ Item ſi quis iurat ſer-
uare ꝯſuetudinē eccleſie nō aſtrin-
gitur ad illicita. ſub tali em̄ iuram̄
to nihil niſi licitū cōprehenditur.
¶ Item qui cōſuetudinē illicitā iu
rat ſeruare donec egerit peniten-
tiam. a ꝑceptōne corꝑis xp̄i debet
abſtinere.

Queſiuit.

Caſus. in eccl̄ia da-
remonteñ. obſerua
batur ut ſi alquis ꝓchianus pē-
ſionem debitā eccleſie nō ſolueret ꝟ
clericus aliquis delinqueret aliqs
de canonicis etiā minimis interdi
cebat eccleſiā ſine ꝯſenſu epī et ali
oꝝ canonicorū. queſiuit epūs an ꝫ
fieri deberet. rn̄. pa. ꝙ interdictū ī
aliqua eccleſia poſitū ſine conſenſu
epī et fratrū ſuorū p aliquē de ca-
nonicis obſeruari nō debet. nec ſu-
ſtinere ut ab alijs obſeruet̄. Sed ſi
aliquis deliquerit ipē puniat̄. quia
peccata ſuos auctores tenē debēt
nec pena debet vlterius ꝓtrahi q̄
delictum fuerit in cōmittente rep-
tum. ¶ Nota ꝙ excōmunicatio ꝛ in
terdictū fieri debent de ꝯſenſu epī
et capituli. ¶ Item ille qui peccat
ſolus puniri debet ꝛ nō illi qui nō
peccauerūt. ¶ Item pena debet ſu
os actores tenere. ¶ Item pena n̄
debet excedere delictum.

Ex ore.

Caſus. Pater cuiuſdā
canonici auguſteñ. b.
nomine accedens ad dn̄m pa. impe
trauit lr̄as ab eodem ad decanū et
capitulū auguſteñ. quibꝰ decano
et capitulo mandabat̄ ut dictū. b.
filium ſuū infra ſpaciū tempis vni
us menſis eligerent et aſſumerēt in
prepoſitū ꝛ in ſignū inueſtiture ſi
bi annulū aureum deſtinauit execu
toribus ſup hoc deputatis. execu-
tores capitulū memoratū monue-
rūt ut mandatū apl̄icū adimplerēt

capitulum licet lr̃as recepiſſent au=
dito ꝙ .c. prepoſitus ipſorum eſſet
electꝰ ⁊ ꝯfirmatꝰ in epm̃ brixieñ .
infra terminũ in quo debebant exe
cutoribus rñdere .h. tunc eorũ de=
canum i prepoſitũ elegerũt. cui di
ctus b. reuerentiã exhibuit tanquã
prepoſito. tandem ille .h. fuit mor
tuus eo mortuo capitulum ſtatim
elegit in prepoſitũ iſtũ cui pa. ſcri
bit dicto .b. appellante ne ad aliquã
aliam electõnem ꝓcederent. cũ ad
ipm dicta prepoſitura ſpectaret ⁊
ſic orta fuit cõtrouerſia inter ipm
b. et iſtũ ꝑpoſitũ. delata fuit cauſa
ad celeſtinũ papã coraꝫ quo multa
obiecta fuerãt ꝯtra iſtũ .b. ita ꝙ ce
leſtinus caſſauit inueſtiturã de ipo
b. ad vltimũ delata ẽ cauſa iterũ ad
dominũ innoc. corã quo iſta ⁊ alia
allegata fuerunt. papa vero ſuper
hoc ita dixit ſtatuendũ. quia cõſti
tit ei ꝙ p̃fatus .b. nõ fuit inueſtitus
de dicta prepoſitura quãuis man=
datum fuiſſet nec de ea inueſtiretur
⁊ ſi etiam inueſtitꝰ fuiſſet illa inue
ſtitura caſſata fuit p celeſtinũ. et ſi
etiã caſſata nõ fuiſſet cũ ꝓpter hꝫ ꝙ
dicto .h. reuerentiã exhibuit tanꝙ
prepoſito iuri ſuo renũciare videt̃.
pa. ꝯſiderans ꝙ ipe .b. appellare ñ
poterat ut p appellatõnem ipiꝰ or
dinatõnem eccleſie impediret ⁊ in=
telligens ꝙ a maiori parte capituli
electus fuit iſte in prepoſitum. ele
ctionẽ ipius ⁊ ordinatõꝫ auctorita
te apoſtolica cõfirmauit. ⁊ dicto .b
ſilentiũ impoſuit ſup ipa prepoſi=
tura. ¶ Nota ꝙ ipo facto renũciat
quis iuri ſuo ut iſte obedientiã faci
endo dicto .h. ¶ Item tacite renũci
at quis iuri ſuo. ¶ Itẽ nõ valet ap=
pellatio niſi interſit illiꝰ qui appel
lat. ¶ Item electio maioris partis
capituli valet.

¶ **Ex parte.** Caſus. archiepus
rothomageñ. cum
fabrica eccleſie ſue reſtauratõnem
digeret habuit tractatũ cum fratri
bus ſuis ut quilibet eorũ cũ ipo ar
chiepo aliquã portõnem redditu
ſuorũ tam pio ⁊ neceſſario opi de=
putaret ⁊ ꝙ ipi facere voluerunt.
vnde ipe ſignificauit hoc dño pa.
ſup hoc ſtatuit pa. ut ſi aliqui con
tradixerint ſtatutis ſuis archiepi ⁊
maioris ptis capli ⁊ ſanioris obti
neat ſententia plurimorũ. ¶ Nota
ꝙ ſentẽtia maioris ⁊ ſanioris ptis
capituli ꝑualet ¶ Item in caſu iſto
nõ tenẽtur niſi maior ⁊ ſanior ps
conſentiret.

¶ Vt eccleſiaſtica bñficia ſi ne diminutõne ꝯferantur.

ET noſtrum. Vt plene intelli=
gas hanc dec. ſic pone ca=
ſum. aliter nõ plene itelligeres eaꝫ
Ca. Intellexit dñs pa. ꝙ cancella
ria mediolañ. eccleſie vacauerat vl
tra annũ. ⁊ ſic poteſtas ꝯferẽdi cã
cellariam deuoluta fuerat ad papã
vñ ipe mãdauit archiepo mediola
neñ. ut ipam conferret cuidam .h.
ſubdiacono ſuo. ⁊ ſi poſt receptio
nem mandati ſui in cõtrarium face
ret illud caſſauit. archiepus recep
tis lr̃is rñ. ꝙ cancellariã nõ contule
rat quia ꝓpter grauamina debito
rum retinuerat fructus ipius. de q̃
reſponſione factum fuit publicũ in
ſtrumẽtum. viſis lr̃is die ſequẽti rñ
dit ꝙ mandatũ dñi pa. nõ poterat
adimplere. qꝛ reſeruatis ſibi ꝓuen
tibus iam .x. menſibus elapſis cõtu
lerat eaꝫ cuidã .h. nomine. ⁊ de hac
rñſione factũ fuit publicum inſtru
mentum. iſta relata ſunt dño pa. ⁊
inſtrumenta oſtenſa. pa. vero intel
ligens varietatem huius rñſionis

ſtatim mandauit archiepõ ut ad p̃ ſententiam ſuaȝ mitteret ꝓcuratorem idoneũ oſtenſurus ꝙ ipſe cancellariam ipam cõtuliſſet pſone idonee et modo canonico et tpe ſibi cõpetenti et idem .h. veniret ut defẽderet ius ſuũ ſi vellet. acceſſit ꝓcurator archiepi et ille .h. .q̃ ꝓduxerũt duos teſtes in preſentia pa. q̃ iurati dixerũt ꝙ parum poſt mortẽ cancellarij archiepus ↄtulit cancellariam dicto .h. reſeruatis ſibi ꝓuentibus ⁊ illum inueſtiuit de cancellaria p librũ precipiens ꝙ illud eſſet ſecretũ ⁊ vnꝰ teſtis adiecit ꝙ poſt mandatum dñi pa. eo vidente tradidit ei ſigillũ. alter dixit ſe hoc audiuiſſe ⁊ ꝓcurator hoc idem confeſſus fuit pa. hoc intelligens mãdauit quibuſdaȝ ꝙ ſi poſt ſecundũ mandatum p q̃ totũ negociũ reuocabatur ad curiam ei tradidit ſigillum talem traditõȝ decernerent eſſe nullam. ⁊ inhiberent illi .h. ne ſigillo vlterius vteret̃. q̃ totũ factum fuit ⁊ ꝓhibitus fuit vti ſigillo. p h̃ intellige illam. s. de appel. ut que eſt ps iſtiꝰ ⁊ illaȝ debes hic legere in principio qꝛ p̃cedit iſtaȝ ut patet in antiqua cõpilatõne. ¶ Ab iſto loco i antea habes i lr̃a que p̃cedũt fũt in pte deciſa. Poſt multas allegatões ⁊ executiones ipius archiepi. Ultimo ꝓponebat dictus archiepus. ꝙ cum nullꝰ debeat ſine accuſatore dãnari nec aliquid ſit actum in dicto negocio in forma iudicij teſtes contra ipm recepti non debeant ei p̃iudicare qꝛ hec allegatio pſonam dñi pa. tangere videbatur aptius voluit exprimere cauſã quare mandauit inquiri de predictis ne aliquis crederet ꝙ in facto iſto pperam ꝓceſſiſſet preſertim cũ rõ aſſignanda illiꝰ inquiſitõnis debeat eſſe poſteris profutura. cũ em̃ ſit cautum in iure ꝙ actore nõ ꝓbante reus debeat quãuis nihil ꝓbet abſolui. videri poterat ꝙ pa. malitiõſe ipoſuiſſet onꝰ ꝓbandi archiepõ ſup p̃dictis tribus articulis. videlicet ut ꝓbaret ꝙ predictaȝ cancellariã pſone idonee modo canonico ⁊ tempe competenti donaſſet. Cauſa vero inq̃ſitõnis eſt. cũ em̃ donatio fuiſſet occultata ꝓpter q̃ nõ carebat ſuſpitõne ⁊ elapſo anno nullus cancellarius apparet merito credebat̃ ꝙ ad pa. eſſet donatio deuoluta ſm lat. concil. ⁊ ideo illã poterat ſine culpa ↄferre qꝛ pa. de occultis diuinare nõ poteſt. ⁊ preſũptio erat pro pa. cum ipſe p̃ ma vice rñderet ꝙ cãcellariam nõ ↄtulit. vñ non fuit g̃uamen ſed gr̃a ꝙ ei ↄceſſit facultatem ꝓbandi pro ſe. ¶ Itẽ ꝙ d nouo vel de modo canonico fideȝ ſibi fieri mandauit. ipſe archieps dedit cauſã illi mandato quia mandauit p lr̃as ⁊ ꝓbauit p teſtes ꝙ retentis ſibi ꝓuentibus officium ill̃ cõceſſit. vnde pa. ↄtra talem cõceſſionem fuit merito ſuſpicatus. ⁊ ideo pa. ex officio ſuo illam inquiſitõnẽ ↄmiſit faciendam cũ ad ipm ptineat de ſubditorũ exceſſibꝰ inquirere veritatem omnibus predictis diligenter examinatis pa. inuenit archiepm culpabilem in tribus. circa ↄtrarietatem reſpõſi. cum nulli debuerit ex certa ſcientia contraria reſpondere. circa carnalitateȝ animi quia nõ debuit cum affectu carnali ↄmittere illud officiũ ⁊ circa ihoneſtatẽ facti quia ex pacto vel aliqua ↄuentõne cõmittere nõ debuit nudum officium ⁊ retinere ꝓuentus. cum hoc in lat. concil. ſit ꝓhibitũ ⁊ in alio canone reptitur ꝙ eccleſiaſtica beneficia ſine diminutõne ſunt ↄferẽda. Vñ circa h̃ ẽ diſtinguẽdũ

vtrum ille qui dat beneficiū ſpūale
ꝑcipiat ꝓuentus ante donatōnem
ſi em̄ nō ꝑcipit ꝓuētus ante dona
tōnem ſed alius· ex donatōne ꝯſeq
tur ut fructus ꝑcipiat ſimonia cō=
mittitur· ſi vero ante donatōnem ꝑ
cipit ipē ꝓuentus· hoc diſtinguen
dum eſt vtrum ꝯſtituat ante dona=
tōnem ex cauſā neceſſaria retineat
ꝓuentus· iſtud licitum eſt an ꝯue=
niat cum eo qui accipit beneficium
vel cū alio mediatore ut retineat ꝓ
uentus ⁊ ꝯcedat beneficiū iſtud q̄=
dam nō licet· ne apiatur via illis q̄
prauitatē ſuam ſtudent palliare
¶ Ex hac dec· nota ꝙ nullus debet
ſine accuſatore damnari· ¶ Itez cū
aliqua p̄ſumptio apparet ꝯtra ali=
quem debet ſe excuſare ⁊ reddē rō
nem ſup hoc ut fecit hic dn̄s papa
¶ Item actore nō ꝓbante reus q̄
uis nihil ꝓbet dz abſolui· ¶ Item
qn̄ preſūptio eſt ꝯtra reum on9 ꝓ
bandi transfertur in eū ut hic erat
circa archiepm̄· ⁊ ideo pa· impoſu
it ei onus ꝓbandi ſup tribus arti=
culis predictis· ¶ Item tria ſūt cō
ſideranda in collatōne beneficij· ꝑ
ſone idoneitas modus canonic9 et
tempus cōpetens· ¶ Item occulta
donatio nō caret ſuſpitōe quare nō
debet valere· ¶ Item nemo diuina
re tenetur· ¶ Itez ſupior ex officio
ſuo debet inquirere de inferiorum
exceſſibus· ¶ Item ꝯtraria ꝓpones
nō eſt audiendus· ¶ Item carnali=
tas nō debet attēdi in beneficijs cō
ferendis· ¶ Item in ſpūalibus om=
nis pactio ⁊ cōuentio illicita debet
ceſſare· ¶ Itē beneficia integra cō
cedi debent· ¶ Item ſi eccleſia eſt
onerata debito vel ꝓpter aliam iu=
ſtam cauſam ⁊ honeſtam p̄eſt ep̄s
ad tempus ꝓuentus alicui9 digni
tatis vel prebende licet illam confe
rat retinere· ¶ Item nemini aperiē
da eſt via malignandi·

¶ De reb9 eccl'ie nō alienādis

Non liceat· Caſus· dici
tur in h̄ ca
pitulo ꝙ ep̄us vel abbas q̄
p̄eſt pluribus eccleſijs nō dz ter
ras vnius eccleſie vertere ad aliam
⁊ ſi fuerint mutande ex cauſa iuſta
cum voluntate ambarum ꝑciū fiat·
¶ Nota ꝙ abbas vel ep̄us non po
teſt rem vni9 eccleſie applicare alij
quāuis ambe ſint ſue ſine iuſta cā·
¶ Item ſi ep̄us vel abbas voluerit
res vnius eccleſie ꝑmutare cum re
bus alterius eccleſie ꝑmutatio de=
bet fieri de ꝯſenſu ambarū ꝑciū·

¶ Qui res· Caſus· Olim quidā
petebant a regibus
res eccleſie ⁊ obtinebant aliqn̄· q̄
iſtud iniquū erat ſtatuit ꝯcil'· lugđ
ꝙ illa que ſic tradūtur irrita ⁊ va=
cua habeant̄ ⁊ illi excludant̄ a cō=
munione eccleſie qui taliter excipi=
unt bona ipſius· ¶ Nota ꝙ hic non
excuſat auctoritas maioris· ¶ Itē
nō valet cōceſſio laici facta de re ec
cleſiaſtica quia ꝓ non dato habet̄
¶ Itez p̄textu laice donatōis vel
conceſſionis vſurpans ſibi rem ec=
cleſie excōmunicandus eſt·

¶ Cōſenſus· Caſus· Statuit con
cil'· tolletan̄· ꝙ ſa=
cerdotes qui bona ſua relinquunt
eccleſijs aut aliqua predia eccleſie
ſue acquirunt poſſunt aliquos de
ſeruis eccleſie tradere libertati ſm
quantitatem bonorū que ꝯtulerunt
eccleſie ſm ꝙ canones dicūt ita tn̄
vt cū peculio ⁊ poſteritate ſua ma
neant in ſeruicio eccleſie· vtilitatē
eccleſie ſm ꝙ potuerint ꝓſequen=
tes· Nota hic duos caſus in qui=
bus ſacerdos poteſt manumittere
ſeruū eccleſie· ſ· cum bona ſua relin
quit eccleſie· aut aliqua p̄dia eccle

acquirit que duplū valeāt. q̄ ſeru9
¶ Item poſteritas manumiſſi licet
ſit ingenua debꝫ eſſe obnoxia eccle
ſie ⁊ preſtare opas impoſitas tē-
pore manumiſſionis.

Epī qui. Caſus. in caplo iſto
dicitur ꝯtrarium ei9
qđ dicit̄ in precedenti. videlicet ꝙ
epī qui nihil de ſuo ꝯferūt eccleſie
libertatem ſeruo eccleſie dare non
poteſt quia iniquū eſt ut q̄ res ſu-
as eccleſie nō ꝯtulit damnum infe-
rat eccleſie ⁊ ſucceſſoribus illius q̄
hoc fecerit illos ad ius eccleſie re-
uocabit. ¶ Nota ꝙ prelat9 qui ni-
hil de ſuo dedit eccleſie vel acqui-
ſiuit ſeruis eccīe libertatē dare non
pt̄. ¶ Itez ſucceſſor reuocare pt̄ ⁊
debꝫ qđ anteceſſor male alienauit

Nulli liceat. Caſus. Quia p̄-
lati ⁊ clerici ec-
cleſiarū indifferenter obligabant
res eccleſie mobiles ⁊ immobiles.
ꝓpter qđ damna multa ꝓueniebāt
eccleſijs. ſtatuit concil. ꝙ decetero
nullus debeat alienare rem immo-
bilem eccleſie ſue ſiue ager ſiue ru-
ſticum mancipiū. nec pignori obli-
gare. ⁊ alienatōis verbū cōtinet
ꝯditōnum pmutatōnem ⁊ emphi-
theoticū ꝯtractū ꝑpetuū ⁊ ideo om
nes ſacerdotes abſtineant ab hmōi
alienatōe. qđ vbi fecerint penas cō
ſtitutōis leonine formident ¶ No
ta ꝙ nullus debet alienare res eccle
ſie immobiles ⁊ eſt ſententia gene
ralis. fallit em̄ in caſu vtilitatis.
¶ Item verbo alienatōis cōtinet̄
omnis alienatō que tranſfert dn̄iū
vtputa venditio ⁊ om̄is illa p quā
res obligatur. ¶ Itē alienāti illici
te res eccīe pena conſtitutōis leo
nine infligitur.

Si quis pſbroꝝ. Caſus. qꝛ
plati eccle
ſiarum frequent̄ alienabāt bona ec
cleſie ⁊ alij ſubſcribebāt in damnū
eccīe ſtatuit ſymach9 pa. ꝙ ſi quis
pſbiteroꝝ vel aliquis alioꝝ ſub-
ſcripſerit. alicui alienanti predium
eccīe excōmunicet̄. niſi forte ⁊ alie
nator ⁊ qui accepit p reſtitutōnez
ſibi celeriter ꝓſpexerint. qđ ſi non
fecerint inſtrumentū inde ꝯfectum
nō valebit p̄ter penam quaꝫ ꝓpter
hoc ſuſtinebūt ⁊ licitū erit quibuſli
bet eccleſiaſticis pſonis ꝯtradice-
re ⁊ male alienata repetere cū fru-
ctibus. ¶ Nota ꝙ qui alicui contra
ctui ſubſcribit videtur illi ꝯſentire.
¶ Itez fallit hec regula illa. nemo
poteſt venire ꝯtra factum ſuū. qꝛ
ut hic dicit̄ alienator poteſt repe-
tere alienata. ¶ Item vbi nō valet
alienatio nec valet inſtrumentū de
ea cōfectū. ¶ Item res male aliena
ta cum fructibus percipit̄.

Ad aures. Caſus. Quidaꝫ de
ſiluis eccleſiarū fe
cerūt terras arabiles illas extirpā
do. querebatur vtrū terre ille ara-
biles facte poſſent ſub annua pen-
ſione ꝯcedi hereditario iure tenen-
das illis vel heredibus eoꝝ q̄ labo
re ſuo illas extirpauerīt. ⁊ rn̄. pa. ꝙ
bene poteſt illis ꝯcedi n̄ forte poſ-
ſit alijs ad maiorem vtilitatē eccīe
cōferri ſub eodeꝫ honore ⁊ labore
¶ Nota ꝙ eccleſia vtilitatem ſuam
ſemp facere debet ⁊ res ſuas melio
rare debet.

Vt ſup. Caſus. Archiepſ ra
uen̄. recepit quaſdam
poſſeſſiōes ſiue reddit9 a rege aut
etiam aliunde ex certis locis in recō
penſatōnem decimarum ſubtracta
rum. ⁊ redditus illos ſiue poſſeſſio
nes retinuit ad vſū ſuū quouſqꝫ diē
clauſit extremū. Queſiuit ſucceſſor
illius vtrū reddit9 illi ſiue poſſeſſi-
ones intelligant̄ ad menſem archi
epī ptinere. ¶ Itē cū ipe archiepſ

teneatur iuramēto fidelitatis ꝙ fecit ap. ſedi. ſ. nō alienare ꝺ nouo. q̄ſiuit vtrū de redditibus illis poſſit fieri ꝯtractus cuiuſlibet alienatōis tn̄. pa. ꝙ ſiue intelligantur de menſa archiepi̅ ſiue nō nō debent alienari. ꝯcedit tn̄ pa. archiep̄o ut ipſe de ꝯſilio ⁊ aſſenſu fratrū ſuorū vel maioris ꝑtis poſſit alienare poſſeſſiones eccleſie ſue minus vtiles vel cōmutare ꝓ alijs vtilioribus habendis ¶ Nota ꝙ archiepi̅ ⁊ ep̄i iuramento tenētur nō alienare de nouo poſſeſſiones eccleſie. ¶ Item p̄lati eccleſiarū poſſeſſiones minus vtiles alienare vel cōmutare pn̄t ꝓ vtilioribus de ꝯſenſu fratrū ſuorū

Ad audientiam.

Caſus. quidam de canonicis exon̄. eccleſie quedā predia ip̄ius eccleſie. alijs fratribus incōſultis locauerūt in ꝑpetuū in damnū eccleſie. ꝑuenit hoc ad noticiaʒ dn̄i pape. vn̄ mandat exoneñ. ep̄o q̄tinus ſi eſt ita locatōes illas ſtudeat reuocare. ſi vero nō poſſint reuocari niſi pecunia inde recepta reſtituatur cōpellat locatores ad pecuniā reſtituendam cōductoribus. ¶ Nota ꝙ male alienata in damnū eccleſie ſūt reuocanda. ¶ Item ꝯductores habent actōnem contra locatores ad precium repetendum.

Poſſeſſiones.

Caſus. Queſiuit archiep̄us iſte vtrum poſſet alienare poſſeſſiones ad menſam ſuam vel capituli ꝑtinentes rn̄dit ꝙ nō. ¶ Item queſiuit vtrū poſſet eccleſias in quibus monachi eſſe ꝯſueuerūt concedere clericis vel laicis. ⁊ reſpondetur ꝙ nō. ¶ Nota ꝙ ep̄us poſſeſſiones ad menſām ſui capituli ꝑtinentes. alienare nō poteſt. ¶ Item eccleſie regula res amplius ſeculares eſſe nō debent ſed reformari debent ꝑ homines eiuſdem religionis q̄ p̄ri us ibi fuerāt.

Ad noſtram.

Caſus. monaſterium cuſin̄. grauatum erat onere maximo debitorū. ꝓpter quod abbas ⁊ cōuentus eiuſdem tali neceſſitate ducti q̄n dam villam ſuā ꝯceſſerūt in feudū cuidam laico tali conditōne appoſita. ꝙ idem laicus ſolueret octuaginta libras. ꝓ quibus villa ipſa erat obligata qꝺ ip̄e non diſtulit effectui mancipare. videntes monachi ꝙ monaſteriū ex tali ꝯtractu enormiter eſſet leſū. ſupplicarūt humiliter dn̄o pape ut feudū ip̄m faceret ad monaſteriū reuocari. cū idem laic⁹ p̄mo anno de redditibus ip̄i⁹ feudi vltra ſummā ꝑcepit q̄ ꝑſoluit. et poſtmodū etiaʒ ꝑ plures annos ꝑcepit fructus eius. vnde mandat papa q̄buſdam q̄tin⁹ ſi p̄dictū monaſteriū ꝓpter hoc inuenerint enorme diſpendiū incurriſſe cōpellant dictum laicū ut p̄dictū feudum libe rum ⁊ quietū dimittat monaſterio predicto. recepta prius pecunia a monachis quā ꝓ vtilitate monaſterij ꝓ predicto feudo dicit̄ expendiſſe. cum fructus ꝑcepti ſibi debeant ſufficere ꝓ labore. ¶ Nota ꝙ cum eccleſia enormiter ledit̄ in aliquo contractu debet reſtitui.

Cum laicis.

Caſus. Laici q̄ntumcūq3 religioſi ſint nō habent aliquā poteſtateʒ diſponendi de rebus eccleſie. ſʒ ip̄i in contrarium faciunt immunitateʒ eccleſiaſtice libertatis impugnant ſuis ꝯſtitutōib⁹ imo poci⁹ deſtitutōnib⁹ vſurpando iuriſdictōʒ eccleſie. ⁊ etiā de ſpūalibus illicite p̄ſumendo. volens cōcilium hm̄oi grauaminibus obuiare omnes cōſtitutōnes ⁊ alia omnia que faciunt i p̄iudiciū eccleſiarum decernit ꝯciliū

penitus nō tenere· ‖ Nota ꝙ laici
in ꝑiudiciū eccleſie nihil ſtatuere
pñt· et ſi qua in ↄtrariū faciūt nō
tenent· ⁊ ſic iſtam ↄſtitutōnem in
ducas contra eos·

De precarijs·

Precarie· Caſus· dicit̄ i
hoc capitulo
ꝙ precarie de quinquennio
in quinquennium ſūt renouande·
‖ Nota ꝙ ꝑcarie de quinquēnio in
quinquēnium debēt renouari·

De precarijs· Caſus· quidā
ꝑlati eccleſia=
rum faciebant ꝑcarias in damnum
eccleſiarū obligando ſe ⁊ ſuos ſuc
ceſſores ſub certa pena· ſtatuit cō
cilium cartaginen̄· vt null9 ſucceſ
ſor ſit obligat9 i pena ſui anteceſ=
ſoris ſed ſi anteceſſor res eccleſie
irratōnabilr̄ diſtraxit ad ius eccle
ſie debeat reuocare· ‖ Nota ꝙ vbi
ↄtractus nō tenet nec pena ſup h̄
appoſita· ‖ Item ſucceſſor nō obli
gatur ex ↄtractu habito i damnū
eccleſie facto ab anteceſſore· ‖ Itē
ſucceſſor male alienata r̄uocare de
bet ad ius eccleſie·

Precarium· Sic pone caſū·
rogaſti me vt
rem meā ↄcederez tibi ad vtendū·
ego ꝑcibus tuis ↄceſſi tibi rē illā
precario· volui poſtea reuocare il
lud precariū· tu nolebas mihi re=
ſtituere· querit̄ vtrū ego poſſim re
uocare cū mihi placuerit· rñdetur
ꝙ bñ poſſum illud reuocare quan=
docūqȝ mihi placuerit· ‖ Itē ſol=
uitur ↄ precarium mortuo illo cui
ↄceſſum fuit· ſȝ non ſoluit̄ illo mor
tuo qui ↄceſſit· ‖ Item ſoluitur ꝑ
carium ſi ille qui ↄceſſit precarium
alienauerit· quia ꝑ talem cōuentō
nem res aliena inuito dño poſſide
ri non licet· ‖ Secūdo dicit̄ ꝙ pre
carie que aliqñ fiunt de poſſeſſio=
nibus eccleſiarum nō debent reuo
cari ꝑ voluntate ↄcedentiū· ‖ No
ta ꝙ precariū reuocatur ꝑ volun
tate ↄcedentis· ‖ Item ↄtractus
qui precarie nominant̄ nō pñt re=
uocari ad voluntatem ↄcedentiū·
⁊ ita differentia eſt inter precari
um et precarias·

De cōmodato·

Cum gracia· Ecce ſic
pone ca=
ſum· comodaui tibi equum
meū vel etiam rem aliā res iſta de=
teriorata eſt· querebat̄ vtrū tene
aris mihi ſup hoc rñ· pa· cū aliqs
recepit cōmodatum gratia ſui tm̄·
ꝓpter ꝓpriā vtilitatē ꝓcurandam
tenet̄ nō ſolū de culpa lata et leui
ſed etiam de leuiſſima· verūtamē d
caſu fortuito nō tenet̄ niſi ꝑ culpā
ſuā caſus ille acciderit vel niſi pa=
ctum interuenerit ꝙ de certo caſu
et expreſſo in pacto teneretur vel
niſi fuerit in mora i reſtituēdo cō=
modatum· Secūdo querebat̄ vtrū
ↄmodatū poſſet repeti ante vſum
expletum ad quē res fuit cōmoda
ta ⁊ dicit̄ ꝙ ↄtra illum qui rem cō
modatam accepit cōmodati agi ñ
poteſt ante vſum completum· quia
non decipi bñficio nos oportet· ſȝ
iuuari· qd eſſet ſi ante finitū vſū cō
modatum reuocaret ‖ Nota ꝙ in
cōmodato venit leuiſſima culpa·
‖ Item de caſu fortuito quis non
tenetur niſi in caſibus qui hic cōti
nentur· ſ· ſi ꝑ culpam ſuam caſus il
le acciderit vel pactum interuene
rit de certo caſu vel fuerit in mora
in reſtituendo cōmodatum· ‖ Itē
intempeſtiue cōmodatum non re/
uocatur· ‖ Item beneficio decipi
non debemus ſed iuuari·

De depoſito.

Grauis. Caſus. eps lon
domeñ. q̄ndam
ſummā pecunie depoſuit pe
nes quendā canonicū cuiuſdam ec-
cleſie nomine belial. ille belial ſepe
interpellatus fuit ut depoſitū re-
ſtitueret ꝟ illud facere denegauit
et pecuniā illaȝ ſubripuit ⁊ aſpor
tauit. vñ cōqueſtus fuit epus dño
pa. de eccleſia illi9 belial. dñs pa-
rñ. nō ꝯſtat ꝙ illa pecunia quā be
lial furat9 ē in vtilitatem eccleſie
ſit ꝯuerſā. vñ nō poſſumus canoni
cis illi9 eccleſie precipe ut iſtā pe
cuniam tibi reddant. cū non fuerit
depoſita penes eccleſiā ſed penes
illum belial. vñ mādat epo ut actō
nem ſuā dirigat ꝯtra illū furem. ⁊
mandat papa q̄buſdam ut illū beli
al ponant ſub duris queſtionibus
⁊ ſi oportuerit ponant illū in vin-
culis vt ſic dictam pecuniā reſtitu
at. In fine dicit ſi eps poterit ami
cabiliter ꝯuenire de redditib9 illi
us cum canonicus eccleſie pa-ratū
habebit. Nota ꝙ eccleſia non te
netur cum depoſitū nō ſit eccleſie
ſed pſone. tñ ſi tale depoſitum fa-
ctum alicui de eccleſia verſū ſit in
vtilitatē eccleſie tenetur eccleſia ñ
actōne depoſiti ſed d in rem verſo.
Item depoſitarius torqueri po
teſt ut reddat depoſitum.

Bona fides. Caſus. depoſui
penes te res me
as ille res amiſſe ſūt de rebus tuis
nihil amiſiſti. querit an tenearis
mihi ad eas reſtituendas. actione
depoſiti. Rñdetur ſi res mee ſalue
ſūt ⁊ res depoſitas amiſiſti hoc ipo
preſumitur ꝙ bona fides abeſt cir
ca res depoſitas. ⁊ ita dol9 affuit
⁊ ideo tenetur ad reſtituendū de-
poſitū et de culpa etiam teneť de
poſitarius ſi obtulit ſe depoſito l
ſi aliquid recepit pro cuſtodia. ſed
de caſu fortuito nō tenetur niſi pa
ctum interuenerit vel niſi culpa vl
mora p̄ceſſerit caſum. Secūdo que
ritur. vtrum depoſitori liceat re-
uocare depoſitum quandocūqȝ vo
luerit. rñdetur ꝙ ſic ſed ſi depoſi-
tarius opponeret compenſatōnem
vel in toto vel in parte compenſa
tio non ē admittenda. ne cōtract9
qui ex bona fide oritur ad pfidiam
referatur. ſed i alijs ꝯtractib9 bñ
admittitur compenſatio ſi cauſa ex
qua ꝯpenſatō poſtulať liquida ſit
et facilē exitum credať habere.
Nota ꝙ ille qui recipit depoſi
tum de ſolo dolo tenetur. de culpa
etiam teneť ſi obtulit ſe depoſito l
aliquod recepit ꝓ cuſtodia. Itē
depoſitari9 de caſu fortuito nō te
netur niſi pactū interuenerit vl ſi
culpa vel mora preceſſerit caſum.
Itē depoſitū pť reuocari quan
docūqȝ voluerit depoſitor. Itē
ꝯtra depoſitū nō admittiť cōpēſa
tio. Itē ꝯtract9 depoſiti ex bo
na fide oritur.

De emptōne et venditōe

Placuit. Caſus. diciť in
ꝟ capit̃o ꝙ p̄ſ-
ſbiteri dñt ammonere ple-
bes ſuas. ut cum humanitate ven
dant res ſuas tranſeūtibus. ad q̄s
ſi opus fuerit compellanť. No-
ta ꝙ tranſeuntibus nihil cari9 vē
dendum ē q̄ꝫ in mercato.

Vt menſure. Caſus. dicitur
i hoc capitulo
ꝙ qui iuſtas menſuras et iuſta pō
dera cauſa lucri mutuauerit p. xxx
dies in pane et aqua penitere de-
bet Nota ꝙ iuſte et legitime de
bent eſſe mēſure. Item q̄ iuſtas

menſuras ⁊ iuſta pondera cauſa ſu
ceri mutuauerit. x xx. dies peniteat

Cum dilecti. Caſus abbas ⁊
monachi kario
li emerūt quandā ſiluam que mg̃/
uallis appellatur a quibuſdā cano
nicis beluaceñ. ignorāte capitulo
beluaceñ ꝓ x. libris q̄ tūc valebat
xl. marchas. ad petitōnem capitu
li beluaceñ. cauſa fuit cōmiſſa ſup
hoc epō morineñ. ⁊ decano remeñ
cū clauſula illa. ut ſi vterqꝫ inter
eſſe non poſſit alter in eodē nego
cio ꝓcedere nō differret. ⁊ cū epi
ſcopus cauſe intereſſe non poſſet.
decanus in cauſa proceſſit. ⁊ quia
conſtitit ei ꝙ predicti fratres pre
dictam ſiluam minus dimidia iuſti
precij cōpaſſent ꝓnunciauit pre
dictam venditōnem non tenere. et
ſiluam illaꝫ adiudicauit canonicis
beluaceñ. ⁊ eos in poſſeſſionē ipſi
us ſilue induxit. cauſa iſta ꝑ appel
latōnem ad ſe. ap. eſt delata. domi
nus papa auditis rōnibus ⁊ alle
gatōnibus vtriuſqꝫ partis ſenten
ciam poris iudicis caſſauit tanquā
iuri cōtrariam ⁊ precepit ſiluaꝫ p̄
dictam monachis eſſe reſtituendā
quia cum res min9 dimidia iuſti p̄
cij cōpatur in arbitrio emptoris
eſt an velit cōtractum reſcindere
an iuſtum precium ſupplere ſalua q̄
ſtione canonicis beluaceñ. ſup re
ceptōne precij vel conſenſu capitu
li inuentōne ñ habito ſeu alia cau
ſa rōnabili quam canonici contra
monachos duxerint ꝓponendam.
Nota ꝙ ſentencia iuri contraria
non valet. Item cum res minus
dimidia iuſti precij cōparatur in op
tōne emptoris eſt ſupplere iuſtum
precium vel recedere a contractu
⁊ recipere p̄cium qd dedit. Itē
alienatō ſine conſenſu capituli nul
la eſt. et citra aliquam appellatōꝫ
reſcinditur. Itē ſi quis ex vna cau
ſa petat rem aliquaꝫ et ſuccumbat
nihilominus poteſt eam petere ex
alia cauſa. et hoc p illam irām alia
rōnabili cauſa.

Peruenit. Caſus. Quidā mi
les. p. nomine q̄n
dam domum aſſignauit vxori ſue i
donatōnem ꝓpter nuptias. poſt
modum de conſenſu vxoris ſue ven
didit domum illam cuidam mulie
ri. b. nomine ꝓ certa quātitate pe
cunie. quo defuncto relicta illius
contra illam venditōneꝫ venire p̄
ſumpſit. allegās ꝙ domus illa ſibi
donatōnis titulo aſſignata nō po
tuit alienari. quāuis ipa cōſenſerit
predicta. b. rñdebat ꝙ. xxx. annis
conſtante illoꝝ matrimonio bona
fide ⁊ iuſto titulo domū illā quie
te poſſedit ⁊ in cōmunes vſus pre
cium domus eſt ꝯuerſum. ⁊ tempe
venditōnis tantum habebat in bo
nis maritus mulieris qd ſibi conſu
lere poterat iudex qui de hͦ cog
noſcebat cōſuluit dominū papam
quid iuris eſſet. ⁊ rñdit. ſi p̄dicta
vera ſūt dicta. b. ſup domo predi
cta non debet vlterius fatigari.
Nota quod iure empt̄. poteſt al
legari preſcriptio. Item nota ꝙ
ſi res donata in donatōnem ꝓpter
nuptias. ſi conſtante matrimonio
alienetur de conſenſu vxoris. ſolu
to matrimonio tenet alienatō cum
donatio ꝓpter nupcias ſoluto ma
trimonio ad virum vel eius here
des debeat redire. niſi cōſuetudo
vel pactum aliud inducat. i. de do
natōne inter virum et vxorem. ca
pitulo vltimo.

Ad noſtram. Ca. q̄dā laic9
r. noie q̄ndam
quantitateꝫ pecunie mutuo acce
pit a quodam vſurario. m. nomine
creditor ille ne poſſit vel poſſet p

canonom cōtra vſurarios editū in poſterum cōuenirı·recepit ab illo domus q̄ſdaȝ ⁊ oliuas titulo emp tōnis·cum in veritate contractus vſurarius eſſet·ꝙ ɔtc̄ꝰ vſurarıꝰ eſſet patet ex eo qꝺ eſt in inſtrum̄ to venditionis expreſſum·vt quā docūqȝ a ſeptennio vſqȝ nouennıū debitor ſolueret creditori·lx·vncias tarenoꝝ que vix dimidiā iuſti precij cōtingebant ⁊ creditor domos ⁊ oliuas reſtitueret debitori·conſultus papa an creditor compelli debeat ad reſtituendas domos ⁊ oliuas·rn̄det papa quia fraus ⁊ dolus alicui patrocınari n̄ debēt·mandat quatin⁹ nō obſtante predicto inſtrumento cōfecto in fraudem canonis ꝓmulgati contra vſurarios compellat predictū creditorem p penam in concil·lateran̄·ſtatutū cōtra vſurarios ad reſtituendas domos ⁊ oliuas ei ad quē debent de iure reſtitui· ¶ Ex hac dec·nota ꝙ ex forma cōtract⁹ apparet q̄nqȝ an cōtractus ſit vſurarius·⁊ ex precio apparet an contractus ſit vſurarı⁹ an vera ſit vēditio· ¶ Item fraus ⁊ dolus nemi ni debēt patrocinari· ¶ Item pocius conſideratur qꝺ agitur q̄ꝫ qꝺ diſſimulate pcipitur· ¶ Item ſicut ille qui dedit vſuras poteſt repetere ⁊ agere contra vſurarium ita et eius heredes·

Cum cauſam Caſus· monachi ſācti mar tini de monte vendiderūt quedam accaſamenta·f·⁊·r·ciuibus biterbien̄·in qua vēditōne dicebāt mo nachi ꝙ monaſteriū deceptū erat vltra dimidiam iuſti precij cauſa ſup hoc delata eſt ad dominū pa· quia cōſtitit domino pa· monaſterium deceptū fuiſſe in illa venditōne vltra dimidiam iuſti precij·ſententiando decernit ut predicti ciues aut recepto precio reſtituant poſſeſſiones aut ſupplicant q̄ntum conſtiterit iuſto precio defuiſſe tē pore venditōnis ¶ Nota ꝙ i optōne emptoris eſt aut precium recipere ⁊ rem reſtituere aut ſupplere iuſtum precium· ¶ Item in contractibus initium eſt ſpectandum·

Si venditori· Caſus· aliqs vendidit rem ſuam ticio mouetur ticio queſtio ſup re illa ſibi vendita·dicitur hic ꝙ ſi ticius non denunciauerit venditori iudicio inſtituto ɔtra ipm̄ ut rē ſibi venditam defendat·vel ſi ticı⁹ ɔtumaciter ſe abſentauerit tempe ſententie vel p iniuriaȝ iudicis ſen tēcia lata fuerit contra ipm̄·cōtra ſuū venditorem de euictōne agere non valebit ¶ Nota hic tres caſus in quibus venditor non tenetur de euictōne·ſ·ſi nō denūciauerit emptor venditori ut rem ſibi venditaȝ defendat·vel ſi cōtumaciter ſe abſentauerit tp̄e ſententie vel ſi p iniuriam iudicis ſentēcia lata fuerit contra ipm̄·

¶ De locato et conducto·

Ex reſcripto· Caſus·dicitur hic ꝙ null⁹ ſcolaris nullus magiſter cōducat hoſpicium alioꝝ infra temp⁹ cōductōnis ſine licētia inquilini·niſi pus tempus conductōnis elapſum fuerit·qui cōtra fecerit excōmunicationem incurret· ¶ Nota ꝙ tranſcripto creditur ſicut ne originali· ¶ Item nota cōtra ſuperbiam ⁊ elatōnem ſcolariū quo nolunt apparere potentes in pecunia ¶ Itē vn⁹ legat⁹ pt̄ ſtatutū alterı⁹ ɔfirmare ¶ Itē ſtatutū legati

ꝑpetuū eſt. licet eiꝰ iuriſdictio ſit tempalis. Item nota ↄtra fraudes ⁊ deceptōnes mercatoꝝ.

Veſtra nobis. Caſus. q̄daꝫ epi ſtatuerūt ꝙ nullus deberet locare fructꝰ decimarū ſuarū ad firmā. niſi prochialibus pſbiteris ꝓpter iuſtū ſtatutū eccleſie nō modicū ledebantur. vnde monachi pecierūt a dn̄o papa ſup h̄ ſibi ꝓuideri. ſup h̄ reſcribit papa monachis illis ꝙ nō obſtante ↄtrario ſtatuto epoꝝ poſſint locare fructus decimarū ſuarū pſonis illis cū quibus ↄditōꝫ eccleſie potuerūt facere meliorē. ita tn̄ ꝙ iſta locatio nō extendat̄ ad feudū ꝉ alienatōꝫ. Nota ꝙ fructus decimarū ⁊ aliarū rerū ſpūaliū pn̄t locari ⁊ vēdi ⁊ obligari. licet res ex quibꝰ ꝓuētus tales ꝑcipiunt̄ alienari nō pn̄t. Itē iſti ꝓuētus nō pn̄t dari i feudū. ꝉ alienari ꝑpetuo.

Propter. Caſus. Ecce locaui alicui ꝑdiū meū pro certa penſatōne annuatim reddenda. ſterilitas magna ↄtingit et ſic magnū damnū dedit ↄductori ſine culpa ſua. vicio tn̄ ipiꝰ rei ſeu cauſam fortuito. querit̄ vtrū colonus totā teneat̄ ſoluere penſiōꝫ. rn̄. papa ꝙ penſio remittēda ē ꝓ rata. n̄ ſterilitas poſſit ↄpenſari cū vbertate ꝑcedētis vel ſubſequentis anni. Secūdo querit̄ vtrū locator poſſit expellere inquilinū ꝺ domo ſua inuitū. rn̄det̄. Si modo imminet neceſſitas q̄ nō immebat tpe locatōnis locator inuito inqlino poterit domū inhabitare et inquilinū expellere. vel ſi refectōne indiget q̄ nō immebat tpe locatōis. remiſſa ſibi pēſione ꝓ reſiduo tpe. Itē ſi inquilinus puerſe morat̄ ibidem poteſt inde amoueri vel ſi non ſoluit canonem. p bienniū nec ſibi celeri ſatiſfactōne ꝓuidit poteſt expelli. Nota ꝙ penſio aliquando remittenda eſt. Itē ſterilitas poteſt compenſari cū vbertate. Itē nota ꝙ in quatuor caſibus poteſt inquilinus expelli. ſ. ſi immineat neceſſitas que non imminebat tempe locatōnis vel ſi refectōne indigeat domus vel ſi inquilinus puerſe moratur ibidē vel ſi nō ſoluit canonē p biennium.

Potuit. Caſus. eccleſia dedit rem aliquā alicui in emphitheoſim. iſte emphitheota meliorauit rem illam. queritur. vtrū poſſit vendere melioratōnes ſuas. rn̄det̄ ꝙ emphitheota debet ꝑmo requirē eccleſiā ſi velit emere ius ſuum. ⁊ debet denunciare illi quantum poteſt habere ab alijs et ſi dixerit ſe nolle emere tunc poteſt ius ſuum vendere. vel ſi nihil dixerit debet expectare eccleſiā p duos menſes. quibus elapſis poterit emphitheota vēdere alijs ſuas melioratōnes qui ab hmōi emptione non prohibentur. et ſi contra h̄ fecerit vel p biennium in ſolutōe pēſionis ceſſauerit licite poteſt expelli. niſi celeriter poſt biennium ſatiſfecerit non obſtante ꝙ ei non fuit denunciatum quia tempus in hoc caſu ipm interpellat. Nota ꝙ emphiteota ſemper debet denūciare domino ſi vult vendē ius ſuū alias cadit a iure ſuo. Item ſi p biennium non ſoluit canonem poteſt expelli. Item in ſolutione canonis poteſt mora purgari.

Item tempus eſt hic ꝓ admonitione.

De rerum permutatōne.

Si princeps. Ca. Queſitum fuit i

concilio iſto vtrum eccleſia poſ=
ſet rem immobilem ꝑmutare cum
principe· ſtatuit concil'· ꝙ ſi prin
ceps voluerit ꝑmutare rem immo
bilez cum ſanctis locis· ⁊ ab eis rē
aliā accipe ⁊ d̾ ꝯmuni volūtate ꝑ
mutatōnem facere· hoc licitum ſit
dūmodo cauſā rōnabilis hoc expo
ſcat ⁊ res ꝙ princeps preſtiterit
maioꝛ fuerit vel ſaltem equalis et
ſup hac ꝑmutatōne principis ſan
ctio ꝓmulgetᷣ // Nota ꝙ princeps
poteſt rem ſuam immobilē cum re
eccleſie immobili permutare dūmo
do eccleſia non ledatur·

// ·Item pragmatica ſanctio eſt cō
firmatio ab impatoꝛe facta·

Vt cōmutatōnes· Ca· dici
tur in ꝭ capitulo ꝙ ꝯceſſiones facte ab an/
teceſſoꝛe in damnū eccleſie pote=
runt reuocari a ſucceſſoꝛe· // Nota
ꝙ res eccleſie caute cōmutari dn̄t

// Item ſucceſſoꝛ poteſt reuocare
res male alienatas a ꝑdeceſſoꝛe·

Mancipia· Caſus· Queſitū
fuit i ꝯcilio iſto
vtrū mācipia eccleſiarū poſſint ꝑ
mutari cum mancipijs laicoꝝ· ſta
tuit cōciliū ꝙ mancipia eccleſiaſti=
ca permutari nō debeant niſi ad li
bertatem· ita videlicet ꝙ mācipia
que dantur ꝓ mancipio eccleſie ꝑ
maneant in ſeruitute eccleſie ⁊ mā
cipium eccleſie in libertate ꝑpetua
maneat· quia qd̾ ſemel deo dedica/
tum fuit ad humanos vſus non de
bet redire· // Nota ꝙ res eccleſia=
rum ad humanos vſus redire ñ de
bent·

Iniuſtum· Caſus· idem dici
tur ī capitulo iſto
ꝙ ꝑmo·i· in ꝑmo·ſ· ꝙ mācipia que
fideles deo ⁊ ſanctis eccleſijs pro
remedio animarū ſuarū ꝯtulerunt
occaſione alicuius ꝯmutatōnis in
ſeruitutem ſecularium iterū nō redi
gūtur· quia ut canon dicit· ſerui fu
gitiui ſolūmodo diſtrahi pn̄t ele=
moſina em̄ vnius peccatū alterius
fieri non dʒ· nec ad humanos vſus
ſeruu eccleſie redire debet· // No
ta ꝙ mancipia eccleſiaſtica in ſer=
uitutem ſeculariū redigi nō debēt

// Itē ſerui fugitiui diſtrahi pn̄t·

// ·Itē vni9 elemoſina alterius pec
catum eſſe non debet·

Queſitū· Caſus· in concil'· tu
ron̄· ſtatutū fuit ꝙ
cōmutatio dignitatum fieri nō de
bet· queſitū fuit a papa vtrū ꝯmu
tatio prebendarū fieri poſſit cū ꝭ
in concilio nō fuerit ꝓhibitū· vñ
videbatur ꝑmiſſum· rñ ·pa· gene=
raliter verū eſt ꝙ ꝯmutatio ꝑben
darū fieri nō poteſt· precipue ali=
qua pactōne premiſſa que in ſpūa
libus annexis ſimoniacā ꝯtinet pra
uitatem· ſi vero ep̄s cauſā viderit
neceſſariam poterit de loco ad lo=
cum transferre ꝑſonas· // Nota ꝙ
ꝑmutatō tam in ꝑbēdis ꝙ̃ in dig
nitatibus eſt ꝓhibita // Itē in ſpi
ritualibus omnis pactio illicita re
probatur· // ·Item nō ſolū in ſpūa=
libus ſʒ etiā in eis annexis ꝯmittitᷣ
ſimonia· // Item ep̄us ꝓpter cauſā
neceſſariam poteſt facere cōmuta
tōnes ꝑbendarū ⁊ tranſlatōnes ꝑ
ſonarum quod intellige non ꝑmiſ=
ſa aliqua pactōne·

Ad queſtiones· Caſus· due
ꝯuentuales
eccl̄ie ꝯſtitute erāt ī dᶦoc̄· iſti9 epi
vtraqʒ illarū hēbat ecc̄iaʒ prochi
alē cū poſſeſſiōib9 ſuis ⁊ vtraqʒ ꝑ
rochialis eccleſia magis erat vici
na alteri ꝙ̃ illi cui erat ſubiecta·
Iſte conuentuales eccleſie voleſ
bant ad inuicem permutare illas
parrochiales ecc̄ias ſed altera ꝑ
rochial' ecc̄ia plurib9 poſſeſſiōib9

abũdabat· ⁊ ideo ꝯuẽtual' eccĩa cui ſubeſt poſtulat ſibi adijci certã pe' cunie quantitatẽ vt ſic ꝯtractus ꝑ mutatõis poſſit ad equalitatez ꝑ duci. querebat̃ vtrũ hoc licite fieri poſſit· rñ· pa· ꝙ vnus ꝯtractus fiat de ꝓchialibus eccleſijs ꝑ ſe ⁊ ali us ꝯtractus d̃ poſſeſſionibꝰ fiat ꝑ ſe· ⁊ ſi rõne poſſeſſionum vna eccle ſia ꝓfert̃ alteri ab alia eccleſia cer ta ſibi pecunie quantitas adiciatur ita ꝙ ꝯtractus ſibi inuicem nullate nus miſceãtur· ‖ Nota ꝙ monaſte ria pñt habere eccleſias ꝓchia les· ‖ Item ꝑmutatio tempaliũ et ſpũalium ad inuicem fieri nõ pñt· ſed ſpũalia inter ſe ⁊ tempalia mẽ ſe recte ꝑmutari pñt· ‖ ·Item ꝯmu tatio eccleſie fieri poteſt licet ven ditio ſit interdicta·

Cum olim. Caſus· magiſter s· archid̃· ⁊ b· ꝓ poſitus ad inuicez ſuas dignitates ꝑmutarũt ꝓpria temeritate· orta fu it poſtmodũ ſup ipa ꝑmutatõne q̄ ſtio int̃ eos· ꝓpter qd̃ ꝑtes acceſſe runt ad dñm pa· in cuiꝰ preſentia magiſter· s· ſponte fuit ꝯfeſſus de ꝑmutatõne ſed· b· ꝓpoſitus eam in ficiebatur omnino· dicens ꝙ ipe ꝓ poſituram ſuã ſine aliqua ꝯditione reſignauit ⁊ poſt reſignatõnem ꝓ dicti magiſtri archidiaconatũ fue rat aſſecutus· pa· auditis hinc ⁊ in de ꝓpoſitis ꝯſtitit ei ꝙ dictus· b· ꝑ mutatõni ꝯſenſit ⁊ ꝓdictus magi ſter publice fuit errorem ſuũ ꝯfeſ ſus· vnde vtrũqꝫ ſua dignitate per ſententiam diffinitiuam ꝓuauit· ‖ Nota ꝙ qui dignitates vel bene ficia auctoritate ꝓpria cõmutant il lis dignitatibus ⁊ prebendis ſunt ꝓuandi· ‖ Item ꝯfeſſus in iure ꝓ ꝯuicto habetur· ‖ Item cum ſpon te confeſſo nõ mitiꝰ agitur q̃ cũ cõ uuicto· ſed hoc forſitan fit ꝓpter ꝯnexitatem·

Cum vniuerſorum. Caſus· g· cano nicus leodieñ· ⁊ l· clericus ceperũt inter ſe tractare de ꝑmutatõne pre bendarũ ſuarũ quã ꝑmutatõz cre debant ſibi expedire· g· canonicus prebendã ſuam iſti· l· reſignauit di ctus· l· otulit eam cuidaz ꝯſangui neo ſuo ſed ſuam ꝓbendã ſic ꝓmiſſit noluit reſignare· ⁊ ſic dictꝰ· g· ſpe ſua fruſtratus remanſit· ⁊ ſup hoc coram leodieñ· epõ fuit diutius liti gatũ· tandẽ dictus· l· appellauit ad pa· ſed dictus· g· ad ſe· ap· acceſſit· dictus· l· nec iuit nec miſit· dictꝰ· g ꝓdicta expoſuit dño pa· vnde ſup hoc ſcribit pa· quibuſdã dicens· cũ igitur deceptis ⁊ nõ decipientibꝰ iura ſubueniant quãuis ipi nõ poſ ſent de iure beneficia eccleſiaſtica ꝑ mutare· ut ſimplicitati venia tribu atur· mandat quatinꝰ ſi ꝯſtiterit ꝓ dictum· g· taliter fuiſſe deceptũ cõ ſanguineus illius· l· ab ipa remoue atur ꝓbenda· ⁊ q̄libet alius illicitꝰ detentor· ⁊ eam reſtitui faciant di cto· g· ‖ Nota hic duas regl'as· ꝙ deceptis ⁊ ñ decipientibꝰ iura ſub ueniunt· ‖ Item fraus ⁊ dolus ne mini debet patrocinari· ‖ Item ꝑ mutatio prebendarũ nõ poteſt fie ri a poſſeſſoribus prebendarũ ſine auctoritate ſupioris· ‖ Item ſim plicitati ꝑcendum eſt·

Exhibita. Caſus· inter abba tem ⁊ ꝯuentũ ſan cti martini de panormo ex vna par te ⁊ prepoſitum albeneñ· ex alte ra ſup quibuſdam decimis queſtio v̄tebat̃ cauſa ſup h̄ ꝯmiſſa fuit cui dam capellano dñi pape i vngaria cõmoranti· tandem ſup q̄ſtione illa cõpromiſſum fuit vtrimqꝫ in dictũ capellanum ⁊ magiſtrum· m· tan quã i arbitros q̄ talit̃ arbitrati ſũt

ꝙ ſi dictus ꝑpoſitus obtinere poſſet a rege vngarie decem milia ſol. concedi monaſterio predicto monachi ceſſarent a petitõne decimarum monachi dubitantes forſitan an talis permutatio valeret. ſignificauerunt hoc domino pape vnde mandat quibuſdam quatin⁹ ſi conſtiterit de premiſſis tale arbitrium decernant irritum ⁊ inane. ⁊ quicquid ſecutum eſt ex eo vel ob id cũ ꝑmutatio de ſpũalibus ad tempalia ſint inhibita. ¶ Nota ꝙ tẽpalia cum ſpiritualibus ꝑmutari non debent. ¶ Item ſi principale non tenet nec acceſſorium vel quod eſt ex eo ſecutum.

De feudis.

INſinuatõne. Ca. eps maureñ. recepit in pignus quaſdam poſſeſſiones ab .m. pro quadaꝫ pecunie quãtitate quã mutuauit eidẽ ꝗ̃s dictus .m. ab eccleſia maurieñ. tenebat in feudum querebatr vtrũ epus deberet cõputare fruct⁹ i ſortem. rñdetur ꝙ eps poteſt licite retinere gangeriam predictam fructibus non cõputatis in ſortem ꝙ̃ diu ſortem reſtituerit totam ita tñ ꝙ ꝙ̃ diu fructus illos recepit non cõputandos in ſortem dictus .m. a ſeruitio quo eccleſie illi ꝓ feudo ipo tenetur interim ſit immunis. ¶ Nota hic caſum in quo fruct⁹ ñ cõputantur in ſortem. nec tñ omittitur vſura. ¶ Item fructus ſucceſcedunt loco ſeruicij. ¶ Item ꝓprietas fructuũ ſiue poſſeſſio penes feudatarium eſt ⁊ non penes dominũ feudi.

Ex pte. Caſus. archiepus mediolaneñ. fecit tres queſtiones domino pa. vaſallus eccleſie deceſſit feudũ quod ab eccleſia tenebat deuolutum eſt ad ipm̃ queſiuit vtrum feudũ illud liceat ei alij dare non obſtãte iuramento quo tenetur nõ infeudare de nouo romano pontifice inconſulto. Secũdo q̃ſiuit. ecce vaſallus alienauit feudũ qd ab eccleſia tenebat ſine licentia domini ⁊ ſic amiſit feudum. vtrum poſſit filium illius vel ɔſanguineũ cõſortem eiuſdem feudi inueſtire d illo. Tercia queſtio eſt talis. vaſallus eccleſie alienauit feudum qd ab eccleſia tenebat. eccleſia nõ poteſt feudũ illud de facili recupare. queſiuit vtrũ feudũ illud poſſit alij laico dare in feudum. qui illud recuperet ab eccleſia recognoſcat. ad quãlibet queſtionem rñdet ꝙ licite feudũ illud cõcedi poteſt. ¶ Nota ꝙ iuramentum de nõ infeudando de nouo nõ extenditur ad feuda antiqua ſed ad illa tm̃ que nunquã fuerunt infeudata ſed ab eccleſia poſſeſſa. ¶ Item ſi vaſallus feudũ alienat ſine licentia dñi debet illd amittere. ¶ Item valet donatio illi⁹ rei quam conſequi non poſſumus.

De pignoribus et alijs cautionibus.

NVllus. Caſus. dicitur i hoc capitulo ꝙ nulli pr̄ſbitero licet ornamenta eccĩaſtica laicis ĩpignorare ñ in ſũma neceſſitate ¶ Nota ꝙ ornamẽta eccleſie impignorari laicis ñ pñt niſi iuſtiſſima neceſſitate vrgente.

Latoꝛ. Ca. dicitur ꝙ homo liber capi vel detineri ñ debet. ſ. pro debito. etiã ſi res defuerint. ¶ Nota ꝙ homo liber pro debito capi vel detineri non dꝫ qd verũ eſt ſi bonis cedere voluerit ut .l. i. C. qui bonis cedere poſſit.

Ex preſentium. Caſus. ſacerdos eccleſie

de cōditiona pro ſua propria neceſſi
tate obligauit calicem argenteum
et medietatem vnius breuiarij eiuſ
dem eccleſie. ⁊ morte ꝑuentus ea n̄
recuperauit. filius illius defuncti
requiſitꝰ p ſucceſſorē vt res quas
pater obligauerat recolligeret qđ
facere noluit. vnde ſacerdos cōque
ſtus ē dn̄o pa. vn̄ mādat ep̄o exon̄.
quatinus ſi verū eſt qđ aſſerit̄ filiū
illiꝰ q̄ ſucceſſit eidē cōpellat vt res
predictas recolligat ⁊ eccleſie re=
ſtituat ſupradicte. qꝛ indignū ē vt
res eius debeant recipe. ¶ Nota ꝙ
prelatꝰ nō poteſt obligare bōa ec=
cleſie ꝓ ſuo facto ꝓꝓo. qđ ſi fecerit
heredes illius pn̄t ꝯueniri. ¶ Item
bona illius tacite ſūt obligata eccle
ſie ꝓ facto rectoris. ¶ Item filius
heres ꝯuenitur ex ꝯtractu defūcti.

Illo vos. Caſus. henricus ⁊
b. eiꝰ frater filij. g.
d coſa receperunt. xxiij. libras mutuo
a quadam muliere. g. nomine filia
theobaldi ⁊ ab heredibus ſuis. ꝓ
qua pecunia obligauerūt ei quaſ=
dam terras. ſed cū dicta mulier ter
ras illas reſtituere nollet impetra=
uerūt lr̄as ꝯtra ipam ad quoſdā iu
dices coram quibus petebant ter=
ras illas ſibi reſtitui Ex aduerſo re
ſpondebat̄ ex pte mulieris ꝙ ter=
ras illas nō tenebatur reſtituere cū
pigrori obligate nō eſſent ſed ven
dite ſm qđ inſtrumento inde cōfe=
cto ꝯtinet̄ predictus. h. ꝓ ſe ⁊ frē
ſuo dicebat terras illas nō eſſe ven
ditas ſed pignori obligatas qꝛ in
inſtrumento venditōis talis erat
adiecta ꝯditio. ut ſi a tpe ꝯtractus
vſqꝫ ad duos ꝓximos annos p̄fato
t. patri ipius mulieris emptō diſpli
ceret. g. pr̄. h. ab inde vſqꝫ ad vnū
annum ſolueret. xxiij. libras fructi=
bus cōputatis pceptis iudices du=
bitauerūt vtrū pura ⁊ abſoluta eſ=
ſet venditio an ꝯtractus pignorati
cius iudicari deberet. cōſultus pa.
rn̄. ꝙ qualiſcūqꝫ fuerit intentio cō=
trahentium ⁊ ex forma ꝯtractꝰ nō
appareat venditō ꝯditōnalis ſꝫ pu
ra quāuis p cōditōnem poſſit reſol
ui tn̄ ex duobus que i inſtrumēto cō
tinentur videlicet ꝙ fructus pcepti
in ſoluenda pecunia debeant cōpu
tari. ⁊ ꝙ vltra ſortem tres libre de
beant pſolui ꝯtra ipm emptorē p̄
ſumitur vehemēter: maxime cū ipe
cōſueuerit exercere vſuras. ¶ Nota
ꝙ cum dubitatur de intentōne con
trahentium forme cōtractus ſtan=
dum eſt ¶ Item cum aliquid vltra
ſortem pcipitur vſura preſumitur
¶ Item ꝯtra eum preſumitur ꝙ ſit
vſurariꝰ q̄ vſuras recipe ꝯſueuit.

Ex lr̄is. Caſus. Quidam ſpoli
auit quendam merca=
torem ⁊ etiam vulnerauit grauiter
⁊ ſic aufugit de terra. Iuſticiarius
regis cepit fratrem ⁊ vxorē illius
malefactoris ⁊ de mandato ipius
omnia bona illius detracta fuerunt
⁊ pecunia ſoluta fuit mercatori qui
ſpoliatus fuerat ⁊ vulneratꝰ a ma
rito illius mulieris. ſed quedā poſ=
ſeſſiones minute remanſerant quas
frater illiꝰ malefactoris retinuit đ
mandato iuſticiarij. quia emptor a
lius nō inueniebatur. vnde cū muli
er illa dote ſua propter maleficium
viri fuerit ſpoliata impetrauit lr̄as
ad iudicem ꝯtra fratrem mariti ſui
qui quedam mariti bona poſſide=
bat. coram quo petebat dotē ſuaꝫ
ſibi reſtitui vel ſaltem mitti in poſ=
ſeſſionem bonorum mariti que ille
poſſidebat. ipe rn̄debat ꝙ bona il=
la retinuerit de mandato iuſticiarij
ſoluta ꝓ eis pecunia mercatori ꝓ
ut ſuperiꝰ eſt narratū. ⁊ hec oīa ꝓ
bauit corā iudice. dubitabat iudex
q̄d iuris eſſet. ⁊ pa. cōſultus rn̄. ꝙ

ſi cōſtiterit ei ex hijs que in preſen
cia ſua ꝓpoſita ſūt ⁊ ꝓbata ꝙ muli
er tantum dediſſet viro ſuo in dotē
quantū ipa petit cōdemnet fratrez
ſui mariti eidem ad reſtitutōnē do-
tis in tantū quantū de bonis mari
ti noſcitur poſſidere. quia mulieri-
bus fauor multus debetur in doti-
bus recupandis ⁊ iure ciuili cauet̄
ꝙ ꝓpter maleficiū viri mulier mane
reñ debeat indotata. ⁊ quia bona
mariti obligata ſunt vxori ꝓ dote
ſua ad quemlibet tranſeūt cum ſuo
honore. ¶ Nota ꝙ fauor multꝰ de
betur mulieribus in dotibꝰ ſuis re-
cupandis. ¶ Item ꝓpter maleficiū
viri vxor dotem ſuā nō debet amit
tere. ¶ Item bona mariti tacite ſunt
obligata vxori ꝓ dote ſua. ¶ Itez
res tranſit cum honore ſuo ad quē
libet poſſeſſorem.

¶ **Cum cōtra.** Caſus. ꝗdaz no
mine laurencius
ꝗndam pecunie quantitatē recepit
a quodam creditore. ꝓ qua pecu-
nia obligauit ei quaſdā poſſeſſiōes
tempe ꝓcedente mortuus eſt credi
tor ille heredes creditoris illiꝰ poſ
ſeſſiones illas obligauerūt. g. ciui
anagnino. mortuo poſtmodū lau-
rencio debitore. r. de monte forti-
tino filius illiꝰ in pñcia dñi pa. mo
uit queſtionē ſup poſſeſſionibus p̄
dictis ꝯtra dictum. g. ciuē anagni
num dicēs ꝙ de fructibꝰ illarū tā-
tum fuerat pceptū tum ab ipo. g.
tum ab alijs ꝗbus poſſeſſionibus iᷓ
ille poſſeſſiones fuerant obligate
ꝙ fructꝰ illi ſorti poterāt adequa
ri. bene petebat illas poſſeſſiones
ſibi reſtitui. ad hoc ꝓbādū ſuas ꝓ
batōnes induxit dñs pa. ꝯſiderās
ꝙ in talibus fructus pcepti debe-
ant cōputari in ſortem. ⁊ ſi qui vl-
tra ſortez pcepti ſūt reſtitui. vidēs
etiam ꝙ fructus illarū poſſeſſionū
extenuaſſent ⁊ annulaſſent totū de-
bitum decreuit poſſeſſiōes illas re
ſtituendas dicto. r. ⁊ in corpalem
poſſeſſionem illarū ipm fecit indu-
ci. ¶ Nota ꝙ pignus mihi obliga-
tum alijs poſſum obligare. ¶ Itez
heres poteſt petere pignora patri
obligata. ¶ Item fructꝰ pignoris
debent cōputari in ſortem. ¶ Itē
ad officiū iudicis ptinet nō ſolum
ferre ſententiaz ſed mittere in poſ-
ſeſſionem.

¶ **Significante.** Caſus. ꝗdam
ciuis piſanus
r. nomine accepit mutuo. cc. libras
a. g. ciue piſano ꝓ qua pecunia ob
ligauit ei quādā domū. ⁊ ꝓmiſit ei
p̄ſtito iuramēto ꝙ niſi domū ipaz
recolligeret termino ꝯſtituto vlte
rius creditorem ſup ea nō moleſta
ret. ſed dictus. r. infra tempus ſta
tutū p certum ⁊ fidelem nunciū vt
credebat pecuniam numeratā cre-
ditori remiſit. ſed nunciꝰ ille pfide
agens pecuniā illā ſicut ſibi iniun-
ctū fuerat nō pſoluit. ⁊ poſtmodū
idem. r. ab impatore detentus cre-
ditori ſatiſfacere nō potuit ut debe
bat. ſed poſtmodū ab impatore li
beratus pecuniā ſoluere voluit cre
ditori ⁊ ipe eam recipe noluit qr
nō fuit in termino pſoluta. vñ di-
ctus. r. ſignificauit hoc dño pape
ſup hoc ſcribit pa. quibuſdā dicēs
cū ergo pactū legis cōmiſſorie ſit
in pignoribus improbatū. ⁊ p̄fa-
tus. r. quātum in eo fuit iuramentū
ſeruauit. quia p eum quē certū nun
cium eſſe credebat pecuniam remi-
ſit in termino ꝯſtituto mandat pa-
quatinꝰ ſi eſt ita p̄dictū creditorez
eccleſiaſtica cenſura ꝯpellāt ut ſor
te ſua ꝯtentus penſionibꝰ illiꝰ do
mus cōputatis eam domū p̄fato re
ſtituat debitori pacto tali vel iura-
mento nequaquā obſtante ¶ Nota

ꝙ pactum legis ↄmiſſorie in pig-
noribus appoſitum nō obſtat quo
min9 pignus reſtituatꝰ michi iuramē
tum interueniſſet. ¶ Item iuramē/
tum in caſu iſto ꝑiudicat legi cum
ſine ꝑiculo anime poſſit ſeruari.
¶ Item poſſe ſuū faciēs mandatū
legis adimplet. ¶ Itē malicia nun
cij nō obeſt dn̄o dūmodo ab initio
credatur fidelis nuncius. ¶ Itē fru
ctus pignoris ↄputādi ſūt in ſortē

Cum cōſtet. Caſus. quidam fecit teſtamen-
tum ⁊ in teſtamento illo reliq̄t ꝓpe
tatem bonoꝝ ſuorū marie vxori. c.
vſufructum vero I. matri ſue vxori
ogerij. maria ꝓprietaria mortuo te
ſtatore petebat ab. i. vxore ogerij
preſtari ſibi idoneam cautōz ꝙ ip
ſa vteretꝰ ⁊ frueretꝰ. ſalua rerū ſub
ſtancia in rebus immobilib9 ad ar
bitrium boni viri. mandat pa. qui-
buſdam quati. cōpellant ipam ad
cautōnem idoneaz p̄ſtandā ꝙ ipa
vtatur ⁊ fruatꝰ rebus immobilib9
ad arbitriū boni viri que vſu nō cō
ſumantꝰ pecuniaz ſi quā habuit vel
habebit et eſtimatōnem aliorū bo
norum que vſu cō ſumuntꝰ ⁊ in he-
reditate inuenta fuerunt poſt mor
tem ipius reſtituit ſiue reſtituat di
cte marie vel heredibus ei9. ¶ No
ta ꝙ vſufructuarius tenetur p̄ſtare
cautōnem ꝙ vtatur ⁊ fruatꝰ ad ar-
bitrium boni viri. alias repellitur
vt quidam dicunt.

De fideiuſſoribus.

Clericus. Caſus. Diciꝰ in hoc capitu
lo ꝙ clericus inſeruiens fide
iuſſionibus a clero debet remoueri
¶ Nota ꝙ clericus fideiubere non
debet qđ verum eſt frequēter ꝑ il
lud verbum inſeruiens.

Peruenit. Caſus. quidā cle
rici. e. ⁊. f. anglici
recceperunt quandā quantitatē pe
cunie mutuo a quibuſdā mercatori
bus bonon̄. quidam clericus. r. no-
mine fideiuſſit ꝓ predictis clericis
apud mercatores vnus. e. ſ. ꝑ fidez
ſuam ⁊ alter ꝑ iuramentum ꝓmiſit
ad terminū cōſtitutū ſoluere pecu-
niam. ſed illis pecuniam nō ſoluēti
bus dictus. r. clericus ſatiſfecit cre-
ditoribus de eadem. vnde cōque-
ſtus fuit dn̄o pa. ſcribit papa epi-
ſcopo elien̄. ⁊ archid. norbicen̄. di-
cens ne dic9. r. diſpendium patia
tur vn̄ videtꝰ p̄mium obtinere. man
dauit papa bonon̄. epō ut inſpici-
at inſtrumenta ſup debitis illis q̄
ſūt apud creditores. ⁊ corū traſcri
pta ſub ſigillo ſuo ſignata mittat
iudicibus iſtis. mandans eiſdē qua
tin9 ſi ꝑ ↄfeſſionem clericorū p̄di-
ctorum vel alias eis ↄſtiterit rē ta
liter ſe habere moneant illos ⁊ cō-
pellant ut predicto. r. pecuniā quā
ꝓ eis ſoluit reſtituant ⁊ ipm ↄſer/
uent indemnē. alioq̄n de redditib9
eorum debita ipa ꝑſolui faciant. ⁊
damna illa reſartiri aut reddit9 il-
los ſibi aſſignent. tam diu detinen
dos donec de ipis ei fuerit ſatiſfa-
ctum. Preterea ſi cōſtiterit predi-
ctos clericos religionem fidei ⁊ iu-
ramenti ſui violaſſe eos ab officio ⁊
beneficio ſuſpendant. ¶ Nota ꝙ ſi
clericus fideiuſſerit tenetꝰ. ¶ Item
quis nō debet pati ſuſpendium de
quo meruit p̄mium obtinere ¶ Itē
ſigillo epi ſtatur tanquā vere pro
batōni. ¶ Item ↄfeſſus in iure pro
iudicato habetꝰ. ¶ Item cum omni
intereſſe ſatiſfaciēdum eſt fideiuſſo
ri. ¶ Item ſtipendia clerici vel bn̄
ficiū detineri debent ꝓ debito ſuo.
quod verum eſt ꝑ iudicem. ¶ Itez
fides ⁊ iuramentū equipantꝰ ¶ Itē

Itē ꝑiurꝰ p̄uari dꝫ officō ⁊ bn̄ficō

Conſtitutus. Caſus. Cancellariꝰ can
tuarieñ. tēpe lat. concil. recepit
mutuo quandā quantitatē pecunie
a creditoribus bonoñ. ꝓ qua pecu
nia magiſter ſimon fideiuſſit. ⁊ q̄a
cancellarius pecuniam nō ſoluebat
moleſtias plures p̄dictꝰ magiſter
a creditoribus ſuſtinebat ⁊ debitū
fuit augmentatū vnde dictus ma-
giſter cōqueſtꝰ fuit dn̄o pa. vnde
mandat archiep̄o cantuarieñ. q̄ti.
ſi legittime ſibi de hmōi aſſertatio
ne ꝯſtitutōne ꝯſtiterit prefatū can
cellariū moneat ⁊ cōpellat eccleſia
ſtica cenſura vt predictū magiſtrū
ab interceſſione ⁊ obligatione ab-
ſoluat. ⁊ ſi debitum vel acceſſiones
forte negauerit iuramentū calūnie
ſubire cogatur. nō obſtante cōtra-
ria ꝯſuetudine. ⁊ qꝛ difficile foret
dicto magiſtro teſtes ī angliā du-
cere mandat iudicibꝰ bonoñ. ut te-
ſtes quos idem magiſter inducere
voluerit vice ip̄ius archiep̄i recipi
ant ⁊ examinent diligēter. ⁊ depo
ſitōnes eorū tranſmittant ſub ſigil
lis eorum incluſas. ſignificātes q̄n
ta fides teſtibꝰ ⁊ inſtrumētis poſ-
ſit apponi ip̄i cancellario p̄us miū-
cto vt ad teſtes videndos vadat vl'
mittat. ¶ Nota ꝙ debitor tenet̄ li
berare fideiuſſorem obligatōne in
qua diu ſtetit. ¶ Item debitū ⁊ ac
ceſſiones ſi eas ſoluit poteſt fideiuſ
ſor petere a debitore. ¶ Item non
obſtante loci ꝯſuetudine clericꝰ de
bet iurare de calumnia. ¶ Itē ſi te
ſtes remoti ſūt debent eorum teſti-
monia recipi ⁊ mitti iudicibus qui
de cauſa cognoſcunt. ¶ Itē iudex
qui teſtes recipit vice alteriꝰ ei de-
bet ſignificare quanta fides ill' ſit
adhibenda. ¶ Item teſtes recipi n̄
debent in abſentia eius contra quē
inducūtur vel eius ꝓcuratoris.

Quod q̄buſdā. Caſus. Qui-
quiſdam reli-
gioſis fuit ꝓhibitum ne fideiubeāt
ꝓ aliquo ſine licentia abbatis ⁊ cō
uentus vel maioris ꝑtis. hanc ꝓhi
bitōnem extendit ꝯcil. generale ad
omnes religioſos. ⁊ ꝓhibet ne ali-
quis pecuniam mutuo accipiat vl-
tra ſūmam a capitulo ꝯſtitutā. alio
quin nō teneatur cōuentꝰ ꝓ talibꝰ
reſpondere niſi pecunia illa in vtili
tatem monaſterij ſit conuerſa ⁊ de
hoc legittime cōſtet. ⁊ q̄ ꝯtra hoc
fecerit grauiori diſcipline ſubiicia
tur ¶ Nota ꝙ monachus n̄ poteſt
fideiubere vel mutuū accipe ſine li
centia abbatis ⁊ conuentꝰ. ¶ Itē
generaliter tenet̄ eccleſia de his q
in vtilitatem eius ſūt ꝯuerſa.

Cum pro quo. Caſus. Obli-
gaſti te ꝓ ali
quo fideiuſſorio nomine. q̄rit̄ vtrū
poſſis agere ꝯtra principalem de
bitorem vt te liberaret ab obliga-
tōne rn̄. pa. ꝙ ſi debitor diu ceſſa-
uit in ſolutōne debiti. vel ſi diſſipa
re incipit bona ſua. aut ſi ꝯdemna-
tus fuiſti recte agere poteris ꝯtra
ip̄m vt te liberet a fideiuſſione.
¶ Ex hac dec. nota ꝙ in tribꝰ caſi-
bus poteſt fideiuſſor agere contra
debitorem antequā ſoluat. ſ. ſi de-
bitor diu ceſſauit in ſolutōne debiti
vel ſi diſſipare incipit bona ſua aut
ſi ꝯdemnatꝰ ſit fideiuſſor.

De ſolutōnibus.

Ad hoc. Caſus. dicit̄ in
hoc ca. ꝙ ſicut
filiꝰ debita patris cuius eſt
heres tenet̄ ſoluere ita p̄latus de-
bita anteceſſoris ſui ꝓ vtilitate ec-
cleſie cōtracta. ¶ Nota ꝙ filiꝰ tene
tur ſoluere debita p̄ris ex cōtractu
vel quaſi ex delicto. nō tenetur niſi

inquantum ad ipm̄ ꝑuenit ·ut·C·
ne de ſtatu defũc·l·i·ut q̇daz dicũt
ſm canões vero tenetur ex delicto
in ſolidum·⁊ hoc intellige de filio
qui eſt heres· ſi em̄ hereditatẽ nõ
habtret in nullo teneretur· ¶ Itez
nota ꝙ ꝑlatus ꝑdeceſſoris ſui debi
ta ſoluere tenet̃ ſi ꝓ vtilitate eccle-
ſie contracta fuerint·

Si quorundam· Caſus·qui
dam ꝑlati
eccleſiarũ obligabant eccleſiã ſuaz
ꝓ debitis alienis·ꝯcedebant etiaz
lr̃as vel ſigilla ut pecuniam recipi
ent cũ ſigillis ipoꝝ ꝑlatorum·pre
cipit pa·ꝙ de cetero iſta nõ fiant·
decernens eccleſias nõ teneri ſi ſe-
cus fuerit attemptatũ ad ſolutõnẽ
taliũ debitorum·⁊ ſi aliquis ꝑlatꝰ
ꝯtra hoc venire ꝑſumpſerit ab ad
miniſtratione tempaliũ ⁊ ſpũaliũ
nouerit ſe ſuſpenſum ¶ Nota ꝙ ex
cõtractu prelati non tenet̃ eccleſia
niſi verſum ſit in vtilitatem ipius·
¶ Item prelatꝰ qui obligat eccle
ſiam ꝓ alienis debitis ſuſpenſus ẽ
ipo facto ab adminiſtratõne ſpiri-
tualium ⁊ tempaliũ·

Odardus· Ca·odardꝰ cleri-
cus obligatꝰ erat
ꝓ clerico ⁊·d·laico ⁊ q̇buſdã alijs
in quadã quãtitate pecunie·ipi cõ
uenerũt ipm̄ odardũ coram officia
li archiẟ·remeñ·ipe ꝯfeſſus fuit de
bita illa ſed ꝓpter inopiam ſoluere
nõ valebat· officialis nihilominus
excõmunicauit eundẽ·ꝓpter qḋ cõ-
queſtus fuit dño pa·mandat papa
quibuſdã ꝙ ſi ꝯſtiterit ꝙ idem ·o·
nõ poſſit ſoluere debita ꝑdicta i to
tum vel in ꝑtem ſentẽciam ipam de
beant relaxare ſine aliqua difficul
tate recepta ꝑus ab eo idonea cau-
tõne·ꝙ ſi ad meliorem ſtatum ꝑue
nerit debita ipa ꝑſoluat· ¶ Nota
ꝙ qui ſoluere vel ſatiſfacere nõ po
teſt non excõmunicãdꝰ eſt ſed pre
ſtet idoneam cautõnem ꝙ ſoluat q̃
cito poterit·

Eis qui· Caſus·aliquis credẽs
ſe teneri alicui credito
ri ſoluit ei pecuniã·videns poſtea
ꝙ ei nõ tenebatur quia plene ſatiſ-
fecerat ei repetebat pecuniã inde-
bite ſolutam·querit̃ quis debeat ꝓ
bare ꝙ idebita fuerit illa pecunia·
rñdet̃ ꝙ ille qui dicit ꝙ idebite ſit
ſoluta debet hoc ꝓbare niſi ille ne
garet ſolutõnem ſibi factam· tunc
ſi ei ꝓbet̃ ſolutõnem factã ipe qui
ꝯuenit̃ debet ꝓbare ꝙ pecuniã de
bitam recepiſſet· ¶ Nota ꝙ qui re
petit indebitum ſolutũ illud debet
ꝓbaret ¶ Item qui negat ſolutõz
ſibi factam· ſi ẟ hoc ꝯueniat̃ in eũ
trauſſertur onus ꝓbandi ꝙ debitã
pecuniam recepit·

De donationibus·

Prudentes· Caſus·ſi
nobilis
homo ſponte donet aliquid
alicui eſtimare debet ſe ad hoc te-
neri·⁊ hanc legẽ ſibi debet impo-
nere·et niſi amplꝰ fecerit ⁊ creue
rit in beneficio nil credat feciſſe· ¶
¶ Nota ꝙ ſi aliquis nobilis tribuit
tanquã debitum peti poteſt· ¶ Itẽ
parum eſt dare niſi datũ augeat̃·
¶ Item apud mentes nobiliũ ſemi
plenũ donũ videtur quod ſine ad-
iectõne relinquitur·

Fraternitatem· Caſus·eps̄
papieñ·pre
deceſſor iſtius graues fecit donatõ
nes de rebus epatꝰ i detrimentũ ec
cleſie incõſultis canonicis ſuis·pe-
tebat iſte ſucceſſor a pa· ut poſſet
eas reuocare·reſcribit ei papa di-
cens ꝙ epus ⁊ quilibet ꝑlatus ec-
cleſie ꝓcurator eſt ⁊ nõ dñs·⁊ ideo
cõditõnem eccleſie meliorez facere

poteſt. deteriorem vero facere nõ
debet. vnde donatões ille de iure
non tenent. quare indulget ut do-
natões illas tam a clericis ꝙ̃ a lai-
cis debeat reuocare. ¶ Nota ꝙ p̄-
latus nõ eſt dñs ſed ꝓcurator rerũ
eccleſie. ¶ Item cõditõnem eccleſie
meliorare poteſt deteriorare non.
¶ Item donatio epi facta ſine con-
ſenſu capituli non valet.

Ceterum. Caſus. abbas fecit
donatõnē cũ p̄ore
et quibuſdam de conuentu vel ſolꝯ
abbas. poſtea ps cõuentus recla-
mat ⁊ ꝯtradicit. queritur quid iu-
ris ſit. rñdetur ꝙ quantitas rei do-
nate ⁊ cõſuetudo loci debet cõſide-
rari in tali donatõne. ita tñ ꝙ ꝯſue-
tudo nõ ſit ꝯtra canones. ⁊ ſm hꝫ
donum ratum debet eſſe vel irritũ.
¶ Nota ꝙ cõſuetudo in donationi-
bus debet obſeruari. ¶ Item q̃nti-
tas rei facit donũ licitũ vel illicitũ.

Conſultationibus. Ca. ali-
quis pa-
tronus vel prelatus ꝯceſſit eccleſiã
alicui clerico viuente rectore illius
eccleſie. queritur an talis conceſſio
valeat. rñdetur ꝙ nullꝯ eſt momē-
ti. ſi aũt ꝯceſſio fiat religioſis locis
ab epo vel ipiꝯ auctoritate tenet. ſꝫ
pſona que eccleſiaꝫ tenet ſine aſſen-
ſu ipius remoueri nõ debet. ¶ No-
ta ꝙ eccleſia nõ vacãs priuate pſo-
ne concedi non poteſt. ¶ Itẽ eccle-
ſie ꝯcedi poſſunt locis religioſis vi-
uentibus pſonis earum. quod verũ
eſt auctoritate epi. ¶ Item nullus
ſine culpa iure ſuo priuari debet.

Per tuas. Caſus. quidam no-
biles Florẽtini tpe
ſciſmatis tenuerũt epm Florẽtinum
in domo ſua. ſedato ſciſmate epus
de mandato alex. pape dedit i feu-
dum predictis nobilibus quatuor
modios terre. ⁊ ſucceſſor ipius p̄-
ſatos nobiles de cetero feudo inue-
ſtiuit. ſed cum ipi terram illam mẽ-
ſurari feciſſent. non inuenerũt ñ du-
os modios. vnde petebant feudũ
illud ſibi reintegrari. dubitabat eps
an poſſet cum nõ eſſent in poſſeſſi-
one illius ne de nouo videretur cõ-
ferre. ꝯſultus papa rñ. ꝙ eccleſia i
actibus ſuis non debet fraudẽ ad-
hibere vel dolum. vnde ſecure po-
terit feudum integrare. cum terra
quatuor modiorꝫ illis fuerit aſſig-
nata. ¶ Nota ꝙ epus rõne ſeruicij
pſone ſue preſtiti poteſt rem eccle-
ſie infeudare. ¶ Itẽ ex inueſtitura
nãciſcitur quis poſſeſſionem. ¶ Itẽ
eccleſia in factis ſuis nõ debꝫ frau-
dem vel dolum adhibere. ¶ Item
beneficium promiſſum reintegrari
debet non minui.

Cum dilecti. Caſus. quidam
nobilis contulit
quaſdam terras pure ⁊ ſimpliciter
ſine aliqua conditõne pro remedio
anime ſue in elemoſinam monaſte-
rio de melros. Item aliam terrã
dedit eidem monaſterio ſub ꝯditio-
ne penſionis. ut forte ſi penſio de-
bita nõ ſolueretur redigere poſſet
terram illam in foreſtã. alanꝯ dicti
nobilis filius. donatões illas vo-
lebat p violentiam redigere in fo-
reſtaꝫ. ſuper hoc cauſa fuit ꝯmiſſa
iudicibus. iudices examiato nego-
cio dubitauerũt ꝓ qua pte deberẽt
ferre ſententiaꝫ. remiſerũt cauſam
inſtructam cũ inſtrumento donatõ-
nis ad pa. reſcribit pa. eiſdem iudi-
cibus mandãs quatinꝯ ꝓ monaſte-
rio ferant ſententiã ap. re. quia ex
tenore inſtrumenti apparet ꝙ iſta
fuit intentio donatoris vt clauſula
illa de foreſta que ponitur in fine
inſtrumẽti nõ debet referri ad pri-
mam donatõnem que libera ⁊ pu-
ra fuit ab omni ꝯſuetudine ſeculari

ſed reſpicit inferiorem ↄceſſionē q̄ habet penſionem inſertam ſcḋm re= cum intellectū. quia in cōtractib9 plena debet interp̄tatio adhiberi. in teſtamētis plenior. in beneficijs pleniſſima. ¶ Nota ꝙ donationem a patre factam filius nō poteſt re uocare. ¶ Item qn̄ dubitat̄ de in= tentōne teſtatoris vel donatoris. ꝗ ip̄e deceſſit recurrendū eſt ad ſu piorem. et eius interp̄tatio tenen= da eſt ſup hoc. ¶ Item in donatō nibus ad intentōnē donatoris re= currendum eſt. ¶ Item determia tio qn̄qꝫ r̄ſpicit ꝓxime poſita qn̄qꝫ alia. ¶ Item nota regulā ꝙ in con tractibus plena. in teſtamētis ple nior. in beneficijs pleniſſima debꝫ interpretatōne adhiberi.

Paſtoralis. Caſus. ep̄us de ↄſenſu patroni ↄceſſit eccleſiaꝫ quandā quibuſdā religioſis ſub hac forma. cōcedi= m9 vob̄ talem eccleſiā. querit̄ vtrū eo ip̄o videatur in eorū vſus fuiſſe ↄceſſa. vel ſolūmodo ius patrona/ tꝰ. ꝙ ſi ep̄us illam eccleſiā illis cō ferat de ↄſenſu patroni. patronus videtur cōferre qđ ſuum eſt. ſ. ius patronatus. et ep̄us cōferre vide tur qđ tempaliter obtinet in ipſa eccleſia. ut ſi aliquā portōꝫ fructu um eiuſdē eccleſie ꝑcipiat porcio illa ↄuertetur i eorū vſus. ſi vero de fructibus illius eccleſie nullā ꝑ cipit ep̄us portōnem. omnes ꝓuē tus preter cathedraticū ↄuertun tur in vſus monachorū. ſed vt ep̄i donatio ſit legitima ↄſenſus capi= tuli eſt requirendus. ¶ Nota ꝙ q̄= dam ſunt que generali conceſſione non tranſeūt int̄ q̄ē cathedraticū ¶ Item donatio ep̄i nō valet ſine ↄſenſu capituli. ¶ Item conſe uſus capituli valet licet tempe ↄceſſio= nis nō ſit preſtitus. vnde nota qđ ab inicio nō valet expoſt facto cō= ualeſcit.

Inter dilectos. Caſus. in t̄ hoſpitala= rios ſancti ſepulchri ⁊ fratres ho ſpital' ſancti allucij vertebat̄ que ſtio ſup ip̄o hoſpitali. cum hoſpi= talarij ſup poſſeſſorio ſemel ⁊ ite= rum queſtionē intentaſſent ip̄i cō trariam ſentēciam reportarūt. tan dem ad petitoriū recurrerūt. ꝓpo= nētes in preſentia pa. g'. g. rector et fratres et patroni hoſpital' ſan cti allucij. habito omuni cōtractu deliberauerūt ip̄m hoſpitale ſup= ponere hoſpitalarijs ſupradictis cōmittētes in hoc tribus ꝓcura= toribus vices ſuas vt qđ ſup hoc ꝑ eos fieret approbarent. illi ꝓcu ratores cum hoſpitalarijs taliter ſtatuerunt. vt aliqui mitterent̄ ad ip̄m hoſpitale qui eorū nomine re cipent aſſignatōnē ip̄i9. Duo miſſi ad ip̄m hoſpitale fuerūt qui rece= perūt donatōnem et aſſignationē hoſpitalis a magiſtro ⁊ ꝓcurato ribus ⁊ alijs fratribus hoſpitalis ex aduerſo rn̄dit ꝙ predicta dona tio nō valebat. q2 donatio illa fa= cta fuerat a p̄dicto rectore ⁊ fra tribus paucioribus ꝑiuris ⁊ excō/ municatis. multis ex alijs fratrib9 incōſultis et in fraudem plebani đ piſcia qui ſup ip̄o hoſpitali cōtra eos mouerat queſtionē. Dn̄s papa his ⁊ alijs intellectis ↄſiderās ꝙ fratres et patroni ſancti allucij ꝑ ſe immo pocius ↄtra ſe ſuaꝫ turpitu dinē allegabant ex cōmunicatōnē ꝑiurium et fraudem ab ip̄is omiſ= ſam et. intelligens donatōneꝫ ab ip̄is factam puram ⁊ ſimplicē exti tiſſe. quia deceptis ⁊ nō decipien tibus iura ſubueniūt ꝑ ea que ꝓpo ſita ſunt ↄtra ꝓprium factū defen= dē ſe n̄ p̄nt. adiudicauit hoſpitale

predictum cū omnibus ptinentijs
ſuis hoſpitalarijs ſancti ſepulchri
ita tñ q̄ p hanc ſentētiam nullū p̄
iudicium generetur dioceſano epo
et plebano d piſcia· cum res inter
alia acta alijs obeſſe non debeat·
¶ Nota q̄ licet quis ſuccumbat in
poſſeſſorio nihilominus poteſt in
tentare petitorium· ¶ Item alle-
gans turpitudinem ſuaʒ nō eſt au
diendus· ¶ Item deceptis ꝛ non
decipientibus iura ſubueniunt·
¶ Item res inter alios acta alijs ñ
preiudicat·

¶ Apoſtolice ſedis· Ca· Epi
ſucceſſiue
locis religioſis de redditib9 eccle
ſiarū ſuarum oferunt vltra quinq̄
geſimam portōnem· qñqʒ vſqʒ ad
terciam vel quartā ptem· quere-
batur vtrū ſucceſſores poſſint re-
uocare qd vltra quinquageſimaʒ
datum eſt· ad hoc rñdet papa licʒ
ſit diffinitū in canone· vt ſi aliquis
epoꝝ in prochia ſua voluerit cō
ſtruere monaſteriū ꝛ ipm dotare
de rebus eccleſie ſue nō ampli9 cō
ferat q̄ꝫ quinquageſimā portōneʒ
cenſus ipius eccleſie· ſi vero eccle
ſia ſecularem vellet facere monaſte
rium vel eam ampliare pro ſuis ſe
pulturis nō amplius ei cōferat q̄ʒ
cēteſimaʒ ptem cenſus eccleſie cui
p̄eſt· hac eq̄tate ſeruata vt cui tri
buit cōpetens ſubſidiū cōferat et
cui tollit damna grauia non infli-
gat· ita tñ q̄ vnam de p̄dictis re-
muneratōnib9 quā voluerit tantū
aſſumat· et hoc ſeruādū eſt q̄ vn9
epus vel alius nō debet vltra q̄nq̄
geſimam vel centeſimā portōnem
oferre· ſed nec tm̄ vel etiaʒ minus
cū graui detrimento eccleſie ſue ſi
ue ſimul ꝛ ſemel id facē velit ſiue
pluries ſucceſſiue eidē eccīe ꝉ diū
ſis· vñ quicq̄d cum graui detrimē

to ſiue de poſſeſſionibus ſiue de p
uentibus ad eccleſiā cathedralem
vel menſam ep̄i ptinentibus con-
ſtiterit eſſe collatum poterit le
gittime reuocari niſi preſcriptōne
vel alia legitima exceptione hmōi
actio excludatur· tandem rñdet q̄
ſi tacite queſtioni· diceret aliq̄s nō
videtur q̄ collatō quinquageſime
vel centeſime ptis poſſit graue dā
nū inferre· et ipſe rñdet ſiue ſemel
tm̄ id fiat ſiue pluries ex varijs cir
cumſtancijs poteſt deprehēdi eſſe
valde damnoſū et hoc potius po
teſt cognoſci ipo facto q̄ʒ p aliq̄d
ſtatutū· et ita nec quinquageſima
nec centeſima debet cum graui dā
no concedi ſemel aut ſepe· ſi vero i
tantū abundet epus vel ſine dāno
eccleſie ſue ampli9 q̄ʒ quinquage
ſimam vel centeſimā poſſit confer
ri neceſſitati alterius eccleſie licet
p ſe non debeat excedere ſummā a
canone cōſtitutam· tñ de ſupioris
auctoritate poteſt etiaʒ in maiori
ſumma neceſſitati alteri9 eccleſie
ſubuenire· ¶ Nota q̄ equitas ē ſer
uanda nō ſolum in iudicijs ſed etiā
in donatōnibus· ¶ Item donatōeʒ
poteſt epus facere nō tm̄ de reb9
epatus ſed etiā canonicoꝝ ¶ Itē
nō ſolum de puentibus ſed etiā de
poſſeſſionibus· ¶ Item ſucceſſor
poteſt reuocare donatōnem factā
a predeceſſore ſi vergat in graue
damnū eccleſie· ¶ Item in donatō
nibus valet preſcriptio· ¶ Itē ꝓ
pbatur q̄ epus poteſt conferre
quinquageſimā vel cēteſimā por
tōnem· ¶ Item licet aliquid preſu
matur prima facie non eſſe damno
ſum· tamen pbatio admittitur in
cōtrariū· ¶ Item quedam melius
ſciūtur ipo facto q̄ʒ iuris expreſſi
one· ¶ Item ſummaʒ taxatam a ca
none poteſt prelatus in donatōne

excedere. non tamen ꝓpria auctoritate ſed ſupioris.

Propter eius. Caſus. aliqs pone tici9 aliquã libertatem ſiue donatõnē cõtulit in aliquē. querit̃ vtrū tal' libertas ſeu donatio aliq̃ caſu poſſet reuocari. r̃ndetur ꝙ de iuris rigore donatio in caſibus poteſt reuocari. ſi forte donatarius impias manus in ſuū donatorē miecit. ul' ſi atroces iniurias ſibi intulit ſeu g̃ue dampnū rerū ſuarum vel piculū vite datori ſuo inferre p̄ſumpſit. ſed ſi donator i vita ſua de his nihil dixit ſucceſſores illius hanc libertatem ſeu donatõnem reuocare nõ poterunt. ¶ Nota hic quatuor caſus in quibus ꝓpter ingratitudinem donatio reuocatur. ſ. ſi donatarius impias manus in ſuū donatorem miecit. vel ſi atroces iniurias ſibi intulit. ſeu graue damnū rerum ſuarū vel piculum vite ſibi inferre p̄ſumpſit. ¶ Item nota ꝙ ſi donator d his in vita ſua tacuerit ſucceſſores eius libertatem ſeu donatõnem reuocare non poſſunt.

De peculio clericorum.

Inueſtigandū. Caſus. Statuit cõciliū arelatñ. ꝙ ſi p̄ſbiter nihil habens ꝓmot9 fuerit ad regimen alicuius eccleſie ⁊ poſtea emerit predia debent eſſe ad quã nihil habens ꝓmotus eſt. ¶ Nota hic ar. omnia que p̄latus poſſidet preſumi de bonis eccleſie acquiſita fuiſſe.

Presbiter. Caſus. dicit̃ i h capitulo ꝙ ſi p̄ſbiter qui tenet prochiam aliqua emerit ad nomen eccleſie conficiat inſtrumētū. et qui ꝯtra fecerit ab eius ordinatõne remoueat̃. ¶ Nota ꝙ cum p̄ſbiter aliquid emit. debet facere inſtrumentū in quo contineatur illud eſſe eccie. qḋ verum eſt cum emit de rebus eccie. ſecus eſt ſi patrimomo ſuo emit.

Vt vnuſquiſq;. Caſus. dicitur i hoc capitulo ꝙ quicq̃d p̄ſbiter acq̃ſiuit a tempe ꝓmotõis ſue poſt mortem eius remaneat eccleſie. ¶ Nota ꝙ quicq̃d prelatus acq̃rit poſt inſtitutõnem ſuam de rebus eccleſie vel eius occaſione eccleſie.

Inquirendum. Caſus. Statuit cõcil'. remeñ. ꝙ ſi aliquis preſbiteroꝝ de redditibus eccleſie vel oblationibus eccie vel votis fidelium res aliquas cõpauerit nõ nomine eccleſie ſed alieno eccleſia poterit res illas petere ſi ꝯſtiterit ꝙ de bonis eccie fuerint compate. ⁊ ip̄e qui h fecit debet puniri. quia ſicut ñ ſuo nomine ita nec alieno de ſuis facultatibus eccleſie fraudem facere debet. hoc eñ ſacrilegiū eſt ⁊ par crimini inde qui ſacras obligatõnes furabatur. ¶ Nota ꝙ de rebus eccleſie non poteſt p̄latus aliq̃d alicui acquirere vel emere ni ſi eccie. ¶ Item qui de rebus eccłie fraudem facit ſacrilegium cõmittit et furtum.

Si quis ſane. Caſus. Statuit concil'. toletañ. ꝙ ſi aliquis clericus ꝓ ſua ſuſtentatõne in terra eccleſie vineolas aut agella fecerit meliorando terrã eccleſie poſſideat ea vſq; ad mortem ⁊ tūc eccłie reſtituat. nec iure teſtamenti aut iure ſucceſſiõis alicui relinquat. ñ forſan epus velit eam aſſignare alicui ad tempus ꝓ ſeruicijs eccłie preſtitis. ¶ Nota ꝙ nec prelatus nec clericus bona eccłie poteſt alicui poſt mortē

ſuam relinquere. Item ep̄s poteſt cōferre alicui terram eccleſie ꝓ ſeruicio eccleſie preſtito.

De teſtamentis et vltimis voluntatibus.

Quorundā. Caſus. Johānes athelane ciuitatis ep̄us fecit teſtametu q̄ndā uirū vel nurum ſuaz in octo vncijs ſubſtācie ſue ſibi heredem inſtituit ⁊ eccleſiam ſuaz in reſiduis quatuor mādat pa. anthonio ſubdiacono vt hoc diligenter inquirat ⁊ quicquid de bonis eccleſie ip̄m conſtiterit habuiſſe ad ius eccleſie a qualibet pſona debeat reuocare niſi illud ſolum qd̄ an̄ ſuam ꝓmotōnem noſcit̄ habuiſſe. et quicq̄d acquiſiuit poſt ſuam cōſecratōnez in dominio eccleſie cōſeruetur. Nota ꝙ prelatus d̄ bonis eccleſie teſtari non pt̄. Item quicq̄d acquiririt p̄latus poſt ſuā ꝯſecratōꝫ remanere debet eccl̄ie.

Quia ingredientib9. Caſus. q̄dā abbatiſſa cuiuſdam monaſterij. s. nomine fecit teſtamentū in quo q̄buſdam plura legauit que vſqꝫ ad mortem nō induit habitum monachalem. ſed ſtetit in veſtibus quibus pſbiteri illius loci vtūtur. ſic et illa que ip̄am p̄ceſſerat dicens hoc ſibi licere ex cōſuetudine. galmia abbatiſſa eiuſdem monaſterij que ſucceſſit cōqueſta eſt dn̄o pa. ꝙ illa taliter legata relinqueret. tn̄. pa. poſtquā illa ordinata ē abbatiſſa ⁊ in monaſterio morata ad culpam ep̄i ptinuit qui illam in ſecularibus veſtibus ſtare pmiſīt. non tn̄ ꝓpter hoc monaſterio preiudicare potuit. ſed poſtquā monaſteriū intrauit ſe et ſua eidez monaſterio dedicauit. Nota ꝙ delictum ſubditoꝝ ad culpam p̄latoꝝ ptinet. Item delictum pſonem damnū eccleſie redundare non debet. Item intrando monaſteriū ſe et ſua intelligitur quis ꝯtuliſſe. nec ampli9 poteſt inde teſtari.

Nos quidem. Caſus. q̄dā. s. nomīe fecit teſtamentū et. t. mulierem ſibi heredem inſtituit. p̄cipiens monaſterium d̄ bōis ſuis debere fūdari cui9 deſideriū ab illa muliere ip̄i9 herede ꝯtrahitur. puenit hoc ad dn̄m pa. vnde mandat ep̄o loci quatinus mulierem illaz moneat. ut infra annū monaſteriū qd̄ teſtator fieri precepit debeat cōſtruere ī loco vbi fuit conſtitutū. ꝙ ſi hoc non fecerit. ep̄us illud faciat fieri. ⁊ omnia p ep̄m deſignent̄ illi loco ſine aliqua diminutōne. quia etiam ſ̄m leges voluntates defūctoꝝ p ep̄os adimpleri debent Nota ꝙ volūtas defūcti ad pias cauſas adimpleri debet ab herede infra annū. Itēz ſi heres negligens eſt ep̄us loci id faciat. quia ſ̄m leges voluntates defunctoꝝ p ep̄os adimpleri dn̄t

Indicante. Caſus. mulier q̄dā vxor red ēpti moriens concam argenti iuſſit venundari ⁊ dari libertis ſuis ⁊ quādam ſcutellam argenteā reliq̄t cuidam monaſterio. mādat pa. ꝙ voluntas illius p omnia debet adimpleri. Nota ꝙ vxor poteſt teſtari viuente marito. Item volūtas teſtatoris p omnia adimpleri dʒ.

Filius noſter. Caſus. quidā p. nomīe fecit teſtamentū et in teſtamento illo q̄dā que ad ip̄m nō ptinebāt cauſa ſue ſepulture reliquit cuidam ep̄o filius eius petebat bona illa ut ea reſtitueret illi cuius fuerant. ſed

ep̄s hoc facere nolebat. vnde con
queſtus eſt dn̄o pa. ſcribit pa. illi
ep̄o dicens. ꝙ leges ſeculi habēt.
vt heres ſoluere cōpellatur. ſi te-
ſtator rē legauerit alienā ſed quia
ep̄us viuere debet lege dei nō aūt
lege ſecularium iuſtū eſt ut res que
dicūtur eſſe cuiuſdam eccleſie tene
antur ab ip̄o qui aliena reſtituere
debuit. ¶ Nota ꝙ ſi teſtator ſcien
ter rem alienaꝫ legauerit ꝙ leges
heres tenetur rem legataꝫ dare le
gatario vel eſtimatōnem eius ſcḋm
legem dei non compellitur.

Si heredes. Caſus. dicit in
hoc capitulo ꝙ
ſi heredes nō impleuerint iuſſa te
ſtatoris p ep̄m loci interdicantur
illis omnia relicta cum fructib9 in
de pceptis ut vota defuncti imple
antur. ¶ Nota ꝙ heres tenetur ad
implere volūtatem teſtatoris.
¶ Item ep̄us poteſt cōpellere he-
redem et ei interdicere res ſibi re-
lictas cum fructib9 a teſtatore do
nec fecerit qđ ſibi iuſſum eſt a te-
ſtatore.

Cum in officijs Caſus. inter
alia opa cari
tatis p̄mo loco id ſeruandū eſt vt
illis teneamur obnoxij a quib9 be
neficia recipimus. ſꝫ quidam cleri
ci ɔtrarium faciūt. cū enī multa be
neficia pcipiāt ab eccleſijs ip̄i bo
na illa p eccleſiaꝫ acquiſita i alios
transferre p̄ſumunt. ſed quia hic i-
hibitum eſt p canones ſtatuit con
cil. lat. ꝙ clerici ſiue teſtati ſiue in
teſtati deceſſerint ſiue alij cōferre
voluerit bona illa penes eccleſias
debeant remanere. ¶ Nota ꝙ q̇ ab
alio beneficiū pcipit obligat9 ē ei
¶ Itē clerici de reb9 eccīe teſtari
non poſſunt.

Ad hec. Caſus. clerici de bo
nis eccleſie teſtari n̄
poſſunt. tn̄ viuentes et ſui compo-
tes pn̄t aliqua de bonis ip̄is intui
tu elemoſine erogare in egritudie
cōſtituti. ¶ Not a ꝙ de rebus mo-
bilibus p eccleſiaꝫ acquiſitis non
poteſt clericus teſtari. poteſt tn̄ i
tuitu elemoſine aliqua de bonis ec
cleſie erogare.

Quia nos. Caſus. dicit i hoc
capitulo ꝙ licꝫ cle
rici đ his que paterna cognatōne
vel ſucceſſione vel artificio vel do
no amicoꝝ ſūt adepti non habito
reſpectu ad eccleſiā poſſint conde
re teſtamentum. de his tn̄ que con
ſideratōne eccleſie pceperūt đ iu
re teſtari non pn̄t. ¶ Nota ꝙ cleri
ci de bonis paternis vel de his q̄
intuitu pſone acquiſierunt pn̄t li-
bere teſtari. ¶ Itē de bonis rōne
eccleſie acquiſitis teſtari non pn̄t.

Cum eſſes. Caſus. in ep̄atu
hoſtieñ. tal' erat
ɔſuetudo ꝙ teſtamenta que n̄ ha-
bebant ſubſcriptōnem. vij. teſtiū
ſcḋm ꝙ reges ſtatuūt reſcindebant
hoſtieñ. ep̄us hoc ꝓpoſuit in pre-
ſentia pa. quia talis ɔſuetudo ali-
ena ē a diuina lege et patrū ſancto
rum inſtitutōnib9 et a generali cō
ſuetudine eccleſie. cum ſcriptū ſit
in ore duoꝝ vel triū teſtiū ſtet om
ne verbum. papa preſcriptam cō
ſuetudinem reprobauit et teſtam
ta que prochiam ep̄i hoſtieñ. fece
runt coram pſbitero ſuo et tribus l'
duabus idoneis pſonis in extrema
volūtate firma pmaneant. et pre-
cipit ſub pena excōmunicatōis ne
aliquis reſcindere audeat hmōi te
ſtamenta. et idem dicitur in ſeque
ti capitulo in quo ſcribit pa. iudici
bus vel letrenſibus. et intelligun-
tur iſta duo capitula ſup relictis
eccleſijs vel ad pias cauſas ut ibi
ſufficiant duo vel tres teſtes.

Ex hac dec· cum eſſes ·nota ꝙ vbi
ius legale cōtradicit iuri canonico
preualet ius canonicū· ‖ Item ge
neralis ↄſuetudo eccleſie pro lege
habenda eſt· ‖ Item in ore duoꝝ
vel trium teſtiū ſtat omne verbū·
‖ Item ſm canones duoꝝ teſtimo
niū ſufficit in teſtimonio Ex hac
dec· relatum· nota ꝙ cum de teſta
mentis agitur non ſm leges ſ3 ſm
canones iudicandum eſt· ‖ Item
cauſa teſtamentaria ad iudicem ec
cleſiaſticum ꝑtinet· q8 verū eſt in
relictis eccleſiꝭs et ad pias cauſas
‖ Item duoꝝ teſtimoniū valet ī
cauſa teſtamēti· ‖ Item in ore du
orum vel trium teſtium ſtat omne
verbum·

Relatum· Caſus· in capitulo
s· e· cum in officiꝭs
dicitur· bona ꝑ eccleſiaʒ acquiſita
ad eam deuoluant̄ in obitu clerico
rum· queſitū eſt a pa· vtrū 8 immo
bilibus tantū vel de mobilibus ſit
intelligendum· rn̄detur generali
ter bona q̄libet ꝑ eccleſias acquiſi
ta eis debent iuxta lat᷑· cōcil᷑· poſt
acquirentis obitum remanere ·ſed
ꝑ hoc vocabulū eccleſia non intel
ligitur ep̄us l᷑ ſucceſſor clerici mo
rientis in eccleſia collegiata· ſ3 ip̄m
collegiū intelligitur· vbi aūt in lo
cum defuncti vnus tm̄ eſt ordinan
dus ille bona illius ⁊ alia bona ip̄i
us eccleſie debet habere· ⁊ licet di
cantur mobilia ꝑ eccleſiaʒ acquiſi
ta in alios transferri nō pn̄t· ↄſue
tudo tn̄ non eſt improbanda ut de
mobilibus illis clerici poſſint ali
qua offerre paupibus ⁊ aliꝭs locis
religioſis· ⁊ illis qui clericis ſerui
erant ſiue ſint cōſanguinei ſiue aliꝭ
ſm ſeruiciꝭ meritum· ſi vero clerici
de hereditate vel aliter intuitu ꝑ
ſone ſue aliqua acquiſierint 8 illis
diſponāt ꝓ arbitrio ſuo· in fine di
cit clerici qui plura habent bene
ficia in pluribꝰ eccleſiꝭs bona illo
rum debēt diuidi inter eccleſias ꝓ
rata ſm cōgruam diſtributōnem·
‖ Nota ꝙ nomine bonoꝝ tam mo
bilia q̄ꝫ immobilia dicūtur· ‖ Itē
not a caſum vbi nomine eccleſie ī
ep̄us ſed capitulū tm̄ intelligitur
‖ Item clericus de rebus eccleſie
acquiſitis poteſt dare paupibus
locis religioſis ⁊ ſeruiētibus ſuis
‖ Item clericus de rebus intuitu
ꝑſone ſue acquiſitis poteſt teſtari
‖ Item bona clericoꝝ plura bene
ficia habentiū debēt diuidi inter
eccleſias in quibus habent bn̄ficia

Cum tibi· Caſus· aliquis cō
miſit extremam vo
luntatem ſuā in diſpoſitōʒ alicuiꝰ
amici ſui· ⁊ ſic mortuus eſt· queri
tur an ille dicatur decedere īteſta
tus· rn̄· pa· ꝙ nō videtur decedere
inteſtatus· ‖ Nota ꝙ qui extremā
voluntatem in alteriꝰ diſpenſatōʒ
cōmittit non videtur decedere in
teſtatus·

Officiꝭ· Caſus· aliquis i teſta
mento ſuo reliq̄t ep̄o
ꝓpriam portōneʒ ⁊ alia multa mo
naſteriꝭs vel eccleſiꝭs· querit̄ vtrū
ep̄s de illis poſſit petere legitimā
portōnem· rn̄· papa ꝙ ſi portōnē
illam legauit ep̄o conditōne ut ea
eſſet cōtentus· ⁊ ep̄us conditionē
acceptauit 8 aliꝭs nihil poterit pe
tere· quia ꝑ hoc aliꝭs renūciare vi
detur ſed ſi portōnem illaʒ abſolu
te reliquit de aliꝭs nihilominus le
gitimam portōnem poterit vendi
care· ſi vero conſtiterit q8 fraudu
lenter modicam portōneʒ reliquit
cū cōditōne ut in ceteris ep̄s por
tōne debita fraudaret̄· quia fraus
et dolus alicui patrocinari nō dꝫ
ep̄us de illis portōneʒ exigere po
terit a canone conſtitutam· ſaluis

indulgentiis. ro· pon· q̄ quibuſdā regłaribꝰ ſūt ꝯceſſe· capitulū iſtd̄ et ſequens loquuntur ſm̄ conſuetudinem quorundam locorum· ¶ No ta ꝙ electōne vnius quis renunciat alteri· ¶ Item fraus et dolꝰ nemini debent pattocinari·

Requiſiſti· Caſus· aliqs fecit teſtamentum et multa pro anima ſua legauit· q̄ ſitum fuit a papa qualit̄ illa diuidenda ſunt inter epiſcopū ꝛ eccleſiam· rn̄. papa ꝙ regulariter obtinet ꝙ ep̄us ſm̄ diuerſas conſuetudines locorum debet habere terciam vel quartam portōnem· ſed videndum eſt vtrū teſtator diceret relinquo iſtud epiſcopo an relinq̄ iſtud eccleſie· vł ſic relinquo iſtud epiſcopo et eccleſie· an ſic relinq̄ iſtud epiſcopo et illud eccleſie· ī p̄mo caſu cum dicit relin q̄ iſtud epiſcopo· diſtinguēdum eſt vtrum relinquat̄ ep̄o ab extraneo an ꝓpinq̄ ſi ab extraneo preſumitur relictū intuitu eccleſie et nō pſone· vnde eccleſia cathedralis debet habere ſuam partem ſicut in ſecundo caſu· ſi aliquid relinquitur eccleſie ep̄us debet habere ſuaꝫ ptem· ſed iſtud verum eſt niſi teſtator exprimat ꝙ velit illud eſſe tantum ep̄i et non eccleſie. in quo caſu volūtas teſtatoris ſeruāda eſt· ſecus eſt ſi dicat ꝙ velit illud eſſe tantum eccleſie ꝛ non ep̄i· quia p̄uata diſpoſitio teſtatoris non poteſt immutare generalem ꝯſtitutōnem canonis· ſed huic dicto canon obuiare videtur dicit· n· canon ſi aliquid legat̄ pō tiſicibus ab extraneis aut cū eccīa aut ſequeſtratim· qꝛ ille q̄ ꝟ donat pro remedio anime ſue donat non ꝓ comodo ſacerdotis· nō ꝓpriū ꝟ quaſi eccleſie dimiſſum cōputabūt tn̄· pa· illi canoni dicēs· qđ dicitur in canone verum eſt qn̄ teſtator n̄ exp̄mit ꝙ velit illud eſſe tm̄ ep̄i et nō eccleſie· ſed hoc exp̄mit hic teſtator ꝛ ita nō ꝯtradicit· ſi vero a ꝓpinquo legat̄ ep̄o p̄ſumitur ꝙ intuitu pſone et non eccleſie niſi cōtrariū oſtendatur· et de iſto eccleſia nihil habebit· ſi aūt relinquat̄ ep̄o et eccleſie coniūctim canonica diuiſio eſt inter eos facienda· ſi vero diuiſim legauit iſtud ep̄o ꝛ illđ eccleſie ſiue equalia ſiue inequalia ſint relicta· reducenda ſunt ad canonicam diuiſioneꝫ· niſi vtraqꝫ ps velit eſſe ꝯtenta ſuo relicto ſi vero teſtator dicat lego hoc ep̄o ꝛ illa capellis ł monaſteriꝭ· in caſu iſto qđ legatur ep̄o eiꝰ erit precipuū cum eccleſia ſicut ſi cuilibet alteri legaretur ꝛ de aliis que legantur monaſteriis vel capellis portōnē canonicam obtinebit· in fine dicit ſi aliqua legant̄ clericis prelatoꝝ vel adminiſtratoꝝ aliquā nō hn̄tibus et qui pn̄t ꝓprium habere ſiue relinquat̄ ab extraneo ſiue a ꝓpinquo intuitu pſone p̄ſumitur omne relictū· ꝛ de illo nec ep̄s nec eccīa aliquid habebit niſi aliqđ in ꝯtrarium oſtendat̄· que hic dicunt̄ localia ſūt· quia nō ſeruat̄ ꝟ generaliter· ¶ Nota ꝙ relictū ep̄o ab extraneo regulariter et generaliter p̄ſumit̄ intuitu eccleſie eſſe relictū ſi aūt a ꝓpinquo intuitu pſone· tn̄ in vtroqꝫ caſu ꝓbatio admittit̄ in ꝯtrariū· ¶ Itē ꝙ obtentu alicuiꝰ quare illi eſt reſtituendū et valet vocari ꝯtra nūcios ꝓcuratores negocioꝝ geſtores· ¶ Itē volūtas teſtatoris ſemp dꝫ obſeruari· vbi ius vel aliqs n̄ offendit̄ ¶ Itē ſoluit̄ queſtio cui ab ep̄o queſita ceſſant ¶ Item relictū p̄uate pſone ſiue habeat beneficiū ſiue nō ſemp

p̄ſumit̄ eſſe relictū intuitu ꝑſone·

Raynunci9 Nota ad itelligē
tiam hui9 dec· q̄
iure lumbardo ſi maritus p̄moriat̄
vxor eius ſuperſtes lucratur terci
am partem bonorū mariti ſui et de
illa tercia poteſt facere quicquid
placet ſibi et ita clera habet terci=
am partem in bonis mariti ſui pa=
tris raynūcij· ⁊ adelaſia habet ter
ciam partem in bonis raynūcij ·et
ſi vxor premoriatur maritus lucra
tur dotem· ¶Caſus raynūc9 d cle
ra habuit duas filias alterocham
et adiectam· habebat inſup mr̄em
nomine cleram et vxorem noīe ade
laſiam filiam ſuam alterocham tra
didit cuidam in vxorem cum dote·
demū in extremis agēs fecit teſta
mentum· in quo teſtamento altera
che filie ſue reliquit domum quan
dam et ortum vltra dotem ſuā ad
iectam vero filiam ſuaꝫ impuberē
ſibi inſtituit heredem in omnibus
alijs bonis ſuis· adiciens in teſta=
mento ſuo vt ſi adiecta filia ſua im
pubes decederet ſine liberis alte
rocha ⁊ ſoboles quam tunc geſta
bat in vtero ei ſuccederēt et ſic de
ceſſit raynūcius· Demū tutores ad
iecte tradiderunt eam in vxorē cui
dam petro iure lumbardo cum om
nibus bonis ſuis de quo filium ſu/
ſcepit q̄ breui tempe elapſo mor=
tuus eſt· Inſuper clera aula adie=
cte mater raynūcij donauit adiecte
et petro viro ſuo terciam partem
bonorū quā habebat in bonis ray
nuncij· et adelaſia mater adiecte ſu
am terciam quam habebat ī bonis
raynūcij vendidit petro marito ad
iecte· poſtmodū vero adiecta fecit
teſtamentum et inſtituit ſibi here
dem petrum maritū ſuū· et ſic ſine
liberis eſt defuncta· cui9 bona pe
trus predictus poſſedit q̄ ꝯtraxit
poſtea cum alia et filios ex ea ſu=
ſcepit· Tandem alterocha et fili9
eius mouerunt queſtionem ſup bo
nis adiecte contra dictū petrū pe
tētes bona illa ſibi reſtitui ex cau
ſa fideicommiſſi ſiue ſubſtitutōis
ſm teſtamentum raynūcij· lite con
teſtata inter petrum et alterochā
et filium eius lite pendente dict9
petrus mortuus eſt· poſt mortem
petri alterocha et filius eius cepe
runt tandem queſtionē mouere cō
tra filios ipius petri· et ranerium
tutorem iporum coram· g· iudice
tuſculañ· ex cauſa premiſſa ex pte
tutoris et filiorum predicti petri
reſpōdebatur q̄ obſtabat illis an
nalis preſcriptio· vſucapio ꝓ dote
longi tempis ſilentium diuturnū·
preterea dicebat idez tutor q̄ ſi iſ
non ꝓficeret de bonis illis prius
debeant deduci· tercia clere ac ter
cia adelaſie quas dederant petro·
et quarta ꝑ trebellianum nomine
ipius adiecte iudex auditis allega
tōnibus cōdemnauit tutorē nomi
ne pupillorum in reſtitutōe bono=
rum raynūcij· alteroche ⁊ filio ei9
tercia clere ac tercia adelaſie p̄mo
deducta ſm ꝯſuetudinez ciuitatis·
precipit etiam deduci quartā per
trebellianū quam quilibet extra=
neus deducere potuiſſet· a qua ſen
tentia vtraqꝫ pars ad ſe· ap· appel
lauit· datus fuit quidaz cardinalis
auditor coram quo ex parte alte/
roche proponebatur q̄ clera auia
et adelaſia mater ipius ipſam in le
gitima ſua ꝑuari non poterant· vñ
pecijt alterocha ſuam legitimam
in bonis auie et matris ipſius pe=
cijt inſuper fructus perceptos a
tempore litis ꝯteſt· in quarta tre
belliamca computari in quib9 di
cebat ſententiam predicti iudicis
iniquā· et ab ea legitime ꝓuocatū

Ex parte pupillorum allegaba
tur q pater adiecte ipam in legiti
mam que ſibi ab inteſtato debeba
tur aggrauare non potuit. vñ pe
tebat illam detrahi de reſtitutõne
predicta. iudex auditis hinc et in/
de propoſitis ſententiam iudicis ſup
dicti in eo q dixit terciam clere ac
terciam adele ſie integraliter de
ducendas pronunciauit iniuſtã di
cens q legitima ipa ſalua ſit alte
roche in vtraq tercia. ad cuius re
ſtitutõnem dictum tutorem nomi
ne pupillorum condemnauit in eo
q dixit quartam p trebellianũ de
ducendam ſententiam ſupdicti iudi
cis cõfirmauit. ita videlicet q fru
ctus de bonis ipis a tempore litis
conteſt. percepti computentur in
ipam quartam. et ſi fructus. ſuffi
ciant ad quartam ipam et fructus
ipius quarte. alia deductõ nulla ſi
at quia vero pater adiecte ipaz in
legitimam que ſibi debebatur ab i
teſtato non potuit aggrauare le
gitimam ipam cenſuit retinendam
ita q deductio fiat ſm cõſuetudi
nem ciuitatis. i eo vero q iudex cõ
demnauit ranerium nomine pupil
loꝝ ad reſtitutõnem reſidui faciẽ
dam alteroche et filio eius ſenten
ciam confirmauit ipius. et domin9
papa ſententiaz ipaz ratam habet
et firmam. Nota q tutori dato i
teſtamẽto poteſt teſtator pcipe
vt ſic vel ſic de rebus ſuis diſpõat
Item ſi ſit lis cum pupillo tutor
conuenitur. Item ſententia fer
tur in pſonam tutoris. Item iu
dex appellatõis poteſt in qbuſdã
ſententiam confirmare et in qui
buſdam infirmare. Itẽ a tempe
litis conteſt. dicitur quis eſſe i mo
ra. ut hic videtur poſſe colligi.
Item pater non poteſt gũare fi
liũ qrta legitima ſꝫ etiã i ea gũare

Tua nob. Caſus. Quidaz in
vltima volũtate
ſua pecuniã et alia bona relinquũt
expendẽda ad pias cauſas et ad h
faciendum deputant tam religio
ſos q clericos ſeculares et etiã lai
cos executores. iſti cum deberent
bona predicta in pios vſus expen
dere. alijs vſibus contra volunta
tem teſtatoris applicare preſumũt
ſignificatum fuit domino pa. cum
epiſcopi locoꝝ debeant prouide
re ut omnes pie voluntates defun
ctorum debeant adimpleri etiaz ſi
teſtator illud prohibeat. mandat
papa epõ dioc. quatin9 compel
lat executores hmõi teſtamẽtoꝝ
vt bona ipa fideliter et plenarie i
pias cauſas expendant ſm volun/
tatem defuncti. Nota q epiſco
pi poſſunt compellere executores
teſtamentoꝝ ut voluntatem defũ
cti ad pias cauſas adimpleant.

Rainaldus. Caſus. vt meli9
itelligas diuide
decretalem iſtam in. vj. ptes hoc
modo quidam nomine p. duos ha
bens fratres fecit teſtamẽtum in
quo rainaldum filium ſuũ inſtitu
it ſibi heredem adiciẽs. ut ſi abſq
filijs maſculis moreretur heredita
tem patruis ſuis reſtitueret. mor
tuo vero pepone orta ẽ diſcordia
inter rainaldum et patruos ei9 ſu
per quibuſdam bonis hereditatis
ipius. Tandem cõpromiſerunt in
tres arbitros ſub hac forma vt ſi
omnes ſimul intereſſe non poſſent
duo illoꝝ arbitrium pmulgarent
duo ipoꝝ altero mortuo talit ar
bitrati ſũt q neutra ps haberet li
cẽtiã alienãdi qcũq mõ i aliũ res
ipas ñ in eoꝝ filios maſclos legiti
mos. et qcqd ↄt h fieret ñ valeret
poſt h vero dict9 rainald9 ple nõ
hñs odidit teſtamẽtũ i q teſtamẽto

medietatem partis ſue de reb9 p̄ / dictis de quib9 cõpromiſſum fuit legauit q̄buſdã auũcul' ſuis · ĩ alia vero medietate et in omnib9 alijs bonis ſuis vnũ de patruis ſuis · et filios eius ſibi heredes inſtituit et adiecit ĩ teſtamẽto vt ſi patruus et eius filij venirent cõtra legatũ auũculis debitũ amitterẽt quicq̃d poſſet eis cõpetere ex teſtamento ipi9 vel ab inteſtato et ad dictos auũculos ſuos ꝓ determĩatis por tõnibus perueniret et ſic mortu9 eſt rainaldus Mortuo vero rainal do dictus patruus eius adiuit he- reditatem ipius · predicti auũculi ſtatim ceperũt mouere queſtionez ꝯtra patruũ et filios eius petẽdo ab eis legatum predictum ꝓ rata eius partis que ipos ꝯtingebat de ipo legato · ⁊ ſi venirẽt ꝯtra ipm legatum petebant ſibi reſtitui q̃c- quid occaſione teſtamenti ipi9 · R · ad ipos poterat peruenire · lite ve ro ꝯteſtata ſup iſtis duobus arti- culis prefatus iudex abſoluit pa- truũ et filios ab impetitõne auũcu lorũ ſup ipo legato et ꝯdemnauit patruũ et eius filios ad reſtitutõz aliorũ bonorũ que ex teſtamẽto · r · capere poterant faciendam predi ctis auũculis · a q̃ ſententia vtraq3 pars ad ſe · ap · appellauit · poſt h̃ p tibus cõparentibus in p̄ſentia pa pe datus fuit q̃dam cardinalis au ditor coram quo pars vtraq3 pete bat ſententiaz in eo q8 lata erat cõ tra ipam infirmari · et quati · facie / bat ꝓ ipa ꝯfirmari · lite vero con teſt · et auditis allegatõnib9 vtri uſq3 partis cardinalis ꝯſiderãs ꝙ dictus · R · habebat in bonis quon- dam peponis patris ſui terciaz ꝑ tem debitam iure nature in q̃ gra uari nequit · habebat etiaz quartã trebellianicam in bonis predictis

ꝙ quilibet extraneus reſtitutione grauatus deducere potuiſſet · vñ potuit eaſdem portões in vltima volũtate legare · et ideo legatũ te nuit vſq3 ad terciam et quartã p̄- fatas ꝓnunciauit predictũ iudicẽ ꝑperaz ꝓceſſiſſe in eo ꝙ ſuper hoc dictum patruũ in totum abſoluit · non obſtante predicto arbitrio q̃ nõ poterat impedire ne predictũ legatum valeret · ⁊ ꝯdemnauit pa truũ ipm ad reſtitutõnem medie- tatis tercie et quarte partis ipi9 legati ꝓ rata que ipos auũculos contingit de ipo legato · et in reſi duo ſententiam prefati iudicis con firmauit · ¶ In ſecundo vero arti- culo · in quo dict9 iudex patruũ et filios totaliter cõdemnauit decre uit ipm male pronunciaſſe · quia ſi lij contra voluntatem teſtatoris n̄ inueniũtur aliquid cõmiſiſſe · cum nihil de hijs q̃ petita fuerãt poſſi- derent · ſed in portõne illa quã pa truus habebat in bonis illis ratõ- ne tercie et quarte quas habebat in bonis ipis dictus · R · ſententiaz predicti iudicis confirmauit ꝓ ra ta que contingit auũculos ipos d̃ ipis rebus · cum in illis rebus te- neret inſtitutio et legatio et ad- iectõ pene · in reſiduo abſoluit eun dem patruũ et filios ſaluo nihilo- minus ipi patruo ex iure inſtitutõ nis beneficio legis falcidie in reſti tutõne legati predicti · ſi idem pa- truus infra tempus legitimum · i · infra annum voluntati paruerit te ſtatoris · cum fecerit inuentarium et contra voluntatem teſtatoris lex falcidia inducatur · dominus papa ſententiam cardinalis ratã habet · et eam auctoritate apoſto- lica confirmauit · ¶ Nota ꝙ mo- dus pro conditõne ſeruatr · ¶ Item forma cõpromiſſi ſeruanda ẽ vn ſi

in qua ſepeliri debeat vł debebat
ſi non elegiſſet alibi ſepulturaꝫ et
vbi dum viuebat celeſti pabulo re
fici conſueuit. qd ſi fecerit vbicūqꝫ
voluerit eligat ſepulturam. et ne
aliter fiat. precipit leo pa. ſub pe
na excōicatōis // Nō ꝙ debem9 eli
gere ſepulturā vbi maiores nr̄i ſe
pulti ſūt. qd verū eſt de honeſta=
te. // Item licitū eſt alienam elige
re ſepulturam. i. in alieno loco. vt
patet p exēplū dn̄i qui ſibi elegit
ſepulturam ioſeph. // Item eccle
ſie prochiali relinquenda eſt ſua
porcio cū quis eligit ſibi ſepultu=
ram. // Iteꝫ null9 debet terminos
tranſgredi a ſanctis patribus con
ſtitutos.

Relatum. Caſus. Leo pa.
ſtatuit ī capitulo
iſto ut quicūqꝫ voluerit āmodo in
monaſteriū ꝯuerti ſiue in vita ſiue
in morte medietatem omniū rerū
ſuarū ⁊ poſſeſſionū quas decreuit
diſponere ꝓ anima ſua relinquat
illi eccleſie ad quā ptinet. // Nō ꝙ
prochialis eccleſia debet hr̄e me
dietatem. ut hic dicit̄ de omnibus
que relinqt prochianus in vltima
voluntate. ſed circa hoc attēde cō
ſuetudinem locorum.

Fraternitatē. Caſus. qdam
ciuis ianueñ.
p. nomine de caſtello habebat ſe=
pulturam ab antiquis tempori b9
et ſui maiores apud monaſterium
ſancti ſtephani apud aliam eccleſi
am minus religioſā elegit ſepeliri
orta eſt queſtio de corpore illius
coram archiepō Januen̄. ſignifica
tum fuit hoc dn̄o pa. vnde ipe re=
ſcribit archiepō ianueñ. dicens ꝙ
nō credit ipm ignorare qualit̄ ab
antiquo fuit diſpoſitū apud mona
ſteria ⁊ loca religioſa corpa defū
ctoꝝ debere ſepeliri in quib9 orō
nes ⁊ miſſarū ſolemnia frequētius
celebrant̄. vnde qui volunt ibi ſe
peliri nō eſt eis ꝯtradicendū. qui
vero relinquūt antiquas eccleſias
et ſepulturam patrū ⁊ alioꝝ parē
tū ſuorū ⁊ ad noua ⁊ minus religi
oſa loca ſe tranſferūt contra anti=
quā inſtitutōnem ſanctoꝝ patrum
facere dinoſcūtur. vnde ſi pd̄ictus
p. ꝯtra ꝯſtitutōnem vel ꝯſuetudi
nem iſtā antiquā ⁊ rōnabilem cor
pus ſuū ſepeliendū mandauit hoc
nō preiudicat rōni. ⁊ ideo mandat
quatī. corpus illi9 reddi faciat mo
nachis ſancti ſtephani. et cum pa
tribus ſuis ſepeliri. // Nota ꝙ qui
vult eligere ſibi ſepulturā relicta
ſua ꝓpria eccleſia eligere debet lo
cum magis religioſū aliter non po
teſt. // Iteꝫ ſi dimiſſo loco magis
religioſo eligat quis locū min9 re
ligioſū nō valet electio talis ſepul
ture per illā ſtaꝫ. qui vero relictis
antiquis ⁊c̄. et ita nō ſequit̄ ꝙ ex
trema volūtas ſit ſemper effectui
mancipanda.

De his. Caſus. aliqui qn̄qꝫ ſe
tranſferūt ad loca re
ligioſa cum bonis ſuis ī infirmita=
te. vel etiam in ſanitate et nihil re
linquūt eccleſijs a quibus recepe
runt ſalutis pabula. querebat̄ qd
iuris eſſet de his. rn̄. pa. ꝙ ſi ī egri
tudine ad religioſa loca ſe tranſfe
rūt. ⁊ de illa egritudine moriūtur
canonica porcio debet exhiberi il
lis eccleſijs a quibus aſſumūtur et
in quibus ſepeliri debebant. ſi ve=
ro in ſanitate ſe tranſferūt tūc ni=
hil dare cōpellūtur eccleſijs ſuis
ꝑorib9. qꝛ liberū eſt tūc bona ſua
cuilibꝫ īptiri. ec̄ ꝑuatis pſoīs Nō
ꝙ cū aliqs ī̄nſit ad religiōꝫ ī egtu
dīe dū tn̄ ex illa egtudīe decedat
canonicā portōꝫ dꝫ hr̄e. prochiał
eccīa ꝟ his q̄ legat illi monaſterio

¶ Item cū q̄s in ſanitate ſua trāſ-
fert ſe ad religionem nihil poteſt
prochialis eccleſia petere q̄ tunc
nō ſolum pijs locis poſſet res ſuas
dare imo etiam cuicūq; vellet.

Expte. Caſus. prior de inſula
quendā prochianum
canonicoꝝ obrigeñ. poſt appella-
tōnem in ſua eccleſia ſepeliuit. vn̄
canonici cōq̄ſti fūt dn̄o pa. mandat
ipe q̄tinus dictus prior cōpellatˀ
vt corpus prochiani predicti pre
fatis canonicis reſtituat ⁊ de his
que habuit occaſione ſepulture il
lius amicabiliter conueniat cū eiſdē
¶ Nota q̄ monachi pn̄t hr̄e popu
lum. ¶ Item non ſolū iuris vel rei
petitur reſtitutio ſed etiaꝫ cadaue
ris. ¶ Item officiū iudicis ē vt ad
moneat partes ad concordiam.

Cum liberum. Caſus. Qui-
dam pr̄ſbiter
corpus cuiuſdam mulieris deferri
faciebat ad monaſteriū ſancti mar
tini lauduñ. ſepeliendū ꝑut ipa in
vltima diſpoſuerat voluntate. mo
nachi ſancti vincencij corpus illd̄
violenter rapuerunt ⁊ illud violē
ter in ſua eccleſia ſepelierūt. conq̄/
ſti fūt monachi ſancti martini dn̄o
pa. mandat pa. quati. ſi eſt ita mo-
nachi ſancti vincencij cōpellant̄ ut
oſſa prefate mulieris et beneficia
que occaſione ſepulture illius ha-
buerunt reſtituant monachis ſan-
cti martini. ¶ Nota q̄ libere quis
teſtatur hoc habet ex iuris benefi
cio. ¶ Itē q̄d vniuerſaliter ē dictū
recipit diſtinctōnem. ¶ Itē q̄d ob
tentu vel occaſione alicuiꝰ querit̄
illi eſt reſtituendū. et eſt notabile
contra nuncios ꝓ dominis ⁊ ɔtra
negocioꝝ geſtores.

De vxore. Caſus. ſicut libe-
rum eſt viro eligē
ſepulturam ita liberum eſt mulieri
nulla eſt in hoc caſu inter eos diffe
rentia. cum a lege viri ſoluta eſſe
intelligatur. illa fuit dubitatio. q̄r
dicit̄. xiij. q. ij. vnaqueq;. q̄ mulier
ſiue in vita ſiue in morte virum ſu
um ſequatur. in fine dicit q̄ d̄ filijs
minoribus vbi debeant ſepeliri a
ſanctis patribus diffinitū non eſt
⁊ ideo cōſuetudini loci relinquen
dum eſt ¶ Nota q̄ vxor poteſt eli
gere ſibi ſepulturam ſic̄ vir. ¶ Itē
conſuetudo loci attendenda eſt.

Cum ſup. Caſus. querit̄ quā
tū debeat defunctꝰ
qui eligit ſepulturaꝫ dimittere pa-
rochiali eccleſie vnde aſſumitur. ⁊
rn̄. ad minus quartā ꝑtem. ¶ No-
ta hic dicit̄ q̄ eccleſia prochial' de
bet habere quartā ꝑtem teſtamen
ti. ſed hoc conſuetudini relinquen
dum eſt.

Certificari. Caſus. Quidam
impetrauit priui-
legium vt qui apud eoꝝ eccleſias eos
elegerint ſepeliri licitū ſit eis eos
recipe ad eccleſiaſticam ſepulturā
cum iſta clauſula ſalua debita iuſti
cia illarū eccleſiarū a quibus mor-
tuoꝝ corpa aſſumūtur. queſitū fu
it a papa qualiter clauſula iſta ſal
ua debita iuſticia ⁊c̄. ſit intelligē
da et exponenda rn̄. pa. q̄ ſup hoc
articulo diuerſa anteceſſoꝝ ſuorū
ɔſtituta manauerūt. leo pa. q̄nq;
appellauit illam iuſticiā terciaꝫ ꝑ
tem q̄nq; mediam. vrbanus ⁊ vic
us q̄nq; appellant illam canonicam
iuſticiā quartā ꝑtem. vnde pa. tn̄
det ſm̄ q̄ beatus hieronimꝰ maḡr
vnaqueq; ꝓuincia in ſuo ſenſu abū
det et ita ſm̄ rōnabilē ɔſuetudinē
loci illa iuſticia erit. aliquando me
dietas. aliq̄n tercia vel quarta ꝓ
diuerſitate locoꝝ. ¶ Nota q̄ nihi
lominus mortuarijs cōſuetudo loci
ſeruatur.

in plures ſit cōpromiſſum tercio
abſente vel mōtuo ceteri pñt pce
dere ſi hoc ſit dictū in cōpromiſſo
vt hic alias non. ¶ Itē ſi pluribus
relictū fuerit fidei cōmiſſum ꝛ vnꝰ
ſolus ſupſtes eſt illi debetur qui
tempe exiſtētis cōditōnis ſolus in
uenitur ¶ Item verbum quādoqꝫ
ponitur ꝓprie ꝛ improprie ſicut h
eſt in verbo legauit. ¶ Itē teſta
tor poteſt imponere penā heredi
ſi ſue non pareat voluntati. ¶ Itē
legatum petendum eſt ab herede
non auctoritate ꝓpria occupandū
¶ Itē ābe ptes pñt a ſnīa appellare
¶ Item litis cōteſtatio facienda ē
coram iudice appellatōnis. ¶ Itē
due quarte pñt deduci. ſ. debita iu
re nature ꝛ trabelliamca. ¶ Item
in legitima que iure nature debet̄
nullū grauamen poteſt imponi
¶ Item ſentencia ꝓ parte confir
matur ꝛ pro parte infirmat̄ ¶ Itē
lex falcidia inducitur contra volū
tatem teſtatoris. ¶ Item ſi heres
fecerit inuentarium vtetur benefi
cio legis falcidie. alias nō poteſt

Iohānes. Caſus. O. clericus
ſancte crucis lega
uit de bonis ſuis in vltima volun
tate venerabilibus ꝛ pijs locis. et
hanc voluntatem ſuam exequēdaꝫ
cōmiſit iohanni clerico et. p. laico
et mandauit eiſdeꝫ ut creditoribꝰ
ſuis ſatiſfacerent. dicit pa. ꝙ poſt
mandatum ſuſceptum p dioc̄. epm
compelli debent explere volunta
tē defuncti ſi fuerint negligentes
¶ Nota ꝙ voluntates defunctoꝝ
ad pias cauſas per dioc̄. epm man
dari debent executōni.

De hijs Caſus. de his que le
gantur in ornamētis
eccleſie vel ad cultū diuinū vel an
niuerſario vel alijs pijs locis cano
nica portio deduci non debet dum
modo iſta legata non fiāt in frau
dem. vt epus vel prochialis ecc̄ia
portōne debita defraudet̄ Nota
ꝙ epus vel prochialis eccleſia nō
debet habere portōnem de his q̄
legantur in ornamentis eccleſie ꝛ
ad cultum diuinum.

De ſucceſſionibus ab in teſtato

Ad hoc. Caſus. omnes
clerici genera
liter de his q̄ habent p he
reditatem vel alioqꝫ modo intuitu
pſone acquiſierint dum viuūt pñt
inde facere quicquid eis placet. ſi
vero ante moriant̄ ꝙ de his diſpo
ſuerint. ſi cōſanguineos non hñt.
in ius eccleſie debet tradi. Nota
ꝙ clericus poteſt teſtari ad libitū
ſuū de omnibus acquiſitis intuitu
perſone ſue puta artificio heredi
tario iure donatōne amicorum et
huiuſmodi.

Sancto concilio. Caſus. lai
ci quidaꝫ
habebant ſeruos manumiſerūt il
los ꝛ ordinati ſūt in pſbiteros. qñ
preſbiteri iſti moriebantur totam
ſubſtanciam illoꝝ laicali ſibi ven
dicabant tanquā de ꝓprijs ſeruis.
iſta relata ſunt in concilio. vñ ſta
tuit concilium ꝙ iſta de cetero nō
fiant. ſed ſicut liberti facti ſunt ad
ſuſcipiendum gradū ꝛ diuinū offi
cium ita nihil ab eis exigatur pter
diuinū officium. ſꝫ peculiū illorum
diuidatur in quatuor ptes quarū
vna aſſignetur epo altera eccleſie
cui ſeruiuit. tercia paupibus q̄rta
cōſanguineis ꝛ ſi pentes ñ ſint ido
nei eps in vſum eccleſie conuertat
¶ Nō ꝙ laici nihil dñt occupare de
rebꝰ clerici moriētis ¶ Itē patronꝰ
i liberto pt̄ retinere opas ſpūales

¶ Itē ſubſtācia clerici moriētis di
uidi dʒ in quatuor ꝑtes vna epo
alia eccleſie. tercia paupib9 ¶ Itē
parentibus non idoneis nihil po=
teſt teſtari clericus moriēs. vt pu
ta hereticis. ut. j. de hereticis ver
gentis.

Cum dilectus. Caſus. archi
pſbiter d al
eno ſe ⁊ ſua obtulit monaſterio d
bruſia. tandē dum ageret in extre
mis voluntatē vltimam exprimen
do aſſeruit ſe ⁊ ſua monaſterio cō
tuliſſe. ⁊ ſic deceſſit. Epus eduen.
dioceſanus eius occupauit quedā
bona quondā ipſius archipſbiteri
et etiaʒ quedam bona monaſterij.
vnde ſup bonis iſtis cauſa omiſſa
fuit iudicibus coram qb9 petebat
abbas de bruſia monaſterio ſuo re
ſtitui quicqd epus de bonis archi
pſbiteri aut etiam monaſterij occu
pauerat. et ecōuerſo petebat eps
ſibi reſtitui nomine prochialis ec
cleſie cuius ille fuerat archipſ bit
quicqd de bonis dicti archipſ bi=
teri monaſteriū detinebat ad ꝓban
dam intentōʒ ſuam abbas teſtes i
duxit. tandeʒ cauſā delata ē ad pa.
ipe vero examinato negocio dili=
genter intellexit eſſe ꝓbatum qd
archipſbiter dum ageret in extre/
mis voluntatem vltimā exprimēdo
aſſeruit ſe ⁊ ſua monaſterio contu
liſſe et cum requiſitus fuiſſet ut cō
deret teſtamentū. rn̄. ſe non poſſe
teſtari quia ſe et ſua dederat mona
ſterio ⁊ vnus de teſtib9 dixit ſe vi
diſſe quādo ſe ⁊ ſua obtulit mona
ſterio. ⁊ teſtes alij dicebant ſe au=
diſſe ipm archipſbiterū in preſen
cia abbatis oſtentē ꝙ pdictum ē
adiuuantes plurimū aſſertōnē ab
batis nō tanquā ꝓbarent ſufficiē
ter ſed tanquā vehemēter admini
culū preſtabāt. ſed quia ex aduer
ſo ps epi aſſerebat ꝙ dictus archi
pſbiter in extremis agens aliena=
tus erat a mente. vn̄ nō valuit qd
dicebat pa. cauſaʒ ipāʒ omiſit ſub
hac forma. ꝙ niſi epus ꝓbauerit
archipſbiterū non fuiſſe ſane men
tis cum vltimā volūtatem expſſit
imponatur ei ſilenciū ſup impeti=
tōne monaſterij ⁊ cōpellatur reſti
tuere monaſterio quicqd occupa=
uit d bonis illi9 archipſbiteri aut
etiam monaſterij. Si vero ꝓbaue
rit illum alienata mēte dixiſſe pre
dicta cōdemnet monaſteriū ad fa
ciendam epo reſtitutōʒ nomine p
rochialis eccleſie omniū bonoꝝ q
fuerunt ipſius archipſbiteri. cum
ipe archipſbiter ab īteſtato deceſ
ſerit nec habuit cōſanguineos. et
ipſi monaſterio ſilentiū imponat.

¶ Nota ꝙ vnus teſtis cū alijs ami
niculis vehementibus fauore reli
gionis ſufficit ad fidem faciendaʒ.
¶ Item furioſus nō poteſt facere
teſtamentū id eſt qui eſt mēte cap
tus. ¶ Item publicatis atteſtatio
nibus poſſunt teſtes induci ſuper
nouo articulo pendente ex pori
¶ Item quis poteſt ꝓbare nega
tiuam ſi includit in ſe affirmatiuā
¶ Item epus poteſt agere ꝓ eccle
ſia ſibi ſubiecta.

De ſepulturis.

Nos inſtituta. Ca. Sta
tuit leo papa ꝙ quilibet debeat ſe
peliri in ſepulturis parentū ſuorū
ſcđm ꝙ fecerunt antiqui patriarche
verūtamen nulli negandū ē ꝓpriā
eligere ſepulturam. etiam alienaʒ
quia et dn̄s hoc fecit. ſʒ qꝛ dign9
ē mercenari9 mercede ſua terciam
ptē iudicij ſui illi ecc̄ie ꝑcipit dari

ꝙ nullꝰ pt̄ iudicare prochianum
alterius quia ad quē ſpectat ordi
natio alicuius ⁊ eiꝰ iudicatō. ergo
qui nō poteſt ordinare nō poteſt
iudicare. hoc tm̄ intellige de epō.
de alijs em̄ nō. quia licet archidia
conus non poſſit ordinare poteſt
tm̄ iudicare ſicut et alij iudices.

Sup eo. Caſus. in canonibꝰ
repit̄ ꝙ limites ꝓ
uinciarum ſiue dioceſū et ea que li
mitibus adherent nō preſcribunt̄
queſitū fuit vtrū idem ſit iudiciū i
limitibus prochiarū. rn̄. ꝙ idē ſer
uandū eſt in vtroq3 dūmodo cōſti
terit limites canonica ordinatōne
fuiſſe diſtinctos ‖ Nota ꝙ limites
legitime diſtincti et ea que limiti
bus adherent ꝓuinciarū ſiue dio
ceſum ⁊ prochiarum nō p̄ſcribun
tur. ‖ Item idem iuris eſt ī mino
ri qꝺ in maiori.

Significauit. Caſus. poſt
quam ciuitas
aconeñ. recuperata fuit a xp̄ianis
multi ſe tranſtulerūt ad habitādū
illuc qui ante generalē occupatōz
terre ſancte ī alijs ciuitatibꝰ reg
ni hieroſolimitani morabant̄ pre
lati p̄dictarū ciuitatū volebāt ex
ercere iuriſdictōz in predictis ha
bitatoribꝰ aconenſibꝰ. et alia ſpi
ritualia et tempalia exigebant ab
eis quibus nō miniſtrabant ſpūa
lia. ep̄us aconeñ. cō queſtus ē dño
pa. vnde mandat iudicibus quati
cōpellant prelatos p̄dictoꝝ loco
rum ut nullam iuriſdictōnem vſur
pant in predictos aconeñ. habita
tores nec ab eis tempalia exigant q̄
bus ſpūalia nō miniſtrant. verūta
men ſi de agris ī eoꝝ prochijs cō
ſtitutis fructus percipiūt. et in p
tibꝰ vltramarinis rōne p̄diorū de
cime ſoluūtur. decimas illas dece
tero integre percipiāt dicto aco
neñ. tanquā ſuo dioceſano de cete
ro rn̄dere cogant̄ ‖ Nota ꝙ licitū
eſt alicui domiciliū mutare. ‖ Itē
nota ɔtra ep̄os et archidiaconos
et alios prelatos qui redditus ſu
os percipe nō debent niſi officium
ſuū in verbo predicatōnis ⁊ alijs
exercuerint. ‖ Item decime predi
ales illi eccleſie ſūt dande in cuius
territorio predia ſūt ɔſtituta.

De decimis primicijs et oblationibus.

Decimam. Caſus. p̄mo
poīt tria ge
nera decimarū ſm̄ ꝙ olim in
veteri teſtamento ſoluebātur. Se
cundo dicit ꝙ p̄micie quas de fru
gibus offerebant nō erant aliquo
ſpeciali nomine deſignate ſed pro
voluntate ſua quilibet offerebat.
poſtea traditōne hebreorū inole
uit arbitrio magiſtroꝝ. ꝙ q̄ pluri
mū dabant. xl. partē offerebant ſa
cerdotibus. q̄ minimū. lx. partē ⁊
ſic int̄. xl. ⁊. lx. licebat offerre qꝺ
volebant. ⁊ ita qꝺ p̄us dubiū erat
poſtea diffinitū fuit ꝓpter auarici
am ſacerdotum.

Nouū genus. Caſus. queſi
tum fuit a pa.
vtrū clerici a clericis decimas exi
gere poſſint. rn̄. papa ꝙ hoc eſſet
nouū genus exactōnis ut clerici a
clericis decimas petant. cum in le
ge dñi legatur. leuite em̄ a leuitis
decimas ñ accipiebāt. illi vero cle
rici qui ab alijs clericis ſpūalia re
cipiūt de laboribus ſuis eis debēt
decimas dare. ‖ Nota clericos cle
ricis decimas dare non debere.

Ex multiplici. Caſus. int̄ ab
batem ⁊ con
uentum de brunꝺ. ex vna parte et
quendā p̄ſbiterū ꝓ eccleſia ſua ex
altera. talis cōpoſitio interceſſit

ſcripto autētico monachoꝝ robo rata ꝙ monachi deberent ſoluere annuatim dicto pſbitero dum viue ret decimas de blado ⁊ vniuerſis leguminibus exceptis minutis de cimis quas eis remiſit. poſtea ab bas impetrauit p̄uilegiū ut de la boribus ſuis quos ꝓprijs ſūptib9 excolunt decimas ſoluere nō tene antur. nulla de cōpoſitōne p̄dicta mentōne facta ſtatim ceperūt exco lere ſuis ſūptibus poſſeſſiones ſup quibus ꝯpoſitio facta erat ⁊ ea oc caſione ſubtrahebant decimas. vn̄ pſbiter ꝯqueſtus eſt dn̄o pa. ſup hoc dicit papa ꝙ non fuit ſue intē tōnis p p̄uilegium predicte cōpo ſitōni derogare. quare mandat ꝙ tn9 abbas ⁊ monachi cōpellātur p̄dictam cōpoſitōnem ſeruare. vel cum ipo pſbitero amicabiliter cō uenire niſi de ipa ꝯpoſitōne in pri uilegio ꝯtineatur expreſſe. Nota ꝙ papa p p̄uilegiū ſuū nō intē dit reuocare cōpoſitōnem de qua i p̄uilegio mentio nō habet. Itē p̄uilegium veritate tacita impetra tum non valet.

Cōmiſſum. Caſus. mōachi 8 boſle ecclefie ſan cte marie in cui9 prochia cōmorā tur decimas ex integro nō ſoluebāt cōqueſt9 eſt rector illius eccleſie dn̄o pa. vn̄ mādat archiepo cant. quati. monachos cōpellat vt deci mas de terris cultis in q̄bus olim domus ꝯſtructe fuerant eccleſie p̄ dicte cum ea integritate pſoluent. qua p̄us ſolui cōſueuerant anteꝙ in eadem prochia morarent. ⁊ ſic decime olī ſoluebant 8 paſcuis ita ⁊ nunc ſoluent de eiſdē ad frugum fertilitatis tranſlate abſqꝫ diminu tōne. Nota decimas integre p ſoluendas.

Peruenit. Capitulū iſtud et ſequens per ſe pa tent.

Cum homines. Ca. hoies 8 ortona tenē tur ſoluere decias prochiali ecc̄ie ſed antequā id faciūt de fructibus nō decimatis ſatiſfaciant ſeruiēti bus et mercenarijs ſuis ꝓ debito tocius anni et de reſiduo decimas pſoluūt. mandat pa. vt ſtatim col lectis fructibus ante aliquā dedu ctionem decimā ſoluere cōpellanē et de ſubtractis ſatiſfaciāt compe tenter. Nota decimas pſoluēdas ante aliquam deductōnem.

Dilecti filij. Caſus. monachi de noual. habe bant p̄uilegiū de non dandis deci mis de terris quas colunt ſuis ſūp tibus ipi cōducebāt predia alioꝝ in prochia monachoꝝ ſancte cru cis. 8 q̄bus predijs monachi ſācte crucis percipe decimas ꝯſueuerūt de quibus in magna parte ſuſten tatōnem habebant. ⁊ occaſione p̄ uilegij predicti decimas non ſolue bāt monachis ſancte crucis 8 p̄dijs ꝯductis vn̄ cum ipi monachi enor miter grauarent cōqueſti ſūt do mino pa. vn̄ ſcribit eiſdem mona chis de nouallo dicens ꝙ nō fuit i tentio anteceſſoꝝ ſuorū ut de poſ ſeſſionibus quas ꝯducūt decimas nō perſoluant. quare mādat eiſdē vt de predijs ꝯductis monachis p̄ dictis integre decimas perſoluāt vel cum eis amicabiliter cōueniant Nota p̄uilegia ſic intelligenda vt intellexit actor ipoꝝ. Itē p̄ uilegia non ſūt amplianda qꝛ ſunt odioſa.

Suggeſtū. Caſus. abbas et fres doleñ. mōa ſterij conqueſti ſūt dn̄o pa. ꝙ cum ipi habeant p̄uilegia 8 nō dandis

In noſtra. Caſus. ꝑor eccle
montis ferrādi et
hoſpitalarij claremōteñ. dioc. ha
bebant inter ſe queſtionē ſup iure
funerando vel funerandi hoſpita
larij recipiebant ad eccleſiaſticam
ſepulturam prochianos dicti ꝑoꝛ
ris. cauſa ſup his cōmiſſa fuit iudi
ci. coraꝫ quibus pecijt dic9 ꝑor ſa
tiſfieri ſibi de damno. qd ſuſtinue
rat ab ill' hoſpitalarijs qꝛ prochi
anos ſuos receperūt ad ſepulturā
et ꝙ decetero nō reciperēt ad ec
cleſiaſticam ſepulturā parrochia/
nos ipſius ad ꝓbandum ſuam intē
tōnem teſtes induxit. tandē cauſa
ad ſe. ap. eſt delata. in pñcia pape
ꝑor predic9 ꝓpoſuit predicta. ex
parte hoſpitalarioꝝ fuit ꝓpoſitū
ꝙ ex ꝓuilegijs ſibi conceſſis licitū
eſt eis omnes ꝑter excōmunicatos
et interdictos ad eccleſiaſticā reci
pere ſepulturaꝫ. qui apud eos ele
gerint ſepeliri. et fidei cōmiſſa ī vl
tima volūtate ſibi relicta recipere
ſoluta tantūmodo quarta prochi
ali eccleſie de cuius prochia moꝛ
tuorum corpa aſſumuntur. ꝑterꝙ
de equis et armis d quib9 quartā
deducere nō tenentur. pa. auditis
rōnibus vtriuſqꝫ partis talem ꝓ
tulit ſententiā ꝙ ꝑdicti hoſpitala
rij decetero nō recipiant prochia
nos dicti ꝑoris ad eccleſiaſticaꝫ ſe
pulturā niſi apud eos elegerint ſe
peliri. et tūc prochialis eccleſia re
cipiat quartā partē de oblatōni
bus lectis et alijs que defunctus ꝓ
anima ibidem reliquit preterꝙ d
equis et armis hoſpitalarij reſidu
um habeant niſi dolo l' fraude ho
ſpitalarioꝝ defūctus inductus fu
erit ad hmōi electōnem vel diſpo
ſitōnem faciendā. inſuper iniunxit
eiſdem hoſpitalarijs ut eidem ꝑori
ſatiſfaciant de quarta parte triū
milium ſolidoꝝ quos cōſtat eos a
prochianis illius recepiſſe. cū ꝓ
batum nō fuerit ꝙ eoꝝ oblati vel
ꝯuerſi fuiſſent. ꝑterea ꝑcepit eiſ
dem ut ſatiſfaciant ꝑori d omnib9
que habuerūt a quodā qui fuit in
terfectus in campis. niſi ꝓbauerit
ꝙ apud eos elegerit ſepulturam.
alioquin ei reſtituant quartā ꝑtē.
¶ Item reſtituant omnia que ha
buerūt ꝓ quibuſdā alijs occaſione
ſepulture ipſorum quos ꝯſtat īfra
annos legitimos deceſſiſſe ¶ Nota
ꝙ monachi pñt habere populum.
¶ Item cum dolo inducit quis ut
aliam eligat ſepulturā. non ꝑiudi
cat talis electio prochiali eccleſie.
¶ Itē qd occaſione rei mee ꝑ aliū
querit mihi de iure reſtituendū ē.

Ex pte. Caſus. Quidam nobi
lis ſollicitauit ſepe q̄n
dam puellam de ſtupro. et cum nō
ꝯſentiret eidē poſuit ei inſidias ſu
per quodā ponte. et dum fugeret
caſu cecidit de ponte et moꝛtua ē.
querit vtrū debeat in cimiterio ſe
peliri. mandat pa. ꝙ cum illa non
ſponte ꝑcipitauerit ſe d ponte ſed
caſu ceciderit corpus eius debet ī
cimiterio ſepeliri. maxime cū ex ho
neſta cauſa fugiſſe noſcat. et cui cō
municabatur viuenti cōmunican
dum ſit iam defuncte. ¶ Nota ꝙ q̄
caſu et nō ſponte ſubmergit vl' mo
ritur nō ꝑuatur eccleſiaſtica ſepul
tura. ¶ Item nota regulā cui viuo
cōmunicamus et moꝛtuo cōmunica
re debemus.

Sacris. Caſus. aliqn̄ contin
git ꝙ corpa excōmu
nicatoꝝ ꝑ violentiā aliquoꝝ vel
aliquo caſu in cimiterio ſepeliunt
querit an debeāt exhumari. rñ. ſi
ab alioꝝ corpibus diſcerni pñt ex
humari dn̄t et longe ab ecciaſtica
ſepultura iactari. ſi vero diſcerni

non poterūt· non debent corpa il=
lorū excōmunicatorū cū alijs cor=
poribus exhumari· cum ſepultura
p̄cioſa illis nō ꝓſit· ſic nulla vl' vi
lis nō obeſt iuſtis· ¶ Nota ꝙ cui nͫ
cōmunicam9 viuo nō eſt cōmuni=
candum defuncto ¶ Item rōne du
bietatis aliquid admittit̄· quod ſi
certum eſſet repelleret̄· ¶ Itē vti
le non viciatur p inutile· ¶ Item
nec precioſa ſepultura prodeſt de
functo nec vilis nocet·

Abolende· Caſus· apud mon
tē peſſulanū erat
cōſuetudo ꝙ clerici nō pmittebāt
effodi ſepulturam niſi p̄us eis cer
tum p̄ciū perſoluat̄· precipit pa·
iſtam ꝯſuetudinē aboleri· ⁊ clerici
nihil audeant exigere hac de cau=
ſa· ¶ Nota ꝙ ꝓ terra in qua ſepe/
liendi ſūt defūcti nihil ē exigēdū·

Parrochiano· Caſus· q̄dam
prochianus
fuit excōmunicatus ꝓ manifeſtis
exceſſibus homicidio· incendio· et
ꝓ violenta manuū iniectōne i per
ſonas eccleſiaſticas ⁊ ꝓ violatōne
eccleſiarū ⁊ inceſtu· dum ageret in
extremis fuit abſolutus p p̄ſbite
rum ſuū iuxta formā eccleſie· queſi
tum fuit vtrum deberet in cimite
rio ſepeliri· rn̄· ꝙ nō debet ei cimi
terium ⁊ alia ſuffragia eccleſie de
negari· ſed heredes eius ⁊ ꝓpinq̄
ad quos bona peruenerūt ip̄i9 cō=
pellendi ſūt ut ſatiſfaciant ꝓ eodē
¶ Nota ꝙ cui vnū ſacramentū ꝯce
ditur omnia alia que ſūt eiuſdē cen
ſure ſūt ꝯcedenda ¶ Itē ſacerdos
i neceſſitate poteſt abſoluere a q̄
libet excōmunicatōne· ¶ Itē he
redes tenentur ex maleficio defun
cti licet ad eos nihil ex illo malefi
cio peruenerit·

**De prochijs ⁊ alienis par
rochianis·**

Epus· Caſus· Ep̄s ali
cuius ciuitatis
cum magna parte populi in
cidit in hereſim donatiſtarū· vnde
iuones preciſi ſūt ab eccleſia· in re
ſidua prochia ꝯſtitutus eſt nou9
ep̄us p̄oꝛ cū populo qui ſecuti fue
rant ip̄m reuertitur ad vnitatē ec
cleſie cum eo diſpenſat̄· tum ꝓ mul
titudine ſequentiū ip̄m· tum ꝓ vti
litate ut dignitatē recipiat ſed q̄
alter canonice fuerat inſtitut9 re
moueri ex toto nō debet· ſed inter
ſe diuidant populū ꝓut in lr̄a con
tinetur· hodie vero p̄uatur· ſed ꝗ
eſt diſpenſatio· ¶ Nota hic habes
vnū caſū in q̊ duo ep̄i pn̄t eſſe i eo
dem ep̄atu· ſ· qn̄ alter labit̄ in he
reſim ⁊ alter canonice eligitur·
¶ Item melioꝛ eſt conditio mino
ris quia maioꝛ diuidet ⁊ minoꝛ eli
get· ¶ Itē voluntas pluriū prefe
renda eſt paucioꝛibus· quod verū
eſt niſi a paucioꝛibus oppōnat̄ ali
quod rōnabile et ꝓbetur· ut· s· de
his que fiunt a maioꝛi parte capi
tuli cū i cunctis·

Vt dn̄icis· Caſus· dicitur i ꝗ
capitulo ꝙ ſacer
dotes i diebus dn̄icis ⁊ i alijs die
bus feſtiuis debēt ꝓponere i eccle
ſia vt ſi eſt ibi aliquis q̊ ex ꝯtemp
tu dimiſit ſuū p̄ſbiterū ſtatim rece
dat· ¶ Nota ꝙ nullus p̄ſbiter alte
ri9 prochianū recipere debꝫ ad di
uina· q8 verum eſt ſi ꝯtempto pre
lato ſuo audire velit ibi diuina ab
ſens em̄ iuſta de cauſa poteſt audi
re diuina in eccl̄ia ad quā venerit·

Nullus· Caſus· dicitur ꝙ nul
lus ep̄s alienum par
rochianū iudicet· quia qui eū oꝛdi
nare nō poteſt nec iudicare· ¶ Nō

decimis monachi de verſimo deci-
mas auferre conanť ab eis. ɔtra te
norem p̃uilegioꝝ ſuoꝝ. mādat ab
bati ꝛ fratribus ut ſup decimis il
lis cōponant. qꝛ qñ ro. eccleſia or-
dini illoꝝ p̃uilegia de nō dandis
decimis ɔceſſit. ita erāt rare abba
cie illius ordinis ꝙ nulli poterat
de iure ſcādalū ſuboriri. ſed modo
in tantū ſūt augmentate ꝛ poſſeſſi
onibus ditate ꝙ multi viri eccleſia
ſtici de ip̄is deponūt querelam
¶ Nota ꝙ ſup decimis cōpoſitio
fieri poteſt inter eccleſiaſticas p-
ſonas. Item ſi p̃uilegium ex p̄ce fa
ctum incipiat enorme detrimentū
inferre reuocandū eſt p̃uilegium.

Ex parte. Ca. Quidaȝ monachi albi ꝛ nigri occaſione
p̃uilegioꝝ que ſup nō dandis de
cimis ſibi ɔceſſit ro. eccleſia ſpolia
re p̄ſumebant eccleſias iuriſdictō-
nis terracoñ. archiepī. vnde ipſe
ſignificauit hoc dño pa. ꝛ ip̄e re-
ſcribit ei dicens. ꝙ predeceſſores
alex. fere omnibus religioſis con-
ceſſerūt decimas de laborib9 ſuis.
ſed adrianus poſtmodū fratribus
ciſterč. ordinis tēplariis ꝛ hoſpi
talariis decimas laborū q̊s ꝓpriis
manibus ꝛ ſūptibus excolūt et de
nutrimentis animaliū ſuorū et ꝺ or
tis et ꝺ noualib9 ſuis quas ꝓpriis
manibus et ſūptibus excolunt. et
aliis ɔceſſit vt decimas ñ p̄ſoluāt
et alex. ſup hoc imitatus eſt adria
num. vnde p̄cipit ꝙ illi q̇bus hoc
indultū eſt occaſione decimarū de
aliis rebus eccleſiarum ſuarū deci
mas ſubtrahere nō p̄ſumāt vl' ſibi
aliquid vlterius vendicare. ¶ No-
ta ꝙ p̃uilegiū non debet ad aliud
extēdi q̄ȝ ad ea que ɔtinenť in ip̄o

Licet. Caſus. religioſi q̇bus conceſſum eſt vt de la-
boribus ſuis quos ꝓpriis manibus
aut ſūptibus excolūt decimas nō
p̄ſoluant. ſi poſtōes ſuas aliis tra
dunt excolendas decimas de ill' ſol
uere tenenť eccleſiis p̄rochialib9.
in quibus p̃uilegiū locū nō habet.

Ad audientiam. Caſus. in p̃uilegiis
ciſterč. ɔtinetur ꝙ de laboribus
quos ꝓpriis manibus aut ſūptib9
excolunt decimas nō p̄ſoluant. q̇-
daȝ malicioſe inter̄ptantes verbū
illud de laboribus. dicūt de labo-
ribus. i. de noualibus. verbū illud
ad noualia reſtringētes. p̄uenit h̄
ad noticiam dñi pa. vnde mandat
quatī. p̄lati hoc ꝺ cetero fieri non
p̄mittant. ſi. n. pa. intellexiſſet de
noualibus vbi poſuit de laborib9
poſuiſſet de noualibus ¶ Nota ꝙ p̃
uilegiū principis malicioſe ñ ē in-
ter̄ptandum. ¶ Item non eſt rece
dendū a forma verboꝝ.

Quoniam a nobis. Caſus. epiſco-
p9 brixieñ. q̄ſiuit a dño pa. quid ꝺ
decimis noualiū ſue dioč. ſit ſtatu
endum rñ. pa. ꝙ ſi noualia illa ſūt
intra certam p̄rochiaȝ alicui9 ec-
cleſie decimas illas faciāt aſſigna
ri illi eccleſie. ſua parte ſibi retēta.
ſi vero non ſūt intra certā p̄rochi
am de illis diſponat ꝓut ſibi pla-
cuerit ¶ Nota ꝙ decime noualiū il
li eccleſie dari debent in cui9 par-
rochia ſurgūt noualia. alioq̄n i di
ſpoſitōne ſunt epī.

Parrochianos. Litera per ſe patet.

Ad hec Caſus. Quidaȝ abbas fecit donatōnem de q̄
dam decima cuidam laico ꝛ heredi
bus eius. querit an talis donatio
teneat. rñ. pa. quia ſanctuariū dei
hereditario iure poſſideri non dȝ.
mandat epō dioč. q̄ti. donatōnem
iuribus carere decernat ꝛ ñ laicus

ille decimam ipãm ipi eccleſie libe
re reſignauerit ipm excõmunicet.
¶ Nota ꝙ in ſpũalib9 ſucceſſio lo
cum habere non debet.

De terris. Caſus. Querebatur vtrũ iudei cõ
pellendi ſint ad decimas ꝑſoluen
das. rñ. ꝙ cõpellendi ſunt ad deci
mas ꝑſoluendas vel poſſeſſiones
penitus dimittendas ne hac occa
ſione iure ſuo eccie valeant defrau
dari.

Quamuis. Caſus. Quidã laici vſurpabãt ſibi
i reb9 eccleſiaſticis qd ad ſacerdo
tes noſcitur ꝑtinere. qd qdez gra
ue nimis eſt et dignũ pena diuini
iudicij et maiorem etiaz incurrunt
formidinẽ ꝙ ipi fomitem ſui erro
ris in clero inueniſũt ex eo ꝙ qdaz
prelati concedũt decimas eccleſia
ſticas laicis diſponẽdas. vnde im
pellunt eos in ꝓmptum ꝑiculũ cũ
potius eos ad viam vite debeãt ꝑ
ducere. et ideo ſtatuit pa. ut ſi qs
prelatus alicui renuncianti in ſecu
lo conceſſerit decimã vel eccleſiam
vel oblatõnem a ſtatu ſuo remoue
atur. ſicut arbor que eſt inutil' do
nec emendet et ſatiſfaciat. ¶ Nota
ꝙ laico nulla ſpũalis adminiſtratio
concedi debet.

Cum ſint. Caſus. aliquãdo ꝯtingit ꝙ moran
tes i vna prochia excolũt terras
in alia. queritur cui eccie decime
ſint reddende. rñ. pa. ꝙ ſup hoc ñ
eſt facile dare reſpõſũ. cum aucto
res ſanctorꝝ patrum ſint in hoc di
uerſi. vnde in talibus decurrendũ
eſt ad conſuetudinez et videndum
vtrũ ille eccleſie in vno ſint epãtu
vel diuerſis epãtibus conſtitute.
quia graue et difficile foret ſi vna
eccleſia in alio epãtu recipet deci
mas. cum ex hoc fines epãtu nõ vi
derent̃ confũdi. ¶ Nota ꝙ in deci
mis ꝯſideratur ꝯſuetudo. ¶ Item
decime in prochia alteri9 preſcri
bi non pñt vt colligitur hic. ne fi
nes epãtuũ vel parrochiarum cõ
fundantur.

Prohibem9. Caſus. qr laici ſine ꝑiculo ani
marum decimas detinere non pñt.
ꝓhibet lat. concil'. ꝙ ipi in alios
laicos decimas ipãs transferre nõ
preſumant aliq modo. et ſi qs eas
receperit et nõ reſtituerit eccleſie
ad quã ꝑtinẽt xpĩana careat ſepul
tura. ¶ Nõ ꝙ laici ſine ꝑiculo ani
me decimas retinere nõ pñt.

Ad ap. ſe. Caſus. Conſuetudo quedã inoleuit in vngaria ut plurimiq; popu
li de prochia vnius epĩ transferẽ
tur in prochia alteri9 epĩ et tamẽ
vterq; epũs decimam ab eis requi
rit. queſitũ fuit cui epõ pocius de
cime ſint reddende. rñ. pa. ꝙ deci
me ꝑſõnales illi eccleſie ſũt reddẽ
de in qua populi eccleſiaſtica ꝑce
perũt ſacramẽta. decime vero ꝑ
diorũ vel fructuũ arborũ. ſi colue
rint in alia prochia ꝙ in ea in qua
habitant. quia in caſu iſto d diuer
ſis. diuerſa ꝯſuetudo ſeruat̃ archi
epũs iſte id eligat i hoc caſu q ob
ſeruet qd ꝑ legitimã q preſcriptã
ꝯſuetudinẽ nouerit obſeruatum
¶ Nota ꝙ de iure decime ꝑſonales
dande ſũt. vbi quis audit diuina
prediales vbi ſita ſũt predia ñ cõ
ſuetudo preſcripta repugnet.

Ex pte. Caſus. Quidam agri cultores in eodẽ agro
ſimul in anno vel diuerſo tempe ſe
minant diuerſa ſemĩa. nec decimas
perſoluũt. niſi de vno ſemine. man
dat pa. ꝙ omnibus fructibus pre
diorũ ſine aliqua diminutõne deci
mas perſoluant.

Nō ē ī poteſtate. Ca. quidā ante ſolutōnem decimarū deducebant expenſas. rñ. pa. ꝙ ſancti patres ſtatuerūt ꝙ de omnib9 bonis que fidelis homo acquirit decimas ſoluere debet ad qđ etiam cōpellendus eſt. vnde pcipit quatī ante eꝗ deducant expenſas de bonis predictis perſoluant eccleſijs quibus debent cum debita integritate ¶ Nota ꝙ decime tam perſonales ꝗ prediales de omnib9 bonis ſolui debent integraliter.

Ex tranſmiſſa Lrā patet. nobis aliquis locat aliqñ poſſeſſiones ſuas ad firmam locator de parte ſua decimas non ſoluebat. querit qđ iuris. rñ. pa. ꝙ cum quilibet decimas ſoluere teneat et dantes et recipientes poſſeſſiones ad firmaꝫ decimas ſoluere tenent. niſi oſtendere poſſint quare ab hmōi ſint immunes.

Tua et. j. Ca. Impator conceđit alicui poſſeſſiones aliquas liberas ꝛ imunes ab aliquo onere ꝛ ſine preſtatōne decimarū. querit an talis conceſſio liberet a preſtatione decimarū. rñ. pa. ꝙ laicis de ſpūalibus nulla eſt diſponendi attributa poteſtas. et ideo q̄ntumcūqꝫ impialis cōceſſio generaliter fiat neminē poteſt eximere a ſolutōne decimarū que diuina inſtitutōne debētur. Secūdo dicitur alicui laico decime alicui9 loci ſunt in feudum conceſſe ſurgunt in eodē loco noualia. querit vtrū laicus ille habere debeat decimas noualiū. rñ. pa. licet decime ſint laico in feudum cōceſſe non tñ ſunt ea occaſione ab eodem decime noualium vſurpande. quia in talibus nō eſt licentia extendenda ſed potius reſtringenda. ¶ Nota ꝙ laici qualitercūqꝫ ſint pēminentes de ſpūalibus diſponendi non habent poteſtatem. ¶ Item cui ꝯceſſum ē ꝙ eſt mai9 nō tñ ꝯcedit. ꝙ eſt min9.

Tua nobis. Quidam laici dicebant ꝙ ſemen et ſūptus qui fiunt in agricultura ſūt pmitus deducendi et ð reſiduo decima perſoluēda. Alij vero erāt qui de portōne fructuū quā recipiūt a colonis ptem decime ſeparabant et eam al[illegible]nabant capitulis ſuis vel alijs eccle[illegible]s vl' paupib9 vel in alios vſus ꝓ ſua voluntate diſtribuebant. alij ſūt qui vitā clericoꝝ tanquā malam vel peſſimaꝫ deteſtantur ꝛ ob hoc decimas ſibi ſubtrahunt. epus dioc. ſignificauit hoc dño pa. rñ. pa. ꝙ ſi iſti ad eum a quo omnia bona ꝓcedūt reſpectum haberēt ius eccleſiaſticū taliter nō diminuerēt. nec decimas egentiū animarū detinerēt et primo ſoluit pmum dictū predictum quaſi p locum a minori. deus cuius ē terra nō debet eſſe deterioris cōditōnis quā dñs temporalis q̄ terram ſuam alij tradit excolendā partem ſuam integraliter recipit a colono ſine aliqua deductōne expenſarum multo fortius decime quas dñs ſibi retinuit in ſignū vniuerſalis dominij ſine deductōne aliq̄ expenſarum clericis ꝓcul dubio ſunt ſoluende. et ſi laici moniti eas ſoluere noluerint eccleſiaſtica cēſura ſūt cogendi. Secūdo rñ. ad ſecundū dictum pdictorū. ſicut colonus de parte fructuū que ſibi remanet rōne culture ſine diminutōne decimam ſoluere tenet ſic et dñs ð portōne quā recipit a colono. tercio. rñ. ad vltimū dictum. quāuis clerici mali ſint pretextu eorū malicie alijs q̄ʒ hijs quibus de iure tenentur nō ſūt ſoluende quia non licet

alicui ↄcedere aliena preter domi
ni voluntatem· In fine mãdat epõ
quati· cõpellat omnes ad decimas
ꝑſoluendas clericis et eccleſie ſue
dioc· quibus exhibere tenẽtur tã
rõne pſonarum ꝙ etiam prediorꝝ·
¶ Nota decimas prediales ſine de
ductõne expenſarum ſoluendas
¶ Item decime dantur clericis ꝓ
cultu diuino. ¶ Itẽ nulli licet cui
quã ↄcedere aliena pt̃er dñi volun
tatem· quia ꝓpter hoc nõ remittit̃
debitum ſed auget̃·

¶ **Ex pte·** Ca· ab bas ſancte colũ
bane ſenoñ ·impetra
uit ꝑuilegium ne decimas de labo
re terre ꝓchiarum ſuarũ cum in
tegritate perciperet· poſt impetra
tum ꝑuilegiũ ſurrexerũt ibi noua-
lia· queſiuit abbas vtrũ deberet ꝑ
cipe decimas noualiũ auctoritate
ꝑuilegij ſibi conceſſi· rñ· pa· ꝙ cũ
ſit ei ↄceſſum qđ maius eſt videli-
cet ut poſſit percipe decimas đ la
bore terre ꝓchiarũ ſuarum per/
cipere poteſt· quia vbi maius con
ceditur et minus ↄceſſum videtur
¶ Nota ꝙ ꝑuilegiũ trahit̃ ad res
futuras et res ↄſecuturas· ¶ Itẽ
ꝑuilegium large interptari debet
in hoc caſu· ¶ Item cui ↄceditur
maius et min9 ↄceſſum eſſe videt̃

¶ **Paſtoralis** Caſus· aliqs ha
bet molendina et
piſcarias ſuas· facit ibi expenſas
neceſſarias ad ↄſeruatõnem ipãrũ
rerum· queſiuit epũs alieñ· vtrum
expẽſe neceſſarie ſint deducende đ
fructibus illarũ rerum antequã de
cima pſoluatur ſcḋm ꝙ in negocia-
tõne deducũtur antequã papa ad
hanc queſtionem rñdeat oſtendit
quid iuris ſit de illis expenſis que
fiunt circa res emptas de pecunia
decimata cauſã negociatõis dicit
ꝙ expenſe que fiunt in rebus illis
deducĩ debent cum res ille vendũ
tur et de reſiduo debẽt decime per
ſolui· quaſi de lucro ſed expenſe q̃
fiunt ꝓ percipiendis fructib9 illa
rum rerum non ſũt deducẽde licet
res ipe ſint empte de pecunia deci
mata· quia fructus illi ſũt illorꝝ q̃
faciunt ipas expenſas· ſalua deci
ma cũ fructus illi alienari non pñt
ſine onere decimarũ· Demũ rñdet
ad queſtionẽ ꝓpoſitã dicens ꝙ ex
penſe que fiunt ꝓ reſtauratõe mo
lendinorũ ſiue piſcariarũ et aliarũ
rerum non ſũt deducende de ꝓuen
tibus decimandis· quia res ille pe
nes dñm remanent reſtaurate vt ſi
pars aliqua moriat̃ armenti vl' cli
banus deſtruatur· ¶ Nota ꝙ expẽ
ſe que fiunt in negociatõne dedu-
cũtur ante ſolutõnem decimarum·
¶ Item res ſemꝑ remanet cũ onere
ſuo obligata· ¶ Item non deducun
tur expenſe que fiunt ꝓ fructibus
ꝑcipiendis vel reb9 reſtaurãdis·

¶ **Cum contingat·** Caſus· in q̃
buſdã par
rochijs quedam eccleſie et eccleſia
ſtice pſone ab antiquo ꝑceperunt
decimas· de nouo fiunt noualia in
ꝓchijs illis· querit̃ ad quẽ deci
ma iſtorꝝ noualiũ incipiat ꝑtine-
re· rñ· papa ꝙ cũ ꝑceptio decima
rum de iure ↄmuni pertineat ad ꝑ
rochiales eccleſias decime nouali
um que fiunt in ꝓchijs earundẽ
ad ipas pertinere noſcũtur niſi il/
li qui antiquas decimas percipiũt
cauſam rõnabilem oſtenderint ꝑ
quam decime noualiũ ad eos debe
ant pertinere ¶ Nota ꝙ de iure cõ
muni decime pertinent ad ꝓchi
ales eccleſias ¶ Item vna eccleſia
poteſt preſcribere decimas in par
rochia alterius· ¶ Item qui pre
ſcribit in vno capitulo· nõ preſcri
bit in alio·

Cum in tua· Caſus· Quedā
mōaſteria ⁊ cō
uentuales eccleſie percipiūt deci=
mas maiores et minutas in alijs p
rochijs ſed de quibuſdā fructibus
annuatim perceptis ſibi nō fuerūt
decime pſolute· queritur q̇s debe
at pcipere decimas illorū fructu
um tn̄· pa· ſi fructus predicti ꝓue
niūt ex illa terra de qua monaſte=
ria vel conuentuales eccleſie deci
mas percipiebāt eis decime illorū
fructuū debent dari cum terra illa
ab antiquo illis fuerit decimat' qꝛ
vna et eadem res non debet dupli
ci iure cenſeri· alioquin eccleſijs p
rochialibus pſoluātur ad quas de
iure ꝯmuni pertinet pceptio deci
marum· ¶ Nota ꝙ vna eccleſia po
teſt preſcribere decimas in alteri
us prochia q̇d hodie intelligēdū
eſt cum habet titulum· Itē vna ⁊
eadem res diuerſo iure cenſeri nō
debet· Item decime de iure cōmu
ni ptinēt ad prochiales eccleſias·

Dudū· Caſus· inter epm̄ ve=
ſp̄meñ· et fratres ho=
ſpital' hieroſolimitani ſancti ſte=
phani ſup q̇buſdā decimis que=
ſtio vertebatur ptibus ꝓpter hoc
in preſentia dn̄i pa· cōſtitutis· da
tus fuit eis auditor coram quo pe
ciit ep̄us decimas terrarum que p
ruſticos hoſpitalis p̄dicti in veſp̄
meñ· dioc̄· excolunt· peciit inſuper
quaſdam eccleſias que p ip̄os ho
ſpitalarios detinētur in quibus di
cebat intentōnem ſuam de iure cō
muni fūdatam· p̄or vero predict9
in predictis eccleſijs et decimis p̄
ſcriptōnem allegans ꝓpoſuit ſe ſu
per his non teneri ep̄o rn̄dere· au
ditor hoc audiēs ſignificauit illd
dn̄o pa· et ip̄e mandat eidē· ꝙ idē
p̄or probaret titulum preſcriptō
nis quam allegabat· ip̄e ſtatim ex
hibuit p̄uilegiū regis ac regine
vngarie qui contulerunt eccleſiā
ſancti ſtephani hoſpitali donatō
nis titulo in ꝑpetuam elemoſinam·
ad quā dicte eccleſie et decime p=
tinebant· induxit etiam quoddam
ſcriptum ꝯfirmatōnis celeſtini pa
pe per quod probare volebat p̄=
dictam conceſſionem valere· Ex
parte epiſcopi fuit ꝓpoſitum ꝙ in
decimis ⁊ eccleſijs donatis a rege
et regina preſcriptōnem allegare
non poterat pars aduerſa que nō
poterat habere inicium a donatio
ne ip̄orum nec a confirmatōne ce=
leſtini tantum tempus effluxerat
ꝙ poſſit preſcriptō confirmari et
ſic talis titulus nō valebat imo vt
dicunt canones ſacrilegium incur
rit qui decimas vel eccleſias d̓ ma
nu recipit laicali· domin9 pa· his
omnibus conſideratis dicit ꝙ do=
natores predicti alijs conferre nō
potuerunt ꝙ de iure cōmuni non
poterant poſſidere et p confirma
tōnem celeſtini ſuper eccleſia ſan
cti ſtephani et alijs ad ip̄m perti=
nentibus factam hoſpitali iuri epi
ſcopi non derogatur· ⁊ ſi ſcriptum
autēticū appareret· ꝓhibet ne fra
tres hoſpitalis p̄ſumāt vlteri9 im
pedire quominus p̄dictus ep̄s de
cimas pcipiat ante dictas ⁊ paci=
fice poſſideat ī futurū· ¶ Nō ꝙ eo
ip̄o ꝙ ecc̄ie vel decime ſūt in dioc̄·
ep̄i d̓ iure ꝯmuni ad eum ptinent·
¶ Item titulus debet probari in
qualibet preſcriptōne canonica·
¶ Item laici in alios transferre nō
p̄nt q̇d eis poſſidere n̄ licet· ¶ Itē
ſi donatio nō valet ꝯfirmatio ſup
ea facta non valebit· ¶ Item per
hmōi ꝯfirmatōnem non fit preiu
dicium dioc̄· ep̄o· ¶ Item ſi ſcrip=
tum autenticū non oſtendā ad trāſ
ſcriptum nihil fieri poteſt·

¶ **In aliquibus.** Caſus. In q̄buſdaȝ regio
nibus quedã ſũt gentes pmixte q̄
ſm ritus ſuos decimas nõ ſoluũt.
licet xp̄iano nomine cenſeant̃. q̄dã
dñi p̄diorũ talibus pſonis ſua p̄
dia tradũt excolenda ut inde maio
res redditus ↄſequant̃. ſtatuit cõ
ciliũ ut ipi dñi talibus pſonis ſua
p̄dia cõmittant q̄ abſq3 aliqua cõ
tradictõne cũ itegritate pſoluãt
decimas eccleſijs q̄bus debent̃. ⁊
ſi neceſſe fuerit ↄpellant̃. i fine di
cit q̄ ille decime q̄ debent̃ de iure
diuino vel etiã loci ↄſuetudine ap
probata neceſſario ſũt ſoluẽde.
¶ Nota q̄ res tranſit cũ onere ſuo
¶ Itẽ decime d iure diuino deben
tur. ¶ Itez loci ↄſuetudo attẽden
da eſt in ſolutõne decimarũ.

¶ **Cum non ſit.** Caſus. Quidã ante ſolutionẽ
decimarũ deducebãt d fructibus
decimandis cenſus ⁊ tributa ⁊ ali
as expenſas. Cũ igit̃ dñs in ſignũ
vniuerſal' dominij q̄dã ſpẽali titu
lo ſibi decimas reſeruauerit volens
ↄciliũ ⁊ eccleſiarũ diſpẽdijs ⁊ ani
marũ picul' obuiare. ſtatuit q̄ an
te exactõz aliquã tributoꝝ vl' cen
ſuũ p̄cedat ſolutio decimarũ vl' ſal
tẽ illi q̄ cenſus vel tributa indeci
mata percipiũt cõpellant̃ ea deci
mare. q2 res trãſit cũ onere ſuo
¶ Nota q̄ decime dant̃ in ſignum
vniũſalis dominij. ¶ Itẽ omnẽ de
ductõz debet p̄cedere ſolutio deci
marum predialiũ ¶ Itẽ res trãſit
cum onere ſuo.

¶ **Nuper abbates** Caſus. abbates ordi
nis ciſtercieñ. habebant p̄uilegiũ
de nõ dandis decimis d laboribus
quos excolũt ſũptibus ſuis vñ q̄ui
ter ledebant̃ ecc̄ie cũ ipi quotidie
multas acq̄rerent poſſeſſiones de
quibus eccleſijs decime ſoluebant
tur. ꝓpt̃ q̄d p̄dicti abbates ad cõ
monitõz ↄcilij ſtatuerũt ne liceret
ro fr̃es ipſi9 ordinis emãt poſſeſſi
ones de q̄b9 decime debeant̃ eccle
ſijs niſi forte ꝓ monaſterijs fundã
dis d nouo. ⁊ ſi tales poſſeſſiones
de q̄bus decime ſoluebant̃ eis fue
runt collate aut empte ꝓ monaſte
rijs d nouo fũdandis cõmittantur
alijs excolende. nec occaſione p̄ui
legiorũ ſuorũ eccleſie vlterius ag
grauent̃. ꝓpt̃ q̄d ſtatuit cõciliũ ut
d alienis terris et de his etiaȝ q̄s
d cetero acq̄rent decimas eccleſijs
ſoluant q̄bus debent̃. etiã ſi ꝓprijs
ſũptibus eas excolant niſi cũ ipſis
eccleſijs amicabilit̃ duxerint cõpo
nendũ. Et h̄ q̄d dictũ eſt d ciſterci
eñ. extendit̃ ad omnes alios q̄ h̄nt
ſimilia p̄uilegia p̄cipit ↄciliũ ut ec
cleſiarũ p̄lati ꝓmpti exiſtãt ad ex
hibendũ p̄dictis p̄uilegiatis d ſu
is malefactoribus iuſticie comple
mentũ et eorũ p̄uilegia diligẽter
obſeruent. ¶ Nota q̄ ſi p̄uilegium
aliquorũ incipiat vergere i enor
me detrimẽtũ aliorũ derogandũ
eſt vel in toto vel in p̄te. ¶ Itez
cõpoſitio poteſt interuenire in de
cimis.

¶ **Interdicimus.** Caſus. In hoc capitu
lo prohibet̃ ne aliqua eccleſiaſti
ca perſona preſumat in pign9 ac
cipere decimas detentas a laicis.
que ad alienas ſpectant eccleſias
¶ Nota q̄ decime detente a laicis
in pignus accipi non debent niſi
ab eo ad quem de iure ſpectant.

¶ **De regularib9 ⁊ tranſeũtibus ad religionem.**

Nullꝰ tōdeat. Caſus. Dicit̄ i hoc capitulo ꝙ nullꝰ debꝫ intrare religionem niſi in legiti= ma etate et ſpontanea voluntate. ‖ Nota ꝙ etas ꝛ volūtas attendē da ſūt circa intrantes religionē.

Si qs. Caſus. Statuit cōcili um maguntineñ. ꝙ ſi aliquis infra legitimos annos re ligionem intrauerit cum conſenſu parētum ſuoꝝ. ſi parentes infra annum non reclamauerit ad papā vel epm̄ vel eius vicarium poſt an num ipm̄ non poterunt reuocare. Si vero poſt legitimos annos p vim religionē intrauerit ꝛ infra annū nec ipe nec parentes eius re clamauerit ad predictas pſonas. poſtea exire non poterit cum pſu mat̄ ɔſentire. ‖ Nota ꝙ ab inicio nō valuit tractatu vel tractu tem poris conualeſcit.

Vt clerici. Caſus. Clerici q̊ fingunt ſe mona chos compellant̄ vt fiant vel ve ri monachi vel veri clerici ‖ Nota ꝙ qui fingit ſe monachū debet fie ri monachus. aut habitū dimittē. ‖ Itē habitus nō facit monachū ſed pfeſſio regularis.

Vidua Caſus. Si qua vidua ſponte velum ɔuerſio nis ſibi impoſuerit ſed ī eccleſia in ter alias velatas oblatoꝝ deo ob= tulerit velit nolit vlterius habitū religionis debet habere quāuis p ſacramētum firmare velit eo te nore ſibi impoſuiſſe ut ipm̄ depo= nere poſſit. ‖ Nō ꝙ vidua poteſt ſibi velū imponere. p illud ſibi im poſuit. ꝛ intellige de velo ɔuerſi onis. ‖ Item ipo facto preſumit̄ quis monachus. ‖ Item ex q̊ quis aſſumpſit habitum non audit̄ re= clamans nec ſtatur iuramento ipiꝰ in pindiciū voti ex q̊ apparuit mo= nachus.

Johannes. Caſus. Statuit pa. ꝙ monachꝰ de monaſterio ad monaſterium te mere non tranſeat. nec aliquis mo nachus peculium habeat. et q̊ con tra fecerit monaſterio pmo reſti= tuatur cōpetenti cohertōne adhi bita. ‖ Nota ꝙ nō licet monacho tranſire de vno monaſterio ad ali ud monaſteriū niſi ſit artioris reli gionis et tunc cū licencia ſupioris ſui tranſire debet ‖ Itē monachꝰ non debet habere peculium et idē de omnibꝰ regularibꝰ itelligēdū eſt. ‖ Itē mōachꝰ cā leuitatis exi ens de monaſterio ad monaſterium debet compelli redire ad pmum ꝛ ibi cohercei.

Quia in inſulis. Caſus. qꝛ nimia erat aſperitas religionis in inſulis p= cipit̄ ne quis ante. xviij. annū mo nachari volens recipiatur. ‖ No ta ꝙ ꝓpter auſteritatē vite regu la inſtituta a canone mitigatur

Non eſt vobis Caſus. man= dat pa. plā= tis p galliam ɔſtitutis ꝙ non per mittāt recipi p epatꝰ ſuos mona= chos vel ɔuerſos ciſterc̄. ordinis poſtquā fecerint ibi profeſſionē. ſine licencia abbatū ſuoꝝ. et ſi ali quis ɔtra h̄ fecerit ꝛ monitus ad ſuum monaſterium non redierit cō pellant ipm̄ ad monaſterium ſuum redire. ‖ Nō ꝙ ciſterciē. mōachi ad aliam religionem tranſire non poſſunt qꝛ non repitur artior.

‖ Item monachus ſuū monaſteri um nō poteſt deſerere ſine licēcia ſui abbatis. ‖ Itē deſerentes mo naſteriū ſuū monēdi ſūt ut redeāt ꝛ niſi redierint p ſentenciam excō municatōnis ſūt compellendi.

¶ Ad noſtram. Caſus. here-
mite de monte
folio quoſdam pueros ſeduxerũt i
tantũ ꝙ quidam ſuaſionibus eoꝝ
ꝯſenciẽtes ſtati religionis habitũ
in ſuo monaſterio receperũt vnus
eoꝝ. t. noĩe ſtatim penituit ⁊ ĩfra
triduũ inde exuit ⁊ poſtmodũ iu/
rauit quandã recipere in vxorem
ſed ille heremite non ꝑmittebant
ipm̃ illam ducere ut iurauit ſigni-
ficatũ fuit hoc dño pa. vnd e man
dat quati. ſi conſtiterit ꝙ prefat9
t. ante. xiiij. annũ completũ habi-
tum ſuſceptum depoſuerit. aut ſi
poſt. xiiij. annũ habitum ipm̃ ſine
ꝓbatõne ſuſcepit et infra triduũ
depoſuerit eũ ab impetitõne dicto
rum hermitarũ denunciet abſolu-
tum. ⁊ eam quã iurauit accipiat i
vxorem. ſi aliud non impediat.
¶ Nota ꝙ ante. xiiij. annum votum
non obligat. ¶ Item qui. illectus
habitum ſuſcipit preſumitur non
vouiſſe.

¶ Super eo. Caſus. quidã cle
rici ſuſceperunt
habitũ religionis eo animo ut ad
ſeculum non redirent ⁊ ante factã
ꝓfeſſionem ad p̃orem ſtatum ſunt
reuerſi. queſitum fuit de his cleri
cis. vtrũ ſic remanere poſſint. rñ.
pa. ꝙ ſi auſteritatez religionis ad
quam migrauerunt ſeruare nolue
rint ad minorem religionem com-
pellendi ſunt tranſire nec amplius
in eccleſijs ſecularib9 debent aſſu-
mi ne contra votum ſuũ venire ꝓ-
bentur. ſed ſi ante ſuſceptum habi
tum poſiti in probatõne recedere
voluerint ad priorem ſtatum redi
re non prohibentur. ¶ Nota ꝙ q̃
habitum religionis aſſumit eo ani
mo ut i religione perſeueret ad ſe
culum redire nõ poteſt. ſed ad lar
giorem ordinem ſi voluerit tranſi
re poteſt ¶ Item qui cauſa proba
tõnis habitum religionis aſſumit
ante profeſſionem ad ſeculum redi
re poteſt.

¶ Sane. Caſus. quidam canoni
cus aromateñ. profeſ-
ſus ibidem ab eccleſia aromateñ.
aufugit et a quodam abbate i mo
nachum eſt receptus queſitum fu
it an deberet ibi remanere. rñ. pa
epõ ambañ. ꝙ ſi locus ille vbi nũc
eſt maioris religionis exiſtit q̃ ec
cleſia aromateñ. ipſum in eodẽ lo
co cum pura conſciencia remanere
permittat. alioquin ad primã re
dire compellat eundem ¶ Nota ꝙ
ꝺ minori religione ad maiorẽ trãſi
re licet et non econuerſo.

¶ Significatum. Caſus. qui
dam. g. no
mine infra. xiiij. annum conſtitut9
timore magiſtri ſui habitũ religio
nis aſſumpſit. et inde infra annum
exiuit et ſic vagabundus diſcurrit
ſignificatum fuit hoc domino pa.
vnde mandat epiſcopo beluaceñ.
quatinus ſi inuenerit ꝙ ille. g. nõ
fuiſſet oblatus a parentibus et in
fra. xiiij. annum a religiõe receſſit
ab illo voto quod fecit ipm̃ denun
ciet abſolutum. ſi vero a parẽtib9
fuit oblatus aut. xiiij. annum com-
pleuerit quando religionez intra
uit ſiue poſt. xiiij. annum profeſſi
onem a ſe factam ratam habuerit.
compellat eundem ad eandem re-
ligionem vel aliam tranſire. ¶ No
ta ꝙ votum ante. xiiij. annum non
obligat. ¶ Item votum quod ab
inicio non tenuit per ratihabitõẽ
ſubſequentem tenet.

¶ Cum virum. Ca. quedã pu
ella ĩfra annos
diſcretõis tradita fuit monaſte-
rio a parentibus et habitum reli-
gionis aſſumens benedictionem

accepit quã recipiunt que velant̃
poſtmodum de monaſterio exiens
cuidam militi ſe copulauit · querit̃
vtrum ad monaſterium redire te=
neatur · rñ · pa · ꝙ ſcḋm toletañ · con=
cil̃ · paterna deuotio aut ꝓpria ꝓ=
feſſio monachum facit et qḋcunqꝫ
iſtoꝝ allegatum et approbatũ fu
erit obligatus erit · et ideo ad ſe/
culum redire non poteſt · nec illa
poteſt vlterius iugum ꝓfeſſionis
reicere · cum nõ contradixerit qñ
benedictõnem accepit · quã bene=
dictõnem tm̃ in etate diſcreta re=
cipiunt que velant̃ · et quia etiã ſi
ↄtradixerit poſtmodum ratũ ha=
buit · poſtea rñ · tacite queſtioni q̃
poſſit fieri ꝑ decretum leonis pa ·
a cõtrario · ſſ · vbi dicitur puelle q̃
non coacte pentum imperio ſꝫ ſpõ
te virginitatis habitũ ſuſceperũt
habitum non pñt deſerere ergo ꝑ
cõtrarium ſenſum datur ĩtelligi ꝙ
ſi coacte habitum ſuſcipiũt ipm̃ de
ſerere pñt · rñdit papa · nõ obſtat
illud decretum quia illud intelligi
tur de puella nubili que non cogi
tur ſequi voluntatẽ patris ⁊ pen
tum cum habeat liberum arbitriũ
in vouendo · hic loquitur ḋ illa q̃
adducerat infra ãnos diſcretõnis
que adulta facta ꝓfeſſionem fecit
vel ſi coacta fuit poſtea ↄſenſit ·
¶ Nota ꝙ ex deuotõne et oblatõe
parentum obligatur filius ad reli
gionem · ¶ Item ꝓfeſſus in etate
diſcreta vlterius ad ſeculum redire
non poteſt · ¶ Item votum qḋ ab
inicio non valuit tractu tempis ꝑ
ratihabitõnem tenet · ¶ Itez nota
ꝙ argumentum a ↄtrario ſenſu va
lidum eſt dũmodo in eundem caſũ
fiat · ſꝫ hic erat diuerſus caſus ·

Porrectum · Caſus · Quidã
canonic⁹ athe
rontinus · io · nomine votum emiſit
ut fieret monachus in infirmitate
ↄſtitutus · ipe vero timens ne vo=
to incõpleto decederet iũctis ma
nibus tradidit ſe abbati in mona=
chum et in fratrem · querit̃ an tal'
ſit compellendus promiſſum adim
plere · rñ · pa · ꝙ cum monachum ñ
facit habitus ſed ꝓfeſſio regula=
ris · talis compellendus eſt ut fiat
monach⁹ · et reddat dño qḋ vouit
et qḋ promiſit ex quo votum emi=
ſit et abbas ipm̃ recepit · ¶ Nota
ꝙ ſola ꝓfeſſio ſine habitu mona=
chum facit · ¶ Item qui votum fa
cit ut fiat monachus compellẽd⁹
eſt reddere domino quod ꝓmiſit ·
alias ſaluari non poterit ·

Cum ſimus Caſus · Quidã mi
les · b · nomine ſe
cum filio ſuo infra · xiiij · annum cõ
ſtituto ad qḋdam monaſteriũ cum
bonis ſuis tranſtulit et dictum fi
lium ſuũ fecit habitum ſuſcipe mo
nachalez · ſed cum ipi puero diſpli
ceret monaſtica diſciplia infra mo
dicum tẽpus a monaſterio receſſit
et bona paterna cepit cum inſtan=
cia poſtulare · ſꝫ abbas dicebat ꝙ
nõ erat audiendus cum tp̃e ſue ob
latõnis extiterit maioꝛ · xiiij · ãnis ·
conſult⁹ pa · rñ · dicens ꝙ ſi dictus
puer ad annos diſcretõnis iam ꝑ=
uenerit et habitum retinere nolue
rit monachalem nõ eſt ad hoc vl=
laten⁹ cõpellendus quia tũc libe
rũ ſibi erit habitũ ipm̃ dimittere
et pt̃na bõa que ipm̃ ex ſucceſſiõe
contingunt poterit poſtulare ·
¶ Nota ꝙ intrans religionez ante
xiiij · anũ cum venerit ad annos di=
ſcretõnis habitum dimittere po
teſt · et paterna bona poſtulare ·

Sicut tenoꝛ · Caſus · Qui/
dam ſacerdos
dum in infirmitate grauiſſima la=
boraret · ita ꝙ extra ſe poſitus ·

deſꝑabat de vita p̄n̄ti indutus fu
it habitu monachali· ⁊ ad mōaſte
riū deportat9·tādē ꝯualuit ⁊ ha
bitū dimiſit ⁊ ꝯ abbatis licēcia de
monaſterio receſſit dn̄s pa·ꝯſult9
quid eſſet huic ſacerdoti faciendū
rn̄·ꝙ licet iſta duo inter ſe repug
nancia videātur·ſ·ut aliquis ſit ex
tra ſe poſit9 et de p̄n̄ti vita deſpe
ret·tn̄ ſi eo tempe quo poſitus ex
tra mentem aſſeritur·indutus fuit
habitu monachali cum tūc nec cō
ſenciat nec diſſenciat ip̄m denūciet
abſolutum ab obſeruancia regula
ri niſi poſtquā ſāne mentis factus
fuit ꝓfeſſionem fecerit ſpontanea
voluntate· ¶ Nota ꝙ ꝯtraria alle
gans auditur· ¶ Item nota ꝙ mē
te alienatus non obligat̄ cum nec
ꝯſentire valeat nec diſſentire ·tan
quā dormiens· ¶ Itē qꝺ ab inicio
nō valet expoſt facto ꝯualeſcit

Ad apoſtolicam

Caſus · Re
gularis in
ſtitutio ꝓhibet monachū fieri an̄
vnius anni ꝓbatōnem·verūtamē
q̄dam ante tempus illud aut etiaꝫ
ſtatim faciūt ꝓfeſſionē que reci-
pitur ab abbate·querit̄ vtrum ta
les monachi ſint cēſendi·rn̄·pa·li-
cet tempus ꝓbatōnis vnius anni
a ſānctis patribus ſit inſtitutū tā
in fauorem ꝯuertendi ꝙ̄ monaſte-
rij·tn̄ ſi ante tempus ꝓbatōnis il
le qui ꝯuerti deſiderat habitū re-
cipit et ꝓfeſſionem faciat abbate
ꝑ ſe vel ꝑ alium habitum ꝯceden-
de et ꝓfeſſionē recipiente· vtriq̄ꝫ
iuri ſuo renūciare videtur qꝺ ꝑ ſe
noſcitur introductus· ⁊ ideo mo-
nachus eſt cenſendus qꝛ multa fi
eri ꝓhibent̄ facta tn̄ tenēt· in fine
ꝓhibet abbatibus ne paſſim ante
temp9 ꝓbatōnis quoſlibet ad ꝓ
feſſionem recipiat· ⁊ ſi cōtra fece
rint puniant̄· ¶ Nota ꝙ regulare
eſt vt nullus ante vnius anni ꝓba
tōnem in monachum vel regularē
canonicum recipiat̄· ¶ Item nota
hic rōnes· quare ·tempus ꝓbatō
nis fuit inuentum· ¶ Itē receptō
et ꝓfeſſio monachi poteſt delega
ri· ¶ Item quilibet renunciare po
teſt iure qꝺ ꝑ ſe noſcitur introdu
ctum· ¶ Item multa fieri ꝓhiben
tur facta tn̄ tenent·Hec regula lo
cum habet in his que non habent
ꝑpetuam ꝓhibitōnem·quia nō ca
uetur in ꝓhibitōne qꝺ ſi factū fu
erit non valebit· ¶ Item temp9 ꝓ
batōnis eſt inſtitutū in ſubſidium
fragilitatis humane·

Sicut nob·

Ca·q̄dā cleric9
nimia eg̃ritudine
laborans· quaſi de morte ſecurus·
et ꝯ recupanda ſanitate deſperās
habitum canonicoꝝ regulariū pe
cijt ⁊ accepit ſed ad eccleſiam non
tranſiuit nec bonis ſuis vti poſt-
poſuit· videntib9 ⁊ ſcientib9 epō
et canonicis eccleſie nazareth·a q̄
bus habitum ſuſcepat regularem
ꝑ multa tempa ſeculariť ſe habuit
queſiuit ep̄us vtrum eſſet cōpellē
dus habitum reſūmere regulareꝫ
rn̄·pa·ꝙ ſi regularem habitū pe
cijt et accepit et ꝓfeſſionem fecit
cōpellendus eſt ut habitum regu
larem aſſumat·nec ꝓdeſt illi ꝙ tā
to tpe extra canonicā manſit imo
in augmentū maioris tranſgreſſio
nis ip̄ius poteſt merito allegari ¶
Nō ꝙ mōachi ꝯpellēdi ſūt habitū
depoſitū reaſſumē et ad clauſtrū
redire· ¶ Item contra votū nō ꝑ
ſcribitur· ¶ Itē diuturnitas tp̄is
peccata non minuit ſed auget·

Licet·

Caſus·quidā mōach9
ſine licēcia prioris ſui
tranſiuit ad ordinem ciſterē·prior
et fratres moleſtabant eū dicēdo
ꝙ ſine nō potuit ꝓpriū monaſteriū

deſerere. puenit hoc ad noticiam
dñi pa. vnde ipe ſup ipo negocio
ſcribit pori et frĩbus dunelmeñ. a
quib9 monach9 predict9 receſſit
dicens. licet qbuſdam regularib9
a ſede ap. ſit ↄceſſum. vt poſtquã
aliquis apud eos profeſſus fuerit
ad aliũ locum ipis inuitis etiã cau
ſa maioris religionis tranſire nõ
poſſit. ſed hoc eadẽ rõne fuit illis
ↄceſſum ne quis ex temeritate vel
leuitate in iniuriam ſui ordinis ad
alium poſſit ordinẽ ſe transferre.
non q ei debeat licencia denegari
qui cum humilitate eã duxerit po
ſtulandam. qui ergo taliter a ſuo
prelato licentiam poſtulauerit ex
lege puata que legi cõmuni piudi
cat abſolutus ad arciorẽ religiõz
libere poterit ſe transferre nõ ob
ſtante indiſcreta contradictõne p
lati. quia puilegiũ meretur amitte
re qui pmiſſa ſibi abutitur poteſta
te. vñ nouerint vniuerſi quibus l3
puilegiũ eſſe ↄceſſum ſe teneri tali
ter poſtulantibus tranſeundi licẽ
tiam impartiri quia ſicut ſubditus li
centiã a ſuo prelato poſtulare te-
netur ſic plat9 ſine difficultate te
netur ſubdito licentiã indulgere
illud tñ regulariter eſt obſeruan-
dum. ut nullus eps ſine licentia ro.
pon. pſumat deſerere pſulatũ. qr
ſicut maius bonũ minori bono p-
fertur ita cõmunis vtilitas pfert
mandat igit pa. predictis fratri-
bus quatin9 predictũ monachum
qui de puro corde ↄ ↄſciẽtia bona
ad ordinem ciſtercieñ. tranſiuit vl
terius nõ moleſtent. ¶ Nota q q̇
lege puata ducitur a lege cõmuni
eſt exemptus. ¶ Item petita licen
tia a plato licet ñ ſit ↄceſſa poteſt
quis ad artiorem religionẽ trãſi-
re quaſi ab ipius lege ſolutus.
¶ Itez puilegiũ meretur amittere
q pmiſſa ſibi abutitur poteſtate
¶ Item ſicut ſubditus tenetur pre
lato ita platus tenetur ſubdito in
hoc caſu. ¶ Item eps ſine licen-
cia pa. nõ poteſt epatũ dimittere
¶ Item maius bonũ minori bono
pfertur. ¶ Item ↄmunis vtilitas
pfertur puate.

Veniens. Caſus. Quedam mulier contraxit
matrimoniũ cum quodã viro in fa
cie eccleſie ↄ diutius cohabitauit
eidem. Tandẽ orta fuit diſcordia
inter eos. ex eo q vir dicebat quã
dam amicam ipius mulieris ante-
quã eam duceret cognouiſſe. ſed d
hoc non fuit eccleſie facta fides.
vnde ↄtingit q vterq3 illoꝝ iura
uit q deinceps alterum nõ requi-
reret. et poſtmodũ ad ſecũda vo
ta tranſiuit vterq3. viro ſecũdo d
medio ſublato. mulier viro priore
viuente ad agendam penitentiam
qδdam monaſterium intrauit. po
ſtulans ſibi concilium ſalutare im-
pendi. pa. vero ↄſiderans q iura-
mentum illud illicitum fuit. man-
dat quibuſdaz quati. pfatum virũ
moneant ↄ ↄpellant ut illam quã
ſup induxit dimittat et vxorem ſu
am recipiat. audituri poſtmodum
ſi quid fuerit queſtionis. et ſi ↄtra
matrimoniũ nihil fuerit pbatũ ſi
vir ad religionem tranſire volue
rit ei licentiã tribuant tranſeundi.
vt et illa mulier in ſuo poſſit pponi
to remanere. ¶ Nota q iuramẽtũ
ↄtra matrimoniũ illicitũ eſt et nõ
ſeruandum. ¶ Item ſi vir adulteri
um cõmittit mulier tñ nõ poteſt i
trare religionem ipo in ſeculo re-
manente.

Conſulti. Ca. aliqs intrauit moaſteriũ habi-
tũ ſumdo nouicij. qr. vtrũ ifra tẽ
p9 pbatõis añ fcaz pfeſſiõz licite

poſſit ad ſeculū redire. ſup hoc di
uerſi diuerſa dixerunt. Innocenci
us tñ diſtinguit vtrum ille q̄ ꝯuer
titur ꝓpoſuerit abſolute ſeculū mu
tare ut in habitu regulari de cete
ro deo famulet̃. vel regularem ob
ſeruanciā experiri. ut ſi ſibi diſplicu
erit ad ſeculū reuertatur. in primo
caſu ſaltē ad lariorē regulā trāſi
re tenetur. ut regulariter viuat. in
ſecundo vero caſu poteſt ad ſeculū
redire ut ergo appareat que fuerit
eius intentio ab inicio ꝓpoſitum et
intentōnem ſuaꝫ ꝓteſtetur. hanc
intellige ſ̄m illū. c. pḱt. ¶ Nota q̄
eadē ē ſubſtancia religionis apud
omnes religioſos. ſed in qualitati
bus differūt. ¶ Item nota vtilē di
ſtinctōnem quā ponit lr̃a circa con
uertendos. ¶ Item ꝓteſtatio i om
ni contractu debet fieri vt ſciatur
contrahentium voluntas.

¶ **Poſtulaſti** Caſus. Aliq̄ in
fra. xiiij. annum
aſſumpſerūt habitum nouiciorum
poſtmodū infra annū ante factam
ꝓfeſſioneꝫ ad ſuas eccleſias ſūt re
uerſi. querit̃ vtrū debeant tollera
ri. rñ. pa. q̄ ꝓpter hoc non ſūt a ſu
is eccleſijs āmouendi. ¶ Nota q̄ q̄
habitū nouitiorū aſſumūt infra an
num ꝓbatōnis pn̄t redire ad p̄ſti
num ſtatū niſi fecerint ꝓfeſſionē.

¶ **Expte.** Caſus. Quidam ſūt q̄
pluribus annis porta
uerūt habitum monachalē tñ pro
feſſionem monaſticā non fecerunt
cum iſti poſtmodū arguunt̃ ſuper
eo q̄ ꝓprium habent et alias irre
gulariter viuūt dicūt ſe nō teneri
ad carentiam ꝓprij. nec ꝯtinentiaꝫ
cum habitus non faciat monachū
ſed ꝓfeſſio regularis. ſignificatū
fuit hoc dño pa. mandat epo loci
quati. quoſlibet ſibi ſubiectos qui
p̄dicto modo terrā duabus vijs in
gredi nitunt̃ compellat p cen. ec.
vt poſtquā p annū geſtauerit ha
bitum monachaleꝫ. regulā ſ̄m for
mam ordinis ꝓfiteantur et ſuent
¶ Nota q̄ nemo debet terram dua
bus vijs ingredi. ¶ Item qui per
annū gerit habitum monachalem
preſumit̃ monach9. vnde compel
li debet ut ꝓfiteatur regulam illi
us ordinis.

¶ **Statuimus.** Caſus. Statui
tur in. c. iſto q̄
nouicij in probatōne poſiti libere
pn̄t ad p̄orem ſtatum redire infra
annū antequā ſuſcipiant habitum
qui dari ꝓfitentib9 ꝯſueuit ſ ante
ꝓfeſſionem emiſſam niſi appareat
euidenter q̄ tales voluerint vitā
mutare et in religione ꝑpetuo dño
deſeruire. quia licitū ē cuilibet re
nūciare iuri ſuo. Statuit inſup ad
omnem ambiguitatē tollendam q̄
cum in quibuſdaꝫ locis religioſis
habitus nouiciorū nō diſtinguat̃
ab habitu ꝓfeſſoꝝ tempe ꝓfeſſi
onis benedicātur veſtes. que ꝓfeſ
tentibus ꝯcedūtur vt p hoc habi
tus ꝓfeſſoꝝ diſcernatur ab habi
tu nouicioꝝ. ¶ Nota q̄ nouicij i ꝓ
batōe poſiti infra annū libere pn̄t
redire ad ſeculū niſi euidēter appa
reat q̄ voluerint vitam mutare
¶ Item differentia debet eſſe int̃
habitum nouiciorū et ꝓfeſſorū q̄ i
benedictōne veſtiū ꝯſiderat̃.

¶ **Ne religioſi.** Caſus. Cum p̄
lati corrigere
teneant̃ ſubditoꝝ exceſſus ⁊ oues
vagabundas reducere ad ouile ne
ſanguis eorū de ſuis manibus req̄
ratur ſtatuit pa. greg. ut preſidē
tes capitulis celebrandis ſ̄m ſta
tutū ꝯcilij generalis ſiue abbates
aut p̄ores requirant fugitiuos ſu
os ⁊ eiectos de ordine ſuo ſolicite
annuati reducēdo eos ad clauſtrū

ne vagabundi diſcurrãt in anima
rum ſuarũ piculum ↄ ſi in monaſte
rijs ſuis recipi pñt compellanẽ ab
bates ſeu p̊ores eoꝝ ut eos recipi
ant ſalua ordinis diſciplĩa· Si aũt
regularis ordo hoc non patiẽ ꝓui
deant ut apud eadem monaſteria ĩ
locis competẽtib9 vite neceſſaria
talibus miniſtrenẽ ſi abſq ſcã
dalo fieri poteſt· alioqñ in alijs do
mibus eiuſdẽ ordinis ꝓuideatur
eiſdem· ſi aũt iſti fugitiui inobedi
entes extiterint excõmunicenẽ · et
tam diu ab eccleſiarum p̄latis excõ
municati publice nuncienẽ donec
ad mandatum ſuorum p̄latorum
humiliter reuertantur · Nota
ꝙ monachi vagabundi reducendi
ſũt ad monaſteria ſua ne damnabi-
liter euagentur ·

De ↄuerſione ↄiugatoꝝ ·

PReterea· Caſus· Quidã
laicus preſen-
tibus ſacerdotibus ↄ mona-
chis ignorante ep̃o de licentia et
pmiſſione vxoris monaſterium in
trauit et ꝓfeſſionẽ fecit vxore ĩ ſe
culo remanente· nec tranſeunte ad
religionem aut ↄtinentiã vouente
queritur vtrũ laicus ille poſſit ab
ep̃o ſuo ad thorum vxoris de mo-
naſterio reuocari an illa debeat ↄ
pelli ad ↄtinentiam obſeruandam·
tñ·pa· ꝙ vir poteſt et debet ď mo
naſterio reuocari· niſi vxor ad reli
gionẽ tranſierit aut caſtitatẽ ꝑpe/
tuo ſeruare ꝓmiſerit· cum ſit illi9
etatis ꝙ ſine ſuſpitõne poſſit in ſe/
culo remanere· Nota ꝙ alter cõ
iugũ non poteſt ad religionẽ trãſi
re altero in ſeculo remanẽte · ſi ca-
ſtitatem ſeruare ꝓmiſerit·

Verum poſt· Caſus·dicitur
hic ꝙ ſi aliqui
ↄſenſũ mutuũ de p̄nti matrimo-
nium ↄtraxerint antequã ſint car-
naliter ↄiuncti poteſt alter religi-
onem intrare altero inuito ſicꝗdã
ſancti de nupcijs vocati fuerunt ·
et ille qui remanſit in ſeculo pote/
rit matrimoniũ ↄtrahere cum non
dum ſint vna caro effecti · Nota
ꝙ ante carnalem copulaꝫ poteſt al
ter cõiugum altero inuito intrare
religionem ·

Quidam intrauit· Ca· qui
dam in-
trauit monaſteriũ vxore inuita co
actus eſt ad eam redire· tandẽ mor
tua ẽ illa· querit vtrũ debeat cõ-
pelli ad monaſteriũ reuerti an poſ
ſit aliam accipe vxorem·tñ· pa·ꝙ
votum non tenuit· vnde rõne voti
ad monaſteriũ non tenetur redire
tñ vlterius nõ poterit vxorem ac-
cipere· quia ꝓmiſit ſe non exigere
debitum carnis ꝗd fuit in eius po-
teſtate et quãtũ ad hoc tenuit vo
tum·ſed non reddere nõ erat in po
teſtate viri ſꝫ vxoris· vñ dicit apo
ſtol9· vir non habet poteſtatẽ ſui
corpis ſed mulier et econuerſo ex
hac dec· no· ꝙ alter ↄiugum altero
inuito ad religionẽ tranſire nõ po
teſt· Item votum ꝑ parte tenet
et ꝑ parte non tenet · Item vo
tum meũ obligat me ad id ꝗd ĩ me
eſt· Item mutuã ſeruitutẽ ſibi de
bent vir ↄ mulier ex quo ſunt vna
caro effecti ·

Cuꝫ ſis Caſus · Precipit pa ·
ep̃o exon̄ · ne in ep̃atu
ſuo permittat virum vel vxorem
ad religionem tranſire niſi vterq
ad religionẽ migrauerit· tñ ſi vxor
eſt ſenex que ſine ſuſpitõne poſſit ĩ
ſeculo remanere diſſimulare pote
rit ut in ſeculo remaneat caſtitate
ꝓmiſſa· et vir poterit ad religio-
nem tranſire· Nota ꝙ alter ↄiu-
gum nõ debet ad religiõẽ trãſire

ſine reliquo. ‖ Itē ſi mulier ſit ſe
nex et caſtitatem ꝓmiſerit .poteſt
vir ad religionem tranſire. ‖ Itē
nota hic ar. ꝑ ſenibus ꝙ ſint con=
tinentes.

Coniugatus. Caſus .dicitur
hic ꝙ null9 cō
iugatus ad ſacros ordines recipi=
atur niſi pͥus ɔtinentiaz vouerit et
ab vxore fuerit abſolutus. ‖ Nota
ꝙ non ſufficit viro licentia mulie=
ris ut ad ordines ꝓmoueatur imo
exigitur ꝙ ɔtinentiam voueat.

Sane ſi coniugati. Ca. di=
citur h
ꝙ ſi ɔiugati ordinari voluerit vo
luntas vxoris pͥus debet requiri et
obtineri. ut dicit̃ in p̄cedenti capi
tulo. ꝓhibz etiā ne vxorat9 poſſit
in ep̄m ꝓmoueri n̄ vxor ſua ɔtinen
tiam ꝓfiteat̃ et intret religionez
ſacram veſtem aſſumendo. ‖ Nota
ꝙ vxoratus non debet ꝓmoueri
ſine licentia vxoris ‖ .Itē nota ſpe
ciale in vxore ep̄i ꝙ debet ɔtinen=
tiam ꝓfiteri et intrare religionem
antequā vir eius ꝓmoueat̃ in ep̄m

Ex publico Caſus .inter .a.
virum et .m. muli
erem queſtio matrimonij verteba
tur. que fuit cōmiſſa ep̄o veroñ. q
ꝓ mr̃imonio ſententiā ꝓmulgauit
p̄cipiens mulieri ut ad virum redi
ret et ei cōiugalem exhiberet af=
fectum. qd cū facere nollet fuit ex
comunicata ſed illa ſe virginē aſſe
rens dicebat ſe velle religionē in
trare. ſignificatum fuit hoc domi
no pa. vnde mandat ep̄o brixieñ .
quati. ſi p̄dictus vir eam carnalit̃
non cognouerit et illa ad religio=
nem trāſire voluerit abſoluatur a
ſententia excōmunicatōis recep
ta pͥus ſufficienti cautōne ab ip̄a ꝙ
debeat ad religionem tranſire vel
ad virum ſuū redire ifra duos mē
ſes. et ſi ad religiōz trāſierit vterqꝫ
reſtituat alteri qd ab eo recepit.
in fine rn̄. tacite queſtioni q̄ poſſꝫ
fieri auctoritate euangelij qua di/
citur non liceat alicui dimittē vxo
rem ſuam excepta cauſa fornicatō
nis. illud intelligendū eſt de hijs
quoꝝ mr̃imoniū eſt carnali copu
la cōſumatum. ‖ Nota ꝙ ante car
nalem copulam poteſt alter coniu
gum religionem intrare altero in
ſeculo remanente. ‖ Itē cū diſſol
uit̃ mr̃imoniū iuſta d cauſa vterqꝫ
debet alteri reſtituere quicqͦ ab
eo habuit. ‖ Item ꝓuatur quis iu
re ſuo ſine culpa ſua ‖ Item p car
nalem copulam mr̃imonium conſu
matur.

Vxoratus. Caſus. p̄mo dici
tur ꝙ cum vxora
tus non recipiat̃ ad religionez niſi
vxor p̄mo ꝓmiſerit continentiam.
et ſi ē talis ꝙ ſine ſuſpitōne poſſit
in ſeculo remanere in domo ꝓpria
cum familia ſua ſtare poterit. Se
cundo dicitur ꝙ ſi eſt iuuenis com
pellat̃ recedere a conuerſatōne ſe
cularium hominum et intrare reli
gionem. Tercio dicitur ꝙ nullus
clericus vel monach9 tondeat mu
lierem vel ſecum teneat ‖ Nota ꝙ
vxoratus non poteſt trāſire ad re
ligionem niſi vxor p̄us vouerit ca
ſtitatem. ‖ Item votū publice fa
ctum videtur eſſe ſolēne. ‖ Item
ſi mulier non caret ſuſpitōne n̄ ſuf
ficit viro eius licentia ɔuertendi.
niſi ip̄a intret religionem. ‖ Item
monales non debent habitare cū
monachis.

Expte. Caſus. Quidam .d. no
mine i infirmitate po
ſitus vxore ſua conſenciēte votū ca
ſtitatis emittēs ſuſcepit habitum
monachalem. et poſtmodum libe
ratus vxorem ſuam retinuit et ca

defuncta aliam ſupꝺuxit. queritur vtrū cum ea valuit remanere. rñ. pa. licet ille. d. ad religionē de iure nequiuerit ꝓficiſci vxore in ſeculo remanente ea tñ ſublata ꝺ me dio votum ſuū violare nō potuit vnde mandat quatinus ſi verum ē qꝺ aſſeritur predictus. d. cōpellatur ꝑ excōmunicatōnem ut mulierem ſuam dimittat. et ad ſuū monaſteriū reuertatur. de cetero in habitu regulari moraturus. ‖ Nota ꝙ vir nec intrare religionem nec votum vouere poteſt ſine cōſenſu vxoris. ‖ Item non ſufficit viro intranti religionem licencia vxoris in ſeculo remanentis. ‖ Item vouentes compellendi ſūt ꝑ ſentēciā excōmunicatōnis votū ſuū ſuare.

Conſuluit. Caſus. Quidam cōſenciente vxore ſua trāſiuit ad religionē. tandē vxor illa mortua eſt queſitum fuit vtrū poſſit habitū ſecularē reaſſumere et aliam ducere in vxorem. vel ſi ductā ſibi liceat retinere. rñdit pa. ꝙ ꝑdictus vir habitū quē aſſumpſit abicē poteſt nec aliquā ſibi in matrimoniū copulare. et ſi cōtraxerit matrimoniū ipm eſt dirimendū. ‖ Nota ꝙ ſufficit vxoris licencia ad hoc ut votum viri teneat ut hic colligitur.

Cariſſimus Ca. vxor regis ſuauie graui īfirmitate depreſſa cōtinentiā vouit. vir ſuus ad tempus voto cōtinencie cōſenſit. ipa poſtmodū liberaliter recuſabat. vnde rex peciit a pa. ſibi ſup hoc ꝓuideri et cōpelli vxorem ſibi matrimoniali adherere affectu. mandat pa. quibuſdā quati. ſi inuenerit vxorem regis ꝑdicti graui infirmitate detentā cōtinentiā vouiſſe et virum ſuum ad tempus prebuiſſe conſenſū. maxime ſi idē vir nō vouit ꝑpetuam cōtinentiam ꝑdictam dñam viro ſuo faciant adherere et vterqꝫ ad inuicem matrimoniali affectu tractare ‖ Nota ꝙ vir et vxor pari cōſenſu pñt ꝯtinentiā vouere. ſed alt̄ ſine altero vouere non poteſt. ‖ Item votum ad tempus emiſſum non obligat vouentem.

Placet Caſus. Quedā mulier credens maritum ſuū eſſe mortuū habitū religionis aſſumpſit. tandem eo reuerſo de monaſterio educta fuit viro ſuo poſt modū defuncto. querit̄ vtrū compellenda ſit ad monaſteriū redire rñ. pa. ꝙ votum ſuū nō tenuit omnino. tñ in tantū tenuit quatinꝰ ſe potuit obligare. intrando em̄ monaſteriū ꝓmiſit ſe non exacturam vlterius debitum carnis qꝺ erat in eius poteſtate. redire vero ad ſeculum non erat in poteſtate ipius ſed mariti. et ideo quo ad ſe votū tenuit et poſt obitū viri tenere nō deſijt cum ad eum caſum deuenerit in quo efficax potuit habere principium. tñ ſaluti ſui melius ꝓuideret ſi ad monaſteriū rediret. ſi vero ad hoc induci non poterit nō ē compellenda. ‖ Nota ꝙ votum ꝓ parte tenet et ꝓ parte non tenet. ‖ Item iuri ſuo licitum eſt cuilibꝫ renunciare. ſed iuri alterius nemo renunciare poteſt. ‖ Itē ſi res venit ad eum ſtatū a quo incipe potuit tenet etiā ſi ab inicio ñ tenuit.

Ad apoſtolicam. Ca. dicitur hic ꝙ cum vir et vxor ſint vna caro ñ poteſt vir ad religionem intrare niſi mulier ſimiliter caſtitatem voueat et religionem ingrediat̄ niſi forte ſine ſuſpitōne incontinentie poterit in ſeculo remanere. Nō

ꝙ vir et vxor ꝑ carnis cõmixtiõꝫ fiunt vna caro· ¶ Item vir nõ debet ↄuerti niſi vxor ↄuertatur· ¶ Iteꝫ no· hic ar· ꝓ ſenibus ꝙ ſint continentes·

¶ Ex parte· Caſus· Quedam mulier coram duobus abbatibus velum viduitatis aſſumpſit cum celebratõne miſſe· ac letania ſicut moris eſt· poſt hec quidā nobilis ꝓponebat ſe mulierem illā mediantibus internūcijs ꝑ verba de pñti deſponſaſſe· mulier illa cõfitebatur ſe ↄſenſiſſe in illum· ſꝫ qr audiuerat illum lepra ꝑcuſſum nolebat ſibi vlterius adherẽ· querebatur vtrū hmõi veli ſuſceptõ matrimoniū impediat inter eos· rñ· pa· licet videatur ꝙ ex quo matrimoniū ↄtractū eſt inter legitimas ꝑſonas ꝑ v̾ba de pñti ↄtrahĩt̃ ill̾ viuẽtibus in nullo caſu poſſit illis viuẽtibus diſſolui· ut altero viuẽte alter poſſit ad ſecūda vota trāſire· etiaꝫ ſi vnus fidelium fieret hereticus niſi forte ſec9 fieret ex reuelatõne diuina ſicut de quibuſdā ſanctis legitur eſſe factū· tñ pa· ñ vult declinare a veſtigijs anteceſſoꝝ ſuoꝝ qui dixerūt ꝙ antequā matrimoniū ſit ꝑ carnaleꝫ copulā ↄſumatū licitū eſt alteri9 iugū reliquo incõſulto ad religionẽ trāſire et alter poterit alij copulare et hoc idem pa· ↄſulit obſeruandum in caſu p̄miſſo quāuis cauſa ſit falſa ꝑ quā mulier predicta ad veli ſuſceptõnem fuit inducta quia et ſine tali qualibꝫ cauſa mulier ꝓpt̃ religionem id facere potuiſſet· verūtamẽ licet mulier illa videat̃ religionis habitū aſſumpſiſſe ĩ veli ſuſceptõne tñ ſi velit in domo ꝓpa ꝑmanere quaſi ſeruatura ꝓpoſitū religionis compelli debet ad matrimoniū ↄſumandū niſi voto ſolẽni ſe aſtrinxerit ad obſeruanciā regularem· in quo caſu ↄpellenda ẽ religionis ꝓpoſitum adimplere·

¶ Nota ꝙ matrimoniū poteſt contrahi ꝑ nuncios ⁊ ita pñt ꝑ alium conſentire· ¶ Item antequā matrimoniū carnali ſit copula ↄſumatū alter ↄiugum poteſt altero inuito ad religionem tranſire alias compelli debent inſimul ꝑmanere· ¶ Item falſa cauſa nõ impedit ſuſceptionem religionis· ¶ Item velum viduitatis non impedit matrimonium ↄtractum ſi religionẽ certam non intrat mulier· ¶ Itẽ votū ſolẽne impedit matrimoniū cõtrahendū et dirimit iam ↄtractum·

¶ Conſtitutus· Caſus· quidā acolit9· h· nomine quandā puellam duxit in faciе eccleſie in vxorem ⁊ eam carnaliter cognouit· tandem orta eſt diſcordia inter illum ⁊ amicos puelle· quare fuit alij copulata et dictus acolit9 fuit vſqꝫ ad ſacros ordinat9 et tādẽ habitū ciſterc· aſſumpſit· dubitauit iſte· h· an licite poſſet in ſuo ꝓpoſito remanere acceſſit ad pa· exponẽs ſibi predicta vnde mandat dioc· epõ quatin9 ſi res ita ſe habet predictā mulierē compellat ut ab illo recedat cui ꝑ adulterium fuit copulata· nec predictum monachū impetat quominus votum ſuū valeat adimplere·

¶ Nota ꝙ ſi vxor alicui9 publice adulteratur vir licite poteſt poſt modum ꝓmoueri ad ordines et intrare religionem· hoc intellige ſi poſt adulteriū cõmiſſum eam non cognouit

¶ Veniens· Caſus· quidā coniugatus nomine lampertus ꝓpoſuit mõſterium intrare pñtibus pluribus ſacerdotibus inſtetit apud vxorem ſuam vt

ſup h ſuū pſtaret aſſenſū· aſſerēs q̄ niſi hoc faceret tam ſibi q̄ toti mundo redderet ſe mutilem ⁊ ſic illa tam precibus ipi9 q̄ alioꝝ et fletibus deuicta caput illius ſponte altari ſuppoſuit manu ſua et ea pſente ibidem extitit tonſoratus· et poſtmodum finito tpe pbatōnis fecit pfeſſionem illa in ſeculo remanens ihoneſtos amatores admiſit· dictus· L· timens ne factū illi9 ſibi poſſet imputari· acceſſit ad papam exponēs ſibi predicta· vñ mādat pa· epo pictauieñ· ⁊ cuidā abbati q̄ti ſi eſt ita pdictū· l· pmittant libere pmanere i monaſterio qđ intrauit quāuis multū deliquerit qđ ipē malicioſe aſſeruit q̄ niſi illa ɔſentiret tanquā ſibi toti mundo redderet ſe mutilez ⁊ q̄n rogauit pſbiteros ne mulieri pdicte exponerent q̄ ipm ſeculū relinquere oporteret ſi licenciam daret viro· tn̄ exquo caput viri altari ſponte ſuppoſuit ⁊ poſtmodū non ɔtinuit ipm vlterius reuocare non poterit cū exceptōe fornicatōis poſſit repelli· maxime cū antequā fuerit fornicata ipm nō repeciit ¶ Nota q̄ dolus in ſpūalibus nō reſcindit ɔtractum niſi mulier non cōtinuit· ſec9 ſi ɔtinuiſſet ut i· c· ſequēti· ¶ Item poſtquā alter ɔiugum publice fornicatur alter poteſt religionem intrare altero inuito·

¶ Accedens· Caſus· Quidam ɔiugatus volēs aſſumere habitū monachalem peciit ab vxore ſua ut ſup hoc ſuū pſtaret aſſenſum que pp̄t multa verba ⁊ alia grauamina que iferebat eidē dicens q̄ ipſam dimitteret annuit voluntati ipius· et ſic vir ille aſſumpſit habitum ciſterē· ⁊ mulier domū quarūdam monialiū itrauit nullo habitu aſſumpto· vl' voto ɔuerſionis emiſſo· tandem vir ille habitum dimiſit ad ſeculum redeundo· mulier ſtatim peciit illum ſibi reſtitui· pp̄ter hoc ad pa· accedens· vnde mādat quati· ſi eſt ita vir compellatur eaz recipere et ei exhibere ɔiugalem affectū· ¶ Nota q̄ licencia fraudulenter extorta nō valet nec vir poſſit monaſterium intrare·

¶ Significauit Quedam mulier· a· nomie coram decano ſancti quiriaci fungenti vices archiepi ſenoñ· dedit licēciam viro ſuo religionez intrandi voto ɔtinencie ſibi iniuncto et recepta fide ab ipa q̄ ppetuo ɔtinenciam ſeruaret ⁊ ſic vir pfeſſionez fecit· Decanus vero poſt factā pfeſſionem a viro dicebat q̄ mulier illa debebat religionem intrare· ſʒ illud pmo ſibi non expſſit· qđ ſi expreſſum fuiſſet viro licenciam non dediſſet· Sed decan9 ad h compellebat eandez· vnde mulier illa hec omnia ſignificauit dño pa· vñ mādat quibuſdam quati· ſi ē ita ⁊ mulier talis etatis exiſtat đ qua ſuſpicio nō poſſit haberi nō permittāt illam compelli religionem intrare votum ɔtinencie obſeruantē ¶ Nota q̄ mulier coram iudice eccleſiaſtico debet dare licenciam viro intrandi religionez· ¶ Itē nota ar· q̄ ſi mulier dat licentiam viro religionem intrandi ſi iuuenis eſt debet compelli ut ipa ſimilit' religionem intret· alioquim ſufficit eius licentia ɔtinencie voto emiſſo·

¶ Gaudemus· Caſus· Alique mulieres cōdēnate ſūt đ adulterio· pp̄ter qđ a viris ſuis ſūt relicte· dicitur q̄ ſi ad frugem melioris vite cōuerſe fuerint ſi mariti earum cōmoniti eas recipere noluerint in monaſterijs

cum religioſis mulieribus debent poni· vt ꝑpetuam penitentiam ibi agāt· ¶ Nota ꝙ q̄n͡qꝫ ꝓpter culpā ſuam compellitur quis intrare re-ligionem ut ibi penitentiaꝫ agat·

Dudū· Caſus· Inter· C· laicum et· I· vxorem ſuam matrimonij queſtio vertebatur· datus fuit eis auditor· coram auditore petebat dict9· c· ſibi vxorem reſtitui cum qua p verba contraxerat de p̄ſenti carnali copula ſubſecuta· ad quod fuit ex pte mulieris rn̄ſum ꝙ ip̄e p anime ſue remedio ſpontanea voluntate p̄ſentibus duobus ſacerdotibus ꝛ teſtibus adhibitis renūciauit omni iuri q8 habebat in ip̄a reſignando illud in manibus alteri9 ſacerdotis ꝓmittens ſe caſtitateꝫ ſeruaturum· de vouēdo ſe hoſpitali 8 pōte· voto ſolēni ꝛ ip̄i dedit licentiā monaſteriū intrandi· ꝛ verſa vice ip̄a dedit ei licenciaꝫ ſimili modo ꝛ reſignauit omne ius q8 habebat ī ip̄o ꝓut iſta ꝯtinebantur in publico inſtrumento· verum p̄dictus· C· ꝓpoſuit ꝙ inſtrumentū illud mutatum fuerat· q2 cū caſu amiſſum fuerat illud q8 prius fuerat in tercia pſona mutatū fuit in p̄mā poſtea et plus in vno ꝙ̄ in alio ꝯtinebat· inſuper ꝙ quidā deceptorie eū allexerūt ꝓponentes eidem ꝙ in hoſpitali predicto cibis ad voluntatem ſuam poſſet vti· et ꝙ ardorem libidinis ibi extinguere poſſet et ſic ſeductus iratus ꝛ illectus non debet ſibi obeſſe q8 dicitur ī hac parte feciſſe· ſed ad p̄dicta ſic fuit reſponſum ꝙ non nocet an inſtrumentū loquatur in p̄ma vel in tercia pſona dūmodo veritas nō mutet· Preterea quāuis aliq̄n dicto C· ſpes data fuiſſet tn̄ eo tpe quo predicta facta fuerūt pure ſimpliciter et ꝓpria volūtate ea noſcitur feciſſe· vnde compelli debꝫ vitam mutare· Rn̄s pa· ſup his habito conſilio cum fratribus ſuis mulierem predictam ab impetitōe dicti c· abſoluit ꝑpetuū ſilentiū imponēdo eidem· ¶ Nota ꝙ vir et mulier ab omni iure q8 alter habet in alterum ſe abſoluere pn̄t et religionē intrare quia iuri ſuo quiſqꝫ potest renunciare ¶ Item p miniſtrū aliquid ꝓbatur ſicut p teſtes· ¶ Item non refert diuerſitas narrandi vbi eadem dicūtur ꝛ veritas non mutatur· ¶ Itē dolus in ſpūalibus non reſcindit ꝯtractū q2 non ſit ꝯditio illius p dolum talem deterior· ¶ Item licet aliquid calore iracūdie factū ſit ab inicio ſi poſt modū p ꝯſenſū ratificetur valet·

Mulier que· Ca· Aliqs coniugatus tranſiuit ad infidelitatem vxore ſua remanente in fide ꝓpter ꝙ illa fuit a viro iudicio eccleſie ſepata· vir reuerſus eſt ad fidem· vir eam repetebat ip̄a nolebat redire ad eū· ſꝫ pocius volebat religionē intrare· querit̄· vtrum poſſit ad religionē tranſire eo inuito et rn̄· q8 poteſt ſed ſi nollet religionem intrare debet compelli redire ad virū· ¶ Nota ꝙ vxor poteſt a viro p iudiciū eccleſie ſepari ſi ſit infidelis ¶ Itē ſi vxor ꝓpter infidelitateꝫ viri ab eo ſepata fuerit viro nolente poteſt ad religionē trāſire· licet vir ſit reuerſus ab infidelitate·

De conuerſione infideliū·

Laudabilem· Caſus· Quidaꝫ ſarraceni erant in captiuitate xp̄ianoꝝ ꝛ interfecerunt viros quarundam mulierum xp̄ianorum inſidijs et machinatōnibus ip̄aꝝ

poſtea ipi ſarracenī ꝑ mulieres il
las ad fidem xp̄ianam ſūt cōuerſi.
queritur vtrū de iure illas poſſint
accipere in vxores ⁊ ſi eas duxerit
an tale ꝯiugium teneat. rñ. pa. ꝙ
iſta queſtio determinat̄ per cōci-
lium triburieñ. in quo dicit̄ ꝙ ſi in
mortē ipoꝝ malicioſe fuerit ma-
chinate quāuis eoꝝ ſtudio ad fi-
dem cōuerſi fuerint cōtrahere nō
debent. et ſi cōtraxerint nō ſūt tol
lerandi. quia tale damnū cum tali
lucro compenſari non debet.

Ad hec

Caſus. Quidaz ſarra
ceni interfecerūt q̄ſ-
dam xp̄ianos in bello et q̄dā xp̄ia
ni q̄ſdam ſarracenos ſimilit̄ inter
fecerūt in bello. poſtea vero ſarra
ceni ad fidem ꝯuerſi ſūt et ꝯtraxe
rūt matrimoniū cum vxoribus illo
rum quos in bello interfecerūt. et
xp̄iani cum mulieribus ꝯuerſis ad
fidez illoꝝ quos in bello interfece
runt. mulieres iſte poſtquā intelli
gunt veritatem de morte p̄orū vi
rorum diuorciū petunt. querit̄ q̄d
iuris ſit. rñ. pa. ꝙ cum tales nō ꝓ-
curauerint mortem viroꝝ matri-
moniū inter hmōi perſonas licite
poteſt cōtrahi. nec debent aliqua
tenꝰ ſeparari. cum hic cauſa illa non
ſubeſt ꝓpter quā debeāt ſeparari
Nota ꝙ mulier non poteſt con/
trahere cum illo qui virum ſuū in
terfecit. ſi mortē eiꝰ fuerit machi
nata. Item compenſatio non ha
bet locum in delictis. Itez q̄d ꝑ
me nō ſtetit mihi imputari nō dz.

Ex l̄ris.

Caſus. Quidam iudeꝰ
ꝯuerſus ad fidē vxore
ſua in iudaiſmo relicta petebat in
iudicio ut eorū filius quadriennis
aſſignaretur eidem per ipm ad fi
dem quā ſuſceperat perducendꝰ.
Mulier reſpondebat ꝙ cum puer
infans exiſteret magis indigeret
materno ſolatio q̄ꝫ paterno. q̄ ſibi
ante partū fuerat honeroſus. do-
loroſus in partu. et poſt partū la
borioſus. vnde pocius ꝯiunctō vi
ri et mulieris dicit̄ matrimoniū q̄ꝫ
patrimoniū. et ideo apud ipaz de
bebat pociꝰ remanere. queſitū fu
it a pa. quid iuris eſſet. cum filius
in poteſtate patris ꝯſiſtat cuiꝰ fa
miliam ſequitur ⁊ nō matris. ⁊ in
tali etate apud ſuſpectas ꝑſonas
aliquis remanere non debeat que
vite ipius inſidient̄. et pueri poſt
trienniū apud patrem nō ſuſpectū
ali debeāt et morari. et ſi apud ma
trem maneret poſſet illū trahē ad
infidelitatis errorem et ideo ꝓpter
fauorez fidei rñ. pa. puerū illū pa
tri aſſignandū. Nota ꝙ filiꝰ cō
ditōnem patris vel matris cōuer
ſi ad fidem ſequi debet. Itē no-
ta diffinitōnem matrimonij. matri
moniū eſt legitima ꝯiūctio maris
et femine indiuiduam vite ꝯſuetu
dinem retinens. Item filius eſt
in poteſtate patris et nō matris.
Item filij apud ſuſpectas perſo
nas morari non debent. Item fi
lij poſt trienniū a patre ſūt alēdi.
Itē fauor fidei attendēdus eſt.

De voto et voti redemptōe

DE ꝑegrinatōis.

Ca. Ali-
quis fecit votum peregri-
natōnis. querit̄ vtrū tale votum
poſſit redimi elemoſinis. vel con-
mutari in aliud neceſſitate inſtāte
rñ. pa. ꝙ de arbitrio ſupioris pen
det ut ipe ꝯſideret diligēter qua/
litatem vouentis et cauſam cōmu
tatōnis. ſ. an ex infirmitate ł afflu
encia diuiciarum. aut alia ꝓbabili
cauſa ut ſ. ꝑegrinatō vel cōmuta
tio magis ſit deo accepta et ſm l̄ꝫ

ſup hoc diſpenſet. ¶ Nota ꝙ circa
votum pegrinatōis poteſt eṗs
diſpenſare. ¶ Item in cōmutatōne
voti qualitas vouentis ⁊ cauſa cō
mutatōis ↄſiderari debet. Itē
in votis cōmutandis ↄſiderari de-
bet quid deo magis placeat.

Veniens. Caſus. R. clericꝰ dum eſſet i pueri
li etate ↄſtitutus ⁊ doli capax diſ-
poſuit ꝓficiſci hieroſolimā et cui
dam qui illuc accedere volebat fi-
dem dedit et ſuam ab eo accepit ꝙ
in via fideles ſocij exiſterēt. tan-
dem factus diſcretus et adultꝰ ac
ceſſit ad pa. petens eius ↄſilium.
pa. illū abſoluit a voto qđ in eta-
te puerili fecerat ex facilitate po-
tius ꝙ̄ arbitrio diſcretōis. ita tn̄
ꝙ votum redimat elemoſinis et to
to tpe vite ſue ſi poterit vni pau-
peri debeat ꝓuidere. ¶ Nota ꝙ vo
tum redimi poteſt elemoſinis iu-
ſta de cauſa.

Literaturam. Caſus. Magiſter a. fecit ſibi minui
in brachio. brachiū eiꝰ intumuit
ex illa minutōne ita ꝙ pterritꝰ fu
it ad mortem. dum eſſet in tali ſta
tu ꝓtulit hec verba nō diu ſꝫ mo
rabor. ꝓponens in animo religio-
nem īrare. dubitauit an ex tali fa
cto teneret̄ religionē intrare. rn̄.
ei pa. ꝙ ſi plus nō eſt in voto pro
ceſſum nō debet dici tranſgreſſor
ſi non adimpleat qđ dixit. ¶ Nota
ꝙ p ſimplicia verba non obligat̄
quis niſi habeat animū adimplēdi
votum. ¶ Item no. hic ar. ꝙ ex nu
da ꝓmiſſione nō oritur obligatō.

Scripture. Caſus. aliqs vo- uit viſitare ſepul
chrum dominicū. et mutando ꝓpo
ſitum efficitur monachus. querit̄.
an ſit reus voti fracti. et rn̄. ꝙ nō.
¶ Nota ꝙ non frangit votū q illđ
in melius cōmutat. ¶ Itez magis
ſeruire videtur qui tempale ſerui-
cium in ꝑpetuū cōmutat.

Non eſt. Caſus. archieṗs ſtrigomieñ. votū
emiſerat hieroſolimā viſitādi. rex
vngarie ſignificauit dño pa. ꝙ cū
regnū vngarie in pturbatōne eſ-
ſet ↄſiliū ⁊ auxilium archiepi erat
ſibi multū neceſſariū. vnde e. pecijt
a domino pa. q̄ti. mandaret archi
eṗo ut hieroſolimā nō accederet
donec regnū ad tranquillitatē p
ueniret vnde pa. mādat archieṗo
quati. iter non arripiat hieroſoli-
mam adeundi pu ſꝙ̄ regnū tranqlli
tati pſtine fuerit reſtitutū vl' ſup
ſꝫ ab apoſtolica ſede recipiat man
datum et ideo tranſgreſſor voti n
habebit̄ q de mandato pa. votum
diſtulit adimplere. ¶ Nota ꝙ non
dicitur tranſgreſſor voti qui ipm
differt adimplere quia qđ differt̄
nō auffert̄. et ſic ex cauſa poteſt ex
ecutio voti differri.

Licet vniuerſalis. Caſus. rex vn
garie votū emiſerat hieroſolimā
adeundi. tandem voto nō comple
to agens in extremis filio ſuo an
dree duci ſub interminatōne male
dictōis paterne iniunxit exequen
dum et ille ſigno crucis aſſumpto
ꝓmiſit votum patris ſine dilatōe
adimplere patre ſublato đ medio
collecta multitudine quāplurima
bellatoꝝ hieroſolimā adire ſimu
lauit ⁊ tandem aciem bellatoꝝ cō
tra fratrem ſuū regē vngarie con
uertit. pa. hoc intelligens manda
uit eidem quati. omnibꝰ alijs poſt
poſitis vſqꝫ ad feſtum exaltatio-
nis ſancte crucis iter arripiat hie
roſolimam adeundi ſibi onus iniū
ctum et ſponte receptū exequēdo.
ne ſucceſſione paterna ſe reddat

indignum·quod ſi nō fecerit extūc
ſe nouerit excōmunicatum·et pri=
uabitur iure qd ſibi cōpetebat or
dine geniture ſi dictus rex frater
eius ſine prole decederet·ꝛ regnū
ad iunioꝛem fratrem ipius deuol=
uetur· ‖ Nota ꝙ vouere eſt volū=
tarium ſed adimplere eſt neceſſari
um· ‖ Item aliquis votum ſuū po
teſt exequi ꝑ alium· ‖ Itez qui nō
adimplet voluntatē defuncti ꝑua
ri debet ſucceſſione illius·

Magne deuotōis· Caſus·
dum co
mes campanie in vltramarinis pti
bus moram faceret et eccleſia tre=
cen·contra eccleſiaſticam liberta=
tez plurimum grauaretur·trecen·
epus conſiderans ꝙ ꝑ alium eidē
eccleſie non poſſet de facili ſubue
niri ad ipm ꝓpoſuit accedē i ſignū
pegnatōis et deuotōis terre ori
entalis ſignum crucis aſſumpſit ꝛ
ſic arripuit iter pegrinatōnis· dū
eſſet in via intellexit ꝙ dictus co=
mes moꝛtuus erat·et licet intentō
nem ſuam conſpiceret iam fruſtra/
tam noluit tn̄ redire ſine conſilio
domini pa·et ſic ad vrbē acceſſit·
et intentōnem ſuam et ſtatū eccle
ſie ſue domino pa·expoſuit·domi=
nus pa·conſiderās dicit ꝙ in hoc
negocio tria ſūt conſideranda qd
liceat ſcḋm equitatem quid deceat
ſcḋm honeſtatem·quid expediat ſcḋm
vtilitatem·oſtendens ꝙ ipe votū
ſuū debeat ꝑficē auctoꝛitate ꝓphe
te dicentis vouete et reddite et hꝫ
eſt qd dixit qd liceat ‖ Itez aucto
ritate euangelij dicētis·Nemo mit
tens manum ad aratrum et reſpici
ens retro aptus eſt regno dei ꝛ hꝫ
eſt quod dixit quid deceat· ‖ Itē
non expediebat ꝓpter exemplum
alioꝝ quia qd agit̄ a prelatis faci
le trahitur in exemplū ab alijs et

hoc ē qd dixit qd expediat· Poſt
modum allegat in ꝯtrarium ꝙ vo
tum ꝑficere non debeat ꝓpter eta
tem·cum vix poſſit ſuſtinere labo
res· ꝓpter neceſſitatem trecen·ec/
cleſie cui eſt obligatus· ipm etiam
votum ꝙ licet ex ſui natura ſācū
eſſet·non tamen ſine licencia ſedis
apoſtolice vouere potuit· poſtea
oſtendit ꝙ votum ꝯmutari poſſit
auctoꝛitate veteris·t· vnde conſi
derauit ꝙ votum poſſit cōmutari
in aliud opus pietatis·non curan
do quid homines inique loquant̄
exemplo domini dicentis·Dimite
illos quia ceci ſūt·concedit epo li=
cenciam votū egrinatōnis taliter
cōmutare ut expenſas quas eſſet
facturꝰ eūdo et moꝛando ꝛ redeū
do tranſmittat in ſubſidium terre
ſancte·laboꝛem oꝛōnibus et ieiu=
nijs recompenſās· et quia epſ ſpe
cialiter pro libertate trecen·eccie
ꝑ dictum comitem aſſe quēda vo
tum pegrinatōnis emiſit eo ſubla
to de medio cauſa ceſſauit et ideo
ceſſare potuit et effectus·et hac
cauſā inſpecta pa·hanc indulgen=
ciā ſibi fecit·Nota ꝙ eccia poteſt
implorare auxiliū et brachiū ſecu
lare cū iniuſte aggrauatur· ‖ Itē
in quolibet voto tria cōſideranda
ſūt quid liceat·quid deceat·et qd
expediat· ‖ Item factum prelato
rum de facili trahitur ab alijs in ex
emplū et ideo valde cauere debēt
quid eis liceat·quid deceat·et qd
expediat· ‖ Item clericus vel epſ
ſine licencia ſui ſupioris votū pe=
grinatōnis nō debet emittere·
‖ Item votum iuſta de cauſa po=
teſt cōmutari· ‖ Item veritas ꝓ/
ter ſcandalum non eſt dimittenda·
‖ Item in voto locum habet re=
compenſatio· ‖ Itē cauſa voti in
ipo cōmutando cōſideranda eſt·

// Itē ceſſante cauſa ceſſat eff ect9

Quod ſup his — Caſus. Quidā aſſumpſerant ſignū crucis in ſubſidiū terre ſācte et quia iſti votum ſuū nō adimple-bāt mādauit pa. cantuarieñ. archiepō ut eos compelleret ad executō-nem voti. Quidaȝ ꝓpter infirmita-tem. quidam ꝓpter pauptatem vel aliam iuſtam cauſāȝ vtiliter nō po-terant votum ſuū adimplere. que-ſiuit archiepūs a pa. quid de his eſſet agendū. et ipe rñ. ꝙ debiles et inopes magis in defectū q̄ȝ ad ꝓfectum illuc accedunt. quia de-biles pugnare nō pñt. et paupes mendicare cogūtur. niſi forte ſint nobiles et magnates ut ſuis expen-ſis ſecum poſſit ducere bellatores. vel artifices. vel agricole qui de la-borib9 ſuis ſibi victū querere pñt vñ pa. diſtinguit inter illos q̄ tē-poralem cauſam habere noſcūtur et inter illos q̄ ꝑpetuam. pmis dan-da eſt dilatio. ſecūdis eſt redēptō indulgenda. ita tñ ꝙ expenſas q̄s eſſent facturi transmittant in ſubſi-dium terre ſancte.

Rurſus — In iſto. §. diſtinguitur inter illos qui ꝓ defē-ſione terre ſancte votum pegrina-tōnis emittūt. et illos q̄bus ꝓ ſa-tiſfactōne ſuoꝝ peccatoꝝ iter pe-grinatōnis iniūgitur. Circa pmos p19 ꝯſideratᷓ ſuccurſus terre ſācte Circa ſecundos labor itineris ſm intentōnem vouentis vel peniten-tis. et ideo ſi aliquis de vouentib9 eſt inutilis ad pugnandum. melius eſt votum redimere q̄ȝ expenſas conſumere. Et de penitente q̄ non poteſt ꝓpter debilitatem iter pe-grinatōnis implere. idē eſt dicen-dum. ſ. ut redimat votum. ſed non de illo qui poteſt ire licet nō poſ-ſit pugnare. quia principalis cau-ſa conſiderāda eſt. Mulieres vero que non vouerunt ſi remanere no-luerint viros ſuos ſequantur. ille vero que vouerūt niſi ſint diuites ut poſſint ſecū ducē bellatores re-dimant votum. // Nota ꝙ votū ꝓ terre ſancte ſubſidio factū ex iuſta cauſa poteſt redimi vel differri.

// Item in voto pegrinatōnis cau-ſa ſubſidij terre ſancte ꝯmutatō pt interuenire non aūt cum cauſa la-boris et penitentie tantum impo-nitur. // Item principalis cauſa vo-ti conſideranda eſt et ſm illam di-ſpenſari debet.

// Ex multa. — Caſus. In capitu-lo precedenti dici-tur ꝙ circa cruce ſignatos diſpen-ſatur ut illi votum redimant q̄ ꝑpe-tuo impedimento detinentur queſi-uit archiepſ ille cantuarieñ. vtrū id quod in decretali predicta dici-tur ius generale conſtituat ut li-citum ſit platis abſoluere ſibi ſub-iectos ſm formam ſibi expreſſam. Preterea in dicta decretali in pte deciſa dicitur. p viros religioſos poterit diſpenſari. queſiuit idem archiepūs de quibus religioſis i-telligatur. rñ. pa. ad pmam queſti-onem ꝙ in conſultatōne predicta ius ꝯſtituitur generale et licet di-catur ibi ad quales. ſ. viros religi-oſos. non tamen explicatur ibi ad quos ei9 executio ſpecialiter ſpe-ctet. dicit pa. executio illius iuris ad illos tantum pertinet quibus a ſede apoſtolica fuerit iniunctum. per hanc reſponſionem ſoluta eſt ſecunda queſtio de quibus religi-oſis ſit illud intelligendum. ſ. vtrū de regularibus aut de epiſcopis. ad neutros iſtorum executio illius iuris ſpectat. ſed ad illos tantum q̄bus a ſede apoſtolica ſpecialiter indulgetur. // Secūdo in pcedēti

decretali dicit̄ q̄ ſi q̄s voueciū ē
inutilis ad pugnandum quāuis ſit
habilis ad eundū. melius eſt redi
mere votum q̄ expenſās ↄſumere
queſiuit archiepūs vtrū ſit gene-
raliter intelligendū tam de nobili
bus qui ſecum pn̄t ducere bellato
res. an de minoribus tm̄. rn̄. papa
ſi diligēter ↄſideraſſet queſtionez
iſtam ſolutaʒ inueniſſet in decreta
li p̄dicta vbi dicitur q̄ debiles ⁊ i
opes magis in defectū q̄ ꝓfectū
accedunt ⁊c̄. Quod aūt dicit̄ in fi
ne precedentis. c. mulieres que re
manere voluerint de illis intelli-
gitur que p votum nō ſūt aſtricte
Itē i voto iſto viri vouere pn̄t
ſine ↄſenſu vxorum ꝓpter neceſſita
tem populi xp̄iani. Clerici vero q̄
vouerūt ire ad ſubſidiū terre ſācte
cū clericat9 officiū eos reddat īabi
les ad pugnandū votum redimāt
niſi vel ↄſilio ſint ſtrenui vel offi-
cio predicatōis inſtructi aut ſint
magnatum obſequio deputati vel
ſint adeo diuites ut ſecum poſſint
ducere bellatores. hoc aūt d̄ vouē
tibus intelligendū eſt non de illis
quibus labor in penitencia eſt in
iunctus. Nota hic ambicio vnū
mirabile q̄ ius cōmune ē ut diſpē
ſetur in voto terre ſancte. et tamē
eius execucio nulli pmittit̄ niſi cui
pa. ſpecialiter. ↄmittit. Itē q̄d
generaliter dictū eſt generaliter
eſt intelligendū. Item nota ca-
ſum vbi vir poteſt ſine vxoris cō
ſenſu vouere et in eius preiudiciū.
Item clerici pugnare nō dn̄t.

Per tuas. Caſus. Quidam emiſit votum ſo-
lēniter ſuſcipiendi habitū regula
rem in gratinopolitana eccleſia. ⁊
poſtea ꝓmiſit q̄ infra certum tem
pus votū quod emiſerat adimple
at. tandem termino tranſacto vo-
tum ſuū non adimpleuit. poſtmo-
dum vocatus fuit ad regimen ec-
cleſie boeneñ. iſte ↄſiderans q̄ votū
emiſerat. nec fecerat q̄d ꝓmiſit pe
tijt ↄſilium a dn̄o pa. et ip̄e ↄſulu-
it ei. ut ſi ſuaʒ ſanare deſiderat cō
ſcientiam reſignet regimē eccleſie
gebeñ. et reddat dn̄o votum ſuū.
ſi poſtmodum capitulū eccleſie p̄-
dicte ip̄m duxerit eligendū electō
nem poterit recipe de ſe factam.
Nota q̄ qui promittit ſolēniter
religionem intrare omnino intra-
re tenetur.

Poſtulaſtis. Caſus. Duo p̄o-
res reglāres q̄
rum vnus erat cruce ſignat9 et al
ter ſigno crucis deſiderabat inſig
niri pecierunt a dn̄o pa. ut liceret
eis ſecū deferre viceſimā ꝓuētuū
eccleſiarum ſuaꝝ deputatā ſuccur
ſui terre ſācte. rn̄. eis pa. Si ecc̄ie
ſancte et ſue ꝑ ip̄oꝝ abſencia enoꝛ
miter nō ledantur ⁊ ip̄i vtiles fue
rint terre verbo ⁊ exemplo. q̄ tn̄
ↄmittit illoꝝ conſciēcie dimittāt
procuratores idoneos in eccleſijs
ſuis. tenentur. n. votum ſuū exple
re et ſic potuerunt viceſimā eccle
ſiarum ſuarum ſubſidio terre ſācte
ſecum portare. Nota q̄ cum pre
latus ſe abſentat ab eccleſia ſua te
netur dimittere procuratoreʒ qui
vice ſua ꝓcuret negocia ecc̄ie ſue
tam in iudicio q̄ extra iudicium. ⁊
iſtud teneant omnes.

De ſtatu monachorū ⁊ canonicorum regularium.

Theodoſius Ca. Archiepiſcopus
neapolitan9 monaſteria ſua
grauabat. ⁊ ea q̄ offerebant̄ ibidē

ſibi vēdicare volebat· vn̄ pa· mā
dat eidē q̄ti· nec ip̄e nec p̄ſbiteri
ſui alicui mōſterio aliqd moleſtie
īferat p̄ter ſolam diſciplinam et ſi
aliquid illic a fidelibus acceſſerit
nihil ſibi debeat vendicare ſ3 totū
monachis pficiat· ¶ Nota q̄ epus
nihil iuris habet in monachos n̄
cauſa diſcipline· ¶ Item de eo qd
mōachis offertur nihil debet eps
vendicare·

Monachi· Ca· Statuit lat·
ocilīū q̄ mōachi
non recipiantur precio in mōaſte
rijs nec peculium habeāt· nec ſoli
p parrochias habitent q2 ve ſoli
quia non eſt qui ſubleuet eum ſi ce
ciderit· et qui dederit et qui rece-
perit puniantur· Qui vero peculi
um habuerit n̄ forte ꝑ adminiſtra
tōne a cōmunione remoueat̄ alta-
ris et qui cum peculio in extremis
inuentus fuerit et non reſtituerit
nec oblatio ꝑ eo fiat nec inter fra
tres accipiat ſepulturam qd intel
ligendū eſt de omnibus religioſis
¶ Item nullum officium ꝑ precio
alicui ↄcedatur· in fine dicit q̄ po
res qui p electōne3 canonicā capi
tuli ſui fuerint inſtituti nō muten-
tur· nec remoueant̄ niſi ꝑ maniſe
ſta cauſa· ¶ Nota q̄ monachus ꝑ
ſua receptōne in monachum nihil
debet dare· ¶ Item nō debet hr̄e
peculium· ¶ Item ſolus habitare
non debet· ¶ Ite3 pena dantis pe
cuniam ꝑ ſua receptōne eſt q̄ nō
poteſt ad ſacros ordines ꝑmoue-
ri ¶ Item in caſu monach9 poteſt
habere peculiū ſc3 cauſa adminiſ-
tratōnis· ¶ Item pena habentis
peculium eſt penitus in morte ca-
rere ſepultura· ¶ Item p̄orat9 vl
officia ꝑ precio alicui dari nō de-
bent· ¶ Item nota hic differētia3
inter p̄orem ↄuentualem ⁊ alium·

quia p̄or ↄuētualis deponi nō po
teſt n̄ ex maniſeſta et rōnabili cau
ſa· puta ſi ſit dilapidator· vel vi-
uat incontinenter·

Recolentes· Ca· abbates ⁊
cōuētus ciſter
cien̄· ordinis in multis receſſerant
a ſua p̄ma inſtitutōne in tantum ut
multi ex illis ↄtra regula3 ordinis
ſibi vendicarēt villas· eccleſias et
fidelitates· et alia que ab honeſta
te regulari diſcrepant de quibus
pa· dicit ſe ↄdolere· vnde mandat
eis quati· domus illoꝝ ſuis termi-
nis ſint ↄtente· ſ3m q̄ a p̄ma ſui ori
gine fundate ſūt· Si eīn̄ ſuas inſti
tutōnes reliquerint ⁊ conuerti ad
cōmunia iura alioꝝ monaſterioꝝ
voluerint oportebit eos iure ↄmu
ni cenſeri quia dignū eſt ut q̄ ſimi-
lem cum alijs ſuſcipiunt vita3 ſimi
lem ſenciant in legibus diſcipline3
in fine dicit q̄ domus alie que ad
iſtoꝝ ordinem ſūt tranſlate vel ſe
tranſtulerint inſtitutōnib9 iſtoꝝ
ſe conforment· ¶ Nota q̄ qui ſimi
lem vitam ducūt ſimili debent fo-
ro ↄueniri· vel p̄uilegio gaudere·
¶ Item qd alij aggregat̄ eius na
turam debet imitari·

Sup quoda3· Ca· Quicūq3
regularis in
morte cum peculio inuētus fuerit
inter fratres non debet ſepeliri et
ſi ſepult9 fuerit debet inde eici dū
modo ſine ſcandalo fieri poſſit·
¶ Nota q̄ monachus habens ꝓpri
um i morte nō d3 cū frīb9 ſepeliri
¶ Item in ſimilibus idem eſt iudi-
cium·

Quod dei· Ca· Quidā pleba
n9 ſācti ſatim de
ſiderans ad frugem melioris vite
t̄nſire corā frīb9 ſācti victoris re-
ſignauit officiū plebani ꝑmiſſiōes
faciēs d ſua ↄūſione ꝓfeſſionē tn̄

ſolēnem non fecit· nec habitum aſ-
ſupſit· ꝑrochiani illi9 ꝯſiderātes
laudabilem adminiſtratōnē ipi9
impetrauerūt a florentino epō vt
adhuc adminiſtraret ibidem· et ꝟ
idem obtinuerunt a quodam legato
ap· ſe· poſtmodū pecierūt a pa· ꝙ
hoc ratum haberet precipue cum
illud feciſſet ꝺ licencia ꝑoris ſācti
victoris· Sup hoc reſcribit pa· ei
dem plebano dicens ꝙ licet in cō
cilio lat· ꝺ monachis caueaẗ ne ſin
guli ꝑ villas et opida ꝑ qualcūqꝫ
parrochiales eccleſias ponanẗ ꝺ
regularibus tñ hoc nō caueẗ qui
et ſi nō putenẗ ſeiuncti a mōachis
regule tñ inſeruiūt laxiori et mo-
nachi ꝑ canones antiquos ad curā
ꝑrochialium eccleſiarū ordinanẗ
et qua debent predicatōnis offi-
cium exercere· qꝺ ꝑuilegiatū eſt·
ſic ergo annuit poſtulatōnib9 ꝑ-
dictoꝝ ꝑrochianoꝝ ut ibi exerce
at plebani officium· ita ꝙ vnū ca-
nonicū regularē ſi fieri poteſt ha
beat ſecum· ¶ Nota ꝙ qui ꝓmit-
tit regularem vitam aſſumere te
netur religionem intrare ꝛ poſſet
ad hoc compelli· ¶ Jtez monachi
ſoli habitare non debent· ¶ ·Jtez
licet eadem ſit ſubſtancia ordinis
canonicorū regulariū et mōacho
rum eſt tñ differētia in qualitati
bus· ¶ ·Jtem monachi pñt habere
populū· ¶ Jtem officiū ꝑſbitero
rum eſt predicare· ¶ Jtez officium
predicatōnis ꝑuilegiatū eſt·

Cū ad monaſteriū· Caſus· in capi
tulo iſto tradiẗ qualiter monachi
viuere debeant et qualiter etiā in
aliis officiis tam ꝑlati ꝙ alij debe
ant ſe habere· i fine dicit ꝙ abbas
cum aliquo monacho diſpenſare ñ
poteſt nec ꝓprium habeat· qꝛ ab-
dicatio ꝓprietatis ꝛ cuſtodia caſti
tatis ita ſūt annexa regule mona-
chali ut ꝯtra ea ſūmus pontifex ñ
poterit licenciaz indulgere· ¶ No
ta ꝙ monachus lineis camiſijs vti
non debet· ¶ Jtem monach9 ꝓpri
um habere non debet· ¶ Jtem mo
nachus habens ꝓpriū in ſterquili
nio ſepeliri debet· ¶ Jtē in orato
rio dormitorio· refectorio ꝛ clau-
ſtro ſilentiū ſeruari debet· ¶ ·Jtez
monach9 in refectorio carnes co
medere non debet· ¶ Jtem nihil ē
cum ſcandalo faciendū· ¶ ·Jtē nul
lum officiū alicui monacho conce
di debet imꝑpetuū· ¶ Jtem ꝑor cō
uentualis ſub abbate exiſtens po
teſt monachos corrigere· ¶ Jtez
tota cura monaſterij ad abbatē ꝑ-
tinet· ¶ Jtem ꝓpter negligentiaz
poteſt prelatus deponi· ¶ Jtem
cum monacho vt habeat ꝓpriū nō
ſolum abbas nō poteſt diſpēſare
ſed nec etiam pa·

In ſingulis· Caſus· innocē
cius pa· volēs
intendere circa reformatōz et ſta
tum monachoꝝ in generali conci
lio reſidens· ſtatuit ꝙ in ſingulis
ꝓuincijs ſiue regnis fiat de trien
nio i trienniū ꝯmune capitulū ab
batum et ꝑorum abbates ꝓprios ñ
habenciū· qui nō ꝯſueuerunt tale
capitulū celebrare ſaluo iure dio
ceſanoꝝ epoꝝ· ad qꝺ vniuerſi cō
ueniant niſi fuerint legitime impe
diti apud vnum ꝺ monaſterijs ad
hoc aptum ita ꝙ null9 pluſqꝫ· vj·
equitaturas et· viij· ꝑſonas addu
cat· et in hac nouitate aduocent
duos abbates ciſtercien̄· ordinis
ad preſtandum ſibi cōſiliū ꝛ auxi-
lium cum in hmōi capitulis meli9
ſint inſtructi et illi duo aduocent
duos abbates de ipis quos viderint
expedire et ipſi quatuor ꝑſint ipi
capitulo· ita tñ ꝙ ꝑ ꝟ null9 eoꝝ

auctoritatem prelatōnis ſibi aſſu
mat· vñ pñt mutari cum viſũ fue-
rit expedire ¶In quo capitulo dili-
gens habeatur tractatus de refor
matōne ordinis et obſeruancia re
gulari· et qd ſtatutum fuerit illis
quatuor approbantibus irrefraga
biliter obſeruetur et in eodem capi-
tulo ꝯſtituant certe pſone que ſin
gulas abbacias eiuſdem regni ſiue
ꝓuincie mōachorum et monialiũ de
beant viſitare corrigētes et refor
mātes qui correctōnis et reforma
tōnis officio viderit indigere ita
ꝙ ſi rector aliquis fuerit remouē
dus denuncient hoc epō dioc̄· ut il
lum remoueat qd ſi nō fecerit viſi
tatores hoc referant ad ap· ſe· Et
hoc qd dictũ eſt de monachis et ca
nonicis regularibus precipit ob-
ſeruari· ¶Itē dioc̄· epus monaſte
ria ſibi ſubiecta ſtudeat reformare
vt cum viſitatores illuc acceſſerit
plus inueniant ibi cōmendatōe ꝙ
reformatōne dignum· in fine pre
cipit pa· epis et pſonis que pērũt
capitulis celebrandis ut cōpeſcāt
p cen· ec· aduocatos· patronos· re
ctores· ꝯſules et magnates ne mo
naſteria preſumāt offendere in p
ſonis vel rebus· ¶Nota hic ar· ꝓ
antiquioribus ꝙ ſint ſapientiores
¶Item aliquis poteſt eſſe delega
tus ex ꝯſtitutōne· ¶Item dñs pa·
ſic vult iura ſupiorum ſuare ut iſe
riorũ iniurias nolit ſuſtinere ¶Itē
ad iudicem ſecularem ptinet tueri
eccleſias ad qd ſi non fecerit pote
rit compelli·

¶Ea que Caſus· In pcedēti ca
pitulo ꝯcilium generale
ſtatuit qualiter capitula de termi-
no in terminũ debent abbates et p
ores celebrare· dicit honorius i· c·
iſto ꝙ viſitatores ordinati ſm cō
cilium predictũ cũ ꝓceſſerint ad
viſitandum de ſtatu monachorum
et obſeruancijs regularib9 diligē
ter inquirant et corrigant et refor
ment que fuerint reformanda ſm
regulam benedicti· et puniant de
linquētes iuxta modum culpe ſine
pſonarum acceptōne· Si vero ab
bates fuerint negligentes in cor
rigendis monachis aut ſeipſis iuxta
mandatum viſitatorum ita publi
ce puniātur in capitulo generali
ꝙ pena illorum ſit ceteris in exem
plum· Si vero abbas non exēpt9
a viſitatoribus inuentus fuerit ne
gligens vel remiſſus denunciēt ſ
dioc̄· epō· et p epm detur ei coad
iutor vſque ad capitulum generale
Si vero dilapidator inuentus fu
erit vel alias remouendus p dioc̄·
epm remoueatur poſtquam ſibi a viſi
tatoribus fuerit denunciatum a re
gimine abbacie qd ſi epus hoc nō
fecerit ap· ſe· viſitatores ipſi ſtude
at nunciare· Sequentes viſitato
res diligenter pquirant veſtigia
pōrum viſitatorum· et eorũ negli
gentias referant capitulo genera
li· ut ipſi inde pellantur· et idem fa
ciendum eſt preſentibus capitulo
generali· ¶Itē precipit ꝙ abba
tes et monachi de cetero nō recipi
ant ad pbendas clericos ſeculares
et hij q recepti ſũt in capitulo lo
cũ vel vocem ſibi nō audeant vēdi
care· ſed bñficijs ſint ꝯtenti et ſi q
de pdictis clericis inuēti fuerit cri
minoſi p epm dioc̄· puniantur· ſi vero
ſint exēpti p viſitatores vel preſi
dentes puniantur· Hec oīa i mōaſte
rijs q nō hñt abbates ꝓpos ſz po
res et i mōaſterijs monialiũ· q ad
articulos cōgruētes abbatiſſis et
monialib9 precipit obſuari ¶No
ta ꝙ correctio monachi pmo loco
ſpectat ad abbatem· ¶Item pena
non debet excedere culpam· ſz ſm

modum culpe puniendi ſunt delin quentes· ¶ Itē pena vnius debet eſſe metus alioꝝ· ¶ Itez clerici ſe culares i eccleſijs regularib9 pre bendari non debent·

De religioſis domib9 vt epo ſint ſubiecte·

Nunc autē· Ca· quedā eccleſia cō ſtructa fuit circa ꝯfines du orum epatuū· populus petebat il lam ꝯſecrari ꝯtētio erat int̄ epos quis eoꝝ deberet eam ꝯſecrare· q̄ ſitum fuit a pa· quid iuris ſit· rn̄· pa· debet inq̄ri cui9 ciuitatis eps baptizauerit incolas illius loci an tequā eccleſia fundaret̄ ꝯ ad cui9 ꝯſignatōnez annuatim ꝯcurrerint non em̄ hic diffinit̄ termin9 aut lo cus· Sic ergo ille vocandus eſt ad ꝯſecratōnem qui predicta ꝯtulit ſacramenta· ¶ Nota ꝑ collatōnez ſpūaliū ꝓbatur cui ſubſit eccleſia ſiue populus ꝯ nō ꝑ terminos vel loca·

Quia monaſteriū· Caſus· Mdaz monaſteriū ſitum erat in fūdo mar ciano qd fuit hoſtilitate deſolatū pa· vniuit illud monaſterio aga piti abbatis cū omnibus rebus ſu is iuribus et actōibus· ita tamen ꝙ epus ſurrentin9 in cuius ciuita te eſt monaſterium hmōi abbatis agapiti non habeat ibi iuriſdictō nem ſꝫ eps micerinus in cui9 dioc· eſt illud mōaſteriū· ut iura ſua ſin gulis epis inuiolata ſeruentur· ¶ Nō ꝙ ꝑ hanc vniōnē ſi ſit ꝑiudi cium epo in cuius dioc· ē illud mo naſteriū· ¶ Item pa· iura ſua cuili bet ꝯſeruare intendit ¶ Item ꝑui legium ſeu indulgentia ſine ꝑiudi cio alterius dari debet·

De xenodochijs·

Caſus· Or dinatio et diſpoſitio xenodochioꝝ monaſte rioꝝ et alioꝝ locoꝝ ſimiliū ꝑti net ad epm in cuius dioc· ſūt cōſti tuta· ¶ Nota ꝙ omnia monaſteria et loca religioſa ſubſūt epo in cui9 dioc· ſūt ꝯſtituta ipo iure· n̄ aliud in contrarium oſtendatur·

Ad hec· Caſus· Queſitū fuit a pa· vtrum loc9 deputatus ad hoſpitalitatem poſſit in ſeculare habitaculū cōmutari· rn̄· ꝙ ſi locus ille ad vſum hoſpitalita tis et ꝓuiſionem pauperū auctori tate pontificis deputatus fuerit n̄ debet amplius mūdanis vſib9 de putari cum ſit religioſus ſic̄ d veſtib9 et vaſis ligneis ꝯ alijs ad di uinum cultū ꝑ epm deputatis ob ſeruat conſuetudo ꝯ ſacri canones edocent· ¶ Nota ꝙ ad hoc ut loc9 ſit ſacer neceſſe ē ꝙ accedat aucto ritas pontificis ¶ Itez que ſemel diuino cultui deputata ſūt ad hu manos vſus amplius redire nō de bent·

Inter quatuor· Caſus· Ec cleſie regu lares non debēt fieri ſeculares niſi deficientibus regularibus· ¶ No ta ꝙ eccīa debꝫ ſemꝑ reformari ꝑ homines eiuſdem profeſſionis· ¶ Itē neceſſitas nō ſubicit̄ legi·

Conſtitutus· Caſus· Eps al bañ· in pn̄cia dn̄i pa· ꝯſtitut9 petebat ius epa le in eccīa caſtri· qd pauli dicit̄ ab abbate ꝯ frib9 monaſterij ſcripte ferrate· in q̄ mōaſteriū ius prona tus hēbat ex eo ꝙ erat ſita i dioc· albañ· ꝯ iō d iure ꝯmuni debebat ſibi d iurib9 epalib9 rn̄dere ſi ꝯ ꝯtrariū appareret petēs cōpelli mo naſteriū ad ſoluēdā pēſioꝫ ꝑ ꝑdca eccīa ꝯ reſtitutōꝫ pēſiōis ſubtracte

a·xl·annis citra·Sed yconomus
monaſterij ex aduerſo·rñ· ꝙ licet
eccleſia illa ſita eſſet in dioc·alba-
neñ·et non tenebatur rñdere in ali
quo ex eo ꝙ dominicus lucañ·eṗs
qui fuerat eṗs albañ·omnes eccle
ſias ſitas in dioc·albañ·ptinētes
ad monaſteriū iſtud·et quicqd iu
ris habebat tam in monaſterio ꝙ̄
in eccleſijs illis ↄceſſit mōaſterio
in emphitheoſim ſub annua pēſio
ne·viij·denarioꝝ·ita ꝙ licitū eſſet
abbati ⁊ fratribus omnia ſacram̄
ta recipere a quocūqꝫ vellent eṗo
tam in monaſterio ꝙ̄ in alijs eccle
ſijs·in quibus etiam eccleſijs con-
ceſſit eis terciam mortuarioꝝ et
C·pa·qꝺ factū fuerat ab illo eṗo
ↄfirmauit·inſup ꝓpoſuit ꝙ et ſi ec
cleſia illa aliqñ fuiſſet ſubiecta ec
cleſie albañ·monaſterium p·xl·an
nos et amplius i pace poſſedit eā
dem· ¶ Ad hoc rñ·ꝓcurator eṗi
ↄceſſionem lucaneñ·eṗi non tene-
re·utpote ↄtinētez ſimoniacā ꝑui
tatem ex eo ꝙ eṗus ſpūalia ↄceſſit
recipiendo ꝑ eis annuaz penſionē
et ſic cōmiſit vicium ſimonie·vnde
ↄceſſio illa non tenuit·⁊ ↄfirmatō
pa·fuit obtenta p ſubreptōnez cū
in ↄfirmatōne illa non fuerit men-
tio facta de illa penſione·Ad hꝰ fu
it ex parte monaſterij rñſū non eſt
inſolitū nec nouū vtrū cū eṗi ↄce
dunt eccleſias pijs locis aliqd ſibi
reſeruant in eis nomine penſionis
et pa·cum ꝑuilegiū libertatis vel
ꝓtectōnis ꝑſidium aliquibꝰ eccle
ſijs ↄcedit aliquem cenſū ſibi reſer
uat in eis·et in lr̄is ↄceſſionis cen
ſus exꝑmitur ad ꝑpetuam memoriā
His ⁊ alijs auditis dñs pa·ↄdēna
uit yconomū monaſterij yconomo
eṗi in ſolutōne predicte pēſionis
de cetero faciendaz iuxta ratam q̄
ↄtingit ꝑdictam eccleſiam et in re

ſtitutōnem penſionis ſubtracte·a
xl·annis ſm ratam eandē·Super
omnibus alijs abſoluit yconomum
monaſterij ab impetitōne yconō-
mi ipius eṗi eidem ꝑpetuū ſilentiū
imponēdo· ¶ Nota ꝙ eo ipo ꝙ ec
cleſia ſita eſt in dioc·alicuiꝰ eṗi ꝑ
batur ſibi eſſe ſubiecta·ñ aliꝺ oſtē
datur· ¶ Item eṗus poteſt remit
tere iura eṗalia ꝑ annua penſione
vt hic colligitur·nec eſt ſimonia·
et precipue cum accedit ↄfirmatō
pa· ¶ Item ſentencia ↄcipienda ē
in pſona ꝓcuratoris ſiue ab inicio
ſiue poſt litem ↄt·interueniat vt
hic colligitur· ¶ Item nota bar·
ꝙ licet qs ceſſet in ſolutōne pēſio
nis vltra biennū non ideo cadit a
iure ſuo·

Ca·eṗs ſabineñ

Cum venerabilis·

petebat eccleſiam ſancti angeli de
cantia a monaſterio farfaneñ·cum
ptinentijs ſuis et poſſeſſionibus
dicens illaz ad ſe ptinere tam i ſpi
ritualibus q̄z in tempalibꝰ iure cō
muni eo ꝙ erat ſita in dioc·ſabiñ·
qꝺ in tempalibus ad ſe ſpectaret
intebatur oſtendere p publicū in
ſtrumentū in quo ↄtinebat̄ expſſe
ꝙ·i·ſabineñ·eṗs·h·farfaneñ·ab
bati et duobꝰ alijs abbatibꝰ poſt
illum dictam eccleſiam cum ptinen
cijs ſuis locauit ꝑ annua penſione
quatuor ſolidoꝝ papieñ·Contra
inſtrumentū illud ex parte mona-
ſterij fuit ꝓpoſitum ꝙ nulla fides ē
ei adhibenda ꝓpter ſup lineatcm
ſcripturā et raſurā i loco ſuſpecto
in annotatōe īditōnis·his ⁊ alijs
intellectis qr ↄſtitit domino pa·
eccleſiam ꝑdictā ſitaz eſſe in dioc·
ſabineñ·adiudicauit eṗo ius eṗa-
le in omnibus ſpūalibus in eadem
eccleſia exceptis qbuſdam capitul'
que p autentica ſcripta ei ſubtctā

eſſe noſcũtur· Sed quia inſtrumẽ
tum predictũ inſufficiens fuit ad
ꝓbandum ꝙ eccl'a ipa ei ſubeſſet
quo ad temporalia utpute ꝺ iure
ꝓpter predicta ſuſpectum abſoluit
monaſterium ab impetitõe epi q̃
ad tempalia· Nota eo ipo ꝙ ec=
cleſia ſita eſt in dioc̃· epi ꝺ iure cõ
mum ſubeſt ei quo ad ſpũalia·
Item inſtrumentũ ſuſpectũ eſt
ꝓpter ſupˀlinearem ſcripturã ꝗ ra
ſuram i indictõe· i· in annis dñi ꝗ i
aliis locis ſuſpectis· Itẽ illa dũ
taxat que ꝯtinentur in priuilegiis
ſunt obſeruanda·

Cum dilectus Caſus· Epũs
autiẽn· ꝑ cir=
cũuentõnem fecit ſibi ꝓſtari obe=
dientiam ab abbate cuiuſdã mona
ſterii qꝺ ſitum erat in ſua dioc̃· p̄=
ter fratrum ſuoꝝ aſſenſũ· cum mo
naſterium ipm diceret ẽ liberũ et ex
emptum et ſic orta fuit queſtio in
ter epm et mõaſteriũ ſup ſubiectõ
ne ipſius monaſterii· abbas timẽs
ſe per epm aggrauari ſe· ap· appella
uit· Epiſcopus non obſtante appel
latõne tulit ſentenciam ſuſpenſio/
nis et excõmunicatõnis in abbatẽ
et monaſteriũ interdixit ꝓpter qꝺ
nuncius monaſterii et nuncius epi
ad ſe· ap· acceſſerũt· Corã pa· ꝓpo
ſuit nuncius monaſterii predictas
ſentencias non tenere cum mõaſte
rium exemptum eſſet vel ſaltẽ tu
tum erat legitima preſcriptione·
Sed quia nuncius monaſterii man
datum ꝓcuratoriũ non habebat
cauſa non potuit in pñtia pa· ter
minari· vnde ꝯmittit cauſã q̇buſdã
ſub hac forma· quati· ſi conſtiterit
iudicibus abbatem ad ſe· ap· ante
quã epũs tuliſſet ſentencias pre=
dictas in abbatem et in monaſteri
um legitime appellaſſe· vel ſi cõſti
terit monaſteriũ predictũ exemp=
tum eſſe a iuriſdictõne epi· iudicent
p̄dictas ſentẽcias nõ tenere· ñ ob·
ꝙ abbas ab epõ circumuẽtus pre
ter fratrũ aſſenſũ ei obedientiã ꝓ
miſit cum fraus et dolus ei patro=
cinari non debeãt· ſed ſi abbas de
fecerit in ꝓbatõne exẽptõnis nec
legitima preſcriptõne poterit ſe
tueri adiudicent monaſteriũ auri=
eñ· eccleſie ſubiacere· quãuis ꝓbet
ſe appellaſſe ante ſentencias ſupra
dictas· cum monaſteriũ ſit in ipiꝰ
dioc̃· ꝯſtitutum· Item et ſi abbas
defecerit in ꝓbatõe appellatõnis
ſi ꝯſtiterit de exẽptõne vel legiti
ma preſcriptõne tam abbatem q̃z
monaſterium abſoluant ab epi im
petitõne· Nota ꝙ ſine mandato
nõ admittitur q̃s ad agendum·
Item excõmunicatio vel inter=
dictum poſt appellatõẽ legitimam
ꝓmulgata nulla eſt· Item deli
ctum ſiue factũ prelati non preiu=
dicat eccleſie· Item fraus et do
lus nulli prodeſſe debet· Itẽ po
teſt quis ſe tueri ꝑuilegio vel pre
ſcriptõne ſub alternatõne· ſ; ſimul
ꝯiũctiue nõ poteſt· qr ꝯtraria ſũt
ꝑuilegium et preſcriptio·

Ne nimia· Caſus· Prohibꝫ
hic ꝯcilium ne ali
quis decetero nouam religionem
inueniat· ſed qui vult ad religiõẽ
tranſire vnam de approbatis aſſũ
mat· Item qui voluerit nouam
domum fundare regulã ꝗ inſtitu
tõnem accipiat de approbatis· In
fine ꝓhibet ne in pluribus mona
ſteriis monachus exiſtat· nec vnꝰ
abbas preſit pluribꝰ monaſteriis
Nota ꝙ diuerſitas religionũ re
probatur· Item qui fũdat eccle
ſiam nõ nouam religiõẽ debet cõ
ſtituere· ſed vnã de approbatis de
bet aſſumere· Itẽ vnꝰ monachꝰ
non debet habere locũ in diuerſis

monaſterijs. nec vnus abbas p̄eſſe debebet pluribus abbatijs.

De capellis monachorū et aliorum religioſorum.

In eccleſijs. Caſus. ſtatuit vrbanus pa. q̄ monaſter ia q̄ populum habent. habeāt capellanū ſuū inſtitutū ab ep̄o de ꝯſilio monachoꝝ q̄ ꝓpl'm regat ⁊ viſitet cū nec̄e fuerit cuiꝰ ordinatio et diſpoſitio ad ep̄m ptinet. ¶ Nota q̄ monachi curaꝫ populi habere nō debent. ¶ Item ordinatio et diſpoſitio p̄ſbiterorū ad ep̄m ptinet.

Dilectus filiꝰ. Caſus. Sindicus eccl̄e ſancte cecilie nomie ipſius eccleſie petebat ab yconomo ſancti laur. de piſcinula ſubiectōneꝫ in ſcrutinijs baptizmate capitul' ⁊ ſimilibꝰ poſſeſſoriū et petitoriū intentando dicens q̄ cum eccleſia ſancti laur. ſit in prochia ſancte cecilie ſita de iure omni debet ei in predictis omnibus ſubiacere cum p̄uilegium exemptōis non hebeat. nec p̄ſcriptōnem poterat allegare cum eccleſia ſancte cecilie preſcripſiſſet predicta ſicut p teſtes dicebat eſſe ꝓbatum preterea cum inter p̄dictas eccleſias coram. C. pa. ſup p̄dictis queſtio vertebatur. m. p̄ſbiter eccleſie ſancti laur. fuit ſponte ꝯfeſſus q̄ eccleſie ſāncte cecilie debebat ſcrutiniū et bap̄a. et cum eccleſia ſancte cecilie vellet ꝓducē teſtes ad ꝓbandum q̄ ille p̄ſbiter diuerſis tempibus vocatus fuerat ad capitulū ⁊ q̄ ad ip̄m venerat dictus p̄ſbiter cōfeſſus fuit ſe notatū ad capitulū veniſſe. vnde. C. reſtituit eccleſie ſancte cecilie quo ad capitulum. quo conqueſta fuerat ſe ſpoliatam. ſaluo iure ꝓprietatis ꝓ hoc ſindicus ſancte cecilie ꝓbare volebat ꝓprietatem quo ad ſcrutinium et bap̄a et poſſeſſionem quo ad capitulū. Ad hoc yconomꝰ ſancti laur. ex aduerſō r̄ndit q̄ eccleſia ip̄a nullo medio ptinet ad ro. ec. preterea ip̄a eccleſia fuit monaſteriū monialium ⁊ generalit' ſeruatur in vrbe ut nullū monaſteriū titulo ſit ſubiectū quare incōgruum videbatur ut ſeculares regularibus ſupponātur et dn̄s pa. i ip̄a eccleſia inſtitutōnem liberam exercebat ⁊ deſtitutōnem. dn̄s pa. hiis et alijs intellectis ꝯdemnauit yconomum ſancti laur. ſindico eccleſie ſancte cecilie in ſcrutinio ⁊ bap̄o ita tū̄ q̄ p hoc nullū preiudicium generetur ro. ec. ſi ius ſuū ꝓſequendū. in inſtitutōne vero et deſtitutōne ⁊ capitulo yconomum ſancti laur. ab impetitione ſindici ſancte cecilie ꝓrſus abſoluit ſibi ſup hoc ꝑpetuū ſilentiū imponēdo ¶ Nota q̄ in eodem libello poteſt quis intentare poſſeſſoriū et petitorium. ſup diuerſis articulis. et etiam ſup eodem. ¶ Item ꝯfeſſio ſindici vel ꝓcuratoris preiudicat eccleſie. ¶ Iteꝫ obediencia ꝓbatur p hoc q̄ quis vocatur ⁊ venit ad capitulū vel ꝯcilium. ¶ Item proteſtatio facienda eſt ne factū ꝓprium ſue eccleſie noceat. ¶ Itē in pſona ſindici formanda eſt ſentēcia et ideo ꝯdemnatōnis et abſolutionis ſentencia poteſt in ꝓcuratorē vel ſindicum ꝓferri.

Ex parte. Caſus. abbas et ꝯuētus riuen̄. veneten̄. dioc̄. lr̄as apoſtolicas ad quoſdaꝫ iudices impetrarūt ne ep̄s dioc̄. eos compelleret plures mōachos ponere in q̄buſdā p̄oratibus ſuis vbi ſinguli monachi eſſe ꝯſueuerūt cū

pluribus facultates nō ſufficerēt eorūdem inquiſita ꝑus veritate d̄ facultatibus ꝑoratuum occaſione iſtarū lr̄arum dicebant ſibi eſſe cō ceſſum ut in ſingulis ꝑoratib9 ſu: is ſinguli monachi ɔmorenē. dum modo pluribus facultatib9 ſiue fa cultates nō ſuppetant eorundem. Ep̄us veneteñ. ſignificauit h̄ dño pa. et ip̄e reſcribit ei dicens cum iſtud obuiet ɔcil̄. lat̄. d̄ quo nulla fit mencio in lr̄is p̄dictis. rñ. q̄ nō credit hmōi lr̄as a ſe. ap. emanaſ= ſe. q̄d ſi forſitan p occupatōz ema nauerint nō vult p hoc derogare ɔcilio antedicto. ¶ Nota q̄ mona chi in eccleſijs ſoli cōmorari ñ de bent. ¶ Itē ſi quis lr̄as impetrat ɔtra aliquod ius ſiue ɔciliū d̄ ip̄o iure ſiue ɔcilio mentōnē facere de bent aliter non valent.

¶ Ad audientiam. Ca. Signi ficatū fuit dño pa. q̄ q̄daz ſubiecti archiep̄o burdegaleñ. ſolitarij habitabant in quibuſdā ꝑoratibus ɔtra ſtatu tum lat̄. ɔcil̄. vñ mandat pa. eidez archiep̄o quati. abbates ſeu ꝑores ip̄oꝝ ut vel ip̄os reuocēt ad clau= ſtrum facientes p clericos ſecula= res in eiſdē eccleſijs deſeruiri vel aſſocient ſibi alios monachos cum quibus vitam regularez obſeruēt p cen. ec. monitōne premiſſa com= pellat. ¶ Nota q̄ monachi ī eccle ſijs ſoli ſine alijs monachis habita re non debēt ɔtra ɔcil̄. lat̄. ¶ Itē ep̄i pñt cōpellere abbates ne mo nachos ſolos p villas dimittant.

¶ De iure patronatus.

Perlatum Caſus. Aliqñ ɔtigit q̄ vn9 patronus eccleſie relinquit plures heredes. quilibet heredū vult q̄ ſuo arbitrio eccleſiaz ordi nare cum vacat. ſtatuit ɔcilium q̄ inter heredes patroni eccleſia di uidi non debeat. et ſi diſcordia fue rit inter eos ꝓpter quā ſacerdos ibi ordinari non poſſit ep̄us preci piat ut nullo modo miſſarū ſolem nia celebrentur ibidē donec ad cō cordiam redeant et canonice ꝓui= deāt eccleſie. ¶ Nota q̄ eccleſie di uidi non debent. ¶ Item ep̄us po teſt compellere patronos eccleſia rum diſcordantes p ſubtractōz di uinoꝝ ut ad ɔcordiam redeant.

¶ Quecūq; eccleſia. Caſus. Si pa troni eccleſie diſcordes fuerint vt eam noluit de vno p̄ſbitero ordi= nare ſi ep̄us aliter eccleſie cōſulere non poterit. tollat inde reliquias et claudat oſtia eccleſie nec diuinū ibi celebretur officiū donec cano= nice vnū elegerint p̄ſbiterū. Iſta duo capitula reducenda ſūt ad ca= pitulū ſequens ¶ Nota q̄ ep̄s po teſt compellere patronos diſcor= dantes ad ordinandam eccleſiā de de vno preſbitero.

¶ Quoniā ī quibuſdā Caſus. In qui= buſdam locis patroni eccleſiarum vel eoꝝ heredes abutūtur pote= ſtate ſibi ab eccleſia ɔceſſa q̄r cum vna eccl̄ia vnius debeat eſſe recto ris ip̄i in diſcordia plurimos rep̄= ſentant. vnde ſtatuit lata. ɔcil̄. ut ſi forte vota patronoꝝ in plures partes ſe diuiſerint ille preficiat̄ eccleſie qui plurimoꝝ eligitur et approbatur aſſenſu. et alias idone us fuerit. Si aūt hoc ſine ſcandalo fieri non poterit ep̄us ordinet ec= cleſiam ſm̄ q̄ meli9 ſibi viſū fuerit in fine dicit ſi de iure patronatus queſtio emerſerit inter aliquos et illa infra quatuor menſes non fue rit diffinita extunc ſupior ordinet

eccleſiam. Nota ꝙ ex fundatōne
eccleſiarum acquirit̄ ius patrona
tus. Itē plures rectores nō de
bent inſtitui in vna eccleſia. Itē
electio maioris partis tenet dum
modo electus ſit idoneus. Item
ꝑpter ſcandalū aliqñ recedit̄ a iu
re. Item ſi queſtio iuriſpatro=
natus infra quatuor menſes non fi
niatur. ep̄us poſtea ordinare po/
teſt eccleſiam.

Preterea. Caſus. Quidā lai
ci patroni in tan
tam audaciam ꝓrūpūt vt ſine au
ctoritate ep̄orū clericos inſtituūt
in eccleſijs et deſtituunt poſſeſſio
nes et alia bona eccleſiarum ꝓ ſua
voluntate diſtribuūt ꝑpter quod
lat. ocil. decreuit illos anathema
te feriendos. Clerici vero q̄ eccle
ſias de manib9 recipiūt laicorum
ſine auctoritate ep̄i ſui ɔmunione
ꝑuentur et ſi eas non dimiſerint a
miniſterio eccleſie et ordine depo
nantur. Nota ꝙ laici etiā patro
ni de rebus eccleſiarū ſp̄ualibus ⁊
tpalib9 ſine auctoritate ep̄i ſui ni
hil diſponere debent. Item ſine
auctoritate ep̄i clerici nō debēt i
ſtitui in eccleſijs. Item pena cle
rici recipientis beneficium de ma=
nu laici eſt ut cōmunione ꝑuetur.
Item pena clerici non dimitten
tis beneficium receptū a laico ē ꝙ
deponi debet.

Quod aūt. Caſus. Patron9
eccleſie ad vacan
tem eccleſiam p̄ſentauit p̄lato ſuo
ad quem ptinet inſtitutio clericū
idoneum. clericus ille non fuit a p̄
lato admiſſus. poſtmodum patro
nus voluntate mutata alium ido=
neum preſentauit qui fuit ab ep̄o
inſtitutus et in poſſeſſionem indu
ctus. querit̄ quis iſtorū alteri p̄=
ferri debeat. rñdit ꝙ in caſu iſto
melior eſt ɔdicio poſſidētis. quia
antequā preſentatio p ep̄m appro
betur ratum non eſt q8 a patrono
fuit incboatum.

De cetero. Caſus. Aliqs lai
cus patronus cō
ceſſit eccleſiā et inſtrumentū fecit
ſub hac forma. Ego talis ɔcedo ⁊
do eccleſiā talibus clericis ſiue col
legijs et preſenti carta confirmo.
querit̄ an talis ɔceſſio teneat. rñ.
pa. ſi ɔſenſus ep̄i non accedat ni=
hil agitur. quia ꝓ non dato habe
tur q8 datur ab illo qui donare ñ
poteſt. Nota ꝙ licitum eſt laico
patrono variare ante inſtitutōnē
p̄ſentati. Item nota caſum in q̄
melior eſt cōdicio poſſidētis. ſ. qñ
laicus patronus p̄ſentat p̄mo vnū
nec recipitur. et preſentat ſecūdo
alium et recipitur. ſecus eſt in cle
rico patrono. Item laicus eccle
ſiam nemini dare poteſt ſine ɔſen=
ſu ep̄i. Item ꝓ non dato habe=
tur q8 ab illo datur qui 8 iure do
nare non poteſt.

Quia clerici. Caſus. Quidā
clerici cōparant
iuſpatronatus eccleſiarū. vel alio
modo quo poſſunt acqrūt. ut poſt
modum cū vacauerit. eorum filij
vel nepotes preſentētur ad eas p̄
ep̄o exoneñ. ut hoc diſtri
cipit pa. ep̄o exoneñ. ut hoc diſtri
cte ꝓhibeat. ⁊ eoſdem clericos ad
uocatōnib9 taliter acquiſitis ap
re. ſpoliet. Nota ꝙ ius patrona
tus emi non debet. Item qui ius
patronatus emit eo debet ꝑuari.

Ex litis. Ca. Abbatiſſa ⁊ moni
ales monaſterij 8 euin
toñ. quandā villā ſuaȝ in qua ſita
erat eccleſia de latoñ. ptinens ad
monaſterium ip̄m locauerūt ad fir
mam. C. militi miles ille ad eccleſi
am ip̄am poſtmodū vacantem pre
ſentauit ep̄o. v. clericū quē ep̄us

inſtituit·poſtmodū abbatiſſa pre
dicta ep̄o alium p̄ſentauit·ſʒ ep̄us
admittē noluit p̄ſentarū ab ip̄a·
vn̄ abbatiſſa apud archiep̄m can=
tuarieñ·de ep̄o depoſuit queſtiōʒ
qui p̄mum p̄ſentatū fecit remoue=
ri et ſc̄m ſibi p̄ſentatū fecit inſtitui
vnde orta fuit cōtencio inter eos·
ſaleſbrieñ·ep̄us qui p̄mū inſtitue
rat ſignificauit hoc dn̄o pa·vnde
mandat iudicibus quati·ſi cōſtite=
rit ꝙ predicto militi predicta vil
la fuerit ꝯceſſa nō excepto iure pa
tronatus·vel etiam ſi cōſtiterit ꝙ
antequā ꝺ iure patronatus inter
abbatiſſam et militeʒ cōtrouerſia
orta eſſet p̄ſatus·V·inſtitutus fu
iſſet p ep̄m ad preſentatōnem mi=
litis eccleſiā eidem adiudicēt dum
modo idone9 ſit·ita ꝙ ſi abbatiſſa
obtineat aduerſus militeʒ·p̄dict9
V·illi de tempalibus debeat rn̄de
re et ſic in vtroqʒ caſu obtinebit·
Nota ꝙ ius patronatus trāſit cū
vniuerſitate·niſi ſpecialiter excipi
atur· Item lite mota ſup iure p̄
ſentandi vel eligendi preſentatio
poſtea fieri nō debet·vel collatio
et ſi fieret non debet ꝯfirmari vel
infirmari pendente queſtione iuris
patronatus vel electōnis· Iteʒ
preſentatio facta ab illo qui i poſ=
ſeſſione iuris patronat9 eſt valet·

Illud pretereundū Caſus·
Patro/nus eccleſiam nō vacantem ꝯcedit
alicui religioſe domui inconſulto
ep̄o·poſtmodū vacat eccleſia pa=
tronus p̄ſentauit clericum ep̄o ad
eccleſiam illam vacantē et ep̄us il
lum inſtituit·queritur vtrū prima
ꝯceſſio impediat ſecūdam·rn̄·pa·
ꝙ ſecūda ꝯceſſio tenet non obſtan
te p̄ma que de iure nullius eſt mo=
menti tum qꝛ de re non vacāte fa=
cta eſt·tum qꝛ laici ſine auctorita=
te ep̄i nulli p̄nt eccleſias dare·ꝙ=
uis ius patronat9 poſſint loco re
ligioſo cōferre·Si aūt eccleſia va
cante ius patronatus loco religio
ſo ꝯtulerit et aliquis ſine p̄ſenta=
tōne fratrum euiſdē loci fuerit in=
ſtitutus eius inſtitutio eſt ꝺ iuris
rigore irritanda· Nota ꝙ non p̄
ſtat impedimentū qꝺ de iure n̄ ſor
titur effectum· Item eccleſia nō
vacans ꝯcedi non poteſt· Item
laici ſine auctoritate ep̄i eccleſias
dare non p̄nt· Iteʒ laici p̄nt da
re ius patronatus loco religioſo·

Querimoniam· Caſus·Di
citur in ca
pitulo iſto ꝙ ꝓpter mutatōes pa
tronoꝝ ordinatio eccleſiarū muta
ri non debet ab ip̄is patronis vel
ab alijs qꝺ eſſet abſurdum cū i pa=
tronoꝝ poteſtate eccleſia non ꝯſi
ſtat· Nota ꝙ ꝓpter mutabilita=
tem rerū mundanarū mutari nō de
bet diſpoſicio eccleſiarū·

Cum laici· Caſus·Aliqs lai
cus patronus cō
cedit eccleſiaʒ vacantē alicui cleri
co ignorante ep̄o aut non ꝯſenciē
te·poſtea penitencia ductus cleri
cum alium p̄ntauit ep̄o ⁊ ep̄s ip̄m
inſtituit·queritur que ꝯceſſio va
leat·dicitur ꝙ inſtitutio illius va
lere debet q̄ auctoritate ep̄i eſt in
ſtitutus·non obſtāte p̄ma ꝯceſſio
ne que nulla eſt qꝛ non licet laicis
clericos in eccleſijs ordinare· No
ta ꝙ locus eſt penitencia vel peni
tencie et ex hoc ſurgit illud ꝙ ali=
quis poteſt ꝯtra factum ſuū veni=
re· Item non preſtat impedimē
tum ꝙ de iure non ſortit̄ effectū·
Itē laici eccleſias ordinare non
debent·

Cura paſtoralis Ca·Quidā
religioſi ⁊
alij etiā clerici r̄cipiebāt ꝺ manib9

laicoꝝ ſine auctoritate epoꝝ · qđ erat ↄtrarium iuri · vñ mandat papa p̄dictis religioſis q̄ nullus eorum eccleſias recipiat ex donatōe laicoꝝ ſine auctoritate ⁊ ↄſenſu dioceſani epi vel retinere preſumat taliter acquiſitas niſi legitima fuerint p̄ſcriptōe muniti · vel poſtea ↄſenſum habuerint dioč · epi quia cum laici nō poſſint ī alios t̄nſferre qđ non habent hmōi ↄceſſiōes irrite ſūt · ¶ Nota q̄ laici eccleſias conferre non pñt · ¶ Item titulus non idoneus acquirit̄ alicui · ¶ Itē ¶ Itez ratihabitio retrotrahitur ⁊c̄ · ¶ Item nemo plus iuris in alium transferre pt̄ q̄z ipſe habeat ·

¶ **Si vero ·** Caſus · Inter aliquos vertit̄ controuerſia de iure patronatus ſup aliqua eccleſia · pro qua ↄtrouerſia differtur vltra temp9 a iure cōſtitutum ordinatio ipi9 · dicit pa · q̄ epus ap · re · ordinet eccleſiaz đ pſona idonea ita q̄ inſtitutus preſentetur ab eo q̄ ius obtinuerit patronatus · ¶ Nota q̄ dicitur h̄ qđ dictū fuit in illa dec · s · e · quoniaz in quibuſdā · ¶ Itez pſona idonea debet inſtitui in eccleſia · ¶ Itē licet inſtitutus pleno iure gaudeat tñ repſentari debet a patrono qui ius euicerit patronatus qđ verum eſt non ut ius aliquod ſibi creſcat · ſed ne de facto poſtea vexetur ·

¶ **Cum ſeculum ·** Caſus · Hoſpitalarij aliquādo acq̄rūt ius patronat9 in eccleſijs rōne feudoꝝ emptorum · aut etiam alio modo · prohibet eis pa · ne ius epale hac occaſione diminuatur epo dioceſano · ¶ Nota q̄ ius patronatus tranſit cum vniuerſitate in venditōne · ¶ Item religioſi viri non habent plus iuris in eccleſijs in q̄bus ius patronat9 hñt quā alij ·

¶ **Ex inſinuatōne ·** Caſus · Quidam clericus cōqueſtus fuit dño pa · q̄ cum frater eius ei ↄceſſerit ius patronat9 qđ ↄmuniter habebant in q̄buſdā eccleſijs · q̄dam clerici ſine ipi9 aſſenſu et p̄ſentatōne illas eccleſias occupant et detinent occupatas · mādat pa · quatī · ſi eſt ita detentores īllatum compellātur ut illas predicto clerico reſtituant p eum libere ordinandas ¶ Nota q̄ patron9 poteſt dare ius p̄ronatus ſiue ius preſentatōnis pſone p̄uate ·

¶ **Conſuluit ·** Caſus · Dicitur h̄ q̄ ſanctuariū dei hereditario iure poſſideri nō pt̄ · ⁊ ideo ſuſtineri non debet q̄ clerici auctoritate ꝓpria detineant eccleſias a parentibus eorum fundatas nec laici pñt eccleſias cōcedere ſiliјs aut aliquibus alijs · cum ſola p̄ſentacio et nō cōceſſio ptineat ad patronum · ¶ Nota q̄ ſucceſſio hereditaria in eccleſia reprobatur · ¶ Item laici patroni eccleſiarū aliquibus eccleſias cōcedere nō pñt auctoritate ꝓpria ·

¶ **De iure** Caſus · Dicit̄ h̄ q̄ ius patronat9 cū ſit ſpirituali annexum vendi vel emi nō poteſt et ideo qui illud compauerit talis ↄtractus irrit9 eſt decernendus · ¶ Nota q̄ ſpūale vel ſpirituali annexū vendi vel emi nō pt̄ ·

¶ **Null9 ·** Caſus · Statuit hic q̄ nullus laicus decimas vel eccleſiam aut quicq̄d eccleſiaſtici iuris eſt · ſine ↄſenſu epi ſui mōaſterijs vel canonicis conferre preſumat · Si vero epus cōſentire noluerit requiſitus · ro · pon · nunciet̄ vt de ipſius licencia quod offerendum eſt offeratur · ¶ Nota q̄ laic9 nullū ſpūale vel ſpūali annexum

cõcedẽ poteſt alicui ſine auctorita te epiſcopi.

Significaſti. Caſus. Aliqs epus poſtquã adeptus eſt eſt epatum acquiſiuit ius patronatus in aliquibus eccleſijs a patronis ipãrum ꝓ eccleſijs ſibi cõmiſſis. dicit hic ꝙ ſi pſonas idoneas ad illas eccleſias vacãtes preſentauerit admittẽde ſũt. Nota ꝙ ſi qs epus habet ius patronatus in eccleſijs alterius dioc. tenetur ei preſentare clericum.

Conſultationibus. Caſus. aliquis credebatur patronus alicui9 eccie pſentauit aliquẽ ordinario ad illã eccleſiã vacantẽ. ꝛ ille fuit p epm inſtitutus. poſtea alius cõtra illũ euicit ius patronatus in iudicio. q̃ritur vtrum ille inſtitutus ꝓpter h̃ debeat remoueri. rñ. pa. ſi tpe preſentatõis ſue ille q̃ preſentauerit eum ius patronatus eccleſie poſſidebat et credebat̃ patron9 nõ debet ꝓpter hoc ab ipa eccleſia remoueri cum p hoc patrono nullũ piudicium poſterũ generet̃. Si vero non poſſidebat ius patronat9 ſed tñ credebat̃ eſſe patronus cũ non eſſet ab ipa poteſt eccia remoueri Nota ꝙ ex ſola poſſeſſione cum bona fide acquirit̃ ius. Itez arg ꝙ plus valet qd eſt in opinione ꝙ qd eſt in veritate. Itẽ qd legitime factũ eſt nõ debet irritari licet ad eum caſũ deueniat a quo nõ potuit incipere. Item ex ſola opinione nõ acquirit̃ ius.

Suggeſtum. Caſus. Quidã patron9 q̃rundam eccleſiarũ de aſſenſu archiepi eborac. eccleſias illas ↄceſſit eccleſie beati petri eborac. ut illas haberent in pbendã canonici de nouoburgo ↄceſſionẽ illam anullare intendunt eo ꝙ dicũt ↄceſſionẽ illarum eccleſiarũ pus ſibi factã. q̃ritur que ↄceſſio valere debeat. reſpondet pa. ꝙ licet in donatõib9 eccleſiarũ requirẽd9 ſit ꝛ expectãdus patronoꝝ aſſenſus tñ ñ auctoritas pontificalis interuenerit cõcedi non pñt et ideo pma ↄceſſio ſi cum aſſenſu patroni ꝛ auctoritate dioc. facta eſt. aut etiã poſtea ei9 aſſenſus fuerit ſubſecut9 poſteriori ↄceſſioni prefert̃. alioquin illa debet valere q̃ d auctoritate dioc. facta eſt. quãuis poſteri9 facta dicatur. Nota ꝙ patronus ſine auctoritate epi ius qd habet i eccleſia ↄferre non poteſt. Item qd ab inicio non valuit p ſubſequentẽ ↄſenſũ ↄfirmatur. Item ↄceſſio que nõ tenet nõ impedit ſecundã.

Relatum. Caſus. Quidã clerici occaſione conceſſionis ſibi facte p laicos nõ req̃ſita epi auctoritate i ipis eccleſijs beneficia ſibi vendicare preſumũt quare hmõi pſone nõ intrant per oſtium ſed aliunde ↄtendunt ac p hoc ſe reddunt indignos. mandat pa. prelatis ipoꝝ quati. ſi cõmoniti predicta nõ reſignauerint ab officio ꝛ beneficio remoueantur ñ epali fuerint ↄceſſione muniti.

Ad hec. Caſus. hui9. ꝗ. quidã laici ſpoliant eccleſias poſſeſſionibus ſuis ut ſic viros eccleſiaſticos faciãt litigare coraz iudice ſeculari. vnde mandat pa. platis predictis q̃ti. id publice ſub interminatõne anathematis debeant inhibere. et ſi ↄtra hoc fecerit excõmunicetur. Nota ꝙ ex conceſſione laici ſine auctoritate epi nullus eccleſiam recipe debet. Item actor forũ rei ſequi debet Itez probibitus ſub interminatõne anathematis ſi fecerit contra

non eſt excōmunicatus ꝫ excōmu-
nicandus.

Eam te. Caſus. Si de iure pa-
tronatꝰ alicuiꝰ eccīe
controuerſia fuerit inter aliquos
et infra ſex menſes non fuerit ter-
minata poſt quā vacauerit extunc
licitum eſt ſupiori de perſona ido
nea ordinare. Nota ꝙ queſtio iu
ris patronatꝰ infra ſex menſes ter
minari debet.

Preterea. Caſus. Patroni
eccleſiarū ius pa-
tronatꝰ titulo donatōis ꝛ emptio
nis vel alijs ꝯtractibꝰ ꝓ arbitrio
ſuo in alios transferre preſumūt ꝛ
alias exactōnes ab eis exigunt tan
quā a ꝓprijs ruſticis. vnde ſtatuit
ꝯcil. ꝙ ab hmōi i g̃uaminibꝰ ceſſa-
re debeant et nihil aliud exigant
preter antiquos redditus ab epīs
inſtitutos. ꝛ ſi aliud exegerit excō
municentur. ꝯtractus hmōi ſi qͥs
fecerint ſtatuit concil. non tenere.
Nota ꝙ patroni eccleſiarum id
ſolū ab eccleſia debent habere qđ
a canonibus repitur ꝯceſſum et cō
tra faciens excōmunicari debet.
Item ius patronatus vendi vel
emi non poteſt.

Cum aūt. Caſus. Patronꝰ
ad vacantē eccle
ſiam clericum idoneū preſentauit
epō. et eo non reprobato poſtmō
dum alium preſentauit idoneū. qͥri
tur quis preferri debeat. rñ. papa
iudicio epī eſt relinquendū. Et
hoc verum eſt ſi laicus fuerit pre-
ſentator. ſed ſi collegium vel eccle
ſiaſtica pſona preſentatoꝝ habue
rit. qui pocior eſt tempe pocior ē
iure. Nota ꝙ laicus patronꝰ va
riare poteſt in preſentando ante
quā preſentatus ſit admiſſus col/
legium vel eccleſiaſtica perſona ñ
poteſt variare. Item qui prior
eſt tempore pocior eſt iure.

Nobis fuit. Caſus. Queſitū
fuit a pa. vtrum
aliquis efficiatur patronus ex ſola
ꝯſtructōne eccleſie. Item queri-
tur vtrum patronus ſit ad electōꝫ
plebani cum clericis admittendꝰ
vel repellendus quāuis allegaue
rit ſe ex lōga ꝯſuetudine intereſſe
debere. taliter reſpondit pa. ꝙ ſi
aliquis de aſſenſu epī eccleſiam cō
ſtruxerit ex hoc ipō ius patrona
tus acquirit. ad ſecūdam queſtiōꝫ
rñdit ꝙ in eccleſia ꝯuentuali ꝯſen
ſus patroni ad electōnem faciēdā
non eſt requirendus. ſed electōni
iam facte eiuſdem requiri debet
ꝯſenſus. niſi alit̃ de ſua iuriſdictō-
ne obtineat Sꝫ in capella vbi vnꝰ
p̄ſbiter eligitur patronꝰ ipm̄ epō
preſentare poteſt et debet đ iure
Item patrono honoꝛ ꝓceſſionis
ſeruatur. et ſi ad inopiam vergat
ab eccleſia illi ſcḋm facultates ipiꝰ
ſuccurritur ſicut eſt in canonibus
ꝯſtitutū. Nō ꝙ ex ſola ꝯſtructō
ne eccleſie acquiritur ius patrona
tus. Item in collegiata eccleſia
ius electōnis non cadit in laicum
patronum. ſecꝰ in capella vbi vnꝰ
tm̄ eligitur. Itē patrono debe
tur honoꝛ ꝓceſſionis. Itē ſi pa
tronꝰ ad inopiam vergat eccleſia
illi ſuccurrere debet.

Per noſtras. Caſus. Cleri
cus habet ius
patronatus in aliqua eccleſia. que
ritur vtrum poſſit ad eaꝫ vacantē
preſentare ſeipm̄ et rñ. ꝙ nō q̃ntū
cūqꝫ ſit idoneus quia nullus ſeipm̄
eligere debet. Nota ꝙ nullꝰ de
bet ſeipm̄ ingerere alicuiꝰ p̄latō
nis officio. Item nullꝰ poteſt ſe
ipm̄ p̄ntare q̃ntūcūqꝫ ſit idoneus.

Cum ꝓpter. Caſus. Dicitur
hic ꝙ ſi queſtio

emerſerit īnť patronos d iure pa/
tronatus ⁊ ifra·iiij·mēſes ñ fuerit
diffinita liceat extūc epō eccias oꝛ
diare ita tñ ꝙ ñ fiat ī poſterū p̄iu
dicīu illi q̄ ius euicerit p̄ronatus·
¶ Nō ꝙ q̄o iuris patronatus īfra
iiij·mēſes termiāri dꝫ· ¶ Itē ꝓpť di
ſcoꝛdias p̄ronoꝝ ñ dꝫ eccia p̄uari
diuino officio· ¶ Iteꝫ oꝛdiacio epī
non facit p̄iudiciū patrono euicē=
ti ius patronatus·

Cum dilectus· Ca· Ep̄s ho=
ſtieñ· ap ·ſe·
legat9 mādauit archid·carnoteñ·
vt ecciaꝫ q̄ p̄mo vacaret ī archidi
aconatu ſuo donatōni ſue reſuaret
ꝓhibēdo eidē ne alicui ꝯferret eā
dem d q̄·v·clerico ſuo ꝓuidere vo
lebat·tandē vacauit eccia debero
uilla·archid·ꝯť mādatū legati·G
ſubdiaconū p̄ñtauit ad ip̄aꝫ dioc̄·
epō q̄ tñ ñ fuit admiſſus·legat9 h
audiēs caſſauit qd archid·fecerat
⁊ ecciaꝫ illā p̄fato·v· ꝯceſſit ſic va
cantē·poſt h vacauit quedā p̄ben
ī eccia ſci martini carnoteñ·q̄ aſſig
nari debebat d iure·b·cłico·dioc̄·
ep̄s ꝯſiderās ꝙ p̄bēda ſci martini
magis ꝯgruebat·v·p̄fato q̄ꝫ eccia
d berouilla·⁊ eccia d berouilla ma
gis ꝯgruebat·b·clerico·p̄bendā
ſci martini aſſignauit·v·clerico le
gati·⁊ ecciaꝫ d berouilla poſt re=
ſignatōꝫ ip̄i9·v·ad p̄ñtatōꝫ ip̄ius
archid·p̄dicto·b·clerico cōceſſit·
vñ oꝛta fuit ꝯtrouſia inť·b· cleri/
cū ⁊·g·ſubdiaconū cui archid· ec=
cleſiā d berouilla ꝯtulerat ·vñ di=
ctus·b·⁊ p̄fat9·g·ſubd·ad curiaꝫ
acceſſerūt diu ſup ip̄a eccia litigā
do·dñs pa·auditis hic ⁊ ide ꝓpoſi
tis ꝯſiderans ꝙ ⁊ ſi archid· carno
teñ·p̄dict9 p̄fatū·g·ſubdiaconū
tanꝙ laicus p̄ñtauit ⁊ ip̄e ñ fuit p
dioc̄·admiſſus·ſꝫ dictus·b·ab ar=
chid·p̄ñtatus ⁊ ab epō inſtitutus

ſm dec·alex·ñ p̄mus ſꝫ ſecūdus dꝫ
ecciaꝫ obtinere·ſi vero archid· p̄
dictū·g·ſubd·tanquā cleric9 pre
ſentauit ī eo ꝙ tanquā clericus fa
ciebat ſuberat iuriſdictōni legati
vñ ꝯtra ꝓbatōꝫ ñ ſꝫ ꝯtra ꝓhibi=
bitōꝫ legati qui donatōni ſue col
latōꝫ ip̄ius eccleſie decernebat re
ſeruandā ad eam nō potuit alium
poſtmodū p̄ñtare·vñ pa·p̄ñtatōꝫ
ip̄ius·g·minus canonice factaꝫ de
creuit ⁊ ea nō obſtante ꝓnūciauit
ꝯceſſiōꝫ ip̄i9 eccīe·b·clerico factā
canonicā extitiſſe· Adiudicando ei
dē eccleſiā ip̄aꝫ cū fructib9 medio
tempe ꝑceptis aduerſario ꝑpetuū
ſilentiū imponendo· ¶ Nō ꝙ lega
tus poteſt ſibi reſeruare collatōꝫ
vacaturi bñficij· ¶ Item laic9 pa
tronus ſiue cleric9 p̄ron9 rōne pa
trimonij q̄ntū ad p̄ñtatōꝫ non ſub
eſt legato·vñ eo inuito eccleſiā cō
cedē ñ pť qd eſt valde notandum·
¶ Itē cleric9 patronus rōne pri=
monij ſui variare poteſt qꝛ in h nō
reputať clericus ſꝫ laicus· ¶ Itē p̄
ſentat9 quouſqꝫ ñ fuerit inſtitut9
nō dicitur habere plenum ius·
¶ Item qui canonice non habet ec
cleſiam fructus quos medio tp̄e p
cipit reſtituere debet·

Paſtoꝛalis· Caſus· Aliquis
preſentat9 ē epi
ſcopo a patrono laico ad aliquam
eccleſiam vacantem ſed epiſcopus
ip̄ſum non admiſit· queritur vtrū
ex tali preſentatione ius ſit illi ac
quiſitum in illa eccleſia ⁊ ſi ille ap
pellauerit· vel alius inſtituatur et
poſt appellationem patronus ali=
um preſentauerit et epiſcopus ſe=
cundum preſentatum inſtituerit·
queritur vtrum ille ab eccleſia de
beat remoueri· Innocencius vero
volens inherere veſtigijs alex·
qui diſtinguēs inter preſentatos

a laicis ꝛ clerico patronis poſſi
dentis ꝯditoꝝ cenſuit meliorē. rn̄.
ꝙ iſtitutō ſecūdo loco pn̄tati a lai
co patrono robur obtinet firmita
tis. Sꝫ qꝛ epꝰ idoneū clericū ſibi
pn̄tatū malicioſe recuſauit ſtatuit
ut ad ꝓuidendū eidē i ꝯpetēti bn̄
ficio ꝯpellat̄. q̄ti. puniat̄ i eo in q̄
peccauit ‖ Nota ꝙ laicꝰ patronꝰ
pt̄ variare ante inſtitutōꝫ. ‖ Jtē
nt̄ pn̄tatos a laico ꝛ clerico meli/
oꝛ ē ꝯdicio poſſidētis. ‖ Jtē aliqͥs
punit̄ i eo i quo peccauit ꝛ merito
qꝛ iniuriā fecit p̄mo p̄ſentato.

Poſtulaſti. Ca. Primo for⸗
matur talis que
ſtio vtrū ſacerdos prochial' eccīe
poſſit aliquē pn̄tare ad ordīes ad
titulū eccīe ſue irreq̄ſito patrono.
ꝛ ſi poſſit ītitulari irreq̄ſito p̄rono
q̄rit̄ vtrū p talēꝫ intitulatōꝫ fiat
p̄iudiciū patrono q̄minus poſſit
pn̄tare quē voluerit cū eccīa vaca
uerit illo intitulato excluſo. ad p̄⸗
mā queſtiōꝫ n̄ videt̄ pa. rn̄dere ſꝫ
ad ſcdaꝫ rn̄. ꝙ p talē ītitulatōꝫ nul
lū p̄iudiciū generat̄ patronis ī po
ſterū q̄n poſſint ad illas eccīas cū
vacauerit q̄s voluerit pn̄tare n̄ il⸗
li ꝺ aſſenſu patronoꝝ ītitulati fuiſ
ſent. ‖ Nota ꝙ pfactū p̄lati n̄ p̄iu
dicat̄ patrono i pn̄tatōe futura n̄
patronꝰ ꝯſenciat facto rectoris.

Tranſmiſſe. Caſus. Capitu⸗
lū eboꝛac. eccīe
eccleſiā q̄ndā in q̄ ius obtinent pa
tronatꝰ ꝯceſſerūt. r. clerico poſt⸗
modū volūtate mutata. l. clericū
pn̄tauerūt archiep̄o ad eandēꝫ ec
cleſiā poſt appellatōꝫ a dicto. r. ad
ſe. ap. interpoſitā. q̄ſiuit archiep̄s
vtrū clericū illū ſibi pn̄tatū debe/
ret īſtituere n̄ obſtāte appellatōe
p̄dicti. r. rn̄. pa. ꝙ illū pn̄tatū īſti⸗
tuere poterit i eccleſia illa ad quā
extitit pn̄tatus tanquā pocioꝛem

dūmodo aliq̄d aliud. canonicū nō
obſiſtat cū ex vi iuris patronatus
ſola pn̄tatō ptineat ad patroniū ꝛ
n̄ ꝯceſſio eccleſie. ‖ Nō ꝙ aliud eſt
ꝯcedē eccleſiā ꝛ aliud pn̄tare. ille
ꝺꝫ ꝯcedē eccleſiā ad quē ordinatō
ipiꝰ eccleſie ꝛ collatio ptinet. hoc
non poteſt facere patronus.

De cenſibus exact. ꝛ pcura.

Sanctitum eſt. Caſus. Statu
tū fuit i ꝯcilio varmaceñ. ut
vnicuiqꝫ eccleſie vnꝰ manſus inte
ger tribuat̄ abſqꝫ vllo ſuicio et p̄
ſbiteri i eis ꝯſtituti nullū ſuiciū fa
ciant. neqꝫ ꝺ decimis. neqꝫ ꝺ obla
tōnibꝰ fideliū. nec ꝺ domibꝰ. nec
de areis vel oꝛtis iuxta eccleſiam
poſitis. neqꝫ ꝺ manſo p̄dicto p̄ter
eccleſiaſticū. ſi aūt ap̄liꝰ habuerit
ſenioꝛibꝰ ſuis debitū ſuiciū imp̄e
dāt. ‖ Nō qꝫ dos eccleſie immunis
ꝺꝫ eſſe ab omni tributo. ‖ Jtē res
tranſit cum onere ſuo.

Omnis anima Caſus. Dicit̄
ſꝫ ꝙ oīs aīa re
gibꝰ ſubdita ꝺꝫ eſſe ꝛ in ſignū ſub
iectōnis dat tributū. ‖ Nō ꝙ tri
buti p̄ſtacio ſignū ē ſubiectōnis

Scientes. Caſus. Quidā ab
bas ꝯqueſtꝰ eſt
dn̄o pa. ꝙ ep̄us manſe nouas ꝯſue
tudīes ſiue pēſiōes mōaſterio ſuo
volebat īponē. vn̄ mādat cuidam
cātoꝛi quati. ſup ſꝫ veritatē inqͥ
rat ꝛ ſi ab inicio ſꝫ impoſita n̄ fue
rint de cetero nouit̄ īponi n̄ p̄mit
tat. ‖ Nota ꝙ̄ iniciū ſpectandū ē
‖ Jtē nouꝰ cēſus ſiue ꝯſuetudīes
noue eccleſijs imponi nō debēt.

Licet multum. Ca. Quidam
cecꝰ cōgitus
eſt dn̄o pa. ꝙ ip̄e ꝯpellebat̄ ad ſol
uēdas collectas piter cū alijs non
habito reſpectu ad cecitatē ſuaꝫ.

mandat pa. epo loci ꝙ h̄ fieri n̄ ꝑ=
mittat quia iniquū eſt eum q̇ talit̃
afflictus eſt i collecta affligere.
cui debuit poci9 ex collecta ſi eſ=
ſet neceſſe ſubueniri. ¶ Nota ꝙ mi
ſerabiles pſone ab eccleſia dn̄t de=
fendi. ¶ Itē afflictis non eſt addē
da afflictio.

¶ **Peruenit.** Ca. Abbas fratri
norẽn. depdatus
fuit ecc̄iaz carpenſem occaſione cu
iuſdā cenſus quem petebat abbas
ab ecc̄ia carpenſi. Sz archipſbiter
carpēſis dicebat ꝙ ipe ignorabat
cauſā quare cenſū illū ſoluere debe
bat. q̄ſiuit a pa. q̇d iuris eſſet. rn̄.
pa. comitiſſe matilde ꝙ cēſus cui9
cauſa ignorat̃ nec diuinis nec hu=
manis legib9 ꝙ ſolui debeat inue
nitur vn̄ oportz ut pſciat̃ ad quid
ſit ⁊ qn̄ cēſus ſolui debeat. ⁊ ſic ab
bas cauſā hui9 cēſus oñdere tene
tur. ¶ Nō ꝙ cenſus ignorātie .i. cu
ius cauſa ignorat̃ ſolui n̄ dz. ¶ Itē
qui petit aliquid cauſam petēdi al
legare debet.

¶ **Cum apoſtolus.** Ca. Quidā
ſ. archiepi
epi ⁊ alij inferiores cū ecc̄ias viſi
tabant g̃uabāt eas in ꝓcuratōib9
exigēdis ut qn̄qꝫ ornamēta eccleſia
ſtica ſubditi vēdē vel obligare cō
pellant̃ ⁊ breuis hora longi tpis
victū ꝯſumat. vn̄ ſtatuit ꝯcil'. lat̃.
ꝙ p̄lati predicti ſm facultates ec
cleſiarū recipiāt ꝓcuratōnes. ſ. ſta=
tuendo certū numerū cuilibet pre
dictoꝝ tā pſonarū ꝙ̃ equoꝝ q̇bus
ꝯtenti exiſtāt recipiētes cū grāru
actōne q8 illis fuerit miniſtratum
ab illicitis abſtinēdo q̄rendo nō q̄
ſua ſūt ſꝫ que Jheſu xpi querē vi=
deant̃. ꝓhibet inſup ne ſubditos
ſuos indebitis exactōnibus agg̃=
uare p̄ſumāt n̄ qn̄ neceſſitas ſupue
nerit. ut ſi manifeſta ⁊ rōnabil' cau
ſa extiterit moderatū auxilium ab
eis potuerūt poſtulare cum dicat
aplus nō debent filij theſaurizare
parentibus. ſꝫ econuerſo. In fine di
cit ꝙ dictū eſt d̄ p̄dicto numero ꝑ
ſonarū ⁊ euectōnis ſm tolleranti
am dictū eſt in illis locis in quib9
ampliores ſūt reddit9 in pauperi
bus locis illā teneant menſuraz vt
minores nō debeāt aggrauare et
illi q̇ paucioribꝰ equis vti ſolebāt
non credant ſibi p̄dictā indulgēci
am fore ꝯceſſaz. ¶ Nota ꝙ ꝓcura=
tōes recipiende ſūt ſm facultates
eccleſiarū. ¶ Item hic determinat̃
numerus euectōnū in viſitatōib9
faciendis. ¶ Itez prelati viſitātes
ſubditos ſuos canes venaticos vel
aues habere non dn̄t. ¶ Itē ſūptu
oſas epulas querē nō dn̄t. ¶ Itez
q8 eis i ꝓcuratōne cōpetenter mi
niſtratū fuerit recipe debent.
¶ Item epi ſubditos ſuos talliare
nō debent ſine cauſa. ¶ Itez cauſa
facit licitū q8 alias non liceret.
¶ Itē filij nō dn̄t thezauriſare pa
rentib9 ſꝫ ecōuerſo. ¶ Item q8 ꝓ
uiſū eſt ad leuamen extendi non de
bet ad grauamen.

¶ **Probibemus.** Caſus. Preci
pit ꝯcil'. lat̃.
ꝙ archiepi ⁊ epi abbates ⁊ alij p̄
lati nouū cenſū n̄ iponāt eccleſijs
nec veteres augeāt nec ptē ꝓuen
tuū ecc̄'iarū ſuis vſib9 appropria
re p̄ſumāt ſꝫ libertatē iferioribus
ꝯſuent quā ſibi volūt a ſuis ſupio
rib9 cōſuari q̇ ꝯtra fecerit irritū
habeat̃. ¶ Nō ꝙ noui cenſus eccle
ſijs iponi n̄ dn̄t. nec veteres augeri
¶ Item epus nō poteſt ſibi appro
priare redditus eccleſie. Itē q8
tibi vis fieri alteri facē debes. ⁊
q8 tibi nō vis fieri alteri n̄ facias.

¶ **Preterea.** Caſus. Quidā re
ctores eccleſiarū

colluſione quadam facta cum reli-
gioſis qui habent in illis eccleſijs
ius patronatus ſoluũt eiſdez eccle
ſijs annuatim penſionē ꝛ illi eā re/
cipiunt epo ignorante · queritr an
ſucceſſores penſionē iſtaz ſoluere
teneantur · rñ · ꝙ monachi non ſũt
audiendi in receptõne penſionis ·
ſi auctoritas epi vel eius officialis
qui auctoritatē preſtare poſſit nõ
interuenerit ſup hoc qꝛ ſimplices
ſacerdotes vel clerici nõ pñt eccle
ſias quibus preſũt ꝯſtituere cenſu
ales pſertim poſt ipoꝝ deceſſum ·
¶ Nota ꝙ ſine auctoritate epi pē
ſiones eccleſijs imponi non debent
¶ Itez cenſus a puata pſona eccle
ſie impoſitus vitam ſoluentis exce
dere non poteſt ·

Eccleſijs · Caſus · Aliqñ lai
ci tenēt eccleſias
epi liberant eas de manibus laico
rum · queritr vtrũ plus iuris habe
re debeāt ĩ iſtis eccleſijs q̃z ĩ alijs
rñ · pa · ꝙ nullam exactõnem impo-
nere eis pñt · nec debent pter ca-
thedraticum ꝛ oĩa alia iura que
alijs eccleſijs imponũtur · ¶ Nota
ꝙ idem ius quod epi habent ĩ an
tiquis eccleſijs · idem ꝛ non pl9 de
bent habere in nouis ſiue in illis q̃
liberāt de manibus laicoꝝ · ¶ Itē
nõ dñt eccie diuerſo iure cenſeri ·

Innouamus · Ca · Noua pe-
dagia ſine au-
ctoritate regum vel pncipũ cõſti
tui nõ debēt · ꝛ qui ↄtra fecerit cõ
munione careāt xpiana · ¶ Nota ꝙ
ſoli pncipes noua pedagia ꝯſtitu
ere poſſunt ·

Cum clerici · Caſus · Quidā
clerici cum qui
buſdam religioſis ſine auctoritate
epi faciunt colluſionē cõſtituendo
eis cenſuales eccias quas tenēt ut
poſt eorũ deceſſum ad pñtatõnez
religioſorũ ad eaſdē eccias filij vl
nepotes clericorũ ipoꝝ repñtent
tur · precipit pa · ut qui inuenti fu
erint facere talia ab eccleſijs ipſis
ap · poſtpoſita ſpolientur · ¶ Nota
ꝙ clerici eccias quas tenēt nõ pñt
ꝯſtituere cenſuales ꝛ ſpoliandi ſũt
ipis eccleſijs q̃ hoc faciũt ·

Ea que · Caſus · Quidam archi
diaconi faciebant col
lectaz denariorũ beati petri p ar
chidiaconatus ſuos ꝛ ſub tali occa
ſione eccias ꝛ prochias plurimũ
aggrauabant · precipit pa · ꝙ hoc
non faciant qd ſi ſecus preſũpſerit
id qd videntr habere auferetur ab
eis ¶ Nota ꝙ ptextu officij ſibi cõ
miſſi non debet qs illicitas exactõ
nes pſumere qd qui fecerit officio
illo puari debet · Item puilegiũ
meretur amittere q̃ pmiſſa ſibi ab
utitur poteſtate ·

Significauit · Caſus · Mona-
chi d clauſtr g.
elegerũt quendā clericũ · I. nomie
ad regimē eccie d vultig · ipm iu-
ramēti vinculo aſtringētes d ſol-
uēdo eiſdē annuatim cēſũ triũ mar
carum q̃s pdeceſſor eius ſoluerat
poſtmodũ eps dioc · pcepit eidem
ĩ piculũ ordinis ne cenſũ illum eis
ſolueret · ñ pmo ↄſtaret ꝙ auctori
tate epali fuiſſet impoſit9 · Sacer
dos pdict9 h ſignificauit dño pa · vñ
mādat cuidā q̃ti · ſi ꝯſtiterit pfatũ
canonē aucte epi ꝛ ñ d nouo fuiſſe
ipoſitũ pcipiat epo ut phibitõnez
ſuā relaxaret · ſi vero cēſus d nouo
ſit ipoſitus ſine aucte epi factũ ſit
ſiue ñ cõpellat monachos illos ut
clericũ illũ a iuramēto abſoluant ·
¶ Nota ꝙ noui cenſus etiam de au
ctoritate epi eccleſijs imponi non
debēt · ¶ Item iuramentum de nõ
uo cenſu ſoluendo preſtitũ relaxā
dum eſt ·

Sopite Caſus. Int͛ archiep̄m
rauenateñ. ꝛ monaſte-
ria ꝺ bonoña ꝯtrouerſia vertebat
tur ſup ꝓcuratõibus recipiẽꝺis
cauſa viſitatõis. abbas ſãcti pro
culi alioꝝ monaſterioꝝ ꝺ bonoñia
ꝓcurator ꝛ ꝓ monaſterio ſuo ꝓpt͛
ꝯtrouerſiam iſtã aꝺ ap. ſe. acceſſit
et cauſa ſuper ip̄a ꝺiucius litiga-
uit. archiep̄us aſſerebat ꝓcuratõ
nes ip̄as in alijs monaſterijs ſue ꝓ
uincie ſibi ſine ꝯtraꝺictõne p̄ſtari
ꝛ ꝓbauit p̄ teſtes ꝓcuratõnes ex
hibitas fuiſſe p̄ꝺeceſſoribus ſuis
in monaſterio bonoñ. pa. viꝺẽs in
tentõꝫ archiep̄i iure ꝯmuni fũꝺa
tam ꝛ anteceſſoꝝ ſuoꝝ ꝯſuetuꝺĩe
aꝺiuuari ꝯꝺẽnauit monaſteria ſup̄
ꝺicta aꝺ ꝓcuratõꝫ preſtãꝺũ ꝺicto
archiep̄o ꝛ ſucceſſoribus ſuis ſcꝫm
facultates eoꝝ. ‖ Nota ꝙ archi-
ep̄s cum viſitat ſuam prouinciam
ꝓcuratõnes ꝺe iure ꝯmuni recipe
ꝺebet. ‖ Item ꝯſuetuꝺo in ꝓcura
tõibus recipienꝺis attenꝺẽꝺa ẽ.
‖ Itẽ ꝓcuratõnes ſcꝫm facultates
eccleſie ſũt exigẽꝺe. ‖ Itẽ ſñia la
ta ꝓ p̄ꝺeceſſore ꝓꝺeſt ſucceſſori.

Grauis Caſus. Quiꝺã eccleſi
aſtici ſeu religioſi ha
bentes p̄ſentatõꝫ in eccleſijs vo-
lunt aꝺ eas vacantes aliquos p̄ñta
re. niſi aut nouũ cenſum illis impo
nant aut veterẽ penſionẽ augmen
tent ꝯtra ꝯcil͛. lat͛. et aꝺ ſolutõnẽ
ip̄ius inſtituenꝺos p̄ſbiteros iura
toria vel fiꝺeiuſſoria cautõne com
pellũt. puenit hoc aꝺ noticiã ꝺñi
pa. vñ manꝺat q̃buſꝺã q̃ti. q̃cquiꝺ
ꝯſtiterit ꝯtra ꝯſtitutõꝫ ꝯcilij ſup
hmõi a t̄pe prefati ꝯcilij attẽpta
tum in irritũ ꝺebeãt reuocare ꝛ p̄
ſbiteros qui ſup his iuramenta il-
licita preſtiterũt faciant abſolui
cõgrua ſatiſfactõne impoſita et q̃
ꝯtra formaꝫ canonũ ꝺe cetero ſup
his venire p̄ſumpſerint canonice
puniantur ‖ Nota ꝙ nouꝰ cenſus
eccleſijs nõ ꝺebet imponi nec vetꝰ
augeri. ‖ Item ꝯſtitutio trahitur
aꝺ futura ꝛ ea tm̄ reſpicit niſi ꝺica
tur in ea ꝙ preterita reſpiciat.
‖ Item iuramenta ꝯtra formã ca-
nonum p̄ſtita illicita ſũt et iꝺeo ñ
ſeruanꝺa. ‖ Item q̃ ꝯtra formã ca
nonũ aliq̃ꝺ attẽptant puniẽꝺi ſũt.

Cruãto. Ca. Funꝺatores mo-
naſterij belleuille ab
ip̄a funꝺatõne ip̄iꝰ monaſterij cõ
ſtituerũt ut fratres illic ꝺño ꝺeſer
uientes fratribꝰ ſancti ireneí vnã
ꝓcuratõnem annis ſingulis exhi
berent quãuis ab eis nihil teneãt
ſeꝺ ab inicio ꝓpter paucitatem fra
trum ꝛ ſeruiẽtiũ ſancti ireneí ꝓcu
ratio illa fr̃es mõaſterij belleuille
nõ grauabat. poſtmoꝺũ in tantũ
creuit numerus eoꝛunꝺẽ ꝙ aꝺ ꝓcu
ratõꝫ vix ſufficiunt q̃tuor marche
que pro vna fieri cõſueuit. quare
monachi iſti ꝓuiꝺeri ſibi ſup hoc
poſtularũt pa. inꝺulget eis ne vl
tra p̄mam menſuram in ꝓcuratõe
ſint vlteriꝰ preꝺictis fratribꝰ ob
ligati. ſeꝺ expenſis que ꝯſueuerũt
fieri ſint cõtenti niſi facultates ſui
monaſterij in tantũ excreuerint ꝙ
ſine grauamĩe poſſint exhibere ꝓ
curatõneꝫ p̄ꝺictam. ‖ Nota ꝙ i fũ
ꝺatõne eccleſiarum poteſt imponi
cenſus ꝺe voluntate funꝺatoris.
‖ Item augmentatis facultatibꝰ
ꝓcuratio poteſt augmentari ꝛ ca
nonicoꝝ numerus poteſt augeri.
ꝛ ſic eſt ar. ꝙ cẽſus ex cauſa poteſt
augmentari ꝛ ꝺiminui.

Cum inſtancia. Ca. Primi
cerꝰ et cle
rus meꝺiolaneñ. per quoſꝺaꝫ nun
cios ſuos conqueſti ſũt ꝺomino pa.
ꝙ cum ip̄i legatos et nuncios ap.
ſe. ꝺeuote recipiant et procurent

ordinarij maioris eccleſie mediola
neñ. ipōs procurare renuūt et ad
faciendas expenſas ſubſidium de-
negant impṫiri. vnde in procura-
tionibus exhibendis plus debito
aggrauantur quare ſibi ſuper hꝫ ꝓ
uideri poſtulabant. pa. ſic eorum
poſtulatōni vel petitōni rñ. ꝙ cū
omnes eccleſie legatis ⁊ nūcijs ro
mane procuratōnes impendere te
neantur nullam haberi vult ab hu
iuſmodi procuratōnibus excuſatā
niſi forte ꝑ ſpecialē ꝑuilegiū apo-
ſtolice ſedis ſit exempta quod tñ
papa non credit etiam ſi longiſſi-
mo tempe procuratōnem nō pre-
ſtiterit cum in talibꝰ locum nō ha
beat preſcriptio quia et pa. circa
prouiſionem ⁊ ſollicitudinē omni
um eccleſiarū nō ceſſat. verūtamē
in his exigendis eum modum ⁊ or
dinem vult obſeruare vt nullus ꝑ
latus vel eccleſia ſuꝑ hoc rōnabi-
liter cōqueratur. Si vero de ꝯmu
ni collecta expenſas legatoꝝ ⁊ nū
ciorum ap. ſe. facere noluerit. hoc
eis papa non prohibet tamen per
hoc nullum vult preiudiciū gene-
rari nuncijs ⁊ legatis ſuis quomi
nus poſſint a quocūqꝫ voluerint ꝓ
curatōnes debitas poſtulare ita
tñ ꝙ ſi aliquis in hoc fuerit graua
tus ſibi ab alijs reſtauretꝰ ⁊ nūcijs
ap. ſe. in neceſſarijs exhibēdis pa
reat quicūqꝫ fuerit requiſitus ita
ꝙ in fraudem nihil fiat nec cōpel
lantur procuratōnem recipe ꝑ cō
munes miniſtros ⁊ qui cōtumacit̄
eis reſtituerit per ec. cen. ſūt com
pellendi. ¶ Nota ꝙ omnes eccleſie
legatos ⁊ nuncios ro. ec. procura
re tenentur. ¶ Item ꝯtra procura
tōnem que debetur nuncijs ap. ſe.
non currit preſcriptio. ¶ Itē dñs
papa omniū eccleſiarum curam et
ſollicitudinem gerit. ¶ Itē ſm fa
cultates eccleſiarū procuratōnes
exhiberi debent. ¶ Item compel
li poſſunt eccleſie nuncijs ap. ſe. ꝓ
curatōnes exhibere.
Caſus. In archiepa-
Ex parte tu compoſtellano qui
dam vota beati iacobi ꝯtinue per
ſoluerūt ad ꝯmunem menſurā ter
re cum qua emunt et vendunt ⁊ ꝑ
ſoluerūt. quidam alij a longis re-
tro tꝑibus ab eoꝝ ſolutione ceſſa
runt. de nouo inceperūt ſoluere vo
ta illa ad quandam menſuram ꝑuiſſi-
mam ⁊ ignotam et cum eadem ſol-
uere nitūtur. queſitum fuit a pa.
vtrum illi cogendi ſint ſoluere vo
ta predicta ad ꝯmunē mēſurā ter
re ſm ꝙ alij ſoluerūt continue. tñ.
pa. cum non cōſtet ad quā mēſurā
anteceſſores eoꝝ predicta vota ꝑ
ſoluerūt diſtinguendū eſt vtrū ha
bitatores regionis ipius ꝗ vota
illa ꝯtinue pſoluerūt ad vnā ⁊ eā
dem menſuram perſoluerint an ad
varias ⁊ diuerſas. ſi ad vnam men
ſuram perſoluerūt ⁊ illi ad eandē
menſuram ſoluere ſūt cogendi. Si
vero ad diuerſas ſoluere conſueue
rūt ⁊ illi volūt ſoluere ad minorē
non ſūt cogendi ut ad maiorē per
ſoluant. quia cum hmōi vota gra
tuita fuerit ab initio benigne ſūt
ab hmōi viris eccleſiaſticis exigē
da ne videantur lucris tempalibꝰ
inhiare. ¶ Nota ꝙ ſucceſſor tenet̄
ad id qđ anteceſſor ſoluē ꝯſueuit.
¶ Itē minor pars tenetur facere
qđ maior facit. ¶ Itē in votis lo
cum habet coactio. ¶ Itē i dubijs
liberū ē ſequi qđ magis placuerit
¶ Itē q̄ gratis ſunt oblata benigne
ſūt exigēda. ¶ Itē clerici lucris tē
poralibus inhiare nō debēt.
Caſus. Inter epi
Cum olim. ſcopum ceſarau-
guſteñ. et abbatē ſancti iohannis

depenna fuit olim contecto ſuper
iuribus epalibus duarum ecclīarū
de luna et de bel· que erat in dioč·
dicti epi· cōpoſitio facta fuit ſ cō
trouerſia illa inter epm ⁊ abbatez
et poſt compoſitōnem illam ſecūda
ꝯpoſitio interuenit ꝑ quā quedaz
fiebant deductōes de p̄nia ꝯpoſitō
ne iterum orta fuit ꝯtrouerſia int̄
eos ſup predictis eccleſijs· cauſa
delata fuit ad dnm pa· in cuius p̄=
ſentia oſtenſe fuerūt predicte com
poſitōnes· verūtamen abbas ſecū
dam cōpoſitōnem voluit approba
re imo eam ſtuduit multiplicit̄ im=
pugnare· preterea abbas oſtēde=
bat in iure quedā inſtrumēta pre
deceſſoris huius epi ꝯceſſa mona
ſterio ſup vna eccleſiarū illarum·
papa auditis ⁊ intellectis rōnibꝰ
vtriuſqꝫ ptis quia ꝯſtitit ſibi ꝙ ec
cleſie predicte de luna ⁊ de bel erāt
ꝯſtitute in dioč· ipius epi ꝑ inſtru
menta ꝯpoſitōnum in q̇bus ꝯtine
tur expreſſe ut abbas p̄dictꝰ epo
debeat rñdere· tam de decimarum
quarta ꝙ de ceteris iuribus epali
bus ꝯdemnauit abbatem ipm epo
ad integram ſolutōz quarte omni
um decimarū ⁊ ad p̄ſtatōz ꝓcura=
tōnum ⁊ alioꝝ iurū epalium in p̄
dictis eccleſijs nullis factis dedu=
ctionibus· Sed diceret aliq̇s que/
ritur· pa· ꝯdemnauit abbatem ad i
tegram ſolutōz ꝯtra tenorez ſecū
de ꝯpoſitōnis· rñ· pa· quāuis de=
ductōnes quedā faciēde eſſent ex
forma ſecūde ꝯpoſitōnis quia ab=
bas ꝯpoſitōnem illam nullatenus
approbauit ſed eā ſtuduit multipli
citer impugnare non debuit ex ea
beneficium ꝯſequi cui renunciaſſe
tacite videbatur· preterea abbas
negare non poterat illam eccleſiā
conſtitutam eſſe in dioč· huiꝰ epi
ſcopi cum ipe ſup illa eccleſia oſtē
debat in iure inſtrumēta p̄deceſſo
ris iſtius epiſcopi monaſterio con
ceſſa fuiſſe· p que inſtrumēta epus
ius epale petebat expreſſe· ¶ No=
ta ꝙ eo ipo ꝙ eccleſia ſita eſt in di
oč· alicuius epi ei tenetur in epiſco
palibus reſpondere· ¶ Item ſuper
iuribus epiſcopalibus poteſt fieri
compoſitio· ¶ Item ex eo ꝙ q̇s im
pugnat non debet aliquod benefi
cium ꝯſequi cum ex hoc tacite ei re
nunciare videatur· ¶ Itē tacita re
nunciatio preiudicat· ¶ Item non
debet quis inſtrumenta produce=
re per que aduerſarius probet in
tentōnem ſuaz· ¶ Itē ꝯtraria ꝓpo
nens non eſt audiendus·

Olim cauſam. Caſus· Inter
epiſcopū ſpo
letañ· ⁊ clericos plebis rupiñ· q̄=
ſtio vertebatur ſuper ſinodatico·
cauſa ſuper hoc ꝯmiſſa fuit epiſco
po tudertino ⁊ collegis ſuis corā
quibus ꝓponebat̄ ex parte epiſco
pi ꝙ hijdem clerici predeceſſori/
bus ipius epiſcopi ſoluere conſue
uerunt tres papieñ· in feſto nata=
lis domini· et tres i feſto ſurrectō
nis domini ꝓ ſinodatico· nunc tan
tū ſoluūt tres lucaceñ· pro ſingu=
lis denarijs papieñ· cum tamen de
narius papieñ· valeat· vj· lucaceñ
vnde petebat eos compelli ad pa
pieñ ſolutōnem· et cum ipe primo
anno recepiſſet lucaceñ· ius tamē
ſuū poſtmodum ſemp fuit ꝓteſta=
tus ꝙ p hoc non fieret ei preiudiciū
quo ad denarios papieñ· ex aduer
ſo dicebatur ꝙ ⁊ ſi aliquādo dena
rij papieñ· pro ſinodatico fuerint
perſoluti iam per· xlv· ānos· ⁊ am
plius tam huic epiſcopo ꝙ prede
ceſſoribus ipius lucaceñ· fuerant
perſoluti· et ſic nitebantur ſe pre
ſcriptōe tueri· lite ꝯt̄· ſup p̄dicta
petitōne recepti fuerūt teſtes ab

vtraqꝫ pte ꝯ poſitões ꝯ rñſiones hinc inde facte. et tandem cauſaꝫ iudices remiſerũt ad papam. ipe vero exãmato negocio quia conſtitit ſibi ꝙ papieñ. olim fuerant pſoluti ꝓ ſinodatico quod ex eo ꝓbatur ꝙ lucaceñ. ſoluti ſũt poſtmodũ ꝓ eiſdem et ex dictis teſtium et ex confeſſione aduocati clericoꝝ non reuocata euident᷑ appareat ꝙ tpe lotharij pdeceſſoris hmõi epi papieñ. moneta ꝓ ſinodatico ſoluta fuit. et a tempe dicti lotharij non mi ſi. xxxvj. annoꝝ ad plus tempus effluxerit et ꝓbatum etiam fuit ꝙ tres lucaceñ. q̃ ꝓ vno papieñ. ſoluebantur poſt mortem ipius. l. v. vel. vj. valebant de illis q̃ modo ſũt in vſu et videns ꝙ ꝓpter mutatõnem monete acciderit ꝙ vſqꝫ ad temp⁹ hmõi epi lucaceñ. dati fuerant ꝓ ſinodatico ſicut erãt in vſu cõdemnauit ꝓcuratorem ptis aduerſe nomine clericoꝝ plebis predicte epo ad ſolutõnem denarioꝝ papieñ. ꝓ ſinodatico vel eoꝝ eſtimatõnem p diffinitiuã ſentenciaꝫ ¶ Nota ꝙ ꝓteſtatio nõ ꝓdeſt vbi ꝓteſtans venit ɔtra ſuam ꝓteſtatõnem ut colligitur hic. qꝛ ſi clerici iſti pſcripſiſſent non profuiſſet epo proteſtatio. ¶ Item confeſſio aduocati preiudicat niſi fuerit reuocata. ¶ Item ps penſionis vel alicuius alterius preſtatõis poteſt preſcribi. ¶ Item p partez nõ retinetur totum. ¶ Item ſentencia formatur in pſona procuratoris. ¶ Item ſolucio penſionis vel cenſus fieri debet ad illam monetaꝫ q̃ ab inicio fuit ɔſtituta. ſi eſt in vſu alias ad eius eſtimatõꝫ. ꝯ ita pncipium ɔſiderandum eſt.

¶ Cum venerabilis. Ca. Int᷑ epm fauẽñ. et pꝛorem ſancti ſtephani ſup iuribus epãlibus ɔtrouerſia verte batur que a dicto pꝛoꝛe dictus ep̃s petebat. prioꝛ ecõtra rñdebat ꝙ ab ipõ nihil petere poterat. exhibens qδdam inſtrumentum in quo ɔtinebatur expreſſe ꝙ ep̄us fauentinus olim ab omni exactõne tam ſua ꝙ̃ ſuoꝝ ſucceſſoꝛum dictam eccleſiam ꝓrſus abſoluit et remiſit eidem pallas quas ipe ꝯ anteceſſores ſui ab ipa eccleſia recipere conſueuit retẽto ſibi ꝯ eccleſie ſue vno cereo trium librarũ cere annuatim ſoluendo. ſtatuens ꝙ aliud ei ſeruicium non imponeret. Dominus papa viſo inſtrumẽto pdicto ꝯ alijs auditis ꝯ intellectis que ptes ꝓponere voluerunt. cognouit ꝙ prefatus ep̄us pallas predictas q̃s recipere ɔſueuerant ipe et anteceſſores ſui eccleſie predicte remiſit et ꝙ nihil aliud imponeret retẽto ſibi et eccleſie ſue cereo predicto tñ quia viſitatõni annexa eſt ꝓcuratio. et ep̄us rõne epãlis iuriſdictõis quã habet in ea teneatur eccleſiam cauſa correctõis viſitare. nec intelligatur quaſi nouum impoſitum. ſtatuit ꝙ idem ep̄us cum ad eccleſiam illam acceſſerit cauſa correctionis moderatam ꝓcuratõnem ab ea recipiat bis in anno. etiã nihil aliud a dicta eccleſia exigẽ vł extoꝛquere preſumat. preter penſionem et procuratiõnem. ¶ Nota ꝓcuratõnes preſcripta s. ¶ Nota ꝙ viſitatõni annexa eſt ꝓcuratio. ¶ Item quantũcũqꝫ ep̄s eximat eccleſiaꝫ et quibuſcũqꝫ verbis nihilominus ſibi retinet viſitatõneꝫ et ꝓcuratõnem. ¶ Itez epi ꝓcuratõnem habere non debent niſi quando cauſa correctõnis accedunt ad ecclĩaꝫ. ¶ Itez moderata debet eſſe procuracio.

Super eo. Caſus. Fere tota
ꝓuincia ↄpoſtel
lana ad iuriſdictõnem cõpoſtella=
ne eccleſie de nouo ↄuerſa erat. q̄ſi
uit cõpoſtellanus archiep̄us a do
mino pa. qualiter ei obſequi debe
at et ſeruire cum ip̄e ꝓuinciam vi
ſitat vel ꝓuincie ꝑtem et qualiter
in ꝓcuratõibus et alijs ꝓuidere
tn̄. pa. ꝙ illud obſeruare tenetur
qđ in vicinis ꝓuincijs obſeruatur
Nota ꝙ in viſitatõibus et ꝓcu
ratõibus exigendis ↄſuetudo vi
cinarum ꝓuinciarū debet attendi.

Procuratões. Ca. Nuidã
prelati ali=
quando recipiebant ꝓcurationes
cauſa viſitatõis nec viſitabãt vn̄
ſtatuit ↄcil'. generale ut ꝓcuratõ
nes que debētur prelatis rõne vi
ſitatõis nullatenus exigantur ab
eis ſiue ſint ep̄i vel archidiacomi l'
etiam cardinales vel alij abſq; rõ=
nabili cauſa et neceſſaria niſi quan
do pſonaliter viſitatõis impēdūt
officium. et tunc ſeruent modum et
menſuram in lat'. ↄcil'. ſtatutã hoc
adhibito moderamine circa lega=
tos et nuncios ap. ſe. ut ſi apud ali
quã eccleſiam moram fecerint lon
giorem et neceſſariã ne locꝯ ille mi
nimum aggrauetur ꝓcuratões re
cipiant ab alijs eccleſijs modera=
tas ita ꝙ numerus ꝓcuratõnū nõ
excedat numerū dierū et ſi vna ec=
cleſia nõ ſufficit due l' plures ſil' cõ
iungantur ad vnam ꝓcuratõnē fa
ciendam. viſitatores nõ querant q̄
ſua ſūt ſed que iheſu xp̄i. et qui con
tra hoc ſtatutū venire preſumpſe
rit qđ accepit reddat et tantūdez
eccleſie quã talit' grauauit impen
dat. Nota ꝙ ꝓcuratio peti non
debet niſi qn̄ viſitatõis officiū im
penditur. Item in ꝓcuratõibꝯ
exigendis eccl'ie grauari nõ dn̄t.

Venerabili. Caſus. Inter
ep̄um cenoma=
nen̄. et abbatem et ↄuentū de cultu
ra dei ſup procuratõibꝯ exhibē
dis queſtio vertebat' que cõmiſſa
fuit iudicibus coram quibus pete
bat ep̄us ꝓcuratõz rõne viſitatõ
nis. abbas dicebat ſe ad hoc nõ te
neri ex eo ꝙ monaſterium ſuū in ce
nomañ. villa ſit ſitum et eidē ꝓcu=
ratões hactenus nõ ſoluit. iudi=
ces ↄſuluerunt dn̄m papam. et ip̄e
rn̄dit q̄ti. niſi aliud rõnabile oſten
derint compellant abbatem et mo
nachos ad exhibendas eidem ep̄o
ꝓcuratões. Nota ꝙ in ꝓcura=
tõne que rõne viſitatõis debet'
non currit preſcriptio.

Cum nuper. Ca. Archiep̄us
beneuētanus dū
viſitabat ꝓuinciam ſuã tam aucto=
ritate ꝓpria q̄ꝫ auctoritate dn̄i pa.
cuius auctoritate ꝓcuratões pe
tebat clerici nolebant ei ꝓcuratõz
exhibere. vnde cõqueſtus eſt dn̄o
pa. vnde mandat eiſdem quati. cū
archiep̄us ꝓuinciaz ſuam viſitaue
rit ſiue auctoritate ꝓpria ſiue au=
ctoritate pa. ꝓcuratões rõne vi
ſitationis debitas ſm facultates
eccleſiarū ſibi exhibeant. alioquin
ſentencias quas tulerit in rebelles
ratas habebit et eas faciet inviola
biliter obſuari. Nota ꝙ archi=
ep̄us de iure ↄmuni poteſt ꝓuinci
am ſuam viſitare et ꝓcuratões re
cipere et ↄtradicentes excõmuni=
care.

Cum canonicis. Caſus. Re
ctor cuiuſ
dam eccleſie ſoluebat certam penſi
onem annuatim canonicis maioris
eccleſie et illam aliq̄t annis ſoluit
ad monetam antiquã. in qua pēſio
fuerat ab inicio cõſtituta. poſtea
alia moneta maior fabricata fuit.

canonici exigebant penſionez ſibi
ſolui d meliori moneta ex integro
mandat pa· quibi ſdaz quati· cano
nicos illos faciant manere conten
tos ſolutõne pociis pecunie vel ſi
non eſt in vſu ɔtenti ſint eſtimatõ
ne penſionis antique· ¶ Nõ ꝙ pẽ
ſio ſoluẽda eſt ſm ꝙ ab inicio fuit
ɔſtituta ſiue moneta diminuta fue
rit ſiue augmentata· ſic inicium ſpe
ctetur·

Auctoritate· Caſus· Religi
oſi licet aliqñ
celebrent in oratorijs que in gran
gijs ſuis habẽt ꝓpter hoc rõne vi
ſitatõnis ꝓcuratõnes exhibere ñ
debent· ¶ Nota ꝙ in oratorijs re
ligioſoꝝ procuratõnes peti non
debent·

De ɔſecratõe eccĩe vel altaris·

Ad hec· Caſus· Dicit
hic ꝙ ſi altare
motum fuerit vel lapis ſu
perior ſiue tabula ɔfractus aut di
minutus enormiter iterũ ɔſecret·
ſed eccleſia ꝓpter hꝰ recõſecrari nõ
debet licet qdam canones hoc di
cere videant· et hoc dicit in iſto ca
pitulo· ¶ Nota ꝙ totũ non viciat
quãuis ps vicietur·

Tua fraternitas Ca· Quia
ɔſecratõ
nes clericoꝝ certis tempib9 fieri
debent queſiuit epus tornaceñ· q
bus diebus ɔſecratio eccleſiarũ fi
eri debeat· rñ· pa· ꝙ diebus dñicis
et alijs poteſt eccleſias ɔſecrare·
¶ Nota ꝙ omni die poſſunt eccle
ſie conſecrari·

Quod in dubijs Ca· Pri
mo dicitur
hic ꝙ ſi altare motum fuerit vl' ta
bula ſupior enormit' fracta dꝫ ite
rum ɔſecrari· ¶ Item oleũ nõ con
ſecratũ poteſt ɔmiſceri oleo conſe
crato et dicet' totum ɔſecratũ·
¶ Nota ꝙ ea que religioſis adhe
rent religioſã cenſentur· ¶ Item
magis dignũ trahit ad ſe minus
dignum·

Propoſuiſti· Caſus· Pere
grini de diuer
ſis mundi ptibus veniũt ad eccleſi
am beati iacobi inter quos rixas et
ɔtentõnes ꝓpter cuſtodiam alta
ris fieri ɔtingit· vñ vulnera et ho
micidia inferũtur ibidem· querit'·
vtrũ ꝓpter hoc eccleſia debeat ite
rum ɔſecrari· rñ· pa· ꝙ non debet
recõſecrari ſꝫ debet recõciliari per
aquam cũ vino et cinere benedictã
¶ Nota ꝙ ꝓpter ſanguinis effuſio
nem nõ reconſecrantur eccleſie ſed
reconciliantur·

Cũ ſis· Caſus· Cũ plures cle
ricos poſſit epĩs ſimul
ordinare queſitũ fuit a qdã archi
epõ vtrum plura altaria in vna ec
cleſia et plures epõs poſſet ſimul
ɔſecrare· et pa· rñ· ꝙ poteſt ¶ No
ta ꝙ plura altaria et plures epi
poſſunt ſimul ɔſecrari·

Ligneis Caſus· Ligna eccle
ſie conſũpta ſũt vetu
ſtate vel alia cauſa· tectum eccleſie
deſtructũ eſt et ɔſũptum· ſed parie
tes integri remanſerũt· ſed menſa
ꝑncipalis altaris modicaꝫ paſſa ẽ
fracturã· repatum eſt tectũ· queri
tur vtrũ eccleſia vl' altare debeat
reconſecrari· rñ· pa· ꝙ cum pietes
in ſua integritate pmanſerint nec
eccleſia nec altare ꝓpter cauſam ꝑ
dictam debet denuo conſecrari·
¶ Nota ꝙ parietibus eccleſie i ſua
integritate pmanentib9 nõ eſt ec
cleſia reconſecranda·

Conſuluiſti Caſus· Corpora
excõmunicatoꝝ

in cimiterio eccleſie ſepulta ſunt·
querit̃· vtrũ cimiteriũ debeat de-
nuo cõſecrari ·rñ· pa · ꝙ cimiteria
illa reconcilianda erũt ꝑ aſperſio
nem aque benedicte ſolẽniter ſicut
in reconciliatõibus eccleſiarũ fie
ri ꝯſueuit· eiectis p̃us corpibus ex
cõmunicatoꝝ ſi a corpibus fideli
um diſcerni poterũt· ¶ Nota ꝙ ſic
eccleſia recõciliat̃ ita ⁊ cimiteriũ·

¶ Cum ſicut· Caſus· Regia vn
garie quandã ec-
cleſiam fundauit ⁊ eam fecit conſe
crari· in ea fuerũt clerici inſtituti·
ſꝫ eccleſiam nõ dotauit· clerici illiꝰ
eccleſie ſignificauerũt hoc domĩo
pa· vnde ip̃e ſcribit regine dicẽs·
cum eccleſia nõ ſit ꝯſecranda niſi d
dote ſit ei ꝓuiſũ tãto liberaliꝰ ad
dotandã eccleſiam predictã libera
litatis ſeu ꝓuiſionis manus apire
debet quãto ad hoc ex debito iam
tenetur· ¶ Nota ꝙ non debet ecc̃ia
ꝯſecrari nec etiam fũdari niſi a pa
trono ei de dote p̃mo ꝓuideatur·
¶ Item qui fundat eccleſiaꝫ tenet̃
dotem aſſignare eidem·

¶ Aqua· Caſus· In prouincia
brachareñ· quando ec
cleſia ꝑ ſanguinis effuſionem vel
alio modo fuerat violata recõcilia
batur ꝑ ſimplices ſacerdotes· per
uenit hoc ad noticiã pa· vnde ſup
hoc ſcribit aſtoriceñ· ep̃o dicẽs ꝙ
paliũ ep̃m q̃ꝫ ꝑ ꝓprium eccleſia po
teſt reconciliari aqua ꝑ ep̃m bene-
dicta et nõ ꝑ ſimplices ſacerdotes
recõciliant̃ eccleſie nõ obſtãte cõ
ſuetudine ꝓuincie brachareñ· que
dicenda eſt pocius corruptela· qꝛ
licet ep̃us ꝯmittere poſſit q̃ iuriſ-
dictõis ſũt inferioribus clericis·
tñ ea que ſũt ep̃alis ordinis nõ po
teſt eiſdẽ clericis inferioribus de-
mandare· Quod aũt ſup reconcilia
tõne huiꝰ hactenus factum eſt de
mandato ep̃oꝝ duxit d miſericor-
dia tollerandũ· ¶ Nota ꝙ eccleſia
ſolũmodo per ep̃m reconciliari de
bet nõ obſtante ꝯtraria ꝯſuetudĩe
¶ Item ep̃us poteſt ꝯmittere ea q̃
ſũt iuriſdictõnis inferioribus cle/
ricis· ſed ea que ſũt ordinis ep̃alis
demandare inferioribus nõ poteſt
¶ Item reconciliatio que nulla eſt
ꝑ tolleranciaꝫ pa· fit aliqua· ⁊ ita
de nihilo facit aliq̃d ſicut d ſenten
cia q̃ nulla eſt facit aliquã·

¶ Si eccleſia· Caſus· Aliq̃ ec-
cleſia nõ cõſecra
ta ſanguinis effuſione aut alio mo
do polluta eſt· querit̃· qualiter ſit
recõcilianda· rñ· pa· ꝙ lauet̃ aqua
exorciſata· ne diuine laudis orga-
na ſuſpendant̃ in ea et quã cito po
terit fieri debet ꝯſecrari· ¶ Nõ ꝙ
licet eccleſia non ſit cõſecrata ſi tñ
polluta fuerit nõ debet in ea cele-
brari· niſi p̃us aqua lauetur· ⁊ ni-
hil equipatur eccleſie ꝯſecrate· ſꝫ
aliter reconciliatur q̃ꝫ conſecrata
vt hic patet·

¶ De celebratõne miſſarum ſacramento eucharistie ⁊ diuinis officijs·

Preſbiter mane· Caſus·
Preſbi
ter mane omnes horas ſuas
dicere debet· ⁊ pactis horis ⁊ infir
mis viſitatis exeat ad rurale opus
⁊ alia faciat que ſequũtur in lr̃a·
¶ Nota ꝙ omnes hore mane dici
pñt excepto completorio· ¶ Iteꝫ
clericus cui bñficiũ ñ ſufficit ex ar
tificio poteſt victũ querere·

¶ Quidam laicorũ Ca· Quidã
laici hñt i
ꝯſuetudine ut ꝑ ſingulos dies au-
diant euangeliũ· In p̃ncipio erat
verbum· ⁊ miſſas peculiares· vñ

ſtatuit ↄcilium ut vlterius hoc nō
faciant niſi ſuo tempe. vbi aliquā-
do ex deuotōne hoc facere velint.
⁊ non ꝓpter aliud ſed audiant miſ-
ſas de eodē die. Et legit̄ i caſu in q̊
non eſt niſi vnus pſ̄biter i eccleſia
que debet celebrari de die. ¶ No-
ta ꝙ aliquid ꝓhibetur nō ꝓpter ſe
ſ3 ꝓpter illud quod inde ſequi pt̄.
¶ Item miſſe de die audiende ſunt
vbi aliquis ex deuotōne velit ali-
as audire.

Conſuluiſti. Caſus. Queſi-
tum fuit a pa.
vtrū ſacdos poſſit celebrare plu-
res miſſas eodem die. rñ. pa. ꝙ ex-
cepto die natiuitatis dñi ſufficit ſa
cerdoti ſemel in die vnā miſſam ce
lebrare niſi neceſſitas immineat.
¶ Nota ꝙ neceſſitas facit licitum
qđ alias eſt illicitum. ¶ Itez nota
cōtra ſacerdotes q̇ plures miſſas
celebrant in die cauſa cupiditatis.

Conſilium. Caſus. Queſitum
fuit a pa. vtrū in
diebus feriatis in q̇bus ad hono-
rem ſancti ſpiritꝰ beate virginis
et ſancte trinitatis miſſa celebrari
ↄtingit ymnus angelicus ſimbolū
ꝓpria prefatō cantari debeat. rñ.
pa. ꝙ apud ipm̄ in diebus ꝓfeſtis
cum miſſarū ſolēnia in honore bea
te virginis celebrētur. nec3 ymnꝰ
angelicus nec3 ſimbolū decantan-
tur. licet ꝓpria p̄fatio cantetur vt
differētia oſtendat̄ inter ↄmemo
ratōnem ⁊ feſtiuitatem. vnde te
deum laudamus regulariter dimit
titur in laudibus matutinis. ¶ No
ta ꝙ i officio eccleſie differētia de
bet eſſe inter cōmemoratōnem et
ſolēnitatem.

Ex parte. Caſus. Queſitum
fuit a papa q̊ ſc3
aqua vel vino ꝑfundere debeat ſa
cerdos poſtquā totum acceperit
eucharistie ſacramentū. Rñ. pa. ꝙ
vino ꝑfundere debet niſi cū eode3
die aliam miſſam debuerit celebra
re quia ſi vinū ꝑfuſionis acciperet
celebratōnem aliam impediret.
¶ Nota ꝙ ſacramenta a ieiunis ſūt
percipienda.

Cum marthe. Caſus. In euā
gelio ſic legi
tur. Accipiēs calicem grās agēs
benedixit ⁊ dedit diſcipulis ſuis di
cens. bibite ex hoc oēs hic ē eīm
ſanguis meus noui teſtamenti qui
pro vobis ⁊ ꝓ multis effundetur i
remiſſionem peccatoꝝ. ad vim et
ꝓlatōnem iſtoꝝ verborū panis
et vinum in corpus et ſanguinem
xp̄i tranſubſtanciantur. In canone
miſſe quo eccleſia vtit̄ generał ad
ditum fuit miniſteriū fidei. quod
verbū nullꝰ euangeliſtarū expſſit
vnde mirabatur archieps̄ iſte q̊s
auſus fuit adicere verbum illud q̄
tens a pa. quis illud verbum adie
cit. ad hoc rñ. pa. illud ſi formā illi
us canonis inſpiciat diligenter p̄-
ter verbum illud de quo queſiuit
alia duo videlicet eleuatis oculis i
celum. ⁊ eterni teſtamēti poterit
in ip̄o canone recipere que i textu
euangelij non leguntur ſed multa
tam d verbis ꝙ̄ d factis dñi omiſſa
fuerūt ab euangeliſtis que apoſto
li ſuꝑleuerūt. In actibus apłoꝝ
legitur dñm dixiſſe. beatius eſt da
re ꝙ̄ accipere hoc nullus euangeli
ſtarū expreſſit. ¶ Item ipi etiam
euangeliſte inter ſemutuo ſuppl-
uiſſe legūtur que ab aliquo eorū
vel aliquibus ſūt omiſſa. alia vero
duo que in canone miſſe addūtur
ſūt ex alijs locis euangelij cōpro
pnt̄ ex alijs locis euangelij cōpro-
bari. Johannes em̄ deſcribēs ſuſci-
tatōnem lazari aſſerit Jheſum ſur-
ſū oculos eleuaſſe ⁊ dixiſſe. pater
grās ago tibi q2 audiſti me. ſi tūc

leuauit oculos ad patrem q̄n aīaz
lazari reuocabat ad corpus. ꝓba-
bili9 eſſe videtur ꝙ tūc oculos le
uauerit ad patrem in celū cū panē
⁊ vinum tranſubſtanciauit in cor
pus ⁊ ſanguinem ſuū. preterea in
textu euāgelij ponitur noui teſta-
menti. In canone miſſe interponi-
tur et eterni. quia vetus teſtamen
tum tempalia ꝓmittebat. nouum
aūt ꝙ fuit xp̄i ſanguine cōſecratū
ꝓmittit eterna. et ideo teſtamen
tum illud fuit vetus ⁊ tranſitoriū
hoc aūt nouū eſt ⁊ eternū vel alia
rōne. vnde nouū. i. vltimū eſſe de-
ſcribitur inde eternū. i. ꝑpetuū cō
probatur. nouiſſimū em̄ hoīs te
ſtamentū immobile pſeuerat. quia
teſtatoris obitu cōfirmat̄. alioqn
non valet dum vixerit q̄ teſtatur ⁊
non ſolum ſcriptura ſed etiaz pro
miſſio dicit̄ teſtamētū ſm̄ ꝙ dicit
aplus ideo noui teſtamenti media
tor eſt vt repromiſſionez accipiāt
qui vocati ſūt hereditatis eterne
Sic ergo dicitur intelligi qd̄ ī ca
none legitur. hic eſt ſanguis me9
noui ⁊ eterni teſtamēti. ſ. noue ac
eterne promiſſionis ꝯfirmator.
Ex eo aūt antequā rn̄deat ad q̄
ſtionem dicit pa. ꝙ ex verbo illo d̄
quo queſitū fuit. videlicet miſte
rium fidei ſumūt quidam munimē
tum erroris dicentes in ſacramen
to altaris n̄ eē corpis xp̄i ⁊ ſāgui
nis veritatem ſed imaginez tantū
⁊ ſpeciem ⁊ figuram ꝓ eo ꝙ qn̄qꝫ
ſcriptura cōmemorat id qd̄ in alta
ri ſuſcipitur eſſe ſacramentū ⁊ mi-
ſteriū ⁊ exemplū. ſed qui hoc di
cunt errant. quia non intelligunt
auctoritates ſcripture nec ſacram̄
ta ſuſcipiūt reuerēter. Si ſacramē
tum altaris veritas eſſe negat̄ qꝛ
eſt figura ergo nec mors nec reſur
rectio xp̄i vera fuit cum figura ſit

Sed aplus dixit ꝙ mors et reſur-
rectio xp̄i fuit ſimilitudo ⁊ imago
dum dixit xp̄us mortuus eſt ꝓ de
lictis noſtris ⁊ reſurrexit ꝓpter no
ſtram iuſtificatoꝫ ⁊ hoc etiā dixit
petrus in epl̄a ſua ⁊ ita mors xp̄i
⁊ reſurrectio eſt exemplū. quare
ſi non eſt veritas quia fuit exēplū.
ergo nec fuit mortuus nec reſur-
rexit. Sed abſit error iſte a fideli-
um mentibus. tn̄ dicitur miſterium
fidei. quia aliud creditur q̄ cerna-
tur. et aliud cernitur q̄ credat̄. vi
detur ſpecies panis ⁊ vini credit̄
veritas carnis ⁊ ſanguinis ⁊ veri
tas vnitatis et caritatis. et ita int̄
iſta tria diſtinguendū eſt que ſūt
in hoc ſacramento diſcreta. et ſub
iſta forma panis et vini quā vide
mus veritas carnis et ſanguinis.
virt9 et caritas vnitatis iſta ve-
ra videmus ſed credimus p̄mū. ſ.
forma quā videmus eſt ſacramētū
et non res. ſecundū eſt ſacramentū
et res deſignata p formam panis
et vini. tercium eſt res ⁊ nō ſacra-
mentū. ſed p̄mū. ſ. forma eſt ſacra-
mentum gemine rei. ſecundū eſt ſa
cramentum vnius ⁊ res alteri9 exi
ſtit. terciū eſt res duoꝝ ſacramen-
toꝝ. his premiſſis rn̄. pa. ad que
ſtionem credens ꝙ formam verbo
rum ꝓut in canone repit̄ apoſtoli
recepunt a xp̄o ⁊ ab illis apoſto-
lis eoꝝ ſucceſſores Queſiuiſti etiā.
ſecūda queſtio fuit vtrū aqua cū
vino in ſanguinē ꝯuertat̄. ſup iſta
queſtione varie ſūt opiniones apd̄
ſcolaſticos. quidā dicunt ꝙ cū duo
ſacramenta ꝓfluxerint de latere
xp̄i. ſ. ſanguis et aqua ī illa duo ſa
cramēta vinū et aqua ꝯmixta ī ca-
lice diuina virtute mutant̄ vt ī h̄
ſacramento ſit veritas et figura.
Alij dicūt ꝙ aqua cū vino trāſub-
ſtanciat̄ in ſanguinem ꝓpter ea vꝫ

preterea dici poſſet ꝙ aqua non
tranſit in ſanguinem ſed remanet
ꝑoris vini accidentibus circūfuſa
ita ꝙ vini ſaporez aſſumit qđ inde
ꝓbatur· ſi poſt calicis cōſecratōz
aliud vinū mittatur in calicē· illđ
non tranſit in ſanguinē nec ſangui
ni ɔmiſcet̄· ſed accidentibꝰ ꝑoris
vini cōmixtū circūfūdit̄ corpi qđ
ſub illis accidentibꝰ latet non ma
didans circūfuſū· et ſic ɔtingit ac
cidencia mutare ſubiectū et hic ce
dit natura miraculo· verūtamē in
ter predictas opiniones illa ꝓba
bilior iudicatur que aſſerit aquam
cū vino in ſanguinem tranſmutari
ut expꝛeſſiꝰ eluceſcat ꝓprietas ſacra
menti ⁊ ideo vino aqua vnitur vt
xp̄o populus adunetur p hꝫ ꝙ ip̄e
accepit de nr̄o ⁊ accepimus de ſuo
indiſſolubili vinculo cōiungimur
vt ille qui eſt vnū cū patre p vni-
tatem ineffabilez fiat vnū nobiſcū
p admirabilem vnionē ⁊ eo medi-
ante efficiamur vnū cū patre Ter
cio loco· In ſecreta beati leonis
olim ita dicebat̄ ānue nobis queſu
mꝰ dn̄e vt aīe famuli tui leonis hꝫ
ꝓſit oblatio modo ſic dicit̄ annue
nobis queſumus dn̄e ut interceſſio
ne beati leonis hec nobis ꝓſit ob
latio· queſiuit archiep̄us q̄re fuit
illud mutatum· rn̄· pa· Sacra ſcrip
tura dicit ꝙ iniuriam facit martiri
qui orat ꝓ martire· ⁊ idem eſt itel
ligendū de alijs ſanctis qui orōni-
bus noſtris non indigēt ſꝫ nos po
cius eoꝝ orōībus indigemꝰ· vn̄
qđ ɔtinetur impleriſqꝫ orōībus
ꝓſit vel ꝓficiat huic ſancto vel il-
li talis oratio ad gloriam ⁊ hono
rem· ita debet intelligi ut magis a
fidelibus glorificetur in terris· in
fine dicit pa· vtrū in hoc articulo
locum habeat illa diſtinctio q̄ do-
cetur ꝙ defunctoꝝ· alij ſūt valde
boni· alij valde mali· alij mediocri
ter boni· alij mediocriter mali· di-
ſcretio huius archiep̄i hoc inq̄rat
¶ Nota ꝙ beatius eſt dare q̄ acci
pere· ¶ Item teſtamentum morte
teſtatoris ɔfirmatur· ¶ Itez d am
bulatoria eſt voluntas teſtatoris
vſqꝫ ad mortem· ¶ Item acciden-
cia mutāt ſubiectum et econtra·
¶ Item natura cedit miraculo·
¶ Item virtus ſupra ɔſuetudinez
opatur· ¶ Itez iniuriam facit mar
tiri q̄ orat ꝓ martire· ¶ Item vbi
eadē eſt rō debet eſſe ēdem ius·

Caſus· Quidā ſa
cerdos cum eſſet

De homine

ī mortali peccato ɔſtitutꝰ ⁊ opor
teret ipm miſſarū ſolēnia celebra
re ꝓpter ɔſcientiaz dubitabat cele
brare pactis ceteris circumſtācijs
miſſaz celebrare ſe finxit et ſuppreſ
ſis verbis q̄bus ɔficit̄ corpus xp̄i
panem ⁊ vinū ſolūmodo purū ſup
ſit· credens p hoc populo ſatis fa
cere ⁊ deum non ꝓuocare· Quēritū
fuit q̄d de hoc p̄ſbitero videatur·
vtrū minus malum fecerit q̄ꝫ cōfi
ciendo· rn̄· pa· ꝙ falſa remedia ſūt
abicienda que ſūt veris ꝑiculis g̃-
uiora· licet em̄ ille qui ꝓ ſui crimi
nis ɔſcientia reputet ſe indignum
grauiter peccet ſi ſe ingerat irre-
uerenter ad illud· grauius tn̄ offē
dit qui ſic fraudulenter illud ſūp
ſerit ſimulare· q2 ille qui vere con
ficit in manū ſolius dei incidit ille
vero qui ſic ſimulat ⁊ deo ⁊ popu
lo ſe aſtringit q̄ꝫ taliter decipit·
¶ Nota ꝙ falſa remedia veris ꝑi
culis ſūt grauiora· ¶ Item exiſtēs
in mortali peccato celebrare ñ de
bet· ¶ Item d duobus malis minꝰ
malū eſt eligendum·

Caſus· In p̄ce
denti decreta

In quadam·

li· cū marthe int̄ ceteras opinioēs

q̄ ibi ponūtᷣ erat alia opinio q̄ di
cebat ī ſacramēto eucbariſtie aquā
in fleuma ↄuerti quia ꝺ latere xp̄i
dicebat nō aquā ſed bumorem aq̄
ticum ꝓfluxiſſe. banc opinionē te
nebat magiſter bugo ep̄s ferrari
eñ. quam opinionem pa. reproba
uit in decre. p̄dicta. Cum marthe.
Sꝫ ex quo vidit ꝙ pa. ↄtrariū ſen
tiebat voluit ſibi adberere. Sed
auctoritas iobānis ap̄ł mouebat
magiſtrū bugonē que dicit. tres
ſūt qui teſtimoniū dant in terra.
ſp̄us. aqua. ⁊ ſanguis. et bij tres
vnum ſūt. vnū. i. de vna ⁊ eadē re
. ſ. de bumanitate xp̄i. ut bug. ex
ponebat. dicebat bugo. ꝙ ſi vera
fuit aqua que exiuit ꝺ latere xp̄i ⁊
non aquaticus bumor nō videtur
qualiter ꝓbatur ꝑ illam auctori
tatem ꝙ xp̄s ſit ver9 bomo. glo.
ſup locum illum ſic ſe babet. ſp̄us
. i. bumana aīa quā emiſit ī paſſiōe
aqua ⁊ ſanguis que fluxerūt ꝺ la
tere xp̄i ꝑ banc auctoritatem ꝓba
tur ꝙ xp̄us ſit verus bomo. Sꝫ di
co ꝙ illa non fuerit vera aqua ſed
aquaticus bumor. verba apoſtoli
⁊ gloſa ſup illum locum intelligi
bilia ſibi videbatur. ſꝫ dico ꝙ eſſet
vera aqua nō intelligebat aucto
ritatem iobannis ⁊ gloſam ſuper
locum illū. vnde pecijt a papa ut
auctoritatem ⁊ gloſam ſibi expo
neret. ⁊ ip̄e rn̄dit dicēs ꝙ quidam
dixerūt ſed errauerūt xp̄m n̄ fuiſſe
verū deum ſed adoptiuū vt miſe
ri arriani. alij dixerūt xp̄m n̄ fuiſſe
verum bominē ſed fantaſticum ut
impij manichei. Sed contra iſtos
loquitur iobannes apoſtolus in
ep̄la ſua. Tres ſūt qui teſtimoniū
dant in celo. pater. verbum. ⁊ ſpi
ritus ſanctus. ⁊ bij tres vnum ſūt.
ꝑ boc oſtendens ꝙ xp̄us ſit verus
deus. ⁊ tres ſūt q̄ teſtimoniū dant
in terra. ſp̄us. aqua. ⁊ ſanguis. ꝑ
boc intendens oſtendere ꝙ xp̄us
ſit verus bomo ad eſſe em̄ bomi s
duo exigunt̄ p̄ncipaliter. ſ. corp9
⁊ anima. ex quib9 verus bomo cō
ſiſtit. ꝑ boc aūt ꝙ in articulo mor
tis tradidit ſpiritū ꝺ quo dixerat.
Pater in manus tuas cōmendo ſpi
ritum meum. manifeſte ꝓbatur ꝙ
ſpiritū babebat ⁊ animā rōnabilē
de q̄ dixerat. triſtis eſt anima mea
vſq ad mortem. ꝑ boc ꝙ vn9 mili
tum lancea latus eius apuit ⁊ con
tinuo exiuit ſanguis ⁊ aqua. ꝓba
tur ꝙ xp̄us babebat verū corpus
⁊ non fantaſticū. de quo nec aqua
nec ſanguis poſſet exire. vnde ille
qui vidit teſtimoniū ꝑbibuit ⁊ te
ſtimoniū verū eſt et ſic tres ſunt q̄
teſtimoniū dant in terra. ſp̄us. aq̄
⁊ ſanguis. ꝙ xp̄us ſit verus bomo
ex anima rōnabili ſubſiſtens. ꝓba
tur ex eo ꝙ ſpiritū vitalem emiſit.
ex vero corpore. ⁊ boc ꝓbatur. qꝛ
inde ſanguis ⁊ aqua exiuit. ſꝫ ani
ma rōnalis n̄ poſſet viuificare vbi
corpus bumanum. ⁊ ita ſicut fuit
verus ſp̄us ⁊ verus ſanguis ita ⁊
vera aqua. qꝺ ſi nō fuiſſet vera aq̄
ſed fleuma ille qui vidit profecto
nō aquam ſed fleuma dixiſſet. nec
nibil verū regeneratōnis ſacramē
tū fuiſſet oſtenſū. cum ꝑ ſacramen
tum baptiſmi non regeneremur in
fleumate ſed in aqua. nec ꝑ h᷑ poſ
ſet ꝓbari ꝙ in ſacramento eucba
riſtie admiſcenda ſit aqua cū vino
ſi de latere xp̄i nō aqua ſed fleuma
cum ſanguine fluxiſſet. ¶ Itē nō
fuiſſet vera figura que ſup bac re
p̄ceſſit in veteri teſtamento q̄ndo
moiſes virga ꝑcuſſit ſilicem et ex
ea nō fleuma ſed aqua manauit. er
go qualiſcūqꝫ fuerit illa aqua ſiue
de nouo diuina virtute creata ſiue
ꝺ cōponētib9 reſoluta ꝓculdubio

vera fuit. ſic ver9 extitit ſudor ipſi
us ſicut gutte ſanguinis decurren
tis in terram. cum enĩ ad cõpoſitõ
nem humani corpis quatuor elem̃
ta ↄcurrant. terra. aq̃. aer. ⁊ ignis.
et ad vegetatõnem eiuſdez corpo
ris. quatuor humores ↄſimiles illᷓ
ↄueniant videlicet ſanguis. colera
fleuma. ⁊ melancolia. ut veritatez
humani corpis expreſſius demon
ſtraret vnum de elemẽtis et vnũ ꝺ
humoribus que magis miſterio cõ
gruebant. Johannes expſſit ex ele
mentis aquã ⁊ ex humorib9 ſãgui
nem. in q̃bus duo maxime ſacramẽ
ta relucẽt redemptõnis p ſangui
nem. et regeneratõnis p aquam.
¶ Nota q̇ ad eſſe hominis duo exi
guntur. ſ. corpus ⁊ anima. ¶ Itez
de corpe fantaſtico ſanguis exire
non poteſt. ¶ Itez a forma verbo
rum non eſt recedendũ. ¶ Itẽ cõ
poſitum in componentia ⁊ elemen
tatum in elementa reſolui poteſt.

Dolentes. Caſus. In ↄcilio
iſto reprehẽdit
pa. clericos et prelatos eccleſiarũ
qui circa cõmeſſatõnes ſupfluas ⁊
ↄfabulatõnes illicitas poci9 ſũt in
tenti q̃ circa diuina officia ⁊ q̃daz
eoꝝ vix miſſarũ ſolẽnia quater in
anno celebrãt. hec ⁊ alia ſimilia p̃
cipit pa. ſub pena excõmunicatõis
et in virtute obediẽcie corrigi ac
emendari. ¶ Nota q̇ clerici ⁊ pre
lati cõmeſſatõnibus ſupfluis ⁊ cõ
fabulatõnibus illicitis vacare nõ
debent. ¶ Item in officijs diuinis
ſincopatõ reprobatur. ¶ Itẽ offi
cium diuinum deuote celebrari dꝫ.

Sane cũ olim Ca. In capitu
lo iſto p̃cipit
pa. q̇ ſacerdotes in loco mundo cu
ſtodiãt eucariſtiã diligenter ne
p eoꝝ incuriam diuina indignatõ
exardeſcat. ⁊ quilibꝫ ſacerdos fre
quenter doceat plebem ſuã vt qñ
in celebratõne miſſarũ hoſtia ele
uatur ſe reuerẽter inclinet. ⁊ idez
faciat cum portatur ad infirmũ lu
mine precedente et prelati hmõi
mandati tranſgreſſores puniãt. ſi
et ipi diuinam volunt effugere vl
tionem. ¶ Nota q̇ eucariſtia i lo
co mundo cuſtodiri debet. ¶ Item
qui faciũt ↄtra mandatũ pape pu
niendi ſũt.

Cum creatura. Caſus. Pre
lati ⁊ cleri
ci ↄuentualium eccleſiarũ miſſam
p anniuerſarijs defũctoꝝ ſiue con
uentu celebrant ſolus ſacerdos cũ
alio vnde mandat pa. omnib9 pre
latis eccleſiarũ quati. nullaz negli
genciam in eos pmittant obrepe.
quominus miſſarũ ſolẽnia p anni
uerſarijs defunctoꝝ in pfeſto vel
feria ↄuentualiter ſm tempũ con
gruentiam debeant celebrare.
¶ Nota q̇ negligẽcia in p̄latis re
probatur. ¶ Item in officijs diui
nis celebrãdis ↄgruentia tpis att
tendenda eſt.

Te referente. Caſus. Archi
epus ſipontĩ
nus in die cene dñi de antiqua con
ſuetudine tenetur ↄficere criſma i
eccleſia ſipontina. ſꝫ idẽ archieps
eodem die mane de ↄſuetudine ac
cedit ad eccleſiã garganicã ut ibi
recipiat pegrinos illius loci ⁊ ibi
a clero ⁊ populo cõpellit̃ celebra
re. vnde ſup h̓ pecijt ↄciliũ a do
mino pa. et ipe rñ. q̇ tantũ i eccle
ſia ſipontina in qua tenetur ↄfice
re criſma debeat celebrare miſſarũ
ſolẽnia cum cuilibet ſacerdoti q̃n
tũcũqꝫ dign9 ſit ſufficit vnã in die
miſſam celebrare ⁊ valde felix eſt
qui digne celebret l' celebrat vnã
¶ Nota q̇ ſacerdos duas miſſas in
die celebrare non debet ñ ex cauſa

neceſſaria. Item ar. ꝙ miſſa ſit ꝺ ſubſtancia ꝯfectōis criſmatis.

Perniciosus. Caſus. Cōſuetudo erat in quibuſdā partibꝰ ꝙ ſacerdotes plꝰ ponebant de aqua in ſacramento ꝙ̄ de vino. mandat pa. ep̄o loci ut hoc decetero fieri non ꝑmittat cū ſm̄ conſuetudinē eccleſie generalis plus ſit de vino ꝙ̄ de aqua ponendum. Nota ꝙ generalis conſuetudo eccleſie ab omnibus ē ſeruāda. quia turpis eſt pars q̄ ſuo n̄ congruit vniuerſo.

Lr̄as tuas. Caſus. Cum ep̄s brixien̄. inq̄reret ſup exceſſibus p̄ſbiteri ſancte brigide brixien̄. confeſſus eſt idē ſacerdos ꝙ cum quadam die hoſtiā non haberet ꝛ calicē. in pane fermentato et cipho ligneo miſſarū ſolennia celebrare preſumpſit. Itē alia vice intellecto ꝙ eccleſia illa p eundem preſbiterum lederetur multipliciter iterum cepit inquirere ꝯtra ip̄m ꝛ ex eius confeſſione inuenit ꝙ idem ſine igne ſacrificabat ꝛ aqua. queſiuit ep̄us a papa quid faciēdum eſſet ꝺ ip̄o rn̄. papa cum vel ex nimia ꝛ apta malicia vel nimia negligēcia ſiue ignorancia peccaſſe videatur. mādat quati. officio et beneficio priuet eundem. Nota ꝙ cum pane fermentato nec in vaſe ligneo ſacrificari non debet. Itē ſine igne et aqua ſacrificari non debet. Item ex aperta malicia vel nimia deſipientia peccanti ꝑcēdum non eſt.

De baptiſmo ꝛ eius effectu.

Si quis puerū. Caſus patet.

Nota ꝙ i baptiſmo forma verboꝝ eſt de ſubſtancia ip̄ius. ꝛ ea omiſſa nihil agitur.

De quibus. Caſus. Si de aliquibus ſit dubiū an ſint baptiſati datur forma quibus verbis premiſſis debeāt baptiſari. Nota ꝙ rōne dubij fiūt q̄ alias non fierent.

Maiores. Caſus. Quidā heretici fecerūt q̄ſdam queſtiones catholicis archiep̄us arelaten̄. poſtulauit dominū papam illis queſtionibus rn̄dere dicebant enī ꝙ puuli inutilit baptiſantur ad quod ꝓbandum inducebant auctoritatem beati iacobi apoſtoli dicentis. Caritas operit multitudinem peccatoꝝ. ꝛ auctoritatem euangelij de peccatrice q̄ lauit pedes domini dicētis. dimiſſa ſunt ei peccata multa quia dilexit multum. ſed non niſi per caritatem ꝛ in caritate crimina dimittūtur. et puuli nec ſenciunt nec cōſenciunt nec caritatē habent que tantum ſencientibus ꝛ conſencientibus infunditur et ita puulis peccatum non dimittitur in baptiſmo ad quod rn̄. pa. ꝙ baptiſma circūciſioni ſucceſſit. ſed abſit ut in illā hereſim incidamꝰ que aſſerit legē cum euangelio ꝛ circūciſionem cū baptiſmo ſeruandā. q2 dicit apoſtolus. Si circūcidimini xp̄s nihil vobis ꝓdeſt. Sꝫ circūciſio ꝛ puulis et adultis conferebatur ꝛ baptiſmus qui ſucceſſit loco illius generalioꝛ eſt ꝛ cum tam viri ꝙ̄ femine baptiſantur non debet eſſe minoris effectus. ꝛ ita tam paruulis q̄ꝫ adultis eſt conferendus. ſicut enim in veteri lege dicebatur anima cuius prepucij caro circumciſa non fuerit peribit de populo

dei· ita nūc dicit̄ niſi quis renat9 fu
erit ex aqua ⁊ ſpū ſancto nō intra
bit in regnum dei· ab iſta genera
litate nec ſexus nec etas excipitur
verūtamen notandū eſt quantum
plus hodie baptiſm9 ɔferat xp̄ia
nis q̄ iudeis circūciſio olim contu=
liſſet· in fine auctoritatis predicte
anima cuius ⁊c̄· dicitur p̄ibit d̄ po
pulo ſuo· In auctoritate euangelij
dicit̄· non intrabit in regnum dei·
olim p̄ circūciſionē licet culpa ori
ginalis peccati dimitteret̄ ⁊ picu
lum vitaret̄ nō tamen peruenieba/
tur ad regnum celorum· ſed p̄ bap
tiſmum culpa remittitur· vitat̄ pi
culum ⁊ ad regnum celorum pue=
nitur quod omnibus vſq3 ad mor=
tem xp̄i fuerat obſeruatū· abſit em̄
ut vniuerſi puuli pereant quorum
cotidie tanta multitudo morit̄ q̄n
deus aliquod remedium illis pro
curauerit ad ſalutē· predicte vero
auctoritates quas inducebant he=
retici intelligende ſūt de adultis q̄
habent multitudinem peccatorum
quia de puulis non poſſent intelli
gi qui peccato tm̄ originali ḡuan
tur· ⁊ eodem modo illa auctoritas
qui crediderit ⁊ baptiſatus fuerit
tota intelligitur d̄ adultis· cū puu
li non poſſint credere ſed adulti·
¶ Illud vero opponebant predicti
heretici fidem aut caritatē ⁊ alias
virtutes puulis non infundi quia
nō ɔſenciūt· ſed iſtud nō ſimplicit̄
ɔceditur cum mt̄ theologos que
ſtio referatur· Quidam dicunt per
virtutem baptiſmi puulis culpam
remitti ſed gr̄am non conferri· alij
dicunt et peccatū dimitti ⁊ virtu
tes infundi quo ad habitum non
ad vſum habentis eas quouſq3 p̄=
uenerint ad etatem adultam· Sed
ex hac rōnione quidā viam inueni
unt ad alias queſtiones ex eo q̄ di

citur puulis in baptiſmo peccatū
dimitti originale· dicunt eadē rō
ne adultis dormientibus ⁊ amenti
bus ſi baptiſentur peccata dimitti
quia cum nec iſti nec illi tunc ſenci
ant vel diſſenciant idem iudiciū eſt
habendum· Sed hic papa dicit di
ſtinguendum· peccatum duplex ē·
originale ⁊ actuale· originale q̄d
ſine conſenſu contrahitur· ſine con
ſenſu remittitur p̄ baptiſmum· Sz
actuale quod ɔſenſu ɔtrahitur ſi=
ne ɔſenſu non relaxat̄· Sed adhuc
querit̄· quare dormientib9 ⁊ amē
tibus originale peccatum non di=
mittitur in baptiſmo ſicut puulis·
ad hoc reſpondet papa dicēs qui
totum hominem ſanum fecit in ſab
bato opus imp̄fectōnis non nouit
et ideo peccata nō ex p̄te ſed ex to
to dimittit· preterea pena origi=
nalis peccati eſt carencia viſionis
dei· pena vero actualis eſt crucia=
tus p̄petuus· vnde ſi p̄imum dimit/
teretur alicui altero non dimiſſo·
talis non careret viſione dei p̄pter
originale dimiſſum et cruciaretur
perpetuo p̄pter actuale· Sed hec
tanquā incōpoſſibilia ſe non com
paciūtur imo aduerſantur· ¶ Item
queritur in· §· iſto· vtrum dormien
tibus et amentibus ſi baptiſentur
ſaltim caracter imp̄matur vt exci
tati a ſomno vel ab egritudine li=
berati non ſint vlterius baptiſan
di· ad hoc dicunt quidam q̄ ſacra
menta que per ſe ſorciuntur effe=
ctum· vt ordo· baptiſmus· et conſi
milia· non ſolum dormientibus et
amentibus ſed etiam mutis et con
tradicentibus conferūtur et ſi nō
quantum ad rem id eſt quantum
ad remiſſionem peccatorum tamē
quantum ad caracterem· cum et p̄
uuli qui non conſenciunt et ficti·
qui non ore corde tamē diſſenciūt

recipiunt ſacramentum. Sed iſtis
opponitur ſi iſti fuiſſent inuiti ⁊ re
luctantes immerſi ſaltē rōne ſacra
mēti ad iuriſdictōz ecclie ptinerēt
vnde compellendi eſſent ad fidem
ſeruandam. Sed iſtud eſſet cōgru
um xpīane religiōi ut ſemp inui
tus et contradicens compellatur
ad fidem. vnde diſtinguēdum eſt
inter inuitum ⁊ non inuitum. coa=
ctum ⁊ nō coactum. Si eñ aliquis
terroribus atqꝫ ſupplicijs violēter
attrahitur et ne detrimētū incurrat
baptiſmū ſuſcipit. talis caracterē
ſuſcipit ſacramēti ſicut ille q̇ ficte
baptiſatur. vñ cogēdi ſūt ad obſua
tōz fidei in q̊ caſu dꝫ itelligi decre
tū tolletam ꝯcilij ne nomē domini
blaſphemetur ⁊ fides quam ſuſcepe
rūt ꝯtēptibilis habeatur. Sed ille
q̇ nunquā ſentit ⁊ penitꝰ ꝯtradicit
nec ſacramentū nec effectū recipit
ſacramenti. ſicut nec ille peccatum
incurrit q̇ thurificare idolis cogi
tur violenter. Dormiētes aūt ⁊ amē
tes ſi antequā dormirēt vel ante=
quā amentiā icurriſſent in ꝯtradi
ctōne pſtitiſſent. ſi fuerint ſic bap
tiſati caracterē nō ſuſcipiūt ſacra
mēti. q2 adhuc intelligunt̃ i ꝯtra
dictōne pſiſtere. Secus aūt eſſet
ſi prius cathecumini extitiſſent et
habuiſſent ꝓpoſitū baptiſandi. vñ
tales cathecuminos ꝯſueuit eccīa
in neceſſitate baptiſare. tūc eñ ca
racter imprimit̃ cū obicē volūtatis
ꝯtrarie ſacramētalis opacio nō iue
nit obſiſtentē. Nota ꝙ cū de ar=
ticulis fidei dubitat̃ ad romanā ſe
dem ē recurrēdū. Itē baptiſmꝰ
loco circūciſionis ſucceſſit. Itē
p circūciſionem peccatū originale
dimittebat̃. Item ianua padiſi i
morte xp̄i fuit apta. et p h̃ ꝓbat̃
ꝙ antiquitus ſancti patres deſcē=
debāt ad inferna. Itē licet xp̄s

mortuꝰ ſit ꝓ omnibus q̊ ad ſuffici
entiā tñ p̄deſtinatis tm̄ q̊ ad effici
entiā. Itē vniformis debet eſſe
intellectus cuiuſlibꝫ auctoritatis.
Itē de ſimilibus ſimile debꝫ eſſe
iudicium. Item pticulariter non
remittit̃ peccatum. quia aut totū
remittitur aut nihil. Item pe=
na originalis peccati eſt carentia
viſionis dei. pena actualis eſt ie=
henne cruciatus. Itē duo con
traria in eodem ſubiecto eſſe non
poſſunt. Item baptiſmꝰ ⁊ ordo
ꝯſenſu accipientiū ꝯferūtur ſi non
ꝯtradicant expſſe. Item coacta
voluntas voluntas eſt. ⁊ q̇ tali vo
lūtate aliq̇d facit valet ⁊ cō pellit̃
illud ſuare ut hic dicit̃. q̇ vero ſim
pliciter cogit̃ attractus violēter
nihil agit p talem coactōnem.
Itē plus eſt expſſe ꝯtradicē ꝙ̃
minime ꝯſentire.

Debitum.

Caſus. Quidaꝫ iu
deus in mortis ar
ticulo ꝯſtitutus cum inter iudeos
exiſteret. nec aliquem xp̄ianū hr̄e
poſſet ſeipm̄ in aquam imerſit di=
cendo. ego baptiſo me in noīe pa.
⁊ fi. ⁊ ſſ. amen. queritur an iſte ſa=
cramentum baptiſmi receperit re
ſpondit pa. ꝙ cum inter baptiſan
tem ⁊ baptiſatū debeat eſſe diſcre
cio ſm ꝙ ex verbis domini colligi
tur q̇ dixit apoſtol'. baptiſate om=
nes gentes in nomine patris ⁊ fi.
et. ſſ. predictus iudeus eſt ab illo
baptiſandus. vnde etiam dominꝰ
ñ a ſeipo ſed a iohanne voluit bap
tiſari. tamen ſi ſtatim deceſſiſſet ad
patriam conuolaſſet non ꝓpter ſa=
cramentum baptiſmi ſed ꝓpter fi=
dem quā habuit ſacramēti. In bap
tiſmo illa ſpiritualis generatio
celebratur de qua dixit dominus
Jheſus. niſi quis renatꝰ fuerit ex
aqua ⁊ ſpiritu ſancto nō intrabit i

regnū dei. Sicut em̄ in carnali ge
neratōne alius eſt q̄ generat ⁊ ali
us q̄ generat̄. ſic et in ſpūali alius
debet eſſe q̄ ſpūaliter generat vel
generet. ⁊ alius q̄ ſpūaliter gene
retur. ‖ Nota ꝙ differētia ē inter
baptiſantē ⁊ baptiſatum qꝛ nemo
debet oriri a ſe. ‖ Itē nota hic ter
ciū genus baptiſmatis. ſ. baptiſmū
flaminis. ‖ Itē nota hic regulam
ariſtotilis. ꝙ natura correlatiuo⸗
rū eſt ꝙ ſimul nō paciūtur ſe in eo
dem ſubiecto.

Nō ut. Caſus. Ecce aliq̄s pu⸗
er erat baptiſand⁹ ꝓp
ter piculū mortis. cū aqua nō po⸗
terat haberi nec ſacerdos. aliquis
ſimplicitate ductus linuit vel lin/
uit puerū in caput ⁊ pectus ⁊ int̄
ſcapulas ſaliue aſperſiōe loco bap
tiſmi. querit̄ an talis eſſet baptiſa
tus. rñ. pa. ꝙ cū in baptiſmo duo
ſint neceſſaria. ſ. verbū ⁊ elementū
cū dn̄s dicat. Niſi q̄s renat⁹ fuerit
ex aqua et ſpiritu ſancto non intra
bit in regnū celoꝝ. dubiū nō ē ꝙ
ille nō ē baptiſatus in q̄ defuit nō
ſolū alterū ſ; vtrūq; ‖ Nota ꝙ for
ma verboꝝ ē ỏ ſubſtancia baptiſ⸗
mi. Item nō poteſt q̄s baptiſari
in alio liquore q̄3 in aqua.

Licet grecos. Ca. Poſtquā
greci ſe ſubtra⸗
xerūt ab obediencia eccleſie ro. in
tantū ceperūt abhominari latinos
ꝙ inter alia q̄ ꝯt xp̄ianos omitte
bāt ſi qn̄ ſacerdotes latini in eorū
ſacrificaſſent altaribus non ꝓus ſa
crificabant in ip̄is q̄3 eo tanquā p
ꝯ polluta lauiſſent ⁊ baptiſatos a
latinis p̄ſumebant auſu temerario
rebaptiſare. p̄cipit pa. ut talia de
cetero nō p̄ſumāt ꝯformātes ſe ro
mane ec. mr̄i ſue. Si q̄s tale q̄d pre
ſumpſerit excōmunicatōnis ſentēcia
pcuſſus ab omi officio ⁊ bn̄ficio ec
cleſiaſtico deponat̄. ‖ Nota ritus
grecorū reprobatos qꝛ mēbra de
bent ꝯformare ſe capiti ſuo. ‖ Itē
ip̄o iure ſūt excōmunicati q̄ hec fa
ciunt que hic ꝓhibent̄.

De p̄ſbitero nō baptiſato Ca. pꝛ

Si q̄s p̄ſbiter. ‖ Nota
quod de iure non ſit pro nō
facto habetur.

Apoſtolicam Ca. Quiꝫ
dam ſacer
dos credens ſe baptiſatū ⁊ in fide
baptiſmi pſiſtēs mortu⁹ eſt. poſt
modū cōptum ē ꝙ nō fuerat bap⸗
tiſat⁹. q̄ſitū fuit a pa. vtrum eccia
deberet eū habere ꝓ baptiſato ut
ꝓ eo poſſet orare. rñ. pa. q' p̄ſbit
ille in fide ſancte matris eccie ⁊ in
ꝯfeſſione nois xp̄i pſeuerauit ab
originali peccato ſolutus gaudiū
celeſtis prie fuit adept⁹. In. viii.
libro aug. ỏ ciuitate dei legit̄ bap
tiſm⁹ inuiſibilit̄ miniſtrat̄ quē nō
ꝯtempt⁹ religionis ſ; termin⁹ ne
ceſſitatis excludit. ⁊ in libro beati
ambroſij ỏ obitu valentiniani idē
legit̄. ⁊ ſic hmōi q̄ſtionibus ſopi
tis eccia pt̄ p̄ces ⁊ hoſtias deo of
ferre ꝓ p̄ſbitero memorato. ‖ No
ta ꝙ p fidē quā quis habet ỏ bap
tiſmo licet non ſit baptiſatus ſed i
fide illa deceſſit ſaluat̄.

Veniens. Caſus. Quidā cre
dens ſe baptiſatū
ſ̄m formā eccie ꝓmotus fuit vſq;
ad ſacerdotiū. tandē inuenit ꝙ ñ fu
erat ſ̄m formā eccie baptiſat⁹. ac
ceſſit ad pa. ꝯ ſibi expōnēs. vñ pa.
fecit eum rite baptiſari. poſtea diſ
putatū fuit ſup ordinib⁹. vtrū vi
delicet ordies ſuſcepiſſent. ⁊ q̄daȝ
dicebāt ꝙ cum baptiſm⁹ ſit ianua
omniū ſacramtorū an̄ baptiſmū nō
ſuſcipit̄ aliud ſacramentū. qꝛ vbi
fundamentum nō eſt ſupedificari

nō poteſt· Sed ecōtra videt̃ q꞉ ꝑ ſolam fidē baptiſmi efficit̃ q̇s mē-bꝝ xp̄i ⁊ q̇ xp̄m habꝫ ꝑ fidē etiaꝫ ſi baptiſmum nō habeat· hꝫ vtiqꝫ fūdamētū· ⁊ ita ſuꝑedificari poſſe videt̃ ſic ſalutifera oꝑa ſic ⁊ que-libet eccīaſtica ſacramēta· p̄terea ſacramentū ordinis pontificalis ⁊ ſacerdotalis ⁊ leuitici ex inſtitu-tōne ſua p̄ceſſit baptiſmū ꝑ qd vi-detur ꝙ etiā ante baptiſmū hmōi ordines poſſint rite ↄferri· his p̄-miſſis dicit pa· ꝙ cū in ↄcilio apud cōpendiū ſit ↄſtitutū ut ſi q̇s in p̄-ſbiterū ordinatus dep̄hend erit ſe nō eſſe baptiſatū· baptiſet̃ ⁊ iterū ordinet̃· mandat pa· q̃ti· ꝑ ſingu-los ordines vſqꝫ ad ſacerdociū or-dinet̃ ⁊ miniſtret i officio ſacerdo-tis· nec de ſacramento male ſentit̃ cū illud nō ↄtempt9 religionis ſꝫ neceſſitatis articulus impediuit· Si eīn aliq̇s natus ē de xp̄ianis pa-rentibus ⁊ inter xp̄ianos fideliter ↄuerſat9 preſumit̃ ꝙ fuerit bap-tiſatus ut hmōi p̄ſūpcio ꝓ certitu-dine habeat̃ donec in ↄtrariū ma-nifeſtis ↄſtiterit argumētis ‖ No-ta ꝙ baptiſmus eſt fūdamētū om-niū ſacramentoꝝ ita ut q̇ hūc non habet ad ordines nō poterit pro-moueri· ‖ Itē nō intelligit̃ itera-tū qd neſcit̃ eſſe factū· ‖ Item p̄ſu-mitur baptiſatus q̇ inter xp̄ianos tanquā fidelis fuerit ↄuerſatus tñ ↄtra hmōi p̄ſūptōnes ꝓbatio ad-mittitur· Et ſic nota hic ꝙ violēta preſūptio recipit ꝓhibitōꝫ in cō-trarium·

De cuſtodia euchariſtie criſmatis ⁊ alioꝝ ſacramen-torum·

Statuimus· Caſus· Sta-tuit̃ in hoc capitulo ꝙ criſma ⁊ eucha-riſtia cuſtodiant̃ ſub clauibus ⁊ ſi is ad quē ꝑtinet eoꝝ cuſtodia ea i-caute dereliquerit tribus mēſib9 ab officio ſuſpendi debet ⁊ ſi inde aliqd nephariū cōtigerit g̃uiori pena puniat̃· ‖ No ꝙ criſma ⁊ eu-chariſtia ſub clauib9 cuſtodiri dñt ‖ Itē ſi ꝑ culpā alicui9 aliqd ne-phandū eueniat puniri debꝫ ac ſi feciſſet· Et ſic nota hic ꝙ q̇ occaſi-onē damni dat damnū dediſſe vi-detur·

Relinqui· Caſus· Quidā cle-rici eccleſias ſup-pellectilibus ſuis ⁊ etiā alienis ſic exponūt ut pocius videant̃ dom9 laicoꝝ q̃ eccleſiarū· Sūt et alij q̇ eccleſias dimittūt inultas ſiue im-mundas et etiā vaſa miniſterij ve-ſtimenta ⁊ pallas altaris ⁊ corpa-lia tam immunda relinquūt ꝙ ali-quibus interdū ſūt horrori· vnde p̄cipit pa· ꝙ hmōi ſuppellectilia i eccleſijs nō ponant̃ niſi neceſſitate inſtante ſic tñ ut ea ceſſante d eccle-ſijs remoueant̃· p̄cipit etiā ut ora-toria vaſa ⁊ corpalia ⁊ veſtimēta p̄dicta munda ⁊ nitida ↄſeruentur abſurdū eſt eīn in ſacris hmōi ſor-des negligere que dedecerēt etiā in veſtibus p̄uatoꝝ· ‖ Nota ꝙ ne-ceſſitas facit licitū qd alias eſſet il-licitū· ‖ Itez ceſſante cauſa ceſſat effectus· ‖ Itē eccīa ⁊ ornamenta eccīarum munda ⁊ nitida ſūt ſuan-da· ⁊ ſuppellectilia in eccleſijs non ſūt ponenda niſi ex cauſa·

De reliquijs ⁊ veneratio-ne ſanctorum·

Audiuimus Ca· Quidā diabolica fraude decepti quendam in ebrietate occiſū quaſi ſanctū vene-rabant̃· cū etiā ꝓ talib9 i ebrieta-te occiſis eccīa vix orare ꝑmittat·

Cum dicat apl' s. Ebrioſi regnum dei nō poſſidebūt. verūtamē mandat pa. q illū decetero colere ñ p̄ſumāt. qꝛ ꝛ ſi p eū miracula fierēt ſine auctoritate ro. ec. nō liceret ꝓ ſancto venerari. ¶ Nō q ebrietas eſt mortale peccatū. ¶ Itē nullus debet venerari q̄ntumcūq miracula ꝓ ip̄o fiant niſi prius a romana eccleſia approbetur.

Cum ex eo. Caſus. Quidā exponebant reliq̄as ſanctoꝝ venales ꝛ eas indifferenter oſtendūt ꝓpter qd ſepe detrahit̄ xp̄iane religioni. vñ ſtatuit ꝯciliū ut antique reliquie decetero extra capſaȝ nullatenꝰ extrahantur nec exponant̄ venales. In uentas d nouo nullꝰ venerari p̄ſumat. niſi p̄us a ſede ap̄lica fuerint approbate. nec p̄lati ecc̄iarū p̄mittāt aliquos decipi hm̄ōi falſis figmentis ſicut i pleriſq locis occaſione queſtus fieri ꝯſueuit. ¶ Nota q reliquie venales exponi nō dñt. ¶ Itē reliquie venerari ñ dñt ſine auctoritate apoſtolica.

De obſeruancia ieiunioꝝ

Ex pte. Caſus. Si natiuitas dñi l' aſſumpcio beate marie aut feſtiuitas alicuiꝰ apl'oꝝ veniat in ſecunda feria. die ſabbati precedenti vigilia debet ieiunari ꝛ vigilia beati mathie apoſtoli debet ieiunari. ¶ Nota q dignitas diei feſti non auffert onꝰ ieiunij.

Conſilium. Caſus. Queſitum fuit vtrū omnes vigilie apl'oꝝ debent ieiunari. et rñ. q ſic p̄ter vigilias apl'oꝝ philippi ꝛ iacobi ꝛ beati iohānis euāgeliſte. qꝛ feſtiuitas illoꝝ ifra ſolēnitatē paſchalē celebrat̄. feſtiuitas beati iohannis infra natale dñi. ꝛ etiā ieiuniū in aduētu domini agitur. Vigilie ſanctoꝝ q̄rū feſtiuitates ſecūda feria celebrantur in p̄cedenti ſabbato ieiunande ſūt. de celebratōe beati bartholomei dubitat̄ apud q̄ſdā. rñ. pa. cōſuetudo regionis ſeruet̄. Itē q̄daȝ in quadrageſima ꝓpter neceſſitatē famis coacti ſūt ꝯmedere carnes querit̄. q̄ penitēcia ſit ill' iniūgenda. rñ. pa. q in tali articulo nō peccant. Itē q̄dam ꝓpter debilitatez ꝯmedūt carnes die ſabbati ꝯ᷑ loci ꝯſuetudinem vñ alij hñt moleſtum. rñ. pa. q ꝯſuetudo loci ſuet̄ ita tñ q debilibus ꝛ infirmis ꝓpt̄ hoc piculū nō immineat. ¶ Itē q̄dam infirmant̄ in q̄drageſima et i alijs ieiunijs ꝛ petūt eſū carniū ſibi ꝯcedi. rñ. q deſideriū ifirmoꝝ ſubportādū eſt cū vrgens neceſſitas hoc requirit cū legi non ſubiaceat neceſſitas. ¶ Nota q bonaꝝ mentiū eſt ibi culpam timere vbi culpa nō ē. ¶ Itē ꝯſuetudo regionis in eſu carniū attendēda eſt. ¶ Itē neceſſitas legē non habet ꝛ omnia licita facit.

Explicari. Caſus. Querit̄ ſi dies natalis dñi i ſexta feria euenerit vtrū illa die liceat nobis carnes ꝯmedere ꝛ reſpondet̄ q ſic ſi voto vel regulari obſeruancia nō ſumus aſtricti nec tñ peccamꝰ ſi ob deuotōȝ abſtinemus. ¶ Nota q ꝯſuetudo generalis eccleſie ſ̄uanda eſt.

De purificatōe poſt ptū

Volens. Caſus. q̄ſitum fuit a pa. p q̄ntū tempus mulier poſt ptū ab ingreſſu eccleſie debeat abſtinere. qꝛ ſm legē moſaicam certi dies determinati erant quibus mulier ab ingreſſu eccleſie poſt ptū abſti

nebat. Sꝫ qꝛ p ibesũ xp̄m veritas facta ē. rñ. pa. ꝙ poſtꝙ vmbra le gis euanuit et veritas illuxit euan gelij ſi mulieres poſt ptum volue rint eccīaꝫ itrare acture gr̄as deo nullū eſt peccatū nec aditus eccīe illis eſt denegād9 ne pena illis vi deatꝛ i culpā ꝯuerti tñ ſi aliq̄mdiu voluerint abſtinere nō ē improbā dum. ¶ Nota ꝙ pena non debet cō uerti in culpam.

¶ De eccleſijs edificandis vel reparādis.

Quicūqꝫ. Caſus. Lr̄a hu ius capl̄i patꝫ ¶ Nota ꝙ cui9 eſt emolumen tum eius ⁊ debet eſſe onus.

¶ Cum dicat. Caſus. qꝛ lepro ſi cū ſanis habi tare nō debent ne vna ouis morbi da inficiat ſanas oues. ſtatuit con cil. lat. ut vbicūqꝫ tot ſimul lepro ſi fuerit ꝯgregati ſub ꝯmuni vita ꝙ eccīaꝫ cū cimiterio poſſint ꝯſtru ere ⁊ p̄priū p̄ſbiterū hr̄e ſine con tradictōne alicui9 hoc faciant. ca ueant tñ ꝙ de iure prochiali vete ribus eccleſijs iniurioſi nequaquā exiſtant. qꝛ qđ eis pietate ꝯcedit ad aliorū iniuriā redūdare nō dꝫ. De ortis tñ ⁊ nutrimētis animaliū ſuorū decimas ſoluere nō cogātur. ¶ Nota ꝙ noua eccīa in p̄iudicium veterū eccleſiarū fieri nō debet ¶ Itē p̄uilegiū in iniuriā alterius dari non debet. ¶ Item qđ datꝛ p pietate nō debet trahi ad ſuamē alterius. ¶ Itē leproſi de ortis et de animalibus ſuis decimas ſolue re non coguntur.

¶ Ad audientiam. Caſus. que dā villa tm̄ diſtabat a prochiali eccleſia ꝙ tē pore hiemali ſine magna difficul tate prochiani i p̄am eccīaꝫ adire nō poterant. vñ cōgruo tp̄e ñ po trant diuinis officijs intereſſe. vñ dñs illius ville pecijt ut ibi poſſet eccīaꝫ conſtruere quā dotare vole bat ⁊ maioꝛ eccleſia intm̄ abunda bat ꝙ nullū ꝉ modicū p̄iudiciū ꝑpt hoc fieret eidē ſine obuentōibus illius ville. vñ mādat pa. dioč. q̄ti nus ſi ita ē. eccīaꝫ ibi edificet ⁊ i ea ſacerdotē inſtituat ad p̄ntatōnem rectoris maioris eccleſie cū aſſenſu patroni ꝑcepturū obuentōnes il lius ville ꝓuideat ut cōpetēs ho noꝛ ſm̄ facultates illius loci eccīe matrici ſeruetꝛ qđ ſatis fieri poteſt cum dñs euſdē ville. xx. acras ter re illi eccīe aſſignare velit. Si aūt rectoꝛ matricis eccleſie opus illud voluerit impedire vel preſbiterū idoneū diſtulerit p̄ntare archiepi ſcopus nihilominus idē op9 fieri faciat ⁊ p̄ſbiterū inſtituat. ¶ Nō ꝙ ex iuſta cauſa noua eccleſia fieri poteſt in prochia alterius ea inui ta. ita tñ ꝙ ꝓ facultatibus ipi9 lo ci nouiter cōſtituti honoꝛ matrici eccleſie ⁊ p̄ſentacio rectori maio ris ⁊ patrono ſuetur. ¶ Item mo dicū damnū ex cauſa ſuſtineri pt̄. ¶ Itē negligentia iferioris ſupple ri debet p ſupioꝛem.

De his. Caſus. Nuerīt. vtrū rectores eccleſiarū cō pelli debeant eas repare. et rñ. ꝙ cogi debent de bonis eccleſie ſi eis ſupſunt ad repatōꝫ eccleſiarū con ferre ut eorū exemplo ceteri inui tentur. ¶ Nota ꝙ cuius eſt emolu mentum eius debet eſſe ⁊ onus. Item qui alium inuitat in ſe debꝫ habere quod predicat.

¶ Ad audientiam. Caſus. qui daꝫ canoni cus eccleſie ſecularis vocatus fuit in ep̄m eccleſie alteri9 epiſcopat9

deſiderabat in eccīa illa de qua fu
erat aſſumptus inſtituere canoni
cos regulares· pecijt a dño pa· ut
hꝫ ei liceret· Indulget ei pa· vt hꝫ
facere poſſit ſi epūs dioc̄· in hꝫ ſibi
ↄſenciat· ita tñ ꝙ clerici ſi qui ſūt
ibi dū vixerint vel alibi neceſſaria
miniſtrent̄· ¶ Item pecijt a pa· vt
faceret ꝑuilegiū ↄfirmatōis cano
nicis ibidē inſtituendis· nihil pa·
ipm ꝺ iure exaudire non poteſt cū
nulli canonici adhuc ibi ſint q̄bus
ꝑuilegiū ↄcedatur· ¶ Nota ꝙ pa·
ꝓ ſuā indulgentiā vel ꝑuilegiū ali
cui ꝑiudicare non intendit ut hic
patet· qꝛ ſi epſ dioc̄· hꝫ ñ ꝓmittat
nō valet hec indulgētia nec etiam
clericis illius eccīe ꝑiudicat̄ ¶ Itē
rei que nō eſt nō dat̄ ꝑuilegiū·

¶ Tua nos· Caſus· Quidā epſ iurauit ꝙ bona ec-
cleſie nō alienaret· poſtmodū q̄dā
habitatores ſui epātus nō hñtes
eccīas vel oratoria in q̄bꝰ poſſent
audire diuina· petebāt ab epō vt
oratoria in locis illis erigerent in
q̄bus audirēt diuinū officiū· epūs
occaſione iuramenti ꝑdicti dubita
bat eccleſias ibi erigē· ne ꝑtextu
nouarū eccleſiarum eccleſia ſua de
trimentū incurrat· querit̄ ſup hoc
ↄſuluit pa· ⁊ ipē mandat eidē q̄ti·
occaſione illius iuramēti nō dimit
tat qn populo indigenti ſup eccle
ſijs ↄſtruendis debeat ꝓuidere·
¶ Nota ꝙ iuramētū ad caſū inopi
natum extendi nō debet· ¶ Itē ex
ex iuſta cauſa noue eccleſie pñt cō
ſtrui in prochijs alioꝝ alias non
debent conſtrui·

De immunitate eccīarum cimiterioꝝ vel rerum ad eas ꝑtinētium·

¶ Si domibus· Caſus· Statu/
it pa· in capitulo iſto ꝙ i domibus
eccleſiarū placitū vel hoſpiciū nul
lus ſibi debeat vendicare non ob-
ſtante aliqua ↄſuetudine· ſꝫ i pub
licis locis hoc faciāt· ¶ Nō ꝙ pla
cita ſecularia in eccleſia teneri non
debent· ¶ Itē iudices ſeculares ꝑ
textu alicuiꝰ ↄſuetudinis hoſpici
um in eccleſijs vendicare nō dñt·

¶ Peruenit· Caſus· Statuit in capitulo iſto
ꝙ cū neceſſitas imminet nullꝰ a cu
ſtodia ciuitatis ſeu vigilijs debe-
at excuſari· ſꝫ omnes ad hoc gene-
raliter teneant̄· vt omnibus vigi
lantibus ciuitas melius valeat cu-
ſtodiri· ¶ Nō ꝙ in neceſſitate ceſ-
ſat ꝑuilegiū· ¶ Itē qꝺ omnes tan
git ab omnibꝰ ꝑcaueri debet·

¶ Judicatum eſt· Caſus· Di-
citur hic ꝙ
ruſtici eccīe rura eccleſie dimittē ñ
debent transferendo ſe ad ꝑuato-
rum rura· ¶ Nota hic contra ruſti
cos eccleſie· ſ· aſcripticios·

¶ Non minus· Caſus· In qui
buſdam ptibꝰ
mūdi rectores locoꝝ tot onera im
ponūt eccleſijs vt ſacerdotes ea-
rum deterioris ↄditōis videant̄
ꝙ fuerint ſub pharaone qui legis
noticiam nō habebat immo ſacerdo-
tes ⁊ iura eoꝝ in ꝑſtina libertate
dimiſit ⁊ de publico eis neceſſaria
miniſtrabat· ſꝫ iſti omnia ſua onera
fere imponunt eccleſijs ⁊ iuriſdi-
ctōnem eccleſiarū ſibi in totū vſur
pant· vñ lat̄· ↄcil̄· ſub anathemate
ꝓhibet ne talia decetero attēpta
re ꝑſumant niſi epūs ⁊ clerus tan-
tam neceſſitatē ꝓſpexerint vl̄ vti
litatem vt abſq; vlla coactōne eſti
mēt eis ſubueniendū· vbi laicoꝝ ñ
ſuppetūt facultates· Si vero dece
tero ↄtra iſta venire ꝑſumpſerint
et cōmoniti ñ deſtiterit ſe nouerit

excõmunicatos nec cõmunioni reſtituantur donec ſatiſfecerint cõpetenter. ¶ Nota ꝙ laici nõ dñt onera imponere eccleſijs nec earũ iuriſdictõꝫ vſurpare. ⁊ ſi cõmoniti ñ ſatiſfecerint ſunt excõmunicati.

Cum eccleſia Ca. Eccľia dei ſm̃ euangeliũ debet eſſe domus orõnis ⁊ nõ ſpelunca latronũ aut ſanguinis forũ ⁊ ideo ſtatuit pa. ꝙ iudices ſeculares cauſas criminales vbi ď ſãguinis effuſione ł corpali pena agitur ibi ſub intermĩatõne anathematis nõ debeant exercere. abſurdum ẽ eñ ibi cauſã ſanguinis agitari. vbi eſt tutela refugij ɔſtituta. ¶ Nota cauſas crĩiales laicorũ in eccleſijs non debere agitari. ¶ Item cõfugientes illuc debent ab eccleſia defendi.

Inter alia. Caſus. Queſitum fuit a pa. vtrum ɔfugientes ad eccľiaꝫ debeant ibi defẽdi. pa. ſup hoc diſtinguit. cõfugiens ad eccľiaꝫ aut ẽ liber aut ẽ ſeruꝰ. ſi liber q̃ntumcũqꝫ g̃uia cõmittat nõ ẽ ab eccľia p violentiam extrahendꝰ nec inde debet donari ad mortẽ vel penam. ſꝫ rectores eccľiarũ vitã ſibi rebuent. puniat̃ in alias ſup eo qđ inique fecerit ñ fuerit latro publicus vel nocturnus depopulator agroꝝ. q̃ publicas ſtratas obſidet ſuis inſidijs q̃ ab eccleſia extrahi põt nulla defẽſione ſibi tradita. Si aũt fuerit ſeruus ad eccleſiã ɔfugiens ſi dñs eiꝰ ď impunitate pſone clericis iuramentũ pſtiterit dño ſuo reſtituat̃ etiã inuitus. alioqn a dño poterit occupari. ¶ Nota diſtinctõnem huius decre. circa fugiẽtes ad eccleſiam. ¶ Itẽ ɔfugientes ad eccľiaꝫ dñt ibi defendi pter duas pſonas ſ. latronem publicum ⁊ deuaſtatorem agroꝝ ⁊ vinearum.

Aduerſus. Caſus. Lateraneñ. ɔcił. excõmunicauit rectores ciuitatũ ⁊ alioꝝ locorum qui admonitõne pmiſſa de g̃uaminibus illatis eccleſijs non ſatiſfacerent ſm̃ tenorẽ ɔcilij lat. ſ. e. Non minus. Sꝫ qꝛ nec ſic eoꝝ malicia ɔqeuit. adicit̃ in iſto ɔcilio generali ut ɔſtitutõnes ⁊ ſentencie que a talibus vel ď ipoꝝ mandato fuerint pmulgate manes ⁊ irrite habeant̃. i illo nunquã tempe valiture. verũtamẽ qꝛ fraus ⁊ dolus alicui patrocinari nõ dñt nullꝰ rector decipiatur vano errore nec credat ut infra tempus ſui regiminis tm̃ ſit excõmunicatus q̃ſi poſt illud nõ ſit cõpellendꝰ ad ſatiſfactõnem qꝛ tam ipe q̃ ſatiſfacere recuſauerit q̃ ſucceſſor ipiꝰ erit excõmunicatus. niſi infra menſem ſatiſfecerit donec ſatiſfecerit cõpetẽter qꝛ in honore ſuccedit. q̃ ſubſtituit̃ i honore. ¶ Nota ꝙ laici exactõnes ab eccleſijs exigere nõ debent. ¶ Itẽ dñs pa. omniũ vtilitatibꝰ intendit. ¶ Itẽ ſentẽcia vł ɔſtitucio p excõmunicatum plata nulla eſt. nec ɔtractu tempis ɔualeſcit. ⁊ ita qđ ab inicio non tenet. nullo tpe ɔualeſcit. ¶ Item fraus ⁊ dolus nemini patrocinari debẽt. ¶ Item ſentẽcia excõmunicatõnis tranſit in aliũ in quẽ lata nõ fuit. ſꝫ hoc eſt qꝛ ille ſucceſſit in vicium ¶ Itez qui ſuccedit in honore ſuccedere debet ⁊ in onere.

Quia pleriqꝫ. Caſus. Aliqñ ɔtingit ꝙ epi ⁊ alij plati ut pcuratõnẽ vel aliud ſuicium impediant legato vel alij plus extorquent a ſubditis q̃ ſoluant legato vel alij. ⁊ ſic in alioꝝ dampnis lucra ſectant̃. phibet ɔciliũ. ne decetero hoc fiat ꝙ ſi quis

forte cõtra preſũpſerit ſic extorta reſtituat ⁊ tantundẽ de ſuo cogat̃ paupibus elargiri. et ſi de hoc ad ſupiorem q̃rela puenerit ſi negligens fuerit canonice ſubiaceat vl cioni. Nota ꝙ cũ damno alteri⁹ nemo lucrũ querere debet. Itez ſi aliquis exigit idebitũ a ſuis ſubditis debet illđ reſtituere ⁊ tantũdem paupibus erogare. Itez ꝑlatus negligẽs puniend⁹ eſt.

Eccleſie i qua Caſus. Aliqua eccia nõdum ẽ ꝯſecrata tñ diuina officia celebrantur in ea. querit̃. vtrũ cẽſeri debeat eodem ꝑuilegio ac ſi eſſet conſecrata. ⁊ rñdetur ꝙ licet nondũ ſit ꝯſecrata nullo iure admittitur ꝑuilegiũ emunitatis. quia ex quo diuinis officiis eſt dedicata nõ ẽ temerariis auſibus quorũlibz ꝓphananda. Nota ꝙ eccia nõ ꝯſecrata ꝑuilegiũ habet emunitatis ꝓpt̃ diuina officia q̃ celebrant̃ in ea.

Immunitatem. Ca. Quidã in eccleſiis vel cimiteriis earũ ꝯmittũt aliqñ homicidia. ⁊ alia maleficia ſperantes obtinere ibidẽ impunitatẽ ſuorũ exceſſuũ quos nullaten⁹ cõmiſiſſent ñ p ecciaz. ad quã ꝯfugiunt crederent ſe defẽdi. querit̃. an iſti debeant ab eccia defendi. rñ. pa. cum in eo quis puniri debeat in q̃ peccauit. ⁊ fruſtra legis iplorat auxilium qui ꝯtra legem delinq̃t. mandat pa. ꝙ tales publice nũcientur nõ debere gaudere emunitatis ꝑuilegio quo faciunt ſe indignos. Nota ꝙ quis puniri debet i eo in quo peccauit. Item q̃ offẽdit canonẽ bñficiũ illius impetrare non poteſt. Item ipõ facto amittit quis ꝑuilegium. Itẽ nõ debet quis offendere illum a quo ſperat auxilium.

Ne clerici vl' mõachi ſecularibus negociis ſe immiſceãt.

Multa ſunt. Ca. In capitulo iſto enumerant̃ quedaz negocia cauſa exempli a q̃bus dñt clerici ⁊ monachi ⁊ moniales omnes omnino abſtinere. đ q̃bus ait ap̃ſus. nemo militans deo debet ſe negociis ſecularib⁹ immiſcere. Nõ ꝙ cauſe miſerabiliũ ꝑſonarũ ad ecciaz ꝑtinẽt. Item iuſta ⁊ honeſta negociacio licita eſt clericis. ⁊ hꝫ intellige cũ nõ hñt ſufficiẽs beneficiũ. Itẽ canes vel aues ad venãdũ hrẽ nõ dñt. Itẽ nemo militãs deo ſecularib⁹ negociis ſe immiſcere debet.

Sacerdotibus. Ca. Quidã clerici publice adminiſtrabant negocia laicorũ ⁊ eorũ ꝓcuratores fiebãt mandat pa. dioc. epõ ut eis publice denunciet ne decetero hꝫ faciant. ꝙ ſi poſtmodũ preſũpſerint. ⁊ in adminiſtratõne ꝓpter cauſaz pecuniariam i fraude depꝛhenſi fuerit ab eccleſia nõ ſubueniet̃ eiſdẽ cũ ex hoc ſcandalũ ꝯtingat i eccia generari. Nõ ꝙ clerici nõ dñt eſſe ꝓcuratores laicoꝝ nec geſtores negocioꝝ ipoꝝ. Itez q̃ ſcandalũ facit eccie ei⁹ ꝑſidio ſe reddit indignũ.

Non magnope. Ca. Quidã regulares audiũt phiſicales ꝯfectõnes inde ſumẽtes occaſiõz ut ꝯſulãt fr̃ibus infirmis. audiunt etiã leges ut negocia eccie ſciant meli⁹ ptractare. ſz quia huiõi regl'ares mũdanis actõib⁹ inuolui ñ dñt. ſtatuit cõcil'. turoñ. ut null⁹ poſt factã i aliquo loco ꝓfeſſiõz ad phiſicã vl' leges mundanas legendas ꝑmittat̃ exire. qđ ſi fecerit i fra duos mẽſes

ad clauſtrū ſuū nō redierint hic ex=
cōmunicati ab omnibꝰ euitentꝰ et
in nulla cauſa eoꝝ ꝓcimū admit
tatur. cū aūt redierint vltimum lo
cū inter fr̄es in capitulo ⁊ in men
ſa ⁊ in omnibꝰ alijs habeant ſpem
totius ꝓmotōnis amittāt niſi mi
ſericordiā ſe. ap. fuerint cōſecuti.
Nota ꝙ ipō iure ſūt excōmuni=
cati regulares q̇ phiſicaȝ ⁊ leges
audiūt. ⁊ cū talibus ſolꝰ pa. diſpē
ſat ut ad honores ꝓmoueantꝰ.

Sed ne ꝓcuratōes

Caſus. q꞉ cleri
ci circa negocia ſecularia ⁊ ſub ſe=
cularibus iuris plus debito inten
debāt ⁊ eoꝝ iuſticiarij fiebāt. ſta
tuit ꝯcil. lat. ꝙ nullꝰ clericoꝝ ta=
lia decetero exercere p̄ſumat. Si
q̇s vero contra h̄ venire preſūpſe
rit ab officio eccleſiaſtico fiat alie
nus ꝑ eo ꝙ miniſterio clericali ne
glecto ut ſecularibus placeat fru
ctibus ſeculi ſe imergit ꝯt̄ doctri
nam apl̄i dicentis. Nemo militans
deo ſe negocijs ſecularibus impli
cet. Et ſi q̇s religioſoꝝ aliq̇d p̄ dic=
toꝝ auſus fuerit attēptare ſeue=
rius caſtigetꝰ. Nota ꝙ clerici iu
ſticiarij ſeculariū p̄ncipū eſſe nō de
bent. Itē āmonicio ꝑcedē debꝫ
vindictā ut in p̄dictis capitul. pa=
tet ⁊ hic. Item dignitas pſone
aggrauat peccatū.

Clericis

Caſus. Statuit tolle
tanen̄. ꝯcil. ꝙ clerici
iudiciū ſanguinis exercere non au=
deant. vn̄ et hic ꝓhibet pa. ne cle
rici ꝑ ſe vel ꝑ alios membroꝝ trū
catōnes faciant nec iudicēt inferē
das ⁊ q̇ ꝯtra fecerint honorem ⁊
locū amittant. Itē nullus ſacer
dos officiū vicecomitis vel ſecula
ris prepoſiti habeat. Si q̇s cōtra
hec venire p̄ſūpſerit ⁊ ꝯmonitus
nō deſtiterit nouerit ſe excōmuni
catū Nō ꝙ clericꝰ iudiciū ſāgui
nis exercere nō debet. Itē āmo=
nicio p̄cedere debet vindictaȝ.

Secundū inſtituta

Caſus. Preci=
pit h̄ pa. ſub interminatōne ana=
thematis ne monachi l. clerici cau
ſa lucri negocientꝰ. ⁊ ne mōachi fir
mas habeant a clericis vel laicis.
nec laici eccleſias ad firmā teneāt
Nota ꝙ clerici ⁊ monachi cauſa
lucri negociari nō dn̄t. Iteȝ mo
nachus firmas tenere nō debet.
Item laicꝰ eccleſias ad firmam
tenere non debet.

Relatum.

Caſus. Monachi
cuiuſdā monaſte=
rij d̄ bruſia ſeculariter viuebāt reli
gione relicta. vn̄ mandat pa. dioc.
epō q̄ti. ap. re. eos ꝯpellat ad ob
ſeruanciā regularē. qd̄ ſi ꝯtradixe
rint inde remoueantꝰ. ⁊ ſi nō pt̄ re=
formari d̄ monachis eiuſdē ordis
fratres alterꝰ ordinis in illud in
ducat. ut labores ipioꝝ iuſti edāt
⁊ tandē illi ꝯfuſi rubore ad ſui or=
dinis obſuanciā reuertantꝰ. Nō
ꝙ monachi ꝯpellendi ſūt ad ſuan
dam regl̄aȝ ſuā. Itē h̄ ē mina
in q̄ monachi pn̄t eici d̄ ſuo mona=
ſterio. ſ. qn̄ nolūt viuere ſm̄ regu
lam ſuā. Itē ſemp reformari dꝫ
monaſterium de hominibꝰ eiuſdē
ꝓfeſſionis ſi fieri poteſt.

Sicut te.

Caſus. Quidā clerici i
ſacris ordinibꝰ ꝯſtitu
ti indifferēter exercebāt officium
tabellionatꝰ. mādat pa. dioc. epō
q̄ti. clericis i ſacris ordinibꝰ cōſti
tutis ap. re. ꝑ bn̄ficioꝝ ſubtractōꝫ
interdicat officiū tabellionatꝰ.
Nō ꝙ clericꝰ i ſacris ordinibus
ꝯſtitutus tabellio eſſe nō debet

Sententiam.

Caſus. Statu
it ꝯcil. gn̄ale
ꝙ nullꝰ clericꝰ ſentēciā ſāguinis

dictet vel ꝓferat · nec vindictam ſanguinis exerceat · nec vbi exerce atur interſit · Si aũt occaſione hu ius ſtatuti aliqs eccleſij s aliqđ di/ ſpendiũ inferre preſũpſerit p cen ec · cõpeſcat · ¶ Item null9 cleric9 lr̃as ſcribet aut dictet ꝓ vindicta ſanguinis deſtinandas · Sʒ laicis hoc officiũ in curijs p̃ncipũ ↄmit tatur · ¶ Itẽ null9 clericus p̃po natur baliſtarijs aut hmõi viris ſanguinum ⁊ ſubdiaconus ⁊ ſacer dos artem cirurgie non exerceat · que aduſtionez vel inciſionẽ indu cat · nec impendãt ritũ alicuius bñ dictõnis purgatõn aque frigide vel ferri candentis · ſaluis ꝓhibi tõnibus ꝯ monomachijs ſiue duel lis antea ꝓmulgatis · ¶ Nota q̃ iu dicũ ſanguinis cleric9 exercere ñ debet ¶ Itẽ lr̃as vindictã ſangui nis ↄtinentes ſcribere vel dictare nõ dʒ · ¶ Itẽ clericus viris ſãgui num p̃eſſe nõ debet · ¶ Itẽ cleric9 in ſacris ordinib9 cirurgiã exerce re nõ debet · ¶ Itẽ purgacio aque vel ferri candentis fieri nõ debet ·

¶ Sup ſpecula · Caſus · Alex ander pa · ſta tuit in ↄcilio turoñ · s · e · Nõ mag no cõtra regulares pſonas exeun tes ad audiendas leges vel phiſi cam ut ñ infra duos mẽſes ad clau ſtrũ redirent ſic excõmunicati arti us vitarent̃ ⁊ in nulla cauſa ſi pa trocimũ preſtare voluerint audiã tur · reuerſi ad clauſtrũ vltimi fra trũ exiſtant ⁊ omnẽ ſpem ꝓmotõ/ nis amittãt · niſi forte ex miſericor dia ſe · ap · Sed quia nõnulli ꝓpt̃ di uerſas opiniones q̃rundã excuſatõ nẽ aſſumebãt volens pa · vt decete ro ipo facto ſentẽciaʒ excõmunica tõnis incurrant mandat q̃ti · tam dioc̃ · q̃ʒ epi capitulo ipoꝝ ⁊ alij in q̃rũ dioc̃ · tales ↄmorant̃ publi ce denũcient eos excõmunicatos ⁊ p̃dictis penis obnoxios verum q: dñs pa · theologie ſtudium deſide rat ãpliari ne fides catholica cir cũcincta muro inexpugnabili bel latoꝝ q̃bus reſiſtere valeant veni entibus ex aduerſõ · ſtatutũ cõcilij turoñ · extendit ad archidiaconos decanos · plebanos · p̃poſitos · can tores · et alios clericos pſonatus hñtes · nec nõ p̃ſbiteros · niſi infra ſpacium p̃ſcriptũ deſtiterint · ⁊ ap pellatõe poſtpoſita p̃cipit obſua ri · ¶ Nota q̃ religioſi nõ dñt audi re leges vel medicinaʒ · ¶ Itẽ ipo facto q̃s excõmunicat̃ · ¶ Itẽ ↄſti tutio poſt duos menſes a tpe ipſi9 ↄſtitutõnis ligat · ¶ Item theolo gia ſup omẽs ſcientias eſt fauora bilis · ¶ Item p̃ſbiteri ⁊ pſonatus habentes nõ dñt audire phiſicam vel leges · alias ſicut religioſi au dientes puniuntur ·

¶ Finit liber tercius. Incipit liber quartus ·

Incipit liber quartus d ſponſalibꝯ ⁊ mr̄imonijs.

De francia. Caſus. Quidā iuuēis d frācia duxit vxorē quandam nobilem mulierē de ſaxonia ſm̄ conſuetudinem ſaxonum. iuuenis ille dicebat q in matrimonijs contrahendis franci non vtunt̄ eiſdem conſuetudinibus cum illis d ſaxonia. et hoc ideo quia ſponſauerat eam non lege ſua ſed ſaxonum. dimiſit ergo illam. ⁊ aliam vxorem duxit. In concilio queſitum eſt. quid de hoc fieri deberet. Statuit conciliū vt ille tranſgreſſor euangelice legis ſubiciatur penitencie. et a ſecunda vxore ſeparetur. et ad primam redire cogatur. Nota q in matrimonio contrahendo pocius cōſideratur intencio contrahentium q̄ verba quibus mediantibus contrahunt dūmodo animo contrahendi hoc faciant. Itē ſolemnitates non ſunt de ſubſtācia matrimonij. Itez verba debent deſeruire intentōni et non intencio verbis. Item ad intentōnem recurrendum eſt.

Preterea. Caſus. Quidaz vir et mulier volunt contrahere promittunt ad inuicem pure et ſine conditōne fide hincinde preſtita q contrahent matrimonium. poſtea mutant propoſitum. Queritur quid ſit ſuper hoc agendum an videlicet ſint cōpellendi vel n̄. Reſpondet papa q commonendi ſunt et modis omnibus inducendi vt fidem preſtitam obſeruent. Si autem hoc facere noluerint non ſunt compellendi ne deterius inde contingat vt illam ducat quam odit ſed ad inſtar illorum qui ſocietatem contrahūt fide data et poſtea illam ſibi remittunt poteſt in paciencia tolerari. Nō q licet fides ſit pure et ſimpliciter hincinde data de matrimonio contrahendo. ſi poſtea diſpliceat contrahentibus non ſunt vt contrahant compellendi ne deterius inde contingat. Idem intellige in ſocietate.

Iuuenis. Caſus Quidā iuuenis duxit quandam puellam nondum. vij. annorum ſponſalia contrahendo cum ipā et temptauit cum ipā qd cō/plere non potuit. Tandem mortua fuit vel dictus iuuenis ab ea receſſit antequā poſt. vij. annum ſponſalibus conſentiret et cum alia conſanguinea ipſius puelle matrimonium contraxit. Querebatur vtrum poſſent ſimul remanere. reſpōdet papa. in his que dubia ſunt quod certius eſt ſeruari debet et ideo tam propter honeſtatem eccleſie q dicebat̄ ſponſa eius q̄ propter predictū dubium debent ab inuicem ſeparari. Notandum ergo q in dubijs ſemper tenendum eſt illud quod ſecurius eſt et cercius.

Ad audienciā Quidam ciuis papieñ.

noĩe heinricꝰ volebat copulare
filiam ſuam matrimonialit̃ cuidã
filiorum cõciuis ſui nomine ·l· iu
rauit ꝙ ſi illam aliquo caſu habe
re non poſſet alteri filio quem ꝺ
altera vxore genuerat eandẽ ma
trimonio copularet· ⁊ ſic ꝯtraxe
runt ſponſalia· poſtea quidã ꝓ
bauerunt ꝯſanguinitatem inter
eos· vnde prefatus ·h· eandẽ fi
liam dare vult alteri filio ut iu=
rauit Queritur an poſſit· Rñdet
papa ſcriptum eſt ꝙ frater ſpõ
ſã fratris habere nõ poteſt· vñ
mandat ꝙ ille ſuũ ꝓpoſitum non
adimpleat ⁊ penitenciã accipi
at de illicito iuramẽto · ⁊ ſi opꝰ
fuerit ꝑ excõmunicatõnis ſentẽ
cia compellatur· Nota ꝙ ſpon
ſalia que nulla ſũt impediunt ma
trimonium coutrahendum cum
conſanguinea alterius· ſed hꝫ fa=
cit ſola publice honeſtatis iuſti/
cia· Item illicitum iuramentũ
non eſt ſeruandũ· Item ad pe
nitenciam quis poteſt compelli
admoneri tñ ꝑus debet ⁊ poſtea
compelli·

De illis· Quidam ꝓmit
tunt iuramento
interpoſito· ſe ducturos in vxo=
res aliquas mulieres· ⁊ poſtea
antequã matrimoniũ contrahãt
transferunt ſe ad partes alias·
Querebat̃ quid facere deberent
ille mulieres vtrum poſſint cum
illis contrahere· Reſpondet pa
pa ꝙ ſi non fuerit amplius in fa
cto ꝓceſſum liberũ eſt illis muli
eribus cum alijs contrahere re=
cepta penitencia de ꝑiurio · ſi ꝑ
eas ſteterit quominus matrimo=
nium fuerit cum alijs cõſumatũ·
Nota ꝙ ſponſa non tenetur ſe
qui ſponſũ vagabundum nec diu
ipm expectare ſine aliqua pena
dũmodo nõ fuerit in mora·

De muliere Quedã mu
lier ꝑ vim
tradita fuit viro ⁊ detẽta· Que
rebat̃ a papa an inter eos eſſet
matrimonium· Reſpondet papa
Inter vim ⁊ vim eſt differencia
nec conſtat an poſt violenciã cõ
ſenſus interuenerit· ⁊ ideo cer=
tum papa nõ poteſt dare reſpõ
ſum· Nota ꝙ inter vim et vim
eſt differencia· Item certa ⁊ ſi
mita debet eſſe queſtio ⁊ non du
plex ad hoc ꝙ certa dari poſſit
reſponſio·

Ex litis· Quidam vir et
mulier ꝯtraxe=
runt ſponſalia· nec alter intelli=
git quod alter propoſuit ⁊ dice
bant ſe non intellexiſſe· querebã
tur quid deberet obſeruari· rñdꝫ
papa· iudex primo debet videre
vtrum contrahentes ſint idonei
ad hoc diſcretõne ⁊ etate vt ꝑ hꝫ
preſumatur ꝓ eo qꝺ dicunt vel
cõtra quo facto ſeu cognito ſi al
ter nõ intellexit quod alter ꝓpo=
ſuit· recurrẽdum eſt ad cõmunẽ
intelligẽciam verborũ ⁊ vterqꝫ
compellatur verba ꝓlata i ſen=
ſu retinere quem ſolent recte in=
telligentibus generare· Nota
qꝰ i matrimonio diſcretio ⁊ etas
eſt attendenda ⁊ conſideranda·
Item verba obſcure prolata
ad cõmunem intelligenciam ſũt
reducenda·

Sponſam· Dicit̃ in iſto
capitulo ꝙ
ſponſam alterius maxime nubi=
lem ⁊ ſeptennem nullus de con=
ſanguineitate viri ducẽ poteſt
in vxorẽ· Nota ꝙ ſponſã cõ
ſanguinei cõſanguineꝰ habere

non poteſt· quod verum ē de ſpon
ſa ſeptenni que preſtat impedimē
tum·

¶ Ex parte· Quidam andre
as nomine iura
mentum preſtitit ꝙ·e·mulierē ab
eo tempore pro muliere haberet
et fidem ſeruaret· et illa ſimiliter
promiſit eidem· quo facto dictus
andreas illam dimiſit ⁊ aliam ſup
duxit· vnde illa mulier domino pa
pe fuit conqueſtā· dicit papa· ne=
mini liceat ſuam vxorem dimittere
ſine manifeſta cauſa fornicatōis
et tunc aut debet illam reconcilia=
re aut viuere continenter ea viuē=
te· mandat dictum andream com=
pelli· vt illam quam ſuperduxit di
mittat· et ad p̄mam redeat ⁊ affe=
ctu maritali pertractet· ¶ Nota q̇
vxorem ſuam cauſā fornicationis
dimittit aliam ſuperducere ea vi=
uente non poteſt et debet continē
ter viuere· ¶ Itē qui dimiſſa vxo
re legitima contrahit cum alia de
bet compelli dimittere ⁊ ad p̄mā
redire ſi eum petat·

¶ Ex l̄ris· Duo nobiles viri
ſiluanen̄· ep̄atus
ſcꝫ·v·⁊·b·filios ⁊ filias impube=
res habebant· conueniunt inter ſe
ꝙ eos adinuicem copularent qđ
promiſerūt adinuicem facturos ⁊
hoc tam parentes q̄ꝙ filij iuraue=
runt· vnus illorum·s·filiam alteri
us conſenciente patre iurauit du=
cere in vxorem· poſtmodum vero
voluit aliam ducere· Epiſcop9 cō
pellebat eum ducere illam quā iu/
rauerat· queſiuit epiſcop9 a papa
quid eſſet in hac cauſa faciendum
Reſpondet papa quia ꝑiculoſum
eſt dicto·s·contra iuramentū ve=
nire mandat pictauien̄· epiſcopo
vt ſi de hoc ſibi cōſtiterit moneat
illum et compellat quatinus ip̄a3
recipiat quā iurauit ⁊ eam marita
li affectu ꝑtractet niſi rōnabil' cā
eam impediat ¶ Nota ꝙ ſponſalia
contrahi poſſunt per verba gene
ralia· ¶ Item iuramentum impu=
beris tenet· ¶ Item compellitur
quis accipere illam quam iurauit
ſe ducturū in vxorem ſꝫ hoc fit ꝓpt̄
iuramentum·

¶ Non eſt nobis Inter re=
gē anglo/
rum et filios eius orta fuit contro
uerſia propter quod rex angloꝝ
detinebat vxores filioꝝ ipſi9 ita
ꝙ mariti ad eas accedere non va=
lebant· Conqueſti ſūt domino pa
pe filij regis· mandat papa archi
epiſcopis ⁊ epiſcopis per angliā
conſtitutis ꝙ cum ſit iuſtū ⁊ equū
vt viri ſuas petāt vxores quatin9
dictum regem moneant ut filijs ſu
is vxores eorum reſtituat· quod ſi
infra terminum ſtatutum non fece
rit extūc in quacūq3 terra vel pro
uincia detinentur vel etiam trāſfe
rantur donec ibi fuerint nulla diui
na officia celebrentur· vel permit
tantur aliquo modo celebrari pre
ter baptiſma paruulorum ⁊ peni=
tencias morientium· ¶ Nota ꝙ mi
tius agitur cum regibus et princi
pibus q̄ꝙ cum alijs· ¶ Item prop=
ter delictū domini tota terra ſup=
ponitur interdicto· ¶ Item in ge
nerali interdicto iſta ſacramenta
excipiuntur·ſ· baptiſma ꝑuuloꝝ
et penitencia morientiū·

¶ Preterea· Quidā vir vo
lebat contra=
here cū quadā muliere· conſāgui=
neus illius viri dicebat ſe deli=
quiſſe cum ea· ſed illud non aude=
bat confiteri propter potenciam
mulieris· Queritur quid iuris ſit·

Rn̄det papa ꝙ matrimonium illd
fieri non permittitur ne deterius
inde contingat niſi iuramētum in
teruenisſet · Nota ꝙ matrimoni
um ad dictum vnius impeditur ne
contrahatur · Sed ſi iuramētum in
terueueniſſet ꝓpter dictum vnius
non impeditur ·

Veniens Quidam iuuenis
mulier · m · nomi-
ne intantum adamauit quendā iu
uenem ꝙ vterqȝ eorum in preſen-
cia trium teſtium preſtitit iuramē
tum de matrimonio inuicem cōtra
hentes · parentes mulieris ƚƺ igno
rantes eam inuitam et reclamantē
cuidam alij tradiderūt ſed illa ip-
ſum exhorruit · ꝙ nullo modo ab
ip̄o cognoſci ſe pmiſit ⁊ cepit pub
lice ꝯfiteri ꝙ a p̄mo viro cognita
fuit ⁊ iurata · Tandem ep̄us dioc̄ ·
cognito ꝙ illi eſſent cōſanguinei
eos ab inuicem ſepauit · Sed dum
cauſa tractabatur ⁊ illa nolet con
ſentire viro cui a parentibus tra-
dita fuerat · ip̄e vir aliam duxit in
vxorem · ⁊ illa cuidam alij · p · nomi
ne fuit publice deſponſata ꝺ quo
poſtmodum filium genuit · pater
illius viri ei oppoſuit ꝙ filium ſuū
in virum habere nō poterat eo ꝙ
ab alio viro q̇ iam defunctus erat
deſponſata fuerat · vnde mulier il
la ad dominum papam acceſſit ex-
ponens ei omnia ſupradicta · Man
dat papa quibuſdam quatinꝰ ſi in
uenerint ꝙ predicta mulier a prio
re viro iudicio eccleſie fuerit ſepa
ta et ab illo · p · ſine contradictōne
eccleſie in vxorem traducta ⁊ ille
cui a parentibus tradita fuerat de
preſenti vita deceſſit moneant di/
ctum · p · et compellant ut prefatā
m · recipiat in vxorem ⁊ eam mari-
tali affectōne pertractet quod ſi
nōn fecerit eum et ſuper inductam
et patrem ipſius ſi contradixerit
excōmunicatōni ſubiciat · Nota
ꝙ coactum matrimonium eſt nullū
Item omnes impedientes iuriſ-
dictōnez iudicis ſine executōne ſint
excōmunicandi quia per hoc effi
ciuntur de iuriſdictōne ipſius iudi
cis ·

Cum locū · Inter duos ci
ues papieñ q̄
ſtio vertebatur ſuper matrimonio
eiuſdem puelle · vterqȝ dicebat ſe
matrimonium cum illa contraxiſſe
mulier timebat violenciam ſibi in
ferri a predictis qui eam petebāt
queſitum fuit a papa quid fieri de
beret · Reſpondet vbi metus vel
coactio intercedit cōſenſus locum
habere non poteſt · ſed vbi conſen
ſus requiritur · metus vel coactio
debet repelli et matrimonium ſo-
lum aſſenſu contrahitur · et ſic om-
nis metus et coactio debet repelli
ne per timorem dicat ſibi placere
quod odit · vnde mādat papa epi
ſcopo papieñ ut puellā illā ꝺ cuiꝰ
matrimonio queritur ponat in do
mo aliqua vbi nullo modo timeat
et faciat eam cuſtodiri honeſte do
nec ſentencia fuerit per ſentenciam
terminata · Nota ꝙ matrimoni
um ſolo conſenſu contrahitur ·
Itez inuita matrimonia fieri nō
debent · Item iudex locum ſecu
rum debet ptibus ꝓuidere ·

Veniens Quidam nomine
h · quandaȝ muli
erem in domo ſua recipit de qua
prolem habuit et ei poſtmodum
fidem dedit ꝙ eam duceret in vxo
rem · poſt hoc acceſſit ad domum
vicini ſui et cum nocte illa in do-
mo vicini ſtetiſſet · inuentus fuit
cum filia vicini dormiuiſſe · pater

puelle inueniens illos ſimul i lecto
compulit eum accipe in vxorē fili
am ſuam p verba de pñti· iſte ·h
acceſſit ad papā et expoſuit ei pre
dicta vnde mādat pa· epiſcopo lo
ci quatinus ſi inuenerit ꝙ primam
mulierē poſt fidē datā cognouerit
cum illa remaneat· Si vero poſt fi
dem datā non cognouerit maneat
cū ſecunda niſi p talē metū fuiſſet
compulſus eam accipere in vxorē
qui potuiſſet cadere in conſtantez
virum· ¶ Nota ꝙ ſi fides data ſit ð
aliqua ducenda. ſi poſtea carnalis
copula interueniat· inducitur ſta=
tim matrimonium preſumptū ·
¶ Item matrimonium contractum
p metum qui cadit in conſtantem
virum nō tenet ·

Cōmiſſum· Quidaz dedit fidem cuidam
mulieri ꝙ eam duceret in vxorē et
ꝙ cum ea p verba de preſenti con
traheret infra biennium interpo=
ſito iuramento poſtea vero p̄uata
lege ductus volebat religionez in
trare· dubitabatur an poſſet ꝓpter
iuramentum· queritur quid iuris
Reſpondet papa ꝙ tutius eſt illi
iuramenti religionem ſ̄uare ut p=
us contrahat et poſtea poterit re
ligionem intrare dūmodo carnal'
copula inter eos non itrauerit·
¶ Nota ꝙ iuramentum ſeruandum
eſt dūmodo ſine peccato ſ̄uari poſ
ſit. ¶ Item ante carnalem copulaz
poteſt alter coniugum religionez
intrare etiam altero inuito·

Requiſiuit Mulier quedā iuramento inter
poſito promiſit cuidam viro ꝙ cū
eo contraheret· poſtea vero volū
tate mutata nolebat cum eo cōtra
here· queritur qua cenſura ſit ad
hoc compellenda· rñdet papa ꝙ
matrimonia libera debent eſſe et nō
coacta· et ideo monenda eſt pocius
ꝙ cogenda quia coactōnes hmōi
frequenter ſolent difficiles exit9
habere· vel p̄us eſt monenda et ſi
acquieuerit poſtea compellenda··
¶ Nota ꝙ matrimonia libera dēnt
eſſe non coacta · ¶ Item ſm vnam
lecturam videtur ꝙ eccleſia diſpē
ſet hic· contra iuramētū ꝓpter rōz
que hic redditur· ¶ Item coactio
nes difficiles exitus ſolent hr̄e·

Cū i apoſtolica· Matri=moniał
cauſa vertebatur inter quendam
virum et vxorem eius coram ordi=
nario· ante publicatōnem teſtium
Ille reuerſus domum cepit publi
ce dicere ꝙ inter ip̄m et vxorē ſuaz
ſentencia diuorcij fuerat ꝓmulga=
ta et ſic falſitate ſuggeſta quandā
aliam facti neſciam in vxorem acce
pit· poſtmodum vero p quoſdam
delegatos q̄bus cauſa fuit ꝯmiſſa
ſentencia diuorcij fuit lata· Dubita
uit dioceſā· vtrum matrimonium
illud teneat cum lite pendēte int̄
virum et illam p̄orem vxorem cum
illa contraxit· que fuit a pa· q̄d iu=
ris eſſet· rñdet ꝙ bene poſſunt iſi=
mul remanere· ipoſita illi viro pe=
nitentia competenti et infra tem=
pus penitencie carnali copula in=
terdicta· ¶ Nota ꝙ matrimonium
quod de iure non tenet licet ꝓ ma
trimonio ab eccleſia teneatur non
preſtat impedimentum ſecūdo dū
modo primum appareat poſtmodū
non tenuiſſe·

In preſencia· Quidaz vi ri erant in
captiuitate vel alias abſentes cau
ſā peregrinatōnis· vxores eorum
exſpectauerant illos per ſepten=
nium et etiam vltra nec poterant

certificari ꝺ vita vel morte illoꝝ
quāuis ſup hoc diligentiam adhi
buiſſent et quia iuuenes erant non
poterant continere petebant alijs
copulari. Queritur quid iuris. Re
ſpondet pa. q̄ quantocūq̧ tempo
re ita remanſerint viuētibus viris
ſuis ad alia matrimonia nō pn̄t co
pulari niſi primo certum nuncium
receperint de morte virorū. ¶ No
ta q̄ in matrimonio non currit pre
ſcriptio. licet omnia iura p̄ſcriptō
ne tollantur. ¶ Item alter cōiugū
alterum expectare tenetur. quouſq̧
ſit certus de morte alteriꝰ. ¶ Itē
per hanc decretalem abrogantur
leges que dicunt mulierem per qn
quennium tm̄ expectare virū.

¶ Inter opa — Dicitur hic q̄
int̄ cetera opa
caritatis magna caritas reputat̄.
peccantem ad penitenciam reuo=
care. vnde ſtatuit clemēs papa q̄
quicūq̧ publicas mulieres ꝺ lupa
nari extraxerit ꝛ eas duxerit i vxo
res in remiſſionem eis ꝓficiat pec
catorum. ¶ Nota q̄ opꝰ caritatis
eſt errantem reuocare. ¶ Itē qui
meretricem ducit in vxorem mere=
tur ꝛ ſic nota q̄ caſtitas debꝫ eſſe
in matrimonio.

¶ Ad id quod. — Quedā mu
lier cōtra=
xit matrimonium cum quodam vi
ro inuita ꝛ renitens ut dicebat in
xj. anno. poſtea per annū ꝛ dimi=
dium cohabitauit eidem. tandē re
ceſſit ab illo et tā vir q̄ȝ mulier ad
illicitos concubitus trāſiuit. poſt
hec dicebat mulier q̄ inuita et re
nitens contraxit cū illo et hoc vo
lebat ꝓbare. vn̄ ab illo ſepari de=
bebat. querebatur quid iuris. Re
ſpondet papa quāuis. xj. ānos ab
inicio habēs inuita ꝛ renitēs tra=
dita viro fuiſſet quia tamen poſt=
modum per annum ꝛ dimidium co
habitauit eidem conſenſiſſe videt̄
cogi dȝ ad ip̄m redire. nec teſtes
recipiendi ſunt. ſi quos mulier vel
let inducere ad probandum q̄ nō
conſenſit in illum. quia mora tanti
temporis probatōnē excludit cū
illa coactio iam tranſiuerit in con=
ſenſum. vnde mandat ordinario lo
ci ut propter hoc non dimittat q̄
minus compellat vtrūq̧ ad tractā
dum alterum maritali affectu niſi
ambo vellent ad religionem trāſi
re cum vterq̧ fidem alteri non ſer
uauerit. ¶ Nota ex iſta decretali p̄
ſumptōnem iuris et de iure. ¶ Itē
quis tacite videtur conſentire.
¶ Itē matrimonium quod ab ini
cio non tenet tractu temporis con
ualeſcit. ¶ Item que p̄ metum ſi=
unt per ſequentem conſenſum va=
lent nec teſtes in contrarium ſunt
amodo recipiendi. ¶ Item mu=
tua delicta pari compenſatōne tol
luntur.

¶ Sicut ex lr̄is. — Quidā no
mine lamp=
tus intrauit ſe ductūrum mulierē
p. nomine in manu patris ipiꝰ mu
lieris iuramentum ſimiliter q̄ ei fi
liam ſuam traderet in vxorem nec
ſtetit per virum ſed per mulierem
quominus matrimonium contraxiſ
ſent. poſtmodū quatuor annis vel
quinq̧ elapſis quandam aliam. e.
nomine per verba de preſenti de=
ſponſauit. Querebat̄ quam ꝺ iſtis
habere debeat. Reſpondet papa
et mandat epiſcopo loci ſi conſtite
rit et q̄ idem lampertus primam
mulierem per verba de futuro et
aliam per verba de preſenti de=
ſponſauerit matrimonium ſecūdo
ōtractū legitimū iudicet: ipo ſicta

alli viro penitencia competenti ꝓ
eo ꝙ ꝑmam fidem irritam fecit niſi
etiam iuramento ſuo certum termi
num appoſuerit infra quem illam
duceret in vxorem nec ſtetit ꝑ eū
quin ad ſtatutum terminū matrimo
nium cōſumaret et ſi forte cū vtꝗ
ꝑ verba de futuro ↄtraxerit ꝑmū
iuramentū ipm̄ ſeruare cōpellat
et de ſecūdo ſibi penitenciaꝫ iniun
gat. Si vero de his non ↄſtiterit
ad plenum tamdiu adhuc de cauſa
cognoſcit donec ſup his plenius in
ſtruatur. Nota ꝙ matrimonium
ꝑiudicat iuramento. Item iura
mētum ꝑmo factū ſuandū eſt. niſi
forcius vinculum ſupueniat. Itē
ſi ꝑ me non ſtat quominus faciam
qd ꝓmiſi nō eſt mihi imputandum
Item vbi paria vincula ſunt pri
mum tenet ſecundum non obligat
Item q̄diu iudex plene inſtrua
tur de cauſa cognoſcere debet.

Cum apud Queſitū fuit a pa. vtrum mu
tus et ſurdus poſſint ↄtrahere ma
trimonium. rn̄det papa. edictū de
matrimonio contrahendo prohi
bitorium eſt quod eſt dicere quia
cūcꝫ non prohibetur ꝑ iura ꝑ con
ſequentiam ↄtrahere poteſt et ſo
lus ↄſenſus ſufficit ad matrimoni
um ↄtrahendum. vnde ſi mutus et
ſurdus velint ↄtrahere et inueni
ant cum quibus eis non debent de
negari. quia qd non pn̄t verbis ꝑ
ſigna valent declarare. Nota ꝙ
edictum de matrimonio ꝓhibito/
rium eſt. Itē qd non ꝓhibetꝛ cō
ceſſum intelligitur. Itez ſolus cō
ſenſus facit matrimoniū. Itē in
matrimonio idem faciūt ſigna qd
verba et hoc intellige cum contra
hentes voluntatē ſuam verbis ex/
ꝑmere non pn̄t. Item nō refert
an verbis ꝉ ſignis q̄s declaret vo
luntatem ſuam.

Dilectus Quidā nomie ro
bertus filiā ſuaꝫ
cuidam iuueni matrimonialiter co
pulauit. ignorās ꝙ ille iuuenis eſ/
ſet furioſus. vn̄ petebat filie ſue ꝓ
uideri. rn̄det papa ꝙ cū mulier il
la cum ipo viro qui ↄtinuo furore
laborat morari non poſſit et ꝓpter
alienatōnem furoris legitimi. le
gitimus inter eos ↄſenſus interue
nire non potuit. Mādat papa epi
ſcopo loci ut ſi res taliter ſe habu
erit predictos ab inuicem ſtudeat
ſepare. Nota ꝙ qui non poteſt
ↄſentire nō poteſt matrimoniū cō
trahere.

Tue fraternitati queſitū
fuit a
papa. vtrū ꝑ ſola verba poſſit cō
trahi matrimoniū et ſi ꝑ ſola ver
ba queritur. ex q̄bus rn̄det pa. ꝙ
matrimoniū in veritate ↄtrahitur
ꝑ legitimum ↄſenſum viri et mulie
ris. Sed verba neceſſaria ſūt q̄ntū
ad eccleſiaꝫ exꝑmencia ↄſenſū mu
tuū de preſenti. et ꝑ ↄſenſū reuera
ↄtrahitur matrimoniū quia muti
pn̄t contrahere matrimoniū ꝑ cō
ſenſum mutuum ſine verbis dūmo
do ꝑ aliqua ſigna ↄſenſum expri
mant. Sꝫ pueri ante legitimos an
nos ꝑ ſola verba non contrahunt
cum antea eorum conſenſus non ſit
legitimus. Nota ꝙ ſolus conſen
ſus facit matrimonium expreſſus
verbis vel ſignis. Item mutus
poteſt contrahere matrimonium.
Item pueri nō poſſunt matrimo
nium contrahere quia non pn̄t cō
ſentire.

Tua nos quidam iuuenis
ſepe requiſierat
quandam mulierem ut ei carnalit̄
conmiſceretur ſed ipa conſentire
nolebat niſi deſponſaret eandem.

tandem nullo p̄ſente ac nulla ſolē-
nitate adhibita dixit illi mulieri
iohannes te deſponſat cum nō vo/
caretur iohannes ȝ finxit ſe ſic vo
cari non credens ꝓpterea matrimo
nium ꝯtrahere cum eadē ex eo ꝙ
ipē non vocaret̄ iohannes nec ha
bebat ꝓpoſitum ꝯtrahendi cum ea
nec ꝯſenſit in illā. Queritur vtrū
ſit matrimoniū int̄ eos. Rn̄det pa
pa ꝙ cum prefatus vir mulierē il/
lam deſponſauerit ſub ꝓpria pſo-
na et ſub nomine alieno quo voca-
ri ſe finxit ⁊ inter eos ſit carnalis
copula ſubſecuta. videtur ꝓ matri
monio p̄ſumendū niſi expꝛſſe dictū
fuiſſet pape ꝙ ille nec ꝓpoſuit nec
ꝯſenſit illam ducere in vxorem. In
de dicit papa ꝙ ſi res ita ſe habet
videlicet ꝙ ille non ꝓpoſuit eā du
cere in vxorem nec ꝯſenſit in eam.
non debet ex illo facto matrimoni
um iudicari quia in eo non inueni-
tur ſubſtancia ꝯiugalis ꝯtractus
nec forma ꝯtrahendi matrimoniū
quia ex altera pte dolꝰ ſolūmodo
affuit. ⁊ defuit omnis ꝯſenſus ſine
quo matrimoniū nō ꝯtrahitur.

¶ Nota ꝙ ad hꝰ ut matrimoniū cō-
trahatur neceſſe eſt ut vterqꝫ con
trahenciū ꝯſenciat in alterū. et ꝙ
forma verboꝝ ꝑ quam matrimo-
niū ꝯtrahitur expꝛſſe vel tacite ex/
p̄matur ⁊ ſic ſubſtācia ⁊ forma ne
ceſſaria ſūt alias nō eſt matrimoni
um. ¶ Item hic eſt caſus ſpecialis
in quo dolus ꝓfuit. ¶ Itē deſtru-
cto pn̄cipali deſtruit̄ acceſſoriū.

Cum in tua. Ca. Quidā vir
⁊ mulier vole-
bant ꝯtrahere matrimoniū ſm cō
ſuetudinē loci. ꝓpoſitū fuit publi
ce i eccleſia ut qui ſciret impedimē
tum illud exponeret. Sed nullꝰ ap
paruit ꝯtradicens fama tn̄ p̄uatū
impedimētū parentele referebat

vt omnis ſuſpitio tolleretur ex p-
te ꝯtrahenciū offerebantur iura-
menta maiorum ſuoꝝ ex ꝓpinqui-
tate ſua quia nulla eſſet ꝯſāguinei
tas inter eos. Queritur quid ſit in
hoc articulo faciendū. Rn̄det pa-
pa ꝙ ſi pſona grauis cui merito ſit fi
des adhibenda denūciat ꝙ illi ſūt
ꝯſanguinei ⁊ de fama ꝓbat vel ſcā
dalo. aut etiam ipē iudex de plano
certificari p ſe poſſit. iudex nō ſo-
lum debet iuramēta parentū ſpō
te oblata non recipe ſed etiam de-
bet illos cōpellē a ut tali ꝯtractu
deſiſtant ex quo fama vel ſcandalū
eſt ꝓbatum ſi moniti induci nō pñt.
vel ꝯtra famam hmōi iuramēta ex
hibeant ꝓpinquoꝝ alioquin ſi pſo
na denūcians talis non fuerit vel ſi
talis fuerit ⁊ d fama vel ſcandalo
non ꝓbauerit monendi ſūt ne ꝯtra
hant ſed non compellendi. ¶ Nota
ꝙ qui denūciat debet eſſe honeſta
pſona ⁊ grauis. alias repellitur a
denunciando. ¶ Item fama vel ſcā
dalum impedit matrimoniū ꝯtra-
hendum. ¶ Item ꝯtra famam pro
bacio admittitur.

Conſultatōni Conſuetu-
do eſt in q
buſdā locis ꝙ ſponſus ⁊ ſponſa cū
debent benedici veniūt ad valuas
eccleſie id eſt ad oſtia eccleſie ſpon
ſa tunc dicit ꝙ nunquā cōſenſit in
ſponſum matrimonialiter ſed ſpon
ſus vult ꝓbare ꝯtrarium. ſ. ꝙ i ma
trimoniū illius ꝯſenſit. Queritur
vtrū ſponſa ſit audiēda ⁊ dicit ꝙ
non debet audiri cum eius ſimplex
aſſercio non debeat legitimis teſti
bus p̄ualere. Secūdo ponit alius
caſus. Quidam deſponſauerūt ali-
quas in vxores ſponſe benedictōe
recepta ſtatim ante carnalē copu
lam auffugiunt a ſponſis dicentes
ſe nullatenus in illis ꝯſenſiſſe. Sed

copulſe p metum pferebāt verba
oſenſus ſed animo diſſenciebāt · q̄ꝛ
ritur vtrum iſte ſponſe ſint audien
de · rñdet ꝙ ſic et ſi talis metus ꝓ
batus fuerit qui poſſit cadere i cō
ſtantem virum a ſpōſis merito ſūt
ſepande · ¶ Nota ꝙ pocius teſtibꝰ
credendum eſt q̄ ſimplici aſſertōꝛ
ni alicuius · ¶ Item matrimonīu p
metum otractū qui poſſit cadere i
oſtantem virum nō valet ·

¶ Gemma · Theberga fi-
lia gemme dū
eſſet infra · vij · annū oſtituta con-
traxit ſponſalia cum petro filio · b ·
de alfario ab ipa gemma ꝛ pdicto
b · parentibus pena fuit appoſita
que contrauemret penam alteri
parti perſolueret · poſtmodū di-
cta · g · otraxit matrimonīu cū alio
b · nomine · vnde hac occaſione di-
ctus · b · a pdicta gemma penam in
ſtipulatōne appoſitam nitit̄ extor
quere · vnde queſta eſt dño pa pa
pa dicit · cū matrimonia libera de
bent eſſe ꝛ ideo ſtipulatio pene in
matrimonio vel ſponſalibus appo
ſita merito ſit iprobanda Mandat
q̄tinꝰ ſi eſt ita iudex dictū · b · p ex
cōmunicatōnem cōpellat ut a peti
tōne predicta deſiſtat · ¶ Nota ꝙ
matrimonia ſiue ſpōſalia libera de
bent eſſe ab omni coactōne pſone ꝉ
pecunie ꝛ ſi pena fuerit appoſita ñ
tenet pmiſſio ſiue ſtipulatio pene ·

¶ Is qui fidem Quidā iuue
nis dedit fi
dem cuidam mulieri ꝙ eā duceret
in vxorem ꝛ eam poſtmodū carna
liter cognouit poſtea i facie eccle
ſie cum alia matrimonīu otraxit · q̄
ritur quā iſtarum debeat habere ·
dicit̄ ꝙ ad pmā redire tenet̄ qꝛ li
cet preſūptum matrimonīu videa
tur otra tñ preſūptōnem pbatio i
otratium non eſt admittenda · vñ
ſequitur ꝙ matrimonīu poſtea de
facto otractum nullum ſit · ¶ Nota
ꝙ hec eſt preſūpcio iuris ꝛ ꝺ iure
otra quam pbatio non admittitur

¶ Si inter virum · Si int̄
virū et
vxorē oſenſus ꝺ pñti interuenerit
ſub hac forma verboꝝ · ego acci-
pio te in meam · ꝛ ego accipio te i
meum · vel p alia verba oſenſū exp
mencia de pñti i ſiue iuramentū int̄
uenerit ſiue ñ · nō licet alteri poſt
modum ad alia vota tranſire qđ ſi
fecerit etiam ſi carnalis copula ſit
ſubſecuta debent ſepari ꝛ pmum
matrimonīu in ſua firmitate mane
re · ſed ſi inter eos verba interue-
niūt de futuro dicēdo vnus alteri
ego accipiaꝫ te in meam · ꝛ ego ac
cipiā i meum vel ſimilia · ſi alter cū
altera p verba de preſenti poſt-
modū otraxerit non debent ſepari
etiam ſi inter ipm ꝛ pmam iuramē
tum interuenerit · ſed de fide men
tita eſt penitentia iniungenda eis
¶ Nota ꝙ iuramentū non eſt ꝺ ſub
ſtancia matrimonij ·

¶ Adoleſcens Adoleſcēs q̄
dam cū q̄daꝫ
otraxit p verba de futuro niſus fu
it ſepe illam cognoſcere ſed ñ po
tuit · poſtmodum cum alia otraxit
p verba de pñti querit̄ quā illarū
debet habere · dicit̄ ꝙ pmam habe
re non poteſt quia cum illa non fu
it verū matrimonīu nec preſūptū
quia conatus non habuit effectum
ꝛ ita ſecūdam habebit vxorem ·
¶ Nota ꝙ conatus ſiue volūtas ſi
ne effectu non nocet ꝛ verba cum
effectu accipiēda ſūt ·

De deſponſatōe impuberū ·

Va fraternitas Pater
ſimilit
vult ꝙ filius eius cōtrahat

cum aliqua muliere filius adultus
non vult cum illa ↄtrahere · queri
tur an pater filiū compellere poſ=
ſit ut cū illa ↄtrahat · dicit ꝙ ſi fili
us non ↄſentit fieri nō poteſt · Sꝫ
filium nō dum adultum poteſt pa=
ter cui vult in matrimonio trade=
re · quia ipſius voluntas adhuc di=
ſcerni nō poteſt · Sed poſtq̃ vene
rit ad legitimam etatem debet fa=
ctum patris ratum hr̃e ſi ſibi pla=
cuerit ſed non compellitur // Nota
ꝙ libera debet eſſe voluntas i ma=
trimonio ↄtrahendo et filius non
adultus in hoc patri ſubiacet ·
// Item pater non poteſt cogere
filium adultum ad ↄtrahendum ·
Filium vero non adultū cogere pt̄
vt videtur qđ verū ē quo ad ſpō=
ſalia non quo ad matrimoniū · qđ
patet cum dicitur in lr̃a · dum vene
rit ad legitimā etatem ⁊ illud qđ
poſtea ſequitur debet exponi đ de
bito honeſtatis · nō neceſſitatis ·

Vbi non eſt · Dicit̄ h ꝙ aliqui q̃rū
vterqꝫ vł alt̄ ad legitimā etatē ad
mr̃imoniū ſpectātē n̄ puenerit ↄiū
gi n̄ debent niſi forte aliqua iuſta
cauſa interueniente ut puta ꝓ bo
no pacis cuius ↄtrarium fuit cau=
ſa huius ꝓhibitōis puta ↄtrahe
bāt aliqui i minori etate cū ad eta
tem legitimam pueniebant diſpli=
cebat alteri ⁊ ſic non ↄtrahebant
ꝓpter qđ ſcandalū ⁊ odium int̄ pa
rentes oriebatur · // Nota ꝙ ꝓ bo
no pacis reformando tolerat̄ ma=
trimonium quod alias fieri inter=
diceretur ·

Puberes Iſidorus in terp̄tatur quis dicat̄
pubes dicitur pubes a pudēda cor
poris · qꝛ loca illa p̄mo lanuginem
ducunt · quidaꝫ tn̄ ↄputant puber
tatem ex annis p̄miſ · id eſt illū pu
berem dicunt qui annū · xiiij · ↄple
uit quāuis tardius pubeſcat · Sed
verum eſt illum puberem eſſe qui
ex habitu corꝑis pubertatē oſten
dit ⁊ generare poſſit ⁊ puerꝑe di
cūtur que in puerilibus annis pa
riunt · // Nota ꝙ i matrimonio cō
trahendo non debet cōſiderari tē
pus · Sed vtrum ſit talis qui gene
rare vel cōcipe poſſit tam i maſcu
lo q̃ꝫ in femina ·

Lr̃as quidā cū eſſet etatis legitime ad matrimo
niū ↄtrahendū deſponſauit q̄ndā
puellā i cunabił poſtmodū cogno
uit matrem ⁊ eam in vxorem acce
pit · Dubitabatur an eam in vxorē
habere poſſet · Rn̄det pa · ꝙ ſi pre
fatus vir matrem puelle in vxorē
accepit antequā puella ſeptimum
annum cōpleret matrimoniū tenet
quia hmōi deſponſatōnes q̄ infra
vij · annū fiunt nulle ſūt verūtamē
ſi poſtquā puella · vij · annū cōple
uit vir ille matrē accepit quia ex
tunc placere conſueuerūt ſpōſalia
matrimoniū illud ſeparari debꝫ nec
matrem nec filiam habere poterit
// Nota ꝙ ſponſalia ante · vij · annū
ↄtracta nulla ſūt poſt · vij · annum
valent ⁊ tenent · // Item ꝙ ab ini
cio non valuit tractu temꝑis vale
re incipit ·

Acceſſit · quidam · n · nomi ne cōtraxit ſpon
ſalia cum quadam puella in mino
ri etate ſiue infra nubiles annos ⁊
cum ipa in dictū · n · ↄſentire nollet
ab eo fuit ꝑ archiepm̄ abſoluta ·
poſtmodū dictus · n · cum matre pu
elle matrimoniū ↄtraxit ⁊ ex ea fi
lios ſuſcepit · Dubitauit archieps
vtrū matrimoniū illud teneret et
filij eoꝝ legitimi ſint habēdi · ſuꝑ
hoc pa · conſultus rn̄det ⁊ mandat
archiepō q̄tinus ſi conſtiterit ei ꝙ

puella nõ eſſet·vij·annoꝝ qñ pre fato·n·deſpõſata fuit·⁊ ꝙ idẽ·n· fuiſſet abſolut⁹ ab ip̃a·matrimoni um illud legittimũ iudicet ⁊ ꝑlez eoꝝ legitimam nunciet qꝛ deſpon ſatões infra·vij·annũ nõ tenent ſi ↄſenſus poſtea nõ accedat Si ve ro dicta puella antequã deſponſa ta a p̃dco·n·fuiſſet·vij·annũ com pleuerit quãuis ab ip̃a abſolutus fuiſſet quia in eũ ↄſentire nolebat matrem puelle habere nõ poteſt· Nota ꝙ diuorciũ dicitur celebra ri inter quos nullum fuit matrimo nium· Item ſpõſalia infra ſepti mũ annũ ↄtracta nõ tenent ⁊ ita ñ impeditur ↄiungi qui cõtraxit cũ matre illius puelle dũmodo poſt vij·annũ ad inuicem nõ ↄſenſerint Item ratihabitio ſubſequẽs cõ firmat ↄtractum p̃cedentẽ·

Cõtinebatur· Quedã puella infra nubiles annos ↄſtituta tradita fu it in vxorem cuidaz iuueni ⁊ ab eo traducta poſtmodũ cũ puenit ad nubiles annos poſtulauit licenciaz cum alio ↄtrahẽdi dicẽs ꝙ in illũ non ↄſenſit·iuuenis ille in cõtrari um allegauit·ꝙ et ſi forte cum de ſponſauit eam dum annũ·xij·nõ at tigiſſet·ita erat etati ꝓxima ꝙ eaz carnaliter cognouit ⁊ pentes ip̃i us aſſerebãt eam eſſe etatis legiti me·Queſitum fuit a pa·cui eſſet po cius credendũ·rñdet pa·ꝙ i decre tis habet expꝛeſſum ut ſi vir dicat ꝙ vxorem ſuam cognouerit ⁊ mu lier negauerit ſtandum eſt verbo viri·⁊ i caſu p̃miſſo ſtandũ eſt ver bo viri qui dicit ſe eam cognouiſſe ſi illud iuramento firmauerit· Si vero fuit etati ꝓxima ut in·xj·ano vel circa·xij·⁊ cum aſſenſu ſuo de ſponſata ⁊ cognita ab eo ſepari ñ debet·p̃cipue cum parentes ip̃ius eam legitime etatis faterent̃·in fi ne dicit ꝙ ſi puella ĩfra nubiles an nos alicui fuerit deſponſata·nõ li cet alicui de ↄſanguinitate illius cui deſponſata fuerat ducere i vxo rem·nec ſponſus poterit aliquam accipe de ↄſanguinitate ſponſe· Nota ꝙ pocius creditur viro ꝙ̃ mulieri ſed hoc eſt fauore mrĩmo nij· Item ab·xj·ãno dicit̃ mulier ꝓxima ⁊ nuptui apta· Itẽ ſpon ſalia infra nubiles annos cõtracta licet ad matrimoniũ nõ ꝑueniant· impediũt matrimoniũ ↄtrahendũ cũ omib⁹ ↄſanguineis alterutri⁹

De illis· Aliqui infra nu biles annos cõſti tuti maiores·vij·annis ↄtrahunt ſponſalia·ſiue vterqꝫ ſiue alter an tequã ad legitimos ãnos ꝑueniãt poſtulent ſeparari non ſũt audiendi Si vero alt̃ eoꝝ ꝑueniat ad legiti mos annos altero in minoꝛib⁹ ad huc exiſtẽte maioꝛ ſi petat ſepari nõ eſt audiendus·niſi cum alter ad etatem legitimã vel debitam pue nerit ⁊ petierit ſepari tũc iudicio eccleſie pñt ſepari·Si vero qñ cõ trahunt ſponſalia alter eoꝝ maioꝛ fuit et alter minoꝛ ſi maioꝛ poſtu let ſepari nõ eſt audiẽdus·quia ex quo in eum ſemel ↄſentit ñ poteſt amplius diſſentire niſi minoꝛ cũ ꝑ uenerit ad etatem legitimã petie rit ſepari· Nota ꝙ illi qui in mi noribus annis contrahunt ante le gitimaz etatem nõ pñt reſilire· Item maioꝛ debet expectare mi norem· Item ſufficit ſemel in ali quem ↄſentire·

A nobis· Quidam infra nu biles ãnos iũgũ tur nomie matrimonij ſi vterqꝫ vl alter ante quã ad legitimos annos perueniant petierint ſepari·que ritur vtrũ ſint audiendi·rñdet pa·

ꝙ cum ante legitimos annos ꝯiu/
galez ꝯſenſū non habeant vſq; ad
legitimam etatem expectare te-
nentur ⁊ tunc aut ꝯfirmetur ma-
trimonium aut infirmet̄ · niſi car-
nalis copula antea interuenerit cū
illa tempus anticipare ſoleat pu-
bertatis · ¶ Nota ꝙ ante annos le
gitimos non pn̄t aliqui matrimo-
nialiter conſentire · ¶ Itez matri
moniū non ſemꝑ ꝯſideraꞇ̄ ſm̄ an-
nos quia aliquando carnalis com
mixtio anticipat etatem ⁊ inducit
matrimoniū precedentibus ſpon-
ſalibus ⁊ malicia etiaz ſuppleꞇ eta
tem ·

¶ De illis · Quidā in minori etate ſpōſalia cō
trahunt ⁊ traducūtur · poſtmodū
diuorciū petunt minorem allegan
tes etatem aut vim ſibi illatā · que
rit̄ quid iuris · rn̄det papa ꝙ ſi ita
fuerint etati ꝓximi ꝙ potuerint
carnaliter ꝯiungi ꝑtextu minoris
etatis non ſūt ſepandi · ſi vnus in
alium viſus eſt ꝯſenſiſſe quia i eis
malicia ſupplet etatē ſed cuiuſcūq;
ſūt etatis ſe pn̄t ꝑ illatam ſibi vio
lenciam excuſare niſi poſt violenci
am ꝯſenſus accedat · ¶ Nota ꝙ ma
licia ſupplet etatez in matrimonio
qđ intelligo ſapientiā diſcretōnē
doli capacitatem · ¶ Item violen
cia omni tempe excuſat ¶ Itez ma
trimonium ꝑ vim ꝯtractum ꝑ ꝯſen
ſum ſequentem fit firmū qđ prius
erat infirmum ·

¶ Atteſtatōes · Quedam cauſa ma-
trimonialis vertebat̄ inter · h · iu-
uenem ⁊ · g · mulierem ſup cauſa il-
la coram ordinario teſtes fuerunt
ꝓducti · dubitauit iudex qualit̄ in
cauſa ꝓcederet · miſit atteſtatōes
teſtium dn̄o pa · atteſtatōnibus ill'
inſpectis conſtitit dn̄o pape ꝙ iu-
uenis ille nondum attigerat · xiiij ·
annum qn̄ dictam · g · in vxorez ac-
cepit · ⁊ licet niſus fuiſſet eam cor-
rumpere ſm̄ ꝙ vterq; ꝯfitebatur
mulier tn̄ credit ſe virginē euaſiſ-
ſe · ſed ipē antequā perueniſſet ad
xiiij · annū ab ea receſſit ⁊ cū poſt-
modū ad annos legitimos peruen/
ſet petebat illum in virum ſuū · tn̄
det pa · eidem epō dicens · ꝙ ſi mu/
lier illa ꝑ idoneos teſtes probare
nequiuerit ꝙ poſt · xiiij · annum eta
tis ſue · vel circa finem · xiiij · anni ꝑ
dictus iuuenis ꝯſenſiſſet in eam re
cepto iuramento ab ipō ꝙ poſtꝙ̄
ad legitimā etatem peruenit eaz ha
bere non ꝯſenſit vxorem · dictū iu
uenem a predicta · g · debeat ſepa
re et dare vtriq; licenciam cū alio
ꝯtrahendi vel alia · ¶ Nō ꝙ inuti
lis conatus non facit ꝑiudiciū ·
¶ Itez poſt publicatas atteſtatō
nes de nouo pn̄t teſtes recipi ·
¶ Item hic defertur iuramentum
reo quāuis actor nihil ꝓbet cum
tamē deberet abſolui quia actore
non ꝓbante reus abſoluit̄ · ſꝫ hꝫ fit
ꝓpter preſūptōnes qꝛ temptauit
eam corrūpere et etiaz fauore ma
trimonij ·

¶ Ex litis · quedā puella · xij annoꝝ deſponſa
ta fuit cuidā puero · ix · vel · x · anno
rum ⁊ poſtmodū de voluntate pa
tris nō de ſua · ut dicebat ad domū
patris illius pueri ducta fuit inuī
ta ⁊ nolens · et minis parentum com
pulſa fecit ibi ꝑ annum morā ⁊ tā
dem ad domum pr̄is ſui eſt reuer
ſa dicens qđ nunquā in eum conſen
ſit nec vult ꝯſentire · imo petebat
licenciā cum alio ꝯtrahēdi · quere
batur quid iuris · rn̄det pa · cum di
ctus puer nōdum ad · xiiij · annum
ꝑuenerit nec ad eā carnalit̄ acceſ
ſum habuerit · mādat qđ ſi puella

cōmonita ipm voluerit expectare
quouſqꝫ ad etatem legitimaꝫ pue
nerit ſi eſt ita ut eſt ꝓpoſitū liberaꝫ
tribuat licenciam cum alio ꝯtrahē
di. ¶ Nota ꝙ ſponſalia p vim con
tracta nō tenēt ⁊ ideo datur huic
licencia ꝯtrahendi. ¶ Item coha=
bitacio vni9 anni nō ſufficit ad p̄
ſumendū ꝯſenſū matrimonialeꝫ qđ
verū eſt vbi inuite q̄s ꝯtrahit nec
unquā conſenſit.

Duo pueri

Duo pueri. g.
ſex annos hn̄s
et guilelma. vij. matrimonialit̄ fuīt
ꝯiuncti. q̄ ſic p tres annos manſe=
runt. ⁊ ſic ſponſalia tenuerūt que
ab inicio non valebant. poſtmodū
pater puelle ipam copulauit cui=
dam alij. m. nomine cū quo pacifi=
ce p. vij. annos pmanſit. Tandem
dimiſit eandem qꝛ credebat ipam
aliū virum. g. habere cui fuerat p̄
mo deſponſata. g. ad ānos diſcre
tōis pueniens cum alia ꝯtrahen
di licenciā poſtulauit. qua obtēta
ꝯtraxit cū quadā. s. nomine conſo
brina dicte guilelme. et cū ea per
aliqđ tempus cohabitans ut dice=
bat nō cognouit eandē. ipa tn̄ ab
eo ſe cognitā aſſerebat. poſtea ve
ro pater guilelme cum vidiſſet eā
a ſecundo viro dimiſſam compulit
dictū guil. ut. s. nepotem ſuam di
mitteret ⁊ ad guilelmā q̄ poſtmo
dum p bienniū cohabitauit eidem
Queſitum fuit a pa. q̄d ſup his eſ=
ſet agendum. ⁊ ipe rn̄dit ꝙ inter
g. et guilelmā non fuerit matrimo
niū puerili etate impediente. et li
cet idē poſtquā illa nupſit alij po=
tuerit aliam ducere in vxorem cō
ſobrinam guil. habere non potuit
ꝓpter publicam honeſtatem. ſiue
eaꝫ cognouerit ſiue n̄. nec ad guil
elmam potuit redire. qꝛ fuit alteri
legitime copulata. Cū ergo. g. di
cat ſe non cognouiſſe. ſ. ꝯſobrinaꝫ
guilelme aliā ſi voluerit poterit
ducere in vxorem. ⁊. g. alteri viro
poterit copulari. ⁊ cū fuerit ſepa
ti penitentia debꝫ vtriqꝫ iniungi
ad tempus ꝓ vitando ſcādalo. Si
vero ꝯſtaret. g. s. cognouiſſe neu
teri altero viuente dabit̄ licencia
ꝯtrahēdi. ⁊ guilelma manebit cū
m. impoſita ipi. m. penitencia cō=
petenti ad tempus qui ꝓ ſua volū
tate ſine iudicio eccl̄ie dimiſit ean=
dem. ¶ Nota ꝙ publica honeſtas
impedit matrimoniū ꝯtrahēdum
⁊ dirimit iam ꝯtractū. ¶ Iteꝫ ma
trimoniū ſupueniens ſponſalibus
diſſoluit ea. ¶ Item vir caput ē mu
lieris. ¶ Item ꝓpter ſcandalū pe=
nitencia debet iniungi. ¶ Iteꝫ in
ceſtus impedit matrimoniū ꝯtra=
hendum. ¶ Itē nemo ſine iudicio
eccleſie debet ſuam vxorē dimittē

Ad diſſoluendū.

Quidā
noie io
hannes ꝯtraxit matrimoniū cum
q̄dam puella. s. nomine infra ſep=
tenniū ꝯſtituta. tandem ex pte pu
elle accuſabatur matrimoniū ꝓpt̄
ꝯſanguineitatem. predict9 iohan
nes multas exceptōnes ꝓpoſuit p
quas intēdebat accuſatores ab ac
cuſatōne repellere. Cūqꝫ ſuper ex
ceptōnibus ipis fuiſſet multiplici
ter diſputatum. pa. auditis q̄cūqꝫ
ptes ꝓponē voluerunt interloquē
do ꝓnunciauit. inter predictū iu=
uenem ⁊ puellam nec matrimoniū
nec ſponſalia fuiſſe ꝯtracta. qꝛ pu
ella nondū ad. vij. anniū puenerat.
vnde accuſatio locum habere non
poterat cū nō eſſet quid poſſet le=
gitime accuſari. ſed denunciari po
terat ꝯſanguineitas ut interdice/
retur matrimoniū ꝯtrahendū. vn̄
pa. ſtatuit terminū ad denūciatoꝝ
ꝓbādū ſaluis exceptōib9 ꝓpoſitis

ac etiam ꝓponendis. ne vero in puellam aliquid interim attemptet. precepit pa. ne in negocio vlterius ꝓcedatur ꝺ nouo donec ceſſet a denunciatōne. vel ea ꝓbata ordine iudiciario ꝓcedatur ꝙ ſi cōtra hoc mādatū aliquid in p̄iudicium puelle fuerit attemptatū illud decernit pa. irritū ⁊ inane. ¶ Nō ꝙ infra .vij. annū nec matrimonium nec ſponſalia ꝯtrahi pn̄t. ¶ Item matrimoniū qd nō eſt accuſari nō poteſt. ¶ Item ꝯtra accuſatōnem que nō tenet exceptio ꝓponi nō pt̄. ¶ Item qn̄cūqꝫ denūciatur crimē qd nō eſt ꝯmiſſum ſed ꝯmittendū. ¶ Item qd fit ꝯtra preceptū pa. non tenet.

¶ **Que nobis.** Quidam filiā ſuam circit' .xij. annū habentē deſponſauit cuidā nobili q̄ ſubarrauit eandē p̄ ānuli immiſſionē ꝯſenſu mutuo accedente. poſtmodum puella ip̄a fuit alteri copulata. dubitatū fuit vtrū illa puella deberet remanere cū ſecundo an deberet redire ad illū cui fuit p̄mo deſponſata. Cōſultꝰ pa. rn̄det ꝙ non ꝯſtitit ei cuiꝰ etatis eſſet puella quando cum p̄mo viro extitit deſponſata. cū dicat̄ ꝙ circiter .xij. annū habebat. vel vtrum malicia ſuppleret etatem. dicit ꝙ ſi puella nubilis nō erat etatis cū viro extitit deſponſata ⁊ malicia nō ſuppleret etatem ꝓculdubio inter eos nō matrimoniū ſed ſpōſalia fuerunt ꝯtracta quāuis ab ip̄o viro eadem puella fuerat ſubarrata. et ita remanere debet cum ſecūdo viro cum quo ꝯtraxit. in etate legitima. ¶ Nota ꝙ malicia ſupplet etatem circa matrimoniū ꝯtrahendū. ¶ Item matrimoniū contractū in etate legitima ſoluit ſponſalia ī minori etate ꝯtracta.

¶ De clandeſtina deſponſatione.

¶ **Si qs clam.** Si aliquis occulte deſponſauerit aliquā mulierē et ip̄e eam petat poſtmodū ī vxorem et ip̄a neget deſponſatōꝫ vir debet hoc ꝓbare. ⁊ econuerſo. ſi vir hꝫ negauerit mulier ꝓbare debet. alias abſoluet̄ vterqꝫ. ¶ Nota ꝙ qn̄ negatur matrimoniū clandeſtine contractū ei qui ſtat ꝓ matrimonio incumbit probatio.

¶ **Quod nobis.** Illi qui ꝯtrahunt matrimoniū occulte ita ꝙ aliqua ꝓbatio fieri nō poteſt. querit̄ quid iuris ſit dicit̄ ꝙ nō ſūt ab eccleſia aliquatinus compellēdi ſi alter negauerit verūtamen ſi illi hꝫ voluerit publicare ab eccleſia talia matrimonia recipienda ſūt et cōprobanda tanquam ſi a p̄ncipio in ꝯſpectu eccleſie ꝯtracta fuiſſent niſi aliq̄ rōnabilis cauſa impediat. ¶ Nō ꝙ clam ꝯtrahentes non ſūt cōpellendi cohabitare. ¶ Item viro ⁊ mulieri creditur de matrimonio. ¶ Itē matrimoniū qd ab inicio ab eccleſia non valebat ex poſt facto valet. ⁊ tunc filij reputantur legitimi.

¶ **Cum inhibicio.** Prohibitō cōiugalis copule in tribus gradibꝰ vltimis reuocata eſt. ⁊ p̄ idem conciliū .ſ. de ꝯſang. ⁊ affi. nō debet ⁊ ideo pa. eam diſtricte precipit obſeruari. vnde inherendo veſtigijs p̄deceſſoꝝ ſuoꝝ omnino ꝓhibꝫ cōiugia clandeſtina ſiue occulta precipiens ut nullus ſacerdos talibꝰ nupcijs intereſſe p̄ſumat. ſtatuēs generaliter ut cū matrimonia fuerint ꝯtrahenda in eccleſijs publice ꝓponant̄ p̄ p̄ſbiteros termino

cōpetenti ſtatuto ut infra illū ter
minū qui voluerit ⁊ valuerit legi
timū impedimentū opponat et ipi
pſbiteri p ſe nihilominus inueſti=
gent vtrū aliqd impedimētū obſi
ſtat· Si aūt ali qd rōnabile obie=
ctū fuerit ꝯtra copulam ꝯtrahen
dā ꝯtractus interdicatur expſſe do
nec impedimentū ꝓbetur Si qs aūt
hmōi matrimonia clamdeſtina vl
talit ꝓhibita iniuſte pſumpſerit i
gradu ꝓhibito etiaꝫ ignoranter
ſoboles de tali ꝯiunctōne ſuſcep=
ta illegitima ſit nullum habitura
ſubſidiū de paterna ignorācia·cū
ipi taliter ꝯtrahendo pocius affe=
ctant ignoranciaꝫ q̄ ſciēciaꝫ impe
dimenti·⁊ eodē modo filij illegiti
mi erūt ſi ambo pentes ſciunt impe
dimentū·⁊ ꝯtrahant pter om̄e in
terdictū· Si vero prochial ſacer=
dos tales ꝯiunctōnes ꝓhibere cō
tēpſerit aut intereſſe pſumpſerit
p trienniū ab officio ſuſpendatur·
⁊ illis qui ꝯtrahūt ꝯtra hmōi for
mam etiā in gradu ꝯceſſo peniten
cia imponatur condigna· Et qui ma
licioſe ad impediendā copulam le
gitimā impedimentū obiecerit ſi=
militer puniatur· Nota ꝙ clamde
ſtina matrimonia ꝓhibentur· Itē
qui ꝯtrahunt ꝯtra formā expſſaꝫ
in iſta decretali filij eoꝝ illegiti=
mi erūt·⁊ paterna ignorancia eos
non excuſat· Item q̄ poteſt ſcire
et nō ſcit idē eſt ac ſi ſciret· Iteꝫ
eccleſie opinio nō excuſat· Iteꝫ
punitur ſacerdos qui clamdeſtina
matrimonia non ꝓhibet aut q̄ eis
intereſt· Itē punitur q̄ facit cō
tra canones· Item puniūtur cō
trahentes ꝯtra formā iſtam etiam
in gradu ꝯceſſo· Item punitur q̄
malicioſe impedimētū opponit ad
impediendum legitimam copulā·

De ſponſa duorū·

Duob9 modis Augu· i capitu
lo iſto oſtendit ꝙ fides ꝯiu=
galis ꝯtractus duplex eſt· Eſt em̄
fides pactōis·⁊ fides ꝯſenſus· ſi
aliquis dedit alicui mulieri fidem
pactōis nō debet aliam ducere· ſi
aūt duxerit valet·ſed agat penitē
ciā de fide mentita· ſi aūt fides cō
ſenſus nō debet etiā aliam ducere
⁊ ſi duxerit dimittat illam ⁊ adhe
rebit priori· Eſt aūt fides pactōis
qn̄ aliqs ꝓmittit alicui mulieri ꝙ
eam duceret· ſi pmiſerit eū rem ſe=
cum habere vel etiam ꝓ ꝯſenſu· fi
des aut ꝯſenſus qn̄ p mutuū cōſen
ſum de pn̄ti adinuicem ꝯſenciūt et
mutuo ſe ſuſcipiūt· Nota ꝙ duo=
bus modis dicitur fides pactōis
ſ·⁊ ꝯſenſus· Itē adueniente for
ciori vinculo rumpitur minus forci9
Item poſt ſponſalia de pn̄ti nō
debꝫ qs ꝯtrahere ⁊ ſi ꝯtrahat de
bet redire ad pmam·

Accepiſti·

Si aliquis cō/
traxerit cū ali
qua que ſit alteri deſponſata per
verba de pn̄ti illam dimittat quia
eius vxor eſſe nō poteſt ⁊·xl·dies
peniteat Nota qd ab inicio non
valet tractu tpis nō ꝯualeſcit·

Licet preter·

Dicitur in h
capitl'o ꝙ
ſi aliquis ꝯtraxerit cū aliq p ver=
ba de pn̄ti dicendo ſic·recipio te i
meaꝫ·⁊ illa recipio te in meū·⁊ ſi
etiam nō iurauerint nō pn̄t ad alia
matrimonia cōuolare·et ſi fecerit
ſepari debent a ſecūdis ⁊ ad pmū
matrimoniū redire quāuis carnal
copula ſit ſecuta·idem habes ſup
de ſpon· Si inter· Nota ꝙ ſpon
ſalia de pn̄ti matrimonia ſūt·vnde
poſtea diſſolui nō pn̄t·

‖ Tua fraternitas Aliq̄s
coram
ſuo iudice petit aliquā in vxorem
vel aliqua petit aliquē i virū quē
dicit in eam conſenſiſſe ꝑ ꝯſenſum
mutuū de p̄ſenti· Ille appellat ad
ſe·ap·ꝛ appellatōne pendente an-
te cauſe cognitōnem ſiue ante ſen-
tenciam aliam duxit in vxoreꝫ·que
ritur quid iuris·reſpōdet papa ſi
aliquis ammodo tali caſu duxerit
appellādū iudex int̄dicat ei publi
ce ne ante deciſionem cauſe cū alia
ꝯtrahat·qd̄ ſi fecerit matrimoniū
tam preſūptuoſe cōtractū debeat
irritari quo ad thoꝝ ꝛ ſeparari de-
beāt ꝯtrahētes ab inuicē vſqꝫ ad
deciſioneꝫ cauſe· ‖ Nota ꝙ pendē
te appellatōne nihil eſt innouādū
‖ Itē q̄ ꝯtrahit cōtra interdictū
eccleſie debet ſeparari ab illa q̄uſqꝫ
cognoſcatur de impedimento·

‖ Tuas dudū Olim obtinu
it cōſuetudo
in eccl̄ia mutineñ·vt ſi quis aliquā
deſponſaſſet ꝑ verba de p̄nti ꝛ an
te carnalem copulaꝫ aliā accipiat
ꝛ cognoſcat ſibi adiudicabat̄ ꝙ p̄
mo cognouit q̄r vo turpis ē omīs
ps que ſuo nō cōgruit vniuerſo·
ꝛ eccleſia mutineñ·tenere debet ꝛ
ſeruare qd̄ romana eccl̄ia et ſua me
tropolis ſeruat·p̄cipit pa·ut ec-
cleſia mutineñ·in matrimonijs cō
trahēdū obſuet ut poſtquā inter
ꝑſonas legitimas conſenſus legiti
mus interuenerit d̄ p̄nti poſtea cū
alijs ſi de facto ꝯtrahant qd̄ ꝑus
de iure factū fuerat non poterit ir
ritari· ‖ Nota ꝙ turpis ē ps que
ſuo nō congruit vniuerſo· ‖ Iteꝫ
ꝙ romana eccleſia et ſua metropo
lis ſeruat ſubditi ſuare debent·
‖ Itē carnalis copula nō facit ma
trimoniū ſed ꝯſenſus·

‖ De conditōnibus appoſi- tis matrimonio et alijs con- tractibus·

Si aliquis de
Qvicunqꝫ ſponſauerit
aliquā ſub ꝯditōne que nō
ſit ꝯtra ſubſtanciā matrimonij·pu
ta ꝯtraho tecū ſi furtum feceris·ſi
voluerit eam relinquere·queritur
an poſſit·rn̄·ꝙ ꝯdicio frangat̄ et
matrimoniū firmiter teneat̄· ‖ Nō
ta turpem ꝯditōnem que nō ſit cō
tra ſubſtanciaꝫ matrimonij non im
pedire matrimonium·

Quidam diaco
‖ Cū ſit ꝓpriū· nus manumiſit
duos ſeruos ſub hac conditōne ut
monachi eſſent ꝛ ꝑmanerent in q̄
dam monaſterio·adiciens ut ſi cō
tra facerent iterū ſubicerent̄ ſerui
tuti·ꝛ vnus illoꝝ receſſit a condi
tōne ꝛ de monaſterio exiuit·ut int̄
clericos ſeculariter ꝯuerſaret̄·vn̄
q̄dam p̄ſbiter illius monaſterij de
hoc conqueſtꝰ eſt dn̄o pa·vn̄ man
dat ep̄o dioceſano vt ſi ita eſſe in
uenerit cōpellat eū vt in monaſte
rio ꝑmaneat·nec monaſteriū deſe
rat·ꝛ voluntas manumittentis nō
valeat p̄teriri· ‖ Nota ꝙ libertas
poteſt ſub conditōne dari· ‖ Itē
ex quo quis monachus eſt oportet
ꝙ monachus ꝑſeueret· ‖ Iteꝫ vo
luntas manumittentis ſuanda eſt·

‖ De illis· Aliquis iurauit
cuidam mulieri
ſub hac forma verboꝝ· Ego acci
piam te in meā ſi tantū mihi dona
ueris mulier nolebat ſoluere illud
qd̄ pecijt·querit̄ vtrū ſit ꝑiurus ſi
eam nō acceperit·rn̄·ꝙ nō erit ꝑ-
iurus ſi noluerit eam accipe i vxo-
rem niſi ꝯſenſus de p̄nti poſtea ac
ceſſerit vel carnalis copula fuerit
ſubſecuta ‖ Nō ꝙ ꝯdicio honeſta

poteſt interuenire in matrimonio
¶ Item ea que ſub ɔditōne ꝓmit=
tuntur vel iurant̄ nō obligāt niſi
a ɔditōne recedatur·

¶ Verū cū alicui· Aliquis donauit
aliquam poſſeſſionem alicui eccle
ſie ſub aliqua ɔditōe id eſt ſub mo
do ut aliquid fiat et ſic donatō te
nuit eccleſia non ſeruabat modum
in donatōne appoſitū· donator re=
uocare volebat donatōnem· queri
tur an poſſit· rñ· ꝙ non poteſt niſi
tali cōditōne id eſt tali pacto do=
natū ſit ꝙ ea ceſſante donatio de=
beat reuocari tūc em̄ ſi nō fiat qd
ɔuenit donatio reuocatur· ¶ Nota
ꝙ donator in traditōne rei ſue pt̄
apponere pactū ſiue modū dummō
non ſit ɔtra leges·

¶ Sup eo vero· Quidā contraxit ma=
trimoniū cum aliqua muliere ſub
aliqua ɔditōne ut ſi patri ei9 pla=
ceret· querit̄ vtrū ſit cōpellendus
ad matrimoniū conſūmandū· rñ· ꝙ
ɔſenſus liber dici nō poteſt qui in
alieno arbitrio reſeruatur· ⁊ con=
ditio talis nō improbatur a iure·
ideo niſi voluntas patris accedat
nō eſt ad matrimoniū ɔtrahēdum
compellēdus· poſtea rñdet papa
decretali alex· que videtur huic re
ſponſo contradicere· dicit alexan=
der ſponſalia interpoſita conditō
ne ɔtracta licet non ſit impleta cō
ditio ſi conſenſus de preſenti inter
cedat· vel carnalis copula ſubſeqt̄
matrimonium illud diſſolui nō de
bet· illa decretalis nō contradicit
huic quia talis conſenſus nō eſt de
ꝑſenti habendus quāuis ꝑ verba
de preſenti exꝑmatur· qui in alie=
no arbitrio habendo ɔſiſtit· ¶ No
ta ꝙ matrimonium ſub conditōne
contrahi poteſt non tamen tenet
niſi cōditio extiterit vel receſſum
ſit a conditōne ꝑ contrariū factū·

¶ Per tuas· Quedā mulier p· nomine pe=
tebat quendam in virum· n· nomie
dicens ꝙ mutuus conſenſus inter
eos ⁊ carnalis copula acceſſit· vir
ille non negabat ſpōſalia ɔtracta
et carnalem copulam ſubſecutam·
dicebat tamen ſe non teneri illā du
cere in vxorem quia ſponſalia int̄
eos tali conditōne contracta fue=
rūt· ſi pater eius ⁊ patruus ſpon=
ſalibus ɔſentirent· Sed ipi ꝙ cito
ſciuerūt ɔtradixerūt· Teſtes ſup
hoc recepti fuerunt· teſtib9 recep
tis ⁊ publicatis· dicebat mulier ꝙ
licet ſponſalia contracta fuiſſent
ſub conditōne predicta non tamē
ſibi fuerat a patre viri vel patruo
ɔtradictum ⁊ ante tempus ɔditō
nis expreſſum a teſtibus ⁊ poſt di
cebat in eos carnalem copulam ac
ceſſiſſe· Judex dubitās qualit̄ eſſet
in hoc negocio procedendū· Pro
ceſſum cauſe ad dñm papam remi=
ſit· ip̄e inſpectis atteſtatōnib9 re
ſpondit eidem· ꝙ cū manifeſte con
ſtet ꝙ poſt contracta ſpōſalia car
nalis copula ſit inter eos ſubſecu=
ta ꝓ matrimonio eſt preſumendū·
quia receſſiſſe vident̄ a conditōne
appoſita quia etſi conſtet ꝑ teſtes
ꝙ poſtquā pater et patruus viri
ɔtradixerūt ſponſalibus idem vir
carnaliter cognouit eandem· non
eſt tamē aliquo modo ꝓbatum ꝙ
antequā ip̄e cognouiſſet eandē pa
ter ⁊ patruus eius cōtradicere cu
rauiſſent· ¶ Nō ꝙ dubia ꝓbatio n̄
facit fidē ſ3 apte ⁊ clare d3 qs in=
tentō3 ſua3 ꝓbare prout h patet

¶ Si ɔditōnes· Aliquis cō
trahit ma=
trimonium ſub conditōne que ē cō
tra ſubſtanciam mr̄imonij h modo

Contraho tecū ſi ꝓlem euites vel donec inueniam aliā digniorē honore vel facultatib9. vel ſi ꝓ queſtu te adulterandā tradas. queritᷣ vtrum in talibus caſib9 teneat matrimoniū. rñ. pa. quantūcūqꝫ matrimonialis ɔtractus ſit fauorabil' tñ in caſibus p̄dictis caret effectu quāuis alie appoſite cōditōnes in mr̄imonio ſi turpes fuerint aut impoſſibiles debeāt ꝓ nō adiectis haberi ꝓpter fauorem matrimonij. // Nota ꝙ ɔdicio appoſita ī matrimonio ɔtra ſubſtanciaꝫ ip̄ius reddit matrimoniū nullum. alie vero ɔditōnes ꝓ non adiectis habentᷣ ſi apponantur.

Qui clerici vel vouentes poſſunt matrimoniū contrahere.

De diacono. Quidaꝫ diaconus in ſabbato ſancto alium diaconum vulnerauit et vxorem accepit quid ſit agendū de ip̄o queritᷣ. rñt pa. ꝙ ſi corde ɔtrito et humiliato ad eccleſiā redire voluerit abſolutōne obtenta dimiſſa ea quā accepit in vxorem et impoſita ſibi penitēcia d' vtroqꝫ exceſſu ea pacta poterit ep̄us ſu9 cum ip̄o diſpenſare et officiū diaconatus ſibi reddere et ſi bone vite apparuerit in p̄ſbiterū ordinare. In fine dicit ꝙ diaconus q̄ homicidiū fecerat ſiue etiaꝫ non fecerat matrimoniū ɔtrahere non poteſt. // Nota ꝙ ep̄s poteſt diſpenſare cum eis q̄ in ſacris ordinibus ɔtrahunt matrimoniū.

Ex lr̄arū. Quidam ſubdiaconus copulauit ſibi q̄ndam mulierē in vxorē. ep̄s ſu9 fecit illum abiurare ip̄am mittens ip̄m dn̄o pape petens q̄d ſit de ip̄o faciendū. pa. ɔmēdat ep̄m mandans quatin9 ſi ad religionē tranſire voluerit et dign9 apparuerit poterit illum ad maiores ordines ꝓmouere q᷑ ſi ad religionem tranſire noluerit neqꝫ in ſubdiaconatu ꝑmittat illū adminiſtrare neqꝫ ad maiores ordines ꝓmoueri. ſꝫ in minoribus poterit miniſtrare. // Nota ꝙ hic nō ꝑmittit papa diſpenſare cum illo qui ɔtraxit in ordine ſubdiaconatus. Sed in precedenti capitulo dicit pa. q' ep̄us cū tali diſpenſare poteſt. ratio reddi tur ī glo. in capitulo iſto ſignata. // Itē fauore religionis miti9 agitur cum aliquo. // Itē ſi ſubdiaconus ɔtrahit matrimoniū in ordine ſubdiaconali miniſtrare nō debet.

Meminim9. Aliquis ſuſcepit habitum religionis. Queritᷣ an poſſit poſtea ɔtrahere matrimoniū. rñ. pa. ꝙ ſi ſe deuouerit religioni et ꝓfeſſioꝫ fecerit poſtea mr̄imoniū cōtrahē ñ pt̄. q᷑ ſi ɔtraxerit poſtea cōpellend9 eſt eaꝫ dimittere et ad monaſteriū redire ſꝫ ſi nec habitū ſuſcepit nec ꝓfeſſioneꝫ fecit ſꝫ ſolū modo votum fecit ſi poſtea ɔtraxerit nō eſt cogendus ad religioneꝫ tranſire nec matrimonium debꝫ reſcindi. // Nō ꝙ votū ſimplex ñ impedit mr̄imoniū ɔtractū cū ſit forti9 vinculū q̄ꝫ votum ſimplex.

Conſuluit. Quedaꝫ nobil' mulier veſtib9 p̄cioſis abiectis mutauit habitū et d' manu p̄ſbiteri velū aſſumpſit. ſꝫ ñ renūciauit ꝓprijs. nec intrauit clauſtꝝ. nec ī manu alicui9 ꝓfeſſā ē. l' obediētiā ꝑmiſit. poſtmod' āno elapſo mr̄imoniū ɔtraxit. q̄ritᷣ q̄d iuris. rñ. pa. ꝙ ſic ſimplex votū ĩ impedit mr̄imonium ɔtrahēdum. ſꝫ ñ

dirimit iam ɔtractum ita habitus
ſine ꝓfeſſione ſuſceptus īpedit ne
ɔtrahat̃. ſed nō diſſoluit iam con-
tractū. ¶ Nota ꝙ votū ſimplex im
pedit matrimomū ɔtrahendū ſed
nō dirimit iam ɔtractū. ¶ Itez ha
bitus ſine ꝓfeſſione monachū non
facit.

Veniens. Quedā mulier ꝓ
miſit fide data ſe
nupturaz cuidā viro abſenti. poſt
modū audiuit plura de crudelita-
te ip̄i9 noluit cum eo ɔtrahere. ⁊
cū timeret ne cōpelleret̃ ɔtrahe-
re cum ip̄o i manu. m. heremite vo
tum ɔtinencie ꝓmiſit que tñ veſtē
vel locū nō mutauit. vir hoc audi-
to cum alia ɔtraxit. dictus heremi
ta ad dñm papā acceſſit ꝓponēs ei
p̄dicta. ip̄e ɔſiderans tuci9 eſſe vt
p̄dicta mulier poſt fidem et votū
ſimplex matrimoniū contrahat ꝙ̃
fornicatōz īcurrat. mādat ep̄o ut
ſi nō ē amplius in facto ꝓceſſum d
fide mentita ⁊ de voto violato pe
nitenciā imponat ⁊ ei det licenciā
ɔtrahendi. ¶ Nota ꝙ poſt votum
ɔtinencie ſimplex matrimoniū con
tractū non diſſoluitur.

Rurſus. Quidā emiſit vo
tum caſtitatis. et
poſtea iurauit ſe ducturū q̄ndaz in
vxorem. queſitū fuit qd iſtoꝝ po
ti9 ſuari debeat votū vel iuramē
tum. rñt. pa. ꝙ ſimplex votū apud
deum nō minus obligat ꝙ̃ ſolene.
vñ ꝓeo qd iurauit temē agat pe-
nitēciaz. ⁊ votum ſuū ſtudeat ob-
ſeruare. Si vero poſtquā iurauit
cōtraxit mr̃imoniū tenet ⁊ valet.
quia votum ſimplex mr̃imoniū cō
trahendū impedit. ſꝫ nō dirimit iā
cōtractū. ¶ Nota ꝙ votū ſimplex
et ſolēne quo ad deum equalit̃ ob
ligant. ¶ Item votum ſimplex im
pedit matrimoniū contrahendum
ſꝫ nō dirimit iam ɔtractū.

Inſinuante. Quidā curia-
les regis le-
gionen. ſupplicauerunt ip̄i regi ut
i. nobilem mulierē faceret copula-
ri in matrimoniū cuidam viro. Cū
iſtud ꝑueniret ad noticiā ɔſāgui-
neoꝝ ip̄i eidem mulieri ɔſuluerūt
vt virū accipet ⁊ ip̄a rñdit ꝙ nu-
bere nolebat. ɔſiliū recipiēs ab eiſ
dez ꝙ votum emitteret caſtitatis
qd fecit in manib9 cuiuſdā de fra-
trib9 ſancti auguſtini hoc adiecto
tenore ꝙ in domo ſua cū omni ſub
ſtancia remaneret. et ſic in habitu
eiuſdem ordinis poſtea ꝑ bienniū
ꝑmanſit coacta ⁊ inuita. metu re-
gio ⁊ ꝑentum id aſſerēs ſe feciſſe.
tandem ɔſiderans ꝙ inuita votū
emiſerat eo dimiſſo matrimonium
publice ɔtraxit de ꝑentū conſilio
mulier deſiderans aīe ſue ſaluatio
nem dño pape fecit ſcribere predi
cta. vnde pa. ſcribit duob9 modis
cōſiderans ꝙ in emiſſione voti qd
preceſſit nulla vel modica coactio
interuenit quā etiam paciencia tē
poris ſequentis ꝓfugauit et ɔiun
ctio iniqua fuit. mandat ep̄is qua
tinus ſi predicta vera ſunt p̄dictā
mulierem moneant ut habitū ma-
le dimiſſum reaſſumat. ⁊ ſeruet qd
vouit. et ſi opus fuerit ꝑ cenſuraz
eccleſiaſticam compellant eandem
¶ Nota ꝙ quis poteſt profiteri in
manu monachi. ¶ Itez votum cō
tractum ꝑ metum ꝑ pacientiam ſe
quentis temporis fit validum. et
poſtea violentia profugatur.
¶ Item qui habitum regularē di
mittit debet compelli ad reaſſumē
dum.

De eo qui duxit in matri-
moniū quā polluit ꝑ adulte
rium.

Propoſitū. Quidā ha-
bēs vxorē
ɔtraxit cū alia huiꝰ rei in-
ſcia. tandem ꝑma mortua vult re-
cedere a ſecūda. queritꝰ quid iuris.
Rn̄det pa. ꝙ licet in canonibꝰ ha
beatur ut nullꝰ ducat in matrimo
niū quā polluerat ꝑus ꝑ adulteri
um. et ꝑcipue illam cui fidē dedit
de ea ducenda viuente vxore vł q̄
machinata eſt in mortem vxoris.
tn̄ quia illa mulier fuit inſcia ꝙ il-
le haberet aliam vxorē viuentē et
ille vir de dolo ſuo cōmodū nō ſen
ciat dicit pa. ꝙ niſi mulier illa di-
uorciū petat ad petitōnez viri nō
ſūt aliquatinꝰ ſepandi. Nota h̄
duos caſus in quibꝰ nō poteſt q̄s
ɔtrahere cū ea cum qua adultera
tus eſt. Item de dolo ſuo nō de
bet quis cōmodū habere. Item
argumentū. ꝙ ɔtractus ꝓ ꝑte te-
net et ꝓ ꝑte non.

Significauit. Quidaz. o.
nomine an
deganeñ. coactus fuit iuramēto in
terpoſito. a. mulierem recipere in
vxorem. poſtmodū aliam in vxorē
accepit ꝓpter quā dicta. a. eū tra-
xit in cauſam coram eborac. archi-
epō q̄ cōpulit ipm̄. o. iurare ꝙ ad
illam quā ſponte cepit in vxorē nō
accederet donec inter ipm̄. o. ⁊ di
ctam. a. lis eſſet in eccleſiaſtico iu-
dicio terminata. Sed antequā de
cā cognoſceretꝰ ꝑdicta. a. diē clau
ſit extremū tn̄ idē. o. nō audebat
redire ad illaz quā ſponte accepe
rat ꝓpter iuramentū. vnde h̄ ſigni
ficauit dn̄o pa. vnde mādat papa
cuidaz abbati. quatinꝰ ſi ɔſtiterit
ꝙ illi. o. tanta vis fuerat illata ꝙ
coactus ⁊ non ſponte in illā. a. con
ſerit nec poſt iuramentū ꝑſtitū eā
cognouit. ad illā quā poſtea ſpō
te accepit libere reuertatꝰ. alioq̄n
eidem ꝑcipiat ſub intermīatione
anathematis ne ad ſecūdaz reuer
tatur. aliā tn̄ accipiat ſi voluerit i
vxorem. Nota ꝙ matrimoniū ꝑ
vim ɔtractū nō valet qꝫ libera de
bēt eſſe m̄rimonia. Itē licet vis
ꝑceſſerit verūtn̄ ꝑ ſequētē carna
lē copulā ɔſūmatꝰ m̄rimoniū Itē
q̄d ab inicio nō valuit tractu tem-
poris nō ɔualeſcit.

Sup hoc. Aliquis viuente
vxore ſua d̄ facto Tan
aliā ſibi m̄rimonio copulauit. Tan
dez vxor ſua mortua eſt. queritꝰ an
ipe poſſit ɔtrahere cū illa quā ſibi
matrimonio copulauit viuēte ſua
vxore. Rn̄t pa. ꝙ ſi adultera i mor
tem vxoris aliquid machinata fu
erit ſiue fidez dederit ꝙ eam duce
ret poſt mortē vxoris illā habere
nō poteſt. ⁊ hec ꝓhibicio eſt ꝑpe
tua. Nota ꝙ adulter cum adul-
tera poteſt ɔtrahē ſi ei fidē dede
rit ɔtrahendi vel niſi fuerit machi
nata in mortem vxoris.

Ex lr̄arum. Quidā aucto-
ritate prelati
ſui dimiſit vxorem ſuā i adulterio
depheñsā q̄ poſtmodū aſſūpſit
habitum monachalem. ille maritꝰ
aliam ſup duxit illa viuente tandē
ꝑma deceſſit. queritꝰ an ſimul debe
ant remanere. rn̄. ꝙ ab inuicem ſūt
ſepandi. et ille vir penitencia ſibi
iniūcta de adulterio poterit aliam
ducē i vxorē. Nō ꝙ mulier i adul
terio depheñsa dimitti pt̄. ſ. q̄ ad
thoꝝ. Itē vir viuēte vxore aliā
hr̄e ñ pt̄. Itē nō mirabilē caſū ꝙ
viro ñ ꝑiudicatꝰ q̄ ad ɔtinētiam ſi
vxor ñ itret religiōz votū viri ap̄t

introitum vxoris ſolēniſatur·

Cū haberet· Quidā Io· nomine habens vxorem·a·noīe cōmiſit adulterium cū matilda et cum ſup hꝯ vocatus fuiſſet in ius illam adulterā abiurauit· Tandem iuramento cōtempto viuēte vxore ſua matrimonium cum altera contraxit diutius cohabitando eidem de qua decem filios ſuſcepit· queſitū fuit a papa vtrū tale matrimoniū ſtare poſſit reſpondit papa ꝙ ſepentur omnino· et impoſita eis penitencia ꝑpetua continencia indicatur q̄ tanto tempore in adulterio ⁊ piurio ex certa ſciencia ꝑdurarūt· Leo em̄ papa ſtatuit· vt nullus ducat ī matrimonium quā polluit ꝑ adulterium· ſed hic plus fuit ꝓceſſum q̃z ſi fides tm̄ data eſſet adultere vt mortua vxore eam duceret in vxorem quia legitima vxore viuēte copulauit ſibi adulteram· et iuramētum violauit· Et ſi etiam iuramentum nō interueniſſet tam grego· q̃z triburieñ· ſinodus tale cōnubiū deteſtatur· ⁊ q̄d tanto tempe permanſerunt inſimul ut ſimul remaneant non preſtat admiuiculū vel ꝙ decē filios ſuſceperūt· quia diuturnitas tempis non minuit peccatum ſed augmentat· tamen ſollicitus ſit epūs vt vterꝙ filijs ſuis ſm̄ facultatem ſuā neceſſaria ſubminiſtret· Nota ꝙ nullꝰ poteſt habere in matrimoniū illam cui fidem dedit de ea ducenda poſt mortem vxoris ſi eam cognouit vxore viuente· Item plus eſt aliquam facto ducere q̃z fidem dare· Itē hec impedimenta impediunt ⁊ dirimunt matrimoniū· Item in caſu iſto multiplicitas filiorum non inducit diſpenſatōnez· Itē diuturnitas tempis non minuit peccatum ſed augmentat· Item filij nati ex illegitimo matrimonio vel coitu alendi ſunt a parētibus licet hoc ſit ꝯtra leges·

Significaſti· Quidā ciuis ſpoletanus·p·nomine dimiſſa vxore legitima cuidam meretrici adheſit· et quia monitus non dimittebat eandem fuit excōmunicatus· tandem vxor ſua mortua eſt· ipē vero cum ea matrimonium contraxit· Queritur an tale matrimoniū teneat· reſpondet papa ꝙ niſi alter eoꝝ in mortem defūcte vxoris ſue fuerit machinatus vel ea viuente ſibi adinuicem fidem dederūt ꝺ matrimonio contrahendo matrimonium legitimū cenſendum eſt· et ſi ille abſolutōnem pecierit abſoluatur·

Nota ꝙ licet quis adultereē cū aliqua viuente vxore ſua poteſt illam habere in vxorem pōſt mortē vxoris niſi viuente vxore fidem ei dederit ꝺ ꝯtrahēdo vel alteruter in mortem mulieris machinauerit

Item excōmunicatus contrahere poteſt matrimoniū licet alia ſacramenta denegentur eidem·

Veniens· Quidam·s· nomine contraxit matrimonium cum quadam de ciuitate lemoniceñ· tandem ab ea receſſit· ⁊ iuit meſſanū· vbi cum·m· muliere matrimoniū contraxit ignorante ꝙ ipē haberet aliam vxorem Poſtmodum penitencia fuit ſibi iniuncta ut ad legitimam rediret vxorem· ipē redijt ad primam ſuā· ⁊ inuenit eam defunctam· ⁊ ſic reuerſus eſt ad meſſanam ciuitatē et ſupradicte·m· cohabitauit tāquaz vxori· Dubitatum fuit vtrum deberet manere cum illa· Reſpondit papa· licet vxore ſua viuente dictam·m· in vxorem ſibi

nequerit copulare vxore tñ defun
cta ſolutꝰ fuit a lege ipiꝰ ꝺ nouo
potuit in dictaꝫ·m·matrimonialiť
conſentire dũmodo nõ ꝑſtiterit fi
dem adultere·vel machinatus fue
rit in mortem vxoris · vñ mandat
capitulo meſſano quatinꝰ ſi eſt ita
ꝯcedat ei licentiã ut eidem·m·affe
ctu adhereat cõiugali · ‖ Nota ꝙ
ignorancia iſtam excuſat ut cũ iſto
remaneat· ‖ Itẽ ꝯſenſus ꝓmꝰ iſtiꝰ
nullus fuit·⁊ ideo ꝺ nouo debꝫ cõ
ſentire in illam·

Si qs vxore·

In pluri-
bus capi-
tulis habuiſti·ꝙ nullus poteſt ha
bere in vxorem illaꝫ cui dedit fidẽ
de ea ducenda poſt mortẽ vxoris·
vel ſi de facto cum ea ꝯtraxit·Ecce
aliquis viuente vxore legitima de
dit alicui fidem de ea ducẽda poſt
mortem vxoris·vel cũ ea ꝯtraxit ꝺ
facto·mortua eſt vxor·ipe cõtra-
hit cũ ea·queriť an illaꝫ poſſit ha
bere in vxorẽ·⁊ videť ꝙ non p re
gulam ꝑdictã·rñt·pa·ꝙ ſi nec añ
fidem datã nec poſt cognouit ean
dem ſua viuente nec ante ꝯtractũ
matrimoniũ de facto eam cogno-
uit·vel poſt ſua viuente nõ eſt di-
rimendũ matrimoniũ qꝺ poſt mor
tem vxoris cũ illa ꝯtraxit·penitẽ-
cia tñ debet vtriqꝫ imponi ꝓ eo ꝙ
grauiter deliquerant·Sed ſi ꝑus
vel poſt in vtroqꝫ caſu vxore ſua
viuente eam cognouit tale mĩrimo
niũ tolerari nõ debet ‖ Nota ꝙ ſo
la fides data vel ꝙ tm̃ de facto cũ
alia ꝯtraxit vxore viuẽte nõ impe
dit quominus poſt mortẽ vxoris
poſſit ꝯtrahere cũ illa cui fidẽ de/
dit vel cũ qua tm̃ de facto ꝯtraxit

De ꝯiugio leproſorũ·

Peruenit

Conſuetudo
erat in cantua
ri·ꝓuincia ꝙ ſi aliqui leprã
incurrerent a cõmunione hominũ
ſeparentur·nec viri vxores·nec vxo
res viros ſequũtur·Conſultꝰ pa
quid fieri debeat de hoc·rñ·ꝙ cũ
vir et vxor vna caro ſint·nõ debꝫ
alter ſine altero eſſe diutius·vnde
mãdat epõ cãtuar·ut moneat eos
quatinus viri vxores ⁊ vxores vi-
ros qui lepram incurrũt ſequanť·
et eis ſeruiant ꝯiugali affectu·⁊ ſi
ad hec induci nõ poterũt ꝑcipiat
eis ut vterqꝫ altero viuente ꝯtinẽ
tiam ſuet·qꝺ ſi ꝯtempſerint excõ
municenť· ‖ Nota ꝙ lepra non ſe
parat matrimoniũ·et adinuicẽ te-
nenť ſibi reddere debitũ· ‖ Item
ſi ſe adinuicem ſequi noluerint co-
gendi ſunt ꝯtinere·

Quoniã·

Diciť hic ꝙ ꝓpť
lepram vel aliaꝫ
infirmitatem vir ab vxore ſepari
nõ debet· ‖ Item ſi leproſi ꝯtine-
re nolunt bene p̃nt ꝯtrahere ma-
trimoniũ dũmodo inueniant q̃ ip-
ſos accipe velint· ‖ Itẽ ſi vir vel
vxor fuerit i leproſorio ⁊ infirmꝰ
a ſano debitũ exigat debitũ eſt ſol
uendũ ex generali ꝑcepto apoſto
li ſine aliqua exceptõe· ‖ Nota ꝙ
nõ niſi ꝓpter fornicatõꝫ licet viro
vxoreꝫ ſuã dimittere·nec etiã ꝓpť
lepram· ‖ Item leproſi pñt ꝯtra
here matrimoniũ· ‖ Iteꝫ qꝺ gene
raliter dicitur generaliť intelligẽ
dum eſt· ‖ Itẽ vbi ius nõ excipit
nec nos excipe debemus·

Lras

Aliqui ꝯtrahũt ſpon
ſalia de futuro·alter
ante contractum matrimonij effici
tur leproſus·Queritur·vtrũ aliꝰ
ſit compellẽdus ad matrimonium
ꝯtrahendũ·Rñ·ꝙ ñ debꝫ cõpelli·
‖ Nota ꝙ lepra ſupueniens ſoluit

ſponſalia ſolum non matrimoniū.

De diugio ſeruorum.

Signū eſt. Querebatᷣ vtrū ſeruꝰ ↄtradicente dño poſſit con/trahē matrimoniū. Rñt. pa. ꝙ ſcḋm apl'm ſicut a ſacramētis eccłie neqꝫ ſeruꝰ neqꝫ liber eſt remouendus. ita inter ſeruos matrimoniū ꝓhibe ri non debet qḋ ſi dñis ↄtradicen tibus ↄtrahunt nō ſūt ꝓpter hoc ſe parandi tñ ſeruicia debita nō minꝰ debēt dñis ſuis exhibere. ¶ Nota ꝙ quilibet poteſt matrimoniū cō trahere qui nō ꝓhibetur. ¶ Item a ſacramentis eccleſie nullus fidel' debet excludi. ¶ Itē ſi ſeruꝰ con trahat nihilominꝰ debet dño ſer uicia debita exhibere.

Propoſuit. Quidā vir cō traxit mr̄imo niū cū qdam muliere et cum ea diu cius ꝑmanſit. tandē ei oppoſuit ꝙ eſſet ancilla credens eam liberam. qñ cū ea ↄtraxit. querit̄ qd ſit agē dum. mandat pa. quatinꝰ ſi ↄſtite rit ꝙ idē vir ꝓfatam mulierē poſt quā audiuit ⁊ credidit illā eſſe an cillam carnaliter cognouit. moneat illum ⁊ cōpellat ut illam ſic vxorē maritali affectōe ꝑtractet. Si ve ro aliter fuerit ⁊ ↄtingerit diuor cij ſentenciam ferri mulieri pecuni am reſtituat quā viro ꝓfato ꝓ do te deſſit. ¶ Nota ꝙ ſi liber igno ranter cū ſerua ↄtrahat nō eſt ma trimonium. Si vero poſtea intel ligat illam eſſe ancillā et illā poſt ea cognoſcit ſtatim ē matrimoniū. licet ab inicio nō fuiſſet ¶ Itē qḋ ab inicio non tenet tractu tp̄is te net. ¶ Itē dos eſt reſtituēda ſer ue vel ancille ſi matrimoniū diſſol uitur.

Licet. Quedā mulier cō traxit matrimoni um cum qdā. dicebat̄ ꝙ erat ſeruꝰ cuiuſdā monaſterij. volebat ab eo ſeparari ꝓ eo ꝙ dicebat ꝙ ignora bat eū eſſe ſeruū eccłie. Rñ. ꝙ idem vir ↄditōnē patris debet ſeq̄ ſcḋm legem ꝓuincie qui tp̄e mortis ꝓ libero ſe gerebat. ⁊ iam elapſo de cennio nec nomine ſuo nec nomine patris ſtatus ↄtrouerſiā paſſus fu it. querit̄ quid iuris ſit. Rñt. pa. ꝙ rōne tp̄is ⁊ fauore libertatis ꝓ ꝑte viri iudicādum eſt. ⁊ ſic rema nebit cum illo tanquā cum libero. ¶ Nota ꝙ ꝓ libero habendus eſt qui in ſtatu libertatis ꝑ decenniū ſteterit. ¶ Itē fauor libertatis at tendendus eſt.

Ad nr̄am. Quidam miles ↄtraxit cū qdā muliere. tandem ei oppoſuit coram cardinali ap. ſe. legato ꝙ eſſet an cilla. Cardinalis rōnibus vtriuſqꝫ ꝑtis intellectis eos ꝓpter ↄditōis errorē ab inuicē ſepauit. lata ſen tencia dicebatur ꝙ poſtquā intel lexit illam eſſe ancillā in illā ↄſen ſerat vnde nō poterat ↄtrahere cū alia. ſed illā retinere debebat non obſtante ſentencia cardinal'. iſtud ſignificatū fuit domino pape. vñ mandat quibuſdā q̄tinus ſi cōſtite rit ꝙ miles ille ignoranter ↄtraxit cū ancilla. ita ꝙ poſtquā itellexit ↄditōnē ipſiꝰ nec facto nec verbo ↄſenſit in illam ꝓpter qḋ cardinal' ſeparauit eoſdem. ipſi militi dare debeant liberam facultatē cū alia contrahendi. ¶ Nota ꝙ error ↄdi tōnis matrimoniū dirimit iam con tractū. ¶ Itē idē eſt ↄſentire ver bo ⁊ facto. ¶ Itē mr̄imoniū qḋ ab inicio nō valet tractu temporis cō ualeſcit. ¶ Item de ſentencia lata

ↄtra matrimoniū iterum cognoſci
tur ſine appellatōe· ⁊ hoc ideo qꝛ
non tranſit in rem iudicatam· quia
qñcūqꝫ poteſt reuocari ꝓbato ꝙ
malo modo lata ſit·

¶ De natis ex libero ventre·

Indecēs· Quedā eccle=
ſia manumiſit
quandā ſuaʒ ancillā· poſtmo
dū filios ſuſcepit· eccleſia volebat
eos reuocare in ſuitutem · mulier
iſta acceſſit ad papā ⁊ oſtendit ei
inſtrumenta manumiſſionis ſue cō
querendo de eccleſia que filios ſu=
os vocabat in ſuitutez · Sup hoc
dicit papa· indecens eſt ut filij na
ti ex libera vel liberta ad ſuicium
eccleſiaſticū reuocent· vnde pre=
cepit ut ſi ex pte eccleſie nulla alia
documenta oſtendant que obuiēt
inſtrumentis iſtius mulieris com=
pellat iudex eccleſiā ab eius mole/
ſtatōne ſine aliqua retractatōne·
quia durum eſt ut eccleſia liberta
tem debeat reuocare que liberta=
tem defendere debet· ¶ Nota ꝙ i
ſtrumentū poteſt reprobari p ali
ud inſtrumentū· ¶ Itē non debeo
impugnare qd debeo defendere·

¶ De cognatōne ſpūali·

Utrum aūt· Aliqui con
traxerunt
adinuicem cōpaternitatem
Querit vtrū filij iſtoꝝ nati aū cō
paternitatē vel poſt poſſint adin
uicem copulari· Conſultus pa·re=
ſpōdit ꝙ canones ſm diuerſoꝝ lo
coꝝ ↄſuetudinē ↄtrarij repiūtur
pmus canon ſup hoc editus ꝓhi=
bet natos poſt cōpaternitatē ad
inuicē copulari· alter canon poſte
rius editꝰ pmum videtur corrige
re i quo dicit ꝙ ſiue ante ſiue poſt
nati ſint ſimul poſſunt cōiungi illa
pſōna excepta mediante qua cōpa
ternitas fuit contracta· vnde ſm
poſteriorē canonē debet obſuari·
niſi cōſuetudo eccleſie que ſcanda
lū generet aliter ſe habeat· ¶ Iſto
ta ꝙ poꝛa iura trahūtur ad poſte
rioꝛa· ¶ Item ↄſuetudo tollit ius
⁊ ei piudicat·

¶ Si vir·

Aliquis vel aliq̄
filiū ſuū ſcienter
vel ignoꝛanter de ſacro fōte ſuſce
pit· querit an debeant ſepari· vnt
pa· ꝙ in quibuſdā canonibus ge=
neralit ſtatutū eſt ut debeant ſepa
ri· alij aliter ⁊ melius ſtatuerunt·
vnde dicit alex· ſiue ex ignoꝛancia
ſiue malicia hoc fecerūt non ſūt ſe
parandi· qꝛ ignoꝛācia eos excuſat
⁊ ex malicia ↄmodū habere nō de
bent· ¶ Nota ꝙ ignoꝛancia excu=
ſat· ¶ Item dolus ſuus nemini de=
bet prodeſſe·

¶ Super·

Aliqui ſūt cōpa=
tres querit vtrū
filij eoꝝ poſſint ↄtrahere mr̄imo=
niū adinuicem· rñdetur ꝙ ſi tales
ſūt p quoꝝ alterū vel vtrūqꝫ pen
tes ad cōpaternitatē puenerūt cō
iungi non pñt· et ſi ſint ↄiuncti ſe=
parari debēt· Si vero p neutrū il
loꝝ filioꝝ cōpaternitas ↄtracta
fuit de his conſuetudo metropoli
tane eccleſie ſuari debet· et aliarū
eccleſiarū circūpoſitarū· ita vide=
licet ꝙ cōſuetudo metropolitane
eccleſie habet inter eos matrimo=
niū non fieri nec factū firmitatem
habere ⁊ ipē epūs in ſua eccīa idē
obſeruet· verūtamen ſi de ↄſuetu=
dine habeat ut talia mr̄imonia p/
mittant ex quo contracta ſūt· ipe
epūs illud in ſua eccleſia diſſimula
re poterit· ita ꝙ nec ↄtradicē nec
ↄſentire videat· quia ſicut graue
eſt ſup his cōtempnere ↄſuetudi=
nem circūpoſitarū eccleſiarum· ita

grauius videtur ſi ꝓpter talem cō=
ſuetudinē habendi coniugij ꝑſtet
aſſenſū·cum poſſet ab alijs in exem
plum aſſumi· Nota ꝙ cōſuetudo
eccleſie metropolitane obſeruanda
eſt et aliarū circūpoſitarū· Itē
ꝯſuetudo facit ꝑſonas legitimas
vel illegitimas ad ꝯtrahendū·
Itē aliquid omittitur ꝓpter ex
emplum·

Martin9· Martinus con=
traxit mr̄imo=
nium cum berta et lothari9 cū the
berga·lotharius filiū martini et
berte de ſacro fōte leuauit·tandē
lotharius et berta mortui ſunt et
martinus ꝯtraxit cū berta·querit̄
vtrū tale matrimonium habeat et
valeat·R̄n̄·ꝙ cū vir ⁊ vxor ꝑ cō=
nubiū efficiant̄ vna caro patet ꝙ
teberga nō poteſt eſſe vxor marti
ni q̄ fuit cōpater lotharij cum quo
teberga vna caro noſcit̄ extitiſſe·
Nota ꝙ cōpaternitas cōtracta
ꝑ virum tranſit ad eius vxorem ⁊
econuerſo·cum ſint vna caro·

Contcto mr̄imonio Quidaz
p· noie
ꝯtraxit matrimoniū cum·a·mulie=
re·Tandem ꝯſanguinei eiuſdē·a·
ꝯtra matrimoniū obiecerūt ꝙ nō
poterat eſſe vxor ipius ꝓ eo ꝙ ea
a·tenuit filiū cō cubine ipius·p·in
ꝑmo pabulo ſacrati ſalis·iudex du
bitauit·Conſultus pa·r̄n̄t·ꝙ ſi ve
ra ꝯſtarent eſſe predicta matrimo
niū ꝯtractū non diſſolueret̄·q̄ res
vix preſtaret impedimentū matri
monio ꝯtrahendo·vnde mādat q̄
tin9 ꝑfato·p·iudex iniungat ut di
ctam·a·ſicut vxorem ꝑtractet ſiue
hoc fuerit factū ante ꝯtractū ma=
trimonij ſiue poſt ſed ſi fraudulen
ter hoc fecit cauſa matrimonij ſe=
pandi penitētiā inde accipiat ma
trimonio in ſua firmitate durante

Nota ꝙ ꝑ ea que precedūt bap
tiſmum nō ꝯtrahit̄ cōpaternitas·

Veniens Quidaz anglic9
c· noie contraxit
matrimoniū cum·h·muliere·dice=
batur ꝙ·h·mulier ſuſceperat filiū
predicti·c·viri ſui de ſacro fonte·
Querebat̄ an ꝓpter hoc debeat ſe=
parari ab ipo·mādat pa·quatinus
ſi ꝯſtiterit dictā·h·filiū viri ſui an
ꝯtractū matrimonij de ſacro fon=
te leuaſſe omnino ſepet̄·ſec9 eſſet
ſi poſt matrimoniū ꝯtractū· No
ta ꝙ cognatio ſpūalis īpedit ma
trimonium et dirimit ſicut copula
carnalis·

Tua nos· Aliquis puta
martin9 habe
bat filium·nato iſto filio martin9
ſuſcepit filiam petri de ſacro fōte·
Querit̄ vtrū fili9 iſte natus ante
cōpaternitatē ꝯtractam int̄ mar
tinū ⁊ petrū poſſet accipe in vxo
rez filiā petri ꝑ quā cōpaternitas
illa ꝯtracta fuit·⁊ an ſi ꝯtraxerit
debeant ſepari ⁊ an illi qui conſcij
ſūt illius matrimonij debeant ill9
accuſare·r̄n̄detur ꝙ hmōi ꝑſone n̄
pn̄t ꝯtrahere et ſi ꝯtraxerint dn̄t
ſepari·et qui ꝯtractū ſciuerint de
bent illud eccleſie denūciare· No
ta ꝙ ꝑſona illa q̄ mediante cōpa
ternitas eſt ꝯtracta non poteſt co
pulari alicui de filijs alterius com
patris·ſiue ſit natus ante cōpater
nitatem ſiue poſt· Item quilibꝫ
tenetur denūciare matrimonia illi
cite contracta·

Ex lr̄is· Quedā mulier·in
nomine corā offi
ciali cantuarieñ·archiepiſcopi pe
cijt quendā·a·nomine in maritum
dicens ſe affidataz cū ipo ⁊ carna
liter cognitaz·Ad hoc ꝓbandum
induxit teſtes publicatis atteſta
tōnibus ꝑ quos mulieris intētio

probata erat dictus·a·excipiendo propoſuit ꝙ eam habere nō poterat in vxorem pro eo quod pater eiuſdem mulieris qui ſacerdos fuerat ipm baptiſauerit·ſed nō obſtā te hmōi exceptōne tulit ſentenciā diffinitiuā ꝓ matrimonio contra ipm a qua ſentencia ſe·ap·appellauit·mandat pa·quatinus ſi eſt ita eundē·a·iudex ab impetōne mulieris abſoluat·eidem ſup hoc ſilencium imponendo·// Nota ꝙ filiꝰ ſacerdotis ſpūalis vł filia n̄ poteſt copulari in matrimonio filio ł filie carnali ipius ſacerdotis·

De cognatōne legali·

Si q̄ p adoptōz Pater meus adoptauit aliquā in filiam·Querit̄ an ego poſſim illaz accipe in vxorem·Dicit nicolaꝰ q̄ꝺ q̄diu durat adoptio inter me et illā matrimonīū tenere nō poteſt·// Nota ꝙ non poſſum ɔtrahere cum ſorore adoptiua q̄diu durat adopcio·// Item ceſſante cauſa ceſſat effectus·

De eo qui cognouit conſanguineam vxoris ſue·

Si quis· Dicitur hic ꝙ ſi q̄s cognouit filiaſtrā ſuam nō poteſt petere debitū ab vxore·nec filiaſtrā habere in vxorez·nec vnquā filiaſtra vł ille poterūt ſe alij matrimonialiter copulare·// Nota ꝙ inceſtuoſi ɔtrahere nō pn̄t·

Veniens Quidam ɔtraxit ſponſalia de futuro cum q̄dam·ꝛ pater ipiꝰ matrem ſponſe accepit in vxorē·tandem inſtigante diabolo matrē ſpōſe cognouit·tam pater q̄ȝ ɔſāguinei ſui volebant ut matrimonīū ꝺ pn̄ti cōſumaret ſ;ȝ ipē noluit donec factum epō ꝓponeret·epūs conſuluit dn̄m papam et ipē rn̄dit q̄ꝺ ſi matrem ſponſe cognouit ꝛ ſponſe carnaliter non adheſit imponenda eſt ei penitēcia paulo maior q̄ȝ ꝓ adulterio·ꝛ illa pacta vel pte ipius·epūs diſpenſet cum eo ut aliaȝ recipiat ſi voluerit in vxorem·Si vero ſponſam cognouit ante m̄rē; vel poſt·aliam nō poterit accipere in vxorem ꝓpter inceſtū ſ;ȝ a ſpōſa nō ſepabitur·ꝛ in hoc nō tenet q̄ꝺ dicit nunquā eam ſcȝ ſpōſaȝ pt accipe in vxorem·// Nota hic penam illius qui matrem ſponſe ſue cognouit·

De illo·

Quidam dicebat q̄ꝺ cognouerat antequā cū illa vxorem fratris ſui antequā cū illa matrimonīū ɔtraxiſſet·querit̄ q̄ꝺ iuris·rn̄t·pa·q̄ꝺ ꝓpter hoc nō ſūt ſepandi niſi hoc eſſet notorīū aut p idoneos teſtes legitime ꝓbaretur·// Nō q̄ꝺ ſimplici aſſertōni alicuius non eſt credendū·

// Tranſmiſſe·

Quidā habebat vxorem·ea mortua filiā vxoris defūcte cognouit·poſtmodū aliam accepit·ꝛ nihilominus cū preuigna publice delinquebat·queſitū fuit a pa·qualit̄ in facto iſto eſſet agēdum·rn̄·q̄ꝺ vxori legitime cohabitet ꝛ neceſſaria ſubmmiſtret·nec eam cognoſcat q̄ȝdiu vixerit n̄ ab ea fuerit requiſitus·donec cum ea pmanſerit ꝓ inceſtu et adulterio penitenciaȝ agat ꝓ arbitrio imponētis·et ſi ſuperuixerit vxori ſine ſpe ɔiugij pſeueret // Nota q̄ꝺ penitencie ſunt hodie arbitrarie·

// Item inceſtuoſi cōtrahē nō pn̄t tn̄ ſi ɔtraxerint tenet matrimonīū·

Super eo. Quidam ꝯtraxit matrimoniū cum aliqua muliere. tandem tam ipē ꝙ̄ vxor ꝯfitebaꝰ ꝙ q̄ndam ꝯſanguineam vxoris ſue antequā cū ea cōtraxiſſet carnalit̄ cognouit. ⁊ aliqua ps vicinie illꝰ clamabat. Queritur an ſint ſepandi. rn̄det̄ ꝙ ꝓpt̄ eoꝝ ꝯfeſſionem tantūmodo nō ſūt ſepandi. vel ꝓpter rumorē vicinie quia multi qn̄qꝫ colluderent adinuicem. ⁊ ad ꝯfeſſionem inceſtꝰ faciliter ꝓſilirent. ſi p eoꝝ ꝯfeſſionem crederēt ſepari. ⁊ rumor vicinie nō eſt adeo validus ꝙ bn̄ cōiuncti debeant ſepari niſi rōnes ꝓbabiles accedant. Nota ꝙ confeſſio ꝯiugū ꝯtra matrimoniū nō ꝑiudicat ipi matrimonio ꝓpt̄ colluſionem. Itē rumor vicinie non facit ꝓbatōꝫ ſecus d' fama.

Diſcretōnem. Quidā contraxit matrimoniū cum quadā p verba d̄ p̄ſenti ⁊ anteq̄ꝫ eaꝫ cognoſceret tradidit illam inq̄ntū potuit renitentem ⁊ inuitam cuidā ꝯſanguineo ſuo in vxorem. ⁊ ille eam accepit licet inuitā. Sed mulier quācito fuit reddita libertati auffugit ab eo ⁊ p̄mo viro reſtitui poſtulauit. Q̄rebatur an deberet illi reſtitui. reſpōdit pa. ꝙ viro ꝓ tam turpi facinore grauis penitencia debꝫ imponi. ⁊ mulier monenda eſt ꝓpter publice honeſtatis iuſticiā ut nec p̄mū repetat cuiꝰ ꝯſanguineꝰ eaꝫ cognouit licet inuitam. nec redeat ad ſecundū cui p̄ter adulteriū commiſceri nō poteſt. ſꝫ in ꝯtinētia maneat donec p̄mus vir viam fuerit vniuerſe carnis ingreſſus. Si aūt ad hoc induci nō poterit p̄or vir cogat̄ eā recipe ⁊ maritali affectōne tractare. nec poteſt ei adulterium obicere qui eam adulterādam tradidit p̄ſertim inuitā. ⁊ licet dicatur in euangelio ꝙ ꝓpter fornicatōnem vir dimittē poſſit vxorē nō tn̄ ꝓpter eandē cauſaꝫ vir ſemp poteſt dimittere. nec vxor virum cū poſſit p exceptōꝫ repelli vl' replicatōnē. ⁊ affinitas ſupueniens matrimonio ei obeſſe nō debꝫ que conſcia ſeu pticipes hmōi iniq̄tatis nō fuit. cum iure ſuo ſine culpa nō debeat defraudari. Alex. tn̄ in ꝯſimili caſu dixit diſtinguēdū ꝓut ſequit̄ in lr̄a. Nō ꝙ ei adulteriū obici nō poteſt que ad hoc inuita tracta eſt. Iteꝫ non ſemp ꝓpter adulteriū vir poteſt dimittē vxorem. Item affinitas ſupueniēs m̄rimonio ipm nō diſſoluit. Itē nullus debet ſine culpa iure ſuo p̄uari.

Fraternitati. Quidā contraxit ſponſalia cū q̄dā puella. xij. ānoꝝ quā polluit extraordinaria libidine. Poſtea ꝯtraxit matrimoniū cū ſorore ipius. poſtmodū vero archiepus biſuntineñ. cū de hoc ad ipm queſtio eſſet delata diuorcij tulit ſentenciā inter eos quā dn̄s papa approbat. Nota ꝙ poſt ꝯtracta ſponſalia ſpōſus nullū de ꝯſanguineitate ſponſe poteſt habere vxorē nec econuerſo nullū de ꝯſanguineitate ſponſi ſponſa pt̄ habere.

Ex lr̄is. Quidam. g. nomine ꝯtraxit ſponſalia cum quadā puella īfra nubiles annos ⁊ poſtmodū matreꝫ puelle carnalit̄ ſepe cognouit. et poſtea puellā ipam carnalit̄ tractauit adulteram. ⁊ hec notoria erant. Pecijt epus loci illi viro ꝓuideri et vtrū ipa mulier poſſit cū alio matrimoniū ꝯtrahere. dn̄s pa. fecit illi viro penitenciam iniungi mandās epo ut illos debeat ſepare ab

inuicem. ⁊ mulier alteri viro nõ nu/
bat ſi poſtquaz ſciuit delictũ viri
et matris ei non erubuit ꝯmiſceri
vir ⁊ mater mulieris nõ debẽt ad
alias nupcias cõuolare. ſed ꝯtinen
ter viuere debent ⁊ ſuũ flere deli=
ctum ſi de lapſu carnis nõ timeãt
ipoꝝ. ‖ Nota ꝙ affinitas ſupue=
niens ſoluit ſponſalia. ‖ Item in/
ceſtus impedit matrimoniũ cõtra
hendũ. ‖ Itẽ cũ inceſtuoſis pt̃ di
ſpenſari ut ꝯtrahant ſi timeatur de
lapſu carnis.

Veniens Quidã .c. nomĩe ꝯtraxit ſpõſalia cũ quadã puella iuramento inter
poſito ꝙ eam duceret in vxorez ꝙ̃
cito illa ad legitimaz peruenirẽt eta
tez. pater puelle eum recepit in do
mo. deinde ſorori ip̃i9 ſpõſe ſe car
naliter ꝯiunxit. poſtmodum ad in
ſtanciã amicoꝝ ſuoꝝ puellã illam
adultam in vxorez accepit. ⁊ poſt
modum qñ facultas ſe offerebat
cognoſcebat vtrãqȝ. poſtea vero
ad cor rediens ꝯſiliũ ſue ſalutis pe
ciit ſibi impendi. ep̃us ſuus eũ mi=
ſit ad dñm papam. ⁊ ip̃e ſcribit ei
dem dicens. ꝙ nõ ſolũ a malo ſȝ ab
omni ſpecie mali p̃cipiat apoſtol9
abſtinere. mandat quatin9 p̃dicto
c. ꝓ tanto exceſſu penitenciaz im=
ponat. et moneat illũ et conſulat ei
ut decetero ſe abſtineat ab vtraqȝ
et hoc itellige dictũ in iudicio ani
me. ſed ſecus in iudicio eccleſie cũ
factũ ſit occultũ. aliud eſſet ſi poſ=
ſet ꝓbari. ‖ Nota ꝙ nõ ſolũ a ma=
lo ſȝ ab omni ſpecie mali abſtinen/
dum eſt. ‖ Item ꝓpter ꝯfeſſionẽ cõ
iugũ tñ nõ ſepatur matrimonium
niſi alie ꝓbatõnes accedant.

Tue fraternitatis. Quidã cõtra=
xit cũ quadaz matrimoniũ poſt cõ
tractũ matrimoniũ ⁊ conſũmatum
cognouit ſororem vxoris. Querit̃.
vtrũ poſſit exigere debitũ ab vxo
re ac ſoluere requiſitus. Rñ. papa
ꝙ vxor monenda eſt ut a cõmixtio
ne viri abſtineat et in ꝯtinencia p
maneat donec vir eius mortu9 fue
rit ꝓpter publicam honeſtatẽ. Si
aũt parere noluerit et talis fuerit
ut de lapſu timeatur ip̃e vir pote
rit ei debitũ ſoluere cum affinitas
poſt matrimoniũ inique cõtracta
illi nocere nõ debeat que in culpa
non fuit. ‖ Nota ꝙ affinitas matri
monio ſupueniẽs ip̃m nõ diſſoluit
‖ Item iniqtas vnius alteri noce
re nõ debet. ‖ Item non debet qs
puniri ſine culpa.

Jordane. Quedã puella iordana nomĩe que nõdum cõpleuerat .x. annum
ꝯtraxit cũ q̃dam ꝑ verba de futu
ro et eam infra ſpaciũ eiuſdez anni
carnaliter cognouit. ⁊ poſtmodũ
matrẽ ip̃ius in vxorem accepit. et
carnaliter cognouit eandẽ. vñ pe
tebat dicta iordana a domino pa
ſibi ſup hoc ꝓuideri cũ ſine culpa
ſua iure ſuo p̃uari nõ debeat nec va
leat ꝯtinere. mandat pa. ep̃o dioc.
q̃tin9 ſi ita res ſe habeat vtrunqȝ
ſpoꝝ moneat et inducat ad ꝑpetuã
ꝯtinẽciam obſuandã. q8 ſi ad hoc
induci nequerint iniuncta peniten
cia competenti viro ip̃ius ⁊ ꝑ cen
ſuram eccleſiaſticã cõpellatur vt
eidem mulieri cohabitet ⁊ ꝯiuga
le debitũ reddat exact9. ‖ Nota ꝙ
malicia ſupplet etatem. ‖ Itez affi
nitas ſupueniens matrimonio ip̃m
nõ diſſoluit. ‖ Item nemo iure ſuo
ſine culpa p̃uari debet.

De ꝯſanguinitate ⁊ affinitate.

X. ſtis. Quidam ſecrete
ſubarrauit quan
dam viduā ꝑ anuli immiſſi=
onem et eam carnaliter cognouit.
tandem cū vellet in ꝯſpectu eccle
ſie cū ea ꝯtrahere. duo ꝓpoſuerūt
ꝙ eam habere nō poterat in vxo=
rem ex eo ꝙ ꝑorem virum attingit
quarto gradu ꝯſāguinitatis. vnꝰ
illoꝝ iurauit ꝙ ita audiuit. alius
noluit illđ iurare. ⁊ ſic publice con
traxerūt. poſtmodū venerunt alij
duo et iurauerūt ꝙ ꝑmus vir fuit
iſti ſupſtiti quinto ꝯſanguinitatis
gradu ꝯiunctus. dubitabat̄ quid
eſſet in hoc caſu agendū. Conſul=
tus pa. mandat cuidam abbati q̄ti
nus vtrāq ꝑtem ante ſuaꝫ p̄ntiaꝫ
cōuocet ⁊ teſtes iurare faciat co=
raꝫ ipō. et ſi ꝑ teſtes legitimos cō
ſtiterit ꝙ ꝑmus vir attinet viro ſu
perſtiti quarto gradu illos debe/
at abinuiceꝫ ſepare. quia ut dicūt
canones. mulier illa nō poterit ali
quē habere de ꝯſanguineitate ꝑo
ris viri vſq ad quartū gradū. In
fine dicit ꝙ cauſe matrimoniales n̄
ſūt tractāde ꝑ quoſlibꝫ ſꝫ ꝑ viros
diſcretos q̄ poteſtatē habeant iu=
dicandi ⁊ q̄ ſciant canones. Nota
ꝙ cauſe matrimoniales tractari de
bent tm̄ ꝑ iudices habentes iuriſ=
dictōneꝫ ordinariā vl' etiā delega
tam et nō ꝑ arbitros. Itē tracta
ri debēt ꝑ tales q̄ ſciant canones.

Super eo. Quidam iuuenis
ꝯtraxit ſpōſalia
de futuro cū quadā puella que nō
erat nubilis etatis ſed facta nubil'
peciit illū ⁊ ipe excepit dicēs ꝙ il
lam habere nō poteſt. ſꝫ poſtquā
affidauit illam ꝯſanguineā eiꝰ car
naliter cognouit. Conſultꝰ papa
rn̄det ꝙ ſi manifeſtum eſt ꝙ illam
cognouit vel etiā ſi nō eſt notoriū
et fama loci ſꝫ habet ille debꝫ ab
impetitōne ipius abſolui cū fuerit
ſponſa tantūmodo de futuro. Nō
ꝙ affinitas ſponſalibꝰ ſupueniēs
diſſoluit ea. Item fama impedit
matrimoniū ꝯtrahendū.

Quod dilectō. Quidaꝫ le
gatus au=
ctoritate dn̄i pa. fecit q̄ndam idul
genciam hominibus ſue legatōis
vt poſſent cōtrahere matrimoniū
in. vj. gradu. duo. ſ. vir et mulier
volebant ꝯtrahere matrimoniū.
vnꝰ diſtabat a ſtipite ꝑ lineam de
ſcendentē i ſexto gradu. mulier ex
altera linea diſtabat. ij. vel. iij. g̃=
du. querit̄ vtrū poſſint matrimoni
aliter copulari ꝓpter indulgentiā
ꝑdictam qđ videbatur fieri ſm re
gulam illā qua dicit̄ quoto gradu
diſtat q̄s a ſtipite et a quolibet ꝑ
aliam lineā deſcendentiū ab eodeꝫ
Conſuetudo tn̄ illius terre eſt ꝙ ſi
aliq̄n talis caſus emerſerit homi=
nes illi ꝓpter ꝓximiorē gradū con
iunctos ſepant ⁊ impediūt copula
ri volentes. rn̄. pa. ꝙ indulgentia
illa ſic eſt intelligēda ꝙ vterq cō
iungendoꝝ diſtet a ſtipite. vj. g̃=
du ⁊ ita in caſu ꝑmiſſo ꝯiungi non
debent. vnde in hac ꝑte pociꝰ de
ferendū eſt multitudini ⁊ obſerua
re ꝯſuetudine ꝙ aliud in ſcandalū
populi ſtatuendū q̄dam adhibita
nouitate. Nota ꝙ regl'e arboris
ſūt autentice. Iteꝫ ꝯſuetudo ſiue
ſcādalū ꝑiudicat iuri in martimo
niū ut ꝑſonas legitimas ad cōtra=
hendū faciat illegitimas. Item
nouitas ꝯtra ꝯſuetudinē ⁊ ſcanda
lum eſt vitanda.

De infidelibꝰ. Aliqui infide
les ꝯtraxerūt
matrimoniū in caſu ꝓhibito a ca=
none. poſtmodū ꝯuerſi ſūt ad fidē
⁊ baptiſati. queritur vtrum poſt
baptiſmū debeant ſepari. rn̄. pa.

ꝙ non ſũt ſeꝑandi q̄ꝛ dñs a iudeis
requiſitus ſi liceret ip̄is vxorē ex
quacũq̃ cauſa dimittere· ip̄e rñt·
quos deus ꝯiunxit homo nō ſeꝑet
ꝑ hoc dedit intelligere ꝙ m̄rimo-
niũ ſit apud eos // Nota ꝙ baptiſ-
mus non ſeꝑat legitime ꝯiunctos
// Itē matrimoniũ ē apud iudeos

Quod ſup his Pater et filiꝰ ꝯtrahunt ma
trimoniũ cũ matre et filia duo cog
nati cũ duabus cognatis auũculus
et nepos cum duabus ſororibꝰ · q̄
ritur quid iuris· Rñdet papa qđ
licet om̄es ꝯſanguinei vxoris ſint
affines viri et econuerſo· cum inter
ꝯſanguineos viri et ꝯſanguineos
mulieris nulla affinitas ē ꝯtracta·
ꝑ quã inter eos matrimoniũ debe
at impediri· // Item in fine ꝑ̄cipit
ut infra gradus ꝓhibitos nulli de
beant matrimoniũ ꝯtrahere nō ob
ſtante aliqua ꝯſuetudine que ē po
cius corruptela · // Nota ꝙ nulla
affinitas eſt inter ꝯſãguineos vi
ri et ꝯſanguineos mulieris· // Itē
ꝯſuetudo nō excuſat in delictis·

Quia circa Quidam nobi lis ꝯtraxit ma
trimoniũ cum quadã muliere que
ip̄m attingit quinto gradu ꝯſang
uinitatis de qua filiã vnicã ſuſce
pit· tandem mortua fuit ip̄a filia
poſt mortem filie ſupplicauit nobi
lis dño pa· ut fauore filie quã de
ip̄a ſuſcepit diſpẽſaret ut inſimul
poſſent remanere · et ſic allegata
falſa cauſa diſpenſauit ut ſimul re
manere poſſent· ep̄us loci viſa in-
dulgencia cum obtẽta eſſet ex cau
ſa falſa dubitauit vtrũ poſſent pre
textu huius indulgencie ſic rema-
nere· Significauit hoc dño pa· ad
dens ꝙ ex ſeꝑatōne illoꝝ magnũ
ſcandalum imminebat· Rñt pa· qđ
ip̄e poterit diſſimulare ut remane
ant in copula ſic ꝯtracta ꝓpt̄ ſcan-
dalum qđ imminebat ſi ſepararētur·
// Nota ꝙ ꝓpter ſcandalũ tolerat̄
diſpenſatio ex falſa cauſa ꝯceſſa·
// Item fauore filioꝝ diſpenſatur
in gradu ꝓhibito·

Quia nos Quidam ꝯtraxe rũt matrimoniũ
in gradu ꝓhibito· accuſatum fuit
matrimoniũ ꝓpter ꝯſanguinitatē
inducti fuerũt teſtes ad matrimo-
niũ dirimendũ ꝓpter ꝯſanguinita
tem· qui inceperũt cōputare con-
ſãguinitatē ab auũculo et filio fris
vel ſororis· queritur vtrũ tale teſti
moniũ ſufficiat ad dirimendũ ma-
trimoniũ· rñt· papa qđ cum matri
moniũ ſit res fauorabilis teſtes i
ducti ad ꝓbandũ ꝯſanguinitatem
deberent incipe a ſtipite id ē a pa
rentibus vel fratribus et ſic ꝑ ordi
nem diſtinguere gradus nomini-
bus vel eq̄pollentibus indicijs de
ſignando ꝑſonas ab vtroq̃ latere
quia cum frequenter ꝓhibeant te
ſtimonium de auditu et illud ſit mi
nus validũ non eſt in hoc articulo
laxanda facultas quia qua rōne in
ciperēt a· ij· gradu eadem rōne in
ciperent ab vlterioribus· // Nota
ꝙ matrimoniũ res fauorabilis eſt·
// Item in cōputatōne ꝯſangui-
nitatis incipiendum eſt a ſtipite ꝑ
a duobus fratribus· // Itē indicia
quedã equipollent ꝓprijs nomini-
bus· // Item teſtimoniũ de auditu
eſt minus validum·

Non debet In prima pte huius ꝯſtitu-
cōnis ꝑmittit ꝯſilium cauſam ip̄iꝰ
ꝯſtitutōnis dicens qđ non debet
reprehenſibile iudicari ſi ſm varie-
tatem tempum ſtatuta quãq̃ vari-
entur humana maxime cum vrgēs
neceſſitas vel euidēs vtilitas hoc
expoſcit· et hoc probat exemplo

dñi qui ex hijs que in veteri teſta-
mento ſtatuerat nõnulla mutauit
i nouo. qꝛ ergo ꝓhibitões d mr̃i
monio ↄ̃hẽdo i.ij.⁊.iij. gñe affi-
nitatis ⁊ d ſobole ſuſcepta ex ſecũ
dis nupcijs nõ copulanda ↄſãgui
neis viri p̃oris difficultatẽ freque-
ter inducant. et aliqñ piculũ pari
ant aĩarũ cũ ceſſante cauſa ceſſet
effectus. ↄ̃ſiliũ illud hmõi ꝓbatõ
nes reuocat ⁊ ſtatuit ut ſic contra
hentes decetero libere copulẽtur
In ſecunda pte dicit ꝙ ꝓhibitio
copule ↄiugalis decetero nõ extẽ-
daẽ vltra quartũ gradũ ↄſãgui-
nitatis ⁊ affinitatis. quia in vlte-
rioribus nõ pt̃ abſqꝫ piculo hmõi
ꝓhibitio generaliter obſeruari.
oſtendens hoc quaſi naturali rõne
quaternarius em̃ numerus bñ com
petit ꝓhibitõni corpalis cõiugij
de quo dicit aplus ꝙ vir nõ habꝫ
poteſtatem ſui corpis ſꝫ mulier et
ecõuerſo. quia quatuoꝛ humores
ſũt in corpe. qd cõſtat ex quatuoꝛ
elementis et in iſtis quatuoꝛ gra/
dibus ita debet ĩhibitio matrimo
nij ꝑpetuo obſeruari nõ obſtãtibus
antiquis ꝓhibitõibus ſup hoc ꝓ
mulgatis ut ſi aliquis ↄtra hmõi
ꝓhibitõnem preſũpſerit copula
ri nullo tractu tempis defendatur
cũ diuturnitas tempis peccatũ ñ
minuit ſꝫ auget. ¶ Nota ꝙ ſm va-
rietatem tempũ iura variantur
¶ Item ceſſante ꝓhibitõne ceſſat
effectus. ¶ Item ꝓhibitio mr̃imo
nij vltra quartũ gradũ nõ extendi
tur. ¶ Item nota ius antiquũ inno
uari. ¶ Item diuturnitas tpis non
excuſat a peccato.

¶ Vir qui a ſtipite

Duo vo
lũt con/
trahere matrimoniũ. vir diſtat a
ſtipite.iiij. gradu. mulier vero ex
alio latere diſtat ab eodẽ ſtipite
quinto gͣdu. querit̃ an poſſint con
trahere matrimoniũ. Rñ. ꝙ ſic ſm
regulam illã qua dicitur quoto gͣ
du remotioꝛ pſõna diſtat a ſtipi-
te ⁊ a quolibet deſcendentiũ p ali
am lineam ab eodem ſtipite. ¶ Nõ
ꝙ ſi vnus ↄiugũ diſtat a ſtipite.iiij
gradu ⁊ alius. v. licite pñt copu-
lari. ¶ Item magis ↄſideratur re
motus gradus ꝙ ꝓpinquus. ¶ Itẽ
regule arboris ſũt autentice.

¶ De frigidis.

Accepiſti

Aliquis acce-
pit aliquam in
vxoꝛem ⁊ cũ ea manſit p mẽ
ſem vel p tres l' etiã p annũ. poſt
modũ dicit vir ꝙ eſt frigide natu-
re ita ꝙ cum illa vel alia rem habe
re non poteſt dicit̃ hic ꝙ ſi illa ea
dẽ affirmat qd ille dicit ⁊ pt̃ hoc
ꝓbari p verum ⁊ rectũ iudiciũ de
bent ſepari. ita ꝙ ſi poſtmodũ ali
am accepit reus erit piurij. ⁊ acta
penitentia p̃oꝛa cõnubia reſtaura
bũtur. Si vero illa p̃oꝛ poſt annũ
⁊ dimidiũ ad epũm reclamauerit
dicẽs ꝙ eam nõ cognouit. ille aũt
ↄtrarũ affirmat ei credẽdũ eſt cũ
ſit caput mulieris quia ſi ꝓclama-
re voluit. cur tm̃ tacuit cito potuit
ſcire ſi eam cognoſcere potuit. Si
vero ab inicio poſt menſem vel du
os ad epm ꝓclamauerit dicẽs. vo
lo mater eſſe ſꝫ vir quẽ ego accepi
frigide nature eſt. ſi hoc ꝓbari pt̃
p rectum iudiciũ ſeparent̃. ⁊ muli-
er alteri ſi voluerit nubat in dño.
¶ Nota ꝙ nõ credit̃ viro vel muli
eri ↄfitenti ↄtra matrimoniũ ſꝫ exi
gitur ꝓbatio. ¶ Item vir caput ẽ
mulieris. ¶ Item ex taciturnitate
p̃ſumitur ↄtra aliquem. ¶ Itẽ im
potencia coeundi impedit mr̃imo-
nium ⁊ dirimit.

Ad ſedem. Dicitur hic q̄ ſicut puer non eſt aptus matrimonio ita nec vir qui coire nō poteſt. ¶ Nota q̄ impotencia coeundi impedit matrimonium.

Ex lr̄is. Quidam cōtraxit matrimoniū cum quadam qui cū debitū reddere nō poſſet licet vterq̄ legitime fuiſſet etatis mulier tam grauem ↄtraxit infirmitatē ut omnino inutilis ſit facta viro q̄ nullo modo eā cognoſcere poteſt. queritˀ an debeant ſeparari. Rn̄det pa. ſi vicium illud a natura ↄtraxit mulier nec ope medicoꝝ poterit ei ſubueniri vir poterit aliam ducere in vxorē. ¶ Nota q̄ cum inhabili ad coitum nullū eſt matrimoniū.

Conſultatōi. Alique mulieres ita ſūt clauſe ⁊ ipotētes q̄ viri carnaliter ↄmiſceri nō pn̄t. Queritur an poſſint matrimoniū ↄtrahere. Reſpondit papa non videtur credibile q̄ aliquis cum talibus ↄtrahat matrimoniū. tn̄ romana eccleſia cōſueuit in talibus iudicare. ut ſi nō pn̄t eas habere ut vxores habeāt eas ut ſorores ¶ Nota q̄ cum arta matrimoniū ↄtrahi non poteſt. ¶ Itē de ſimilibꝰ ſimile iudicium eſt habendum.

Laudabilē. Quidā ↄtraxit matrimoniū cū quadam tandem dicitˀ eſſe frigide nature. Queritˀ hic quantū tempꝰ dandū ſit eis ad ſciendū expientiā copule cōiugalis. pa. rn̄det q̄ ab eo tp̄e quo celebratur ↄiugiū ⁊ incipiunt ſimul cohabitare ſimul cohabitent p trienniū dando opam carnali copule. ſi ante trienniū nō poſſit ꝓbari frigiditas quo elapſo ſi ſimul cohabitare noluerint. ſi mulier p iuſtum iudiciū ꝓbare potuerit q̄ cū ea coire non poſſit. accipiat alium. ⁊ ſi ille aliam accepe rit ſeparentˀ. Si vero ↄſenciāt ſimul eſſe habeat eam ſaltē ut ſororem. Si aūt ↄfiteātˀ q̄ nunquā ad inuicem ſe cognouerint. vij. manu ꝓpinquoꝝ vel vicinoꝝ bone fame ſi ꝓpinqui deficiant iureiurando diſſi ꝓpinqui ... cat vterq̄ q̄ nunquā vna caro effecti ſūt. et tunc mulier poteſt aliū accipe. ⁊ ſi ille aliam accepit de piurio notantˀ q̄ iurauerāt ⁊ acta penitencia cogantˀ ad p̄ora cōnubia redire. ¶ Nota trienniū dandū eſt ad ꝓbandum frigiditatē ⁊ ita nō tenet q̄ dicitˀ de anno vel dimidio s. e. c. i. et idem tempus datur i maleficiato.

Fraternitatis. Quedā mulier cōtraxit matrimoniū cum q̄dam viro et cum eo p plures annos pmāſit nec potuit ab eo carnaliter cognoſci. Archip̄ſbiter altiſiodoren̄. iſtud negociū ſignificauit ep̄o ſuo. ep̄us volens ſup hoc veritatem inq̄rere q̄ſdam matronas ad p̄ſentiā ſuam vocauit diſtricte illis iniūgēs ſub piculo animarū ut illam viſitarēt vtrū eſſet idonea ad officiū ↄiugale. que tandem ea inſpecta dixerūt q̄ nunquā poterat eſſe mater. et ideo iter eos diuorciū ꝓmulgauit mulierem inducens ut religionem intraret ꝑpetuam ↄtinentiā ſeruatura. viro aūt dedit licentiā ↄtrahendi qui cum alia ↄtraxit. poſtmodum illa mulier fuit ab alio carnaliter cognita abiecta ↄtinencia quā ꝓmiſit et cuidā. v. nomine nupſit negocium iſtud altiſiodoren̄. ep̄us ſignificauit dn̄o pa. querēs quid ſup h̄ eſſet agendū. Reſcribit pa. eidē dicēs q̄ ſemiplene ei expſſit quō mulier ꝓmiſerit ſe ↄtinenciā

ſeruaturam vtrum ſimplici verbo
vel per votum ſolemne . ⁊ vtrum
tranſierit ad religionem ſicut pro
miſit . nec dixit etiaȝ qualiter cog
nita fuerit . vtrum artificio medi
ci aut concubitu viri aut alio mo=
do . vnde papa conſiderans ꝙ im
pedimentum illius nō erat perpe
tuum quod remotum fuit ſine peri
culo corporali preter diuinum mi
raculum inuenit diuorcij ſentenciā
latam fuiſſe p errorem licet ꝓbabi
lem q2 ex poſtfacto apparet ꝙ mu
lier illa cognoſcibilis erat viro ex
quo eius ſimili cōmiſcetur . ⁊ ideo
ꝓnunciauit inter ipām ⁊ ipm̄ ma=
trimoniū extitiſſe . vnde inter ipāȝ
et . v . p̄fatum ꝓnūciauit matrimo
niū non fuiſſe ⁊ eos p̄cipit abinui=
cē ſeparari . Si vero mulier illa trāſi
uit ad religionem . Primus vir qui
non cognouit eandem remaneat cū
illa cū qua eccleſie auctoritate cō
traxit . Si vero nō trāſiuit ad reli
gionem dimittat illaȝ ⁊ redeat ad
illaȝ cum qua p̄mo ꝯtraxit niſi ipa
votum ſolēne fecerit quia ſm̄ hoc
intelligitur fornicata fuiſſe cū p̄=
dicto . v . ⁊ etiā ſi n̄ fecit votū ſolē
ne fornicatōnis modo alij ſe immi
ſcuit . ⁊ ſic p̄textu fornicatōnis p̄=
mus vir eam repellat . Si vero ſim
pliciter voto ꝓmiſit ſuare ꝯtinen
ciam ⁊ poſtea in facie eccleſie pre
dicto . v . nupſit q̄diu articulꝰ iſte
dubitabilis erat p̄ſumi non debet
ꝙ fuerit fornita . ſȝ amodo non de
bet remare cū illo p ea q̄dicta ſūt
ſupra in verbo illo . abſqȝ corpali .
Alia queſtio ſoluitur que eſt
talis . aliqua eſt ita arta ꝙ non po=
teſt cōmiſceri carnaliter niſi p inci
ſionem vel alio modo violencia in
feratur vt mortis p̄iculum timea=
tur . Queritur de tali vtrū ſit apta

ad matrimonium contrahendum .
Et dicendum eſt ꝙ non . Similiter
ex his que dicta ſunt ſupra ſolui=
tur alia queſtio que talis eſt . ali=
qua nupſit alicui ⁊ ita arta eſt ꝙ
non poteſt ab eo cognoſci . ſi ab eo
per iudicium eccleſie fuerit ſepara
ta et nubat alteri cui arta non ſit
et per frequenteȝ vſum ſecūdi red
datur apta primo . Queritur vtrū
debeat redire ad primum . Et di=
cas ꝙ non ſm̄ diſtinctōnem ſuperi
us vbi dicit . abſqȝ corporali peri=
culo . De talibus tamen non eſt faci
le iudicādum cum finale iudicium
pendeat ex futuro . Nota ꝙ cum
in ſentencia contra matrimonium
lata errat eccleſia quandocūqȝ de
errore conſtiterit retractatur ſen=
tencia . Item votum ſolēne ante
carnalem copulam ſoluit matrimo
nium . Item mulier non tenetur
ſubire periculum corporis vt red
datur apta viro . Item ex fu
turo euentu pendet vtrum matri=
monium fuerit quandoqȝ inter ali
quos .

Lr̄e veſtre. Quedam cau=
ſa matrimonia
lis vertebatur inter . m . mulierem
et . a . virum . cauſa illa fuit cōmiſſa
quibuſdaȝ iudicibus per ſedē apo
ſtolicam coram quibus ex parte
mulieris fuit propoſitum ꝙ iam
octo annis fuit dicto matrimonia=
liter copulata et diu cohabitauit
eidem . et adhuc integra perma=
nebat . quia dictus . a . non habe=
bat poteſtatem coeundi quare pe
tebat diuorcium celebrari . predi
ctus fatebatur ꝙ nunquam eam
cognouerat . tamen dicebat ſe ha=
bere potenciam coeundi et alias
cognoſcendi . Iudices timentes

ne iſtud confiteretur in fraudem. Fecerunt illam inſpici per matronas fide dignas ⁊ p expertas i ope nupciali q̄ phibuerūt illā adhuc virginem pmanere. et poſtmodū fecerunt illaʒ inquirere p prochiam ipſius viri ſi aliquam cognouiſſet nec ipſi inuenerunt ꝙ aliquam cognouiſſet. mulier inſtāter diuorcium poſtulabat vir vero dicebat ꝙ patus erat ſtare conſilio eccleſie iudices preceperūt eiſdē ut penitenciam agerent de cōmiſſis et ſic forte deo volente matrimoniū cōſūmarent. Tandem reuerſi ad iudices dicebant ſe non poſſe carnalit̄ cōmiſceri vnde totum negociū dn̄o pape p ſuas lr̄as intimauerunt petentes q̄d ſit ſuper h̄ agendum. mandat pa. quatin⁹ ſi eſt ita ⁊ eis ꝯſtiterit ꝙ infra octo annos p continuū trienniū inſimul habitaſſent. Si iurauerint cū. vij. manu ꝓpinquoꝝ ꝙ non poterint carnaliter cōmiſceri ſentenciam diuorcij pferant inter eos. Nota ꝙ qui ſepantur ꝓpter frigitateʒ ſiue ꝓpt̄ maleficium ſimul debent cōmorari p trienniū ꝯtinuū. ſecuto poſtea iuramento tam pncipaliū pſonarū q̄ʒ. vij. manu ꝓpinquoꝝ.

De matrimonio ꝯtracto ꝯtra interdictū eccleſie.

Litteree q̄s. Quidā iuuenis iurauit ſororeʒ ſuā iam nubilē ſe daturū cuidaʒ in vxorē ea pn̄te et ꝯſenciente. poſtmodum munera ⁊ dōa ſ̄m morē terre recepit ab illo tanquā ꝓprium ſponſū ſepius amplexando tandeʒ mortuo fr̄e ſuo a fr̄e ſpōſi ſe deſpōſare pmiſit dicēs mēdacit̄ ꝙ ab eo cognita fuerat. ep̄us loci precepit eidē ne alicui illoꝝ nuberet aut etiā alij. ipa ſpreto mandato ep̄i cū alio ꝯtraxit ꝓpt̄ q̄d ep̄us ei p̄cepit ut ad domū patris rediret ipa vero ad ſe. ap. appellauit. ep̄us factum ſignificauit dn̄o pape. mandat pa. ꝙ ſi eſt ita mulierem p̄fataʒ ad domū matris redire cōpellat impoſita ſibi penitencia condigna de tanto exceſſu ne mandatū iudicis ꝯtemtibile videatur ⁊ poſt menſem ad tercium virum reuertat̄. Nota ꝙ mandatū iudicis contemni nō debʒ alias punitur contemptor. Itē matrimoniū contra interdictū eccleſie contractum tenet.

Ex lr̄is. Quidā filiā ſuam m. nomine abſentem deſponſauit cuidē. r. nomine. poſtmodū orta ſuſpitōe ꝙ iſte. r. vellet aliā ducere in vxorē. delata fuit queſtio ſup h̄ ad archiep̄m qui ſub interminatōne anathematis phibuit ne antequā de cauſa ipa ꝯſtaret vir accipet aliā i vxorem. Sed ipe nō obſtāte phibitōne quandā aliā ſibi ſolēniter copulauit. Sʒ cū archiep̄s vellet cognoſcere de p̄mo matrimonio mulier ad ſe. ap. appellauit. archiep̄us appellatū referēs. precepit eideʒ mulieri ſub pena excōmunicatōis ne alicui nuberet donec cauſa ſinē debitū ſortiret̄. ipa tn̄ de appellatōne ꝯfiſa aliū in virū accepit. archiep̄us vero negociū iſtud ſignificauit dn̄o pa. vn̄ mandat eidē ꝙ ſi nihil ꝯſtiterit q̄d impediat p̄ter ꝯſenſum de futuro que inter prefatum. r. et. m. dicitur interueniſſe. ſ̄m matrimonium legitimum iudicet nō obſtante appellatōe quāuis ꝯtra mandatū eccleſie ꝯtrahere n̄ debuiſſet. nō tn̄ matrimoniū debʒ ꝓpter hoc diſſolui penitētiā tamē imponat illis pro eo quod contra

ꝓhibitõnem eccleſie contraxerūt ¶ Nota q matrimoniū ſupueniēs ſponſalibus diſſoluit ſponſalia· ¶ Item qui contrahit contra ꝓhi bitõnē eccleſie puniri debet in hi lominus tñ tenet matrimoniū·

De muliere Quidā volūt ɔtrahere mři moniū· dicitur q ſunt conſangui= nei· eccleſia precipit illis ne cōtra hant donec de conſanguinitate cō ſtiterit ipi ꝓhibitõne contempta contrahunt· Queritur quid iuris· Rñ· papa q debent abinuicē ſepa ri quouſqꝫ cognoſcatur an de iure poſſint ſimul remanere· ¶ Nota q ſi ſuſpecti de conſanguinitate con= trahunt contra ꝓhibitõnem eccle ſie ſepandi ſūt vſqꝫ ad finem cauſe alias nō eſſent ſepandi quouſqꝫ ꝺ cauſa plene ɔſtaret·

Qui filij ſint legitimi·

Conqueſtus Quidā ·h· nomine q̄n dam in vxorē accepit· r· patruus ipſius mulieris volebat eam pua= re hereditate paterna ꝓ eo q ipa nata fuit antequā pater ſu9 matrē ſuam acciperet in vxorem dicēs eā illegitimam fuiſſe· vnde predict9 h· conqueſt9 fuit dño pape· ⁊ ipe mandat quatin9 ſi eſt ita eam iudi cet legitimam predicto· r· ꝓhiben do ne hac occaſiōe ſuper paterna hereditate eam debeat moleſtare q8 ſi contra fecerit excōmunicetur ¶ Nota q matrimoniū ſequens le/ gitimat filios natos ante mr̄imo/ nium· ¶ Item cauſa legitimatōis ptinet ad eccleſiā quia eſt acceſſo ria matrimonio·

Cum inter Jo· contraxit matrimoniū cū theberga in facie eccleſie de qua filios ſuſcepit· tandem cum graui= da eſſet accuſatum fuit matrimoni um de ɔſanguinitate lata fuit ſen tencia diuorcij inť eos· Dubitaba tur an filij nati ante ſentēciam et q̄ conceptus ante fuerat eſſent legi= timi· rñ· papa ſup hoc conſult9 q filij non debēt inde ſuſtinere iactu ram cum parentes in facie eccleſie publice contraxiſſent· et ideo ſta= tuit papa ut filij eoꝝ quos habue runt ante ſentenciam et qui ɔcep= tus fuerat ante ipam ſentenciā le gitimi habeantur· ⁊ in bonis pa= ternis hereditario iure ſuccedant et de parentū facultatibus nutri= antur· Nota q qui in facie eccle ſie publice contrahunt quāuis im pedimentum ſubſit tamen filij ꝺ ta li matrimonio nati ƀm antiq̄ iura legitimi erant etiam ſi poſtea ſe= parentur hodie ſtatur ſup hoc il= li conſtitutiōni ſcꝫ de clamdeſtina deſpon· cum inhibitio·

Tranſmiſſe Quidā nomie ·n· nutriuit quendam puerum vſqꝫ ad iuuen= tutem cohabitante ſibi ·m· vxore ſua tunc non deſponſata· ſed eam poſtmodū deſponſauit ⁊ filios ab ea ſuſcepit· predict9 iuuenis ſic nu tritus gerens ſe filium et heredē hereditatem ·n· predicti poſcit q̄ uis a vicinia crederet eoꝝ ſpuri= us ut dicebatur· Sed predicti ſcꝫ vir ⁊ vxor negabāt illū ſpuriū ſuū aut legitimum filium eſſe ſed dice bant q eum nutrierāt pietatis in tuitu· filij iſtorum petebant here= ditatē paternam ab illo· ipe nō cō tradicebat· queſtio fuit ſuper hoc

delata corā archiepiſcopo rotho
mageñ· predictus iuuenis · qꝛ co=
ram eo citatꝰ venire noluit fuit ex
cōmunicatus papa ſuper hoc con
ſultus ab archiepō quid ſuper hoc
eſſet agēdum·rñ·ꝙ in h̄ caſu ſtan
dum eſt verbo viri et mulieris ·ñ
certis iudicijs ⁊ teſtibus iuuenem
predictum illoꝝ conſtiterit eſſe fi
lium· ¶ Nota ꝙ ſtandum eſt verbo
viri ⁊ mulieris an aliq̄s ſit eoꝝ fi
lius niſi expꝰſſe oſtendat̄·

Cauſam que· Dicebat̄ ꝙ
agatha de
cuiꝰ hereditate agebatur nō erat
nata de legitimo matrimonio· Mā
dat papa inquiri de hoc et ſi ꝯſti
terit ꝙ agatha nata fuit ꝺ aneli=
na muliere rodulphi ſanarici eo tē
pore quo ipā anelina publice mo=
rabatur cum alano viro ſuo vel ſi
conſtiterit ꝙ predictus rodulphꝰ
anelinam virum habentem publi/
ce teneret ⁊ eo tempore nata fue=
rit pronūcietur illam legitimā nō
fuiſſe quia non potuit eſſe vxor q̄
viuente viro ſuo alij ſe copulare p̄
ſumpſit·de hoc plene dicitur·i·c·
cauſam que· ¶ Nota ꝙ cauſa nati=
uitatis ad eccleſiam ſpectat· ¶ Itē
ſi aliqua mulier viuente marito al
teri de facto matrimonialit̄ ſe con
iungat ꝓles ex tali mr̄imonio nata
illegitima iudicatur·

Lator p̄ñtiū· Quidā ·r·
nomine ac
ceſſit ad papam coram ipō propo
nens ꝙ auꝰ ipiꝰ duas habuit vxo
res·de quarum vna patrem ipius
de altera hug·patruū ſuū recepit
q̄ hereditatē aui ſui totam detine
bat nec ei volebat partem debitā
exhibere·vnde cum ipe hug·pa=
truum ſuū ſuper partem heredita
tis paterne coram iudice conueniſ
ſet idem patruus obiecit ꝙ pater
eius de legitimo matrimonio na=
tus non fuit·⁊ ideo de hereditate
aui ſui nihil poterat vēdicare ſuc
ceſſorio iure tandem fuit tractatū
ſuper queſtione natiuitatis coram
epiſcopo noꝛuiceñ·propter tergi
uerſatōnem ipſius hug·patrui ſui
ad ſedem ap·appellauit·vnde pa=
pa mandat iudicibus quatinꝰ cau
ſam ſuper queſtione natiuitatis ip
ſius·r·infra duos menſes appella=
tōne remota debeant terminare·
Si vero infra duos menſes dictus
h·non probauerit legitime quod
obiecit extunc ſeculari iudicio co=
ram quo hereditatis queſtio ver=
titur debeant intimare ut pro que
ſtione natiuitatis non dimittat q̄n
cauſam hereditatis audiat ⁊ deci
dat· ¶ Nō ꝙ certus terminꝰ age=
re volentibus ſtatui poteſt infra
quem ſi intentōnem ſuam nō pro=
bauerint vlterius non audientur·
¶ Item cauſa natiuitatis preiudi
cialis ē queſtioni hereditatis etiā
ſi queſtio hereditatis primo ſit
mota·

¶ Tanta eſt vis Aliquis fi
lios ſuſce=
pit de aliqua muliere· poſtmodū
contraxit matrimonium cum eadē·
Queſitum fuit vtrum filij ante ma
trimoniū ſuſcepti legitimi ſint ha
bendi·reſpondet papa ꝙ tanta ē
vis matrimonij ut qui ante matri/
monium ſunt geniti poſt matrimo
nium legitimi habeantur·tamen ſi
vir vxore ſua viuente aliā cogno
uerit et ex ea prolem ſuſceperit ni
hilominus ſpurius filius eſt ha=
bendus et repellendus ab heredi
tate licet poſt mortē vxoris cū ea

otraxerit et precipue ſi in mortez vroris alteruter eoꝝ aliq̄d machi natus fuerit. ¶ Nota ar. ꝙ qui ab inicio n̄ fuit legitimus tractu tem poris legitimus reputatur. Itē principiū ꝯſiderandū eſt.

Cauſam ¶ Nota ordinē hu ius facti rodulphus de quo habes ſupra. c. cauſam que. et iſte. f. de quo hic agitur fuerūt fratres. rodulph9 iſte ſuſcepit agatham de anelma muliere. Agatha vero de legitimo matrimonio ſuſcepit iſtum. r. de quo fit hic mētio ꝛ rodulph9 fuit au9 iſti9. r. iſte rodulph9 au9 iuit vltra mare ꝛ dimiſit iſtum. r. ꝛ agatham matrem ſuam filiā rodulphi in poſſeſſionez omniū bonoꝝ ip19 Audito ꝙ rodulphus frater. f. d quo hic habetur eſſet mortuus vltra mare. f. iſte ſtati ſpoliauit iſtū r. poſſeſſione omniū bonorum rodulphi aui ſui in quoꝝ poſſeſſiōe remanſit quando iuit vltra mare. q: dicebat agathā neptem ſuā matrem iſtius. r. non fuiſſe de legitimo matrimonio natam. ut ſupra. c. cauſam que. et ſic nec filia nec filius ei9. r. debebat ſuccedere rodulpho fratri ſuo ſed iſte. f. vnde iſte r. ſic ſpoliat9 ab. f. auūculo ſuo impetrauit l'as ſup reſtitutōe ſua ad iſtos ep̄os lodonen̄. et vigoren̄. ſub hac forma ut deberent cognoſcere ſuper eo ꝙ mater ipſi9. r. dicebatur de non legitimo matrimonio nata ita tamen ꝙ ante ingreſſum principalis cauſe deberent ei reſtituere hereditatem aui ſui. ſed quia rex turbatus fuit ꝛ cōmotus ꝙ pa. iudicium poſſeſſorium cōmiſerat illis. reuocauit iudicium iſtd de reſtitutiōne quod ptinet ad regem ꝛ mandat ut procedatur ſup q̄ſtiōne natiuitatis ipſius agathe videlicet vtrum nata ſit de legitimo matrimonio licet incōgruū videbatur ut matrimonium de quo nata fuit agatha genitrix di cti. r. impetatur ꝙ ea viuēte non fuit impetitum. hic deberet eſſe tercius epiſcopus ſcilicet eronen̄. ſm ꝙ ē antiqua. et ſic ſuperfluit articul9 iſte. ſed quia vſq3 ad aliud. ſed quia iudices iſti forte non procedebant impetrauit eandem cauſaz cōmitti eronen̄. et vintonen̄. ꝛ eidem ludonen̄. et quia. f. habebat epiſcopum ludonen̄. ſuſpectum fecit eum remoueri et loco iſtius ſubſtitui abbatem herofordeñ. ut ſupra de officio dele. c. cauſam que et ſupra eodem cauſam que. ꝛ ſic habes hic continentiam totaz iſtarum decretalium. et hec decre. deberet precedere in iſto titulo il'ā decre. ſcilicet. c. cauſam que. ¶ Nota ꝙ iuriſdictio temporalis non ptinet ad papam. ¶ Item papa nō intendit iuri alicuius detrahere. ¶ Item de ſtatu alicuius queritur poſt eius deceſſum.

Perlatum Quidā. h. nomine habens vxorē ad ptes ꝯſtantinopolis ſe trāſtulit. vbi p decem annos et amplius moram faciens ad vxorem ſuaz nō rediit. vnde ipa coram dioc. epiſcopo aduerſus eum querelam depoſuit. et quia ipm vlterius expectare nolebat. epiſcopus mandauit parentibus ut ipm ad propria reuocarent. cum ergo diutius expectatus fuiſſet nec rediret. epiſcopus auditis rōnibus mulieris inter eos ſentenciam diuorcij promulgauit. et dedit mulieri licenciam ꝯtrahēdi cum alio. et ſic auctoritate eccleſie cō traxit cum alio de

quo filios ſuſcepit· Contra filios
iſtos obiciebať ꝙ nõ erãt legitimi
et ideo ab hereditate paterna re=
pellendi· Conſultus papa reſpon
dit ⁊ mandat quibuſdam quatinus
ſi conſtiterit ꝙ epũs inter eos ſen
tenciã diuorcij tulerit filios quos
de alio ad cuiꝰ copulam auctorita
te eccleſie tranſiuit ſuſtulit legiti
mos iudicent ⁊ hac occaſione non
paciantꝰ eos ab hereditate repel
li· Nota ꝙ filij nati de matrimo
nio auctoritate eccleſie ꝯtracto le
gitimi ſũt habendi licet mr̃imoniũ
nõ fuerit legitimũ·

Quod nobis· Dicitˀ ħ ꝙ nati ꝺ clam
deſtino matrimonio poſtea p ec=
cleſiam approbato iudicentur legi
timi Nota qꝺ ab inicio nõ valuit
ex poſt facto ꝯualeſcit· Itẽ rati=
habitio retrotrahitur·

Referente Quidã ꝯtraxit ſponſalia ꝺ fu
turo cum quadaꝫ tandem illa mu=
tata voluntate contraxit matrimo
nium p verba ꝺ preſenti cum alio
et ſic ſoluta fuerũt ſponſalia ꝑora
vel mortua ẽ antequã ꝑueniret ad
nubilem etatem· ille vero poſtmo
dum cõtraxit matrimoniũ cũ qua
dam conſanguinea illius cum qua
ſponſalia cõtraxerat ⁊ ex certa ſci
entia de qua filios ſuſcepit· queri=
tur an filij ſint legitimi an nõ· Et
rñ· ꝙ non· quia impediente publi
ce honeſtatis iuſticia mr̃imoniũ ñ
fuit int̃ eos· nec excuſat eos igno=
rancia parentum· quia ſcienter con=
traxerunt· nec pmiſſio eccleſie et
contractũ debuit ſeparari· ⁊ ita nõ
ſũt admittendi ad ſucceſſionem pa
ternoꝝ bonoꝝ· Nota ꝙ publi
ce honeſtatis iuſticia impedit ⁊ di
rimit mr̃imoniũ· Itẽ pr̃na igno
rancia nõ excuſat filios·

Peruenit· Quidam poſt mortem paren
tum lucie vidue nitebantur eam re
mouere ab hereditate paterna di
centes eam non fuiſſe de legitimo
matrimonio natam· ipa vero dice
bat ꝙ inter· g· patrẽ ſuũ· ⁊· a· ma
trem ipius matrimoniũ fuit legiti
me celebratũ et ꝙdiu vixerũt qe=
te inſimul pmanſerũt ſine reclama
tõne ⁊ ideo legitima debebat iudi
cari· vnde mulier ſignificauit hoc
domino pa· et ipe mandat qbuſdã
quatinus ſi eſt ita ipaꝫ viduã legi
timam debeant iudicare· Nõ ꝙ
ex quo matrimoniũ i facie eccleſie
contractũ eſt ⁊ ſimul maneant tan
quã vir ⁊ vxoꝛ filij inde nati legiti
mi debent iudicari·

Per tuas· Quidam· r· no
mine quandam
habebat cõcubinam ſm opinionẽ
maioris partis vicinie de qua filiũ
um ſuſcepit· et poſtmodum ea di=
miſſa· aliam accepit in vxorem ⁊ il
la cõcubina alium in maritum pro
ceſſu temporis idem· r· in pñencia
multoꝝ firmauit proprio iuramẽ
to ꝙ illam quã videbatur habere
ꝓ cõcubina affidauerat ꝙ eam ha
beret in vxorem· et poſt fidem da
tam prolem ſuſcepit ex illa· tandẽ
dum ageret in extremis illum quẽ
ſuſceperat ex illa legitimum filium
appellans heredem ſibi conſtituit·
Sed cum dubitaretur vtrum filiꝰ
ſic ſuſceptus eſſet legitimus heres
ipſius· cõmiſſum fuit cuidam iudi
ci ut de hoc cognoſceret· iudex ꝑ
ter illud quod ex quadam decre·
alex· habetur· vbi dicitur ꝙ ſtan
dum eſt verbo viri et mulieris te
ſtes recepit a filio predicti· r· in=
ductos quibus ꝓbauit ꝙ dictꝰ· r·
mr̃eꝫ ipiꝰ affidauerat anꝙ illũ ſu
ſcepiſſet ex ea ⁊ ita illũ ꝓnunciauit

legitimū heredem ip̄ius·r·dubita
tum fuit poſtea an dictus iudex le
gitime proceſſiſſet· Conſult9 pa·
tri· eidem iudici conſiderantes ꝙ
plus eſt qđ in veritate agitur q̄
qđ ſimulate ꝯcipitur·licet dictus
r·videatur ip̄o facto matrimoniū
denegaſſe qđ inter eos fuerat ce=
lebratū cum ad alia vota trāſiuit
tū quia deſponſatio ꝑ teſtes legi
timos ꝓbata fuit ſiue ꝑ verba de
p̄ſenti ſiue ꝑ verba de futuro car=
nali copła ſbſecuta fuerit celebra
ta nō tā immitētes decretali alex·
que in caſu diſſimili loquit̄ q̄ȝ in=
ductis ꝓbatōnibus·dicimus iudi
cem legitime ꝓceſſiſſe eius ſenten=
ciam ꝯfirmans· Nota ꝙ veritas
opinioni p̄fertur· Item filij de
matrimonio preſūpto ſuſcepti le=
gitimi ſunt·

Per venerabilē· Nobilis
vir·v·
de monte peſſulano legitima ſua
vxore excluſa aliā ſupduxit d qua
filios ſucepit·tandeȝ ꝑ archiep̄m
arelateñ·peciȷt a dñ̄o pa·ut filios
ſuos legitimaret·q̄tinus eis nata
lium obiectio ſeu exceptio nō noce
ret quominus ſibi ſuccederent ⁊ ꝙ
diſpenſare poſſit oſtēdit plurib9
rōnib9·Primo ſic·ap·ſedes diuer
ſis cauſis diſpenſauit cum q̄buſdaȝ
nm9 legitime genitis nō ſolū na=
turalibus ſed etiaȝ adulterinis ut
poſſint i ep̄os ꝓmoueri·multo for
tius videt̄ ut eos ad actus legiti=
mare poſſit ſeculares·p̄cipue vbi
ſupiorem alium preter ro·pontifi
cem nō cognoſcant q̄ legitimandi
habeat poteſtatē·qui qđ poteſt i
maiori multomagis poteſt in mi=
nori·Secundo ꝓbat idem ꝑ ſimi=
le et tale eo em̄ ip̄o ꝙ aliq̄s ad dig
nitatem ep̄alem ꝓmouet̄ eximit̄ a
paterna poteſtate· Preterea ſi

ep̄us ſcienter ſeruū alteri9 in p̄ſbi
terū ordinaret liber efficitur licet
ordinator ſatiſfacere dño teneat̄·
⁊ mō ſtruoſū videret̄ ut q̄ ad actus
ſp̄uales legitimus fieret·ad actus
ſecl'ares illegitim9 remaneret·vñ
eo ip̄o ꝙ in ſp̄ualibus diſpenſatur
ꝑ ꝯſequentiā intelligitur in tpali
bus diſpenſatū·Sed in patrimo=
nio beati petri illud poteſt ap·ſe·
des libere facere in quo ſūmi prin
cipis obtinet poteſtatem· Tercio
etiam videbatur poſſe trahere au
daciam poſtulandi quia rex fran=
cie reginam francoꝝ vxorem ſuaȝ
dimiſit ⁊ aliam ſupduxit de qua fi
lios ſuſcepit ſicut ⁊ iſte nobilis cū
quibus papa diſpenſauit·ſic cū fi
lijs iſtius nobilis poterit diſpen=
ſare·poſtmodū rñ·pa·ad id quod
dictum eſt·ꝙ diſpenſauit cum fi=
lijs regis francie dicens·ꝙ res illa
non ſimilis ſed valde diſſimilis in=
uenitur· Rex em̄ francie a regina
fuit ꝑ legati ſe·ap·ſententiam ſe=
paratus ſed iſte nobilis temerita/
te ꝓpria vxorē deiecit·⁊ rex frā=
cie añq̄ā ad eū ꝓhibitō peruenire
de non contrahendo cum alia ſup=
duxit aliam ex qua filios ſuſcepit·
Sed iſte nobilis in contemptū ec=
cleſie aliam ſuperduxit ·preterea
rex francie contra matrimoniū im
pedimentum conſanguinitatis ob
iecit·et coram legato teſtes indu
xit qui ſentenciam tulit que repro
bata fuit ſolum propter iudiciari=
um ordineȝ non ſeruatum·iſte ni=
hil obiecit propter quod ſeparari
deberet·et vtrum filij regis legi=
timi fuerunt vel illegitimi poteſt
non immerito dubitari·q̄ȝ diu pen
det queſtio affinitatis oppoſite·
quia ſi affinitas oppoſita proba=
ta fuerit·apparebit qđ illa non
fuit vxor regis francie et ita per

ꝯſequens alia legitima apparebit.
⁊ ita filij legitimi fuerūt. Item
rex ſupiorem in tempalibus nullū
habet. quare ſine iniuria alicuiꝰ ſe
poterat ſedi ap. ſubicere. imo vi-
deri poſſet aliq̄bus ꝙ ꝑ ſeipm̄ nō
tanquā pater ſꝫ tanquā princeps
poſſet cum ſubditis diſpēſare. iſte
vero nobilis alij ē ſubiectus. Iſtis
ergo rōnibꝰ ꝯſideratis pa. diſpē
ſauit cum filijs regis francie cauſā
trahens tam ex veteri teſtamento
q̄ ex nouo quia nō ſolū ī patrimo-
nio beati petri in quo plenam ha-
bet poteſtatē in tempalibꝰ. verū
etiā in alijs regionibus certis cau
ſis inſpectis caſualiter iuriſdictōꝫ
tempaleꝫ exercens. ⁊ hoc oſtēdit
ꝑ legē veteris teſtamēti. Si diffi
cile ⁊ ambiguū apud te iudicium
eſſe ꝓſpexeris inter ſangumem et
ſangumē. cauſam ⁊ cauſaꝫ. leprā
⁊ lepram. venies ad ſacerdotē le
uitici generis ⁊ ad iudicē qui fue-
rit illo tempe ⁊ iudicabūt tibi iu-
dicij veritatē. tandem expomit au
ctoritatem deutro. quid intelligē
dum ſit ꝑ eam. expoſita auctorita-
te veteris teſtamenti. dicit pa. li-
cet cum filijs regis de quibus ab
inicio dubitabatur an legitimi fue
rint duximus diſpenſandū quia tm̄
tam lex moſaica q̄ canonica ſobo-
lem ex adulterio ſuſceptā deteſta-
tur dicente dn̄o ꝙ manzeres ⁊ ſpu
rij vſq; ad decimā generatōꝫ non
intrabūt eccleſiam et canon vetat
tales ad ſacros ordines ꝓmoueri.
et ſm̄ leges a paterna hereditate
repelli debent ⁊ denegant alimēta
et ideo petitōni iſtius nobilis non
duximus annuendū. Nota ꝙ ī cau
ſa matrimoniali vbi agitur ꝯ fede
re matrimonij ordo iudiciarius eſt
ſeruandꝰ alias non tenet ſentēcia.
Item matrimoniū qđ nō tenet ñ
impedit aliud matrimoniū qđ de
iure poteſt valere cum poſtea con
ſtiterit ꝙ p̄mum nullū fuit ⁊ filij ſ
ſecūdo nati legitimi ſūt. Itē ali
quis facit aliquid cum filijs ñ tan
quā pater ſꝫ tanquā rex. Itē pa
pa pt̄ legitimare ad ambos actus
ſpūales ⁊ tpales vbi hꝫ vtrāq; iu
riſdictōnem. Item in certis ca-
ſibus iuriſdictōnem tempalem pt̄
exercere in aliena tpali iuriſdictō
ne. Item excōmunicatꝰ mortuꝰ
reputat̄. Item ſpurij ad ſacros
ordines ñ debent ꝓmoueri ⁊ ſm̄
leges non ſuccedūt quibus etiā ali
menta negantur.

Ex tenore. Quedā vidua
petebat here
ditatem quondā. r. mariti ſui reſti
tui ſibi ⁊ filio pupillo. pſ aduerſa
petitōnem ſuam repellere nitebatur
tur ꝓ eo ꝙ dictū. r. maritū ipſius
de adulterio genitū aſſerebat di-
cens ꝙ pater dicti. r. viuente vxo-
re legitima aliam. m. nomine ſup-
duxit ex qua dictū. r. maritū ipſius
vidue ſuſcepit pſ vidue reſpōde-
bat ꝙ dicta vidua neſciēs ꝙ pater
dicti. r. aliam haberet vxorē cum
eo ꝯtraxit in facie eccleſie vnde di
ctus. r. filius ipius debebat legiti
mus reputari. cum illegitimi dici
non debeant qui de adultera ꝯſci
entia nō naſcūtur. iudices q̄ de hac
materia cognoſcebāt. ſup hoc du
bitantes ꝯſuluerūt dn̄m papā. vn̄
ipe intelligēs ꝙ pater ipiꝰ. r. ma
trem eius in facie eccleſie ignaraꝫ
ꝙ ſibi aliam matrimonialiter copu
laſſet duxerit in vxorem ⁊ dū legi
tima putaretur vxor ipm̄. r. ſuſce-
pit ex ea in fauorem ꝓlis dictum
r. legitimū iudicauit. Nō ꝙ ig-
norancia alterius parētis facit ꝙ
filij de tali matrimonio nati legiti
mi ſūt ⁊ fauor ꝓl ad h̄ coadiuuat.

Gaudem9 Infideles q̃dã in ſecũdo vel tercio gradu ſ̃m opinionẽ ſuaȝ cõ traxerũt matrimoniũ ⁊ filios d̃ ta li matrimonio ſuſceperũt· tandem ↄuerſi ſũt ad fidem· querit̃ an filij eoꝝ legitimi ſint cenſendi· R̃ñdet pa· ꝙ vtilitate publica ſuadente debent legitimi reputari· ¶ Nota ꝙ fauor fidi ⁊ publica vtilitas at= tendenda ſũt·

Qui matrimoniũ accuſa= re pñt vel teſtificari·

Relatũ Quidam filiã ſuã cuidam tradidit cum qua p̱ aliquos ãnos p̱ manſit· tandem ꝓpter homicidium q̃d cõmiſit de ciuitate timore mor= tis receſſit· poſtmodũ dicebat̃ q̃d pater puelle illum de ſacro fõte le uauit· ep̃us loci fecit illum p̱ l̃ras requiri et p̱ q̃nquenniũ expectat9 non potuit inueniri· Conſult9 pa· r̃ñ· ꝙ ſi manifeſtũ eſt q̃d aſſeritur· aut legitimi accuſatores et teſtes appareant· poſtquã iuuenis ille fu erit cum omni diligentia requiſit9 etiam ſi non potuerit inueniri po terũt recipi teſteſ ⁊ fine canonico negociũ terminari ¶ Nota ꝙ ĩ cau ſa matrimoniali lite nõ ↄteſtata re cipiuntur teſtes altera parte ab= ſente·

A nobis eſt Aliquis vult accuſare ma= trimoniũ vel etiam teſtificari con tra illud p̱ cartulaȝ in qua ſcribit accuſatõnem ſiue teſtimoniũ ſuum nihil dicens voce ꝓpria· Queritur vtrũ talis accuſatio vel teſtimoni um ſit admittẽdũ· r̃ñ· pa· ꝙ in tali bus nullius ẽ momẽti tale teſtimo niũ quo ad ſentẽciam ꝓferendam niſi ſolum quo ad preſũptõnẽ niſi alia legitima ſuffragentur et hoc q̃d dicitur hic melius intelligit̃ d̃ teſtibus q̃ȝ de accuſatoribus ſed d̃ vtroqȝ verum eſt. ¶ Nõ ꝙ p̱ ſcrip turam nullus debet accuſari·

Videtur Querebat̃· vtrũ parẽtes ⁊ cogna ti vtriuſqȝ ſexus admitti debeant i teſtimoniũ ſuoꝝ ↄſanguineoꝝ ad matrimoniũ ↄiungendũ vl' dirimẽ dum· r̃ñ· pa· ꝙ bene admittũtur ⁊ hoc ꝓbat tam antiqua ↄſuetudine q̃ȝ legibus ⁊ ideo maxime admit= tũtur pentes· ⁊ ſi parentes defue rint admittant̃ ꝓximiores · quia vnuſquiſqȝ ↄſanguinitatẽ ſcire la borat teſtibus ⁊ cartis ⁊ recitatõ ne maioꝝ· ⁊ illi recipi debent qui melius ſciunt ⁊ quoꝝ intereſt · q̃d aũt dicitur pater nõ recipiat̃ ꝓ fi lio nec filius ꝓ patre in cauſa· Il= lud verum eſt in criminalib9 cau ſis vel ↄtractibus ſ̃ĩ matrimonio ↄiungendo vel diſiungẽdo admit tũtur fauore matrimonij · ¶ Nota ꝙ in cauſa matrimoniali pater ad mittitur ꝓ filio ſ̃ nõ in alijs· ¶ Iteȝ matrimoniũ res fauorabilis eſt·

¶ Inſup· Quidaȝ contraxit cum quadã puel= la ĩfra nubilẽ etatẽ· tãdẽ facta ma ior ⁊ ab illo pluries cognita con= tra matrimoniũ ꝓclamauit dicẽs· q̃d ab inicio ſemp̱ diſſenſit ⁊ h̃ ꝓ= bare volebat p̱ teſtes · Queritur an ſit audienda· r̃ñ· pa· q̃d ampli9 audiri nõ debet cõtra matrimoniũ quia reclamare debuit antequam cognoſceret̃ ab ipõ· ſicut ante· xij· annũ potuit diſſentire· ita poſtq̃ȝ carnalit̃ cognouerit eandẽ nõ po= terit reclamare ratihabitõne ſe= quenti· ¶ Nota ꝙ ipõ facto ↄfir/ matur q̃d non valebat· ¶ Item q̃d ab inicio non tenuit ratihabitõne ſequenti valet·

Significante· Quidā du xit q̄ndā ī vxorem mater mulieris nititur ma trimoniū accuſare ut ab illo pecu niam extorqueret et licet volūta te ſua praua nō poſſint opa rn̄de re nihilominus vult habere pecu niam ut ab accuſatōne deſiſtat· cū igit̄ malicijs hominū ſit obuiandū mādat pa· quatin9 ſi eſt ita ab ac cuſatōne matrimonij repellatur· ‖ Nō q̄ mater poteſt accuſare ma trimoniū filie ſi nō malicioſe moue atur· ‖ Item malicijs hominū nō eſt indulgendū· ‖ Itē nō auditur ille qui tm̄ vult nocere·

Cum in tua Cōſuetudo ē ī aliquo loco vt qn̄ aliqui volūt ɔtrahere matri moniū publice ꝓponitur i eccleſijs vt quicūq̨ ſcit aliqđ impedimētū exhibeat et dicat· nullus apparet ɔtradictor et ſic ɔtrahūt· poſtea apparet accuſator· Querit̄ an ſit ad mittendus· Rn̄· q̄ ſi tempe ꝑmiſſe denūciatōis extra dioc· exiſtebat ille qui nūc matrimoniū accuſat l̄ ad eum denūciatio nō potuit perue nire· puta quia infirmitate nimia laborabat vel in tali erat etate q̄ ad hoc eius etas nō ſufficiebat vl̄ alia legitima cauſa erat impedit9 eius accuſatio debet audiri· alioq̄n tanquā ſuſpect9 debet repelli· q2 preſūptio eſt ɔtra ipm̄ q̄ denūci atōnem publice factam nō ignora uerit dū in dioc· exiſtebat niſi ꝓpo firmauerit iuramēto qđ poſtea di dicerit q̄ obicit et q̄ ad hoc ex ma licia nō ꝓcedit· et tūc etiam ſi didi ciſſet ab illis qui denūciatōis tpe tacuerūt et tm̄ nō debet claudi adi tus accuſandi· quia illi ɔ ſi ab accu ſatōne repellant̄ ꝓpter culpā ſilen cij· iſte tm̄ repelli nō debet cum cul pabilis nō exiſtat· ‖ Nota ꝑmo· q̄ ɔtra ea que publice fiūt habz q̄s accuſatōnez· ‖ Itē qui eſt ī dioc· nō habet accuſatōnez circa ea que publice fiūt ‖ Itē iuramētū elidit preſūptōnem· ‖ Item aliq̄s admit titur ad accuſandū cuius actor re pellitur ſec9 in teſtimonio· ‖ Itē ꝓpter culpam alienā non repellit̄ ab accuſando·

De diuorcijs·

Si qua mulier Dicit̄ h̄ q̄ ſi ali qua mulier fuerit machina ta in mortem viri· ɔ vir defenden do ſe aliquē de inſidiatorib9 occi derit poſt mortē vxoris cū alia con trahere poteſt· mulier aūt ſine ſpe ɔiugij penitere debet· ‖ Nota q̄ conatus ſine effectu punit̄·

Queſiuit Querebat̄ i capi tulo iſto vtrum a mulier ꝓ furto vel alio crimine a viro ſuo ſepari debeat· tn̄· pa· q̄ mulier ꝓ furto vel alio crimie vi ri ſui ſepari nō debet niſi velit re ligionem fidei ſue corrūpere· Sed ſi vir vxorem ſuā ad infidelitatem traxerit a viro poterit ſepari quo ad mutuā ſeruitutem· Ita tn̄ q̄ alij nubere nō liceat· quia licet ſepare tur tn̄ manent ɔiuges etiā ſepati· et idem intelligit̄ in viris ‖ Nota q̄ vir ꝓ nullo crimine poteſt vxo rem dimittere niſi ꝓ ſpūali forni catōne vel etiam carnali et ecōuer ſo quia vir ɔ mulier ad impaia n̄ iudicantur·

Porro d̄ comite Quidā comes auctoritate ſua abſq̨ iudicio eccle dimiſit vxorem ſuā quia eam dice bat fuiſſe cognatam vxoris ſue de functe mulier petebat eū ſibi reſti tui· Querit̄ an potuerit eam ſic di mittere· Rn̄· pa· q̄ ſi etiā parentela

publica ⁊ notoria eſſet ſine iudicio
eccleſie vxorē dimittere nō poteſt
vnde comes compelli poteſt ut eā
recipiat que reſtitutōnem ei9 pe-
tebat q̄d ſi facere ↄtempſerit ex-
cōmunicetur.

Preterea. Quidā .h. no
mine quandaz
cognatā ſuam duxit in vxorē. que
ritur quid fieri debeat. rn̄. pa. ꝙ
ſi non appareant accuſatores ⁊ pa
rentela manifeſta ⁊ publica exiſtit
qđ credibile nō eſt niſi eſſent con-
ſanguinei in p̄mo gradu vel ſecun
do illud matrimoniū diſſoluat̄ qđ
illicite eſt ↄtractū ¶ Nota ꝙ in no
torijs ordo iuris ſeruand9 eſt.
¶ Item nullus debet auctoritate
ꝓpria vxorem dimittere. ¶ Itē qđ
notoriū ⁊ manifeſtū eſt accuſatō-
ne non indiget.

Significaſti. Quidā ſine
iudicio ec-
cleſie dimiſit vxorem ſuam ꝓ eo ꝙ
ſuggeſtū fuit ei cum q̄dam ↄſang
uineo ſuo eam inceſtum cōmiſiſſe.
ꝓpter qđ etiam fuit excōmunicat9
Sed mulier illa de alio ſobolem ſu
ſcepit nihilominus petebat viro
ſuo reſtitui dicens. ꝙ iniuſte eā di
miſerat ⁊ ſibi materiam adulteran
di dediſſet. querit̄ quid iuris ſit.
rn̄. pa. ꝙ ſi notoriū ſit mulierē ip-
ſam adulteriū cōmiſiſſe ad eam re-
cipiendam vir cōpelli nō debeat.
niſi ↄſtaret ipm̄ cū altera adulteri
um cōmiſiſſe. ¶ Nota ꝙ adulteriū
notoriū impedit reſtitutōē. ¶ Itē
paria delicta mutua compenſatōe
tolluntur.

Ex l̄ris. Quidā .v. nomīe
duxit q̄ndā i vxo
rem. tandez orta diſcordia int̄ eos
dicebat .v. ꝙ eam ꝑ violenciā ſibi
illatam ⁊ metum etiaz illam duxiſ-
ſet. poſtmodū accuſauit eam ſup
crimie fornicatōis q̄ cepit pu li
ce ꝓfiteri. ꝙ cum vir ei negaret i
neceſſarijs ꝓuidere crimen cōpul
ſā fuit incurrere ſupradictū. Sed
cū ām̄onita fuiſſet ne ad ſuggeſti-
onem alicui9 illud turpe ↄtra ſe ꝓ
fiteretur. ipa illud manifeſti9 aſſe
rebat ep̄us ↄuocato capitulo ſuo
de ↄſilio capituli ſui vtriqꝫ eoꝝ p̄
uatim ↄtinentiā indixit obſeruan-
dam ita ꝙ caſte viuerēt inuicē ſe-
parati. Sed dictus .v. ſtatim cum
alia ↄtraxit. ep̄us hoc audiens ab
ip̄o .v. veritatem inq̄rens. ip̄e rei
ſeriem explicauit ⁊ ad ſe. ap. appel
lauit. Ep̄us ordinem hui9 negocij
dn̄o pa. ſignificauit. vnde mandat
pa. q̄tinus ſi eſt ita virū p̄dictū ad
vxorem legitimā redire cōpellat.
¶ Nota ꝙ ex ſola ↄfeſſione adulte
rij ſepatur vxor a viro q̄ntum ad
mutuam ſ̄uitutē. ¶ Itē de ↄſilio ca
pituli ep̄us hmōi ſentēcias ferre
debet. ¶ Itez ſepati viuere debēt
ↄtinēter. alioq̄n nō obſtante ſentē
cia debent adinuicez redire. q: pa
ria delicta mutua cōpenſatōe tol-
lutur. ¶ Item delictū ſupueniens
rei iudicate tollit ſentenciā.

De illa que. Quidā vir lap
ſus fuit in he-
reſim vxor eius ſtatim ſine iudicio
eccleſie ip̄ius ↄſorciū declinauit.
tandem ille reuerſus eſt. ip̄e pete
bat vxorem ſuā ip̄a nolebat ad eū
redire. querit̄ q̄d iuris ſit. rn̄. pa.
ꝙ ſi mulier maxime ea intentōe di-
ſceſſit a viro. ut ille i hereſim lap
ſus tedio ⁊ ↄfuſione affect9 ab er-
rore ſuo ſe ↄuerteret ei reuerſo eſt
reddenda. ⁊ ſi ad eum redire nolue
rit compellenda eſt. Sed hoc qđ i
fine dicit̄ corrigit̄ ꝑ capitulum ſe
quens. ¶ Nō ꝙ ceſſante cauſa ceſ-
ſat effectus. ¶ Item excepcio ſe-
mel acq̄ſita ex ſentēcia ſemp durat

Quanto te- Duo erant con
iugati· alt̃ eo=
rum tranſiuit ad hereſim· q̃ reman
ſit in fide volebat ad ſecūda vota
tranſire· Epūs ferrar · q̃ſiuit vtrū
poſſit· Rñ· pa· diſtinguendo inter
fideles et infideles ſi duo ſūt cōiu
ges infideles ⁊ alter ad fidem con
uertat̃ altero nullo modo vel non
ſine blaſphemia diuini nominis vł
vt eum trahat ad peccatū morta=
le alteri cohabitare volente· alter
ad ſecūda vota ſi voluerit poterit
ptranſire· et in hoc caſu intelligi=
tur qđ dicit apłus ſi īfidelis diſce
dit diſcedat· frater eñ vel ſoror ñ
eſt huic ſeruituti ſubiectus · et ca=
non eodem modo intelligitur · qui
dicit ꝯtumelia creatoris ſoluit ius
matrimonij circa eū qui relinq̃tur
Si vero alter fideliū ꝯiugum laba
tur in hereſim· vel tranſeat in gē
tilitatis errorem· ī hoc caſu is q̃ re
linquitur nō poteſt ad ſecūda vo=
ta tranſire· licet in hoc caſu maior
videatur ꝯtumelia creatoris· licet
eñ inter infideles ſit matrimoniū·
nō tñ ratum ⁊ verū eſt matrimoni
um· vt illis viuētibus ꝯiugiū ip̄m
pduret· nec obſtat ꝙ ſi quibuſdaʒ
forſan poſſet oppoi ꝙ fidelis reli
ctus nō debeat iure ſuo p̃uari ſine
culpa cum in multis caſibus ꝟ con
tingat· ut ſi alter ꝯiugum incidat̃
per hanc rñſionē quorūdam mali
cie obuiatur qui in odiū ꝯiugū vł
qñ ſibi inuicem diſpliceret ſi poſ=
ſent eas dimittere ſimularent he/
reſim· ut altero qui remanſit i fide
matrimoniū ꝯtrahente reuertere
tur ab hereſi ⁊ p hanc rñſionē ſol
uitur queſtio alia q̃ querit̃ vtrum
ille qui remāſit in fide cogat̃ redi
re ad illū qui ab hereſi vel infideli
tate reuertit̃ · Nota ꝙ matrimo
niū infideliū illis viuētib⁹ poteſt

ſepari altero ad fidem cōuerſo· al
tero remanēte in infidelitate ī tri
bus caſibus hic ꝯtentis · Ibʒ ma
trimoniū fidelium carnali copula
conſūmatū viuentib⁹ ꝯiugib⁹ nū/
quā ſepatur· Item p̃uatur quis
iure ſuo ſine culpa ſua· Itē mali
cijs hominū eſt obuiandū·

Gaudem⁹ Pagani accipi
unt vxores in
ſecūdo vel in tercio gradu vel vl
teriori· pagani taliter ꝯiūcti con
uertūtur ad fidem· Queſitū fuit a
dño pa· vtrū poſt baptiſmū debe
ant ſimul remanere vel ab inuiceʒ
ſepari· Rñ· pa· ꝙ ſacramentū ꝯiu
gij apud fideles ⁊ infideles exiſtit
vnde dicit apłus · Si quis fidelis
infidelem habet vxorē et hec cō
ſenſit habitare cū illo nō dimittat
illam· ⁊ in p̄dictis caſibus pagani
licite ꝯtrahūt matrimoniū qꝛ cō
ſtitutōibus canonicis nō artant̃
et ideo fideles hmōi fauore fidei
xp̄iane matrimonialiter copulari
libere pñt et licite remanere ꝯiun
cti cū p ſacramentū baptiſmi ñ ſol
uant̃ ꝯiugia·

Quia vero· Pagani ſimił
habet plures
vxores ſi ꝯuertant̃ ad fidē · Que
ritur vtrū omnes vel quā īſtatum
habere debeant poſt baptiſmum ·
Rñ· pa· oſtendens ꝙ vnam tm̃ de
beret habere cū ab inicio vna cō
ſta in vnam feminaʒ eſt ꝯuerſa· et
ſcriptura ſacra teſtat̃ ꝓpter hoc re
linquet homo patrē ⁊ matrē ⁊ ad
herebit vxori ſue ⁊ erūt duo ī car
ne vna· non dixit tres vł plures ſʒ
duo· nec dicit adherebit vxoribus
ſed vxori· nec alicui vnquā licuit i
ſimul plures habere vxores· niſi
diuina reuelatōne alicui fuerit cō
ceſſum p quā iacob a mēdatio iſta
helite a furto· ſāpſon ab hoīcidio

excuſati fuerūt. Sic patriarche et alij iuſti viri qui plures habuerūt vxores ab adulterio excuſant̄. et h̄ ſentencia in euangelio approbat̄. quicū͡qz dimiſerit vxorem ſuaz exce pta fornicatōnis cauſa. et aliam accepit mechat̄. ergo ſi vxore di miſſa alia duci n̄ poteſt. multo for tius nec ea retenta. per qd̄ euidēter apparet ꝙ nullus ſimul plures pt̄ habere vxores. nec aliqua plures maritos. ergo ſequit̄ ꝙ poſt bap tiſmū p̄ma debet habere.

Qui aūt Pagani ſiue infi deles dant vxori bus qn̄ volūt libellū repudij. que ritur vtrū illis viuentibus poſſint accipe alias ad fidem ꝯuerſi vl' an ꝯuerſionē. R̄n̄. ꝙ in euangelio ta le repudiū reprobat̄. et ideo viuē te vxore etiam ꝯuerſus ad fidē ali am habere nō poteſt niſi poſt con uerſionē ipſius illa renuat habita re cū illo. ſ ſi ꝯſenciat vult tn̄ xp̄m blaſphemare vel illū trahere ad mortale peccatū. in quibus caſib9 mulier reſtitutōz petere nō poſſet etiā ſi de iuſta ſpoliatōne ꝯſtaret quia ſm aplm alter alteri non eſt hmōi ſuituti ſubiectus.

Quod ſi. Aliquis ꝯuerſus ad fidem dimiſit vxorem ꝓpter p̄miſſas cauſas ante quā ꝯtrahat cū alia vxor ꝯuertit̄ ad fidem. Querit̄ an cōpellat̄ eam recipe. rn̄. ꝙ ſic.

Quāuis quoq; Aliqs pa ganus de dit libellū repudij vxo^ri^. illa nup ſit alij ſm ritum ſuū. vi^r ꝯuerſus ē ad fidē. et vxor ſua que nupſit alij poſt repudiū ſimiliter cōuerſa eſt ad fidem petit i llū. Querit̄ vtrum poſſit illū petere nō obſtante hoc ꝙ alteri nupſit. rn̄detur. licet ſm euangelicaz veritatē q̄ duxerit di miſſam mechat̄. nō tn̄ dimiſſor po terit obicere fornicatōnē dimiſſe poſt baptiſmum ꝓ eo ꝙ nupſit alij poſt repudiū. et ſic eam tenetur re cipere niſi alias fuerit fornicata.

Nota in p̄ma pte ꝙ i baptiſmo ſoluūtur crimina et non ꝯiugia. et ita infideles in gradu ꝓhibito cō iuncti poſt baptiſmū nō ſepantur

Nota in ſecūda pte ꝙ nullus pt̄ ſimul hr̄e plures vxores niſi diui na reuelatōne que excuſauit a mē dacio. furto. et homicidio predi ctos patres. In ſecūda pte nota caſus in quib9 denegat̄ reſtitutō iniuſte ſpoliato. In quarta pte nota ꝙ maritus nō poteſt obicere fornicatōnē vxori. ꝓ eo ꝙ nupſit alij. licet nō tenuerūt mr̄imoniū.

Deus qui. Quidaz infide les ſcz limonen̄ ꝯtrahebant mr̄imoniū cū relictis fratrū ſuoꝝ. limonen̄. iſti de nouo ꝯuerſi ſūt ad fidē. Querebat̄ vtrū debeant remanere cum relictis fra trū ſuoꝝ. dn̄s pa. ꝯcedit eis ꝓpter infirmitatem eoꝝ ut matrimonijs ꝯtractis cū vxoribus fratrū vtan tur. dūmodo fratribus decedenti bus ſine ꝓle cū talibus ꝯtraxerit ut iuxta legem moſaicaz ſemen de functi ſuſcitarent. ꝓhibendo ne ta les decetero ſibi copulent poſt fi dem receptaz. Nota ꝙ ꝓpter no uitatem fidei diſpenſatur cū aliq bus vbi alias nō diſpenſaret̄.

De donatōnibus inter vi rum et mulierē. et dote poſt diuorciū reſtituenda.

Mulieres. Dicitur hic ꝙ ſi mulier ex cā iuſta ſeparet̄ a viro dos to ta ſibi debz reſtitui. Nota ꝙ vbi p̄ncipale n̄ tenet nec acceſſoriū.

Significauit Inter· p· mulierez et h· virum ſuũ fuit diuorciũ celebratum· Sed dictus· h· dotem ſuã illicite detinet et reddere ↄtradicit et poſſeſſiones q̃ſdaz quas habebãt cõmunes et villas ſimiliter retinere ↄtendit· vnde mulier illa cõqueſta eſt dño pape· pa· mandat quatin⁹ ſi eſt ita nec eſt aliud qđ impediat virũ· iudices illũ cõpellãt ad reſtitutõnem dotis et ad diuiſionẽ eoꝝ que cõmuniter habuerũt·

Nota ꝙ ſoluto matrimonio vir omnia vxori que habuit ab ea reſtituere tenetur·

De prudencia Cauſa matrimonij q̃ vertebat̃ inter· h· et· m· cõmiſſa fuit quibuſdaz iudicibus· iudices cõſanguinitate ꝓbata ꝓtulerũt ſentenciam diuorcij int̃ eos· ſed đ dote quã mulier repetebat a viro nihil dixerũt· vnde mulier ſignificauit hoc dño pa· reſcribit pa· eiſdẽ iudicibus quia p̃ncipaliter de matrimonio cognouerũt et de dote q̃ eſt cauſa incidens acceſſorie cognoſcere debuerũt et diffinire vñ mandat quatin⁹ p̄dictũ· h· cõpellant vt predicte mulieri totã dotem ſic̃ iuſtum fuerit reſtituat· Nota ꝙ cauſa dotis acceſſoria ſiue incidẽs eſt ad cauſam matrimonij· et q̇ cognoſcit de matrimonio cognoſcere poteſt de dote·

Plerũqꝫ p ſe patet· Nota ꝙ vxor ꝓpt̃ adulteriũ cõmiſſum dotem ſuã amittit· Nota culpa vni⁹ cedit lucro alterius·

Et ſi neceſſe Rex legioneñ· accepit in vxorem filiam regis caſtelle· et ei dedit in donatõnem ꝓpter nupcias caſtra quedã· Ita videlicet ꝙ ſi aliquo caſu ip̄am relinqueret caſtra ip̄a cederent in ius eius· Sed ip̄i ꝓpter ↄſanguineitatẽ in ſimul ñ poterant remanere· vnde mãdauit pa· quatin⁹ deberent ab inuicẽ ſeparari· ſꝫ rex legi nolebat eam dimittere niſi caſtra ſibi reſtituerentur et ita caſtra illa preſtabãt impedimentũ copule diſſoluende· vñ mandat pa· archiep̄o ↄpeſtellano et vniuerſis ep̄is in regno legioñ· ↄſtitutis· ꝙ cum caſtra que impedimentũ preſtant copule diſſoluẽde nõ tam ob turpem cauſam q̃ꝙ ob nullã ſint data cum inter eos m̃rimoniũ eſſe ñ poſſit· et ideo nec dos nec donatio ꝓpter nupcias eſſe poteſt· nec ad cõmodũ ei cedat quod debet pocius ad penam retorquere· quatin⁹ viro caſtra ip̄a reſtitui faciant· et ad id p excõmunicationis ſentenciã filiam predictã coartari· Nota ꝙ ſi p̄ncipale non tenet nec acceſſoriũ· et ita vbi matrimoniũ eſſe nõ poteſt· nec donatio ꝓpter nupcias·

Nuper· Aliq̇s dedit alicui aliquaz terram nõ in feudũ vel hereditatẽ ſed q̃ꝙdiu viueret poſſidendã· Ille poſtmodum ptẽ illius terre dedit vxori ſue in donatõnem ꝓpter dotez deceſſit vir· Querit̃ vtrũ vxor eius prefatã donatõnẽ habere debeat dum vixerit et tenere· Secundo ponitur alia queſtio· aliq̇s dedit heredi ſuo de legitimo m̃rimonio ꝓcreato in hereditatẽ vł feudum aliquã terraz· poſtmodũ ip̄e ptem ip̄ius terre dedit vxori ſue in donatõnem· tandem deceſſit ſine ꝓle· Querit̃ vtrum de iure mulier poſſit habere donacõnem illã conſultus pa· rñdet ꝙ cũ regulariter nullus poſſit plus iuris transferre in alium q̃3 habeat vir p̄dic⁹ nõ

potuit vxori predicte relīquere
q̄d ei non licuit niſi quoad viueret
poſſidere· ⁊ ideo mulier illa terrā
illam habere nō poteſt· niſi ille ad
quem illa ſpectat donatōni volue
rit ꝯſentire· ⁊ idem eſt in ſecunda
queſtione dicendū· licet aūt in cau
ſis viduarū eccleſia fauorabilr̄ de-
beat eſſe tn̄ ꝯtra iuſticiā non eſt fa
uor eccleſie ꝯcedendus· in fine di-
cit ꝙ vxor dicit̄ dotem dare viro·
vir aūt mulieri donatōꝫ ꝓpter nup
cias. ¶ Nota ꝙ nullus poteſt plus
iuris in aliū transferre q̄ꝫ ipe ha-
beat. ¶ Item eccleſia etiam nullis
ꝑ pſonis miſerabilibus dicit̄ con
tra iuſticiam ꝑiudicium facere· ¶
Item mulier dat dotem marito ma
ritus aūt vxori donatōnem ꝓpter
nupcias.

¶ Per vr̄as. Inter·h·virū
et vxorem ſuā
ꝯſulibus ciuitatis ianuen̄· ſup do-
te ipius mulieris queſtio verteba
tur coram quib⁹ dict⁹·h·petebat
dotem vxoris ſibi aſſignari· muli-
er econtra dicebat ꝙ ſibi aſſigna-
ri non deberet cū ad inopiam ver-
geret niſi cautōnem preſtaret de
dote ſoluenda· ⁊ quia eam a ſe ex/
pulerat· iudices quia ad inopiam
vergere videbatur ꝓnūciarūt ꝙ
dos illa nō aſſignaret̄ eideꝫ niſi ꝓ
ſtaret cautōnem idoneaꝫ ꝺ ipa nō
pitura ⁊ ſic dos ipa remanſit pe-
nes quēdā magiſtrū·r·poſtmodū
vero dict⁹·h·impetrauit lr̄as ad
archiepm ⁊ archidia·ianuenſis cō
tra illum·r·ſup dote predicta·iu-
dices dictū magiſtrū·r·ad ſuā pre
ſentiam citauerūt·coraꝫ quib⁹ di-
ctus·h·petebat a dicto magiſtro
r·dotem vxoris ſue· Sed dictus·r·
exceptōnem oppoſuit ꝯtra ipm vi
delicet ꝙ vxorem ſuam a ſe repu-
lerat ⁊ tacita veritate ſup ꝺ lr̄as i

petrauit· videlicet ꝙ alia vice ſup
eadeꝫ dote queſtio mota fuit corā
ꝯſulib⁹ ciuitatis ⁊ ꝓnunciatū ſm
ꝙ ſupi⁹ eſt ꝑmiſſum· Judices cum
de hoc ꝯſtitiſſet eiſdē preceperūt
eidem ut ſic de dote ſaluanda caue
ret ⁊ vxorem reciperet· ſed cū ipe
cautōnes preſtare nō poſſet ad ip
ſius inſtanciam dn̄o pa·hoc reſcri
bere curauerūt· vnde dn̄s pa·his
ꝑmiſſis mandat eiſdeꝫ quatin⁹ do
tem faciant aſſignari eidem ſub ea
cautōne quā poteſt ꝓſtare· vl' ſal
tem alicui mercatori ꝯmittant vt
de pte honeſti lucri valeant ſuſtē
tari nec occaſiōe dotis detētē vx-
or a viro dimiſſa vel vir adulterij
reatum incurrat· Satis em̄ poteſt
ei credi modicū dotis cui creditur
totū corpus vxoris· ¶ Nota ꝙ cau
cio de dote ſaluanda ꝓſtari debet
a viro cū ad inopiā vergit· ¶ Itē
caucio que preſtari poteſt exigen
da eſt. ¶ Item cui ꝯceditur maius
⁊ minus multo forti⁹ ꝯcedi videt̄

¶ Donacio· Queſitū fuit a
papa vtrū int̄
virum ⁊ vxorem durante matrimo
nio donacio hinc ⁊ inde facta te-
neat· rn̄· papa ꝙ donatio durante
matrimonio inter ꝯiuges facta ex
qua alt' fiat locupletior ⁊ alt' pau-
perior non habet firmitatem niſi
donacio ꝯfirmetur obitu donato-
ris ⁊ donatore viuēte penit⁹ eua
neſcit· ſi reuocetur ab eo tacite vel
expſſe vel ſi ꝑus moriatur q̄ dona
tōnem accepit·

¶ Sane Dicitur in hoc·§·ꝙ ſō
luto matrimonio dos
redire debet ad mulierem· ⁊ dona
cio ad virum niſi de ꝯſuetudine cō
trarium obtineat vel niſi ex pacto
facto inter virum ⁊ vxorem de lu/
cranda dote vel donatōe ꝓpt' nup
cias contrariū inducat̄ et pactum

iſtud equale debet eſſe ex vtracꝫ
pte. ¶ Nota ꝙ donatio inter virũ
⁊ vxorem non valet niſi in caſibus
¶ Item dos ad mulierẽ redire de
bet ⁊ donatio ad virum ſm leges
ↄſuetudo tamen vel pactũ in hoc
derogat legi.

¶ De ſecundis nupcijs.

¶ Capellanũ. Quedã mu
lier mor=
tuo viro ſuo tranſiuit ad ſe
cunda vota. quidam cappellan⁹ be
nedixit mulierem iſtam tranſeũtē
ad ſecũdum matrimoniũ quia nup
cie ſecũde benedici nõ debent. que
ſitũ fuit qualr̃ cappellanus iſte pu
niri debeat. mandat pa. epo ſuo q̃
tinus cappellanũ illũ ab officio et
beneficio ſuo ſuſpendat. ⁊ ſic ſuſpẽ
ſũ ad apoſtolicã ſedem trãſmitat.
¶ Nota ꝙ ſecũde nupcie benedici
non debẽt ⁊ qui eas bñdicit punit̃

¶ Dñs ac redẽptor. Quidã
xpiani
erant in captiuitate ſarracenoꝝ.
quidam de his ↄiugati nulla certi
tudine habita de morte vxoris cõ
trahebant ſecunda matrimonia.
Querebat̃ an deberẽt ſic remane=
re. Rñ. pa. ut null⁹ pͥſumat ammo
do ad ſecũdas nupcias ↄuolare do
nec ei ↄſtet ꝙ vxor ſua de hac luce
deceſſit. Si vero aliquis vel aliq̃
hoc nõ ſeruauerit ⁊ dubitet adhuc
de morte ꝑoris ↄiugis ei cui nup=
ſit debitũ non deneget poſtulanti
ſed nullatenus exigat ab eadē. Si
vero poſtea ↄſtiterit de vita ꝑo=
ris ↄiugis ſtatim eam relinquat ⁊
ad ꝑorem reuertat̃. ¶ Nota ꝙ vir
vel mulier ↄtrahere ſecũda mrĩmo
nia nõ debet niſi ꝺ morte ↄiugis
certus exiſtat.

¶ Vir autẽ. Dicit̃ h̃ ꝙ biga
mus vel bigama
nõ debent aliquo modo a ſacerdo
te benedici cũ alias fuerũt benedi
cti. hoc habes. xxxj. q. j. queãdmo
dum. ¶ Nota mulieres ſecundo nu
bẽtes ñ eſſe a pͥſbitero bñdicẽdas
ſcdm leges ſi

¶ Sup illa. mulier mortuo vi
ro infra annũ nubat efficit̃ ifamis
Querit̃ an ſm canones ita ſit. Rñ.
pa. ꝙ cũ dicat apl'us. mulier viro
ſuo mortuo ſoluta ẽ a lege viri nu
bat in dño cui vult ex licentia apl'i
omnis infamia aboletur.

¶ Cu ſecũdum. Dicitur h̃ ꝙ
mulier mor=
tuo viro ſuo nubẽdi tm̃ in dño ha
bet libertatẽ nec debet ſi nupſerit
legalis infamie ſuſtinere iacturã.
Quoniã in his ſacre leges non de
dignant̃ ſacros canones imitari.

¶ Finit liber quartus feliciter.

Incipit liber quintus.

De accuſatõnibꝰ inq̄ſitõnibus ⁊ denunciatõnibus

Si legitimꝰ. Caſus. patz. ¶ Nota ꝙ criminoſus ñ poteſt alium accuſare.

Si qs epus Caſus. Dicitur ĩ capitulo iſto ꝙ ſi aliquis qui dignus ſit voluerit denunciare epm ſuũ ſuper aliquibus exceſſibus ſuis. debet illum caritatiue admonere ut ſe emendet. Si aũt ſe corrigere noluerit. poſtmodum cauſam eius deferat ad p̄mates alioquin caritatiua ⁊ legitima admonitõne omiſſa a denũciando repellitur. ¶ Nota ꝙ ad denũciandum nõ debet admitti q̃ legitime nõ p̄monuit ⁊ caritatiue.

Illa p̄poſitorũ. Ca. Quidã abbas inſamatus erat apud papam vnde mãdat duci campanie. ꝙ ſi aliquis ẽ de monaſterio ipſius abbatis qui velit aliquid dicere contra ipm abbatem ipm accuſando vel denunciando. papa paratꝰ ẽ audire ipm cum illis quorũ intereſt ⁊ cauſam diſtricte perſcrutari condemnãdo ipm vel abſoluendo ¶ Nota ꝙ monachi poſſunt abbatem ſuũ accuſare vel denunciare. ¶ Item epiſcopus hanc cauſam debet inquirere cum canonicis ſuis. ¶ Item ſententia debet continere condenatõez vel abſolutõnem.

Omnipotẽs deus. Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi aliquis infamatur non debet ad honores promoueri donec de hoc inquiratur vel inde ſe purgauerit. ¶ Nota ꝙ opinio promouendi ad honores vacillare nõ debet et ſic pendente accuſatõe promoueri non debet.

Nulli epõꝝ Caſus. Quidã familiaris epiſcopi volebat ipm epiſcopum accuſare. opponebatur ſibi ꝙ erat vilis opinionis ⁊ male fame. queritur vtrũ ſit admittendus. Reſpondit papa ꝙ non licet epiſcopo illum a ſua accuſatõe repellere. quem a ſe ſeparare neglexerit antequã accuſaret eundem. ¶ Nota quod ſemel approbaui iterum reprobare non poſſum.

De his Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi aliquis eſt abſolutꝰ de crimine de quo fuit accuſatꝰ nõ debet iterum accuſari de eodem. ¶ Nota ꝙ crimina ſemel dimiſſa iterum vindicari non debent.

Repellantur. Caſus. Dicitꝰ hic ꝙ illi qui morantur cum inimicis meis a mea debent accuſatõne repelli. cũ mei inimici preſumantur. quia affectõ amicicie ſolet incitare huius accuſatões. ¶ Nota ꝙ cũ inimicis meis habitantes inimici mei preſumuntur. ¶ Item aliquid ex cohabitatõne preſumitur quod alias nõ p̄ſumeretur.

Accuſaſti. Caſus. Dicitur h ꝙ ſi accuſaſti aliquem malicioſe et per tuam accuſatõnem mortuꝰ fuerit. vij. annis penitere debes in pane et aqua.

ex·xl·diebus· Si autem per tuam accuſatõnem membrum amiſerit p tres q̄dragesimas penitere debes ¶ Nota ꝙ qui occaſionem dāmi dat dampnum dediſſe videtur·

Euidentia· Caſus·p ſe patet ¶ Nota ꝙ in notorijs iuris ordo nō requirit̄·

Cū·p· Caſus· P·manconella p̄ſbiter ex vna parte ⁊ p̄ſbiter bonus·⁊ iohannes laicus eius frater ex altera·erant in p̄ſencia pape·iohannes laicus cepit accuſare·p·manconellā de ſimonia· papa quia laicus erat non admiſit eum ad accuſandū dictū·p· manconellam·quo repulſo p̄ſbiter bon9 frater eius cepit illū ſtatim accuſare ſup crimine ſimonie·⁊ pa· eum repulit ꝓ eo ꝙ cum idem io· accuſaſſet dictū·p·p̄ſbiterū bonū frēm ſuū·duxit teſtimoniū circa ipm ·et quia etiam frater·p·dictū bonum preſbiterum de cauſa conſimili accuſauit·⁊ ideo neutrum illoꝝ admiſit in accuſatõnē dicti ·p ·Sed quia vterqȝ ſup obiectis erat infamatus vtriqȝ ꝓpter infamiam purgatõnē indixit·vnde mandat pa· ꝙ vterqȝ illoꝝ cum trib9 ſacerdotibus debeat ſe purgare· ¶ Nota ꝙ laici clericos accuſare nō pn̄t· ¶ Item mutua accuſatio repellit̄ quia preſumitur odioſa· ¶ Itē qui tulit teſtimoniū contra aliquem in cauſa criminali non poteſt illū accuſare poſtea· ¶ Itez ſi quis accuſauit aliquem et fuit repulſus ei9 germanus repellitur ab illius accuſatõne qꝛ p̄ſumitur inimicus·

Ex pte Caſus·Mōachi debēt abbati obedientiam et reuerentiam·Dubitabatur vtrum hoc non obſtante poſſunt ipm abbatem accuſare·Rn̄· papa ꝙ monachi non ſūt repellendi ab accuſatõne abbatis· ꝓ eo ꝙ de obedientia ⁊ ſubiectõe ipius noſcunt̄ eſſe niſi alia rõnabilis cauſa impediat quibus debent de bonis monaſterij expenſe neccarie miniſtrari vſqȝ ad finem cauſe cum proprium non habeant ¶ Nota ꝙ ſubdit9 poteſt accuſare ſuū prelatum non obſtante obedientia·

Si conſtiterit Ca·Quidā ſacerdos·o·nomine petebat eccleſiam ſuaȝ ſibi reſtitui· qua dicebat ſe ſpoliatum iniuſte·reſpondebatur ab aduerſario·g·nomine ꝙ non erat audiendus·quia non fuerat ſpoliatus cū ipam non intitulataȝ ſed tantūmodo cōmendatam habuit· Itez ꝙ quaſi ebrius in taberna p noctauerat ⁊ inter illa nulla dormitõne facta ſequenti mane miſſam celebrauit·⁊ ideo iuſte per iudicem ſuū priuat9 fuit ipe vero omnia negauit dicens ꝙ in ea canonice fuerat inſtitutus ⁊ iniuſte poſt appellatõez ſpoliatus·mandat papa primo inquiri de premiſſis et ſi conſtiterit ꝙ eccleſia non fuit ei conceſſa ſed ad tempus cōmendata vel quia in taberna pernoctauerit·⁊ mane ſequenti nulla dormitõne premiſſa celebrauit imponatur ei ſilentium ſuper ipa eccleſia· et deſiſtere compellatur ab impetitõne aduerſarij ſed ſi cōſtiterit ꝙ eccleſia fuit ei canonice conceſſa·et poſtea de crimine conuictus non fuit· vel ſi poſt ap· fuerit ſpoliatus reſtituat̄ ſibi eccleſia· ¶ Nota ꝙ qui eccleſiā habet cōmendatam non dicitur eam ꝓprie poſſidere·q̄re nō dicit̄ ſpoliatus ſi inde remoueat̄ ꝟ expellatur

per cõmendatõnem.

Memīnimus. Ca. Quedam mõacha. c. nomie fuit electa ī abbatiſſaʒ cuiuſdā monaſterij. cuius electõnem papa ɔfirmauit mandans dioce. epiſcopo vt ei munus benedictõnis conferret dum eam benedicere vellet quidam. b. nomine ɔpoſuit ex ad/uerſo dicens. ꝙ eandem de ſimonia accuſare vellet appellans ne ipam benediceret. propter qḋ eam non benedixit. proponebatꝰ ꝙ ille non deberet audiri. quia inductus fuerat in teſtem contra ipam in cauſa electõnis quam papa cõfirmauit. Significatum fuit hoc domino pape vnde mandat eidem epõ ꝙ ɔpt appellatõnem predicti. b. eam benedicere non poſtponat cum fuerit requiſit9. quia cum teſtimoniū tulerit ɔtra ipam eius preſumitur inimicus. ‖ Nota ꝙ inimicus non admittitur ad accuſandū etiaʒ ī crimine excepto.

Licet. Caſus. Quidaʒ canonici biſuntini ꝑ ſuas lr̃as ſuper crimine piurij ſimonie ⁊ inceſtus archiepm ſuū denunciauerunt domino pape. c. ipe iuris ordineʒ obſeruato archiepiſcopo biſuntino mandauit ut ad certum terminū ad preſentiaʒ ſuam accederet reſponſurus obiectis. archiepūs ad terminum ſibi prefixū acceſſit. Innocē. c. interim ſublato ḋ medio cum nullus apparuiſſet qui diceret aliquid contra. p. ipm quefuit ab i. ⁊. o. archidiaconis conſtitutis ī preſentia pape. ſi aliquid contra ipm ſuper premiſſis vellent ɔponere et legitime oſtendere. ipſi reſponderunt ꝙ non propoſito accuſandi illa ſcripſerãt ſed quia incorrigibilis vi debatur. denunciauerat illa domino pape. ⁊ nuncius q̃ venerat mandati formam exceſſit. vnde papa illis ſilentium impoſuit. ne decetero ſuper his accuſarẽt vel infamarẽt eundeʒ ⁊ quia citra inſcriptõnem deſiſtere noluerunt non imputatur eiſdem. ne igitꝰ ɔpt minus canonice in ipius archiepiſcopi ab abſolutõne procedere videatꝰ inquiſitõnem ſuper fama ipius cõmittit faciendam. ‖ Nota ꝙ licitum eſt deſiſtere ab accuſatione ſine pena ante inſcriptõnem.

‖ Item contra infamatum debet fieri inquiſitio deficiente accuſatore. ‖ Item prelatus potius debet delectari ī bona fama ſubditorum q̃ ī infamiam eorūdem.

Veniēs Caſus. Quidam canonicus pragen̄. a. nomine in preſentia pape propoſuit ꝙ cum epiſcopus pragen̄. eſſet filius ſacerdotis. ī pragen̄. eccleſia non fuerat canonice ingreſſus. et contra priuile. eccleſie pragen̄. duci bohemie homagiū preſtitiſſet. ſic ſubiciendo eccleſiam ſeruituti. vnde papa citauit eum ut ad certum terminum compareret coram ipo. ipe vero in ſuam excuſatõneʒ per nuncios allegauit viarū diſcrimina conſecratõnem criſmatis imminentem. ⁊ ꝙ filius ducis baptiſandus erat tunc temporis ꝑ eundem. papa audiens hui9 allegatões eas friuolas reputauit. ⁊ ipm habuit contumacem. ⁊ licet procuratores eius in cauſa criminali recipere non poſſent. tamen eis conceſſit auditores. vt ſi poſſent ipm aliquatinus excuſarent. Coram q̃bus predictus. a. obiecit predicta cõtra epiſcopū. ſed ex aduerſo

fuit ei reſponſum· ꝙ cum olim ſuꝑ
hoc littere fuiſſent impetrate ad
archiepiſco pum magdeburgeñ·
Idē·a·in probatōne deficiens ad
pedes epi humiliter ſe proſtrauit
veniam poſtulans ab eodem·⁊ cō
feſſus fuit qđ calumnioſe proceſſe
rat contra ipm·propter qđ iura=
uit ſtare mandatis ipius ⁊ ipe pre
cepit ei ſub debito iuramēti ut cō
tra ipm decetero talia proponere
nō auderet qđ totum in preſentia
domini pape fuit confeſſus· vnde
ipe impoſuit ei ſilentium ſuper im
petitōne epiſcopi· tamen quia con
tumax fuit citat ipm ad pñtiā ſu
am·⁊ propter infamiam indicit ei
purgatōnem· // Nota ꝙ in crimi/
nali non admittitur procurator·
// Item in cauſa criminali auditur
quis allegans excuſatōnez· // Itē
qui ſemel calumniatus contra ali=
quem·non auditur amplius con=
tra eundem· // Item licet quis ad
iudiciū malicioſe vocet venire de
nuo alias contumax reputat·

Suꝑ his· Caſus· Quidā ele
ctus fuit i epm lu
cañ·quidam canonici opponebant
ſe illi electo quedam impedimenta
contra ipm ꝯponentes·ſcȝ ꝙ erat
male fame ⁊ opinionis·⁊ ꝙ ꝯtra=
xerat matrimoniū cum vidua ut ſic
repelleretur tanquā indignꝰ·ſuꝑ
his mandat papa inquiri oppone=
batur ꝯtra illos qui ſe opponebāt
⁊ impetrauerāt de his inquiri ꝙ
debebant ſe obligare ad penam ſi
deficerent in probatōne· vnde iu=
dices illi ſuper hoc cōſuluerūt do
minū papā·⁊ ipe reſpondet ꝙ tri
bus modis poteſt crimen opponi·
denunciando· excipiendo ·⁊ accu=
ſando·quoniam crimen in modum
denunciatōnis opponitur non ē ne
ceſſaria inſcriptio·ſed cum opponi
tur in modum accuſatōnis tunc de
bet inſcribi·cum talis accuſatio ſi
at ad depoſitōnez·cum vero crimē
opponitur in modū exceptōnis di
ſtinguendū eſt quare opponitur ⁊
quādo· Si obiciatur ut aliquis re
pellatur ab accuſatōne vel teſti=
monio·non eſt neceſſe inſcribi· Sȝ
cum opponitur ut aliquis repella=
tur a promotōne officij ⁊ benefi=
cij· ſi ante confirmatōnem opponi=
tur ſcḋm ꝙ hic opponebatur non de
bet quiſquā inſcribere· quia crimē
hoc modo probatum impedit ꝓ=
mouendum· ſed non deicit iam ꝓ=
motum· Si vero obicitur poſt con
firmatōnem cum electus debet cō
ſecrari debet obiciens ſe obligare
ad penam extraordinariam ad ar=
bitrium iudicis quia deicit ab ob
tento· et repellit ab obtinendo· qr
crimine ſic probato ꝑdit ꝙ ꝑ ele=
ctōnem ⁊ confirmatōnē fuerat cō
ſecutus· ⁊ in caſu iſto licet agatur
de crimine non tamen ē queſtio cri
minalis· vnde ꝑ procuratorez po
teſt tractari· // Nota tres modos
obiciendi crimen prout in lr̄a dici
tur· // Item cum agitur de crimine
non criminaliter poteſt eā tracta/
re ꝑ procuratorem·

Qualiter ⁊ qñ Caſus· Inqui
ſitores q̄dā le
gati apoſtolice ſedis ceperūt face
re inquiſitōnem cōtra epiſcopum
vauarieñ· ſignificatum fuit domi=
no pape ꝙ inquiſitores ipi nō ſer
uauerant debitum ordinem inq̄ſi=
tōnis contra epm nouarieñ · vnde
papa ſuꝑ hoc ſcribit inq̄ſitoribus
illis dicens· ꝙ ſi ordinem inquiſi=
tōnis debitum ſeruauerunt cōmen

dat eos. Si vero non ſeruauerint debitum ordinē inquiſitōis vult ꝙ ipm temporaliter oportuno debeant obſeruare nec inde naſcantur iniurie vnde iura naſcūtur. Si aūt tanquam homines exceſſerint non pudeat eos errorem ſuū corrigere. quia qua menſura menſi fuerint remecietur eis. et aliquam occaſionem inueniant congruentem ne ſua vileſcat auctoritas. quia ex his que inordinate ſunt acta non poteſt aliquid ordinabiliter agi. Si vero ordinem debitum ſeruauerint via regia deum ſolum habentes pre oculis incedentes i negocio ipo ſine perſonarum acceptōne procedant. forma vero iuramenti quam a clericis nouarieñ. in hoc negocio ceperunt in ſimilib9 debeant obſeruare hoc modo vt iurent clerici ꝙ ſuper his que ſciunt ⁊ credunt in ſua eccleſia reformanda tam in capite ꝙ̄ in mēbris exceptis criminibus occultis plenam ⁊ meram dicant inquiſitorib9 veritatem. ¶ Nota ꝙ in inquiſitione ordo iuris ſeruand9 eſt. ¶ Itē vnde iura procedunt non debent iniurie naſci. ¶ Item iudex errorē ſuū reuocare debet. ¶ Itez ex his que inordinate ſūt acta nō poteſt aliquid ordinabiliter agi. ¶ Item in inquiſitōibus faciendis de occultis nec querendum eſt nec diſcēdum. ſed de his tm̄ de quibus infamia preceſſit.

Cum dilecti Caſus. Abbas ciſtercieñ. et. p. et r. monachi apoſtolice ſedis legati cum per frequentem clamorē multa ſibi de agatheñ. epiſcopo nunciata fuiſſent. acceſſerunt ad eccleſiam agatheñ. ut ſuper his inquirerent veritatem. recipientes iuramenta tam epiſcopi q̄z canonicoꝝ et in illa inquiſitōne confeſſus fuit epiſcopus ꝙ cōmiſerat ſimoniam dilapidatōnez. et ꝙ habuerat res naufragij in confeſſionibus iſtis. i ſcriptis redactis. epiſcopus timēs ex confeſſionibus illis ſibi preiudicium generari. voluit poſtea ſe excuſare contra illas confeſſiones dicens. ꝙ iurauerat reſpondere tantum ad interrogata. legati eñ dicebant ꝙ ſub alia forma iurauit. videlicet ꝙ plenam ⁊ meram dicere veritatez inquiſitoribus. ⁊ qz tunc ſe non excuſauit poſtea audiri non debuit. et quia ipſi non audiebant eundem delatum eſt ad ſedem apoſtolicam negocium coraz dño pape ꝓpoſita fuerūt predicta ex parte epiſcopi agatheñ. a quo producti fuerunt quidā teſtes ad probandum ꝙ iurauerat reſpondere ad interrogata tm̄. Sed quia non conſtitit pape ſub qua forma iuraſſet cum depoſitōnes ille non fuerint publicate. nec ipſe renūciauerit teſtibus producendis. mandat papa quibuſdam quatin9 ipſi ſuper hoc veritatem inquirant ab illis inquiſitoribus ſub qua forma iurauit epiſcopus et ſi p illoꝝ reſponſionem conſtiterit ꝙ iurauit ad interrogata ſolūmodo reſpondere vel ſi ipſe epiſcopus hoc probauerit per depoſitōnes teſtiū ꝙ apud ſedem apoſtolicam produxit. aut p depoſitiones aliorum. quia ſm illam formam nō tenebatur ex debito iuramenti reſpondere ad interrogata. admittāt excuſatōnes epiſcopi ſuper confeſſionibus predictis. cū excuſatōnes ille confeſſiones eius non perimant. ſed exponant que tales ſunt vt ad bonum et ad malum valeant retorqueri ⁊ ideo iudicari debent ex cauſa q̄s ſi.

probauerit illū absoluant. q licet culpabil' fuerit in quibusdam. ex labore tamen et pondere q prop ter hanc causam incurrit huius le uis culpa leuiter valet indulgeri. Si aūt excusatōnes illas non pro bauerit l' si iurauit plenam a merā inquisitoribus dicere veritatē. cū sm illam formam. nec veritatez ta cere nec admiscere debuerit falsi tatem non obstantibus excusatōni bus illis quas de nouo ꝓposuit re moueant ipm ab ecclesia agathe neñ. licet dixerit q plures ex illis accusatōib9 predictis legatis ex posuit cum hoc per se probare nō posset tanquam qui sol9 examina batur ab illis. ¶ Nota q in inqui sitōne qui examinantur veritatem plene quam sciunt debent dicere. nullum falsum cōmiscere. idem est in aliis iudiciis. ¶ Item ad causam dicti recurrendum est poti9 q ad ipm dictum. ¶ Item testis singu laris siue solus non valet.

Cū oporteat. Casus. Quidā canonici vi ceñ. ad sedez ap. accedentes multa enormia coraz papa contra episco pum suū prosilit. vnde papa sup his inquisitōnem cōmisit facien dam. Episcopus hoc intelligēs an tequā a iudicib9 citaretur ad ap. sedē accessit proponens q illi qui enormia illa proposuerant contra ipm odio et si bono zelo duxerant dommo pape intimanda cum sint eius inimici manifesti. a cum eius hostibus conuersentur. a ꝯsangui neos suos a cōplices intendāt ad testificandum producē cōtra ipm qui si debent ad testificandum ad mitti cum sint piuri a aliis crimini bus irretiti. q audito mandat pa. iudicibus ipis quatinus ad inquisi tōnem non procedant nisi super p dictis criminibus dictus episcop9 fuerit infamatus. Si vero ad inq̄ fuerit procedendum pre sitōnem fuerit procedendum pre dictos vel alios quos ipi9 episco pi constiterit esse inimicos nec ad prosequendū inquisitōnem nec ad testimonium perhibendum admit tant. sed per viros idoneos veri tatem inquirant. a si nihil proba tum fuerit contra ipm. purgatio nem canonicam indicant eidem. ¶ Nota q inimici non admittūtur ad denunciandum vel testificandū. ¶ Item non est facienda inquisi cio nisi contra infamatum. ¶ Ite propter infamiam indicēda ē pur gatio deficiente ꝓbatōne.

Cum dilectus Casus. Quidaz clerici sup qui busdam excessibus denunciauerūt episcopum suū impetrantes cōtra ipm inquisitōnem coram inquisi toribus. proponebatur ex pte epi scopi q clerici illi audiendi nō erāt qui erant publice concubinarii. et hic indigni ad denunciandū ꝓpter quod fuerāt excōmunicati. ¶ Itez non premonuerant episcopum. ¶ Item erant conspiratores con tra ipm. iudices super hoc consu luerunt dommū papam. a ipe re spondet q si constiterit eos publi ce concubinarios vel eos non pre monuisse ipm episcopū de iam di ctis excessibus. vel eos conspira tores fuisse contra eum a denuncia tōne repellantur. alioquin audiāt que hinc inde proposita fuerint. et eidem episcopo prohibeant ne super his super quibus ad sedem apostolicam appellatum fuit ab il lis clericos ipos aggrauare presu mat donec causa scdm mandatum apostolicum fuerit terminata.

Nota ꝙ criminoſus alium denun
ciare non poteſt. Item qui non
ꝑmonuit. Itē cōſpirator. Itē
iudex a quo legitime appellatū eſt
de cauſa illa ſe intromittere nō de-
bet. donec appellatōnis cauſa ſit
finita.

Inquiſitōnis

Ca. Quedā relata fuerāt do
mino pape de epō ⁊ canonicis va-
lentiñ. que non debuerūt ſub ſilen
cio preterire. vnde pa. ſup his cō
miſit inquiſitōnem faciendā. Inq-
ſitores ſup quibuſdaꝫ articulis du
bitantes conſuluerūt pa. Secūda
queſtio illoꝝ hic fuit. ecce ꝑ inqſi
tōnem tale crimen ꝓbatum eſt qḋ
ſi criminaliter accuſatus fuiſſet de
poneretur. queſitum fuit qualiter
eſſet puniendus. Sup hoc papa di
ſtinguit. et vtrū ſit tale crimē qḋ
īpediat executōꝫ ordinis aut etiaꝫ
retentōꝫ beneficij etiā poſt pactā
penitentiam. puta ſi homicidiū cō
miſiſſet. vel adeptus eſſet ordineꝫ
vel beneficium vicio ſimonie. In
iſtis caſibus eſt ita ꝓcedendū. ſic̄ i
iudicio accuſatōnis. In alijs vero
criminibus diſcretus iudex pote-
rit penam moderari ſm̄ meritū ꝑ-
ſone ⁊ qualitatē exceſſus. Ter-
cio queſierūt ſi duo vel plures iu-
rati affirmant aliquem eis videnti
bus crimen cōmiſiſſe de quo alia in
famia non laborat vtrū illi penaꝫ
debeant infligere. Iteꝫ ecce ali
quis occulte tradit inquiſitori ce-
dulam vel cartam infamatōne epī
ꝯtinentem. querit̄ vtrū ſit ꝓceden
dum ad inquiſitōnem eorū que cō
tinētur. Item aliqui iurauerunt
vt deponāt ꝯtra illū de quo ſit in
quiſitio. in ſecreto examinant̄ ⁊ in
terrogantur vtrū diligāt illos cō
tra quos inquiritur vel ſint eiꝰ ini
mici ⁊ ipi reſpondent ꝙ n̄ diligūt
illos vł expreſſe dicūt ſe inimicos
illorū aut etiam ante iuramentum
publice cōfitent̄ ſe inimicos eoꝝ.
ſed non oſtendūt aliquas inimicici
as ꝓbabiles. Et ad hec tria reſpō
det pa. ꝙ nullus debet puniri ꝓpt̄
dicta paucorū de quo non laborat
infamia. vel clamoſa inſinuatio nō
preceſſerit nec ſup hoc teſtes ſūt
recipiendi cum inquiſitio ſolūmo
do fieri debet de quibus infamia
preceſſit. Item ad petitōnem il-
lorum qui cedulas infamatōis por
rigunt in occulto ad inquiſitōnem
eorum que continentur ibidem nō
eſt procedendum. Item non eſt
adhibēda fides dictis illorum qui
poſt iuramētum vel ante tacite vł
expreſſe aſſerunt ſe inimicos eorū
niſi forſitan ante iuramentū i frau
dem hec dicere p̄ſumant.

Queſiuiſti

Aliqui inquirū
tur ſup exceſſi-
bus aliquorum. ſed dicunt ſe nihil
ſcire per certam ſcientiam ſed tan-
tum per famam et credulitatē Que
ritur quid ſtatui debeat contra il-
los. Item duo vel tres vel etiaꝫ
plures dicunt aliquem infamatum
de aliquo crimine ſed in publico ni
hil ſiniſtrum refertur. Queritur.
vtrum de crimine illo debeat repu
tari infamatus. Ad p̄mum reſpō
det papa. ꝙ propter famam ⁊ cre
dulitatem deponentium ſolo mo-
do non eſt deponendus ſed infama
to purgatio canonica poterit indi
ci ſm̄ arbitrium iudicantis. Ad
ſecundū reſpondet̄ ꝙ propter di-
cta paucorum infamatus dici non
debet. cuius opinio apud bonos ⁊
graues leſa non exiſtit. Nota p̄-
mo duos caſus i quibus acta peni
tentia executōnem ordinis exerce-
re qs n̄ pt̄. i qbꝰ eque punit̄ aliqs
ſiue denunciet̄. ſiue accuſet̄. Itē

nullus debet inquiri nec puniri ꝓ crimine de q̊ non laborat infamia nec teſtes recipi. ¶ Item occulte infamantes non ſunt audiendi.

¶ Item inimicis teſtib9 nō eſt credendū. ¶ Item ꝓpter famaꝫ ⁊ credulitatē ꝓbatam nullus debet puniri. ſꝫ purgatio ꝓpter infamiā debet indici. ¶ Itē dicta paucoꝝ nō infamāt purgatōes arbitrarie ſūt

¶ Ad petitōꝫ

Ca. Ad petitōnē galteri abbatis corbieñ. pa. cōmiſit inquiſitōꝫ ſuper ſtatu ip̄i9 monaſterij tam i capite ꝙ̄ in membris. inquiſitōne cōmiſſa legatus ap. ſe. ad monaſterium accedens predictū. ip̄o abbate p̄ñte nec reclamante incepit inquirere diligenter ſuꝑ ſtatu monaſterij. inquiſitōne finita legat9 dictū abbatē pariſius euocauit vt ꝯtra inquiſitōneꝫ ꝓponeret ſi quid poſſet rōnabiliter. abbas ad ip̄m accedens allegauit ꝙ in correctione monaſterij ꝓcedere nō valebat cū p̄dictis iudicib9 inquiſitio p̄us fuit cōmiſſa allegans cardinalem ip̄m ex iuſtis cauſis ſibi eſſe ſuſpectū ad ſe. ap. appellauit. Cardinal̄ nō obſtante ip̄ius appellatōne inſpectis que ꝓbata fuerant contra ip̄m a regimie abbacie amouit eundem dando monachis licentiā aliū eligendi. qui ꝯcorditer elegerūt p̄orem de argentolio in abbatem. Sup hoc delata eſt queſtio ad papā. ip̄e vero auditis hinc inde ꝓpoſitis dicit ꝙ de talibus facta fuit fides ꝓpter que dictus. g. debuit amoueri a r̄gimie abbacie quāuis reſtituendus eſſet ꝓpter ordinem iudiciariū nō ſuatū. pa. nihilominus voluit ip̄m manere p̄uatū officio abbacie ⁊ amouit dictū p̄orem a regime abbacie qui nō legitime fuit dicto. g. ſubſtitut9 pro eo ꝙ ip̄e. g. ꝓpter ordinē iudiciariū nō ſuatum fuit inordinate remotus. ſꝫ quia dictus p̄or nō fuit remot9 ꝓpter viciū pſone vel defectū ſciētie. ſꝫ ꝓpter iuris ſolēnitateꝫ omiſſam. papa ip̄m reſtituit in abbatē

¶ Nota ꝙ ſententia que nulla ē fit aliqua p approbatōeꝫ p̄ncipis.

¶ Item ſi aliquis eſt iniuſte remotus p ꝯſequentiā patet ꝙ alius in locum p̄oris eſt iniuſte ſubſtitut9 ita iſta ſūt ꝯnera. ¶ Item ordo iuris nō ſuatus ⁊ ꝓceſſum ⁊ ſententiam reddit nullam.

¶ Accedens.

Quidam ſubdiaconus dñi pape. h. nomine canonicus cremoñ. apud ſe. ap. deceſſit. pa. prebēdā quā obtinuerat i eccleſia cremoñ. g. nepoti ip̄ius. h. ꝯceſſit. ſuꝑ hoc executoribus ſibi datis. qui ꝯceſſionem predictā executōni mandarent. ⁊ dum executores vellēt mandatum apoſtolicum adimplere ex pte capli. cremoneñ. in modum exceptōnis ꝓpoſitū fuit coram eis ꝙ dict9. g. de piurio ⁊ hōicidio erat infamatus publice. vnde p̄benda nō erat ſibi ꝯferēda ſꝫ poti9 auferenda. ꝓpter q̊d executores in negocio nō ꝓceſſerūt. vnde ideꝫ. g. ad ſe. ap. accedens predicta in preſentia dñi pa. allegauit petens vt ꝯceſſioneꝫ ſibi factā faceret executōni mādari ꝯtradictores in exp̄ſis puniendo. vñ mandat pa. executoribus q̄tinus ꝯceſſionē factā dicto. g. debeant executōni mādare niſi p̄us ſuꝑ obiectis criminib9 in modū exceptōnis publice fuerit infamatus. quo facto ſi legitim9 apparuerit accuſator. audiant q̄ fuerint hinc inde ꝓpoſita. ⁊ ſi crimina illa vel alterū eoꝝ ꝓbatum fuerit ꝯtra ip̄m ſuꝑ eadem p̄benda ſilentiū imponant eideꝫ. Si vero null9

ↄtra ipm̄ apparuerit accuſatoꝛ · et
ip̄e ſup̄ dictis criminibus fuerit in
famatus purgatōꝫ canonicā indi=
cant eidē in qua ſi defecerit impo=
nant ei ſilentiū· Si aūt ei p̄ſtiterit
ↄtradictoꝛes ab eius moleſtia cō
peſcant eos qui niſi ſūt eū impedi
re in expenſis legitimis cōdemnan
do· Nō ꝙ executio ſentencie ſiue
collatōnis beneficij debet differri
ſi electus vel ille cui eſt iam facta
collatio ſit ſup̄ criminalibꝰ publi
ce infamatus· Item deficiens in
purgatōne habet̄ ꝓ ↄuicto ⁊ pu=
nitur· Item qui deficit in excep=
tōne ꝓbanda punitur in expenſis
⁊ hoc ideo fit· quia iam ↄſtabat d̄
iure iſtiꝰ cū eſſet p̄benda collata ·

Qualiter ⁊ qn̄

In conſilio p̄ſenti oſtē
dit papa qn̄ prelati debeāt inqui
rere de ſubditoꝝ exceſſibus · ⁊ q̄li
ter eos debeāt punire cū in culpa
fuerint inuenti· qd̄ euidenter colli
gitur ex auctoꝛitatibus noui ⁊ ve
teris teſtamenti· ex q̄bus auctoꝛi=
tatibus p̄ceſſerūt poſtea canonice
ſanctōnes legitur em̄ in euāgelio
ꝙ villicus ille qui diffamatus erat
apud dn̄m ſuum quoniā diſſipaſſet
bona ipſius· queſiuit ab illo· quid
eſt qd̄ audio de te· redde rationeꝫ
villicationis tue· iā em̄ n̄ poteris
villicare Et in geneſi dn̄s ait· deſcē
dam et videbo vtrū clamoꝛeꝫ qui
venit ad me ope compleuerint· ex
iſtis auctoꝛitatibus manifeſte pꝛo
batur ꝙ non ſoluꝫ ſubditus ſꝫ etiā
cum pꝛelatus excedit ſi p̄ clamoꝛē
et famā ad aures ſupioꝛis puene=
rit n̄ a maliuolis ſꝫ honeſtis nec ſe
mel ſꝫ ſepe debet p̄latꝰ deſcēdere
et coꝛā canonicis ſenioꝛibus eccle
ſie ſue ueritatē diligent̄ inquirere
et ſi culpā inuenerit illā puniat nō
tanq̄ ipſe ſit accuſatoꝛ ⁊ iudex· ſed
quaſi fama denunciante ſuū officiū
exequatur· Iſtud quidē obſeruan=
dum eſt in ſubditis et diligencius
in pꝛelatis· quia ipſi ſunt quaſi ſi=
gnum poſitū ad ſagittā et quia nō
pn̄t omnibꝰ cōplacere ꝓpter offi=
ciū ſuū odiū multoꝝ incurrūt · vn̄
ſtatuerūt ſancti patres vt accuſa
tio p̄latoꝝ nō facile admittitur vl̄
admittat̄ ne cōcuſſis colūnis coꝛ/
ruat edificiū niſi diligens adhibe
atur cautela · videlicet ut accuſa=
tio que ad degradatōꝫ intenditur
nullatenus admittatur niſi legiti
ma precedat inſcriptio· ſed cū ali/
q̄s fuerit infamatꝰ ita ꝙ ſine ſcan
dalo diſſimulari non poſſit· tūc ad
inquirendū ⁊ puniendū prelatus
ꝓcedit non ex odio ſed ex caritate
quatinus ſi grauis fuerit exceſſus
quāuis nō degradet̄ ab oꝛdine tn̄
ab adminiſtratōe remoueat̄ omni=
no· qd̄ eſt ſm̄ euangelicam virtu=
tem· a villicatōne villicū amoueri

Debet·

In hoc· §· dicit̄ ꝙ
ille cōtra quē fit
inquiſitio debet eſſe p̄ſens niſi per
ↄtumaciam ſe abſentet et illi ſūt ex
ponenda capitula de quibus fue=
rit inquirendū· ⁊ dicta teſtium et
nomina ip̄oꝝ ſūt ei publicanda et
exceptōnes ⁊ replicatōnes legiti
me admittuende ne ſuppreſſione no=
minū detur audacia infamandi ⁊ p̄
excluſiōꝫ exceptōnū deponēdi fal
ſum ſecuritas p̄beatur ·

Ad coꝛrigendos

In hoc capitu
lo dicitur ꝙ p̄latus tanto diligen
tius debet ad coꝛrigēdos exceſſus
p̄latoꝝ deſcendere q̄nto damnabi
liꝰ eos dimitteret incoꝛreptos cō
tra quos exceptis notoꝛijs tribus
modis pn̄t ꝓcedi p̄ accuſatōꝫ vi=
delicet denūciatōneꝫ ⁊ inquiſitōꝫ
ip̄oꝝ· ita cum ut diligēs in omībꝰ

adhibeat̄ cautela ut accuſatio nul
latenus admittatur niſi legitima p̄
cedat inſcriptio· ⁊ denūciatoꝫ cari
tatiua admonitio.et inquiſitoꝫ cla
moſa debet īſinuatio p̄uenire· hoc
moderamīe ſemp adhibito ut ſꝫm
iudicij formam ſentencie quoqꝫ for
ma dictetur· ¶ Hunc ordineꝫ circa
regulares pſōnas non credit pa·
uſqꝫ quaqꝫ ſeruandū· que cum req̄
ritur de facili pn̄t a ſuis admiſtra/
tōibus amoueri· ¶ Nota q̄ cum
īfamia ꝓcedit a maliuolis non de=
bet ꝓcedi ad inquirendum quia ex
odio preſumitur famam illam pro
ceſſiſſe· ¶ Itez prelati quaſi ſignū
dicūtur poſiti ad ſagittam· ¶ Itez
prelatus non debet ꝓcedere ad in
quirendū ex odio ſed ex caritate·
¶ Item p̄latus p inquiſitōneꝫ nō
deponitur ſed ab adminiſtratōne
remouetur niſi ī duobus caſibus·ſꝫ·
e·inquiſitōnis·i·rñ· ¶ Item ille cō
tra quem fit īquiſitio debet eſſe p̄
ſens niſi ꝯtumaciter ſe abſentet·
¶ Item ea de quibus ꝯtra aliqueꝫ
aliquis īquiritur·debent ei mani=
feſtari ⁊ omnis defenſio ſibi reſer
uatur· ¶ Item accuſationē īſcrip=
cio ſemp precedere debet admoni
cio denunciatōnem·⁊ inquiſitōneꝫ
fama ſiue clamoſa īſinuatio· ¶ Itē
ſentencia ſemp formanda eſt ſꝫm
modū agendi· ¶ Item regulares
defacili remouentur a ſuis admini
ſtratōnibus·

Sicut olim Ca· Statuit cōci
lium generale ſic
olim a ſanctis patribus fuit ſtatu
tum ut metropolitam ſingulis an
nis non omittant ꝯcilia celebrare
ī quibus diligenter ītendant circa
correctōneꝫ ⁊ reformatōꝫ clerico
rum ⁊ mores eoꝝ relegentes·re
gulas canonicas·⁊ pſertim hmōi
ꝯcilij penam debitam tranſgreſſo
ribꝰ īfligēdo·vt aūt id valeat me
lius adimpleri p ſinglas dioce· cō
ſtituant pſōnas idoneas et hone=
ſtas de plano ⁊ ſine aliqua iuriſdi
ctione diligenter īquirant que cor
rectione ⁊ reformatōne ſūt digna
vt ea fideliter referant ī concilio
ſubſequenti·vt ſup his ⁊ alijs ꝓ=
uida deliberatione ꝓcedāt ⁊ ea q̄
ſtatuerint faciant obſuari· ⁊ ī epā
libus ſinodis annuatim celebrādis
ea debeant publicare p ſinglas di
oce·quiſquis aūt hoc ſtatutum ne
glexerit adimplere ab execucione
ſui officij ſuſpendatur· ¶ Nota q̄
ꝓuincialia ꝯcilia celebranda ſunt
ſingulis annis· ¶ Item ſtatui dn̄t
ī ꝯcilijs tales qui ſtatuta ꝯcilij fa
ciant obſeruari· ¶ Itē executores
nullā habent iuriſdictionē· ¶ Itē
exceſſus debēt p ſingulas dioc·de
nunciari·

Olim·i·⁊·v· Inq̄ſitio ſup
ſtatu cuiuſdā
monaſterij ordinis t'ronen̄·tam in
capite q̄ ī membris ꝯmiſſa fuit q̄=
buſdam īquiſitoribꝰ ad petitionē
i·⁊·v·⁊· p·monachorū dicti mo=
naſterij pendente īquiſitione corā
ipis abbas quaſdā ſentētias ſuſpē
ſionis ⁊ excōmunicationis tulit in
quoſdā monachos ipius monaſte
rij ꝓſequentes īquiſitionē ⁊ adhe
rentes eis etiam ⁊ p quoſdā iudi=
ces delegatos fecerat ꝓmulgari·
quoſdā etiam ſpoliauit ꝯtra iuſti
ciam ipo negocio pendēte ⁊ q̄ſdā
īduxit ad iurandū q̄ veritatem nō
dicerent contra ipm ⁊ quia ꝓpter
hmōi impedimenta retardabatur
formatio monaſterij· ſignificata fue
rūt hic dn̄o pa·petierūt īſup dicti
monachi a papa ut faceret eis ex=
penſas factas ⁊ faciēdas ſibi mini
ſtrari de bonis monaſterij· Sup h̄
mandat pa·īquiſitoribus quatinꝰ

ne reformatio mõaſterij valeat re
tardari debeant relaxare ſententi
as ſuſpenſionũ ⁊ excõmunicatõnũ
quas abbas ꝓtulit vel ꝑ quoſdaȝ
iudices fecit ꝓmulgari poſt incep
tum negociũ in eos· et in adheren
tes eiſdem ⁊ reſtituant illos quos
abbas pendente negocio ɔtra iu=
ſticiam ſpoliauit· ⁊ relaxatis iura
mentis ſi qua ꝺ taceda veritate ab
bas extorſerat ꝓcedãt in negocio
de plano ⁊ abſq̃ iudiciorũ ſtrepi=
tu inquirentes que circa pſonas ⁊
obſeruancias regulares viderint
inquirenda· ⁊ corrigant que fue=
rint corrigenda tam in capite ꝙ in
membris ꝓuiſo ut negocio pendẽ
te abbati obediant ⁊ intendãt· ita
ꝙ ꝑ hoc reformatõ monaſterij nõ
valeat impediri· Si vero teſtes cõ
tra abbatem ꝓducti fuerint copiã
faciant ei dictoꝝ ipoꝝ et faciant
fieri ꝑdictis monachis tribus vel
quatuor vł alijs quos aſſumpſerit
ad dictũ negociũ ꝓſequendũ expẽ
ſas neceſſarias factas ⁊ faciendas
ad negociũ ꝓſequẽdũ ꝺ bonis mo
naſterij computatis ſi qua recepe
rint de bonis monaſterij· ¶ Nota
iuriſdictõz inquiſitoꝝ extendi ad
ea ſine quibus eoꝝ officiũ non pt
expediri· ¶ Item iuramentũ ꝺ ve=
ritate taceda ñ valet nec ẽ ſuandũ
¶ Item pendente accuſatõne vel
inquiſitõne ɔtra platũ ſubditi de
bent obedire eidem· ¶ Item prela
tus pendente inquiſitõne vel accu
ſatõne ɔtra ipm nõ debet aliquid
facere ꝓpter qꝺ impediatur offici
um iudicis qꝺ ſi fecerit iudex vel i
quiſitor totum reuocet· ¶ Itez co
pia atteſtationũ facienda eſt abba
ti ɔtra quẽ ꝓceditur· ¶ Item mo=
nachi in expenſis monaſterij pſe=
quũtur inquiſitõnem cum nihil ha
beant·

¶ Prelatorũ· Caſus· Quidam
canonici ferrigi
neñ· denũciauerũt dño pa· ꝙ eorũ
epus minus canonice epatũ adep
tus bona ipius epatus adeo graui
ter dilapidat ⁊ ɔſumit ꝙ niſi cele
riter adhibeatur remediũ ad diſſo
lutõis obprobriũ deducet ⁊ non
ſolũ rerũ ꝓdigus· ſed etiam fame
ſue ꝓdigus eſt ⁊ ſolutus utpote ꝗ
vitam ducit nimiũ diſſolutã ꝓpter
qꝺ mandat papa quibuſdaȝ iudici
bus quatinꝰ pſonaliter accedẽtes
ad locũ veritatem inquirant ⁊ eã
ad pa· ſub ſigillis ſuis tranſmittãt
incluſam eidem epo terminũ aſſig/
nantes· quo ɔſpectui dñi pa· ſe ꝑ=
ſentet ꝓ meritis recepturus· inte=
rim tñ poteſtatẽ vendendi dandi i
feudandi ſeu quocũq̃ modo alienã
di bona epatus eidẽ penitus inter
dicta· ¶ Nota ꝙ inquiſitores pſo
naliter attendere debent ad locũ i
quo morant̃ illi ɔtra quos fit inꝗ=
ſicio ⁊ non alibi faciẽda eſt· ¶ Itẽ
cum aliquis denũciatur ſuſpectus
de dilapidatõne interdicenda eſt
poteſtas quocũq̃ modo alienãdi
bona eccleſie·

¶ De calumniatoribus·

Cum fortius Caſus· Hi
larius ſub
diaconus accuſauit iohannẽ
diaconũ cauſa huius accuſatõis
ɔmiſſa fuit antonio ſubdiacono ⁊
quibuſdã alijs· iudices in negociõ
ꝓcedentes cũ ille hilarꝰ nihil ꝓ
baſſet ɔtra iohannẽ diaconum ab
ſoluerũt eundem· nullã penam im
ponentes hilario ſubdiacono pro
calumnia ꝓuenit hoc ad noticiam
dñi pa· vñ ipe ſcribit antonio ſub
diacono dicẽs ꝙ illa crimina forti
us ſũt punienda que obiciunt̃ illis

qui culpabiles non fuerūt ⁊ preci
pue ſacratis hominibus · vnde re
prehendit iudices illos qui in cau
ſa illi9 iohannis diaconi reſiderūt
ꝓ eo ꝙ nullam penaȝ dicto hilario
calumniatori impoſuerunt · vñ mā
dat dicto antonio · quatin9 cum tm̄
malum tranſire non debeat impu
nitum · h · predictū ꝑuet officio ſub
diaconi · ⁊ verberibus caſtigatus
publice in exilium faciat deporta
ri · ‖ Nota ꝙ qui nō probat quod
intendit contra alium puniri debȝ
pena talionis · ‖ Iteȝ vbi quis nō
poteſt puniri pena q̃ debuit · accu
ſatus alia pena additur ꝑori pene ·
vt hic patet quia non poterat · h ·
ꝑuari diaconatu loco illius verbe
ribus caſtigatus mittit̃ i exiliū ·

Cum dilectus

Magiſter ſcolis palē
tineñ · ad apoſtolicā ſedeȝ accedēs
de ſuo epō exceſſus varios nuncia
uit · papa examinatōnem ipoꝝ cō
miſit quibuſdā inquiſitoribus faci
endam · ⁊ examinatōnem factā ſub
ſigillis ſuis deſtinarent icluſam · q̃
facto pa · examiauit ꝓceſſum nego
cij diligenter · nec iuenit aliq̄d de
predictis ſufficienter eſſe ꝓbatum
vnde abſoluit epm̄ ab obiectis mā
dans quibuſdaȝ quatin9 dictū ma
giſtrū ſuſpendent ab officio et be
neficio donec ſe purgauerit ꝙ non
calūniādi animo ꝓceſſit ad hmōi
crimina ꝓponenda ut ceteri ſimili
pena ꝑterriti ad infamiaȝ prelatō
rum ſuoꝝ de facili ꝓcedere non ꝑ
ſumant ‖ Nota ꝙ qui deficit ī pro
bando i cauſa denūciatōnis punit̃
vt hic dicitur · ‖ Item nemo debet
alium et precipue prelatum ſuū in
famare ·

De ſimonia ·

In ordinando

Caſus · Statu
it Gregorius i ſinodo gene
rali ꝙ ꝓ ordinatōne nullus aliq̄d
accipiat nec ordinatus aliquid de
bet · ‖ Nota ꝙ ꝓ quolibet obſeq̄o
i ordinatōne impēſo quicq̄d colla
tum fuerit ſimoniam inducit ·

Qui alium ·

Caſus · Dicitur h
qui ꝑ pecuniam
expulerit i eccleſia legitime iſtitu
tum ⁊ eaȝ ſic retinuerit omnino de
ponatur · ‖ Nota ꝙ aliquis dupli
ci peccato tantū punitur quantū
ꝓ ſimplici hic tm̄ ſpoliauit ⁊ cōmi
ſit ſimoniam ·

Si dñs

Ca · Querebat̃ vtrum
qui libȝ catholic9 ad
mittendus ſit ī accuſatōeȝ ſimonia
corum · Rñ · pa · ꝙ quilibȝ admittē
dus eſt argumēto a maiori · Si em̄
dñs qui fuit ſine peccato licentiā
accuſādi dedit vni ſcȝ iude ſcelera
tiſſimo multo fortius null9 catho
licus expellendus imo poti9 exorā
dus eſt · vt veritatem aſſeueret ad
repellendam ſimoniacā prauitatē
‖ Nota quemlibet admittendū ad
accuſatōnem ſimoniacoꝝ ·

Accuſatū ·

In iſto · §. ⁊ i ſe
quenti dicitur
q8 ſi aliquis accuſatus fuerit de ſi
monia 8 qua ſit publice infamat9
debet ꝓhiberi a celebratōe miſſa
rum donec de veritate ꝯſtiterit
‖ Nota hic argumentū q8 accuſa
tus ſimoniace debet ſuſpendi a ce
lebratōne miſſarū et idem dicit̃ i
capitulo ſequenti ·

Sicut ſimonia ·

Caſus · Ali
ſo morbos
vincit · vnde ſine aliqua dilatōe cū
de ipſa conſtiterit de eccleſia debȝ
eliminari ⁊ expelli · ‖ Nota q8 dici
tur hic q8 ſi ꝑ aliq8 ſignū ꝯſtite
rit aliquem fore ſimoniacū iudex

debet ipm punire.

Tanta. Propter magnitudinez criminis ſimonie. ſerui aduerſus dños et quilibet criminoſi admittunt ad accuſatõnem contra ſimoniacos. Itẽ omnis peccator põt cantare miſſaz preter ſimoniacũ et quilibz poteſt eũ accuſare etiã meretrix vt ab ordine male accepto remoueatur. Nota q ab accuſatõne ſimonie nec ſeruilis cõditõnis homines nec iſamatos repellendos.

Non ſatis. In iſto capitulo phibet ne ab his qui tranſeũt ad religionez aliqua pecunia requirat nec porratus nec cappellanatus p aliq̃ pcio alicui cõmittat et qui ctra fecerit tam ille qui dedit q̃ ille q̃ recepit vel recipit ſimoniã cõmittit nec p aliquo ſpũali non obſtante aliqua cõſuetudine quia diuturnitas tpis non minuit peccatũ ſed auget. et in ſequenti capitulo idez dicit. Nota regulã q diuturnitas tpis etc.

Cum eccleſie. In q̃buſdã eccleſijs ita locum habebat venalitas vt p pſonis eccleſiaſticis ponendis in ſede et p ſepulturis mortuorũ et benedictõibus nubentiũ ſeu alijs ſacramentis aliquid requirat. Cum igitur quidam putant ſibi licere de longa conſuetudine. nõ attendentes q tanto grauiora ſũt crimina etc. phibet pa. ut decetero p ſacramentis nihil exigat. et ſi q̃s cõtra preſũpſerit portõz cũ gyeſi ſe nouerit habiturũ. Nota q conſecratõne eccleſiarũ poteſt fieri con ſecratis.

Cum ſit Caſus. Queriẽ ſi p cõſuetudine eccleſiarum aliquid poteſt exigi preter pcuratõnem et reſpondet q non. hoc habes. i. q. i. placuit. Nota epm in conſecratõne eccleſiarũ procuratõnem petere poſſe.

De hoc. Eps oxomieñ. añ ſuam electõnẽ pmiſit archidiacono q̃dam beneficium. et cuidam clerico quendã porratum ut vterq3 electõnem cõſentiret. Item rex et alij pncipes pecuniam receperũt ut electõni cõſentirent. queſiuit archiepus q̃d eſſet ſibi agendũ ſup predictis. Reſpõdet pa. q ſi manifeſtũ eſt dictum archidiaconũ et clericum recepiſſe pmiſſa ob cauſam illã vl exinde cõfeſſi fuerint vel cõuicti ſũt deponẽdi. Si vero nõ eſt notoriũ nec conuicti ſũt vel cõfeſſi. ſed publica laborat infamia indicenda eſt illis purgatio in qua ſi defecerint ſunt puniendi. rex aũt et pncipes inducendi ſũt vt ſi qua receperint a dicto epo ut electõni preſtarẽt aſſenſum eccleſie reſtituant oxomieñ. cũ illa ſine piculo anime nõ pñt retinere. Nota q deponendi ſũt qui ſimoniã cõmittũt. Item pecunia recepta reſtituenda eſt eccleſie in cuius iniuriam data eſt.

Cum eſſent R. clericus et v. nobil' erãt in pſentia dñi pape p cõtrouerſia quã inter ſe habebant quia nobil' ille in curia dñi pa. moram diutius trahere non poterat p ſe in cauſa illa cõſtituit pcuratorez. ptibus in pſencia pape cõſtitutis. cleric9 ille cõfeſſus eſt q miles ille pmiſerat ei dare eccleſiã illam ſup qua litigabant ſi q̃dam negociũ ipſius militis poſſet in pſentia pa. pmouere quia pmiſſio illa cõtinebat ſimoniacam prauitatẽ. eidem rñ. pa. impoſuit ſilentiũ ſup eccleſia ipa. Nota q ſola pmiſſio ſup re ſpũali ſimoniam inducit.

Insinuatū. In ecclesijs cistercieñ. epātus quia plures clerici p simoniã dicūtur habere ingressum. de quo fūt infamia notati. vñ mandat pa. dioc. epo quatinus si notoriū fuerit aliquos in ecclesijs illis p simoniam intrasse inde eos remoueant illis aūt quorum crimen notoriū nō est sed inde laborat infamia publica indicat. v. et. vi. manu sui ordinis purgatōnem qua si defecerint beneficio ꝑpetuo ꝑuet eosdem. ¶ Nota q infamatus de simonia si non potest se purgare punit tanquam conuictus.

Nemo. Casus. Statuit alex. q nullꝰ p̄sbiter aliqd emolimentū tempale recipiat a quocūqꝫ publice peccante vel epo vel eius ministris celet peccatū illius nec ꝓ respectu alicuius psone consanguineitatis vel familiaritatis dimittat qn peccatū illd epo innotescat Secdo dicit q nullum digne penitentē. vel etiam minus digne penitentē ꝓpter grām vel fauorē ad reconciliatōnem adducat et testimoniū recōciliatōnis ferat eidē vel ꝓpter aliquē liuorē siue odiū remoueat a recōciliatōe qr vtrūqꝫ simoniacū est. ¶ Nota q q dat temporale ꝓ spūali simoniā ꝯmittit et qui ꝓpter ꝯsanguineitatē vel amiciciam non denūciat epo peccatum alicuiꝰ simoniā ꝯmittit. ¶ Item q cūqꝫ penitentē ꝓpter grām vel fauorem ad penitentiã adducit vel ꝓpter odium remouet a reconciliatōne simoniā ꝯmittit et sic fauor vl grā siue odiū succedit loco p̄cij.

Querelam. Casus. Monachi de acra. quoddã maneriū cum ptinētijs suis et ecclesiam quandā adepti fuerunt a monachis de cadomo sub annuo cēsu xv. librarū. et sup hꝫ cartã ab ipsis monachis habuerūt. Postmodum vero p̄or monachorum de acra capitulo suo inconsulto cartam p̄dictā accepta inde pecunia dictis monachis de cadomo resignauit. vñ monachi isti de acra cōquerebant se iniuste grauatos. quare mandat pa. quibusdã quatinꝰ ptibus cōuocatis causā ꝯcordia vel iudicio terminare ꝓcurent. Scientes q ecclesia predicta emi non potuit. ita nec redimi. Si vero monachi de cadomo legitime citati fuerint cōtumaces iudices monachos de acra inducant ī possessionē eorum de quibus ꝯtrouersia vertit iter eos nec pmittant eos exinde absqꝫ iuris ordine molestari ¶ Nota q ecclia nec potest emi nec redimi alias simonia ꝯmitteret. ¶ Item ꝓpt ꝯtumaciam rei ante lit. ꝯt. actor mitti debet impositōnē rei petite et iudex inductū impositōnē defendere debet. ¶ Itē delictū prelati capitulo inconsulto nō p̄iudicat ecclie.

Ea que. Casus. Quidã epi extorquebant nūmos a clericis ꝓ crismate et illos denarios aliqñ appellant cathedraticum aliqñ pascalem prestatōnē. aliqñ appellant illos ꝯsuetudinē epalem Sed quia simoniacū est mandat pa. quatinꝰ p̄textu alicuiꝰ ꝯsuetudinis et prelatōnis denarios predictos nullatenus exigant qd si fecerint piculum sui ordinis poterūt formidare. ¶ Nota q ī delictis nō excusat ꝯsuetudo et variatio nominis non prodest.

Ex diligenti. Casus. Archidiaconus cantuarieñ. īduxit quendā clericū vt faceret ei fidelitatem ita q ipe illi clerico bñficiū ecclasticum ānis singulis exhiberet clericꝰ iste vidēs

ꝙ hmōi oblatio illicita erat peciJt inſtanter a dn̄o pa. videns ꝙ predicto bn̄ficio nil ampli9 accipet. papa videns petitōnem hui9 honeſtā ⁊ fauorabilē. ip̄m ab illa infidelitate abſoluit. cū illud cōtrariū fuerit diuinis legibus ⁊ humanis. ita ꝙ a ſacerdote diſcreto penitentiam accipiat ⁊ ne nota infamie poſſit r̄ſpergi ↄcedit ſibi has lr̄as quas poſſit oſtendere in teſtimoniū ſue indulgentie ↄtra infamantes eundem. ¶ Nota ꝙ fidelitas ꝓ re ſpūali acquirenda fieri n̄ debet quia ſimonia eſſet.

Et ſi queſtiones. Ca. Quidā elect9 fuit in archiep̄m ſtrigon̄. ⁊ ↄfirmat9 pa. p quendā cardinalem p mare euntem tranſmiſit ei palliū. Frater illius electi occurrit obuiam cardinali. ⁊ cū paucas equitaturas haberet obtulit ei palefredū. ep̄o electo ignorāte ⁊ recipiente poſtmodum palliū ab eodez. poſtea archiep̄us hoc intelligēs dubitauit an eſſet ſibi in aliquo imputandū. conſuluit papam ſup hoc. ⁊ ip̄e rn̄. ꝙ in his vltra quā oporteat dubitare nō debet. cum dicāt humane leges ꝙ q̇dam ↄtemnūt ſacramenta etiam neceſſaria exhibere. quadaz tenui religione dicentes tenuē religionez que dubitat vbi dubitandum nō eſt. ⁊ ideo ꝓ eo frater ei9 cardinali equū vnū illo ignorāte tranſmiſit. nullo modo ip̄m dubitare oportet. cum paucas equitaturas veniens p mare ſecū haberet. quia in accipiendis munerib9 vel dandis tria ſūt ↄſideranda. ſcz qualitas dantis ⁊ accipientis. q̈ntitas muneris. ⁊ tempus donatōnis. qualitas pſonarū. ut a paupere diuite vel ecōuerſō. q̈ntitas muneris ſi magnū vel puū ſit donū tempus an inſtante neceſſitate vel alio tempore donetur. Si p̄dicta conſideretur non fuit magnū ſi frater ille equū vnum cardinali donauit. quē hiſtrioni etiā nō petēti donaret ⁊ potius hoc fecit neceſſitate iſpecta q̄ꝫ alia intentōne. ꝙ aūt dicitur beat9 qui excutit man9 ſuas ab omni munere ꝺ donis illis dictū eſt que ſolent accipientes vel accipientis animū allicere in alijs que accipientis animū nō immutarent romana eccleſia interp̄tari conſueuit accipientē non delinquere vel donantem. ¶ Nota ꝙ nō debꝫ ep̄s dubitare vbi dubitandū nō eſt. ¶ Jtem in donis dandis tria conſiderant̄ ut lr̄a dicit. ¶ Jtē modica nō p̄ſumūtur aliquē immutare.

Veniēs Caſus. Quidam p̄ſbiter. f. nomine voluit fieri monachus in quodā monaſterio. abbas ⁊ fratres voluerūt eū recipe in monachū quouſqꝫ cōuenit eis dare. xxx. ſoli. facta ↄuentōne ſequenti die receptus fuit i monachum monachi poſtulauerūt ab ip̄o. xxx. ſol. abbas. x. familia. xij. ꝓ paſtu dicentes hoc eſſe ↄſuetudinem monaſterij. monachus ille acceſſit ad papam ꝓponēs p̄dicta coram pa. vnde mandat cuidā q̈tinus ſi eſt ita cōpellat abbatem et monachos ad reſtituendā pecuniam p̄ſbitero indigne acceptam et eidem precipiat ut in alio monaſterio in habitu monachali dn̄o ſtudeat ſeruire. abbatez ⁊ maiores pſonas monaſterij ab executōne ordinis ſui ſuſpendens ꝓ tante prauitatis exceſſu. ¶ Nota pecuniā reſtitui monacho quā dedit mōaſterio ſuo ꝓ ſua receptōne.

Extue Caſus. Quidā cum vellet ad ordinē aſcēdere acceſſit ad archidiaconum ut eum

preſentaret ad ordinez ſacerdotis
qui noluit eum ad ordinē p̄ſenta=
re niſi p̄us ſex ſoli· ſoluiſſet eidem·
⁊ ſic ordinem ip̄m p eum p̄ſentat9
accepit· Ep̄us dioce· cui ſacerdos
hoc in ſecreto fuerat confeſſus· q̄
ſiuit a dn̄o papa quid d ip̄o p̄ſbi·
eſſet agēdum· Rn̄· pa· ſi hoc eſt ſe
cretum eundē ſacerdotē moneat ⁊
inducat ut ordinē alicuius religio
nis aſſumat ⁊ ꝑpetuo abſtineat ab
officio ſacerdotis· alioq̄n nō debet
ip̄m ab officiō ſacerdotis arcere cū
ſit ſecretus eius exceſſus peniten=
tiam tn̄ ſecretam ſibi iniungat·
¶ Nota ꝙ crimen occultū p̄latus
punire non debet· quia ill' ſcit ut
deus non ut iudex·

Ad noſtram·

In hoc capitu
lo dicit̄ ꝙ pro
miniſterio eccleſiaſtico ⁊ pro vica
rijs ⁊ criſmate nihil omnino acci=
piatur· ¶ Nota ꝙ pro officijs ec=
cleſiaſticis nihil dari debet·

De ſimoniace

Caſus· Quidā
ordinati fue=
rant ſimoniace· queſitū fuit d his
quid eſſet agendū pa· rn̄· ſup hoc
certum nō poſſumus dare reſpon=
ſum niſi p̄mo ſciamus qualiter fue
rint ordinati quia ſm̄ q̄ndam ſpeci
em ſimonie quidam licet ſimoniace
ſint ordinati utpote ip̄is ignoran
tibus ſimoniaci nō ſūt ⁊ illi diſpē
ſatiue pn̄t in ſuis ordinibus rema=
nere· ¶ Nota ꝙ qui ſimoniace or=
dinati ſūt ip̄is ignorantib9 nō ſūt
ſimoniaci cum quib9 pn̄t epiſcopi
diſpenſare·

Matheus·

Caſus· Quidam
elect9 fuit ad re=
gimen cuiuſdam eccleſie de volun=
tate maioris ptis paucis ꝯtradi=
centibus· quidā amicus illius d vo
lūtate electi turbata q̄ndam pecu
niam ſoluit illi qui diſcordiā facie
bat· ⁊ ſic ꝯtradictio quieuit· poſt
ea dubitans ꝙ ſimoniā ꝯmiſiſſet p
cardinalem iſtū· factū ſecrete dn̄o
pa· intimauit petens ſup hoc ꝯſili
um ſalutare· ⁊ pa· rn̄· ei dicens ꝙ
multum ꝯſuluit ei ſi adminiſtratō
nem ſponte dimittat· memor ex̄ns
illius verbi· nihil pd eſt homini ſi
vniuerſū mundū lucret̄· anime ve=
ro ſue detrimentū paciat̄· ¶ Nota
ꝙ turbata voluntas non excuſat·

Ad aures·

Caſus· Quidam
g· nomine ꝓpter
pecuniam quā debebat excōmuni
catus fuit quia eaz ad terminū nō
pſoluit· ⁊ tandem creditoribus ſa
tiſfecit· Sed abſolutōnis benefi=
ciū hr̄e n̄ potuit excōmunicatori
b9 q̄rentibus· x· li· pro abſolutōe
conqueſtus fuit ille pape· rn̄ man
dat quibuſdā quatin9 ſi predictus
g· debitū ſoluit ip̄m gratis abſol=
uant· ſi excōmunicatores requiſiti
ip̄m nō duxerint abſoluendum·
¶ Nota ꝙ abſolutio gratis eſt im
pendenda cum ſit ſp̄ūale·

De regularibus

Ca· Quidā
regulares
canonici ⁊ monachi ip̄is ſcientib9
p ſimoniam ingreſſum in monaſte=
rijs et eccleſijs regularib9 habue
rūt querit̄ quid de ip̄is ſit agendū
Rn̄· pa· ꝙ cū multe ſup hoc aucto
ritates repiantur exp̄ſſe nihil ali=
ud eſt ſtatuendū niſi ut locū quem
taliter adepti ſūt omnino dimittāt
et alia monaſteria diſtrictiora ade
ant· in quibus penitentiaz agant·
Si aūt ignorantibus ip̄is pecunia
data fuit cōpellendi ſūt ut eidez lo
co renūcient ⁊ poſtmodū reducan
tur in eundez· ſi abſq̄ ſcandalo ibi
poterūt remanere vel ī alijs eiuſ=
dem ordinis collocent̄· ¶ Nota ꝙ
illi quibus ſcientibus ſimonia ē cō
miſſa in artioribus monaſterijs ſūt

ponendi alij ignorantes ſimoniā
in eiſdem vel in alijs locis eiuſdem
ordinis diſpēſatiue pñt remanere
¶Nota ꝙ regularis ſimoniac⁹ in
alio loco eiuſdem ordinis p̄ficiẗ ad
agendā penitentiā. ¶Nota ꝙ mi
tius agitur cū aliquo rōne ſcanda
li.

Ex inſinuatōne. Ca. Quidā
p̄na cupi-
ditate ipo tñ ignorante in canoni
cum cuiuſdaz eccleſie fuit recept⁹
poſtmodū ad annos diſcretōis ve
niens ſignum crucis aſſumpſit. et
p̄bendam quā taliter adept⁹ fue-
rat i manu prepoſiti ꝛ fratrū ſpō
te reſignauit. ꝫ idem prepoſit⁹ et
fratres ſibi cōpacientes ipm̄ d̄ no
uo icanōicū elegerūt ita videlicz
ꝙ p⁹ iſtam electōz poſtremū locū
in choro ꝛ in alijs obtineret. Iſte
que fuit a pa. vtrū p̄mū locū quez
habuerat ꝑ̄m p̄mam electōz valeat
recupare. Rñ. ei pa. ut indulgētia
quā fratres illi miſericorditer ſibi
fecerūt otent⁹ exiſtat ꝛ rōne pri
me receptōis nihil audeat in ipa
eccleſia vendicare. ¶Nota ꝙ ſimo
niacus ſine licentia ſupioris renū-
ciat beneficio. ¶Item nota ꝙ ſi da
ta ſit pecunia pro ingreſſu regula
ris eo ignorante locum quem ha-
bet poteſt retinere niſi ei renūciet
¶Nota ꝙ capitulū poteſt diſpē
ſare cum eo qui ignoranter in ec-
cleſia beneficium eſt adeptus. ut i
eadem eccleſia in canonicū admit-
tatur. ¶Item actio ſemel extincta
amplius non reuiuiſcit.

Nobis fuit. Caſus. Vacante
quadaz plebana
tu capitulū eiuſdem plebis dede-
rūt poteſtatem eligendi quatuor
qui eligerēt plebanū. amici illi⁹
de cuius electōne ſperabaẗ ꝓmiſe
rūt. vni de p̄dictis q̄tuor vel etiaz
omnib⁹ pecuniā ſe ſoluturos eo tñ
ignorāte ꝛ ſic interueniēte hmōi
ꝓmiſſione elect⁹ fuit. queriẗ an ta
lis electio ꝓpterea ſit improbanda
Rñ. pa. ꝙ quāuis illi⁹ ꝓmiſſionis
conſci⁹ nō fuit hui⁹ electio ſi de cō
ſtiterit eſt reprobanda niſi cōſta
ret illos qui ꝓmiſſiōz fecerūt frau
dulenter id feciſſe in diſpendiū il-
lius qui fuerat eligendus. Secun-
do alia queſtio ponitur. Ecce ali-
quis eſt electus in prelatū alicui⁹
eccleſie illa electio reprobata eſt
ꝓpter ſimoniacam prauitatem ut
dictum eſt. queriẗ vtrū ep̄us cum
talibus valeat diſpenſare. ꝛ rñ. ꝙ
non. ¶Nota ꝙ ſimonia ab alio cō-
miſſa alij nocet qui culpabilis non
fuit. niſi illud factum fuerit in di-
ſpendium electi. quia ei non nocet
cum fraus alicui prodeſſe non de-
beat.

Dilect⁹ Caſus. Cum archidia
conus eboracen̄. r. p̄-
poſitum multis grauaminibus et
iniurijs afficere nō deſiſteret pro
miſit ei certaz pecunie quantitatē
ſe daturū ꝛ pſoluit. ꝫ poſt recep-
tōnem pecunie archidiaconus ſup
dignitatib⁹ ꝛ beneficijs ab ei⁹ mo
leſtia nō quieuit. vnde prepoſit⁹
dño pa. fuit conq̄ſtus. mandat pa
pa. quibuſdam quatinus ſi eſt ita
compellant archidiaconum reſti-
tuere quod accepit. ſi ipm̄ contra
promiſſionem ſuam veniſſe conſti
terit. ¶Nota per hanc decre. ꝙ li
citum eſt alicui redimere vexatō-
nem ſuam. ¶Itez fidem non ſuan
ti fides non eſt ſuanda.

Quam Ca. Cappellanus d̄ vil
la franca pro exequijs
mortuoꝝ ꝛ bñdictōīb⁹ nubētiū
exigebat pecuniā a parrochianis

ſuis iniuſte ⁊ extorq̄bat · prochia
ni illi conqueſti ſūt pa· vn̄ mādat
quibuſdā quatinus cappellanū illū
moneant ut a tanta preſūptōne de
ſiſtat ⁊ ꝓ exceſſu ſatiſfaciat cōpe
tenter Si aūt obedire noluerit pu
niant ip̄m pena canonica ·

Dilectꝰ Caſus· Archiep̄s can
tuarien̄· dū ip̄e dioce·
ſuam viſitat in monaſterijs ⁊ alijs
locis religioſis iuenit pululaſſe ſi/
moniacam prauitatez ita ꝙ in eis
multi p̄cio ſūt recepti q̇ gratis re=
cipi debuerūt· Sed qꝛ multitudo
erat in cauſa queſiuit a pa· an ſeue
ritati ſit aliquid detrahēdum · Et
ip̄e rn̄· ꝙ ſic predicti coꝛaz ip̄o fu
erūt accuſati poſtquā crimen oꝛdi
ne iudiciario fuerit cōprobatū · tā
dātes quā recipiētes canonica pe
na puniat· Si aūt ꝑ ſolam inquiſi/
tōnem de hoc ſibi ꝯſtiterit illos q̇
ꝑ ſimoniā in locis talibꝰ ſūt recep
ti inde remoueat ⁊ ad monaſteria
dirigat artioꝛa ad penitētiam per
agendam· ⁊ abbatibus p̄oꝛibus ⁊
p̄latis quibuſlibet ⁊ officialibꝰ eo
rundē iniungant penitentiā cōpe
tentem· ⁊ donec illaz ꝑegerint ab
executōe ſacroꝝ oꝛdinū ſuſpēdat
eoſdem· iniungentes ep̄is ſuis vt
hāc formā ꝑ ſuas dioce· faciāt ob
ſeruari· tn̄ ſi g̃tis ſine aliqua taxa=
tōne fuerit eis oblatū illud gratā
ter recipi poterit · ¶ Nota penam
regulariū q̇ ꝑ ſimoniā ſūt recepti
vt q̇ ꝯuictus eſt in modū accuſatō
nis debeat deponi q̇ in modū inq̇=
ſitōnis in aliud mōaſteriū artōꝛis
religionis dꝫ deponi ad penitētiā
ꝑagendā· hodie ſtandū videt̄ illi
ꝯſtitutōni· infra· e· quoniā · ¶ Itē
ſi gratis aliquid detur ſine aliqua
taxatōne illud recipi poteſt·

Licet hely· Caſus· Oſtendit
pa· in decre· pre
ſenti ꝙ prelati tanto diligentius
ſubditoꝝ exceſſus corrigere dn̄t·
quanto eoꝝ offenſas deſerunt in
correctas q̇d oſtēdit exēplo hely
qui licet in ſe bonꝰ exiſteret· qꝛ cū
filioꝝ exceſſus nō corripuit ⁊ i ſe
⁊ in ip̄is vindictam accepit prela
tus eni ꝯtra ſubditos tribus mo=
dis exceptis notoꝛijs ꝓcedere p̄t
ꝑ accuſatōꝫ denunciatōꝫ ⁊ inquiſi
tōnem ip̄oꝝ· ita videlicet ꝙ accu
ſatōnem precedat inſcriptio · de=
nunciatōnem āmonitio · ⁊ inquiſi=
tōnem clamoſa inſinuatio ⁊ ħ pro
bat̄ auctoꝛitate dn̄i dicētis· deſcen
dam ⁊ videbo vtrū clamoꝛē q̇ ve=
nit ad me ope cōpleuerint· cū cla=
moꝛ ꝑuenit ad prelatū deſcēdere
debet ⁊ inquirere ⁊ videre an ve/
ritas ſic ſe habeat ⁊ hoc idē oſten
dit ꝑ canonē antiquū· ſi q̇d de q̊=
cūqꝫ clerico ad aures p̄lati ꝑuene=
rit ꝙ iuſte offēdere poſſit n̄ ſtatim
credat ſꝫ p̄us cū canonicis ſuis ve=
ritatē inq̇rat· ut ſi culpā inuenerit
ip̄am puniat· n̄ tanquā ip̄e ſit accu
ſatoꝛ ⁊ iudex· ſꝫ fama deferēte ſuū
officium exequat̄· ita videlicet ut
iuxta iudicij formā ſentētia foꝛme
tur his p̄miſſis deſcēdit ad caſum
cuiꝰ occaſione p̄miſit p̄dicta·

Cū igitur · Ca· Abbas pom
poſianꝰ erat iſa
matꝰ apud dn̄m pa· de ſimonia· di
lapidatōe ꝑiurio· ⁊ iſufficientia ·
q̇dā monachi pomppoſiani ſup his
denunciauerūt ip̄m abbatem dn̄o
pa· ꝯtra q̊s abbas excepit ꝙ denū
ciatōꝫ hmōi ſꝯna correctō nō pre
ceſſit ſm̄ regulā euāgelij · ſꝫ mona
chi aſſerebāt ſe illū p̄monuiſſe · ⁊
ad ħ ꝓbādū idux erūt duos mona
chos· ſꝫ qꝛ ſup ħ ꝯtendē n̄ deſiſte
bāt· pa· ex officio ſuo voluit inq̇re
re d̄ premiſſis· vnde ſuper predi=
ctis criminibꝰ recepit iuramenta

monachoꝝ tam qui cōtra ip̄m q̄ȝ
ꝓ ip̄o venerant quoꝝ depoſitōni
bus publicatis ceperūt diſputare
ſup illis ſ; quia ꝑ dicta illoꝝ ⁊ cō
feſſionem abbatis ꝯſtitit pape ꝙ
abbas q̄ndam ſūmam pecunie ab
anteceſſore ſuo dimiſſam expende=
rat ⁊ in alia maiori mōaſteriū ob
ligauerat ꝓpter qꝺ papa ip̄m tan
quā de dilapidatōne ſuſpectum ſu
ſpendit ab adminiſtratōne. ſ; quia
ſimonia multis modis videbat̄ eſ=
ſe ꝓbata abbas contra teſtes mul
tas exceptōnes oppoſuit. videlicet
ꝯſpiratōnes ⁊ inimicitias capita
les. furtum ⁊ adulterium. ut eos a
teſtimonio remoueret et ſup quibus
ſatis fuit diſputatum quidā dice=
bant ꝙ omnes indifferenter erant
admittendi. cum accuſatio ſimonie
adinſtar criminis leſe maieſtatis
ꝓcedat. alij vero ꝯtrarium dice=
bant. quia licet crimina iſta q̄ntū
ad accuſatōꝫ paria iudicent̄ diffe=
rūt tñ in multis. ⁊ p̄terea diſting=
uendum eſt inter accuſatores ⁊ te
ſtes. pa. vero equitate penſata ne
innocens ſuccūberet. vel prauitas
ſimonie effugeret impunita illas
exceptōnes tm̄ admiſit. que ſi pro
bentur teſtes ip̄i non zelo iuſticie
ſed ex odio ꝓcedere viderentur.
Nota ꝙ ille q̄ venit ad denūcian
dum admittitur ad teſtificandum.
Itē nota admonitio p̄cedere de
bet denūciatōnem alias denunciās
repellit̄. Item ſuſpectus ꝺ dila
pidatōne ſuſpendit̄ ab adminiſtra
tōne. Item ꝯſpiratores ⁊ inimi
ci capitales repellūtur a teſtimo=
nio quia ex odio deponi vident̄

Per tuas. Caſus. In dec.
p̄cedenti dicitur
ꝙ abbas pompoſianus plures ex=
ceptōnes oppoſuit ꝯtra teſtes in=
ductos cōtra ip̄m in crimine ſimo
nie. ⁊ papa q̄ſdam exceptōnes ad
miſit q̄ſdam repulit. vnde videba
tur ꝙ teſtes criminoſi admitti de=
beant in crimine ſimonie. queſitum
fuit a papa qualiter eſſet ītelligē
da. Et ip̄e rn̄. ꝙ decre. illam. licet
help edidit ad cuius intelligentiā
ſic diſtinguitur. Primo circa mo=
dum agendi vtrū agatur de crimi
ne ſimonie criminaliter. an ciuilit̄.
et ſi ciuiliter agatur vtrū de rigo
re iuris an de equitate. Secūdo di=
ſtinguit circa pſonam ꝯtra quā ꝓ
ceditur vtrū ſit regularis an ſecu
laris. et ſi ē regularis vtrū illa ſit
inferioris gradus. an excellentio=
ris dignitatis. ⁊ an ſit bone opini
onis. an grauiter īfamatꝰ. ⁊ vtrū
defacili poſſit puniri an ſine ſcāda
lo nequeat condemnari. Tercio di
ſtiguit circa pſonas teſtium vtrū
ſint honeſti vel emendati ꝺ crimīe
an in crimine pſeuerent ⁊ vtrū te
ſtificentur ex caritate vel ex odio.
Quarto que crimina obiciuntur te
ſtibus vtrū eadem vel minora. an
paria ꝉ maiora. Quinto an ſint alia
adminicula que adiuuent teſtes.
hec omnia ad intelligētiam illius
epiſtole ſūt diſtinguenda. recolli
ge illos. v. modos q̄ntū ad alterā
ptem hoc modo. Si agatur ciuilit̄
de crimine ſimonie ⁊ ſm̄ equitatē
et pſona ꝯtra quā agit̄ ſit regula
ris ⁊ īferioris gradꝰ ⁊ male fame
et q̄ defacili pt̄ remoueri et adſint
alia adminicula ut cōtingit in ab
bate pompoſiano. q̄ eſt reglaris ⁊
grauiter infamatus et inferioris
dignitatis et qui defacili potuit
remoueri. Contra talem perſonam
teſtes qui adhuc in crimine perſe
uerāt cū alijs adminiculis puta fur
ti adulterij que ſunt minora crimi
na qui ex caritate deponūt ⁊ hūt

alia admīicula admittūtur in cri-
mine ſimonie ꝓpter criminis enor-
mitatem ⁊ tales teſtes admiſſi fue
rūt ꝯtra abbatē pompo nō obſtā
tibus exceptōibus furti adulte-
rij. ſ equitate ⁊ nō de rigore alias
vero exceptōnes. ſcꝫ ꝯſpiratōnes
⁊ inimicitias capitales ꝓbandas
admiſit. quia eis ꝓbatis patet ꝙ
ex odio teſtificātur ⁊ tales teſtes
ꝯtra talem prelatū taliter admit-
tūtur. non ſm rigorem iuris ſꝫ ſm
tempantiam equitatis cum agere
tur non criminaliter ut ab admini-
ſtratōne amoueret̄ tanquā imme-
ritus et damnoſus ⁊ defacili pote
rat remoueri. vnde ipē ñ expecta-
ta ſententia ceſſit ergo intellige a
ꝯtrario ſenſu ꝙ ſi pſona ꝯtra quē
taliter agitur de ſimonia nō ſit ta
lis. ꝯtra illā tales teſtes nullo mo
do recipiunt̄. ⁊ multo minꝰ ſi age
retur criminaliter. ¶ Nota ꝙ crimi
noſi teſtes recipiūtur in crimine ſi
monie de equitate ciuiliter cū agi
tur nō ſimpliciter. ſed cum alijs ad
miniculis. ¶ Item ꝯſpiratores et
inimici capitales in nullo caſu reci
piuntur.

Sicut tuis. Caſus. Vacante eccleſia iembla-
cen̄. quendā monachum ſuū virum
ꝓuidū et diſcretū elegerunt in ab
batem. ⁊ quia leodien̄. eccleſia ca
thedralis paſtore carebat ad colo
men̄. eccleſiaꝫ metropolitanā ipiꝰ
acceſſit. et ſ licentia ipius interim
miniſtrauit ⁊ in mōaſterio iambla
cen̄. poſtmodū in leodien̄. eccleſia
fuit inſtitutus epūs qui requiſitꝰ
ab ipō electo electōneꝫ ipiꝰ noluit
ꝯfirmare. ſed cōpto ꝙ hoc fiebat
ꝓ extorquenda pecunia ꝓtulit ex
cōmunicatōꝫ ne ꝓfecto huiꝰ aliq̄
pecunia pſoluat̄ et qui cōtra face
ret eſſet excōmunicatꝰ. Sꝫ quidaꝫ
de fratribus eius eo ignorante ꝓ
miſit pecuniam ⁊ pſoluit. et ſic ab
epō inuitatus ꝯfirmatōnem et in-
ſtitutōnem accepit. poſtmodū p-
uenit hoc ad noticiā abbatis ipiꝰ
dubitauit an poſſit licite miniſtra
re in officio abbacie. que ſuit a do-
mino pa. q̄d facere deberet. tn̄. pa
pa licet ſm canones etiaꝫ puuli q̄
cupiditate pentum eccleſias p pe
cuniaꝫ ſūt adepti eas dimittere te
neant̄. tn̄ quia aliud eſt ⁊ longe di
uerſū nō pbere ꝯſenſū. ⁊ aliud eſt
expreſſe ꝓhibere debet nihil ſibi
ad penam et culpā imputari ex eo
ꝙ ꝯtra prohibitōnem et volunta
tem ſuam a qua poſtmodū non re-
ceſſit alius pecuniā ſoluit eo igno
rante. preſertim cum ille non ſit ei
aliqua ꝯſanguineitate ꝯiunctus.
niſi poſtea ꝯſenſerit ſoluēdo pecu
niam ꝓmiſſam aut reddendo ſolu
tam. Alioq̄n ꝯtingeret ꝙ factū ali
cuius paratis inſidias inimico ſuo
ei dānoſū exiſteret cui omnino diſ-
pliceret. et ſic aliq̄s de dolo ſuo cō
modum reportaret. illi vero q̄ pe
cuniā dederūt aut eam receperūt
intantū culpabiles ſūt ꝙ ſi eoꝝ ex
ceſſus manifeſtus eſſet eccleſie pe
na eſſent canonica feriēdi. ¶ Nota
p̄mo ar. ꝙ eccīa vacante poteſtas
ꝯfirmandi electōes p̄latoꝝ nō p-
tinet ad capitulū ſꝫ ꝯſuetudini ſta
tur. ¶ Item electꝰ in abbatē ante
ſui ꝯfirmatōnem poteſt excōmuni
care. ¶ Item ſi pecunia ſoluat̄ cō
tra ꝓhibitōꝫ electi ei nō obeſt niſi
poſtea ꝯſenciat ipam ſoluendo.
¶ It ē quod ab inicio non nocebat
tractu tempis p ꝯſenſū ſequētem
imputatur ⁊ ſic ratihabitio retro
trahitur in maleficijs et mandato
cōparatur. ¶ Item dolus vniꝰ al
teri obeſſe non debet nec ſibi pro
deſſe.

Tua nos. Caſus. Aliqͣs cle
ricus aliqua ꝺ bo
nis ſuis obtulit alicui eccleſie. pe-
tens ut idem clericus in canonicū
admittatur. ⁊ eadē bona ſibi reti
nere liceat ꝓ prebenda in vita ſua
queritur vtrū bona illa recipi li-
ceat. ⁊ idem clericus in canonicum
aſſumi abſqꝫ vicio ſimonie. Rñ. pa
pa ꝙ ſi clericꝰ ꝯditōne vel pacto
offerat bona ſua ut ea retineat ꝓ
prebenda ⁊ in canonicū admittat̃
hmōi oblatio ñ poteſt fieri abſqꝫ
ſimonia. quia in talibus omnis pa
ctio ceſſare debet. Si vero pure ⁊
ſine pacto ⁊ ꝯditōne bona ſua of-
ferat rogans humiliter ut in cano
nicum admittatur. ⁊ bona ſibi reti
nere liceat ꝓ prebēda ⁊ clerici pu
re ꝯſenciant. talis receptio pote-
rit fieri abſqꝫ ſimonia. in fine dicit
papa quāuis taliter duxerimus re
ſpondendū. ſi tñ ille q̇ talem facit
donatōnem ea intentōne ducatur
vt p tpalia ſpūalia poſſit adipiſci
⁊ clerici eum aliter ñ reciperent ſine
dubio tam iſte qͣꝫ illi apud deum
quē nullū latet ſecretū culpabiles
iudicant̃. ¶ Nota ꝙ in ſpūalibus
adipiſcendis nulla ꝯditio vel pa-
ctum debet interuenire. ¶ Itē ali
quis poteſt rogare ut in canoni-
cum admittatur. ¶ Item eccleſia
de manifeſtis tm̄ ⁊ non ꝺ occultis
debet iudicare. ¶ Item ar. ꝙ intē
tio facit hominē ſimoniacū.

Per tuas. Caſus. Quidā. g
nomine monachꝰ
ordinis cartuſieñ. a dioce. epō ſu-
ſcepit ordinē ſubdiaconatꝰ. poſt
modum monachꝰ intellexit ꝙ epṡ
ille multociēs ꝯmiſerat viciū ſimo
nie. vnde monachus timebat in ſu
ſcepto ordine miniſtrare nolēs etiā
ab eodē ꝓmoueri ad maiores. que
rebat̃ quid facere debeat ille mo-
nachus Rñ. papa ut ſecure in ordi
ne ſic ſuſcepto miniſtret. ſꝫ contra
cōſcientiam ad ſupiores ordines ñ
aſcendat. ne forte edificet ad iehē
nam ⁊ licet nihilominus idifficul
tatem ſic collapſus ex eo ꝙ ꝯſcien
tiam nimis habuit ſcrupuloſam eā
tñ non euadet niſi deponat errorē
¶ Nota ꝙ ꝯtra conſcientiā nullus
debet venire. alias peccat mortali
ter. ¶ Item ꝯſcientia erronea de-
ponenda eſt.

Intantum. Caſus. Quidam
ſuffraganei can-
tuar. archiepi recipe ꝯſueuerunt
certā qͣntitatem pecunie ꝓ criſma
te. metuentes penam canonicā et
correctōnem ꝓpter hoc anticipant
tempus ſolutōnis. recipiendo i me
dia quadrageſima qꝺ recipe ꝯſue
uerūt in paſcha ⁊ nomen denario-
rum variabāt. denarios qͦs pꝰs di
cebāt criſmales. ſecūdo paſchales
ꝯſuetudinē medie quadrageſime
appellabant. peruenit hoc ad notici
am domini pape cū grā ſit gratis
cōferenda ⁊ qui pmo recipit pciū
qͣꝫ rem ꝯferat pcioſam expreſſius
ſpeciem exprimat venditōnis. man-
dat papa archiepō quatinꝰ hmōi
exceſſus corrigat ⁊ ſuffraganeos
ſuos ⁊ officiales eoꝝ taliter puni
at ꝙ aliorū culpa ſibi ob ſuam ne-
gligētiā ñ imputet̃ ad penā. in fi-
ne dicit ꝙ qͣndam prauā ꝯſuetudi-
nē ꝺ ſua ꝓuincia ſtudeat extirpare
ſcḋm quā ꝓ iueſtitura ecciarū archi
diaconi marchā argēti exigebant
alij plati. ſ. decani. rurales vaccā
albā ł certā pecunie qͣntitatē pro
vacca ¶ Nō ꝯtra vſurarios ⁊ ſimo
niacos ꝙ mutatio nōis ꝯtractꝰ eius
ſbāꝫ nō mutat ¶ Itē honeſtas no
minis criminis maliciā ñ palliat ¶ Itē
celebrata itelligit̃ vēditio ſi pciū

recipiatꝰ quāuis traditio rei diffe=
ratur· ¶ Item grā gratis eſt cōfe
renda· ¶ Item nihil dandū eſt ꝓ
aliquo ſpūali quodcūqꝫ ſit illud
¶ Item delictū ſubditorū imputa
tur negligentie p̄lati· ¶ Itē ꝯſue
tudo nō excuſat in delictis·

¶ Per tuas·

Caſus· Quidam
clericꝰ cū vellet
in ſubdiaconū ordinari ⁊ certū titu
lum non haberet rogauit quendaꝫ
p̄ſbiterum ut ip̄m ad titulum eccle
ſie ſue preſentaret· ſꝫ cū p̄ſbiter hꝫ
facere nollet ꝓmiſit eidem ꝙ nun=
quā portōnem aliquā peteret i ec
cleſia ſua ſi pn̄taret eundē· ⁊ ſic ad
eius p̄ſentatōnem fuit ordinatus·
querebatꝰ qd iuris eſſet de ip̄o cle=
rico Rn̄· pa· ꝙ niſi cū eo fuerit mi/
ſericorditer diſpenſatū nec ī eo or
dine debꝫ miniſtrare nec ad ſupio
res ordines poterit promoueri·
¶ Nota ꝙ qui ordinē ſcienter reci
pit ꝑ ſimoniam nō habet executō
nem niſi cū eo diſpenſetꝰ·

¶ Conſulere·

Caſus· Quicūqꝫ
ꝑ pecuniam ali=
quam adminiſtratōꝫ obtinuerit tā
dantes q̄ꝫ accipientes cum ſimone
ꝓcelluntur ⁊ ab illa eccleſia repel
lūtur in cuius ignominiā dare pe
cuniam voluerunt· ¶ Nota ꝙ tam
ementes q̄ꝫ vendentes eccleſiarum
adminiſtratōnes ſūt ſimoniaci·

¶ Sicut ꝓ certo·

Caſus· In
pleriſqꝫ lo=
cis a multis prelatis fiunt turpes
exactōnes ꝓ ꝯſecratōnibꝰ ep̄orū
benedictōnbus abbatū ⁊ ꝯſimili=
bus· ⁊ eſt taxatū q̄ntū debeat dari
iſti vel illi· huiꝰ prauitatē ꝑ ꝯſue
tudinem defendentes ꝯciliū hmōi
ꝯſuetudinem que dicenda eſt poti
us corruptela penitus reprobat
ꝓhibendo expreſſe· ne ꝓ talibus
quocūqꝫ pretextu aliq̄s extorque
re preſumat aliquid vel exigere·
alioquin ⁊ q̄ dederit ⁊ qui recepit
cum gieſi ⁊ ſimone cōdemnetur·
¶ Nota ꝙ praua ꝯſuetudo abolen
da eſt· ¶ Itē ꝓ ꝯſecratōnibꝰ ep̄o
rum ⁊ bn̄dictōnibꝰ abbatū et ordi
nibus clericoꝝ nihil eſt dandum
vel accipiendum·

¶ Quoniā ſimoniaca·

Caſus·
Simo=
niaca prauitas apud multas moni
ales intantum inualuit ꝙ vix reci/
pere volūt aliquas in ſorores ſine
precio pauptatis pretextu· preci
pit ꝯcilium ne decetero iſtud fiat
ſtatuens ut q̄cūqꝫ decetero talē cō
miſerit prauitatem ⁊ recipiens et
recepta ſiue ſubdita fuerit ſiue pre
lata ſine ſpe reſtitutōnis de mona
ſterio expellatur in artiꝰ monaſte
rium ad agendam ꝑpetuam penitē
tiam detrudenda De his vero q̄
ante iſtud ꝯciliū taliter ſūt recep=
te ſtatuit ut de illis monaſterijs i
quibus ꝑperaꝫ ſūt ingreſſe remo
ueantꝰ ⁊ in alijs eiuſdē ordinis col
locētur· Ubi aūt ꝓpter multitudinē
hoc fieri nō poterit ne damnabili
ter in ſeculo euagentꝰ de nouo di=
ſpenſatiue in eiſdem mōaſterijs re
cipiantur mutatis locis p̄oribꝰ ⁊
inferioribus aſſignatis Et hoc qđ
dictū eſt de monialibꝰ obſeruādū
eſt ꝯ monachis ⁊ alijs regularibꝰ
⁊ ne ꝑ ſimplicitateꝫ vel ꝑ ignorā
tiam aliqui ſe valeāt excuſare p̄ci
pit ut ep̄i ꝑ ſuas dioce· hoc faciāt
publicare· ¶ Nota ꝙ ſm̄ iſtud ꝯci
liū monachi ⁊ omnes regulares q̄
ſcientꝰ vel ignorantꝰ ſunt recepti ꝑ
ſimoniā ſūt puniēdi· ¶ Itē ꝯſtitu
tio extēditꝰ ad p̄terita· ¶ Itē ꝓpter
multitudinē detrahēdū ē ſeuerita
ti· ¶ Itē ꝓptꝰ multitudinē diſpēſa
tur vbi alias nō diſpenſaretur·

Audiuim9. Caſus. Quidam epi. decedentib9 eccleſiarũ rectorib9. eccleſias ipas ſubiciũt iterdicto nec pmittũt ali aliquos inſtitui donec pecunia eis pſoluatur. ¶ Item cũ miles aliqs vel cleric9 domũ religionis ingre ditur vel apud religioſos elegit ſe pulturaʒ ſi nihil reliquerit loco re ligioſo difficultates ingerunt do nec aliquid muneris recipiant. p̄ uenit hoc ad noticiã pa. Cũ ergo ñ ſolũ a malo ſʒ ab omni ſpecie ma li precipiat apl'us abſtinere ↄcili um hmõi exactões duxit inhibẽ das. ⁊ qui ↄtra hoc fecerit dupli cata reſtituat in vtilitateʒ locorũ in quoꝝ fuerint ſolute diſpendiũ fideliter ↄuertenda. ¶ Nota ꝙ nõ ſolum a malo abſtinendũ eſt ſed ab eo q̄d ſpeciem mali habere videt̃. ¶ Item eccleſia poteſt ſuũ recipe i duplum. ¶ Item eccleſie debʒ red di pecunia que in eius iniuriaʒ da ta eſt vel ſoluta.

Ad apoſtolicam Ca. Quidã clerici pro benedictõibus nubentiũ ⁊ exe quijs mortuoꝝ ⁊ ſimilibus pecu niam exigũt ⁊ extorquent. ⁊ niſi eis fuerit ſatiſfactũ fraudulent' im pedimenta opponũt. Ecõuerſo ſũt q̄dam laici qui laudabilem ↄſuetu dinem erga ſanctã eccleſiam deuo tõne fideliũ ſub pretextu pietatis introductam infringere nitũtur. vñ ↄciliũ ſup his prauas exactõ nes ꝓhibet fieri ⁊ pias ↄſuetudi nes p̄cipit obſeruari. ſtatuit ut li bere ↄferantur eccleſiaſtica ſacra menta ⁊ p epm loci cõpeſcãtur q̄ laudabilem ↄſuetudinẽ mutare ni tũtur. ¶ Nota ꝙ laudabilis cõſue tudo ſeruanda eſt. ⁊ epiſcop9 lo ci p officium ſuũ illaʒ faciat obſer uari.

Ne dei eccleſiã. Ca. Abba tes ciſterci eñ. ordinis ↄſueuerũt dare archi diaconis palefridũ in ſua inſtalla tõne vel aliud equipollens. preci pit honorius papa ne decetero ta lis ↄſuetudo debeat obſeruari q̄ d̄ cupiditatis radice proceſſit ꝓhi bendo inſtallatõis ſolẽnitates in abbatibus electis ordinis ciſterci eñ. adiciendo ut archiepi ⁊ epi ea ſint forma ꝓfeſſionis cõtenti q̄ ab origine huius ordinis fuit inſtitu ta q̄ talis ẽ. Ego frater abbas ⁊c̃. vt in ipa lr̃a ↄtinet̃. ¶ Nota ꝙ eps dioceſanus abbatẽ ciſtercieñ ordi nis inſtallare nõ debet. licet in ali quo inſtrumento fiat mentio d̄ ali quo alio non ideo debet illud exhi beri. ¶ Iteʒ ſi nõ exhibetur ſtatu tum ordinis ↄtrarium aſtringit̃ regularis mandato epi. ¶ Itẽ con tra ſtatuta regule non debet mo nachus dioceſano obedire.

Jacobus. Caſus. Jacobus iſte canonicus eſculanus receptus erat in fratreʒ ⁊ canonicũ i eccleſia aprutineñ. ca nonici illius eccleſie ptem bñficij ſui ſibi aſſignare nolebant niſi pri mo reciperent prandiũ ab eodeʒ con ſuetudinẽ p̄tẽdentes ut a canonico de nouo recepto prandiũ recipiãt Mandat papa cuidã priori quatin9 ſi eſt ita ↄſuetudĩe illa nequaquã obſtante cõpellat canonicos illos vt p̄bendam ſicut vni ex alijs cõfe rant ⁊ aſſignent. ¶ Nota ꝙ ꝓ ſpi ritualibus nihil dari debet etiã ob tentu alicuius ↄſuetudinis.

Si q̄s ordinauerit. Caſus. Quia frequenter ordinantur aliqui ſine certo titulo propter quod fiunt promiſſiones illicite. ſtatuit gre gori9 ꝙ ſi aliquis ordinauerit ſeu

ad ordinem preſentauerit aliquem
recipiens ab eodem ꝓmiſſionē vł
iuramentū q̄ ſup ſua ꝓuiſione non
inquietabit eūdez ordinator a col
latōne ⁊ p̄ſentator ab executōne
ordinū p trienniū nouerint ſe ſu-
ſpenſos ⁊ ordinatus ab ordine ſic
ſuſcepto nouerit ſe ſuſpenſū donec
diſpenſatōz p ſedem apoſtolicam
meruerint obtinere. ¶ Nota q̄ q̄s
punit̄ in eo in quo deliquit. ¶ Itē
ſolus pa. diſpenſat cū illis q̄ ſcien
ter p ſimoniā ordinant vel preſen
tant vel ordinant̄.

¶ Mandato.

Caſus. Quidā re
cepit in manda-
tis a pa. ut ſm ꝯſtitutōnem gene/
ralis ꝯcilij. s. e. quoniā. diſpenſa-
ret cū monachis qui p ſimoniā ali
quo dato in monaſterijs ſūt recep
ti. nulla de abbatibus in mandato
pa. habita mentōne. conſuluit iſte
pa. vtrū auctoritate illius mādati
poſſet diſpenſare cū abbatibus.
¶ Item aliqui ſūt adepti ſpūalia
nullo dato p̄cio nullo pacto dandi
vel recipiendi precedente ſed ſolo
affectu animi antecedente hinc in/
de. querit̄ vtrū iſti ꝑpter iſtū affe
ctum teneant̄ ad reſignatōz hmōi
ſpūalium. ¶ Ad p̄mū rn̄. pa. q̄ mā
datū apoſtolicū ad abbates exten
ditur. ⁊ ſic ꝯſtitutio illa quoniam
ſimoniaca ꝯtinet diſpenſatōz p pa
pam exhibendam. ¶ Ad ſecūdum
rn̄. q̄ iſti ꝓ hmōi ſimonia non te-
nētur ad reſignatōnem ſpūaliū vł
tempaliū que nullo pacto. ſed af-
fectu animi p̄cedēte ex vtraqꝫ par
te taliter acquirūtur. ſed ſufficit
delinquentibus p ſolam peniten-
tiam in hoc caſu ſuo ſatiſfacē crea
tori. ¶ Nota q̄ beneficiū p̄ncipis
latiſſime interp̄tandū eſt. ¶ Item
ſimonia ſolo affectu animi non cō-
mittit̄ nec renūciare q̄s tenet̄ ſpi-
ritualia vel tempalia ꝓ tali ſimo-
nia licet alias peccet. ¶ Item affe
ctus ſiue voluntas punitur.

Ne prelati vices ſuas ſub annuo cenſu ꝯcedant.

Caſus. Quidā
PReterea
epi pro certa
quantitate pecunie vende-
bant ep̄alem iuriſdictōz q̄buſdam
qui decani vocantur. ſtatuit cōci-
lium lat̄. q̄ q̄ decetero iuriſdictōez
ep̄alem taliter receperint officio
ſuo p̄uentur ⁊ ep̄i ꝯferendi ħ offi/
cium poteſtatem amittant. ¶ Nō
q̄ iuriſdictio ep̄alis vendi nō dꝫ.
ſꝫ gratis ꝯferri alias puniūtur ut
hic dicit̄. ¶ Item punitur q̄s i eo
in quo deliquit.

¶ Quoniam.

Caſus. Epi ⁊ ar
chidiaconi ad
agendas vices ſuas ⁊ cauſas eccle
ſiaſticas terminandas q̄buſdaꝫ de
canis ſeu archip̄ſbiteris ſub ānuo
precio ꝯmittebant qđ in ſubuerſio
nem iudiciorū ⁊ grauamē ſacerdo
tum redūdabat. ſtatuit ꝯcilium tu
ron̄. q̄ iſtud decetero nō fiat q̄ q̄
fecerit remoueat̄ a clero. ⁊ ep̄us q̄
ħ ſuſtinuerit ⁊ iudicia eccleſiaſtica
diſſimulat puerti canonice puniat̄
¶ Nō q̄ ep̄us gratis iuriſdictōnē
ſuam impendere debet.

¶ Quoniā enormis

Caſus. Cō
ſuetudo
erat in q̄buſdam locis ꝯtra inſtitu
tōnes ſanctorū patrum itroducta
ut ſacerdotes ſub annuo precio ad
regimen eccleſiarū conſtituantur
precipit concilium turon̄. ne id de
cetero fiat. quia dum ſacerdotiū ta
liter venale diſponitur ad premi
um retributōis eterne. ꝯſideratio
nō habet̄. ¶ Nō cura animarū ſub

annuo cenſu ↄſtitui non debet.

Querelam. Caſus. g. rector eccleſie ẟ cepelay ꝓuentus ipſi9 eccīe ↄceſſit ad fir mā ſeu locauit magiſtro. v. vſq₃ ad ſeptimū. certū cenſū eidem rectori annuatim reddendo ꝑſtita fide ab ipo rectore dicto magiſtro ꝙ vſq₃ ad dictū tempus nullā iniuriā ſiue grauamen ſup ipā eccleſia iferret eidem. ꜩ ipe ↄtra fidē ꝑſtitam veniens ante vnius anni ſpaciū eccleſiam ipi. v. auferre preſūpſit. vñ idem magiſter ↄqueſtus eſt domino pa. ideoq₃ mandat pa. epō oxoniē. quatin9 ſi ē ita rectorē illum cōpellat ut ꝑfatam eccleſiā dicto v. reſtituat ⁊ vſq₃ ad tempus ↄſtitutum ſcḋm ꝙ inter eos ↄuenit ipm eandem eccleſiā pmittat pacifice poſſidere. Nota ꝙ eccleſia id eſt obuentōnes eccleſie pñt ad temp9 locari ſiue ↄcedi ꝓ certo cenſu annuatim reddendo.

De magiſtris ⁊ ne aliqḋ exigat̄ ꝓ licentia docēdi.

Quoniā eccīa dei. Ca. Volens eccleſia tanquā pia mater paupib9 ſcolaribus q̄ pentum opibus ſuſtētari non pñt ꝓuidere ne legendi oportunitas ſubtrahatur eiſdē. ſtatuit ↄciliū lat. ꝙ per vnuamquāq₃ cathedralem eccīam vni magiſtro ↄpetēs bñficiū aſſignetur q̄ clericos ⁊ ſcolares eiuſdē gratis doceat. Secūdo dicit ꝙ ꝓ licentia docēdi nullus ꝑciū exigat vel ſub obtentu alicui9 ↄſuetudinis ab his q̄ docēt aliqḋ petat nec aliquē q̄ ſit idone9 petita licentia impediat q̄ aūt ↄtra ẟ venire preſūpſerit ab eccīaſtico bñficio fiat alienus. qꝛ dignū ē ut in eccīa fructum ſui laboris ñ habeat q̄ eccleſiaſticū ꝓfectū nitit̄ impedire. Nō ꝙ ꝓ licētia docēdi nihil debet exigi. Itē q̄ eſt idoneus admitti debet ad docendū. Itē punitur quis in eo in quo deliquit ut in fine dicit.

Prohibeas. Caſus. Quia q̄dam ꝓ licētia docēdi pecuniā exigebant. ꝑcipit pa. vintonieñ. epō ut ꝓhibeat ne ꝓ licentia docendo in ꝓchia ſua aliqḋ exigat̄ aut etiā ꝓmittat̄ et ſi poſtea ſolutū aliqḋ fuerit illud faciat reſtitui ⁊ ſi aliqḋ ꝓmiſſum fuerit faciat remitti promiſſum. quia ſcriptū ē gratis accepiſtis gratis date. Scḋo dicit ꝙ ſi aliq̄s diſtulerit inſtituere magiſtros ī locis congruis liceat huic epō ad iſtructionem alioꝝ ibi ꝑficere viros ad ẟ idoneos. Nō ꝙ exactū ł ꝓmiſſum ꝓ licētia docēdi pt̄ repeti. ⁊ ꝓmiſſū facē remitti. Itē negligentiā ſubditoꝝ epus ſupplere dꝫ. Iteꝫ ꝓ negligētiā amittit q̄s ius ſuū. Sꝫ hic ñ ē appoſitū tēpus. ꜩ poſſet dici ꝙ ẟ pt̄ referri ad arbitriū ſupioris. ł tm̄ temp9 poſſet dari q̄ntum dat̄ ꝓ bñficijs vacātib9. ſcꝫ p. vi. menſes expectet̄ ille q̄ debet inſtituere magiſtros qꝛ in tanto tpe ñ eſt magnū damnum.

Quāto Ca. Conſuetudo erat ī eccīa gallicana ꝙ magiſter ſcolariū ſine certo precio alicui docendi licentiam ñ ↄcedebat. Papa volens illam prauam cōſuetudinē extirpare que de radice cupiditatis procedit prohibet ſub anathematis interminatōne ut q̄cūq₃ idonei fuerint regere ſcolas ſine moleſtia vel exactōne aliqua pmittant̄ et ſi q̄ hui9 ꝓhibitōnis

fuerit trãſgreſſores officijs ⁊ dignitatibus ſuis ſpolient. ¶ Nõ ꝑpt dignitatem delinquẽtis crimẽ grauius puniendũ eſſe. ¶ Item prelatis aſcribitur ꝙ in ſubditis laudabile reperitur ⁊ eis imputatur qđ in eis rephenſibile ꝓbatur. ¶ Item nota magiſtros ſcolarium dignitatem habere.

Quia nõnullis. Caſus. Statuitur in lat. ꝯcilio ꝙ i vnaquaqꝫ cathedrali eccleſia inſtitueret̃ magiſter q̃ pauperes clericos gratis doceret ſed quia illud male obſeruabat̃ ꝯciliũ generale illud precipit obſeruari. adiciens ut non ſolũ in cathedrali eccleſia ſꝫ etiã in qualibet alia vbi facultates ſufficiũt ꝯſtituat̃ magiſter idoneus ⁊ i metropolitana eccleſia theologus ꝯſtituat̃ q̃ ſacerdotes ⁊ alios in ſacra pagina doceat ⁊ in alijs que ad curam ptinẽt animarũ ⁊ cuilibet magiſtrorum a capitulo aſſignẽtur ꝓuẽtus vni9 ꝑbende. ⁊ ꝑ theologo a metropolitano tantũdem. nõ tñ ꝑpter hoc efficitur canonicus. qđ ſi forte metropolitan9 de duobus grauetur theologo ꝓuideat et grãmatico faciat in alia eccĩa ꝓuideri. ¶ Nota ꝙ magiſter idoneus debet inſtitui in eccleſia in qua ſufficiunt facultates. ¶ Item magiſter iuxta poſſe ſuũ debet inſtruere diſcipulos ſuos. ¶ Item a capitulo debẽt aſſignari magiſtro ꝓuent9 vnius ꝑbende. ¶ Item aliquis poteſt habere prebendã ſine canonia.

Super ſpecula. Caſus. Qđ ſtatutũ fuit ꝑ cõciliũ generale in capitulo ꝑcedenti de magiſtris theologis ꝑcipit honorius inuiolabiliter obſeruari ſtatuens ne ꝑpter raritatem magiſtrorũ ſe forſan poſſent aliq̃ excuſare ab eccleſiarũ ꝑlatis ⁊ capitulis ad theologie ſtudiũ. Aliqui dociles deſtinẽtur qui cũ docti fuerint alios poſtmodũ inſtruant et informent. quibus ſi ꝓuẽtus eccleſiaſtici non ſufficiũt ꝑlati ⁊ capitula neceſſaria ſubminiſtrent. in fine dicit ꝙ docentes in theologica facultate ⁊ ſtudẽtes in ipa integre ꝑ annos. v. de licentia ſedis ap. ꝑcipiant beneficiorũ ⁊ ꝑbendarũ ſuarũ ꝓuentus. non obſtãte ꝯtraria cõſuetudine vel ſtatuto cum ꝑmo fraudari non debeant in vinea dñi opantes. ¶ Nota ꝙ vna ꝯſtitutio ꝯfirmat aliã. ¶ Itẽ docẽtes ⁊ ſtudẽtes in theologia dñt ꝑ q̃nquenniũ ꝓuentus beneficiorũ ſuorũ ꝑcipe. ¶ Itẽ colligit̃ ꝯſuetudo inducta ꝯtra iſtud ſtatutum.

¶ De iudeis ⁊ ſarracenis et eorum ſeruis.

Preſenti. Caſus. Iudei retinebant ſeruos xpianos. ſtatuit ꝯciliũ iſtud ꝙ decetero iudei ſeruos xpianos non retineant ſꝫ licet xpiano ꝑ liceat xpiano cuilibet datis. xij. ſolidis ꝑ quolibet mancipio ipſũ redimere ſiue ad libertatẽ ſiue ad ſeruiendũ ſibi. ⁊ ſi ſeru9 iudei xpian9 fieri deſiderat ⁊ nõ ꝑmittit̃ idẽ ſit at quia nephas eſt iudeũ i ſeruitutis vinculis retinere illũ quẽ xpus ſãguine ſuo redemit. ¶ Nota ꝙ iudei vel pagani xpianos ſuos h̃re non pñt. ſed hoc ipo in libertatem ſcribuntur.

Multorũ. Caſus. Dicit̃ hic ꝙ null9 iude9 xpianum mancipiũ debeat in ſuo dominio retinere. ſed qui apud eos inueniuntur libertati donentur. Secũdo dicit̃ ꝙ origenarij qui in

poſſeſſionibus iudeoꝝ ſūt ꝙ diutiꝰ
ad heſerūt quãuis liberi ſint rema=
neant ad colenda rura illoꝝ· ⁊ iu=
ra ſua eis exhibeant ⁊ nihil aliud
ab eis exigãt· Tercio dicit̃ ꝙ ſi ali
quis iudeorū aliquem de origina
rijs ſuis ad aliū locū trãfferre vo
luerit vel in ſeruicio ſuo ſecum re=
tinere ius colonariū qđ habꝫ ī eo
amittat· ‖ Nota ꝙ xpiani cum iu=
deis habitare nō dn̄t· ‖ Item ori
ginarij liberi ſunt ꝗuis glebe ſint
aſtricti· ‖ Item ar· ꝙ ex tpe ſerui
tus acquiritur· ‖ Item iudeꝰ qui
xpianū liberū ꝯtra ius retinere vo
luerit hoc ipō ius illud amittit·
‖ Itez ar· ꝙ iuris ſeueritas ſiue ri
gor ſeruandus eſt·

Iudei Caſus· Iudei ſcđm le=
ges nouas ſinagogas
erigere non debēt ſꝫ veteres ꝑmit
tūtur habere· ‖ Nota ꝙ iudei non
pn̄t facere nouas ſinagogas licet
poſſint veteres retinere·

Quia ſup his Caſus· Dicitur
ꝙ in die para/
ſceue nullus iudeus aperiat fene=
ſtras ſuas nec exeat in publico ſed
teneat eas clauſas ‖ Nota iudeos
in die paraſceue oſtia vl' feneſtras
aperire nō debere· nec in publico
exire·

Iudei Caſus· Primo dicit̃ ꝙ
iudei ſiue ſarraceni xpi
anas mulieres vel xpiana manci=
pia nulla de cauſa ſecum debēt ha
bere ⁊ quicūqꝫ xpianus cū his ha
bitare preſūpſerit excōmunicetur
Secūdo dicitur ꝙ ſi aliqui iudei ꝟ
ſarraceni deo inſpirante ad fidem
xpianam ſe ꝯuerterint a poſſeſſio=
nibus ſuis nullatenꝰ expellantur
cū ꝓpter hoc melioris debeãt eſſe
ꝯditōnis ꝗ ante fidem receptam
Si aūt ſecus factū fuerit precipit
papa poteſtatibus locoꝝ ut ꝑtē
hereditatis ⁊ omniū bonorū ſuo=
rum ex integro eis faciant exhibe
ri· ‖ Nota ꝙ iudei xpiana manci=
pia habere non debent· ‖ Itē xpi
ani cum iudeis vel ſarracenis ha=
bitare non debent· ‖ Itez eccleſia
iudicat de hijs que foris ſūt· ‖ Itē
iudeus ad fidez ꝯuerſus a poſſeſſi=
onibus ſuis excludi non debet·
‖ Item fidelis melioris ꝯditōnis ē
ꝗ infidelis· ‖ Item ar· ꝙ iudices
ſeculares cōpelli pn̄t ꝑ excōmuni
catōnis ſententiã ad iuſticiã facien
dam· ‖ item papa rōne fidei đ he
reditate iudicat·

Ita quorūdam· Ca· Quidã
xpiani ceca
ducti cupiditate deferūt ſarrace=
nis arma ferrū ⁊ ligamina galea=
rum ⁊ dum ad impugnandū xpia
nos ꝑdicta eis miniſtrēt· ſupiores
illis fiūt in malicia· item ſunt et
alij ꝙ in galeis ⁊ nauibus ſarrace=
noꝝ curã gubernatōnis aſſumūt
omnes ꝑdictos lateran̄· ꝯcilium ex
cōmunicauit· ⁊ ꝑcipit illos ꝑ po=
teſtates locorū bonis ſuis ꝑuari·
⁊ capientiū ſuos fieri· ⁊ ꝑcipit ut
ꝑ ciuitates maritimas crebra ⁊ ſo
lēnis excōmunicatō ꝓferatur·
‖ Nota ꝙ xpiani ꝙ cū ſarracenis
impugnãt xpianos auxilio vel fa=
cto deteriores ſūt ꝗ ſarraceni·
‖ itez ſuitꝰ hic inducit̃ iure cano
nico· item excōmunicatꝰ poteſt
iterum excōmunicari·

Conſuluit· Caſus· Iudei no
uas ſinagogas
erigē nō dn̄t ſꝫ antiqˀs ſi corruerit
pn̄t reedificare ī ꝑſtinã formã ſiue
ſtatū ⁊ n̄ ampliꝰ exaltare ꝗ fue=
rūt ⁊ đ ꝓ magno bn̄ficio hr̄e dn̄t
‖ Nō ꝙ aliud đ nouo facē aliud ē
reficere· ‖ itē licitū ē ꝯſūmare qđ
n̄ ē licitū incipe· ‖ item eccia ſuſti
net iudeos in ſuis obſeruancijs·

Ad hec Caſus. Precipit hic pa. prelatis eccleſia
rum ꝙ ipi ꝓhibeant omnibꝰ xp̄ia
nis ⁊ cōpellant ſi neceſſe fuerit ꝑ
cenſuram eccleſiaſticam ne in ſer/
uicio iudeoꝝ morentur nec infan=
tes iudeoꝝ nutrices mulieres ī do
mibus eoꝝ nutrire preſumāt. quo
niam iudeoꝝ mores moribus xp̄ia
noꝝ non ꝯcordant. ⁊ ꝑ aſſiduā cō
uerſatōnem ſimplices ad ſuā pfi=
diam inclinarent. ¶ Nota ꝙ famili
aritas maloꝝ vitanda eſt ne boni
corrūpantur ab eis.

Sicut iudei Caſus. Statuit
clemēs papa ꝙ
nullus iudeus cōpellatur ad fidez
venire inuitꝰ ⁊ ſi aliquis ad fidē
confugerit xp̄ianam poſtquā vo=
luntas eius patefacta fuerit abſqꝫ
impedimento xp̄ianus efficiatur.
fidem em̄ habere nō credit̄ q̇ non
ſpontaneus ad fidem accedit.
Secūdo dicit ꝙ nullus xp̄ianꝰ ſine
iudicio ſecularis poteſtatis iudeū
occidere vel mutilare vel pecuni=
as ſuas auferre p̄ſumat. vel bonas
ꝯſuetudines iudeoꝝ immutet nec
in feſtiuitatibus ſuis ꝑturbet ł co
acta ſeruicia exigat. Tercio ſtatu=
it ut nullus cimiteriū iudeoꝝ mu=
tilare aut inuadere ſiue obtētu pe
cunie humata corꝑa effodere pre
ſumat. ⁊ ſi quis cōtra hoc fecerit
honoris ⁊ officiꝫ ſui ꝑiculū paciat̄
aut excōmunicetur niſi ſatiſfecerit
¶ Nota ꝙ iudeus nō eſt cōpellen
dus inuitus recipe baptiſmum.
¶ Item coacta ſeruicia non ſunt a
iudeis extorquenda. ¶ Item iudei
pn̄t habere cimiteriū.

Quā ſit laudabile. Caſus.
Quidaz
ep̄us qui volebat predicare fidez
catholicam paganis queſiuit a pa
pa vtrum deberet vti cibis illoꝝ.
cōcedit ei dn̄s pa. et ſocijs eius ut
cum exibūt ad p̄dicandā fidem pa/
ganis liceat eis vti his cibis cum
grarum actōne que ſibi ab ipis in
fidelibus apponentur dūmodo ab/
ſtineant ab eſu carniū his diebꝰ q̇
bus carnibus vti non licet iuxta ca
nonicas ſanctōnes. inſuꝑ cōcedit
eidem ut quicūqꝫ religioſi aut cle
rici idonei ad predicandā fidē ſibi
adherere voluerint liberam habe
ant facultatem petita ⁊ obtenta p̄
latorū ſuorū licentia. ¶ Nota ꝙ a
carnibus abſtinendū eſt diebus a
canonibus ꝯſtitutis. ¶ Itez nemo
poteſt p̄dicare ſine licentia ſui pre
lati. ¶ Item non ſufficit petere li=
centiam niſi ſit obtenta.

Significauit. Caſus. Quidā
erant in capti
uitate ſarracenorū amici ſiue con=
ſanguinei illorū volebāt illuc ire
ꝓ ipis recuꝑandis. queritur qua
liter valeant illuc ꝓficiſci. Rn̄. pa
pa ꝙ bene pn̄t ire dūmodo nihil i
mercibus portent vel alio mō vn̄
poſſit ſarracenis aliqd̄ ſubſidiū ꝓ
uenire excepto redemptōnis arti=
culo ita tn̄ ꝙ hoc p̄us firment ꝓpo
iuramento. Secūdo dicit ꝙ illi q̇
poſt treugam factā inter xp̄ianos
⁊ ſarracenos portant illuc merces
ꝓhibitas ab excōmunicatōe nul=
latenus excuſant̄ ſicut nec illi excu
ſantur q̇ ꝑ alios merces ꝓhibitas
illuc tranſmittūt. Tercio dicit ꝙ ali=
qui iurauerūt in terram ſarraceno
rum cū mercibus ꝓhibitis ſe am=
plius non ituros niſi pax eſſet int̄
xp̄ianos reformata ⁊ poſt factam
treugam venerūt illuc cū mercibꝰ
ꝓhibitis. querit̄ an excuſentur ab
excōmunicatōne. rn̄. pa. ꝙ ꝯditio
illa de pace vel treuga eos ab ex=
cōmunicatōnis vinculo non abſol
uit. nec etiam a ꝑiurio. ¶ Nota ꝙ q̇

portant merces ꝓhibitas ſarracenis ſunt ipo iure excōmunicati et nullo tempore pacis vel treuge excuſantur ·

Quod olim Caſus · In lat · cōcilio ꝓhibitū fuit ꝙ null⁹ merces ꝓhibitas ſarracenis portaret p ſe vel p alium et clemens papa omnes illos excōmunicatōi ſuppōit qui amplius cum ſarracenis mercimoniū habuerint p ſe vł p alios aut quocūqꝫ modo aliqua rerum ſubſidia dum guerra durauerit duxerint impendenda · vnde mandat quibuſdā quatinus nullo modo aut q̄cūqꝫ ingenio eis mercimonia ꝯſilia vel alia ſubſidia tranſmittant · ⁊ ſi qui ꝯtra fecerit non ſolū ſint ipo iure excōmunicati · verū etiam iram dei viuentis incurrant · ¶ Nota ꝙ quicūqꝫ cū ſarracenis mercimonia habuerit ipo iure ſūt excōmunicati ·

Et ſi iudeos Caſus · Quāuis xpiani pro ſola humanitate recipiāt iudeos ⁊ ſuſtineant cohabitatōnem illorū tñ ingrati xpianis eſſe non debent vt reddant xpianis p gra cōtumeliā ⁊ de familiaritate ꝯtemptū ⁊ illā retributōnem impendūt de qua dicitur iuxta vulgare ꝓuerbiū · mus in pera · ſerpēs in gremio · ⁊ ignis in ſinu hoſpites ſuos male remunerare ꝯſueuerūt · ipi em̄ faciūt xpianas mulieres nutrire filios ſuos · ⁊ cum in die reſurrectōnis illas recipere corpus ⁊ ſanguinē dñi cōtingit p triduū antequā lactent filios ſuos lac effūdere faciūt in latrinam q̄d horrēdū eſt dicere · ⁊ alia turpia ꝯtra fidem catholicam cōmittūt ꝓpter q̄d timēdū eſt ne fideles diuinā indignatōnem incurrant cum eos paciant̄ talia ꝑpetrare · vnde prohibet papa diſtricte ne decetero nutrices vel ſeruiētes habeant xpianos · ne filij libere filijs famulentur ancille · Si vero nutrices ⁊ ſeruientes non dimiſerint xpianos · p̄cipiatur omnibus xpianis ſub pena excōmunicatōnis ne cū eis cōmerciū audeant exercere · ¶ Nota ꝙ nullus debet eſſe ingratus accepti bñficij · ¶ Item nota ꝓuerbiū illud vulgare · mus in pera ⁊c · ¶ Item xpianus iudeo ſeruire nō debet · ¶ Item iudei ſerui ſunt xpianorum ·

¶ **Poſtulaſti** · Caſus · Quidam iudeus manus in quendā clericū iniecit violentas · querit̄ qualiter ꝯtra illū ſit ꝓcedēdum · rñ · papa ꝙ ille cuius iuriſdictōis exiſtit pena pecuniaria ipm puniat vel alia tempali ſꝫm ꝙ ſibi viſū fuerit · et faciat leſo congrue ſatiſfieri · alioqn dñs eius monēd⁹ eſt ut paſſo iniuriam ⁊ eccleſie ſatiſfieri faciat cōpetenter · q̄d ſi domin⁹ eius hoc neglexerit p̄latus loci precipiat xpianis p cen · ec · ne cum ipo iudeo comerciū habeāt donec ſatiſfaciat ¶ Nota ꝙ ꝓ iniuria illata pt̄ quis pecuniaria pena puniri · ¶ Item ante abſolutōꝫ debet leſo ſatiſfieri · ¶ Item ꝓpter negligentiam iudicis ſecularis deuoluitur iuriſdictio ad iudicē eccleſiaſticum · ¶ Itē indirecte excōmunicantur iudei ·

In nōnullis · Caſus · In quibuſdaꝫ prouincijs iudei ſeu ſarraceni p habitum diſtinguūtur a xpianis in q̄buſdā vero nō · vnde ꝯtingit aliqn̄ ꝙ xpiani iudeis ⁊ iudei xpianis mulieribus p errorem carnaliter cōmiſcētur · ne igitur tam damnatus exceſſus p talem errorem vlteri⁹ ꝯmittatur · ſtatuit ꝯciliū generale ut iudei ſiue ſarraceni vtriuſqꝫ ſexus in

qualibet ꝓuincia xp̄ianoꝝ p̱ ha-
bitum publice diſtinguant̄ a xp̄ia-
nis. ¶ Secūdo dicit̄ ꝙ in diebꝰ la
mentatōnū iudei ſiue ſarraceni nō
exeant in publicū qꝛ ut dicit̄ tunc
ornatius incedere non erubeſcunt
xp̄ianis qui paſſionis ſacratiſſime
memoriā exhibentes lamentatōis
ſigna ꝑtendunt illudere nō formi
dant. ¶ Tercio ꝓhibet̄ ne in cōtu
meliā creatoris ꝓſilire ꝑſumāt et
qꝛ cōtumelia creatoris diſſimulari
nō debet. ꝑcipit ↄciliū huiꝰ ꝑſūp
toris p̱ poteſtates locoꝝ ↄdigne
ↄpeſci. ne crucifixū ꝓ nob̄ blaſphe
mare ꝑſumant. ¶ Nota ꝙ iudei et
ſarraceni a xp̄ianis p̱ habitum diſ-
cerni dn̄t. ¶ Item iudei ſiue ſarra-
ceni xp̄ianis mulieribus nō ſūt cō
miſcendi. ¶ Item in die lamentatō
nū in publicū exire nō dn̄t. ¶ Itez
iudex eccleſiaſticus poteſt cōpel-
lere ꝑncipes ut cōpeſcant iudeos
a ſuis preſūptōibus.

Cū ſit. Caſus. Statuit cōciliū tolletanū. ꝙ nullꝰ
iudeus ſup̱ xp̄ianos nullū officium
vel poteſtatē exerceat. Sz qꝛ illḋ
nō bene ſuabat̄ ↄciliū gn̄ale inno
uauit ↄciliū tolletanū ꝓhibēs ne
iudei publicis ꝑferant̄ officiis qꝛ
ſub tali pretextu xp̄ianos infeſtāt
plurimū ⁊ moleſtant. ⁊ ſi eis tale
fuerit officiū ↄmiſſum p̱ ꝓuinciale
ↄciliū annuatim celebrandū moni
tōne premiſſa cōpeſcat̄. ⁊ tali offi
ciali cōmunio xp̄ianorum in cōmer
ciis ⁊ aliis deneget̄ donec reſtitue
rit quicq̇d ex tali officio habuit a
xp̄ianis. ↄuertendū in vſus paupe
rū xp̄ianoꝝ ſm̄ ep̄i dioc̄. ꝓuiden
tiam ⁊ officiū ipſū cū pudore amit
tat qḋ irreuerēter aſſumpſit. ⁊ qḋ
de iudeis dicit̄ extendit̄ ad paga
nos. ¶ Nota ꝙ infideles fidelibus
preponi nō dn̄t. nec publicis offi
ciis preferri. ¶ Itez qḋ percipitur
ex officio qḋ tn̄e n̄ licet reſtitui de
bet qꝛ ſi ꝑncipale nō licet nec eius
acceſſorium.

Ad liberandam Caſus. In ↄcilio iſto
dicit̄ illud qḋ legit̄. s. e. ita q̇run-
dam hoc adiecto ꝙ illis q̇ ꝑdicto
modo delinquūt gremiū nō apia
tur eccleſie niſi totū qḋ ex damna
to cōmercio ꝑceperūt. ⁊ tantūdē
de ſuo in terre ſancte ſubſidiū deſti
nauerint ut in eo puniant̄ in q̇ pec
cauerūt qḋ ſi ſoluendo nō fuerint
alias delictū iſtorum taliter punia
tur ꝙ alii attemptare ſimilia per
timeſcant. ¶ Nota ꝙ q̇ ↄtra eccleſi
am delinquid in eo punit̄ ut ab ea
non recipiat̄ donec ſatiſfaciat.
¶ Item punit̄ q̇s in eo in quo deli
quit. ¶ Item pena vniꝰ debet eſſe
metus alterius.

Ex ſpūali. Caſus. Rex por-
tugalie in officiis
publicis criſtianis ꝑferebat iude
os ↄtra ↄcilium generale. s. e. Cū
ſit. vnde mādat pa. duobꝰ epiſco
pis quatinꝰ regem ipſū moneāt ⁊
inducant ne in publicis officiis iu
deos preficiat chriſtianis ↄtra cō
cilium gn̄ale. ꝙ ſi forte redditꝰ ſu
os iudeis vendere voluerit vel pa
ganis aliquē chriſtianū deputēt
non ſuſpectū ḋ grauaminibꝰ cleri
cis ⁊ eccleſiis inferendis et p̱ illū
iudei ⁊ ſarraceni ſine chriſtianoꝝ
iniuria iura regalia ↄſequantur.
¶ Nota iudeos chriſtianis nō eſſe
preferendos. ¶ Item officiales ſu
ſpecti non dn̄t preponi clericis.

Nulli iudeo. Caſus. Iudei
emebant ſuos
chriſtianos et eos in ſuo ſuicio re
tinebant qḋ fieri non debet. vnde
ſtatuit ↄcilium generale ꝙ non li
ceat iudeo baptiſatū vel baptiſari

volentē emere vel in ſuo dnicio re
tinere. Secūdo dicit q ſi aliqs iu=
deus cauſa mercimonij emerit ali=
quē nōdū ad fidem ɔuerſū ꝛ poſt
modum factus fuerit xpianus. vel
deſideret fieri dent ab aliquo .xij
ſolidi ꝛ ille ab illius dnicio ſubtra
hat. Si vero infra tres mēſes ipm
venalē nō expoſuit ſi emit eundez
ad ſeruiendū ſibi ipe nec eū poſtea
vendere. nec alius ipm audeat cō
parare. ſed nullo dato precio ad li
bertatem pducat. ¶ Nota q ſi iu=
deus aliqs ſeruū emerit cauſa mer
cimonij ꝛ factus ſit xpianus infra
tres menſes illū venalem exponat
Alioqn pſumitur q illū emerit cau
ſa ſeruiendi ſibi ɔtra quā preſūp=
tōnem nō inducit pbatio ꝛ ita eſt
preſūptio iuris ꝛ de iure. ¶ Item
fauor fidei puat aliquē dno ſuo.

De hereticis.

Dubius in fide Caſus. Dicitur
in hoc capitulo q qui i fide
dubitat infidelis eſt nec eſt cre=
dendū teſtimonio eoꝝ q fidē veri
tatis ignorant. ¶ Nota q dubius
in fide infidelis eſt. ¶ Item infide
lis teſtis eſſe nō poteſt.

Qui alios. Caſus. patet.
¶ Nota q q aliū
ab errore non reuocat ſeipm erra
re demōſtrat ꝛ ē ar. q q tacet con
ſentire videtur.

Firmiſſime. Caſus. Queſitum
fuit ab auguſti=
no vtrū hereticus vel ſciſmaticus
ſaluari poſſit. Rn̄. auguſtinus. fir
miter teneas ꝛ nullaten9 dubites
q omnis hereticus ꝛ ſciſmatic9 cū
diabolo ꝛ angelis ei9 eterni ignis
incendio puniet̄. niſi ante finē vi=
te catholice eccleſie fuerit recōci=
liatus qꝛ nulli homini de mundo
qui eccleſie catholice nō tenet vni
tatem. baptiſm9 vel elemoſina qn̄
tumcūqꝫ copioſa aut mors p no=
mine xpi ſuſcepta pficere poterit
ad ſalutem. ¶ Nota q extra eccleſi
am catholicam nullus ſaluatur qn̄
tumcūqꝫ bona opa fecerit.

Fraternitatis Caſus. Cele/
ſtinus ꝛ pela
gius cōdemnati fuerunt de hereſi
in ſinodo epheſiana. antiochenus
pr̄iarcha dubitauit an ſcripta ipo
rum recipi debeant. Rn̄. pa. q non
qꝛ ex quo auctores dānati ſūt ſcrip
ta illoꝝ quomodo admitti pn̄t qſi
diceret non pn̄t. ¶ Nota rōne au=
ctoris aliquid damnari vel repro=
bari qualis em̄ auctor fuerit talia
eius opa pſumūtur. ¶ Item ar. q
deſtructo pncipali deſtruitur ac=
ceſſorium.

Si qs epus. Caſus. Queſitum
fuit in concilio
affricano vtrū heretici poſſint in
ſtitui heredes ab epo. Rn̄. conciliū
q ſi epus inſtituerit ſibi heredes
extraneos a ɔſanguineitate ſua vl̄
etiam inſtituerit ɔſanguineos he=
reticos vel paganos poſt mortem
debet excōmunicari ꝛ nomen eius
inter ſacerdotes dei nullaten9 re=
citetur. ꝛ idem intellige de omni/
bus clericis. ꝛ hoc dicit̄ in ſequēti
capitulo. ¶ Nota q heretic9 iure
hereditario catholico ſuccedere
non debet. ¶ Itez aliquis pt̄ poſt
mortem excōmunicari.

In eos Caſus. Dicit̄ in hꝫ capi
tulo q null9 epus vel
pſbiter transferre debet bona ſua
in eos qui catholici non ſūt etiaz ſi
ɔſanguinei fuerint ꝛ qd de epis ꝛ
pſbiteris dicit̄ ad alios clericos ex
tenditur. ¶ Nota q vbi eadē cau=
ſa iuris eſt ibidem ius eſt ſtatuen=
dum.

Cum xp̄us. Casus. Quidam theologi vl'r q̄ oporteret ſubtiliter intelligentes dicebant xp̄m non eſſe aliq̄d ſm q̄ homo. Cū igit' xp̄us pfectus deus et pfect9 homo ſit. mandat pa. res menſi archiep̄o q̄tin9 ſub anathe mate interdicat ne aliq̄s decetero audeat dicere xp̄m n̄ eſſe aliq̄d ſm q̄ homo q2 ſicut eſt verus de9 ita eſt verus homo ex anima rōnali et humana carne ſubſiſtens. ¶ Nota q̄ xp̄us eſt verus deus et ver9 hō

Sicut ait. Casus. In capi tulo iſto lateran̄ ↄciliū excōmunicat omnes hereti cos quibuſcūq3 nominibus cēſean tur et omnes defenſores et recepta tores eoꝝ. et p̄cipit ſub intermina tōne anathematis ne q̄s eos in do mo vel in terra ſua tenere vel foue re p̄ſumat aut cū eis negociatōnē hr̄e. Si q̄s aūt in h' peccato deceſ ſerit oblatio p̄ eo non fiat nec int' xp̄ianos accipiat ſepulturā n̄ ob ſtāte aliquo p̄uilegio quibuſcūq3 indulto. ¶ Nota q̄ fautores here ticoꝝ cum hereticis equaliter pu niūtur. ¶ Item p̄uilegiū nō excu ſat aliquē a peccato. ¶ Item rōne delicti p̄ditur p̄uilegiū. q2 p̄uile giū non extendit' ad illicitū caſum nec tuetur aliquē in malo.

Ad abolendam. Casus. Lu cius pa. in capitulo iſto excōmunicat omnes illos q̄ d' ſacramēto corpis et ſāgui nis dn̄i nr̄i ihesu xp̄i et d' alijs eccle ſiaſticis ſacramentis aliter ſentiūt vel docent q̄ ſancta romana eccia p̄dicet et obſuet et omnes illos q̄s romana eccleſia vel ſinguli ep̄i vel clerici vacante eccleſia cū ↄſilio vi cinoꝝ ep̄orum hereticos iudicaue rint. ¶ Secūdo ſtatuit ut quicūq3 dep̄henſi fuerint manifeſte i here ſi ſi clerici fuerint. eis p̄us degra datis ſeculari poteſtati relinquan tur animaduerſione debita puniē di. niſi ſtatim poſt dep̄henſionem erroris ſponte ad catholicam vni tatē redierint. et ad arbitrium ep̄i ſatiſfecerint. Si vero laici fuerint niſi ut dictū eſt abiurata hereſi ad arbitriū ep̄i ſatiſfecerint ſecularis iudicis arbitrio relinquantur. ¶ Tercio dicit' q̄ q̄ poſt abiuratā hereſim vl' poſtquā ad arbitrium ep̄i ſe purgauerint et dep̄henſi fu erint in hereſim recidiſſe. ſine vlla audientia ſeculari iudicio relinq̄n tur. ¶ Quarto ſtatuit ut om̄es re ctores cuiuſlibet loci iuxta cōmoni tōnez ep̄orū iuramento ꝓprio pro mittant q̄ cū ab eis fuerint requiſi ti eccleſiā ↄtra hereticos adiuua bunt bona fide. Si vero id obſua re noluerint honore p̄uentur et ad alios nullaten9 aſſumant' et ip̄i ex cōmunicent' et terre illoꝝ interdi cant' et ciuitas q̄ his inſtitutis du xerit reſiſtendū. vel punire negle xerit reſiſtētes ep̄ali digtate p̄ue tur et aliarū careat cōmercio ciuita tum. ¶ Quinto dicit q̄ ſi aliqui fu erint exempti a iuriſdictōne epiſco porū et ſoli eccleſie romane ſubie cti. nihilominus in his que cōtra hereticos ſūt inſtituta ſubeāt iudi ciū epiſcoporū et eis tanquā ſup h' a ſede apoſtolica delegatis ob ſequant' nō obſtantib9 aliquib9 p̄ uilegijs libertatis. ¶ Nota primo q̄ vacāte ſede capitulū obtinet vi cem epiſcopi in his que ptinēt ad iuriſdictōz. ¶ Itē omnes qui male ſenciūt de ſacramentis eccleſie ſūt excōmunicati. ¶ Itē ar. q̄ clericus depoſitus nō gaudet clericali p̄ui legio. ¶ Item ab errore reuerſus errorem ſuū publice abiurare dz. ¶ Itē tanta delicta g'ui9 puniunt'

¶ Item lapſis in hereſim audien-
tia vel appellatio eſt deneganda·
¶ Item rōne delicti amittit q̇s p̄-
uilegiū libertatis ſed epiſcopi tūc
tanquā delegati a pa· eos puniūt
⁊ non tanquā ordinarij·

¶ **Vergentis** Caſus· Statuit
dn̄s pa· ut in ter
ris ſue tpali iuriſdictōi ſubiectis
bōa hereticoꝝ publicent̄ ⁊ i alijs
idem p̄cipit obſuari p rectores lo
coꝝ et ſi ad hoc negligentes exti
terint p cen· eccle· cōpellātur nec
ad eos bona illa vlterius reuertan
tur ſ̂i redierint ⁊ abnegauerint he
reticam prauitatē· niſi ex ſola miſe
ricordia aliquis eis voluerit miſe-
reri ut tempalis ſaltē pena corri-
piat quē ſpūalis nō corrigit diſci-
plina cum etiā ſ̄m leges reis leſe
maieſtatis capite punitis bōa pub
licentur eoꝝ filijs vita ſolūmodo
ex miſericordia reſeruata· multo
fortius iſti q̇ aberrant a fide filiū
iheſū xp̄m offendunt a capite nr̄o
qḋ eſt xp̄us dn̄t p̄cidi ⁊ bonis tpa
libus ſpoliari quia grauiꝯ ē eter-
nam q̄ȝ tempalem ledere maieſta-
tem nec exheredatio filioꝝ catho
licoꝝ debet impedire cēſurā huiꝯ
ſeueritatis pretextu alicuius miſe
ricordie cū in multis caſibꝯ filij ꝓ
patribus tpaliter puniant̄· ⁊ ſ̄m
canones qn̄qȝ non ſolū puniantur
auctores ſcelerū ſed etiā ꝓgenies
damnatorū· ¶ Nota ꝙ iudex eccle
ſiaſticus poteſt cōpellere iudicem
ſecularem ad iuſticiā faciendam·
¶ Item grauiꝯ eſt eternā q̄ȝ tpa-
lem ledere maieſtatem· ¶ Item in
crimine hereſis nō parcit̄ filijs cir
ca bona paterna· ſȝ in totū p̄uātur
bonis paternis·

¶ **Si aduerſus·** Ca· Quamuis
generalit̄ ꝓ-
hibitū ſit ut nullus ꝯſiliū vel auxi
lium vel fauorem p̄ſtet hereticis·
quia tn̄ ſolet plus timeri qḋ ſpūa
liter iniūgitur q̄ȝ qḋ generaliter
p̄cipitur ꝓhibet pa· aduocatis ⁊
notarijs ne hereticis credentibus
fautoribus val defenſoribus eorū
deȝ in aliquo p̄ſtent ꝯſiliū auxiliū
vel fauorem nec eis in aliquibꝯ fa
ctis vel cauſis vel aliquibꝯ litigan
tibus ſub eis p̄beant patrocinium
nec ꝓ ipis publica ꝯficiant inſtru
menta vel ſcripta ꝙ ſi ꝯtra fecerit
ab officio ſuo nouerint ſe ſuſpēſos
⁊ ppetue infamie ſubiacere· ¶ No-
ta regulam ꝙ plus timet̄ qḋ ſpeci
aliter p̄cipitur q̄ȝ qḋ generaliter
impatur· ¶ Nota aduocatos ⁊ no
tarios eſſe infames qui aduocāt vł
inſtrumēta ꝯſcribūt ꝓ hereticis ⁊
nihilominꝯ ſunt excōmunicati·
¶ Itē pa· pt̄ infamiā irrogare·

¶ **Cum ex iniūcto·** Ca· Quidā
laici ī vrbe
metenſi precipue delinquebant in
quibuſdaȝ articulis faciebant ſibi
diuinas ſcripturas expꝯni· ut ſ̄m
eas ſibi aſſumerent officiū predi-
candi· ¶ Item occulta ꝯuenticula
faciebant vſurpādi ſibi officiū p̄-
dicādi· ſacerdotē ſimplicē eludūt
⁊ aſpernantur eorū ꝯſorciū q̇ ſibi i
talibus non inherent· p̄mo impro-
bat pa· occulta ꝯuēticula· deꝯ em̄
intantū odit opera tenebrarū vt
apoſtolos ſuos predicaturos euā-
gelium miſſurꝯ· precipit eis dicēs
ꝙ dico vobis ī aure predicate ſup
tecta· ¶ Secūdo impugnat eorum
officium predicandi· Sic em̄ mul-
ta membra ſūt corpis ſed non hn̄t
eundem actū· ita ſūt plures ordīes
in eccleſia ſed non habent omnes
idem officium quia ut dicit apł'us
dn̄s alios dedit apł'os· alios ꝓphe
tas· alios doctores· ſȝ ordo docto-
rum precipuus ē in eccleſia ⁊ ideo

non debet quis indifferenter offi
cium predicatōis aſſumere · quia
vt dicit apoſtolus · n̄ predicabunt
niſi mittant̄ ⁊ dn̄s etiam dixit apo
ſtolis· Rogate dominum meſſis ut
mittat oparios in meſſem ſuaꝫ· Sꝫ
forte aliq̄s illoꝝ diceret ꝙ tales
inuiſibiliter mittūtur · adeo poteſt
eis reſponderi ꝙ cum illa miſſio ſit
occulta non ſuff.cit cuiquā dicere
ꝙ ſit miſſus a deo· cum hoc q̄libet
hereticus aſſeueret ſed opoꝛtꝫ ꝙ
illam inuiſibilem miſſioneꝫ aſtruat
ꝑ opatōnem miraculi quod oſten=
dit duobus exemplis· ſ· moiſi et io
hannis baptiſte ·

Licet aūt· Hic tercio di=
cit ꝙ nullꝰ elu
dere debet ſimplicitatem ſacerdo=
tum· licet eīn neceſſaria ſit ſcientia
ſacerdotibus ad doctrinam nō eſt
tamen ſimplicibus ſacerdotibꝰ de
trahendū etiam a ſcolaſticis nedū
a laicis cum in eis debeat ſacerdo=
tale officium honoꝛari· vnde preci
pit dominus· dijs tuis non detra=
hes· de ſacerdotibus intelligēs q̄
ꝓpter excellentiam oꝛdinis deoꝛū
nomine nuncupant̄ nec aliq̄s iſto=
rum defendat audaciam ſuam illo
exemplo ꝙ aſina repꝛhendit ꝓphe=
tam balaam vel quia dominus ait·
Quis ex vobis arguet me đ pecca
to· quia aliud eſt cum quis occulte
reprehendit fratrem ſuū in ſe pec=
cantem ad qđ quilibet tenetur ſm
euangelicam veritatem in quo ca
ſu poteſt intelligi ꝙ aſina repꝛhē
dit ꝓphetam et aliud eſt fratrem
ſuū delinquentem manifeſte repre
hendere qđ nulli licet· Aliud ē cū
prelatus de ſua innocentia ↄfidēs
ſuppoīt ſe accuſatōibus ſubdito
rum in q̄ caſu poteſt intelligi ver
bum domini· Quis ex vobis ⁊c̄ · et
aliud eſt qn̄ ſubditus animo repre
hendendi ſurgit in prelatum ſuū
cum potius debeat ei obſequi· Sꝫ
ſi tanquā inutilis debet remoueri
tunc agendum eſt oꝛdinate apud
ep̄m ſuū ad cuiꝰ officium pertinet
inſtitutio ⁊ deſtitutio ſacerdotum
¶ Nota ꝙ qui male agit odit lucē·
¶ Item laici q̄ntumcūq; idonei p̄=
dicare non debent nec etiam clerici
niſi quibus ex officio conceſſum eſt
¶ Item non ſufficit alicui dicere ꝙ
ſit miſſus a deo niſi hoc oſtendat·
¶ Item ſacerdotibus nullꝰ detra
here debet· ¶ Item quilibet tene
tur illum in ſe peccantem coꝛrige
re in ſecreto· ¶ Item quilibet tene
tur ad denunciandum · Itē ſicut
inſtitutio ſacerdotū ꝑtinet ad epi
ſcoposita ⁊ eoꝝ deſtitutio ·

Excōmunicamꝰ· Caſus · In
p̄ma parte
huius capituli excōmunicat conci
lium omnes hereticos quibuſcūq;
nominibus cenſeantur · facies q̄deꝫ
diuerſas habentes· ſed caudas ad
inuicem colligatas· damnati vero
heretica prauitate preſentibꝰ po
teſtatibus aut eoꝛum nūcijs relin
quantur pena debita puniēdi · cle
ricis p̄us a ſuis oꝛdinibus degra=
datis bonis dānatoꝝ publicatis·
ſi laici fuerint confiſcent̄ · ſi vero
clerici eccleſijs applicētur a quibꝰ
ſtipendia receperunt· Secūdo di
cit ꝙ ſi aliqui fuerint ſola ſuſpitio
ne notabiles n̄ ad neceſſitates ep̄i
ſe purgauerint excōmunicentur ⁊
ſi ꝑ annū ſic ſteterint poſt annum
tanquā heretici condemnētur ·
Moneant̄· Tercio loco dicitur·
ꝙ poteſtates locoꝝ moneantur et
ſi neceſſe fuerit ꝑ cen· ec· cōpellan
tur quibuſcūq; fungantur officijs
vt ꝓ defenſione fidei p̄ſtēt publi=
ce iuramentū ꝙ đ terris ſue iuriſdi
ctōni ſubiectis expellāt hereticos

ab eccleſia denotatos ⁊ quicūq3 d ce tero in poteſtatē aſſumpt9 fue= rit hoc capitulū teneat̄ iuramento firmare. Si vero dn̄s tpalis req̄= ſitus ab eccleſia terrā ſuam hereti cis purgare neglexerit. p metro= politanum ⁊ cōprouinciales ep̄os excōmunicent̄ ⁊ ſi ſatiſfacere con= tempſerit infra annū ſignificetur h̄ dn̄o pa. vt extūc vaſallos illius ab eius fidelitate denūciet abſolu tos. ⁊ terrā illi9 exponat catholi cis occupādā q̄ exterminatis inde hereticis eam poſſideat et in fide ɔſeruent ſaluo iure dn̄i pn̄cipalis dūmodo ſup hoc nullū pſtet impe dimentū. ⁊ idem ſeruet̄ circa illos q̄ n̄ hn̄t dn̄os pn̄cipales ¶ Quarto dicit ꝙ catholici q̄ ɔtra hereticos iſtos crucem aſſumpſerint illa gau deant indulgentia ⁊ illo p̄uilegio ſint muniti que ɔcedūtur acceden tibus in ſubſidiū terre ſancte.

¶ Credentes In. §. iſto ex= cōmunicat cō cilium receptatores defenſores et fautores hereticoꝝ ſtatuēs ut ꝙ cito quilibet taliū fuerit excōmuni catōne notatus ſi ſatiſfacere ɔtēp ſerit infra annū extunc ip̄o iure ſit factus infamis. nec ad aliqua offi= cia admittat̄ ſeu ɔſilia. nec ad ali= os eligendos ad huius. nec admit tat̄ ad teſtimoniū nec teſtamētum facere poſſit nec cape aliq̄d ex te= ſtamento. nullus ipi reſpondeat. ipe vero omnib9 rn̄dere teneat̄ et ſi iudex fuerit eius ſententia non te neat. nec cauſe deferant̄ ad ip̄m et ſi fuerit aduocatus eius patrocini um nullaten9 admittat̄. Si tabel= lio inſtrumēta p ip̄m ɔfecta nulli9 ſint momenti. ſed cū auctore dāna to damnent̄ ⁊ in ſimilib9 idez ē ob ſuandū. Si vero clericus fuerit de ponat̄ ⁊ ſi aliq̄ poſtquā tales ab eccleſia fuerit denotati euitare cō tempſerint excōmunicent̄ vſq3 ad debitā ſatiſfactōz.

¶ Sane Clerici hui9 iuris n̄ exhibeāt eccleſiaſti ca ſacramenta. nec eos ſepeliant. nec elemoſinas vel oblatōes eoꝝ recipiant q̄d ſi fecerint officio ſuo p̄uentur ad q̄d nunquā reſtituant̄ ſine ſpeciali mandato dn̄i pa. ⁊ idē faciant regulares ⁊ eadē pena in/ ſligatur eiſdē ⁊ illoꝝ p̄uilegia nō ſuent̄ in illa dioce. in qua tales ex ceſſus ꝑpetrauerint.

¶ Quia vero Hic dr̄ ꝙ nul/ lus p̄dicatōis officiū vſurpare p̄ſumat. qz ut di= cit ap̄ſus. quō p̄dicabūt niſi mittā tur ⁊ q̄ ɔtra hoc fecerint excōmu/ nicētur ⁊ niſi ſe correxerit alia pe na punientur.

¶ Adicimus inſup In. §. iſto adi citur ut q̄libet archiep̄us vel ep̄s p ſe vel archidiaconū ſuū vl' alias honeſtas pſonas viſitet prochiā ſuā in q̄ fama fuerit hereticos ha= bitare ⁊ ibi tres vel q̄tuor viros idoneos aut ſi expedire viderit to taz viciniā iurare cōpellat ut ſi ali quos hereticos ſciuerit vel aliq̄s occulta ɔuenticula facientes vl' ſi etiā diſcrepēt a vita ⁊ morib9 ali= oꝝ ep̄o ſtudeāt nūciare ⁊ ip̄e vo= cet ad p̄ntiaz ſuā denūciatos q̄ ſi ſe n̄ purgauerit vl' ſi poſt purgatōz p̄ſtitā relapſi fuerint canonice pu niantur.

¶ Si qui vero Dicit̄ i iſto. §. ꝙ ſi q̄ de p̄di= ctis iurare noluerit ex hoc ip̄o tan quā heretici reputent̄. mādat pa. ⁊ i virtute obediētie diſtricte pre cipit ut ad h̄ efficacit̄ exequenda ep̄i diligent̄ inuigilēt ſi canonicaz voluerint effugē vltōz ⁊ ſi q̄s ſup

ꝗ negligēs ł remiſſus fuerit cū de ꝗ ꝯſtiterit ab ep̄ali officio depo-nat̄. ⁊ i locū ip̄ꝰ aliꝰ īſtituat̄ ido neus ꝗ̇ velit ⁊ poſſit hereticā ꝯfū dere ꝑ̄uitatē. ¶ Nō ꝙ diūſitas no-minū rei ſubſtantiaꝫ n̄ immutat.

¶ Itē ſola ſuſpitio ſiue ꝑ̄ſūptō pur gatōꝫ inducit i crimine hereſis.

¶ Itē trāſcurſus tp̄is ꝓbat crimē

¶ Itē iudices ſeculares tenentur hereticos ꝺ ꝓuīcijs ſibi ſubiectis exterminare. ¶ Itē ſi iudex ſecula-ris i exterminatōne hereticoꝝ ne gligens fuerit pt̄ excōmunicari.

¶ Itē dn̄s pa. ꝑ̄ncipeꝫ ſecularē de ponere pt̄ ꝓpt̄ hereſim ¶ Itē ar. ꝙ ꝓpter delictū vniꝰ aliꝰ puniri nō dꝫ. ¶ Itē auctoritate ecc̄ie bellū fie ri pt̄. ¶ Itē pari ꝑ̄uilegio ⁊ īdulgē tia gaudēt cruce ſignati ꝯtra he-reticos cū illis ꝗ̇ vadūt ꝯtra ſarra cenos. ¶ Itē ꝯſentiētes ⁊ agetens pari pena puniūtur. ¶ Iteꝫ nō hic multas penas editas ꝯt̄ fautores ⁊ defēſores hereticoꝝ ¶ Itē here ticꝰ cuilibet rn̄dere tenet̄ ⁊ nemo ſibi. ¶ Itē ſentētia ł ſcriptura pub lice excōmunicati n̄ valet. ¶ Itē in ſimilibus ſimile iudiciū ē hn̄dum.

¶ Itē ꝗ̇ in maiori dignitate ē plus punit̄ ⁊ ſic circūſtancie aggrauāt peccatū ⁊ vindictā. ¶ Itē abſolu-tio et reſtitutio excōmunicati pti cipātis cū heretico excōmunicato ptinet ad ſolū papā. ¶ Item ar. ꝙ vniuerſitas ꝑ̄ſtare pt̄ iuramētum calūnie. ¶ Itē deficiēs i purgatōe punit̄. ¶ Itē ꝗ̇ iurare n̄ vult ꝓ ꝯdē nato habet̄. ¶ Itē ꝑ indicia ꝓbat̄ crimen. ¶ Itē ꝓpt̄ negligentiaꝫ de ponit̄ vel remouetur prelatus.

Hic in vno corꝑe Caſus. Di citur i iſto capitulo ꝙ timēdū ē ne ſub ſpecie pietatis impietas palliet̄ ⁊ ideo ꝓ hibet pa. ne laici cuiuſcūqꝫ ſint or dinis officiū ꝑ̄dicandi aſſumāt. Et hoc qꝺ ꝗ dicit̄ habet̄ .s. c. ꝓxi. ꝫ. Quia vero. ⁊ .s. e. Cū ex iniuncto.

¶ Nota ꝙ ſub ſpecie pietatis nō eſt cōmittēda impietas. ¶ Itē om nibus laicis officiū predicandi eſt interdictum.

Excōmunicamꝰ Caſus. Pri mo dt̄ idem quod dictum eſt ſupra. e. excōmuni camus idem reſponſo vltimo adi cit ꝙ ſi ꝗ̇s de ꝑ̄dictis poſtquā fue rit depꝛehenſus redire voluerit ad agendam ꝯdignā penitentiam in ꝑpetuo carcere detrudat̄. et credē tes eoꝝ erroribus hereticos iudi cat. ¶ Nota hic qualiter recipiun tur de hereſi cōdemnati ad ꝑpetuū carcerem. ſ.

Abſolutos. Caſus. Dicit̄ hic ꝙ quicunqꝫ obli gati ſūt lapſis manifeſte i hereſim nouerint ſe abſolutos ab omni de bito fidelitatis ⁊ totius obſequij et omni pacto quacunqꝫ firmitate vallato. ¶ Nota ꝙ ip̄o iure abſolu tus eſt quicūqꝫ aliquo genere ob ligatōnitōnis tenet̄ aſtrictis here ticis ut interim ei nihil facere tene atur. Et ſic nota ꝙ papa poteſt lai cum abſoluere a iuramento fideli tatis.

De ſciſmaticis ⁊ ordina-tis ab eis.

Quod a predeceſſoribꝰ. Caſus. Tempe alex. pa. fuit ſciſma i ro. eccia ⁊ tūc iſte octa uianꝰ ordīatꝰ ē ꝑ ciſma i papā. et poſt illū guido iſti ſciſmatici plēs ordīauerūt i ep̄os ꝗ̇ adheſerāt eis ꝗ̇dā etiā ſpōte iurauerūt ꝺ ſciſma te tenēdo. ꝑ iſtos ſciſmaticos alie natōnes de bonis ecc̄iarū facte fue rūt. Iſti etiā dignitates ⁊ bn̄ficia

ptulerūt ſup his omnibus ſtatuit
lat. ↄciliū ordinatões ab iſtis duo
bus factas. ⁊ ab ordinatis ab eis
irritas eſſe. ¶ Itē q̄ dignitates ec
cleſiaſticas ſeu bñficia p dictos ſciſ
maticos acceperūt careant ipetra
tis. ⁊ alienatões q̄ p dictos ſciſ=
maticos ſeu p laicos facte ſūt d re=
bus ecciaſticis omni careāt firmi
tate. etiā ad eccleſias libere reuer
tant. ⁊ ſi qs ↄtra ire pſūpſerit ex/
cōmunicatū ſe nouerit ⁊ illi q̄ ſpō
te iurauerūt de tenendo ſciſmate a
ſuis ordinib9 ⁊ dignitatib9 noue
rint ſe ſuſpenſos. ¶ Nota q̄ ordia
tōnes ſciſmaticoꝝ carēt executōe
⁊ alienatões ab eis facte nulle ſūt.

¶ **Fraternitati.** Caſus. Quidā
poꝛ ordinat9
fuit a ſciſmatico queſitū fuit a pa.
qd agendū ſit d ipo. rñ. dñs pa. q̄
poterit ab officio repelli niſi pba
uerit ſecū miſericorditer diſpenſatū
fuiſſe ⁊ ab illa pſona q̄ diſpenſan=
di habuit poteſtatē. ¶ Nō q̄ q̄ di
cit ſecū fuiſſe diſpenſatū diſpenſa
tōnem pbare tenetur ⁊ p talem q̄
potuerit diſpenſare.

¶ De apoſtatis ⁊ reiterāti=bus baptiſma.

Preterea Caſus. Dicit
in capitulo
iſto q̄ clerici q̄ habitū cleri
cale ⁊ tonſurā dimittūt ⁊ in apo=
ſtaſia tanquā laici ↄuerſant ſi i cri
minib9 dep̄henſi teneant n̄ pcipit
pa. p cen. ec. illos liberari. ¶ Nō
q̄ eccia n̄ defendit clericos in cri=
minibus ↄprehenſos ⁊ detentos.

¶ **Ex litarum.** Ca. Quidā egri=
tudine longa con
fectus d ↄſilio quarūdā mulierum
vt citi9 ſanari poſſet ſe fecit iterū
baptiſari. qdam acolitus frater il
lius infirmi miniſteriū pſtitit ſcien
ter pſbitero baptiſanti. q̄ſitū fuit
qualit̄ puniri debeat acolitus iſte
q̄ minoris erat etatis ⁊ ut frater
ei9 ſaluari poſſet hͦ fecit. vñ excu/
ſand9 videbat. rñ. pa. q̄ ad ſupio
res ordines nō pt̄ ſi publicū eſt fa
ctū eius pmoueri. ñ ad religionem
tranſire voluerit ut fauore religi
onis diſpenſet cū ipo. Si vero oc/
cultū eſt poterit pmoueri ⁊ de cō
miſſo penitentiā agat. ¶ Nota ar.
q̄ etati minori pcendū ē. ¶ Item
baptiſmū iterari nō dȝ. ¶ Iteȝ fa/
uore religiōis diſpēſat cū aliq̄.

¶ **Tue fraternitatis.** Caſus.
Quidaȝ
clerici infamati erant de apoſtaſia
q̄ abiecerant habitū clericalē. q̄ſi=
tum fuit vtrū deberēt talit̄ tolera
ri vel cōpelli ut habitū reaſſumāt
Rñ. pa. q̄ clerici q̄ taliter ſūt infa=
mati tolerandi nō ſūt in habitu ſe
culari ȝ p cen. ec. cohercēdi ut ha
bitū reaſſumant donec ſe purgaue
rint deficiente pbatōe ¶ Nota cle
ricos cōpellendos ut habitū cleri=
calem dimiſſum reaſſumāt. ¶ Item
infamatus ad purgatōȝ cogi dȝ.

¶ **Quidā.** Caſus. Quidam iudei
ſeu infideles volunta
rij baptiſati fuerūt. verūtamē re=
liquias p̄oris ritus nō reiciūt. vñ
xp̄iane religiōis decorem ↄfun=
dūt. queſitū fuit in ↄcilio qd d tali
bus ſit agendū. cum maledict9 ſit
hō q̄ duab9 vijs terrā ingreditur
⁊ indui ñ debeat veſtē d lana ⁊ li=
no ↄtextā ſtatuit ↄciliū ut p prela
tos ecciarū talis obſuantia vete=
ris ritus cōpeſcat ut ſicut libero
arbitrio ad baptiſmum acceſſerūt
nccitas coactōis eos i ei9 obſuatōe
ↄſeruet cū min9 malū exiſtat viam
dñi ñ agnoſcere q̄ poſt agnitā re
troire ¶ Nō q̄ q̄ baptiſmū recipiū t.

ſponte cōpellendi ſūt ut fidē obſ̃-
uent. ¶ Itē duabꝰ vīis hō ire nō
dꝫ. ¶ Itē plꝰ peccat xp̄ianꝰ aber
rans a fide ꝙ̄ ille q̇ fidē ñ agnouit

A nobis Caſus. Quidā clerici
apoſtate in cuſtodia
detinent̄ nec induci pn̄t minis vel
terroribus ut habitū reaſſumant.
querit̄ q̇d d̄ his ſit agēdū. rñ. pa.
ꝙ tales ſub graui pn̄t cuſtodia de
tineri ⁊ carcerari. ita ꝙ ſolūmodo
miſera ſibi vita re ſ̃uet̄ donec a ſua
malicia reſipiſcant ¶ Nota clericos
apoſtatas poſſe in carcere detine
ri donec a ſua neq̇cia reſipiſcant.

Conſultatōni Caſus. Quidā
monachus ſa
crū ordinē i apoſtaſia recepit. tan
dem penitētiā agēs abbati ſuo re
cōciliatꝰ fuit. querit̄ vtrū miſtra
re poſſit in ordine ſic ſuſcepto. rñ.
pa. ꝙ q̄ntumcūq̧ recōciliatus fue
rit ⁊ penitentiā egerit abſq̧ diſpē
ſatōne ſedis ap. i ordine ſic ſuſcep
to miſtrare nō pt̄ ¶ Nō ꝙ ſolꝰ pa.
diſpenſare pt̄ cū eo q̇ in apoſtaſia
ordines ſuſcepit ut in ordinibꝰ ſic
ſuſceptis miniſtret.

De his q̇ filios occiderūt

Veniens. Caſus. Quedā
mulier filiū de
quodā ſuſcepit. ille vero im
properabat eidē ꝙ eiꝰ filiꝰ nō fu
iſſet. vñ ip̄a diabolico furore accē
ſa filiū iterfecit. vñ ip̄a lacrimabi-
lit̄ ad pa. accedēs peciit ſibi īpen
di ↄſilium ſalutare. mādat pa. ep̄o
loci ut laboret eā inducē ut ad ali-
q̄d monaſteriū tranſeat in q̄ peni-
tentiā agat d̄ ↄmiſſo. Si aūt ad h̄ i
duci nō poterit. det ei licentiaꝫ ut
i dño nubat q2 tutius videt̄ ut nu
bat viri q̄ꝫ ihoneſte multos admit
tat. ¶ Nota ꝙ dn̄s pa. votū reuo-
cat ⁊ cōmutat etiaꝫ ſi de iure natu
rali debeatur.

Intelleximus Caſus. Quedā
mulier diabo-
lo inſtigante filiā ſuaꝫ occidit ꝓp̄t
q̄d dñs terre maritū ipꝰ ip̄am cō
pulit abiurare. Significatū fuit
h̄ dño pa. vñ mandat ep̄o dioce. q̄
tinꝰ ſup h̄ ita ꝓuideat ꝙ d̄ cōmiſſo
exceſſu penitētiā agat ⁊ ſaluti ſue
et filioꝝ ↄſulat̄ ⁊ nō obſtante iu-
ramento p̄dicto eam viro ſuo reſti
tuat. ita ꝙ filios ſuos poſſit libere
gubernare. ¶ Nota iuramentū illi
citū nō eſt ſ̃uandū. ¶ Iteꝫ nullum
maleficiū ſepat mr̄imonium legiti
me ↄtractū q̄ mīnꝰ alter alteri ad
herere teneat̄ niſi eſſet crimen ido
latrie.

De infantibus. Caſus. In
fantes ali
quando reperiunt̄ mortui cum p̄re
⁊ matre i lecto. nec apparet vtrū
a p̄re vel a mr̄e oppreſſus ſit l' ꝓp̄a
morte defunctꝰ. querit̄ q̇d ſit i h̄
caſu agendū patri vel matri. Rñ.
pa. parētes nō dn̄t eſſe inde ſecuri
nec ſine pena. verūtamē diſcretio
pietatis dꝫ adhiberi vbi ñ fuit vo
lūtas ſꝫ euentꝰ mortis in cauſa. Si
vero eos interfecerint ſcire dn̄t ſe
grauiter deliquiſſe. q̇daꝫ dicit̄ ꝙ
penitentiā triū annoꝝ agere dn̄t
quorū vnū pagant in pane ⁊ aq̄.
¶ Nota ꝙ in penitētia imponēda
voluntas euentus ⁊ alie circūſtan
tie ↄſiderande ſūt.

**De infantibus ⁊ langui-
dis expoſitis.**

Si a patre. Caſus. Si
a p̄re aut
alio p̄re ſciēte aut ratū h̄nte
infās expoſitꝰ fuerit ↄt̄ officiū pi
etatis h̄ ip̄o filius a ptāte patria ē
liberatꝰ ⁊ in h̄ caſu libertꝰ efficit̄

ingenuus et huius in libertatem eripitur Et hoc idem intellige de languidis predictis expositis cuiuscumque etatis fuerint. vel si alimenta alicui de predictis personis filiis libertis et huius languidis negari contingerit. verumtamen qui hoc susceperit iuste potest hoc in eorum personis ius aliquid vendicare non possunt. Nota quod ratihabitio in maleficiis retrotrahitur et mandato comparatur.

De homicidio voluntario vel casuali.

Si quis. Casus. Dicitur hic quod si aliquis per industriam vel insidias hominem interfecerit euellatur ab altari et interficiatur. Nota quod publicus latro ab ecclesia extrahi potest immunitate non cassata.

Interfecisti. Capitulum. Dicitur hic quod si aliquis interfecit furem vel latronem quem capere poterat absque occisione .xl. dies in pane et aqua peniteat et alia facere debet que in litera sequuntur. Si vero sine odio liberando se et sua huiusmodi hominem interfecit secundum indulgentiam quia ad imaginem dei factus erat si aliquid ieiunare voluerit bonum erit et elemosinam faciat. si autem presbiter hoc eadem fecerit non deponatur tamen quamdiu viuit penitentiam agat. Nota quod quamdiu aliquis se defendere vel sibi consulere aliter potest neminem etiam se defendendo occidere debet.

Si perfodiens. Capitulum. In exodo legitur si perfodiens domum inuentus fuerit fur et percussus mortuus fuerit non imputabitur illi homicidium. si autem oriatur super eum sol reus erit. Aug. exponens verba ista dicit quod si nocturnus fur occiditur non reputatur homicidium. si autem diurnus ad homicidium pertinet. quia poterat discernere quod ad furandum venisset non ad occidendum unde non debuit occidi hoc etiam in secularibus legibus inuenitur. s. nocturnum furem impune occidi. quibus ista est antiquior diurnum non quod si defendat se telo iam plus est quam fur. Nota quod magis causam facti quam ipsum factum considerari debet. Item nocturnus fur impune interfici potest diurnus autem non.

Cum iuramento. Capitulum. Herodes cum iuramento promisit puelle saltandi dare quicquid peteret etiam si dimidium regni sui postulasset. puella illa de consilio matris peciit caput iohannis baptiste et accepit. dicit hiero. Si propter iusiurandum hoc fecisse se dicat numquid si patris vel matris postulasset interitum facturus esset hoc vel non quasi dicat non fecisset. ergo quod non fecisset in suis contemnere debuit in propheta. Nota quod iuramentum non extenditur ad illicita. Item quod quis non faceret in suis non debet in aliis attemptare Item qualem diligentiam adhibet quis in suis rebus talis adhiberi debet in alienis.

Si aliquis. Capitulum. Si aliquis causa libidis explendi vel odio homini aut mulieri aliquid fecerit vel dederit ad potandum ut non possit generare vel concipere vel quod soboles non nascatur ut homicida teneatur. Nota quod aliquis occasionaliter est homicida.

Sicut dignum. Capitulum. Rex anglie ad suggestionem quorundam fecit occidi archiepiscopum cantu. quorum quidam venerunt ad confessionem ad episcopum oxonien. episcopus oxon. quesiuit a pa. qualiter cum illis esset agendum. Rn. ei pa. cum ipse sit vir prouidus et discretus plene nouit quod in excessibus singulorum quedam sunt consideranda. videlicet quantitas et qualitas delicti. etas scientia sexus et conditio delinquentis et locus et tempus quo delictum omittitur istis consideratis numquid penitentia debet imponi. quia idem excessus plus in vno quam in alio punitur. tandem

rñdet ad quelibet articulũ ꝯ q̄ q̄ſi
uit. Secũdo dicit ꝙ illi q̄ venerũt
animo occidẽdi feriẽdi aut capien
di illũ ſanctũ virũ tñ man⁹ ñ miece
rũt in illũ ſi ꝯ captõe illa mors ſub
ſecuta fuiſſet pari penitẽtia l' fere
pari ſũt puniẽdi cũ occiſorib⁹. ¶
Tercõ dicit ꝙ illi q̄ ñ ut ferirẽt ſꝫ ut
ferrẽt opẽ pcuſſorib⁹ ſi ab alijs im
pedirent paulo minori pñia dñt pu
niri qꝛ ſcriptũ ẽ q̄ potuit hoiem li
berare a morte ꝛ ñ liberauit eũ oc
cidit. qꝛ ꝯſtat eos immunes ñ eſſe
a reatu homicidij q̄ venerũt ut oc
ciſoribus opẽ ferrẽt. ¶ Quarto di
cit ꝙ illi q̄ ſe aſſerũt animũ regis
inflãmaſſe ad odiũ vñ homicidiũ
ſecutũ fuit dure ꝛ aſpere ſũt puni
endi ſed ñ ita ſeuere ñ forte ipm re
gem ad homicidiũ ꝓuocaſſent cũ
alias id ñ feciſſet. ¶ Quinto dicit
ꝙ illi ñ fuerũt imunes a culpa nec
dñt eſſe imunes a pena q̄ licet igna
ri fuiſſent homicidij. ĩ cuſtodiẽdis
tñ reb⁹ ſuis miniſteriũ ꝓbuerunt.
¶ Sexto dicit ꝙ illi q̄ occupauerũt
bõa illi⁹ ſancti viri poſt mortẽ ipi
us ſi nihil aliud fecerũt a pẽa mor
tis ſũt imunes. ſꝫ illa q̄ occupauerũt
reſtituẽ tenent̃ illis q̄rũ fuerunt ſi
hñt vñ reddẽ poſſint ꝛ licet q̄daꝫ
dicãt ſe illa paupibus erogaſſe nõ
ſufficit eis ſi potuerũt illa eis quo
rum fuerunt reſtituere.

Illis preterea Dicit̃ h ꝙ illi q̄ pticipauerũt
illis excõmunicatis pñia dꝫ indici
ſi ſcient̃ pticipauerũt eiſdem ꝯſide
rata mora tpis ꝛ vtrum affectõne
vel timore pticipauerunt.

Clericos aũt In iſto vl
timo ¶. dr
ꝙ clerici q̄ armati tanto facinori in
terfuerunt vel ꝯſiliũ dederunt ut
ſanct⁹ vir capetur ꝑpetuo ab alta
ris miniſterio ſũt deponẽdi et ĩ ec
cleſijs nullo tpe lectões legãt vel
reſponſoria in choro ſepatim can
tent. ꝛ in clauſtro monachoꝝ vel
canonicoꝝ regulariũ ſi fieri pt ſũt
recludẽdi. ita ꝙ vſqꝫ ad ſeptẽniũ
vel quinquenniũ debeant ab itro
itu eccleſiarum coherceri. ¶ Nota
ꝙ in pncipio capituli ꝙ in penitẽ
tijs imponendis conſideranda ſũt
q̄ntitas ꝛ q̄litas delicti etas. ſcien
tia. ſexus atqꝫ conditio delinquẽ
tis. locus et tempus quo delictum
cõmittitur. ¶ Item dignitas per
ſone aggrauat vindictam. ¶ Item
voluntas punitur licet non ꝓceſſe
rit ad factum. ¶ Itez conſentiẽtes
et agẽtes ꝛ opem dantes pari pe
na puniuntur ¶ Itẽ ꝯ perſuaſu te
netur quis. ¶ Item in debito fa
cultas debitoris conſiderari dꝫ.
¶ Item ar. de rebus alienis ꝛ ma
le acq̄ſitis elemoſinas fieri ñ poſſe
¶ Item nõ remittit̃ debitum ſꝫ au
getur ſi alij ſoluat̃ q̄d alij ex debi
to debetur. ¶ Item mora tpis ag
grauat peccatũ. ¶ Itẽ timor atte
nuat culpã. ¶ Itẽ ignorãtia excu
ſat pticipantẽ cum excõmunicatis
¶ Itẽ ꝯſilio ꝯmittit̃ homicidium

Preſbiterũ Caſus. Quidam
pſbiter cauſa di
ſcipline percuſſit quendã puerum
in capite q̄ poſt paucos dies mor
tu⁹ eſt. querit̃ q̄d ſit agẽdũ ꝯ ipo
pſbitero. rñ. papa. ꝙ ab omni mi
niſterio altaris debet ꝑpetuo remo
ueri ꝛ ab officio ſacerdotali depo
ni ſi ex pcuſſione illa interijt. vl' ali
am infirmitatẽ incurrit vnde mor
tuus eſt. ¶ Nota ꝙ qui fines diſci
pline excedit ĩ culpa ẽ. ¶ Itez qui
cauſaz homicidij preſtat et qui ho
micidium cõmittit equalit' puniun
tur. ¶ Item ar. ꝙ ita puniri dꝫ qui

occaſiōez cāe p̄ſtat ſic et qui cauſā

Contmebatur. Caſus. Cuz quidam dyacon9 et alij quidam clerici a vineis ſuis ope completo redirent cauſa leuiandi laboris imitati ſunt quendam ludū viatoꝝ ꝓiciendo baculos ſuos in directū ut alter alteri9 fuſtez feriret. cui9 ludi oditio tal' eſt ut ille qui percutit baculum alterius quaſi ꝑ equo iecit eo. ſʒ clerici ſola iactatōne contenti erant. Quidam laic9 ſupuenit et pcuſſit baculū dyacom p̄dicti. ipſe ſtatim indiſcrete dorſuz ipſi9 dyacom infilijt et a falce ipſi9 dyacom quā ad ſcingulū hēbat mortale vulnuſ accepit de quo infra octo dies expirauit. poſt hec dyacon9 cū literis archiepi ſui negociuz otimentibus ad papam acceſſit. vn̄d mādat papa eidem archiepo quatinus ſi res ita ſe habuit eūdem dyaconum ſine inia ro. pon. ad ſupiorez ordinez non aſcendē nec in officio dyacōt9 miſtrare pmittat. ſʒ eū diſpēſatiue pmittat in ſubdyaconat9 officio miſtrare. Nota ꝙ clericus cū laico ludere nō debet. Itez ꝙ non adhibet diligentiā quā debʒ in culpa eſt.

Lator preſentium. Ca. Quidam clericus. p. noie cū quadā die caſu cū q̄dam clerico luderet otigit ꝙ ille clericus ꝓiecit iſtuz. p. ad terraz. cui9 petri cultelluſ quē ad lat9 habebat incidit in illū clericū ꝓicientem et occubuit vulnerat9. vn̄ ille p. acceſſit ad papaz. hec ſibi exponens. mādat pa. epo dyoc. quatinus ſi eſt ita ⁊ alia iuſta cā nō impediat pmittat illuz. p. ad ſacros ordines libere ꝓmoueri. Nota ꝙ homicidiū caſu omiſſum culpa non precedente nō eſt imputandum.

Suſcepimus. Ca. duo monachi erāt in cuſtodia cuiuſdaz dom9 de mandato abbatis. et dū in cuſtodia eſſent q̄dam latrones de nocte ingredientes ad eos ceperūt illos in pſonis affligere et veſtimētis etiam denudare. Monachi iſti reſumptis viribus ligauerūt eos et illos retinere voluerunt quouſqꝫ capitulo nūciarent. dum vn9 illoꝝ ad noticiā abbatis rem pferret dimittens illos in cuſtodiam fratris et latrones illi ſe ſoluere niterētur frater ille timens ne occideretur ab illis illos occidit. Iſte qui rem ad noticiam abbatis deferebat dubitans ꝙ factum illud ſibi imputaret. ad dn̄m papam. cuz literis abbatiſ ſui acceſſit. vnde ſcribit papa ipſi abbati dicens ꝙ potius expediebat relinquere tunicaz et palliuz ⁊ rerum ſuſtinere iacturaz q̄ꝫ pro reb9 vilibus et tranſitorijs conſeruandis talit' in aliquos exardeſcē. vn̄ iſte abſtineat a miſterio altaris. ⁊ vterqꝫ illoꝝ ad arbitriuz abbatis peccatū ſuū ſtudeat expiare quia oſtat eos ex ſtudeo vtriuſqꝫ eſſe interemptos. Nota ꝙ qui licite defenſionis fines excedit in culpa ē. Item ꝑ amiſſiōe rerū tpaliū nullus dʒ homicidiū incurrere. Itē ar. ꝙ pn̄e ſunt arbitrarie. Itez ꝙ ita puniē qui cauſaz preſtat ſic ipſe faciens.

De cetero. Ca. Quidam dyacon9 p̄ſtitit cām homicidio. q̄r. vtrꝫ poſſit ad ſacerdotiū ꝓmoueri et rn̄. pa. ꝙ n̄. Nō ꝙ q̄ cāz dān dat dānū odiſſe vid.

Ad audientiam. Ca. q̄daz p̄ſbr volens corrigere quendaz de familia ſua corrigia qua cingi ſolebat ipſum verberare temptauit. contigit

q̄ cultellus de vagina que cingu-
lo adherebat elapſus in dorſo ali-
quātuluz eū vulnerauit. poſtmo-
dum cū ille vulneratus conualuiſſet a
vulnere grauiori infirmitate pcuſ
ſ9 queſituz fuit a papa quid de ip
ſo ſit agenduz. tñ. papa quia dubi
tatur utrū occaſione vulneris de-
ceſſerit. et ī dubijs via ſit tutior eli
genda p̄dictus ſacerdos in ſacris
ordinibus non miniſtret. tñ iniun-
cta ſibi pnīa competēti ↄcedi po-
teſt eidem ut minoribus ordinibus
ſit ↄtentus. Si vero ex alia infirmi
tate deceſſit ut p̄us ſuuz officiuz ex
equatur. ¶ Nota q̄ qui nō adhibz
diligētiaz quā debet imputatur ei
licet det operam rei licite. ¶ Itez
in dubijs via tutior eligenda eſt.
¶ Item verbuz diſpenſatōis ius
cōmune cōtinet.

Dilectus. Caſus. quidam ca-
pallan9. a. nomine
dum infirmitate corporis grauare
tur ut comedendi appetituz excita
ret equū quem nutriuerat aſcēdit.
ſz cū bene non pareret habenis p̄-
ter volūtatem ſedentis cepit ſalti-
bus laſciuire. capellan9 ut eius im
petuz refrenaret vim tulit freno ↄ
equuz calcaribus ſtimulauit et fre
no fracto dum curreret feſtināter
arbitrio ꝓprio quedaz mulier infā
tem portans veniens ex obliquo
obuiauit equ9 in eam ruēs pueruz
interfecit procul abiecto ſeſſore.
Capellan9 ad papam accedens ei
dem predicta expoſuit. vnde man
dat dyoc. epō quatin9 ſi eſt ita ip
ſum nō impediat quomin9 ſuuz of
ficiuz exequatur cum ipſe nec volū
tate nec actu homicidiuz ꝑpetrauit
nec dabat operā illicite rei. et ad-
hibuit diligētiam quam debuit ad
hibere. ¶ Nota q̄ duobus modis
ↄmittitur homicidiū. actu ſcz. et vo
luntate. ¶ Item voluntas et ꝓpo
ſituz diſtinguūt maleficia. ¶ Itez
nota diſtinctōnem an quis det ope
ram rei licite vel illicite. ¶ Itez ſi
homicidiuz caſu cōmittatur et cul
pa non precedat non imputatur.

Ex literis. Caſus. quidaz pre
ſbiter dum fenum
vellet de curru deponere perticaz
qua fenuz ligatur ꝓiecit in terraz
et dum fenuz in terraz ꝓiceret. q̄n
dam pueruz iuxta curruz quidaz in
uenit ſemiuiuuz qui modicum liuo
ris in fronte habebat. et nihil ali
ud leſionis. dubitauit ſacerdos an
ꝯ eſſet ei imputandum. acceſſit ad
papam. cuz literis epiſcopi ſui. pa
pa queſiuit ab eo vtrum circa cur
rum ſollicite circūſpexit priuſq̄z p̄/
ticam proiceret in terram. an eſſet
aliquiſ circa curruz. qui rn̄dit q̄ di
ligenter circūſpexit. ſed neminem
vidit. vnde papa ipſum ad epiſco-
puz ſuum remiſit. mandans quati
nus ſi eſt ita ipſuz libere permittat
exequi officiuz ſacerdotis. niſi con
tra eum graue ſcandalum ſit obor
tum. vel tanta laboret infamia q̄
inde debeat ſe purgare ¶ Nota q̄
qui diligentiaz adhibet quam de
bet dando operam licite rei ſi inde
homicidiū ↄtingat nō imputatur
¶ It ſcādalū reddit hoīez irregu
larē et inducit purgatōem licet ve
ritas aliter ſe habeat. et ſic punit̄
quis ſine culpa.

Ex litteris. Caſus. quidaz mo
nachus duz depo/
neret de cāpanali campanaz q̄dā
lignū corruit et q̄ndaz puerū occi
dit. q̄r. q̄d iuriſ ſit rñ. pa. ſi mōch9
rē nc̄ciam et vtilē agebat et ī loco
p q̄z ñ credēt aliq̄z tn̄ſire ꝉ ibi eſſe
ꝉ aliq̄z illic ꝯ ↄſuetudīe veire q̄ndo
lignū mouebat bñ poterit ad maio
res ordīeſ p̄bti ī mōſterio ꝓmoueṙ

¶ Nota q̄ homicidiū caſuale non imputatur alicui ſi dat opaꝫ rei licite et adhibet diligentiā quā dꝫ

¶ **Significaſti** Caſus. quidam clericus cū eq̄ſtaret equus tam ſe q̄ꝫ ipſuꝫ ꝓiecit in aquā ꝓpter qđ clericus equū ḡuiter calcaribꝰ ſtimulauit. equus vero cuꝫ eſſet bucca durus preter volūtatē ſeſſoris raptus eſt in curſum et quādam mulierez quaꝫ obuiam habuit interfecit. clericꝰ ad papam acceſſit et ipſe fecit inquiri ab ipſo. vtrum equi viciū ꝑus ſciret et ille aſſeruit ſe ignoraſſe. mādat papa epō ſuo quatinꝰ ſi ē ita. ad cautelam iniūgat ei pniam competentem. qua peracta nō impediat ipſuꝫ quo minꝰ in ſuſcepto ordine miniſtret. et ad maiores valeat ꝓmoueri. ¶ Nota q̄ quis tenet̄ ꝓbare ignorantiaꝫ ſuam. ¶ Iteꝫ q̄n ꝙ pena indicitur ad cautelam.

¶ **Petrus dyaconꝰ** Caſus Petrus dyaconꝰ et monachus dum olim eſſet in habitu ſeculari. quoddam beneficium obtinens in eccleſia de rigulo. abbas illius eccīe ipſum eodem bñficio ſpoliauit ꝓpter quod amici illius ɔmoti nocte quadaꝫ in domo dyaconi ɔuenerūt. et cena f̄ca dicebant q̄ nolebant vindictaꝫ ſumere de abbate. ſed dyaconꝰ illis expreſſe inhibuit ne abbatem occiderent aut aliquid facerēt vn̄ poſſet periculuꝫ ſui ordinis incurrere ipſi nihilominꝰ irruerūt in euꝫ. et plagis impoſitis poſt aliquod dies expirauit monachꝰ iſte dn̄o pape rem per ordineꝫ explicauit. vn̄ demandat pa. epō dyoce. quatinꝰ ſi premiſſa vera ſunt dyaconꝰ predictus et in ſubdyaconatꝰ officio poterit miniſtrare et ad ſuperiores ordines poterit ꝓmoueri. niſi aliud canonicū impediat. preſertim ſi ſuper hoc non fuerit infamatꝰ cum ſibi obeſſe non debeat q̄ ɔtra prohibitōem ipſius expreſſam eo cām uel occaſionez non donante fuit ab ipſius ɔſanguineis attemptatum. ¶ Nota q̄ infamia reſpſus promoueri non poteſt. ¶ Iteꝫ non eſt imputanduꝫ alicui q̄ ɔtra ꝓhibitioꝫ eius expreſſam actuꝫ eſt. alioquin dolus alterꝰ ei obeſſet qui culpabilis non fuiſſet. ¶ Item qui cauſā vel occaſionem damni dat damnuꝫ dediſſe videtur.

¶ **Significaſti.** Caſus. Quidaꝫ maleficus intrauit eccleſiaꝫ et cū ornamēta altaris et libros eccleſiaſticos et eucariſtiaꝫ aſportaret laurentiꝰ. preſbr̄ eiuſdem eccleſie canonicꝰ regularis accepto ligone maleficū illuꝫ percuſſit ſed ſi ad morteꝫ fuerit ictus huiꝰ penitus ignorauit parrochiani illius eccleſie videntes illuꝫ ornamēta eccīe aſportanteꝫ acceptis fuſtibus ꝛ gladijs interfecerūt eūdem preſbr̄ iſte de ſua ſalute cogitans ɔfeſſus eſt abbati ſuo predicta. vn̄ abbas domīo pape ſupplicauit ut cū eo miſericorditer agere dignaretur. dn̄s papa in caſu p̄miſſo dicit diſtinguendum. vtrum ɔſtare poſſit q̄ p̄fatꝰ ſacerdos nō inflixit mortalē percuſſionem de q̄ mortuus non fuiſſet ſi alioꝝ vulnera nō fuiſſent ſubſecuta. et ſi ille pcuſſor voluntateꝫ nō habuerit occidendi nec ſtudio ɔſilio vel mādato illius ꝓceſſerunt alij ɔtra illum et ſi hoc ita eſt poſt pniam ad cautelam iniūctam in officio ſuo poterit miſtrare religionis fauore et ſine ſcandalo ſacdotale officiuꝫ poteſt exercere cuꝫ regularis exiſtat cum de hijs ſit ei credendum. qui non accuſatur vel denunciatur

ſed per ſeipſuꝫ ꝯſiliuꝫ appetit ſalu
tare· ꝙ ſi diſcerni non poſſit ex cu
ius ictu mortuus fuerit in hoc du
bio tanq̄m homicida dꝫ haberi ſa-
cerdos· et ſi homicida non ſit a ſa-
cerdotali debet officio abſtinere·
quia in hoc caſu tutiꝰ eſt abſtine
re q̄m celebrare· pro eo ꝙ in abſti
nendo nullum· in celebrando vero
magnuꝫ periculuꝫ timeatur ¶ Si ve
ro ſacerdos p̄us percuſſus ab illo
malefico vt dicebaꝫ cū ligone illū
percuſſit in capite licet vim vi re
pellere liceat· tū qꝛ id fieri debu-
it cū moderamīe inculpate tutele
non ad ſumēdam vindictam ſed re
pellendam iniuriam non videtur
ſacerdos ab homicidio excuſari cū
ratōe inſtrumenti cum quo ipſe p
cuſſit q̄d non ſolet leuem plagam
inferre tum graue ſit· cum ratiōe
partis in qua fuit ille percuſſꝰ in
qua de modico ictu mortaliter q̇s
ſolet ledi· ¶ Nota ar· ꝙ voluntas
imputatur in homicidio· ¶ Item
ꝯſilio·mandato·ſtudio· ꝯmittitur
homicidium· ¶ Iteꝫ in penitentia
cuilibet eſt credendum ·quia non
eſt veriſimile ꝙ aliq̄s ſit immemor
ſue ſalutis· ¶ Item penitentia in
iūgitur alicui ad cautelam· ¶ Itē
fauore religionis fit q̄d alias non
fieret· ¶ Item nichil cū ſcandalo
eſt faciendum· ¶ Item in dubijs
via certior eſt tenenda ¶ Iteꝫ pu
nitur quis ſine culpa· ¶ Iteꝫ vim
vi repellere licet ſed cum modera
mīe inculpate tutele·ſ·cum equali
repulſione· ¶ Item vindicta non
eſt ſumenda·ſed iniuria propulſā
da· ¶ Item ratione inſtrumti cuꝫ
quo quis percutitur et ratōe par
tis ī qua percutitur iudicatur ho
micidium·

Tua nos· Caſus· quidā mo-
nachus credens ſe
quandam mulierēꝫ a gutturis tu
more liberare tumorem illuꝫ ape-
ruit· precipiens illi mulieri ne vē
to ſe exponeret vllo modo ne for-
te ſi ventus ſubintraret cauſaꝫ mō
tis inferret· ſed mulier cōtempto
eius mādato dum meſſes colligēt
vento ſe expoſuit incaute et ſic p
aperitioneꝫ gutturis ſanguis mul
tus effluxit· et ſic mulier dieꝫ clau
ſit extremuꝫ· queſitū fuit quid de
iſto monacho ſit agendum rn̄· pa
pa ꝙ licet ipſe monachus multum
deliquerit alienuꝫ officiuꝫ vſurpā
do q̄d ſibi non cōueniebat· ſi tam
cauſa pietatis hoc fecit et peritus
erat in exercicio cirurgie et adhi-
buit diligentiaꝫ quā debuit ·ex eo
ꝙ per culpam mulieris ꝯtra illius
cōcilium hoc ei ꝯtigit· non eſt re-
pellendꝰ qui poſt ſatiſfactiōeꝫ cō
dignam cum eo miſericordit̄ agi
poſſit ut valeat celebrare diuina·
alioquin interdicta eſt ei ſacerdo-
talis ordis executio de rigore·

Ad vltimū· Alia queſtio fcā
fuit dn̄o pape et
eccleſie Quidam ſcholaris timens
ne latrones eſſēt in domo ſurrexit
de lecto et inuenit ibi fureꝫ q̄ ſcho
larem vulnerauit et receſſit · mane
facto ſcholares queſierūt eundem
latroneꝫ et inuētus eſt vulneratus
et traditus poteſtati ·coram quo
aſſeruit ꝙ predicta nullatenꝰ p-
petraſſet poteſtas ad ſcholareꝫ il
lum nūcios miſit · ut diceret quid
quid ſciret de fure illo vel tradēt
inter ſigna · qui cultrum quē ibi la
troni abſtulit et ſotulares quos
ibi dimiſerat nuncijs tradidit · nil
amplius de ipſo facto ſe intromit
tens· poteſtas hijs receptis latro
neꝫ ipſuꝫ apparitoribus ſuis tra-
dit puniendū q̄ ſibi amputauerūt

virilia et oculos eruerunt. latro ira et dolore commotus nec cibum ſumere voluit nec potum et ſic mortuus eſt. queritur vtrū ſcholaris ille poſſit ad ſacros ordines ꝓmoueri. rn̄det pa. q ſi p̄fatus ſcholaris alias dignꝰ ē ꝓpt' p̄dcm euentuȝ a ſacris ordibꝰ non eſt ꝓhibendus. Nota q̄ nullus dȝ vſurpare officium q̄ ad ipſuȝ non ptinet. Itē qui diligentiam adhibet in factis ſuis licet aliquod ſiniſtruȝ eueniat ei nō eſt imputandū. Item q̄ nō eſt in culpa non eſt ab ordinibꝰ ꝓhibendus.

Sicut ex literarū. Caſus. q̄dam monachus cartuſieñ. ordinis quādam mulierem aſſerentem ſe ↄcepiſſe ex eo traxit per zonam quaſi ludēs cū ea. ipſa p hoc ſic ſe aſſeruit eſſe leſam q̄ huius occaſione fecit aborſum. ꝓpter q̄ dictus ſacerdos de ↄſilio quorundam ab altaris miſterio ſe ſuſpendit. queſituȝ fuit quid eſſet de eo agenduȝ. rn̄det pa. q ſi nō erat viuificatꝰ ↄceptus poterit miſtrare. alioquin dȝ ab altaris miniſterio abſtinere. Nota q̄ ante q̄ ↄceptus ſit aiatus non dicit' cōmitti homicidiuȝ p aborſum.

Poſtulaſti. Caſus. quidā q; decimas debitas eccleſijs non ſoluebāt excōicati fuerunt. ipſi excōicatione contempta decimas ſoluere nō curabant. que ſiuit epus vtruȝ licitū eſſet illi poteſtatem regiaȝ implorare. cuȝ ad ſolutōnem ipſarū abſq; ſanguinis effuſione vix poſſent compelli rn̄dȝ papa q ſi de hmōi hoībus querimoniā ſimpliciter deponat apud regem. et ipſe in eoſdem rebelles traditaȝ ſibi exercuerit poteſtatē eoruȝ erit duricie imputandum. Nota q ſi clericus ſimplicit' conqueratur de laico coraȝ poteſtate ſeculari ſi ꝓpter inobedientiam ipſius ipſum duriꝰ puniat q̄ natura querimonie requirat clerico nō imputatur. Item gladiꝰ eſt ↄmiſſus regi ad vindictaȝ maloruȝ. laudem vero bonorum.

Exhibita nob. Caſus. quidā clericus I nomie dū eſſet in puerili etate ↄſtitutus et cum quibuſdam alijs pueris luderet et inſequeretur vnū ex illis lapidem poſt illum ꝓiecit non animo ledendi ſed timorem incuciēdo vel incutiēdi. qui a lapide ꝓiecto non fuit tactus. ſed cadens ad aliū lapidem caput leſit. tum ꝓpter imperitiam medici. tum ꝓpter patris incuriaȝ qui laboribꝰ ipſum expoſuit expirauit. dictꝰ jo. veniam poſtulauit a patre illius vt mitigaretur dolor ipſiꝰ ꝓpter quod epūs illum a ſacris ordinibus repellebat q̄uis pater defūcti laborans in extremis ↄfeſſus fuerit epo q nihil dictus clericus in morte filij ſui cōmiſiſſet. vn̄ petebat clericus ille a papa. ut cū leſam ↄſcientiā de morte illius non haberet cum eo miſericorditer agere dignaretur. vn̄ mādat quatinꝰ ſi ↄſtiterit ita eſſe a ſacris ordinibꝰ ꝓpter hoc nullatenꝰ repellatur. Nota q etas excuſat a delicto. Itē ſi pcuſſus ab alio culpa ſua in maiorem infirmitatem inciderit non tenetur percuſſor.

Iohānes ſacerdos. Caſus Sacerdos iſte dum pulſaret campanam ut populus fidelium ad diuina officia conueniret. campana cecidit et occidit quendam puerum coram ipſo. vnde ipſe hoc domino pape humiliter intimauit. papa conſiderāſq; dictꝰ ſacdos dabat opaȝ licite rei ñ dȝ ſibi imputari ſi caſus oēs

fortuitos nō preuidit· vn̄ mandat quatin9 ſi ɔſtiterit ita eſſe dictus ſacerdos libere ſuū officium exeq̄atur· ¶ Nota ꝙ de caſu fortuito nullus tenetur cū preuideri nō poſſit

¶ **Petitio tua·** Caſus· Sarraceni inuaſerunt quoddaȝ caſtrū in quo pellagius pſbiter morabatur· tādeȝ criſtiani tam laici ꝙ clerici exiuerūt ɔtra illos et inuicem ɔfligētes hinc a inde multi occiſi ſunt vel fuerūt· vnde cū ſacerdos iſte aliquos ꝑcuſſiſſet timebat ne irregularitatē incurriſſet ꝓpter hoc expoſuit hic dn̄o pape et ipſe mandat eidem quatinus ſi de interfectiōe cuiuſquā in illo cōflicto ipſuȝ ɔſcientia ſua remordet a miſterio altaris abſtineat reuerēter cum in hoc caſu tuti9 ſit abſtiere ꝙ temere celebrare. ¶ Nota ꝙ clerici pugnare non debent etiam ɔtra ſarracenos· ¶ Item in dubijs via tutior eligenda eſt·

¶ **Quidaȝ·** Caſus· quidam preſbiter euocauit quendam in adiutoriū ad edificationeȝ eccleſie et dū preſbr̄ quoddam lignum diſſolueret ille homo cuȝ ligno ruit in t̄ram et mortuus fuit· dubitabat̄ an illi preſbr̄o eſſȝ hoc imputanduȝ ſignificatū fuit ḃ dn̄o pape ipſe vero ɔſiderans ꝙ ſacerdos dabat opam licite rei et etiam adhibuit diligentiā quam debuit adhibere circūſtantibus ꝑmonitis ita alta voce ꝙ intelligere potuerūt· ꝛn̄· papa ꝙ ꝓpter hanc cauſaȝ vel quia omnes caſus fortuitos nō ꝓuidit qui preuideri non poſſunt nō debet eideȝ ad officium vel bn̄ficiū imputari· ¶ Nota ꝙ caſus fortuitos nemo poteſt ꝓuidere · et idō iſte preſbr̄ nō tenet̄ de homicidio

¶ **De torneamentis·**

FElicis memorie· Caſus· Lateran̄· ɔciliuȝ inherendo veſtigijs inno· et eugenij ꝓhibet deteſtabiles nūdinas illas vel ferias que vulgo torneamēta vocant̄· in quib9 milites ad oſtentatiōeȝ viriū ſuaruȝ ɔueniūt vnde mortes et aiarum pericula ſepe ꝓueniūt· nōs ſi aliquis eoꝝ ibi mortu9 fuerit careat eccl̄iaſtica ſepultura· pn̄ia tamē ei non denegat̄· ¶ Nota ꝙ aliquid ꝓhibetur ꝓpter maluȝ ꝙ inde ſequi poteſt· ¶ Item nō hic caſum vbi maius ɔceditur et minus denegat̄· ¶ Item nota ar· cum aliquo cōicanduȝ viuo nō tn̄ mortuo·

¶ **Ad audiētiam·** Caſus· quidaȝ cauſa requirēdi quedam debita acceſſit ad locū torneamentoꝝ· contigit ꝙ caſu de equo cadens mortu9 fuit· nō in torneamēto ſed quia ibi mortu9 fuit denegabat̄ ei ſepultura queſitum fuit a papa quid iuris eſſȝ papa vero ɔſiderans ꝙ illis tantum qui ad torneamēta aīo ludendi accedentes decedūt ibidem eccleſiaſtica ſepultura debet interdici· mandat quatin9 ſi ɔſtiterit ꝙ ad p̄dictum torneamētum nō animo ludēdi ſed ꝑcipiendi credita acceſſiſſet licȝ ibi caſu obierit non debet carere eccl̄iaſtica ſepultura· maxime cuȝ domicuȝ corpus accepērit et fuerit oleo ſacro punctus· ¶ Nota ꝙ voluntas et ꝓpoſitum diſtinguūt maleficia· ¶ Item que fortuito caſu accidunt imputari non debent·

De clericis pugnātibꝰ ī duello·

Verro ſic clericꝰ· Caſus
Queſitum fuit a papa qua
liter puniri deberet clericꝰ qui du
ellū alicui ſponte obtulit vel ſuſci
pit oblatū·rñ ·papa ꝙ ſiue victor
fuerit ſiue victus fuerit clericꝰ qui
duellū obtulerit vel ſuſceperit de
rigore iuris eſt deponēdus· verun
tamē quātuncūqꝫ excelſerit ep̄s ſu
us cum eo poterit diſpenſare dum
modo ex ipſo duello homicidiū vl'
mēbrorum diminutio non fuerit ſub
ſecuta· Nota ꝙ non lꝫ clerico in
duello pugnare· Itē epūs cum
clerico in duello pugnāte diſpēſa
re poteſt· Item ar· ꝙ epūs cum
clerico homicida vel mēbri detrū
catore diſpenſare non poteſt·

Henricus preſbr·

Ca· Quidam noīe
h· ɔuenit quēdam ſup furto coraꝫ
ſeculari iudice· et quia intentiōꝫ ſu
am nō potuit ꝓbare per teſtes ſꝫm
ɔſuetudineꝫ terre pugilem obtu
lit qui aduerſarium adeo vulnera
uit ꝙ exinde mortuꝰ fuit· ſacerdoſ
ille ſignificauit hoc dño pape et
dyoce· epūs ɔſuluit dñm papaꝫ qd
de eo ſit agendum·rñ·pa· ꝙ tales
pugiles veri homicide ſunt· et p̄
dictus ſacerdos nō debet in ſacris
ordinibꝰ miſtrare quāuis non pu
gnauerit in duello· ſed alius ꝓ ip
ſo· homicidiuꝫ eīn ɔmittitur taꝫ fa
cto ꝙ̃ p̄cepto· conſilio aut defenſi
one· tamen circa beneficiuꝫ haben
dum dicto prebro poterit diſpēſa
ri· Nota ꝙ ɔſuetudo non excuſat
aliquē a delicto· Item quatuor
modis ɔmittitur homicidiū· facto
p̄cepto· ɔſilio· defenſione· Iteꝫ
nota caſuꝫ vbi epūs poteſt diſpē
ſare in beneficio et nō in executiōe
ordinis·

De ſagitarijs·

Artem illam· Ca·
Pre
cipit papa ſub intermina
tione anathematis ꝙ nullus debe
at exercere aduerſus criſtianos et
catholicos arteꝫ illam mortiferaꝫ
et odibilem baliſtariorum et ſagita
rioꝝ· Nota ꝙ ɔtra catholicos
pugnare non licet· et intellige de
bello iniuſto ſecus de iuſto·

De adulterijs et ſtupro·

Si ſedux[…]· Caſuſ
Legi
tur in exodo ꝙ ſi quis vir
ginem ſeduxerit nōdum deſponſa
tam et dormierit cum illa dotabit
eam· et habebit vxoreꝫ Si vero pa
ter puelle eaꝫ ſibi dare noluerit da
bit ei pecuniā ſꝫm modū dotis quā
virgines recipere ɔſueuerunt·
Nō hic penā ſtupri ſꝫm antiq̄ tp̄a·

Peruenit·

Ca· Quidaꝫ felix
nomie decepit q̄n
dam virginē ſtupro· querit quali
ter ſit puniēdꝰ· rñ· pa· Si vim ē ſꝫm
legeꝫ debēt puniri· tñ aliquātulū
tp̄at penā legis· ſtatuēs ut aut il
lam in vxorē accipiat aut ſi nolue
rit corpaliter caſtigatꝰ et cōione
ſacroꝝ p̄uatꝰ in monaſterio detru
datur ad pniam pagendaꝫ· nec in
de recedat ſine lnia· Nota ꝙ pe
ne reſtrīgende ſūt nō ampliande·
Itē mitius agit canon ꝙ̃ lex· Itē
nō hic penā canonicā ꝓ ſtupro im
poſitam· ſ· in mōſterio detruſioneꝫ

Si vir ſciens·

Caſꝰ· Dicitur
in iſto capitu
lo ꝙ ſi vir ſcit vxoreꝫ ſuā deliquiſſe
que ñ egit pniam ſed permanet in
fornicatione et ſteterit cū illa reus

erit peccati illius. Si vero mulier
penitētiaȝ egerit et voluerit ad vi
ruȝ reuerti qui eaȝ ꝓpter peccatuȝ
ſuuȝ dimiſerat debet eam recipere
ſed non ſepe. Nota ꝙ qui vxoreȝ
ꝓpriam adulteram detinet ſeipſum
adulterū reddit. Item nota ꝙ
delicta ſepius ꝯmiſſa grauius pu-
nienda.

Maritis. Caſus. dicitur hic ꝙ
maritus ex ſola ſuſpi
tione accuſare pt̄ vxorem de adul-
terio. et plus ceteris de adulterio
accuſare et defendere pt̄. No. ꝙ
maritus ꝓfertur alijs in accuſatiōe
adulterij cōtra vxorem. Item cri
men adulterij eſt publicum.

Significaſti. Ca. Quidā pre
ſbiter infra ec
cleſiā dormiuit cū quadaȝ ꝯiugata
tandem taȝ mulier quā ꝓſbiter ille
ꝯfeſſi fuerūt hmōi peccatū cuidaȝ
ſacerdoti qui poſtmodū publice ꝗ
detexit epō dyoc. et hocipſuȝ ſacer
dos ipſe in pn̄tia epī dixit nomen
adulteri celans. ſed ſacerdos ille ꝗ
negabat muliere in ſua ꝯfeſſiōe ꝑ-
ſeuerante queſiuit eps quid ſuper
iſto negocio fieri debeat. mādat pa
pa ꝗtin9 ꝯdignaȝ penitentiaȝ mu
lieri iniungat et eccleſiam ꝑ aſper
ſioneȝ aque benedicte reconciliare
ꝓcuret. et quia preſbr ille ſuper ꝗ
non famat9 ſȝ infamat9 erat ei pur
gationeȝ indicat ſm ꝙ ſibi viſuȝ fu
erit cum vicinis preſbris de quib9
non ſit veriſimile ꝙ debeant deie-
rare ne populus in eo ſcandalū pa
tiatur et ne alij ad ſimilia prolabā-
tur ſi autē ſe purgare nō potēit ab
officio ſuo ſuſpendat eūdem. No
ta ꝙ ꝯfeſſio vni9 ſup eodem crīe
alteri non nocet quāuis illa ſint cō
nexa. ſed purgatio debet indici ꝓ
pter infamiam inde ortaȝ. Iteȝ
ad dictuȝ vnius lȝ alter hoc neget
eccleſia debet reconciliari. Iteȝ
purgationes arbitrarie ſunt. It
deficiens in purgatione pūitur.

Intelleximus. Caſus. quidam
s. nomīe vxorē
ſuam nomīe elizabeth a ſe remouit.
illa cū alio adulterium cōmiſit. dyo
ce. epus hoc audiens eam et adulte
rum excōicauit. que tandeȝ adulte
ro abiurato abſolutione recepta vi
ruȝ ſuū ſibi reſtitui poſtulauit. ille
obiecit ſibi adulterium et ꝙ ab eo
ſponte receſſerat et ideo reſtitutio
nem petere nō valebat. qd mulier
negans replicauit ꝙ et ipſe fuerat
fornicatus. ad hec ꝓbanda teſtes
fuerūt inducti. et vir teſtes induxit
ad reprobandos teſtes mulieris ꝑ
quos adulteriuȝ viri probare vole
bat. queſitū fuit a pa. quid in ꝗ ne
gocio ſit agenduȝ. mandat pa. dyo
ce. epō quatin9 ipſuȝ recipere cō-
pellat eandem. niſi ꝯſtiterit mulie
rem predictā adulteram eſſe vel ꝑ
euidentiam rei vel cōfeſſionem mu
lieris ceſſante etiam ꝓbatione ad-
ulterij qd vir dicitur cōmiſiſſe. Si
aūt de fornicatione ꝯſtiterit mulie-
ris cum ꝯſtet viruȝ adulteriū cōmi
ſiſſe et paria delicta mutua ꝯpenſa
tione tollantur nichilomin9 ꝯpel
lat eundeȝ ut eam recipiat. et mari
tali affectu ꝑtractet niſi teſtes mu
lieris ꝑ quos viri adulteriuȝ eſt ꝓ
batum fuerint reprobati. alioquin
mulieri ſilentiuȝ imponat. Nota
hic ꝙ ꝯtra exceptōnem doli datur
doli replicatio. Item aliquid di
citur ꝯſtare rei euidentia vel ꝯfeſ-
ſione legitima. Iteȝ ꝯfeſſioni mu
lieris ſtatur cū agitur ad thori ſe-
paratōeȝ. Item ius matrimonij
in vtroqȝ ſcȝ viro et muliere pari-
modo ꝯſiſtit. Item ꝯpenſatio ad
mittitur in criminib9 quia paria de
licta. etc.

Tua fraternitas. Caſus. Si aliquiſ deprehēdit vxorem ſuā in adulterio per qđ negauit ei debitum ꝯiugale. poſtmodū cum alia ꝯmiſit adulterium manifeſte. queritur vtrum vir cogi debeat eandez recipere in vxorem. rñ. pa. ꝙ cum paria crimina mutua ꝯpenſatione deleantur. vir pretextu fornicatōis hui9 nequit vxoris cōſortium declinare. Nota ꝙ delictuz ſupueniens rei iudicate affert preiudiciū. Itez paria delicta mutua ꝯpenſatōe delentur. Et ſic nota ꝙ ꝯpenſatio admittit in delictis et hoc intelligūt quidam quo ad exceptionem et replicatōem aliter nunquā.

De raptorib9 incendiarijs ꝛ violatoribus eccleſiaruz.

De illis. Caſus. Contingit aliqñ ꝙ aliqui de vno loco ad alium iter faciūt et ibi rapinas et depredationes cōmittūt. queſituz fuit in ꝯcilio a quo puniri debeant. placuit ꝯcilio ut a prelato illius loci in quo delinquūt excōicentur. nec antea de parrochia exeant ꝙ̃ ſatiſfaciant. et eoꝝ excōicatio ꝓprio epō intimanda eſt. nec illos recipiat anteꝙ̃ redeant illuc vbi rapinam commiſerunt et oīa emēdent. Nota ꝙ ibi crimen puniri debet ubi quis deliquit. Itē rōne delicti ſortitur quis forum.

Super eo. Caſus Statuit eugenius pa. in hac decretali. ut quicūq3 rapinā fecerit violenter ſiue in eccīaruz violatōe manifeſte fuerit deprehēſus penitentia ſibi denegetur niſi pus ablata reſtituat ſi poterit vel ſaltē emēdandi ſecuritatē preſtiterit. Si vero in ꝯtumacia ſua vſq3 ad obitum durauerit et in extremis poſitus penitentiaz poſtulauerit ſi ſatiſfecerit vel emēdandi ſecuritatem preſtiterit penitentia et ſepultura eccīaſtica ꝯcedātur. Tercio dicit ꝙ qui in ſanitate obſtinata mente nō penituerit vel emendauerit ꝛ in morte ſecuritatem emēdandi pſtare nequiuerit penitentia parū ſibi prodeſſe videt̄. Sed ſi de peccato contritus fuerit. viaticū non negetur ita tñ ꝙ nullus clericoꝝ ſepulture ſue interſit nec eius elemoſinā quiſ ꝙ̃ accipiat Quarto refert ſe ad pmū caſuz. ut ſi aliquis clericoꝝ cōtra hec in vita vel in morte penitētias dare aut ſepulture intereſſe vł eorū elemoſinas accipere pſumpſerit vel particeps hui9 rapine fuerit periculū ſui ordinis patiatur ꝛ careat eccleſiaſtico bñficio Nota caſum in quo penitētia denegatur Item nō dimittitur peccatū niſi reſtituatur ablatū. ſi reſtitui poſſit Item ad terrorem clerici non debent intereſſe ſepulture violēti raptoris vel violatoris eccīaruz. nec illoꝝ elemoſinas accipere debent Item clerici non debent intereſſe ſepulture illi9 qui in mortali decedit nec elemoſinas illius accipe.

Excōmunicationi. Ca. Statuit lateranū. ꝯciliuz ꝙ illi qui ſpoliare pſumūt romanos vel alios nauigio vectos ꝓ negotiatōe vel alijs iuſtis cauſis excōicentur. Secūdo dicit ꝙ illi qui ſpoliāt criſtianos naufragium patientes quib9 potius auxiliū preſtare deberēt niſi ablata reſtituerint. excōicationi ipſo facto ſe nouerint ſubiacere. Nota ꝙ qui ſpoliant patientes naufragiū ſūt excōicati. cū non ſit afflictis addenda afflictio.

In archiepatu. Casus. Rex ſicilie cōmiſerat archiepō panoꝛitano et aliis epīs exceſſus ſarracenoꝝ puniendos. otingebat aliquādo ꝙ ſarracene mulieres criſtianas et pueros rapiebāt et eis abutebantur et quoſdam etiam occidere non verebātur queſiuit archiepūs qualiter hmōi exceſſus punire. et rñ. papa ꝙ tales exiſtentes in iuriſdictione illius pecuniaria pena poterit punire. et etiā flagellis afficere. ita tamen ꝙ flagella in vindictā ſanguinis nō trāſeant. Si vero ita fuerit grauis et enoꝛmis exceſſus ꝙ moꝛtez vel trūcatōem mēbꝛoꝛuz debeant ſuſtinere. vindictam illam regi reſeruet. Nota ꝙ pñceps ꝑlatis eccleſiarum cauſas crimīales delegare poteſt vbi pena ſanguis non ſequit̄. Et ſic nota qd clerici penaz ſanguinis inferre non debent.

In literis tuis. Casus. quidaz h. nomīe mltis criminibus fuerat irretitus q̄ ecclefiaruz excidiū dyabolo inſtigante omiſerat vnde fuerat excōicat9 tandem in egritudine oſtitutus accepta penitentia de omiſſis per capellanū ſuuz fuit ab excommūicatione abſolut9 ſed eo moꝛtuo ſepulturam eccleſiaſticaz habere nō potuit. queritur quid iuris ſit. mandat papa quatin9 ſi eſt ita coꝛpus illius in cimiterio ſepeliri. et heredes eius monendi ſunt et compellēdi ut illis quibus ille damnū dedit otra iuſticiā per incendiuz vel alio modo ſm facultates defuncti ſatiſfaciant ut ſic a peccato valeat liberari. Nota qd ſimplex ſacerdos ī neceſſitate poteſt abſoluere a maioꝛi excōicatōne de qua alias abſoluere non poſſet. Item heredes tenent̄ ex delicto defuncti etiā ſi ex illo delicto ad eos nihil ꝑuenerit. Item nota hic ar. ex delicto defuncti heredes non teneri vltra facultates vel vires hereditatis defuncti. Item ar. poſt moꝛtez peccata dimitti.

Cū cauſa. Casus. quidaz miles uolebat ōtrahere matrimonium cum quadā muliere. parentes eius eam ſibi dare nolebant. tādem de cōſenſu mulieris eā rapuit et cū ea otraxit et carnaliter eā cognouit. deinde illā monaſterium intrauit. miles eā repetebat tanquā vxoꝛē ſuam. quia ſine licencia ſua poſt carnalē copulaz monaſteriū intrare non potuit mulier allegauit econtra dicēs ꝙ eam habere non poterat in vxoꝛē cū eaz rapuerit. et raptoꝛ non pōt contrahere cum rapta puella que ſitum fuit a papa. quid iuris ſit in hoc caſu. et ipſe rñ. ꝙ ille miles raptoꝛ dici non debet cum habuerit mulieris aſſenſum. ſed raptus dicitur vbi nichil ante de nupciis agit̄. et miles iſte pꝛius eaz deſponſauit quam cognouerit. q̄uis parentes reclamarent. ꝑterea poſt matrimonium carnali copula oſūmatum vxoꝛ non habet poteſtatē ſui coꝛpis ſed marit9 et ecōuerſo. vñ ſi oſtiterit matrimonium ꝓceſſiſſe ex ꝓbationibus viri vel ex mulieris cōfeſſione poſtmodum mulier ſine licencia viri nō potuit mōaſteriū ingredi aut otinēciā ꝓfiteri. ergo ſi p9 matrimonium oſummatū rapta monaſteriuz intrauit non poterit viri conſoꝛciū declinare maxime ſi ꝓbari non poterit virum conſenſiſſe vt mulier otinēciā ꝓfiteret̄. Nota ꝙ vbi mulier conſentit raptus non dicitur. Item poſt matrimoniuz carnali copula cōſūmatum vir poteſtatē nō habz ſui coꝛpis ſz mulier

et ecōuerſo. ¶ Item ꝯfeſſiōi alte rius ꝯiugum ſtatur in p̄reiudiciū ſpūalis matrimonij. ¶ Item ar. ꝙ ſolus ꝯſenſus ſufficit ad hoc ꝙ alt̄ ꝯiugum poſſit religionē intrare

Accedens. Caſus. querebatᷣ vtrū raptor poſ ſit ꝯtrahere cū rapta et rn̄. papa ꝙ hic ſi p̄or diſſenſus tranſeat poſt modū in ꝯſenſum. et qḋ p̄us diſpli cuit poſtea incipiat cōplacere. dū modo alias ſint legitime pſone ad contrahendum. ¶ Nota ꝙ raptor poteſt cōtrahere cum rapta dum= modo ꝯſentiant.

De furtis.

Qui furatur. Caſus plan9 eſt. ¶ Nota hic penā ei us qui hominem furatur et eum vendiderit.

Fures. Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi fures et latrones in fu rando fuerint interfecti nō ē orān dum ꝓ illis. Sed ſi ꝯprehenſi aut vulnerati ꝯfeſſi fuerit cōmunio eiſ negari non debet ¶ Nota in furto occiſos ab ecc̄ia nō recipiendos nec pro eis orandū eſſe. Et nota ꝙ nō eſt orandum pro decedentibus in mortali peccato.

Si quis. Caſus patȝ. Nota ꝙ neceſſitas oīno nō excuſat a furto ꝯ intelligūt quidā de modica neceſſitate ſecus de ma= gna.

Qui cū fure. Caſus. qui fur= tum cū fure pa titur occidit animā ſuam. ¶ Item non ſolum fur tenetur furti ſed ille etiam qui cōſcius furti non indicat dn̄o ipſuȝ q̄rente ¶ Nota ꝙ ꝯſentiē tes ꝯ agentes pari pena puniri de bent. ¶ Item quilibȝ tenetur furē indicare alias furti tenetur.

Ex literis. Caſus. quidā cleri cus h̄ nomīe quen dam calicem ſubripuit de ecc̄ia ibi min9 caute dimiſſum et longo tem pore ipſuȝ tenuit ſed poſtmodum reſtituit ipſum. volebat ad ſacros ordines ꝓmoueri. querit quid iu= rit fit. rn̄det pa. Si ſponte ꝯfeſſus fuerit et exinde eccleſie cuius erat calix ſatiſfecit nec eſt ſup hoc infa mat9 p9 pactā penitētiā aut par tem ipſius dūmodo alias ydoneus ſit ad ſacros poterit ordines ꝓmo ueri. ¶ Nota mitius agendū cum ſponte cōfeſſo ꝙ cū cōuicto. ¶ It non dimittitur peccatū niſi reſtitu= atur ablatū ſi reſtitui poteſt. ¶ It infamat9 de furto non debet pro= moueri. ¶ Item licet quis ſatiſfaci at de furto nichilomin9 eſt illi pe nitentia imponenda. ¶ Item nota partē penitētie peractam ſuffice re ut cum criminoſo diſpenſatur.

De vſuris.

Plures clericoꝝ. Caſus Quia plures clici data pe cunia poſſeſſiones recipiebāt in pi gnus dicentes non eſſe vſurā. ſta tuit ꝯcilium turon̄. ut nullus ꝯſtitu tus in clero hoc vel aliud gen9 vſu re exercere p̄ſumat. ꝙ ſi aliqs poſ ſiones alicui9 data pecuīa recepit in pignus ſi ſortem ſuam receperit deductis expenſis poſſeſſiōem libe re reſtituat debitori ſi min9 aliqḋ habet eo recepto poſſeſſio ad dn̄m reuertetur. Si vero poſt iſtud ſta tutū aliquis cleric9 vſurarū crimē ꝯmiſerit officij ſui piculum patiatᷣ niſi fuerit bn̄ficium eccleſie qḋ redi mendū ſibi hoc modo videatur. ¶ Nota fructus pignoris ꝯputan dos in ſortem. ¶ Item cleric9 vſu rarius de rigore iuris ab officio ec=

cleſiaſtico debet repelli. Itē habes hic caſum in quo fauore eccie fructus non computātur in ſortez.

Quoniā nō ſolum. Caſus. dicitur hic q nō ſolum viris ecciaſticis ſed etiam laicis piculoſum eſt vſuris intēdere. et ideo mādatur q poſtq̄ de poſſeſſionib9 vel fructib9 arborū quas in pignore tenent recepint ſortem ſuam deductis expenſis reſtituantur poſſeſſiones ſuis domiſ Nota q vſure reprobantur in laicis ſicut in clericis Item fruct9 pignoris ɔputari debent in ſortem prius inde deductis expenſis.

Quia in omib9. Caſus. in mltis locis ita crimen inualuit vſurarū ut alijs negocijs ptermiſſis vſuras exerceāt tanq̄ licitas non cōſiderantes qualiter crimen iſtud vtriuſq3 teſtamēti pagina ɔdemnetur. et ideo ſtatuit laterañ. ɔciliu3 ut vſurarij maniffeſti ad cōmunione3 nō admittātur altaris nec criſtiani accipiāt ſepulturam qui in hoc peccato deceſſerint nec oblationes eo℞ quiſq̄ accipiat qui aute3 acceperit aut criſtiane tradiderit ſepulture quod acceperit reſtituat ⁊ ab officio ſuo ſuſpenſus maneat donec ad arbitrium epiſcopi ſatiſfaciat Nota hec eſt pena que pmo impoñi deb3 de qua fit mentio in reſcriptis contra vſurarios impetratis.

Sup eo. Caſus. quidam exercebāt vſuras ut inde captiui redimerent. qrit an liceat. rñ. pa. q cū vſuraru3 crimen vtroq3 teſtamento ɔdemnetur ſup hoc non eſt aliqua diſpenſatio adhibēda quia etiam dicitur ſcriptura p alterius vita mētiri non licet multo magis phibendus eſt aliqs ne vſura℞ crimē exerceat pro redimēda vita captiui. Nō circa crimen vſuraru3 diſpenſari non poſſe. Item pretextu pietatis non eſt impietas omittenda. Item non debet quis mentiri pro vita alterius ſaluenda. Item ar. q vſura eſt maius peccatum q̄3 mendacium.

Cum tu. Caſus. Archieps ſalermitan9 ſm predictum ɔciliū. s. e. quia in omib9 pcepit vſurarios manifeſtos cōmuñione altaris ⁊ eccleſiaſtica ſepultura puandos donec reſtituāt vſuras quidam ad excuſandas excuſatiōes in peccatis dicebāt illas vſuras tā tum reſtituēdas que poſt pdictu3 ɔcilium ſunt recepte Alij dicebant q non habebant vñ reſtituere poſſint vſuras. Alij dicebant q de pecūia vſuraria poſſeſſiones fuerant ɔparate quas dederāt filijs et penitibus ſuis Vnde pecuniā illa3 reſtituere nō poterant queſiuit archiepiſcop9 quid ſup his ſit agendum rñdit papa ad pmu3 q ſiue ante ſiue poſt ɔciliu3 predictū vſure ſint extorte cogendi ſūt per penā illi9 ɔcilij ad eas reſtituendas his a q̄s bus extorte fuerūt vel eo℞ heredibus vel ſi non extant aliqui heredes pauperibus dentur. dūmodo habeāt in facultatibus vnd reddere poſſint quia ut dicit auguſtin9 non dimittit̄ peccatu3 niſi reſtituatur ablatu3. illi vero qui nō habēt vnde reddere poſſint non debēt illa pena puniri quia pauptas eos excuſat. poſſeſſiones de vſuris cōparate dñt vendi et precia inde recepta reſtitui his a quib9 extorte ſunt vſure ut ſic a pcc̄o et a pena pſ dc̄a poſſint liberari Nota ɔſtitutione3 extendi ad preterita. Ite non dimittitur peccatū niſi reſtituatur ablatū. Ite3 pauptas excuſat. Item res empte de vſuris

ſuccedunt loco pecunie de vſuris recepte. ¶ Itē ꝙ diu inuenit̄ cui9 eſt res reſtituenda vel eius heredes nō debet dari pauperibus.

In ciuitate tua. Caſus. qui daʒ mercatores emūt pip cinamomū a n̄ al's merces que tempe venditionis nō valent vltra qn̄qȝ libras et ꝓmittunt ſe ſoluturos in termīo ɔſtituto .vi. libras querebat̄ vtruʒ talis cōtractus eſſet vſurarius. rn̄. papa licet talis contractus ex forma vſurari9 non poſſit iudicari tamē venditores nichilomin9 peccatū incurrūt niſi dubiū eſſet merces illas plus vel min9 valituras tēpe ſolutionis faciende. ⁊ ideo qui ſic ɔtrahunt melius facerent et bene ſibi cōſulerent ſi a tali ɔtractu abſtinerent quia hominū cogitatōes deo occultari non poſſunt. ¶ Nota aliquē excuſari a peccato vſure ꝓpter dubium.

Preterea. Caſus. Mādat papa cuidaʒ epō ꝙ tīn9 oibus parrochianis ſuis vſuras recipere interdicat quod ſi facere ɔtempſerint ſi clerici fuerint illos ab officio et beneficio ſuſpendat. Si laici eos excōicet vſqȝ ad debitā ſatiſfactōʒ. ¶ Nota qualiter puniri dn̄t vſurarij tam clerici ꝙ laici.

Cōqueſtus. Idem dicitur ſ. e. c. i. fructus eni pignoris ſemper ɔputandi ſunt in ſorteʒ niſi terra fuerit de feudo monaſterij. ¶ Nota ꝙ fructus pignoris ɔputari debent in ſortem. ¶ Item nota hic caſum vbi fructus non computantur in ſortem.

Tua nos. Caſus. queſituʒ fuit a pa. quid ſit obſeruanduʒ de filijs vſurarioꝝ qui eis ſuccedunt in crimie vſurarū aut etiam de extraneis heredib9 ad q̄s bona illoꝝ puenīunt. rn̄. papa ꝙ filij eadeʒ diſtrictōne cogendi ſūt uſuras reſtituere qua parentes eorum cogerentur ſi viuerēt. et idē eſt faciendū de heredibus extraneis. ¶ Nota ꝙ res tranſit ad ſucceſſioneʒ cum ſuo onere vel cauſa.

Conſuluit. Caſus. Tres queſtiones hic formātur pma eſt talis. Aliqs mutuat pecuniam ſine aliquo pacto vel conuentione eo cum aīo vt aliquid vlt̄ ſortem recipiat. alias non mutuaret et ſi nichil crederet habere vltra ſortem. queritur an talis ſaltem in iudicio aīe vſurarius ſit cenſendus Secūda queſtio eſt. aliquis mutuauit pecuniaʒ ad certuʒ terminuʒ. termīo adueniente creditor n̄ vult dare pabolaʒ donec aliquod emolimētum percipiat. non tn̄ aliquid petit vel exigit a debitore. querit̄. vtruʒ iſte eodem crimīe cum pmo inuoluatur Tercia queſtio eſt. aliquis negotiator vēdit merces ſuas longe maiori precio ut alio tempore pcium pſoluatur ꝙ ſi ei in cōtinenti precium ſolueretur. querit̄ de iſto an pena ſimili debeat ɔdēnari. ad hoc rn̄. papa qȝ ex euangelio luce colligitur quid in hijs caſibus ſit tenendū in quo dicitur Mutuū dantes nichil inde ſperantes. homīes iſti ꝓ intentōne lucri quā habent cum omīs vſura et ſupabūdantia ꝓhibeatur in lege iudicande male agere et ideo in aīaruʒ iudicio efficaciter ſunt inducendi ut taliter accepta reſtituant. ¶ Nota ꝙ quidquid recipitur ultra ſorteʒ licet ex forma ɔtractus non ſit vſurarius quo ad eccleſiam iudicād9 ꝓpter intentionem tamen quo ad deuʒ tanquaʒ vſurarius punietur

niſi reſtituerit et ſic aliquis non eſt vſurarius quo ad eccleſiaȝ ſed quo ad deum.

Quaȝ pniciosum. Caſuſ. aliqui ſunt manifeſti vſurarij quoꝝ quidã publice renũciauerũt vſuris. cum iſti vſurarij manifeſte ꝯueniebãtur ſuper vſuris appellebant q̄r. an appellationib9 eorum ſit deferendũ mãdat papa prelatis quatin9 manifeſtos vſurarios et precipue illos quos conſtiterit publice renunciaſſe vſuris cum aliquis eos conuenerit non pmittat appellationis bñficio ſe tueri. Nota q̄ non tenet appellatio ut in crimie q̄s pmaneat.

Poſt miſerabilem Ca. querebat̄ q̄liter iudei ꝯpellẽdi ſũt ad vſuras reſtituendas vel remittendas. p̄cipit pa. iudeos cõpelli ad remittẽdas vſuras criſtianis per p̄ncipes et poteſtates ſeclares et donec eis remiſerint vel reſtituerint ab vniuerſis fidelibus in mercimonijs et alijs iubet pa. per excõicationem omem cõionem denegari. Nota iudeos indirecte compellendoſ ad vſuras remittendas. Item eccleſia iudicat de hys qui foris ſunt.

Tuas dudum. Caſus. Quidam vſurarij faciũt iurare illos quib9 mutuant pecuniaȝ q̄ vſuras non repetant ab eis. et ſup ſolutis nullam moueant queſtionem. queſituȝ fuit a papa quid ſup hoc ſit agenduȝ rñdit pa. epõ dyoce. ut vſurarios ipſos monitione premiſſa eccleſiaſtica cẽſura compellat ante ſolutionẽ vſurarum deſiſtere ab earum exactiõe vel reſtituere ipſas poſtq̄ fuerint perſolute. ne de dolo ſuo videatur commodũ reportare. Nota hãc decretalem ꝯtra vſurarios p quã poſſunt compelli ut relaxent debitoribus iuramentuȝ preſtituȝ pro vſuris ſoluendis vel repetendiſ ſolutis. Item de dolo et fraude ñ debet quis ꝯmoduȝ reportare.

Quia fruſtra. Ca. Quia fruſtra legis auxilium implorat qui ꝯmittit in legẽ ſtatuit pa. ut ſi aliquis vſurari9 literas impetrauerit ſup reſtituẽdiſ ſibi vſuris vel fructib9 ꝯpntãdis in ſortem auctoritate illarũ literarum nullaten9 audiatur niſi prius reſtituerit vſuras quas ab alijſ noſcitur extorſiſſe. Nota regulam fruſtra auxiliuȝ legis inuocat qui ꝯmittit in legem. Item vſurari9 repetens vſuras non auditur ñ prius receptas reſtituat. et ſic nota q̄ qui morbo ꝯſimili laborat ꝯtra alium non eſt audiendus. Iteȝ obiectu crimis ciuilis actio retardañ.

Cum in dyoce. Ca. In dyoc. altiſſiodoreñ. plures erant vſurarij manifeſti ſed ꝓpter timorem potentum q̄ deffendũt eoſ deȝ nullus accuſator cõtra eos apparet. nec ſunt per ſniaȝ ꝯdemnati. queſituȝ fuit quid de illis ſit agenduȝ. rñ. papa epõ dyoc. q̄ quãuis cõtra eos non appareat accuſator tñ ſi alijs argumẽtis conſtiterit illos eſſe vſurarios manifeſtos penam laterañ. ꝯcilij ꝯtra illos poterit exercere. Nota q̄ iudex ex officio ſuo poteſt ꝓcedere ꝯtra crimnoſos manifeſtos q̄uis non accuſentur.

Salubriter, Caſus. Aliquiſ recepit aliquã in vxorem certa dote ſibi a ſocero ꝯſtituta ſed quia ſocer ille pecuniam tũc tempis cum genero ſponſam tradidit non habebat tradidit ei quaſdam poſſeſſiones pro dote quã dedit ſibi in pignus. q̄ſ. dos ei fuit

perſoluta. queritur vtrū fructus percepti de iſtis poſſeſſionibus pi gnori obligatis debeāt computa ri in ſortem. et rñ. papa ꝙ non cuz frequēter fructus dotis non ſuffici ant ad onera matrimonij ſupportan da ¶ Nota hic caſuz in quo fruct9 non computantur in ſortem.

¶ Michael laic9. Ca. Michael laicus conq̄ſtus fuit domino pape. ꝙ M et qui dam alij ciues bonoñ. multa extorſerunt ab ipſo et a patre ſuo cuius heres exiſtit per vſurariaz prauitatem. vnde mandat papa epiſcopo bonoñ. ut in cauſa procedat ſm ꝙ de iure fuerit procedenduz. pro uideat tamen attentius ne in negocio procedat eodem auctoritate il larum literarū niſi dictus michael reſtituerit vel adhuc reſtituat ſi q̄s ipſe aliquādo vel pater eius extor ſit vſuras. ¶ Nota fruſtra legis auxiliuz inuocat qui cōmittit in le gem. ¶ Item qui morbo conſimili laborat contra aliuz non eſt audiēdus. ¶ Itē ex qua perſona quis lu crum capit de eius facto tenetur. ¶ Item filius tenetur ex fcō pris.

¶ Quanto. Caſus. quāto ampli us criſtiani compeſcuntur ab exactione vſuraruz tanto grauius iudei ſuper his criſtianos infeſtant grauiores et immoderatas extorquēdo ab eis vſuras vnde ſtatuit cōcilium generale ut de cetero iudei quacunq; occaſiōe graues et immoderatas a criſtianis vſuras extorſerint criſtianorū eis participiū ſubtrahatur donec de immoderato grauamīe ſatiſfecerint et ſi opus fuerit criſtiani p cen. eccle. compellantur ab eorum commercijs abſtinere. precepit in ſuper ↄcilium pricipibus ut ꝓpter hoc non ſint criſtianis infeſti. ſed iudeos compeſcant a tanto grauamie In fine dicit ꝙ eadez pena cō pellantur iudei ad ſatiſfaciendum eccleſijs ꝑ decimis et oblationib9 q̄s a criſtianis de domibus ꝗ poſſeſſionibus alijs percipere conſue uerunt anteq̄ȝ ad iudeos peruenirſſent ut ſic eccleſie ↄſeruētur indemnes. ¶ Nota iudeos compellēdos ab exactione vſuraruz indirecte et ut ſatiſfaciant eccleſijs de domib9 ꝗ poſſeſſionibus pro decimis ꝗ ob lationibus ſibi debitis. Et ſic nota ꝙ iudei tenentur ſoluere decimas tam perſonales q̄ȝ prediales. It res tranſit cum onere ſuo.

¶ Nauiganti. Caſus. Aliquis mutuauit certaz pecunie quātitatem alicui nauigāti vltra mare vel eunti ad nūdinas et ꝓ eo ꝙ creditor recipit in ſe periculum pecunie recipit aliud vlt̄ ſortem. queritur. vtrū vſurari9 ſit cenſendus. et r ñ. papa ꝙ ſic. Secū do ponit aliā queſtionez. Ecce ali quis dat decem ſolidos ut alio tē pore recipiat totidem meſuras vi ni. olei vel frumenti. que tūc plus valent. queritur vtruz iſte ſit vſu rarius cenſendus rñ. papa Si dubi um ſit vtruz plus vel min9 ſint va liture tempore ſolutionis non debet ꝓpter hoc vſurarius reputari et ita ꝓpter dubiuz excuſatur Ter cio ponitur alia queſtio. Ecce ali quis vendit pannos. granū. vinū vel alias merces ut amplius reci piat termīo ↄſtituto q̄ȝ valeant tē pore venditionis. queritur vtruz iſte vſurarius ſit cenſend9. rñ. pa. ꝙ iſte etiam ratione dubij excuſat̄ ab vſura. dūmodo merces ſuas tē pore contract9 non fuerat venditu rus. ¶ Nota ꝙ mutuans pecuniaz mercatori ut aliquid ultra ſortem recipiat pro vſurario habetur licȝ

periculum pecuīe in ſe ſuſcipiat. et ſic nota ꝙ non admittitur compēſatio in vſuris. ¶ Item non ſoluz abſtinendū eſt a malo immo a ſpecie mali ¶ Item dubia in meliorez ꝑtem ſunt interpretanda. ¶ Itez ratione dubij excuſatur quis ab vſura ¶ Item non quodcūqꝫ dubium excuſat ab vſura ſed quando ꝓbabiliter dubitari poteſt.

De crimine falſi.

Falſidicus teſtis. Caſus. Teſtis q̄ falſum teſtimoniū dic̄ tribus ꝑſonis obnoxius eſt deo cui9 ꝑſentiam ɔtemnit. iudici quez fallit et illi ɔtra quem falſum teſtimonium dicit. ¶ Item ille reus eſt q̄ veritatem occultat et qui mēdacium dicit. ꝑmus non vult ꝓdeſſe. ſecūdus vero nocere deſiderat. ¶ No. ꝙ teſtis falſus trib9 ꝑſonis obnoxius eſt. ſ. deo iudici et ꝓximo ɋ in tribus debet puniri. ¶ Item qui veritatem celat peccat et ideo teſtis compellitur ferre teſtimoniuz

Super eo. Caſus. quedā ſnīa lata fuit auctoritate falſaruz literarū ille ꝓ quo lata fuit ſnīa impetrauit executiōꝫ faciendam per epm̄ vigorniēn̄. ille citatis partibus ut ſnīam executioni mandaret oppoſitum fuit coram illo ꝙ cuz ſnīa illa lata eſſꝫ auctoritate falſaruz literarū n̄ debebat executioni mandari cum nulla eſſet. epus literis illis viſis noluit eam executioni mandare cum eſſēt falſe ɔſuluit papam. et pa. commēdat ipſum quia noluit ſnīam illam latam per falſas literas mādare executioni ꝑcipiens ei ut quotiēs aliqua ſcripta ſub nomīe pape deſtinata redarguenda viderit falſitatis nullaꝫ eis fidem adhibeat. nec obſeruet ꝙ per ipſas mādatur. ſꝫ eum qui pn̄tauerit illas faciat detineri ¶ Nota ꝙ falſe litere non conferūt iuriſdictōem et ideo nullo tēpore ɔualeſcit ꝙ ꝑ eas iudicatum eſt. ¶ Item iudex non debet ſnīam mandare executioni vbi videt eaꝫ nullam. ſecus ſi eſſet iniuſta. ¶ Itē falſarius debet detineri.

Ad audientiam. Caſus. quidaꝫ clerici falſauerant ſigillum regis frantie epus quidam poſuit eos in carcere et ſignificauit hoc domīo pape et queſiuit qualit̄ eſſent puniendi rn̄. papa ꝙ nec mēbrum eis auferri faciat nec penaꝫ infligi corporalem per quē mortis ꝑiculum incurrere poſſent. ſed eis a ſuis ordibus degradatis in ſignuz maleficij aliquā caracterez imprimi faciat per quem inter alios hoīes cognoſcantur et ꝓuinciam eos abiurare compellat. ¶ Nota ꝙ ſigilla regū ſunt autentica. ¶ Item ecclīa penam ſāguinis non infert. ¶ Item aliter puniūtur falſarij clerici literarum dn̄i pape. ꝙ ſigillorum reguꝫ. ſed illud eſt ſpāle in literis dn̄i pape.

Dura ſepe. Caſus. Quia clerici et alij recipiebant literas in curia a q̄buſcunqꝫ ꝓpter quod falſitatis periculū imminebat ſtatuit innocent i9 et ſub pena excōicationis et ſuſpenſionis et beneficij diſtrictius inhibendo ne aliquis apud ſedem apoſtolicā literas pape recipiat niſi de manibus domini pape vel de manibus illorum qui ad hoc officiuꝫ deputati ſunt deputati Si vero mantato pa. ſnnt deputati Si vēo perſona tante fuerit auctoritatis

ut ipſuȝ deceat per nūcium literas recipere nuncium ad cancellarium vel ad papam· mittat idoneū per quem literas recipiat iuxta moduȝ predictum· Si vero aliquis hm̄oi mandati transgreſſor extiterit ſi laicus fuerit excōmunicationi ſubiaceat· ſi clericus officij et beneficij ſui ſuſpenſione damnetur· Statuit etiam ut prelati eccleſiaruȝ generalem ferant ſentētiam quam per ſingulas parrochias frequentius faciant innouari ꝙ ſi quis falſas literas ſe habere cognoſcet infra viginti dies illas deſtruat aut reſignet ſi penam illam voluerit euadere· quam ſentētiaȝ nullus relaxare preſumat ſine ſpeciali mandato domini pape niſi in mortis articulo· et ſi abſolutio cōtra hoc preſumpta fuerit· nullam obtineat firmitatem· ¶ Nota ꝙ litere apoſtolice d manu pape vel illi9 qui ad hoc officiū per papam deputatus eſt dn̄t recipi alias preſumptio eſt contra eas· ¶ Item qui contra hoc fecerit ſi laicus excōmunicatōni ſubiaceat ſi cleric9 eſt dȝ officio et beneficio damnari· ¶ Item ar· ꝙ litere p excōmunicatuȝ impetrate non valēt ¶ Item qui habet falſas literaſ infra viginti dies illas deſtruat· alias cum ſentētia ſuper hoc lata eſt erit excōmunicatus· ¶ Item excōmunicatio in diem lata non ligat ñ poſt diem elapſam ¶ Item falſarius literarum domini pape non poteſt ab alio ꝙ̄ a dño abſolui niſi in articulo mortis· ¶ Iteȝ in caſu iſto qui excōmunicat non poteſt abſoluere· hoc eſt quia pa· hoc prohibuit· et ſi fiat non tenet abſolutio quia et hoc precipit·

Licet ad regnum Caſus· in decretali preſenti diſtinguit papa ſeptem ſpecies falſitatis per quas litere apoſtolice cognoſci dn̄t vtruȝ ſint falſe quas quilibȝ diligens qui p literas apoſtolicas cōuenitur debet aduertere diligenter quas p ſingulos ·§· videas p teipſuȝ in ·§· illo· ¶ Eos et· dicit papa ꝙ illi ñ ſunt immunes a crimine falſitatis q̄ literas apoſtolicas recipiunt contra tenorem conſtitutionis proxie predicte ¶ Item quidam ſunt qui accedunt ad bullam et falſas literas proiciunt ut de vera bulla cuȝ alijs ſigillentur Sed iſte due ſpecies falſitatis non poſſunt de facili comprehendi· niſi vel in modo dictaminis vel in forma ſcripture ꝟ in qualitate carte· in alijs auteȝ diligens indagator conſideret· vel in adiunctione filorum· vel in collatōne bulle vel motione vel obtuſione ſi bulla non ſit equalis· ¶ Nota diligenter hanc decretalem et inuenies in ea multos modos falſitatis literarum domini pape· que qualiter deprehenduntur ſatiſ patet in litera·

Quam graui· Caſus· Quidā epiſcop9 ſuaſeñ· corā legato ap̄lice ſe· ſup q̄buſdam criminibus accuſat9 renunciauit ep̄atui· poſtmodū ad ap̄licaȝ ſe· accedens q̄ſdaȝ lr̄as ſub noīe ap· ſe· ad archiep̄m ſuū antinaceñ· reportauit in quib9 ɔtinebat̄ ꝙ ipſū reſtitueret ad eccīaȝ ſuā alteo ſubſtituto inde remoto· quod et fecit rex illius loci nō credēs lr̄as illas a ſede apoſtolica emanaſſe· precepit literas illas et ipſum impetrātem ad ſedē ap̄licam p̄ntari· dñs pa· viſis lr̄is que ipſi archiep̄o fuerant p̄ntate rſcribit eideȝ dicēs ꝙ in eis tā in ɔtinētia ꝙ̄ in dictamie falſitatem inuenit et in hoc fuit admiratus ꝙ literas illas a ſede apoſtolica

credidit emã aſſe. cũ ipſe ſcire dẽat ꝯſuetudĩe apl'ice ſedis talez eſſe vt patriarchas. archiepõs. epõs fratres appellet. ceteros omẽs di lectos filios in ſuis literis nominã do et quando vni perſone ſcribit nunq̃m ei loquitur in plurali vos vel veſter appellando. ſed in literis preſentatis huic dilectus fili9 vo cabatur. vnde mandat quatin9 li teras apoſtolicas taliter ſtudeat intueri tam in filo bulla carta q̃m ſtilo ꝙ veras pro falſis vel falſas pro veris nullo modo admittat.

¶ Nota ꝙ papa omẽs epiſcopos ⁊ ſuperiores fratres appellat. inferi ores autem omnes dilectos filios et ſi aliter appellentur littere ſunt falſe. ¶ Item vni non loquitur in plurali cuiuſcunq; dignitatis ſit. ¶ Item falſitas precipue deprehẽ ditur in bulla. filo. carta. et ſtilo.

Ad falſariorum. Caſus. Ad confuſionẽ falſariorũ ſtatuit innocen. terci9 de conſilio fratruz ſuorũ ut qui li teris apoſtolicis vti voluerint eaſ prius diligenter examinent. quia ſi falſis literis vti duxerint ignorã ter penas euitare non poterunt in ferius poſitas ipſe eniz excomuni cationi ſuppoſuit oẽs falſarios lite rarum apoſtolice ſedis. qui per ſe vel p alios viciũ falſitatis exercẽt cum omibus fautoribus ⁊ defenſo ribus ſuis. ſtatuens ut clerici q̃ fal ſarij deprehenſi fuerint omib9 be neficijs ⁊ officijs perpetuo ſint p̃ uati. ita ꝙ qui per ſe vicium falſi tatis exercuerint a ſuis officijs de gradati ſeculari poteſtati tradan tur ſm leges puniẽdi. et ſi laici fu erint per eaſdem leges puniantur legitime. illi vero qui ſub nomĩe pa pe falſis literis per alios impetra tis vtuntur ſi clerici fuerint offici is et beneficijs ſpolientur ſi laici fu erint tam diu maneant excommũi cati donec ſatiſfaciant competent. ita videlicet ꝙ in clericis et in lai cis malicia grauius puniatur q̃ ne gligẽtia. et idem obſeruandũ eſt de his qui falſas literas impetrãt

¶ Nota ꝙ omẽs falſarij literarum apoſtolice ſedis cum fautorib9 et defenſoribus ſuis ipo facto ſunt ex cõmunicati. ¶ Item clerici degra dati propter hoc vicium puniẽdi ſunt ſm leges. Et nota hic vnũ caſ ſum in quo clericus ſtatim poſt de gradationem traditur curie ſecula ri. ¶ Item vbi clericus deponitur vel ſpoliatur officio et beneficio ꝓ aliquo delicto. laicus pro conſimi li poteſt ex cõmunicari ¶ Itez ma licia grauius punienda eſt q̃ ne gligentia.

Accedens. Caſus. Quidã im petrauit l'ras con tra aduerſarium ſuum de ſimplici iu ſticia in quibus literis falſitas fu it deprehenſa. Impetrator hoc in telligens ampli9 voluit vti eis ꝓ pter hoc dyoce. epiſcopus ipſum ab officio et beneficio ſuſpẽdit Vn de acceſſit ad dominuz papaz rem ſibi exponens. mandat papa epiſco po. ſi litere apoſtolice ĩ quib9 fal ſitas fuit deprehenſa formam ha beant de ſimplici iuſticia officiuz ⁊ beneficium illi reſtituat et ipſuz ſu per hoc vlterius non moleſtet. q2 non eſt preſumenduz ꝙ pro talib; litteris que de facili habentur q̃s committat vicium falſitatis et ille non fuit vſus illis poſtquã eas fal ſas eſſe cognouit. ¶ Nota ꝙ in hiſ que de iure competunt alicui et q̃ de facili habentur nõ eſt preſumen dũ falſum committi. Et ſic nota ꝙ

circa modica non preſumit dolus committi. ¶ Item qui iurat maluʒ quã cito fit malum. non debet dici culpabilis.

¶ Ex oſcientia Caſus. quidã impetrauit literas otra aduerſarium ſuũ ſup quadam eccia aduerſarius ille in iudicium euocatus poſtulauit ſibi fieri copiaʒ reſcripti q̃ viſo cepit illas lr̃as arguere vicio falſitatis obligãdo ſe ſub piculo cauſe ſue ad pbandũ ꝙ litere falſe eſſent. iudex literas illas miſit ad dñm papam ut p euʒ ſciret veritateʒ huius falſitatiſ papa literas illas diligẽter inſpiciẽſ nullũ ſignũ falſitatis vel ſuſpicionis in eis inuenit niſi raſuras paucaruʒ lr̃arum que ſapientis animũ in dubitatõem inducere nõ debuerunt. vñ mãdat pa. quatin9 ſi oſtiterit predictũ. R. ſe obligaſſe ſub piculo cauſe ſue ꝙ literaſ illas falſas eſſe pbaret ſibi ſup dicta eccia ſilentiũ imponatur. quia quilibʒ liberam hʒ ptãtem ad renũciãduʒ iuri ſuo. ¶ Nota ꝙ raſura paucarũ literarũ non reddit falſum reſcriptum niſi eſſet in loco ſuſpecto prout hic intelligitur. Et ſic nõ ꝙ modica ſuſpicio non viciat reſcriptuʒ ¶ Item modica ſuſpicio nõ dʒ aĩm ſapientis immutare. ¶ Iteʒ aliqs poteſt ſe obligare ſub piculo bñficij ſui ¶ Iteʒ licituʒ eſt vnicuiqʒ renũciare iuri ſuo

¶ De ſortilegijs

In tabulis Caſus. in capitulo iſto dicitur ꝙ furta non ſunt requirẽda ſorte. in tabulis vel codicib9 aut alijs. nec diuinatiões aliquas in aliquib9 reb9 quis obſeruare pſumat. et qui contra fecerit. xl. dies peniteat. ¶ Nota hic penaʒ illoꝝ qui ſortem ꝛ diuinatões exercent.

¶ Ex tuaruʒ tenore Caſus. q̃dam preſbiter. v. nomĩe acceſſit cum quodã infami ad locuʒ puatuʒ non illa intentione vt demoniuʒ inuocaret. ſʒ ut poſſet inuenire furtuʒ cuiuſdaʒ eccie per inſpectõem aſtrolabij patriarcha grãdeñ. ſignificauit hoc dño pape. vnde ipſe ſcribit eideʒ dicens ꝙ lʒ ex bono zelo et ſimplicitate pſbiter ille hoc ſe feciſſe ppo nat tamen non modicam maculam peccati contraxit quare mandat q̃tm9 per annuʒ et amplius ſi ei viſũ fuerit eum ab altaris miniſterio p̃cipiat abſtinere et ex tũc officium ſuum poterit exercere. ¶ Nota ꝙ ſimplicitati parcenduʒ eſt. ¶ Iteʒ pene ſunt arbitrarie. ¶ Iteʒ nota hic penam illoꝝ qui hmõi inſpectiões vel diuiationes exercent.

¶ Eccleſia veſtra Caſus. Vacante lucana eccia canonici ouenientes in vnuʒ de futuri paſtoris electõne tractaturi vnum elegerunt ex ſe per ſortem qui vice capituli tres eligerẽ electores per quos vice oĩum puideretur eccie de paſtore quibus ab ipſo electis duo ex illis tercium ex ſe magiſtruʒ R. elegerunt quia ſub hac forma eis data fuit eligendi poteſtas. vt vel ex ſe vel ex alijs eligere poſſent electionem iſtaʒ per nũcios ſuos preſentauerũt domĩo pape petentes eam ofirmari. domin9 papa examĩato tali proceſſu dignuʒ multa reprehenſione p eo ꝙ ſors in talibus interuenit electionem celebratam de predicto magiſtro ad gratiam confirmationis admiſit ſortis vſum in electionibus ꝑpetua odemnãs phibitõe

¶ Nota q͛ cum ſub hac forma dat aliquibus eligendi poteſtas ut vł ex ſe vel ex alijs eligere poſſint· tunc poſſunt eligere vnū ex ſe· alias non ut h͛ colligit͛ ¶ Itē ad quē pertinet confirmatio ad ipſuʒ ptinet examinatio proceſſus et perſone· ¶ Item ſortes in electione prohibite ſunt·

De colluſione·

Scripta fraternitatis· Caſus· Quidaʒ accuſauerunt adrianuʒ epiſcopū tandem accuſatores cum adriano in amiciciam cōuenerunt deſiſtēdo ab accuſatione ſignificatum fuit h͛ domino pape q͛ per colluſionem deſiſterent ab accuſatione· vnde ſcribit papa epiſcopis de corinth· ſuper hoc dicens q͛ qualitas facinoris nunciati ipſum inducit ut talia diſſimulare non debeat cum gratiam int͛ ſe feciſſe dicātur · vnde mādat hoc diligenter inquiri ne forte hmōi concordia non ex caritate ſed ex premio ſit compata· ¶ Nota q͛ qualitas facti conſideranda eſt· ¶ Item non licet recedere ab accuſatione ex premio·

Crimia· Litera iſta per ſe patet· ¶ Nota q͛ crimina ſemel audita indiſcuſſa remanere non debent quia crimīa vndecūq͛ claruerint punienda ſunt·

Audiuimus· Caſus · quidam clerici ſuper beneficijs que poſſident ſe permittūt et ſuſtinent ab alijs moleſtari · et poſtmoduʒ ut q͛ōi cedant et illi q͛ et poſſideāt quaſi nomie tranſactionis ſoluunt illis qui eos moleſtabant de ipſius beneficijs annuā pēſionem ut poſt mortem illoruʒ ſibi ſuccedant in beneficijs illis ſup q͛bꝰ facta eſt colluſio· peruenit hoc ad noticiam dn̄i pape· vnde mādat dyoce· epiſcopo quatinꝰ ſi conſtiterit ei clericos ſue iuriſdictionis p͛ colluſionem fraudem huiuſmōi cōmiſiſſe eos beneficijs illis ſuper q͛bus colluſum eſt non differat ſpoliare· cū ſatis eſſet indignū ſi fraus et dolus que in aliorum preiudicium mitūt commitere in eoruʒ incōmodum non redundent· ¶ Nota q͛ prelatus non poteſt eccleſiam conſtituere penſionariaʒ ¶ Itē fraus et dolus non dn̄t alicui prodeſſe·

Intantum Caſus· Archiepiſcopus acheronſinus ſuper ſimonia et alijs criminibus intm̄ fuerat diffamatus q͛ ſine ſcandalo ꝑiculo ñ poteat āpliꝰ diſſimulari· vnde papa multorum clamoribus excitatus horum inquiſitōnem commiſit ſed propt͛ tergiuerſationes ipſius et calliditates cum ipſis inquiſitoribꝰ et examiatoribus ut dicebatur colluſionem fecerat et teſtes duxerat corrumpendos ita q͛ non ſolum predicti exceſſus remanſerunt hactenus incorrecti veruʒ etiam peiora prioribus committere non expauit· vnde mandat papa quibuſdaʒ quatinus ſi de hmōi colluſione ac corruptōne conſtiterit ex integro ſuper premiſſis exceſſibus et alijs inquirant que viderint inquirenda alioquin ſuper nouis tantum inq͛rant ¶ Nota q͛ nō lʒ alicui corrumpere iudices vel inquiſitores vel teſtes vñ puniri debet ex colluſione et iterum inquiri· ¶ Item crimina ſemel dimiſſa iterum puniri nō debent·

De delicto puerorum

Pueris Caſus· quidā volebāt pueris et grādiuſculꝰ pctīz at

tribuere niſi poſt .xiiij. an. cum in cipiunt pubeſcere. dicit greg. iſtd merito crederemuſ ſi nō eſſent alia peccata niſi que mēbris genitalibus ↄmittuntur. ſꝫ furta. mēdacia plura ſunt pc̄ta ⁊ puerilis etas plena eſt hijs verūtamen nō ita puniēnda ſunt in his ut in maiorib9 puniūtur ‖ Itē nota ꝙ pueri doli capaces peccare p̄nt in multis et punire debent ſed non intm̄ ſicut maiores et ita peierare poſſunt. ‖ It̄ om̄e delictuꝫ cadit in pueruꝫ pret̄ delictuꝫ carnis. ‖ Iteꝫ ratiōe etatis mitius agitur.

Referente Caſus. quidam puer decē annoꝝ dū cuꝫ alijs pueris ſagitaret quēdaꝫ alium pueruꝫ fortuito caſu ſagitta ꝑcuſſit ⁊ mortu9 fuit ꝓpter qd ab baſ ſancti remigij a patre ipſi9 pueri centum ſolidos requirebat ſc̄m ↄſuetudieꝫ terre illius. vn̄ dict9. h pater pueri appellauit ad papā ſuper hoc ſcribit pa. hermonen̄. ep̄o dicens. qꝛ pueri non ita puniūtur ſc̄m leges ſicut illi qui ſunt maioriſ etatis. mādat quatin9 ſi ↄſtiterit filium p̄dicti. h. infra .xiiij. an. eundem exceſſuꝫ ↄmiſiſſe p̄dictū abbatem moneat et ↄpellat ut ab eodeꝫ .h. p̄dictos centum ſolidos ꝓpter aliquā ↄſuetudineꝫ non exigat nec requirat ꝓ tempali pena. ‖ Nota ꝙ etas excuſat a tanto ſed nō a toto. ‖ Item ꝓ delicto filij minoris .xiiij. an. pena pecuniaria pat̄ puniri non dꝫ.

De clerico venatore

Epiſcopum Caſus. Dicitur in capitulo iſto ꝙ ep̄us p̄ſbiter diaconus aues ad venandū aut caneſ habere nō dn̄t. ꝙ ſi aliquis eorum in hac voluptate ſepe inuētus fuerit ep̄us tribuſ mēſib9 a cōmuniōe preſbr duob9. dyacon9 ab om̄i officio ſuſpendat̄. ‖ Nota ꝙ clericis auiū et canū venatōes cauſa voluptatis ꝓhibent̄. Et hic eſt ar. ꝙ hec eadem cā neceſſitatis exercere p̄nt ‖ Item nota hic penā clericoꝝ q̄ venationes exercent.

Omībus Caſus. in h̄ capitulo ꝓhibet̄ omib9 clericis venatōes et ſiluaticas vagatōnes cū canibus exercere. et accipitres et valcones interdicuntur eiſdem. ‖ Nota ꝙ om̄es venationes cum canibus et auibus clericis ꝓhibentur.

De clerico ꝑcuſſo

SI quis Caſuſ. ſi aliquis i ſacro gradu percuſſor extiterit corripiatur ⁊ ſi ſe non emendauerit deponatur ‖ Nota ꝙ clerici percuſſoreſ eſſe non debent.

Preterea Caſus. Epiſcopus tarentinuſ fecit cedi fuſtibus quandam mulierem cōtra ordineꝫ ſacerdotij que poſt octo mēſes deceſſit ſed non propter illam percuſſionem. peruenit hoc ad noticiam domini pape. vn̄ ipſe precipit illuꝫ duobus menſibuſ ab adminiſtratione miſſaruꝫ abſtinere. quia ad ordinem ſuum noluit habere reſpectum. ‖ Nota ꝙ ep̄s non debet eſſe percuſſor nec per ſe nec per alium in debito modo.

Preſentiū Caſus. Quidaꝫ p̄ſbiter fuit in quodam conflictu ꝓ parte illoꝝ qui violentiam repellebant in quo cōflictu lapides proiecit ſꝫ aliqueꝫ n̄

perꝗſſit aliqui occiſi fuerunt illuc per alios. dubitauit ſacdos an eſ-ſet ei imputandū. acceſſit ad papā ipſe intellecta eius ↄfeſſione preci pit illū abſtinere a celebratōe miſ ſarū per biennīū ita ꝙ ſi aliud non impediat ex tunc ſuū officiū exeq tur. ‖ Nota ꝙ in dubijs tutior via eligenda eſt. ‖ Item clerici ↄflicti bus intereſſe nō debent. vn̄ punit̄ ad cautelā et hic eſt ar. ꝙ aliqs pu nitur ex alterius culpa.

Continētia Caſus. quidam accolitus .p. no mīe arma ſumpſit ad reſiſtendū p̄-donib⁹ et in illo ↄflictu tres fuerīt vulnerati ad mortē tn̄ homicidia illa neqȝ facto neqȝ ↄſilio eius ꝑpe trata fuerūt. tandē accolitus ille ad religiōem tranſiuit volebat ꝓ moueri ad ſacros ordines. que ſitū fuit a pa. an poſſȝ. Rn̄. ꝙ c̄ ad fru gem melioris vite trāſiuerit pote rit ad ſubdyaconat⁹ ordinē ꝓmo ueri. et altaris miſteriū exercere. ‖ Nota ꝙ nō debent clerici intereſ ſe talib⁹ ↄflictib⁹ vnde iſte puni tus fuit lȝ culpabilis non fuerit. ſȝ ad cautelam potius.

De maledicis

INnotuit Ca. quidā clerici ī p̄ſentia multoꝝ quedā verba ꝓtu lit in ↄtemptum et dep̄henſionem officij et bn̄ficij dn̄i pape hoc ſig-ficatū fuit ei. et mādat cuidā vt illū clericū a ſua temeritate ↄpeſ cat. ut pena illius ſit alijs in terro-rem ne de cetero ↄtra romanā ec cleſiam verba talia ꝓponat. ‖ No. ꝙ p̄ncipi ſuo ſeu prelato ſuo nemo maledicere dȝ ‖ Item pena vnius dȝ eſſe metus multorum.

Statuimus Caſus. Statuit̄ ī capitulo iſto q̄li ter puniri debeāt qui publice blaſ phemiā dicere p̄ſumpſerint ↄtra deū et aliquē ſanctoꝝ eius. et p̄ci pue ↄtra beatā virginem. Et p epm̄ ſuū pena iſta eſt imponēda ꝓ ut infer⁹ annotat̄. Si vero aliqs penam iſtam recipe noluerit eccīe ſibi interdicat̄ ingreſſus. et in obi tu careat eccīaſtica ſepultura. ‖ Item ſi blaſphem⁹ diues fuerit p temꝑalē ꝑtātem mulctet̄ pena xl. ſolidoꝝ. alioqn̄. xxx. ſiue. xx. et ſi ad hoc nō ſufficit. v. ſolidi vſual̄ monete nullam in hoc miam habi-tur⁹ et ſi ꝑtās hoc non fecerit per epum ↄpellat̄ et hoc ſtatutū pōa tur inter alia ſtatuta ↄuitatum. ‖ Nota ꝙ ↄtra deū et alios ſanctos et p̄cipue btām virginem in blaſ-phemiā nemo ꝓrumpere debeat. ‖ Itē alias punit̄ ꝓut hic dicitur. ‖ Itē ar ar. ꝙ pene p̄nt ↄmutari. ‖ Itē ar guit̄ ꝙ vna iuriſdictio iuuat̄ p ali am. ‖ Item vbi iudex ſecularis ne-gligit facē iuſticiam p epm̄ debȝ ad hoc compelli.

De clerico excōicato depoſito vel interdicto miniſtrāte.

SI quis epus ‖ Caſus ‖ Sta-tutū eſt in canōe apoſto loꝝ ꝙ ſi epus preſbr̄ dy aconus iuſte depoſit⁹ fuerit ꝓ cer tis crīmibus et poſtea auſus fuerit attractare miſteriū ſibi añ depoſi tōem ↄmiſſum ab eccīa abſcīdat̄. ‖ Nota ꝙ depoſitus diuinū miſteriū vlteri⁹ attractare non debet. alias punitur ut hic dicitur.

Si quis preſbr̄ Caſus. Sta-tutū fuit in concilio antiocen̄. ꝙ ſi preſbr̄ aut

alius clericus degradat9 Fuerit ab officio ſuo ꝓ certis criminib9 ſuſpenſus·et ipſe poſtmodum per cōtemptū et per ſuperbiam aliquid de miſterio ſibi ꝓhibito agere preſumpſerit ſi ab epo ſuo admonitus non deſtiterit excōicetur et qui ei participauerint erūt excōicati et ſimilit qui participauerīt clericis vel laicis vel femīs excōicatis excommunicati ſunt Si vero aliquis iſta ꝯtempſerit et ep̄us illuz corrigere non poterit inuocetur auxilium regis·et exilio dampnet· Nota ꝙ clericus depoſitus vel ſuſpenſus ab epo ſuo miniſteriuz diuinuz agere non debet· Item qui per eccleſiaz non corrigitur p ſeculare̅ poteſtatem ad reqſitionem epiſcopi corrigatur·

Clerici autem Caſus·Dicit hic ꝙ ſi aliq̄ clerici ab ep̄is ſuis aut etiaz de mādato pa·ab alienis epiſcopis interdicti vel excōicati fuerint et an̄ abſolutōem diuia officia celebrauerit niſi moniti ⁊ cōtmenti redierint ꝑpetuo pro auſu tante preſumptōis deponantur· Nota ꝙ monitio ſe̅per debet p̄cedere vindictam· Item nota hic penaz illoruz qui excōicati vel interdicti celebrāt· ſcȝ perpetuam depoſitōnem·

Latores· Caſus·Quidaz preſbiteri accedentes ad papaz intimauerūt ei ꝙ tam ipi ꝙ̄ multi alij poſtꝙ̄ interdicti et excōicati fuerūt diuia officia celebraūt vnde mandat papa archiepo tolletan̄·ꝙ ſi·xl·ſolūmodo vel pauciores in hoc deliquerūt omēs impꝑpetuuz ab officio ſacerdotali dponat ·Si vero multitudinez magnā in hoc peccaſſe ꝯſtiterit illos deponat qui cauſam delicti dederūt· alios qui non tantū deliquerūt ab officio ſuſpendat ad temp9 et omnib9 ꝟm q̄d ſibi viſum fuerit penitentiaz iniūgat· Nota vltra·xl· multitudinez appellari· Itē qui excōicati vel interdicti celebrant ſunt deponendi· Item vbi maior eſt culpa·maior debet exerceri vindicta· Item multitudini parcendum eſt·Vn̄ verſus·Ob popolum multū crimen ptranſit inultum·

Item pn̄a eſt arbitraria·

Illud dominus· Caſus·ep̄s hildeſemeñ·nō petita nec obtenta licentia dn̄i pape ecc̄ia hildeſemeñ·relicta herbipolen̄·ecciam auctoritate ꝓpria occupauit ꝓpter q̄d papa mādat epo magdeburgeñ·vt cum factum illud notoriuz eſſet in partibus illis niſi infra·xx·dies ab adminiſtratōe herbipolen̄·eccleſie ceſſaret·ipſum excōicatuz publice nūciaret et q̄d idem ep̄s non diſtulit adimplere·ipſe vero nichilomin9 diuina poſtmoduz officia celebrauit et fecit ſibi ab alijs celebrari·et ſe ingeſſit celebrationi diuinorꝝ·ipſe vero poſtmodū in pn̄tia dn̄i pa·ꝯſtitut9 ſuū recognoſcēs errorez miſericordiā et nō iudiciū poſtulauit·tn̄ in ſuā excuſatōez ꝓpoſuit ꝙ cū magdeburgeñ·ep̄s nō eſſȝ ordinari9 iudex ei9 ñ credebat ꝙ monitōe nō p̄miſſa auctoritate delegata poſſȝ ꝓcedere ꝯtra ip̄m vn̄ cuȝ an̄ factū nec poſt literas ab eo mōitorias accepiſſet·peccare non credebat ſi diuina officia celebraret· maxime cū ſibi nō ꝯſtaret ñ per famaȝ de ſn̄ia ꝯtra euȝ lata·dn̄s pa·his auditis ſcribit capl̄o herbipolen̄·dicēs ꝙ lȝ in hꝯ non videat̄ oio culpabilis extitiſſe·qꝛ tn̄ in dubijs via tutior ē eligēda·q̄uiſ dubitaret de ſn̄ia ꝯtra ipſuȝ lata debuit potius abſtinē ꝙ̄ ſacramēta ecc̄iaſtica

pertractare. Illud vero ꝙ allega
bat ꝙ ſub ſpe venie poſtquaꝫ no-
uerat ſe excōicatum a pa. ſibi fecit
diuīa officia celebrari ⁊ alioꝝ cōi
oni ſe ingeſſit ipm nō excuſat. ſed
potius contra eum facit cum ſub
ſpe nullus debeat delinquere ⁊ g̃-
uius eſt excōicato non vitare alioſ
quā ab alijs nō vitari. quia excōi-
tus poteſt vitare alios. ſꝫ nō pōt
ab alijs euitari pa. tn̄ facit ei gra-
ciaꝫ quia non imponit ei penā quā
canō illis imponit qui poſt excōi-
cationem p̄ſumunt celebrare diui-
na. vel celebrationi ſe ingerunt di
uinorūꝫ. ‖ Nota ꝙ ep̄s ſine licēcia
pa. eccleſiam dimittere nō poteſt
‖ Item qui dubitat de ſētēcia cō
tra eum lata cum per famā hoc in
telligit potius abſtineat quā cele
brat vel celebret qꝛ illud eſt tuci9
‖ It̄ ſub ſpe pnie null9 peccare po
teſt vel debet quia poſſet ꝯtinge
re ꝙ tps non haberet etiā ad cōfi-
tendum. ‖ Iteꝫ ſic excōmunicatos
vitare debemus ſic excōicati nō ex
cōicatos vitare dn̄t al's peccāt ‖ It̄
poſt excōicationē nullus debet ce
lebrare vel celebrationi ſe ingerē
diuinorum alias debet deponi.

Fraternitatis tue. Ca. Ar
ep̄us bi
ſuntinus excōicauit quoſdā p̄ſbite
ros et clericos pro ſuis exceſſibus
qui nihilominus excōicati celebra
runt diuina. q̄ſiuit archiep̄s a pa.
vtrū poſſet eos a ſuis bn̄ficijs ſpo
liare. rn̄. papa ꝙ ſi canonice ſūt ex
cōis ſnia innodati et poſtea p̄ſum
pſerūt celebrare diuīa poterit eoſ
omib9 bn̄ficijs eccīaſticis ſpoliare
‖ Nota qualit̄ puniuntur qui cele
brant excōicati quia omībus bn̄fi-
cijs eccleſiaſticis ſpoliantur.

‖ Poſtulaſtis. Caſus. quidam
clerici erant ex
cōicati tempe ſue excōis eccleſia-
ſtica beneficia ſunt adepti. querit̄
vtruꝫ ea poſſint retinere. rn̄. papa
ꝙ cuꝫ excōicatis cōicari non debe
at. excōicatis clericis bn̄ficia ꝯfer
ri non poſſunt. nec poſſunt illa reti
nere niſi cū eis fuerit diſpenſatum.
cū ipſa canonice non fuerint ꝯſecu
ti et illi qui ſcienter talib9 illa bn̄
ficia ꝯtulerūt taꝫ diu debent a col
latōne beneficioꝝ ſuſpendi donec
ſup hoc veniaꝫ ꝯſequi mereantur
ut in eo puniātur in quo delinque
re p̄ſumpſerunt. Secūdo ponitur
alia queſtio. Clerici quidaꝫ et mo
nachi et moniales celebrauerūt in
locis ſuppoſitis interdicto tempōe
ipſius interdicti et adhuc celebra
re diuīa non ceſſant ꝓpter q̄d etiaꝫ
ſunt excōis ſnīa innodati. queritur
qualit̄ iſti ſunt puniendi rn̄. pa. ꝙ
clerici qui talia p̄ſumpſerunt ſunt
eccleſiaſticis bn̄ficijs ſpoliādi. mo
nachi et moniales in artiorib9 mo
naſterijs ſunt ad agendam pniam
detrudendi. ‖ Nota ꝙ excōicatis
bn̄ficia conferri nō poſſunt. et ſi cō
ferantur non pn̄t ea retinere n̄ cuꝫ
eis diſpenſetur. ‖ Item ꝯferētes
excōicatis bn̄ficia puniūtur in co-
lationib9 beneficioꝝ. vnde puniū
tur in quo peccauerūt ‖ Iteꝫ in lo
cis interdictis nō eſt celebrandum
aliter faciētes puniūtur ut hic di
citur. quia clerici bn̄ficijs ſuis ſūt
ſpoliandi. monachi et moniales in
artiorib9 monaſterijs ſunt detru-
dandi.

Propoſuit. Caſus. Ep̄us tu
ſculan9 erat le-
gatus in partib9 lemonicen̄. q̄daꝫ
de lemoni. ſupplicarūt legato ꝓ ſe
et mgr̄o. p. ut eiſdem in lemoicen̄.
eccleſia ꝓuideret et eos faceret re
cipi in canonicos et in fratres pre
cipue cum quinqꝫ vel quatuor prebē

de ab ultima ordinatione ipſius ec
cleſie vacarent ibidem. legatus ci
uitatem lemonicēn. ingreſſus cano
nicos monuit diligēter ut illos in
ſacros reciperent et in fratres ad
predictas p̄bendas vacantes q̄d
cum poſt petitas inducias facē nō
curaſſent legatus de predictis p̄=
bendis inueſtiuit eoſdem. poſtmo
dum vero penitētiarius lemoicēn.
ↄtra predictū magiſtrū .p. literas
impetrauit ad quoſdaʒ iudices de
legatos coram quibus pecijt inſti
tutōem factam de ipſo caſſari ⁊ ip
ſum remoueri ab eccleſia lemoicēn.
ꝓ eo ꝙ tempe ſue inſtitutōis erat
excōicatus per ep̄um lemonicēn.
pluribꝰ annis ante ſuam inueſtitu
tam ſup hoc teſtes ab vtraqꝫ par=
te ꝓducti fuerūt. iudices cauſaʒ in
ſtructam remiſerūt ad apoſtolicaʒ
ſedem partibus in p̄ntia pape ↄſti
tutis ex parte p̄dicti magiſtri que
dam ꝓpoſita fuerunt. papa vēo au
ditis que partes ꝓponere volue
runt acta iudicum fecit inſpici dili
genter et inuenit eſſe ꝓbatuʒ per
teſtes penitentiarij ꝙ ep̄us lemoni
cēn. predictuʒ magiſtrū .p. et quoſ
dam alios excōicauerat pluribꝰ an
nis ante inueſtituraʒ dicti mgr̄i .p.
per teſtes vero magiſtri .p. ꝓbat̄
ꝙ ep̄us p̄dictum magiſtrū et alioſ
clericos et etiaʒ laicos per tres an
noſ abſoluit anteꝙ̄ dictꝰ magiſter
fuerat inueſtitus et ꝙ ep̄us dicto
magiſtro cōicauit poſtea in eccle=
ſia et in menſa. Sed quia penitētia
rius non ꝓbauit dictum mgr̄m tē
pore inueſtiture ſue excōicatum ex
titiſſe ab ep̄o ſuo ſicut obtulēat ſe
ꝓbaturuʒ cum ex parte ipſius ma
giſtri fuerit facta fides de abſolu
tione et cōmuione ep̄i dn̄s papa ꝙ
de predicto magiſtro per legatuʒ
predictū factuʒ eſt per diffinitiuā
ſniam ap̄probauit ¶ Nota ꝙ qui fu
it publice excōicatuſ adhuc p̄ſumi
tur excōicatus ſi ꝓbetur abſolutꝰ
¶ Unde nota ꝙ qui abſoluitur liteāſ
ſue abſolutiōis obtineat ad caute
lam futuroꝝ ut hic patet. ¶ Iteʒ
dum quis eſt excōicatus nullū bn̄=
ficium ecclaſticum obtinere pōt.
¶ Item cui ep̄us cōicat preſumit̄
non excōicatus tamen p̄ſumptio ta
lis nō ſufficit nec ꝓpterea eſt abſo=
lutus.

¶ **Apoſtolice ſedis.** Ca. Duo canonici pragenſis eccleſie pro eccleſie pragen. ordinatione acceſſerunt ad apoſtolicam ſedem obiectum fu it eis ꝙ erant ſuſpēſi ut ſic repelle= rentur ipſi volebant probare ſen= tentias illas nullas eſſe et eis igno rantibꝰ latas fuiſſe. pa. relaxauit illas ſn̄ias ad cautelam ne ordina= tio eccl'ie differretur. Sed quia tem pore ſuſpenſiōis ignari celebraue runt diuina eos ꝓbabilis excuſat ignorantia Si vero craſſa et ſuppi na aut erronea ignorātia fuerit ꝓ pter quod indigeant diſpenſatiōe papa diſpenſauit cum eis. ¶ Nota ꝙ ſi ſuſpenſus ignoranter diuīa ce lebrat non incurrit irregularitatē ſi ignorātia craſſa fuerit ⁊ ſuppina

¶ **Si celebrat.** Caſus. Aliquis ꝑticipauit excōi cato in locutione vel oratiōe et ſic incidit in minorem excōicationē. cō ſueuit dubitari de tali vtrum ſi ce= lebraret tempore talis excōicatio nis eſſꝫ irregularis. rn̄. papa ꝙ lʒ grauiter peccet celebrando non ta men eſt irregularis et eligere pōt et alia que iuriſdictōnis exiſtūt ex ercere. tamē ſi talis ſcienter electꝰ fuerit talis electio eſt reprobanda pro eo q̄d eligitur ad ſuſceptioneʒ eoꝝ a quoꝝ perceptione p̄uatus

eſt per ſanctos patres. Peccat aūt
conferendo ſpirit. s. q͛d talis excōi
catus peccat celebrando. vñ pote
rat forte aliquis dubitare. vtrum
ſacramēta ab eo collata habeāt ef-
fectuz. dicit pa. q͛d ſacramēta illa
non careant effectu licz ille peccet
ꝯferendo et redditur rō cum ille ñ
videatur remot9 a collatōne ſacra
mentoꝝ ſed a participatōne q̄ cō
ſiſtit in ſola ꝑceptōe. et hec vera ſunt
dūmodo non ingerat ſe ꝑtinaciter
cōmunioni excōmunicatoꝝ in con
temptū eccleſie ꝯtra ꝓhibitionez
ſui ſuꝑioris. q̄ ſi poſt admonitōez
legitimaz fecerit. debet excōicari
et ſic poſtea celebrando ſacramen
ta ab eo collata virtutis carebunt
effectu. et ꝑuatus erit a electiōe et
iuriſdictōne. ¶ Nota q̄ ligatus mi
nori excōicatione irregularitatem
non incurrit et poteſt eligē a alia
facere que ſibi ꝯpetunt ratione iu
riſdictōnis eligi tñ non poteſt.

De clerico ñ ordinato mi-niſtrante.

Si quis. Caſus. ſta
tuit hoꝛmiſ
da pa. q̄ ſi aliquis nō or
dinat9 ita ꝓſumptuoſuſ
fuerit ut vlla neceſſitate inſtante
tanq̄ eſſet ordinatus baptizauerit
aut aliquod diuinū officium exer-
cuerit ꝓpter ſuam ꝓſumptionē ab
ſciatur ab eccia et nunq̄z ordinet.
¶ No. q̄ in neceſſitate quilibz ba-
ptizare poteſt. ¶ Item nota hic pe
nam non ordinati miſtrantis.

Ex literis. Caſus. quidā dia
conus ꝗ o. nomine
anteq̄ eſſet in preſbꝛuz ordinatus
miſſaruz ſolēnia vſurpare ꝓſump-
ſit. querit̄ quid iuris ſit de illo. vñ
dit pa. q̄ ad officium ſacerdotis ñ
poterit ꝓmoueri. ſed a dyaconatu
biennio vel triēnio ſcḋm q̄ dioceſano
viſum fuerit ſuſpenſus maneat de
beneficio poterit cuz eo miſericoꝛ
diter agi. ne ſuſtentatione ꝑuatus
ad ſeculi negotia in cleri obꝓbri
um reuertatur. ut cum eo ſecurius
diſpenſetur ſibi ꝯdigna penitētia
impouatur ſalubrius tamē faceret
ſi ad vitam regularem ſe transfer
ret. ¶ Nota hic penam illoꝛuz qui
celebrant non ordinati puniuntur
eñ in eo in quo peccauerūt. ¶ Itē
pene ſunt arbitrarie.

De clerico ꝑ ſaltū ꝓmoto

Que littere Caſus. qui-
dam ſub
dyacon9. p. noie dyaco-
natus ordine pretermiſ-
ſo ſe fecit i preſbꝛuz ordinari poſt
modum ꝯfeſſus fuit ſecreto epiſco
po ſuo ſe neſcire ſi reſ taliter ſe ha
beret. ſed ex quo boni viri hoc aſſe
rebant inter quos fuerat ꝯuerſat9
credebat aſſertioni eoꝝ cum tunc
tempis quādo inferiores ordines
ſuſceperat ꝯſtitutus eſſz infra an-
nos diſcretōis. queſiuit eṗs a pa
pa quid eſſet de eo agenduz. vnde
mandat pa. ei quatin9 ꝯdignā pe
nitentiam ꝓ huius negligentia ei
imponat qua peracta ipſuz in dia
conuz ordinare ꝓcuret. quia nō in
telligitur iteratum quod neſcit̄ eſ-
ſe factuz et ita de miſericordia per
mittat ſeu miſtrare in ordine ſacer
dotis ¶ Nota q̄ nō debet quis mi
ſtrare in maiori ordīe niſi habeat
inferiores ¶ Itē non dicitur itera-
tum quod neſcit̄ eſſe factum.

De eo qui furtiue ordines ſuſ cepit.

Ueniens. Caſus. Clericuſ quidā .p. nomīe acceſſit ad pa. exponēs eidem ſe furtiue dyaconatus ordinez ſuſcepiſſe. vnde mandat papa epō dyoce. ꝙ ſi nō fuit ab ipſo vel ab aliquo archidyaconoꝝ ſuoꝝ vel prelatorum ſub intermīatione anathematis ꝓhibitus ꝯdigna penitētia ſibi impoſita ꝓmoueat ipſum ad officium ſacdotis diſpenſatiue ꝓ arbitrio ſuo niſi alia impediant. Si vero excōicatio ſuper hoc facta fuit ipſuz moneat ut in aliquo monaſterio ſeu canonica habituz ſuſcipiat regularem. et poſtꝙ fuerit ibi aliquo tempore laudabiliter conuerſatus poterit cuz illo miſericordit̄ ꝓuidere. alioquin nulla ratione papa ꝑmittit eum ad ſacerdotium ꝓmoueri. Nota ꝙ archidyaconi ⁊ alij prelati pñt excōmunicare. Itez cum eo qui poſt excōicationez furtiue ordinatur nō pt̄ epūs diſpenſare. alias poteſt. quia excōicatus diuinuz ꝑſumit officium exercere. Item ar. ꝙ ingreſſus religionis non tollit irregularitatem.

Cum .b. latore. Caſus. quidaz .b. noie acceſſit ad epm tempe ordinationis et iuxta ꝯſuetudinez patrie ꝯtulit ei quatuor mīores ordines quibꝰ nō ꝯtentus furtiue preter ꝯſcientiaz epi ordinem ſubdiaconatꝰ accepit poſtmodū videns ꝙ malefecerat ad papaz acceſſit rez ſibi exponēſ. quia ipſe multuz exceſſit mādat papa dyoce. epo ut eum in mīoribus ordinibus miſtrare permittat. Si vero domū religionis intrare voluerit. ſi alias dignꝰ fuerit abbas ſuus ſi voluerit in alijs ordinibus cum eo poterit diſpenſare. Nota ꝙ omnes mīores ordines vna die poſſunt ꝯferri. Item eodez die non debz quis accipe mīores ordines cum ordīe ſacro. Item fauore religionis fit qđ alias non fieret. Item cuz tali ſi religionē intrauerit pt̄ abbas diſpenſare.

Innotuit nobis. Caſus. quidam clericus. G. nomīe et duo alij cum litteris epi ſui acceſſerūt ad epūm ſeguntiū. ut ordines reciperēt ab eodem. epūs dum accederet ad ordinatōz excōicauit quicunqz ſe ad duos ſacros ordines ingereret et p̄dicti clerici nichilominꝰ ſubdyaconatꝰ ⁊ dyaconatus ordines ſuſceperūt furtiue. queritur quid iuris ſit de illis. rñdit pa. ꝙ illi de iuris rigore nō debent in ſuſceptis ordibus miniſtrare. ſed ſi ad religionez voluerint ſe transferre pacta penitentia ſi laudabiliter ibi fuerint ꝯuerſati dyoceſanus illoꝝ de lnia pape cuz eis poterit diſpenſare. ut in ſuſceptis ordibus miſtrent. Nō ꝙ nullꝰ duos ſacros ordies eodē die recipe debet. Item fauore religionis facilius cum aliquo diſpenſatur. Itē qui poſt excōicationem lataz ne aliquis recipiat ſimul duos ſacros ordines eodem die hos ſuſcepit eps cum illo diſpenſare non poteſt tāquaz cum eo qui excōmunicatꝰ diuina preſumpſit celebrare. Itez ar. ꝙ ingreſſus religiōis non tollit irregularitatem

De exceſſibus p̄latoꝝ et ſubditorum.

Peruenit. Caſ9. epiſcopi preſbros et alios clicos qſi filios et fratres fraterna debent caritate tractare ſed ipſi ↄtrariuz faciebant et niſi ad voluntatem ſuam eis pecuniaz ſoluerent diuinuz officiuz interdicebant eiſdem. vn̄ mandat papa ep̄is quatin9 in eos tallias et exactiones indebitas exercere non p̄ſumāt nec de cetero illos grauent indebite vel tractent inhoneſte et ſine ↄſenſu capituli ſui ipſos ſuſpendē vel eoꝝ eccleſias interdicere non preſumāt. neqꝫ duas eccleſias quaꝝ vna ſufficiat eoſ habere pmittant. nec aliquos excōicent ſine ordine iudiciario. Sciturí q̄ ſi ↄtra fecerint papa eoſ taliter puniet q̄ timore pene ſue alij a ſimilib9 abſtinebūt. ¶No. q̄ epi ſubditos aggrauare n̄ indebite dn̄t ¶Item ſine ↄſilio capituli nō dn̄t ſuſpendere clericos. vel eccias int̄dicere. nec excōicare ſine ordine iudiciario. Et hic nota q̄ ordo iudiciarius ſeruari dꝫ in ſententia excōicationis ſiue ſuſpenſionis. ¶Itē pena in ius debꝫ alijs timorē inferre.

Ad hec. Caſus. quidam ep̄us ſuffraganeꝰ cantuarien̄. archiep̄i plures eccias ↄſtituit imunes a ↄſuetudine et obſeq̄o archidyaconoꝝ ꝑpter q̄d reddit9 eoꝝ diminuit. puenit hoc ad papam. vnde mādat archiep̄o predicto quatin9 prefatū ep̄m ſup hoc corrigat ꝛ emēdet et ita ꝓuideat q̄ archidyaconis ſua iura ſeruentur illeſa in eoꝝ eccleſijs et preſbri illis debitaz exhibeant reuerētiam et honorem. ¶Nota q̄ ep̄i iura archidyaconoꝝ et etiam alioꝝ prelatoꝝ diminuere non poſſunt nec eoꝝ iuriſdictōem eis auferre.

Ad aures. Caſus. Quidam archidiaconi exon̄. epiſcopi in eccleſijs que in ſuis archidiaconatib9 vacabant ſe auctoritate ꝓpria intrudere nō verētur et eas ſuis vſibus deputabant cū perſonas deberent inſtituere in eiſdem. puenit hoc ad papam. vnde mādat ep̄o exon̄. quatin9 illos qui tali modo eccias occupant vel detinent occupatas eccīaſtica cenſura cōpellat ut eas dimittant et eas ordinet de pſonis idoneis. p̄fatos vero archidiaconos ꝓ tanta preſumptōe puniat animaduerſatōe condigna. ¶Nota q̄ non debet aliquis ſibi retinere quod alij neceſſe habet dare. ¶Item nemo debet ſeipſuz ingerere ad id quod alij debetur.

Clerici. Caſus. Quia et clerici et laici laborāt illo vicio ſodomitarū ꝑpter quod ira dei venit in filios diffidentie et. v. ciuitates igne conſumpſit. ſtatuit lateran̄. ↄciliuz ut quiqꝫ illo vicio depꝛehenſi fuerint deiciantur a clero vl̄ ad agendam p̄niam in monaſterijs detrudantur. Si laici fuerint excōmūicentur et a cetu fideliuz excludantur. ¶Nota q̄ clerici laborantes vicio ſodomitico a clero eici debent vel in monaſterijs detrudi. ¶Item laici laborantes eodem vicio excōicari debent et a conſortio fidelium excludi.

Sane ſi epiſcopi. Ca. Statuit in capitulo iſto q̄d ep̄i aliq̄d ab abbatibus preter debitam obediētiaz cōtra libertatem huic ordini ↄceſſaz non exigant Si aūt amplius exigerunt liberū ſit abbatib9 hui9 ordinis auctoritate apoſtolica ↄnegare quod petitur. ¶Nota q̄d abbates debent ep̄is obedientiaz. It.

non licet epīs aliquid petere ↄtra libertatē a dn̄o papa alicui cōceſſā alioqn̄ licite denegat̄ qd petit̄

Illud etiam. Caſus. Aliqui ſunt ↄſtituti vicarij in eccl̄ijs auctoritate epo͞rum qui obligati ſunt pſonis eccleſiarum fide et ſacramento. vicarij iſti ſe in ſuperbiam erigentes falſo aſſumebant ſibi nomen pſonatus cōtra fidem et iuramentum. Statuit alexander papa ꝙ ſi ſuper h̄ in iure ↄfeſſi fuerint vel conuicti de cetero in eodem epātu ad executōez ſui officij nullatenus admittantur. Nota ꝙ ↄfeſſus in iure pro conuicto habetur. Itez confeſſio in iure et conuictō equiparant̄. It qui ↄtra fidem et iuramentū venit tanq̄ falſarius et periurus debz expelli de toto epiſcopatu.

Cum ad quorūdam. Caſ9 ↄſtatutum fuit in lateran̄. ↄcilio ꝙ prelati eccl̄iarum cum viſitant eccleſias ſuas certuz numerū equorum ꝗ perſonaꝝ debent habere. ſed quidaz prelati hoc non ſeruabāt. vnde q̄dam prelati quarūdam eccl̄iarū pecierunt a dn̄o papa ſibi ſuper hoc ꝓuideri vnde pa. auctoritate apoſtolica indulget iſtis ut ſi eccl̄iaruz prelati numerū euectionis et perſonarum in lateran̄. ↄcilio conſtitutum excellerint cum eoꝝ eccleſias viſitauerit liberum ſit eis auctoritate apoſtolica denegare ſi ꝓcurationem ꝓ pluribus poſtulauerint et prelati ꝑpter hoc in eccl̄ias illorum clericoruz vel clericos aliquā ſniām ꝓmulgauerint. papa decreuit ipſam non valere. Nota ꝙ ſētentia lata ↄtra ꝑuilegium vel indulgentiam pape ab aliquo inferiori non tenet. vnde videtur per hanc litteram ꝙ hoc omibus ſit cōceſſum.

Sicut vnire Caſ9 Prior ḡndeñ. monaſterium ſuuz quod eſt in dyoceſi fauſtinī epiſcopi ſubiecit ſiue vniuit monaſterium ſuum monaſterio de acerato ſine aſſenſu dyoceſani epī predicti. de cuius auctoritate id fieri debuiſſet. aſſenſu tamen archiepī interueniente. eps ſignificauit hoc domīo pape petenſ ut ſibi liceat reuocare ꝙ eo inconſulto factum fuit tn̄. et papa ut liceat ei reuocare qd ille ꝑor grandeñ. fecit eo inconſulto nō obſtante aſſenſu vel ↄfirmatione archiepī quam int̄poſuiſſe ꝓponitur. quia archiepus in dyoceſi ſuffraganei ſine ipſius aſſenſu nichil diſponere poteſt ↄtra canonicas ſanctiones et papa id decreuit irritandum. Et ꝙ epus id in irritum reuocare poſſit primo illud oſtendit ſicut enī ad papam pertinet vnire epatus ꝗ aliene poteſtati ſubicere ita ad epum ptinet vnio et ſubiectio eccl̄iarum ſue dyoce. Nota ꝙ vnio epatuum ad ſoluz papam ptinet. Item ordinatio eccleſiarū vnio et ſubiectio earum ad epum pertinet in ſua dyoce. Itē omīa monaſteria niſi ſint exempta ſpectant ad epum loci. Item archiepus in dyoceſi ſuffraganei ſui nichil habz diſponere ſine aſſenſu ipſius. Item ar. ꝙ archieps nō eſt iudex ordinarius totius ꝓuincie ſue

Quam ſit graue. Caſus. quidam diaconus. ꝑ. nomine publice ↄfitebatur ſe carnaliter cognouiſſe vxorez cuiuſdam ſui cōuicini ſiue parrochiani ꝑpter quod ille vir vxorem ſuā remiſit ad ꝓpria ꝑ ſignificatū fuit h̄ domīo pape vn̄ mandat cuidaz archiepiſcopo quatin9 ſi ↄſtiteīt de

premiſſis p̄fatum clericū ap. ceſſā te ab officio et bn̄ficio ſuſpendat. et virum illū compellat vt vxorez ſuam recipiat et maritali effectu p tractet eandem. ¶ Nota q̄ ꝯfeſſio in ſcandaluz alteri9 extra ius facta clerico p̄iudicat. ¶ Item nemo de improbitate ſua debet ꝯmodū h̄re

Ex literis. Caſus. Quidaz viſitatores in lōbardia accesserunt ad ecciam albiganen̄. ut in ea viſitationis officiū exercerent ep̄us albiganen̄. inter cetera que ꝓpoſita fuerāt ꝯtra ipſuz ꝯfeſſus fuit q̄ cum quidaz in villa quadā que ad eius iuriſdictōez ſpectabat infamaret̄ de furto. et ipſe fur illud negaret obtulit purgationem ferri candētis et ſi deficeret ſuſpendētur ep̄uſ queſiuit a iudice deputato ab ipſo ad malefícia pūienda quid ſibi ſup hoc videtur. iudex tn̄. ut fieret ſicut fur dixerat. tandem ferrū candēs in ipſius p̄ntia eſt allatum q̄d cum fur ille acce piſſet. cōbuſtus eſt. iudex pauefactus ꝯſuluit ep̄um quid ſibi ſuper hoc eſſet agendum. et ipſe tn̄. q̄ ſi fur euaderet malū eſſet. et ſic ep̄uſ et iudex villam illam exeūtes in eorum p̄ntia ille fur eſt ſuſpenſus. tn̄ ep̄us ipſe dicebat in eius excuſationez ſe talib9 verbis vſuz fuiſſe au ditis quāt9 eſt clamor populi. omnes dicūt malū eſt ſi ſic euaſerit impunitus his auditis et redactis in ſcriptis inquiſitores ipſuz ep̄m cū literis ſuis ꝯfeſſionez p̄dictam cōtinentib9 remiſerūt ad papaz. ſed ip̄e nichil ſuper his ꝓpoſuit coraz pa. nec literas inquiſitoꝝ oſtēdit ipſe tn̄ dicebat literas illas pa. p̄ſentaſſe immo ſtatim cū alter de p̄dictis inquiſitorib9 ad ap̄licam ſedem acceſſit qui rem p ordinez domio pa. expoſuit idē ep̄us de curia receſſit et ꝑquiſitus non̄ potuit inueniri. dn̄s papa his auditis p dictuz inquiſitorē et p literas inquiſitoꝝ. quia idem ep̄us nō ſolum in iudicio ferri candētis veruz etiam in ſuſpendio multū exceſſit cuz his n̄ tm̄ auctoritatē preſtitit ſed etiā p̄ntiam ſuam exhibuit corpalez ipſum reputauit indignum miſterio altaris. et quia pontificale officiuz ſine miſterio altaris exerceri nō pt mandat dictis inquiſitorib9 quatinus moneant eundem ut ep̄atui cedat. alioq̄n ipſum remoueāt ab eccleſia albiganen̄. et eidem eccie faciant de pſona idonea prouideri. ¶ Nota hic ar. q̄ ſufficit abſentem requiri licet pemptoriū ad ei9 noticiam non ꝑuenerit. ¶ Item clerici vel ep̄i iudicium ferri candentis indicere nec recipe talem purgtionem non debent. ¶ Item nec inter eſſe debent nec auctoritatem p̄ſtare debēt ſpāliter ut pena corpaliſ infligatur q̄d ſi fecerint eſt pena expreſſa in p̄latis. ¶ Item officiū ep̄ale ſine altaris miſterio exerceri non poteſt. Et ſic eſt hic ar. q̄ non poteſt eſſe ep̄us niſi ꝑmo fuerit ſacerdos. ¶ Item in locum ep̄i depoſiti vel irregularis facti ex culpa ſua alius ſubſtitui debet.

Inter dilectos. Caſ9 Vacāte ſuccentoria pictauen̄. cantor ipſi9 eccie ad quez ptinet collatio ſuccentorie eā ꝯtulit. p. canonico pictauen̄. poſt moduz dicta collatōne non ceſſata eādem ſuccentoriā ꝯtulit. R. canonico pictauenen̄. vnde orta queſtōne inter eos cauſa ꝯmiſſa fuit ſup ipſa ſuccentoria quibuſdam iudicibus delegatis coraz quibus pecijt vtraq̄ pars. electionem de ſe fcāz ꝯfirmari et alterius caſſari. lite cōteſtate teſtib9 hinc inde receptis

cauſa delata eſt ad dominū papam ꝑterea iudices quaſdā literas conceſſerūt partib⁹ in quibus quedā clauſula vltimo in literis illis fuit apoſita. ꝑponebatur ↄtra dictum .R. ꝙ illa nō fuerat appoſita de cōſcientia iudicū et ſic falſauerat literas illas et ꝙ vſus fuerat literis ſic falſatis ſup hoc depoſuerūt iudices qui literas illaſ ↄceſſerāt dominus papa atteſtationibus vtriuſq; partis inſpectis inuenit eſſe ꝓbatum dictū .p. publicū aleatorē eſſe ac publicum vſurariū qui .xi. pro .x. mutuabat in ludo. Ipſe vero in ſui excuſatōem allegabat cōſuetudinē gallicorū qua clerici mutuant ſic frequenter et ludūt. ſed papa illaȝ ↄſuetudineȝ penit⁹ reprobauit cum in illis magis ſit puniendа offēſa per quos delinquēdi auctoritas vſurpatur vñ ꝙ circa dictum .p. de ſuccentoria ipſa factū eſt ꝓpter indignitatē et vilitatem ipſius decreuit dñs pa. irritandū cū pſonis vilibus et indignis porte dignitatis patere non dēant. ꝑterea ↄtra ꝑfatum .R. fuit ꝓbatū ꝙ de conſcīa iudicū vltima clauſula nō fuerat inſerta in literis eorūdeȝ ſicut per ipſorum depoſitōes cōſtitit euidenter. ꝓpter qd pars altera ꝑponebat ꝙ ꝑdictus .R. vſ⁹ fuerat literis ſic falſatis. et ideo tā ꝙ falſarius debebat repelli. papa tñ ↄſiderauit ꝙ lȝ ↄſtaret ꝙ dicta clauſula in lr̄is illis fuiſſȝ appoſita pret ↄſciam iudicū tamē fides facta non fuit ꝙ dictus .R. illaȝ clauſulam appoſuerit vel ꝓcurauerit ut ab alio poneret vel etiam ꝙ ſcient vſus fuerit literis ſic falſatis. vnde pa. ab hmōi falſitatis obiectu dictū .R. abſoluit ꝑcipue tñ poſtq̄ȝ hoc ſibi obiectū fuit eis vti noluit Sed quia per depoſitōnes duorum teſtium ↄſtitit ꝙ ↄceſſio facta .p. ꝑdicto preceſſit ↄceſſioneȝ factam poſtmodū .R. pa. decreuit ipſaȝ irritam et maneȝ Et quia cantor ita incōſtanter ſe habuit in hoc facto ut ꝑma donatōe nō caſſata ſecūdaȝ facē attemptauit ut puniatur in q̄ peccauit. dñs pa. ꝑuat ipſuȝ poteſtate ↄferēdi hac vice ſuccentoriā ipſā mādans iudicib⁹ quatin⁹ eādem auctoritate ap̄lica pſone idonee aſſignare ꝓcurent. ¶ Nota ꝙ aleator publicus et vſurari⁹ publicus repellit̄ a dignitate obtinēda nō obſtante ↄſuetudine aliq̄. ¶ It ꝑua ↄſuetudo poti⁹ dicenda ē corruptela q̄ ↄſuetudo. ¶ Iteȝ nemo auctoritate vl̄ ↄſuetudine dȝ vſurpare delinquēdi lnīam qr ꝓpter hꝰ magis punit̄. ¶ Iteȝ vilib⁹ pſōis et indignis dignitates nō ſūt ↄcedende. ¶ Iteȝ ar. ꝙ ſuccētoria eſt dignitas ¶ It iudices pñt ferre teſtimoniū de his que coraȝ eis acta ſūt et p eos ¶ Iteȝ nō ꝓbat hꝰ eſſe qd ab hoc ↄtingit ab eſſe et ſic dubia ꝓbatio non nocet. ¶ Itē ñ punit̄ qui falſis lr̄is nō vtit̄ poſtq̄ ſibi oppoint̄. ¶ Item duo teſtes ſufficiūt. ¶ Iteȝ ꝑma electōe nō caſſata attemptari nō dȝ ſecūda. cū fiat de re nō vacante et ita nulla ut hic ¶ Iteȝ punit̄ elector qui ꝑma ſua electōne nō ceſſata ſecūdam attemptat. ¶ Item puniri dȝ quis in eo in quo peccauit.

Accedentibus

Ca. epi in cōcilio gñali cōſtituti ↄq̄ſti ſūt de abbatib⁹ ꝙ ipſi ſuis t̄minis nō ↄtenti man⁹ extēdunt ad ea que ad epōs ꝑtinere noſcuntur videlicȝ ↄgnoſcendo de cauſis matriōialib⁹ iniūgēdo pnīas publicas ↄcedendo lr̄as indulgentiarū et ſimilia ꝑſumendo. ꝓpter que auctoritas ep̄alis vileſcit interdum

apud multos volēs ↄcilium epoꝝ dignitati· et abbatū saluti. in hijs ꝓuidē ꝓhibuit ne de cetero aliq̄ſ ab batū ad talia ſe extendat ſi ꝓpriū piculū voluerit euitare·ñ forte ali quis ipſoꝝ ſpāli ↄceſſione vel alia legitia cā ſup hmōi valeat ſe tueri ‖ No· q̄ iſta que hic ꝓhibenꝰ ab batib9 de iure cōi ptinēt ad epos ‖ Itē abbates iſta preſcribē pn̄t·

Dilectus filius· Ca· Quidam fecerant q̄d dam furtū qui ut dicebatꝰ ↄfeſſi fu erāt ſup furto iohāni pſb̄ro in pe nitētionali iudicio·rectores frater nitatis vrbis ↄpellebant dictū pſ biterū jo·ad reuelandū fures ⁊ id q̄d ſup furto ſibi fuerat reuelatuȝ vel ad ſatiſfaciendū exinde damnū paſſo·et niſi alterū predictoꝝ fa ceret tulerūt in ipſuȝ ſn̄iam in⁊ di cti·ꝓpter quod dict9 ſacerdos cō queſtus ē dn̄o pa·quia pnicioſum eēt dictū pſb̄rum reuelare talit ſi bi credita et cogi ad ſoluēdum id quod nō rapuit·mandat pa· cardi nali ſancte prudētiane preſbr̄o vi cario ſuo quatin9 prefatos recto res corā ſe ↄueniēs iniūgat eiſdem ut a grauamie preſbr̄i memōati ſu per hoc penit9 ↄquieſcāt ‖ Nota q̄ ſacerdoſ repelli nō dȝ ut reuelet ſibi in pn̄ia credita ‖ Item non dȝ q̄s puniri in eo in q̄ non peccauit

Dilecta in xp̄o· Ca·preſbr̄i et clerici lo treñ·eccie meldeñ·dyoce·cū nō cō ſueuerint habē ſigillū nec ſint vnū corp9 ita q̄ capl'um appellenꝰ ni hilomin9 ↄtra volūtateȝ abbatiſ ſe lotreñ·eccie que eſt ipoꝝ caput et patrona ꝓpriū ſigillum habere contendūt· vñ abbatiſſa ſignifica uit hoc dn̄o pa·mandat pa·quibuſ daȝ quatin9 ſi eis ↄſtiterit ita eſſe dictis p̄ biteris et clericis auctori tate dn̄i pa·pcipiant expſſe ne p̄s ſumant vel de nouo fabricare ſigil lum vel vti eo ſi forte nouiꝰ fuerit fabricatū ‖ Nota q̄ qui nō ſūt vnū corp9 nec faciūt vnuȝ collegiū nō dn̄t habere omūe ſigillum

Grauem· Caſus·Archidiaco n9 ambiañ·veniens ↄtra fideȝ pſtitam et debitaȝ reue rentiam ſemel et ſecūdo epm̄ ꝓpriū ſuū dn̄m eſſe denegauit· ‖ Iteȝ in foro ſeculari depoſuit ↄtra eū ſup rebus ſpūalib9 q̄toȝ· ‖ Item cām et ↄſiliū p̄buit fratri ipſi9 archidi aconi et ↄplicib9 ſuis aduerſarijs ep̄i et inuaſori epiſcopi et ſocioꝝ eius et ita ↄtra fidelitatem in tri bus peccauit· Ep̄us ambiañ·q̄ueȝ de ipſo archidiacono coram pa·de poſuit q̄toeȝ·vñ mandat pa·q̄buſ dam quatin9 ſi ↄſtiterit ipſum ar chidiaconū ſemel et ſecūdo ↄtra fi dem et reuerētiam pſtitam epum p̄dictuȝ dn̄m ſuū denegaſſe·vel in foro ſeculari ↄtra ipſuȝ ſup rebus ſpūalib9 q̄toȝ depoſuiſſe·vel cām et ↄſilium prebuiſſe adūſarijs ep̄i ↄtra ipſuȝ eūdem archidiaconum tanq̄ putridū mēbrū ne ſana inſici at ab ambiañ·eccia ꝑpetuo abſcin dant et bn̄ficia ſua p eos ad q̄s do natio ptinet pſonis idoneis aſſig ni· ‖ Nota qualiter puniꝰ clericus qui negat p̄latum ſuū dn̄m ſuū eſſe ‖ Item qui trahit ipſuȝ in foro ſe culari ꝓ re ſpūali vel qui facit cō tra fidelitatem pdere dȝ feudum· ‖ Item vbi plura narrātur quoꝝ alterū per ſe ſufficit ad p̄uationem bn̄ficij alterū ꝓbari ſufficit· ‖ Itē mēbruȝ putriduȝ abſcindi dȝ ne ſa na mēbra inficiat· ‖ Iteȝ clericus qui negat epum dn̄m ſuū eſſe·ł ip ſuȝ trahit ad iudiciū ſeculare·ł dat ↄſiliuȝ aduerſarijs ſuis ↄtra ipſum p ſn̄iam perdit bn̄ficia ſua non ipo

iure ſicut fecit archidiaconus iſte·

Nimis iniqua Ca· In capi-
tulo iſto rep̄
hendit̄ auaricia ſiue auiditaſ prela
toꝝ q̄ exercent ꝯtra viros religi
oſos q̇ dimiſerūt oīa ꝓpter deū· et
enumerauerūt multa ꝑ ut in ip̄a li
tera ꝯtinet̄ in fine mādat dn̄s pa·
q̄tin9 vniūſi et ſinguli p̄lati a pre-
dictis ḡuamib9 deſiſtāt ſubditos
ſuos ab hmōi arti9 ꝯpellēdo· ¶ No
ta hāc decretalē ꝯtra auariciam et
cupiditatē prelatorum·

Nimis praua Ca· Quidā viri
religioſi·ſ· fr̄eſ
predicatores et mīores q̄ruz ordi
nez et regulam ſe·ap· noſcit̄ appro
baſſe in altiſſima pauptate criſto
paupi famulari elegerūt ꝫ prelati
eccīaruz et alij in multis articul' ag
ḡuare nitunt̄ eoſ dez ꝛ enumerant̄
in l̄ra· vn̄ mādat pa· vniuerſis pre
latis eccīaruz q̄tin9 vniuerſi et ſin
guli a predictis ḡuamib9 oīo deſi
ſtant et ſubditos ſuos ꝯpeſcāt ar
ti9 ad hmōi· ¶ Nota ꝙ fr̄es predi
catores et mīores ad ſinodū ire nō
dn̄t· ¶ Itez iuramentūz fidelitatis
ep̄is facē non dn̄t· ¶ Itez de fructi
b9 ortoꝝ ſuoꝝ decimas ſoluē non
tenent̄ exēpti em̄ ſūt ab oīb9 pre-
notatis ḡuamibus·

Tanta eſt clauis Ca· domi9
pa· ꝓpt̄ q̄ſ
daz exceſſus quorūdam ꝯmiſſos in
q̄ſdaz canonicos et prelatos ꝛ cle
ricos ꝛ res predcoꝝ regnū portu
galie ſuppoſuit int̄dicto· p· epiſco
pus colubreñ· ab inicio cepit ſuua-
re int̄dictū tandē mutato ꝯſilio vi
olauit temere interdictū delinquē
do in dn̄m pa· q̇ tulerat ipſuz et ec

cleſiā romanā ꝯtemnēdo petri cla
ues· et ledendo eccīaſticaz p̄tā tem
et alios induxit īmo ꝯpulit nō ſuua
re interdictuz et q̄s ad hoc induce
re nō potuit poſt multas iniurias
ſpoliauit eos dignitatibus prebē
dis et bn̄ficijs ſuis ꝛ eos coegit ex
ulare interdicendo et excōicando
eoſ dē et ꝯferendo predcā fautori
bus ſuis que oīa idem ep̄s i preſen
tia pa· et fratrū ipſius publice re-
cognouit renuncians epiſcopatui
in manibus domini pa· ſpontanea
volūtate ꝛ lꝫ ille renūciauerit vo-
lens tn̄ dn̄s pa· vt illi qui ſn̄iaz int̄
dicti violauerāt et recepant bn̄fi-
cia alioruz qui ſine cā rōnabili non
debuerāt ſpoliari effugiāt in pu-
niti ne facti puerſitas trāſeat pre
ſumptoribus in exemplū decreuit
irritas ꝛ inanes omnē inſtitut ōez
deſtitutionē· collationē· bn̄fitioꝝ
et dignitatū preſumtpas p dictuz
epiſcopū· et excōicationis et inter
dicti ſn̄ias in quoſcūqꝫ prolataſ ab
eo hac occaſione poſt violationez
interdicti· et quia vbi magis exce
ditur grauius eſt vindicādū man-
dat pa· archiep̄o brachareñ· qua-
tinus oēs illos q̄s ep̄us intruſit in
benefitia et dignitates alioꝝ non
ſolum a bn̄ficijs i pſis· verū etiā ab
alijs ſi qua obtinēt debeat remouē
tam preſumptores predictos quā
omnes alios qui violauerūt dāna
biliter interdictum ab offitō ꝛ bn̄
fitio ſuſpendēdo et illos quos con
ſtiterit manus temerarias extēdiſ
ſe in pſonas ꝛ res predictoꝝ cano
nicorum prelatoꝝ et clericoꝝ ad
preſenciā pa· venire ꝯpellat ꝓ me
ritis recepturoſ inuocato ad hoc ſi
opus fuerit brachio ſeculari· ¶ Nō
ꝙ qui violat int̄dictū in duo vide
tur delinquē· ſ· in principē ꝛ eccle
ſiam quia ledit eccīaſticā p̄tātez ꝛ

ꝯtēpnit claues petri ‖ It pꝰ talē violationem et ꝯtemptū ſnīa lata ab ipſo violatore et inſtitutio et ꝺ ſtitutio irrita eſt. ‖ Item violatores interdicti ab officio et beneficio ſunt ſuſpendēdi. ‖ It qui grauius excedit grauiꝰ eſt puniendꝰ quia vbi maior eſt culpa maior dꝫ exerceri vindicta. ‖ Itē q̄ violentas manus mittit in clericum ad ſeap. ire compellitur. ‖ Itē vbi eccleſia per ſe nō ſufficit inuocare dꝫ auxilium brachij ſecularis.

De noui operis nunciatione.

Intelleximus Ca. Clerici de rodigo ceperūt edificare quandaꝫ capellaꝫ in p̄iudiciū eccleſie baptiſmalis de coſta pertinētis ad p̄orem ſancti cipriani de venecijs ex parte eccleſie baptiſmalis. denūciatum fuit nouum opus cleri de rodigo ne in p̄iudicium ipſiꝰ eccleſie illā capellam edificarent. ipſi ſpreta denūciatiōe ꝓcesserunt in ope. vnde ſup hoc ad petitōnem p̄oris ſancti cipriani de venecijs ꝯmiſſa fuit cauſa paduano epō. epus qꝛ ꝺ noui operis nūciatione in canonibꝰ non repitur q̄ſiuit a pa. qualiter ſuper hoc eſſꝫ ꝓcedenduꝫ. quia vero ſicut leges n̄ dedignātur ſacros canones imitari. ita ſacri canones p̄ncipuꝫ ꝯſtitutionibꝰ. mandat pa. eidem epō q̄tinus diligenter ꝯſideret ꝙ ſi pꝰ denūciationem noui operis ſiue iure ſiue iniuria aliquid ꝯſtruatur ſm leges dꝫ demoliri. et ſm canones nulla eccia in p̄iudicium alteriꝰ ē conſtruēda. vnde negotiuꝫ ipſum taꝫ ſm leges q̄ꝫ ſm canones non differat termiare. ‖ Nota ꝙ leges non dedignātur canones imitari ꝙ ecōuerſo canones legibus adiuuātur.

‖ Item poſt denunciationem noui operis nichil eſt faciēdum. alias totum debet deſtrui. ‖ Itē nulla eccleſia in preiudiciuꝫ alterius eſt cōſtruenda. ‖ Item in cauſis eccleſiaſticis ſm leges pt iudicari.

Cum ex iniuncto Ca. Archiepiſcopus cātuarien̄. cepit edificare quandā capellam de lameth in loco pertinēte ad eccleſiam cantuarien̄. monachi cantuarien̄. eccleſie denūciauerunt ei nouuꝫ opus. ipſe archiepus ſpreta denunciatione edificauit eccleſiam et canonicos inſtituit in eadem reddditus aſſignando eiſdem. recepit etiaꝫ iuramenta fidelitatis ab ipſis. vn̄ monachi cantuarien̄. eccleſie dn̄o pape grauit̄ ſunt conqueſti. mandat pa cantuarien̄. archiepō quatinus quidquid edificatum eſt in eccleſia de lameth. pꝰ noui operis nunciationem ſuis expenſis faciat penitus demoliri. eo non obſtante ſi abſens fuerit. cum in lege ſit cautum ut ſi ille cui opꝰ nouum fuerit nunciatum edificauerit ante remiſſioneꝫ et poſtmodum agere ceperit ius ſibi eſſe ita edificatum habere debet ſibi actio denegari et in irritum reducat quidq̄d de inſtituendis canonicis ibidem ꝙ alijs ad ip̄am ecciaꝫ ꝑtinentibꝰ ordinatum eſt ab ipſo vel ab eius anteceſſore. et canonicos ab obligatiōe p̄ſtiti iuramti denūciet abſolutos auctoritate pa. quia ex quo p̄ncipale non tenet quidquid ex eo vl ob id ſecutum eſt debet irritari.

Super eo q̄ꝫ In. §. iſto dicit pa. ꝙ multuꝫ miratꝰ ꝙ mōchi cātuarien̄. cum oia dimiſerit ꝓpter deuꝫ tot laboribꝰ et periculꝭ pſōs et res n̄ dubitauerīt frequent̄ exponē qꝺ nullomō feciſſent

niſi cognoſcerent pmiſſa in piudici
um cantuarieñ. eccie redundare. ar
chiepiſcopus p vitando ſcandalo
ipoꝝ ab hmōi iniurijs nō ceſſauit
cum ſcriptura dicat ꝙ illa que ſine
mortali peccato omitti nō pñt nō
ſunt p ſcandalo vitando dimitten
da. nec illa debēt p ſcandalo vitan
do cōmitti que ſine peccato morta
li omitti non poſſunt. tñ ab illis q̄
ſine mortali peccato omitti pñt et
dimitti p vitando ſcandalo ceſſan
dum eſt et eis etiaz inſiſtendū eſt.
vñ aplus Si ſcandaliſat frater nō
comedā carnes ineternū. et dñs in
euāgelio otra eos qui ſcandali p̄
ſtant materiā. Ve inq̄t homini illi
p quē ſcandalū venit. et licet ſcan
daluz maiorū ſit vitandū vitandū
eſt etiaz et minorum. In fine dicit ꝙ
otradictioni ſue taliter finez impo
nat ꝙ otradictio pterita p vtutez
obediētie valeat expiari. ¶ Nota
ꝙ quidq̄d factuz eſt poſt denūcia-
tōem noui opis expenſis ei9 cui de
nūciatuz eſt demoliri dz. nec debz
quis audiri ſi dicat ius ſibi eſſe. ¶
Item deſtructo pncipali et acceſſo
ria deſtructa ſunt. ¶ Itez ar. p re
ligioſis q8 ſemp preſumit iuſtam
cām habere. ¶ Itē ar. ꝙ p vitan
do ſcandalo qn̄qz detrahendū eſt
ſeueritati. ¶ Itē ꝓpter ſcandalum
peccatū mortale omitti nō debet
¶ Item ſcandalū minoꝝ vitandum
eſt ſicut maioꝝ.

Ex ſignificantibus. Caſus. q̄dam ciuis
pariſieñ. n. nomie cepit edificare i
platea ſancte oportune piſieñ. in p
iudiciuz ipſius eccie. canonici ipſi9
denūciauerūt ei nouum opus depo
nētes de ipſo ſup hoc coraz officia
li piſieñ. archidiaconi qroz n offe
rentes ſe pbaturos incōtinēti pla
teaz illam ad ſuā eccleſiaz ptinē et
illuz in ſuuz piudiciū edificare. vñ
de petebant illū phiberi ne edifi
caret nō obſtante ꝙ dict9. n. offe-
rebat cautōz da ope demoliendo ſi
appareret ipſuz. n. ius edificādi nō
habere officialis interloq̄ndo de-
creuit pbatōes canonicoꝝ admit
tendas et ab ope interim quieſcen
dū a qua itlocutoria idē. n. ad ſe
noneñ. curiaz appellauit. officialis
curie ſenoneñ interlocutoriā illam
caſſauit decernēſ pdictū. n. pcede
re debē in ope ↄſtruendo pſtita p
us cautione de ipſo demoliendo ſi
ius nō habuerit nō admiſſis pbati
omib9 clericoꝝ pdicti canonici ad
ſe. ap. appellarūt. mādat pa. qua
tin9 ſi eſt ita quidq̄d factū eſt p9
hmōi appellatōez in ſtatuz pſtinū
reuocetur ꝛc. ¶ Nota ꝙ quidq̄d fa
ctum eſt poſt denunciatōnem noui
operis debet demoliri. nō obſtan
te cautōe oblata de opere demoli-
endo ſi ius non haberet.

Is cui opus. Caſus. quidam denūciauit no-
uū opus alicui qui in ſuum piudici
um edificare volebat. ille volebat
preſtare cautiōez de opere deſtru
endo denūcians nolebat cautionez
illam recipere immo volebat ſtati
probare preiudiciuz ſuuz vel ſaltē
vſqz ad tres menſes. quefiuit iſte d
nuncians an deberet audiri. rñdet
ei pa. dicens ꝙ ille cui ipſe nouum
opus denunciauit tenetur ipſū ex
pectare vſqz ad tres menſes volē-
tem pbare preiudicium ſui iuris n̄
obſtante cautione que offertur ab
ipſo de opere deſtruendo ſi non iu
re edificatum appareat. ¶ Nota h
et in precedenti capitulo ꝙ non p
deſt offerre cautionez de opere de
ſtruendo ſi adūſarius eaz recipe no
luerit ¶ It nūcians nouū op9 expe
ctari dz ab adūſario p tres menſes

volens pbare piudiciu ſui iuris n
obſtate cautoe de ope de moliedo

De puilegiis et exceſſibus puilegiatoꝝ.

Epiſcopalia. Caſ9. Epi n
mſi maiorib9 ppis et fre
quentioribus. ciuitatibus pſidere
dnt ne honor epalis ppter ea vi=
leſcat. Nota q ne vileſcat digni
tas epi non in minoribus villis ſed in
ciuitatibus reſidere debet.

Sicut in iudicijs. Caſuſ Dicit
grego. q ſicut ipe non vult in iu
dicijs turbare puilegia laicoru ita
non vult q ipſi laici ei debeat piu=
dicium aliquod inferre. qd ſi fece=
rint auctoritate ap. vult eis reſiſte
re et ipos violentos cohercere no
eſt otra legem ſed legi facit ſubſi
diu. Nota q eccleſia no vult ius
alterius ſibi arrogare quia diſtin
cta debet eſſe iuriſdictio. Item
violentos cohercere non eſt otra
lege agere. ſed legi ſubſidiu face.

Cum et plantare. Ca. Fratres te
pli et hoſpitalis excedebat in plu/
ribus contra epiſcopalem auctori
tatem. qui etia ſcandaluz faciebat
periculum animaru. ppter que epi
ſcopi in lateran. cocilio de ipſis g
uiter ſunt conqueſti. Super his p
mo dicit papa cu et plantare ſacra
religionem et plantam fouere mo
dis omnib9 debeamus nuſq illud
melius exequimur q ſi ea nutrire q
recta ſunt et corrigere que pfectu
virtutis impediunt comiſſa nobis
auctoritate curemus. Demuz deſce
dit ad articulos in quibus predicti
Fratres excedebant. recipiebat ei
eccleſias et decimas de manib9 lai
corum ſine conſenſu epoꝝ phibz
papa predictis fratribus et alijs
quibuſcuq religioſis ne de cetero
predicta recipiant ſine coſenſu epi
ſcoporuz dimiſſis illis quas cotra
tenorem iſtum aliquo tempore re
ceperunt. Itez excoicatos et
interdictos ab epiſcopis recipiebat
ad diuina precipit conciliuz ta his
q alijs religioſis predictos euitan
dos iuxta ſententias epiſcoporum
Item in eccleſijs ſuis que ad eos
pleno iure non pertinent preſbite
ros inſtituendos in eis cum vaca
uerint epiſcopis repreſentet ut de
cura plebis epiſcopis reſpondeat
et ipſis fratribus de rebus tempo
ralibus rationem exhibeat. et inſti
tutos inconſultis epiſcopis non au
deant remouere Item ſi templa
rij vel hoſpitalarij ad ecciam vene
rint interdicta ſemel in anno ad ec
cleſiaſticum officiuz admittantur.
excluſis excoicatis et interdictis
nec tuc ibi ſepeliantur corpora de
functorum Item de confratrib9
predictorum ſtatuit conciliuz vt ſi
omino ſe no reddiderint fribus ip
ſis ſed in ppietatibus ſuis remaſe
rint propter hoc ab epiſcoporum
ſuorum ſententia et iuriſdictione nul
latenus eximantur. ſed poteſtatem
ſuam in eos ſicut in alios parrochi
anos ſuos exerceant cum deliquea
rint. Quod autem dictum eſt de p=
dictis fratribus idem precipit ab
alijs omnib9 obſeruandum. Si em
contra hoc inſtitutum venerint ec
cleſie in quibus iſta preſumpſerit
ſubiaceant interdicto et quod ege
rint irritum habeatur. Nota q
eccleſie vel decime de manu laici ſi
ne oſenſu epoꝝ recipi no dnt. Ite
oſto extendit ad pterita. Item ex
coicati et interdicti obtentu alicui
us puilegij ad diuina recipi no de=
bent. Ite inſtitutio et deſtitutio

preſbrorum ad epm ptinet niſi eccleſie vtroqꝫ iure. i. quo ad ſpūalia et tpalia ad religioſos pertineāt. Item templarij et hoſpitalarij ſemel in āno in eccīis interdictis celebrare poſſunt Item qui in fraternitate ꝑuilegiatoꝝ recipiunt ſi in ꝓprijs poſſeſſionib9 remanſerint ꝓpter hoc a ſubiectione dioc. epi non eximuntur. Item qd de templarijs et hoſpitalarijs hic dicitur. ad alios omēs religioſos extenditur. Item p abuſum ſiue delictū pditur ꝑuilegium. et ſic nota ꝙ ꝑuilegiū meretur amittere qui ꝑmiſſa ſibi abutitur poteſtate.

Dilecti filij. Caſus. Fratres hoſpitalis ieroſolimitani conqueſti fuerūt dño pa. ꝙ archiepi et epi eis de ſuis malefactorib9 iuſticiam facere nolūt ꝑuilegia ipſoꝝ non recipiētes. vnd pa. ſcribit platis predictis ꝙ ipſi ꝓ certo ſciant ꝙ ipſe ꝑuilegia ipſoꝝ prelatoꝝ decurtabit cuꝫ ipſi obuiare non timeant ſcriptis autēticis romane eccie. Nota ar. contra iudices. qui iuſticiam querelātibus non exhibent et partiuꝫ ꝓbationes non attendūt. Item nota ꝙ ei iuſticia nō eſt ſeruāda qui aliis iuſticiam denegat exhibere.

Ad hec. Caſus. Hoſpitalarij defunctos excōmunicatione ſepeliebant in cimiterijs eccleſiaruꝫ. mādat pa. cantuarieñ. archiepo quatin9 ꝑcipiat ipſis hoſpitalarijs ut corpa illorum defunctorum in excōmunicatōne extra cimiteria eiciant. et ſi nō fecerint archiepiſcopus illud exequi nō omittat Nota ꝙ corpora defunctoꝝ in excōmunicatione non ſunt in cimiterijs ſepelienda.

Si de terra. Caſus. Mōchi ſācti andree ordinis ciſtercieñ. habent ꝑuilegiuꝫ de non dandis decimis de laboribus ſuis. monachi iſti habent tras in parrochia canonicoꝝ de plātio de quibus decimaſ perſoluerunt p xxx. annos dictis canonicis. nec excitati nolunt ſoluere decimas dcis canonicis vnde mandat pa. monachis illis quatimus ſi de terra illa quā habent in parrochia illoꝝ canonicoꝝ per. xxx. annos decimaſ pſoluerūt eiſdem eas de cetero integre ſibi ſoluant. quia licꝫ eis ſit cōceſſum ut de laborib9 ſuis decimaſ non pſoluant de ꝑuilegio tamē indulto tanto tempe detrahere voluerūt. vnde non poteſt per ꝑuilegium ſe in hac parte tueri cuꝫ liberum ſit vnicuiqꝫ iuri ſuo renūciare Nota ꝙ qui non vtitur ꝑuilegio ſibi conceſſo legittimo tēpore amittit illud. Item. xxx. annoruꝫ ſpacium beneficia ꝑuilegij excludit.

Item liberū eſt cuilibet iuri ſuo renūciare.

Porro quāuis. Caſus. Templarij et hoſpitalarij multa prerogatiua libertatis ſunt muniti. verūtamen aliaꝫ libertatem habere videntur in locis illis in quibus fuerant habitatores anteꝙ ad eos peruenirent ꝙ in alijs ſuis poſſeſſionibus ſi habuerunt eandeꝫ vel aliam hoc ex inſpectione ꝑuilegioruꝫ ſuoruꝫ debꝫ cognoſci et ſm qd inuenitur in priuilegijs ita eſt obſeruandum. In fine dicit pa. ſic volumus eos tenorem ꝑuilegiorum ſuoꝝ ſeruare ꝙ fines eoꝝ nō tranſgrediant No. ꝙ priuilegia ſeruanda ſunt ſm qd continetur in eis Et ſic ar. ꝙ priuilegia ſtricti iuris ſunt. Item ar. ꝙ nulli ꝑuilegiato credendum eſt niſi ꝑuilegium ſuum inſpiciendum

concedat. ¶ Itez a forma verborꝝ non eſt recedendum. ¶ Item fines ꝑuilegii nemo excedere debet ⁊ ſic eſt ar. q̄d fines mandati diligenter ſunt obſeruandi.

Recepimus Ca. Quidā legatus ap. ſe. inuenit plures eccías in ſua legatione cenſuales dubitauit vtrū hocipſo eſſent exempte a iuriſdictōe epoꝝ. q̄ſiuit a pa. quid iuris ſit ſuper h et ipſe rñ. ↄmendans in h diligentiā ſuā dicens ꝙ ſicut non omēs illi q̄ ſpecialiter exiſtūt de iure beati petri ap. ſe. annuatim cenſuz exſoluūt ita non oēs cenſuales ſubtrahūtur a iuriſdictōne epiſcoporum. verumtñ inſpiciēda ſūt ꝑuilegia eccíaꝝ ⁊ ſi fuerit dephenſu; in eis ꝙ eccleſia que ſoluit cenſuz ſpiritualit̄ beati petri iuris exiſtit. et ad iudicium percepte libertatis annuatim cēſus ſoluatur eccleſia illa libera eſt ⁊ exempta. Si vero ad iudicium percepte protectionis cenſus perſoluit̄ ꝓpterea a iuriſdictōne epiſcopi nō eſt ſubtracta ¶ Nota ꝙ per hāc decretalem debet et poteſt cognoſci ex inſpectōne ꝑuilegiorū an ſit eccleſia exempta vel nō. quia ſi dicatur in ꝑuilegiis ꝙ datur cenſus in ſignum libertatis tunc eſt exempta eccleſia. Si aūt datur in ſignum ꝓtectōnis non eſt exempta. ¶ Item ꝑuilegia inſpiciēda ſunt cum de eorū tenore dubitabat. ¶ Itez exemptio in ꝓtectōne parum vel nichil cōmoditatis eſt.

Sane. Caſus. nullus dz auctoritate ſua ſibi ꝑſumere quod alii certa rōne inſpecta a romana eccía ſingulari ꝑuilegio eſt ↄceſſuz. ¶ Nota ꝙ nullus dz ꝓpria auctoritate aliquid ſibi preſumere ¶ Item ꝑuilegium nō debet concedi niſi certa ratōne inſpecta. ¶ Itē ſpeciale non dz trahi ad generale.

Patentibus. Ca. Hoſpitalarii et tēplarii et alii etiā hn̄t oratoria in domib9 ſuis. q̄ſiuit epſ abulieñ. utrum liceat ꝑdictis ponē ibi campanas et publice pulſare. et rñ. pa. ꝙ nō lz eis h agere imo compellēdi ſunt ut ita iure ſuo ſint ↄtenti ꝙ iuſticiā nō impediant aliorum. ¶ Nota ꝙ in oratoriis templariorum et aliorum nō licet habere campanam. ¶ Itē ar. ꝙ exempti ſi excedant metas ꝑuilegiorum ſuorum ſiue publice delinquant ꝙ poſſunt ab epiſcopis coherceri. ¶ Item ꝑuilegium ſic ē intelligendum et ſeruandum ut nō ledat vel impediat iuſticiam aliorū.

Tuarū nos Ca. Fratres hoſpitalis ſancti iohannis cū pro elemoſinis colligēdis mittere debeant clericos et fratres de ordine ſuo cruce ſignatos ipſi mittunt laicos et illiteratos qui i ſuperbiam elati in multis excedere ꝑreſumūt. In quadā eccleſia baptiſmali ſibi ab archiepiſcopo lugduneñ. conceſſa quidaz eoꝝ percuſſit vicarium ſacerdotem. ipſam eccleſiam ſanguinis effuſione fedando ꝓpter quod archiepūs prohibuit ibi celebrari dīna donec fuerit reconciliata ipſi nichilominꝰ ibi diuina officia celebrauerunt. ¶ Item quoſdam preſbros ab epis ſuis ab officio ſuſpēſos. ¶ Undez quāuis laici ſint reſtituūt ab dīna officia exeqnda. ¶ Item quoſdam laicos qui cū vxoribus ſuis in domib9 ꝓpriis cōmorantur pro eo ꝙ ſibi ſoluunt annuatim ita eximere contendunt vt aliis ſm legez terre reſpondere nō teneantur. Conſult9 pa. reſpondit cum ꝑuilegium mereatur amittere q̄ ꝑmiſſa ſibi abutit̄ ꝑtāte. mandat archiepo lugduneñ. q̄tinꝰ ſi aliqs

clericos aut laicos īuenerit miſſos a p̄dictis fr̄ibus ꝑ elemoſinis colligendis falſo cruce ſig̃tos īterdicat illis qui eos miſerūt officiuꝫ p̄dicationis in tota ꝓuīcia ſua. et miſſos ſi laici fuerit excōis mucrone ꝑcellat. ſi clerici ab officio ⁊ bñficio ſuſpendat nō obſtante ali q̄ p̄uilegio vel appellatōne. Illos vero qui p⁹ īterdictuꝫ ſuū in eccia p̄dicta celebrauerūt d̄ina eadem pena ſuſpēſionis īuoluat et in eadē d̄ina officia celebrari nō ꝑmittat donec fuerit recōciliata. p̄ſ b̄ros ab epis ſuis ſuſpēſos et ꝑ frēs illos ad officia ſua temē reſtitutos in eādeꝫ ſententiā reducat. Alios vero q̄s ꝑpt̄ ꝑmiſſaꝫ cāꝫ ad rn̄duꝫ aliȷ̄ſ ſm̄ legē terre aſſerūt nō teneri ꝯpellat aliis rn̄dere n̄ obſtante appellōne. ¶ No. ꝙ p̄uilegiuꝫ mere࡞ amittere q̄ abutit̄ ipō. ¶ It illi q̄ mittun̄ ad colligēdas el'as a fr̄ib⁹ hoſpitaliſ ſancti iohānis dn̄t eſſe de ipſis fr̄ibus cruce ſignati vero et n̄ falſo. Alioq̄n repellūtur cū pena h̄ ſtatuta. ¶ Item ar. ꝙ lꝫ aliq̄s portet hītum regularē nō obligat̄ dūmodo ꝯſtet ꝙ aīo obligādi h̄ non fac̄ Et ſic eſt h̄ ar. ꝙ habitus nō facit mōchuꝫ. ¶ Iteꝫ p̄uilegim nō excuſat in delictis ¶ Item appellatio n̄ tenet̄ ſed nō tuetur aliquē in delicto. ¶ It ar. ꝙ ordinari⁹ poſſit punire exemptos cum publice delinquūt. ¶ Itē in eccia ſanguis effuſione polluta celebrari n̄ dꝫ donec reconciliet̄. ¶ Iteꝫ abſolutio vl' reſtitutio facta ab illo qui non hꝫ iuſ abſoluēdi vel reſtituēdi nō valet. ¶ Item p̄uilegio ꝯuerſoꝝ gaudē non dn̄t qui non ſunt ꝯuerſi.

Cū olim. Ca. Abbaſ mōſteriȷ̄ eugubiñ. olim p̄uilegium luciȷ̄ pa. p̄ntauit dn̄o pa. petens illud innouari. eps eugubin⁹ ꝯt̄dixit aſſerens h̄ in ei⁹ p̄iudiciuꝫ redūdare ꝑpt̄ q̄d p̄uilegium nō extitit innouatū tp̄e ꝓcedēte abbaſ iterū ꝯſtitut⁹ corā pa. ꝓcuratori bus epi p̄ñtib⁹ allegās ſe p̄dictuꝫ p̄uilegiū luciȷ̄ pa. āmiſiſſe pecȷ̄t vt dn̄s pa. facēt recipi teſtes ſup amiſſiōe ipſi⁹ p̄uilegȷ̄ et tenore dom̄i⁹ pa. ꝯmiſit hec cardinali. xȷ̄. apl'oꝝ qui fidelit̄ redegit in ſcriptis depōnes. x. teſtiuꝫ iuratoꝝ eis publicatis ꝓcuratores epi petierūt inducias ad ꝯ̄probādos teſtes abbatis pa. illas eiſ ꝯceſſit. ut ap̄d ſe. ap. ꝓbarent q̄ vellēt vbi ps altera ſuos teſtes ꝓduxerat. poſt h̄ dn̄s pa. māifeſte cognoſcēs tam ꝑ depoſitōes teſtium q̄ꝫ aſſertōneꝫ q̄rundaꝫ cardinaliū tenorem dicti p̄uilegȷ̄ talem fuiſſe. ꝙ cenobium illud nullo mediante ad romanaꝫ ecclēſiam ꝑtinebat ⁊ ꝙ nō liceret alicui epō contra monaſterium illud et eius capellas excōicationes proferre cum ſoli romano pontifici ſit ſubiectū. et ꝙ nulla in eo dioc. epi̅ mētio hēatur. ⁊ p̄terea abbas tempe celeſtini ad p̄ñtiaꝫ eius accedēs ipſe inſpectis p̄uilegȷ̄ſ ipſi⁹ abbatis ipſum lꝫ excōicatus diceret̄ ab epō eugubino tanq̄ non ligatū admiſit ad oſculuꝫ pacis q̄d non feciſſet niſi eſſet exemptus. iſtis omib⁹ ꝯſideratis dn̄s pa. decreuit p̄uilegium illud luciȷ̄ pa. ꝙ ſine rep̄henſione bulle carte vel littere apparebat qn̄ fuit ei oſtenſuꝫ illius fuiſſe tenoris cui⁹ dicitur eſſe ꝑ depoſitiones teſtiuꝫ et cardinaliū aſſertionem. ¶ Nota ꝙ innouatio priuilegȷ̄ fieri non dꝫ ſi ꝯtradicti o ſequatur licet per illam innouationeꝫ nihil noui iuris acquirat̄. ¶ It amiſſio p̄uilegȷ̄ poteſt ꝓbari et tenor ipſius. ¶ Item equalitas in iudiciis ſ̄uanda eſt ut vtraq̄ꝫ ps in eodē

loco ſuas offerat ꝓbationes. ¶ Jt
p9 publicas atteſtatōeſ teſtes pñt
induci ad reprobatōez teſtiū indu
ctoꝝ. ¶ Jtez ſi plat9 excōicatum
recipit ad oſculū p hoc pſumit ꝙ
non eſt excōicat9 ¶ Jtez ſnia a non
ſuo iudice lata nō tz. ¶ Jtē inſtru
mentū in trib9 pcipue rephendit
in bulla carta et litera.

¶ Ex parte abbatiſſe. Caſus
Epus
meldeñ. impetrauit quaſdā lras ɔtͣ
abbatiſſaz et ɔuentū lotreñ. eccie
ad quoidā delegatos in quib9 nul
la mētio fiebat de puilegijs mōſte
rij q̄ ipſum mōſteriū et eius eccias
cleꝝ ꝛ populū lotreñ. declarāt ad
romanā eccīaz nullo medio ptinē.
quoꝝ puilegioꝝ eps ñ erat igna
rus coram quibus petebat epus
obedientiā ab abbatiſſa et moniali
bus et clero ꝛ pplo lotreñ. ſubiecti
onez omīmodaz reqrebat ſꝫ cum
iudices abbatiſſaz et moniales val
de grauarēt ad ſe. ap. appellarūt. iudi
ces ñlominꝰ in abbatiſſaz excōis ꝛ
in clerū et populū lotreñ. interdicti
ſnias ꝓtulerūt. poſt hꝰ nuncij mō
ſterij pdicta ꝛ alia corā dño pa. re
tulerūt oñdentes eidem puilegiuz
libtatis et petentes illud puilegi
um innouari. dñs pa. ꝓpter appel
latōz pdictaz nūcios pdictos diu
tius detinuerit. tandē cū ꝓ altera
pte null9 apparuerit q̄ defēſaret eād
puilegiuz ɔceſſū eccie lotreñ. ino
uauit. ita tñ ꝙ p talez innouatiōez
eccie non plus iuris accreſcat ꝙ̄ p
puilegia ſuoꝝ anteceſſoꝝ obtinu
it ſꝫ ius antiquū ɔſeruet. ¶ No. ꝙ
a grauamine iudicuz pt appellari. ¶
Jtem fragilitati ſerui ɔpatiendum
eſt. ¶ Jtez ſnia lata ɔtra puilegiū
pa. nō tenet ut h ptz et in pcedēti
capitulo. ¶ Jtez ſnia lata poſt ap
pellatōz ñ ligat. vñ pa. iſtas ſnias
omittit tanꝙ̄ nullas. ¶ Jtem diffe
rentia eſt int excōicationez et int
dictuz. qr excōicatio in pſonas de
bet ꝓferri. ¶ Jtez pendēte cā pt
peti innouatio puilegij. ¶ Jtez in
nouatio puilegij nihil noui iuris
tribuit ſꝫ ius ɔſeruat antiquuz.

¶ Cū olim. Ca. Epūs colimbri
eñ. mouit qſtōz ɔtra
mōſterium ſancte crucis ſup ſubie
ctōe ipſi9 mōſterij ꝛ quibuſdā ali
is articulis ſup quib9 impetrauit li
teras ɔtra mōſteriū ad iudices de
legatos corā qb9 petijt eps ſubie
ctōz mōſterij et duo milia moraba
tinoꝝ ſibi reſtitui. que duo milia
colimbrieñ. eps q̄ fuerat canonic9
regularis ipſi9 dederat ipſi mōſte
rio. petijt etiā quaſdā eccias cum
fructib9 medio tpe pceptis qs mo
naſteriū auctoritate ꝓpria fūdaue
rat pret aſſenſū colimbrieñ. epi et
expenſas factas et faciendaſ in lite
interim int ptes ſup predictis. tā
dem ex pte mōſterij extitit appella
tū ꝓpt qd eps colimbrieñ. ad ſedez
ap. accedens morā fecit ibidez lon
giorez ſꝫ quia ꝓ parte altera nul
lus ɔpuit rñſalis. fratrib9 ipſius
mōſterij mandauit certū tīmīū pſ
figendo in quo venirēt ad pñtiaz
ſuā vel mitterēt diffinitiuaz ſniam
recepturi ſup puilegijs et libtati
b9 que a romana eccia et ab .m. qn
dā colimbrieñ. epo. ſe hre dicebāt
et ſup alijs qſtōib9 intentatis cō
tra eos ab eccia colimbreñ. interiz
aūt liceret vtriqꝫ parti coraz abba
te de alcobatia et eius ɔiudicibus
quib9 cā puſ fuerat delegata ꝓpo
nere ac ꝓbare quidqd vellent et ſi
de ptiuz ꝓcederet voluntate diffi
nitiuā ſniam ꝓmulgarēt. Judices
auditis hinc et inde quidqd ptes
ꝓponere voluerūt credētes ſuffici
ent actū eſſe de cā ɔdemnarūt mōſ

ſteriū in expenſis q̄s ep̄us occaſio
ne ipſi9 negocij taxatōe p̄miſſa iu
rauit ſe feciſſe infirmādo lib̄tatem
quā dict9·m·ep̄us colimbrieñ·cō
tulerat mōſterio ſancte crucis cano
nicoꝝ aſſenſu extorto p nūcium re
gis· ¶·Item ꝯdemnauerūt mōſteri
um ad reſtitutōez duoꝝ miliū mo
rabatioꝝ q̄·m·q̄ndaz colimbrieñ·
ep̄us dederat mōſterio· ¶Itez iu
dicauerūt predc̄as eccias quaſ mō
ſteriū fūdauerat ſine aſſenſu epiſco
pi cū fructib9 medij tp̄is in ius co
limbrieñ·eccie reuocari·cū parſ ſā
cte crucis nec preſcp̄tione nec alia
defenſione ſup h̄ poterit ſe tueri·
Tandez ꝓcurator mōſterij ad ap·
ſe·accedens ꝓpoſuit prefatā ſniaz
nō tenere·et ſi etiam teneret dice
bat mōſteriuz indefenſuz·qz p̄uile
gia libertatis exhibita iudicib9 ñ
fuerūt et delictuz pſone nō debet
in dānuz mōſterij redūdare·vnde
petebat ad exhibitiōez p̄uilegioꝝ
de benignitate ap̄lica ſe admitti·
pa·vero ꝯſiderās q̄ p̄uilegia illa
non ſoluz ꝓ lib̄tate mōſterij facie
bant ſꝫ ius romane eccie tuebātur
ne in romanā ecciam leſio mōſterij
redundaret ad exhibēda p̄uilegia
ꝓcuratorē admiſit ꝯſideratis pri
uilegijs et alijs cauſe meritis diſti
guēdo inter lib̄tatem p·m· colim
brieñ·ep̄m mōſterio ꝯceſſaz et lib̄
tatem eidez mōſterio a romana ec
cleſia ꝯceſſam·qz ꝯſenſus capituli
extortus fuit in ꝯceſſione epiſcopi
et pagina ꝯceſſionis in aliq̄d line
is raſuras hēbat ſuſpectas·et ſub
ſcp̄tiones ſingulis manib9 ſubſcri
bentiuz annotatis·aliud ſcriptum
q̄d exhibitū fuit nullaz raſuraz ha
bebat·et eadē manu ſcriptū lib̄ta
tem ab ipſo epiſcopo ꝯceſſam dn̄s
pa·iudicauit irritā et inanez·quan
tuz ad h̄ ſniam iudicū ꝯfirmando.

verū qz p p̄uilegia an̄dicta ꝯſtitit
monaſteriū liberuz et exemptuz et
q̄ tanto tēpe fuerat in poſſeſſione
lib̄tatis q̄ alijs ceſſantib9 etiā pre
ſcripſiſſet libertatē illaz mōſterio
ꝯceſſam dn̄s pa·ꝯfirmauit·epiſco
po ſup h̄ ſilentiū imponendo·p h̄
tñ non derogatr̄ ſnie p̄orum iudicū
cuz ipſi de hac nō cognouerint li
bertate·ꝓnunciauit etiam mōſte
rium nō teneri ad ius ꝓfectōis q̄d
eſt ꝯtrariuz libertati nō derogan
do iudicib9 delegatis quib9 p̄uile
gia lib̄tatis nō fuerūt p̄ntata·i ce
teris vero articulis ſniam ꝓ colim
brieñ·eccia ꝓmulgatā ꝯfirmauit·
¶Nota q̄ cā poteſt monacho de
legari· ¶Item qui nō pſequitur
appellatōz et in cauſa ſuccūbit cā in
expenſis punit̄· ¶Item ꝓbatio ex
penſaruz p iuramētum fieri debet·
¶Item ꝯſenſus ſeu ꝯfeſſio p metū
extorta nō valet ¶Item epiſcop9
regularis donare bona eccie nō pt̄
nec etiam ſecularis· ¶Item nulluſ
poteſt edificare eccias ſine ꝯſenſu
epiſcopi in cui9 territorio edificā
tur vnde epiſcop9 pt̄ illas reuoca
re· ¶Item delictum pſone in dam
nū eccie redūdare non debꝫ· ¶Itē
cū eccia leſa eſt i iudicio reſtituit̄ i
his que amiſit· ¶Item inſtrumen
tum dꝫ eſſe ſine aliq̄ raſura ſuſpc̄a·
¶Item libertas poteſt preſcribi
ꝯtra epiſcopuz nomīe alterius al
legata· ¶It lꝫ ſnia iudicis reuoce
tur ex noua cauſa iudex qui eam tu
lit ꝓpterea non notat̄· ¶Item ſen
tentia ꝓ parte tenet·

¶Accedentib9· Caſus· Mōa
chi nouiaceñ·
in preſentia domini pa· petebant
decimas terrarum cuiuſdam loci a
templarijs quas diu quiete poſſe
derant anteq̄ ad templarios pue
niſſent·et poſtq̄ templarij terras

illas acquiſierunt decimas earum
per ·xl· annos et ampli9 pacifice p
ceperũt · ſed modo de nouo tẽpla
rij eas ſubtrahere moliunt̃ Ex pte
templarioꝝ allegabatur p̃uilegiũ
quod ꝺ laboribus ſuis decimas ſol
uere non tenentur · mandat pa· iu=
dicibus quatin9 ſi abbates et mo=
nachi ꝓbauerint ꝙ a templarijs
decimas de terris predictis p ·xl·
ãnos ꝯtinue pceperint ſine lite cõ
pellant templarios ad preſtatiõeꝫ
ipſarum cuꝫ tanto tempe ꝯtra p̃ui
legia ſibi ꝯceſſa decimas ipſas ſol/
uerint eis tacite renũciaſſe viden
tur · Si vero in probatõne defece
rint abſoluant templarios ab eiſꝺ
¶ Nota ꝙ qui non vtitur p̃uilegio
ſuo per ·xl· annos amittit illud · Et
ſic nota ꝙ cont̃ p̃uilegium preſcri
bitur ¶ Item tacite renunciat quis
iuri ſuo per ꝯtrarium actum · ¶ It̃
deficiente actore reus abſoluitur ·

Cũ capella · Caſus · Capella
ducis burgũdie
gaudet p̃uilegio ſpeciali ſibi a ſe·
ap· conceſſo videlicꝫ ꝙ nullus ar̃e
piſcopus vel ep̃us in pſonas cano
nicoꝛuꝫ ipſius capelle ſn̄ias ſuſpẽ
ſionis vel interdicti aut etiaꝫ excõi
cationis audeat ꝓmulgare · quidã
canonici ipſius capelle habent ec=
cleſias prochiales q̃ ſubſũt ep̃o li=
goñ · occaſione dicti p̃uilegij dicũt
ſe exemptos in omibus ita ut quã
tumcũqꝫ grauiter excedant nolunt
correctõne et ſn̄ie ipſius ep̃i ſubia
cere · ep̃us ſigficauit ꝭ dño pa · vn
de mandat eidem quatin9 inquan=
tum exempti ſunt ratõne ipſius ca
pelle p̃uilegijs apoſtolicis deferãt
reuerẽter ſꝫ ratõne aliaruꝫ ecciaꝝ
quas ab ipſo epiſcopo hñt vel a li=
as ad ep̃i ptinent iuriſdictõneꝫ of
ficij ſui debituꝫ in eoſdem libere ꝓ
ſequatur ¶ Nota ꝙ in capellis poſ
ſunt eſſe canonici · ¶ Item canoni=
ci pñt habere eccias parrochiales
¶ Item aliquis eſt partim liber q̃
ad aliquem · et partim alij ſubeſt ·
¶ Item aliquis poteſt habere plu
res dños · ¶ Item eadem res dupli=
ci iure poteſt cenſeri ·

Ex ore ſedentis · Caſus · int̃
ep̃m vigoꝛ
nieñ · ex vna parte et monaſterium
eueſ hameñ · ex altera · queſtio ver=
tebatur ſup ſubiectiõe ac libertate
ipſius monaſterij · pcurator mona
ſterij ꝓpoſuit ꝙ monaſteriuꝫ ipſuꝫ
ab ipſa ſui fundatione liberuꝫ exti
tit · et exemptuꝫ cum capellis ſuis ·
ad hoc ꝓbanduꝫ induxit p̃uilegia
romanoꝝ pontificũ conſtãtini vnũ
et alterum alexandri · et indulgẽti
as clementis et celeſtini quoꝝ vſũ
ꝯtinuuꝫ per teſtes oſtendere nite
batur · Ex parte rñdebatur aduer=
ſa ꝙ in p̃uilegio conſtantini q̃dam
perſpicitur contineri per quod mo
naſterium videtur ad iuriſditioneꝫ
epiſcopi pertinere videlicet ꝙ ab
bas eiuſdem mõſterij · primuꝫ locuꝫ
poſt vigoꝛnieñ · epiſcopum ſemp
obtineat · ſed hoc locum habere nõ
poſſet in generali concilio neqꝫ in
prouinciali · et ſic relinquitur ꝙ il
lud intelligitur in ſinodo epiſcopa
li qualiter ad eius ſinodum venire
tenetur In p̃uilegio alexãdri quod
dam aliud ꝯtinetur per quod dyo·
epiſcopus in eodem monaſterio iu
riſdictionem ſuam videtur in aliq̃=
bus retinere quia ibi dicitur · Epi
ſcopi vigoꝛnieñ · a fratribus eiuſꝺ
monaſterij aliquid iniuſte non exi=
gant ſed his ꝯtenti ſint que fres
eiuſdem monaſterij vigoꝛnieñ · epi
ſcopis preſtare rationabiliter con
ſueuerunt · per hoc videtur ꝙ aliq̃
de bonis ſuis abbates ſuis epiſco=
pis exhibere tenentur · Dñs papa

hijs et alijs intellectis cuȝ a neutra parte ſit probata preſcriptio ſententionalit̃ diffiniuit ꝙ monaſterium eueſhameñ. liberum eſt a capite et ꝓrſus ab epiſcopali iuridictōne exemptuȝ tutela ipſius monaſterij archiepiſcopo cantuareñ. reſeruata. In membris vero que non probat̃ exempta dioce. epiſcopo ſit ſubiectum ꝓpter quod abbas ad ſinoduȝ epiſcopi venire tenetur. et p̄mum locum poſt vigorneñ. epiſcopū obtinere et idem abbas ꝓ ipſis membris non exemptis tenetur vigornieñ. epiſcopo exhibere reuerentiam et honorem quibus exhibitis. vigorneñ. ep̄us debet manere cōtentus. ¶ Nota ꝙ iudex debet rectaȝ ferre ſententiaȝ nulli contra iuſticiam parcere ius ſuum vnicuiqȝ tribuere. ¶ Item aliquis pro parte ſubeſt alicui. et pro parte liber eſt. ¶ Item licet monaſteriuȝ liberum ſit in capite membra ꝓpterea non ſūt exempta niſi expreſſe de mēbris cōtineatur in p̄uilegio. ¶ Item ar. ꝙ aliquis poteſt eſſe vaſallus plurium dominorum.

Ex parte. Caſus. Clerici vel laici impetrant literas a dño pa. per q̄s recipit eos cum perſonis et rebus ſuis ſub ipſius protectione queritur. vtrū per talem protectionem exempti ſint a iuriſdictione epiſcopoꝝ ſuoꝝ. rñ. pa. ꝙ per huiuſmodi literas a poteſtate ſuoꝝ epiſcoporū non ſubt̃huntur. ¶ Nota ꝙ per verbum ꝓtectionis non datur exemptio. ſec9 cum dicitur ad iudicium libertatis percepte.

Paſtoralis. Caſus. Quidam religioſi literas obtinent a ſe. ap. in quibus indulgetur eiſdem ut eccleſias ſuas in ꝓprios vſus conuertere poſſint decedentibus perſonis illarum. querit̃ vtrum liceat eis auctoritate ꝓp̄a poſſeſſionem illarum ecciarum int̃re vel per dioce. epiſcopuȝ in illas ſint potius inducendi. ad hoc rñdȝ pa. qđ ſuo epiſcopo incōſulto nō licet eis in poſſeſſionem earum int̃re quia per huiuſmodi indulgentiam epiſcopali iuri nihil intelligit̃ derogari niſi fōte in ipſa indulgētia contineatur expreſſe qđ epiſcopo incōſulto id facere poſſint. ¶ Nota hic argumētum qđ vbi cōceditur maius non tamen id quod minus eſt. ¶ Item p̄uilegium vel indulgentia intelligitur eſſe cōceſſa ſine alterius iniuria. ¶ Item vbi duo ſunt impedimenta non ſufficit alterum totius niſi et vtrūqȝ remoueatur. ¶ Item p̄uilegia cum ſint odioſa non debent extendi niſi q̄tinus in eis continetur.

Petiſtis. Caſus. Aliquando contingebat qđ ciuitas tripolitana ꝓpter hoſpitalarios vel templarios generali ſupponitur interdicto. iſti in quoruȝ fauore poſitum fuerat interdictuȝ non ſeruabant. illud queſiuit ep̄us tripolitanus vtrum ipſe cum capitulo ſuo illud debeant obſeruare. rñdet pa. qđ exceſſus illorum illis non prebet licentiam deliquendi. ſed ſi predicti fines p̄uilegioꝝ ſuorum non ſeruauerint violando int̃dictum quod pro eis fuerat ꝓmulgutum ep̄us et capituluȝ predicti in penam preſumptionis illorū q̄diu ipſi non ſeruauerint interdictū de licentia dñi pa. celebrent ne videantur de aliorum fletu ridere ¶ Nota qđ non debet quis illud facere a quo impetrauit alios ꝓhiberi nec debet alij legeȝ imponere quā ipſe negligit obſeruare. ¶ Itē eo iure quo quis ꝯtra alium vtit̃ ipſe

debet vti eodem. Item null9 debet excedere fines ꝑuilegij ſui. Item nullus de alterius fletu ridē.

Nūm p ↄfeſſionem. Ca. Ep̄us nephchſinus petebat ius ep̄ale in eccīa beati blaſij de flaiano ptinente ad q̄dam monaſteriuꝫ in dioc. dicti epiſcopi ↄſtitutum. ex parte aduerſa allegabatur quoddā capitulū qđ ↄtinetur in ꝑuilegio mōſterio conceſſo. videlicet ut nullus ep̄us eccleſias vtroqꝫ iure illi ſubiectas interdicto ſupponere. vel monachuꝫ ſeu clericum eiuſdem monaſterij ſinodare vel excōicare p̄ſumat. Sed ꝓcurator monaſterij fuit ↄfeſſ9 in iure ꝙ ep̄s nephchſin9 ius ep̄ale ꝑcipit in eccleſia predicta. dubitabatur vtrum capituluꝫ predicti ꝑuilegij obſtaret quominꝰ ep̄s ius epiſcopale poſſit exercere in dcām eccleſiam vel capellanuꝫ ipſius. reſpōdet pa. cum per ↄfeſſionem ꝓcuratoris monaſterij ↄſtet ꝙ ep̄us percipit ius ep̄ale in eccleſia p̄dicta idem ep̄s non obſtante capitulo iſtius ꝑuilegij pōt dictam eccleſiā interdicē et excōicare mōchuꝫ ſeu clericuꝫ monaſterij ad regimē ipſi9 eccīe deputatū cū alt'utꝝ de iure illa fuerint facienda. qꝛ illud capituluꝫ intelligitur đ monachis vel clericis in ipſo monaſterio permanētibus vel deſtinatis ad eccīaſ vtroqꝫ iure ſibi ſubiectas No. ꝙ ↄfeſſio ꝓcuratoris i iure facta domino p̄iudicat Item ꝑuilegiū nō tuetur aliquem in delicto. Item eccīa tunc ſubiecta eſt abbati vtroqꝫ iure quādo ep̄s nullum ius epiſcopale exercet in illa. Item licꝫ pſona ſit exempta cum ratione rei quam poſſidet nō exempte eſt ſubiecta.

Quia circa. Caſus. Archiep̄us lunden̄. conceſſit monachis oīm ſanctorum ꝑuilegium ſup decimis epiſcopalibus retinendis ſic forte dicēdo. remittimus monaſterio oīm ſanctorum decimas poſſeſſionū ipſius monaſterij ptinentes ad archiep̄atū. archiep̄us lunden̄. ſucceſſor ↄcedētis ꝑuilegium. queſiuit vtrum monachi predicti ꝑuilegium illud extendere valeant ad poſſeſſiones acquiſitas tempe ꝑuilegij ꝗ poſtmodum acquirendas rn̄det pa. ꝙ ſi remiſſio decimaruꝫ illaruꝫ facta fuit ſm canones predeceſſor illius indđfinite remittēdo decimaſ epiſcopales monaſterio cum nichil excepit et potuerit excepiſſe intellexiſſe videtur non ſolum de decimis poſſeſſionum illius tpis. ſed etiaꝫ futuri quia in beneficijs pleniſſima dꝫ interpretatio adhiberi. et vna et eadem res non debet diuerſo iure cēſeri. No. ꝙ ↄceſſio ſimpliciter et indeffinite facta etiam reſpicit tempora futura et generaliter intelligitur. Et ſic eſt hic ar. ꝙ indeffinita equipollet vniuerſali. Itez q̄ nichil excepit et potuit totum ius ſuum intelligitur alienaſſe. Itez in beneficijs pleniſſima debet fieri interpretatio. Item vna res nō debet diuerſo iure cenſeri. Itez ar. ꝙ ꝑuilegiū extendi ꝑ ad futuru

Antiqua. Caſus. Concilium gn̄ale renouat ꝑuilegia quatuor patriarchaliuꝫ ſedium ſtatuēdo ut poſt romanā eccleſiam que inter aliaſ obtinet principatum ↄſtantinopolitana p̄muꝫ locū obtineat alexandrina ſcđm antiochena tercium ieroſolomitana quartū ſeruata cuilibet ꝓpria dignitate ita ꝙ poſtq̄ prelati illarum a romano pontifice palliū acceperit

preſtito ſibi fidelitatis et obedien tie iuraměto. q̃ ipſi poſtmodũ pal lium ſuis ſuffragneis largiãtur. re cipientes ꝓ ſe obedientiaꝫ canoni cã et ꝓ rõ. eccĩa ſpõſiõẽ obediẽtie ab eiſdẽ ‖ Secũdo dicit ꝙ ante ſe faciant crucez vbiqꝫ deferri niſi in vrbe romana. et vbicunqꝫ ſumm⁹ pontifex pñs fuerit aut etiam lega tus vtens inſignijs apoſtolice di⸗ gnitatis. Vltimo dicit ꝙ in omib⁹ ꝓuincijs eorum iuriſdictioni ſubie ctis ad eos cuꝫ neceſſe fuerit appel letur. ſaluis appellationibus ad ſe⸗ dem apl̃icam intẽpoſitis quib⁹ eſt ab omibus deferenduꝫ. ‖ Nota ꝙ dñs pa. eſt iudex ordinarius ſingu lorũ. ‖ Item palliũ eſt ſignũ ple nitudinis ptãtis paſtoralis officij ‖ Item ſuffraganei tenentur p̃ſta re iuramẽtum obedientie et reuerẽ tie patriarche. ‖ Itẽ minor iudex non poteſt exercere iuriſdictiõꝫ ſu am pñte maiori. ‖ Item ad patri⸗ archã poteſt appellari omiſſis me dijs. et hoc intellige de his q̃ ſunt eius iuriſdictioni ſubiecti. ‖ Item omiſſis omibus medijs poteſt ap⸗ pellari ad papam.

Ut priuilegia.

Caſuſ. Roma na eccĩa q̃buſ dam regularibus ↄceſſit quedaꝫ p̃ uilegia. Sed quia ipſi fines p̃uile giorum ſuoꝝ excedebant ea minuſ bene intelligenteſ pa. ea in ↄcilio generali declarat qualiter ſint in⸗ telligẽda ne illa pertrahãt ad ab uſum. quia p̃uilegium meretẽ amit⸗ tere qui ꝑmiſſa ſibi abutitur pote ſtate. Secũdo ponit verba p̃uile⸗ gioꝝ Conceſſuꝫ eſt ab eccĩa roma na quibuſdam regularib⁹. ſcꝫ tem plarijs et hoſpitalarijs ut hijs qui fraternitateꝫ eoꝝ aſſumſerint nõ negetur eccĩaſtica ſepultura ñ ſint excõicati vel nomĩatim interdicti. Si forte eccleſie ad quas ꝑtinent fuerint interdicti ipſos quoqꝫ cõ⸗ fratres quos eccĩarum p̃lati ap̃d eccleſias ſuaſ nõ ꝑmiſerint ſepeliri ipſi ad eccleſias ſuas deferãt tumu landos niſi excõicati vel nomĩatim fuerint interdicti. declarat hic pa pa de quib⁹ ↄfratribus ſit intelli genduꝫ. ſcꝫ de illis qui adhuc mo rantur in ſeculo et eoꝝ ordini ſũt oblati mutato habitu ſeculari vel de his qui ſua bona eis dederãt in ter viuos retẽto ſibi ꝙdiu vixerit vſufructu iſti quidem ſepeliantur apud eccĩas ipſoꝝ regularium vel apud eccleſias alioꝝ non interdcaſ ſi ibi elegerint ſepeliri. Si enĩ de quibuſlibet ↄfratribus ipſoꝝ fra ternitatem aſſumentibus intellige retur pro duobus aut tribus dena rijs annuatim ſibi collatis nimiũ vi leſceret eccĩaſtica diſciplina tamẽ et ipſi certã obtinent remiſſionem ab apoſtolica ſede conceſſaꝫ. Vlti mo ponit alium articulũ in quo ex cedebant fines p̃uilegioꝝ ſuorum Continetur em̃ in p̃uilegio ipſorũ ut ſi qui fratrum ipſoꝝ ꝓ colligẽ dis elemoſinis ad aliquaꝫ ciuitateꝫ caſtellum vel vicũ aduenerint ſi fõ te locus ille a diuiniſ fuerit interdi ctus in eoꝝ aduentu ſemel in anno aperiantur eccleſie ut excluſis excõ mũicatis et interdictis diuina offi cia celebrentur. verba illa apiantẽ eccleſie ſemel in anno ſic debent in telligi vt vna em̃ eccĩa eiuſdeꝫ loci ſemel tantuꝫ in anno aperiatur. q̃r licet dictum ſit pluraliter aperian tur eccĩe non tamen de qualibet ec cleſia eiuſdem loci intelligendũ eſt ne ſi hoc modo intelligeretẽ nimiuꝫ vi lipendi ↄtingeret ſnĩam interdi cti qui vero ↄtra iſtas declaratõeſ quidq̃ ſibi vſurpare p̃ſumpſerint graui ſubiaceant vltioni. ‖ Nota

ꝙ ꝓuilegiuz meretur amittere qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate. ¶ Item aliquis habet habitū mo nachalem nō tamen eſt monachus ¶ Item vileſcere non debet eccleſi aſtica diſciplina. ¶ Item pluralis locutio exponitur de vno.

¶ **Ad nonnullis.** Ca. quibuſdā regularibus conceſſum eſt ut cum cō ne terre fu erit interdictuz diuina poſſint offi cia celebrare ianuis clauſis et vo ce ſubpreſſa et nō pulſatis campa nis excluſis excōicatis et interdi ctis in fauorem pontificalis officij ↄcilium extēdit hoc ad epiſcopos niſi hoc eis expſſe fuerit inhibituz verūtamē hoc ius illis cōceditur qui cauſaz aliquaz non preſtiterit interdicto. nec aliquam fraudez in geſſerint cum tale compendiuz ad iniquuz diſpendium trahi non de beat. ¶ Nota ꝙ occaſio iuris ad in iquuz diſpendium trahi non debz

¶ **Quanto amplius** Caſus. Ab bas et ↄuē tus ordinis cluniaceñ. ſunt exemp ti. vnde cū epi et archiepiſcopi in quoruz dioce. cōmorātur eos excō mūicare vel īt̄dicere non poſſint in eos qui molūt in molendinis eo rum vel coquunt panem in furnis ipſoꝝ et qui vendēdo vel emendo aut alias eis cōicant excōis et īt̄ dicti ſnias ꝓferunt. et ſic non vim et ꝑtātem ꝓuilegiorū apoſtolice ſedis ſed ſola verba ſeruātes mōa chos dicti ordinis quodāmodo ex cōmunicant dum eis alios excōica re non ſinunt. et ſic quātum ad hoc iudeoꝝ iudicio iudicentur et ꝗ cō mūicant illis maiorem excōicatōez incurrūt ꝙ̄ qui excōicatis partici pant ꝓpter qđ monachi cluniaceñ. de predictis prelatis grauiter do mio pa. ſunt ↄqueſti. vnde mādat vniuerſis et ſingulis predictorum quatinꝰ ſnias in fraudez ꝓuilegio rum apoſtolice ſe. de cetero nō fe rant. quia ſi ſuper hoc ad ipſū que rela puenerit ꝓmulgatores taliū ſentiaꝝ ſeueritate debita caſtiga bit. ¶ Nota ꝙ nō tantum verba ſꝫ vim et poteſtatem priuilegioꝝ le gis ↄ canonis ſeruare tenemꝰ ¶ Itē fraus legi vel canoni fieri nō debꝫ quia nichilominꝰ incidit in legem

¶ **Ex parte.** Caſus. In diſtrictu regine anglorum erant quidaz litterati quos nec ha bitus nec tonſura clericos oſtēdit Sed cuz ipſi deprehendūtur in ali quibus maleficijs ut iuriſdictōnez regine deludāt et penam debitam ꝓ delictis euadant reſumūt tonſu ram abiectam ↄ habituz clericalez quia antea ꝓ laicis ab omibus ha bebātur. Regina ſignificauit hoc dno pa. tñ. ei papa ꝙ ſi ſuam iuriſ dictōez in hmōi delīquētes exer cuerit qui ſine tonſura et habitu in delictis fuerint deprehenſi equa nimiť ſuſtinebit cū malicijs hoim nō ſit indulgenduz nec tonſura vł ha bitu ſic reſumpto ipſoꝝ malicia fo ueri non debet. ¶ Nota ꝙ qui ton ſura et hītu dimiſſis in delictis de prehendunť amittunt ꝓuilegium clericale et poſſunt puniri ſine pe na excōicationis. ¶ Item malicijs hoim non eſt indulgenduz ſed po tius obuianduz.

¶ **Super ſpecula** Caſus. Quam uis eccia ſecu larium legum nō reſpuat famulatū que imitantur veſtigia equitatis. tamen quia in francia et multis ali is ꝓuincijs laici nō vtūtur legibꝰ romanoꝝ iparatoꝝ et raro eccleſi aſtice occurrunt cauſe que nō poſ ſint per canones expediri vt plenī us ſacre pagine inſiſtať. firmiter

ꝓhibet dn̄s papa ne pariſius vel in ciuitatibus ſeu alijs locis vicinis aliquis docere vel audire ius ciuile preſumat. et qui contra fecerit a cauſarum patrocinijs interim exclu datur et p epm̄ loci excōicetur. // Nota q̄ eccleſia approbat leges et eis vtitur. // Item magis eſt in ſiſtendum ſacre pagine q̄ alijs ſcien tijs. // Item ar. q̄ ratione vicinita tis ſentit quis comodū vel in como dum.

Quia intentionis. Ca. Dos mini9 pa pa innouauerat ꝑuilegiū cuiuſdā mōſterij ↄſtituti i dioc. baioc. eps baiocen̄. dubitauit vtrū p talem in nouationem iuri epali ſit derogatū queſiuit a dn̄o pa. an ei ꝑiudicaret rn̄. ei pa. q̄ inouatio ius nouū n̄ cō fert nec tollit vet9. vn̄ vult eū eſſe in eo ſtatu in quo erat tpe innoua tionis impetrate. ſz p h̄ nō intēdit pa. iuri al's ↄpetenti eidem mōſter tio ꝑiudicium generare // Nota q̄ innouatio priulegij nichil noui iu ris tribuit. nec ius vetus tollit. Item pa. nō intendit p literas ſu as alicui ꝑiudicium generare.

In his que Caſus. Fr̄es ꝑdi catores et mino res ipetrauerūt indulgētiā a dn̄o pa. ut vbicūq; fuerint cū altari vi atico valeant celebrare ſine ꝑiudi cio iuris prochialis. quidam plati nimis ſtricte illā indulgentiā int̄ pretātes. dicebāt q̄ p illam indul gētiam ꝑdicti fr̄es preter aſſenſū pla toꝝ h̄ facere nō poſſunt. vn̄ nō p mittūt eos celebrare ſm̄ illā indul gentiā. Cū aūt ſine indulgētia fr̄es predicti ꝑn̄t de prelatoꝝ lnia cele brare n̄l eis ↄferret. mandat dn̄s pa. cuidā epo q̄tin9 interpretati one hmōi reprobata dūmodo abs tineāt ab iniurijs alioꝝ datā lnias predcīs fr̄ibus dēat publicare. ita q̄ dicti fr̄es ex indulgētia ipſa ali quā videant gratiā ↄſecuti. // No ta q̄ ea que cultū diuinū reſpiciūt benigne ſunt int̄pretanda. // Item bn̄ficiū ꝑncipis late eſt int̄pretan dū. // It indulgētia ſiue ꝑuilegium ſine alteri9 iniuria ↄcedi dz. // Itē indulgētia ſiue ꝑuilegiū ſic dz in telligi ut aliquid ↄferat. al's delu ſorium eſſet.

Dudum Ca. int̄ priorem et cō uentum de butele ex pte vna et ꝑoriſſam et moniales de campeſſe ex pte alia corā iudicib9 q̄to ſup decimis noualiū vertebat̄ lite pendēte corā iudicib9 mōiales impetrauerunt indulgētiam ſup deci mis noualium non ſoluēdis. nullam de lite mota in indulgētia mētiōem faciētes p quā indulgētiam vole bāt repellē priorem et ↄuētum ꝑdi ctos a lite dubitabāt iudices quid iuris eſſz pa. de ↄſilio fratꝝ ſuoꝝ decuit iuri predcoꝝ frum p indul gētiā illam nō facientē mētoēz de li te mota nullū preiudiciū generari ſup decimis noualium nō ſoluēdis q̄s poſſidebāt tp̄e indulgētie a par te altera impetrate. // Nota q̄ lr̄e ſiue indulgētia ſup re litigioſa im petrate ꝺ lite mota nō faciētes mē tionem nō valēt nec impediūt ꝓceſ ſum iudicis quia tacita veritate ſūt obtente. Et ſic nota q̄ pa. ↄceden do alicui indulgentiam ſeu ꝑuilegi um nō intendit alium ledere.

Quidam ſic aſſeris Ca. Qui dam ꝑuile giati ut templarij et hoſpitalarij quoſdā receperāt in fraternitatē ip ſoꝝ. ꝓpter q̄ꝺ voluīt dioce. epo de iurib9 epali b9 rn̄dere. dicit pa. q̄ q̄diu fr̄es iſti morā faciūt in domi bus ſuis dioce. eos ↄpellat ad iu ra ſibi integralit̄ pſoluēda. Item

ꝙ non ſufficit receptio ꝑuilegiato
rū ad euitādā iura ep̄alia niſi rece
pti ad ꝑuilegiatos tranſeant.

¶ **Cōſultatiōi** Caſus. Aliq̄ ter
ra de nouo reda
cta eſt ad culturā ꝑ aliquos religi
oſos de nouali bus decimas nō ſol-
uētes de qua nō extat memoria ꝙ
culta fuiſſ3 dubitabat̄ an ꝑpetuo il
la dici debeat noualis q̄ ad decias
non ſoluēdas rn̄. pa. ꝙ ꝑpetuo ↄ̃ra
illa debeat cenſeri noualis quo ad
imunitatē de decimis nō ſoluēdis
alias ↄtingere poſſ3 aliquādo in-
dulgētiaꝫ de noualib9 plus eis diſ
pendij ꝙ vtilitatis afferre. ¶ No
ta quod ſemel eſt nouale ſemꝑ erit
nouale quo ad imunitatē de deci-
mis nō ſoluēdis. Et hic nota ſ ar.
ꝙ ꝑncipium ↄſiderandum eſt. ¶
Item ar. ꝙ ex q̄ res ſemel eſt ꝑuile
giata ſēꝑ erit ꝑuilegiata. q2 ꝑuile
gia perpetua ſunt.

¶ De purgatōne canonica

NObilis homo Ca. Sta
tuit ↄciliu3 triburien̄. ꝙ
ſi nobil' homo l' et ingenu
us accuſat9 fuerit i ſinodo et crimē
negauerit deficiēte accuſatore cu3
duodeci3 hōib9 ingenuiſ ſe expur
get ſi de hoc fuit infamat9. Secun
do dicit ꝙ ſi an̄ fuit deꝑhenſ9 aut
in furto aut in ꝑiurio aut falſo te-
ſtimonio vlteri9 ad iu ſurādu3 non
admittatur. ſ3 ei ſicut qui ingenuus
nō eſt purgatio indicat̄. ¶ No. ꝙ
deꝑhenſus in furto. ꝑiurio aut fal
ſo teſtimonio ad iurandū vlterius
nō admittit̄. Et hic eſt ar. ꝙ ꝑ̄ſumi
tur ↄtra aliquē ex an̄cedenti vita.
¶ Ite3 ar. ꝙ ꝓpter crimē perditur
nomen dignitatis

¶ **Si quis p̄ſb2.** Ca. Statuit cō
ciliū agathen̄.
ut ſi preſb2 fuerit infamat9 negli-
gens famā ſuā. ep̄s ꝑ ſe ipſum iuramē
to ſeu bāno criſtianitatis aſtrīgat
ut ei9 infamiā patefaciat q̄ pateſa
cta ſi accuſator defuerit ep̄s illū ſe
orſu3 admoneat et ſi nō correxerit
adhibeat duos vel tres. et ſi ſe nō
emēdauerit. ep̄s eū publice admo-
neat. et ſi ſic nō curauerit ſe cōrige
re ab officio ſuſpendat̄ vſq3 ad de
bita3 ſatiſfactōē. ne populus in cu3
ſcandalū ꝑruat̄. ¶ Nota ordinem
ꝑ iſtā decretale3 q̄liter ꝑ̄lat9 ꝓce
dere dēat ↄtra ſubditū infamatum
anteq̄ eū ab officio ſuſpendat.

¶ **Monīales** Ca. ſi monīales ac
cuſent̄ libidib9 in
ſeruire vel etiā denūcientur ceſſan
te accuſatore ſ̄m regulā ſua3 ſe ex
purgēt. ¶ Nota ꝙ monialis ſuſpe
cta de inceſtu tenet̄ ſe purgare.

¶ **Si quis de gradu** Caſ9. Si
aliq̄s cle
ricus ↄuictus fuerit in iudicio vel
ↄfeſſus ſe ↄſenſiſſe raptorib9 alie
narū ſpōſarū vel mediatore3 eſſe a
ꝓprio gradu repellat̄. et ſi de hoc
veriſimilit' infamat9 fuerit ſe expur
get. ¶ Nota ꝙ ↄfeſſus in iure pro
ↄuicto hēt̄ur. ¶ Ite3 ↄſentiens et
agēs pari pena puniūtur q̄d verū
eſt de ↄſenſu cooꝑationis. ¶ Ite3
pena raptoris aliene ſponſe eſt de-
poſitio. ¶ Itē veriſimilis ſuſpitio
inducit purgatōnem.

¶ **Quotiens** Caſus. Ep̄s tridē
tin9 accuſat9 fuit
ꝙ ꝑ ſimoniā eccīam beati petri de-
derat petro preſb2o ſ3 accuſatores
ſ ſ̄m formā canonica3 ꝓbare non
potuer̄t. q̄ ſuit ꝑ̄triarcha aq̄legen̄.
q̄d ei3 agēdū rn̄. pa. ut in t'cia ma
nu ſui ordi s et q̄rta abbatū et ſac-
dotū de illa ſimonia ſe expurget a
ſi de hoc eſt infamatus. tenor pur-
gatōis talis d3 eſſe. Jurabit ep̄us

ſuper ſancta dei euāgelia q̄ pro ecclesia ſancti petri danda preſbitero p. nec per ſe nec per aliam ſubmiſſam perſonam. nec aliquis pro eo ſe ſciente p̄cium recipit. Compurgatores iurabunt q̄ credunt eum verum iuraſſe. ¶ Nota q̄ ceſſante accuſatore. ſi accuſatus remanet infa/matus. deb3 ſe purgare. ¶ Item p homines ſui ordinis debet quis ſe purgare. ¶ Item arbitrarius eſt numerus compurgatorū. ¶ Item compurgatores illi9 opinionis eſſe debent. q̄ nō ſit veriſimile eos velle deierare. ¶ Item nota hic formam purgationis faciende. purgādus iurabit ſe non feciſſe quod obicitur ei. nec per ſe. nec p alium. compurgatores vero iurabunt ſe credere illum dicere verū. ¶ Item nota q̄ non licet michi per aliū quod per me nō licet.

¶ Nos inter alios. Caſus. Aliquis parrochianus epiſcopi infamatus eſt de aliquo crimine eccleſiaſtico. queritur. vtrum epiſcopus defitienti b9 accuſatoribus. et teſtibus poſſit illum cōpellere ad purgatōez p̄ſtandum. rñdit papa. q̄ ſi de aliquo crimine publica laborat infamia defitientib9 predictis perſonis. epiſcopus poteſt ipſum compellere ad purgationem. niſi ad ſup iorem duxerit appellandum. et ſi appellauerit. eius parebit iudicio ad quem appellauit. ¶ Nota q̄ epiſcopus parrochianum ſuum infamatum poteſt compellere ad purgationem. ¶ ¶ Item a tali compulſione appellat̄ iuſta de cauſa.

¶ Cum. p. manconella. Caſus Preſbiter petrus mācōnella infamatus erat de ſymonia. pro qua fuit ſibi indicta purgatio. querebatur quales teſtes debeat habere ad ipſum cōpurgandum. reſpondit papa q̄ cōpurgatores illi debēt eſſe talis honeſtatis ⁊ opinionis. q̄ non ſit veriſimile eos odio vl̄ amore. aut obtētu pecunie velle deierare. et neceſſe eſt vt vitam ⁊ conuerſationē ei9 agnoſcant. quem purgare debent. In fine dicit q̄ qui deficit in purgatione. ab officio ⁊ beneficio eſt priuandus. Dicit etiam q̄ ille qui recipit purgationem nullam maliuolētiam vel indignationem compurgatoribus oſtendere debet. nec impediat eos. nec ab alijs impediri p mittat. ¶ Nota q̄ compurgatores debent eſſe bone fame. ⁊ opinionis et vitam et conuerſationē compurgandi agnoſcere debent ¶ Itē qui deficit in purgatione. punitur tanquam preſumptiue conuictus.

¶ Item pena defitientis in purgatione. eſt depoſitio ab officio et beneficio. ¶ Item iudex nullam maliuolentiam vel indignationē oſtendere deb3. ¶ Item compurgatores non ſunt impediendi.

¶ Ex tuarum. Caſus. Quidam prebſbiter. h. nomine infamabat̄ de homicidio propter quod epiſcopus ſu9 ab officio ſacerdotali ſuſpendit. ipſe quaſdā litteras exhibuit ante ceſſoris ipſius epiſcopi. in quibus continebat̄ quod iudicio aque frigide ſuā innocētiā purgauit i3. et epiſcopus ipm abſoluiſſ3. queſitum fuit a pa. vtrū talis purgatio ſufficiat. quia vero peregrina iudicia ſunt inhibita. dicit papa q̄ predicta purgatio inſufficiens fuit. vnde mandat papa epiſcopo quatinus ſi accuſatores ydonei nō appuerit cū. vij māu. aut v. ſui ordinis. debeat ſe purgare. qua preſtita ſuſpenſionem ſine difficultate relaxet et eum boni teſtimonij

ꝯnuntiās. ab infamia homicidij abſoluat. Nota ꝙ ſententia q̄ nulla eſt non abſouit aliquem nec cōdemnat. et iterum ſententiandum eſt.

Item huiuſmōi purgatio. ſcilicet aque frigide vel feruentis inhibita eſt. et ideo pro non preſtita debet haberi.

Conſtitutus. Caſus. Quidā diacon9. p. nomine infamatus erat de aliquo crimine epus indixit ei purgationem. obtulit purgatores ſiue ꝯpurgatores episcopo. ipē cepit eos ita diligenter examinare. ac ſi eſſet ordinationem facturus volēs eos recipere. vnde p̄dictus diaconus acceſſit ad dominum pa. ſibi exponens p̄dicta ſcribit pa. epiſcopo dicens ꝙ multum miratur quod purgationē oblatam recipe noluit. niſi prius commendaſſet. i. ꝓbaſſet noīa ſingulorum vtinam ſic diſcurreret ordinandos. Satis em̄ ſufficit in huiuſmodi purgationibus ſi purgatores ſint bone fame i ſuis ordinib9 miniſtrātes et ab eccleſia tollerati. nec ſint i iudicio de crimine cōdemnati. vnde ſunt admittendi. Nota ꝙ ſufficit ſi compurgatores ſint bone fame. et non condemnati de crimine. nec ſunt examinandi ita diſtricte ſicut alij teſtes.

Inter ſollicitudines. Caſ9 Decanus ſenonen̄. erat grauiter infamatus de hereſi. ex eo ꝙ cum hereticis nimiam familiaritatem habebat in quadā villa. ꝓpter ꝙ archiepiſcopus ſenonen̄. ſuſpendit ipm̄ ab officio et beneficio. et quāuis cōtra ipſum nullus apparuerit accuſator. tn̄ ex officio ſuo fama publica deferēte voluit de hoc inquirere veritatem. teſtes ſup hoc cōtra ipm̄ decanum recepit poſtmodum decanum ipſum cum atteſtationib9 miſit ad dominum papam. Ipſe vero intellecto negocio. et viſis atteſtationibus ſcribit archiep̄o dicens. quamuis conſtitutio eccleſiaſtica doceat tales ab officio tātum vſq3 ad purgationem canonicā ſuſpendendos. quia tamen ipm̄ a beneficio ꝓpter enormitatē criminis ſuſpendit. non vult improbare. nec etiam illud improbat ꝙ teſtes ex officio ſuo contra ipm̄ decanū recepit. licet nullus cōparuerit accuſator. papa vero conſiderans vulgatā infamiā. et graue ſcandalū. et vehementē ſuſpicōnem ex dictis teſtium contra ipſum abortam cum ꝓpter eorꝝ quodlib3 ei eſſet purgatio indicēda. purgationem. xiiij. manus ſui ordinis indixit eidē remittēdo ipm̄ ad archiepiſcopum vt ibi purgetur vbi noſcitur infamatus. mandās archiepiſcopo quatin9 adiunctis ſibi duob9 ep̄is purgationē ei indictā recipiat. et qui ad ipm̄ purgandū acceſſerint ſint catholici et vita probati qui cōuerſationē eius et vitā agnouerint. p̄teritam ⁊ p̄ſentem. qua recepta beneficiū ſibi reſtituat. ab officio tamē maneat ſuſpenſus ꝓpter familiaritatē quam habuit cum hereticis donec ſcandalum ſopiatur. hereticorum familiaritate publice abiurata. et iniungat eidē vt in p̄dicta villa et alijs circūpoſitis ꝓfiteatur et p̄dicet fidem catholicam et deteſtetur hereticā prauitatem taliter deinceps vitam ſuam bonis informet operibus vt infamia conuertatur in famam. et omne ſcādalum tollatur. ꝙ ſi forte in purgatione defecerit. et ab officio et beneficio depoſitus ad agendam penitentiam in artum monaſterium detrudatur. Nota ꝙ cum aliquis eſt infamatus. non debet ſtatim

ſuſpendi ab officio et beneficio· ſed ab officio tantum· vbi multū ſit in= famatꝰ· ¶ Item ex officio ſuo iudex ꝓcedere poteſt ↄtra infamatū· ad inquirendū ſup quo eſt infamatꝰ·

¶ Item numerus cōpurgatoꝝ eſt arbitrariꝰ· ¶ Itē vbi quis eſt infamatꝰ· ibi debꝫ purgare ſe· ¶ Item qui alium cōpurgat debet eſſe bone fame et agnoſcere debet vitā et conuerſationē ↄpurgandi ꝑteritā et pſentem· ¶ Itē qui deficit in purgatione hereſis· depoſitus ab officio ⁊ bñficio ·detrudi debꝫ in monaſterium ad penitentiā pagendam·

¶ **Cum dilectus·** Caſus patet· ¶ Nota ꝙ perſone compurgatoꝝ dñt eſſe vitine et honeſte·

¶ **Cum in iuuētute** Caſus· Epiſcopꝰ q̄nq̄ eccleſieñ· eccl̄ie dicebatˀ habere immoderatam familiaritatē cum quadam nepte ſua· ꝓpter quod rex vngarie ſepe ſcripſerat dño pa· vt illum de vngaria eccleſia remoueat· vnde papa ſcripſit cuidā epiſcopo vt ſup hoc caute inquireꝫ a coepiſcopis vngarie· et ipi poſtmodum reſcripſerant dño pa· ꝙ bonū virū et honeſte ↄuerſationis eū eſſe credebant· pſonam ipius multipliciter cōmēdantes· ſed quia pater filium quem diligit corripit· ad maiorem cautelam dñs papa mandauit eideꝫ epiſcopo vt ab illius familiaritate taliter ceſſarꝫ quod ſiniſtra ſuſpitō de ipo haberi non poſſꝫ· ¶ Sꝫ quidam malus homo reſcriptū illaruꝫ litterarū ſubripuit· et apud regem et alios magnates ipſum nequiter publicauit· vt magis infamaretur· Sed pa· licet pulſatꝰ fuerit multotiens contra ipm· tamē aduerſus eū noluit cōmoueri· ſciens ꝙ facile dictum ſequitˀ multitudo· poſtea vero cum dictus epiſcopus ad ſtriogmeñ· metropolim extitit· poſtulatus quidam qui aduerſabantˀ eideꝫ vt ꝓmotionē impedirent ipſiꝰ· ceperūt ipm iterū infamare· vñ ipſe de quorundā amicoꝝ ſuoꝝ cōſilio quendā ꝓcuratorē ad curiā deſtinauit· poſtulans a dño pa· qtinꝰ purgatōeꝫ canonicā faceret ⁊ indici ad ſuā innocētiā oſtēdēdā· pa· poſtulationem illam reputās minus ꝓuidā ab ea ipm ſepe reuocare voluit· Sꝫ quia ꝓcurator inſtabat pa· mādauit purgationē eidem iudici cū duobus abbatibus· quāuis ꝓteſtatus fuerit ꝙ ex alia cauſa talis petitio ī ꝓuide tunc fiebat· quia ſuffraganei ſtrigonieñ· eccleſie vix eo tempore purgarent eundē qui in facto poſtulationis cōtra dicebāt eidem et ſuffraganei coloceñ· eccleſie ipꝫ tunc non purgarent cum inter ipm et coloceñ archiepiſcopū de ſtrigomeñ· metropoli queſtio verteretˀ· vnde cum non ſint alij pontifices in vngaria merito videbatur ꝙ p epiſcopū regni ſui ſup illo articulo ſepe purgare ſe non poſſꝫ· ¶ Nota ꝙ pater diligit filium quem corripit

¶ Itē non debet quis habere imoderatam familiaritatē cum aliqua· etiam cōſauguinea· vñ ſuſpitio poſſit haberi· ¶ Item facile dictū ſiue leue ſequitur multitudo· quia pronior eſt humana natura ad malū quā ad bonum· ¶ Item p importunitatem etiam non ↄcedenda cōceduntˀ·

¶ Item qui alium copurgant· debent eſſe vicini illius et eiuſdē dio· ſiue prouincie vt eum cognoſcant·

¶ Item ex cauſa admittuntˀ ad purgationem alicuius inferioris ordinis· cum alias de iure eiuſdem ordinis eſſe debeant·

¶ **De teſtibus·** Ca· Queritˀ hic q̄d ↄpurgatores

debeant iurare reſpondit ꝙ hoc ſo
lum quod credebant· ſcilicet ꝙ cre=
dant eum veritatem dicere qui pur
gatur· ¶ Nota ꝙ compurgatores
iurare debent de credulitate· et ita
iuramētum compurgatoꝝ et iura=
mentū calūnie videnť ſiǆa· ¶ Item
non debet quis compelli ſubire an
ceps iuramentum·

¶ Accedens· Caſus· Quidā diaco=
nus· I· noīe dū vellet
in pbr̄m ꝓmoueri· quidā emuli ſui
dixerunt illū eſſe filium ſacerdotis
ꝓpter quod dioc· ipm̄ noluit ꝓmo
uere· nec permiſit illū ab alio ꝓ mo
ueri· vnde ille diacon⁹ ad dn̄m pa·
accedēs p̄dicta eidem expoſuit· mā
dat pa· ep̄o quatinus ſi de hoc eſt
publice infamat⁹ ⁊ de ip̄a infamia
conſtare nō poterit· purgationem
ab ipſo recipiat· et ip̄m ꝓmoueat
ad officium ſacerdotis· quia et ſi nō
ſit nota delicti· tamē eſt nota defe
ctus impediētis ad ſacros ordines·
ꝓmouendū· ¶ Nota ꝙ infamat⁹ q̇
nō ſit legitimus nō debet ad ſacros
ordines ꝓmoueri· niſi prius ſe pur
gauerit· ¶ Item non legitime nati
de iure communi non debent ad ſa=
cros ordines promoueri· quia et ſi
irregularitas illa non ſit nota deli=
cti· eſt tamen nota defectus·

¶ Cū dilectis filijs Caſus· In=
ter· R· p̄ſbi
terum ex vna p̄te et· O· clericum ex
altera ſup quibuſdā eccleſijs que=
ſtio vertebať ꝓ qua dictus· R· p̄ſ=
biter· et· G· procurator· O· clerici
ad ſe· ap· acceſſerūt ꝓcurator ip̄i⁹
O· ꝓpoſuit quod cū dictus p̄ſbiter
eſſet publice infamat⁹ ſup crimine
inceſtus· ep̄s ɔſtanciñ· ordinarius
eius ei purgationē indixit· qui cum
ſe purgare non poſſ; eccleſijs ſuis
fuit p ſniam deſtitut⁹· ſ; ip̄e nihilo
minus eas p violentiaz detinebat·

poſtmodum cum idem pb̄r vxorem
cuiuſdā cōſanguinei ſui publice de
tineret· quidā clerici contra ipſū ſu
per hoc ad quoſdā iudices litteras
impetrarūt· ɔtinentes vt dict⁹ p̄ſ
biter ſup crimine adulterij· et ince
ſtus ſe purgare non poſſet· ipſū pe
na debita caſtigarēt· et cum eis cō
ſtitiſſet quod idem pb̄r ꝓ eo qd̓ in
purgatione defecerat· ab epiſcopo
fuerat ɔdemnat⁹ ipſum tanq̄ con=
tumacē predictis eccleſijs p̄uauerīt
maxime cū ď crimīe adulterij ⁊ ince
ſtus tanq̄ de notorio ɔſtitiſſet eiſ=
dem mandantes abbati ſancti galli
ad quem beneficioꝝ collatō p̄tine=
bat· vt beneficia illa conferret· qui
contulit illa· O· clerico ſupradicto·
vnde petebat ſup illis dicto preſ=
bitero imponi ſilentium et ipſi· O·
tradi poſſeſſionē illorū beneficioꝝ
Ex aduerſo dictus pb̄r reſpondit·
quod ꝓceſſus iudicū predictorum
debebat merito retractari· cum li=
te non conteſtata ꝓceſſerūt contra
ipſum· adiacēs etiam quod purga
tionem indictam ſibi ab electo con=
ſtancieñ· curauerit exhibere· Sed
ei reſpondebatur ꝙ talis purgatio
non valebat cum iudicio pendente
coram delegatis ordinarius nō de
bebat indicere purgationē infama
to· et ita tanq̄ coram non ſuo iudi=
ce facta dicitur· hijs et alijs dilige̅
ter auditis et intellectis licet litte=
re delegatorum iudicum dn̄o pa=
ſtenſe non fuerint· vel tranſcriptū
ip̄arū tn̄ ex tenore relationis ipſo=
rum iudicum· quam ꝓcurator pre
dictus exhibuit dn̄o pape· cōſtitit
euidenter ꝙ iudices illi ꝓceſſerunt
iuris ordine p̄termiſſo· vnde papa
ꝓceſſum illorum· et conceſſionē ec=
cleſiarum a predicto abbate factā
retrctauit· p̄cipue q̄ relatio iudicū
ɔtinebat repugnātia ⁊ aduerſa·

dicebat enim q crimē eiuſdē pſbite-
ri adeo notoriū erat. quod null9 lo
cus inficiatōi erat. et tñ pmittebat
ibidem q eidē pbro terminū pem-
ptorium aſſignarūt in quo ſe pur-
garet ſi poſſet. Si enim crimen erat
notoriū non erat illi purgatio indi
cenda. ſʒ in eum ſentētia pferenda
Si vero null9 apparuerit accuſator
et ſup pdictis criminib9 apud bo-
nos et graues fuerit infamat9. pur
gacio canonica indicat ei dem non
obſtante quod coraʒ pdicto electo
dicitur ſe purgaſſe. quia pēdēte iu
dicio coram delegatis nō debuit or
dinarius purgationē indicere infa
mato. ¶ Nota q lite nō cōteſtata n
tenet pceſſus. ¶ Itē ſi nō valet de
ſtitutio nec inſtitutio facta in locū
deſtitutorum. ¶ Itē ſi nō valet pñci-
pale nec acceſſoriū ¶ Itē ſcripture
cōtraria otinēti nō adhibet fides.
et ita otraria allegās nō eſt audiē
dus. ¶ Item cum crimē notoriū eſt
nō eſt indicēda purgatō. ſed odem
nationis ferēda ſnia. et ita in noto-
rijs neceſſaria eſt ſnia. ¶ Item ſi ali
quis eſt infamatus apud bonos et
graues deſtitiēte accuſatore. debet
ſe purgare. ¶ Itē purgatio corā n
ſuo iudice pſtita nō tenet. vnde ite-
rum debet ſe purgare. Et ita cauſa
cōmiſſa alicui delegato exempta ē
ab ordinario. ita q de illa vlterius
ea pendente coram delegato intro
mittere ſe non poteſt.

¶ Accepimus. Caſus archiepi
ſcopus biſunti-
nus ifamat9 erat de ſimonia de in-
continētia. et quod iuſticiam vende
bant pa. mandauit quibuſdā vt ſu-
per pdictis ſe purgarʒ corā ipis re
cepto mādato. ipm citarūt ad pſen
tentiā ſuaʒ ipe ad diē oparens pur
gationē obtulit ſub hac forma vi-
delicet quod erat immunis ab illis
criminibus ſup quibus ſe purgare
debebat. ſed iudices talem purga-
tionē admittē noluerūt ſignifican-
tes hoc dño pa. ipe vero ad ap. ſe.
accedens. pposuit q ipi volebāt vt
aſſereret. q nunqm a natiuitate ſua
paſſus fuerit lapſum carnis. vnde
petebat qtinus ſaltem ſup purga-
tionem incōtinentie mitigaret rigo
rem. ſed pa. nō credidit qd ſub illa
forma exactum fuiſſet iuramentum
ab ipſo. ſed poti9 pſumit q alia de
cauſa ſub illa forma ſe purgare vo
lebat. videlicʒ q imunis erat ab il
lis criminib9 tanq dimiſſis p peni
tentiam. iam eſſet immunis ab illis.
Sed hoc iurare temerariū erat. tñ
etiam beatus iacob9 dicat. et ſi ſim
plex finem hoc pmi ignorat anima
mea. vnde papa pſcriptā formā ſe-
cundum quā iurare volebat repro
bat. vtpote indiſcretā et ineptam.
mandans pdictis iudicib9 vt ſi vo
luerit et potuerit ſe purgare ſecun/
dum hanc formā ſe purget. videli
cet qd illa crimina grauiora. ſcʒ ſimo-
niam. vendicationē iuſtie. et incon
tinentiam. de quib9 extitit infama-
tus iuret ſe nō cōmiſiſſe poſtq fuit
in archiepm aſſumpt9. et opurga
tores iurent qd credūt illū verum
iuraſſe. quo facto illū dimittāt i pa
ce. alioqn ipm ab eccleſia biſūtina
debeant remouere ¶ Nota formam
ſcdm quā infamat9 de criminib9 de
bet ſe purgare. ¶ Itē licʒ qs pniam
de cōmiſſis receperit. adhuc neſcit
vtrū peccata ſint ei dimiſſa. et i hoc
eſt ar. q licet quis habeat remiſſio
nem vnius āni aut etiam tocius tem
poris penitentie ſibi impoſite nihi
lominus ieiunare tenetur. ¶ Item
non licet vendere iuſticiam.

¶ De purgatione vulgari.

Iura ſuſcepti. Caſꝰ Que
rebatur vtrū ſup poſſeſſi
onibus eccleſiarū poſſint
fieri duella. rn̄dit pa. ꝙ
nec ſup illis nec ſup alijs debēt fie-
ri. Nota ꝙ duella ſecūdum cano-
nes ſunt ꝓhibita.

Significātibꝰ. Caſus. Qui
dam accuſa-
uit. u. laicum. et fratres ſup quod-
dam furto cum quo coacti ſunt ſub
ire duellū in quo peccatis alijs pre
pedientibus ceciderūt. ꝓpter ꝙ fu
erūt ꝑ conſules ſpoletine ciuitatis
bonis ꝓprijs ſpoliati. ſed poſtmo-
dum furtū illud apud alios ē inuē-
tum. et reuelatū quod fuerāt inno
centes. iſti frēs ſignificauerūt hoc
dn̄o papa. petentes ſibi ſuper hoc
ꝓuideri. vnde mandat conſulibus
illis vt ablata reſtituant vniuerſa
Nota ꝙ ſn̄ia que nulla eſt lata cō
tra canones nō liberat aliquem nec
condemnat. nec tranſit in rem iudi-
catā. nec neceſſe ē appellare ab ipa

Dilecti filij. Caſus. Liuonien̄.
de nouo ad fidem
conuerſi grauem q̄rimoniam ad ſe.
ap. tranſmiſerūt ꝙ fratres templi
et alij qui ſup eos tempalē hn̄t po
teſtatem. ſi aliqn̄ de aliquo crimie
infamaſ. compellūt eos ſubire iu-
dicium ferri candētis. et ſiqua exin
de ſequitur aduſtio. penam legalē
infligūt. Cum igitur iudiciū iſtud
ſit interdictū in quo deꝰ temptari
videtur. mandat pa. cuidam iudici
quatinus dictos fratres et alios ꝑ
cenſuram ec. compellat vt ab hmōi
cōuerſoꝝ grauamine oīno deſiſtāt
Nota ꝙ iudiciuȝ ferri candentis
ꝓhibitum eſt.

De iniurijs ⁊ dāno dato.

Si rixati. Caſus. Iſta
v. capitula
primo poſita ſūt veteris
legis. In primo dicit̄ ꝙ
ſi hoies rixati ſūt admui
cem et alter alterum percuſſerit.
nec mortuꝰ fuerit ſed iacuerit in le
cto. pcuſſor ſoluat illi opas depdi
tas et impenſas in medico. Nota
hic penā pcutiētis hoiem ſcd̄m ve
terē legē pcuſſor p̄ſtabit opas am
miſſas ⁊ impenſas factas i curatōe

Si quis apuerit. Caſus. Si
aliquis ef
foderit ciſternā et nō coopuit eā ⁊
bos alterꝰ vl̄ aſinus i eā ceciderit
dn̄s ciſterne det p̄ciū aial̄ ⁊ illd qd
mortuū ē illiꝰ erit. Nota ꝙ q̇ oc-
caſiōȝ dāni dat dānū dediſſe videt̄

Si bos. Caſus. Si bos alicuiꝰ
ab heri ⁊ nudiuſterciꝰ
cornupeta eſt et dn̄s illū nō cuſto-
dierit. ſi aliū bouē occiderit. reddit
bouē ꝓ boue ⁊ mortuū bouē recipi
at Nota ꝙ q̇s tenet̄ ex negligētia

Si leſerit. Caſus. Si iumentū
alicuiꝰ leſerit agrū
vel vineā alterꝰ. reſtituet eſtima
tionē dāni. Nota ꝙ q̇s tenet̄ de
paſtu pecoris ſui. qꝛ tenet̄ ſoluere
eſtimationem damni.

Si egreſſus ignis Ca. Si ali
q̇s appoſu
erit. ignē i agro ſuo ⁊ dānū dederit
i ſegetes vicini ſui. dānuȝ reſtituet
Nota q̇ occaſionem damni dat ⁊c.

Si q̇s domū. Caſꝰ. Si aliq̇s
volūtarie incē-
derit domū alicuiꝰ totū dānū reſti
tuet. ⁊ tres ānos peniteat. Nota
ꝙ i dānis illatis attēdit̄ volūtas.

Olim ſcribentibus. Caſus.
Floren-
tini. olim poſuerūt in bāno epm fe-
ſulanum. dāna et iniurias plurimas
aliaſ ⁊ irrogātes. Sup his cōmiſit

papa cauſam ep̄o mutineñ. vt eos cōpelleret ad ſatiſfatiendū ſup p̄e dictis epiſcopo p̄dicto. Ep̄s vocatis partibus cepit in cauſa ꝓcedē. et recepit teſtes lite non cōteſtata. deinde cauſa delata eſt ad dominū papam. ip̄e examinato ꝓceſſu. quia lis conteſtata non fuit ꝓceſſum illū reuocauit et quia cōmune florentie bānauerat epiſcopū feſulanum cōtra deum et eccleſiaſticā libertatē ꝓpter iniuriam bāni. et ꝓpter expēſas et alia damna. ꝓpter hoc ſubſecuta dānauit cōmune floreñ. in mille libris vſualis monete p̄miſſa taxatione et preſtito iuramento epiſcopo feſulano. // Nota ꝙ nō tenet ꝓceſſus lite non conte. // Item nō tenet bānum datum in eccleſiaſticam pſonam. contra eccleſiaſticam libertatem. // Item cōdemnatio expenſarum ſemp facienda eſt taxatione p̄miſſa. et iuramento ſecuto.

In noſtra. Caſus. Brixiēſes multas diſcordias olim habuerunt inter ſe quarū occaſione multa damna ſuſtinuerunt illata adinuicem ꝓpter ꝙ cōmuniter ſtatutum fecerunt de non petendo vel recipiēdo vlterius reſtaurationes damnoꝝ a cōmuni. et ſtatūt huius firmauerunt etiam iuramento. ſed p̄ter damna occaſione huius diſcordie multas fecerūt expenſas quas petebant ſibi refici a communi dubitatū fuit an obſtaret eis iuramentum ſuper damnis non repetendis. propter quod epiſcop9 brixieñ. ꝓpoſuit hoc in p̄ſentia pape. Cum ergo aliud ſit damnorum reſtauratio et aliud ſatiſfactio expenſarum iuramento preſtito ſup articulo damnorum non debet intelligi factum expenſaꝝ. vnde mandat papa. quatinus iuramēto predicto nō obſtante epiſcopus ꝓuideat auctoritate pape. ꝙ dictum cōmune pro bono pacis et concordie cōtribuat ad expenſarum ſatiſfactionē ad arbitriū ip̄ius ſicut viderit expedire. // Nota ꝙ iuramentū non extendit ad aliud quam iuramentū ſit. // Itē aliud eſt dānum et aliud expenſe et ideo iuramentū p̄ſtitum ſuper vno non extenditur ad aliud. // Item ꝓpter bona pacis multa fiunt. que alias fieri nō debent.

Si culpa. Caſus. Aliquis culpa ſua dānum dedit alicui aut iīuriā irrogauit ſeu alijs irroganti b9 iniuriam opem tulit et hoc in pitia vel negligentia euenerunt. dicitur ſup his ſatiſfacere tenetur. nec ignorantia ip̄m excuſat. quia ſcire debuit ex facto ſuo iniuriam poſſe contingere iacturam.

Quod ſi alia. Caſus. Ecce animalia tua damnum dederunt. nihilomin9 ſatiſfacere te oportet. niſi tu velis liberare te ip̄m. dando animalia tua damnum paſſo. ſed ſi animalia tua fera fuerunt. et que cōſueuerūt nocere. non ſufficit ad liberationē ea dādo. quia nō curaſti quam debueras diligentiam adhibere. In fine dicitur quod licet ille qui occaſionē dedit. damnū dediſſe videatur. tamē ſecus eſt in illo dicendū qui diligēiam quā debuerat adhibuit. ne dānum cōtingeret. // Nota ꝙ quis tenetur ſi culpa ſua damnum dedit. // Item tenetur qui iniuriā irrogauit vel alijs opē tulit. et ignorātia in talibus nō excuſat. // Item ſufficit dare aial ꝓ dāno dato ab ip̄o. ſ; in feris aīalibus hoc non ſufficit. // Itē qui occaſionē dāni dat damnum dediſſe videtur cum diligentiā nō adhibuit quam debuit. // Item non eſt ei imputandum qui de contingentibus nihil omiſit.

De penis.

¶ EA que. ¶ Caſus. Quo
ties q̄s pec-
cat. totēs puniri debet.
¶ Nota q̄ frequens deli/
ctū frequēter puniri dꝫ.

¶ Preſbiteri. ¶ Caſus. Si aliq̄s
interfecerit pſbi
terum. et cōpoſitio inde fiat. acce-
pta pecunia ſoluat̄ illi ep̄o. ad cu-
ius prochiam ptinet. ita q̄ medie
tatem tribuat in vtilitatē illius ec-
cleſie cui p̄fuit. et alterū pro aīma
defuncti paupibus erogat. q2 nul-
lus heres eius ꝓximior eſt. quā il-
le qui ip̄m dn̄o ſociauit. ¶ Nota q̄
penam pecuniariā quā recipit ep̄s
ab aliquo. ſibimet appellare nō dꝫ.
ſed in vtilitatē eccleſie diſtribuere.
¶ Item eccleſia eſt heres clericoꝝ.
vn̄ in rebus eorum ſuccedere debꝫ.

¶ Licet iuxta apl̄m. ¶ Caſ9. Ar
chidiaco-
ni cōuentrenſis ep̄atus ꝓcorrigen
dis exceſſibus a clericis. et laicis pe
nam pecuniariā exigebāt. ¶ Item
pro ānua exactione. q̄nq3 rectores
eccleſiarum ſuſpendunt. et eccleſias
interdicunt. a vicarijs denarios exi
gunt. vt eos in eccleſijs celebrare
pmittant. hec et alia cōmittebant
cōtra canonū inſtituta. mādat pa.
cantuarien̄. archiep̄o. quatin9 hec
predictis archidiaconis diſtricti9
interdicat. Si aūt cōtra venire p̄-
ſumpſerint. eos ec. cen. compellat.
¶ Nota q̄ exceſſus clericoꝝ ſūt pu
niendi pena ſpirituali ſecundum ca
nones. et non pecuniaria.

¶ Calūniam. ¶ Caſus. Qui calū-
nioſe litigant. cō
demnandi ſunt in expenſis. et de ca
lūnia puniant̄ ſcd̄m q̄ leges p̄cipi
unt. et q2 iſtud ſacris ꝯſonat inſti-
tutis. precipit pa. vt decetero i pe
cuniarijs cauſis victus victori in ex
pēſis ꝯdemnet̄ niſi ferat̄ ſententia
pro abſente. ¶ Nota q̄ qui calūni/
oſe litē agit. in expenſis alteri pti
condēnari debet.

¶ Quod i dubijs. ¶ Caſus. Sa-
cerdotes q̄
gubernant naues ad pugnā et qui
pſonaliter ꝯflictū exercēt. et alios
incitant ad pugnandū. omnes ſunt
deponendi. ¶ Nota q̄ non ſolū ille
eſt homicida qui interficit. ſed etiaꝫ
ille qui incitat ad interfitiendum.

¶ Tue diſcretionis. ¶ Ca. Cleri
ci aliquan
do dep̄henduntur in latrocinijs et
alijs magnis ſcelerib9. querit̄ qua
liter ſint puniendi. r̄n̄dit papa. q̄ a
ſuis ſunt ordinibus degradādi. et
in artis monaſterijs detrudendi ad
agendum penitentiam. ¶ Nota q̄
cleri deprehēſi in latrocinijs et ma
gnis criminib9. degradari debent
et in artis monaſterijs detrudi.

¶ Conſtitutus. ¶ Caſus. Epiſco-
pus lauican9 cō
ceſſit monaſterio cripte ferate om/
nes eccleſias in eius dioc. ſitas pti-
nentes ad monaſteriū illud et quic
quid iuriſ habebat i illis in emphi
teoſim ſub ānua penſione reddēda.
et ita q̄ ſola penſione content9 eſſꝫ
ſub certa pena appoſita inſtrumen-
to inde confecto. poſtmodum orta
fuit ſuper his contentio inter eos
per confeſſionē vtriuſq3 ptis con-
ſtitit q8 pars monaſterij ſubtraxit
epiſcopo penſionem. et epiſcopus
exigit a monaſterio penſionē. et ſic
vtraq3 pars ꝯmiſit in penaꝫ. vnde
dominus papa vtrāq3 ptem a pe-
na illa reddidit. abſolutam. ¶ No
ta q̄ cōfeſſio in iure facta preiudi-
cat. ¶ Item pena cum pena cōpen
ſatur.

Sup his. Caſus. Quidā cleri
cus corā pa. in te
ſtimonio vacillauit et variauit ī di=
cto ſuo pa. fecit illum capi et deti=
neri. q̄ritur vtrum ꝓpter hoc incur
rerit infamiā. rn̄dit ꝙ nō. ¶ Nota
ꝙ vacillās vel varians in teſtimo/
nio non eſt ip̄o iure infamis.

Suam ad nos. Caſus. Clerici
ſancti fortuna
ti condēnati fuerūt ep̄o ſpoletano
in. lx. libris ꝑ q̄dam arbitriū ſub
certa pena niſi eas ꝑſoluerint ī ter
mino. xxx. tres libras. ep̄s impetra
uit quaſdā lr̄as cōtra eos tacita ve
ritate ꝑ quas fecit eos ſibi ↄdēna=
ri in. xxx. libris noīe pene. quia nō
ſoluerāt totam ſūmā in termino cō
ſtituto. vnde dicti clerici dn̄o pape
q̄rimoniā trāſmiſerunt. mādat. pa.
ep̄o ſpoletano q̄tinus. vij. librarum
ſolutione cōtentus exiſtat. et ſuper
pena. xxx. lib. clericos illos de cete
ro nō moleſtet. cum nō deceat ip̄m
in honeſtis q̄ſtibus cū aliena iactu
ra ditari. ¶ Nota ꝙ pena nō debet
exigi niſi pro ꝑte ſoluta in termino
cōſtituto. licet de rigore iuris ſit cō
miſſa in totū et ſcd̄m q̄ſdā et ī totū
exigi poſſit. in qua ſentētia fuit iu=
dex qui clericos iſtos cōdemnauit
¶ Item cum alterius iactura nemo
debet ditari. et p̄cipue clerici.

Ad aures. Caſus. Quidam ci
ues vincētini. ep̄m
ſuum interfecerūt. ꝓpter quod fue
runt feudis et bn̄ficijs que a vincē
tina eccleſia detinebāt ꝑ ſententiam
ſpoliati. q̄ſiuit ep̄s vincēti. vtrum
ip̄is vel eoꝝ heredibꝰ illa bn̄ficia
ſint reſtituēda. rn̄dit pa. ꝙ nec ip̄is
nec eoꝝ heredibus ſūt illa bn̄ficia
reſtituenda. ſeu de nouo alia confe
renda cum maiori ſint etiā aīaduerſi
one plectendi. ¶ Nota ꝙ omnia be
neficia debꝫ quis āmittere q̄ obtinet
ab eccleſia qui p̄latum ip̄ius inter=
ficit. nec alia ſibi vel eius heredibꝰ
conferenda ſunt de nouo. ¶ Itē pe
na nō ſolum tenet auctorem. ſed ex
tenditur ad heredes.

Dilectus. Caſus. Dicit͛ hic ꝙ
ſi aliquis temere ꝓ=
rupit contra iudicis aſſertionē ſe=
cundū arbitriū ſupioris. debꝫ puni
ri cum de ip̄ius litigatoris improbi
tate cōſtiterit. ne vileſcat iudicial͛
auctoritas. ¶ Nota ꝙ litigator qui
temē ↄtradicit iudici corā q̊ litigat
arbitrio ſupioris puniri dꝫ. qr n̄ ē
vilipendēda iudicialis auctoritas.

In quibuſdam. Caſus. Pa=
troni eccleſi
arum aduocati. ſeu vicedn̄i in tan=
tam p̄ſumptionē ſe extollūt. q̄ cū
debet vacantibꝰ eccleſijs de ꝑſonis
ydoneis ꝓuideri difficultates inge
runt. et malicias. et depoſitionibꝰ
vel de poſſeſſionibꝰ. et alijs bonis
eccleſiaꝝ pro ſua volūt diſponere
volūtate. et q̄ deterius eſt in necē
p̄latoꝝ p̄ſumunt. ꝓhibet genera=
le ↄcilium exp̄ſſe ꝙ decetero patro
ni vicedn̄i aduocati ſup p̄dictis nō
plus vſurpent. ꝙ repiatur in iure
ꝑmiſſum. et ſi cōtra fecerint ꝑſeue=
ritatem canonicā cōpeſcātur ne q̄
ad defenſionē eſt inuentū ad dep̄ſſi
onē valeat retorqueri. Statuit in=
ſup ↄcilium q̄tinus ſi patroni aduo
cati ſeu feudatarij ſeu alij bn̄ficiati
clericū vel rectorē alicuius eccleſie
ꝑ ſe vel ꝑ alios occidere vel muti=
lare p̄ſumſerint āmittant quicquid
iuris in eccleſia habent. vel ab ip̄a
tenent. et vſqꝫ in quartā generatio
nē poſteritas taliū in clericorū col
legium nullatenꝰ admittat͛. neqꝫ in
domibꝰ regularibꝰ p̄lationē aliq̄
aſſequant͛. niſi cū eis fuerit diſpēſa
tū. ¶ Nota ꝙ ꝓuiſū eſt ad defenſio
nem. nō debet ad grauamē extēdi.

Item nota penā illoꝝ qui cōtra eccleſiam delinquūt. ſ. ꝙ amittere debent quicquid ab eccleſia tenēt. Item pena extenditur ad heredes. Item monachatus omnem maculam non abſterget.

Grauem. Caſus. Comes ciſtermēn. vl' regiſterieñ. multas iniurias et grauamina irrogauit caplo lauduñ. ꝓpter qd per iudices delegatos. ap. ſe. fuit excommunicatus. et p duos annos ⁊ amplius in excōicatione ꝑſiſtens noluit parere iuri claues eccleſie contemnēdo. vnde capitulum lauduñ. iterum ſignificauit hoc dño pape. quā is huius ptinacia non careat ſcrupulo heretice prauitatis. mandat pa. quibuſdā q̄tinꝰ ſi comes ille cōmonitꝰ iuri parere noluerit abſoluant eccleſias in quibus ius habet ab eius obligatione. et fideles ipſius ab obligatione ipſius quamdiu in excōicatione ꝑſtiterit denunciet abſolutos. Nota ꝙ excōicatus qui contēnit claues eccleſie iterum puniendus eſt ꝓut hic dicit. quia creſcente contumacia creſcere debet pena. Item ar. quod nobilitati pcendum eſt circa penas imponendas.

De penitētijs ⁊ remiſſiōibꝰ.

Manifeſta. Caſus pꝫ. Nota qd q̄ publice peccat. publice puniendus eſt.

Qui pbrum. Caſus. Statutū fuit in ꝯcilio maguntiñ. vt ſi aliquis pbrum occiderit. xij. annis peniteat et ſi ꝯuictus inde fuerit. vſqꝫ ad tempꝰ vite ſue milicie cingulo careat. et inde non contrahat. Nota ꝙ interfitiens pbrum. xij. annis penitere debet. Item ſi miles pbrum occiderit. cingulo milicie ꝑpetuo careat. ⁊ poſtea non contrahat.

Significauit. Caſus. Quidā nobilis. p. nomine. cum fredericus dictus impator rediret ab vrbe romana tempe quo habuit guerram cum alex. deſ quo negauit ei quoddā caſtrum. vnde contigit qd quatuor caſtra deſtructa fuerūt. et multi homines interfecti. et alia multa mala cōmiſſa. dictus. p. ſignificauit hoc dño. papetens ſup hoc aīe ſue ꝓuideri. vñ mandat archiepō mediolañ. quatinus ſecundū ꝙ ſibi viſū fuerit penitentiā imponat eidem. cōſiderās ꝙ pro libertate ſua et eccleſie deuotione hꝰ fecit. vnde talē diſcretionē adhibeat vt tam ipe. quā alij timore penitentie a ſeruicio eccleſie nō retardentur. nec ſalutis piculū debeant formidare. Nota ꝙ penitentie ſunt arbitrarie. Item miſericorditer agendum eſt cum peccatore. Item licitū eſt pro libertate ſua pugnare. Itē mitiꝰ agitur cum his qui pro ſeruicio eccleſie peccatum incurrunt.

Quod autem. Caſus. Queſitum fuit a dño pa. vtrum remiſſiones que fiunt in dedicationibus eccleſiaꝝ. aut conferentibus ad edificationē pontiū. ꝓſint alijs quā his qui ſubſunt illi qui has remiſſiones faciunt. rñdit pa. ꝙ cum a nō ſuo iudice ligari nullus valeat vel abſolui. hmōi remiſſiones illis ſolūmodo ꝓſunt. quibꝰ proprij iudices hoc conceſſerunt. Nota ꝙ ſentēcia a non ſuo iudice lata nō tenet. Item ar. ꝙ clericos ſine licentia ſui epī in alium iudicē etiam eccleſiaſticū cōſentire nō poteſt. Item remiſſiones vel indulgentie illis tantū ꝓſunt. qui remit

tenti vel indulgenti ſubſunt.

Quod quidam. Caſus. Aliq̃ qñꝗ venīūt ad confeſſionē de criminibus ſuis. et petūt ſibi penitentiā imponi. tñ nolunt de oĩbus confiteri. dicunt ſe cōtinere nō poſſe. q̄ritur quid ꝺ his ſit agendū. rñdit pa. ꝙ eorum confeſſio audienda eſt. et eis eſt de criminibꝰ alijs conſilium impendē/dum. quia licꝫ hmōi penitentia nō ſit vera quo ad vitam eternaꝫ. ad=mitti debet eorum cōfeſſio. et pnīa eſt illis imponēda. Nota ꝙ con=feſſio nō vere penitentis debet re=cipi ab eccleſia.

Licet tā veteris. Caſus. Di=citur hic ꝙ ſi quis ieiunare debꝫ in pane et aq̃. et nō habet panem. leguminibꝰ et piſcibus vel alijs reficiatur ſi neceſ=ſitas id expoſcat. adhibita tamen diſcretione vt nō ad delicias. ſꝫ tan=tum ad ſuſtentationem vtatur. Nota ar. quod neceſſitas licitum facit quod alias non licet.

Queſitum. Caſus. Pbri gre=ci vtunt̄ matrimo=nio in minoribus ordinibus cōtra=cto. qñꝗ ꝯtingit ꝙ oppmūt filios ſuos in lecto. queritur vtrum pub=lica penitentia ſit eis imponēda ꝑ filijs oppſſis ſi eam ſibi petāt inīū=ꝺi. rñdit pa. ꝙ ſi ipſis ꝓcurantibus vel ſtudioſe negligentibꝰ filij op=preſſi repiuntur. ab officio altaris debēt ꝑpetuo abſtinere. et grauior penitentia quā laicis eſt eis impo=nenda. non tamē publica niſi i pub=licum id veniat. ſed ſi ex incuria ip=ſorum mortui ſunt in cunis. et illud eſt occultū. penitētia eis imponat̄ pro arbitrio ſacerdotis. et ad ter=rorem aliorꝫ ad tempus abſtineāt ab officio miſſe. Nota ꝙ ꝓcura=re mortē. et ſtudioſe negligere pa=rificantur. Item clerico maior pe=nitentia quā laico debꝫ imponi. qr quanto gradus altior. tanto caſus grauior ſiue lapſus. Item clericis non eſt penitētia publica imponen=da. niſi crimen illud pro quo impo=nitur publicū eſſet. Item qui oc=culte peccat. occulte puniri debet. Item penitētie ſunt arbitrarie.

Deus qui eccleſiam. Caſus. Liuoni/eñ. de nouo conuerſi erant ad fidem nihilominus tamē aliqñ ꝯmittebāt exceſſus. queſiuit epiſcopus liuoni=eñ. et quidā fratres qui cū eo erāt qualiter eſſet eis penitentia iniun=genda. rñdit pa. ꝙ penitentia non tam ſecundū quantitatem exceſſus. quā ſcꝺm penitētis contritionē eſt moderanda. penſata qualitate pſo=ne ſuꝑ fornicatione. adulterio. ho=micidio. et alijs criminibꝰ. conſide=ratis etiam circūſtantijs omnibus. et p̄cipue nouitate liuonieñ eccleſie penitentia delinquētibus eſt impo=nenda ꝓut ſaluti eorum viderint. expedire ſequētes apſ̄i veſtigia di=centis lac dedi vobis potū nō eſcā. eos paulatim inſtruendo in fide cō=feſſionis formā orationē dominicaꝫ et ſymbolum illos ſollicite edocen=tes. interim tamen ſacramentū cor=poris et ſanguinis domini cōſuetis feſtiuitatibus et in mortis articulo tribuant eiſdem. Nota hāc decre=talem pro illiſ qui iniungūt penitē=tias quid attendere debeant. ſ. quā=titatem exceſſus. penitentis contri=tionem. qualitatē pſone. Itē no=uitas fidei in hoc debet attendi. Item a leuioribus debꝫ quis inci=pere. quādo nouus eſt quis. non ſo=lum in fide ſed etiam in doctrina.

Officij. Caſus. Mulier quedā cum ꝓlem nō hr̄et nec ſperarꝫ hr̄e timēs ne viri poſſeſſio

deuolueret ad alias· ſuccū quarun=
dam herbarū potauit· et ſic venter
eius intumuit· et grauidā ſe oſten=
dens partū ſuppoſuit alienū· illa ti=
mēs maritū· qui prolē ſuam eſſe cre
didit· nō audet factū reuelare· mu
lier aīe ſue deſiderās ꝓuidere ↄfeſ
ſa fuit hoc cardinali ſācti laurentij
pbro· in iudicio penitētie· cardina
lis ſignificauit hoc dn̄o pa· petens
ab eo vtrum fraude iſta durante ſit
ei penitētia iniungēda· rn̄dit papa
quod ſicut mulieri que ignorāte ma
rito de adulterio ꝓlem ſuſcepit q̄m
uis illa viro nō audeat cōfiteri· nō
eſt penitētia denegāda· ita nec iſti
mulieri eſt penitētia denegāda· et
ꝑcipue ſi ꝑ alios intelligat alienos
ad quos timeat poſſeſſionem iuri de
uolui ſ3 ↄperēs ſibi ſatiſfactio eſt
iniūgenda· ¶ Nota ꝙ pn̄ia indicit̄
alicui licet adhuc in peccato moret̄
¶ Itē in iudicio aīe credit̄ cuilibet

Noua quedā· Caſus· In qui/buſdam ꝑtib9 abbatiſſe moniales ꝓprias bn̄dice=bant· et ip̄arū cōfeſſiones audiunt· et euangeliū legere ac p̄dicare pre ſumunt· iſta noua et inaudita puene rūt ad noticiā dn̄i pa· vnde ſuꝑ hoc ſcribit epis in quorū dioceſib9 hec fiebant· mandans eiſdē quatin9 cū hoc ſit abſonū et abſurdū· ne decē=ter id fiat· firmiter inhibē ꝓcurent quia licet beatiſſima virgo maria· dignior ꝯ excellētior fuerit apoſto lis vniuerſis· nō tn̄ illi· ſed iſtis do minus claues regni celoꝝ cōmiſit.
¶ Nota ꝙ abbatiſſa moniales bn̄di cere non pōt· nec ↄfeſſiones audire nec p̄dicare publice· nec euangeliū legere· ¶ Item beata virgo digni or eſt et excellentior omnib9 apl'is ¶ Item officiū clauium nō cadit in ſexum femininum·

Quod autem· Ca· Cōtingit aliq̄n qꝺ ter=ra ſuppoñitur interdicto· et ꝓhibē=tur diuina officia celebrare· preter baptiſma puuloꝝ· et pn̄ias morien tium· queſitum fuit a pa· vtrū tunc viaticum· ſ· corpus dn̄i dandum ſit decedētibus· rn̄dit pa· quod in ver bo illo ꝑ quod pn̄ia morietib9 non negatur· ſ· cum dicitur p̄ter penitē tias morietiū viaticū etiā· ſ· euchari ſtia itelligit̄ qꝺ decedētib9 ↄcedit̄

Licet autem· Secūdo dicitur ꝙ tempe gene/ralis interdicti omibus tam vnctio quā eccleſiaſtica ſepultura denega tur· tamē pa· ex gratia ↄcedit vt cle rici decedētes qui tn̄ interdictū ſer uauerunt· in cimiterio eccleſie ſepe=liantur ſiue cāpanarū pulſatione ceſ ſantibus omibus ſolēnitatib9. Ter cio dicitur ꝙ tempe interdicti cleri=ci in cōuentualib9 eccleſijs· bini et bini vł ſimul tres poſſūt dicere ho ras canonicas ianuis clauſis· excōi catis interdictis excluſis· vt potius videatur legere quā cantare· ita ꝙ exterius audire non poſſint· quia ꝯ quibuſdā regularibus ſile priuile gium a ſe· ap· eſt conceſſum· In fine dicit ꝙ recipiētib9 ſignum crucis· penitētia ſi eam poſtulauerit nō eſt denegāda· ꝙ alijs pegrinis poteſt de gr̄a concedi· ¶ Nota ꝙ penitēti=bus viaticum denegari non debet· ¶ Item noīe pn̄ie viaticū intelligi=tur ¶ Item clerici interdicti poſſunt ſepeliri in cimiterio· ¶ Item inter=dicti potius debēt legere horas ca nonicas quā cantare· ¶ Item cruce ſignati ꝯ pegrini interdicti poſſūt accipe penitentias·

Omnis vtriuſq3· Caſuſ· Sta=tuit cōciliū generale quod quilib3 fidelis vtri uſq3 ſexus· poſtquam diſcretionem

habuerit ſaltem ſemel in anno · ſua ſolus confiteat̄ peccata ꝓprio ſacerdoti · et adminus in paſcha ſacram̄tum eucharıſtie ſuſcipiat reuerēter niſi de cōſilio ſacerdotiſ duxerit abſtinendū · Alioquin ab ingreſſu eccleſie arceatur · ꝛ moriens careat eccleſiaſtica ſepultura · Secūdo dicitur ꝙ ſi aliquis alieno cōfiteri voluerit ſacerdoti · licentiā prius obtineat a ꝓprio ſacerdote · tn̄ aliter ipſum ligare non poſſit vel ſoluere · Sacerdos aūt ſit diſcretus vt diligenter inquirat circūſtātias peccatoris · et peccati quibus prudenter intelligat quale cōſilium ſibi debeat adhibere · precauēs diligēter ne verbo vel ſigno prodat aliquatenus peccatorē · ꝛ ſi conſilio prudentiori indiguerit · illud requirat ſine alicuius expſſione pſone · qui enim peccatum in penitētia ſibi detectū manifeſtare preſūpſerit ab om̄i officio ſacerdotali deponat̄ · et in artum monaſteriū ad agendā penitētiam detrudat̄ · ¶ Nota ꝙ quilibet fidelis ſemel in anno penitentiā accipe debet et cōionem · ¶ Item fallit hic regula illa · cui cōicauim⁹ viuo et mortuo cōicare debemus ·

¶ Item ab illo ſacerdote nemo poteſt abſolui vel ligari · ſine obtenta licētia proprij ſacerdotis · ¶ Item ſacerdos tenet̄ inquirere circūſtantias peccati ꝛ peccatoris · ¶ Item ſignis loquim̄ · ¶ Item aliquid licet in genere quod non licꝫ in ſpecie · ¶ Item ſacerdos qui peccatum in pnīa ſibi detectū reuelauerit · dꝫ deponi et in monaſteriū detrudi ad penitentiam pagendam ·

Cum infirmitas. Caſus · Dicitur hic ꝙ infirmitas corporis aliqn̄ accidit ex peccato · ideo ꝓhibetur in hoc caplō ne medici infirmos i ſuam curā recipiant · niſi prius infirmi p medicum aīme ſe curauerint emendare quia remota cauſa · remouetur effectus · Scdo dicitur quod hoc dedit cauſam huius cōſtitutionis · qꝛ qn̄ infirmatur aliquis ꝛ dicitur ei a medico vt de ſalute aīme diſponat · cadit in deſperationē · et facilius mortis piculum incurrit · Tercio dicit̄ quod ſi medic⁹ fecerit cōtra iſtam cōſtitutionē · poſtꝙ p prelatos locorum fuerit publicatus · excōicet̄ · vſqꝫ ad ſatiſfactionē condignam · Quarto dicitur ꝙ cum aīma ſit multo precioſior corpe · nullus medic⁹ ſuadeat egroto · quod in piculū aīe cōuertat̄ · ¶ Nota ꝙ infirmitas corporis aliquādo ꝓuenit ex peccato

¶ Itē ceſſante cauſa ceſſat effectus

¶ Item tranſgreſſores conſtitutionum dn̄i pa · excōicari debent ·

¶ Itē aīa multo p̄cioſior ē corpe ·

Cum ex eo. Caſus · In hoc caplō dicit̄ ꝙ qſtores elemoſinaꝝ p ꝓuincias admitti non debēt · niſi litteris aplicis vl loci epiſcopi muniant̄ · nec aliud predicare debent · quā in forma otineatur lrarum · forma vero lrarum in hoc capitulo inferius cōtinet̄ expſſe · Secūdo dicit̄ ꝙ qſtores elemoſinarum in tabernis · vel alijs in honeſtis locis hoſpitari non debent · nec magnos ſumptus facere · nec falſuꝫ religionis habitum ſimulare · Terciō dicitur ꝙ cum baſilica dedicat̄ · ſiue ab vno ſiue a pluribus epīs vltra ānum non extendat̄ indulgētia nec in āniuerſario dedicatōis tpe · xl · dies excedat remiſſio · ea maxime ratione · quia romanus pontifex cōſueuit hoc moderamē in talib⁹ obſeruare · ¶ Nota ꝙ creditur lrīs epi

¶ Item iuriſditio non extendit vltra illud qd̄ in lrīs cōtinet̄ · ¶ Item qſtores elemoſinarū in inhoneſtis

locis morari nō debēt. // Itē indulgentia non debet annum excedere. // Item papa obtinet plenitudinē poteſtatis. // Itē minores p̄lati exemplū accipe debēt a maioribus.

Noſtro poſtulaſti. Ca. Queſiuit quidam p̄latus vtrū per ſuam ꝓuintiā poſſit cōcedere remiſſionis litteraſ generales. rn̄dit pa. ꝙ hoc libere poteſt facere. ita tn̄ ꝙ ſtatutum generalis cōcilij nō extendat. quod ē ſ. c. ꝓximo. // Nota ꝙ ep̄i poſſunt concedere litteras remiſſionis vel indulgētie in ſuis ꝓuincijs.

Ne ꝑ dilatione. Caſus. Cum nullus poſſit ligari vel ſolui. niſi a ſuo ꝓprio p̄lato. et ꝑiculoſuz ſit epiſcopis et alijs ſupꝛioribus et inferioribus p̄latis exemptis ſuos ꝓpter hoc p̄latos adire vl' licentiam petere ab eiſdem ne pro dilatione pnie ꝑiculum immineat aīarum ꝑmittat pa. p̄dictis omnibus vt etiā preter ſui ſuperioris licentiam ꝓuidū et diſcretū ſibi eligant confeſſorem. // Nota ꝙ ꝓpter ꝑiculum animarū multa licent. que alias nō licerēt. // Itē ep̄i et alij p̄lati inferiores exempti. poſſunt ſibi eligere cōfeſſorem ſine licētia ſuperioris // Item diſcretus debet eligi confeſſor.

De ſentētia excōicatōis.

Super eo. Caſus Queſituz fuit a papa. ſi clerici infra minores ānos cōſtituti ſe adinuicē ꝑcuſſerint. vtrum ſint ad ap. ſe. mittendi ꝓ abſolutōe. rn̄dit pa. ꝙ ſi infra dictā etatē cl'ici ſe adinuicē ꝑcuſſerint. ſiue vnus alterū. nō ſunt ad ſe. ap. mittendi. qꝛ etas excuſat. // Itē nec clerici ſi ſint plene etatis. et adinuicem ſe ꝑcuſſerint non ex odio vel inuidia ſed ex leuitate iocoſa. ſūt excōicati. Itē nec magiſter ſi clericū cauſa diſcipline ꝑcuſſerit vel correctionis. quia non pōt in ip̄is iniectio manuū violēta notari. Secus vero. ſi ex odio dicti clerici ſeſe ꝑcuſſerit. tūc em̄ ad ap. ſe. ire debēt abſolui. // Nota ꝙ clerici impuberes ſi ſe adinuicē ꝑcuſſerint. poſſunt a ſuis ep̄is abſolui.

// Item ar. eſt etatem excuſare non a toto ſed a tanto. // Item qui ludēdo clericum ꝑcutit. vel magiſter q̄ cauſa correctionis diſcipulū verberat. non eſt excōicatus.

Monachi. Caſus. Monachi et regulares canonici ſi ſe adinuicem ꝑcuſſerint. nō ſūt ad ap. ſe. mittēdi. ſed ꝑ abbatē ſuū ſūt abſoluēdi. et ſi abbas non ſufficit. epiſcopus dioc. eſt adhibendus.

// Nota ꝙ regulares ſeſe adiuicem ꝑcutientes. ꝑ abbatē ſuum poſſūt abſolui.

Si vero alicui9. Caſus. Primo dicit̄ ꝙ ſi hoſtiarius alicui9 poteſtatis pretextu officij ſui malignatus. vel maliciose clericū leſerit. ab ep̄o ſuo poteſt abſolui. niſi grauiter eum vulnerauerit. Secundo dicitur ꝙ ſi officialis clericum vulnerauerit. non pōt ſine mādato romani pontificis abſolui. quia laico nō dat̄ tāta poteſtas. niſi forte turbam arcēdo caſu fortuito clericū ledat. Tercio dicitur ꝙ ſi clericus vel laic9 vim vi repellendo. clericū ꝑcuciat non eſt excōicandus. neqꝫ ē excōicatus. qꝛ vim vi ſcd̄m ꝙ iura ꝑmittūt. repellere licet. Vltimo dicitur ꝙ ſi aliq̄s in clericum turpiter inuentum cum matre filia. ſorore vl' vxore manus iniecerit violentas. non eſt excōicatus. Si aūt inueniat eum in ſtupro vl' adulterio. cum alia que ip̄m tāt

non attingat. et in eū violentas manus iniecerit. eſt excōicatus. ¶ Nota ꝙ qui ꝑtextu officij ſui clericum ꝑcutit. ab epo pōt abſolui. ¶ Itē quod caſu fortuito fit. nemini ē imputandum. ¶ Item vim vi. repellēdo clericum ꝑcutiens. nō eſt excōicatus. ¶ Item ꝑcutiens clericū turpiter coeūtem. cum vxore matre ſorore vel filia non excōicatus eſt. in vlterioribus autē ꝑſonis ſecus eſt.

¶ **Si vero aliquis.** Ca. Si aliquis manus violentas iniecerit in clericū nutrientem comā ignorās qđ clericꝰ fuerit nō erit excōicatꝰ. vel ſi de hoc dubium fuerit. et ꝓpria manu iurauerit quod eum clericum ignorauerit. Si autem iurare noluerit. ſicut ab excoicato conuenit abſtineri quia conſtat eum violentas manus in clericum iniecisse. ¶ Nota ꝙ ignorantia excuſat ab excōicatione. ¶ Item ꝑ iuramentū purgat̄ conſcientia alicuis. Et ſic ignorātia ꝑ iuramentū ꝓbat̄. ¶ Item ꝗ ignorantiam allegat eam ꝓbare debꝫ. ¶ Item iuramento alicuius ſtatur in ꝑiudicium alterius. ſed hoc facit ꝑſumptio habitus laicalis.

¶ **Non dubium eſt.** Caſus. Dicit̄ hic qđ quicūq₃ violentas manꝰ in clericos aut cuiuſlibꝫ religionis conuerſos iniciunt ſententiā excōicatōis incurrūt ⁊ a ſolo pa. poſſunt abſolui niſi in articulo mortis. ¶ Nota ꝙ ꝑcutiens clericum aut alicuiꝰ religiōis cōuerſum a ſolo pa. poteſt abſolui ¶ Item ꝓpter ꝑiculū mortis multa fiunt que alias non fierēt.

¶ **Mulieres.** Caſus. Dicitur hic in hoc rn̄ſo ꝙ ſi mulieres et ſerui qui ſui iuris non ſunt manus in clericū violentas iniecerint ab epo dioc. poſſunt abſolui.

Secdo dicit. Aliq̄ delicati. et magne potentie violentas manus in clericos iniecerūt. Sed dicunt ꝙ laborem veniendi ad ap. ſe. ſuſtinere nō poſſunt. querit̄ quid iuris ſit. rn̄dit papa. ꝙ ſtatus ꝑſone ⁊ veritas negocij ꝑus eſt intimāda romano pōtifici et ſcđm eius cōſilium erit ꝓcedendum. Tercio dicit. Aliqui non iniciunt violentas manus in clericū ſed alij de ipoꝝ mandato hoc faciunt. q̄ritur an iſti qui hoc mandāt ſint excōicati. rn̄dit pa. ꝙ ſunt excōicati et ſunt ad ap. ſe. mittendi. cum ille vere delinquat cuius mandato delictum cōmittit̄. ¶ Nota ꝙ mulieres et ſerui ab epo dioc. ꝓ iniectione manuū in clericū poſſunt abſolui. et ſic nota ꝙ parcitur ſexui et conditioni. ¶ Item ſtatus ꝑſone et veritas facti vel negocij attendenda eſt. ¶ Item qui mandat tenetur vt faciens hoc edicto. ¶ Item idē eſt mandare quod facere.

¶ **Porro ſi aliqui** Caſus. Si aliqui violētas manus iniciunt in ſr̄es ſuos et penitentia ducti non conuicti et ꝑuatim poſtulant veniā quia forte occulta fuit offēſa. monēdi ſunt vt ſatiſfaciant. et ꝓ abſolutione aplico cōſpectui ſe ꝑſentent ſine quo abſolui non poſſunt. ¶ Nota ꝙ non debet quis abſolui ꝓ iniectione violenta in clericum niſi prius ſatiſfecerit leſo. Et eſt hic ar. ꝙ non valet penitentia ſine ſatiſfactione.

¶ **Nulli ſe poſſunt.** Caſus. Aliq̄ ſūt ꝑuilegiati. q̄ritur an ꝑ ꝑuilegiū ſuum excuſētur quominus excōicatos vitare teneant̄. rn̄dit papa ꝙ ꝑtextu priuilegij nō excuſant̄ quominꝰ excōicatos vitare debeāt. ⁊ ſi clericos leſerint ſicut excōicati debent vitari. ¶ Nota ꝙ ꝑuilegiū non extenditur

ad iniquum cōpendium nec tuetur aliquem in delicto.

Parrochianos. Caſus. Dicitur hic q qui violētas man9 mittūt in monachos vel conuerſos tanq excōicati ſūt denūtiandi et euitandi donec leſis cōgrue ſatiſfecerint. et aplico ſe conſpectui preſentauerint p abſolutione. Nota q ↄuerſi eodē puilegio gaudēt cum monachis quorum ſunt ↄuerſi. Item ſatiſfacere debet quis leſo anteq abſoluatur. Item abſoluēdi a pa. lras ſup ſatiſfactione pmiſſa ſecū portare dnt

Ex tenore. Caſus. Quidā canonic9. b. noie violentas manus miſit in quendā ſubdiaconū qr forte p abſolutione ad ſe. ap. ire non potuerat lauuen. archieps ſignificauit hoc dño pape vnde mādat eidē qtinus recepto iuramēto ab ipo. b. q ſuo debeat ſtare mandato auctoritate pa. ipm abſoluat a ſibi in virtute iuramēti pcipiat ne deceto in clericū monachuz vel alicui9 religionis cōuerſum manus violētas iniciat niſi ſe defendēdo aut de mandato ſuoz plato z ꝟ fecerit vel niſi ſup eum habeat plationis offi iū aut magiſteriuz et in quatuor iſtis caſib9 nō eſt excōicatus pcutiēs et ſi in clericū ſociū ſuum manus iniecerit nō pcipiat ei p ſacramentū licet ſit excōmunicat9. Nota q excōicat9 p violenta iniectione iurat ſtare mādato eccleſie Item hic eſt forma eccleſie expſſa ſcdm q excōicati pter man9 violentas in clericū vel cōuerſum debent abſolui. Itē nota quatuor caſus in quibus pcutiēs clericū nō eſt excōicatus. ſ. defendēdo ſe. aut ſi de mandato plati hoc facit vl ſuper eum habeat plationem vel magiſterium.

De cetero. Caſ9. Dicit in hac decretali q ſi quis manus violētas mittit in clericū eſt excōicatus ſi habeat inimicicias capitales pter qs ad. ap. ſe. ſine piculo ire nō poſſit vel pter alias iuſtas cauſas dioceſan9 ſuus ipm abſoluat iuramento recepto ſcdm formam eccleſie et ei pcipiat ſub debito iuramēti vt quācito poterit romanum pontificē adeat mandatum aplicum recceptur9. Nota q i omi edicto ſubintelligit rōnabilis excuſatio. Item nemo debz credere capitalibus inimicis.

Ad hec. Caſus. Iudex delegatus ex cauſa rōnabili excōicauit aliquē ille excōicat9 litteras impetrauit ad alium delegatum. iſte ſcds delegat9 mandat ordinario vt illum habeat abſolutum quē prius denūciauerat excōicatuz ad mandatū poris delegati. dubitat ordinari9 quid facere debeat. rndit papa. qd ſi in lris ſcdis ↄtinetur vt recepta ſuffitiēti cautōe ipſum excōicatū abſoluat. ordinarius ipm debet habere abſolutū. qr romana eccleſia abſolutionē ſententie alioz iudicū delegatoz nō cōſueuit alii demādare. niſi in lris omiſſionis ſit expſſum de ſuffitiēte cautōne pſtanda ab his q debēt abſolui q de mādato eccleſie debeāt obedire. Caſus iſte colligit p antiquā decretalem. Nota q reſcriptū impetratum pter romane eccleſie ↄſuetudinariū. ſtilum non valet. Item excōicati p iniectione violenta cautionē pſtare debet mandato eccleſie obedire anteq abſoluāt

Ea noſcit. Caſus. In principio hui9 decre. dicitur q eps qtuor pſonas abſoluē poteſt ab excōicatione pter violētam manuū iniectionē i eccliaſticaz

perſonā ſatiſfactione preſtita iuxta
facultates ipſaꝝ. Alij vero omnes
ſiue paupes ſiue diuites ad ap· ſe·
vel eius legatum ꝓ abſolutione ſua
ſe pn̄tent· Si vero tempe infirmi=
tatis timore mortis a ſuo p̄lato fue
erit abſolutꝰ ꝑ iuramentū precipi
atur eidem· vt ſanitate recepta ad
romanā eccleſiam vel eius legatum
accedat mādatum aplicū receptu=
rus· ¶ Nota ꝙ mulieres ſenes vali
tudinarij· et mēbrorum deſtitutio=
nibus impediti ab epiſcopis poſſūt
abſolui· ¶ Item facultates in ſatiſ
factione ſemp cōſiderande ſunt·
¶ Item delictum ſemel punitū ite
rum puniri non debet·

¶ Cum nō ab homine·

Caſus Aliqs
eſt excōicatus ꝓ violenta manuum
iniectione in clericū·ſed nondū eſt
denuntiatus· q̄ritur vtrum ab alijs
ſit vitandus·rn̄dit pa· licet nōdum
ſit denūtiatus debes illum euitare
niſi forte id tibi ſoli ↄſtet·i quo caū
ipſū p̄uatim tātummō debes euita/
re· vt rubore cōfuſus ꝓ latenti ex=
ceſſu ſatiſfaciat q̄mdiu ab eccl̄ia tol
leratur· Secundo querit̄· Aliqui
occidunt clericos qui ↄtempto ha=
bitu clericali tyrānidi et enormitati
bus ſe immiſcēt· queritur an occiſo
res predictorū clericorū ſint excōi
cati·rn̄dit papa· qꝺ in odium cleri/
calis exceſſus et terrorē et correctō
nem ſimilium excōicationis ſenten=
tiam nō incurrūt· tn̄ penitentia ali
quantulū aſperior eſt illis imponē
da quā ſi in laicos talia cōmiſiſſent
¶ Nota ꝙ excōicatus debet euitari
anteq̄ȝ denūtiet̄ in publico· ¶ Itē
clerici qui habitū ↄtemnūt et enor
mitatibus ſe immiſcēt āmittūt pri=
uilegium ſuū citra aliq̄ȝ admonitio
nem· et taliū occiſores non incidunt
in canonē· ¶ Item ex pſona aug et̄
crimen· quia quanto gradus altior
tanto lapſus grauior·

¶ Cum deſideres·

Caſus· Pri=
mo talis q̄=
ſtio hic ponitur· Aliquis erat ex=
cōicatus iurauit ſtare mandatis ec
cleſie·epiſcopꝰ an̄ abſolutionē red
didit ei cōmunionē· q̄ritur vtrū ſit
ei ab alijs cōicandū·et an epiſcopꝰ
ei cōicare debuerit· rn̄dit papa ꝙ
iuratoria cautio q̄ȝ preſtāt excōica=
ti potius ad cautelā ex cōſuetudine
eccleſie itroducta ē· quā ex rigore
canonum·nec ꝓpter iuramentū de=
bet quis dici abſolutus niſi abſolu
tio ſit ſubſecuta·nec debet cōiōni re
ſtitui aliorum cum conſtet ipſum ex
cōicatum fuiſſe et veruȝ ſit eum ab
ſolutum non eſſe nec epiſcopus nec
alij debēt ei excōicare·niſi ſecundū
formā eccleſie poſt iuramentū fue=
rit abſolutus· quia qui excōmunica
to cōicat eſt excōicatus· Secunda
queſtio talis eſt· publica fama eſt
aliquē eſſe excōicatum ꝓpter violē
tam manuū iniectionē in clericū·q̄=
ritur an ꝓpter famam illam debeat
euitari· rn̄dit pa· ꝙ nec epiſcopus
nec alij debēt ei cōicare niſi de hoc
ad arbitrium epiſcopi ſe purgaue=
rit· vel ſaltem ad cautelā fuerit ab=
ſolutꝰ· Tercia queſtio eſt· Aliquis
verberauit clericum epiſcopo me=
diante clericus cum ſuo verberato
re ↄpoſuit· et ille ſibi recōciliatꝰ fu
it· q̄ritur an ſit ei cōicādum ab alijs
reſpondit papa ꝙ licet ille clerico
ſatiſfecerit· eccleſie tn̄ quam offen=
dit ꝓpter hoc non ſatiſfecit· et niſi
ſecundū formā eccleſie fuerit abſo=
lulutus· nō eſt ei ab alijs cōicandū·
¶ Nota primo ꝙ iuramentū nō eſt
de ſubſtantia abſolutionis· vnde ſi
omittatur in abſolutione nihilomi=
nus abſolutus eſt qui ſic abſoluitur
¶ Item fama in hoc caſu probat·

¶ Item ꝓpter famā indicit̄ purgatio. ¶ Item excōicatus duos offendit. pſonam quā leſit. et eccleſiam i vtriq; ſatiſfacere deb; alias nō d; abſolui. ¶ Itē forma eccleſie in abſolutione eſt neceſſaria.

¶ **Veniens.** Caſus. Quedā monialis dū ſacerdos matutinum officiū celebraret intrauit eccleſiam et cepit ludere cū alio clerico pſtando impedimentū diuino officio. ꝓpter quod ſacerdos aliqntulum cōmotus vt diuinum officiu; liberius celebraret manus in eā appoſuit vt ipām extra eccleſiā poneret. ſed cū nollet exire ꝯpulit ipam intra eccleſiā reſidere. ꝓpter quod epūs ſacerdotē illum tanq̄ excōicatum vitabat ⁊ faciebat ab alijs euitari. vnde ipē ad papam accedens factum ſibi expoſuit. mandat papa epiſcopo quatinus ſi res ita ſe hab; ipm non euitet cum non ſit excōicatus. ¶ Nota q̄ clerici turbātes diuinum officium poſſunt corrigi et eici de eccleſia p̄ter excōmunicationē.

¶ **Peruenit.** Caſus. Aliqui leuem ⁊ modicā iniuriam inferunt clericis. vt dicūt ꝓpter quā ſunt excōicati dñs papa cōmittit arbitrio epī vt videat an leuis ſit iniuria vl' non. et ſi iniuria leuis fuerit eos abſoluat al' ad pa. remitat eoſdem. Quidā volunt dicere quod hoc decretale cōtinet gratiā et non eſt ius quod hic dicit̄. ¶ Nota q̄ epi poſſunt abſoluē de leui iniuria clericis irrogata.

¶ **Significauit.** Caſus. Aliqui erant excōicati a pa. ꝓpter ſuos exceſſus quidam clerici ſcienter et ſponte ꝑticipauerunt illis excōicatis et ipos in officijs receperūt. q̄ritur a quo iſti clerici ſint abſoluendi. rn̄dit pa. q̄ iſti clerici eadem ſnīa ſunt ligati cū illis excōicatis. et ab ipo pa. ſunt abſoluendi. vel iſti erant excōicati cū omnibus ſuis ꝑticipātibus. vel ꝑticipauerunt clerici iſti. illis in crimie. ¶ Nota q̄ cōicātes excōicatis a papa ab eo tantum ſunt abſoluēdi.

¶ **Tua nos.** Caſus. Queſitū fuit a dño papa. vtrum illi tantū ab ipo ſint abſoluendi qui manus violētas in clericos iniecerīt reſpondit pa. q̄ non ſolum qui violentas manus mittunt in clericos ſ; etiam incendiarij ſi pro incēdio fūt excōicati poſtq̄ ſunt ꝑ ſententiā eccleſie publicati a ſe. ap. fūt abſoluēdi. et h̄ ſtatutū fuit ꝓpter enorme delictum quibus p̄cipiendū eſt p̄ſtito iuramento vt de cetero talia nō cōmittant et iuxta facultates ſuas ſatiſfaciant ſicut p̄cipitur excōmunicatis pro iniectione manuū violēta vt. xxiij. q. vlt. peſſimā. ¶ Nota q̄ non ſolū verberātes clericos a dño pa. ſunt abſoluēdi. ſed etiam incēdiarij poſtq̄ ſūt ꝑ ſnīa; eccie denotati.

¶ **Ad eminentiā.** Caſus. Quidam dubitabat vtrū illi ſint pro abſolutis habendi. qui a cardinalibus de latere pape miſſis abſoluunt̄ ab excōicatione quā incurrūt pro violēta manuum iniectione in clericos vel i alias religioſas pſonas cum ipi cardinales nullum ſup hoc mandatū exp̄ſſum oſtendant q̄ſiuit a pa. quid iuris ſit. et ipē rn̄dit. q̄ illos debet habere abſolutos quos cōſtiterit a talibus bn̄ficiū abſolutionis adeptos. ¶ Nota q̄ legati qui mittuntur a latere pape. licet non habeāt mandatum ſpeciale. abſoluere tam̄ poſſunt excōmunicatos.

¶ **A nobis fuit.** Caſus. Quidā epūs ꝓtulit ſententiā excōicationis ſub hac forma q̄ quis furtum fecerit ſit excōicat9

queritur·vtrum hec generalis ſen
tentia referatur ad ſubditos ẽxcōi=
catoris tantū an extendat̄ ad om̄es
qui non ſunt de iuriſditione illiꝰ ad
hoc reſpōdit papa·ꝙ hac ſentētia
non ligantur niſi ſubditi ip̄ius exco
municati niſi forte plus contulerit
maior auctoritas delegantis ¶No
ta ꝙ ſententia iudicis nō ligat vel
abſoluit illos qui non ſunt de ſua iu
riſditione· ¶Item ſententia que
certas pſonas cōprehendit, aucto
ritate maioris extenditur et proro
gatur ad alios qui non ſunt de iu=
riſditione ꝓferentis· ¶Item ſentē
tia que nulla eſt poteſt rata habe=
ri et erit aliqua·

¶Conqueſti·

Caſus· Canonici
regim conq̄ſti ſūt
domino papa·ꝙ· J·de malefrena ⁊
quidam alij ſequaces illiꝰ quaſdam
eccleſias regim ep̄atus fregerunt
ſpoliantes eaſdem·mandat pa·qui
buſdam quatinus ſi eſt ita p̄dictos
ſacrilegos excōicatos denuntiēt et
faciant artius euitari·donec paſſis
iniuriam congrue ſatiſfaciant ⁊ cū
litteris veritatem continentibꝰ ad
ap·ſe·accedant· ¶Nota ꝙ effracto
res eccleſiarum ipſo facto ſūt exco
municati·et poſt denūtiationē ex=
cōicationis eoꝝ a ſolo papa ſūt ab
ſoluendi vt hic videtur·

¶Perpendimꝰ·

Caſus·Quidaꝫ
ſacerdos nomi
nabat ſe filiū regis·acceptis armis
ſeditionem fecit et guerram ꝓpter
ꝙ comes quidam iuſſit illum fuſti=
gari·qui poſtea de mandato eiuſ=
dē fuit ſuſpenſus·queſitū fuit vtrū
occiſores illius ſint excōicati·rn̄dit
pa·ꝙ ſi ſacerdos tali modo exceſſit
et non ꝓ pulſando iniuriam fuit oc
ciſus ſed alijs inferendo·interfecto
res illius non ſunt excōicati· penitē
tiam tn̄ iudex iniungat eis cōpeten
tem ſecundum merita pſonarum·
¶Nota ꝙ vim vi repellere licet·
¶Item clericus immiſcēdo ſe enor
mibus āmittit p̄uilegium ſuuꝫ citra
aliquā demonitionem·

¶Vniuerſitatis·

Caſꝰ·Quidā
laicus exiſtēs
in ſeruicio cuiſdā abbatis de māda
to ipſius in clericum monachū vel
conuerſum manus iniecit temerari/
as maxime vbi cauſa non ſubeſt ꝓ=
ter quā debeat verberari· querit̄·
vtrum laicus ille incidat in excōica
tionem·reſpondit papa·ꝙ niſi ab=
bas in ꝓpria pſona hoc faciat cauſa
regularis diſcipline vl' ſi neceſſitas
immineat per clericum vel ꝑ mona
chum hoc faciat tam ille qui tales
verberari facit quaꝫ qui verberat
excōicatus eſt etiam ſi cauſa ſubeſſꝫ
ꝓpter quam debeat verberari·
¶Nota ꝙ diſciplina regularis ꝑ la
icum imponi non debet·ſed ꝑ abba
tem vel ꝑ monachū vel clericum·

¶In audientia·

Caſus· Cleri=
ci aliquādo re
licto habitu clericali aſſumūt arma
militaria·querit̄· vtrum illi qui in=
iuriā corporalem talibus clericis infe
runt ſint excōicati·et an illi clerici
adhuc p̄uilegio gaudeāt clericali·
rn̄dit papa·ꝙ hm̄ōi clerici ſi a p̄la
tis ſuis tercio cōmoniti noluerit ar
ma militaria deponere de p̄uilegio
clericorum ſubſidium aliqđ hr̄e nō
debent·cum fruſtra legis implorꝫ
auxiliū qui cōmittit in legem et lex
huic reſponſo preſtat optimum ar
gumentū qua dicit̄ ꝙ ſi matrona cu
ius pudicicia attemptatur in veſte
mētricali fuerit deprehēſa iniuriā
agere non poterit· ¶Nota ꝙ clerici
qui arma ſumūt dūmodo ſe enormi
bus non immiſceant retinent p̄uile=
gium clericale vſqꝫ ad tertiā admo=
nitionem· ¶Item qui legem vel

canonē offendit illius auxiliū āmittit. Et ſic punitur in eo in quo peccauit. ¶ Itē leges in ſubſidiū canonum inducunt.

¶ Quod de his. Caſus. Quicūq̄ violētas manus mittit in eccleſiaſticam pſonam eſt excōmunicat9 nec poteſt abſolui niſi a papa vel eius legato exceptis quibuſdam caſibus qui in ipa littera continētur. ¶ Nota q̄ i mortis articulo ↄſtituti pauperes ſenes et debiles vel alio iuſto impedimēto impediti ſi in canonem late ſentētie inciderit poſſunt ab epiſcopo loci abſolui.

¶ Cum pro cauſa. Caſus. Int. G. et. F. archidiaconos gabilon. eccclie queſtio vertebatur occaſione cuiuſdaz excōmunicationis ꝓpter q̄ ꝓcuratores eoꝝ ad ſedem apoſtolicā acceſſerūt ꝓcurator. G. archidiaconus allegauit quod. F. archidiaconus in ſuccentorē manus miecit temere violentas trahendo ipm per clauſtrum ꝓpter q̄ archiepiſcopus ob violentam manuū iniectionez et violationem immunitatis eccleſie fecit eum excōmunicatū publice nūtiari. ſed cum ipſe in abſolutione ſua quā obtinuerat a ſede apl̄ica alterā de p̄dictis cauſis non expſſerit non debet haberi abſolutus. ſed tanq̄m excōicatus ꝓ altera euitari. vn̄ mādat papa iudicib9 q̄tinus. ſi eis cōſtiterit dictum. F. archidiaconū ꝓpter duplicem cauſam excōmunicatū fuiſſe et alterā tantum expreſſiſſe in litteris quas ſuper abſolutione ſua impetrauit ipm tanq̄ excōmunicatum compellant ſatiſfacere eccleſie pro altera. ¶ Nota q̄ violans emunitatem eccleſie excōmunicatus eſt. ¶ Itē abſolutio tacita veritate vel falſā de cauſa obtenta non valet.

¶ Item qui pro plurib9 cauſis eſt excōicatus omes illas cauſas in abſolutione ſua expmere debet. alias non eſt abſolutus.

¶ A nobis. Caſus. Aliquiſ erat excōicatus. ꝓ violēta manuuz iniectione in clericū. iſte iurauit ſtare mādatis eccleſie et q̄ntum in eo fuit volebat abſolui. nec per eum ſtetit quomin9 abſolueretᷣ ſed morte p̄uentus abſolui non potuit. q̄ritur vtrum iſte vel alius in quibus manifeſta penitentie ſigna apparuerūt debeat haberi ab eccleſia abſolutus. et vtrū ꝓ talibus elemoſina ſit recipienda. et a fidelib9 ſit orandū. rn̄dit papa. q̄ iudicium dei veritati que nec fallit nec fallitur ſemp innititᷣ iudiciū autē eccleſie aliq̄n ſequitᷣ opinionez que fallit et fallitur. vnde contingit aliquando vt qui ligatus eſt apud deum. apud eccleſiam ſit innodat9. et qui liber eſt apud deum. apud eccleſiā ſit abſolutus. vnde quātumcūq̄ ſe quis iuramento aſtrinxerit eccleſie mandato parere quātacūq̄ penitentie ſigna p̄ceſſerint ſi morte p̄uent9 abſolut9 non extitit quāuis apud deū abſolutus creditur. tamen apud eccleſiam non eſt habend9 abſolut9. tam poteſt et debet ei beneficio eccleſie ſubueniri vt beneficiū abſolutionis impendatᷣ defuncto ex quo ꝗ ipius viuentis penitētia ꝓ euidentia ſigna ↄſtiterit non obſtante q̄d dicitur eccleſia poteſtatē habꝫ ligādi et ſoluendi homines ſup terram tanq̄ non poſſit abſoluere et ligare ſup terra ſepultos. nec illud obſtat cui non cōmunicamuſ viuo nec mortuo cōmunicare debem9 cū incertis caſib9 legatur eccleſia ligaſſe mortuos et ſoluiſſe. vnde ſtatuit papa vt illi9 mortis abſolutio a ſeap. requiratur qui dum viuebat ab

eadem fuerit abſoluēdus·abſolutio
nem vero aliorū ex cauſa ꝑmiſſa ill'
papa indulget a quib9 dū viuerēt
fuerāt abſoluēdi· abſolutionis for
ma fiat cum pſalmo penitentiali et
oratione dñica et alijs conſuetis et
heredes defuncti cōpellantur ad ſa
tiſfaciendum ꝓ ipo· // Nota ꝙ iudi
cium dei non fallitur· ſed iudiciū ec
cleſie ſepe fallitur· // Itē apud deū
aliquis abſolut9 eſt· et apud eccle
ſiam ligatus et econuerſo· // Item
per ſigna conſtat de penitentia ali
cuius· // Item eccleſia ligat et ſo
luit ſub terra· ſed in certis caſibus·
// Item poſt mortē abſoluitur ex
cōicatus· // Item heredes tenenē
et cōpellunē ſatiſfacere ꝓ defūcto·

Nup a nobis· Caſus due que
ſtiones ꝓponū
tur hic·prima talis eſt·laici aliqñ
detinent clericos in cuſtodia publi
ca vel priuata vel etiam detrudūt
illos in vincula ſine corporis leſio
ne·queritur an iſti laici ſint excōica
ti·Secunda queſtio eſt talis· Aliq
ſcienter cōmunicant excōicatis no
minatim· queritur vtrum iſti ptici
pantes poſſint abſolui ab excōmu
nicatione a ſimplice ſacerdote vel ab
epiſcopo vel archiepō·Ad primam
queſtionem rñdit papa· ꝙ non cre
dit laicos illos penam excōmunica
tionis euadere quis nulla corpora
lis leſio fuerit ſubſecuta· citra quā
violentia ſepius circa clericos ꝑpe
tratur· In ſecunda queſtione diſtin
guitur· vtrū ille qui nominatim ex
cōmunicatis ſcienter cōmunicat in
crimine cōmunicet criminoſo ei con
ſilium impendendo auxiliū vel fauo
rem aut alias in oratione vel oſculo
aut orando aut comedendo· In pri
mo caſu cum talis cōmunicet crimi
ni et pticipet criminoſo et in orōne
criminis in eū videtur delinquere

qui dānauit ab excōicatore vel ei9
ſuperiore debet abſolui cum faciētes
et conſentientes pari pena conſtrin
gat· In ſecundo vero caſu a ſuo epi
ſcopo vel ſimplici ſacerdote poteſt
abſolui·quāuis tunc ſit ligatus ſen
tentia canonis et non iudicis tamen
quia conditor canonis eius abſolu
tionem ſibi non retinuit alijs indul
ſiſſe videē· Ille vero qui pticipat
crimini et criminoſo cum iuramēto
debet abſolui·qui vero iuxta ſecun
dum modū pticipat ſine iuramento
poteſt abſolui· In fine dicit ꝙ ſi dif
ficile ſit ex aliqua iuſta cauſa ꝙ ad
ipſum excōmunicatorē abſoluend9
non poſſit accedere· concedit papa
vt pſtita cautione ſecundū formam
eccleſie ꝙ ſuo excōmunicatori pare
bit a ſuo abſoluaē epiſcopo vel ꝓ
prio ſacerdote· // Nota primum ca
ſum ꝙ aliquis eſt excōmunicatus li
cet nullam leſionem clericis intule
rit detrudēdo ipſos ī vincula vt ſe
pe faciunt iudices ſeculares· // Itē
ſententia excōmunicationis per ſolā
participationem criminis trāſit ad
illum in quem lata non fuit· // Itē
conſentiens dicitur qui conſiliū aux
ilium et fauorē preſtat alicui in cri
mine et eadem ſententia cum illo li
gatur·quia facientes et conſentien
tes pari pena conſtringit· // Item
vbi conditor canonis abſolutionem
ſibi ſpecialiter non retinuit alijs in
telligitur indulſiſſe· // Item nota
hic formā abſolutionis maioris ex
cōmunicationis et minoris· // Item
vltimo nota ꝙ excōmunicat9 ex iu
ſta cauſa poteſt abſolui ab alio qͣm
a ſuo excōicatore·ſed hoc eſt ꝓpter
periculum anime·

Quod in dubijs· Ca·Aliquis
erat excōica
t9 iurauit ſtare mādatis eccie·qr·an
ſit ei cōicādum anq fuerit abſolut9

reſpondit papa· ꝙ non eſt ei cōmu=
nicandū donec ꝑ eccleſiā fuerit ab
ſolutus· alioquin poſt iuramentum
non eſſet abſolutio neceſſaria· Se=
cundo queritur vtrum aliquis ſciē
ter tenetur cōmunicare nominatim
excōmunicatis· reſpondit papa· ꝙ
nullus tenetur ꝑticipare excōmuni
catis niſi quedam ꝑſone que per il=
lud capitulum· Quoniā multos ſpe
cialiter excuſanṫ· c· illud eſt· xj· q·
iij· quoniam multos· Tercio quer̄ıt̄
que pena imponi debeat illis q̇ ꝑti
cipant nominatim excōmunicatis·
reſpondit papa· ꝙ illi qui nomina=
tim excōmunicatis ſcienter ſiue pre
ſumptuoſe ꝑticipāt preter ꝑſonas
in dicto canone ānotatas ſunt excō
municationis vinculo innodandi·
niſi ɔmoniti ab earum ꝑticipatione
deſtiterint· Secus autem eſt de ill̕
qui ſcienter cōmunicant ei qui cum
ꝑticipibus ſuis eſt excōmunicatus·
tunc eīm ip̄i ſententiā excōmunicati
onis incurrunt· // Nota ꝙ null9 te
netur cōmunicare excōmunicato q̇
iurauit ſtare mandato eccleſie· niſi
prius per eccleſiā fuerit abſolut9·
// Item qui ſcienter ꝑticipat excō
municatis niſi cōmonitus deſtiterit
eſt excōmunicandus· // Item cū ex
cōmunicato cum ꝑticipibus ſuis cō
municans ip̄o iure eſt excōicatus·

Inter alia· Caſus· Archiepi
ſcop9 ſtrigonien̄· in decretali p̄dicta· queſiuit· vtruȝ
aliqui teneantur ꝑticipare excōmu
nicatis· et papa reſpondit ꝙ null9
teneṫ ꝑticipare excōmunicatis· niſi
quedam ꝑſone que ꝑ illud grego·
pa· capitulum quoniam multos ſpe
cialiter excuſanṫ· Ex hac reſponſio
ne orta fuit occaſio diſputandi· qui
dam dicebant ꝙ excōmunicato cō=
municare tenentur ꝑſone in p̄dicto
capitulo nominate p̄ſertim que p̄us
ſcȝ ante excōmunicationē ex debito
eis cōmunicare tenebanṫ· Alij dice
bant ꝙ p̄dicte ꝑſone licite poſſunt
excōmunicatis cōmunicare ſi velint
non tamen ad hoc tenēṫur ex neceſ/
ſitate· queſiuit archiep̄us· qualiter
decretalis illa ſit intelligenda· vt
igitur vnde ius prodijt interp̄tatō
que procedat ſic· papa reſpondit·
ꝙ quedam ꝑſone in capitulo pre=
dicto annotate tenebantur ad obſe
quium illis in quos lata eſt excom
municatio ante ꝓlationē ip̄ius ex=
cōmonicationis et poſt excōmunica
tionem ad cōtrarium non tenentur
beneficio canonis id agente· vnde
nō ſunt a priori obligatione ſolute
et ita ꝑ conſequēs tenēṫur illis ad
cōmonionem ſine qua obſequium ex
hibere nō poſſunt· Sȝ hoc nō ꝑti=
net ad omnes ꝑſonas in dicto capi
tulo denotatas cū mercatores pe=
grini et viatores a cōmunione tali
um debeant abſtinere niſi articulus
neceſſitatis immineat ſcd̄m ꝙ ex fi=
ne capituli colligiṫ manifeſte· ſed
ad illas ſolummō que ip̄is excōica=
tis ſūt aſtricte· ſȝ nō debēt eis cōica
re ſeu ꝑticipare in criminalibus vel
in criminib9 ꝓ quibus ipſi ſunt ex=
cōmunicati ꝙ ſi facerent· eadē ſnīa
tenenṫ· // Nota ꝙ ad illū ꝑtinet iu=
ris interp̄tatio ad quē ꝑtinet ɔſti=
tio iuris· // Item quidā bn̄ficio ca=
nonis tenenṫ ꝑticipare excōicatis·
// Itē neccitas excuſat ab excōicatōe

Cum illoꝝ· Caſus· Abſolutō
illoꝝ q̇ violētas manus mittūt i clericos ſedi ap̄lice
reſeruaṫ· exceptis quibuſdā caſib9
quidā tali excōicatōne ligati ſnīam
eccīaſticā negligētes ordies ſuſci=
piūt· q̄riṫ· quid de his fieri debeat
In hac q̄one diſtinguit pa· p̄dicti q̇
ſic recipiūt ordines vl̕ ſe ſciūt excōi
catos vel nō recolūt factū pro quo

in ſentētiam inciderunt vel factum ſciunt. ſed iuris ignari neſciunt ex inde ſe teneri. In pmo caſu ſi fuerint ſeculares ſunt in ppetuum deponendi. In alijs duobus caſibus nec epiſcopi nec archiepiſcopi ſine ſpeciali mandato pape diſpenſare poſſunt. cum ab excōmunicatione eos abſoluere non poſſint. quia maiora illis ſunt ꝓhibita quibus vetita ſunt minora poterunt iſta ſummo pontifici intimari vt circa eos ſecundū q̄ mādauerint ꝓcedatur. Si vero q̄ ſciunt ſe excōicatōe pdicti legatos fuerint clauſtrales et ordines ſuſceperint circa ipſorum abſolutionē. ſtatuit alex. pa. q̄ monachi et canonici quocūq; modo ſe in clauſtro percuſſerint p ſuum abbatem abſoluātur. ſtatuit etiam quod de ſeculo fugientes qui habitum monaſticū accepunt et inter cetera cōfitentur ſe excōmunicatos eſſe ꝓ violenta manuū iniectōne in clericos anū ingreſſum ſine licentia ro. pon. abbas eos abſoluere non poteſt. Innoc. tamē cōcedit abbatibus iſtorū in fauorē religionis vt eos abſoluere poſſint niſi exceſſus enormis fuerit aut in epiſcopū vel abbatē manus iniecta fuerit. Si vero aliq̄s clauſtralis in religioſam pſonam alteri9 clauſtri manus iniecerit violentas p abbatem vtriuſq; debet abſolui. Si vero hmōi irregulares ſic excōicati ad ordines acceſſerint ſcdm primā diſtinctionem qui ſcienter ordinem ſuſceperit. papa ſtatuit illos ab executione ordinis manere ſuſpenſos. Circa alios qui non habent memoriam facti vel iuris peritiam abbates ipſorū monaſteriorū vtilitate penſata poterunt diſpenſare niſi graue fuerit factū. aut ille qui fecit adultus fuerit et diſcretus vt contra ignorantiā vel obliuionē pſumatur. In fine pcipit pa. abbatibus vt formā iſtam diligenter obſeruent. ne priuilegium mereat̄ āmittere qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate. Nota q̄ ſecularis excōicatus ordinem ſcienter ſuſcipiens deponit̄. Itē qui non poteſt abſoluere excōmunicatum cum eo diſpenſare non pōt. Item quibus ꝓhibita ſunt maiora ſunt multo fortius et minora. Item ex pſona augetur crimen et pconſequens pena. Item regularis excōmunicatus ſcienter ordinē recipiens ſuſpenſus eſt ab excōmunicatione ordinis. Itē miti9 agitur cum ignorante ius poſitiuū. ſecus in iure naturali. Item in eodem genere delicti diſpēſant abbates cum monachis in quo nō poteſt diſpenſare epiſcopus cum ſuis clericis. Item ar. q̄ non ſemp credēdum eſt cōfitenti peccatū in pnia. Item puilegium meret̄ āmittere qui pmiſſa ſibi abutit̄ poteſtate.

De monialibus. Caſ9. Dicit̄ hic q̄ ſi moniales ſe adinuicem pcuſſerint vel conuerſos ſuos vel conuerſas. aut etiam clericos ab epiſcopo loci poſſunt abſolui. Nota q̄ moniales ꝓ violenta manuū iniectione in eccleſiaſticam pſonam ab epō loci debet abſolui.

Si vero. Caſus. Quidam cruce ſignati conuenerant cū venetis vt ipe veneti ducerēt eos nauigio ſuo vſq; in terrā ſarracenorū pro certa mercede maiore pte nauli recepta. veneti fuerunt excōmunicati. iſti cruce ſignati dubitabant vtrum deberent tranſire in nauib9 illorum cum illi eſſent excōicati. q̄ſitum fuit a papa. quid facere deberent cum illi veneti nollēt eis reſtituere mercedem receptam. reſpondit papa. cruce ſignatis q̄ ſi veneti

noluerit abſolui nec ſatiſfacere ſibi de mercede permittit illis vt cum ipſis trāſeāt vſq̄ i terrā ſarracenorū ſcḋm q̄ cum ipſis couenerūt vel etiam couenerint cōicantes illis cū dolore cordis et ſub ſpe venie. q2 cum maiorē ptem mercedis recepe rint nec eam velint reſtituē nec poſ ſunt ad hoc cōpelli ne lucrū de ſua malicia reportarent. et iſti damnū et ab excōicatis poſſit peti et reci pi q̄ debetur et in iure cauet̄ q̄ ſi quis tranſierit p terraȝ hereticoꝝ aut excōicatorum neceſſaria emere poterit ab eiuſdem. p̄terea ſi pater fafias domus excōicatus ſit eius fa milia excuſatur a pticipatione ipi9 et dux venetoꝝ tanq̄ dn̄s nauiū ſit excōicatus ipiuis excōicatio iſtos n̄ continget tanq̄ familiam ipius dū in nauibus eius fuerint et excuſa bi les erunt apud deum ſi cōicauerint ipſis in quibus eoꝝ cōmunionē nō poterunt euitare. ¶ Nota q̄ ab excōicatis poteſt exigi ⁊ recipi quod debent. ¶ Item tempore neceſſita tis poſſunt neceſſaria emi ab excōicatis et hereticis. ¶ Item familia poteſt pticipare domino ſine pena excōmunicationis.

Vt fame. Caſ9. Clerici aliq̄n grauiter excedunt. nec poſſunt ad agendā penitētiam in monaſterijs deputari. ſed oportunitate captata inde aufugiunt et prioribus ſceleribus ſe immiſcent. vnde queſiuit lugdun̄. archiepiſcopus vtrū poſſint ab ipo vl̄ ab alijs prelatis arte cuſtodie mācipari. reſpondit papa. q̄ cum prelati exceſ ſus teneantur corrigere clericorum et publice vtilitatis interſit ne crimina remaneant impunita ⁊ illi clerici fiant deteriores debēt illos ſub arta cuſtodia detinere poſtq̄ fuerit de crimine condēnati. Secūdo queſitum fuit vtrum laici incidūt in excōmunicationem ſi clericos in magnis ſceleribus comp̄hendāt cū eos ad iudices trahere non poſſint. m̄ manus in eos miecerint violentas. reſpondit papa q̄ laici citra excōicationem poſſunt capere clericos ⁊ ad iudicium trahere ſi oporteat etiam violenter dum tamem id de mādato ſuoꝝ faciant prelatorum cum hoc non ipſi ſed quorum illi auctoritate hoc faciunt facere videantur et non amplius laicoꝝ violentia ſe extendat quam exigat defenſio clericorum. ¶ Nota q̄ prelati exceſſus ſubditorum corrigere debent.

¶ Item ad publicam vtilitatē pertinet ne crimina remanēt impunita

¶ Item clerici de criminib9 condēnati qui nolunt corrigi poſſunt incarcerari. ¶ Item laici de mandato prelatoꝝ poſſunt capere clericos. et ad iudicium trahere illos cū moderamine inculpate tutele. ¶ Item iȝ facē intelligat̄ c9 auctoritate fit

Contingit. Caſus. Conſuetudo eſt in archiepiſcopatu bracharoñ. q̄ ſi quis laic9 aliquem offendat corpus ſuum ſupponit ſponte. xxx. ſeu pluribus aut paucioribus fuſtium clerici eandeȝ conſuetudinem obſeruabant ſi clericus alium clericum offendebat aut etiam laicum in ſatiſfactione iniurie queſiuit bracharen̄. archiepiſcop9 vtrum huiuſmodi pcuſſores clericorum incidāt in excōmunicationē reſpondit papa. q̄ hmōi man9 iniectio et ſi non violenta iniurioſa tamen videtur. cum ille canon nō tam in fauorem clerici ordinati quām in fauorē ordinis clericalis fuerit promulgat9 ⁊ ideo mādat pa. vt illud decetero prohibeat attēptari. vn̄ quit̄ q̄ t'les ſūt excōicati. Si quis cleric9 poſt hmōi p̄hibitōeȝ ſpōte

ſe ſubiecerit excōmunicatur. ita ta/
men ꝙ clericus ſatiſfaciat iniuriam
paſſo. ſine iniuria ordinis clerical'.
¶ Nota ꝙ in iniectione manuū non
ſolum violenta attendit. ſed etiā te
meritas ⁊ iniuria. ¶ Item iuri pub
lico nemo poteſt renuntiare. quale
eſt iſtud ꝙ clericus ſponte ſe ſubici
at ꝑcuſſionibus cū id reſpiciat iniu
riam toti9 ordinis clericalis. ¶ Itē
volenti et ſcienti ac patienti fit iniu/
ria ſi in eo ledatur ius alterius.

Relatum. Caſus. Serui ꝓpter
iniectionem manuū
in clericos in excōmunicationē inci
dunt domini ſui allegant ꝙ nolunt
carere ſeruis ſuis. et ita non curant
venire ad ſe. ap. abſoluendi illuden
tes canonicam diſciplinā ſignifica=
tum eſt hoc domino pape. vnde mā
dat archiepiſcopo lugdun̄. quati=
nus compellat eos venire ad ap. ſe.
abſoluendos cum potius deo ꝙ̄ ho
mini ſit deferendū. niſi ſerui illi hoc
faciant in fraudem vt ſe ſubtrahāt
obſequio dn̄orū. aut ipſi dn̄i ꝓpter
eorum abſentiam grauiter lederen
tur ſine culpa dominoꝝ. et tunc in
vtroqꝫ caſu ab ipo archiepiſcopo
ex indulgentia pape poterūt abſol
ui et in recōpenſationē laboris alia
eis ſatiſfactio iniungatur. dūmodo
nō ſit enormis exceſſus. vt ꝓpter ſcā
dalum tollendum ad ſeruum ſeruo
rum venire debeant abſoluendi.
¶ Nota ꝙ plus ē deo ꝙ̄ homini de=
ferendum. ¶ Item ſerui a ſe. ap. ꝓ
iniectione manuum in clericos ſunt
abſoluendi. niſi in duobus caſibus
hic poſitis. ſcꝫ ſi faciant hoc in frau
dem vt ſubtrahant dominis ſeruiti
um debitū vel ſi domini graue dam
num incurrerint de eoꝝ abſentia.
¶ Itē ꝓ vna ſatiſfactōe alia iiungit̄.

Sacris. Caſus. Aliqui ſūt ex=
cōmunicati cum omni
bus fautoribus et ꝑticipibus ſuis.
aliquis ſponte cōmunicauit talib9
tandem ad cor rediens de mandato
eccleſie illos excōmunicatos quos
fouerat expugnauit. querit̄ an iſte
debeat haberi abſolutus. reſpō dit
papa ꝙ non eſt habendus abſolu=
tus niſi gratiā abſolutionis ꝑcepit
et ſi occūbat in huiuſmodi bello nō
ſunt oblationes recipiende pro illo
nec orationes domino porrigende
niſi cum de ipſius viuentis peniten=
tia ꝑ euidētia ſigna cōſtiterit fuerit
abſolutus ſecūdum tenorem conſti
tutionis innoc. ¶ Nota ꝙ licet quis
excommūicatus iuret ſtare manda=
tis eccl'ie vel expugnet excōicatos
non habetur pro abſoluto. niſi be=
neficiū abſolutōis fuerit ſubſecutū

Sicut nobis. Caſus. Aliqui
excōmunicātur
aliquando ab epiſcopo ſuo. Illi ac
cedunt ad curiam domini pape. re=
deūtes dicūt ſe abſolutos. nec oſtē
dunt litteras ſue abſolutionis. que
ſiuit epiſcopus aſſinaten̄. vtrū de=
beat illos habere pro abſolutis. re
ſpondit papa. ꝙ niſi ſup abſolutōe
ſua litteras apoſtolicas. vel illius
cui vices ſuas in hac ꝑte cōmittit
reportauerit aut alio modo legiti=
me conſtiterit de abſolutione ipſoꝝ
ipos pro excōmunicatis ſicut pri9
faciat euitari. ¶ Nota ꝙ non eſt cre
dendum alicui qui dicit ſe abſolutū
niſi de hac fidem faciat.

Per tuas. Caſus. Epiſcopus
altiſſiodoren̄. excō
municauit archipſbiterum. ſuum
archipb'r ad ſenonen̄. archiepm ac
cedens obtulit cautionem ſtandi iu
ri ꝑ ptēs abſolui. archiepus volēs
epō deferre ipm monuit vt eum ab
ſolueret et. et quia eū abſoluere nolu
it. archiepus eum abſoluit quē eps

non habebat abſolutum dicens· ꝙ
eius abſolutio ad archiepm̄ nō ꝑti
nebat· vnde archiepiſcopꝰ q̄ſiuit a
papa· quid in ſimilibus ſit tenendū
ſuper hoc· rn̄dit papa· q᷑ quidam
dicebant ꝙ cum queſtio nō defert̄
ad archieepiſcopū ꝑ appellationez
de illa q̄ſtione ſe intromittere non
pōt et excōmunicatus vocē nō hēt
appellandi· vtpute ab eccleſia ſepa
tus ſiue appellauerit ſiue nō metro
politanus eum nō debet nec poteſt
abſoluere p̄miſſa opinione reiecta·
primo oſtendit papa per quādam
decretalem alexandri· quod archi
epiſcopus eum abſoluere poſſit dix
it enī alexander· ꝙ ſi ante appellati
onem epiſcopus aliquem excōicaue
rit· metropolitanꝰ āte litis ingreſ
ſum iuramēto recepto quod ſtabit
mandatis eccleſie debet ip̄m abſol=
uere niſi epiſcopo duxerit deferen=
dum et ipſum ad eum remittere ab=
ſoluendum· et ſubſequitur ibidem
ꝙ nec excōmunicati ſunt audiendi·
niſi prius fuerint abſoluti nec· ſunt
ad illos a quibus appellauerant re
mittendi· Secundo incontrariū ꝓ
epiſcopo allegat papa ↄcilium ſar
dicen̄· in quo dicitur ꝙ ille qui ab
epiſcopo eſt excōmunicatꝰ vicinos
epiſcopos interpellet et cauſa eius
audiatur· et epiſcopus qui iuſte vł
iniuſte excōicauit patienter accipi
at vt negocium diſcuciatur quouſ=
qꝫ ipſius ſententia approbetur· vel
emendetur· et ante finem cauſe nul
lus eum cōmunioni reſtituat· papa
vero his premiſſis dicit diſtioguē
dum· vtrū quis ꝓponat ſe poſt ap=
pellationem legitimā excōmunica=
tum fuiſſe· vel intollerabilem erro
rem ī ſententia fuiſſe expreſſum in
quibus caſibus ad ꝓbationē eorū
debet admitti· etiam ſi abſolutio=
nem non petat· ſed in alijs debet eui

tari quāuis tales apoſtolica ſedes
abſoluere ↄſueuit ad cautelam· ſed
in alijs non debet audiri niſi fuerit
abſolutus ne ſententiā contēnere vi
deatur et ꝑ hoc amplius ligat᷑ et
in caſibus iſtis intelligitur concili=
um ſardicen̄· quod ſi abſolutionis
beneficium poſtulauerit metropoli
tanus debꝫ illum abſoluere niſi ſuo
duxerit ſuffraganeo deferendum·
et ſi ſuffraganeus ipſum non abſol=
uerit metropolitanus cautione re=
cepta ꝙ ſuo debeat parere mādato
ipſum abſoluat et cauſam audiat et
ſic archiepiſcopus recta proceſſit·
Sed ſi forte epiſcopus ſubditū ſuū
ꝓpter manifeſtū exceſſum excōmu=
nicaſſet metropolitanꝰ non debet
ipſum abſoluere niſi epiſcopus re=
quiſitꝰ malicioſe ip̄m abſoluere no
luiſſet· Nota hic duos caſus ī qui
bus non tenet excōmunicatio cū de
his conſtiterit et ideo ꝓpter dubiuꝫ
interim auditur ad ꝓbationē eoꝝ
ſcꝫ ꝙ appellauerit ante excōmunica
tionem vel error intollerabilis in
ſententia ſit exp̄ſſus alias nō eſt q̄s
audiendꝰ ante abſolutionē· Itē
in dubio abſoluitur quis ad caute=
lam· Item ligatur quis ex contē
ptu licet non ſit excōmunicatus·

Item negligētia ſuffraganei ꝑ
metropolitanū ſuppleri debet·

Si aliquando· Caſus· Cōtin
git aliquando
ꝙ papa excōicat alios poſtmodum
eiſdem litteras ſuas mittit cum ſalu
tationis eloquio· q̄ritur an ꝓpter
hoc ſint abſoluti· reſpondit papa·
ꝙ non ꝓpter hoc credatur excōmu=
nicationis ſententia relaxata· cum
ꝓpter ignorantiā vel negligentiaꝫ
aut occupationē nimiā vel ꝑ ſubre
ptionē huiuſmodi lr̄e impetrent᷑·

Nota ꝙ ex certa ſcientia debꝫ ab
ſolutio impetrari ꝑ ſubreptionem·

Officij. Caſus. Aliquis habꝫ
plures p̄latos ius ī ip
ſum habetes excōīcatur ab illis ꝓ-
ter plures exceſſus. tādem de vno
exceſſu ſatiſfacere vult vni p̄latoꝝ
queritur. vtrum ip̄m debeat abſol/
uere pro exceſſu de quo ſatiſfacere
vult eidem et cum de alio non ſatiſ-
fecerit alij vtrum abſolutus valeat
nunciari reſpondit papa. ꝙ ſuppͥmi
ti veritatem abſolutio ſubrepta nō
prodeſt. et cum p̄latus intellexerit
veritatem abſolutionē exhibere n̄
debet nō videtur reſpōdere ad que
ſtionem. ſed poteſt dici reſponſum
eſſe dū dicit abſolutio ſubrepta nō
prodeſt. quia abſolui debet. ſꝫ ei nō
prodeſt quo ad effectū niſi ab alia
fuerit abſolutus. ¶ Nota ꝙ abſolu
tio ꝑ ſubreptionē obtenta nō valꝫ

Reſponſo. Casꝯ. Littera iſta
plana eſt. licitum
eſt prelato p̄dicare interdictis vel
excōmunicatis de his que ꝑtinent
ad ip̄orum correctionem dummodo
contra formam interdicti nullū eis
diuinū officiū celebretur. ¶ Secun
do queſiuit ep̄us ferrarieñ. vtrum
tempe interdicti cum diuina officia
ſint tūc interdicta preter baptiſma
puulorum et penitētias morientiū
liceat pueros baptiſatos cōſigna-
re in frōte. rn̄dit papa. ꝙ ſicut poſ
ſunt baptizari ſic poſſunt in fronti-
bus ab ep̄o ſacro criſmate deleni-
ri. ¶ Nota ꝙ excōīcatis et interdi
ctis poteſt predicari de his que ꝑti
nent ad eoꝝ correctionē. ¶ Itē in
generali interdicto ſemꝑ excipiun
tur baptiſma puuloꝝ et penitentia
morientium.

Inquiſitioni. Caſuſ. Duo ſūt
coniuges vir et
vxor. alter dicit quod impedimen-
tum eſt inter eos. ita ꝙ non poſſūt
ſibi carnaliter ꝯmiſceri ſine peccato
queritur quid iuris ſit. dn̄s papa di
cit eſſe diſtinguendū. vtrū alter cō
iugum ſciat impedimentū coniugij
pro certo. ꝓpter ꝙ non poteſt car-
nale cōmertium ſine mortali pecca/
to exercere. q̄muis ille ꝓbare non
poſſit. aut nō ſciat pro certo. ſꝫ cre-
dit. ¶ In primo caſu debet potius ex
cōicatōnem ſuſtinere q̄ꝫ per carnalē
copulam vel ꝯmertiū mortalē pec-
care. ¶ In ſecundo caſu diſtinguitur.
vtrum habeat conſcientiā huiuſmo
di ex credulitate temeraria et leui
an ꝓbabili et diſcreta. Si ex leui et
temeraria credulitate huiuſmōi cō
ſcientiaꝫ habeat eam oīno dimittat
ad conſilium ſui paſtoris et debitū
reddat et exigat. Si conſcientiā ha
beat huius impedimēti ex cauſa ꝓ
babili et diſcreta. debitum reddat
ſed non exigat contra hmōi conſci-
entiam. ne contra legem ꝯiugij vel
contra iudicium cōſcientie cōmittat
offenſam. ¶ Nota ꝙ quis debet po
tius excōmunicationē ſuſtinere quā
mortaliter peccare. ¶ Item nul-
lus contra cōſcientiā facere debet
et potius debet ſequi conſcientiam
quam ſententiam eccleſie cum quis
certus eſt in hoc caſu.

Contingit. Casꝯ. Comes flā
drenſis ſignifica
uit dn̄o pape. quod in dioc. epiſco-
pi ſui erant quidam qui nec in ton-
ſura nec in forma veſtimentoꝝ nec
in qualitate negocioꝝ aliquid de
clerico oſtendebāt. ſed vt penā poſ
ſint aliquādo euitare ſe pro clericis
exhibebant cum ſuꝑ exceſſibus con
uenirebantur cum circūciſis crimini
bus allegantes fori priuilegium q̄
facto antea negauerāt clericatum.
Sup hoc ſcribit dn̄s papa dioc. epi
ſcopo. dicens quod p̄uilegium mere
tur āmittere qui ꝑmiſſa ſibi abutitē
poteſtate. et fruſtra implorat legis

auxilium qui cōmittit in legem. vñ
mādat eidē vt ſi p̄dicti clerici ter cō
ab epō cōmoniti ſeipos cōtempſe=
rint emendare nō habebunt priuile
gium clericale ¶ Nota q̄ ipō facto
negat quis clericatū. ¶ Itē p̄uile=
giū meret amittē q̄ pmiſſa ſibi ab
utitur poteſtate. ¶ Itē fruſtra le
gis implorat auxilium qui cōmittit
in legem. ¶ Item clericus vſq̄ ad
trinam admonitionē retinet p̄uilegium

In preſentia.

Caſus. Quidam obiciebāt con=
tra decanum ſuum in modum denū=
tiationis excōmunicationē. ipe exci
piendo ꝓponebat contra ipſos q̄ nō
erant audiendi cum ſup hoc ipſum
non p̄monuerint nec ab eis fuerit
impetitus. et eidem decano cōmu=
nicauerunt tam epiſcopus q̄ ipi in
menſa et in diuinis. nec ipm euita=
uerant. queritur an ſint audiēdi cō/
tra ipſum decanum. et reſpondit pa
pa q̄ non ꝓpter p̄dicta. ¶ Nota q̄
qui non p̄monuit nō admittitur ad
denūtiandum. ¶ Item qui pticipa
uit excōmunicato nō admittitur ad de
nūtiandum ip ſuz cum eum debuerit
euitare. vnde non poteſt reproba=
re mores quos prius ꝓbauit.

Quante p̄ſumptionis.

Caſus. Quidam dicebant q̄ illi ſolūmodo
erant excōmunicati qui manus vio
lentas mittebant i rectores eccleſia
rum ſiue clericos dicit papa. q̄ ma=
gne p̄ſumptionis exiſtit in rectores
eccleſiarum manus inicere violen=
tas et quod auctoritas catholica nō
ſolum punit auctores hui9 ſceleris
ſed omnes facientes et cōſentientes
pari pena cōdemnat interpretans
eos fauere delinquentibus qui ma
nifeſto facinori deſinut obuiare.
¶ Nota q̄ qui clericum verberat et
qui verberari facit vel conſentit co
operando vel qui auctoritatē habet
ex officio et nō ꝓhibet ſi poteſt. eſt
vere excōicatus. Et ſic nota q̄ faci=
entes et ꝯſentientes par pena con=
ſtringit.

Sacro approbāte.

Caſus. Quidam prelati eccleſiarum nimis erant fa=
ciles ad excōmunicandū voluit con
cilium generale cōtra ipos adhibe
re medelam. ſtatuit ne quis in ali=
quam excōicationis ſententiā pro=
mulgare preſumat niſi competenti
monitione p̄miſſa et p̄ſentibus pſo
nis per quas poſſit ꝓbari monitio
ſi neceſſe fuerit. et ſi cōtra p̄ſumptū
fuerit. etiam ſi iuſta fuerit ex cauſa.
ingreſſuz eccleſie. per menſem vnū
ſibi nouerit interdictū alia etiā pe=
na mulctand9 ſi viſum fuerit expe=
dire. Secundo dicit q̄ ſi etiā ad mo
nitio legitima preceſſerit prelatus
caueat diligenter ne aliquem excō
municet abſq̄ manifeſta et rationa
bili cauſa quod ſi fecerit et humili=
ter requiſitus non curauit reuocare
ꝓceſſum abſq̄ grauamine grauat=
tus deponat apud ſupiorē de iniu=
ſta excōmunicatione querelam et ſu
perior ſi abſq̄ piculo more poteſt
ad excōmunicatorem illum abſoluē
dum remittat infra terminum cōpe
tentem. Alioquin ſupior ipm ab=
ſoluat cautione recepta quo abſolu
to de iniuſta excōmucatione cogno
ſcat. que ſi iniuſta eſſe cōſtiterit ex
cōmunicator cōdemnetur ad inter=
eſſe alias etiam puniend9 arbitrio
ſuperioris ſi culpe qualitas poſtu=
uerit. quia non eſt leuis culpa tan=
tam penā infligere iniuſte. niſi for
ſitan ex cauſa probabili errauerit.
Sed ſi contra excōmunicatorem vl
probatum fuerit a conquerente. et
ipe ſimili modo ad intereſſe condē=
netur vel alias ſecundū ſuperioris

arbitrium niſi forſan et ipm ꝓbabilis errore excuſet. et ſup eo pro quo fuit excōmunicatus cautione recepta ſatiſfacere cōpellatur vel in priſtinam reducat̄ ſententiā vſqꝫ ad ſatiſfactionē obſeruandā. Tercio dicit ꝙ ſi iudex ſuum cognoſcēs errorem patus ſit talem reuocare ſententiam et ille ꝓ quo lata fuerit appellet ne abſqꝫ ſatiſfactione reuocet illam appellationi non deferat. niſi talis ſit error de quo merito valeat dubitari. et tunc cautione recepta ꝙ coram illo iuri parebit ad quem extitit appellatum. vel coram delegato ab ipo. ipſum abſoluat. et ſic penam euitabat p̄dictam. caue tamen oino ne malicioſe in alterius p̄iudicium mentiat̄ ſi penā canonicā voluerit euitare. ¶ Nota primo penā illorum qui excōmunicant admonitione non p̄miſſa qđ valde cauendū eſt. quia punitur etiam ſi excōmunicatio ſit ex cauſa. ¶ Item nullus debet excōmunicare ſine manifeſta et rationabili cauſa. alioquin cōdemnatur ad intereſſe excōmunicato. ¶ Item probabilis error excuſat a pena intereſſe. ¶ Item cum iniuſte quis excōicatur ſine grauamine debet abſolui. ¶ Item mora piculoſa eſt in excōmunicatione. ¶ Itē ꝓpter appellationē non debet quis remanere excōmunicat9. ſed iudex ea nō obſtante illum abſoluat et cauſā ad ſupiorem trāſmittat ſi appellatio valet. ¶ Item nullus debet fingere errorem in p̄iudicium alteri9 alias punietur.

¶ **Nouerit.** Caſus. Honorius in iſto capitulo excōicat omnes hereticos vtriuſqꝫ ſexus quocūqꝫ nomīe cenſeantur et fautores et defenſores eorum et receptores ꝗ illos ꝗ decetero ſeruari fecerint ſtatuta edita ꝯtra eccleſiaſticā libertatem niſi ea deleri fecerint infra duos menſes de libris ſuiſ poſt publicationem huius ſententie. ¶ Item excōicat ſtatutarios et ſcriptores ſtatutorū ipōrum necnō poteſtates. conſules. rectores. et cōſiliarios locorū vbi decetero huiuſmodi ſtatuta et cōſuetudines edite fuerint vel ſeruate et illos qui ſecūdum ea p̄ſumpſerint iudicare vł ſcribere iudicata. ¶ Nota ꝙ oīs heretici ipō iure ſunt excōicati. ¶ Item fautores et defenſores hereticorū hereticis equipantur ¶ Item ar. ꝙ illa ſcripta ſunt reprobata quorum damnantur auctores.

¶ **Canonica.** Ca. Statuit. alex. papa. ꝙ monachi et canonici regulares quocūqꝫ modo ſe pcuſſerint p abbatem ſuū abſoluantur cuius ſtatutū ponitur. ſ̄ e. c. ij. cōſtitutionē illam extēdit papa honorius ad hoſpitalarios hieroſolimitanos vt p p̄orem ſuuꝫ qui ſacerdos debet eſſe in eodē caſu fratribus eiſdem ordinis abſolutionis beneficiū ipendat̄ niſi forſitan maioris eſſet ꝓuidentia requirenda. ¶ Nota ꝙ monachi et canonici regulares et hoſpitalarij hieroſolimitani ſi ſe pcuſſerint ab abbatib9 vł prioribus ſuis poſſunt abſolui.

¶ **Supeo.** Caſus. Monachi greci ꝗ heremite ꝓpter inobedientiā ſuſpendunt̄ et excōicantur tn̄ ad mandatū eccłie redire nolunt niſi p manualē ꝓmiſſionē ꝯſultus papa. an eſſent recipiēdi ſine iuramento. rn̄dit. ꝙ ſi non pōt induci ad p̄ſtandū iuramentū ſcđm formam eccleſie recipiant̄ hac vice cū manuali ꝓmiſſione cum interdū ſeueritati cōſideratis locorū et tempoꝝ ꝗlitatib9 eſt aliquid detrahēdum ¶ Nota ꝙ iuramentū nō eſt de ſubſtantia abſolutionis de rigore.

ſed potius ad cautelam' preſtatur. ¶ Itē detrahendū eſt iuri qn̄qȝ ex tempe ex loco et alijs cauſis.

¶ **Venerabili.** Caſus. Archiepiſcopus turoñ. tulit ſententiā ſuſpenſionis in epm cenomaneñ. ꝓpter quā ſuſpenſionē epus et ꝓcurator archiepi acceſſerunt ad pn̄tiā dn̄i pa. ipe vero auditis allegationibus ptium ſententiā ipam relaxauit ad cautelā preſtito iuramēto ab ipo epiſcopo preſente ꝓcuratore archiepi quod parebit mandato archiepiſcopi ſi conſtiterit ipſū culpabilē extitiſſe ſup eo pro quo fuit ſuſpēſus. ¶ Nota ꝙ iuramentū pſtari debet cū quis abſoluitur a ſuſpēſione ſicut fit in excōmunicatione.

¶ **Grauem.** Caſus. Piſani fecerunt duo ſtatuta cōtra eccleſiaſticā libertatē et in derogatione aplici ſedis primū videlicet ꝙ ſiquis clericus vel laicus cōtra quecunqȝ laicū piſani diſtrict9 ad iudicē eccleſiaſticū litteras appetraret in mille ſolidis cōdempnaretur niſi renūciauerit litteris neqȝ redditus poſſeſſionū ſuarum redantur eiſdem nec agri colant̄ ipoꝝ rum. ſed bāno ſubiaceāt poteſtatis ¶ Item ſtatuerūt vt clerici ſuis ſūptibus. quoddā caſtrū piſanoꝝ facerent cuſtodiri ꝙ ſi nō fecerint poteſtas contra eos ꝓcedere teneat̄. ſup his conqueſtus fuit archiepiſcopus piſanus dn̄o papa. vn̄ mandat epiſcopo ſeneñ. quatin9 in conſiliarios et officiales ciuitatis piſanorum excōicationis ſniam proferat niſi ſtatuta ipa de capitularib9 ſuis fecerint āmoueri. et caueri ꝙ de cetero ſimilia non attemptēt ſed cū idem ſtatutarij multa de bonis eccleſiaſticis dicant̄ habere in feudū denūtiet illos hmōi feudis fore ꝓuatos. ¶ Nota ꝙ laici contra eccleſiam nihil ſtatuere poſſunt vel contra eccleſiaſticā libertatē et qui cōtra faciunt ſunt excōicati.

¶ **Cum voluntate.** Caſus. In primo rn̄ſo dicit̄ ꝙ ſi aliquis pticipat excōicatis in his que ad ſalutem vel correctionem eoꝝ ptinent in locutione. licet alia verba eis incident̄ interponat vt apud eos magis proficiat non eſt excōmunicat9. Secundo dicitur ꝙ pdicatores dum pdicant excōmunicatis et alijs detentoribus alienarū rerum et audiunt cōfeſſiones eorum licite poſſunt recipe ab eis elemoſinas. cum ipſi q̄ſi gerant cauſam eorum ad quos res ipe ptinere noſcunt̄ precipue ſi alias in loco illo non poſſunt ſuſtentationē habere. Tercio dicitur ꝙ clericus rōe officij qd in eccleſia obtinet et alij clerici ſeniores zelo deuotionis poſſunt pcutere pueros vel adoleſcentes cōſtitutos in minorib9 ordinibus turbantes diuinū officium nec incurrunt excōmunicationē. ¶ Itē prelati magiſtri ſubditos et ſcolares ſuos cauſa correctionis leuiter poſſunt pcutere ſine pena excōmunicationis et idem dicendem eſt de his qui aliquos de familia ſua vel ꝓpinquos ſuos inferioꝝ graduum ſimili modo corrigunt vt eos cohibeāt a vicijs boniſqȝ morib9 informent. In omnib9 pmiſſis caſib9 excōmunicationis ſententiā nō incurrunt. cum hmōi pticipatio ꝛ correptio bono aīmo et non diabolo ſuggerente fiat. ¶ Nota ꝙ volūtas et ꝓpoſitum alicui9 inſpicienda eſt ad hoc vt de facto ſuo iudicetur.

¶ Item neceſſitas facit licitū ꝙ alias eſt illicitum. ¶ Item ratione officij licet ꝙ alias non liceret. ¶ Item nota hic plures caſus in quib9 lic

corrigere et punire clericum ſine pena excōmunicationis.

Si concubine. Caſus. Publice ↄcubine clericorum quia noluerunt ab eis recedere excōicate fuerūt clerici iſti cō/cubinarij poſt latam ſententiā carnaliter ad eas habuerunt acceſſum queritur. vtrum illi ſint eadem ſententia ligati. reſpondit papa. ꝙ eadem ſententia inuoluunt̄. quia pticipant in eodem crimine criminoſis. ¶ Nota ꝙ pticipans in crimine eadem ſententia notatur cum nominatim excōmunicato.

Duob9 collata. Caſuſ. Duobus fuit collata poteſtas vt ab excōmunicatione minori ſi eam incurrant ſe viciſſim abſoluant vterqꝫ incidit in huiuſmodi ſententiam. queritur vtrū iſta poteſtas eis collata expiret reſpondit papa. ꝙ propter ea non expirat quominus vnus alium abſoluat cum contradicunt quidā ꝙ alter alium abſoluere non poteſt. niſi ab alio alio non ſuſpenſo primo fuerit abſolutus.

Permittimus. Caſus. Permittit papa. rectorib9 eccleſiaꝝ ꝙ tpe interdicti ſemel in ſeptimana cauſa conficiendi corpus domini ad opus infirmorum ꝙ decedētib9 in penitentia tempore interdicti nō negat̄. poſſunt miſſarum ſolēnia celebrare exclusis excōmunicatis et interdictis ¶ Nota ꝙ tempore interdicti conceditur corpus chriſti decedentibus in penitentia.

Quamuis. Caſus. Si aliquis incidens in excom/municationem ꝓpter violētaꝫ manuum miectionē ſatiſfecerit iniuriā paſſo non tamen poteſt aliter ꝙ̄m p ſedem apoſtolicam vel eius legatū beneficium abſolutionis obtinere. niſi in quibuſdam caſib9 qui in ipa littera continent̄. Sed quibuſdam de predictis qui videlicet temporali laborant impedimēto exceptis pueris precipiendum eſt ſub debito iuramenti vt impedimento ceſſante ad ap. ſe. accedunt mandatum apoſtolicum ſuſcepturi. ¶ Nota ꝙ licꝫ quis ſatiſfecerit iniuriam paſſo. non tamen eſt abſolutus. ¶ Item nota hic plures caſus in quibus excōmunicati ꝓpter violentam manuū iniectionem romanū pontificem adire non debent. ¶ Item ceſſante cauſa ceſſare debet effectus.

Si quem. Caſus. Si aliquis ſub hac forma verborum dixerit excommunico illum vel ſimilia verba protulerit dicendum eſt eum nō ſolum minori excōmunicatione que a pceptione ſacramentorum ſepat ligatum eſſe. veꝝ etiam maiori que a fidelium excludit cōmunione. ¶ Nota ꝙ idem eſt dicere excōmunico ⁊ anathematizo

Pueris. Caſus. Aliqui pueri infra. xiiij. annos cōſtituti violentas manus mittunt in clericum facti ſunt maiores ante abſolutionem. queritur a quo debeāt abſolui. reſpondit papa. quod ſiue āte ſiue poſt pubertatem poſtulēt ſe abſolui dioc. epiſcopus illos abſoluere poteſt cum ꝓpter defectum etatis in qua cōmiſſus fuit exceſſus rigor eccleſie ſit manſuetudine tēperandus. ¶ Nota ꝙ ratione etatiſ rigor iuris aliquando temperatur et ſic nota ꝙ etati pcitur.

De verboꝝ ſignificatione.

Innouate. Caſ9. In oſee pphe ta verba iſta innouate nouale repiuntur. Hieronimus exponit hic quid ſit nouale et meli9 exponitur. i. e. quid per nouale.

Nam et rex. Caſus. In daniele nabugodonoſor appellatur pater cuiuſdam. qui pater tamē nō fuit. exponit hic hieronimus. quare dicatur pater. hic pater appellatur pauus more ſcripture que auos et omnes ſupiores patres appellat.

Nam et ego. Caſ9. Salomō ptulit hec verba. Nam et ego vnigenitus fui coram matre mea et tamen alium habuit fratrem qui preceſſit ipſum. Exponit hic hieronim9 quare vocat ſe vnigenitū. ſ. quia ille mox natus ſine nomine quaſi non fuiſſet vita deceſſit. et ita dicitur non fuiſſe. ideo primogenitum ſe vocauit. Nota non videtur factum quod non durat factum.

Quod dicitur. Caſ9. In euāgelio mathei ſunt hec verba anteꝙ̄ cōuenirent. ex hoc verbo volebat arguere quaſi a contrario ꝙ poſtea couenissent maria et ioſeph. dicit hieronimus. non tamen ſequitur ꝙ poſtea conueniſſent. ſed ſcriptura oſtendit ꝙ nūquā cōuenerunt. Nota ꝙ licʒ fortiſſimum ſit genus argumētandi a contrario ſenſu. fallit tamen hic. nō enim ſequitur anteꝙ̄ ɔuenirent. ergo poſtea ɔuenerunt. ſcriptura em̄ non innuit ꝙ cōuenerūt.

Joſeph. Caſus. In eodem matheo dicitur. Joſeph non cognouit donec pepit filiū ſuū primogenitum ex hac auctoritate quidam peſſime ſuſpicabant̄ mariā alios filios habuiſſe dicit hieronimus mos eſt diuinarum ſcripturarum vt primogenitus vocetur. qui primo natus eſt non ille quem fratres ſequūtur. Nota in loquēdo vſus intelligendi verba attendi debet. Itē pmogenit9 appellatur qui primo natus eſt quāuis nullus ſequatur.

Intelligentia. Caſus. Cum aliquis audit aliqua verba conſiderare debʒ cauſam dicendi et non ipam ſignificationem verborum tantum. quia verba deſeruiunt intentioni et nō intētio verbis. verba enim inuenta ſūt vt per ea intentionē ſuam exprimat Nota ꝙ cauſa dictorum conſiderari debet.

Nihil obſtat. Caſus. Euāgeliſte diuſo modo narrauerunt paſſionem domini dicit auguſtinus ꝙ nihil nocet narrandi diuerſitas vbi eadem dicuntur. quia quilibet euangeliſtarum narrauit eo ordine quo deus voluit Nota pro teſtibus qui diuerſo modo ferunt teſtimonium. quia non nocet dum tamen eadem dicāt ſecus ſi contraria dicerent.

Preterea. Caſus. Gregori9 ſcribebat cuidam amico ſuo aliquādo forte male interpretatur. vel etiam interptabatur dicta gregorij ſcribit dicens. Si epiſtolam meam ad interpretādum te recipe contigerit rogo non verbū ex verbo transferri. ſed ſenſum ex ſenſu. qr aliquādo dum proprietas verborum attenditur veritas āmittitur. Nota ꝙ non debemus conſiderare verba. ſed intentionem.

Quāuis Ca. hoc nomē ꝓpoſitus gñale nomē ē ad omēs qui preſūt. vſus tñ obtinuit eos ꝓpoſitus vocari qui quādā curā ꝑoratus gerunt ſup alios. ¶ Nota ꝙ vſus loquēdi ꝯſiderari dꝫ.

Forus Ca. Primo oſtēdit iſidor9 q̄d ſit forus et vnde dicat̄. Scđo oſtendit ex quibus conſtet. ꝯſtat enim ex cauſa. lege. et iudicio oſtendit et quare dicat̄ cā. dr̄ enim cauſa a caſu quo venit q̄ dū ꝓponitur cā eſt. dum diſcutit̄ iudiciū. dū ſinitur dicit̄ iuſticia. oñdit et vnd dicat̄ iudiciū et iuſticia. Tercio dic̄ q̄d ſit negociū. ex eo ꝙ ſup̄ dixit materia ⁊ origo negocij ⁊c. oſtēdit et q̄d ſit iurgiū. et vnde dicat̄ lis. dic̄ inſup. Cā aut argumēto aut ꝓbatōnib9 ꝯſtat. et oſtendit q̄lit̄ poſt q̄ oñdit q̄d ſit negociū dic̄ iſidorus ꝙ in omni negocio q̄tuor pſone ſūt reqrende. iudex. accuſator. re9. et tres teſtes oſtēdendo. vñ dicat̄ iudex et vnde dicat̄ accuſator et reus et teſtis. Ultimo dicit ꝙ i teſte tria ſunt reqrenda. ꝯditio. natura. ⁊ vita. Conditio vtrū ſit ſeruus vel lib natura ſi ſit vir vel mulier. vita ſi īnocēs ſit ⁊ integer. actu oñdit etiā cām quare iſta tria ꝯſiderent̄ in teſte ¶ No. ar. ꝙ poſſumus inducē ꝓ nobis libros gentilium. ¶ Item teſtes et inſtrumēta equipant̄. ¶ It in omni negocio quatuor pſone requirūtur. iudex. accuſator. reus. ⁊ teſtis ¶ Item tria ꝯſiderant̄ in teſte natura. vita. et conditio ¶ Itez nota contra mulieres ꝙ varium ⁊ mutabile ſemper producunt.

Pactum. Ca. Pactuz dr̄ q̄d ſit int̄ ptes ſcptura conueniens legibus et moribus approbata. et dicitur pactum. quaſi ꝓ pace factum.

Ius dictū eſt. Ca. oſtendit hic iſidorus vñ dicatur ius. ſ. a iure poſſidendo. hoc enī iure poſſidetur quod iuſte. ⁊ hoc iuſte quod bene. male autem poſſidet q̄ ſui male vtit̄ vel vſurpat aliena.

Cauſa capre. Ca. Querebat̄ d decimis. ꝑmitijs et oblatōnibus. in quoꝝ bonis dicerent̄ eē et q̄d appellent̄ oblatōes rñ. pa. ꝙ decime et ꝑmitie et oblatōnes ꝯnumerant̄ in ſolis bonis eccleſiaꝝ. oblatōnes vero dicūtur q̄cunqꝫ de ꝓprijs et licitis reb9 offeruntur eccīe a fidelib9. et q̄cūqꝫ p ſecularē eas obtinet ptātem ꝓcul dubio contra deum facit et qui accipit et qui tradidit raptor et ſacrilegus iudicat̄ ¶ No. ꝙ oblatōes de ꝓprijs et licitis rebus fieri debent. ¶ Item qui bona ecciarum rapiunt et inuadunt ſacrilegi iudicantur

Queſiuit Ca. Queſitū fuit a pa. vtꝝ ſacerdos vno tm̄ clerico pn̄te infirmū vngere poſſit Scđo fuit q̄ſitum qn̄ feſtū bt̄i mathie apl̄i in anno biſextili dēat obſuari cum q̄dam inter vigiliam et feſtum velint interponere die. rñt. pa. ꝙ ſacerdos vno cl̄ico pn̄te et etiaz ſolus ſi neceſſe fuerit pōt vngē infirmū. de feſto bt̄i mathie apl̄i dic̄ pa. ꝙ vigilia ſm ꝯſuetudinē eccleſiaſticam ꝑcedat ipm feſtum ita videlicz. ꝙ nec ꝓ biſexto nec alio mō inter vigiliam et ſolennitatem alia dies interueniat in qua vtiqꝫ vigilia ieiuniū celebret̄ niſi venerit die dominica. et ipm feſtum ſiue fiat in die biſextili ſiue in ſequēti qꝛ duo dies ꝓ vno reputantur nullus error eſt ſꝫ ꝯſuetudo eccīe ſeruet̄. ¶ Nota ꝙ ſolus ſacerdos infirmum vngē poteſt. ¶ Item die dominica non ē ieiunandum. ¶ Item ꝯſuetudo eccīe

ſeruari debet

In his. Ca. Inter mgr̄m et conuerſos ſancti ſimplicianı corā archiepō mediolā. ſup eodē hoſpitali qō vertebat. archiepus tulit ſnīam ſub hac forma verboꝝ. ſtatuo et ꝑcipio ꝙ ita fiat qꝛ n̄ fuit vſus his verbis. talem ꝑtem ꝯdemno vel abſoluo. dicebat̄ ꝙ talis ſententia non tenebatur. qō ſup h̄ delata eſt ad dn̄m pa. vnde ipſe ꝯſiderans ꝙ hoc verbum ſtatuo rem ꝑfectam ſignat. Item ſm̄ greg. q̄d ꝑcipitur imperatur. et quod impatur neceſſe eſt fieri. et non debꝫ q̄s ꝯſiderare verba ſed voluntatem procuratoribus vtriuſqꝫ ꝑtis preſentibus īterpretatur et diffinit ꝙ ſententia ꝑdicta ꝑpetuam obtieat firmitatem. Nota ꝙ intentio loquentis conſideranda eſt et nō verba Item non refert per que verba fiat condemnatio vel abſolutio. dum tamen de intentōne iudicis cōſtet per illa verba.

Olim tibi. Ca. Dn̄s pa. mādauit caplo paduano quatinus magiſtro. G. cāonica paduano ꝑbendam que tm̄ reſidētibus de ꝯmuni confert̄ ſicut vni ex alijs reſidentibus. cū bn̄ficia manualia cōferent ꝙ ſi canonici hoc non facēnt patriarcha grandē. ſup hoc executor eos ad id ap. ceſ. compellat canonici mandatum apoſtolicum maliciose aliter ꝙ ſuant interpretātes dicebant. ꝙ non tenebant̄ ad h̄ cum ipſe reſideret ex eo q̄d dr̄ ſicut vni ex reſidentibus. ſꝫ ipſe non reſidebat. vnde non tenebant̄. vn̄ pr̄iarcha petijt a dn̄o pa. qualiter mādatum ſuū eſſet intelligenduꝫ. rn̄t. pa. ꝙ cum beneficia principis latiſſime ſint interpretanda iniunxit capitulo paduano ꝑbendam que tātū reſidentibus in victu et veſtitu confertur de communi dicto magiſtro. g. plene conferendam ſicut vni ex alijs reſidentibus malicioſa interꝑtatione reiecta Nota ꝙ beneficiū principis largiſſime eſt īterꝑtādū

Cum in partibus. Caſus. In regno portugalie diuerſa loca ſupponuntur. aliquando interdicto. quidam habentes ꝑuilegia ut liceat eis celebrare diuia ianuis clauſis et excluſis excommunicatis et interdictis. cū generale interdictum terre fuerit. aſſerebant ſe nō teneri particulari interdicto dicentes. interdictum generale ſolummō cum regnū vel ꝓuincia tota ſubijcitur int̄dicto. epꝯ colimbriē. ꝯſuluit pa. quando generale vel ꝑticulare dici debeat interdictum. rn̄. pa. Cuꝫ in ꝑuilegijs illorum de regno vł ꝓuincia nihil dicatur per hoc verbum terre. non ſolum regnum vel ꝓuincia intelligitur. ſed etiam villa vel caſtrū. vt in his locum hēat q̄d de gn̄ali dicit̄ interdicto. Nota ꝙ nomine terre continetur regnum. prouincia. caſtrum et villa

Cum tibi Ca. Altiſſiodorē. epꝯ obtinuit indulgētiam a dn̄o pa. vt ordinatio rerum clericorum decedentiū ab īteſtato i epi diſpoſitōne conſiſteret. orta eſt cōtentio inter epm̄ et canonicos ſup verbo illo rerum clericoꝝ. dicebāt canonici ꝙ appellatōne clericorum non intelligebantur canonici. Conſultus papa ſuper hoc reſpōdit ꝙ appellatione clericorum et canonici et alij omnes comprehenduntur. Nota ꝙ appellatione clericorum canonici comprehenduntur.

Cū clerici Ca. clici plācetini iuramētū preſtant epo

placen. ſub hac forma verboꝝ. Ego
talis ab hac hora īantea fidelꝭ ero et
obediens placētine eccīe et domino
meo epō placētino. capl'm placēti-
num ↄſululuit dn̄m pa. vtrū p vo-
cabulū illud eccīe placētine intelli
gi dēat clerus totius dio. an capl'm
tantum eccīe placētine. rn̄. pa. ꝙ p
vocabulū illud non debet intelligi
totius dio. clerus ſꝫ capitulū intel
ligatur eccīe cathedralꝭ. ille tn̄ q̇ p̄-
ſtat hmōi iuramētū epō tanq̄ capi
ti principaliter obligat᷑ ¶ Nota. ꝙ
cum dico eccīa cathedralꝭ nomine ec-
cleſie intelligit᷑. ep̄s et capitulū. ⁊
non alij clerici quia ep̄s eſt in eccīa
et eccīa in epō

¶ **Querenti.** Ca. In lr̄is apo. fre
quent᷑ appōit᷑ iſta
clauſula p cenſuram eccīaſticā. que
ritur quid p clauſulā illam dēat in
telligi. rn̄. pa. ꝙ p eam intelligitur
interdicti. ſuſpenſionis et excoicatō
nis ſn̄ia. ut iudex illaꝫ imponat q̄in
magis viderit expedire reꝝ et pſo
narum ↄ̄cumſtātijs indagatis ¶ No
ta ꝙ noīe cēſure eccīaſtice interdcī
ſuſpenſionis et excoicatōnis ſētēn-
tia intelligitur ¶ Item iudex in pe
nis inferendis circūſtātias rerū et
pſonarum ↄſiderare debet ¶ Item
pene ſunt arbitrarie

¶ **Quid p noualis** Ca. Religioſi
quidam hn̄t
indulgentiā vt de noualib9 ſuis de
cimas non ſoluāt q̄ſitum fuit a dn̄o
pa. quid intelligi dꝫ p uocabulum
noualis. q̇dā dixerſit ꝙ nouale ē t-
ra que āno ceſſat. Alij dixerūt ꝙ no
uale ſit ex ſilua q̄ arborib9 extirpa-
ta ad cultū redigit᷑ et utraqꝫ inter-
p̄tatō ex legib9 ciuilib9 habet᷑ pa.
tamen dicit ꝙ illa fuit intētō ante-
ceſſoꝝ. cū indulgentiam de nouali
bus ↄceſſerunt ꝙ nouale ſit terra d

nouo ad cultum reddita. de qua nō
extat memoria quod culta fuiſſet.
veruntamen non credit pa. de quo
libet tali nouali indulgentiā fuiſſe
ↄceſſam. niſi de illo ſolummō de q̊
religioſus locus decimā pcipe pōt
ſine graui detrimēto prochialis ec-
cleſie. cum ſepe de tali loco inculto
prochialis eccīa magnoſ pcipit de
cimarum rōne ꝓuentus ¶ No. ꝙ no
uale dr̄ dupliciter ſm legeſ. ſ. terra
p̄ciſa que anno ceſſat. ¶ Item ſilua
que arborib9 extirpatis ad cultum
redigitur. ¶ Item ſm canones dr̄
nouale ager de nouo ad cultū reda
ctus de quo non extat memoria. qd
aliq̄ndo fuerit cultus ¶ Item indul
gentia ſiue p̄uilegium non datur in
graui detrimento alterius ¶ Item
de loco inculto dantur eccleſie pro
uentus ratōne decimarum

¶ **Venerabili.** Ca. Frēs ſcē cruc̄
monaſteriū de ar-
gā. receperūt ſub ꝓtectōne ſua ꝙ
ↄſueuerat colimbriē. epō iura epa
lia exhibere. tandem q̇dā p̄or illius
monaſterij qui fuerat canonicus co
limbrien. impetrauit ſup hoc quod
dam p̄uilegium tacita veritate. ſal
uo iure matricis eccīe occaſione h9
verbi ſaluo iure matricis eccleſie di
ctus prior nolebat colimbrien. epi
ſcopo de iuribus epiſcopalibus re
ſpondere. nec obedientiam adhibe-
re dicens ꝙ per matricem eccleſiaꝫ
intelligit romanam eccleſiam. ⁊ nō
cathedralem. vnde cōqueſtus fuit
domino pape mandat papa quibuſ
dam ꝙ ſi aliquid non occurrerit ꝓ
pter quod dictus prior non debe-
bat dioceſano epiſcopo reſponde-
re compellant dictum priorem ad
preſtandum obedientiam dicto epi
ſcopo et de alijs rn̄dere ſic p̄deceſ-
ſores ipi9 p̄deceſ. ipi9 epi rn̄derūt

nõ obſtante ꝑuilegio in ꝑiudicium
colimbrieñ· eccie p ſubreptõnem ob
tento qꝛ p illud vocabulũ matricẽ
ecciam cathedralis eccia intelligit̃
ñ rõana ¶ No· ꝙ monaſteria teneãt
epo iura epalia exhibẽ ñ fuerit ex=
empta· ¶ Itẽ ꝑuilegiũ in ꝑiudiciũ
alicꝰ tacita veritate obtẽtũ ñ valet
Itẽ ꝓpter mrĩcem ecciam cathedral
eccleſia intelligitur·

¶ Ex parte· Ca· officialis vel pre
poſitꝰ comitiſſe ble
ſenſis cepit quedam latronẽ et iuſti
cia fuit inde facta poſt factã iuſtici
am· latro ille fuit p caplm carnotẽ·
reqſitus· qꝛ dicebat eũ in terra ipſi
us captũ fuiſſe· officialis comitiſſe
dicebat eũ captum fuiſſe in tra co/
mitiſſe· et ſup hoc cautõnẽ obtulit
de parẽdo iuri· ſꝫ caplm nihilominꝰ
terrã comitiſſe ſuppoñ intdicto fe=
cerũt· qd relaxare noluerũt ñ priuſ
eis ſolueret̃ emẽda occaſione ꝑuile
gij ſui in quo ↄtinetur ꝙ nemi lice
at excoicatis vel noiatim interdictis
ꝓ eccia carnotẽ· abſqꝫ ↄgrua ſatiſ=
factõne bñficium abſolutõis indul
gere· Sꝫ qꝛ comitiſſa abſolutõnem
obtinẽ nequit appellauit ad metro
politanũ q̃ poſtea dubitauit ſuper
clauſula ꝑuilegij· vñ q̃ſiuit a pa· in
terpretatõnẽ illius clauſule ꝑuile=
gij· carnotẽ· dñs pa· corã quo pdca
et alia ꝓpoſita fuerũt ſup hoc dicit
diſtinguendũ eẽ ad itelligẽdã clau
ſulã illã vtrũ in aliquẽ ſnia lata ſit
ꝓ ↄtumacia tm̃ qꝛ citatꝰ noluit ſta
re iuri vel et̃ ꝓ offenſa qꝛ iuſſuſ no
luit maleficiũ emẽdare· In pmo ca
ſu ſufficit ꝙ ſnia relaxet̃ ſi ꝑus ſuffi
ciens ſtandi iuri cautio pbeat̃· In ſe
cundo vero caſu ſi offenſa eſt mani=
feſta non dꝫ ſnia relaxari· niſi ꝑus p
ſtet̃ emẽda· Ubi vero dubia eſt offẽ
ſa cautio ↄpetens de iuri parendo

pſtet̃· dꝫ ſnia relaxari ¶ No· ꝙ intra
dictus põt agẽ vel ꝓcuratorẽ ↄſti
tuere· ¶ Itẽ intꝑretatõ ꝑuilegij ſi
dubitet̃ de illo dꝫ fieri ab eo q̃ ddit
ꝑuilegiũ· qꝛ eiꝰ eſt intꝑretari cꝰ ẽ
concedẽ ¶ Itẽ hoc ꝑuilegiũ reduci
tur ad ius cõe ſm ꝙ dictã indulgẽ
tiam intelligit pa· et iõ ad cautelaꝫ
tm̃ vꝫ illa indulgẽtia· qꝛ ſolet pluſ
timeri ⁊c· ¶ Itẽ excoicat̃ q̃s aut ꝓ
ↄtumacia· aut ꝓ offenſa ſue ꝓ cri
mine

¶ Cum olim· Ca· In pdca decreta
li dr· Ubi offenſa ẽ ma
nifeſta non dꝫ q̃s abſolui niſi prius
pſtetur emenda· ſup verbo illo ma
nifeſta orta eſt ↄtentio· dicebãt ca
nonici qd illa offenſa dr manifeſta
que ſibi et non alijs manifeſta vide
tur· Ex parte comitiſſe dicebat̃ qd
ad eoꝝ arbitrium non eſt ſtandum
quia ſemper dicerent offenſam ma
nifeſtam· Sup hoc ſcribit pap· co
mitiſſe dicens· dum anſam ſoluimus
nodum dicimus ligauiſſe ꝓpt̃ hꝰ qd
dicebãt canonici carnotẽ· offenſaꝫ
illam manifeſtã non q̃ iudici· non q̃
alij· ſꝫ que ſibi tm̃ manifeſta videt̃·
ſed pa· dicit illam offenſam manife
ſtam que vel p ↄfeſſionem vel pro
bationẽ ltimam nota fuerit aut eui=
dentia facti q̃ nulla poſſit tgiuſati
one celari· ¶ Nota ꝙ non dr plene
reſponſũ cum reſponſio eſt obſcura
et ad plura poſſit referri· ¶ Item ñ
eſt ſtaduꝫ confeſſioni alicuius in iu
re pro ſe facte· ¶ Item manifeſtuꝫ
ponitur in predicto capitulo pro
notorio· ¶ Item manifeſtum dicit̃
tripliciter ſ· confeſſione· ꝓbatõne
facti euidentia·

¶ Abbate· Ca· Vacã· monaſterio
ſancti ſiluini monachi
elegerũt quedã d gremio ſuo i ab
batẽ et ↄfirmatõneꝫ electõis ſue

petierũt a morinẽ. epo ↄfirmari ſʒ
monachis ſancti bertini ſe opponẽti
bus ex aduerſo eps electõnem illã
noluit ↄfirmare. ꝓpter quod ptes
ad dñm pa. habuerunt recurſũ co=
ram quo ꝓcurator ſancti ſiluini e=
lectõnem prefatam canonice factã
petijt cõfirmari. Sed ꝓcurator ſã
cti bertini ꝓpoſuit ex aduerſo ꝙ taʒ
de ↄſuetudine approbata quam de
ſpãli ꝑuilegio ro. pon. electõ mõa=
ſterij ſancti ſiluini dʒ d̾ monaſterio
ſancti bertini celebrari. vnde hmõi
electõ erat non immerito reprobã
da ↄtra conſuetudinem et priuile=
gia ſe. ap. attemptata. et monachi
altioč. debebant de iure cõpelli vt
de monaſterio ſancti bertini perſo
nam idoneam ſibi eligerent in ab=
batem lite conteſtata et teſtibꝰ re=
ceptis pa. depoſitõnibus teſtiũ di=
ligenter inſpectis inuenit eẽ ꝓba
tum quod a. xl. annis et infra mona
chi altioč. elegerũt ſibi abbateʒ d̾
monaſterio ſancti bertini et cũ qua
dam vice guarinũ. monachum alti
ocẽ. elegiſſent. electõ effectum ha=
bere non potuit donec apud mona=
ſterium ſãncti bertini ꝓfeſſione fa
cta poſt aliquantum tpis qñ placu
it abbati et monachis ſancti bertini
in abbatem ſancti ſiluini extitit ele=
ctus. Item ex ꝑuilegijs romanoruʒ
pontificum apparebat altioč. abba=
tem de monaſterio ſancti bertini e=
ligendum. In ꝑuilegio paſcal̾ pa.
continetur ſubrogatõnem abbatis
penes monaſteriũ ſancti ſiluini apd̾
altio. iuxta ꝑteriti ptis morem ĩ ve
ſtra ſemp ↄcedimꝰ diſpoſitõne ↄſi
ſteret. et in ꝑuilegio calixti pa. hu
iuſmodi caplm inuenit̃ porro iuxta
paſcalis pa. decretum abbatis ſub=
rogatõiem penes altioč. ñ aliunde
ꝙ̃ de monaſterio vr̃o fieri ap. aucto
ritate concedimus. Ad iſta reſpon=
debatur a parte aduerſa. ꝙ ſi etiaʒ
verum eẽt ꝙ infra ꝑdictum tempꝰ
d̾ monaſterio ſãncti bertini ſemper
fuit abbas altioč. aſſumptus. ex hʒ
tamen dici nõ poterat ꝙ aliqua cõ
ſuetudo quaſi cõtradictõ iudicio fu
iſſet obtenta. cum id quod dictũ eſt
de dicto guarino ꝓ bono pacis fa=
ctum fuerit. preterea in priuilegio
paſcalis d̾r iuxta preteriti temporiſ
morem. ſed de more preteriti tẽpo
ris non ſit fides. vnde p illud ꝑui=
legium monaſterio altiocẽ. nullum
ꝑiudicium generatur. Sed ↄtra hʒ
reſpondebatur ꝙ hec determinatõ
iuxta ꝑteriti temporis moreʒ cũ cau
ſalis et ↄditõnalis poteſt intelli=
gi et referri. tam ad illud verbum
concedimꝰ. ꝙ̃ ad ĩfinitiũ. ſ. ↄſiſtere
Si enĩ determinet verbum illud ↄſi
ſtere quod eſt impſonale ↄditõalis
intelligitur. et eſt ſenſus. Concedi
mus ſubrogatõnem abbatis ſancti
ſiluini in veſtra diſpoſitõne ↄſiſte=
re iuxta preteriti temporis moreʒ
. i. ſi mos preteriti tpis talis fuit.
Si vero determinet verbum imp
ſonaliter cauſaliter debet intelligi
et eſt ſenſus. Concedimus iuxta ꝑ=
teriti temporis morem. i. quia mos
preteriti temporis ſic obtinuit. et
iſte eſt verior intellectus. quia cuʒ
ꝑuilegiũ ſit lex ꝑuata. et lex ñ dẽat
eẽ obſcura et c̃ta. nec eẽt ꝑuata niſi
aliq̇d indulgeret. ſic eniʒ intelligẽ
da ſunt verba vt res de q̃ agit̃ po=
tius valeat ꝙ̃ peat. q̃re ꝑuilegiuʒ
inutile eẽt. ꝑterea calixtus pa. det̃
minatõnem illam dubiam remouit.
dicẽs ꝙ electõ monaſterij ſancti ſil
uani vel ſiluini nõ fiat aliunde ꝙ̃ d̾
monaſterio ſancti bertini. hijs et a=
lijs diligenter auditis dñs pa. ad=
iudicauit mõaſterio ſancti bertini

hmōi dignitatem vt quotiēs vaca
uerit monaſterium ſancti ſiluini ele
ctio eiuſdem fiat de monaſterio ſan
cti bertini · ita vicȝ vt tam diu mōa
ſterium ipm̄ hac debeat ꝓ̄rogatiua
honoris gaudere · donec ibi vigue
rit obſeruantia regularis ut pſone
idonee inueniantur in illo que poſ=
ſint in abbatē aſſumi ‖ Nota ꝙ cō
firmatio abbatis ſpectat ad epm̄ ‖
Item ꝑuilegium dȝ lex ꝑuata · lex n̄
debet eē obſcura ſed manifeſta · ‖
Item ꝑuilegium ſemp dȝ intelligi
vt aliquid indulgeat · alias deluſo
rium eēt ‖ Item res de qua agitur
potius dȝ intelligi vt valeat ꝙ̃ pe
reat · ‖ Item aliqui tenentur eligē
de aliena eccīa · ⁊ hoc ius pſcribi pt̄
ſed verum videtur ſi titulū habēt
qui pſcribunt ‖ Item ꝑuilegiū am
mittitur p delictum ·

Super quibuſdam

Caſ · q̄dā legatus
ap · ſe · exercens legatōnis officium
in ptibus toloſanis fecit q̄dam mā
data comiti toloſano · vicȝ vt mani
feſtos hereticos expugnaret · et ꝙ
pedagia ſalmaria et guidagia non
exigeret · et de cōquerētibus ad ar
bitriū ipſius vl' alterius legati ſeu
iudicis ordinarij vel delegati iuſti
ciam exhiberet · Comes toloſanꝰ pe
tijt a pa · qui dicerent̄ heretici mani
feſti et q̄ dicantur pedagia et gui=
dagia et ſalmaria interdicta · ⁊ qua
liter tercium capitulum ſit intelli=
gendum · Ad ꝑmum rn̄det pa · ꝙ il=
li dicunt̄ heretici manifeſti qui con
tra fidem catholicā publice predi
cant aut ꝯfitētur ſeu defendūt er=
rorem · vel qui corā p̄latis ſuis cō
uicti ſunt de hereſi vel ꝯfeſſi vel ab
eis p ſniam ꝯdemnati de heretica ꝑ̄
uitate · quoꝝ bona ꝓpria ꝯfiſcātur
et ipſi ſm̄ leges puniuntur · Ad ſe=
cundum mandatum rn̄ · ꝙ illa peda
gia guidagia et ſalmaria dicuntur
ei interdicta que non apparēt impe
ratorum vel regum vel latera · con
cilij auctoritate ꝯceſſā vel que non
apparent introducta ex antiqua cō
ſuetudine a tpe cuius non extat me
moria · Tercium mādatum · ſ · vt de
ſe conquerentibus ſm̄ arbitriū ip=
ſius legati vel alterius vel ordina
rij vel delegati iuſticiam exhibere ·
ſic eſt intelligēdum vt vicȝ in omi
cauſa que ratōne pſonarum vel re=
rum ad eccīaſticum forum ptinet ⁊
ſup omnibus capitul' que ꝓ pace
ſeruanda ſtatuta ſunt p ipm̄ lega=
tum vel auctoritate ap · ſtatuēda ‖
Itē viduis · pupillis · orphanis · et
pſonis miſerabilibꝰ in hijs oībus
tenetur in iudicio eccīaſtico rn̄dere
‖ No · hic quis dicat̄ hereticꝰ mani
feſtus ‖ Item bona hereticoꝝ con
fiſcanda ſunt · ‖ Item ſolus rex vel
impator poteſt īducere pedagia ‖
Item ꝯſuetudo cuius non extat me
moria ius ſiue ꝑuilegium inducit
‖ Item verbū gn̄ale reſtringitur
‖ Item rōe pſone rei ſortit̄ q̇s fo=
rum ‖ Item cauſe viduaꝝ et miſa
bilium pſonarū ad eccīaſticū foꝝ
ſpectant

Nouimus

Ca · ep̄s piſiē · ꝯ mā
dato pape · fec̄ capi
quēdam falſarium lrāꝝ ap · ſe · ꝯſu
lens pa · quid de ipſo falſario ſit a=
gendum · anteq̃ꝫ pa · ad qōnē rn̄de=
at · vult exponere verbum illud · qꝺ
in antiq̇s canonibus et in decretali
ſua ꝯtra falſarios edita cōtinet̄ vi
delȝ vt clericus p eccīaſticū iudicē
degradatus ſeculari tradat̄ curie
puniendus · quidam an̄ceſſores ino
centij ſup expoſitōe illius verbi cō
ſulti diuerſa dixerūt · et quorūdam
eoꝝ opinio a pluribꝰ fuit approba

ta. qui dixerũt clicos q̃ ꝓpt hoc fla gicium vel aliud fuerit degradat9 tanq̄ exutus ꝑuilegio clericali ſe culari foro p oſequentiam applica tur cũ ab eccia̅ſtico foro ſit ꝓiect9 ſed innocentius aptius expomit v̄ bum illud hoc mõ degradatio illi9 celebranda eſt ſeculari ptãte pſen te. et eſt nunciãdum eidem. vt cum degradatõ fuerit celebrata in ſuũ forum recipiat degradatũ. et ſic in telligit̃ tradi curie ſeculari. ⁊ eccia ꝓ illo intercedere dʒ. ut cit̃ mortis piculum ſnia modereẗ. Ultio rñd. ad qõnem vt falſariũ illũ quez eps de mãdato ſuo capi fecit in ꝑpetu um carcerẽ ad agendã pniam inclu dat. pane doloris et aqua anguſtie ſuſtentãdum. vt omiſſa fleat. ⁊ flẽ da vlterius non omittat. ¶ No. hic q̃uo intelligi dẽat verbum illð cle ricus degradatus ⁊c̃ ¶ Item eccia ſanguinem defendit ¶ Item pnia ẽ flere omiſſa. et flenda vlterius non committere

¶ Dilecto filio. Ca. archieps ti reñ. hẽbat cõtro uerſiam cum venetijs et ꝓcuratore ipſoꝝ ſup eccia ſancti marci ð tiro tpe innoc. ad petitionem archiepi omiſſa fuit cauſa q̃buſdam iudicib9 veneti citati ltime non venerũt vñ ꝓpt otumaciã ipſoꝝ archieps miſ ſus fuit in poſſeſſionem illius eccie cã rei ſeruande. tandem archiepo ex cã neceſſaria tunc abſente. iaco b9 ꝓcurator venatorum voluit re cupare poſſeſſionem et ſtare iuri. ſʒ q̃r archieps abſenſ erat ex cã neceſ ſaria eam habere non potuit. vnde pa. indulſit illi vt lapſus anni non obſtaret quomin9 poſt annũ recu paret poſſeſſionem. archiepus po ſtea hoc intelligẽs dubitauit an p talem indulgentiã poſſet recupare

poſſeſſionẽ eccie q̃ncunq̧ etiã poſt annum. vnde ipſe ſignificauit ð dño pa. q̃ tpe indulgẽtie impetrate tã tum tpus effluxerat qð ſufficiebat ei ad veram poſſeſſionẽ ſm ocilium gñale. ſ. annus. Vñ timebat archi eps q̃ indulgentia ꝑcluderet ei viã ad veraʒ poſſeſſionem quare q̃ñuit a pa. interp̄tatõnem illiuſ indulgẽ tie. rñ. pap. q̃ non fuit intentõ ſua ius ei auferre quod ei opetebat ex poſſeſſione quã habuit añ abſentiã vł etiã poſt reuerſionem ipſius. et ſibi imputet ps aduerſa ſi negligẽſ fuit in ſua iuſticia ꝓſequenda. ſiue ante ſiue poſt reditum archiepi q̃r ceſſante impedimẽto abſẽtie ipſius archiepi ouenĩẽdi ipm habuit fack tatem ¶ No. q̃ non intẽdit dñs pa p indulgẽtiam alij ꝑiudicare ¶ It negligẽtia ꝓcuratoris nocet dño. ¶ Item currit tps ei q̃ agere põt. ¶ Itẽ otra illũ qui abſens eſt ex cã neceſſaria non ꝓcedit̃ Item ceſſante cauſa ceſſat effectus

¶ Cum inter uos. Ca. int̃ porez ⁊ clicos ſcõrũ iohannis et pauli tudercĩuʒ ex vna pte. et abbatẽ ſancti petri ſpoleta dio. ex altera ſup tercia pte oblati onum capelle hilarij ptinẽtis ad di ctum abbatẽ qõ vertebat̃ receptis ꝓbatõibus in qõne illa ꝓbatum fuit ex pte ꝑoris ⁊ clericoꝝ ſancti iohis et pauli q̃ p xl. ãnos ⁊ ãpli us terciã ptẽ oblatõnum ꝑdicte ca pelle ipſi recepant et qð ꝑor omi ſerat clicis inſtitutis p abbatem de monte et nũcq̧ illis eãdẽ tertiã col ligẽdã. ꝓpter qð innoc. pa. adiudi cauit ipam terciã eccie ſanctoꝝ io. et pauli. ſtatuẽs vt ꝑori liceat per eoſdem clericos terciã illã colligẽ ſicut fuerat oſuetum. poſtmodum vero ſacdos ꝑdce capelle aſſerebat

oblatōnum nomine non cōtineri ea
que ipſi capelle in feſtiuitate omnīu
ſanctoꝝ mittunt̄ vel portantur ad
illā et q̄dā alia de q̄bus omibus ter
ciam illam p̄ori denegat exhibere·
de alijs noīe tercie pſoluēde ꝓ ra=
ta ptis ꝯtingētis p̄orē retinē vo=
lebat ad expēſas neceſſarias faciē/
das ipſi capelle reficiēde Idē ino·
de omnibus ſupradc̄is integre per
ſolui voluit· et mandauit t̄ciā por=
tōnem Adhuc tercio dicebāt capel
lani dc̄e capelle ꝙ decīe p̄mitie vel
ea que offerunt̄ ſacerdotib9 ꝓ miſ
ſis mortuoꝝ et q̄dā alia que ſequū
tur nō ꝯtinebant̄ noīe oblatōnum·
vn̄ de illis nolūt dc̄o p̄ori terciā p
tem pſoluere· ſup hijs cā delata fu
it ad honoriū pa· ipſe ꝛō auditis ꝛ
intellectis p̄dictis oībus ſtatuit ut
p clericū p̄oris in eadē capella iſti
tutum de oībus p̄dictis et alijs ob
latōnibus quocūqꝫ titulo ad capel
lā illā puenerint ſine aliqua diminu
tōne integre t̄cia portō p̄ori et cl̄i
cis p̄dc̄is pſoluat̄· ¶ No· ꝙ nomen
oblatōnū gn̄ale eſt ad oīa q̄ q̄cūqꝫ
titulo ad ecciam puenīūt·

Ex pte veſtra

Ca· int̄ ep̄ꝫ are
tin̄· et· f· et· p·
bertrādi q̄ forte patroni ſiue mōa
chi erāt monaſterij ꝓ quo litiga=
bant ex vna pte· et canonicos are=
tin̄· ex altera ſup quodā molēdio de
caliano et q̄buſdaꝫ alijs articul' q̄ō
vertebat̄· dum monaſteriū vellꝫ re
edificare molēdinū p̄dictū canoni=
ci p iactū lapilli denūciauerūt ei no
uū opus· ſup hijs q̄ō delata eſt ad
inno· Ip̄e auditis cāe meritis diffi
nitiuā tulit ſn̄iam in qua ꝯtinebat̄
nec canonica ip̄ediat quomin9 mo=
naſteriū ip̄m p̄fatū molēdinū ꝺ ca=
liano reedificare valeat in eo ſtatu
in quo erat tpe mote litis· canonici
aretini ſn̄iam ip̄am reuocare vole=
bāt dicētes capl'm illud referēduꝫ
eē ad tps quo lapillus in denūcia
tōe noui opis iactus fuit· Ep̄s ꝛ· f·
et· p· dicebāt illud eē intelligēduꝫ
de tpe quo int̄ ptes litis ꝯt· facta
fuit petiuerūt iſti q̄lit̄ capl'm illud
eēt intelligēdū· Dn̄s pa· ꝯſiderata
ſn̄ia illa interp̄tat̄ illud q̄ꝺ in p̄fa/
to capl'o ꝺꝫ de tpe mote litis refe=
rēdū eē ad tempus quo litis ꝯt· fa
cta fuit ¶ No· ꝙ tēpus mote litis re
ferendū eſt ad tēpus litis ꝯt· et eſt
ar· hic q̄ꝺ tūc demū ceptū ꝺꝫ iudici
um cum lis eſt ꝯteſtata

Ex pte veſtra

Ca· ep̄s albān·
ap· ſe· legat9 ī
ptib9 romanie fecit quādā inſtōnē
ſup legatis defūctoꝝ ut p̄triarcha
ꝯſtantinopolitan9 terciā hr̄et por
tōnem de hijs q̄ legant̄ a decedēti
bus et poſtmodū q̄dā alius cardial'
ap· ſe· legat9 ibidē ꝯſtōnē illā ino
uauit patriarcha occaſione illi9 cō
ſtōnis a p̄latis vniuerſitatis franci
genaꝝ et ab alijs eccl̄ijs ſuis ꝺ q̄buſ
dam q̄ ſibi a decedētib9 legant̄ ter=
ciā exigit portōnē de q̄bus vt dice
bāt· tercia illa deduci non debebat·
Sup hijs delata eſt q̄ō ad dn̄m pa·
Ipſe vero intellecta intētōe ip̄oꝝ
cardinaliū ſuper ipſa ꝯſtōne reſcri
bit p̄latis p̄dc̄is· Cū g̊ dn̄s pa· ex in
terp̄tatōe cardinaliū acceperit· q̄ꝺ
ipſi non intellexerūt vt ꝺ his q̄ ī or
namētis eccl̄iaſticis vel ad fabricam
eccl̄ie aut ad lūīnaria eccl̄ie· et de his
que ꝓ anniuerſario ſeptio triceſi=
mo ac viceſimo faciēdis vel de hijs
q̄ ſpālit̄ legant̄ rectorib9 eccl̄iarum
niſi forte rōe eccleſie id fiat a quo=
cunqꝫ legant̄ aliq̄ dēret ſolui por=
tio eccl̄ie cathedrali ip̄e eoꝝ inter=
p̄tatōnem ratam hꝫ et firmā et ſm
interp̄tatōnē eoꝝ ꝯſtōnē p̄fatam

recipit obſeruari· ꝓhibendo expreſſe ne fraudulanter aliqd fiat i ꝑiudiciū eccie cathedral· ¶ No· ꝙ legat⁹ pt facere ↄſtōnem in ſua ꝓuincia ¶ It legat⁹ pt interp̄tari ſuā ↄſtōnē qꝛ eius eſt interp̄tari c⁹ eſt ↄdere·

¶ Tua nobis. Ca· eps tullē· grauatus erat honore debitoꝝ impeſuit a dño pa· vt fres bñficioꝝ q̄ in dio· ſua vacare ↄtingēt ꝓpt̄ debita releuāda p bienniū retinēt qdā indulgētiā illā malicioſe reſtrīgere moliētes aſſerūt p̄bendas et bñficia maioꝝ bñficioꝝ nomine minime ↄtineri· epus ſigficauit h dño pa· et ipſe rñ· ꝙ in hoc caſu gñali noie bñficioꝝ p̄bende ac alia bñficia ↄtinenť ¶ No· ꝙ bñficiū pncipis nō eſt reſtrīgendū ¶ Itē p generale nomē oia q̄ ſub ipo ↄtinētur intelligi dñt· Et ſic no· ꝙ vbū idem ite poſitū gñalit̄ accipiēdū eſt·

¶ Trāſmiſſe. Ca· eps et capl̄m rācione· ſigficauerunt dño pa· ꝙ quadragenari⁹ nūeruſ in eoꝝ eccia ↄſtitut⁹ nō poťat obſeruari· qua facultates eccie nō ſufficiebāt· vñ petebāt q̄tinus nūeꝝ canonicoꝝ ſcḋm facultates eccie · dñs pa· moderari dēret· mādat pa· quibuſdā vt canonicoꝝ et p̄bēdarum nūeꝝ ſcḋm facultates eccie moderarenť· ſtatuēs eūdē nūeꝝ firmit̄ obſeruari· Ipſi vero inuenerūt facultates illi⁹ eccie a tpe ſtatuti nūeri adeo excreuiſſe· ꝙ ſine diminutōe p̄bēdarū maior ibiḋ nūer⁹ poťat ordinari· vñ petebāt a dño pa· an p verbū moderatōnis qḋ in lrıs pa· ꝓpoſitū erat nūeꝝ eunḋ augmētare ḋberent vel minuere· mādat pa· q̄tinus ſi antique p̄bende nō ſūt diminute· cū moderatō ibi locū nō hēat nūerum p̄bendaꝝ et canonicoꝝ dimittant in eo ſtatu in quo ipm inuenerūt augmentū redditū ↄuertētes in vtilitatē eccie donec pa· ſup h alit̄ duxerit diſponendū ¶ No· ꝙ ſcḋm facultates eccie canonici ſūt m ecciis inſtituendi · et ſi plꝛes ibi inſtituti ſūt· diminui dꝫ nūerus ¶ It forma mādati ſeruāda eſt ¶ Itē nō eſt recedendū a ſigficatōe vocabuli ¶ It augmētū redditū nō dꝫ diuidi inter canonicos· ſꝫ in vtilitatē eccie ↄūti ¶ Item vide hic ꝙ canonici et cum epo ſine lnia pa· nūeꝝ canonicoꝛuꝫ non dñt diminuere

¶ De regulis iuris.

Omnis res. Ca· Oīs res · i· oīs obligatō tpalis p quaſcūqꝫ cās ↄtrahiť p eaſdem diſſoluiť· hmōi eñ obligatōes tpales ſiue ↄtctus ↄſenſu ↄtrahunť· et diſſenſu diſſoluunť· Sec⁹ in ſpūalib⁹ obligatōnibus q̄ ↄſenſu ↄtrahunť· Sꝫ diſſenſu nō amittūť vt ſacra eccleſiſtica ¶ No· ꝙ oīs obligatō tpal· ↄſenſu ↄtrahitur et diſſenſu diſſoluiť·

¶ Eſtote. Ca· Eſtote miſicordes et nolite iudicare et nō iudicabimini· Exponit h beda pticulā iſtā h⁹ auctis· Nolite iudicaē ꝛc· hoc loco· i· hac pte auctis· ſ· nolite ꝛc· n dic̄ beda nl alıḋ nob̄ p̄cipitur· niſi vt ea q̄ dubia ſūt quo aīmo fiāt in meliorē ptē interpretemur· Nō at̄ ſcp̄tū ē ex fructib⁹ eoꝝ cogſcetis eos de manifeſtis ḋꝛ qꝛ illa n̄ pñt bono aīo fieri· vt ſtuprum blaſphemie· furta· ebretates· et ſilia· de quibus cum certum ſit illa eē mala nob̄ pmiſſuꝫ eſt iudicare· et ideo ad bonū reduci nō pñt ¶ No· dubia in meliorēꝫ ptēꝫ interp̄tari· qꝛ potius debemus preſumē bonū q̄ malum·

¶ Qui ſcandaliſauerit Pone h caſum p

c.xi.q.iij. Inter verba laudātiumi nō quod in os intrat coinq̄nat hom nem. ſ3 q8 ex ore ꝓcedit audito hoc verbo ſcādaliſati ſūt iudei. cū ß dc3 fuiſſet dño. rñd. Sinite illos. ceci ſūt et duces cecoꝝ. et iō dicit beda vtilius ſcādalū naſci pmittit̄ ꝙ ve=ritas relinquat̄. nō em̄ ꝓpt̄ ſcādalū d3 hō peccare mortalit̄ // No. ꝙ veritas .ſ. ius cōe q8 idiſpenſabile eſt ꝓ nullo ſcādalo eſt relaxādū

Quod nō eſt licitu3 Ca. Dicit beda ſup marcū q8 nō eſt licitū in lege neceſſitas licitū facit. q2 nc̄citas nō ſubiacet legi q8 ꝓbat aucte veteris leg̃ ſm quā p̄ceptū eſt ſabbatum cuſtodiri et cū machabei ſine culpa pug=bant in ſabbato ꝓpt̄ neceſſitatē. et ſi q̄s egrotus ieiuniū fregerit. reuſ voti nō hēt̄ // Nota ꝙ nc̄citas legem ſeruare non poteſt

Quod latent Ca. Illa q̄ fiunt latent̄ ſiue cla3 aut p vim vl̄ al̄s illicite introducta ſūt. firmitatē hr̄e non dēnt q2 ꝯtra ius et eq̄tatē fiūt // No. ꝙ ea q̄ fiunt ꝯt̄ ius et eq̄tatē firmit̄ hr̄e nō dn̄t.

Cum in ꝯtēplatione Caſ. iudices a pn̄=cipio cāe nō dēnt incipe a tormētis niſi p̄mo aliq̄ p̄ſūptōes p̄cedant. // Nota ꝙ a tormentis iudices incipe non debent

Que multotiens Ca. q̄cq̄d cō mittit̄ ſeu delinq̄tur in ſacratis deo reb9 ꝯ epis vel eccījs iniuſte et iniq̄ agit̄. et ꝓ ſaclegio reputat̄. q2 ſac ab aliq̄ violari nō dēnt // No. ꝙ q̄ reſ eccleſie inuadit. ſacrilegium committit.

Qui ex tiore. Ca. dicit auguſ. q̄ ex timore facit illud quod ſibi p̄cipit̄ aliter fac̄ ꝙ̄ dēat. q2 libenti animo illud facē deberet. et iō iam non d2 facere. et iō ex tali obedīa non meret̄ // No. ar. ꝙ non d2 factū q8 ltime non fit // It ar. ꝙ qui inuitus ſeruit et rem pdit et meritū // Itē ar. a ꝯtrario ꝙ q̄ inuitus offēdit ñ ē imputādū

Defleat. Ca. Peccator cum peccat merito flē d3. q2 offendens in vno fc̄s eſt oīm reus. q2 ꝓpter illud dānabit̄ No. ꝓ vno ſolo mortali pc̄to dānabit̄ q̄s. q̄uis multa bona opera fecerit

Quāuis cāe. Paſtor ſiue p̄latus d3 hr̄e cura3 de ouib9 ſuis. et iō ſi lup9 comedit oues et ipſe neſciat nullā habebit apud deū excuſatōne3 ꝓpter negligentiā ſuā No. ꝙ igrātia ñ excuſat

Indignū Ca. d2 hic ꝙ ꝓ ſp̄ualibus obtinendis nullus ꝯpelli d3 homagiū ſiue fidelitatem facē. cū hoc indignū ſit et a cōſuetudine romane eccīe alienū. et ideo ab alijs eccījs eſt ꝓhibendum // No. ꝙ nulla pactio illicita in ſp̄ualibuſ d3 interuenire // Item no. regulas huius tituli notabiliter notandas.

Expliciunt caſus longi domini Bernardi

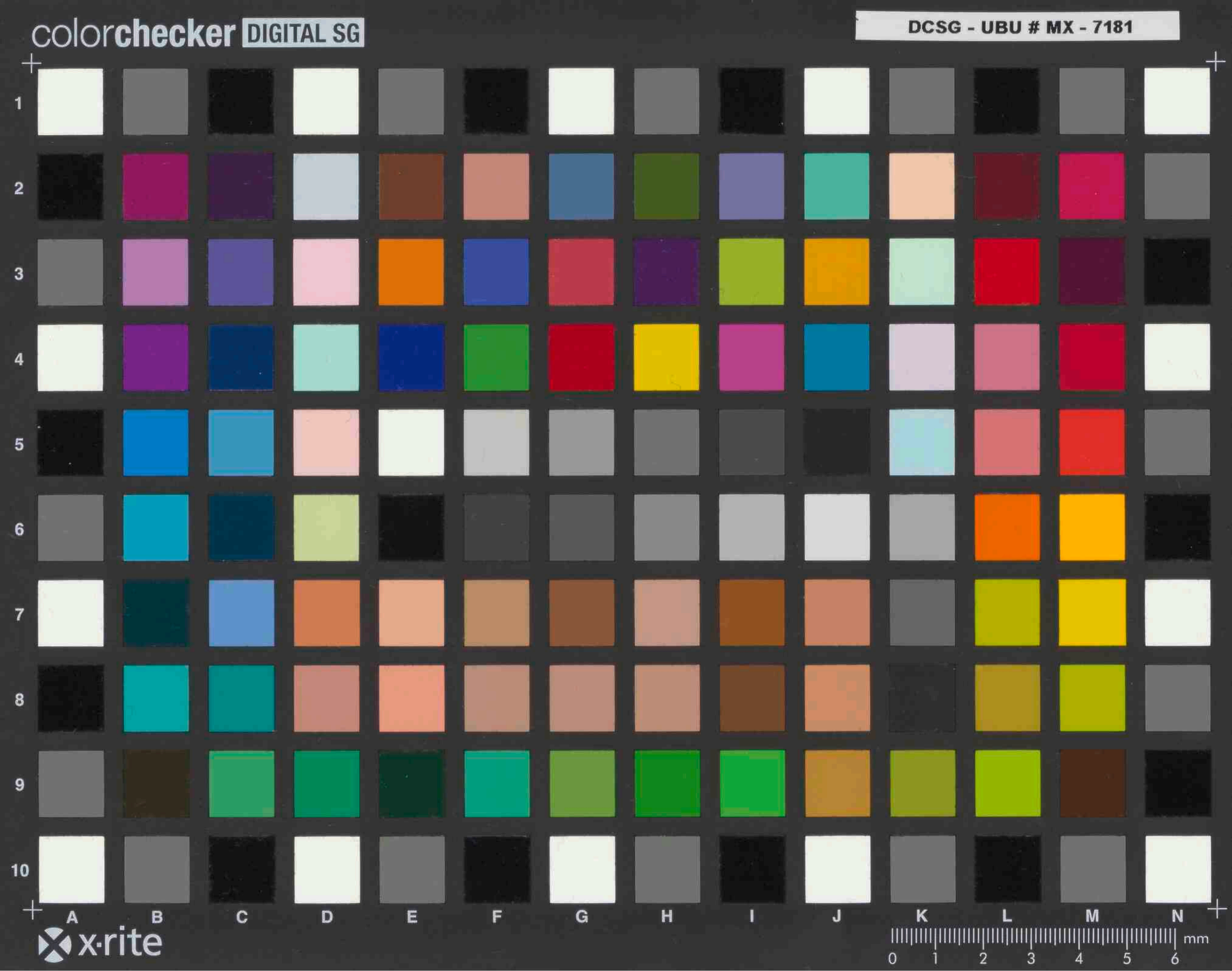
colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x·rite
0 1 2 3 4 5 6 mm